

MINORITĂȚI ETNOCULTURALE. MĂRTURII DOCUMENTARE
ȚIGANII DIN ROMÂNIA (1919-1944)

SERIA
DIVERSITATE
ETNOCULTURALĂ
ÎN ROMÂNIA

**MINORITĂȚI ETNOCULTURALE
MĂRTURII DOCUMENTARE
ȚIGANII DIN ROMÂNIA
(1919-1944)**

Volum editat de
Lucian Nastașă
Andrea Varga

Cu un cuvânt înainte de
Alexandru Zub

CENTRUL DE
RESURSE PENTRU
DIVERSITATE
ETNOCULTURALĂ

ETHNOCULTURAL
DIVERSITY
RESOURCE
CENTER

CLUJ, 2001

**MINORITĂȚI ETNOCULTURALE.
MĂRTURII DOCUMENTARE.
ȚIGANII DIN ROMÂNIA (1919-1944)**

Cluj-Napoca: Fundația CRDE, 2001

684 p.; 16x23,5 cm

ISBN 973-85305-2-0

I. Nastasă, Lucian (ed.)

II. Varga, Andrea (ed.)

III. Zub, Alexandru (pref.)

94(498)“1919/1944”

© CENTRUL DE
RESURSE PENTRU
DIVERSITATE
ETNOCULTURALĂ
Cluj-Napoca, 2001

Seria: „Diversitate Etnoculturală în România”.

Coordonatori: Gábor Ádám și Levente Salat.

Volumul 2: Minorități etnoculturale. Mărturii documentare.

Țigani din România (1919-1944)

Colectivul de cercetare: Andreea Andreescu, Lucian Nastasă, Andrea Varga

Coordonator științific: Lucian Nastasă

Traduceri: Mária Kovács (engleză), Annamária Nastasă-Kovács (maghiară)

Lector: Liviu Malița

Culegere text: Timea Lőrinc, Melinda Szabó, Kinga Lőrincz

Tehnoredactare: Elemér Könczey

Realizat în cadrul proiectului „Documente privind politicile față de minorități”,
finanțat de Fundația pentru o Societate Deschisă

Coperta și grafica seriei: Elemér Könczey

Fotografia de pe copertă: „Țigani cu ceaun din jud. Sibiu”
(din colecția Muzeului Etnografic din Budapesta, sub nr. 9263)

CUPRINS

Cuvânt înainte (<i>Alexandru Zub</i>).....	7
Studiu introductiv (<i>Lucian Nastasă</i>).....	9
Notă asupra ediției.....	25
Lista documentelor.....	27
List of Documents.....	49
DOCUMENTE	73
ANEXE	
Calvarul din Transnistria. Interviu	
„Dacă nu am murit până acum, nici de acum încolo”	
(<i>Ioan Marin</i>).....	593
„Nu știu alții cum s-au descurcat, de au mai viețuit”	
(<i>Ana Brânzan</i>).....	616
„Dumnezeu ne-a ținut, dar nu știu cum”	
(<i>Florica Gongoroiu</i>).....	623
În loc de concluzii (<i>Andrea Varga</i>).....	627
ILUSTRAȚII	
Facsimile.....	647
Hărți.....	653
Fotografii.....	656
INDICE DE NUME	663

CUVÂNT ÎNAINTE

Preocupările de istorie socială se află, de câteva decenii, în plină expansiune mai peste tot în lume. Lucru firesc, din moment ce discursul istoric și-a extins mereu spectrul ideatic, cuprinzând teme și domenii de o inepuizabilă diversitate. La motivele de natură internă, ținând anume de logica dezvoltării istoriografiei, se adaugă și unele determinatii externe, venind mai cu seamă din sfera politicului. Fiindcă în această sferă, se întâmplă, de peste un secol, o deplasare înceată dar sigură de la național spre social, iar socialul însuși a cunoscut, între timp, o evoluție spectaculoasă.

Orientările marxizante, stimulate și chiar impuse pe alocuri de sistemele totalitare, au căutat să facă din istoria socială o dimensiune preeminentă, la care s-a recurs adesea unilateral și abuziv. Istoria fiind înțeleasă, în acest spirit, ca o continuă luptă de clasă, nu trebuie să mire unilateralizarea ei în epocă, schematisme asumate frecvent de slujitorii domeniului. Din motive politice, au fost omise, oclatate, trunchiate, distorsionate unele teme de istorie socială, îndeosebi acelea pentru care nu existau încă soluții în practica social-politică. Este cazul minoritarilor, la care se pot adăuga consensual exclușii, marginalii, devianții unei epoci sau alta.

Din această categorie fac parte în chip evident țigani, deși interesul pentru istoria, situația, destinul lor n-a încetat să se manifeste în secolele XIX-XX, impunând chiar la răstimpuri și sinteze menite a înlesni înțelegerea unui ansamblu capricios și rebarbativ. De la Kogălniceanu (1837) până la George Potra (1939) și Viorel Achim (1998), istoria lor a fost explorată secvențial sau ca ansamblu insolit, cu apel la lingvistică, etnografie, folclor, antropologie, domenii din care au fost extrase elemente utile unei mai bune definiri a acestui complex etnocultural. Cu toate astea, numeroase aspecte au rămas nestudiate, iar exemplul de abordare monografică propus de Institutul Social Român (Ion Chelcea, 1944) nu s-a bucurat de ecoul cuvenit.

Abia în ultimul timp asistăm la o revigorare a interesului pentru țigani (se preferă adesea etnonimul rromi, destul de ambiguu), inclusiv sub unghi socio-logic, ei constituind deja, în spațiul românesc și în afara acestuia, un domeniu predilect de studii. Nomadismul e ceea ce frapează în cazul lor mai mult, deși o asemenea trăsătură s-a diminuat oarecum în ultimul timp. Modernizarea grupurilor de țigani e un proces inevitabil, ca și acceptarea unui sistem de norme care să le facă existența compatibilă cu aceea a majorității în care trăiesc.

Un fapt pozitiv se cade a fi amintit sub același unghi: străduința unor cercetători (istorici, etnografi, sociologi etc.) de a pune în valoare mărturiile orale, ca și pe acelea descoperite în arhive. S-au făcut deja unele anchete de

teren, s-au întocmit statistici și se publică documente. În colecția *Restituiri*, scoasă la Editura Centrului rromilor pentru politici publice, au apărut deja mai multe volume (ultimul privind *Deportarea rromilor în Transnistria: de la Auschwitz la Bug*, 2000), pe când altele urmează să apară, ca efect al unor programe euroatlantice de durată cu privire la minorități.

Rezultă din ele că trăind îndelung la marginea societății, disprețuiți și opriți în fel și chip, țiganii au ajuns să aibă o psihologie specifică, de minoritari vagabonzi, una respinsă frecvent de populația majoritară, care invită tot mai insistent la armonizarea comportamentală cu ansamblul. Câteva achiziții se cuvin subliniate de pe acum: recunoașterea identității, nediscriminarea, egalitatea de tratament, participarea civică, educația conformă cu normele admise, dreptul la autodefinire etc. Este direcția pe care se plasează și recuperarea cât mai deplină a istoriei acestor comunități (pluralul e mai potrivit, pare-se, cu modul lor de a fi) ca exigență de program.

Sub egida *Centrului de Resurse pentru Diversitate Etnoculturală* a fost inițiată de curând o serie de studii și documente referitoare la minoritățile etnoculturale din România, în cadrul căreia se publică acum volumul *Țiganii din România, 1919-1944*. Editorii, Lucian Nastasă și Andrea Varga, fac un bun serviciu adunând din arhive, compulsând și analizând un mare număr de date, spre a le pune la îndemâna celor interesați să cunoască istoria contemporană a țiganilor. Studiul introductiv, elaborat de Lucian Nastasă, subliniază elementele mai importante ale acestei secvențe, pe linia unei abordări de tip sociologic, mai aptă să dea seama de specificul istoriei în cauză, pentru a conchide că un asemenea efort trebuie continuat și diversificat.

Inițiativa editorilor acestui volum e cu atât mai laudabilă cu cât ea se înscrie într-un program *à la longue* de studiere a minorităților etnoculturale, într-un moment când o asemenea problemă beneficiază de un larg suport al societății civile.

Alexandru Zub

STUDIU INTRODUCȚIV

Nu s-ar putea afirma că trecutul ȝiganilor din România s-a bucurat de o atenție deosebită în istoriografia noastră, deși începuturile păreau pline de interes și consistență analitică. Atunci când Mihail Kogălniceanu a elaborat și tipărit la Berlin, în 1837, prima lucrare pe această temă, *Esquisse sur l'histoire, les moeurs et la langue des cigains*¹, cu siguranță a sperat ca demersul său să genereze inițiative și în spațiul valah, fapt ce s-a lăsat destul de mult așteptat și nu întotdeauna la înălțimile predecesorului. Semnificativ este însă faptul că acest prim efort de sinteză a fost conceput ca o anexă la volumul doi din proiectata sa *Histoire de la Dacie*², iar îndemnul a pornit – după cum va mărturisi spre senectute, în 1891³ – pe de o parte de la Alexander von Humboldt, unul din marii exploratori și erudiți ai epocii, pe care Kogălniceanu l-a cunoscut personal, pe de alta, mediile științifice europene erau în plină ofensivă de recuperare a trecutului acestor „boemieni”, cu accent pe folclorul, obiceiurile și limba lor, efort de la care nu putea lipsi și polihistorul nostru⁴.

Cu toate imperfecțiunile inerente oricărui început, lucrarea mai sus menționată a constituit pentru multă vreme un element de referință indispensabil demersurilor ulterioare, cel puțin pentru mediile academice din afara țării⁵. Olandezul F.R. Spengler, de pildă, în *Dissertatio historico-juridico de Cinganis sive Zigeunis* (1839), îl invoca pe Kogălniceanu ca una din autoritățile în domeniu⁶. Chiar și la noi, începând cu finele secolului XIX, interesul față de lucrare devine tot mai evident⁷, la fel cum și subiectul nu mai putea fi escamotat.

- 1 Cu titlul complet: *Esquisse sur l'histoire, les moeurs et la langue des cigains, connus en France sous le nom de bohemiens, suivie d'un recueil de sept cents mots cigains*, préface par Philarete Chasles, Berlin, Libr. de B. Behr, 1837, IV+46 p.
- 2 Apărută un an mai târziu sub titlul *Histoire de la Valachie, de la Moldavie et des valaques transdanubiens*, Berlin, Libr. de B. Behr, 1838, dar numai primul tom.
- 3 M. Kogălniceanu, *Dezrobirea ȝiganilor. Ștergerea privilegiilor boierești. Emanciparea țaranilor*, București, Tip. Göbl, 1891; în fapt, sub un titlu ușor diferit, a fost un discurs rostit la Academia Română, în ședința solemnă de la 1 aprilie 1891.
- 4 Pentru acest aspect, dar și alte informații, vezi Al. Zub, *Mihail Kogălniceanu istoric*, Iași, Edit. Junimea, 1974, p.329-337.
- 5 Fragmentar, lucrarea a fost tradusă încă din toamna anului de apariție în „Magazin für die Literatur des Auslandes”, pentru ca în 1840 Fr. Casca să o tipărească în întregime la Stuttgart, sub titlul: *Skizze einer Gheschichte der Zigeuner, ihrer Sitten und ihrer Sprache*, cu note și observații (cf. Al. Zub, *Mihail Kogălniceanu, 1817-1891. Biobibliografie*, București, Edit. Enciclopedică, 1971, p.31).
- 6 Cf. C.A. Stoida, *Contribuția studiului „Esquisse sur l'histoire des cigains” a lui M. Kogălniceanu la teza de doctorat a olandezului F.R. Spengler din 1839*, în „Arhiva românească”, X, 1945, p.55-69.
- 7 Gh. Ghibănescu oferă o tălmăcire destul de aproximativă, sub titlul *Schiță despre ȝigani*, Iași, Tip. Dacia, 1900, 66 p.

Din nefericire, în afara unor studii mai curând de lingvistică și etnologie și a câtorva articole sau lucrări de popularizare, preocupări temeinice în direcția reconstrucției trecutului populației țigănești nu prea au existat până în preajma celui de-al doilea război mondial. Cele câteva excepții fac oarecum figură aparte și nu pot da măsura unor demersuri coerente și sistematice. În 1878, B. Constantinescu a tipărit la București un volum intitulat *Probe de limba și literatura țăganilor din România*; M. Stătescu a scos la Craiova, în 1884, un studiu mai puțin pretentios, *Încercări asupra originii țăganilor*; inspirat probabil de cartea lui Oswald von Neuschatz, *Moldawische Zigeuner* (Cernăuți, 1886), Dimitrie Dan a publicat *Die Zigeuner in der Bukowina* (Cernăuți, 1893); iar ceva mai târziu, în 1898, Octav G. Lecca, jurist și publicist totodată, mai curând cunoscut pentru lucrările lui de genealogie, tipărește o *Istorie a țăganilor*, destul de ambițioasă ca arie de investigație (originea, ponderea, limba, religia, moravurile, organizarea, profesiile, literatura etc), însă nedepășind nivelul de vulgarizare ce caracterizează și celelalte lucrări ale sale⁸. Aceste eforturi nu au fost în afara unui interes ceva mai larg și mai vechi al occidentalilor asupra țăganilor din cele două Principate române, din care se cuvine a aminti măcar contribuțiile lui A. Poissonnier (*Les esclaves tsiganes dans les Principautés Danubiennes*, Paris, 1855) și J. Vaillant (*Les Romes. Histoire vraie de vrais Bohémiens*, Paris, 1857), iar în preajma primului război mondial studiile lui Alex. Russel din „Journal of the Gypsy Lore Society”⁹.

Constantin I. Popp Șerboianu, cel care a inițiat prima „Asociație Generală a Țiganilor din România” (1933), a publicat la Paris, în 1930, lucrarea *Les Tsiganes. Historire, ethnographie, linguistique, grammaire, dictionnaire* (Editura Payot, 397 p.), în sine valoroasă în multe din aspectele surprinse, însă fără abordări metodologice care să ofere o imagine oarecum coerentă asupra istoriei și prezentului (pe atunci) acestei etnii. De altfel, lucrarea a și fost amendată pe bună dreptate în mai multe privințe de Ioan Chelcea, autor mult mai sistematic și profund, în monografia sa etnografică *Țigani din România* (București, Imprimeria Institutului Statistic, 1944), dar care – din nefericire – și-a elaborat propriile rezultate sub semnul ideologiilor rasiste ale vremii, recomandând internarea în ghetouri și sterilizarea anumitor categorii de țigani. Și poate nu întâmplător, în același an 1930 a apărut – tot în franceză – studiul lui M. Emerit, *Sur la condition des esclaves dans l'ancienne Roumanie*¹⁰, întocmit după cele mai riguroase principii ale criticii istorice. Ceva mai târziu, în 1938, Boris Scurtulencu a publicat la Iași o consistentă analiză despre *Situația juridico-economică a țăganilor din Principatele Române*, iar în 1941 P.N. Panaitescu a inserat în paginile publicației patronate de „The Gypsy Lore Society” un studiu intitulat *The Gypsies in Wallachia and Moldavia*¹¹.

8 O.G. Lecca, *Istoria țăganilor*, Caransebeș, Tip. Diecesană, 1898 (în colecția „Biblioteca noastră”, nr. 89). El este autorul și al unui studiu destul de întins *Asupra originii și istoriei țăganilor*, publicat în „Viața românească”, Iași, III, 1908, vol. X, p.174-197.

9 *Classification and Numbers of Wallachian Gypsies in 1837 și Roumanian Gypsies*, în „Journal of the Gypsy Lore Society”, New Series, VI, 1912-1913, p.150, 153-155.

10 În „Revue historique du sud-est européen”, VII, 1930, no. 7-9.

11 În „Journal of the Gypsy Lore Society”, Third Series, XX, 1941, april, p.58-72. În aceeași publicație, P.N. Panaitescu a mai tipărit *The Gypsy Flower-Sellers of Bucarest* (XXVI, 1948, january-april, p.76-77).

Restrânse la aspecte regional-intracarpatic, contribuțiile lui Adalbert Gebora (*Situația juridică a ȝiganilor în Ardeal*¹²), Iuliu Teutsch (*Die siebenbürgischen Wanderzigeuner*¹³), Aurel Boia (*Integrarea ȝiganilor din Șanș-Năsăud în comunitatea românească a satului*¹⁴) ș.a. sunt mult prea limitate tematic pentru a duce mai departe o tradiție ce se dezvoltase în vechea Austro-Ungarie (deci și pentru Transilvania) începând cu Lajos Fialowski, Henrik Wlisllocki (autor al celebrei *Die Sprache der transilvanischen Zigeunern*, apărută la Leipzig în 1884, și într-un fel mentor în „ȝiganistică” al arhiducelui Joseph de Habsburg), Antal Herrmann ori Sándor Csenki – pentru a ne opri la perioada ultimei conflagrații mondiale.

Prima sinteză realmente științifică avea să apară abia în anul 1939, sub semnătura lui George Potra, și intitulată modest *Contribuțiuni la istoricul ȝiganilor din România*¹⁵. Autorul, activ implicat în mișcarea de emancipare a acestei etnii în perioada interbelică, a întreprins o anchetă sistematică asupra trecutului ȝiganilor de la noi, bazându-se atât pe tot ce se scrisese cât de cât valoros până atunci, dar – fapt remarcabil – mai ales pe o sumedenie de documente inedite, nevalorificate încă de istoriografia epocii. Născut la 1907 în comuna Săcuiu din jud. Cluj¹⁶, G. Potra a urmat studiile secundare și universitare la București. Absolvind facultatea de litere și filozofie în 1932, după numai patru ani obține titlul de doctor în istorie, devenind la scurt timp și docent. Deși întreaga sa viață a fost doar profesor în învățământul mediu bucureștean, activitatea pe tărâmul științelor istorice a fost deosebit de fecundă și mult apreciată. În afara cărții mai sus menționate, G. Potra a explorat cu mare acribie cele mai diverse fonduri arhivistice, oferind lucrări precum: *Hanurile bucureștene* (București, 1943, 100 p.), reeditată în 1985 sub titlul *Istoricul hanurilor bucureștene*¹⁷; *Documente privitoare la istoria orașului București* (București, 1961, 820 p.); *Petrache Poenaru, ctitor al învățământului în țara noastră* (București, 1963, 400 p.); *Tezaurul documentar al județului Dâmbovița, 1418-1800* (Târgoviște, 1972, 994 p.); *Din Bucureștii de altă dată* (București, 1981, 471 p.), reeditată într-o formă impresionantă, de două volume, în 1990¹⁸ – acestea fiind doar câteva din eforturile istoriografice ale ilustrului cărturar, majoritatea din ele nelăsând la o parte aspecte legate de istoria ȝiganilor. Și nu este de mirare această imensă angajare, remarcabilă prin metodă și erudiție, de vreme ce autorul a stat mereu sub impulsurile diriguitoare și încurajatoare a doi mai istorici și profesori ai lui de la universitatea bucureșteană: Constantin C. Giurescu și Petre P. Panaitescu.

12 Teză de doctorat, București, Tip. Leopold Geller, 1932, 103 p.

13 În „Klingsor”, X, 1933, p.101-112.

14 În „Sociologie românească”, III, 1938, nr. 7-8, p.352-365.

15 Apărută la București, Fundația Regele Carol I, 1939, 376 p.

16 Localitate pendinte de plasa Huedin, care la 1930, dintr-un total de 894 locuitori, 875 se declaraseră români, 2 maghiari, 2 evrei și 14 ȝigani (cf. *Recensământul general al populației României, din 29 decembrie 1930*, vol. II, publicat de Sabin Manuilă, București, Imprimeria Națională, 1938, p.138-139). G. Potra a murit în 1990; asupra lui, vezi Paul Cernovodeanu, *George Potra*, în „Revista istorică”, s.n., III, 1992, nr. 1-2, p.189-190.

17 București, Edit. Științifică și Enciclopedică, 221 p.

18 *Din Bucureștii de ieri*, București, Edit. Științifică și Enciclopedică, 1990, 536+363 p.

Revenind la volumul *Contribuții la istoricul ȝiganilor din România*, G. Potra își motivează interesul pentru trecutul acestora din cel puțin trei perspective: ponderea numerică a ȝiganilor în spațiul românesc, cantitatea impresionantă de documente relative la această etnie și lipsa unor studii temeinice și de calitate asupra lor. Într-adevăr, erau suficiente motive pentru a stârni curiozitatea unui veritabil cercetător care, în plus, făcea parte încă din septembrie 1933 din comitetul provizoriu al „Uniunii Generale a Romilor”, al cărei președinte era atunci Gh.A. Lăzărescu-Lăzurică¹⁹. În consecință, lucrarea caută să acopere cât mai mult din trecutul ȝiganilor, printr-o abordare tridimensională (istoria propriu-zisă, etnologie și lingvistică), începând cu originea și numele lor, prezența în țările române pornind de la cele mai vechi atestări documentare, epoca emancipării și „prezentul” – perioada interbelică – sub varii aspecte: „artisticul și pitorescul ȝiganilor”, onomastică și toponimie, vocabular etc. Relevante însă sunt cele 83 de regeste ale unor documente referitoare la ȝigani, ce acoperă intervalul 1483-1599, și alte 156 de documente *in extenso*, de la 1600 la 1804.

Lucrarea lui G. Potra pare să inaugureze, în manieră științifică, interesul tot mai pregnant pentru statutul ȝiganilor din țările române în epoca medievală și premodernă. În fapt, este unul din puținele aspecte analizate chiar și de istoricii de după 1945 – care, în general, s-au cam ferit să abordeze istoria ȝiganilor ca etnie distinctă –, atât sub aspectul istoriei dreptului, cât mai ales ca o chestiune socială, explicabilă pentru era ce avea să pună accent mai mult pe ideea „luptei de clasă” și cea a „oprimării sociale”. Dacă până în pragul deceniului patru marea obsesie a fost mai ales publicarea documentelor – demers indispensabil oricărei analize –, așa cum au procedat B.P. Hasdeu²⁰, Th. Codrescu²¹, N. Iorga²², M. Gaster²³, G. Potra, T.G. Bulat²⁴, I. Ionașcu²⁵, C. Danielescu²⁶, Șt. Nicolaescu²⁷ și mulți alții, în anii ce au urmat celui de-al doilea război mondial Nicolae Grigoraș avea să publice în 1967-1968 un consistent studiu intitulat *Robia în Moldova (De la întemeierea statului până la mijlocul secolului al XVIII-lea)*²⁸. Iar pe linia aceluiași tip de preocupări se înscriu și contribuțiile lui Ion R. Mircea²⁹, Al.I. Gonța³⁰ și Olga Cicanici³¹.

19 Cf. *Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției*, dos. 34/1922-1938, f.44.

20 În „Arhiva istorică a României”, t.III, 1867, p.191-193.

21 În colecția sa de documente *Uricariul*, Iași, 1852-1895.

22 În mai multe volume din colecția de *Studii și documente cu privire la istoria românilor*, București, Tip. I.V. Socec, 1901-1916, dar și în alte locuri.

23 *Bill of Sale of Gypsy Slaves in Moldavia*, 1851, în „Journal of the Gypsy Lore Society”, Third Series, II, 1923, p.68-81; *Rumanian Gypsies in 1560*, în rev. cit., XII, 1933, p.59 ș.a.

24 *Țigani domnești din Moldova la 1810*, în „Arhivele Basarabiei”. Revistă de istorie și geografie a Moldovei dintre Prut și Nistru, V, 1933, nr. 2; *Dregătoria armășiei și ȝiganii la sfârșitul veacului al XVIII-lea*, în revista citată, VIII, 1936, nr.1.

25 În „Arhivele Olteniei”, XIV, 1935, nr. 77-78, p.108-109.

26 *Ibidem*, XVIII, 1939, nr. 104-106, p.439-442.

27 *Ibidem*, XIX, 1940, nr. 107-112, p.134-136.

28 În „Anuarul Institutului de istorie și arheologie A.D.Xenopol”, Iași, IV, 1967, p.31-79; V, 1968, p.43-85.

29 *Termenii „rob”, „șerb” și „holop” în documentele slave și române*, în „Studii și cercetări științifice”, Iași, I, 1950, fasc.2, p.372-389.

30 *Cercetări cu privire la robia ȝiganilor din Moldova în veacurile XV-XVI*, în vol. Al.I. Gonța, *Studii de istorie medievală*, ed. Maria M. Székely și Șt.S. Gorovei, Iași, Edit.

Așadar, după cum se poate lesne constata, preocupările de după 1945 asupra istoriei Țiganilor sunt relativ restrânse și circumscrise doar evului mediu și începuturilor moderne ale societății românești. Instaurarea regimului comunist a marcat începutul unei ere de asimilare forțată a Țiganilor, practic escamotându-se mai bine de două decenii orice interes de natură istoriografică față de această etnie.

Schimbările survenite după 1989 au favorizat însă reangajarea istoricilor, și nu numai, în vaste eforturi de reconstrucție a trecutului populației roma. Interesul a fost mereu dublat pe de o parte de redefinirea ca atare a etniei, iar pe de alta de aflarea celor mai eficiente modalități de ameliorare a condiției umane a Țiganilor de astăzi, în acord cu exigențele vest-europene³². Sub aspect istoriografic, specialiștii din afara României au fost primii care și-au manifestat interesul față de trecutul Țiganilor de la noi, adeseori în contextul istoriei acestei etnii din întreg spațiul central și sud-est european, prin racordările inerente la situația lor actuală. Astfel, Sam Beck a publicat încă din 1989 un studiu despre originea Țiganilor din România³³, David Crowe s-a ocupat de *The Gypsy Historical Experience in Romania* într-un volum editat de el și de John Kolsti pe tema Țiganilor din estul continentului³⁴. La scurt timp, Nicolae Gheorghe a oferit lumii occidentale un studiu intitulat *Zwischen Emanzipation und Diskriminierung. Historische und aktuelle Aspekte der rumänischen „Roma-Frage“*³⁵.

Însă prima sinteză asupra trecutului acestei etnii, elaborată într-o manieră riguroasă științifică, a oferit-o în 1998 Viorel Achim: *Țiganii în istoria României*³⁶. Dincolo de sistematizările pe care le operează în trecutul mai îndepărtat al Țiganilor, V. Achim reconstituie părți importante din istoria lor mai recentă, precum mișcarea de emancipare din perioada interbelică, avatarurile acestei etnii în vremea regimului Ion Antonescu și a celui comunist, toate aceste reconstrucții realizându-le pe baza unor ample anchete în arhivele publice naționale, dar și din afara țării³⁷. Iar foarte recent, V. Achim a publicat într-un volum apărut în Germania, pe tema holocaustului din România, un interesant studiu despre *Die Deportation der Roma nach Transnistrien*³⁸. De altfel, tema expulzării forțate a

Dosoitei, 1998, p.89-114 (publicat după o dactilogramă databilă 1962 și care avea ca titlu inițial: *Țiganii și originea robiei lor în Moldova în veacurile al XV-lea și al XVI-lea*).

31 *Aspecte din viața robilor de la mănăstirea Secul în veacurile XVII-XVIII*, în „Studii și articole de istorie”, X, 1967, p.155-172.

32 Vezi, în acest sens, *Proiecte pentru romii din România, 1990-2000*, ed. Viorel Anăstăsoaie și Daniela Tarnovschi, Cluj, Centrul de Resurse pentru Diversitate Etnoculturală, 2001.

33 Sam Beck, *The Origins of Gypsy Slavery in Romania*, în „Dialectical Anthropology”, XIV, 1989, p.53-61.

34 David Crowe, *The Gypsy Historical Experience in Romania*, în vol. *The Gypsies of Eastern Europe*, ed. by David Crowe and John Kolsti, London, 1991, p.61-79. Un volum semnat doar de D. Crowe, *A History of the Gypsies of Eastern Europe and Russia*, a apărut la New York în 1996.

35 În „Halbjahresschrift für südosteuropäische Geschichte, Literatur und Politik”, Ippesheim, IV, 1992, nr. 2, p.72-88. Anterior, N. Gheorghe a publicat și *Origin of Roma's Slavery in the Rumanian Principalities*, în „Roma”, VII, 1983, no. 1, p.12-27.

36 Apărută la București, Edit. Enciclopedică, 1998, 202 p.

37 Avem în vedere recenta campanie de documentare pe care a întreprins-o în S.U.A., pe tema „holocaustului”.

38 În vol. *Rumänien und der Holocaust: zu den Massenverbrechen in Transnistrien 1941-1944*, hrsg von Mariana Hausleitner, Berlin, Metropol Verlag, 2001, p.101-112.

țigănilor în timpul celei de-a doua conflagrații mondiale a reținut atenția și altor cercetători de la noi, din care se cuvin a fi reținuți Radu Ioanid³⁹, Dumitru Șandru⁴⁰ și, mai recent, Dorel Bancoș, cu o excelentă lucrare de larg orizont, *Social și național în politica guvernului Ion Antonescu*, elaborată ca teză de doctorat sub oblăduirea lui D. Șandru⁴¹.

În același ultim deceniu, istoria țigănilor a reținut de altfel atenția sub varii aspecte, deși nu întotdeauna într-o manieră științifică satisfăcătoare, prin lucrări elaborate de E. și C. Zamfir (*Țigăanii între ignorare și îngrijorare*, București, Edit. Alternative, 1993), Filip Etveș (*Rromii, un neam indian*, Deva, Edit. „Destin”, 2000), Viorel Cosma (*Lăutarii de ieri și de azi*, ediția a II-a, București, Edit. Style, 1996, 383 p.), Al. Gaiță (*Țigăanii. Cinci secole de istorie la Rm. Sărat, Buzău și Mizil*⁴²), Vasile Ionescu (editor al unui volum de documente intitulat *Deportarea rromilor în Transnistria*⁴³) ș.a. La acestea se cuvine a adăuga încercările de reconstrucție pe baza istoriei orale⁴⁴, cele de demografie istorică ale lui I. Bolovan (*Considerații demografice asupra țigănilor din Transilvania la sfârșitul veacului XIX*⁴⁵), de analiză lingvistică a lui Gh. Sarău (*Configurația istorică, socială și lingvistică a colectivităților de rromi din România*⁴⁶), de etnologie a lui Vasile Burtea (*Neamurile de romi și modul lor de viață*⁴⁷) ori de socio-istorie a Margaretei H. Beissinger (*Occupation and Ethnicity: Constructing Identity among Professional Romani (Gypsy). Musicians in Romania*⁴⁸) – acestea fiind doar câteva din abordările semnificative asupra istoriei țigănilor de la noi.

De altfel, multe din lucrările enumerate mai sus se încadrează interesului tot mai accentuat față de comunitatea țigănilor de la noi, atât prin racordarea la preocupările general europene, cât și datorită faptului că emanciparea lor, începând cu a doua jumătate a secolului XIX, a făcut prea puține progrese⁴⁹. Zadarnic s-a atras mereu luare aminte asupra condiției lor umane și sociale – implicându-se în acest efort o serie de nume sonore ale intelectualității noastre progresiste încă

39 *Evreii sub regimul Antonescu*, București, Edit. Hasefer, 1997, p.310-321 (pentru țigani), și *The Holocaust in Romania. The Destruction of Jews and Gypsies under the Antonescu Regime, 1940-1944*, Chicago, 2000.

40 *Deportarea țigănilor în Transnistria – 1942*, în „Arhivele totalitarismului”, vol. XVII, 1997, nr. 4, p.23-30.

41 Apărută la București, Edit. Eminescu, 2000, 397 p.

42 În „Arhivele Prahovei”, 4/1999, p.78-84 (până la anul 1864).

43 Cu subtitlul: *De la Auschwitz la Bug*, București, Edit. „Aven amentza”, 2000. Sub aceeași coordonare și editură au mai apărut *Rromii în proza românească și Robia țigănilor în Țările Române. Moldova*, 2000 (culegere de texte).

44 *Minorități: identitate și coexistență*, coord. Al. Jivan, C. Rus și S. Vultur, Timișoara, Institutul Intercultural, 2000.

45 În „Anuarul Institutului de istorie din Cluj”, XXXII, 1993, p.187-193.

46 În vol. *Conferința națională de bilingvism, 16-17 iunie 1997*, coord. Olga Murvai, București, Edit. Kriterion, 1998, p.300-330.

47 În „Sociologie românească”, 1994, nr. 2-3, p.257-273. Vezi și studiile lui din „Revista de cercetări sociale”, III, 1996, nr. 3, p.109-119 și IV, 1997, nr. 3, p.141-147.

48 În „Slavic Review”, an. 60, 2001, no. 1 (Spring), p.24-49. Margaret Beissinger este și autoarea unei lucrări mai ample, *The Art of the Lăutar. The Epic Tradition of Romania*, New York, 1991.

49 Vezi, foarte recent, Ina Zoon, *La periferia societății. Romii și serviciile publice în România*, Cluj, Centrul de Resurse pentru Comunitățile de Romi (CRCR), 2001, și *Stare de împunitate. Încălcarea drepturilor omului – cazul romilor din România*, Cluj, CRCR, 2001.

din prima jumătate a secolului XX (Dimitrie Anghel, Gala Galaction, F. Brunea-Fox ș.a.) –, ȣiganii au constituit un element parcă detașat de societatea românească, dar pitoresc în peisajul urban, de la marile artere centrale până la cartierele de periferie, cu lustragii, florărese, vânzători de ziare etc. Pe de altă parte, integrarea lor socială – îndeosebi a ȣiganilor nomazi – a constituit o problemă pentru orice stat modern, numai că ritmurile, modalitățile și consecvența ne-a separat de țările occidentale, mereu atente la ce se întâmpla aici nu numai cu ȣiganii, dar mai ales cu evreii și maghiarii – pentru a invoca cele mai asistate minorități etnoculturale din perioada interbelică. Când, de pildă, în 1928 a venit în România un faimos jurnalist de la „Paris-Soir”, Danjou, pentru a verifica zvonurile ce neliniștiseră mediile academice și politice occidentale, conform cărora ȣiganii de la noi ar fi fost pe cale de dispariție (nu fizică, ci prin asimilare), nedumerirea gazetarilor de aici a fost la fel de intensă și dezaprobatore. F. Brunea-Fox, unul din marii condeieri ai epocii, remarcă „paradoxul acestui veac saturat de progres și de cultură”, care lasă „în umbră, în barbarie, primitivitate și promiscuitate” o întreagă categorie umană, ȣiganii. „Pentru niscăi metafore poetice” – arăta jurnalistul într-un număr din cotidianul *Dimineața*, de orientare recunoscut democratică –, „ȣiganii diblei și ai baladelor trebuie păstrați de dragul contrastului, de dragul imaginilor turistice”, spre a fi surprinși pentru o clipă în obiectivele aparatelor de fotografiat ale turiștilor. Iar ca imagine de contrast invoca periferia Colentinei, unde de decenii „vegetează în gropi de gunoaie” numeroși ȣigani, ce ar trebui lăsați așa doar pentru că Europa o cere?!⁵⁰ Era evident o falsă dilemă, care oricum a rămas pentru întreaga perioadă interbelică fără echilibrate rezolvări.

Cei care au încercat în mod real o rezolvare a situației lor oarecum marginale au fost chiar ȣiganii. În aprilie 1933, Calinic I. Popp Șerboianu – invocat deja mai sus, cu cartea sa *Les Tsiganes* – a pus bazele „Asociației Generale a ȣiganilor din România”, atrăgând în acest proiect una din cele mai influente societăți ale lăutarilor, „Junimea Muzicală”. Scopul asociației este sintetic cuprins într-un *Apel către toți ȣiganii din România*⁵¹ și acoperă, în mare, două direcții fundamentale de soluționat în viața acestei etnii: una de ordin *cultural* (înființarea de grădinițe pentru copii, accesul la educație, pregătire profesională calificată, fondarea unei „Universități populare” țigănești, editarea unui organ de expresie periodic, conservarea și cultivarea tradițiilor etc) și alta de natură *socială* (înființarea de cantine populare pentru săraci, a unui spital, de cămine pentru cei fără locuință, de organisme financiare pentru înțrăjutorare, asistență medicală și juridică gratuită, intervenția pe lângă autorități pentru sedentarizarea ȣiganilor nomazi prin înproprietărire cu loturi de pământ etc), prevederi însoțite de dorința expresă a liderilor ȣigani de a rezolva problemele de imagine ale etniei (de natură infracțională, moralitate etc) și interdicția de a implica asociația în viața politică.

50 F. Brunea-Fox, *Memoria reportajului*, București, Edit. Eminescu, 1985, p.153-156 (art. *Viața de șatră a ȣiganilor nomazi*, publicat în 1928).

51 În formă tipărită poate fi consultat la *Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției*, dos. 34/1922-1938, f.32; *Idem, Prefectura Poliției Capitalei*, dos. 123/1933, f.4. Vezi și „Timpul”, Craiova, II, 1933, nr. 11-12 (25 sept.), p.1-2. Apelul a fost publicat și în vol. *Minoritățile naționale din România*, III, 1931-1938, coord. I. Scurtu, București, Arhivele Naționale ale României, 1999, p.180-182.

La scurt timp însă, între doi din principalii lideri ai Asociației – Calinic I. Popp Șerboianu și A. Lăzărescu-Lăzurică – au apărut divergențe, ceea ce va face ca în luna septembrie 1933 să apară „Uniunea Generală a Romilor din România”, sub conducerea celui din urmă, țigan de origine și prosper om de afaceri bucureștean, semnatat ocazional al câtorva articole în „Universul” și „Adevărul literar”. Cât privește programul Uniunii⁵², dezideratele nu diferă de cele cuprinse în Apelul mai sus menționat, însă sub aspect organizatoric Lăzărescu este mult mai activ, reușind să convoace la 8 octombrie 1933 primul congres al țișanilor din România și să fie ales „voievod” al acestora, activând totodată o serie de filiale județene. Semnificativ este faptul că Uniunea a fost imediat susținută de Biserica Ortodoxă Română prin reprezentantul ei, patriarhul Miron Cristea, iar ca președinte de onoare a fost numit Grigoraș Dinicu, descendentul unei vechi familii de virtuosi lăutari, absolvent al Conservatorului din București și inegalabil mesager al tradițiilor muzicale românești și țigănești în străinătate (numit „Rege al țișanilor” de *The Daily Chronicle* din Londra, la 24 februarie 1928). Mai mult chiar, Lăzărescu-Lăzurică impune pentru întâia dată în conștiința contemporanilor utilizarea noțiunii de rom în locul celei de țigan, care în limba etniei înseamnă „om”, „bărbat”, extinsă de el la semnificația de „om iubitor de libertate”.

Nici această Uniune nu a fost ferită de rivalități interne, la 29 mai 1934 G.A. Lăzărescu fiind nevoit să demisioneze din fruntea Uniunii⁵³, noul „voievod” devenind Gh. Niculescu, comerciant din București, care va modifica titulatura în „Asociația Uniunii Generale a Romilor din România”. În fapt, ceea ce părea un transfer pașnic de atribuții între Lăzărescu și Niculescu, a căpătat ulterior aspectul unei rivalități aprige, cel dintâi aliindu-se cu C.I. Popp Șerboianu, ambele grupări desfășurând o intensă campanie de atragere a filialelor din țară, îndeosebi a celor din Ardeal, mai bine organizate și cu resurse financiare mult mai consistente. În acest context, din toamna anului 1934 până în primăvara celui următor a avut loc o serie de adunări ale filialelor județene, cu scop organizatoric, dar și de adeziune la una din cele două organizații.

Mai mult sau mai puțin activă, „Asociația Uniunii Generale a Romilor din România” a funcționat până în 1941, timp în care – până în martie 1938, când s-au dizolvat toate asociațiile, grupările și partidele politice – a colaborat cu diverși lideri politici neromi în vederea trimerii în Parlamentul țării a câtorva reprezentanți. Începând cu luna noiembrie 1934, Gh. Niculescu a fondat și ziarul „Glasul romilor” care, deși era proiectat să apară săptămânal, până în 1940 nu a avut decât 14 numere, cu o tematică ce a acoperit în principal activitatea organizației, polemici și câteva articole de vulgarizare relative la istoria acestei etnii. Tot sub acest aspect, se cuvine a menționa linia oarecum autonomă a organizației regionale a țișanilor din Oltenia, sub conducerea lui Aurel Manolescu-Dolj, care încă din septembrie 1933 a editat periodicul „Timpul”, la Craiova⁵⁴, devenit din anul următor organ de expresie al filialei romilor din localitate, cu simpatii declarate când față de Calinic Popp Șerboianu și Lăzărescu-Lăzurică,

52 Pentru statutul și regulamentul Uniunii vezi *Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei*, dos. 123/1933, f.56-65.

53 *Ibidem*, f.93.

54 A apărut între 1932-1938 în 70 de numere.

când față de Gh. Niculescu⁵⁵. Mai importantă este însă inițierea la Craiova a Bibliotecii „O român”, care trebuia să patroneze editarea de lucrări referitoare la istoria și folclorul țigănesc. Aflată sub conducerea lui C.S. Nicolăescu-Plopșor – doctor în istorie al Universității din București (1932), după o specializare la Paris⁵⁶ – Biblioteca „O român” a editat în 1934 două volume intitulate *Ghilea române* (Cântece țigănești) și *Peranișea române* (Povești țigănești), ambele întocmite pe baza cercetărilor efectuate de Nicolăescu-Plopșor în mijlocul țăganilor ursari din Gubauea (jud. Dolj)⁵⁷.

Instalarea în România, începând cu martie 1938, a unor regimuri autoritare (dictatura regală, „statul național legionar” și guvernarea I. Antonescu) și adoptarea unei legislații rasiste, aduce schimbări profunde și în ceea ce privește situația țăganilor, îndeosebi începând cu anul 1942, când aceștia sunt supuși unui regim forțat de deportare.

Ignorată cu desăvârșire de istoriografia română de până în ultimul deceniu al secolului XX, tema „deportării” țăganilor în timpul celui de-al doilea război mondial a căutat și ea să recupereze decalajul și să scoată din uitare încă unul din mecanismele regimului antonescian care manifesta, printre altele, o vădită ostilitate față de toți acei supuși ne-români, cu sau fără cetățenie. Iar contribuțiile ultimului deceniu nu sunt de neglijat⁵⁸, cu atât mai mult cu cât ele au căutat să-și întărească analizele pornind mai ales de la acele surse documentare provenite de la principalele instituții ale statului totalitar implicate în mecanismul epurării: Președinția Consiliului de Miniștri, Inspectoratul General de Poliție, Inspectoratul General al Jandarmeriei, Prefectura Poliției Capitalei și, într-o oarecare măsură, Marele Stat Major al Armatei.

În felul acesta s-a putut cuantifica ponderea celor care au luat calea dezrădăcinării într-un spațiu cât mai la est de România și care nu beneficia încă de un statut cert: Transnistria. Defrișarea fondurilor arhivistice a putut stabili până acum criteriile pe baza cărora s-a făcut deportarea și numărul aproximativ al celor trimiși dincolo de Nistru. Au fost expulzați din țară totalitatea țăganilor nomazi (corturari) recenzați la data de 25 mai 1942, în număr de 11.441 persoane (bărbați: 2352; femei: 2375; copii: 6714), și 13.176 țăgani sedentari – cifre înregistrate într-o sinteză a deportărilor din 9 octombrie 1942⁵⁹. Încercările

55 În ultimele două numere din toamna lui 1937, ziarul își manifestă deschis susținerea în alegeri a Partidului Național Creștin. Mai mult chiar, nr. 67-68 (din 20 octombrie) apare pe prima pagină cu zvestia și cu „jurământul” romilor de a vota cu O. Goga.

56 C.S. Nicolăescu-Plopșor (1900-1968) era la acea dată secretarul general al organizației locale a Partidului Național Liberal-Georgist. În anul următor – 1935 –, Plopșor a intrat în conflict cu liderii țăgani locali, care vor începe împotriva lui o campanie defăimătoare deosebit de virulentă, fiind apreciat ca „un escroc ordinar al vieții politice și un hoț de rând al literaturii ce o dă la iveală” (cf. „Timpul”, Craiova, IV, 1935, nr.48, 31 iulie, p.1-2). După 1944 a intrat în rândurile P.C.R., devenind director al Muzeului Olteniei, al filialei Arhivelor locale, profesor universitar, membru corespondent al Academiei R.S.R., cunoscut îndeosebi pentru studiile sale de arheologie.

57 Vezi „Timpul”, Craiova, III, 1934, nr.42-43 (12 august), p.2. Nicolăescu-Plopșor a publicat și câteva documente medievale despre țăgani în „Arhivele Olteniei” (V, 1926, nr.25-26).

58 Din studiile mai semnificative s-ar putea menționa cele ale lui D. Șandru, Radu Ioanid, Viorel Achim și Dorel Bancos, invocați deja.

59 *Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei*, dos. 126/1942, f.204-205.

unor autori de a amplifica ponderea celor obligați a-și părăsi țara nu par a fi lipsite de argumente, invocând-se alte câteva deportări ulterioare ale celor ce s-au sustras acțiunii inițiale (reduși numeric, sub o sută de persoane), dar necontabilizând cifra celor reveniți în scurt timp la domiciliile lor, deportați fără a se fi încadrat în prevederile ordonanțelor ce reglementau acțiunea, și care au constituit un lot consistent, de peste o mie de persoane.

Ca și în cazul evreilor, una din problemele de prim rang pare a fi cea a cifrelor, și nu fără îndreptățire. Finalmente, totul devine o chestiune de „filozofie a numerelor”, care trece parcă în umbră alte aspecte, nu mai puțin importante. Însă inflamarile pătimase trebuie să rămână în afara studiilor într-adevăr istorice, iar anexarea calvarului deportării țiganilor la soluția preconizată și aplicată populației evreiești este în mod cert forțată, prea puține elemente având similarități. La fel cum atitudinile autorităților române față de cele două probleme au fost sensibil diferite comparativ cu celelalte state care au proclamat o „soluție finală”.

În privința țiganilor deportați la est de Nistru nu se cunoaște și nu a fost reclamat până acum nici măcar un singur caz de asasinat comis de autoritățile de ordine sau militare românești și germane, ca să nu mai vorbim de un posibil pogrom sau masacru. Se pot imputa pierderile de vieți doar foarte proastei organizări a deportării, a locurilor de primire și încartiruire, la care se adaugă – firește – o sumă de factori specifici pe care-i vom invoca ceva mai jos pe baza unor surse documentare autentice, care dovedesc că autoritățile române au fost mereu la curent cu cele întâmplate iar reacțiile pentru ameliorarea condițiilor au fost minimale.

În primul rând, soluția deportării țiganilor a avut cu totul alte rațiuni decât în cazul evreilor. Evident, nu poate fi negată conotația rasială, de vreme ce utilizarea termenului de „țigan” este permanentă în discursul epocii. Însă precizările se impun, stenogramele ședințelor Consiliului de Miniștri oferind elemente suficiente pentru înțelegerea deciziilor și soluțiilor adoptate. La 7 februarie 1941, mareșalul Antonescu semna, după o altă suită de probleme fără legătură cu subiectul nostru, un aspect „foarte dureros, al vieții orașelor noastre”, mahalalele. „Din timpuri îndepărtate – arăta conducătorul statului –, de când s-a desființat robia, și mai ales după război, a fost o invazie a tuturor țiganilor și a tuturor elementelor slabe de la sate. Tot ce nu era capabil la sate să ducă o muncă grea a venit la oraș, unde, prin diferite mijloace, își câștigă existența, fără să muncească. De aceea, în împrejurimile Bucureștilor s-au creat mahalale infecte și oameni fără căpătâi, care ați văzut cum au inundat în stradă zilele trecute, când a fost rebeliunea. Au comis jafuri și erau pe punctul să dea statul peste cap”. În acest context, mareșalul conchide că aceste elemente, îndeosebi țăgani, trebuie îndepărtate din capitală. „Soluția – continuă el – ar fi să așteptăm până se asanează Bălțile Dunării, ca să facem sate țigănești acolo și să-i ocupăm cu pescuitul etc. Până atunci, trebuie însă mult timp. O altă soluție este să intrăm în tratative cu marii proprietari. În Bărăgan, totdeauna a fost lipsă de brațe de muncă. Să construim aceste sate, nu definitiv, dar să facem niște case și barăci, organizație sumară, comerț, cârciumi etc. Să facem o statistică a lor și să-i ridicăm odată, în masă, și să-i ducem în acele

sate. Facem trei-patru sate, de câte 5-6000 familii, și instalăm acolo gardienii împrejurul lor, să nu poată să iasă”⁶⁰.

Așadar, „problema țiganilor” nu apare ca una strict rasială, ca în cazul evreilor, întărită de legi și prevederi discriminatorii pe temeiul etnicității, ci în primul rând ca o chestiune de apărare a ordinii publice și asanare morală, prin impunerea „cultului muncii”. Chiar conducătorul statului aprecia ceva mai departe că „printre acești țigani sunt și muncitori” care trebuie lăsați în pace⁶¹, iar cifra avansată de el pentru cei care trebuie să fie sedentarizați în Bărăgan – maxim 20.000 oameni – părea în epocă puțin semnificativă prin raportările la statistica din 1930⁶² ori cifrele oferite de George Potra în volumul său din 1939, referitor la istoria țiganilor⁶³. Ideea a fost reluată și în ședința Consiliului de Miniștri din 11 martie 1941, cu ocazia discutării Legii muncii obligatorii, lege ce trebuia să aibă ca bază principiul că „țara trebuie să fie redresată”, iar acest lucru nu se putea împlini decât „prin munca intensivă și coordonată a tuturor”. În acest context, Mihai Antonescu vedea rezolvată și problema țiganilor, atât prin scoaterea lor din capitală sau alte mari centre urbane, cât și prin implicarea infractorilor în activități socialmente necesare⁶⁴.

Rezolvarea acestor probleme nu era însă deloc simplă, iar vreme de câteva luni s-au tot căutat diverse soluții. Într-o primă etapă s-a urmărit recenzarea țiganilor din întreaga țară, pe categorii de *nomazi și sedentari*, în cazul celor din urmă autoritățile fiind interesate doar de recidiviști și cei fără ocupație precisă prin care să-și justifice întreținerea în mod cinstit. Efectuarea recensământului a fost hotărâtă pentru 31 mai 1942 și devansat ulterior, prin ordin, la data de 25 mai⁶⁵, pe baza unor planuri bine stabilite de fiecare inspectorat local de poliție și în decursul unei singure zile, pentru a nu exista cazuri de sustragere. Acțiunea era necesară întrucât nu exista la acea dată o statistică privitoare la țigani, pentru a se putea lua decizii cât mai adecvate. Până la recensământul general din 1930, în statistica românească nu a existat noțiunea de „țigan”. Abia atunci a fost inclusă o atare specificație, însă rezultatele au fost incomplete din mai multe motive. În primul rând, autoritățile și operatorii din teren au evitat de cele mai multe ori calificarea cuiva ca „țigan” din condescență, termenul fiind considerat peiorativ. Pe de altă parte, nici nu se putea stabili cu certitudine caracterul etnic țigănesc al unei persoane, fie datorită asimilării sau amestecului cu alte nații, fie prin refuzul unora de a fi astfel catalogați. Sunt cunoscute numeroase cazuri de proteste energice contra unei astfel de înregistrări cu ocazia recensământului, mergându-se până la acuzații în instanțele judecătorești pentru insultă. În aceste împrejurări, statistica din 1930 nu a înregistrat decât 262.501 persoane ce s-au declarat de neam țigănesc, iar ca vorbitori ai limbii

60 *Stenogramele ședințelor Consiliului de Miniștri. Guvernarea Ion Antonescu*, II (ianuarie-martie 1941), ed. M.-D. Ciucă, A. Teodorescu, B.Fl. Popovici, București, Arhivele Naționale ale României, 1998, p.181.

61 *Ibidem*.

62 *Recensământul general al populației României, din 29 decembrie 1930*, vol. II, publicat de Sabin Manuilă, București, Imprimeria Națională, 1938.

63 G. Potra, *Contribuțiuni la istoricul țiganilor din România*, p.125-126 (care indică aproape 800.000 de membri ai Asociației Generale a Țiganilor din România).

64 *Stenogramele ședințelor Consiliului de Miniștri. Guvernarea Ion Antonescu*, II, p.593-595.

65 Cf. *Arh.St.București, Inspectoratul Regional de Jandarmi*, dos. 258/1942, f.6.

numai 101.015. Este adevărat, în schimb, că la recensământul din 1940 înregistrările s-au făcut mai în detaliu, existând deja rudimentele unei legislații rasi-ale. Însă până în vara anului 1942 imensul material adunat nu fusese prelucrat, iar el număra peste 6 milioane de formulare, cuprinzând informații nici până azi prelucrate. De altfel, ar fi fost o muncă greu de conceput într-o țară aflată în război și care numai pentru analizarea datelor relative la ȣiganii din sectoarele agricole Institutul Central de Statistică angajase până la 7 iulie 1942 peste 1000 de operatori⁶⁶.

Recenzarea ȣiganilor la 25 mai 1942 a avut și un scop imediat, cu o zi înainte expediindu-se în teritoriu – „foarte urgent” și „strict secret” – ordinul Președinției Consiliului de Miniștri nr. 70 (din 22 mai), care stabilea măsurile ce trebuie executate „pentru asigurarea ordinii interne și eliminarea elementelor eterogene și parazitare”. La punctul 1, ordonanța prevedea ca ȣiganii nomazi să fie „imediat dirijați pe jos și pe drumurile cele mai scurte (...) spre Transnistria, unde vor fi instalați prin grija Guvernământului”. La punctul 2 se solicita clasarea pe categorii a ȣiganilor sedentari și degajarea așezărilor urbane și rurale de „toți ȣiganii parazitari, retrograzi și necinstiți, pripășiți și tolerați prin o condamna-bilă nepăsare a conducerii treburilor noastre publice de până acum”. Secretul operațiunii era invocat tocmai pentru a „se evita sustrageri și agitații de spirite”, ridicarea ȣiganilor nomazi urmând a se face „în masă și prin surprindere, însă organizat și cu omenie”⁶⁷. Ceilalți ȣigani – sedentari, dar fără ocupație – urmau să fie distribuiți în țară și utilizați la diverse munci (construcții, fabrici de că-rămizi, grădinărit etc), asigurându-li-se în mod obligatoriu cazarea⁶⁸.

Despre felul în care s-a făcut recenzarea aflăm, de pildă, dintr-un „plan de lucru” al poliției din Bacău: „Începând de astăzi 24 mai 1942, orele 14, se vor închide barierele orașului și nu se va mai lăsa să intre sau să iasă nici un ȣigan din oraș, inclusiv în cursul zilei de 25”, după care 27 de echipe de polițiști ur-mau să înregistreze populația ȣigănească din perimetrul astfel circumscris, in-terzicându-se apoi orice deplasare a acestora⁶⁹. Deportarea ȣiganilor nomazi s-a desfășurat pe parcursul a trei săptămâni, impunându-li-se itinerarii obligatorii, iar Inspectoratul General al Jandarmeriei centralizând și contabilizând cu exac-titate derularea acțiunii, până la data de 15 august ajungând în Transnistria 7958 persoane⁷⁰.

A urmat apoi etapa a doua a deportărilor, ce cuprindea evacuarea ȣiganilor sedentari, „cei condamnați pentru orice fel de delikte, recidiviști, pungași de buzunare, pungașii din trenuri, bălciuri, borfașii, precum și toți aceia pentru ca-re aveți indicii că trăiesc din furt”, împreună cu familia⁷¹ (în accepțiune ȣigă-nească). Între timp, pe la mijlocul lunii august, Ion Antonescu, aflat într-o in-specție prin București, a găsit orașul și „suburbanele pline de ȣigani”, „unii fără nici un rost, alții vânzători de flori, vânzătoare de porumb fiert, femei cu bidi-

66 *Arh. St.București, Președinția Consiliului de Miniștri. Cabinet*, dos. 560/1942, f.17-19.

67 *Arh.St.București, Inspectoratul Regional de Jandarmi*, dos. 258/1942, f.1-3.

68 *Arh.St.Boroșani, Prefectura jud. Botoșani*, dos. 99/1942, f.162.

69 *Deportarea romilor în Transnistria*, ed. Vasile Ionescu, București, Edit. „Aven amentza”, 2001, p.102-103.

70 *Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei*, dos. 166/1942, f.171-172.

71 *Ibidem*, dos. 126/1942, f.3.

nele pe umeri, cerșetori, copii văxuitori de ghetе în picioarele goale și murdari; la Băneasa, chiar în fața locuinței Domnului Mareșal, un cartier de țigani, într-o stare de murdărie de nedescris”⁷², elemente numai bune de a influența decizii în sensul de mai sus.

Operația de evacuare a țiganilor sedentari a fost pregătită până în detaliu de Inspectoratul General al Jandarmeriei, fapt ce a constituit mai târziu, cu ocazia „procesului mării trădări naționale”, unul din capetele importante de acuzare a generalului C.Z. Vasiliu, la care el a declarat, în apărare, că a trimite „24.000 de oameni din toate colțurile țării fără să faci organizare înseamnă să-i trimiți pe toți la moarte”⁷³. Și într-adevăr, documentele de arhivă indică eforturi organizatorice deosebite, am putea spune matematice: au fost pregătite 9 trenuri menite a-i colecta pe țigani din cele mai importante orașe ale țării, cu orare precis stabilite și respectate, cu asigurarea hranei pe timpul transportului etc⁷⁴. Operația de evacuare a început la data de 12 septembrie și s-a încheiat în numai patru zile, la 16 septembrie, însumând 13.176 persoane trecute în Transnistria⁷⁵.

Semnificativ este faptul că în urma executării celor două valuri de deportări, absolut toți țiganii au ajuns la destinație, fapt confirmat de procesele verbale de predare-primire, chiar dacă din numărul total al acestora două treimi o constituiau femeile și copii, situație sensibil diferită dacă o raportăm la evacuarea evreilor din Iași, de pildă, la sfârșitul lunii iunie 1941, finalizată prin mai multe sute de morți⁷⁶. Mai mult chiar, ulterior datei de 15 septembrie, au existat suficiente familii de țigani care au solicitat permisiunea de a pleca în Transnistria fie în ideea că vor fi împroprietăriți, fie pentru a se reatașa clanului.

Ajunși în Transnistria, țiganii – de ambele categorii – au fost organizați în virtutea deciziei 3149 a guvernatorului Gh. Alexianu, care prevedea așezarea lor în sate, în grupuri de 150-350, sub conducerea unui lider de al lor și cu obligația de a munci potrivit calificării ce o au, „fiind retribuiți ca și muncitorii locali”, iar în caz de randament superior se prevedeau bonificații de 30% din valoarea surplusului. În schimb, li se limita dreptul de a părăsi localitatea fără autorizația pretorului, în caz contrar fiind internați într-un „lagăr de represalii” existent în fiecare județ⁷⁷. Reglementărilor inițiale li s-au adăugat de-a lungul vremii altele, în funcție de situațiile nou create. La 11 septembrie 1942, de pildă, datorită faptului că împreună cu familiile deportate au luat drumul Transnistriei și alte persoane care nu se încadrau în ordinele inițiale (vehiculându-se ideea unei împroprietări în zonă), iar unii evacuați aveau rude care făcuseră războiul sau erau mobilizați, se ordonă ca acestor țigani să li se creeze o situație mai bună, prin avantaje materiale deosebite (pământ, casă, locuri de muncă mai ușoare etc), ca dovadă că „statul nu ignoră pe cei care își fac cu conștiință datoria către țară”⁷⁸.

Numai că ceea ce s-a preconizat inițial de către autorități a devenit aproape imediat după încheierea operațiunilor de deportare sursa unor drame care

72 *Ibidem*, f.4-6.

73 *Procesul mării trădări naționale*, București, 1946, p.108.

74 *Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei*, dos. 126/1942.

75 *Ibidem*, f.204-205.

76 R. Ioanid, *Evreii sub regimul Antonescu*, p.107-113.

77 *Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei*, dos. 130/1942, vol. I, f.119.

78 *Ibidem*, f.12; vezi și dos.43/1943, f.37-38.

anevoie ar putea fi surprinse în doar câteva rânduri. La numai câteva săptămâni, din luna octombrie 1942, Președinția Consiliului de Miniștri, Inspectoratele generale de jandarmi și poliție, prefecturile județene au fost asaltate de o sumedenie de petiționari care solicitau readucerea în țară a diverselor rude expulzate în Transnistria. Mare parte din aceste cereri constituie „minibiografii” ale ȝiganilor anonimi, care în fond trăiseră ca veritabili români, perfect asimilați și activi în momentele cruciale ale țării: participanți la războiul balcanic din 1913, la prima mare conflagrație mondială, fuseseră răniți sau mutilați, primiseră decorații și înalte ordine militare, au fost împrăștiți, aveau acum propriile afaceri prospere etc. Toate aceste solicitări ascundeau drame familiale, mai puțin înțelese inițial de autorități, pentru care accepțiunea de familie în sens juridic nu se potrivea cu cea a ȝiganilor, ca să dăm un singur exemplu. Pe de altă parte, răsfoind listele cu cei trimiși dincolo de Nistru, constăți existența unui univers infracțional cât se poate de divers și incomod pentru oamenii de rând, pe care autoritățile au încercat să-i protejeze recurgând la soluția deportării, dar numai a „ȝiganilor”!

Cu toate acestea, în urma nenumăratelor plângeri înaintate de ȝigani și verificate de autorități, generalul C.Z. Vasiliu constata că „majoritatea lor erau înțelepte, dovedindu-se prin aceasta lipsa de conștiinciozitate și înțelegere a organelor subalterne în executarea unui ordin”, drept pentru care solicită o verificare a tuturor deportațiilor și îndreptarea nedreptăților săvârșite⁷⁹. La anomaliile reclamate, evident, au contribuit chiar ȝiganii. Datorită diverselor zvonuri conform cărora vor fi împrăștiți în Transnistria, mulți din ei s-au îmbarcat clandestin în trenurile destinate deportațiilor *de facto*, unii declarând mincinos că sunt autorii unor infracțiuni, numai să fie trecuți în categoria „evacuabililor”. Alții, de regulă cei mobilizați, au înscenat căsătorii false cu femei destinate deportării numai pentru a avea motiv de a scăpa de serviciul militar etc⁸⁰. În consecință, pentru a se stabili cu certitudine situația ȝiganilor evacuați în Transnistria și a rezolva reclamațiile, s-au alcătuit trei comisii care trebuiau să trieze pe cei ce se cuveneau să revină în țară (un total de 7.341 de cereri)⁸¹, lucrare finalizată până la Crăciunul anului 1942, și să constate condițiile de viață ale celor deportați, cu propuneri pentru ameliorarea lor. Cert este faptul că rezultatele cercetărilor nu au rămas fără finalitate, începând cu luna ianuarie 1943 mai mulți ȝigani reîntorcându-se în țară, operațiune sistată și recontinuată de mai multe ori datorită riscurilor de a se declanșa o epidemie de tifos exantematic.

Cu voie sau fără voie deportați în Transnistria, ȝiganii au aflat aici condiții de existență departe de nădejile lor și intențiile autorităților. Dărilor de seamă și rapoartele instituțiilor de ordine menționau că starea de spirit a populației băștinașe din Transnistria (ucrainieni) este bună, acomodându-se cu ocupația românească și fără regretul de a fi scăpat de regimul sovietic, cu excepția așezărilor unde au fost încartiruiți ȝiganii, care au reușit să impună prin conduita lor un regim de teamă și dezordine. De pildă, cei plasați în județul Ocea-cov, fie prin sate cu ucrainieni, fie în niște foste cazărmi, au constituit o mare

79 Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 190/1942, f.173-174.

80 Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 126/1942, f.213-214.

81 *Ibidem*, dos. 43/1943, f.32-34, 64-65, 83-87.

problemă pentru autorități. „Din cauză că nu li s-a dat lemne sau alt combustibil pentru fierberea hranei și încălzit – menționează un raport din 5 decembrie 1942 –, ȕiganii au devastat aproape toată partea lemnoasă a clădirilor [...] și le-au pus pe foc”. Fiind iarnă și neputând fi lăsați în respectivele incinte, „prin faptul că sunt dezbrăcați într-un așa hal că sunt de plâns”, autoritățile au decis să fie cazați prin comunele din apropiere, ucrainenii fiind mutați într-o jumătate a localității, iar în cealaltă jumătate ȕiganii, după ce vor fi deparazițați. Transportați în căruțe, datorită slăbiciunii fizice și a frigului, dintr-un lot de 300 ȕigani mutați, pe drum au murit 4. Au ajuns în această stare, în numai trei luni, datorită hranei insuficiente ce o primeau (400 gr. pâine cei care munceau, 200 gr. bătrânii și copii, puțini cartofi și arareori pește sărat). „Din cauza proastei alimentări – menționează raportul citat –, ȕiganii [...] au slăbit într-atât că au ajuns numai schelete. Zilnic mureau – mai ales în ultimul timp – câte 10-15 ȕigani. Erau plini de paraziți. Vizita medicală nu li se făcea deloc, iar medicamente nu aveau. Sunt goi, fără haine pe ei, iar rufăria și încălțăminte le lipsește de asemenea completamente. Sunt femei a căror corp (partea inferioară) este gol în adevăratul sens al cuvântului. [...] În general situația ȕiganilor este groaznică și aproape de neînchipuit. Din cauza mizeriei, mulți dintre ei au ajuns niște umbre și aproape sălbateci. Această stare a lor se datorește din cauza relei cazări și alimentări, precum și a frigului. Din cauza foametei la care sunt supuși, i-au speriat pe ucrainenii cu furturile”. Iar raportul făcea totodată un bilanț cutremurător: numai în județul Oceacov, până la 25 noiembrie 1942 au murit 309 ȕigani. De aceea, și nemulțumirile semnalate, mulți ȕigani cinstiți rămânând să trăiască în asemenea condiții, în vreme ce veritabilii infractori reușeau prin diverse mijloace să se reîntoarcă în țară. Mai mult chiar, printre ȕiganii aflați în suferință aici se găseau și 62 familii de români și 6 de turci ridicate din eroare⁸².

Informații similare, dar cu un plus de date concrete, aflăm și din *Memoriul* unei comisii a Inspectoratului General de Jandarmerie, din 21 decembrie 1942, pentru zona Covaliovcă, din care rezultă nepăsarea autorităților locale în ce privește situația ȕiganilor. În afara faptului că aceștia erau nesupravegheați, deplăsându-se în deplină libertate și săvârșind tot felul de infracțiuni, condițiile de încartiruire erau și ele greu de închipuit: în Covaliovcă 1100 persoane ocupau 54 de case din care fuseseră evacuați ucrainenii; la Androtefcă, pendinte de prima localitate, 3500 de ȕigani stăteau în 122 case etc – cu alte cuvinte, la o casă cu 2-3 camere reveneau cam 30-40 de persoane (o cameră având în cazul cel mai fericit 3 x 4 m.). Marea problemă era și aici hrana, necăpătând nimic vreme de 4 și chiar 8 zile. De aceea, conchidea *Memoriul*, „s-a furat până în prezent de către ȕigani, de pe câmp și de prin curțile locuitorilor, circa 20-25 hectare de porumb, 7 vite, 5 porci, numeroase păsări și alte alimente [...], dar totuși au murit de foame și de mizerie circa 200 persoane și zilnic mor între 5-10 persoane”. Din această cauză, localnicii au fost nevoiți să angajeze paznici și „nu rareori aceste gărzi au maltratată până la sânge pe ȕiganii prinși la furturi”⁸³. Astfel de informații și descrieri se găsesc în mai toate rapoartele și dările de sea-

82 Ibidem, dos. 130/1942, vol. I, f.128-132.

83 Ibidem, dos. 43/1943, f.47-50.

mă trimise lunar la București, oferind un tablou cât mai aproape de realitățile din Transnistria.

Starea de lucruri prezentată sumar mai sus a și fost cauza ce a determinat pe mulți țigani să facă tot posibilul pentru a reveni în țară, de la falsificarea autorizațiilor necesare oricărei asemenea deplasări până la cele mai neașteptate și ingenioase șiretlicuri. Dacă în cazul primului exemplu, lucrurile păreau mai simplu de realizat, mita dată anumitor autorități putând oricând procura o autorizație de reîntoarcere (care apoi, prin fals, putea fi utilizată de zeci de persoane), alți țigani au trecut prin veritabile aventuri, nu de puține ori cu complicitatea dezinteresată a unor ofițeri sau soldați ai armatei ori jandarmeriei. Ana Cărpaci, de pildă, a plecat din Transnistria cu puțin înainte de Crăciunul anului 1942, având parte de o întoarcere fără mari emoții. „Am plecat de acolo mai mulți, vreo 60 inși – relatează ea –, oameni și muieri, fiindcă un domn căpitan care ne împărțea mâncarea a zis că dacă putem să scăpăm, să ne ducem care unde putem să nu murim de foame”. A plecat spre Odessa, unde s-a urcat într-un tren de persoane, ajungând finalmente la București. Absolut toți controlorii de bilete s-au arătat mai mult decât înțelegători, iar mulți pasageri le-au dăruit bani și alimente⁸⁴. Alți țigani au revenit cu sprijinul unor soldați, ascunși într-un avion transportat pe căile ferate⁸⁵. Câteva femei, „pe când descărcau mangal în gara Trihate (Transnistria), a trecut un tren militar spre țară și ele au început a plânge. Ostașii, întrebându-le de unde sunt și aflând că sunt din România, le-a luat și pe ele în tren, aducându-le până la Mărășești”, iar de acolo până la Roman au mers pe jos⁸⁶. Iar asemenea exemple sunt nenumărate și ar putea constitui subiectul unor studii speciale.

În mod cert, inițiativa factorilor de decizie din România acelor ani de a deporta pe toți țiganii nomazi (în speranța sedentarizării lor, dar în afara granițelor) și, parțial, pe cei nenomazi, dar care reprezentau un pericol pentru ordinea și siguranța internă, s-a dovedit a fi o acțiune prost organizată finalmente și care nu a rezolvat mai nimic din intențiile guvernanților. Evident, nu insistăm aici asupra aspectului moral al acțiunii, asupra căruia istoria și-a dat deja verdictul. Politica antițigănească promovată de regimul I. Antonescu se înscrie într-un lung șir de atitudini discriminatorii pe criterii rasiale nicicum justificabile. Așa cum se va constata și din lectura documentelor incluse în acest volum, acțiunea deportării și internării țiganilor în ghetouri era departe de ideea unei „soluții intermediare”, generând suferințe greu de imaginat și traume *à la longue*.

Iată de ce subiectul rămâne încă deschis pentru ulterioare analize din varii perspective, cartea care apare acum fiind doar un început în direcția publicării de documente relative la istoria țiganilor de după 1919. Noi și noi surse documentare își așteaptă editorii, chiar noi intenționând a duce efortul mai departe printr-un volum consacrat istoriei acestei etnii în timpul regimului comunist.

Lucian Nastasă

84 *Ibidem*, dos. 130/1942, vol. I, f.85-86.

85 *Ibidem*, vol. II, f.70.

86 *Ibidem*, f.79.

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Volumul de față caută să reunească într-o manieră reprezentativă documente relative la istoria ȝiganilor din România în intervalul 1919-1944.

Identificarea și selecția materialelor arhivistice a constituit o problemă deloc simplă din cel puțin două motive. Pe de o parte, în perioada interbelică ȝiganii nu erau priviți ca o etnie distinctă și din acest motiv identificarea documentelor relative la ei pe baza inventarelor arhivistice s-a dovedit o acțiune dificilă; pe de altă parte, din 1942, când s-a pus în practică soluția deportării lor în Transnistria, sursele abundă și sunt de o mare întindere și complexitate. În acest context, s-a impus o selecție destul de severă a materialului documentar din anii celui de-al doilea război mondial atât sub aspect calitativ, dar și cantitativ, date fiind limitele pe care ar trebui să le aibă totuși un volum tipărit. În selecția materialului am urmărit în primul rând să furnizăm toate acele documente care pot contribui, într-o manieră reprezentativă, la reconstituirea istoriei acestei etnii. Principiul ce ne-a călăuzit a fost acela de a acoperi o tipologie cât mai diversă de probleme. De aceea, ne asumăm și responsabilitatea pentru eventuale lipsuri ce vor fi invocate de posibili comentatori, pe care i-am dori mult mai abili decât noi în a gestiona o asemenea cantitate de informație. Între mai multe opțiuni păgubitoare (în primul rând de a nu publica nimic), am ales pe cea mai puțin dăunătoare: o culegere de documente cât de cât articulată și coerentă pe această temă. Volumul nu poate și nici nu și-a propus să acopere în totalitate o temă atât de complexă.

Așadar, departe de a fi exhaustiv, volumul se dorește un stimul pentru abordarea unui domeniu neglijat al istoriei României și al comunității romilor de aici. El vine să se adauge mai vechiului efort restitativ al lui G. Potra (*Contribuțiuni la istoricul ȝiganilor din România*, București, Fundația Regele Carol I, 1939) și foarte recentului travaliu al lui Vasile Ionescu (*Deportarea romilor în Transnistria. De la Auschwitz la Bug*, București, Edit. Aven amentza", 2001), deși câteva documente tipărite de cel din urmă se regăsesc și la noi din cel puțin două motive: pe de o parte, am intenționat să oferim un volum coerent de documente care să acopere intervalul de timp menționat; pe de altă, editorul amintit citează uneori fonduri documentare aflate la Fundația „Aven amentza”, în fotocopii, fără a indica și corespondentul din arhivele publice naționale. De altfel, editorii volumului de față vor rămâne cu regretul că au aflat mult prea târziu de eforturile lui Vasile Ionescu de a pregăti un tom asemănător, când aveam deja totul pregătit pentru tipar, întrucât colaborările în astfel de inițiative nu pot fi decât benefice.

Documentele au fost rânduite cronologic, astfel încât lectura să poată conduce la o imagine cât mai fidelă a istoriei romilor de-a lungul perioadei invocate. La transcrierea materialelor arhivistice s-a avut în vedere normele actuale ale textologiei, respectându-se cât mai fidel faptele de limbă și actualizând ortografia. Erorile provenite din *lapsus calami* și punctuația au fost îndreptate tacit. Abrevierile utilizate inițial în documente au fost păstrate aoidoma, dacă coincid cu cele de azi, iar atunci când ele ies din tipicul nostru, le-am întregit doar când au apărut prima oară. Cum e și firesc, inconsecvențele în abrevieri sunt cât se poate de firești de vreme ce emitenții sunt de o asemenea diversitate. De asemenea, fără a semna în vreun fel, am corectat erorile strecurate în numele proprii ale diverselor persoane invocate, multe din rapoartele autorităților neglijând acest aspect. Nu am îndreptat însă numele unuia din liderii țiganilor, Lăzărescu-Lăzurică, care apare sub diverse forme ortografice: Lăzurescu, Lăzureanu etc, întrucât chiar el manifesta inconsecvență în utilizarea numelui. Întregirile noastre au fost marcate prin paranteze drepte. Aceleași semne au fost utilizate și pentru indicarea omisiunilor dintr-un anume document, acestea neavând legătură cu tematica volumului.

Notele editorului, așezate la sfârșitul fiecărui document (după indicația sursei), sunt minime și au drept scop de a oferi lămuriri asupra contextului istoric ori asupra unor persoane sau evenimente ce solicitau aceasta.

Totodată, au mai fost incluse în volum, într-un capitol de *Anexe*, câteva mărturii ale supraviețuitorilor din Transnistria (culese de Andrea Varga), mult prea interesante pentru a nu fi recuperate într-un asemenea context. Câteva facsimile, hărți, ilustrații și un indice de nume vor încheia volumul, pe care îl dorim nu numai atractiv, dar și interesant sub aspectul conținutului.

Structura volumului, selecția și prelucrarea materialelor, notele de editor și rezumatele documentelor au fost concepute de Lucian Nastă.

Anevoie de surmontat a fost dilema utilizării în titlul cărții a termenului de „țigan” sau a celui de „rom”. Am optat pentru prima noțiune, întrucât aceasta este atestată istoric încă din sec. XIII, iar documentele din volumul de față indică clar folosirea ei în exclusivitate până în anul 1933. Pe de altă parte, evitarea termenului de „rom” s-a întemeiat și pe faptul că sintagma „Romii din România” poartă cu sine o expresie verbală mult prea rezonantă.

Nu putem încheia fără a ne exprima gratitudinea față de Centrul pentru Resurse și Diversitate Etnoculturală din Cluj, în mod deosebit față de Levente Salat și Gábor Ádám, care au pus în lucru ample programe culturale și sociale pentru valorificarea multiculturalității în spațiul românesc.

Un gând aparte de mulțumire îl îndreptăm spre Andreea Andreescu, care cu o pasiune de-a dreptul debordantă a acceptat implicarea în realizarea acestui volum, făcând o muncă de documentare copleșitoare. De aceea, poate ar fi meritat să figureze chiar printre editori. Însă tinerețea și destoinicia ei o vor răsplăti pe viitor mai mult decât o putem face noi.

LISTA DOCUMENTELOR

1. **1919 iulie 30. Cluj:** Țiganii muzicanți din Cluj sunt nemulțumiți de prezența în oraș a celor din provincie, care le fac concurență și le diminuează veniturile. Cer expulzarea acestora.
2. **1919. Cluj:** Țiganul Öttvös Miháj reclamă pe muzicanții din afara Clujului, care îi fac concurență neloială.
3. **1922 ianuarie 19. Aiton (jud.Cluj):** Prezența Țiganilor corturari în localitate constituie un pericol pentru populație. Se cere îndepărtarea lor.
4. **1922 februarie 25. Cluj:** Decizie a Prefecturii județului Cojocna de expulzare a Țiganilor nomazi de pe teritoriul acestei unități administrative.
5. **1922 martie 2. Cluj:** Studiu despre „Chestiunea Țiganilor din Transilvania”, însoțit de o adresă ce menționa intenția guvernului maghiar din 1914 de a transforma cetatea Făgărașului într-o instituție de cazare și educare a acestora, ca mijloc de asimilare.
6. **1922 martie 4. Sărmaș (jud.Cluj):** Ordinul de expulzare a caravanelor de Țigani nomazi din cuprinsul plasei Sărmaș, cu verificarea averii mobile a acestora.
7. **1922 aprilie 26. Cluj:** Evacuarea Țiganilor din grotele de pe „Fellegvár” (Cluj), după ce au fost deparazitați.
8. **1922 mai 18. Cluj:** Mutarea Țiganilor nomazi stabiliți în afara comunei Sânpaul, lângă șoseaua națională, în interiorul localității, pentru a fi supravegheați mai ușor.
9. **1922 mai 30. Cluj:** Intervenție a Oficiului Sanitar Urban pentru îndepărtarea Țiganilor din zona unde sunt depozitate gunoaiile orașului, pentru a se evita răspândirea bolilor contagioase.
10. **1922 iunie 26. București:** Luarea de măsuri pentru a împiedica deplasarea Țiganilor nomazi prin țară și răspândirea tifosului exantematic.
11. **1923 februarie 6. Cluj:** Plângere a locuitorilor din zona „Fellegvár” contra Țiganilor stabiliți aici, sursă de mizerie și boli contagioase.
12. **1924 martie. Cluj:** Serviciul epidemiilor din județ atenționează Prefectura asupra pericolului deplasării nomazilor dintr-o localitate în alta, în ceea ce privește răspândirea tifosului exantematic.
13. **1928 iulie 30. Oradea:** Informare făcută de Poliția din Oradea despre intenția statului ungăr de a trimite peste granițe pe toți Țiganii nomazi. Se cere luarea de măsuri pentru a împiedica acest lucru, dat fiind pericolul pentru liniștea și siguranța publică.

14. **1928 octombrie 22. București:** Societatea pentru Protecția Animalelor semnalează obiceiul unor țigani de a umbla cu urși prin localități, oferind spectacole în cadrul cărora animalele au de suferit. Solicită oprirea unei astfel de îndeletniciri.
15. **1929 ianuarie 21. Cluj:** Profesorul universitar Romul Vuia, directorul Muzeului Etnografic al Ardealului, intervine în favoarea unui țigan stabilit într-una din grotile de pe „Cetățuia”, acesta asigurând protecția monumentului.
16. **1930 aprilie 4. București:** Protestul în capitală a unui grup de țigani lăutari contra prezenței în țară a muzicanților străini.
17. **1932 aprilie 14. Cluj:** Plângerea locuitorilor dintr-un cartier clujean împotriva comportamentului țăganilor stabiliți acolo. Se solicită mutarea acestora.
18. **1932 aprilie 21. Cluj:** Solicitarea romilor din „Colonia Țiganilor” de a li se atribui un alt loc de așezare, întrucât actualul amplasament este adeseori inundat de revărsarea râurilor Someș și Nădaș.
19. **1933 martie 4. București:** Vizita președintelui sindicatului muzicanților din România, N. Niculescu, la Brăila și prin alte orașe din Moldova în vederea afilierii diverselor asociații de profil la un organism central.
20. **1933 aprilie 24. Cluj:** Solicitarea voievodului din „Colonia Țiganilor” de a se atribui comunității un alt teren, la periferia orașului, pentru familiile care au avut de suferit în urma inundațiilor.
21. **1933 septembrie 1. București:** Referat asupra „Asociației Generale a Țiganilor din România”, întemeiată din inițiativa arhimandritului Calinic I. Popp Șerboianu. Sunt prezentate scopurile asociației, numărul de membri, venituri etc. Documentul este însoțit de un „Apel către toți țiganii din România”.
22. **1933 septembrie 13. Craiova:** Adunare la sediul din Craiova a Asociației Țiganilor din România pentru diverse probleme organizatorice.
23. **1933 septembrie 14. Craiova:** Adunarea țăganilor din Corabia pentru a înființa o Societate de ajutor reciproc.
24. **1933 septembrie 30. București:** Referat cu privire la cele două organizații ale țăganilor („Asociația Generală” și „Uniunea Generală”) și a rivalității dintre ele. Sunt prezentați liderii și obiectivele acestor organizații. Informarea are scopul de a oferi autorităților o imagine a situației, pornind de la solicitarea „Asociației” de a i se permite convocarea la București a unui congres național.
25. **1933 septembrie. București:** Chemare la adunarea organizată de Asociația Generală a Țiganilor la București, în 8 octombrie.
26. **1933 octombrie 5. București:** Consiliul Central Bisericesc al Patriarhiei Române recunoaște ca președinte al Uniunii Generale a Romilor pe G.A. Lăzărescu-Lăzurică.
27. **1933 octombrie [6]. București:** Chemare la primul congres al romilor, ce va avea loc la București în 8 octombrie, prezentându-se sumar programul și intențiile Uniunii Generale a Romilor.
28. **1933 octombrie 7. București:** Notă asupra congresului Uniunii Generale a Romilor din 8 octombrie, la inițiativa lui G.A. Lăzărescu-Lăzurică și cu

- susținerea Patriarhiei. Este prezentat programul ce va fi dezvoltat de Lăzărescu în discursul său în fața romilor din Capitală și din provincie.
29. **1933 octombrie 9. București:** Scrisoare adresată de G.A. Lăzărescu prefectului poliției București, în care își motivează dreptul de a fi recunoscut ca președinte al Uniunii Generale a Romilor, aducând totodată acuzații arhimandritului Calinic Popp Șerboianu, considerat un impostor.
 30. **1933 octombrie 9. București:** Notă relativă la despărțirea celor doi lideri ai Uniunii, G.A. Lăzărescu și Calinic Popp Șerboianu, invocându-se și motivele, în principal de natură politică.
 31. **1933 octombrie 10. București:** Descrierea desfășurării congresului romilor din 8 octombrie. În anexă este prezentată o „Moțiune”, prin care se proclamă solidaritatea participanților cu G.A. Lăzărescu, și telegrama adresată Regelui.
 32. **1933 octombrie 13. București:** Referat asupra sciziunii în rândul organizației romilor, pe de o parte C. Popp Șerboianu, pe de alta G.A. Lăzărescu. Romii nu sunt încă hotărâți de partea căruia să treacă și de aceea se recomandă a se aproba lui Șerboianu ținerea unei întruniri la 15 octombrie.
 33. **1933 octombrie 14. București:** Calinic Popp Șerboianu solicită autorizație pentru întrunirea membrilor Asociației Generale a Țiganilor din România, proiectată a avea loc la București în 15 octombrie.
 34. **1933 octombrie 14. București:** Referat întocmit de Direcția Generală a Poliției pe marginea Asociației Generale a Țiganilor și a sciziunii dintre C. Popp Șerboianu și G.A. Lăzărescu.
 35. **1933 octombrie 17. București:** Lămuriri înaintate raportorului permanent al Comisiei internaționale de poliție criminală de la Viena în ceea ce privește existența în România a două organizații ale romilor, în vederea contrarării unor false informații apărute în „Neues Wiener Tageblatt”.
 36. **1933 noiembrie 5. București:** Notă asupra obiectivelor și organizării Asociației Generale a Țiganilor de sub conducerea lui Calinic Popp Șerboianu.
 37. **1933 noiembrie 8. București:** Prefectul de București este înștiințat că a fost ales membru consilier de onoare al Uniunii Generale a Romilor.
 38. **1933 noiembrie 16. București:** Statutul și Regulamentul Uniunii Generale a Romilor din România. În anexă, actul de autentificare prin notariat.
 39. **1933 decembrie 4. București:** Relatarea desfășurării celor două întruniri ale Asociației romilor de sub conducerea lui G.A. Lăzărescu, din București (3 decembrie).
 40. **1934 ianuarie 9. București:** Referat prin care se recomandă neacordarea de personalitate juridică Uniunii Generale a Romilor, întrucât nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege.
 41. **1934 martie. București:** Anunțul organizării primului festival artistic-cultural al romilor, cu ținerea de conferințe, spectacol de teatru, defilare, concerte de muzică, prezentarea diverselor obiceiuri tradiționale etc.
 42. **1934 martie 27. București:** Se revine cu un nou referat prin care se recomandă neacordarea de personalitate juridică Uniunii Generale a Romilor, întrucât nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege.
 43. **1934 mai 14. București:** Informare asupra Asociației artiștilor instrumentiști și lăutari din Pitești, care solicită recunoașterea ca persoană juridică.

44. **1934 mai 29. Huedin:** Primăria oraşului solicită prefecturii repartizarea pe întreg judeţul a celor 38 familii de ȝigani nomazi stabiliţi la periferia Huedinului.
45. **1934 mai 30. Cluj:** Informare asupra vizitei făcute la Blaj de fruntaşii Uniunii Romilor, sub conducerea lui G.A. Lăzărescu, şi alegerea preşedintelui filialei Târnava Mică.
46. **1934 mai 31. Bucureşti:** Se anunţă demisia din fruntea Uniunii Generale a Romilor a lui G.A. Lăzărescu-Lăzurică şi alegerea ca preşedinte a lui G. Niculescu. În anexă, demisia celui dintâi.
47. **1934 mai 31. Cluj:** Descrierea desfăşurării congresului romilor de la Mediaş, la care a participat şi „voievodul” G.A. Lăzărescu.
48. **1934 mai. Bucureşti:** Înştiinţare adresată de G. Niculescu tuturor romilor în ceea ce priveşte statutul actual al lui G.A. Lăzărescu şi a calomniilor pe care le difuzează.
49. **1934 iunie 21. Cluj:** Adunarea de constituire a comitetului local din Târnăveni al Uniunii Romilor. Relatarea desfăşurării evenimentului, a discursurilor ţinute, participanţi etc.
50. **1934 iulie 15. Cluj:** Notă telefonică asupra adunării Uniunii Romilor la Blaj, în prezenţa lui G.A. Lăzărescu şi Andrei Zima, preşedintele organizaţiilor din Transilvania.
51. **1934 august 7. Cluj:** Descriere în amănunt a desfăşurării adunării de la Blaj a romilor din jud. Târnava Mică, cu rezumarea conţinutului discursurilor ce s-au ţinut.
52. **1934 august 11. Bucureşti:** Statutul şi regulamentul Asociaţiei Generale a Romilor din România, al cărui preşedinte este Gh. Niculescu. În anexă, sentinţa tribunalului de acordare a personalităţii juridice.
53. **1934 august 13. Turnu Severin:** Raport asupra serbării câmpeneşti organizată de Uniunea Generală a Romilor în localitate, printre alţii participând preşedintele G. Niculescu şi deputatul M. Vârvoreanu.
54. **1934 septembrie 7. Bucureşti:** Consiliul Bisericesc al Patriarhiei informează că au fost retrase cărţile şi titlurile de misionari ale lui Gh. Niculescu, N. Niculescu şi C. Alexandrescu, deoarece au promovat dezbinarea romilor.
55. **1934 septembrie. Sibiu:** Chemare de participare la congresul general al romilor din jud. Sibiu, organizat sub preşedinţia lui C.I. Popp Şerboianu şi G.A. Lăzărescu-Lăzurică.
56. **1934 septembrie 12. Bucureşti:** Scrisoare adresată de C.I. Popp Şerboianu lui G. Niculescu, prin care cel dintâi se disociază de G.A. Lăzărescu şi afirmă că mişcarea de organizare a romilor iniţiată de el nu urmăreşte scopuri politice ori confesionale.
57. **1934 septembrie 16. Cluj:** Informare asupra Congresului Uniunii Generale a Romilor, filiala Sibiu, cu rezumarea conţinutului discursurilor.
58. **1934 septembrie 17. Satu Mare:** Medicul veterinar Gh. Predescu reclamă pe G.A. Lăzărescu că ar fi încasat taxa de însiere în Uniune fără a elibera chitanţă.
59. **1934 septembrie 19. Cluj:** Se anunţă pregătirea unui congres al romilor la Sighişoara, în anexă fiind prezentat programul şi participanţii.

60. **1934 septembrie 20. București:** Aviz favorabil din partea Ministerului muncii, sănătății și ocrotirilor sociale de a se recunoaște personalitatea juridică Uniunii Generale a Romilor, cu condiția de schimbare a titulaturii în Asociația Uniunea Generală a Romilor.
61. **1934 septembrie 25. București:** Ordin al ministrului de Interne I. Inculeț referitor la modul de eliberare de către autoritățile locale a actelor de identitate pentru romi.
62. **1934 septembrie 26. Cluj:** Descrierea desfășurării adunării romilor de la Sighișoara, cu rezumate ale discursurilor și numele celor aleși în fruntea organizației de Târnava Mare.
63. **1934 septembrie 28. București:** Raport favorabil al prefectului Capitalei asupra actelor constitutive ale Asociației Uniunea Generală a Romilor din România.
64. **1934 octombrie 2. București:** Ministerul de Interne interzice Uniunii dizidente a lui G.A. Lăzărescu de a ține o întrunire publică, neavând recunoaștere juridică.
65. **1934 octombrie 5. Cernăuți:** Descrierea desfășurării la Rădăuți a întrunirii romilor din județ, cu rezumarea discursurilor. Se anexează manifestul răspândit cu această ocazie.
66. **1934 octombrie 9. Cluj:** Constituirea la Deva a comitetului executiv al Organizației Romilor din jud. Hunedoara. În anexă, procesul-verbal al ședinței de constituire.
67. **1934 octombrie 11. Cluj:** Informare asupra desfășurării congresului general al Uniunii Romilor, care a avut loc la Târnăveni, cu rezumarea discursurilor.
68. **1934 octombrie 30. Cluj:** Raport asupra desfășurării congresului județean al romilor de la Deva, din 26 octombrie, la care a participat și președintele Uniunii, G.A. Lăzărescu.
69. **1934 octombrie. București:** Declarație a lui Gh. Niculescu în legătură cu cele două tentative de constituire a unei asociații a romilor, negând lui G.A. Lăzărescu orice calitate de lider.
70. **1934 noiembrie 12. București:** Recomandarea ministrului de Interne de a nu se mai elibera ȝiganilor nomazi autorizații de deplasare dintr-o localitate în alta, constatându-se creșterea infracțiunilor comise contra proprietății și persoanelor.
71. **1934 decembrie 11. Cluj:** Adunarea romilor din Valea Jiului la Petroșani și înființarea unei filiale locale a Uniunii Romilor.
72. **1934 decembrie 11. București:** Atenționare asupra informațiilor apărute în „Tempo”, conform cărora regele ȝiganilor, Mihai Kwieck, se află la Cernăuți, iar de acolo are intenția a se întâlni cu o oficialitate din U.R.S.S. în vederea înființării unui stat ȝigănesc în India.
73. **1934 decembrie 19. București:** Referat asupra situației în care se află eforturile de organizare a romilor, cu indicarea dizidențelor și a manierei în care se manifestă rivalitățile dintre ele.
74. **1935 ianuarie 22. Cluj:** Solicitarea locuitorilor din Colonia ȝiganilor de a li se distribui în mod gratuit lemne de către primărie.

75. **1935 ianuarie 26. Timișoara:** Congresul romilor, filiala Orșova, în urma căruia a fost ales comitetul de conducere.
76. **1935 februarie 3. Caracal:** Acordul poliției locale în ceea ce privește solicitarea Asociației romilor din județul Romanați de a i se recunoaște personalitatea juridică.
77. **1935 februarie 3. Cluj:** Întrunirea la Sibiu a reprezentanților romilor din județele transilvane în problema organizării viitoare, dezbătându-se conflictul cu comitetul central al Uniunii Generale a Romilor din București.
78. **1935 martie 7. București:** Adunarea la Ploiești a membrilor Asociației Romilor, filiala Prahova, și recunoașterea ca președinte pe țară a lui Gh. Niculescu. Se aleg organele locale de conducere.
79. **1935 aprilie 4. Craiova:** Raport al poliției din Caracal în legătură cu adunarea romilor din localitate pentru aprobarea statutului organizației, propus de C.I. Popp Șerboianu, și alegerea unui nou comitet local de coordonare.
80. **1935 aprilie. București:** Referat asupra Asociației Generale a Țiganilor din România, întocmit de Biroul de Studii al poliției. Se face un istoric al eforturilor de organizare a romilor, cu prezentarea liderilor și existența diverselor dizidențe.
81. **1935 aprilie 17. București:** Întrunirea asociației dizidente a romilor din Ploiești, care a recunoscut pe G.A. Lăzărescu ca președinte.
82. **1935 aprilie 17. București:** Întrunirea romilor din Vălenii de Munte, în cadrul căreia a fost prezentat programul Uniunii, alegându-se totodată președintele filialei.
83. **1935 mai. Cluj:** Ședința comitetului Asociației Romilor din jud. Sibiu, în care s-a discutat programul de organizare a filialelor comunale.
84. **1935 mai 15. Huedin:** Informare asupra a 36 de familii de țigani nomazi stabilite la periferia localității și dificultatea de a le repartiza în perimetrul altor comune învecinate, datorită refuzului de a fi primite. Greutatea de a fi supravegheați și identificați. În anexă, neputința autorităților din Fildu de Jos de a-i găzdui și de a-i trece în lista de membri ai comunii.
85. **1935 mai 31. Caracal:** Raport asupra întrunirii Asociației „Barbu Lăutaru” din localitate și alegerea comitetului de conducere.
86. **1935 iunie 24. Cluj:** Adunarea Societății „Înfrățirea Neorustică” din Calbor, ce reunește doar o parte din romii județului Făgăraș.
87. **1935 iunie 25. Cluj:** Ordin al prefectului pentru repartizarea unor familii de țigani din Huedin în câteva așezări limitrofe și înscrierea lor în lista membrilor comunali.
88. **1935 iunie 26. Cluj:** Cererea locuitorilor din cartierul „Între Ape” de a fi îndepărtați țiganii stabiliți acolo, datorită mizeriei și a gălăgiei pe care o fac.
89. **1935 iunie 28. Cluj:** Descrierea desfășurării congresului romilor din Făgăraș, la care au participat Gh. Niculescu, președintele Asociației Uniunii Generale a Romilor din România, și conducătorii filialelor din Ardeal.
90. **1935 august. Turnu Severin:** Raport asupra serbării organizate în localitate de Uniunea Romilor din România.
91. **1935 august 18. Ploiești:** Adunarea Asociației Uniunii Generale a Romilor, filiala Buzău, cu participarea președintelui Gh. Niculescu și a lui Matei Postelnicu, din partea Partidului Poporului.

92. **1935 august 28. București:** Reclamație a lui N. Niculescu, secretarul general al Asociației Uniunii Generale a Romilor, contra lui N.G. Lache și Apostol Matei, care țin întruniri ale romilor în mod ilegal.
93. **1935 octombrie 2. București:** Scrisoare a lui Gh. Niculescu către prefectul județului Cluj, prin care se anunță înființarea unei filiale aici și i se solicită acceptarea calității de membru de onoare.
94. **1935 noiembrie 9. Timișoara:** Adunarea de constituire a unei filiale a Uniunii Generale a Romilor la Caransebeș și alegerea comitetului de conducere.
95. **1935 noiembrie 21. Lugoj:** Ședința restrânsă a membrilor comitetului executiv din filiala Orșova a Uniunii Generale a Romilor, în cadrul căreia s-a dat citire unei circulare venită de la comitetul central din București.
96. **1935 decembrie 11. Lugoj:** Adunarea filialei romilor din Orșova, la care s-a discutat despre eventualitatea desființării datorită lipsei de mijloace materiale.
97. **1936 ianuarie 16. București:** Informare asupra constatărilor din teren în ce privește existența și funcționarea Asociației Generale a Țiganilor.
98. **1936 ianuarie 20. Reșița:** Înființarea filialei romilor din localitate, prezentarea statutelor și alegerea comitetului de conducere.
99. **1936 martie 13. Cluj:** Cerere adresată ministrului de Interne de către „Societatea lăutarilor din România” pentru a se impune restaurantelor din Cluj utilizarea pe mai departe a lăutarilor țigani, îndepărtați prin aducerea orchestrelor de jazz.
100. **1936 martie 27. București:** Referat asupra istoricului Asociației Generale a Romilor din România, cu evocarea rivalităților dintre diverșii lideri. Sunt prezentate câteva din întrunirile mai importante ale romilor și se menționează comitetul de conducere pe țară, în frunte cu Gh. Niculescu.
101. **1936 martie 28. Ploiești:** Întrunirea romilor din orașul Panciu și hotărârea de a se afilia la Asociația Generală a Romilor. În anexă, procesul-verbal de constituire și afiliere la Uniunea Generală a Romilor.
102. **1936 aprilie 7. Ploiești:** Adunarea romilor din Ploiești, sub președinția lui Stelian Barbu. Vorbitorii au elogiât atașamentul acestei etnii față de țară, explicând celor prezenți necesitatea de înscriere în Asociație.
103. **1936 aprilie 8. Cluj:** Societatea Lăutarilor din Cluj revine cu cererea ca ministrul de Interne să oblige pe proprietarii de restaurante să angajeze pe țiganii lăutari, singurii promotori ai muzicii românești autentice.
104. **1936 mai 2. Lugoj:** Constituirea în localitate a unei filiale a Uniunii Generale a Romilor. În prezența delegatului de la centru, Nucu Grigoraș, sunt prezentate scopurile organizației, alegându-se totodată forul de conducere.
105. **1936 mai 11. Reșița:** Adunarea filialei locale, cu participarea vicepreședintelui pe țară Grigore Ioan, cu scopul atragerii a cât mai mulți romi.
106. **1936 iunie 2. Cluj:** În urma plângerii Societății Lăutarilor din Cluj, adresată ministrului de Interne, s-au făcut repartizările nominale ale cântăreților romi fără angajament. În anexă, procesul-verbal ce înregistrează înțelegerea dintre autoritățile locale și proprietarii restaurantelor în privința angajării, în anumite condiții, a lăutarilor țigani.

- 107. 1936 august 18. Timișoara:** Ședința filialei din localitate a Asociației Generale a Romilor, cu participarea lui Nucu Grigoraș, care a vorbit participanților în română și maghiară, îndemnându-i la integrare socială și aderarea la această organizație.
- 108. 1936 august 27. Craiova:** Consfătuirea restrânsă a romilor din Turnu Severin, în care s-a cerut schimbarea vechiului comitet de conducere a filialei. S-a hotărât totodată înființarea unei societăți de ajutorare în caz de boală sau deces.
- 109. 1936 octombrie 5. București:** Amânarea unei reuniuni a romilor ce urmărea înființarea unei cooperative de consum. În anexă, un manifest adresat romilor din sectorul III Albastru, pe această temă.
- 110. 1936 octombrie 30. Cluj:** Se raportează prezența la Bistrița a lui Nucu Grigoraș, delegatul Uniunii Generale a Romilor (U.G.R.) în vederea organizării unei filiale în localitate. După prezentarea scopului organizației, s-a ales comitetul de conducere, făcându-se recomandarea ca romii de aici să fie solidari, indiferent de limba ce o vorbesc, și să se apropie mai mult de români.
- 111. 1937 ianuarie 11. Cluj:** Cererea prof. univ. C. Marinescu de a se găsi un teren pentru ridicarea unui nou edificiu al liceului „G. Barițiu”. Propune autorităților acordarea spațiului numit „Țigăanii”, ca soluție pentru îndepărtarea romilor de aici.
- 112. 1937 februarie 27. Iași** Conferință ținută romilor din Târgu Frumos de Laurențiu Anghel, delegatul U.G.R., pe tema istoriei Țiganilor din România.
- 113. 1937 martie 10. București:** Acuzație adusă de G. Niculescu unor frunțași romi din Craiova, care au tipărit ziarul „Timpul” și vor să implice Uniunea în politică, contrar scopurilor declarate la centru.
- 114. 1937 martie 23. Craiova:** Notă informativă asupra consfătuirii romilor din Slatina, care se organizează și își aleg un consiliu de conducere.
- 115. 1937 martie 28. Iași:** Ședința consiliului de conducere a filialei U.G.R. din Târgu Frumos, în care se prezintă programul de acțiune și diverse schimbări. În anexă, procesul-verbal al ședinței.
- 116. 1937 aprilie 5. Cluj:** Asociația de Ajutorare a Lăutarilor Români din localitate intervine din nou la primărie pentru a reglementa angajarea romilor muzicanți la diversele localuri din Cluj
- 117. 1937 aprilie 13. Craiova:** Informare asupra existenței în România a trei organizații ale romilor și despre statutul ziarului „Timpul” din Craiova, care susține interesele acestei etnii.
- 118. 1937 aprilie 17. București:** Referat asupra asociației „Redeșteptarea romilor și romițelor din România”, cu indicarea membrilor fondatori și a scopurilor ce le promovează.
- 119. 1937 aprilie 28. Iași:** Întrunire a romilor din Târgu Frumos și adeziunea acestora la Uniunea Generală.
- 120. 1937 iulie 12. Craiova:** Serbarea câmpenească a romilor din Turnu Severin, cu participarea oficialităților din județ.
- 121. 1937 august 9. Pădureni** Se solicită informații despre Nucu Grigoraș, care colindă prin jud. Timiș, colectând bani pentru Uniunea Romilor și promițând îmbunătățirea situației lor.

122. **1937 septembrie 10. București:** Alegera noului comitet de conducere al Asociației Romilor din Corabia.
123. **1937 octombrie 5. Ploiești:** Adunarea romilor din Călărași, prezidată de G.A. Lăzărescu.
124. **1937 octombrie 28. București:** Scrisoare adresată de Gh. Niculescu primului ministru, prin care solicită autorizarea unui congres al romilor, acordarea unei reduceri pe C.F.R. pentru delegații din provincie și acoperirea unei părți din cheltuielile de organizare.
125. **1937 noiembrie 1. București:** Scrisoare adresată de Gh. Niculescu ministrului de Interne, prin care îl roagă să accepte a fi „nașul” drapelului Asociației.
126. **1937 noiembrie 4. București:** Gh. Niculescu prezintă ministrului de Interne situația Asociației din Oltenia, în cadrul căreia A.Th. Manolescu, directorul ziarului „Timpul”, se erijează în președinte al filialei locale și intenționează să convoace un congres. În anexă, procesul-verbal al filialei Craiova, care nu recunoaște lui Manolescu nici o calitate.
127. **1937 noiembrie 6. Craiova:** Informare asupra interzicerii proiectatului congres al romilor de la Craiova, în urma intervenției conducerii centrale a Asociației.
128. **1937 noiembrie 16. București:** Referat prin care se propune interzicerea congresului inițiat de Gh. Niculescu la București atât datorită evenimentelor politice, cât și a faptului că liderul se află în conflict cu alți doi foști președinți ai organizației.
129. **1937 decembrie 4. Cluj:** Înființarea la Târgu Mureș a unei filiale a Uniunii Generale a Romilor și alegerea comitetului de conducere.
130. **1938 ianuarie 30. București:** Notă informativă asupra desfășurării întrunirii Asociației romilor din Buzău.
131. **1938 februarie 4. Craiova:** Referat asupra întrunirii Asociației Cetățenești a Romilor din Craiova, la care a fost prezent și G.A. Lăzărescu, cu reproduceri din discursurile ținute.
132. **1939 aprilie 19. București:** Prezentarea istoricului Uniunii Generale a Romilor, cu diversele dizidențe, și a poziției ocupate de Nucu Grigoraș în asociația condusă de Gh. Niculescu.
133. **1939 octombrie 2. București:** Cererea lui Gh. Niculescu adresată ministrului de Interne, prin care solicită modificarea legii privitoare la perceperea impozitului, cuantumul ridicat al acestuia determinând proprietarii de restaurante să renunțe la lăutari.
134. **1939 octombrie 11. București:** Propuneri făcute de Gh. Niculescu ministrului de Interne în ceea ce privește impozitarea pe spectacole.
135. **1939 octombrie 22. București:** Darea de seamă a consiliului de administrație și raportul cenzorilor Asociației Uniunea Generală a Romilor pe anii 1937-1938.
136. **1940 februarie 7. Budești:** Ținerea în carantină a romilor nomazi pentru combaterea tifosului și scarlatinei.
137. **1940 iulie 22. București:** Referat în care se arată că Organizația Cetățenească a Romilor din România nu are un caracter subversiv, iar după promulgarea legii de desființare a partidelor politice și-a încetat cu totul activitatea.

- 138. 1940 august 8. Cluj:** Solicitarea locuitorilor din Colonia romilor de a se a-măna pe anul viitor mutarea lor.
- 139. 1940 septembrie 5. București:** Se cer informații despre comitetul de conducere al Breslei muzicanților lăutari din Ținutul Marea, pentru o eventuală recunoaștere juridică.
- 140. 1940 septembrie 5. București:** Se cer informații despre comitetul de conducere al Breslei muzicanților lăutari din Ținutul Prut, pentru o eventuală recunoaștere juridică.
- 141. 1940 octombrie 12. București:** Solicitarea primarului Capitalei de a nu se mai permite țiganilor nomazi popasul în comunele suburbane.
- 142. 1940 noiembrie 9. București:** Ordin circular referitor la măsurile ce trebuie luate pentru preîntâmpinarea tifosului exantematic, la răspândirea căruia contribuie și romii. În anexe, copia adresei Ministerului Sănătății și a jurnalului Consiliului de Miniștri.
- 143. 1940 noiembrie 30. București:** Ordinul ministrului de Interne de a se interzice utilizarea urșilor în spectacolele susținute de romi.
- 144. 1940 decembrie 17. Iași:** Informații despre membrii Breslei lăutarilor muzicanți din Iași și avizul favorabil pentru recunoașterea personalității juridice.
- 145. 1941 februarie 17. Bontida:** Anchetă asupra plângerilor făcute de romii din Răscruți (jud. Cluj) contra judecătorului din localitate, care îi neîndreptățește. În anexă, mărturia preotului în ceea ce privește calitatea de buni cetățeni a acestora.
- 146. 1941 mai 27. București:** Ordin de internare în lagăr a conducătorilor comuniști, evacuarea din București a unor categorii de străini și a țiganilor nomazi.
- 147. 1942 mai 5. București:** Ordinul Președinției Consiliului de Miniștri relativ la întocmirea unui studiu asupra modalităților de deportare a romilor în Transnistria.
- 148. 1942 mai 17. București:** Ordin privitor la efectuarea unui recensământ al romilor nomazi și sedentari, cu indicarea elementelor ce trebuie înregistrate.
- 149. 1942 mai 21 București:** Dispoziție de urgentare a recensământului ordonat, care trebuie finalizat până la 25 mai.
- 150. 1942 mai 24 București:** Ordinul Președinției Consiliului de Miniștri asupra modului de evacuare a țiganilor nomazi.
- 151. 1942 mai. București:** Situația efectivelor de țigani pe teritoriul rural și urban al țării la data de 25 mai, după efectuarea recensământului.
- 152. 1942 mai 28. București:** Rezoluția mareșalului I. Antonescu în ceea ce privește scoaterea țiganilor din orașe și încartiruirea lor în tabere de muncă în interiorul țării.
- 153. 1942 mai 28. Hotin:** Situația țiganilor nomazi și sedentari aflați pe raza Legiunii de Jandarmi Hotin la data de 25 mai.
- 154. 1942 mai 30. București:** Ordinul de evacuare a țiganilor nomazi în Transnistria, indicându-se rutele și modalitatea de executare.

155. **1942 mai 30. București:** Inspectoratul de Jandarmi din Chișinău este înștiințat de trecerea ȝiganilor nomazi în Basarabia, acesta urmând să-i transfere mai departe, indicându-se punctele de trecere și de predare.
156. **1942 mai 30. București:** Inspectoratul de Jandarmi din Transnistria este informat despre modalitățile în care trebuie executată preluarea ȝiganilor nomazi și obligativitatea de a raporta săptămânal cifrele celor încartiruiți.
157. **1942 mai 31. București:** Planul de executare a deportării ȝiganilor nomazi în Transnistria, cu harta operativă.
158. **1942 iunie 4. București:** Completare la un ordin anterior, în ceea ce privește punctele de trecere spre Basarabia a ȝiganilor nomazi.
159. **1942 iunie 4. Galați:** Informare a Inspectoratului de Jandarmi din Galați asupra faptului că unul din punctele de trecere a ȝiganilor nomazi nu poate fi utilizat datorită unui pod aflat în reparație.
160. **1942 iunie 4. București:** Ordin de preluare a ȝiganilor nomazi de către Inspectoratul de Jandarmi din Iași, pentru a-i trece în Basarabia prin punctul Albița.
161. **1942 iunie 6. Botoșani** Se solicită numărul de romi din oraș disponibili pentru a fi utilizați la grădinărit și fabricarea cărămizilor.
162. **1942 iunie 7. București:** Informare asupra punctelor de trecere spre Transnistria a romilor din raza Inspectoratului de Jandarmi Galați.
163. **1942 iunie 9. București:** Ordin conform căruia ȝiganii deținuți în penitenciare rămân acolo până la executarea pedepsei, urmând apoi a fi deportați.
164. **1942 iunie 9. București:** Se solicită Inspectoratului de Jandarmi Chișinău verificarea numărului de ȝigani nomazi deportați, întrucât există neconcordanțe cu situațiile prezentate de alte inspectorate.
165. **1942 iunie 9. București:** Se solicită Inspectoratului de Jandarmi Galați verificarea numărului de ȝigani nomazi trecuți în Basarabia, întrucât au apărut neconcordanțe între rapoartele diverselor inspectorate. Se înregistrează numărul de sălașe, cu cuantumul membrilor.
166. **1942 iunie 9. București:** Se cere Inspectoratului de Jandarmi București verificarea numărului de ȝigani nomazi încredințați circumscripției din Galați.
167. **1942 iunie 9. București:** Se cere Inspectoratului de Jandarmi Iași verificarea numărului de ȝigani nomazi încredințați circumscripției din Chișinău.
168. **1942 iunie 10. București:** Inspectoratului de Jandarmi Constanța i se încredințează mai multe sălașe de ȝigani din Ilfov, pentru a fi trecute mai departe prin Legiunea de Jandarmi Brăila.
169. **1942 iunie 11. Botoșani:** Numărul familiilor de romi sedentari din Botoșani și Hârlău disponibile a fi utilizate la grădinărit și la fabricarea cărămizilor.
170. **1942 iunie 12. Botoșani:** Numărul romilor sedentari din mediul rural al jud. Botoșani, pe comune, categorii de vârstă și sex.
171. **1942 iunie 12. Iași:** Informare asupra unor ȝigani nomazi din Moinești, aflați în arestul poliției.
172. **1942 iunie 15. București:** Neacceptarea de a se utiliza pentru romii nomazi punctul de trecere Crocmaz înspre Transnistria. Se cere modificarea ordinelor anterioare.

173. **1942 iunie 16. București:** Se solicită Inspectoratelor de Jandarmi 1-10 și Transnistria verificarea situațiilor statistice cu țigani nomazi deportați, iar la finalizarea evacuărilor să se înainteze o situație centralizatoare. Conține un tabel cu numărul romilor evacuați, pe inspectorate de jandarmi.
174. **1942 iunie 18. București:** Stabilirea zilei în care să se raporteze de către Inspectoratele de Jandarmi 1-10 situațiile aflului de țigani deportați.
175. **1942 iunie 21. Cernăuți:** Raport al Inspectoratului de Jandarmi Cernăuți cuprinzând situația țiganilor nomazi primiți între 1-21 iunie pentru a fi deportați.
176. **1942 iunie 22. București:** Se solicită Inspectoratelor de Jandarmi 1-10 verificarea numărului de țigani nomazi predați de la o circumscripție la alta.
177. **1942 iunie 22. Timișoara:** Motivare asupra erorii Legiunii de Jandarmi Arad de a fi înregistrat ca țigani nomazi pe alții sedentari.
178. **1942 iulie 7. București:** Referat întocmit de Sabin Manuilă pentru Președinția Consiliului de Miniștri, în care prezintă sursele statistice pe baza cărora se poate stabili numărul romilor din țară. Explică imposibilitatea utilizării datelor înregistrate la recensământul general din 1941.
179. **1942 iulie 21. București:** Directive asupra modului de înregistrare nominală a țiganilor stabili, în vederea deportării lor în Transnistria.
180. **1942 iulie 25. București:** Directivă asupra etapelor deportării țiganilor sedentari. Prima categorie de evacuați va cuprinde pe cei care au săvârșit delikte. Se solicită listele nominale ale acestora, pe Legiuni.
181. **1942 august 11. București:** Sinteză asupra numărului de țigani nomazi trecuți peste Nistru în intervalul 1-9 august, la care se adaugă cuantumul celor deportați anterior.
182. **1942 august 12. Alba Iulia:** Numărul țiganilor recidiviști mobilizabili aflați pe raza Inspectoratului de Poliție Alba Iulia, cu membrii de familie.
183. **1942 august 12. Craiova:** Numărul țiganilor mobilizabili din raza Inspectoratului de Poliție Craiova și membrii de familie ai acestora.
184. **1942 august 12. Iași:** Numărul țiganilor recidiviști mobilizabili aflați pe raza Inspectoratului de Poliție Iași, cu membrii de familie.
185. **1942 august 15. Transnistria:** Buletin informativ asupra situației țiganilor deportați peste Nistru.
186. **1942 august 20. București:** Planul evacuării a 12.497 de țigani stabili, solicitându-se instrucțiuni asupra unor chestiuni legate de transport, bagaje, hrană și lichidarea bunurilor mobile și imobile ale acestora.
187. **1942 august 24. București:** Confirmare a ordinului Președinției Consiliului de Miniștri referitor la deportarea țiganilor nomazi.
188. **1942 august 27. București:** Informare adresată inspectoratelor de jandarmi din țară asupra organizării transportului țiganilor sedentari în Transnistria și a modului în care va fi asigurată paza. În anexă se află instrucțiunile ofițerilor comandanți de trenuri.
189. **1942 august 28. București:** Instrucțiuni adresate Prefecturii Poliției Capitalei asupra modului în care vor fi expediați în Transnistria țiganii sedentari.
190. **1942 august 31. București:** Instrucțiuni privind deportarea țiganilor nemobilizabili care au comis infracțiuni, începând cu data de 12 septembrie.

- 191. 1942 august 31. București:** Pregătirile efectuate de Prefectura Poliției Capitalei în vederea bunei desfășurări a operațiunii de deportare a ȝiganilor.
- 192. 1942 august 31. București:** Inspectoratul de Jandarmi Transnistria este înștiințat despre apropiata deportare a ȝiganilor stabili recidiviști, precizându-se modalitățile de predare-primire, numărul de trenuri ce urmează a sosi, supravegherea etc.
- 193. 1942 septembrie 1. București:** Noi dispoziții în legătură cu evacuarea ȝiganilor; chestiuni legate de bagaje, bunurile mobile și imobile ale acestora, hrana pe timpul transportului etc.
- 194. 1942 septembrie 1. București:** Instrucțiuni date Regimentului de Jandarmi Pedestri din București asupra modului în care se va face îmbarcarea în trenuri a ȝiganilor din sector și a condițiilor de transport și pază până în Transnistria.
- 195. 1942 septembrie 1. București:** Prefectura Poliției Capitalei este informată asupra detaliilor evacuării ȝiganilor din București.
- 196. 1942 septembrie 1. București:** Propunere asupra modului de adunare și încartiruire a ȝiganilor din București destinați deportării în Transnistria, indicându-se ca localuri de cazare temporară școlile evreiești din oraș. În anexă este prezentată situația numerică a celor ce urmează a fi evacuați.
- 197. 1942 septembrie. București:** Notă asupra organizării transportului în Transnistria a ȝiganilor sedentari.
- 198. 1942 septembrie. București:** Situația cu numărul total al ȝiganilor ce urmează a fi deportați, pe categorii de „mobilizabili” și „nemobilizabili”. În anexă distribuția lor pe legiuni de jandarmi.
- 199. 1942 septembrie 2. București:** Precizări suplimentare la efectuarea deportării în Transnistria
- 200. 1942 septembrie 2. București:** Rectificări și adăugiri în ce privește compunerea trenurilor destinate deportării ȝiganilor.
- 201. 1942 septembrie 3. București:** Informare trimisă Inspectoratului de Jandarmi din Tiraspol, cu detalii asupra orarului trenurilor ce urmează a evacua ȝiganii în Transnistria.
- 202. 1942 septembrie 3. București:** Telegramă cifrată către toate legiunile din țară privind asigurarea hranei ȝiganilor pe timpul transportului în Transnistria. În anexe, calculul costurilor rațiilor pentru deportați și însoțitori.
- 203. 1942 septembrie 4. București:** Directive ale Centrului Național de Românizare în legătură cu modul de preluare a bunurilor mobile și imobile ale ȝiganilor ce urmează a fi deportați.
- 204. 1942 septembrie 4. Iași:** Radiotelegramă prin care se solicită informații asupra măsurilor ce trebuie luate în cazul evacuării ȝiganilor din Târgu Frumos, numărul de vagoane alocate pentru aceștia fiind insuficient.
- 205. 1942 septembrie 5. București:** Informare asupra condițiilor în care s-a derulat evacuarea ȝiganilor nomazi în Transnistria, cu propuneri de îmbunătățire a situației familiilor care aveau membri mobilizați în armată.
- 206. 1942 septembrie 6. București:** Solicitare adresată Legiunii C.F.R. București de a colabora la deportarea ȝiganilor și evreilor, anexându-se orarul trenurilor, cu detalii asupra numărului evacuaților, a gărzilor de însoțire, a vagoanelor etc.

- 207. 1942 septembrie 7. București:** Analiza statistică a situației populației țigănești din România, în cadrul frontierelor de atunci, pe baza rezultatelor recensământului general al populației din 1930.
- 208. 1942 septembrie 11. București:** Schimbări în ce privește formarea unui tren ce urmează a transporta deportații în Transnistria.
- 209. 1942 septembrie 11. București:** Propuneri ale generalului C.Z. Vasiliu în privința tratamentului diferit ce ar trebui aplicat în Transnistria țăganilor nomazi care au avut sau au membri de familie pe front.
- 210. 1942 septembrie 12. București:** Modificarea compunerii trenului ce urmează a evacua țăganii pe relația Alba Iulia-Tighina.
- 211. 1942 septembrie 12. București:** Informare făcută de prefectul poliției capitalei în privința executării ordinului de evacuare a țăganilor.
- 212. 1942 septembrie 16. Transnistria:** Raport al Inspectoratului de Jandarmi Transnistria în legătură cu trenurile ajunse la destinație și efectivele de țăgani înregistrate.
- 213. 1942 septembrie 18. Constanța:** Raport al Inspectoratului local de poliție asupra felului în care a decurs deportarea țăganilor, numărul acestora pe legiuni și preluarea averilor în custodia Centrului Național de Românizare.
- 214. 1942 septembrie 21. Timișoara:** Dare de seamă asupra romilor evacuați în Transnistria, cu explicații asupra neconcordanțelor dintre numărul celor propuși pentru deportare și cei plecați în realitate.
- 215. 1942 septembrie 22. Botoșani:** Informare asupra numărului de țăgani existenți în mediul rural pe raza județului.
- 216. 1942 septembrie 24. Botoșani:** Numărul de țăgani existenți în orașele Botoșani și Hârlău după efectuarea deportărilor.
- 217. 1942 septembrie 25. București:** Ordin circular în legătură cu evidența țăganilor aflați în penitenciare și modalitatea de a fi deportați cei ce se vor elibera după efectuarea pedepsei.
- 218. 1942 septembrie 25. Botoșani:** Cerere adresată prefectului județului de un țăgan muzicant pentru a nu fi evacuat cu familia în Transnistria.
- 219. 1942 septembrie 25. Botoșani:** Cerere adresată prefectului județului de un țăgan muzicant, participant la campania din 1941 și clasat temporar pe motive de sănătate, pentru a nu fi evacuat în Transnistria.
- 220. 1942 septembrie 28. Giurgiu:** Cerere adresată conducătorului statului de către trei caporali țăgani din localitate, răniți în război, de a nu fi evacuați cu familiile în Transnistria.
- 221. 1942 septembrie 28. Botoșani:** Cerere din partea unui țăgan participant la campania din 1941 și rănit pe front pentru a nu fi clasificat printre „evacuabili”.
- 222. 1942 septembrie 28. Alba Iulia:** Situația numerică a țăganilor din județ evacuați la 12 septembrie.
- 223. 1942 septembrie 30. Craiova:** Situația numerică a țăganilor din județ evacuați în Transnistria.
- 224. 1942 septembrie 30. Galați:** Situația numerică a țăganilor din județ evacuați în Transnistria.

- 225. 1942 septembrie 30. Chișinău:** Situația numerică a ȝiganilor din județ evacuați în Transnistria.
- 226. 1942 septembrie. Iași:** Situația numerică a ȝiganilor și evreilor din județele Moldovei evacuați în Transnistria cu trenul E.7, indicându-se numărul de vagoane și gărzile însoțitoare.
- 227. 1942 septembrie. București:** Situația trenurilor care evacuează ȝiganii în Transnistria, cu data plecării și a sosirii la Tighina.
- 228. 1942 octombrie 1. Timișoara:** Situația numerică a ȝiganilor din Banat evacuați în Transnistria.
- 229. 1942 octombrie 1. București:** Situația numerică a ȝiganilor din circumscripția Inspectoratului regional de poliție București deportați în Transnistria.
- 230. 1942 octombrie. Constanța:** Situația numerică a ȝiganilor din circumscripția Inspectoratului regional de poliție Constanța deportați în Transnistria.
- 231. 1942 octombrie 3. Iași:** Situația numerică a ȝiganilor din circumscripția Inspectoratului regional de poliție Iași deportați în Transnistria.
- 232. 1942 octombrie 8. Craiova:** Notă explicativă asupra necesității deportării unor familii de ȝigani.
- 233. 1942 octombrie 9. București:** Sintează cu situația numerică a ȝiganilor nomazi și sedentari deportați în Transnistria.
- 234. 1942 octombrie 11. Timișoara:** Proces-verbal asupra situației deportărilor din Banat, cu explicații asupra motivelor neevacuării unor familii de romi.
- 235. 1942 octombrie 12. Ocnele Mari:** Raport în legătură cu activitatea infracțională a unor ȝigani din regiune, cu propunerea de evacuare a lor în Transnistria.
- 236. 1942 octombrie 14. București:** Se aduce la cunoștință dispoziția Consiliului de Miniștri de a nu mai fi evacuați evreii și ȝiganii în Transnistria, până la noi ordine, cu excepția celor din urmă care prezintă un pericol contra ordinii publice.
- 237. 1942 octombrie 14. București:** Cererea unui invalid de război de a se permite reîntoarcerea din Transnistria a soției sale, deportată.
- 238. 1942 octombrie 15. București:** Informare asupra desfășurării acțiunii de deportare a romilor.
- 239. 1942 octombrie 15. București:** Cererea unui ȝigan mobilizat, adresată mareșalului I. Antonescu, de readucere a familiei în țară, evacuată în Transnistria.
- 240. 1942 octombrie 15. Ploiești:** Solicitarea unui veteran din primul război mondial de a se aproba reîntoarcerea din deportare a fiicei sale.
- 241. 1942 octombrie 15. Reșița:** Solicitare de a se aproba revenirea în țară a unei femei cu copil, deportată în Transnistria.
- 242. 1942 octombrie 16. București:** Regia autonomă a căilor ferate intervine pentru neevacuarea ȝiganilor care lucrează în atelierele de reparații, apreciați ca meseriași bine calificați.
- 243. 1942 octombrie 16. Iași:** Informare asupra modului în care s-a desfășurat evacuarea ȝiganilor din această circumscripție de poliție.

244. **1942 octombrie 17. București:** Informare în legătură cu apariția în orașul Râmnicu Sărat a unor țigani nomazi, neînregistrați la recensământ, și care ar trebui evacuați în Transnistria.
245. **1942 octombrie 18. Iași:** Notă lămuritoare asupra situației unei țigănci neevacuată în Transnistria.
246. **1942 octombrie 19. București:** Informare asupra modului în care s-a efectuat recenzierea țiganilor din Târgoviște.
247. **1942 octombrie 19. București:** La solicitarea unor țigani din Alexandria de a pleca în Transnistria, se cer lămuriri de la Direcția Generală a Poliției în legătură cu acest lucru.
248. **1942 octombrie 19. București:** Relații asupra unor țigani deportați în Transnistria și reîntorși clandestin în orașul Pitești.
249. **1942 octombrie 19.** Notă explicativă a unui subofițer jandarm asupra neconcordanței dintre evidența țiganilor înregistrați pentru a fi deportați și numărul real predat Legiunii din Tiraspol.
250. **1942 octombrie 20. Galați:** Informare asupra țiganilor din orașul Mizil și nemulțumirea acestora de a exista pericolul deportării.
251. **1942 octombrie 21. Alba Iulia:** Situația numerică din cadrul inspectoratului regional cu țiganii ce au cazier.
252. **1942 octombrie 22. București:** Se solicită inspectoratelor regionale de poliție tabelele nominale cu țiganii evacuați în Transnistria și cu cei mobilizați.
253. **1942 octombrie 23. București:** Datorită numeroaselor reclamații ale ostașilor țigani, în mare parte confirmate, că familiile le-au fost ilegal deportate, se solicită verificarea tabelelor celor expulzați și întocmirea unor situații corecte.
254. **1942 octombrie 24. Craiova:** Raport al comandantului trenului special E.8 asupra manierei în care s-a făcut trierea și evacuarea țiganilor din cadrul Legiunii de Jandarmi Mehedinți.
255. **1942 octombrie 25. București:** Referat întocmit de șeful jandarmeriei în legătură cu operațiunile de evacuare a țiganilor din țară și cauzele neconcordanței dintre numărul celor recenzați pentru a fi deportați și cei ajunși în mod real la destinație. Explicații asupra felului cum au fost trimise în Transnistria persoane care nu se încadrau în normele stabilite de Consiliul de Miniștri. În anexe, situații statistice cu țiganii evacuați.
256. **1942 octombrie 27. București:** Telegramă cifrată către inspectoratele regionale de poliție prin care explică noțiunea de „familie” aplicabilă la țigani.
257. **1942 octombrie 27. Craiova:** Explicații asupra felului în care s-a făcut recenzierea țiganilor din Râmnicu Vâlcea și care au fost criteriile de calificare. În anexă, declarația unui locuitor al orașului în legătură cu aceste lucruri.
258. **1942 octombrie 27. București:** Lămuriri în legătură cu reclamația unui țigan din Vaslui, nemulțumit de înjumătățirea rației de zahăr.
259. **1942 octombrie 27. Craiova:** Proces-verbal prin care un tânăr țigan din localitate își retrace reclamația adresată marelui Antonescu, prin care neagă apartenența mamei sale la această etnie.
260. **1942 octombrie 27. Hârlău:** Plângere a unui locuitor din oraș, nemulțumit că a fost trecut pe lista țiganilor nomazi, fiind veteran din primul război mondial.

- 261. 1942 octombrie 27. Hârlău:** Plângerea unei văduve de război ai cărei copii reîntorși din concentrare au fost trecuți pe lista ȝiganilor nomazi.
- 262. 1942 octombrie 27. Hârlău:** Plângerea unui comerciant din localitate pentru faptul că a fost trecut pe lista ȝiganilor nomazi.
- 263. 1942 octombrie 28. Hârlău:** Plângerea unui negustor din localitate și veteran din primul război mondial pentru faptul că a fost trecut pe lista ȝiganilor nomazi.
- 264. 1942 octombrie 28. Constanța:** Notă informativă asupra felului în care a decurs evacuarea ȝiganilor de pe raza inspectoratului de poliție Constanța.
- 265. 1942 octombrie 28. București:** Referat asupra situației numerice centralizate a ȝiganilor deportați contrar ordinelor Inspectoratului General de Jandarmi și motivații ale erorilor intervenite. În anexă, situația pe legiuni și a femeilor concubine ale celor mobilizați.
- 266. 1942 octombrie 30. București:** Decizia ca toți ȝiganii nomazi mobilizați să fie lăsați liberi pentru a-și urma familiile în Transnistria. Se solicită informații despre militarii ale căror familii au fost deportate.
- 267. 1942 octombrie. Craiova:** Cerere adresată mareșalului I. Antonescu de un comerciant craiovean, veteran din primul război mondial, de a nu fi trimis în Transnistria, invocând onestitatea și contribuțiile aduse de familia sa în timpul ambelor conflagrații.
- 268. 1942 octombrie. Călărași** Cerere adresată mareșalului Antonescu de a permite revenirea din Transnistria a părinților și fratelui semnatarei.
- 269. 1942 octombrie. Călărași:** Cererea unui ȝigan din localitatea menționată, de profesie lăcătuș mecanic, de a se permite revenirea din deportare a soacrei, în etate de 88 ani.
- 270. 1942 octombrie. Pitești:** Cererea unei femei de a i se readuce soțul și fiica din Transnistria, invocând faptul că are doi fii care luptau pe front.
- 271. 1942 octombrie. Râmnicul Sărat** Cererea unui frizer vârstnic din localitate de a nu fi expulzat, invocând conduita familiei sale și vechimea ei în oraș.
- 272. 1942 octombrie. Botoșani** Mai mulți locuitori din orașul Botoșani reclamă mareșalului Antonescu faptul că au fost trecuți pe listele de ȝigani pasibili de a fi deportați în Transnistria.
- 273. 1942 octombrie. Turda:** Cererea unui localnic de a se permite soției legitime și copilului său revenirea din Transnistria, unde au fost deportați.
- 274. 1942 octombrie. Balta Verde (jud. Dolj):** Cererea mai multor localnici de a nu fi deportat un ȝigan fierar, evidențiind buna conduită a acestuia și utilitatea pentru comunitate a meșteșugului pe care îl practică.
- 275. 1942 octombrie. Călărași** Solicitarea unui birjar din localitatea de a fi șters de pe listele cu ȝiganii pasibili a fi deportați în Transnistria, invocând vechimea și cinstea familiei sale.
- 276. 1942 octombrie. Craiova:** Intervenția unor transportatori din localitatea pentru a nu fi deportat un ȝigan, mecanic auto și potcovar, trecut pe listele celor pasibili a fi trimiși în Transnistria.
- 277. 1942 octombrie. Alba Iulia:** Cererea unui ȝigan de readucere din Transnistria a părinților și soției sale (româncă), cu cei 6 copii.

- 278. 1942 noiembrie 5. Transnistria:** Explicații prezentate Inspectoratului General al Jandarmeriei în ceea ce privește neregulile survenite cu ocazia primirii și predării ȝiganilor deportați din județul Dolj.
- 279. 1942 noiembrie 5. București:** Raport asupra unei țigănci din Bacău, cu cazier, care trebuie trimisă în Transnistria.
- 280. 1942 noiembrie 6. Hărlău:** Întâmpinare adresată prefectului județului Botoșani de către un țigan comerciant, nemulțumit de felul în care au decurs cercetările poliției din localitate în ceea ce privește conduita sa. În anexă, procesul-verbal de constatare că reclamantul nu intră în categoria celor ce urmează a fi deportați.
- 281. 1942 noiembrie 7. București:** Informare asupra intervenției lui George Enescu pe lângă mareșalul Antonescu în favoarea țiganilor deportați.
- 282. 1942 noiembrie 14. Odobești:** Cererea unei țigănci din localitate de a i se aduce înapoi soțul din Transnistria, veteran din primul război mondial.
- 283. 1942 noiembrie 14. Odobești:** Cererea unei țigănci din localitate de a se permite unuia din fiii ei revenirea din Transnistria, ceilalți băieți fiind mobilizați pe front.
- 284. 1942 noiembrie 25. București:** Ordin în ceea ce privește soarta unor țigani ce au participat la agresarea unui subofițer însărcinat a-i excorta cu ocazia deportării lor în Transnistria. În anexă, rezultatele anchetei asupra evenimentului, apreciat ca „rebeliune”.
- 285. 1942 noiembrie 27. Timișoara:** Dare de seamă asupra unor zvonuri vehiculate prin localitate în privința deportării și lichidarea unor bunuri imobiliare de către proprietarii țigani sub prețul pieței.
- 286. 1942 noiembrie 27. Iași** Ordin de internare în lagărele din Transnistria a proxenetelor de origine evreiască și romă.
- 287. 1942 noiembrie 28. Galați:** Explicații date în legătură cu unele zvonuri ce au circulat prin orașul Râmnicul Sărat referitoare la evacuarea în Transnistria a tuturor țiganilor.
- 288. 1942 noiembrie 28. Oceaov:** Detalierea măsurilor ce trebuie luate pentru încartiruirea, evidența și organizarea țiganilor deportați în această regiune, stabilindu-se totodată cota de hrană ce trebuie asigurată și modalitățile de distribuție, precum și măsurile sanitare ce se cuvin a fi luate.
- 289. 1942 noiembrie 29. Galați:** Relații asupra unor țigani care se încadrau în criteriile de evacuare, însă s-au sustras, fiind depistați de organele de poliție.
- 290. 1942 noiembrie 29. Galați:** Informare asupra unor țigani pentru care s-a solicitat readucerea lor în țară.
- 291. 1942 noiembrie 30. Galați:** Rezultatele anchetei privitoare la sosirea în localitate a doi țigani care au fost deportați în Transnistria și dați în urmărire pe țară.
- 292. 1942 noiembrie. Zimnicea:** Cererea unor țigani din localitate, adresată mareșalului Antonescu, de a se aproba revenirea din Transnistria a unor rude care au plecat acolo de bunăvoie.
- 293. 1942 noiembrie. Bacău:** Solicitarea unui țigan din localitate de a se permite soției și copiilor lui revenirea din Transnistria.

- 294. 1942 decembrie 3. Alba Iulia:** Notă asupra stării de spirit a ȝiganilor rămași în localitate, nemulțumiți de tratamentul la care sunt supuși, și zvonurile conform cărora unii din ei vor să plece în Ungaria.
- 295. 1942 decembrie 3. Pitești:** Relații asupra unui țigan a cărui familie a fost deportată, recomandându-se readucerea ei în țară.
- 296. 1942 decembrie 4. Constanța:** Referințe asupra unui țigan din Călărași, care adresase o plângere mareșalului Antonescu.
- 297. 1942 decembrie 4. Chișinău:** Informare despre ultimele tentative de fugă din Transnistria a mai multor țigani.
- 298. 1942 decembrie 4. Chitila:** Cerere a unui militar activ, de origine romă, de a se permite revenirea în țară a părinților săi.
- 299. 1942 decembrie 5. Bacău:** Relații asupra unei țigănci din localitate, plecată de bunăvoie în Transnistria, și care solicită revenirea în țară. În anexă, declarația ei.
- 300. 1942 decembrie 5. Oceaov:** Dare de seamă asupra situației generale din regiune, cu referințe la starea țiganilor deportați și nemulțumirile acestora.
- 301. 1942 decembrie 7. Galați:** Despre starea de spirit a țiganilor din Buzău și Galați în privința eventualei lor deportări în Transnistria.
- 302. 1942 decembrie 7. Pitești:** Cererea unui jandarm de a i se permite deplasa-re în Transnistria pentru readucerea familiei sale în țară.
- 303. 1942 decembrie 7. Alba Iulia:** Referat pe marginea mai multor reclamații ale unor țigani aflați în situația de a fi deportați sau ale căror familii au fost trimise în Transnistria. În anexă, declarația unuia dintre nemulțumiți și un raport asupra comportamentului unor țigani rămași în localitate.
- 304. 1942 decembrie 9. București:** Numirea componentei a trei comisii menite să cerceteze abuzurile săvârșite cu ocazia deportărilor și să stabilească evacuații care ar trebui readuși în țară.
- 305. 1942 decembrie 11. București:** Adresă către Guvernământul Transnistriei, prin care se înștiințează formarea unor comisii menite să cerceteze reclamațiile diverșilor țigani deportați care nu se încadrau în prevederile ordinelor de expulzare.
- 306. 1942 decembrie 17. București:** Se cer indicații în legătură cu măsurile ce trebuie luate pentru încartiruirea unor familii de țigani din Sibiu recent revenite din Transnistria.
- 307. 1942 decembrie 18. Transnistria:** Decizia nr. 3149 a guvernatorului civil al Transnistriei în privința încartiruirii țiganilor deportați pe acest teritoriu și a utilizării lor la diverse munci. Sunt stabilite condițiile de lucru.
- 308. 1942 decembrie 20. Pitești:** Măsurile luate contra mai multor țigani reveniți din Transnistria pe baza unor autorizații false.
- 309. 1942 decembrie 21. București:** Memoriul Comisiei a III-a din zona Cova-liovca, însărcinată cu controlul și stabilirea situației țiganilor sedentari de-portați în regiune.
- 310. 1942 decembrie 27. Transnistria:** Informare asupra depistării unor țigani ce intenționau să se reîntoarcă în țară pe baza unor autorizații false.
- 311. 1942 decembrie. Craiova:** Cererea unui soldat de a se acorda familiei sale autorizație de revenire din Transnistria.

- 312. 1942 decembrie. Ploiești:** Cererea mai multor meseriași din localitate, unii veterani din primul război, de a nu mai fi considerați țigani și, astfel, să fie radiați de pe listele viitorilor deportați în Transnistria.
- 313. 1942 decembrie. Târgu Jiu:** Solicitarea unui soldat, participant pe frontul din Crimeea, de a i se readuce familia din Transnistria.
- 314. 1943 ianuarie 2. Maciova (jud. Mehedinți):** Proces-verbal cu interogatoriul mai multor țigani fugiți din Transnistria.
- 315. 1943 ianuarie 15. Transnistria:** Buletin informativ pe luna decembrie 1942 asupra condițiilor de viață și a stării de spirit a țăganilor deportați în Transnistria.
- 316. 1943 ianuarie 15. București:** Instrucțiuni privitoare la combaterea epidemiilor în cazul țăganilor care se reîntorc din Transnistria.
- 317. 1943 ianuarie 22. București:** Adresă relativă la gratuitatea călătoriilor pe C.F.R. a soldaților țigani care se deplasează în Transnistria pentru a-și căuta familiile.
- 318. 1943 ianuarie 24. București:** Măsuri ce trebuie luate pentru a împiedica răspândirea tifosului exantematic adus de țăgani reveniți din Transnistria. Se recomandă sistarea acordării de autorizații de reîntoarcere în țară. În anexă, ordinul Ministerului Afacerilor Interne.
- 319. 1943 ianuarie 24. București:** Se solicită Legiunii de Jandarmi din Sibiu o informare asupra măsurilor luate pentru împiedicarea răspândirii tifosului exantematic. În anexă, o informare a Ministerului Muncii și Ocrotirilor Sociale pe această temă.
- 320. 1943 februarie 2. București:** Instrucțiuni asupra controalelor ce trebuie efectuate cu ocazia repatrierii țăganilor din Transnistria, îndeosebi pentru combaterea epidemiilor.
- 321. 1943 februarie 5. București:** Referat de sinteză asupra constatărilor celor trei comisii însărcinate cu cercetarea plângerilor țăganilor deportați în Transnistria. În anexe, situații statistice cu cei care au solicitat readucerea în țară.
- 322. 1943 februarie 6. Transnistria:** Situația numerică și repartitia pe localități a țăganilor deportați în județul Oceacov.
- 323. 1943 februarie 17. București:** Informare asupra țăganilor repatriați din Transnistria la Sibiu, bolnavi de tifos exantematic.
- 324. 1943 februarie. Balta:** Notă informativă asupra situației și stării de spirit a țăganilor deportați în acest județ.
- 325. 1943 februarie. Golta:** Notă informativă asupra situației și stării de spirit a țăganilor deportați în perimetrul acestei Legiuni de Jandarmi.
- 326. 1943 martie 3. Balta:** Notă informativă asupra situației țăganilor aflați în perimetrul acestei Legiuni de Jandarmi.
- 327. 1943 martie 21. Craiova:** Raport asupra unor țăgani reveniți legal din Transnistria, dar care au comis din nou infracțiuni. Se solicită deportarea acestora.
- 328. 1943 martie. Transnistria:** Buletin informativ despre situația și starea de spirit a țăganilor deportați în Transnistria.
- 329. 1943 aprilie 30. Alba Iulia:** Numărul și situația țăganilor din Transilvania, pe legiuni, care au fugit din Transnistria; unii din ei au fost din nou deportați.

- 330. 1943 mai 15. București:** Pedepsirea șefului de post din Stolnici-Argeș, vinovat de netrimiterarea unor țigani în Transnistria, deși aceștia se încadrau în prevederile ordinului de deportare.
- 331. 1943 iunie 9. București:** Informare despre țigani care lucrează pe moșiile unor mari proprietari, în condiții insalubre. În anexă, situația numerică a acestor țigani, pe moșii.
- 332. 1943 iulie. București:** Notă despre lotul de țigani din jud. Argeș retrimis în Transnistria, după ce aceștia reveniseră în țară clandestin.
- 333. 1943 august 5:** Cererea unui soldat activ, român de origine, de a se permite revenirea soacrei sale din Transnistria.
- 334. 1943 august 8. București:** Informare asupra deportării unor țigani din Pitești, reveniți în mod clandestin din Transnistria.
- 335. 1943 august 10. Bălți:** Informare asupra unui act de tâlhărie săvârșit de un grup de țigani, deferiți Curtii Marțiale.
- 336. 1943 august 19. București:** Raport asupra avaturilor deportării unui grup de țigani din Pitești, reveniți clandestin din Transnistria.
- 337. 1943 august 24. Hunedoara:** Rezultatele anchetei efectuate de poliție în urma reclamației unui țigan din com. Ciopea, trecut pe lista celor evacuabili.
- 338. 1943 octombrie 1. Galați:** Raport asupra unor țigani reveniți clandestin din Transnistria. În anexă, procesul-verbal de anchetă.
- 339. 1943 octombrie. Odessa:** Buletin asupra stării de spirit a țăganilor deportați în Transnistria.
- 340. 1943 octombrie 15. Iași:** Relații asupra unor țigani din com. Dămieniști (jud. Roman) reveniți clandestin din Transnistria.
- 341. 1943 octombrie 16. Brăila:** Informare asupra unor furturi săvârșite de țigani și prezența în orașul Buzău a mai multor zeci de evadați din Transnistria.
- 342. 1943 octombrie 21. Botoșani:** Raport asupra țăganilor reveniți clandestin din Transnistria.
- 343. 1943 noiembrie 3. Oceacov:** Notă informativă în legătură cu situația și starea de spirit a țăganilor deportați în regiune.
- 344. 1943 noiembrie 11. Alba Iulia:** Raport privitor la executarea ordinului de reevacuare a unor țigani din Ardeal, reveniți clandestin din Transnistria.
- 345. 1943 noiembrie 12. București:** Raport în legătură cu mai mulți țigani imbarcați într-un tren de către germani, pentru a fi readuși în țară. Autoritățile române intenționează a împiedica această operațiune.
- 346. 1943 noiembrie 23. Odessa:** Buletin informativ asupra stării de spirit a țăganilor din Transnistria, cu atenționarea asupra numărului mare de deportați care se îndreaptă clandestin spre țară.
- 347. 1943 decembrie 9. Balta:** Instrucțiuni în ce privește regimul țăganilor deportați în Transnistria, în noile conjuncturi de pe frontul de est.
- 348. 1943 decembrie 22. Turda:** Relații în legătură cu țăgani veniți în România de pe teritoriul cedat Ungariei, cu propunerea de a fi deportați în Transnistria.
- 349. 1943 decembrie 26. București:** Se comunică Inspectoratului de Jandarmi Balta ordinul de rezoluție în ce privește soluționarea unor probleme ale țăganilor legate de muncă, hrană, adăposturi.

- 350. 1943 decembrie. Odessa:** Buletin informativ asupra situației și stării de spirit a ȝiganilor din Transnistria.
- 351. 1944 ianuarie 18. București:** Înregistrarea numerică a ȝiganilor refugiați din nordul Transilvaniei în teritoriile românești și decizia de a nu fi deportați în Transnistria.
- 352. 1944 martie 15. Odessa:** Informare asupra ordinului cifrat al lui Mihai Antonescu în legătură cu evacuarea din Transnistria a cetățenilor români, fără deosebire de etnie.
- 353. 1944 aprilie 12. București:** Ordinul mareșalului Antonescu privitor la obligația proprietarilor de moșii care au ȝigani la muncă de a le construi locuințe.
- 354. 1944 aprilie 19. București:** Ordin circular de măsuri ce trebuie luate cu ȝiganii reveniți din Transnistria.
- 355. 1944 aprilie 23. București:** Instrucțiuni în ce privește utilizarea ȝiganilor la muncile agricole, interzicându-le totodată libera circulație prin țară.
- 356. 1944 mai 17. București:** Ordin circular pentru eficientizarea măsurilor contra ȝiganilor reveniți din Transnistria.
- 357. 1944 mai 28. București:** Condițiile de viață ale ȝiganilor aflați la muncă pe diversele moșii din țară.
- 358. 1944 mai 30. Craiova:** Proces-verbal cu măsurile ce urmează a fi luate de autoritățile locale în privința ȝiganilor reveniți din Transnistria.
- 359. 1944 iunie 2. Galați:** Prezentarea situației create în regiune prin afluxul mare de ȝigani reveniți din Transnistria, cu propunerea de a se crea lagăre de muncă pentru aceștia.
- 360. 1944 iunie 7. București:** Datele centralizate ale moșiilor care au ȝigani la muncă și felul în care a fost respectat ordinul lui I. Antonescu de a se asigura acestora condiții mai bune de locuit.
- 361. 1944 august 13. București:** Ordinul Marelui Stat Major al Armatei de radiere din evidențele militare a tuturor ȝiganilor care au fost deportați în Transnistria și efectuarea unui calcul aproximativ al celor reveniți în țară.
- 362. 1944 august 17. București:** Notă asupra ordinului de a se raporta numărul total al ȝiganilor reveniți din Transnistria, locul unde s-au stabilit și ocupația lor.
- 363. 1944 august 19. Jaliștea (jud. Putna):** Solicitarea unor ȝigani, care au fost deportați în Transnistria și au revenit în țară, de a li se permite exercitarea profesiei și în alte localități.
- 364. 1944 septembrie 6. București:** Notă asupra dispoziției ca toți ȝiganii care au fost deportați în Transnistria să fie șterși din controalele armatei.
- 365. 1944 septembrie 16. București:** Ordin circular prin care se cere ca ȝiganii reveniți din Transnistria să fie lăsați a-și exercita profesiile pe care le doresc.

LIST OF DOCUMENTS

1. **July 30, 1919, Cluj:** The musician Gypsies of Cluj are displeased with the presence in town of musicians from the provinces who compete with them and reduce their chances of earning. They demand that the latter be expelled.
2. **1919, Cluj:** Miháj Öttvös, a Gypsy, complains about musicians from outside Cluj, who compete with him dishonestly.
3. **January 19, 1922, Aiton (Cluj County):** The presence of tent-dweller Gypsies in the locality is a danger for the population. Their removal is demanded.
4. **February 25, 1922, Cluj:** The Cojocna County Prefecture decides to expel the nomad Gypsies from the territory in its administration.
5. **March 2, 1922, Cluj:** Study on "Chestiunea țiganilor din Transilvania" ["The Gypsy Issue in Transylvania"], accompanied by an address that mentions the intention of the Hungarian Government in 1914 to change the Fortress of Făgăraș into boarding place and education center for Gypsies, as a means of assimilating them.
6. **March 4, 1922, Sărmaș (Cluj County):** Order to expel the nomad Gypsies' caravans from the territory of Sărmaș borough, after checking their movables.
7. **April 26, 1922, Cluj:** Evacuation of Gypsies from the caves on "Fellegvár" Hill (Cluj), after being disinfected.
8. **May 18, 1922, Cluj:** Moving the nomad Gypsies from near the country road outside the village of Sânpaul, inside the locality, in order for them to be easier to supervise.
9. **May 30, 1922, Cluj:** Intervention of the Urban Sanitary Office for the removal of the Gypsies from the area of the garbage piles of the city, in order to avoid spreading contagious diseases.
10. **June 26, 1922, București:** Measures taken to stop the nomad Gypsies from traveling around the country to prevent the spreading of typhoid fever.
11. **February 6, 1923, Cluj:** Complaint filed by the inhabitants in the area of "Fellegvár" about the Gypsies settled here, who spread dirt and contagious diseases.
12. **March, 1924, Cluj:** The Epidemic Department of the county warns the Prefecture about the danger of nomads moving from one locality to another and spreading the germs of typhoid fever.
13. **July 30, 1928, Oradea:** The Oradea Police Department informs on the intention of the Hungarian state to send all the nomad Gypsies abroad.

Measures are demanded to prevent this, given the danger it represents for public safety.

14. **October 22, 1928, București:** The Society for the Protection of Animals calls attention to the Gypsies' habit to walk bears in localities, putting on shows in which the bears suffer. They demand that this habit be stopped.
15. **January 21, 1929, Cluj:** University professor Romul Vuia, director of the Ethnographic Museum of Transylvania, writes in support of a Gypsy living in one of the caves on "Cetățuia" Hill, arguing that he watches the monument on the hill.
16. **April 4, 1930, București:** A group of Gypsy musicians protest in the capital against the presence in the country of foreign musicians.
17. **April 14, 1932, Cluj:** Complaint filed by the inhabitants of one of the neighborhoods in Cluj against the conduct of the Gypsies that settled there. They demand their removal.
18. **April 21, 1932, Cluj:** Demand of the Gypsies in "Colonia Țiganilor" ["Gypsies' Colony"] to be granted another place to settle, as the current one is often flooded by the Someș and the Nadăș.
19. **March 4, 1933, București:** Visit paid by N. Niculescu, president of the Musicians' Trade Union in Romania, to Brăila and other towns in Moldavia, in order to encourage the affiliation of different associations in the field to a central organization.
20. **April 24, 1933, Cluj:** Request of the Prince of "Colonia Țiganilor" [„Gypsies' Colony"] to grant his community another piece of land on the outskirts of the town, for the families affected by the floods.
21. **September 1, 1933, București:** Paper on "Asociația generală a Țiganilor din România" ["The General Association of Gypsies in Romania"], established through the initiative of the priest Calinic I. Popp Șerboianu. It lays down the objectives of the association, its membership, income, etc. The document is accompanied by an "Apel către toți Țiganii din România" ["Appeal to All the Gypsies in Romania"].
22. **September 13, 1933, Craiova:** Meeting of the Romanian Association of Gypsies at the office in Craiova, to discuss different organizational issues.
23. **September 14, 1933, Craiova:** Meeting of the Gypsies in Corabia to set up a Mutual Assistance Society.
24. **September 30, 1933, București:** Report on the two Gypsy organizations ("Asociația generală" ["General Association"] and "Uniunea generală" ["General Union"]) and on the rivalries between them. The leaders and objectives of the organizations are presented. The report intends to provide the authorities with a clear image of the situation, starting from the request of the "Association" to be allowed to convoke a national congress in București.
25. **September 1933, București:** Call to participate in the meeting organized by the General Association of the Gypsies in Romania, to be held in București, on October 8.
26. **October 5, 1933, București:** The Central Church Council of the Romania Patriarch recognizes G.A. Lăzărescu-Lăzurică as president of the General Union of the Roma.

27. **October [6], 1933, București:** Call to participate in the first Roma congress, held in București on October 8, brief presentation of the program and of the intentions of the General Union of the Roma.
28. **October 7, 1933, București:** Note on the congress held by the General Union of the Roma on October 8. The note was written by G.A. Lăzărescu-Lăzurică and supported by the Patriarchy. It presents the program Lăzărescu will elaborate on in his speech held in front of the Roma of the capital city and of the provinces
29. **October 9, 1933, București:** Letter sent by G.A. Lăzărescu to the prefect of the Police Department of București, in which the former argues for his right to be recognized as president of the General Union of the Roma, and accuses the priest Calinic Popp Șerboianu of being an impostor.
30. **October 9, 1933, București:** Note related to the separation of the two leaders of the Union, G.A. Lăzărescu and Calinic Popp Șerboianu, invoking the reasons for the separation, mainly of political nature.
31. **October 10, 1933, București:** Proceedings of the Roma Congress held on October 8. The annex introduces a "Motion", which proclaims the solidarity of the participants with G.A. Lăzărescu, and a telegram to the King.
32. **October 13, 1933, București:** Report on the secession in the Roma organization between the groups led by C. Popp Șerboianu, and G.A. Lăzărescu. The Roma are not yet decided which group to adhere to, and therefore they recommend that Șerboianu be allowed to hold a meeting on October 15.
33. **October 14, 1933, București:** Calinic Popp Șerboianu demands to be authorized to hold a meeting of the members of the General Association of the Gypsies in Romania, planned to take place in București on October 15.
34. **October 14, 1933, București:** Report of the General Police Department on the General Association of the Gypsies and the secession between C. Popp Șerboianu and G.A. Lăzărescu.
35. **October 17, 1933, București:** Clarifications given to the permanent reporter of the International Commission of Criminal Police in Vienna regarding the existence of two Roma organizations in Romania, with a view to disproving some false information published in the "Neues Wiener Tageblatt".
36. **November 5, 1933, București:** Note on the objectives and structure of the General Association of the Gypsies under the leadership of Calinic Popp Șerboianu.
37. **November 8, 1933, București:** The Prefect of București is informed that he was chosen Honorary Councillor of the General Union of the Roma.
38. **November 16, 1933, București:** The Statute and Regulations of the General Union of the Roma in Romania. In the annex, the legal document issued by the notary public.
39. **December 4, 1933, București:** Proceedings of the two meetings of the Roma Association under the presidency of G.A. Lăzărescu, held in București on December 3.
40. **January 9, 1934, București:** Recommendation that the General Union of the Roma not be granted legal personality, on the grounds that the legal conditions are not met.

41. **March 1934, București:** Announcement of the first cultural festival of the Roma to be organized, as well as conferences, plays, marches, concerts, presentation of different traditions, etc.
42. **March 27, 1934, București:** Another document to urge that the General Union of the Roma not be granted legal personality, on the grounds that the legal conditions are not met.
43. **May 14, 1934, București:** Information on the Association of Instrumental Artists and Fiddlers from Pitești, who seek recognition as legal person.
44. **May 29, 1934, Huedin:** The Town Hall of Huedin demands that the Prefecture distribute the 38 nomad Gypsy families established outside Huedin on the entire territory of the county.
45. **May 30, 1934, Cluj:** Report on the visit to Blaj of the heads of the Roma Union, under the leadership of G.A. Lăzărescu, and the election of the Târnava Mică branch president.
46. **May 31, 1934, București:** Announcement of the resignation of G.A. Lăzărescu-Lăzurică from the leadership of the General Union of the Roma, and election of G. Niculescu as president. The annex contains the resignation of the former.
47. **May 31, 1934, Cluj:** Presentation of the Roma congress in Mediaș, which was attended by 'Prince' G.A. Lăzărescu.
48. **May, 1934, București:** Information signed by G. Niculescu to all the Roma, as regards the current status of G.A. Lăzărescu and the slanderous statements that he spreads.
49. **June 21, 1934, Cluj:** Meeting to set up the local committee of the Roma Union in Diciosânmartin. Report on the activities, the speeches made, the participants, etc.
50. **July 15, 1934, Cluj:** Telephone report on the meeting of the Roma Union of Blaj, in the presence of G.A. Lăzărescu and Andrei Zima, president of the Transylvanian organization.
51. **August 7, 1934, Cluj:** Minute description of the Blaj meeting of the Roma of Târnava Mică County, including the summary of the speeches.
52. **August 11, 1934, București:** Statute and regulations of the General Association of the Roma in Romania, whose president is Gh. Niculescu. In the annex, the sentence of the court that grants it legal personality.
53. **August 13, 1934, Turnu Severin:** Report on the open-air festival organized by the local branch of the General Association of the Roma in Romania. Among other participants, attendants included president Gh. Niculescu and deputy M. Vârvoreanu.
54. **September 7, 1934, București:** The Church Council of the Patriarchy informs that the books and missionary titles of Gh. Niculescu, N. Niculescu and C. Alexandrescu have been withdrawn, because they promote segregation of the Roma.
55. **September 1934, Sibiu:** Call to participate in the general congress of the Roma in Sibiu County, organized under the presidency of C.I. Popp Șerboianu and G.A. Lăzărescu-Lăzurică.
56. **September 12, 1934, București:** Letter addressed by C.I. Popp Șerboianu to G. Niculescu, in which the former declares that he dissociates himself

- from G.A. Lăzărescu, and states that the movement to organize the Roma that he initiated does not pursue political or confessional goals.
57. **September 16, 1934, Cluj:** Information on the Congress of the Sibiu Branch of the General Union of the Roma, including the summary of the speeches.
 58. **September 17, 1934, Satu Mare:** Veterinary doctor Gh. Predescu files a complaint against G.A. Lăzărescu for the reason that the latter has taken his membership fee for the Union without issuing a receipt.
 59. **September 19, 1934, Cluj:** Preparations for a congress of the Roma in Sighișoara are announced, the annex including the program and the list of participants.
 60. **September 20, 1934, București:** Written permission of the Ministry of Labor, Healthcare and Social Protection to recognize the legal personality of the General Union of the Roma on condition that they change their name to the General Union of the Roma Association.
 61. **September 25, 1934, București:** Order of the Minister of Home Affairs I. Inculeț referring to the procedure the local authorities are to follow in issuing identity cards for the Roma.
 62. **September 26, 1934, Cluj:** Description of the meeting of the Roma in Sighișoara, including the summary of the speeches and the names of the elected leaders of the Târnava Mare association.
 63. **September 28, 1934, București:** Favorable report of the Prefect of the Capital on the constitutive documents of the Romanian General Union of the Roma Association.
 64. **October 2, 1934, București:** The Ministry of Home Affairs forbids the dissident union led by G.A. Lăzărescu to hold public meetings, on the grounds that it does not have legal recognition.
 65. **October 5, 1934, Cernăuți:** Description of the meeting held in Rădăuți for the Roma in the county, including the summary of the speeches. The leaflet handed out on this occasion is enclosed.
 66. **October 9, 1934, Cluj:** Setting up the Executive Board of the Roma Organization of Hunedoara County in Deva. The annex includes the minutes of the constitutive meeting.
 67. **October 11, 1934, Cluj:** Information on the General Congress of the Roma Union, held in Diciosânmartin, including the summary of the speeches.
 68. **October 30, 1934, Cluj:** Report on the County Congress of the Roma in Deva, of October 26, attended by Union President G.A. Lăzărescu.
 69. **October, 1934, București:** Statement of Gh. Niculescu on the two attempts to set up a Roma association, refusing to recognize G.A. Lăzărescu's leadership.
 70. **November 12, 1934, București:** Recommendation of the Ministry of Home Affairs to stop issuing authorizations to nomad Gypsies to travel from one locality to another, warning that an increase in damage caused to both people and property has been noticed.
 71. **December 11, 1934, Cluj:** Meeting of the Roma from Valea Jiului in Petroșani, and setting up the local branch of the Roma Union.

72. **December 11, 1934, București:** Calling attention to the information published in the "Tempo", according to which Roma King Mihai Kwieck is in Cernăuți, and intends to meet with an official person from the USSR to discuss establishing a Gypsy state in India.
73. **December 19, 1934, București:** Report on the current efforts of the Roma to establish organizations, underscoring the situation of the dissident organizations and the state of rivalries between them.
74. **January 22, 1935, Cluj:** Request of the inhabitants of the Gypsy Colony to be given free firewood by the Town Hall.
75. **January 26, 1935, Timișoara:** Congress of the Roma, the Orșova branch, followed by the election of a steering committee.
76. **February 3, 1935, Caracal:** Agreement of the local police to recognize the legal personality of the Romanați County Roma Association.
77. **February 3, 1935, Cluj:** The Sibiu Meeting of the Roma representatives of Transylvanian counties with a view to starting an organization, and to debate the conflict with the steering committee of the General Union of the Roma in București.
78. **March 7, 1935, București:** The Ploiești meeting of the Prahova branch members of the Roma Association, and recognition of Gh. Niculescu as national president. The local steering committees are elected.
79. **April 4, 1935, Craiova:** Report of the Caracal local police department on the meeting held by the Roma in town to approve the statute of the organization as proposed by Calinic Popp Șerboianu, and to elect the new local steering committee.
80. **April 1935, București:** Report on the General Association of the Gypsies in Romania, filed by the Investigation Office of the Police. A review of the efforts to set up the organization of the Roma is given, including the presentation of the leaders and the different dissents.
81. **April 17, 1935, București:** The meeting of the dissident association of the Roma in Ploiești, which recognized G.A. Lăzărescu as president.
82. **April 17, 1935, București:** Meeting of the Roma in Vălenii de Munte, where the participants are presented the program of the Union, and the president of the branch is elected.
83. **May, 1935, Cluj:** Meeting of the committee of the Roma Association in Sibiu County, where the program to organize communal branches was also discussed.
84. **May 15, 1935, Huedin:** Information issued on the thirty-six nomad Gypsy families established on the outskirts of the locality, and the difficulty raised by distributing them in other communes, due to the refusal of the communes to receive them. In the annexes, the impossibility of the authorities in Fildu de Jos to take in the families and to include them in the list of inhabitants of the commune.
85. **May 31, 1935, Caracal:** Report on the meeting of the "Barbu Lăutaru" Association in the locality and the election of the steering committee.
86. **June 24, 1935, Cluj:** Meeting of the Society "Înfrățirea Neorustică" ["Neorustic Brotherhood"] of Calbor, which comprises some of the Roma of Făgăraș County.

87. **June 25, 1935, Cluj:** Order of the Prefect to distribute the Gypsy families in Huedin in some neighboring settlements and to list them among the inhabitants of the commune.
88. **June 26, 1935, Cluj:** Request of the inhabitants of the neighborhood “Între Ape” [“Between Waters”] to remove the Gypsies established there, because of the mess and noise that they make.
89. **June 28, 1935, Cluj:** Description of the Roma congress in Făgăraș, attended by Gh. Niculescu, president of the Romanian General Union of the Roma Association, leader of the Transylvanian branch.
90. **August 1935, Turnu Severin:** Report on the celebration organized in the locality by the Roma Union of Romania.
91. **August 18, 1935, Ploiești:** Meeting of the general Union of the Roma Association, Buzău branch, attended by president Gh. Niculescu and Matei Postelnicu, delegated by the Partidul Poporului [People's Party].
92. **August 28, 1935, București:** Complaint signed by N. Niculescu, secretary general of the General Union of the Roma Association, against N.G. Lache and Apostol Matei, who allegedly organize illegal meetings of the Roma.
93. **October 2, 1935, București:** Letter signed by Gh. Niculescu to the prefect of Cluj County, which notifies the latter about the setting up of a branch in the county, and invites him to accept to be honorary member of the organization.
94. **November 9, 1935, Timișoara:** Meeting to set up the Caransebeș branch of the General Union of the Roma, and to elect the steering committee.
95. **November 21, 1935, Lugoj:** Meeting of the members of the Executive Board of the Orșova branch of the General Union of the Roma. A letter from the central committee in București was read to the participants.
96. **December 11, 1935, Lugoj:** Meeting of the Orșova branch of the Roma organization, where participants discussed the possibility of closing the branch, due to the lack of material resources.
97. **January 16, 1936, București:** Report on the field findings about the General Association of the Gypsies.
98. **January 20, 1936, Reșița:** Setting up the Roma organization branch in town, presentation of the statute, and election of the steering committee.
99. **March 13, 1936, Cluj:** Request from the “Societatea lăutarilor din România” [“Romanian Fiddlers' Society”] to the Minister of Home Affairs, in order to force the restaurants in Cluj to employ again Gypsy fiddlers, who were pushed out when jazz bands were brought in.
100. **March 27, 1936, București:** Report on the history of the Romanian General Association of the Roma, with mention of the rivalries between different leaders. Some of the most important Roma meetings are presented, and the steering committee for the whole country is named, under the leadership of Gh. Niculescu.
101. **March 28, 1936, Ploiești:** Meeting of the Roma from Panciu, and their decision to become affiliates of the General Association of the Roma. The annex includes the minutes of the setup meeting and the meeting where affiliation to the General Union of the Roma was decided.

- 102. April 7, 1936, Ploiești:** Meeting of the Roma in Ploiești, under the leadership of Stelian Barbu. The speakers praise the ethnic group's loyalty to the country, explaining to those attending the need to join the Association.
- 103. April 8, 1936, Cluj:** The Cluj Fiddlers' Society addresses another request to the Minister of Home Affairs to force restaurant owners to employ Gypsy fiddlers, the only promoters of genuine Romanian music.
- 104. May 2, 1936, Lugoj:** Setting up the local branch of the General Roma Union, in the presence of delegate Nucu Grigoraș from the head organization. The objectives of the organization are presented, and the steering committee is elected.
- 105. May 11, 1936, Reșița:** Meeting of the local branch, attended by national organization vice-president Grigore Ioan, with a view to attracting as many Roma participants as possible.
- 106. June 2, 1936, Cluj:** Subsequent to a complaint filed by the Cluj Fiddlers' Society, addressed to the Minister of Home Affairs, the unemployed Roma musicians were assigned jobs. In the annex, the minutes that record the agreement between the local authorities and restaurant owners to the effect of employing Gypsy fiddlers under specified circumstances.
- 107. August 18, 1936, Timișoara:** Meeting of the local branch of the General Association of the Roma, attended by Nucu Grigoraș, who spoke to the participants in Romanian and Hungarian, encouraging them to integrate in the society and join the organization.
- 108. August 27, 1936, Craiova:** Meeting of the Roma in Turnu Severin. The replacement of the old steering committee of the branch was requested. A decision was taken to set up an aid society in case of sickness or death of the members.
- 109. October 5, 1936, București:** Delay of a Roma reunion which intended to set up a consumers' cooperative. The annex includes a manifesto informing about this, addressed to the Roma in Blue Sector III.
- 110. October 30, 1936, Cluj:** Report on the visit of delegate of the General Union of the Roma (G.U.R) Nucu Grigoraș to Bistrița with a view to setting up a branch in the town. After the presentation of the goals of the organization, the steering committee was elected, and recommendations were made that regardless of the language they spoke, the Roma in town should be united, and should establish closer relationships with the Romanians.
- 111. January 11, 1937, Cluj:** University professor C. Marinescu's request to allot space for the new building of "G.Barițiu" High School. He recommends to the authorities to allot the piece of land called "Țigăanii" ["Gypsylands"] as a solution to remove the Roma from there.
- 112. February 27, 1937, Iași:** Conference for the Roma from Târgu Frumos held by Laurențiu Anghel, delegate of the General Union, on the history of the Gypsies in Romania.
- 113. March 10, 1937, București:** G. Niculescu accuses some Roma leaders of Craiova who printed the newspaper "Timpul" ["Time"] of intending to drag the Union into politics, contrary to the goals declared by the central office of the organization.

- 114. March 23, 1937, Craiova:** Report on the meeting of the Roma of Slatina, who make preparations to get organized and elect a steering committee.
- 115. March 28, 1937, Iași** Meeting of the G.U.R. management team of Târgu Frumos, where the action plan and different changes envisaged are presented. The annex includes the minutes of the meeting.
- 116. April 5, 1937, Cluj:** Request of the Romanian Musicians' Support Association in town that the Town Hall should regulate the employment of Roma musicians in different restaurants in Cluj.
- 117. April 13, 1937, Craiova:** Report on the existence of three Roma organizations in Romania, and on the statute of the newspaper "Timpul" ["Time"] published in Craiova which supports this ethnic group.
- 118. April 17, 1937, București:** Report on the association "Redeșteptarea romilor și romițelor din România" ["Awakening of Roma Men and Women in Romania"], including the list of the founder members and the goals of the organization.
- 119. April 28, 1937, Iași:** Meeting of the Roma from Târgu Frumos and their affiliation to the General Union.
- 120. July 12, 1937, Craiova:** Field festival of the Roma of Turnu Severin, attended by the officials of the county.
- 121. August 9, 1937, Pădureni** Information is sought about Nucu Grigoraș, who travels around Timiș County, raising money for the Roma Union, and promising an improvement of their situation.
- 122. September 10, 1937, București:** Election of the new steering committee of the Roma Association of Corabia.
- 123. October 5, 1937, Ploiești:** Meeting of the Roma of Călărași, presided by G.A. Lăzărescu.
- 124. October 28, 1937, București:** Letter from Gh. Niculescu to the Prime Minister, requesting permission to hold a Roma Congress, asking for reductions for the train fare of delegates from the provinces, and for financial support to organize the congress.
- 125. November 1, 1937, București:** Letter from Gh. Niculescu addressed to the Minister of Home Affairs, inviting him to be the "Godfather" of the Association flag.
- 126. November 4, 1937, București:** Gh. Niculescu informs the Minister of Home Affairs about the situation of the Oltenia Association, where A. Th. Manolescu, director of the newspaper "Timpul" ["Time"], claims to be president of the local branch, and prepares to call together a congress. The annex includes the minutes of the Craiova branch meeting, which does not recognize Manolescu as leader.
- 127. November 6, 1937, Craiova:** Report on the prohibition to organize the planned congress in Craiova, as a result of interventions from the central steering committee.
- 128. November 16, 1937, București.** Report that states the prohibition to organize the congress initiated by Gh. Niculescu in București, due to both the political events, and the conflictual situation between the leader and two ex-leaders of the organization.

- 129. December 4, 1937, Cluj:** Setting up a branch of the General Union of the Roma in Târgu Mureș, and election of the steering committee.
- 130. January 30, 1938, București:** Proceedings of the meeting of the Roma Association of Buzău.
- 131. February 4, 1938, Craiova:** Report on the meeting of the Citizens' Association of the Roma of Craiova, attended by G.A. Lăzărescu, including parts of the speeches.
- 132. April 19, 1939, București:** Historical review of the General Union of the Roma, including different dissidents, and the position held by Nucu Grigoraș in the association led by G. Niculescu.
- 133. October 2, 1939, București:** Gh. Niculescu's request addressed to the Minister of Home Affairs, to modify the tax law, as the amount of tax to be paid makes restaurant owners sack bands of musicians.
- 134. October 11, 1939, București:** Proposals made by Gh. Niculescu to the Minister of Home Affairs as regards the tax on performances.
- 135. October 22, 1939, București:** Report of the Administrative Board and of the Internal Audit Board of the General Roma Union Association for the years 1937-1938.
- 136. February 7, 1940, Budești:** Quarantine of the nomad Roma population to prevent typhoid fever and scarlet fever from spreading.
- 137. July 22, 1940, București:** Report showing that the Romanian Roma Citizens' Organization is a subversive organization, and that after passing the law to dissolve political parties it stopped its activity altogether.
- 138. August 8, 1940, Cluj:** Request of the inhabitants of the Roma Colony to postpone their removal for the next year.
- 139. September 5, 1940, București:** Information is requested on the leadership of the Musicians' Guild from Ținutul Marea, to the effect of their legal recognition.
- 140. September 5, 1940, București:** Information is requested on the leadership of the Musicians' Guild from Ținutul Prut, to the effect of their legal recognition.
- 141. October 12, 1940, București:** Request of the Mayor of the capital to forbid nomad Gypsies to stop in the suburban communes of the city.
- 142. November 9, 1940, București:** Order including the measures to be taken to prevent typhoid exanthema, which is also spread by the Gypsies. The annexes include a copy of the order of the Health Ministry, and a copy of the agenda of the Ministers' Council.
- 143. November 30, 1940, București:** Order of the Minister of Home Affairs to forbid the use of bears in performances given by the Gypsies.
- 144. December 17, 1940, Iași:** Information on the Musicians' Guild of Iași and the document granting permission for their recognition as legal person.
- 145. February 17, 1941, Bontida:** Investigation into the complaint made by the Roma from Râscruci (Cluj County) against the local judge, who treats them unfairly. The annex includes the statement of the priest according to whom the Roma are good citizens.
- 146. May 27, 1941, București:** Sending the communist leaders to camps, eviction of a certain category of foreigners and nomad Gypsies from București.

147. **May 5, 1942, București:** Order of the Presidency of the Ministers' Council referring to the means of deporting the Roma to Transniester.
148. **May 17, 1942, București:** Order to do a census of the nomad and settled Roma, indicating the elements that need to be recorded.
149. **May 21, 1942, București:** Order to have the census done urgently, to be finalized by 25th May.
150. **May 24, 1942, București:** Order of the Presidency of the Ministers' Council on the procedure to evict nomad Gypsies.
151. **May 1942, București:** Situation of the Gypsy population in the rural and urban areas of the country on 25th May, after the completion of the census.
152. **May 28, 1942, București:** Resolution of Marshall I. Antonescu referring to the eviction of Gypsies from cities, and their inclusion in work camps.
153. **May 28, 1942, Hotin:** Situation as of 25th May of the nomad and settled Gypsies within the area supervised by the Hotin Gendarmerie Legion.
154. **May 30, 1942, București:** Order to evict the nomad Roma to Transniester, with the indication of the itinerary to be followed and the procedure of carrying out the order.
155. **May 30, 1942, București:** The Chișinău Gendarmerie is announced that the nomad Gypsies have crossed the border into Bessarabia, and the Gendarmerie is in charge of transferring them further, along the specified itinerary and the described procedure.
156. **May 30, 1942, București:** The Transniester Gendarmerie is informed on the procedure to take over the nomad Gypsies, and on the gendarmerie's obligation to report the number of those brought to the camp every week.
157. **May 31, 1942, București:** Plan to deport the nomad Gypsies to Transniester and the operations map.
158. **June 4, 1942, București:** Completion to a previous order referring to the border passes to Bessarabia to be used for the deportation of the nomad Gypsies.
159. **June 4, 1942, Galați:** Report of the Galați Gendarmerie on the impossibility to use one of the specified border passes, due to a bridge under repair.
160. **June 4, 1942, București:** Order addressed to the Iași Gendarmerie to take over the nomad Gypsies, and to transfer them to Bessarabia at the Albița border pass.
161. **June 6, 1942, Botoșani:** The number of Roma available in town to work as gardeners and brickmakers is requested.
162. **June 7, 1942, București:** Report on the passes of the Roma to Transniester within the area under the control of the Galați Gendarmerie.
163. **June 9, 1942, București:** Order stipulating that the Gypsies are to stay in prison until completion of their sentence, and then to be deported.
164. **June 9, 1942, București:** The Gendarmerie of Chișinău is asked to check the number of deported nomad Gypsies, as there are differences between the situations reported by gendarmeries.
165. **June 9, 1942, București:** The Gendarmerie of Galați is asked to check the number of deported nomad Gypsies, as there are differences between the various situations reported by gendarmeries. The number of shelters and that of the members are also recorded.

166. **June 9, 1942, București:** The București Gendarmerie is asked to check the number of nomad Gypsies passed over to the Galați Gendarmerie.
167. **June 9, 1942, București:** The Iași Gendarmerie is asked to check the number of nomad Gypsies passed over to the Chișinău Gendarmerie.
168. **June 10, 1942, București:** The Constanța Gendarmerie is given more shelters for the Gypsies of Ilfov, in order for these to be passed on via the Brăila Gendarmerie.
169. **June 11, 1942, Botoșani:** The number of settled Roma from Botoșani and Hârlău available to use in gardening and brickmaking.
170. **June 12, 1942, Botoșani:** The number of settled Roma in Botoșani County, specified by communes, age and sex groups.
171. **June 12, 1942, Iași:** Report on nomad Gypsies from Moinești, arrested by the police.
172. **June 15, 1942, București:** Refusal to use the Crocmaz border pass for the nomad Gypsies on their way to Transniester. Modification of the previous orders is requested.
173. **June 16, 1942, București:** Gendarmeries 1-10 and the Gendarmerie of Transniester are asked to check the statistics on the deported nomad Gypsies, and at the end of the eviction to foreword a centralized situation. Enclosed is a table including the number of evicted Roma in each gendarmerie.
174. **June 18, 1942, București:** Decision on the day that Gendarmeries 1-10 shall report on the flux on deported Gypsies.
175. **June 21, 1942, Cernăuți:** Report of the Cernăuți Gendarmerie on the situation between June 1-21 of the nomad Gypsies taken over for deportation.
176. **June 22, 1942, București:** Gendarmeries 1-10 are asked to check the number of nomad Gypsies handed over from one gendarmerie to another.
177. **June 22, 1942, Timișoara:** Explanation of the reason why the Arad Gendarmerie recorded settled Gypsies as nomad Gypsies.
178. **July 7, 1942, București:** Report written by Sabin Manuilă for the Presidency of the Ministers' Council, in which he presents the statistical sources that can be used to establish the number of Roma countrywide. The document explains the impossibility of using the data in the 1941 census.
179. **July 21, 1942, București:** Instructions accompanying the procedure to use for the individual registration of settled Gypsies to the effect of their deportation to Transniester.
180. **July 25, 1942, București:** Instructions pertaining to the stages of deportation of settled Gypsies. The first category of evicted Gypsies shall include those who have committed crimes. Nominal lists of those belonging to this category are requested from each Legion.
181. **August 11, 1942, București:** Synthesis on the number of nomad Gypsies that passed the Niester between 1-9 August, and the number of those deported before that period.
182. **August 12, 1942, Alba Iulia:** The number of recidivist mobilized Gypsies in the area under the control of the Alba Iulia Police Department, and the members of their family.

- 183. August 12, 1942, Craiova:** The number of Gypsies mobilized in the area of the Craiova Police Department, and the members of their family.
- 184. August 12, 1942, Iași:** The number of recidivist mobilized Gypsies in the area under the control of the Iași Police Department, and the members of their families.
- 185. August 15, 1942, Transniester:** Informative leaflet about the situation of the Gypsies deported over the Bugu.
- 186. August 20, 1942, București:** Evacuation plan of 12,497 settled Gypsies, requesting instruction for transportation, luggage, food, and liquidation of their estate and other movables.
- 187. August 24, 1942, București:** Confirmation of the order of the Presidency of the Ministers' Council referring to the deportation of nomad Gypsies.
- 188. August 27, 1942, București:** Information provided to the gendarmeries in the country on the procedure to organize transportation of settled Gypsies to Transniester, and to ensure their guard. The annexes include instructions for the train commanding officers.
- 189. August 28, 1942, București:** Instructions for the Police Department of the capital on how to transport the settled Gypsies to Transniester.
- 190. August 31, 1942, București:** Instructions for the procedure to deport unmobilized criminal Gypsies, beginning with September 12.
- 191. August 31, 1942, București:** Preparations of the Police Department of the capital for the deportation of the Gypsies.
- 192. August 31, 1942, București:** The Transniester Gendarmerie is informed about the upcoming deportation of recidivist settled Gypsies, and about how they should be handed over, the number of trains that should arrive, how they should be guarded, etc.
- 193. September 1, 1942, București:** New instructions for the evacuation of Gypsies, for handling their luggage, their estate and other movables, their food during transportation, etc.
- 194. September 1, 1942, București:** Instructions for the Infantry of the București Gendarmerie on the procedure to board Gypsies in their sector on trains, and transport them to Transniester.
- 195. September 1, 1942, București:** The Police Department of the capital is informed on the details of the evacuation of Gypsies from București.
- 196. September 1, 1942, București:** Proposal on how to gather and record the Gypsies in București that shall be deported to Transniester, with the indication of the temporary boarding places in Jewish schools in the city. The annex includes the number of those that are to be deported.
- 197. September, 1942, București:** Note on the transportation to Transniester of settled Gypsies.
- 198. September 1942, București:** The total number of Gypsies that are to be deported, categorized into 'that can be mobilized' and 'that cannot be mobilized'. The annex provides details on how they are distributed among the gendarme legions.
- 199. September 2, 1942, București:** Supplementary details on how to carry out the deportation to Transniester.

- 200. September 2, 1942, București:** Corrections and completions to the composition of trains to be used for the deportation of Gypsies.
- 201. September 3, 1942, București:** Information sent to the Gendarmerie of Tiraspol, including details of the train timetables that shall be transporting the Gypsies to Transniester.
- 202. September 3, 1942, București:** Coded telegram to all the legions in the country regarding the food to be provided to Gypsies during transportation to Transniester. The annexes include calculations of the cost of food rations for the deported people and their guards.
- 203. September 4, 1942, București:** Directives of the National Center of Romanization about the take-over of the estate and movables of the Gypsies that are to be deported.
- 204. September 4, 1942, Iași:** Cable asking for information on the measures to be taken for the evacuation of Gypsies from Târgu Frumos, as the number of carriages provided for these are not enough.
- 205. September 5, 1942, București:** Information on the procedure of evacuation of nomad Gypsies to Transniester, including suggestions to improve the situation of the families whose members were mobilized in the army.
- 206. September 6, 1942, București:** Request addressed to the Railroads Legion of București to cooperate in the action of deportation of the Gypsies and Jews, annexing train timetables, details of the number of those deported, of the accompanying guards, the number of carriages, etc.
- 207. September 7, 1942, București:** Statistical analysis of the situation of the Gypsy population in Romania, within the border of the country at the time, based on the data of the general census of 1930.
- 208. September 11, 1942, București:** Changes that occurred in the composition of a train that was to carry deported people to Transniester.
- 209. September 11, 1942, București:** Suggestions of General C. Z. Vasiliu for the differentiated treatment that should be applied in Transniester to the nomad Gypsy families that have had members fighting on the front.
- 210. September 12, 1942, București:** Changes in the composition of the train due to carry the Gypsies on the route Alba Iulia-Tighina.
- 211. September 12, 1942, București:** Information provided by the Chief of the Police Department of the capital on the situation of the evacuation of Gypsies.
- 212. September 16, 1942, Transnistria:** Report of the Gendarmerie of Transniester on the trains carrying deported Gypsies that reached their destination, and the number of Gypsies they carried.
- 213. September 18, 1942, Constanța:** Report of the local Police Department on the way the deportation of Gypsies was carried out, the number of Gypsies by legions, and the take-over of their belongings by the National Center of Romanization.
- 214. September 21, 1942, Timișoara:** Report on the Roma sent to Transniester, with explanation accounting for the differences existing between the number of those proposed to be deported, and those that actually left.
- 215. September 22, 1942, Botoșani:** Information on the Gypsies that live in the rural area of the county.

- 216. September 24, 1942, Botoșani** The number of Gypsies living in the towns of Botoșani and Hârlău after deportation.
- 217. September 25, 1942, București:** Information circulated about the number of Gypsies in prisons, and the procedure for their deportation after they finish their sentence.
- 218. September 25, 1942, Botoșani** Request addressed to the Prefect of the county by a Gypsy musician, asking not to be deported with his family to Transniester.
- 219. September 25, 1942, Botoșani** Request addressed to the Prefect of the county by a Gypsy musician who participated in the 1941 campaign, and is currently sick, asking not to be sent to Transniester.
- 220. September 28, 1942, Giurgiu:** Request addressed to the leader of the state by three Gypsy corporals in town, wounded in the war, asking not to be sent with their families to Transniester.
- 221. September 28, 1942, Botoșani:** Request of a Gypsy that participated in the 1941 campaign, and wounded on the front, asking not to be included in the list of 'those that can be evacuated'.
- 222. September 28, 1942, Alba Iulia:** Number of Gypsies in the county evacuated by September 12th.
- 223. September 30, 1942, Craiova:** Number of Gypsies in the county sent to Transniester.
- 224. September 30, 1942, Galați:** Number of Gypsies in the county sent to Transniester.
- 225. September 30, 1942, Chișinău:** Number of Gypsies in the county sent to Transniester
- 226. September 1942, Iași:** Number of Gypsies and Jews in the counties of Moldavia, sent to Transniester on train E.7, including the number of carriages and the accompanying guards.
- 227. September 1942, București:** Situation of the trains that carry Gypsies to Transniester, including the date of their departure, and arrival to Tighina.
- 228. October 1, 1942, Timișoara:** Number of Gypsies in Banat sent to Transniester.
- 229. October 1, 1942, București:** Number of Gypsies in the area of the București Regional Police Department sent to Transniester.
- 230. October 1942, Constanța:** Number of Gypsies in the area of the Constanța Regional Police Department sent to Transniester.
- 231. October 3, 1942, Iași:** Number of Gypsies in the area of the Iași Regional Police Department sent to Transniester.
- 232. October 8, 1942, Craiova:** Explanatory note on the need to deport some Roma families.
- 233. October 9, 1942, București:** Numerical synthesis of the situation of nomad and settled Gypsies deported to Transniester.
- 234. October 11, 1942, Timișoara:** Situation of deportations from Banat, containing the reasons why some Roma families were not evacuated.
- 235. October 12, 1942, Ocnele Mari:** Report on the crimes committed by some Gypsies in the area, and the proposal that they be evacuated to Transniester.

236. **October 14, 1942, București:** The order of the Ministers' Council not to evacuate any more Jews or Gypsies to Transniester until further orders, with the exception of those of the latter category that are a threat to public safety.
237. **October 14, 1942, București:** Request filed by a war invalid asking to allow his wife, deported to Transniester, to return.
238. **October 15, 1942, București:** Information on the unfolding of the deportation of the Roma.
239. **October 15, 1942, București:** Request filed by a mobilized Gypsy, addressed to Marshall I. Antonescu, asking to allow the return of his family sent to Transniester.
240. **October 15, 1942, Ploiești:** Request of a WW I veteran to permit the return of his daughter who had been deported.
241. **October 15, 1942, Reșița:** Request to allow the return to the country of a woman with a child, deported to Transniester.
242. **October 16, 1942, București:** The Railroads' plea for the qualified Gypsies working in the repairs workshops not to be deported, on the grounds that their qualified work is needed.
243. **October 16, 1942, Iași:** Information on the manner the deportation of Gypsies in the area was carried out.
244. **October 17, 1942, București:** Information pertaining to the appearance in Râmnicu Sărat of nomad Gypsies who should be deported to Transniester.
245. **October 18, 1942, Iași:** Explanatory note on the reasons why a Gypsy woman was not evacuated to Transniester.
246. **October 19, 1942, București:** Information on the way the census of Gypsies in Târgoviște was done.
247. **October 19, 1942, București:** Due to the fact that some Gypsies from Alexandria ask to be sent to Transniester, clarification is requested from the General Police Department.
248. **October 19, 1942, București:** Information on Gypsies deported to Transniester, some of whom secretly returned to the town of Pitești.
249. **October 19, 1942,** Explanatory note of a junior gendarme officer on the differences between the recorded Gypsies to be deported and the real number handed over to the Legion in Tiraspol.
250. **October 20, 1942, Galați:** Report on the Gypsies in the town of Mizil, and their discontent to be threatened by deportation.
251. **October 21, 1942, Alba Iulia:** Numerical situation of the regional police department on the Gypsies with criminal record.
252. **October 22, 1942, București:** Regional police departments are asked to submit a nominal list of the Gypsies evacuated to Transniester, and of those mobilized.
253. **October 23, 1942, București:** Given the numerous complaints of Gypsy soldier, mostly confirmed, that their families were deported, request is made to check the list of those evacuated, and to compile correct lists.
254. **October 24, 1942, Craiova:** Report of the commander of special train E.8 on the procedure of selection and evacuation of Gypsies in the area under the command of the Mehedinți Gendarmerie.

- 255. October 25, 1942, București:** Report of the chief of the Gendarmerie pertaining to the operations to evacuate the Gypsies in the country, and accounts for the differences between the number of those included in the lists of people to be deported, and of those who were indeed deported, and reached their destination. Explanation why persons that did not match the norms established by the Ministers' Council established for those to be evacuated, were, however, sent to Transniester. The annexes include statistics of the evacuated Gypsies.
- 256. October 27, 1942, București:** Coded telegram sent to the regional police departments to clarify the notion of 'family' applying to Gypsies.
- 257. October 27, 1942, Craiova:** Explanation of how the Gypsies in Râmnicu Vâlcea were counted, and the criteria that were applied in their selection. In the annex, the declaration of a citizen pertaining to these activities.
- 258. October 27, 1942, București:** Clarification pertaining to the statement made by a Gypsy from Vaslui, displeased with the fact that their sugar ration was reduced to half.
- 259. October 27, 1942, Craiova:** Statement of a young Gypsy who withdraws the complaint addressed to Marshall Antonescu, in which he denies his belonging to the ethnic group of his mother.
- 260. October 27, 1942, Hârlău:** Complaint filed by a citizen in town, displeased with the fact that he was included in the list of nomad Gypsies, counter-arguing that he is a WW I veteran.
- 261. October 27, 1942, Hârlău:** Complaint of a war widow, whose children returning from concentration camps were included in the list of nomad Gypsies.
- 262. October 27, 1942, Hârlău:** Complaint of a merchant from town who was included in the list of nomad Gypsies.
- 263. October 28, 1942, Hârlău:** Complaint of a merchant from town who was a WW I veteran, and who was included in the list of nomad Gypsies.
- 264. October 28, 1942, Constanța:** Information filed on how the evacuation of the Gypsies in the area of the police department here was done.
- 265. October 28, 1942, București:** Report on the number of Gypsies deported despite the orders of the Gendarmerie, and explanation for the errors that occurred. The annex includes the situation by legions, and that of the concubines of those mobilized.
- 266. October 30, 1942, București:** Decision that all nomad mobilized Gypsies shall be allowed to follow their family in Transniester. Information is requested on the soldiers whose family was deported.
- 267. October 1942, Craiova:** Request addressed to Marshall I. Antonescu by a merchant from Craiova, who was a WW I veteran, asking not to be sent to Transniester, invoking his family's devotion and contribution during both wars.
- 268. October 1942, Călărași:** Request signed by Marshall Antonescu to allow the return from Transniester of the parents and brother of the signatory.
- 269. October 1942, Călărași:** Request of a Gypsy locksmith in town to allow the return of his 88-year old mother-in-law from deportation.
- 270. October 1942, Pitești:** Request of a woman to allow the return of her husband and daughter from Transniester, invoking the reason that she has two sons fighting on the front.

- 271. October 1942, Râmnicul Sărat:** Request of an old barber from town not to be evacuated, explaining that he and his family had an exemplary conduct in the town where they have lived for a long time.
- 272. October 1942, Botoșani** Several inhabitants of Botoșani complain to Marshall Antonescu about the fact that they were included in the list of Gypsies to be deported to Transniester.
- 273. October 1942, Turda:** Request of a citizen in town to allow his legitimate wife and child to return from Transniester, where they had been sent.
- 274. October 1942, Balta Verde (Dolj County):** Request of several inhabitants asking that a Gypsy blacksmith not be deported, pointing out his exemplary conduct, and the usefulness of his craft for the community.
- 275. October 1942, Călărași:** Request of a cab driver from town to be cleared from the list of Gypsies to be deported to Transniester, on grounds of his age and of his family's honesty.
- 276. October 1942, Craiova:** Intervention of some local transporters for a Gypsy mechanic and blacksmith, included in the list of those to be deported, not to be sent to Transniester.
- 277. October 1942, Alba Iulia:** Request of a Gypsy to bring his parents and wife (Romanian) back from Transniester, together with their six children.
- 278. November 5, 1942, Transnistria:** Explanation provided to the General Gendarmerie as regards some incidents that occurred during the take-over of Gypsies deported from Dolj County.
- 279. November 5, 1942, București:** Report on a Gypsy woman with criminal record from Bacău, who has to be sent to Transniester.
- 280. November 6, 1942, Hârlău:** Memorandum submitted to the Prefect of Botoșani County by a Gypsy merchant, discontented with the way the police investigations were conducted into his behaviour. In the annex, the minutes recording the finding that the litigant does not belong to the group of those to be deported.
- 281. November 7, 1942, București:** Information on George Enescu's support submitted to Marshall Antonescu, in favor of the deported Gypsies.
- 282. November 14, 1942, Odobești:** Request of a Gypsy woman in town to have her husband, a WW I veteran, brought back from Transniester.
- 283. November 14, 1942, Odobești:** Request of a local Gypsy woman to have one of her sons sent back from Transniester, as the others are on the front.
- 284. November 25, 1942, București:** Order pertaining to the fate of some Gypsies that attacked a junior officer in charge of deporting Gypsies to Transniester. The annex includes the investigation into the event, labelled as a "rebellion".
- 285. November 27, 1942, Timișoara:** Report on some rumor circulated in town regarding deportation, and the liquidation of some estate by Gypsy owners, under the price of the market.
- 286. November 27, 1942, Iași:** Order to send the Jewish and Gypsy procurors to concentration camps in Transniester.
- 287. November 28, 1942, Galați:** Explanation of the rumor that circulated in Râmnicu Sărat referring to the evacuation to Transniester of all the Gypsies.

- 288. November 28, 1942, Oceaov:** Detailed measures that need to be taken for the evacuation to camps, recording, and organization of the Gypsies deported to the region. The food rations to be provided are established, as well as the way they should be given out, and the sanitary measures to be taken.
- 289. November 29, 1942, Galați:** Report on some Gypsies meeting the criteria to be evacuated, but who escaped evacuation, and were later found by the police.
- 290. November 29, 1942, Galați:** Information on some Gypsies whose return to the country was demanded.
- 291. November 30, 1942, Galați:** Results of the investigation conducted over the arrival in town of two Gypsies who had been deported to Transniester, and were then wanted by the police in the country.
- 292. November 1942, Zimnicea:** Request of some inhabitants addressed to Marshall Antonescu, to approve the return from Transniester of some relatives who went there on their own initiative.
- 293. November 1942, Bacău:** Request of a Gypsy in town asking to permit his wife and children to return from Transniester.
- 294. December 3, 1942, Alba Iulia:** Note on the state of mind of the Gypsies left in town, displeased with the treatment they are subjected to, and on the rumor that some of them want to leave for Hungary.
- 295. December 3, 1942, Pitești:** Information on a Gypsy whose family was deported, and the recommendation that they be brought back.
- 296. December 4, 1942, Constanța:** Preference on a Gypsy from Călărași, who had sent a complaint to Marshall Antonescu.
- 297. December 4, 1942, Chișinău:** Information on the latest attempt of several Gypsies to run away from Transniester.
- 298. December 4, 1942, Chitila:** Request of an active soldier of Roma origin to allow his parents to return to the country.
- 299. December 5, 1942, Bacău:** Information on a Gypsy woman from the locality who had gone to Transniester of her own will, and who wants to return to the country. The annex includes her statement.
- 300. December 5, 1942, Oceaov:** Report on the general state of things in the region, with reference to the state of the deported Gypsies, and their discontent.
- 301. December 7, 1942, Galați:** About the state of mind of the Gypsies in Buzău and Galați as regards their possible deportation to Transniester.
- 302. December 7, 1942, Pitești:** Request of a gendarme to be allowed to travel to Transniester to bring his family back to the country.
- 303. December 7, 1942, Alba Iulia:** Report on several complaints of Gypsies about to be deported, or whose family were sent to Transniester. The annex includes the statement of one of the discontented people, and the report on some of the Gypsies that were left behind in town.
- 304. December 9, 1942, București:** Appointment of three commissions to look into the abuses committed during deportation, and to decide on the people that had been deported and should be brought back to the country.

- 305. December 11, 1942, București:** Address sent to the Governance of Transniester, which informs on the establishment of commissions to investigate the complaints of different Gypsies who had been deported, despite not meeting the criteria for those to be evacuated.
- 306. December 17, 1942, București:** Instructions are demanded for the measures to be taken in the case of some Gypsy families in Sibiu who had recently returned from Transniester.
- 307. December 18, 1942, Transnistria:** Decision no. 3149 of the Civil Governor of Transniester regarding the inclusion in camps of the Gypsies deported to this territory, and their use for different jobs. The working conditions are also settled.
- 308. December 20, 1942, Pitești:** Measures taken in the case of several Gypsies who had returned from Transniester using fake authorizations.
- 309. December 21, 1942, București:** Memorandum of the Third Commission from the area of Covaliovca, in charge of the control and situation of settled Gypsies deported to the region.
- 310. December 27, 1942, Transnistria:** Report on some Gypsies intending to return to the country using fake authorizations.
- 311. December 1942, Craiova:** Request of a soldier to grant his family permission to return from Transniester.
- 312. December 1942, Ploiești:** Request signed by several tradesmen in town, some of whom WW I veterans, asking not to be considered Gypsies, and therefore be deleted from the list of those to be sent to Transniester.
- 313. December 1942, Târgu Jiu:** Request of a soldier from the Crimean front to have his family brought back from Transniester.
- 314. January 2, 1943, Maciova (Mehedinți County):** Minutes of the interrogation of several Gypsies who ran away from Transniester.
- 315. January 15, 1943, Transnistria:** Information about December 1942 on the conditions and state of mind of the Gypsies deported to Transniester.
- 316. January 15, 1943, București:** Instructions for combatting diseases occurring in the Gypsies returning from Transniester.
- 317. January 22, 1943, București:** Instructions pertaining to the gratuity of rail fare for Gypsy soldiers traveling to Transniester to find their families.
- 318. January 24, 1943, București:** Measures to be taken to prevent the spread of typhoid fever by Gypsies returned from Transniester. It is recommended to stop issuing authorizations to allow their return to the country. The annex contains the order of the Ministry of Home Affairs.
- 319. January 24, 1943, București:** The Sibiu Gendarmerie is asked to submit a report on the measures taken to stop the spread of typhoid fever. The annex includes a report of the Ministry of Labor and Social Protection on this topic.
- 320. February 2, 1943, București:** Instructions pertaining to the medical check-up to be done to repatriated Gypsies, with a view to preventing epidemics.
- 321. February 5, 1943, București:** Synthetic report on the findings of the three commissions in charge of investigating the complaints filed by Gypsies deported to Transniester. The annexes include the statistical situation of those who requested to be returned to the country.

- 322. February 6, 1943, Transnistria:** Number and distribution by locality of Gypsies deported to Oceacov County.
- 323. February 17, 1943, București:** Report on the Gypsies repatriated from Transniester to Sibiu, suffering from typhoid fever.
- 324. February 1943, Balta:** Report on the situation and state of mind of the Gypsies in the county.
- 325. February 1943, Golta:** Report on the situation and state of mind of the Gypsies deported to the area under the control of the local Gendarmerie.
- 326. March 3, 1943, Balta:** Report on the situation and state of mind of the Gypsies deported to the area under the control of the local Gendarmerie.
- 327. March 21, 1943, Craiova:** Report on the Gypsies who returned legally from Transniester, and committed crimes again. Their re-deportation is demanded.
- 328. March 1943, Transnistria:** Information on the situation and state of mind of the Gypsies deported to Transniester.
- 329. April 30, 1943, Alba Iulia:** Number and situation of Gypsies in Transylvania, by legions, who ran away from Transniester and some of whom were again deported.
- 330. May 15, 1943, București:** Punishment of the chief of the police in Stolnici-Argeș, guilty of not having sent some Gypsies to Transniester, despite their meeting the criteria set by the order of deportation.
- 331. June 9, 1943, București:** Information on the Gypsies that work on the land of important landowners in improper health conditions. The annex includes the list of these Gypsies grouped by landowners.
- 332. July 1943, București:** Note on the group of Gypsies from Argeș County who were sent back to Transniester, after they had returned to the country illegally.
- 333. August 5, 1943:** Request of an active Romanian soldier to allow his mother-in-law to return from Transniester.
- 334. August 8, 1943, București:** Report on the deportation of some Gypsies from Pitești, who had returned illegally from Transniester.
- 335. August 10, 1943, Bălți:** Report on a robbery committed by a group of Gypsies, handed over to the Court Martial.
- 336. August 19, 1943, București:** Report on the incidents of the deportation of a group of Gypsies from Pitești, who had returned illegally from Transniester.
- 337. August 24, 1943, Hunedoara:** Outcome of an investigation led by the police as a result of the complaint filed by a Gypsy from the village of Ciopoa, included in the list of those to be deported.
- 338. October 1, 1943, Galați:** Report on the Gypsies who returned illegally from Transniester. The annex includes the minutes of the interrogation.
- 339. October 1943, Odessa:** Report on the state of mind of the Gypsies deported to Transniester.
- 340. October 15, 1943, Iași:** Information on some Gypsies from the village of Dămieniști (Roman County) who returned illegally from Transniester.
- 341. October 16, 1943, Brăila:** Information on some robberies committed by Gypsies in Buzău by dozens of runaways from Transniester.

342. **October 21, 1943, Botoșani:** Report on the Gypsies that returned illegally from Transniester.
343. **November 3, 1943, Oceaov:** Report on the situation and state of mind of the Gypsies deported to the region.
344. **November 11, 1943, Alba Iulia:** Report on how the order to evacuate some Gypsies from Transylvania who had returned illegally from Transniester was carried out.
345. **November 12, 1943, București:** Report on how several Gypsies were boarded on a train by the Germans, in order to be sent back to the country. The Romanian authorities intend to prevent this operation.
346. **November 23, 1943, Odessa:** Report on the state of mind of the Gypsies in Transniester, and warning about the fact that important numbers are heading back to the country illegally.
347. **December 9, 1943, Balta:** Instructions pertaining to the situation of the Gypsies deported to Transniester, in the new context of the situation on the eastern front.
348. **December 22, 1943, Turda:** Information on the Gypsies that returned to Romania from the territory handed over to Hungary, with the recommendation that they be deported to Transniester.
349. **December 26, 1943, București:** The Gendarmerie of Balta is informed on the resolution to solve some issues of the Gypsies pertaining to work, food, and shelter.
350. **December 1943, Odessa:** Information on the situation and state of mind of the Gypsies in Transniester.
351. **January 18, 1944, București:** Record of the number of refugee Gypsies from Northern Transylvania to Romania, and the decision that they not be deported to Transniester.
352. **March 15, 1944, Odessa:** Report on the coded order of Mihai Antonescu about the evacuation from Transniester of Romanian citizens, regardless of their ethnic belonging.
353. **April 12, 1944, București:** Order of Marshall Antonescu regarding the obligation that landowners that employ Gypsies build shelter for them.
354. **April 19, 1944, București:** Measures that should be taken in the case of Gypsies returning from Transniester.
355. **April 23, 1944, București:** Instructions for the employment of Gypsies in agricultural work, and the interdiction for them to move freely in the country.
356. **May 17, 1944, București:** Order pertaining to the effective measures to be taken in the case of Gypsies returning from Transniester.
357. **May 28, 1944, București:** Life conditions of the Gypsies working for different landowners in the country.
358. **May 30, 1944, Craiova:** Measures to be taken by the local authorities in the case of Gypsies returning from Transniester.
359. **June 2, 1944, Galați:** Presentation of the situation of created by the flux of Gypsies returning from Transniester, and the recommendation that work camps be created for them.

- 360. June 7, 1944, București:** Centralized data from the landowners that employ Gypsies, and report on the way I. Antonescu's order to improve their living conditions was carried out.
- 361. August 13, 1944, București:** Order of the Army Headquarters to delete from the military documents all the Gypsies that were deported to Transniester, and to estimate the number of those that returned to the country.
- 362. August 17, 1944, București:** Note on the order to report the total number of Gypsies that returned from Transniester, where they settled, and what their occupation is.
- 363. August 19, 1944, Jaliște (Putna County):** Request of Gypsies that were deported to Transniester and returned to the country, to be allowed to work in other localities also.
- 364. September 6, 1944, București:** Note on the order that all Gypsies who had been deported to Transniester be deleted from the records of the Army.
- 365. September 16, 1944, București:** Order to allow the Gypsies returned from Transniester to practice the trades that they wish.

DOCUMENTE

Domnule Primar,

Subscrișii, suntem muzicanți în Cluj de obârșie, dar în prezent traiul nostru ni s-a îngreunat tare prin faptul că foarte mulți muzicanți din provincie au emigrat și s-au mutat în Cluj, pe motivul că dânșii, în provincie, în lipsa câștigului, nu pot trăi.

Prin emigrarea aceasta enormă, ni se pune în joc existența noastră, astfel încât cei emigrați din provincie ne fac o concurență teribilă și cântă pe un preț bagatel și pe noi, cei de obârșie, ne scot din toate restaurantele și crâșmele de mai seamă.

Astfel sunt țiganii, mai ales cei din Gilău și Huedin, care ne fac nouă mari neplăceri și mare concurență, astfel încât noi, subsemnații, suntem acum nevoiți să rugăm pe domnul primar ca să suprimă concurența murdară existentă între țiganii muzicanți din Cluj.

Spre acest scop, respectuos rugăm pe domnul primar ca să ne ieie în apărare interesele vitale ale noastre și să binevoiască a ordona expulzarea țiganilor muzicanți mutați din provincie la Cluj, căci, la caz contrar, nu putem plăti dările și devenim o adevărată povară și element primejdios pentru orașul Cluj.

Cluj, 30 iulie 1919

Cu adânc respect

Ötvös Márton, Kolozsvári születesi[1], Harka Lajos, Lörincz Gyula, Ludvig Anton, Ludvig Maxin, Ficsor András, Bandi János

[Documentul poartă ca rezoluție: „La cererea dumneavoastră, vă încunoștiințez că muzicanții străini de public au fost aduși la Cluj. Nu se pot repatria fără motiv. Și de altcun nu numiți, cu numele, pe nimeni, prin urmare nu știu că cine ar fi de ascultat și judecat. Cluj, VIII/19.1919”]

(Arh.St.Cluj, Primăria municipiului Cluj, dos. 2705/1919, f.1)

[1] „Născut la Cluj” (în maghiară).

[1919]

Kérvény

Alázatos tisztelettel kérem szépen a méltóságos Prefektúrát tudomására adom én Öttvös Miháj, kolozsvári születésű az idegen cigány zenészek mijatt, mert gyalubúl az összes banda be kötözött háború alkalmával és a Bánfi hunyadiak és a gyaluji zenészek a kávéházba fizetés nélkül muzsikálnak és ha valami bál van vagy vendégség ők kétt vagy 3 száz koronával olcsóban muzsikáják mind mik és vasárnap is ki túrtak egy majálisbúl a kitt a flora kertbe szokták meg tartani asztt mindig mik muzsikáltuk kaptuk 7 ember ezer koronátt és gyaluji banda 8 oczan el muzsikálták nyolczszáz koronájér és ha kérdésztük hogy mér jötek ők aszt monták hogy azért jötek ők ott gyaluba nem muzsikálnak ingyen a románoknak hátt mik a kolozsvárijak mért muzsikálunk mindenkinek a kinek csak kedve van és mik a kolozsvárijak a ki adott fizetük és megöl a nagy drágaság és merтт az idegenyek minden muzsikálást kivesznek a kezekbül és nem tuduk meg élni tőlők tehát kérnem szépen szíveskegyék intészkedni felőlük alázatos tisztelettel maradok

Öttvös Miháj zenész

[TRADUCERE]

Cerere

Eu, Öttvös Miháj, născut la Cluj, aduc la cunoștința prefecturii plângerea mea din cauza unor muzicanți țigani străini, care cu ocazia războiului s-au mutat din Gilău cu toate bandele la Cluj, iar muzicanții din Huedin și din Gilău cântă la cafenea fără plată, iar dacă este vreun bal sau petrecere ei cântă cu două-trei sute de coroane mai ieftin decât noi. Și duminica ne-au luat-o înainte la un maial, ținut de obicei în grădina Flora; acolo am cântat întotdeauna noi, șapte oameni pentru o mie de coroane, iar banda din Gilău au cântat opt pentru opt sute de coroane și când am întrebat de ce au venit, ne-au răspuns că de aceea au venit, căci ei acolo la Gilău nu cântă pe gratis pentru români și noi clujenii de ce cântăm oricui cine are chef; noi clujenii plătim dări și ne omoară această mare scumpire, căci străinii ne iau orice lăutărie din mâini și nu putem trăi din cauza lor, așa că vă rog frumos să binevoiți a lua măsurile împotriva lor.

Rămân cu respect smerit
Öttvös Miháj muzicant

(Arh.St.Cluj, Primăria municipiului Cluj, dos. 2705/1919, f.2)

No. 551/1922 ian.19
Postul Jandarmi Aiton

Către Compania de Jandarmi Cluj

Avem onoare a raporta:

Sălașele de țigani nomazi compuse din 6 căruțe, la 10 zile după izgonirea din teritoriul postului, poliția de stat Cluj, cu actul anexat, i-au înapoiat din nou în comuna Giurfalău[1], în teritoriul acestui post, constatând că numiții ar fi de origine din aceeași comună. Cum s-ar putea constata, pe când țiganii nu au asupra lor nici o hârtie justificatoare?

Din nou au fost izgoniți de noi, dându-i din comună în comună spre orașul Turda, iar în ziua de 13 l.c. s-au înapoiat din nou în pădurea orașului Cluj, unde se află până în prezent. Cerșind din casă în casă prin comunele Feleac și Giurfalău, fiind avutul populației foarte periclitat, zilnic se fură găini și haine din comunele din jurul Clujului ce aparțin acestui post. Având în vedere că din acest sălaș au fost cei arestați de noi, individul Șarchezi Ioan și Macavei Bangău, fiind din banda ce a comis crima furt prin escaladare în comuna Indol[2], județul Turda-Arieș, care au fost predați parchetului Turda prin postul Petrid, j. Turda.

Cu onoare sunteți rugați a interveni ca poliția de stat Cluj să ia măsurile necesare ca sălașele de țigani să fie deportate din jurul orașului, fiind foarte periclitată averea populației din jur, făcând și mare pagubă în pădurea orașului.

Șeful postului

J.-plutonier V. Tocaciu

[Rezoluție din 25 ianuarie 1922: „Cu onoare vă rugăm să binevoiți a se da ordin de izgonire a cetei de țigani nomazi care periclitează avutul locuitorilor din teritoriul postului Aiton”. Comandantul Companiei Jandarmi Cluj]

(Arh.St.Cluj, Prefectura județului Cluj, dos. 1440/1922, f.4)

[1] Actualmente com. Gheorgheni, jud. Cluj (ung. Györgyfalva). La recensământul din 1930, localitatea figura cu 18 țigani.

[2] Vechea denumire a com. Deleni, jud. Cluj.

Tuturor prim-pretorilor[1]. La reședință

În urma deciziunii poliției de stat din Cluj no. 3027/1921 din 31.XII.1921 și în urma adresei Companiei de Jandarmi din Cluj no. 11071/1922, prin aceasta ordonăm a lua măsuri urgente ca sălașele de țigani nomazi periculoși siguranței publice să fie expulzați de pe teritoriul județului Cojocna.

Despre măsurile luate ne veți raporta în termen de 15 zile necondiționat.

Subprefect
[indescifrabil]

Cluj la 25.II.1922

(Arh.St.Cluj, Prefectura județului Cluj, dos. 1440/1922, f.3)

[1] Prim-pretorii erau ofițeri de poliție administrativă și judiciară.

România
Ministerul de Interne
Direcțiunea Poliției și Siguranței Generale
Inspectoratul General de Siguranță și Poliție din Transilvania – Cluj
No. 6658/2.3.1922

Personal

Domnule Director General,

Cu onoare vă înaintăm alăturat studiul nostru despre Chestiunea țiganilor din Transilvania, raportând că guvernul maghiar din 1914, studiind și voind a rezolva această chestiune, a hotărât ca cetatea din Făgăraș s-o transforme într-un mare cămin pentru educarea țiganilor, voind a institui acolo școli de studii și diferite meserii pentru copii de țigani, intenționând astfel cu încetul a-i absoarbe, transformându-i în elemente valoroase pentru neamul unguresc. Planul a fost elaborat de fostul profesor universitar maghiar din Budapesta Hoffmann[1], care a învățat și [pe] arhiducele Iosif țigănește[2].

Inspector general
[indescifrabil]

Domniei Sale, Domnului Director General al Poliției și Sig[uranței] Generale
București

CHESTIUNEA ȚIGANILOR DIN TRANSILVANIA

Țigani din Transilvania, ducând o viață mai izolată decât celelalte triburi din alte părți, și-au putut păstra nestrucată vechea „pale romane” pe care o aveau deja la prima lor apariție în Europa și care, la Țigani din Spania, Turcia și Regatul Vechi, s-a transformat demult, amestecându-se cu cuvinte străine. Printre Țigani din Transilvania se află azi încă mulți care nu vorbesc nici un fel de limbă decât aceea a rasei lor, deși Țiganul învață foarte ușor limbi și posedă pretutindeni încă o a doua limbă, aceea a poporului cu care trăiește. Astfel, cei mai mulți Țigani din Ardeal vorbesc, afară de „pale romane”, românește și ungurește, parte din ei și sârbește.

După rezultatul recensământului din 1910, locuiau în Ungaria 300.000 Țigani[3]. O treime din aceștia stabiliți, sau Țigani de la sate, iar două treimi călători sau corturari. Din aceștia, actualmente se află în Transilvania cam 50.000, dintre care jumătate, și poate și mai mulți, sunt Țigani cu domiciliu. Se mai adaugă la aceștia și Țigani ce locuiesc la periferia multor sate sau multor orașe în fosta Ungarie de sud (azi aparținătoare Jugoslaviei), unde sunt sate în care Țigani fac o cincime până la o treime din numărul locuitorilor. Pe lângă acestea, Țigani, mai au obiceiul de a-și nega originea, ei se numesc: români, unguri sau sârbi. Numai corturarii nu-și neagă naționalitatea, mergând chiar atât de departe în mărturisirea originii lor încât nu vor să aibă nimic comun cu Țigani domiciliați. Ei și-au păstrat, prin neatârarea limbii lor, prin tradiția legendelor și a poveștilor, care se ocupă și cu origina poporului lor, o oarecare mândrie, care implică izolarea lor și le ușurează separarea de altă rasă.

Corturarii din Ardeal se împartesc în 4 triburi: „Leila”, „Cucuyia”, „Ciale”, și „Așani”[4]. Fiecare din aceste triburi își are legenda sa din naștere, care, în parte, este foarte interesantă și arată multe semne caracteristice ale acestui popor. În modul cel mai direct, poate și cel mai unilateral, se arată mentalitatea Țiganilor în legenda tribului „Ciale”, care spune: „A fost odată un fecior care, cu toate că era foarte harnic, n-a putut ajunge la nimic, căci el suferea de o foame nepotolită și mănca de obicei atât cu cât s-ar putea sătura 20 de bărbați. Deoarece el nu putea câștiga destul pentru a-și putea potoli apetitul, arareori zicea: «sunt sătul»; de aceea, prietenii săi, în glumă, îl numeau Cialo, adică «cel sătul». Fiind însă că foamea lui nu lua sfârșit, Cialo s-a hotărât să meargă la Rege, acolo fiind atâtea mâncări și poate se va putea sătura și el. A mers deci la Rege, căruia i-a oferit serviciile sale. «Ce știi tu?» a întrebat Regele. «Eu pot mânca cât 20 [de] oameni», a răspuns Cialo. Regele a râs și a zis: «bine, te primesc în serviciile mele numai dacă poți soluționa problema următoare: pleacă și vino înapoi, nici ziua, nici noaptea, nici desculț, nici încălțat și când te vei întoarce să nu fii nici înlăuntru nici afară». Cialo a ieșit și în amurgul serii s-a reîntors desfăcând înaintea sa un val de pânză pe care călca. Sosind, s-a așezat pe pragul ușii cu un picior înlăuntru și cu un picior în afară. Regele, văzând aceasta, a spus că este un fecior foarte isteț și că îl primește în serviciile sale. Lui Cialo îi merse foarte bine. El s-a căsătorit și a avut mai mulți copii care, în ce privește foamea,

toți semănau tatălui lor, nefiind niciodată sătui, din care cauză Regele i-a gonit din casă, fiindu-i frică să nu-l lase sărac”. Noi ne tragem toți de la Cialo – zic țigani din acest trib –, avem toți o mare poftă, însă niciodată nu avem destul de mâncare.

Poporul însă își derivă originea din legenda următoare, pe care o numesc „nașterea ciumăfae”: „Într-o țară îndepărtată trăia odată un om înțelept care știa foarte multe farmece, dar pe care nu le făcea decât pentru fapte bune. Venea la el oameni din lumea întreagă și îi solicita ajutorul. Odată, când se aflau la el mai mulți oameni, unul l-a întrebat pe omul înțelept de ce nu se căsătorește, pentru ca copiii lui să-i poată moșteni arta. Înțeleptul a răspuns: «pentru că nu cred să pot găsi o soție care să nu facă ceva împotriva voinței mele și, cum trebuie să blestem pe oricine va face ceva contra voinței mele, mai bine renunț la căsătorie». Cei de față însă, insistând prea mult, înțeleptul a spus atunci: «care din fecioarele de față dorește să devină soția mea?» O fată frumoasă pășește înainte și spune: «eu cred că nu voi face niciodată nimic contra voinței tale». Astfel, această fată a devenit soția înțeleptului și au trăit fericiți, întrucât soția lui nu-i ieșea niciodată din dorinți. Ei au avut și copii, fapt pentru care înțeleptul era foarte bucuros, gândindu-se că după moartea lui va avea cine să-i moștenească arta. Într-una din nopți, înțeleptul venind foarte târziu acasă de la bolnavii care îi îngrijea, a spus nevastei lui să-l scoale înainte de a răsări soarele, pentru că trebuie să meargă la niște bolnavi. Femeia văzând pe bărbatul ei că doarme așa bine dimineața și cum știa că s-a culcat așa târziu nu l-a sculat, iar când soarele se ridicase sus și înțeleptul s-a trezit din somn, conform condițiunei dinainte de căsătorie, și-a blestemat nevasta pentru că a ieșit din voința sa, prefăcând-o într-o plantă ocolită de animale și oameni și care în fructul său să conțină atâtea semințe câți copii a avut femeia, iar copii să umble lumea întreagă purtând planta după ei, care să fie silită să le servească și la bine și la rău. După acest blestem înțeleptul a dispărut, iar femeia a devenit o ciumăfae, pe care copiii o purtau cu sine pretutindeni”. Poporul spune că se trage din copiii acestei femei.

Ciumăfaea, pe care în Europa au răspândit-o țigani, se mai află în foarte multe din legendele lor. Ea și astăzi le servește în vrăjile ce le fac și îi atribuiesc putere magică, ce nu e bazată numai pe efectul ei veninos.

Corturarii cunosc multe vrăji la a căror aplicare spun cuvinte în versuri, foarte misterioase. Ei sunt foarte superstițioși, cu toate că în cele mai multe cazuri exploatează superstițiile țăranilor. E foarte interesant cu câtă viclenie se pun ei pe lucru și ce foloase trag din arta lor de a prezice. Dacă o țigancă intră în curtea unui țăran, dintr-o privire aruncată în jurul curții ea vede starea proprietarului. Începe prin a oferi țăranului linguri, oale etc, apoi aduce vorba de vite, de păsări, de semănături și termină zicând că trebuie să dea cu cărțile. Cum așterne cărțile, ea simulează o mare spaimă, spunând că proprietarii au mulți dușmani și după multe și multe întorsături convinge pe țărancă, pentru a scăpa de dușmani, să îngroape bani într-un loc anumit, de unde dacă dispar – și desigur că așa se întâmplă – au pierit și dușmanii.

Țigani cred în existența unor spirite supranaturale care le numesc ursitoare. Acestea sunt zânele țăranilor. Ele sunt bune sau rele. „Matina” este regiunea zânelor. Ea este întotdeauna binefăcătoare și sprijinește mai ales pe săraci. „Mantina” albanezilor are o mare asemănare cu prima.

„Keşalgile” sunt considerate ca zâne ale soartei. Ele sunt zâne de pădure, sed în păduri, singuratic, pe stânci înalte şi îşi lasă părul lung în jocul vântului. Acestea fac a se naşte uraganul şi grindina. În contra ofenselor sunt foarte susceptibile şi se răzbună în contra ofensatorilor şi celor ce-i aparţin. Dacă sunt atrase de un om de pe pământ, acesta nu le poate poseda decât o noapte şi apoi moare. De aceea ȋiganii zic când cineva moare subit: „a dormit cu Keşalgile”.

În legendele şi poveştile ȋiganilor cel mai important rol, la chemarea spiritelor, îl joacă „puvuşii”. Aceştia sunt fiinţe omeneşti ur te şi mizerabile. Ei locuiesc în oraşe subterane şi sunt duşmanii pronunţ ti ai omenirii. ȋiganii au credinţa că cutremurul provine din moartea vreunui „puvuş”.

Asem n torii, acestora sunt şi „nivaşii”, care sunt de asemenea fiinţe sub-p m nteşti, locuiesc însă în locuinţe pompoase, sub albia râurilor. Fiicele lor sunt de o frumuseţe extraordinară, ele se mărită adeseori cu oameni de pe pământ şi trăiesc fericite cu aceştia, înconjurate de bogăţii.

„Maşmurdalo” sau omor torul de carne, care are o mare predilecţie pentru carnea de om, trăieşte în regiunile sălbatice, p ndeşte animalele şi oamenii. E însă foarte prost şi noaptea poate fi uşor privat de bunurile şi comorile sale prin viclenii. El serveşte şi pe oameni, dacă şi aceştia i-au servit vreodată.

Transformarea sau tranziţia în animal o formează  sa-zişii „Locholicio”. Ei au formă de om, însă sunt acoperiţi cu păr şi au o putere teribilă. Aceştia p ndesc virginele, dar planurile lor sunt adesea zădărnicite de „c inii-oameni”, care poartă pe trunchiul lor un cap de c ine şi care singuri pot să se opună  sa-zişilor „locholicio”. Când ȋiganii aud în păduri, noaptea, strigăte şi vaete spun că „c inii oameni” se lupt  cu „locholicio”.

Pasărea „Ciorana” a ȋiganilor e probabil identică cu pasărea „Ph nix”. Ea trăieşte 990 ani, moare însă dacă nu suge din sânul aceleiaşi femei.

Piticul „Zignomanuş” locuieşte în grote p m nteşti. El este bl nd, ajută oamenilor şi adesea  i ajută la mari bogăţii.

Tribul „Mulo” sunt copii născuţi morţi. Ei sunt primiţi în imperiul morţilor numai după al 30-lea an de creştere. Sunt fără oase şi le lipsesc degetele din mijloc de la fiecare mână, fiind siliţi a le lăsa în morm nt. Un „Mulo” trebuie fiert de camarazii săi în fiecare an la aniversarea naşterii, pentru a c p ta noi puteri. Tribul locuieşte în munţi, în locuri inaccesibile, unde îşi păstrează şi comorile pe care le aduc din jafurile lor nocturne. Aceşti oameni numai în noaptea de Anul Nou îşi pot r pi o femeie, pe care o fierb spre a-şi pierde oasele şi a deveni femeie Mulo. De aceea, ȋig ncile îşi pun în noaptea de Anul Nou s m nţa de ciu  fae sub c p t i, pentru a fi ferite de Mulo.

ȋiganii mai cred şi în nişte duhuri rele care le pricinuesc supărări. Ei  i numesc demoni „Chagrin”; au forma unui arici de culoare galben  şi îşi dovedesc existenţa chinuind animalele în timpul nopţii. Ghiara acestui demon le dă o sexualitate  nepuizabil ; iar ghiara arsă risipit  asupra unui mort îl reînvie.

ȋiganii cred în existenţa dracului, pe cînd de Dumnezeu vorbesc prea puţin, cu toate că în Ardeal sunt foarte puţin ȋigani care n-au primit botezul. Aceasta pentru că un proverb de-al lor zice: „ ncrederea încontinuu în Dumnezei d  puţin de mistuit”.

Corturarii cred azi tot mai puţin în legendele străbune. Numai câteva triburi, care locuiesc în Ardeal şi în Jugoslavia de nord, şi-au mai păstrat credinţa.

De asemenea au mai pierdut din cântecele lor țigănești, acum ei cântă cântecele românești populare.

Corturarii au și astăzi un voievod numit „Mahlya”, care locuiește în Ardeal, bucurându-se de o mare venerație printre ei. În cerc mai mic, ei sunt subordonați celui mai bătrân din familie sau trib. Fiecare bărbat e stăpânul soției sale. La ei există căsătoria prin cumpărare. Pentru fete frumoase se plătește părinților sume de 2-500 lei. Căsătoria este încheierea unui contract al părinților din ambele părți, care este urmat de o serbare. Pe cât de liberă – în dragoste – este țiganca nemăritată, pe atât de strânsă este după [ce] se mărită, considerându-se o mare rușine când bărbatul este înșelat de femeie. Tot atât de mare este indignarea țăganilor când o fată are relațiuni cu un om străin de rasa ei.

Nici o fată nu se mărită până ce nu-și procură podoabă de păr de argint și monede mari de argint pe care le găuresc și le poartă împletite în cosițe, care atârnă libere. Cele mai apreciate monede sunt talerii Maria Tereza. Se preferă însă și monedele mai vechi, cât și galbenii. Fetele sunt foarte mândre de aceste podoabe și fiecare femeie aproape își păstrează câte o monedă moștenită sau vreun alt obiect de aur sau de argint.

Aproape fiecare familie de corturari posedă o anumită avere, câteva sute sau mii de lei în monede de aur sau de argint. Zilele trecute chiar s-a scris prin ziarele din Budapesta că o familie de țigani căldărari, care căuta ocupație acolo, au putut dovedi autorităților că posedă o avere de aproape 100.000 coroane.

Azi mai există, în Ardeal, foarte puțini țigani care să rătăcească fără nici un plan. Ei deși locuiesc în corturi, totuși se așează în apropierea unui sat unde li se oferă [de] lucru. Jafurile și asasinatele comise de țiganii de pe șesul Ungariei înaintea războiului mondial au făcut ca autoritățile să-i supravegheze îndeaproape. Foarte rari sunt țiganii care locuiesc în barăci de lemn și nu în corturi; aceștia nu se amestecă și n-au nici o legătură cu țiganii din sat.

Corturarii, în cea mai mare parte, se ocupă cu facerea lingurilor. Pe lângă aceasta mai sunt negustori de cai, arzători de var și cărămidari. Ca lăutari sunt foarte căutați; însă nu din ei se recrutează cunoscutele orchestre de țigani, după cum se crede foarte des, corturarii abia cunosc vioară. Numai printre familiile de țigani stabiliți la sate sunt familii unde talentul muzical se moștenește din tată în fiu.

Corturarii constituie și azi o problemă social-politică importantă și vor trece ani până când va fi soluționată definitiv. Ei nu plătesc impozite deoarece nu posedă moșii și un venit curat nu li se poate dovedi; căsătoriile le încheie încă tot în datina lor și copiii îi cresc fără educație școlară.

Cu totul diferit sunt țiganii cu domiciliu stabilit. Aceștia sunt țigani colonizați cu forța, acum 100 sau mai mulți ani și alții, refugiați din Vechiul Regat în Ardeal. Ei formează clasa de jos a orașelor și satelor. Sunt, câteodată, lucrători foarte folositori și în timpul din urmă copiii lor au început a frecventa școlile cu bun rezultat. Ei diferă în toate de corturari și tipul lor de rasă s-a schimbat, nemaiavănd forma îngustă și mică a capului, expresia tipic melancolică a trăsăturilor feței, mâinile și picioarele mici și mersul ușor și mândru al cortururilor. Fețele lor nu mai au decât culoarea brună a tenului și au căpătat o expresie vicleană. Limba lor de trib „pale romane” au uitat-o, fără mici excepții. Ei vorbesc astăzi limba poporului cu care trăiesc[5]; au luat moravurile acestu-

ia, deși în oarecare privință formează încă o comunitate proprie. În coloniile lor, formate din căsuțe și colibele lor proprii, situate la marginea comunei, au și judele lor propriu, numit „chinez”, ales din mijlocul lor, care nu execută însă funcțiuni de autoritate și n-are de aplanat decât certurile lor.

Cununia bisericească, în cazuri foarte rare, o săvârșesc și ȧiganii stabiliți. Căsătoria lor însă nu este legată de nici o ceremonie. Și nici nu încheie contracte ca ȧiganii corturari, deoarece nu practică căsătoria prin cumpărare. Pe când corturarii sunt de o mare naivitate și se poartă față de străini ca niște copii care nu-și exprimă decât dorințe, ȧiganul cu domiciliu stabilit nu este stângaci, știe să calculeze, nu e niciodată mulțumit și rămâne întotdeauna la pândă. De multe ori trebuie să recunoaștem că ȧiganul stabilit are o mare rutină de trai care dovedește că el posedă multă inteligență. Numai lenea, care îi este caracteristică, și lipsa de persistență îi stânjenesc exploatarea acestei inteligențe. Dacă această lene e înlăturată prin obiceiul de a lucra sau prin frecvența școlii, așa ca puterile lui să se poată dezvolta liber, poate deveni și ȧiganul un membru folositor al societății. ȧiganul posedă – firește – și oarecare inferioritate morală, este întotdeauna egoist și simțul de comunitate pe care îl are corturarul, cel puțin față de camarazii săi de rasă, îi lipsește complet. El nu lucrează, pentru că recunoaște că fiecare om, ca să aibă dreptul la viață, trebuie să lucreze. El caută să scoată din orice lucru foloasele cele mai mari posibile și o activitate din partea sa o consideră numai ca un stadiu de tranziție mai inferior decât posibilitatea de a acapara totul prin înșelarea altora. Dacă se consacră unui lucru el pare a exprima că o face numai în așteptarea fabuloasă a vreunui noroc care să-l scape pentru totdeauna de orice necaz.

De aceea a trebuit să eșueze totalmente încercarea de a atrage pe ȧigan la cultivarea pământului. Persistența și tenacitatea de care are ȧiganul lipsă înainte de toate, dragostea de glie și legarea solului de propria-i ființă îi lipsesc complet. Dacă a lucrat o săptămână, se poate odihni două. Mai înainte de toate este pentru o activitate la care să-și poată aplica calculul și abilitatea de a îndupleca. Aci arată o persistență și un devotament viclean, înmulțind prin aceasta existența dubioasă – din care avem destule.

Chestiunea ȧiganilor s-ar putea rezolva ușor și radical dacă s-ar oferi acestui popor posibilitatea de cultură și câștig, dacă copii lor ar fi obligați să umble la școală și siliți să învețe meserii. Educația și lucrul pentru ȧigani, la început, ar trebui făcute în mod forțat, astfel, numai în câțiva ani, chestiunea ȧiganilor din Ardeal ar fi rezolvată și țara ar câștiga un mare număr de puteri muncitoare.

Din punct de vedere etnografic și psihologic, ȧiganul vă rămâne încă mult timp interesant. În tot cazul, este singurul popor care, deși lipsit de patrie, a știut să-și păstreze originalitatea și, fără a se cultiva cu cultură națională, a rămas curat în toate particularitățile sale[6].

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.13-23)

[1] În realitate este vorba de Antal Herrmann, profesor universitar și redactor al revistei „Ethnologische Mitteilungen” (între 1887 și 1907). Sinteza cercetărilor sale de ȧiganologie a fost publicată într-un lung capitol din Encyclopédie Pallas, apărută în 1893. Herrmann a fost un colaborator apropiat al lui Henrik Wislocki, maghiar din Transilvania și unul din preeminenții cercetători ai ȧiganilor, practicând încă din anii 1880-1890 ceea ce astăzi s-ar numi „etnologia participantă”, trăind alături de ȧiganii nomazi pentru a se familiariza cu

limba și cultura acestora. Cercetările lui Wlislöcki s-au derulat în condiții istorice deosebit de favorabile, întrucât în epocă folclorul țiganilor din Transilvania era la apogeu. În aceste împrejurări el a publicat rezultatele cercetărilor sale în trei volume impresionante, conținând texte de diverse genuri relative la tradițiile acestei etnii, traduse în germană (1886-1890).

[2] Este vorba de arhiducele Ferencz József de Habsburg, susținătorul financiar și intelectual al lui Henrik Wlislöcki și Antal Herrmann, chiar el autor al unor studii asupra țiganilor. Arhiducele a avut un foarte bun prieten țigan, Ferenc Sztojka, care a elaborat un dicționar țigano-maghiar.

[3] Vezi *A magyar szent korona országainak 1910.évi népszámlálása*, Budapest, 1912 („Magyar Statisztikai Közlemények. Új sorozat”). Partea referitoare la Transilvania a fost recent publicată, cu toate adaptările necesare la noua configurație teritorială, de Traian Rotaru, Maria Semeniuc și Elemér Mezei sub titlul *Recensământul din 1910. Transilvania*, București, Edit.Staff, 1999, 711 p. În Ungaria, un recensământ special pentru populația roma a fost realizat în 1893: *A Magyarországon az 1893 január 31-én végrehajtott cigány-összeírás eredménye*, Budapest, 1895 („Magyar Statisztikai Közlemények. Új Folyam”), când au fost înregistrați 105.034 romi în cele 15 comitate ardelene, adică 4,67% din totalul populației, în vreme ce la nivelul Ungariei (fără Croația) numărul lor era de 274.940 (1,8%). Așadar, la acea dată, ponderea romilor în Transilvania era net superioară comparativ cu Ungaria. Pentru acest aspect a se vedea Ioan Bolovan, *Considerații demografice asupra țăganilor din Transilvania la sfârșitul veacului XIX*, în „Anuarul Institutului de istorie Cluj-Napoca”, XXXII, 1993, p.187-193.

[4] Vezi îndeosebi Kamill Erdős, *A classification of Gypsies in Hungary*, în „Acta Ethnographica Academiae Scientiarum Hungaricae”, VI, 1958, nr. 3-4, p.449-457.

[5] În prefața lucrării sale, *Die Sprache der transsilvanischen Zigeuner. Gramatik*, Leipzig, Wilhelm Friedrich Königliche Hofbuchhandlung, 1884, Heinrich Wlislöcki enumeră trei dialecte ale țăganilor (maghiar-rom, valah-rom și sas-rom), considerând că graiul maghiar-rom din Transilvania este cel mai curat.

[6] Pentru situația țăganilor din vechea Ungarie, îndeosebi în epoca dualismului, vezi: A. Gebora, *Situația juridică a țăganilor în Ardeal*, București, Tip. Leopold Geller, 1932; Iulius Teutsch, *Die siebenbürgischen Wanderzigeuner*, în „Klingsor”, X, 1933, p.101-112; L. Pomogyi, *Cigánykérdés és rendezési kísérletek a dualistakori Magyarországon*, Budapest, 1982.

6

Nr. 282/1922

Tuturor d-lor notari cercuali[1] și primăriilor locale. La reședință.

În urma propunerii companiei, s-a ordonat expulzarea tuturor caravanelor de țigani nomazi și vagabonzi din județul Cojocna. Alăturat acestei ordinațiuni, vă recercăm a lua imediat măsurile de expulzare a sus zișilor de pe teritoriul plasei Sărmaș, respectiv a cercului notarial al d-voastre.

După executare ne veți raporta în termen de 12 zile, indicând și măsurile luate. Expulzarea o veți face prin șefii posturilor de jandarmi, până la hotarele plasei, constatând totodată dacă sus zișii își pot justifica averea mobilă (cai, căruțe, porci etc) prin acte legale. În caz contrar, se vor dresa acte legale (procese-verbale), depozitând averea mobilă la primăriile comunale, cercetând pe stăpânul adevărat al acestora în termenul prescris de lege. Pe cei care s-ar constata ca dezertori din armată, sau obligați a face serviciul militar activ, îi veți înainta prin posturile de jandarmi proximului cerc de recrutare. Primarii

comunali sunt îndatorați în primul loc a lua măsurile amintite pentru comună, anunțând imediat postul de jandarmi despre prezența în comună a numiților țigani nomazi.

Sub prevederile prezentului ordin cad toți acei indivizi care nu-și pot justifica prezența în comună și ocupațiunea lor, socotiți fiind ca vagabonzi și ca atare primejdioși siguranței statului și a comunei.

Veți instrui și primarii comunali și veți comunica prezentul ordin și postului de jandarmi din cercul d-voastră.

Oct. Suci
Prim-pretor

Sărmaș, la 4.III.1922

(Arh.St.Cluj, Prefectura județului Cluj, dos. 1440/1922, f.2)

[1] În epocă, notarul era reprezentantul puterii centrale în comunele rurale și organ de îndrumare și control al administrației comunale.

7

Oficiul Sanitar Superior al orașului Cluj
N-rul 643/1922

Domnule Primar,

Alăturat am onoare a vă trimite în copie adresa d-lui comandant al Regimentului 31 Artilerie, conform căruia sunteți rugați a dispune evacuarea țăganilor care locuiesc în găuri de pământ pe „Fellegvár”.

Din partea noastră, acești țigani (8 familii cu 45 membri) au fost în mai multe rânduri deparazitați și locuințele lor dezinfectate, care operațiune s-a făcut chiar și astăzi cu concursul poliției – fiind duși cu toții la stabilimentul de dezinfectare.

Locuințele acestor țigani nu numai din punct de vedere al salubrității publice, dar și din punct de vedere al siguranței sunt periculoase[1].

Medic șef
[indescifrabil]

Cluj, la 26.IV.1922

(Arh.St.Cluj, Primăria municipiului Cluj, dos. 4063/1923, f.1)

[1] Consiliul orașenesc, în ședința din 5 iulie 1922, decide alocarea sumei necesare pentru edificarea a 8 case, cu câte o cameră, bucatărie și closet pentru mutarea celor 45 țigani. Totodată, locul va fi canalizat și prevăzut cu apeduct (Ibidem, f.3).

Nr. 293/1922 adm.

D-lui Subprefect!

Am onoare a raporta că ȣiganii nomazi periculoși ordinii și siguranței publice aș avea numai în comuna Sânpaul. Primăria acestei comune a înaintat acestei preturi o rugare, în care cere mutarea ȣiganilor cu forța din locul unde sunt actualmente plasați (afară din comună, lângă șoseaua națională), punându-le în vedere și asigurându-le un teren liber pe teritoriul intern al comunii, unde sunt controlați și supravegheați cu afacerile lor de însuși sătenii.

În urma acestei rugări cu ȣiganii, am fost provocat și personal și în ziua de azi am provocat și Jandarmeria din Sântmihail [Mihăiești] pentru a lua măsuri relativ la mutarea lor în comună.

Prim-pretor
[indescifrabil]

Cluj, la 18 mai 1922

(Arh.St.Cluj, Prefectura județului Cluj, dos. 1440/1922, f.6)

Oficiul Sanitar Urban Cluj
N-rul 902/1922

**Către Poliția de Stat.
Secția Ordinii Publice. Loco**

Având în vedere faptul că la locurile destinate pentru transportarea și deplasarea gunoaielor zi de zi sunt o mulțime de ȣigani care din gunoaie scurmă și caută oase și alte obiecte, cu onoare rog să binevoiți a dispune ca acești ȣigani să nu fie lăsați acolo din faptul că se pot infecta cu diferite boli contagioase prin gunoaiele provenite de la locuințe unde se află vreun bolnav suferind de boală contagioasă.

În consecință, vă rog în interesul salubrității publice a dispune ca organele d-voastră să privegheze în sensul de sus.

Medic șef
[indescifrabil]

Cluj, la 30 mai 1922

(Arh.St.Cluj, Primăria municipiului Cluj, dos. 3123/1922, f.1)

Ministerul de Interne
Direcțiunea Administrației Generale și Statisticii
Nr. 43.501 din 26 iunie 1922

Domnule Prefect,

Ministerul Sănătății Publice, Muncii și Ocrotirilor Sociale (Inspectoratul general, secția Cluj), cu adresa nr. 11.705/1922, ne face cunoscut, după cum îi comunică medicii sanitari, că purtătorii și transmițătorii germenilor epidemiilor în cele mai multe cazuri sunt ȣigani corturari, vagabonzi, care umblă din comună în comună, din regiune în regiune, răspândind îndeosebi tifosul exantematic și variola, ceea ce constituie un pericol enorm pentru sănătatea populației, după cum dovedesc multe îmbolnăviri din ultimul timp.

Aducându-vă aceasta la cunoștință, avem onoare a vă ruga să luați urgente și severe măsuri pentru ca acești ȣigani să fie împiedicați în mișcarea lor continuă și să fie fixați într-un loc stabilit de comună.

Ministru
Arthur Văitoianu

Director general
[indescifrabil]

(Arh.St.Cluj, Prefectura județului Cluj, dos. 1440/1922, f.1)

Onorat consiliu orășenesc,

Subscriși locuitori din calea Gen. Dragalina, ca proprietari de casă, în numele nostru și al chiriașilor ce posedăm, cu tot respectul ne rugăm cât mai curând a ne elibera de oaspeții nechemați[1] și fără de nici un drept de la oraș, așezați prin peșterile și crăpăturile stâncilor Cetățuei (Fellegvár-ului), care peșteri și crăpături erau până la venirea lor bine împietrite și bine astupate.

Noi purtăm dările și alte impuneri ce vin din partea orașului asupra noastră, noi curățăm odăile, curțile și gunoaiele adunate, le trimitem de 3 ori în săptămână cu căruța orașului la destinul lor.

Acești vagabonzi și bețivi aruncă toată murdăria lor asupra noastră, așa că la ivirea unor morburi contagioase putem fi și noi loviți și familiile noastre din pricina necurățeniilor acestor nespălați.

Cu stimă,
[urmează 19 semnături]

Cluj, la 6 februarie 1923

(Arh.St.Cluj, Primăria municipiului Cluj, dos. 4063/1923, f.4)

[1] Este vorba de un grup de ȣigani.

Direcțiunea Regiunii XI Sanitare Cluj
Serviciul Epidemiilor
Nr. 3671/1924
Circulară

[martie 1924]

Domnule Prefect,

Revenim din nou asupra adresei noastre 1690/1924[1] și vă rugăm cu insistență să dați organelor de sub administrația dvs. cele mai severe ordine să nu permită ȝiganilor să vagabondeze sau să se transporte dintr-o comună în alta, deoarece sunt aceia care răspândesc tifosul exantematic. S-a observat că majoritatea bolnavilor de tifos exantematic sunt ȝigani și că contaminările unor localități s-au făcut prin aceea că ȝiganii din comuna infectată deja au vizitat ȝiganii din comune neinfectate. Se observă că epidemia de tifos exantematic, deși din partea organelor sanitare s-au luat toate măsurile de combatere, totuși este în creștere.

Domnule prefect, cu onoare vă rugăm să vă dați tot concursul la combaterea acestei epidemii, căci numai dându-și organele sanitare și administrative un ajutor reciproc se va putea pune capăt acestei epidemii.

Directorul Regiunii XI Sanitare
Inspector general Tit Ionescu

Șeful serviciului
[indescifrabil]

(Arh.St.Cluj, Prefectura județului Cluj, dos. 3182/1924, f.1)

[1] Adresa cu acest număr anunța că ȝigani nomazi din Bonțida, Cojocna (jud. Cojocna), Șomcuta Mare și Finteușu Mic (jud. Satu Mare) sunt purtătorii tifosului exantematic, motiv pentru care se cerea interzicerea ca aceștia să-și părăsească sălașele.

România
Ministerul de Interne
Dir[ecția] Pol[iției] și Sig[uranței] Gen[erale]
Prefectura poliției orașului Oradea
No. 372/30.7.1928

Domnule Ministru,

Avem onoare a vă raporta că conform informațiunilor culese prin organele noastre, autoritățile maghiare au intenția de a face razii pe întreg teritoriul țării lor cu scopul de a prinde pe toți ȝiganii nomazi și a-i trece peste frontieră în mod clandestin în țările succesoare; această informație a noastră o confirmă chiar prin articolul ziarului „Esti kurír”, apărut la 21 iulie 1928[1].

Întrucât acești țigani nomazi sunt periculoși din punct de vedere al siguranței, averii și liniștii publice, și odată cu introducerea lor în țară viața și averea locuitorilor va fi expusă la un pericol iminent, vă rugăm să binevoiți a lua măsurile ce credeți de cuviință pentru împiedicarea acestor intențiuni ale autorităților maghiare[2].

Prefectul Poliției delegat
[indescifrabil]

Domniei Sale, Domnului Ministru de Interne. București.

(*Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.27*)

[1] „Esti Kurír”, cotidian politic budapestan fondat în 1923 de Rassay Károly. A avut și un supliment economic: „Közgazdasági Kurír”.

[2] Documentul are ca rezoluție: „Ordin de împiedicare a trecerii frontierei la Cluj și Timișoara, și Comd. granițelor”. O informare identică a fost făcută de poliția din Cluj, la 4 august (*Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.25*). La 6 august 1928, directorul general al Siguranței statului, Voinescu, trimitea printr-o telegramă cifrată ordinul de a împiedica intrarea în țară a țăganilor nomazi din Ungaria (cf. *Ibidem*, f.24).

14

România
Ministerul de Interne
Direcțiunea Administrației Generale,
Contenciosului și Statisticii
No. 14.799-A din 22 octombrie 1928

Domnule Prefect,

Societatea pentru Protecția Animalelor (S.P.A.) ne aduce la cunoștință că mai mulți membri ai societății din diferite părți ale țării i-au semnalat că un număr de țigani ziși ursari[1] practică obiceiul de a umbla cu urși prin sate și pe străzile orașelor, pe care îi schingiuesc, vârandu-le belciuge prin nas și prin buze.

Acești țigani, umblând cu urșii, se îndeletnicesc de obicei cu cerșitul, deși ar fi utili muncii agricole.

În urma cererii ce ne face zisa societate prin adresa no. 385/1928, vă rugăm domnule prefect să luați măsuri ca organele în subordine să oprească cu desăvârșire pe țăganii care se îndeletnicesc cu meseria de a umbla cu urși[2].

Ministru
I.G. Duca

Director general
N.T. Ionescu

(*Arh.St.Cluj, Prefectura județului Cluj, dos. 16294/1928, f.1*)

[1] Țigarii ursari sunt originari din sudul Dunării și se ocupau cu îmblânzirea urșilor, cu care umblau din târg în târg pentru a oferi spectacole. Până pe la începutul secolului XX, aceștia plăteau statului o taxă anuală.

[2] Pentru această categorie de țigani (ursarii) era încă în vigoare ordinul nr. 24.643 din 1908, care interzicea creșterea urșilor și umblatul cu ei, deoarece „purtarea de către țigani a urșilor prin orașe oferă trecătorilor, sub speranța distracției, unul din cele mai sălbatice spectacole”. Începând cu februarie 1924, Ministerul de Interne reamintea periodic prefecturilor de valabilitatea ordinului.

15

Muzeul Etnografic al Ardealului
No. 8/1929

Cluj, 21 ianuarie 1929

Onorat Consiliu,

Acum doi ani, când s-a hotărât distrugerea locuințelor subterane de pe coasta Cetățuiei, Muzeul Etnografic a intervenit[1], cerând ca una din aceste locuințe, anume aceea în care se află actualmente țiganul Anton Berki, să fie păstrată și pusă sub protecția Muzeului, fiind declarată monument etnografic, întrucât reprezintă un interesant tip de locuință subterană dintr-o epocă foarte veche. În urma acestei intervenții, Consiliul orașului, prin decizia no. 16.821 din 1927, a hotărât sistarea lucrărilor de evacuare și distrugere a acestei locuințe, punând-o sub protecția Muzeului Etnografic.

Deoarece astăzi anumite persoane își însușesc dreptul de proprietate asupra acestei locuințe, rugăm ca onor. Consiliu să hotărască printr-o nouă decizie ca această locuință să rămână definitiv sub protecția Muzeului și să se interzică locuitorilor din împrejurimi exercitarea vreunui drept asupra ei fără autorizațiunea Muzeului Etnografic al Ardealului.

Director
Romul Vuia

Onor. Consiliului Comunal al Municipiului Cluj

(Arh.St.Cluj, Primăria municipiului Cluj, dos. 1603/1929, f.6)

[1] În 1927 s-a pus problema amenajării pentru promenadă a locului „Cetățuia” din Cluj. În acest context, grotle existente și în mare parte ocupate de țigani ar fi dispărut, ceea ce a determinat intervenția prof. univ. Romul Vuia, directorul Muzeului Etnografic din Cluj. În memoriul său din 9 septembrie 1927, se evidențiază valoarea științifică a acestor locuințe săpate în stâncă, solicitând punerea lor sub protecția instituției ce o conducea (*Ibidem*, f.5).

Direcțiunea Poliției și Siguranței Generale
Brigada 1

1930 aprilie 4

NOTĂ

Muzicanții din Capitală s-au adunat azi la sediul societății lor din Piața Sf. Gheorghe, de unde apoi în grup de vreo 50 persoane, sub conducerea lăutarilor Ioan Panaitescu și Oprea, domiciliați pe str. Criviteni, vor merge la Ministerul Muncii ca să protesteze contra prelungirilor de ședere în țară a muzicanților străini.

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.1)

Domnule Președinte al Comisiei Interimare,

Subsemnații, locuitori din str. Nădășel, cu profund respect venim a vă ruga să binevoiți a lua în considerare următoarea noastră cerere de mai jos:

Am intervenit în nenumărate rânduri ca să binevoiască conducerea municipiului ca să ia măsuri ca țiganii așezați în dosul fabricii „Turnător de fier” să fie mutați. La nenumăratele noastre cereri însă, dureros, dar n-am primit nici un rezultat, pentru aceasta ne adresăm din nou domniei voastre cu ferma convingere că veți binevoi a ne rezolva favorabil această cerere din următoarele motive:

1. Au o purtare necuviincioasă.
2. Sunt murdari și astfel este un focar permanent de boli.
3. Zilnic se expun în poziții necuviincioase și absolut nemorale față de noi și față de copiii noștri, mai ales acum, în timpul verii, pe malul Nădășelului, în partea spre stradă, stau la soare absolut goi.
4. Creșterea copiilor noștri este periclitată, căci au zilnic contact cu cei dimprejur și astfel copiii noștri contractează obiceiurile și apucăturile lor dăunătoare.
5. Fură tot ce poate fi furat.
6. Zilnic au certuri și gâlceavă, astfel că zgomotul ne răpește odihna, plus că copiii noștri, ca fiecare copil curios, asistă neconținut la aceste scene, care sunt de multe ori făcute în mod de nedescris.
7. Noaptea stau la pândă pentru a observa când plecăm la lucru, ca apoi în lipsa noastră să se introducă să fure.

Întrucât acum, cu ocaziunea inundațiilor, colibe lor au fost în mare parte distruse, ar fi ușor acum mutarea lor, la care absolut cred că va da și Serviciul

Sanitar părere favorabilă. Municipiul are destule locuri unde s-ar putea așeza lor și astfel am scăpa de cele enumerate și nu ar face nici daune, nici imoralități nimănui.

În speranța că de această dată va fi ascultată cererea noastră pe care am făcut-o în timp de 7 ani, fără nici un rezultat, cunoscând bunăvoința și dreptatea ce o purtați și veți face în interesul locuitorilor acestui municipiu și ni se va da prin mutarea lor o posibilitate de a ne putea crește și noi copiii după cum se cere și ce este de dorit, am scăpa și de permanenta teamă de furturi care ne amenință încontinuu, primiți, vă rugăm, domnule președinte al Comisiei interimare, asigurarea deosebitei noastre stime și considerațiuni, precum și anticipata mulțumire.

Cluj, la 14 aprilie 1932

[urmează mai multe semnături]

(Arh.St.Cluj, Primăria municipiului Cluj, dos. 3692/1934, f.68)

18

Consiliului Municipal Cluj,

Subsemnații, locuitori din Cluj, str. Chintăului, din dosul turnătoriei de fier „Jonás”, Colonia Țiganilor, fiind informați că onoratul Consiliu voiește a ne muta din această Colonie, care hotărâre ați binevoit a o afla de cuviință, după ce v-ați convins că suntem în pericol atâtea familii cu inundația Someșului și Nădaș, cu onoare vă rugăm ca să binevoiți a dispune să ni se dea loc lângă dealul Sf. Gheorghe, pe râțul de lângă hingheri (Szentgyörgy), care loc ne-a fost aprobat de dl. Negruțiu încă în luna mai 1930 și nu ne-am mutat fiindcă aveam colibe făcute în dosul turnătoriei de fier, dar acum, cu ocazia inundației, aproape jumătate din noi am fost distruși, deci, în întregime, cu toții cerem acel loc și totodată alăturăm și un tablou despre câte familii suntem și întrucât e posibil să primim fiecare familie atâtea loc ca să putem să ne facem o casuță, coteț, adică să avem fiecare familie o mică ogradă separată[1].

Primiți vă rog, On. Consiliu, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Delegații Coloniei

Cluj, la 21.IV.1932

(Arh.St.Cluj, Primăria municipiului Cluj, dos. 3692/1934, f.55)

[1] Inițial, autoritățile s-au gândit să dea Țiganilor un teren în str. Fabricii de zahăr, însă acesta era situat lângă calea ferată, ceea ce ar fi oferit o imagine deloc plăcută călătorilor pe ruta internațională (s-a propus chiar plantarea de salcâmi pentru a feri colonia de priveri). S-a ales apoi un alt loc, „între hingheri și fabrica Iris”, însă acesta nu a convenit bulibașei Martin Zabola. Cât privește dealul Sf. Gheorghe, proprietarii de vie de acolo s-au opus în mod vehement. Astfel, problema celor 65 de familii de Țigani a rămas nerezolvată, deși autoritățile s-au străduit a găsi o soluție mai bine de un deceniu (pentru acest aspect vezi V. Lechințan, *Probleme cu Țiganii din strada Nădășelului, 1932-1934*, în „Monitorul de Cluj”, I, 1998, nr. 66, p.9A, nr. 67, p.8A, nr. 68, p.9A).

România
Ministerul de Interne
Direcțiunea Generală a Poliției
Inspectoratul Regional București
No. 2359/4.3.1933

Domnule director general,

Avem onoare a vă raporta că în ziua de 15 feb. a.c., un domn anume [N.] Niculescu, președintele sindicatului muzicanților din România cu sediul central în București, a fost la Brăila.

Numitul a fost la cafeneaua lăutarilor unde are sediul „Asociația muzicanților brăileni” și a avut o consfătuire cu membrii numitei asociațiuni, propunându-le să se organizeze în sindicat profesional și să se afilieze la Sindicatul Central al Muzicanților din București.

D-l Niculescu a stârnit pe lângă muzicanții brăileni că este vorba de o acțiune pe întreaga țară pentru organizarea muzicanților, care să ducă lupta pentru desființarea orchestrelor militare și a armoniștilor care cântă prin localuri.

De asemenea, Niculescu a propus lăutarilor brăileni ca din cotizațiile care se vor încasa de la membri să dea o cotă sindicatului din București pentru formarea unui fond de ajutor și acoperirea cheltuielilor necesare pentru ducerea campaniei de susținerea dezideratelor arătate mai sus. În principiu, muzicanții brăileni au acceptat cele expuse de d-l Niculescu, urmând ca propunerea să fie supusă spre aprobarea adunării generale a membrilor asociației muzicanților brăileni „Lăutarul”. De la Brăila d-l Niculescu a plecat prin județele din Moldova, pentru a pune la punct misiunea pe care o are de la centrul sindicatului muzicanților din România.

Inspectorul Regiunii I de Poliție
[indescifrabil]

Șeful Serv[iciului] Pol[iției] de Siguranță
Comisar șef [indescifrabil]

Domnului Director General al Poliției

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.15)

Domnule Primar,

Subsemnații, Zabola Martin, născut în Cluj, în Colonia Țiganilor, lângă turnătoria de fier „Jonás”, voievod al coloniei, de 34 de ani, religie reformată, de naționalitate română, și Vorgo Peter, ajutor de voievod, în numele tuturor familiilor din colonie vă rugăm să binevoiți a acorda terenul de locuit lângă

fosta Școală de Arte și Meserii, actualmente închisoare, situată la periferia orașului.

Locul pretins se află lângă rampa C.F.R., cu o întindere de aproape 2 (două) jughere, din care cerem o porțiune de locuit. În primul rând, on. primărie ne-a acordat loc lângă fabrica de cărămizi, str. Sf. Gheorghe, care acel loc era favorabil de locuit, fiind ferit de inundații. Dar acel loc în str. Sfântu Gheorghe a fost luat, după cum rezultă mai sus, și on. primărie, probabil cineva de la serviciul economic, ne-a dus pe subsemații într-un loc cuprins de jur împrejur, mai bine zis „insulă” de apă, unde este un prundar, având ideea să părăsim locul de la vărsarea Nadășului în Someș pentru acel prundar în mijlocul apei.

Întrucât locul oferit nu este bun să ne instalăm și nici măcar un arbore nu își face rădăcini adânci în pământ, căci este amenințat de primejdii, răsturnându-l cu rădăcinile în sus.

Așa și noi, domnule primar, o colonie compusă din 60-65 de familii, cu câte 6-7 copii în fiecare familie, ba chiar mai mulți, suntem informați de conștiința sfântă ca să nu ne părăsim locul pe care-l avem pentru acel loc de prundar între ape, unde am fi toate nopțile cu frica-n spate că oare nu ne mână apa, ca să înecă atâtea suflete. Suntem siguri că nu-și ia nimeni răspunderea că în acel loc n-o să fim mânate de apele Someșului.

Deci, Domnule Primar, cu cele mai vii rugăminți vă cerem să vă fie milă nu de noi, ci de copiii nepricepuți și nevinovați, dându-ne locul bun de locuit cerut sau altul mai favorabil.

În numele Coloniei Țiganilor, vă rămânem recunoscători.

Zabola Martin
Vorgo Peter

Cluj, la 24 aprilie 1933

(Arh.St.Cluj, Primăria municipiului Cluj, dos. 3692/1934, f.71)

21

Secția I

1 septembrie 1933

REFERAT

„Asociația Generală a Țiganilor din România” a luat ființă din inițiativa arhimandritului Calinic I. Popp Șerboianu, în luna aprilie a.c., când acesta, luând contact cu comitetul societății lăutarilor „Junimea Muzicală” (recunoscută persoană juridică prin sentința no. 18/1927, a Trib. Ilfov secția I civ. cor., cu sediul în str. Vulturului no. 147), a hotărât formarea unui comitet provizoriu din membrii comitetului de conducere al Soc[ietății] „Junimea Muzicală”, sub președinția sa, care să primească înscrierile în asociație, să încaseze taxele de înscriere și să redacteze statutele.

Sediul provizoriu al acestei asociații este tot în str. Vulturului no. 147, la cafeneaua lui Constantin Urziceanu, casierul Asociației și al Soc. „Junimea Muzicală”.

Din membrii mai importanți ai comitetului provizoriu de conducere semnalăm pe: Iancu Panaitescu, președintele Societății „Junimea Muzicală”, domiciliat în str. Labirint no. 189; M. Niculescu, str. Vulturului 113 și Șt. Salomea, din str. Trinității no. 70, ambii vicepreședinți la aceeași societate, toți lăutari.

Scopul asociației a fost redat în extenso în manifestele intitulate: „Apel către toți țiganii din România”, care s-au împărțit în propaganda făcută de arhimandritul Șerboianu în ziua de 27 august a.c., prin cartierele mărginașe ale capitalei.

Punctele mai însemnate din acest program sunt: editarea unei gazete; înființarea de cursuri pentru adulți; înființarea de biblioteci, atenee, spitale, căminuri, cantine, a unei universități țigănești; colonizarea țiganilor nomazi etc[1].

În asociație nu s-au înscris până în prezent decât 3-400 țigani, dintre care majoritatea sunt din București și din județele Sibiu, Vlaşca și Teleorman.

Suma strânsă din taxele benevole, de înscriere – variind între 5-20 lei –, se ridică la circa 2000 lei.

Dorința de reclamă a conducătorilor asociației, unită cu dorința de reportaje senzaționale a unor cotidiane din capitală, a făcut ca cei dintâi să declare numărul înscrișilor la câteva mii, iar ziarele să înregistreze câteva zeci de mii.

La 15 septembrie a.c., membrii comitetului de conducere al asociației se vor prezenta la Trib[unalul] Ilfov spre a cere ca „Asociația Generală a Țiganilor din România” să fie recunoscută ca persoană juridică. Se speră că până la acea dată se vor putea strânge fonduri suficiente pentru tipărirea statutelor asociației.

În ceea ce privește „Congresul țiganilor”, însuși arhimandritul Șerboianu afirmă că știrea este din domeniul fanteziei, ziarul care a publicat-o făcând aceasta din dorința de a avea un reportaj de senzație.

Arhimandritul Calinic I. Popp Șerboianu, în etate de circa 50 ani, domiciliat în București, str. Turnu Roșu no. 11 (șoseaua Grângași), este originar din Costești-Argeș; licențiat al Facultății de Teologie din București, a slujit ca diacon la Capela Română din Paris în anii 1909-1911, după care venind în țară a fost numit paroh la Biserica Kalinderu din Capitală. Între anii 1923-1927 a fost plecat în America, de unde revenind în țară, rătăcește ca monah prin mănăstirile Olteniei, în special la Cozia și Stănișoara.

În anul 1929 pleacă la Paris, unde își tipărește lucrarea sa intitulată: *Les Tsiganes* și care are ca subtitlul: „Histoire – Ethnographie – Linguistique – Grammaire – Dictionnaire”, într-un volum de 397 pagini, în Editura Payot, Paris (lucrarea se găsește de vânzare la „Cartea Românească” și costă 280 lei)[2].

În urma publicării acestei cărți este ales membru corespondent la „The Gypsy Lore Society” (Societatea londoneză pentru studiul vieții și istoriei țiganilor), care îi inspiră – pentru prima dată – ideea de a încerca organizarea țiganilor în România.

Propaganda pentru captarea a cât mai multor membri în asociație merge foarte greu, cu toate că arhimandritul Șerboianu vorbește perfect țigăneasca, iar ca să capete deplina încredere a țiganilor se dă drept țigan. Această greutate este datorită faptului că țiganii stabili – la care propaganda prinde – sunt săraci, iar nomazii, care sunt bogați, din cauza nestabilității lor nu sunt susceptibili de a primi ideea de asociație.

Arhimandritul Șerboianu pretinde că a expus această idee de asociere a țiganilor și domnului ministru Gusti[3], care înțelegându-l, l-a încurajat, îndemnându-l să ducă la bun sfârșit acțiunea sa.

Asupra faptului dacă părintele Șerboianu este sau nu arhimandrit, cerând relațiuni la Cancelaria Sf. Patriarhiei ni s-a răspuns că nu a fost „sfințit” în acest rang în cuprinsul Arhiepiscopatului București, dar că – se poate – să fi fost sfințit de Episcopia de Argeș sau a Noului Severin.

Arhimandritul Șerboianu, fiind întrebat asupra acestui lucru, a răspuns evaziv, că „arhimandritul” nu constituie o treaptă preoțească care să necesite o nouă sfințire, ci este un grad onorific, neprecizând cine i l-a dat[4].

Comisar Șef,
Dim.D. Gheorghiu

[ANEXĂ]

APEL Către toți țiganii din România

Frați țigani!

Trăim de veacuri pe pământul ospitalier al țării românești, pe care-l iubim ca pe însuși trupul și sufletul nostru. Din neamul romilor sau al țiganilor, cum ni se spune, n-au ieșit niciodată trădători și vânzători de țară; nu am făcut comploturi contra nici unei autorități de stat și nu am fraternizat cu nici un vrășmaș al neamului românesc.

Ne-am jertfit și noi pentru România Mare; i-am dat oameni de seamă, pe care istoria-i amintește cu recunoștință și – după putință – ne îndeplinim toate datoriile de cetățeni. Totuși, *nici un alt neam* nu este mai umilit, mai urgent și disprețuit, mai nebagat în seamă și amărât ca neamul nostru țigănesc.

Pentru a arăta lumii întregi că dorim o soartă mai bună și că nu merităm atât dispreț, *am luat inițiativa întemeierii unei Asociații Generale a Țiganilor din România*, al cărei program – pe scurt – este următorul:

CULTURAL

- 1) Apariția unei gazete.
- 2) Înființarea cursurilor serale de adulți, în toată țara.
- 3) O universitate populară, țigănească.
- 4) Înființarea de biblioteci și muzee școlare, cum și unul național.
- 5) Înființarea grădinilor de copii mici, ca să nu mai hoinărească pe drumuri, când părinții sunt duși la lucru.
- 6) Publicarea de cărți pentru luminarea minților, în ceea ce privește apărarea sănătății, a bunului trai, istoria neamului țigănesc și altele.
- 7) Conferințe educative, muzică, strângerea cântecelor noastre bătrânești și tot felul de povestiri; școli de dans pentru jocurile noastre etc.
- 8) Înființarea de burse în țară și străinătate pentru elevii merituoși.

- 9) Înființarea a tot felul de ateliere pentru meseriile potrivite firii neamului nostru și bazare în toată țara pentru desfacerea diverselor produse.
- 10) Înființarea de școli ambulante pentru țișanii nomazi și încadrarea lor în Asociație.
- 11) Înființarea de atenee, cinematografe și căminuri culturale etc.
- 12) Ajutorarea elevilor săraci cu cărți, haine și mâncare.

ASISTENȚA SOCIALĂ

- 1) Înființarea unei asistențe juridice, pentru apărarea tuturor împricinațiilor în procese.
- 2) Asistență medicală gratuită pentru bolnavi și cercetarea lor acasă.
- 3) Ajutor gratuit pentru toate nevoile religioase.
- 4) Înființarea unui mare cămin popular, unde fiecare țigan sărac, fără casă, ori străin de localitate, poate să doarmă și să mănânce până i se găsește de lucru.
- 5) Înființarea de cantine populare, în toate cartierele sărace din capitală și din celelalte orașe ale țării.
- 6) Înființarea unui spital al țișanilor; dispensare medicale pentru lehuze; aziluri de bătrâni și invalizi; societăți de ajutor mutual reciproc, în caz de moarte, căsătorii, pagube și începere de negustorie sau alte meserii; [Bănci Populare regionale și diferite Cooperative, precum și]* oficii pentru procurarea de lucru, plasare și informațiuni; băi populare, colonii școlare, adăposturi pentru copii mici etc.
- 7) Stăruința, pe toate căile legale ca Primăria capitalei și autoritățile în drept să ne dea terenuri în jurul capitalei și în fiecare oraș și sat din țară și să construiască pe ele case-tip pentru cei fără locuință proprie și plătibile în cursul a 20-30 ani.
- 8) Stăruința de a coloniza pe toți țișanii nomazi, dându-li-se pământul necesar în diferitele părți ale țării, Asociația luându-și întreaga răspundere pentru statornicirea și buna lor îndreptare, stărpind furtul și cerșitoria.
- 9) Asociația va îngriji ca orice muncă agricolă sau de altă natură să nu mai fie speculată de cei interesați și va face ea însăși contracte colective, conform legilor țării, supraveghind respectarea obligațiunilor de ambele părți, condițiile de trai și igienă etc.
- 10) Organizarea în bresle a tuturor categoriilor de muncitori și recunoașterea lor ca meseriași, cu drepturile corespunzătoare, la Casa generală a Asigurărilor Sociale.
- 11) Înființare de Tribunale județene și a unei Curți Supreme de judecată pentru rezolvarea chestiunilor [morale]* privitoare la cununii, divorț, înmormântări și tot felul de infracțiuni ce ar necinsti neamul nostru și care vor fi judecate [prin diferite metode de corecție]* de Sfatul bătrânilor în frunte cu vâtafii respectivi și potrivit tradiției noastre.
- 12) Femeile fac parte, de drept, din Asociație și vor fi folosite în toate operele culturale și de asistență socială. Cele cu știință de carte au aceleași drepturi ca și bărbații și vor putea fi admise și în Sfatul Bătrânilor, după normele ce se vor stabili.

13) Copiii de la 8 ani în sus și tinerii de ambele sexe până la 21 de ani vor avea o organizație separată, unde vor fi pregătiți și instruiți în toate problemele vieții.

14) Politica este cu desăvârșire interzisă pentru membrii Asociației și nu vor face decât politica intereselor noastre, indicată de Comitetul Suprem al Asociației.

Cel ce s-ar abate de la indicațiunile Asociației va fi exclus din ea; va fi socotit ca lepădat de neamul nostru și nu i se va da nici un sprijin la vreme de nevoie.

Acesta este foarte pe scurt programul nostru, care cheamă la noua viață milionul de țigani-români ce trăiește pe pământul României.

Frați Țigani,

Grăbiți-vă de vă înscrieți imediat în Asociația generală, care este singurul sprijin al vieții noastre de astăzi și mâine.

Fiți solidari, unindu-vă în cugete și simțiri, căci nu trăim numai pentru noi, ci și pentru copiii noștri și pentru generațiile viitoare.

Cele 27 mii de înscrieri, sosite nouă până astăzi, din diferitele colțuri ale țării, sunt o dovadă și ne arată deplin marele entuziasm cu care a fost îmbrățișată ideea noastră.

Nu plecați urechea la cei ce voiesc să vă abată din drumul cel drept și să vă răătăcescă, cu amenințări sau făgăduințe.

De-i veți asculta, să știți că vă va ajunge blestemul tuturor morților noștri, împușcați și spânzurați de nedreptățile veacurilor trecute, în multe țări din lume!

De răspundeți însă cu drag la chemarea ce v-o facem, Dumnezeu să vă binecuvânteze pe voi, pe copiii voștri și casele voastre.

Comunicați în scris orice păsură și nevoi aveți și trimiteți adeziunile de înscriere în Asociație, pe adresa:

Asociația Generală a Țiganilor din România

București IV – Str. Vultur no. 147

Cu Dumnezeu înainte!

Președintele Asociației,

Arhimandrit Calinic I. Popp Șerboianu[5]

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.30-32; vezi și Prefectura Poliției Capitalei, dos. 123/1933, f.4, unde sunt câteva adăugiri marcate de noi în text prin [])*

[1] Pentru obiectivele Asociației vezi și „Timpul”, II, 1933, nr. 11-12 (25 sept.), p.1-2.

[2] Deși, în mare, lucrarea lui Șerboianu este meritorie, ea conține și o sumă de concluzii eronate, amendate de Ion Chelcea în cartea sa *Țigani din România. Monografie etnografică*, București, Imprimeria Institutului Statistic, 1944. Însă acest ultim autor, I.Chelcea, recomanda închiderea în ghetouri și sterilizarea anumitor categorii de țigani.

[3] Dimitrie Gusti (1880-1955), profesor universitar și sociolog, a ocupat în cadrul guvernării Al. Vaida-Voevod ministerul Instrucțiunii, Cultelor și Artelor (9 iunie-17 octombrie 1932; 14 ianuarie-9 noiembrie 1933). Activitatea desfășurată de el ca ministru a

fost expusă în volumul *Un an de activitate la Ministerul Instrucției, Cultelor și Artelor, 1932-1933*, București, 1962 p., ce cuprinde discursuri, programe, proiecte, circulare.

[4] Informațiile sumare asupra lui Popp Șerboianu nu acoperă suficient biografia acestuia. Născut la 16 octombrie 1882 la Șerboieni (Argeș), arhimandritul a fost - în afara misiunilor bisericești - profesor de franceză, greacă și latină la Curtea de Argeș, imediat după primul război mondial. Pentru trei luni a îndeplinit și funcția de inspector misionar al Eparhiei Buzău. Revenit de la Paris (în 1931), a fost timp de doi ani stareț la Mănăstirea Crasna (Dolj), iar apoi - până în 1938 - preot la Crematoriul din București.

[5] Apelul este publicat și în vol. *Minoritățile naționale din România*, III, 1931-1938, coord. I. Scurtu, București, Arhivele Naționale ale României, 1999, p.180-182.

22

România

Direcțiunea Generală a Poliției

Inspectoratul Regional de Poliție Craiova

Nr. 4820/13 sept.1933

Domnule Director General,

Avem onoare a vă raporta că în ziua de 10 septembrie 1933, orele 18, a avut loc în casele din str. Alexandru cel Bun nr. 33, la sediul Asociației Țiganilor din România, secția Craiova[1], o adunare prezidată de Marcu Simion[2], țigan, subofițer pensionar, originar din Pitești, și la care au participat un număr de circa 20 persoane.

Președintele cere ca toți țiganii să se înscrie în această asociație și prin cotizațiunile ce le vor face să se poată împărți ajutoare de boală sau deces.

Apoi citește alăturatul apel primit de la centru[3].

Adunarea a luat sfârșit la orele 20 în liniște.

Inspector regional
Const. Ștefănescu

Șeful serv. Sig.
[indescifrabil]

Domniei sale, domnului director general al Poliției, Direcțiunea Poliției de Siguranță. București.

(*Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.33*)

[1] În fapt, sediul Asociației, filiala Craiova, era în casele lui Parulea Miclescu, din str. Fața Luncii nr. 3.

[2] Corect, numele este acela de Marin I. Simion, președintele filialei Craiova, care era totodată și „voievodul” Țiganilor din Oltenia, investind bani în diversele activități ale organizației. În gazeta „Timpul”, Craiova, III, 1934, nr.23 (14 ian.), p.1, este prezentat și ca poet, publicându-i-se fotografia. Același ziar îl va cultiva mereu, numai la superlativ, la un moment dat tipărindu-se un articol, pe o pagină întreagă de format mare, intitulat: *Poetul Marin I. Simion „voievodul Țiganilor” din Oltenia* (III, 1934, nr.28-29, p.2).

[3] „Apelul” din anexă este cel de la documentul nr. 21 din acest volum. La 25 septembrie 1933 va avea loc alegerea consiliului de conducere, în care au fost aleși M.I. Simion, Parulea Miclescu, G. Bălțeanu, Gr. Neamțu, Tudor Văduva ș.a. (cf. „Timpul”, II, 1933, nr.13, 6 oct., p.2).

România
Direcțiunea Generală a Poliției
Inspectoratul Regional de Poliție Craiova
Nr. 4825/14 sept. 1933

Domnule Director General,

Avem onoare a raporta că în ziua de 6 septembrie a.c. a avut loc în orașul Corabia adunarea țiganilor pentru a înființa o Societate de ajutor reciproc.

În urma discuțiunilor a mai multor țigani s-a ales un comitet format din președinte, vicepreședinte, un casier, 5 consilieri, 3 cenzori și 3 supleanți.

Inspector regional
Const. Ștefănescu

Șeful Serv. Sig.
[indescifrabil]

Domniei Sale, Domnului Director General al Poliției, Direcțiunea Poliției de Siguranță. București.

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.35)

[Direcția Generală a Poliției]

30 septembrie 1933

REFERAT

„Uniunea Generală a Romilor din România” este abia în proiect de constituire și pornită din inițiativa lui Gheorghe A. Lăzărescu-Lăzurică, de origină țigan, absolvent al școlii superioare de comerț, depozitar de lemne și furaje, în tovărășia fratelui său Dumitru Lăzărescu, având depozitul în str. Gura Oborului no. 32, și literat (scrie la „Adevărul Literar” și „Universul”).

Numitul Gh.A. Lăzărescu-Lăzurică (ultimul nume este adoptat ca fiind numele bunicului său și ca adevărat țigănesc), domiciliază în București, str. Sârbească no. 8, unde ocupă o singură cameră, cu chirie, și unde pentru moment este și sediul „Uniunii romilor”.

Scopurile principale ale acestei uniuni sunt: să lupte ca să nu se mai permită imigrarea muzicanților străini în țară, care au acaparat toate localurile din orașe și stațiuni climaterice, în dauna muzicanților țigani români, care somează. De asemenea și cu meseriașii zidari, hornari, fierari, potcovari etc. Să se înființeze grădinițe de copii pentru copii țigani, precum și un Ateneu popular țigănesc cu program de conferințe, declamații, muzică etc. Să se poată trimite delegați ai țiganilor din România la congresul internațional țigănesc, care se ține în fiecare an la Nancy-Franța și unde până în prezent România nu a fost

niciodată reprezentată, precum și pentru a contrabalansa acțiunea „Asociației Generale a Țiganilor din România” de sub conducerea arhimandritului Calinic I. Popp Șerboianu, care caută să convertească pe romi (țigani) de la ortodoxism, la biserica unită.

La început, când s-a luat inițiativa unirii tuturor țăganilor din România, atât arhimandritul Șerboianu, cât și Lăzurică activau de comun acord, însă acesta din urmă pretinde că văzând pe Șerboianu că intenționează să convertească țigănimia către biserica unită și mai ales aflând că acesta nu mai face parte din rândul clericilor s-a despărțit de Șerboianu și, obținând sprijinul Sfintei Patriarhii, a început să activeze singur.

Sprijinul Patriarhiei constă în aceea că însăși I.P.S. Patriarh[1], văzând cu ochi buni acțiunea lui Lăzurică, l-a îndemnat să lupte mai departe pentru înfăptuirea Uniunii romilor, ajutându-l să tipărească cele 5000 manifeste, care au fost tipărite pe contul Patriarhiei, la „Tipografia Cărților Bisericești – București” și prin care se anunță „Congresul romilor” care se va ține în ziua de 8 octombrie a.c. în sala „Ileana” din Câmpul Moșilor. De asemeni, chiria acestei săli pentru ziua congresului este promisă tot de Patriarhie.

Acest sprijin din partea Patriarhiei este făcut prin preotul C. Dron, eforul bisericii creștine ortodoxe române, de la Sf[în]ta. Patriarhie, care este și scriitor.

În propaganda sa, Lăzurică este susținut și de ziarul „Universul”, al cărui colaborator este în ramura literară[2].

Comitetul l provizoriu al Uniunii este compus din:

Gh. A. Lăzăreanu-Lăzurică, președinte.

Teodor Marinescu, negustor din Șoseaua Iancului 83, vicepreședinte.

Gheorghe Potra, doctorand în litere, din str. Ceair 15, casier[3].

Florica Constantinescu, bacalaureată și elevă la Conservatorul de muzică, ca secretară.

Până în prezent are aderenți – în mod platonice – cam circa 3000 de persoane, fără a se fi încasat vreo taxă sau vreo cotizație.

Congresul anunțat pentru ziua de 8 octombrie c. – dacă se va ține – are de scop de a se arăta pe larg rostul „Uniunii romilor”. La acest congres urmează a lua cuvântul: senatorul guvernamental Sulică, avocatul Gheorghe Murgășeanu, Lăzurică, Potra, d-ra Constantinescu și un delegat al Patriarhiei.

Lăzurică intenționează să scoată și o gazetă săptămânală „Glasul Romilor” cu sprijinul material al Societății Savanților din Londra: „The Gypsy Lore Society”, societate care se interesează și studiază îndeaproape viața și limba țăganilor din Europa. Lăzurică, în calitate de singur literat țigan din România, este în strânse legături de corespondență cu această societate.

Arhimandritul Calinic I. Popp Șerboianu, președintele „Asociației Generale a Țiganilor din România”, care din informațiunile obținute în adevăr nu mai face parte dintre clerici și care în timpul când activa alături de Lăzurică a fost multă vreme întreținut de acesta, este actualmente revoltat asupra acțiunii lui Lăzurică și mai ales asupra faptului că acțiunea acestuia este sprijinită de Patriarhie.

Șerboianu vede în această nouă „Uniune” un vrăjmaș puternic acțiunii sale, care poate prinde rădăcini mai ușor și mai adânci în rândurile țigănimii, care știu că ceata este sprijinită de Sf-ta Patriarhie iar scopurile urmărite mai ușor de realizat, dat fiind că se ignorează complet orice scop material.

Aceasta l-a făcut chiar pe Șerboianu să dea un comunicat în gazete prin care „aduce la cunoștință tuturor organizațiilor din țară că așa numitul congres al romilor sau țiganilor, de care au vorbit unele ziare, nu se va ține decât după organizarea generală a tuturor filialelor și secțiilor, iar data și locul ținerii vor fi anunțate la vreme. Orice comunicări despre alte congrese sau constituirii de noi uniuni să se știe că nu sunt pornite de la Asociația generală și nici de la țigani, ci de la persoane străine de neam, care vroiesc prin aceasta să împiedice nobila țintă a acestei asociațiuni și să-și ajungă anumite scopuri politice imediate”.

Prin acest comunicat vizează pe Lăzurică „ca străin de neam”, ori Lăzurică este în adevăr țigan pe când Șerboianu nu este țigan – după cum singur a afirmat când s-au făcut informațiuni asupra „Asociației Generale a Țiganilor din România” –, ci se dă numai drept țigan, pentru a putea căpăta încredere în rândurile țiganilor.

Lupta între „Asociația țiganilor” (Șerboianu) și „Uniunea romilor” (Lăzărescu-Lăzurică) începe abia acum, iar rezultatul nu se poate întrevădea decât în 2 ipoteze: ori reușește Uniunea romilor, contopind asociația, ori se desființează amândouă. Gheorghe A. Lăzăreanu-Lăzurică este necunoscut la fișele acestei Direcțiuni.

Comisar șef,
Dim. Gheorghiu

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.44-45)

[1] Este vorba de Miron Cristea, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române între 1925-1939.

[2] „Universul” era un cotidian de informații politice și culturale, având ca director între 1916-1943 pe Stelian Popescu. Ziarul s-a impus ca o publicație independentă care, însă, promova combinațiile politice, fiind când progubernamentală, când împotriva acestuia. În această publicație s-au tipărit în anii '30 diverse anunțuri ale Asociației romilor. În afară de colaborările la „Universul”, Lăzărescu-Lăzurică (n. 1893) a mai publicat în „Îndreptarea”, „Neamul românesc”, „Ilfovul” ș.a., iar în 1927 a condus ziarul „Ateneul”.

[3] George I. Potra, născut în 1907, era originar din com.Săcuieu, jud. Cluj, și a absolvit facultatea de litere și filosofie din București. A devenit doctor în istorie în 1936, fiind profesor în învățământul gimnazial (1932-1967). Este autorul unei importante lucrări asupra istoriei romilor, *Contribuțiuni la istoricul țiganilor din România*, București, Fundația Regele Carol I, 1939, 376 p. Pasionat căutător de documente inedite, a mai publicat totodată o seamă de cărți și studii asupra istoriei orașului București și asupra învățământului: *Hanurile Bucureștene*, București, 1943, 100 p. (cu o nouă ediție îmbogățită, *Istoricul hanurilor bucureștene*, București, 1985, 221 p.); *Documente privitoare la istoria orașului București, 1594-1821*, București, 1961, 820 p.; *Petrache Poenaru, ctitor al învățământului în țara noastră*, București, 1963, 400 p.; *Tezaurul documentar al județului Dâmbovița, 1418-1800*, Târgoviște, 1972, 994 p.; *Din Bucureștii de altădată*, București, 1981, 471 p. (cu o ediție extinsă, în două volume, *Din Bucureștii de ieri*, București, 1990, 536 p., 363 p.); *Documente privitoare la istoria orașului București, 1634-1800*, București, 1982 ș.a.

Așa cum mărturisea în Introducerea la vol. *Contribuțiuni la istoricul țiganilor din România*, din 1936, interesul pentru o atare lucrare a fost stimulat, pe de o parte, de activitatea tot mai intensă a acestei etnii în direcția organizării „în diferite asociații ce urmăresc ridicarea lor morală și materială”, pe de alta, „prin numărul lor însemnat din țara noastră, prin contactul zilnic pe care îl avem fiecare cu ei, prin țigănușii care vând ziare, lustragii, florăresele, lăutarii și alte multe ocupații cu care se indeletnicesc ei și de care noi avem nevoie” și, nu în ultimul rând, prin numărul apreciabil de documente referitor la această etnie (p.4).

Asociația Generală a Țiganilor din România CHEMARE

Frați țigani!

De sute de ani, noi, *romii* sau *țigani*, cum ni se mai spune, îndurăm toate umilințele din partea tuturor, suntem urgisiți, disprețuiți, nebagăți în seamă și amărâți, mai mult decât oricare neam ce trăiește pe pământul țării românești.

A vrut bunul Dumnezeu ca la vremea ce El a găsit de cuvință să ne trimită *un mântuitor* în persoana *preotului arhimandrit Calinic I. Popp Șerboianu*, Țigan de origine, și care înțelege durerile neamului său, nu se leapădă de el, vrea să-l îndrumeze pe drumul civilizației, al năzuințelor curate și ferite de otrava politicanismului josnic și să ajungă ca numele de „țigan” să fie rostit cu cinste, iar nu cu dispreț.

Acest preot este și un mare învățat, el a scris despre neamul nostru Țigănesc cărți de valoare în limbile franceză, engleză și nemțească și stă în legătură cu toți Țiganii din lume, care ne vor ajuta și pe noi la orice nevoie vom avea, căci ei sunt mai bogați decât ai noștri și cu știință de carte.

Frați țigani!

Acest preot învățat a venit la noi cu ideea să înființăm o mare Asociație, în care să fie cuprinși toți Țiganii din România, și ne-a spus că *numai acolo unde este unire este și putere*. Ne-a înfățișat și un program al Asociației, care cuprinde lucruri mari pentru neamul nostru și care a fost publicat și prin diverse gazete.

Totuși, ca la orice bun început, s-au găsit și oameni răi, puși în slujba diferiților politicieni, care caută să amăgească neamul nostru; să ne împrăstie prin neunire și să-i facă a crede că sunt mai multe asociații cu țigani și nu numai una. Acești oameni răi nu se sfiesc să arunce pe spatele Asociației noastre și a energicului preot ce ne conduce tot felul de insulte și calomnii, numai și numai ca să ne împiedice de la drumul bun pe care am apucat și să ne țină în starea de robie josnică, în care am trăit până acum.

Frați țigani!

Nu dați ascultare nimănui decât Asociației Generale a Țiganilor din România, recunoscută în mod legal de Tribunalul Țării Românești și condusă de învățatul preot arhimandrit Calinic I. Popp Șerboianu, în frunte cu un comitet al cărui sediu central este în strada Vulturi 147 și al cărei secretar general este dl. Lache Gheorghe, din strada Brașoveni (Tei) 48.

Vă chemăm deci la

O MARE ADUNARE

care se va ține

duminică 8 oct a.c., la orele 9 dimineța,

în sala d-lui Ionică Palade (strada Teiul Doamnei 48),

iar nu în sala „Ileana” din Câmpul Moșilor, cum s-a anunțat de unii.

Frați țigani!

Veniți în număr cât se poate de mare ca să arătăm tuturor că noi suntem uniți în cugete și simțiri și că nu mai voim să fim calul de bătaie al nimănui. Acolo veți auzi pe cei mai de seamă oameni din neamul nostru: avocați, doctori, studenți, expunând programul nostru și sfătuind numai de bine.

Noi nu ne luptăm nici pentru politică, nici pentru biserică, ci pentru nevoile noastre, pentru izgonirea întunericului și a nedreptății în care trăim de veacuri, să nu vă amăgească cei care vă făgăduie toate bunătățile pământului și pe urmă vă dau sabia și religia.

Unde este preotul, acolo este Dumnezeu, deci nu vă lăsați amăgiți de acei care vă cinstesc numai din buze, iar cu inima stau departe de voi.

Veniți în numele dreptății, al iubirii de neamul nostru și al nădejzii unor zile mai fericite, veniți duminică 8 octombrie 1933, ora 9 dimineța, în sala d-lui Ionică Pandele, Teiul Doamnei 48.

Cu Dumnezeu înainte și cu ochii atenți la dușmanii ce ne pândesc pe toate cărările ca să ne ție în robie și întuneric.

Asociația Generală a Țiganilor din România

Sediu: București, strada Vulturi 174, sector IV

Răspunzător arhimandrit C.I.P. Șerboianu, strada Turnu Roșu 11

(Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos.123/1933, f.10)

26

Patriarhia Română

Consiliul Central Bisericesc

Nr. 8919

București, 5 octombrie 1933

Strada Matei Millo nr. 10, etaj III

Domnule Prefect,

Următor cererei d-lui G.A. Lăzărescu-Lăzurică, înregistrată sub nr. 8824/1933, avem onoarea a vă aduce la cunoștință că pentru activitatea literară și cultural-religioasă în sens ortodox desfășurată printre țiganii din România, recunoaștem drept conducător al țăganilor pe dl G.A. Lăzărescu-Lăzurică, publicist, președintele „Uniunii Generale a Romilor (Țiganilor) din România”.

În vederea adunării romilor (țiganilor), pe care d-sa a convocat-o cu scop cultural, social și spiritual, socotim că în cadrul legilor existente i se poate îngădui ținerea acestei adunări în scopul arătat mai sus.

Primiți vă rugăm, Domnule Prefect, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni și arhieresti binecuvântări.

Președinte
[indescifrabil]

Consilier Referent
[indescifrabil]

Domniei Sale, Domnului Prefect al Poliției Capitalei

(Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos.123/1933, f.2)

27

UNIUNEA GENERALĂ A ROMILOR DIN ROMÂNIA

Frați romi!

Ne adresăm vouă nu cu titulatura de „țigani”, pentru că este o denumire falsă și batjocoritoare, ci pe numele nostru adevărat de „romi”, adică oameni, iubitori de libertate, jocuri și muzică. Acest lucru trebuia să-l știe acel preot care se intitulează „arhimandrit” și „președinte” al Asociației Generale a Țiganilor din România, titluri însușite fără drept și prin uzurpare, din care cauză a și fost izgonit din asociație și serviciile bisericești, fiind acuzat de catolicism și dușman al religiei noastre ortodoxe. E vorba de Calinic Șerboianu.

Frați romi!

Numărăm în țara românească aproape un milion de suflete, împrăstiate pe tot cuprinsul țării, la sate și la orașe, îndeplinind cu sfințenie toate îndatoririle de cetățeni, adică: plătim dări, facem armată, avem meserii bine definite, suntem asimilați elementului românesc, vorbind aceeași limbă și păstrând aceeași religie creștină-ortodoxă. Ba suntem păstrătorii cântecelor, jocurilor, baladelor și datinilor românești, ca niște harnici și pasionați cronicari și colecționari.

Suntem patrioți și dinastici, nu suntem trădători de țară, nu dezertăm de la datorie, nu pactizăm cu inamicii țării și nu ne lăsăm influențați de elemente extremiste, care sunt dăunătoare statului român. Acestea sunt calități care acoperă puținele noastre defecte și, recunoscându-le, trebuie să recunoască și cetățenii noștri că nu noi greșim mai mult în fața legilor.

Suntem totuși disprețuiți, huliți și considerați ca o paria a societății, fiind lipsiți de drepturi egale ca oamenii și cetățeni.

Trăim în prezent sub apăsarea unui materialism feroce, iar criza economică și financiară noi o simțim mai mult. Meseriile noastre sunt acaparate de străinii care ne concurează și ne azvârle în brațele șomajului.

E timpul ca să ne mișcăm, să ne organizăm și să ne manifestăm ca un organ puternic, *având ca scop unic apărarea intereselor noastre sociale.*

Nu intenționăm să constituim un nou partid politic, căci, din păcate, avem destule în țara românească și răsar ca ciupercile alte noi.

Vrem însă ca uniți într-un bloc să putem cere organelor conducătoare realizarea dezideratelor noastre drepte și legale, fără sacrificii mari și fără să dăuneze cu nimic țării noastre, înțelegând să luăm parte la necazuri, ca și la bucurii, alături de concetățenii noștri români.

Vrem să arătăm că în manifestațiile noastre nu ignorăm și scopul cultural și spiritual prin care să cucerim simpatia opiniei publice, a presei și a factorilor competenți, mai dovedind că la noi există mai puțină țigănie decât în manifestațiunile cotidiene și străine nouă.

De aceea vă chemăm stăruitor să participați la

PRIMUL MARE CONGRES AL ROMILOR

Care va avea loc irevocabil la

SALA ILEANA din Câmpul Moșilor,

la București, în ziua de 8 octombrie a.c. la orele 10 dimineața.

Veniți la acest Congres în număr cât mai mare și cu curajul oamenilor care n-au nimic ce să-și impute, ca cetățeni dornici de o viață nouă, înfruntând vîntul vremurilor grele.

Lăutari, geambași, fierari, potcovari, meșteri lăcătuși, spoitori, rudari, vâcsuitori, strângători de fiare, vânzători de ziare și haine vechi, hornari, mici comercianți și alți meseriași romi, veniți cu toții să ascultați pe reprezentanții noștri cei mai calificați, aleși din clasa intelectuală, ca: publiciști, avocați, profesori, medici și arhitecți, care vă vor arăta care sunt necazurile voastre, cine sunteți, ce vreți și ce puteți voi.

Să nu lipsească nici o femeie intelectuală din neamul romilor, pentru ca ele să dea un imbold fraților, părinților și soților lor în marea luptă de emancipare ce se începe.

Facem un apel călduros către toți romii care au parvenit prin muncă și abnegație ca să nu-și renege neamul, ci să vie în mijlocul nostru, încurajându-ne, iubindu-ne, ca o chemare a sîngelui. Nu ne dispensăm nici de prezența concetățenilor noștri români, invitându-i la congres ca observatori, pentru a vedea și auzi că nu depășim cu nimic de la programul nostru inițial: moral, social, cultural și spiritual.

Frați romi!

Congresul nostru mai are un scop. El vă dă prilejul ca uniți într-un singur glas, într-o singură bătaie de inimă, să ne manifestăm pentru Țară, Rege și Patriarh; să salutăm presa românească ce a susținut și pe toți acei oameni de bine care ne-au încurajat și ajutat în lupta noastră.

Dumnezeu să ne binecuvânteze această luptă și să pedepsească pe trădătorii cauzei noastre.

Rugăm ca toate comunicările și adeziunile să se trimită pe adresa de mai jos:
Uniunea Generală a Romilor din România, cu sediul în București, strada Sârbească nr. 8

Președinte
G.A. Lăzărescu-Lăzurică

Secretară
Florica Constantinescu

(Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos.123/1933, f.3)

28

[Direcția Generală a Poliției]

7 octombrie 1933

NOTĂ

Duminică 8 crt., are loc primul congres al ȝiganilor din România. Congresul a fost anunțat printr-un manifest semnat de G.A. Lăzurică, publicist, președintele Uniunii Generale a Romilor din România, cu sediul în str. Sârbească nr. 8. Congresul se va ține în sala „Ileana” din Câmpul Moșilor, la București, ora 10 a.m.

Uniunea Romilor din România este pusă sub protecția I.P.S.S. Patriarhului României, care i-a dat și i-a promis lui Lăzurică tot sprijinul în vederea congresului, spunându-i că îi va aloca lunar și o subvenție de 10.000 lei, în vederea dezvoltării asociației țigănești.

I.P.S.S. Patriarhul susține pe G. Lăzurică împotriva fostului arhimandrit Calinic Șerboianu, un alt conducător al ȝiganilor, care, după spusele lui, fiind trimis în America pentru a face propagandă creștină ortodoxă printre români de acolo, a compromis totul. De asemenea, G. Lăzurică este susținut și de preotul Dron, care îi dă chiar ajutoare materiale.

În vederea congresului țigănesc, G. Lăzurică face toate eforturile pentru a avea sala congresului cât mai populată. A vizitat chiar diferite cămine studențești pentru a cere concursul studenților, a intrat în legături cu Corneliu Zelea Codreanu, șeful Gărzii de Fier, care i-a promis 20 de legionari pentru congres[1].

În discursul său de la 8 crt., G. Lăzurică va expune asistenței câteva puncte din programul Asociației Romilor, printre care cităm: înființări de cămine țigănești, școli, spitale și un ziar țigănesc. De asemenea, el va ridica și chestiunea radioului, care a lăsat mulți țigani muzicanți muritori de foame.

În programul său are și chestiunea prohibirii imigrării ȝiganilor străini. Va mai arăta că a fost chemat la Siguranța Generală pentru a da relații referitoare la asociația țigănească și va cita persoanele care îi dau tot concursul, printre care sunt: prefectul poliției capitalei, colonel Gabriel Marinescu, primarul Dem. Dobrescu și chiar ministrul de interne[2]. Președinte de onoare al Uniunii Romilor din România va fi proclamat Dinicu[3]. G. Lăzurică afirmă că pentru realizarea dezideratelor sale, primăria capitalei i-a promis și un teren.

Peste câteva luni, Uniunea Generală a Romilor din România va trimite delegați la congresul internațional țigănesc de la Nancy. G. Lăzurică este în legătură și cu „The Gypsy Lore Society” (Societatea pentru studierea literaturii și a obiceiurilor țigănești) din Londra, din care face parte ca membru corespondent.

Susnumitul mai afirmă că a primit propuneri de colaborare de la diferite partide politice românești. Primarul capitalei a cerut lui Lăzurică o statistică a țăganilor infirmi, cerșetori etc.

Pe lângă romii din capitală și județul Ilfov, vor participa și delegați din provincie, iar cuvântători au fost aleși din clasa intelectuală a romilor, ca avocați, profesori, publiciști, precum și personalități române, prietene cetățenilor romi.

Se va alege comitetul executiv, se va expune programul social, cultural și spiritual al Uniunii și se va arăta care sunt mijloacele legale prin care dezideratele romilor să fie realizate de către organele oficiale.

G. Lăzurică va legaliza statutele Uniunii sale chiar astăzi.

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.46)

[1] Desprins din Liga Apărării Național Creștine, Corneliu Zelea Codreanu și-a creat propria grupare politică, de extremă dreapta, sub denumirea de Garda de Fier, cu obiective declarat anti-comuniste, antisemite și xenofobe. De altfel, în noiembrie 1933 acest partid a fost scos în afara legii.

[2] Gh.Gh. Mironescu, ministru de interne în guvernul prezidat de Al.Vaida-Voevod.

[3] Grigoraș Dinicu (1889-1949) se trăgea dintr-o vestită familie de interpreți bucureșteni, din care Costache Dinicu (1810-1884) a fost lăutarul domnitorului Gr. Ghica, iar Angheluș Dinicu (1838-1905) a interpretat celebra „Ciocârlia” la Expoziția Universală de la Paris din 1889. Absolvent al Conservatorului din București, Grigoraș a avut o carieră de excepție, susținând aproape pretutindeni în lume concerte unanim apreciate. Asemenea strămoșului său, a concertat și la Expoziția internațională de la Paris din 1937, cântând cu acest prilej la recepția oferită mamei președintelui american, Sarah Roosevelt. Totodată, Grigoraș Dinicu a fost un militant fervent pentru emanciparea socială și culturală a țăganilor.

29

Pe cale particulară

9 octombrie 1933

D-lui Prefect al Poliției Municipiului București

Domnule Prefect,

Subsemnatul G.A. Lăzurică, publicist, președintele Uniunii Generale a Romilor din România, am onoarea să vă duc la cunoștință următoarele:

În acțiunea de emancipare a semenilor mei, pe terenul cultural, social și spiritual, sunt considerat de către Patriarhul României și Consiliul Central Bisericesc ca misionar în mijlocul poporului romilor, ferindu-i de orice uneltire sau încercări subversive din partea unor oameni certați cu morală și biserică noastră ortodoxă. Pentru acest motiv, Sfântul Patriarh m-a recunoscut pe mine conducător al romilor și a intervenit chiar printr-o adresă către dvs., ca să-mi autorizați congresul ce-l organizasem pentru 8 octombrie a.c[1].

Dv ați aprobat ținerea acestui congres și adunarea v-a ovaționat pentru gestul dv.

Or, în aceeași zi, un preot care se intitulează „arhimandrit” și „președinte” al Asociației Generale a Țiganilor din România, fără să ceară autorizație, a încercat o adunare care, de altfel, i-a și fost zădărnicită. Acest preot anunță prin ziare că în ziua de 15 octombrie va ține adunarea cu orice preț.

Țin să vă atrag atențiunea, domnule prefect, că acest preot nici nu este arhimandrit, cum se intitulează, și nici nu are calitatea morală de a se erija în conducător al romilor, pentru următoarele motive:

Îl acuz de dușman al Bisericii noastre ortodoxe prin faptul că s-a vândut bisericii catolice, față de care s-a angajat să atragă pe țigani la această religie, în schimbul unei subvenții și altor asigurări de ordin material. E vorba de preotul Calinic Popp Șerboianu.

Episcopia de Vâlcea l-a degradat din rangul de arhimandrit în ziua de 1 februarie 1933, l-a gonit din conducerea stăreției Mănăstirii Crasna și l-a exclus din raza acestei episcopii pentru abateri grave de la morală și învățăturile sale de preot ortodox.

Patriarhul și Consiliul Central Bisericesc îl consideră un excomunicat, element tulburător și periculos, având dovezi despre acțiunea sa subversivă și acte de imoralitate.

Îl acuz că în toate împrejurările față de țigani înjură, calomniază și uneltește contra Î.P.S. Patriarh, dându-le să înțeleagă că ei trebuie să adopte o altă religie și să recunoască un alt reprezentant spiritual. În prezent chiar membrii din comitetul lui îl repugnă.

Sunt autorizat, în caz că nu luați ca bune acuzațiunile mele, să vă adresați Consiliului Central Bisericesc al Patriarhiei Române, strada Matei Millo 10, ca să confirme spusele mele.

Pentru acest motiv, vă rog respectuos să nu autorizați adunarea de duminică, organizată de părintele Calinic Șerboianu, care strângând 30 de oameni și ducându-i în eroare au semnat un statut și l-a legalizat la Tribunal, iar la adăpostul acestei forme de aparență legală încearcă să tulbure și să uneltească contra bisericii și organismului nostru de stat.

I se poate pretinde ca să dovedească prin documentul recent emanat de la Patriarhie care este situația sa, din ce trăiește, unde domiciliază, unde slujește și dacă în prezent mai este slujitor oficial al bisericii noastre. Dânsul nici nu este țigan!

Iar dacă cele afirmate de mine sunt pure calomnii, sunt gata să trag consecințele.

Primiți, Domnule Prefect, asigurarea stimei și considerațiunii ce vă păstrez.

G.A. Lăzurică

Președintele Uniunii Generale a Romilor din România

Strada Sârbească 8

(Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos. 123/1933, f.8)

[1] Vezi în acest volum documentul nr. 26.

[Direcția Generală a Poliției]

9 octombrie 1933

NOTĂ

În legătură cu organizarea romilor din România, aderenții lui G.A. Lăzureanu [Lăzărescu]-Lăzurică spun că s-au despărțit de preotul Popp Șerboianu, deoarece acesta urmărea ca după organizarea romilor să-i treacă la Biserica Unită.

Pe de altă parte, cei rămași credincioși preotului Popp Șerboianu pretind că Lăzureanu-Lăzurică urmărește scopuri politice și înscrierea tuturor romilor în Partidul Național Agrar, de sub președinția d-lui Octavian Goga[1], asigurându-și prin aceasta un mandat de deputat și câteva locuri de consilieri comunali în capitală, pentru principalii colaboratori ai săi.

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.55)

[1] Datorită atitudinii anticarliste a lui Al. Averescu, Octavian Goga părăsește Partidul Poporului și pune bazele propriului partid, Național Agrar (la 10 aprilie 1932). Alături de el s-au mai aflat o serie de profesori universitari, precum I. Petrovici, I. Lupaș și S. Dragomir, iar în dorința obținerii de cât mai multe voturi la alegerile viitoare, Goga era interesat și de potențialul electoral al romilor.

Direcțiunea Generală a Poliției
Nr. 13.700

10 octombrie 1933

NOTĂ**Congresul romilor ținut în capitală**

În ziua de 8 a.c. a avut loc în sala „Ileana” congresul romilor.

Ședința a fost deschisă la orele 11 de către G.A. Lăzureanu-Lăzurică, care a anunțat că prefectura poliției capitalei a interzis adunarea ce proiecta să țină preotul Popp Șerboianu și a autorizat congresul convocat de către el.

Au vorbit apoi Gheorghe Basna, președintele asociațiunii romilor din Brăila, avocat Ilie Boruga, dr. Ilie Rădulescu, D. Ioanițescu, funcționar public, d[octoran]d [Gh.] Potra, d-ra Florica Constantinescu, D. Panaitescu, președintele muzicanților romi din România, și președintele G.A. Lăzureanu, care au arătat că romii sunt conservatori și transmitători ai datinilor românești. Declară că vor lupta până ce va obține o situație mai bună pentru romii din România, care se declară strânși uniți în jurul Tronului și Steagului românesc[1].

După aceasta s-a procedat la alegerea comitetului Uniunii Generale a Romilor din România. Apoi au expediat o telegramă M.S. Regelui[2] și au votat moțiunea care va fi înaintată membrilor guvernului. Au asistat circa 200 persoane.

În moțiunea votată se spune: „Considerăm renegat pe orice rom care duce o altă acțiune sau se alătură altei grupări contrarii Uniunii Generale a Romilor”; „Ne legăm să fim patrioți, dinastici și ortodocși, respingând orice propagandă subversivă și periculoasă statului român și bisericii ortodoxe”; „Vom stărui mereu pentru ca forurile competente să doneze Uniunii Generale a Romilor un teren, ca să clădim pe el un mare cămin, în care să ființeze: un dispensar, un serviciu de contencios, un ateneu popular, un adăpost pentru romii sosiți în mod temporar din provincie, o grădiniță de copii, o sală de adunare și de legiferare a exercitării meseriei de lăutari”[3].

[ANEXA I]

MOȚIUNE

Romii din România, adunați astăzi 8 octombrie 1933, în primul lor congres organizat de Uniunea Generală a Romilor din România, sub președinția activă a d-lui G.A. Lăzureanu-Lăzurică, recunoscut de acest congres ca singurul reprezentant și conducător al nostru, ascultând expunerile cuvântătorilor noștri, primind în totul programul expus și luând cunoștință de mijloacele legale prin care să se poată realiza dezideratele noastre, în lupta de redeşeptare și egalitate de tratament cetățenesc din partea forurilor competente, hotărăsc:

Ratifică toate hotărârile luate de acest congres, confirmă comitetul central executiv, ales astăzi pe timp de 5 ani cu drept de excludere a unuia din membri, pentru eventuale abateri grave, prin majoritate de membri ale celorlalți membri din acest comitet; ne declaram solidari cu orice acțiune dusă de dl. G.A. Lăzureanu-Lăzurică în folosul cauzei noastre, pe terenul social, cultural și spiritual, obligându-ne să respectăm cu sfințenie hotărârile luate de d-sa cu asentimentul comitetului central executiv.

Delegăm pe dl. G.A. Lăzureanu-Lăzurică, împreună cu un alt membru din comitetul executiv, să ne reprezinte la congresul internațional al romilor care se va ține în Franța – sau oriunde se va ține – și confirmăm d-lui Grigoraș Dinicu – *chiar peste voința d-sale* – președinția de onoare.

Considerăm renegat pe orice rom care duce o altă acțiune, sau se alătură altei grupări contrarii Uniunii Generale a Romilor.

Ne legăm să fim patrioți, dinastici și ortodocși, respingând orice propagandă subversivă și periculoasă statului român și bisericii ortodoxe.

Alegem ziua de Sf. Maria ca zi de reculegere anuală, când vom fi în pelerinaj la una din bisericile indicate de Sfânta Patriarhie.

Vom stărui mereu pentru ca forurile competente să doneze Uniunii Generale a Romilor un teren, ca să clădim pe el un mare cămin, în care să ființeze: un dispensar, un serviciu de contencios, un Ateneu Popular, un adăpost pentru romii sosiți din provincie în mod temporar, o grădiniță de copii, o sală de adunare și de legiferare a exercitării meseriei de lăutar.

Președintele Uniunii Generale a Romilor
G.A. Lăzureanu-Lăzurică

MAIESTATE!

Romii din România, adunați în primul lor congres sub auspiciile Uniunii Generale a Romilor din România, țin să Vă asigure de tot devotamentul și patriotismul lor față de Tron și Țară.

În manifestarea celor 3000 de romi, care au participat la congres, pentru Maiestatea Voastră, s-a dovedit că ei înțeleg să ia parte cu trup și suflet la bucuriile sau necazurile poporului român și ca cetățeni dornici de mai bine pe terenul social, cultural și spiritual, ei își îndreaptă gândul către Maiestatea Voastră, încredințați că ei vor fi sprijiniți în dezideratele lor drepte și legale, prin prețioasa solitudine a M. Voastre.

Suntem, Maiestate, ai Voștri prea plecați și supuși cetățeni în timp de pace, patrioți și desăvârșiți soldați în timp de război.

Președintele Uniunii Romilor

G.A. Lăzărescu-Lăzurică

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.51-54)

[1] Alături de cei enumerați, a mai vorbit ieromonahul Dionisie Lungu, care i-a îndemnat pe romi să nu se mai pună în slujba ateilor, ci să servească de misionari ai bisericii.

[2] O telegramă s-a expedit și Patriarhului Miron Cristea. Totodată și-au pronunțat simpatia pentru Șt. Brăiloiu, C. Zelea-Codreanu, Adrian Maniu, Ilie Rădulescu ș.a., declarați ca membri onorifici ai Uniunii.

[3] Amănunte asupra acestui congres în „Universul”, nr. 277 din 10 oct. 1933. Congresul a ales în funcțiile de răspundere, pe 5 ani, următorul comitet: Grigoraș Dinicu (președinte de onoare), G.A. Lăzărescu-Lăzurică (președinte activ), G.D. Bașno și T. Marinescu (vicepreședinți), P. Ciuciu (referent), I.Gh. Ioanițescu (secretar general), P. Marinescu, I. Dumitrescu și Iordan Dinu (cenzori); la secția de femei Margareta Nicolau (președintă de onoare), Florica Constantinescu (președintă activă), Elena Negulescu (vicepreședinte), Ketty Petrescu (secretar general). Un document relativ la același congres a fost publicat în *Minoritățile naționale din România*, III, 1931-1938, coord. I. Scurtu, București, Arhivele Naționale ale României, 1999, p.184-186.

32

13 octombrie 1933

Referat

Arhimandritul Calinic I. Popp Șerboianu solicită, în calitate de președinte al ȝiganilor din România, autorizație pentru a ține duminică 15 octombrie a.c. o întrunire în sala „Ionică Pandele” din strada Teiu Doamnei 48.

În sânul acestei asociații ce abia se formează s-a produs o scindare. O parte din țigani urmează și recunosc ca președinte al lor pe G.A. Lăzurică, care a solicitat și ținut duminica trecută o întrunire în sala „Ileana”, iar o altă parte urmează și recunosc ca președinte pe arhimandrit Calinic I. Popp Șerboia-

nu[1], care în ziua de 2 octombrie a.c., având nr. necesar de membrii, a depus la Tribunalul Ilfov statutele și actul constitutiv al Asociației Țiganilor, în scopul recunoașterii personalității juridice a acesteia.

Ceea ce este adevărat însă, este că țiganii încă nu sunt pe deplin lămurii asupra scopului Asociației și oscilează în a trece alături de unul dintre cei doi președinți, intitulați așa fără o prealabilă adunare generală a membrilor fondatori și fără defintivarea formelor legale în acest scop.

De aceea, întrucât duminică 15 octombrie o parte a țiganilor au să se întâlnească pentru a se lămuri, suntem de părere a se aproba.

Șeful Biroului de Informații
Comisar ajutor [indescifrabil]

(Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos. 123/1933, f.7)

[1] De partea lui Șerboianu era și cea mai puternică filială a Asociației romilor, cea din Oltenia, care prin N.G. Nicolaescu dezaprobă acțiunea lui G.A. Lăzărescu-Lăzurică (*Pe marginea unu congres*, în „Timpul”, II, 1933, nr.15, 21 oct., p.1-2). Într-o consfătuire din 12 decembrie 1933 ținută la Caracal s-a hotărât ca în viitorul apropiat, la Craiova, să se pună bazele Asociației Regionale Oltenesti, cu delegați din cinci județe, care să adere la mișcarea lui Șerboianu (*Ibidem*, nr.20, 16 dec., p.1-2).

33

14 octombrie 1933

Domnule Ministru,

Cu deosebit respect, vă rog să binevoiți a dispune să ni se dea o autorizație pentru o întrunire a membrilor din Asociația Generală a Țiganilor din România, care se va ține duminică 15 octombrie a.c., ora 9 dimineața, în sala „Ionică Pandele” din str. Teiul Doamnei 48 (Tei), unde vom discuta scopul, statutele și programul Asociației.

Adaug că duminică 8 octombrie a.c. am voit să ținem tot acolo o întrunire, dar am fost opriți de poliție, întrucât nu am știut că trebuie autorizație. Am făcut o cerere și către onor poliție, dar am fost neconținut amânați, până azi. Dorim să se trimită oameni de-ai Siguranței Statului, ca să audă tot ce se vorbește. Alături și un manifest, ale cărui puncte sunt cuprinse și în statute.

Cu cel mai profund respect.
Arhim. C.I. Popp Șerboianu,
Președintele Asociației Gen. a Țiganilor din România
Str.Vultur 147

Domnului Ministru de Interne

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.58)

REFERAT

„Asociația Generală a Țiganilor din România” a luat ființă în luna aprilie 1933, din inițiativa preotului Calinic I. Popp Șerboianu – care se intitulează arhimandrit – care, după ce s-a unit cu membrii societății lăutarilor „Junimea Muzicală” (recunoscută persoană juridică), în scop de a strânge pe toți țiganii din România într-o mare asociație, a tipărit și răspândit manifeste în care se arată scopul urmărit de asociație, și anume: editarea unei gazete, înființarea de cursuri pentru adulți, înființarea de biblioteci, atenee, a unei universități țigănești, colonizarea țăganilor nomazi etc. În această organizație s-au înscris, până în prezent, 3-400 țigani, în majoritate din capitală și județele Sibiu, Vlașca și Teleorman.

Calinic I. Popp Șerboianu domiciliază în București, este licențiat al Facultății de teologie, a slujit ca diacon la capela română din Paris în anii 1909-1911, după care, venind la București, a fost numit paroh la biserica Kalinderu din București. Între anii 1923-1927 a fost în America. În 1929 a plecat la Paris, unde a tipărit o lucrare a sa intitulată *Les Tsiganes*. În urma publicării acestei cărți, a fost ales membru corespondent la „The Gypsy Lore Society” – Societatea londoneză pentru studiul vieții și istoriei țăganilor. Această alegere îi inspiră ideea de a încerca organizarea țăganilor în România. Susnumitul nu este țigan de origine, vorbește însă perfect țigănește și se dă drept țigan pentru a căpăta încrederea deplină a acestora.

În luna septembrie a.c. a luat ființă o altă organizație țigănească, intitulată „Uniunea Generală a Romilor din România”, din inițiativa lui Gheorghe A. Lăzărescu-Lăzurică, țigan de origine, absolvent al școlii superioare de comerț, depozitar de lemne și furaje din București și colaborator la „Adevărul Literar” și „Universul”.

Scopul acestei uniuni este: să lupte pentru a nu se mai permite imigrarea muzicanților străini în țară, deoarece aceștia au acaparat toate localurile din orașe și stațiuni climaterice în dauna muzicanților țigani români; asemenea pentru zidari, hornari, fierari, potcovari etc; să se înființeze grădinițe de copii pentru copiii de țigani și un ateneu popular. Să se trimită delegați la congresul internațional țigănesc, care se ține în fiecare an la Nancy (Franța), precum și pentru a combate acțiunea „Asociației Generale a Țiganilor din România”, de sub conducerea arhimandritului Calinic I. Popp Șerboianu, care caută să convertească pe romi (țigani) să treacă de la ortodoxism la biserica unită.

Uniunea numără vreo 3000 membri.

Acțiunea lui Gh. Lăzărescu-Lăzurică este oprită de Patriarhie. Lăzurică intenționează să scoată o gazetă săptămânală „Glasul Romilor”, cu sprijinul material al „Societății Savanților din Londra” („The Gypsy Lore Society”, menționată mai sus).

Arhimandritul Șerboianu combate la rândul său acțiunea lui Lăzurică pe motivul că acesta din urmă urmărește numai scopuri politice și pentru a-și asigura un loc în Parlamentul țării[1].

„Uniunea Generală a Romilor” a ținut un congres în București la 8 octombrie a.c., la care au vorbit Lăzurică și alți membri marcanti ai uniunii, care au declarat că vor lupta până vor obține o situație mai bună pentru romii din România, care se declară strâns uniți în jurul Tronului și steagului românesc. Au expediat o telegramă M.S. Regelui și au votat o moțiune.

Pentru duminică 15 octombrie a.c., orele 9 dimineața, arhimandritul Șerboianu a hotărât, la rândul său, ținerea unui congres în București al „Asociației Generale a Țiganilor”.

Urmează a se aviza asupra autorizației solicitată de susnumitul prin petiția înregistrată la nr. 9401 din 14 octombrie a.c., pentru ținerea congresului.

[Rezoluție: „S-a aprobat congresul”]

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.60-61; dublet la f.37-38, cu mențiunea: „originalul dat d-lui director Negulescu pentru d-l ministru Călinescu”)

[1] Se afirma că Gh. Lăzărescu urmărește înscrierea romilor în Partidul Național Agrar, al lui O. Goga, în vederea obținerii unui mandat de parlamentar și a câtorva locuri de consilieri comunali în București.

35

Monsieur le rapporteur permanent
de la Commission internationale de police criminelle,
Vienne

[17 octombrie 1933]

Nous référant à votre lettre No. I.K.K. 140/33 du 22 septembre a.c. nous avons l'honneur de porter à votre connaissance qu'il existe en Roumanie deux groupes de tziganes: dont l'un s'appelle „Association générale des tziganes en Roumanie” et compte 3 à 400 membres et a été crée au mois d'avril 1933 par l'initiative du prêtre Calinic J. Popp Șerboianu.

Au cours de l'année 1929, Popp Șerboianu s'est rendu à Paris où il a fait imprimer un ouvrage intitulé *Les Tziganes*.

A la suite de la publication de cet ouvrage, Popp Șerboianu fut élu membre correspondant de „The Gypsy Lore Society”, une société londonienne qui s'occupe de l'étude sur la vie et l'histoire des tziganes.

Il a eu l'intention de faire une réunion à Bucarest qui fut interdite étant donné le manque d'autorisation nécessaire en pareille occurrence.

Au mois de septembre a.c. fut fondée la seconde organisation tziganes intitulée „Union générale des romanichels de Roumanie”, par l'initiative de Gheorghe A. Lăzărescu-Lăzurică. Cette dernière association compte près de 3000 membres.

„L'Union Générale des Romanichels” a tenu un congrès le 8 oct. a.c. à Bucarest auquel assisterent près de 200 personnes.

Le but de ces organisations est d'élever les tziganes à un certain niveau intellectuel; à cet effet ils vont fonder des bibliothèques populaires, des athénées, une université tzigane, des cours pour les adultes, coloniser les tziganes nommades et éditer des journaux etc.

Vu les faits exposés plus haut, il ressort que les affirmations de l'article paru dans le journal „Neues Wiener Tageblatt” sont exagérées.

Le sous-directeur général de la Police générale
de Roumanie et vice-président de la C.I.P.C.

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.39-40)

36

[Direcția Generală a Poliției]

5 noiembrie 1933

NOTĂ

„Asociația Generală a Țiganilor din România” își are sediul în București, str. Vulturului no. 147 (în localul cafenelei lui Constantin Urziceanu, care este și casierul asociației). A luat ființă în cursul lunii mai a.c. din inițiativa arhimandritului Calinic I. Popp Șerboianu, iar la 20 septembrie c. a luat ființă în mod legal.

Scopul acestei asociațiuni este: editarea unei gazete pentru apărarea și reliefarea drepturilor și intereselor membrilor, înființarea de școli pentru adulți, înființarea de atenee populare țigănești, spitale, cămine, cantine, crearea unei universități țigănești, colonizarea țiganilor nomazi etc.

Fondurile asociației se compun din taxa de înscriere, care este de 12 lei, cotizațiile lunare care variază între 2 și 10 lei, la care se adaugă donațiunilor benevole și tot ce se va realiza din serbările ce se vor da la ateneele țigănești.

Comitetul de conducere se compune din președinte, arhimandrit Calinic I. Popp Șerboianu, *care nu are domiciliu stabil* și care, din informațiile culese și raportate la această Direcțiune, nu mai are nimic de-a face cu lumea clericilor, întitulându-se, fără drept, arhimandrit, nefiind nici țigan de origine, ci dându-se numai ca atare spre realizarea scopurilor propuse; vicepreședinti, M. Niculescu din str. Vulturului no. 113 și Ștefan Salomia din str. Trinității 70; casier, Constantin Urziceanu, patronul cafenelei din Str. Vulturului no. 147, unde este și sediul Asociației. Secretar general Alexandru Ionescu, str. Petre Carp no. 32.

Menționăm că mai este o altă asociație, „Uniunea Generală a Romilor din România”, de sub președinția scriitorului țigan G. Lăzărescu-Lăzurică, care are sprijinul Patriarhiei, și cam aceleași scopuri ca și Asociația țiganilor, aceasta din cauză că la început au lucrat împreună, atât așa-zisul arhimandrit Calinic I. Popp Șerboianu și Lăzărescu-Lăzurică, iar acesta din urmă aflând că Șerboianu se dă fără nici un drept „arhimandrit” și că urmărește mai mult scopuri politice și materiale, s-a despărțit.

Deși scopurile asociației sunt destul de frumoase și bine întemeiate, însă inițiatorul și conducătorul ei Calinic I. Popp Șerboianu, având situația mai sus

arătată, și pe lângă aceasta având și tendința de a converti țigănia la Biserica unită, suntem pentru a se refuza avizul favorabil cerut, ca această asociație să devie persoană juridică.

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.63-64)

37

Uniunea Generală a Romilor din România

Nr. 90/1933 noiembrie 8

Domnule Prefect,

Uniunea Generală a Romilor din România, în urma congresului de la 8 octombrie a.c., v-a ales ca membru consilier de onoare al Uniunii pentru simpatia cu care ați privit mișcarea noastră și pentru sprijinul cu care ne-ați onorat, acordându-ne ținerea congresului.

Încredințați, domnule prefect, că nu vă opuneți la această alegere ce am făcut în persoana dvs., vă rog să primiți asigurarea deosebitei noastre stime.

Președintele Uniunii
G.A. Lăzurică

Consilier
Călin Niculae

Secretar general
Gheorghe Lache

D-sale, D-lui Gabriel Marinescu, Prefectul Municipiului București

(Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos. 123/1933, f.11)

38

Statutul și Regulamentul

„Uniunii Generale a Romilor din România”,
persoană juridică recunoscută de Tribunalul Ilfov, secția Notariat
cu procesul-verbal nr. 31.620 din 16 noiembrie 1933

Act constitutiv

Se înființează în București „Uniunea Generală a Romilor din România”, cu sediul provizoriu în strada Sârbească nr. 8, din inițiativa d-lui G.A. Lăzărescu-Lăzărică.

Scopul acestei Uniuni este: cultural, social și spiritual, înlăturând de la început orice substrat politic, și în această Uniune se încadrează orice cetățean rom, indiferent de profesia și activitatea sa publică.

Pentru a fi sprijiniți cu simpatie de presă, de autoritățile publice și opinia publică, în „Uniunea Generală a Romilor din România” vor putea intra ca membri de onoare și concetățenii români, pentru a ne cunoaște păsul, să ne aprecieze și să ne încurajeze acțiunea noastră de redeșteptare.

Și întrucât dl. G.A. Lăzărescu-Lăzărică, publicist, rom de origină, luptător devotat cauzei noastre, a desfășurat o vie activitate pentru binele neamului nostru, îi cunoaștem programul său, program expus și la Congresul romilor de la 8 octombrie a.c., însușim acest program, ne solidarizăm cu dânsul, luptând pentru apărarea intereselor noastre de breslași și cetățeni modești ai țării prin căi legale.

Acest program este arătat pe larg în statutul alăturat.

Existența legală a Uniunii se consideră de la data legalizării acestui act de către Tribunalul Ilfov și organele în drept.

Ne legăm să fim patrioți, dinastici și ortodocși, să luăm parte la bucuriile și necazurile țării noastre, respingând orice uneltiri viclene, dăunătoare statului și bisericii noastre.

Voim să dăm pildă că noi, romii, suntem cei mai dornici de o viață nouă, emancipându-ne printr-o intensă activitate culturală dusă prin atenee populare, șezători artistice, literatură originală și prin morală, adoptând tot ce este folositor cauzei noastre, pentru a nu mai fi considerați o paria a societății.

Țintim ca printr-o atitudine demnă, prin publicitate și intensă propagandă, să obișnuim pe concetățenii noștri români a nu ne mai denumi „țigani”, ci „romi” – adevăratul nostru nume, care înseamnă „om” iubitor de libertate.

Ne legăm să păstrăm din tată în fiu muzica, jocurile, datinile și cântecele populare românești, ca niște harnici cronicari.

Comitetul Central de conducere a Uniunii este acela prevăzut în următorul tablou, valabil pe 5 ani, cu drept de prelungire pentru G.A. Lăzărescu-Lăzărică președinte și Niculae Gh. Lache ca secretar general.

Recunoaștem ca membri de onoare ai Uniunii pe următoarele persoane: I.P.S.S. Patriarhul dr. Miron Cristea, pe d-nii miniștri ai muncii, justiției și școalelor[1], pe d-nii Șt. Brăiloiu, preot Constantin Dron, Aurel Crăciunescu, Adrian Maniu, Mihail Sevastos, Ion Teodoru, Margareta Nicolau, dr. Ilie Rădulescu, Alexandru F. Mihail, Pamfil Șeicaru, Nae Ionescu, Richard Franasovici, dl. prim președinte al Tribunalului Ilfov, dl. prim procuror al Tribunalului Ilfov, dl. prefect al Poliției Capitalei. Pe dl. Mihail Berceanu îl alegem ca președinte de onoare[2].

Făcut azi, 16 noiembrie 1933

Președinte activ G.A. Lăzărescu-Lăzărică; prim vicepreședinte Apostol Matei; vicepreședinte Ion Niclescu; vicepreședinte Ion Paraschiv; vicepreședinte Gh.V. Creangă; secretar general Niculae Gh. Lache; casier central Niculae Niclescu; casier ajutor Nicolae Matei; prim-cenzor Sotir I.Niclescu; cenzor Gh. Niculae; cenzor Ion Costache; cenzor Ioniță Gheorghe; cenzor supleant Păun Nicolae; cenzor supeant Efta N. Ion; secretar de ședință Gh. Dumitru; prim-consilier Gh.G. Păun; consilier Vasile Busuioc; consilier Călin Niculae; con-

silier Anghel Marin; consilier Stoica Vasile; consilier Ion Simion; supleant consilier Marin Ionescu; supleant consilier Simion Marin; supleant consilier Gh. Niculescu; membru în comitet Stan Niculae; membru în comitet Costache N. Gheorghe; membru în comitet Radu Cristache; membru în comitet Gh. Niculescu; membru în comitet Tudor Gheorghe; membru în comitet Gh. Șerban; membru în comitet Constantin Gheorghe.

Redactor și martor pentru identitate
Avocat Ilie Boruga
Strada Italiană 13

*

STATUT

Art.1 Se înființează în București pe ziua de 16 noiembrie 1933, conform actului constitutiv, „Uniunea Generală a Romilor din România”, cu sediul în strada Sârbească nr. 8 provizoriu.

Art.2 Această Uniune este condusă de un comitet central ales pe termen de 5 ani, conform hotărârii luate la congresul ținut la 8 octombrie a.c. în București, comitet compus din președinte activ, un prim vicepreședinte, 2 vicepreședinți, un secretar general, un casier, un secretar de ședință, un prim-cenzor, 4 cenzori și 2 supleanți, un prim-consilier, 5 consilieri și 2 supleanți, un bibliotecar-arhivar și 5 membri.

Art.3 Uniunea va putea înființa și o secție feminină pentru educarea și sprijinirea romelor, care se va conduce separat.

Scopul Uniunii

Art.4 Scopul Uniunii este: cultural, social și spiritual.

1. Pe terenul cultural, Uniunea va activa organizând șezători și festivaluri artistice, membrii săi se vor manifesta pe ogorul literar, artistic și muzical, pentru a arăta că posedă talente în aceste ramuri de activitate.

2. Pe terenul social, Uniunea va stăruie pe lângă toți oamenii de bine și pe lângă toate forurile competente ca să realizeze următoarele deziderate:

Să obție un teren în București pe care să clădească o mare construcție în care să funcționeze o grădiniță pentru copiii romi, un ateneu popular, o bibliotecă, un azil pentru lehuze, un contencios, un dispensar și un cămin pentru adăpostul romilor veniți temporar din provincie sau pentru cei urgisiți de soartă.

Să stăruie la organele în drept pentru a pune stavilă imigrației meseriașilor străini, care concurează pe meseriașii romi sau chiar români, în branșa zidăriei, salahoriei, hornăriei, potcovăriei și lăutăriei.

Să intervie în mod pașnic și pe căi legale la autorități pentru a fi indulgente cu florărele, vâxuitorii și negustorii ambulanți romi care voiesc să-și câștige o pâine în mod cinstit, fără a mări numărul șomerilor.

Să se stăruiască pentru nomazi ca să fie fixați la sate, pe terenuri mărginașe, la orașe sau la sate, astfel că nemaiumblând vagabonzi, nu vor mai putea să se dea la furturi, necinstind neamul romilor, ca o paria a societății.

Să se încadreze toți lăutarii ca breslași, pentru ca plătind cotizații la Casa Centrală a Asigurărilor Muncitorești, ei să poată beneficia de ajutor în caz de boală, de bătrânețe sau deces.

Să se fixeze de organele în drept 2 stațiuni de vară, climaterice și balneare, pentru copiii romi, care vor fi trimiși cu colonia la cură de aer, de soare sau nămol, fiind știut că acești copii dau numărul cel mai mare de decese, din cauza mizeriei în care trăiesc, fiind secerați de tuberculoză sau alte maladii.

Să se întroneze o egalitate de tratament și față de romi, fără să se mai facă distincție de rasă, cu ironii și atitudini disprețuitoare, deoarece romii sunt și ei cetățeni cu îndatoriri de a plăti dări către stat, fac armată, sunt dinastici, asimilați elementului românesc, sunt ortodocși și repugnă orice curent subversiv sau extremist.

Să se intervină ca tinerii cu talent muzical remarcabil să fie primiți la Conservator, să li se dea și lor burse pentru a se perfecționa în străinătate.

Să fie ajutați 2 reprezentanți ai romilor din România ca să participe la Congresul Internațional al Romilor, care se va ține în Franța sau unde se va ține, și în interesul statului român 2 membrii din comitetul central să obțină 2 permise gratuite C.F.R. ca să poată vizita orașele sau satele cu populație compactă de romi, spre a-i sfătui la ordine, morală și muncă cinstită.

După ce Uniunea va fi recunoscută persoană morală și juridică, membrii ei să poată beneficia de o reducere pe C.F.R. spre a putea veni în Capitală la procesiuni religioase, manifestări culturale și congrese.

3. Pe terenul spiritual: toți membrii Uniunii să lupte pentru biserica noastră ortodoxă, disprețuind sectele ce încearcă să corupă sufletele noastre.

Să cerem Sfintei Patriarhii ca să indice o biserică din Capitală unde romii se vor reculege în ziua de Sfânta Maria (15 august), mergând în procesiuni religioase.

Să sfătuim pe nomazi ca să-și boteze copiii, ei să se căsătorească legal și religios, formând o bază a familiei și societății.

Să dăm o lectură de cărți religioase, recomandând ca fiecare rom să aibe în casa sa o icoană, o biblie, unde vor găsi adevărul și-și vor primeni spiritele.

Art.5 Având grijă de generația de mâine, trebuie să ne îngrijim ca toți copiii să învețe carte și meserii, pentru a înfrunta mai cu temei lupta grea a vieții.

Art.7 În Uniune nu se admit ca membri decât romii, iar ca onorifici numai acei cetățeni care au dat dovadă că iubesc poporul rom, ajutându-i moralicește și materialicește.

Art.8 Orice membru care a suferit o condamnare definitivă și a executat-o va fi exclus din Uniune.

Fondurile Uniunii

Art.9 Fondurile Uniunii se vor compune din taxe de înscriere, cotizațiuni, donațiuni, subscripții, ajutoare și din venitul șezătorilor, serbărilor, balurilor și fructificarea veniturilor.

Art.10 Toți membrii Uniunii sunt obligați la înscriere să verse suma de 10 lei o dată pentru întotdeauna, precum și o cotizație săptămânală de 7 lei, sub luare de chitanță.

Art.11 Toate sumele vărsate Uniunii sub această formă vor fi deținute fără drept de restituire, ele servind la preîntâmpinarea multiplelor cheltuieli ale menținerii uniunii.

Art.12 Membrii Uniunii sunt de 4 categorii: activi, fondatori, onorifici și aderenți.

Art.13 Fondurile sunt administrate de casier, sub controlul președintelui activ, al secretarului general și a 2 cenzori; casierul în nici un caz nu va păstra săptămânal în casă mai mult de cinci mii (5000) lei, restul vărsându-se la o bancă sau la o caserie bisericească sub luare de chitanță.

Administrația Uniunii

Art.14 Administrația Uniunii cade în sarcina întregului comitet central, sub controlul cenzorilor și sub direcția președintelui.

Art.15 La dezbaterile consiliului nu pot lua parte decât cei 5 consilieri, secretarul general, vicepreședintele și casierul, sub președinția președintelui activ, iar în lipsa acestuia de prim-vicepreședinte sau unul dintre consilieri.

Art.16 Cenzorii și ceilalți membrii din comitet au numai drept de vot consultativ.

Art.17 În fața justiției și autorităților, Uniunea va fi reprezentată numai de președintele activ și secretarul general și numai prin delegație specială de prim-vicepreședinte și vicepreședinți.

Art.18 Pentru orice neînțelegere între consilieri și cenzori se formează o comisie de arbitri, compusă din președinte, ajutat de membrii activi din comitet și supleanți.

Art.19 Secretarul de ședință se obligă să asiste la fiecare adunare de comitet pentru a lua notă și dresa procese-verbale de cele propuse și discutate.

Retribuțiuni

Art.20 Nici un membru din consiliu sau din comitetul executiv central nu va fi retribuit cu vreun salariu pe termen de 1 an, în afară de președinte, vicepreședinți, secretar general și casier central, și aceasta numai după ce Uniunea va avea fonduri suficiente.

Art.21 Se va restitui președintelui activ care a fondat Uniunea sumele cheltuite de d-asa, sumă care se fixează la 14.000 lei.

Art.22 Corespondența și actele juridice vor fi semnate și de secretarul general, iar în lipsa acestora prin delegații de unul din vicepreședinți și secretarul de ședință.

Drapelul și insigne

Art.23 Drapelul Uniunii se compune din culorile naționale cu pajura țării, purtând în fiecare colț câte un semn distinct, reprezentând: o vioară, o nicova-

lă, un compas și o mistrie cu ciocan, semne ale artei și meseriilor romilor din România.

Dispozițiuni generale

Art.24 Adunările ordinare se fac săptămânal sau lunar, iar cele extraordinare de 2 ori pe an și congresul o dată pe an.

Art.25 Aceste adunări se fac prin convocarea președintelui activ sau la cererea înscrisă a cel puțin 50 de membri aderenți, considerându-se adunări valabile numai acelea cu numărul jumătate plus unul din totalul membrilor aderenți din Capitală.

Art.26 Insigna Uniunii va fi purtată numai de membrii cu cotizația plătită la zi.

Art.27 Fiecare membru este dator să desfășoare o intensă propagandă pentru dezvoltarea muncii, activând în cadrul programului ei.

Art.28 La decesul unuia dintre membrii fondatori, activi sau aderenți cu cotizațiile la zi, ceilalți membrii sunt obligați să însoțească carul funebru și să facă gardă drapelului ce va fi trimis în acest scop.

Art.29 Uniunea va înființa comitete și filiale în toate părțile țării.

Art.30 Administrația fondurilor va fi conformă cu legea contabilității publice.

Art.31 Comitetul central hotărăște și aprobă toate normele prevăzute în statut și lucrările lui vor fi trecute într-un registru special de procese-verbale care vor fi semnate de membrii prezenți și de cel ce a prezidat ședința comitetului.

Art.32 Orice hârtie expediată va avea și copie la dosar cu avizul aceluia care a semnat-o pentru a fi direct răspunzător.

Art.33 În limitele fondurilor, Uniunea va putea acorda ajutorarea oamenilor săraci pentru cazuri nenorocite, cu aprobarea membrilor de comitet.

Art.34 Membrii comitetului care vor lipsi de la 3 ședințe nemotivat, vor fi considerați demisi de președintele activ.

Art.35 Statutul de față reprezintă legea membrilor Uniunii și orice abateri de la dispozițiile sale atrage excluderea.

Art.36 Toți membrii sunt obligați să aibă o atitudine cuviincioasă față de președinte și consilieri, contrariu vor fi excluși din Uniune.

Art.37 Sub nici o formă nimeni nu va putea cere înlăturarea președintelui activ de la conducerea Uniunii atât timp cât dânsul își impune autoritatea de conducător și reprezentant al nostru.

Art.38 Completarea oricărui loc vacant prin decesul sau excluderea unui membru din comitet se va face prin alegerea unei alte persoane din 3 candidați și prin votul secret al tuturor celorlalți membri din comitet; iar în interesul Uniunii președintele activ va putea înlocui cu consimțământul numai a 4 membri frunțași din comitet pe alți membri care nu corespund rolurilor lor.

Art.39 Toți membrii, indiferent de categoria lor, trebuie să asiste la adunările ordinare și extraordinare într-o ținută curată.

Art.40 Se consideră negat acel membru care lucrează contra intereselor Uniunii și a semenilor săi.

Art.41 Un regulament va arăta amănunțit modul de funcționare al statutului de față, în conformitate cu legea de recunoaștere a persoanei juridice.

REGULAMENT

Art.1. Prin membrii fruntași din comitet se înțelege președintele activ, secretarul general, casierul, primul vicepreședinte, vicepreședinții, consilierul referent, primul consilier, primul cenzor.

Art.2 Procesele-verbale ale ședințelor posterioare legalizării actului constitutiv și statutului au putere regulatorie în noua alcătuire a comitetului și a modului de administrare a Uniunii.

Art.3 Președintele Uniunii, chiar trădat de comitet, nu înseamnă că poate fi decăzut din drepturile sale de fondator și conducător al Uniunii, putând încheia un nou comitet cu persoane demne, muncitoare și cinstite.

Art.4 Nici o organizație de romi nu poate activa în numele „Uniunii Generale a Romilor din România” dacă nu este afiliată cu procese-verbale de constituire și adeziune expresă exprimate de conducătorii de filiale; contrariu se va sesiza justiția.

Art.5 Prin interpretarea articolelor din statut, sub forma lor intuitivă și explicativă, articolele din prezentul regulament le completează în formă definitivă, adică: președintele activ are puteri nelimitate în conducerea, administrarea și organizarea Uniunii și a filialelor sale, el neputând fi sabotat dintre membrii comitetului central decât prin convocarea a 500 membri în ședință extraordinară, acuzatorii dovedind vina de care este acuzat și obținând jumătate plus unul din cei 500 de aderenți.

Art.6 La data publicării prezentului act constitutiv, cu statutul și regulamentul lui la 1 martie 1934, neexistând nici o gestiune de controlat și nimic de imputat, urmează ca de la această dată se va urma cu scripte, contabilicește, cenzorii intrând în funcție reală și nu se va neglija nimic din prevederile statutului cu privire la mărirea fondului și lucrările de secretariat.

Art.7 Secția feminină luând ființă, va activa în cadrul programului Uniunii sub directiva președintei de acord cu președintele activ al Uniunii, care are cuvânt hotărâtor.

Art.8 Actualul comitet este compus din următoarele persoane: Președinte onorific Mihai Berceanu (deputat, prim ajutor de primar al municipiului București); președinte activ G.A. Lăzărescu-Lăzărică, publicist, misionar al Bisericii ortodoxe-române, voievod al romilor; prim-vicepreședinte Apostol Matei, proprietar, constructor autorizat; vicepreședinți: Gh.V. Creangă, mare fierar, proprietar, Gh. Niculescu, proprietar, comerciant; secretar general, casier Niculae Niculescu, comerciant; consilier referent Dumitru Gh. Oprea; ajutor casier Niculae Matei, proprietar, meșter zidar; bibliotecar-arhivist Mihail Gh. Creangă, student; secretar ședință Ioan Dumitrescu, viorist; prim consilier Vasile Stănescu Bulgaru, șef de orchestră; prim cenzor Vasile Stoica, pensionar, proprietar; consilieri: G.G. Păun, Scarlat Nicolae, Dumitru Baban; cenzori: Apostol Stănescu, Nicolae Gh. Alecu, Iordache Banu, Nicolae Gh. Rugu, I. Marin Grițoi; consilier referent A. Ionescu, muzicant; membri comitet: I. Păun, Gh.N. Costache, Păun Gh., Stoica Niculae, D. Stoicescu, Tudor Gheorghe, Costică

Florea, Gh. Anghel, Nica Niculae, Ilie M. Ion, Manilide Ene, Oprea Marinescu, Voicu Ștefan, Matei Rădulescu, Alex. Mitoi.

*

SECȚIUNEA FEMININĂ

Președinte de onoare: d-na Margareta Nicolau, ziaristă; președintă activă: d-șoara Petruța Gr. Niculescu, artistă mezosoprană, absolventă a Conservatorului; Silvia Gr. Niculescu, pianistă, absolventă a Conservatorului; vicepreședintă: Marta G. Lăzurică, corespondentă de limbi străine, secretar general[3]; Elvira Zâmbreșteanu și Maria Niculae Matei, membre în comitet; El. Nedelescu, consilier; Dorina Constantinescu, consilieră referentă; Olimpia Tatoi, pedagogă, secretar de ședință.

La organizațiile din provincie: Gh.D. Bașno-Brăila, președinte al organizației județului Brăila; Velțan Nicolae, organizația Crișana; Lazăr Naftanailă, președinte al organizației județului Prahova; Ilie D. Săvulescu, președinte al organizației județului Muscel; I. Niculescu-Gărăilă, președinte al organizației Ilfov.

Acești președinți de filiale și regiuni, ca și ceilalți președinți de organizații județene, sunt de drept membri în comitetul central al Uniunii. În comitetul central vor mai putea intra și alte persoane care se vor dovedi demne, muncitoare și devotate.

Cererea de personalitate juridică a Uniunii s-a introdus la Tribunalul Ilfov, formând dosarul nr. 1001 din 1934 cu prim termen la 27.II.1934, Patriarhia Română intervenind la autoritățile în drept pentru a da aviz favorabil, deci în termen de maximum 2 luni această formalitate va fi îndeplinită, după care va urma cererea de recunoaștere și ca persoană mirală prin Parlamentul țării.

Comitetul va putea fi restrâns după acordarea personalității juridice, când nevoia va cere.

*

CELE 10 PORUNCI ALE ROMILOR

1. Să nu furi
2. Să nu blestemi
3. Să nu juri fals
4. Să nu trăiești necununoscut
5. Să aperi Biserica Ortodoxă
6. Să fii devotat Țării și Regelui
7. Să nu bei
8. Să nu ascuți șoaptele dușmanilor Țării și Bisericii Ortodoxe
9. Să ascultați porunca Voievodului nostru G.A. Lăzărescu-Lăzărică
10. Să te înscrii în „Uniunea Generală a Romilor”

[ANEXĂ]

Tribunalul Ilfov, Secția Notariat,
Proces-verbal nr. 32.620/1933 noiembrie 16

Înaintea noastră, A. Balș, supleant, Tribunalul Ilfov, Secția Notariat, asistat de dl. grefier P. Veliciu s-au prezentat astăzi, 16 noiembrie 1933, în pretoriul Tribunalului, d-lor: G.A. Lăzărescu-Lăzărică, M. Apostol, I. Niculescu, I. Paraschiv, G. Creangă, N. Lache, M. Nicolae, I. Costache, Gh. Ioniță, N. Păun, I. Efta, D. Gheorghe, Gh. Păun, V. Busuioc, N. Călin, M. Anghel, V. Stoica, I. Simion, M. Ionescu, M. Simion, Gh. Niculescu, S. Niculae, G. Costache, R. Cristache, Gh. Niculae, Gh. Tudor, Gh. Șerban, C. Gheorghe.

Identitatea am constatat-o prin martorul I. Boruga, avocat din București, personal cunoscut nouă, care ne-a declarat că d-lor sus-zișii sunt cei semnați în acest act constitutiv, având părțile prin petiția înregistrată la nr. 32.304, autentificând prezentul act în dublu exemplar, la care se adaugă statutul.

După ce am vizat ambele exemplare, am citit acest act din cuvânt în cuvânt în auzul părților, care vor declara că acest act e făcut cu consimțământul lor, și că unul din cele 2 exemplare este semnat de Simion Marin, Gh. Niculescu, Gh. Costache, Gh. Niculae și Tudor Niculae prin punere de deget, declarând că nu știu carte, iar de celelate părți și martor prin propria semnătură.

Domnul I. Boruga ne-a declarat că domnia sa a scris și a redactat actul după voința părților.

În urmă, Simion Marin, Gh. Niculescu, Gh. Costache, Gh. Nicolae și Tudor Niculae au pus degetul în dreapta numelui lor, iar celelate părți și martorul au subscriș în prezența noastră exemplarul ce se va păstra la dosar.

Noi, luând act de declarațiunea părților, autentificăm prezentul act constitutiv al „Uniunii Generale a Romilor din România”, actul fiind scris pe coală de lei 27, anulat timbru mobil de lei 27, duplic. 27.

Președinte L.S
A. Balș

Grefier
P. Veliciu

(*Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos. 123/1933, f.56-65*)

[1] În noul guvern instalat cu numai două zile mai devreme (14 nov.), aceste portofolii erau ocupate de C.D. Dimitriu, Victor Antonescu și C. Angelescu.

[2] Este vorba de influentul avocat și profesor universitar, membru al Partidului Național Liberal. Fusese primar al sectorului Albastru din Capitală și deputat de Ialomița și București în mai multe legislaturi.

[3] Marta G. Lăzurică a fost o aprigă susținătoare a mișcării de emancipare a femeilor rome. Vezi și articolul ei, *Un cuvânt și din partea mea către femeile rome*, în „Timpul”, VII, 1938, nr. 70 (8 martie), p.2.

NOTĂ

Ieri după masă, Asociația romilor din capitală a ținut două întruniri, una în cartierul Fântânică – Parcul General Moșoiu – și alta în Șos. Mihai Bravu (șatrele Izvorul Tămăduirii).

La aceste întruniri au vorbit: Nicolae Gheorghe Lache, Ion Niculescu, Dumitru Petre, avocat Goga și G.A. Lăzurică.

Președintele romilor, dl. Lăzurică, a cerut cu insistență tuturor romilor din țara românească ca la apropiatele alegeri să voteze numai cu Partidul Național Liberal[1], care este venit din încrederea M. S. Regelui și a poporului și care este singurul partid de ordine, cu mare trecut istoric și pe care se poate pune bază că va aduce țara la o stare înfloritoare.

Participanții au manifestat în mod călduros pentru dl. I.G. Duca și pentru partidul liberal. S-a hotărât ca o delegațiune să se prezinte d-lui prim-ministru I.G. Duca, care să-i aducă la cunoștință hotărârea romilor de a vota cu partidul liberal și în același timp să ia răspunsul la memoriul pe care romii i l-au prezentat.

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.68)

[1] La data întrunirii relatate în document, se instaurase deja un guvern național-liberal condus de I.G. Duca (din 14 noiembrie 1933), care trebuia să organizeze alegerile parlamentare din 20 decembrie. Cum era aproape o regulă ca cei care guvernează să obțină sufragiile cele mai multe, strategia cea mai eficientă a Asociației romilor devenea votul alături de partidul aflat la putere. De altfel, în urma alegerilor, Partidul Național Liberal a obținut 50,99% din voturi (300 de locuri în Parlament), în vreme ce Partidul Național Agrar al lui O. Goga doar 4,01% (8 locuri). Din nefericire însă, la 29 decembrie 1933, I.G. Duca a fost asasinat la Sinaia de către legionari.

REFERAT

Ministerul de Interne, Direcția Administrației de Stat, cu adresa nr. 13.446-A/1933, ne cere avizul asupra cererii Uniunii Generale a Romilor din România de a i se acorda personalitate juridică.

Din cei 21 de indivizi care iscălesc actul constitutiv, 3 nu au fost găsiți la adresele indicate, fiind complet necunoscuți și prin vecinătate. Ceilalți membri, invitați să ne dea relațiuni despre ei, și unde i-am putea afla, nici până azi nu au putut indica adresele lor (și anume: Ștefan Niculescu, zis Brânzeanu, Constantin Gheorghe și Vintilescu Francisc).

În afară de aceasta, următorii 3 subscriitori ai statutelor: Urziceanu Constantin, Oiță Gheorghe și Ion Costache au caziere la Serviciul Poliției Judiciare

NOTĂ

Ieri după masă, Asociația romilor din capitală a ținut două întruniri, una în cartierul Fântânică – Parcul General Moșoiu – și alta în Șos. Mihai Bravu (șatrele Izvorul Tămăduirii).

La aceste întruniri au vorbit: Nicolae Gheorghe Lache, Ion Niculescu, Dumitru Petre, avocat Goga și G.A. Lăzurică.

Președintele romilor, dl. Lăzurică, a cerut cu insistență tuturor romilor din țara românească ca la apropiatele alegeri să voteze numai cu Partidul Național Liberal[1], care este venit din încrederea M. S. Regelui și a poporului și care este singurul partid de ordine, cu mare trecut istoric și pe care se poate pune bază că va aduce țara la o stare înfloritoare.

Participanții au manifestat în mod călduros pentru dl. I.G. Duca și pentru partidul liberal. S-a hotărât ca o delegațiune să se prezinte d-lui prim-ministru I.G. Duca, care să-i aducă la cunoștință hotărârea romilor de a vota cu partidul liberal și în același timp să ia răspunsul la memoriul pe care romii i l-au prezentat.

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.68)

[1] La data întrunirii relatate în document, se instaurase deja un guvern național-liberal condus de I.G. Duca (din 14 noiembrie 1933), care trebuia să organizeze alegerile parlamentare din 20 decembrie. Cum era aproape o regulă ca cei care guvernează să obțină sufragiile cele mai multe, strategia cea mai eficientă a Asociației romilor devenea votul alături de partidul aflat la putere. De altfel, în urma alegerilor, Partidul Național Liberal a obținut 50,99% din voturi (300 de locuri în Parlament), în vreme ce Partidul Național Agrar al lui O. Goga doar 4,01% (8 locuri). Din nefericire însă, la 29 decembrie 1933, I.G. Duca a fost asasinat la Sinaia de către legionari.

REFERAT

Ministerul de Interne, Direcția Administrației de Stat, cu adresa nr. 13.446-A/1933, ne cere avizul asupra cererii Uniunii Generale a Romilor din România de a i se acorda personalitate juridică.

Din cei 21 de indivizi care iscălesc actul constitutiv, 3 nu au fost găsiți la adresele indicate, fiind complet necunoscuți și prin vecinătate. Ceilalți membri, invitați să ne dea relațiuni despre ei, și unde i-am putea afla, nici până azi nu au putut indica adresele lor (și anume: Ștefan Niculescu, zis Brânzeanu, Constantin Gheorghe și Vintilescu Francisc).

În afară de aceasta, următorii 3 subscriitori ai statutelor: Urziceanu Constantin, Oiță Gheorghe și Ion Costache au caziere la Serviciul Poliției Judiciare

din Prefectura Poliției Capitalei. Primii au condamnări definitive pentru bătăi și ultraj, iar al treilea furt.

În aceste condiții, fără a mai analiza textul actului constitutiv și al statutelor, suntem de părere să nu se acorde personalitate juridică „Uniunii Generale a Romilor din România”.

Comisar-ajutor
[indescifrabil]

(Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos. 123/1933, f.27)

41

[martie 1934]

UNIUNEA GENERALĂ A ROMILOR DIN ROMÂNIA

Frați romi! Concetățeni români!

Uniunea Generală a Romilor din România, împlinind aproape 1 an de existență, în care timp a organizat pe romii din întreaga țară și a izbutit să realizeze lucruri modeste, dar frumoase până în prezent, pornește acum la o intensă manifestație artistico-culturală.

De aceea, s-a hotărât organizarea primului și unicului în România, și chiar în Europa, a unui MARE FESTIVAL ARTISTIC-CULTURAL, dat sub patronajul d-lui Gabriel Marinescu, prefectul minicipiului București, cu următorul program:

1. Conferință despre *Originea, istoria și emigrația romilor în Europa*, conferință ținută de dl. G.A. Lăzurică (voievodul romilor).
2. „Rivalii”, piesă într-un act, cu subiect luat din viața de pe front, în care se arată patriotismul și spiritul de umanitate al soldatului rom în timp de război, piesă originală de dl. Gal, publicist rom.
3. Defilare alegorică a breslașilor romi.
4. Quartet muzical: pian, violoncel, vioară primă și secundă.
5. O nuntă țigănească, cu cântece și dansuri țigănești vechi, de origine indiană, precum și ospete cu datini și obiceiuri țigănești.

Festivalul este organizat de G.A. Lăzurică, președintele Uniunii Generale a Romilor din România, în folosul grădinițelor de copii romi.

Programul se va executa numai de diletanți romi.

Suntem încredințați că semenii noștri romi, precum și concetățenii noștri români, ne vor sprijini, asistând la acest festival care va avea loc în Sala Teatrului Cinema „Omnia” din b-dul Schitul Măgureanu nr. 4, duminicile de la 18 și 25 martie a.c., ora 10 dimineața precis.

Comitetul

(Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos. 123/1933, f.54)

REFERAT

Ministerul de Interne, Direcția Administrației de Stat, cu adresa nr. 2278-A/1934, cere Prefecturii Poliției Capitalei avizul asupra acordării personalității juridice solicitate de Uniunea Generală a Romilor din România, cu sediul în București, strada Sârbească 8.

Studiind actele anexate la acea adresă, actul constitutiv și statutul, și constatând că nici unul dintre membrii Asociației nu-și au profesia și adresa indicată în acte, pentru a se putea face asupra lor informații cerute de lege, am invitat în fața noastră în 3 rânduri pe avocatul Ilie Boruga din București, strada Italiană 13, arătat în acte ca fiind însărcinat cu formalitățile pentru obținerea persoanei juridice. Numitul, nedând curs invitațiunii noastre, am chemat în fața noastră pentru a ne da detaliile necesare pe dl. G.A. Lăzărescu-Lăzărică, președintele Uniunii Generale a Romilor din România. Numitul, purtând întâmpinarea care se alătură, ne arată că comitetul hotărât prin statut și act constitutiv s-a modificat și ne dă o nouă listă cu membrii comitetului, listă care cuprinde 12 persoane.

Întrucât legea și regimul persoanelor juridice prevede în mod expres și sub sancțiunea de respingere a cererii ca asociația ce solicită persoana juridică să indice în actele constitutive:

1. Numele și contribuțiile materiale ale fondatorilor.
2. Numele și prenumele persoanelor ce compun asociația, precum și a celor care formează consiliul de administrație, de control, cu mențiunea profesiei, domiciliului și naționalității lor.
3. Să fie compusă din cel puțin 20 de membri.

Întrucât niciuna din condițiile de mai sus nu sunt îndeplinite, suntem de părere să se dea aviz nefavorabil cererii Uniunii Generale a Romilor din România de a i se acorda persoană juridică.

Comisar-ajutor
[indescifrabil]

(Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos. 123/1933, f.55)

România
 Direcțiunea Generală a Poliției
 Direcțiunea Poliției de Siguranță
 Serviciul de Informații
 No. 37.173-S/14 mai 1934

Domnului Inspector General de Poliție. București

Avem onoare a vă aduce la cunoștință că Asociația artiștilor instrumentiști și lăutari din Pitești și jud. Argeș a cerut Trib. Argeș să fie recunoscută persoană juridică.

Aducându-vă la cunoștință cele de mai sus vă rugăm să binevoiți a dispune să se facă, de urgență, informațiuni complete asupra acestei asociațiuni, iar rezultatul împreună cu avizul dv. să fie comunicat direct Parchetului respectiv, conform ordinului nostru circular no. 46.193 din 13 iulie 1932.

De asemenea veți trimite și Direcțiunii Generale copie de pe adresa ce veți înainta Parchetului, conținând avizul dv., comunicându-ne avizul dat de reprezentantul parchetului în ședință publică și hotărârea justiției asupra cererii asociației susmenționate.

Director general,
 [indescifrabil]

Șeful serviciului
 [indescifrabil]

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.12)

Primăria orașului nereședință Huedin
 No. 1632/1934

Către Prefectura județului Cluj

Pe teritoriul orașului Huedin, pe rezerva de stat așa-zisa „Spinus”, în baza unor dovezi eliberate de organele silvice și agrare din Huedin, fără a avea vreun caracter oficial, s-au așezat 38 familii de țigani nomazi care se compun din: 38 capi de familie, 34 soții și concubine, 99 copii, 43 cai și 38 căruțe. Aceste familii au venit din Vechiul Regat, cel puțin noi așa suntem informați.

Acești țigani nomazi nu sunt membri ai orașului nostru, nici un cap de familie nu posedă nici un act din care ar reieși că au dreptul să se stabilească pe teritoriul orașului Huedin. Astfel fiind, noi am dispus evacuarea lor de pe teritoriul orașului.

Cum acești țigani nomazi se ocupă în mare măsură de furtașaguri de câmp și de furtașaguri de altă natură, și cum acești țigani nomazi, unii, sunt născuți

în comunele învecinate orașului nostru, și apoi cum orașul Huedin are deja 6 familii de țigani nomazi, ce sunt așezate pe teritoriul proprietatea compozesorului urbarialist din Huedin, credem că orașul nostru nu mai poate suporta și această sarcină în plus de a mai ține pe hotarul lui încă un număr atât de mare de familii. În interesul orașului și locuitorilor orașului Huedin, avem onoare a vă ruga să binevoiți a dispune ca aceste familii să fie repartizate pe comune pe întreg județul Cluj.

Huedin, la 29 mai 1934

Preș. Com. Int.
[indescifrabil]

Secretar general
Căpușan

(Arh.St.Cluj, Prefectura județului Cluj, dos. 101/1935, f.40)

45

România
Inspectoratul Regional de Poliție IV Cluj
Serviciul Poliției de Siguranță
No. 11.108/1934

Cluj, la 30 mai 1934

Domnule Director General,

Avem onoare a raporta că în ziua de 28 mai 1934, cu trenul personal la orele 13,22 m. au sosit la Blaj reprezentanții „Uniunii Romilor din România”, de sub prezidenția publicistului Lăzurică, domiciliat în București.

Printre fruntașii țăganilor au fost: secretarul uniunii Frunză Gheorghe și studentul în drept Bărâny, de fel din Mediaș; 12 fete și femei îmbrăcate în costume țigănești conduse de președintele organizațiunii județene din Târnava Mare cu numele Costea Moti, muzicant domiciliat în Mediaș.

La gară au fost primiți de Zima Andrei, maestru de construcții din Blaj, și circa 350-400 romi (țigani) bărbați, femei și copii, Zima ținând o scurtă cuvântare de bun sosit. Au răspuns Costea Moti, președintele organizației romilor din Târnava Mare, și Frunză Gheorghe, secretar al uniunii generale. De la gară oaspeții au fost conduși pe jos în frunte cu muzica țigănească până la locuința lui Zima Andrei, unde intrând cu toții în curte a vorbit Costea Moti, arătând scopul uniunii romilor, declarând că adunarea lor nu este de natură politică, ci culturală, socială și spirituală.

Frunză Gheorghe, secretarul Uniunii Generale a Romilor din România, luând cuvântul arată scopul uniunii, îndemnând mulțimea la solidarizare, viață cinstită, căsătorie legitimă și religioasă, părinții să-și boteze copii și să-i dea la școală, pentru a se lumina și să învețe meserii pentru a putea lua loc în societatea omenească.

În urmă a vorbit iarăși Zima Andrei, care a fost ales președintele organizației din județul Târnava Mică, mulțumind pentru cinstea ce i s-a făcut și asigurând pe cei prezenți că va ști să-și ducă la îndeplinire cu succes sarcina ce a primit. Recomandă ca și antevorbitorul său muncă cinstită pentru a intra în rândurile lumii civilizate.

După terminarea vorbirilor a urmat o masă comună la locuința sus amintită, dată în onoarea oaspeților, iar la ora 17 și 18 minute au plecat cu trenul.

Întrunirea a decurs în ordine.

Inspector de poliție
[indescifrabil]

Șeful Serviciului
I. Stănilă

Domniei Sale, Domnului Director General al Poliției. Direcțiunea Siguranței
București

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.70)

46

[31 mai 1934]

Domnule președinte,

Prin prezenta, aducem la cunoștință d-voastră că dl G.A. Lăzărescu-Lăzărică, în ședința comitetală de la 29 mai a.c., a demisionat din funcția de președinte pentru mai multe motive, între care și acela că nu este rom de origine, după cum se constată din copia demisiei de pe verso.

Comitetul Central, în ședința sa din 31 mai a.c., a ales în *unanimitate* de voturi ca președinte activ și voievod pe dl. G. Niculescu, fost primul vicepreședinte activ și șef organizator pe întreaga țară, căruia îi va fi adresată de acum înainte toată corespondența Uniunii.

Rugându-vă ca și d-voastră să aduceți la cunoștință acest fapt diverselor filiale, vă salutăm.

Pentru conformitate
Secretar general
N. Niculescu

Cu toată considerația, Comitetul Central al Uniunii Generale a Romilor din România

[ANEXĂ]

**Domnilor membrii ai Comitetului Central
al Uniunii Generale a Romilor din România,**

Subsemnatul, G.A. Lăzărescu-Lăzărică, domiciliat în strada Sârbească 8, declar că de a mea bunăvoie și nesilit de nimeni demisioniez din demnitatea de președinte al Uniunii Generale a Romilor din România și de voievod al romilor din întreaga țară, urmând a rămâne ca președinte activ dl. G. Niculescu, conform consfățuirii Comitetului de azi, 31 mai 1934.

Dl. G. Niculescu, ca și voievod al romilor, căruia îi voi preda arhiva și tablo-urile documentate în această Uniune, nemaivând nici o pretenție la nici o instituție din rândurile publice și nu voi atrage consecințe la abateri de nici o natură asupra acestei Uniuni, precum și la Sfânta Patriarhie a României

Mai declar că îmi opresc dreptul de a mai publica în ziare vreun articol asupra Uniunii Romilor.

Această demisie o depun prin faptul că Comitetul a constatat că nu mă bucur de protecția romilor, nefiind rom, conform statutului pe care Uniunea Romilor îl posedă, statut autorizat de Tribunalul Ilfov la nr. 31.620 din 16 noiembrie 1933.

Drept care am dat prezenta din parte-mi față de comitetul adunat azi și care va semna.

Prim-vicepreședinte
Apostol Matei

Secretar general și casier central
N. Niculescu

Vicepreședinte organizator pe țară
G. Niculescu

Ajutor cassier
N. Matei

Președinte sectorul II Negru
Alexandru Constantinescu

Vicepreședinte organizator Ilfov
Neacșu Radu

Reprezentant al organizației Aredealului
care se găsește prezent prin convocare
Costea Motea

(Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos. 123/1933, f.93)

România

Inspectoratul Regional de Poliție IV Cluj

Serviciul Poliției de Siguranță

Nr. 10.971/1934

Cluj, la 31 mai 1934

Domnule Director General,

Avem onoare a raporta că în ziua de 20 mai 1934 a avut loc în Mediaș congresul romilor (țigani) din Târnava Mare, cu participarea d-lui Lăzurică G., voievodul romilor din România, și a delegaților județelor Făgăraș, Brașov și Sibiu.

Acest congres a fost pus sub patronajul d-lui prefect al județului, al primarului și șefului comisariatului de poliție din Mediaș și a fost deschis prin un Te-Deum oficiat de protopopul gr. cat., după care a urmat sfințirea drapelului organizației județene a romilor din Târnava Mare.

Seria cuvântărilor a fost deschisă de către președintele orașului Mediaș, Costea Moti, care a salutat oaspeții și a arătat importanța organizării țăganilor din România.

A urmat apoi președintele organizației județene Velțan Lazăr, din Seica Mare, care a dat instrucțiunile cuvenite secțiilor regionale, îndrumând pe participanți la păstrarea ordinii și a demnității în contactul lor cu ceilalți concuitori.

Voievodul romilor, Lăzurică, a făcut istoria organizării țăganilor din România, a căutat să documenteze prigonirile, făcându-i să înțeleagă că ei sunt descendenți ai tribului de romi din India. Voievodul vorbește apoi despre roadele bine-făcătoare ale organizării, îndrumându-i la o viață de ordine și să ia parte la manifestările sociale din țară, căutând să devină și ei un factor de muncă a patriei.

Dl. președinte al comisiei interimare Mediaș salută congresul în numele orașului, iar dl. prefect al județului îi asigură de protecția d-sale dacă vor căuta să devină elemente de ordine și să-și păstreze calitățile bune. A urmat apoi ținutirea drapelului, după care congresul a fost închis. Seara la ora 21 a avut loc o reprezentație muzicală în localul Uniunii meseriașilor din localitate.

Numărul participanților a fost de circa 2000 țigani din județul Târnava Mare.

Inspector de poliție
[indescifrabil]

Șeful Serviciului
[indescifrabil]

Domniei Sale, Domnului Director General al Poliției. Direcțiunea Siguranței București

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.71)

UNIUNEA GENERALĂ A ROMILOR DIN ROMÂNIA

Frați romi!

O clică de oameni fără de cel mai mic scrupul caută prin diverse manopere murdare și prin minciuni grosolane să aducă vrajbă și agitație în sufletele voastre cinstite și neprihănite. Acești oameni, în cap cu faimosul lor conducător G.A. Lăzărescu-Lăzărică, care de altminteri nici nu face parte din neamul nostru rom, caută prin toate mijloacele a vă face fără voia voastră părtași la mârșăviile ce voiesc a înfăptui. Gândiți-vă că până în prezent neamul nostru n-a fost împănat cu trădători și cu mișei, și aceștia nu urmăresc altceva decât să beneficieze de pe urma așa-zisei și neexistentei Uniunii Generale a Romilor din România de sub conducerea lui G.A. Lăzărescu-Lăzărică.

Toți care sunt în jurul lui cunosc tot atât de bine ca și el adevărata situație, dar prin puterea de convingere pe care o are îi ține încă înlănțuiți în jurul lui și vor cădea cu toții victimă a încrederii pe care o au actualmente față de acest individ.

Treziți-vă, frați romi, până mai e vreme de a nu fi târați în gunoi de acest renegat al neamului nostru!

Deschideți ochii cât mai e timp și nu mai ascultați de minciunile grosolane pe care vi le aruncă în sufletul vostru curat acest individ. Alungați-l cu pietre până nu va fi prea târziu. În ceea ce privește manifestul împărțit de acești oameni de sub directiva lui G.A. Lăzărescu-Lăzărică, e o minciună grosolană sub care vrea să vă atragă pe toți. Dăm prin acest manifest cea mai formală dezmințire că congresele ținute la Craiova, Severin, Sibiu, Ploiești, Mediaș sunt făcute numai sub auspiciile Uniunii Generale a Romilor din România, cu sediul central Piața Sfântul Anton 10, de sub conducerea neobositului luptător rom dl. G. Niculescu.

Cine dintre frații romi doresc de a se convinge de adevăr sunt rugați a se prezenta la sediul central de mai sus notat, unde stau la dispoziție cu acte doveditoare de escrocheriile comise de acest individ. Totodată, în calitate de consilier al Corporației Ministerului Muncii și al Casei Centrale, vă stau la dispoziție cu orice lămuriri privitoare la interesele voastre de breslași ca: florari, vânzători de haine vechi, precum și toți meseriașii ambulanți romi.

Noi v-am înștiințat! Ne-am făcut datoria! Acum e rândul vostru să plătiți cu aceeași monedă acelor ce se pun de-a curmezișul situației neamului rom de mâine.

G. Niculescu

Președinte activ al Uniunii Generale a Romilor din România

(Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos. 123/1933, f.96; Afiș tipărit)

România

Inspectoratul Regional de Poliție IV Cluj

Serviciul Poliției de Siguranță

No. 12.459/1934

Cluj, la 21 iunie 1934

Domnule Director General,

Avem onoare a raporta că în ziua de 10 iunie a.c., orele 16.45, a avut loc în Diciosânmartin[1] o adunare de constituire a Comitetului local al Uniunii Romilor din România.

Adunarea s-a ținut la locuința numitului Fodor Francisc din str. Plopilor nr. 26, participând un număr de circa 250 persoane din oraș și jur, în majoritate femei și copii, întrucât bărbații sunt plecați la lucru.

A prezidat dl. Brudaru Mihai din Blaj, care prezintă publicului pe dl. Zima Andrei, arhitect [din] Blaj, președintele organizator al Comitetului Romilor din județul Târnava Mică. Acesta a făcut cunoscut celor prezenți că d-sa a fost trimis de la centru din București pentru a organiza și constitui comitete în întreg județul. A arătat apoi că scopul Uniunii nu este un scop politic și că, după ce vor fi organizați, nu vine ca să le ceară votul pentru a fi ales deputat. Scopul Uniunii este cultural, social și spiritual.

A descris pe larg felul cum este organizată Uniunea și ce are de făcut atât pe terenul cultural, cât și pe terenul social și spiritual. Îndeamnă poporul rom să fie un popor de ordine, să muncească cinstit și munca lor să nu și-o prădeze pe băuturi, jocuri de cărți și alte obiceiuri rele ce are până acum poporul rom. A îndemnat pe părinți ca să-și trimită copii la școală și să cerceteze biserica, căci numai prin aceste două instituțiuni poporul rom poate să se deștepte și să se ridice la nivelul cultural al altor națiuni. Arată persoanele înalte care sunt în fruntea Uniunii și cu a căror sprijin vor duce Uniunea și poporul rom la o stare înfloritoare. Cere să se solidarizeze și să se înscrie toți în Uniune.

Se dă cuvântul domnului Hoca Grigore, profesor de muzică, care face istoricul poporului rom, arătând că deși acest popor este unul dintre cele mai vechi popoare, este și cel mai înapoiat în cultură și din această cauză cel mai prigonit popor din lume. A descris meseriile romilor și se ocupă în special cu arta muzicală, spunând că aceasta este cu totul deosebită de a altor națiuni și că își au arta muzicală a lor proprie, pe care alte națiuni nu și-o pot însuși. Dă exemplu marele talent a lui Barbu Lăutaru, care a fost un geniu al muzicii și care a fost apreciat și laudat de cel mai mare poet român, de Vasile Alecsandri[2]. Îndeamnă pe cei prezenți să se trezească din amorteala în care se găsesc și să-și trimită copiii la școli, căci numai prin învățătură vor putea să-și ajungă scopul. Mai arată că în prezent în poporul rom se găsesc oameni învățați, între care mulți funcționari publici.

Dl. Brudaru Mihail din Blaj arată modul cum trebuie să se organizeze comitetele locale și după ce a făcut câteva propuneri s-a ales următorul comitet: președinte Rákosi Martin, zidar; vicepreședinte Fodor Francisc; secretar Tompi

Dionisie; casier Ciuncus Adam; cenzor Tompi Francisc; membri în comitet Lovász Béla, Lovász Iosif, Bodor Nicolae, Moni Nistor, Tompi Ardeluş senior şi Ioan Sabău. Se citeşte şi subscrie apoi procesul verbal.

Dl. preşedinte încheie adunarea, mulţumind celor prezenţi pentru că au răspuns şi au luat parte în mod atât de impunător, după care adunarea a luat sfârşit la orele 18, răspândindu-se în linişte, iar oaspeţii sosiţi au plecat la locuinţa preşedintelui local, Rákosi Martin, unde au avut o consfătuire intimă.

Inspector de poliţie
[indescifrabil]

Şeful serviciului
I. Stănilă

Domniei Sale, Domnului Director General al Poliţiei. Direcţiunea Siguranţei
Bucureşti

(Arh.St.Bucureşti, Direcţia Generală a Poliţiei, dos. 34/1922-1938, f.72)

[1] Actualmente localitatea Târnăveni (ung. Dicsőszentmárton).

[2] De origine rob ţigan pe moşia boierului moldovean Drăguli, Barbu Lăutaru (aprox. 1780-1864) are o biografie încă insuficient precizată. A rămas celebru prin virtuozitatea sa instrumentală, fiind starostele lăutarilor din Iaşi, talentul său impresionându-l pe Franz Liszt, pe care l-a întâlnit – se pare – în capitala Moldovei de atunci. Totodată, Vasile Alecsandri, sedus de marele talent al lui Barbu, a compus o cântonată ce i-a purtat numele (asupra lui vezi Gh. Ciobanu, *Barbu Lăutarul. Contribuţii la cunoaşterea vieţii, activităţii şi a repertoriului pe care l-a cântat*, în „Revista de folclor”, III, 1958, nr. 4, p.99-130).

50

Comisarul de serviciu

15 iulie 1934

Notă telefonică

no. 5550/conf. 15 iulie 1934

Inspectoratul Regional de Poliţie Cluj

Către Direcţiunea Generală a Poliţiei

Raportăm că azi, 15 crt., a avut loc în Blaj adunarea Uniunii Romilor din judeţul Târnava Mică. La adunare au participat circa 1000 persoane. Adunarea a avut loc pe Câmpia Libertăţii, unde a fost sfinţit şi drapelul uniunii. La adunare a luat parte şi dl. Lăzărică, preşedintele Uniunii Romilor, şi Andrei Zima, preşedintele organizaţiilor din Transilvania. Adunarea s-a terminat în linişte la ora 17.

Inspector Regional
Costescu

Comisar de serviciu
N. Georgescu

(Arh.St.Bucureşti, Direcţia Generală a Poliţiei, dos. 34/1922-1938, f.73)

România

Inspectoratul Regional de Poliție IV Cluj

Serviciul Poliției de Siguranță

No. 6010/1934 conf.

Cluj, la 7 august 1934

Domnule director general,

La ordinul domniei-voastre nr. 55.753 din 26 iulie curent și ca urmare la nota telefonică nr. 5550 din 15 iulie crt., avem onoare a raporta că Uniunea Romilor din județul Târnava Mică a ținut în ziua de 15 iulie 1934, în orașul Blaj, o adunare la care au participat aproximativ 1000 de persoane: bărbați, femei și copii, romi din oraș și jur, între care și o mulțime de curioși de altă naționalitate, cu următorul program:

La orele 10 au început a se aduna romii din oraș și delegații comunelor din județ la locuința președintelui din Transilvania, Zima Andrei, arhitect, locuitor în Blaj, strada Regele Ferdinand nr. 41.

La ora 13 au mers în corpore la gară, unde au întâmpinat pe voievodul și președintele Uniunii Romilor din întreaga țară, Gh.A. Lăzurică. Zima Andrei, printr-o vorbire scurtă la gară, a urat voievodului bun venit, de unde întreaga procesiune a luat drumul spre oraș; voievodul Gh.A. Lăzurică și încă vreo câțiva străini au intrat și au luat masa la locuința lui Zima Andrei, iar mulțimea a mers pe Câmpia Libertății.

După masă au mers la Câmpia Libertății, unde doi preoți au sfințit drapelul Uniunii Romilor din județul Târnava Mică, după care mai mulți romi au bătut cuie pe prăjina drapelului, contribuind cu diferite sume pentru fondul Reunirii.

Zima Andrei, președintele Uniunii Romilor din Transilvania, a deschis adunarea, exprimându-și bucuria că frații romi au răspuns într-un număr atât de frumos la chemarea șefului, urează bun venit voievodului Gh.A. Lăzurică, președintele Uniunii Romilor din întreaga țară, căruia îi dă apoi cuvântul.

Voievodul Gh.A. Lăzurică vorbește despre cultura socială și spirituală a romilor, arată originea poporului provenit din India, făcând apoi istoricul vieții lui de pribegie de popor nomad, înclinațiunile lor spre artă, spre ce este frumos, precum și istoricul numelui de rom și acel de țigan, ceea ce înseamnă murdar, nespălat, poreclă ce li s-a dat în urma faptului că vagabondând prin țările europene apăreau întotdeauna nespălați, murdari și obosiți de drum. Arată că tocmai în ziua de 15 iulie 1934 se împlinesc 80 de ani de la dezrobirea romilor din România[1].

Poporul romilor, profitând de libertățile recunoscute acum 80 de ani, trebuie să caute prin muncă cinstită și cultură pentru a ajunge la nivelul altor popoare. Tratănd despre sacrificiile făcute până acum, oratorul spune că pe spese proprii a înființat la București grădiniță pentru copii mici ai romilor, Casă de lectură etc, și pe lângă toată activitatea depusă totuși se găsesc unii dintre romi care caută să-l înnegrească și să-l submineze. Este dispus să cedeze

locul de voievod și președinte al Uniunii Romilor din România Mare, dacă se găsește între romi un om mai de valoare și mai activ ca dânsul. Îndeamnă poporul romilor la solidaritate și ajutor reciproc.

Sică Gheorghe, din comuna Agârbiciu [jud. Sibiu], a vorbit despre necesitatea culturală a poporului și roagă pe romi să-și dea copiii la școală.

Adam Bunaciu, din comuna Proștea Mare [Târnava, jud. Sibiu], vorbește despre drepturile la viața romilor, așa după cum au și avut obligațiuni atât față de societate, cât și față de stat de a face serviciu militar, de a plăti impozitele, însă nu pot face uz de drepturile de om, fiind un popor nomad și lipsit de cultura altor popoare. Cere ca romii să-și formeze domiciliu stabile și să caute a se cultiva frecventând școala și biserica.

Nicolae Velțan, din comuna Șeica Mare, vorbește și îndeamnă pe romi să contribuie prin cotizații săptămânale sau lunare pentru formarea unei case de ajutor bănesc a lor, pentru a nu mai fi siliți la necaz să se adreseze altor competenți pentru ajutor, în schimbul căruia apoi trebuie să se presteze lucrări mult mai mari decât valoarea ajutorului primit. În fine, Brudariu Mihai din comuna Manarade scoate în relief meritele voievodului și președintelui Uniunii Romilor din țară, G. Lăzurică.

Zima Andrei, președintele Uniunii Romilor din Transilvania, pe la orele 17 închide adunarea și invită pe auditori să ia parte la conferința de seară, iar mulțimea este rugată să meargă în liniște spre case în comunele lor.

A urmat o masă comună a romilor mai de seamă în restaurantul „Univers”, iar seara la orele 21 a avut loc în sălile aceluiași restaurant o conferință culturală-artistică. Voievodul G.A. Lăzurică vorbește despre calitățile romilor ca popor bun la suflet, iertător, fără nici o răutate și fără a cunoaște răzbunarea. Are înăscut sentimente dezvoltate pentru artă și pentru tot ce este frumos. Face puțină lectură, apoi urmează câteva declamațiuni și recitări din literatura romilor, muzică vocală și instrumentală și dans până în zori.

Adunarea a avut un caracter cultural și fără nici un scop politic.

Inspector de poliție
[indescifrabil]

Șeful serviciului
Dogaru

Domniei Sale, Domnului Director General al Poliției. Direcțiunea Siguranței
București

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.77-78)

[1] Este vorba, probabil, de invocarea Legilor din 1843 și 1844 (cea din 22 martie 1843 în Țara Românească și cea din 14 februarie 1844 în Moldova) prin care se acorda libertate doar unor categorii restrânse de romi. Abia prin legile din 10 decembrie 1855 (în Moldova) și 8 februarie 1856 (în Muntenia) vor fi dezrobiți în totalitate. Pentru detalii vezi Viorel Achim, *Țigani în istoria României*, București, Edit. Enciclopedică, 1998, p.90-98.

Asociația Uniunii Generale a Romilor din România
 recunoscută persoană juridică de Tribunalul Ilfov, secția I, C.C.,
 prin sentința nr. 117/1934
 Sediul Central, Piața Sf. Anton nr. 10
 București

STATUT ȘI REGULAMENT[1]

Motto: „Prin credința nestrămutată în Sfânta Biserică Creștin-Ortodoxă și sub Înalta Oblăduire a Î.P.S. Patriarh Miron Cristea pornim la muncă cins-tită pentru emanciparea oropsitului popor rom, în anul mântuirii 1935, fiind pe tronul Țării Românești Regele Carol II și având ca Moștenitor pe fiul său Mihai, mare Voievod de Alba Iulia”!

Așa să ne ajute Dumnezeu!

Gh. Niculescu,
 președinte activ al „Asociației Uniunii Generale a Romilor din România”

Act constitutiv

Subsemnații Gh. Niculescu, Niculae Niculescu, Vasile Duțan, Niculae Șt. Ionescu, Ioan Dumitrescu, Radu Neacșu, Stan Ionescu, Radu Gheorghe Radu, Ioan Constantinescu, Ioan Stănescu, Ioan Gh. Constantinescu, Ștefan Alexandrescu, Ioan Albescu, Marin Verdeș, Gheorghe Ionescu, Grigore Niculescu, Nae Abagiu, Gheorghe Udrea, Dumitru Iordache, Neculae Bojea.

Pe baza prezentului act constitutiv și a statutului alăturat, care face parte integrantă din actul constitutiv, înființăm o instituție de drept și de fapt, cu caracter de mutualitate privitoare la romii din întreg cuprinsul țării românești.

Denumirea acestei instituții este „Asociația Uniunea Generală a Romilor din România”, având sediul central în București, provizoriu în Piața Sfântul Anton 10, putând avea filiale în alte centre ale țării. Scopul acestei Asociații Generale a Romilor din România este: social, cultural și spiritual, ea nu are scop lucrativ sau patrimonial, ci pur moral și de asistență socială.

„Asociația Uniunea Generală a Romilor din România” se consideră legal constituită de la data autentificării acestui act constitutiv și a statutelor de către Tribunalul Ilfov, secția Notariat.

Pot fi membrii onorifici în Asociație orice cetățean român care să ne cunoască păsul, să ne apere și să ne încurajeze în opera noastră de rededeptare, dacă îndeplinește condițiile din statut.

În programul nostru înscrیم: emanciparea și rededeptarea neamului de romi.

Vom lupta în acest scop – în cadrul legii și a constituției țării – ca o organizație de ordine, cu spirit dinastic, cu dragoste de patrie, de biserică creștin-

ortodoxă, hotărâți să ridicăm nivelul moral și social al romilor, care merită o soartă mai bună și mai demnă în societate, nu ca aceea pe care o au azi și din cauza lipsei totale de organizare.

Dorim să deprindem pe cel ce ne numește cu cuvântul de „țigan”, ca să ne respecte tradițiile noastre, munca și talentele noastre.

Aducem un omagiu chiar în acest act constitutiv vașnicilor noștri luptători pentru cauza romilor, dl. Gh. Niculescu, rom de origine, pe care-l proclamăm președinte și voievod al romilor din România.

Primul nostru consiliu de administrație se compune din 15 persoane, după cum urmează:

1. Gh. Niculescu, președinte activ și voievod al romilor din România, comerciant, domiciliat în str. Senatului 31
2. Niculescu Nicolae, prim-vicepreședinte și secretar general, comerciant, domiciliat în Alea Grecescu 4, Șoseaua Giurgiului
3. Nicolae Șt. Ionescu, vicepreședinte
4. Dușan Vasile, casier central, comerciant, domiciliat în str. Carol 66
5. Ioan Dumitrescu, consilier, domiciliat în str. Ionescu Tei 8, instalator
6. Radu Neacșu, consilier, domiciliat în str. Gogu Zamfirescu II, nr. 60, funcționar
7. Stan Ionescu, consilier, domiciliat în str. Laborator 39, patron de mașini
8. Radu Gh. Radu, consilier, domiciliat în str. Grecescu 4
9. Ioan Constantinescu, consilier, domiciliat în str. Vespari 26, instalator
10. Ioan Stănescu, consilier, domiciliat în str. Viilor 35, funcționar
11. Ioan Gh. Constantinescu, consilier, domiciliat în str. Viilor 35, patron trăsuri piață
12. Ștefan Alexandrescu, consilier, domiciliat în str. Popa Farcaș 25, comerciant
13. Ioan Albescu, consilier, domiciliat în str. Albă 19, comerciant
14. Marin Verdeș, consilier, domiciliat în str. Tudor Vladimirescu 15, comerciant
15. Gheorghe Udrea, consilier, domiciliat în str. Canonul Bunea 15, comerciant

Acest consiliu este ales pe 5 ani, cu drept de reînnoire pentru 5 ani.

3 cenzori titulari:

1. Petre Stănescu, funcționar, Viilor 35
2. Nicolae Constantinescu, florar, Vespari 26
3. Petre Dumitrescu, comerciant, Vaporul lui Asan 21

3 cenzori supleanți:

1. Nicolae Alexandrescu, frizer, Popa Farcaș 5
2. Nae Cocoș, comerciant, Cărmidarii de Jos 28
3. Niculescu Grigore, funcționar, Vaporul lui Asan

Din sânul acestui consiliu s-a format un comitet de direcție, care lucrează cu majoritate de voturi. Comitetul de direcție este compus din următoarele persoane:

1. președinte Gh. Niculescu
2. prim-vicepreședinte Nicolae Niculescu și secretar general
3. vicepreședinte Nicolae Șt. Ionescu
4. Vasile Duțan, consilier și casier central
5. Radu Neacșu, consilier

În virtutea prezentului act de constituire a „Asociației Uniunea Generală a Romilor din România” se socotește ca fondată și constituită chiar de la data autentificării actului, având durată nelimitată.

Pentru obținerea recunoașterii condiției de persoană juridică dăm mandat și delegăm pe Gh. Niculescu și Nicolae Niculescu, asistați de d-nii avocați Davila Ventura și Dumitru Costiniu. Aceștia, împreună sau fiecare în parte, vor avea dreptul să facă cererea de recunoaștere la Tribunalul Ilfov secția I c.c. și să obțină orice acte care vor fi necesare aduceri la îndeplinire a mandatului lor. Vor avea dreptul să semneze în numele instituției până la obținerea autorizației definitive. Vor avea dreptul să facă apel, să renunțe la dreptul de apel, să ne reprezinte în fața oricăror instanțe judiciare și administrative din țară, făcând orice declarațiuni în scopul de mai sus, și în numele nostru să ceară investirea cu formula executorie a hotărârii de recunoaștere, să primească titlul semnând de primire, să ceară și să obțină transcrierea și să subscrie orice act. Într-un cuvânt, vor face tot ce este necesar ca „Asociația Uniunea Generală a Romilor din România” să fie recunoscută și autorizată să funcționeze, fără a avea nevoie de procură specială, cu drept de substituie.

Făcut în București, azi, 11 august 1934

STATUT

CAPITOLUL I

Înființare

Art.1 Cu începere de la 1 mai 1934 se înființează în București o instituțiune cu denumirea de „Asociația Uniunea Generală a Romilor din România”.

Această instituțiune va avea calitate de persoană juridică, respectând actul ei constitutiv și legea persoanelor juridice.

Art.2 Sediul Asociației este în București (provizoriu) în Piața Sfântul Anton 10. Se pot crea filiale organizatorice la fel în diverse centre ale țării.

Scopul Uniunii

Art.3 „Asociația Uniunea Generală a Romilor din România” nu are scop lucrativ sau patrimonial. Ea constituie o mutualitate a cărei țință este propășirea cetățenilor romi din România și ridicarea lor pe tărâm cultural, social și spiritual.

Art.4 Pentru realizarea scopului de mai sus, „Asociația Uniunea Generală a Romilor din România” își propune a înfăptui treptat, în limita puterilor sale și în cadrul legilor țării și Constituției, un vast program pentru membrii ei:

1. Să cultive între membrii ei spiritul de ordine, iubire de dinastie, respect legilor și autorităților bisericii creștin-ortodoxe.
2. Să combată cerșetoria practică de unii romi, dând orientări pentru o viață mai demnă, rezemată pe muncă.
3. Să combată analfabetismul, îndrumând la carte pe copiii romi, să înființeze grădinițe pentru copii.
4. Să încurajeze talentele care se remarcă pe tărâmul artistic.
5. Să organizeze șezători, conferințe educative etc.
6. Să creeze sau să sprijine operele de asistență care ar ajuta pe romii săraci, pe lehuzele rome, pe șomeri etc.
7. Să organizeze colonii de copii, excursiuni.
8. Să organizeze cooperative de construcțiuni, dând posibilitatea celor cu puține mijloace să devină proprietari de locuri și case.
9. Să ia măsuri și să intervie pentru împroprietărirea nomazilor cu locuri de casă și să combată concubinajul.
10. Să îndrumeze pe membrii romi, infiltrându-le spiritul religios.

Programul de mai sus este limitativ.

CAPITOLUL II

Membrii Uniunii

Art.5 Membrii „Asociației Uniunea Generală a Romilor din România” sunt inițiatori, fondatori, activi și onorifici.

Art.6 Sunt membri fondatori și inițiați acei ce au semnat actul constitutiv și au donat suma de 5.000 lei.

Art.7 Pot fi membri fondatori și inițiați președinții filialelor, dacă donează suma de 5.000 lei.

Art.8 Sunt membri activi toți ceilalți la curent cu cotizația.

Art.9 Sunt membri onorifici acei care prin activitatea lor morală reală aduc servicii importante Asociației Uniunii sau care au contribuit cu o sumă importantă pentru programul „Asociației Uniunea Generală a Romilor din România”. Aceste persoane pot fi de orice naționalitate.

Art.10 Calitatea de membru se pierde prin executarea unei condamnări penale. De asemenea vor fi excluși și acei ce s-ar dovedi că lucrează contra intereselor „Asociației Uniunea Generală a Romilor din România”.

Numele și fotografiile membrilor inițiați vor figura în cartea de aur a „Asociației Uniunea Generală a Romilor din România” la sediul central.

CAPITOLUL III

Fondurile Uniunii

Art.11 Fondurile „Asociației Uniunea Generală a Romilor din România” provin din:

1. o taxă de înscriere de 20 lei
2. o cotizație de 15 lei lunar
3. venitul ziarului „Glasul Romilor”
4. venitul din producțiunile și serbările de tot felul
5. donațiuni, subvenții
6. fructificarea veniturilor de mai sus

Art.12 Veniturile nu se pot comercializa, ci se vor întrebuința pentru realizarea scopurilor din acest statut, excedentul păstrându-se la casa de economii a statului.

Art.13 Toți casierii filialelor nu vor putea reține în casă mai mult de 5.000 lei, restul se va vărsa la caseria centrală din Capitală, sub luare de dovadă-chitanță dintr-un registru special.

Art.14 Nici o plată nu se poate face fără o prealabilă aprobare a comitetului de direcție, sub sancțiunea pentru casier de a fi înlocuit și a i se imputa suma.

Art.15 Comitetul poate cere, după împrejurări, casierilor și depunerea unei garanții în bani și imobiliare.

CAPITOLUL IV

Organe de conducere

Art.16 Organele de conducere sunt:

1. adunarea generală a membrilor
2. consiliul de administrație
3. comitetul de direcție

Organe de control. Comisia cenzorilor. Adunarea generală

Art.17 Adunarea generală e formată din toți membrii „Asociației Uniunea Generală a Romilor din România”, în curent cu plata cotizațiilor lunare, și care are următoarele atribuțiuni.

1. hotărăște asupra tuturor chestiunilor înscrise pe ordinea de zi a adunării.
2. aprobă gestiunea „Asociației Uniunea Generală a Romilor din România” încheiată la 31 decembrie în fiecare an și dă descărcare consiliului de administrație și comisiei de cenzori.
3. alege pe membri în consiliul de administrație sau pe supleanți. Procedura de alegere se va fixa de regulamentul acestui statut, care constituie o lege între membrii „Asociației Uniunea Generală a Romilor din România”.
4. votează bugetul anual al „Asociației Uniunea Generală a Romilor din România” și modificarea statutelor.
5. se pronunță în caz de lichidare sau dizolvare.

Atribuțiunile adunării generale sunt nelimitate în cadrul acestui statut.

Art.18 Adunarea generală este ordinară sau extraordinară. Ea se convoacă de către președinte, primul vicepreședinte, de comisia cenzorilor sau de un nr. de 50 membrii la curent cu plata cotizațiilor.

Art.19 Convocarea se va publica într-un ziar cu tiraj din Capitală, în ziarul „Asociației Uniunea Generală a Romilor din România”, prin afișe lipite la sediul casei și la un local unde se adună în mod obișnuit membrii „Asociației Uniunea Generală a Romilor din România”, cu 15 zile înainte de ziua fixată.

Art.20 Convocarea va cuprinde ordinea de zi, ziua, ora și locul unde va avea loc ședința.

Art.21 Adunarea generală ordinară are loc în prima duminică a lunii februarie la sediul „Asociației Uniunea Generală a Romilor din România” sau la locul indicat prin publicație.

Art.22 Adunarea generală extraordinară se convoacă de aceleași persoane și în aceeași zi, ori de câte ori este locul de a se lua o hotărâre importantă și urgentă, tot cu 15 zile înainte.

Art.23 Deciziunile adunării generale se iau cu majoritatea de voturi a membrilor înscriși în „Asociației Uniunea Generală a Romilor din România” și la zi cu plata cotizației.

Art.24 În cazul în care nr. acesta nu se întrunește de la prima convocare, adunarea va avea loc, fără altă convocare, în ziua corespunzătoare a săptămânii următoare, când se va ține cu orice nr. de membrii prezenți, din Capitală sau din provincie, în același local, aceeași oră, cu aceeași ordine de zi.

Art.25 Adunarea generală se prezidează de președintele „Asociației Uniunea Generală a Romilor din România” sau în lipsa lui de primul vicepreședinte sau membrii delegați de consiliu.

Hotărârile se iau cu majoritate de voturi exprimate prin vot secret, prin aclamațiuni sau ridicare de mâini. Ele se consemnează în procesul-verbal de ședință semnat de președinte și secretarul adunării și contrasemnat de 4 membri asistenți din adunare.

CAPITOLUL V

Consiliul de administrație

Art.26 Se compune din 15 membri titulari și 4 supleanți.

Art.27 Consiliul se alege de adunarea generală ordinară sau extraordinară, la expirarea mandatului sau în caz de descompletare cu mai mult de 8 membri titulari.

Art.28 Primul consiliu al „Asociației Uniunea Generală a Romilor din România” este acela prevăzut în actul constitutiv și în acest statut și e format din următoarele persoane:

1. Gh. Niculescu, președinte activ și voievod al romilor
2. Nicolae Niculescu, prim-vicepreședinte și secretar general
3. Nicolae Șt. Ionescu, vicepreședinte
4. Dușan Vasile, consilier, casier central
5. Ioan Dumitrescu, consilier
6. Radu Neacșu, consilier

7. Stan Ionescu, consilier
8. Radu Gh. Radu
9. Ioan Constantinescu
10. Ioan Stănescu
11. Ioan Gh. Constantinescu
12. Ștefan Alexandrescu
13. Ioan Albescu
14. Marin Verdeș
15. Gh. Udrea

Consilieri supleanți

Gh. Ionescu, Grigore Niculae, Nae Abagiu, Dumitru Iordache, Neculae Boji.

Art.29 Acest consiliu nu se poate schimba de adunarea generală timp de 5 ani și cu drept de prelungire pe alți 5 ani.

Art.30 Hotărârile consiliului se iau cu majoritate de voturi a nr. de membri prezenți convocați.

Art.31 Comitetul de direcție numește și revocă fără preaviz pe funcționari, adunarea generală fixându-le și salariile.

Comitetul de direcție

Art.32 Consiliul de administrație alege din sânul ei 4 membri activi, care împreună cu președintele constituie comitetul de direcție.

Art.33 Comitetul de direcție are depline puteri, ca și consiliul. El este sufletul consiliului și deciziunile sale sunt executorii imediat. Hotărârile comitetului de direcție se iau cu majoritate de 3 voturi.

Art.34 Primul comitet a fost ales cu drept de prelungire pe alți 5 ani și este compus din :

1. Gh. Niculescu, președinte activ și voievod al romilor
2. Niculae Niculescu, prim-vicepreședinte și secretar general
3. Nicolae Șt. Ionescu, vicepreședinte
4. Duțan Vasile, consilier, casier central
5. Radu Neacșu

Comisia cenzorilor

Art.35 Comisia Cenzorilor se compune din 3 cenzori titulari și 3 cenzori supleanți. Cenzorii titulari sunt d-nii Petre Stănescu, Nicolae Constantinescu și Petre Dumitrescu. Cenzorii supleanți sunt d-nii Nicolae Alexandrescu, Nae Cocoș și Niculescu Grigore.

Art.36 Ei sunt aleși de adunarea generală și mandatul lor nu durează decât un an. Pot fi însă realeși de adunare. Cenzorii supleanți îi înlocuiesc pe cei titulari când comisia nu se poate completa.

Art.37 Consiliul se convoacă de către președinte cel puțin o dată pe lună, pentru a fi pus în curent cu cele hotărâte și executate de comitetul de direcție.

Art.38 Membrul care va lipsi nemotivat de la 3 ședințe poate fi exclus de președinte.

Art.39 Supleanții înlocuiesc cu aceleași puteri pe titulari ori de câte ori consiliul nu se poate completa.

Art.40 Când consiliul se descompletează cu mai mult de 8 membri, se procedează la o nouă alegere de membri, după normele arătate în regulament.

Art.41 Consiliul de direcție e răspunzător dacă aduce rea credință intereselor „Asociației Uniunea Generală a Romilor din România”.

Art.42 Cenzorii sau cenzorii supleanți sunt însărcinați cu întreg controlul gestiunii consiliului, al consilierilor de la filiale și casierului central, ori de câte ori cred necesar și cel puțin o dată pe lună. Observațiile lor se consemnează într-un registru special și se execută de secretarul general.

Reprezentarea

Art.43 „Asociația Uniunea Generală a Romilor din România” are ca simbol la orice manifestare solemnă un drapel cu o broderie alegorică.

Art.44 În justiție, precum și înaintea oricărei autorități administrative, financiare etc, „Asociația Uniunea Generală a Romilor din România” va fi reprezentată de regulă prin președinte sau, în lipsa lui, de primul vicepreședinte. Ei pot delega pe un membru din consiliu a se prezenta înaintea tuturor autorităților. Delegația va fi semnată de președinte și de secretarul general.

Dizolvarea

Art.45 În caz de dizolvare din orice motive s-ar produce a Asociației Uniunii, se va proceda conform persoanei juridice.

Art.46 Gh. Niculescu, președintele Asociației Uniunii, are însă dreptul de a-și retrage sumele avansate până la constituirea Asociației Uniunii din încasările treptate ce se vor face pe baza actelor justificative aflate la dosar.

Despre ajutoare

Art.47 Membrii înscriși la „Asociația Uniunii Generale” în regulă cu plata cotizațiilor au drept la ajutor în caz de boală. Aceste ajutoare se dau numai după avizul medicilor „Asociației Uniunii Generale”. De asemenea, vor avea drept la ajutor femeile rome în caz de nașteri, decesuri în familie, care ajutoare vor fi desemnate de Consiliul de Administrație, precum și cotele obligatorii în fiecare caz în parte.

Art.48 „Asociația Uniunii Generale a Romilor din România” nu face operații de împrumuturi, ci numai de ajutorare.

Art.49 Nici un ajutor nu se va acorda de Centrală sau Filiale mai înainte de trecerea unui an și numai pentru membrii în curent cu plata cotizațiilor de la data punerii în aplicare a prezentului Statut și Regulament.

Dispoziții tranzitorii

Art.50 Recunoaștem ca membrii onorifici ai Asociației Uniunii următoarele persoane: I.P.S.S. Patriarh dr. Miron Cristea, d-nii miniștri de interne, ai muncii și de justiție, dl. Stelian Popescu, marele român și director al ziarului „Universul”, dl. Ștefan Brăiloiu, prim-președinte al Tribunalului Ilfov, dl. primar general al municipiului București, dl. prefect de poliție, dl. prefect al județului Ilfov, Domnița Belcineanu, ca fondator și președinte al secției feminine, dl. Costea Mottea, președinte județul Târnava Mare, dl. Marin Simion, președinte județul Dolj, dl. Neacșu Radu, reprezentantul organizației județene Ilfov.

Art.51 Alegem cu unanimitate de voturi ca președinte de onoare pe I.P.S.S. Patriarhul dr. Miron Cristea.

Art.52 Până la constituirea „Asociației Uniunii Generale” au aderat următoarele filiale: filiala județului Brăila, filiala județului Ilfov, filiala județului Dolj, filiala județului Muscel, organizațiile din Ardeal, Crișana, Târnava.

Art.53 Până la întocmirea regulamentului, deciziile comitetului de direcție, date în spiritul acestui statut, au putere obligatorie între membrii „Asociației Uniunii Generale”. Regulamentul întocmit se va putea supune adunării generale pentru aprobare.

Art.54 Membrii care se vor înscrie la această Asociație nu pot face parte din vreo altă organizație privitoare la romi.

Art.55 Președintele și secretarul general nu pot fi demiși decât de adunarea generală, care în aceste cazuri trebuie să întrunească 80% din numărul de înscriși în „Asociația Uniunii Generale”.

Art.56 Pe baza acestui statut, comitetul de direcție va putea organiza în Capitală o grupare a femeilor rome care va lucra cu concursul unui Comitet feminin, dar cu aprobarea și sub auspiciile comitetului central.

Art.57 Toate fondurile secției feminine se vor vărsa la caseria comitetului central.

Gh. Niculescu, Nicolae Niculescu, Dușan Vasile, Nicolae Șt. Ionescu, Ioan Dumitrescu, Radu Neacșu, Stan Ionescu, Radu Gheorghe Radu, Ioan Constantinescu, Ioan Stănescu, I.Gh. Contantinescu, Ștefan Alexandrescu, Ioan Albescu, Marin Verdeș, Gh. Udrea

*

REGULAMENT

Art.1 Prin membrii fruntași ai comitetului „Asociației Uniunii Generale a Romilor din România” se înțeleg: președintele activ, primul vicepreședinte, vicepreședinții, consilierii, cenzorii.

Art.2 Nu pot face parte din comitet decât numai persoane rome de origine, cu excepția membrilor onorifici și donatori și a acelor care s-au constatat că lucrează pentru propășirea Asociației. Aceștia din urmă categorie nu pot face parte decât numai în calitate de „membri onorifici”.

Art.3 Președintele, chiar trădat de membrii din comitet, nu poate fi degradat de drepturile sale de fondator și conducător decât numai când se va cere adunării generale extraordinare, care va trebui să întrunească conform statutului 80% din membrii la curent cu cotizația și având hotărâre de 50% plus din majoritate.

Art.4 Nici o Asociație de romi nu poate activa în numele „Asociației Uniunii Generale a Romilor din România”, fără ca aceasta să aibă un proces-verbal de afiliere și o prealabilă împuternicire din partea comitetului de direcție a „Asociației Uniunii Generale”.

Art.5 Președinții filialelor Asociației din întreaga țară se consideră de drept membri în comitetul central al „Asociației Uniunii”.

Art.6 De la data publicării „persoanei juridice” a „Asociației Uniunii Generale a Romilor din România”, a Statutului și a prezentului Regulament se va urma cu scripte, contabilicește, cu registre în regulă și se va lucra după statut și regulament în privința fondurilor și lucrărilor în general.

Art.7 Organizația feminină a „Asociației Uniunii Generale a Romilor din România” va activa sub conducerea unui comitet feminin, care va fi pus sub direcția de ordonare a comitetului de direcție a „Asociației Uniunii”.

Art.8 În limitele posibilităților, se va interveni ca „Asociația Uniunea Generală a Romilor din România” să fie trecută ca „persoană morală” prin Camera și Senat.

Art.9 Taxele pentru membrii „Asociația Uniunea Generale a Romilor din România” sunt:

Taxa înscriere.....lei

Taxa lunară.....lei

Cartea de membru, statut, insigna.....lei

Taxa înmormântare.....lei

Art.10 Nu vor beneficia de articolele din statut și regulament decât numai membrii la curent cu cotizațiile și aceasta după o vechime de 1 an.

Art.11 Nici o filială a „Asociației Uniunii Generale a Romilor din România” nu va putea ține congrese, festivaluri, serbări etc fără avizul comitetului de direcție, contrariu va suferi rigorele statutului.

Art.12. Toți membrii activi ai „Asociației Uniunea Generală a Romilor din România” vor căuta ca în toate împrejurările să dea dovadă de bun-simț, să fie ordonați și să respecte ordinele emise atât de la comitetul central, cât și la filiale. Cei ce vor găsi că sunt în contradicție cu acest articol li se aplică întâi un aviz, iar apoi excluderea din Asociație sau filiale. Acest articol privește și pe membrii filialelor.

Art.13 Patronul „Asociației Uniunea Generală a Romilor din România” va fi Sfântul Gheorghe, care se va serba în fiecare an, după un program stabilit de comitetul de direcție, iar serviciul religios se va oficia în orice biserică din Capitală.

Art.14 Asociația va putea da în fiecare an un bal și o serbare, unde fiecare membru este obligat a lua un bilet de serbare și unul de bal; taxa va fi stabilită de consiliul de administrație.

Art.15 Acest statut și regulament s-a votat în Adunarea generală și se pune în aplicare pe data de 1 ianuarie 1935 și se poate modifica și revizui după cererea a 100 membri la curent cu plata cotizației.

[ANEXA 1]

Tribunalul Ilfov, secția I, C.C.

Extras

În conformitate cu art. 93 din legea persoanei juridice, prin sentința acestui Tribunal, cu nr. 117 din 30 noiembrie 1934, s-a acordat personalitate juridică „Asociației Uniunii Generale a Romilor din România”, cu sediul în București, Piața Sf. Anton 10, asociație care are următorul consiliu de administrație: președinte activ Gh. Niculescu, prim-vicepreședinte și secretarul general Nicolae Niculescu, vicepreședinte Nicolae Șt. Ionescu, casier central Dușan Vasile; consilieri: Ioan Dumitrescu, Radu Neacșu, Stan Ionescu, Radu Gh. Radu, Ioan Constantinescu, Ioan Stănescu, Ioan Gh. Constantinescu, Ștefan Alexandrescu, Ioan Albescu, Marin Verdeș, Gh. Udrea.

Grefa Tribunalului Ilfov, secția I, C.C.

Atestă prezentul extras, pentru a se publica în ziarul „Universul”

Grefier(ss) I. Andreescu

No. 85.195, Dosar no. 5337 din 11 decembrie 1934

[ANEXA 2]

Extras din procesul-verbal extraordinar ținut la București cu delegații din Ardeal în zilele de 16 și 17 februarie 1935

Ambele ședințe au fost prezidate de dl. Gh. Niculescu, voievod și președinte general al „Asociației Generale a Romilor din România”, asistat de dl. N. Niculescu, secretar general, împreună cu comitetul central.

În urma discuțiilor urmate, pro și contra, s-a căzut de acord și s-a autentificat de centru demnitățile reprezentanților filialelor din Ardeal, după cum urmează:

- Andrei Zima din Blaj, președintele activ al Ardealului
- Anton Zorilă din Sibiu, președintele organizator al Ardealului
- C. Brașoveanu din Sibiu, vicepreședinte la centru
- N. Lazăr, vicepreședinte al Ardealului
- A. Bunaci, președinte al județului Târnava Mică
- N. Velțan, președinte organizator al județului Târnava Mică
- N. Banu, președintele plășii Agnita

Drept care s-a încheiat prezentul proces-verbal, urmând semnăturile proprii.

București, 16-17 martie 1935

(Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos. 123/1933, f.28-44)

[1] Adăugat, scris de mână: „Statute aparținând d-lui Gabriel Marinescu, Prefect al Poliției Municipiului București, admis ca membru onorific în Asociație pe ziua de 1 ianuarie 1935”.

Poliția orașului T. Severin
Nr. 453 din 13 august 1934

Către Inspectoratul Regional de Poliție Craiova

[Raport]

Avem onoare a raporta că în ziua de 12 august a.c., în grădina Tomescu „Cărbunaru”, pendinte de acest oraș, a avut loc o serbare câmpenească organizată de Uniunea Generală a Romilor din București, filiala Mehedinți, sub președinția d-lui G. Niculescu, președinte activ al uniunii, și sub patronajul d-lui deputat M. Vârvoreanu[1].

A început la orele 3 1/2 p.m. și au luat parte circa 540-500 romi din Mehedinți.

Dl. Lenghescu I.[2], membru în această uniune, vorbește în numele președintelui și în puține cuvinte arată însemnătatea înființării acestei uniuni și progresul pe care l-a făcut această uniune din anul 1933, data înființării, și până în prezent.

Dl. Marin Simion, președintele romilor din Oltenia, mulțumește d-lui deputat Marius Vârvoreanu pentru bunăvoința ce a avut-o de a veni și asista la aceste serbări. D-sa roagă pe dl. deputat ca atunci când va fi în parlament să-și aducă aminte și de acești nenorociți de romi, ca să fie împrăprietăriți, asigurându-l pe dl. Vârvoreanu, ca și autoritățile, că de azi înainte toți romii din România se vor face oameni de treabă. Roagă totodată pe dl. comandant al Legiunii de Jandarmi Mehedinți ca să dea voie tuturor romilor meseriași care umblă prin satele din județul Mehedinți să-și poată vinde marfa produsă de ei și să nu fie stingheriți de jandarmi.

Dl. deputat Marius Vârvoreanu mulțumește vorbitorilor, asigurându-i că va căuta pe cât va fi posibil spre a satisface drepturile romilor din județul Mehedinți, spunându-le totodată că se simte foarte satisfăcut că vede în aceasta romii un popor de solidarizare, și are convingerea că în scurt timp ei își vor schimba ideile avute până în prezent.

Ca final a urmat o mică piesă de teatru și câteva recitări de poezii.

La ora 8 seara dl. deputat Vârvoreanu a părăsit foarte satisfăcut grădina Tomescu și serbarea a luat sfârșit în liniște.

Șeful poliției
Bătăneanu

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.80)

[1] Încă de la începutul lunii august, comitetele din Oltenia ale Uniunii Generale a Romilor și cele ale Asociațiilor de romi au hotărât afilierea la Uniunea Generală (cf. *Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.75*). În același timp, Lăzurică a fost îndepărtat de la conducere de Gheorghe Niculescu, care s-a proclamat „președinte activ și voievod al romilor din România”.

[2] De fapt este vorba de N. Lenghescu-Clei (Cley), apropiat al lui Gh. Niculescu, devenit peste puțin timp redactorul gazetei „Glasul romilor” și semnat al articolului de fond din primul număr (textul este reprodus în vol. *Minoritățile naționale din România*, III, 1931-1938, coord. I. Scurtu, București, Arhivele Naționale ale României, 1999, p.267). N. Lenghescu este și autorul *Marșului romilor* (muzică și versuri), publicat în „Gazeta romilor”, VI, 1940, nr. 14 (aprilie), p.3.

54

Patriarhia Română
Consiliul Central Bisericesc
București, strada Matei Millo 10, etaj III
Nr. 7474/7 septembrie 1934

Domnule Prefect,

Sub auspiciile și cu sprijinul moral și material al Sfintei Noastre Patriarhii s-a organizat, cu sediul în București, Uniunea Generală a Romilor din România, cu scopul, între altele, de a îndruma spre o viață morală și religioasă pe toți romii din țară.

Uniunea, în adunarea de constituire, și-a ales comitetul și a votat statutul, a cerut și obținut autentificarea statutelor și a făcut formalitățile pentru obținerea persoanei juridice prin Tribunal.

În vederea organizării și strângerii în aceeași uniune a tuturor romilor și a tuturor asociațiilor de romi din România, câtorva inițiați care s-au bucurat de încrederea organelor bisericești li s-a acordat prin Sfânta Arhiepiscopie a Bucureștilor titlul și cartea de misionar. Aceștia și-au luat sarcina de a propaga printre romi ideea de a se organiza și de a-i îndruma la o viață creștină și religioasă pe baza învățăturilor morale ale Bisericii noastre creștine și românești.

Unii însă dintre cei ce s-au bucurat de încrederea noastră au început a propaga dezbinarea între romi, punându-se în slujba unor interese străine de scopul sus-zisei Uniuni și contrare ideii sprijinite de Biserica noastră, lucru care ne-a determinat să le retragem cărțile și titlul de misionari. Aceștia sunt: Gh. Niculescu, Nicolae Niculescu și Constantin Alexandrescu, toți cu domiciliul în București, Piața de flori Sf. Anton 10.

Vă rugăm să citați pe aceștia și să le puneți în vedere să depună la organele polițienești cărțile de misionar ce li s-au eliberat de Sfânta Arhiepiscopie a Bucureștilor, de care se prevalează aceștia.

Totodată, Uniunea Generală a Romilor din România, prin adresa nr. 1021 din 6 august a.c., ne roagă să intervenim la dvs. pentru ca să se facă cercetări prin organele polițienești, cine a semnat și a răspândit alăturatul manifest, în care figurează ca președinte al Uniunii pretinsul arhimandrit Calinic I. Popp

Șerboianu, întrucât Uniunea contestă că ar avea vreo cunoștință de aceste semănături sau că ar avea vreo legătură cu această persoană.

Rezultatul acestor cercetări, împreună cu cărțile depuse, vă rugăm să binevoiți a dispune să ni se înainteze cât se poate de în grabă.

Primiți, vă rugăm, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni și Arhieresti Binecuvântări.

Președinte
[indescifrabil]

Referent
[indescifrabil]

(Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos. 123/1933, f.79)

55

UNIUNEA GENERALĂ A ROMILOR DIN ROMÂNIA

Frați romi!

În ziua de 9 septembrie 1934 se va ține în Sibiu, în sala și grădina „Thalia”,

CONGRESUL GENERAL

al romilor din județul și orașul Sibiu, împreună cu
Serbarea Sfințirii Drapelului,

Sub patronajul d-lui Prefect al județului Sibiu,
d-lui Primar al Municipiului Sibiu,
d-lui Prim Președinte al Tribunalului, d-lui Prim Procuror și
d-lui Chestor de Poliție

Nașii drapelului vor fi: I.P.S.Sa Mitropolitul dr. Nicolae Bălan și I.P.S.Sa Mitropolitul dr. Vasile Suciu.

Vă chemăm stăruitor să participați la această mare adunare în număr cât mai mare și cu curajul oamenilor ce nu au nimic ce să-și impute, ca cetățeni dornici de o viață nouă, înfruntând vitregia vremurilor grele.

Facem un apel calduros către toți romii care au parvenit prin muncă și abnegație să nu-și renege neamul, ci să vie în mijlocul nostru, încurajându-ne, iubindu-ne, ca o chemare a sângelui.

Frați romi!

Trăim de veacuri pe pământul ospitalier al țării românești, pe care-l iubim ca pe însuși trupul și sufletul nostru.

Din neamul romilor sau al țișanilor, cum ni se spune, n-au ieșit niciodată trădători și vânzători de țară; nu au făcut comploturi contra nici unei autorități de stat și nu au fraternizat cu nici un vrăjmaș al neamului românesc.

Ne-am jertfit și noi pentru această Românie Mare; i-am dat oameni de seamă pe care istoria-i amintește cu recunoștință și – după puțină –, ne îndepli-

nim toate datoriile de cetățeni; totuși nici un alt neam nu este mai umilit, mai urgisit și mai disprețuit, mai nebagat în seamă și amărât ca neamul nostru țigănesc.

Pentru a arăta lumii întregi că dorim o soartă mai bună și nu merităm atâta dispreț, am luat inițiativa ținerii acestui congres, ca să ascultați pe reprezentanții voștri cei mai calificați, aleși din clasa intelectuală, care vă vor arăta care sunt necazurile voastre, cine sunteți și ce puteți voi.

Președinții Uniunii Generale a Romilor din România

Arhimandrit Calinic I. Popp Șerboianu

G.A. Lăzurică, publicist

Gheorghe Niculescu, mare comerciant

Președintele filialei Sibiu

Const. C. Brașoveanu, Sibiu, str. Șarpelui nr. 2b

(Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos. 123/1933, f.90)

56

12 septembrie 1934

Stimate Domnule Niculescu,

Cred că aveți cunoștință, ca și toți cei din țara românească, de acțiunea întreprinsă de mine în anul 1933, când pentru întâia oară am luat inițiativa unei asociații generale a tuturor romilor din țară. În programul meu publicat atunci, ca și în statute, am exclus chestiunile religioase și politice, interesându-mă numai de chestia culturală și economică, singurele de care avem nevoie, căci cu celelalte se ocupă politicienii și biserica.

Cum ar fi posibil ca o minte ca a mea, care știe că noi avem romi de toate confesiunile, să vie să arunce vrajbă religioasă între frații de același sânge?

Aceasta a trecut numai prin capul celui Lăzărescu, trepăduș electoral și om fără nici un simț moral, care m-a indus în eroare, luându-l ca colaborator timp de numai 2 săptămâni și de care m-am lepădat imediat. Totuși, în discuțiile avute cu el, a prins de la mine câte un crâmpei de vorbă, căci – sincer cum am fost întotdeauna – i-am spus că nu stau bine cu Sfânta Patriarhie și că mă bănuiește că aș fi catolic, mai ales că pe cartea mea publicată în franțuzește stă scris că sunt profesor la Seminarul Unit din Blaj. Or, nimeni nu știe de ce am făcut aceasta, și nici nu vreau să o spun nimănui.

Șiret și venal din naștere, s-a dus la Sfânta Patriarhie și, găsind acolo și oameni porniți contra mea, le-a spus că scopul meu nu e altul decât a trece la catolicism pe toți romii din țară. Ticăloșia lui a găsit răsunet la Sfânta Patriarhie, care cu banii bieților preoți i-a tipărit manifeste insultătoare împotriva mea, statute etc, plus banii peșin luați de el și care cu totul, după spusa lui, se ridică la 140.000 lei.

Din înalt îndemn a înființat Uniunea romilor spre a-mi sta mie în coastă; s-au făcut intervenții scrise confidențial la diverse autorități; mi s-a făcut contestație de el și n-a rămas individ la care să nu mă insulte și să-l îndemne a scrie Sfintei Patriarhii petiții și anonime contra mea.

În setea lui după bani nemunciți, a aflat de d-voastră, frații Niculescu, negustori cinstiți și oameni cu frică de Dumnezeu. V-a atras de partea lui și i-ați îndeplinit toate voile, după câte sunt informat, ajungând până a-și da demisia din președinte în favoarea d-voastră, numai ca să-i faceți pe plac și să stoarcă bani.

Pe oameni ca părintele Dron, care mi-era vechi și bun prieten, cât și pe venerabilii părinți de la Consiliul Central Bisericesc, atât i-a vrăjit cu minciunile lui, încât i-a amestecat într-o chestiune de care întotdeauna au fost și sunt străini, pe care nu o înțeleg și nici nu o simt. S-au pus bani la dispoziția lui și toate armele neleale, dar Dumnezeu cel sfânt și drept a căutat și la inima mea curată și la jertfa dezinteresată făcută și l-a adus în starea de a fi îndepărtat de la favorurile Sfintei Patriarhii.

În ticăloșia lui și amnezia tuturor intrușilor, crezând că eu sunt plămădit din aceleași elemente murdare ca și el, m-am pomenit că vine la mine cu câțiva romi și căzând în genunchi mi-a cerut iertare, rugându-mă să-l primesc din nou în asociație, iar el mi-a pus la dispoziție toate hârtiile date lui de I.P.S. Patriarhul și alte autorități.

I-am detestat purtarea și venalitatea, iar el a primit afrontul fără nici o remușcare de conștiință. Ca să sperie Sfânta Patriarhie a publicat în ziare că s-a împăcat cu mine (ceea ce nu este adevărat) și m-a făcut a înțelege c-ar fi bine să apelăm la alții..., la alte confesiuni. Am tăcut ca un pește; am luat hârtiile, din care am fotografiat numai alăturatele „cărți de misionar”, pe care vi le trimit d-voastră, spre a convinge și arăta și Sfintei Patriarhii cine este omul cu care a lucrat până acum. Eu sunt prea bun român și-mi iubesc biserica strămoșească, neîndrăznind a sufla nici o vorbă de rău, nici împotriva instituției, nici a Stăpânului meu bisericesc, căci sunt mâncat de ticăloșii de altădată.

Originalele sunt încă la mine, i-am dat adeverință de restituire. Vi le-am trimis pe acestea, ca să vă cunoașteți omul cu care ați lucrat. Dumnezeu vrea ca ogorul să se curețe de neghini. Puteți face cu acestea ce veți voi.

Cu cele mai distinse salutări
Arhimandrit Calinic I. Popp Șerboianu,
București

(Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos. 123/1933, f.85-87)

România

Inspectoratul Regional de Poliție IV Cluj

Serviciul Poliției de Siguranță

No. 20.034/1934

Cluj, la 16 septembrie 1934

Domnule Director General,

Avem onoare a vă raporta că în ziua de 9 septembrie a.c. a avut loc în orașul Sibiu congresul Uniunii Generale a Romilor, filiala Sibiu, la care au luat parte circa 2500 persoane din orașul și județul Sibiu, precum și delegați din diferite județe[1].

De la orele 8 au început să se adune în Piața Verzelor și la orele 11 au pornit din sus amintita piață spre grădina cinematografului Thalia, unde s-a ținut congresul, străbătând străzile Regele Carol II, Avram Iancu, Piața Regele Ferdinand și strada Regina Maria, în frunte cu președintele Uniunii Generale a Romilor din România, Gogu Niculescu din București.

La ora 12, dl. C. Brașoveanu, funcționar la Administrația Financiară Sibiu, declară congresul deschis, urmând serviciul divin la care s-au sfințit steagurile delegaților din județul Sibiu, în număr de 36. Urmează ținutirea drapelului Uniunii Generale a Romilor filiala județului Sibiu, nașul fiind I.P.S.S. Mitropolitul dr. Nicolae Bălan, reprezentat fiind prin protopopul Cioran, și I.P.S.S. Mitropolitul Vasile Suciu de la Blaj, reprezentat prin preotul Macavei, bătând fiecare câte un cui în drapel.

După celebrarea serviciului divin a luat cuvântul protopopul Scorobet din Sibiu, care face un mic istoric al romilor (țiganilor), spunând că acest neam a fost prigonit de sute de ani de toate popoarele, fiind nevoit să se dedea la diferite nelegiuiri și că aici în România se poate dezvolta pe cale socială, intelectuală și morală, apropiindu-se mult de neamul românesc.

Urmează preotul canonic dr. Macavei, care de asemenea face un scurt istoric al romilor, spunând între altele că ei nu sunt un neam fără tradiție, se trag din Asia, fiind un popor internațional care de prezent nu are patrie, deoarece n-au stabilitate, având însă ceva comun cu poporul românesc, și anume tipul, limba, tradiția, obiceiurile și puterea de rezistență, fiind un popor artistic și idealist și că mișcarea lor de azi trebuie să fie creștinească, la care trebuie să contribuim cu toții.

Urmează dr. Nicolae Bărbat, care în numele guvernului salută pe congresiști spunând că mișcarea romilor de azi este binevenită și la timp, făcând de asemenea un mic istoric al romilor ardeleni, care au suferit sub fostele dominații în rând cu românii.

Urmează dl. dr. Moga, avocat din Sibiu, care salută congresiștii din partea municipiului Sibiu, declarând că această adunare este o afirmare a neamului romilor, care până azi au dus o viață de nomazi.

Urmează protopopul greco-catolic Togan din Sibiu, care de asemenea face un mic istoric al romilor, spunând între altele că sunt meseriași și artiști buni,

mai arată că dintre romi s-au ridicat oameni mari, ca generalul Bunaciu și alții.

Președintele general al romilor din România, Gogu Niculescu din București, aduce laudă d-lui C. Brașoveanu din Sibiu, care a depus toate puterile pentru buna reușită a congresului, spunând că ei nu fac politică, nu se consideră minoritari, ci cer numai drepturile lor cuvenite, fiind și ei creștini. Cere participanților ca toate plângerile ce vor avea să i se aducă la cunoștință ca apoi el să le aducă mai departe la cunoștința celor în drept.

Mai vorbesc Alexandru Miclăuș, Bunaciu, Latcu, Zima, Lenghescu secretarul comitetului central din București, delegatul centrului Brașov, Vasilescu, delegatul județului Prahova, Marin Simion, delegatul Olteniei, Naftanailă Lazăr, delegatul județului Făgăraș, Moti, Titi Niculescu, vicepreședinte al centrului București, care cer ca romii să fie puși în drepturile cuvenite ca și celelalte neamuri, căci îndatoririle și le-au îndeplinit; ca serviciul militar, impozitul către stat și altele. Cer apoi celor de față ca toți la un loc să pună umăr la umăr ca să poată să-și ajungă scopul să se organizeze pentru a putea face cămine culturale, iar copiii lor să fie trimiși la școală. Cer de asemenea celor cu vițiuni de a se lăsa de ele, stârpindu-se odată pentru totdeauna vagabondajul romilor, căci numai în felul acesta pot ajunge la rând cu cealaltă lume civilizată.

Dl. C. Brașoveanu, funcționar la Administrația Financiară Sibiu, a fost ales președintele Uniunii Generale a Romilor din România, filiala Sibiu, formându-se apoi comitetul în care au fost aleși Miclăuș și Milan Bunaciu ca vicepreședinți, Zorilă casier, N. Brașoveanu și Latcu secretari, Roth Carol, Miclăuș Francisc și Zorilă Alexandru consilieri, Brașoveanu Ioan, Prosteanu Robert, Dima Alexandru, Iosif Nistor și Iosif Racotă cenzori. Ca președintă de onoare a fost aleasă doamna Bălciuneanu din Craiova.

Congresul a luat sfârșit la ora 15 în cea mai perfectă ordine și liniște.

Seara, la ora 23.30, a avut loc un concert dat de muzicanți romi, în sala cinematografului „Thalia”, urmat de dans, la care au participat un număr de circa 500 de persoane.

Inspector de poliție
[indescifrabil]

Șeful serviciului
I. Stănilă

Domniei Sale, Domnului Director General al Poliției. Direcțiunea Siguranței București

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.82-84)

[1] Dintr-un alt document – referitor la același congres – aflăm despre participarea următorilor delegați, care au bătut fiecare câte un cui în drapel: delegatul Reuniunii Sf. Maria; Gogu Niculescu, din partea Uniunii Romilor, București; dr. Bărbat din partea Prefecturii județului Sibiu; Stanciu din partea Reuniunii Meseriașilor Români Sibiu; delegatul Societății „Crucea Roșie” filiala Sibiu; delegatul Camerei de Comerț și Industrie Sibiu; Constantin Moga din partea municipiului Sibiu; delegatul Societății „Principele Mircea”; delegatul Societății „Înfrățirea” Sibiu; delegatul Societății „Andrei Șaguna”; delegatul Societății de înmormântare „Ardealul” Sibiu; delegatul Societății „Vinicultura” Sibiu; Societatea „Restaurantilor, hotelierilor, comercianților și industriașilor” Sibiu și alți diferiți delegați de județe din țară și particulari (cf. *Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei*, dos. 123/1933, f.99-100).

Onor. Uniunea Generală a Romilor, București

Subsemnatul, Gh. Predescu, medic veterinar, domiciliat în Satu Mare, str. N. Filipescu no. 22, fiind informat din gazete că dl. G.A. Lăzărescu zis Lăzărică nu mai este conducător al Uniunii Generale a Romilor din România încă de la data de 18 mai a.c., și cum acest domn, pe la mijlocul lunii iunie a.c., când nu mai avea deja calitatea de conducător al Uniunii Romilor, a cutezat să mă șantajeze, în fața a 2 martori, în localul „Mircea” din București, cu suma de lei 2000 (două mii), sub pretext că mă va înscrie ca membru (suma de lei 2000 a reprezentat taxa de înscriere) în Uniune și că îmi va trimite ulterior chitanța la Satu Mare, dimpreună cu autorizația pentru a putea organiza și în județul Satu Mare Uniunea Romilor și care autorizațiune și chitanță nu le-am primit nici până în ziua de astăzi și nici răspuns la cererea ce i-am dat-o cu această ocaziune, cu onoare vă rog să binevoiți ca această faptă de escroc, comisă de acest individ față de mine, să fie publicată în una sau mai multe gazete din Capitală pentru a fi cunoscut și mai bine la opinia publică acest domn Lăzărescu, care în realitate nu-i decât un adevărat escroc și merită să fie pedepsit de către justiție.

Totodată, vă rog să binevoiți a-mi da cuvenita autorizațiune pentru organizarea Uniunii și în județul Satu Mare, unde avem o sumedenie de aderenți.

Rog a mi se trimite și statutele dimpreună cu instrucțiunile lipsă pentru a putea să începem organizarea cât mai urgentă.

Primiți, vă rog, stima și respectul meu deosebit ce vă păstrez.

Gh. Predescu

Satu Mare, la 17 septembrie 1934

[Sus, în colțul paginii: „De la Uniunea Generală a Romilor Sf. Anton 10, cu rugămintea de a da publicității scrisoarea de mai jos. Secretar general N. Niculescu”]

(Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos. 123/1933, f.95).

România

Inspectoratul Regional de Poliție IV Cluj

Serviciul Poliției de Siguranță

No. 20.217/1934

Cluj, la 19 septembrie 1934

Domnule Director General,

Avem onoare a vă raporta că în ziua de 23 septembrie 1934 va avea loc în orașul Sighișoara congresul romilor din județul Târnava Mare.

Alăturat înaintăm un exemplar din afișul lansat cu această ocazie.

Despre modul cum va decurge congresul vom raporta.

Inspector de poliție
[indescifrabil]

Șeful serviciului
I. Stănilă

Domniei Sale, Domnului Director General al Poliției. Direcțiunea Siguranței
București

[ANEXĂ]

Uniunea Romilor din România
Filiala județului Târnava Mare
Sediul: Sighișoara, str. Eminescu 102

Uniunea Romilor din județul Târnava Mare cu onoare vă invită a lua parte la Congresul județean care va avea loc în ziua de 23 septembrie 1934 în orașul Sighișoara (Sala orașului), aceasta cu ocazia sfințirii drapelului uniunii județene.

La acest congres vor lua parte, pe lângă autoritățile județene, și marele voievod al romilor și președintele activ al Uniunii Generale a Romilor din România, dl. G. Niculescu, împreună cu dl. N. Niculescu, secretar general al romilor, și delegați ai romilor din întreaga țară.

Serbarea va avea loc sub înaltul patronaj al d-lui dr. Victor Știrbeț, prefect al județului, și al d-lui Aurel Moșora, primarul orașului.

Programul serbării

1. La orele 8 a.m., adunarea tuturor romilor din întregul județ la sediul Uniunii din str. Eminescu no. 102 la președintele uniunii, dl. Nicolae Bărbăș.

2. La orele 10.30 a.m., plecarea în corpore la gară spre a face primirea marelui voievod dl. G. Niculescu, care va fi însoțit de dl. secretar general, dl. N. Niculescu, și delegații romilor din întreaga țară.

3. De la gară, distinșii oaspeți, împreună cu autoritățile județene, vor porni spre sala orașului, unde va avea loc congresul la orele 12 a.m.

4. Dl. președinte al uniunii județene a romilor va deschide ședința. Vor vorbi: dl. G. Niculescu, marele voievod al romilor din România și misionar al Sfintei Patriarhii, dl. dr. Victor Știrbeț, prefectul județului, dl. Aurel Moșora, primarul orașului, și dl. protopop Emilian Stoica, din partea bisericii.

La orele 2 p.m. urmează baterea cuielelor în drapel.

Seara de la orele 8 urmează dans până în zori.

Sighișoara la 28 august 1934

Comitetul

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.85-86)

60

Regatul României

Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirii Sociale

Direcțiunea Muncii

Calea Griviței 64, București II

Nr. 56.341/20 septembrie 1934

Domnule Prim-Președinte,

Răspunzând adresei dvs. nr. 55.577/1934, avem onoarea a vă face cunoscut că asupra cererii Uniunii Generale a Romilor din România, cu sediul în București, de a fi recunoscută persoană juridică, dăm aviz favorabil cu condiția să-și schimbe titlul din „Uniunea Generală a Romilor din România” în „Asociația Uniunea Generală a Romilor din România”, întrucât prin uniune se înțelege o asociațiune de persoane juridice, iar nu o asociațiune de persoane fizice, cum e cazul în speță.

De asemenea, se va înlocui în tot cuprinsul statutului cuvântul „uniune” prin cuvântul „asociație”.

Alăturat vă înapoiem actul constitutiv, statutele și o completare adusă statutului, primite cu adresa dvs. sus menționată.

Director general

[indescifrabil]

D-lui Prim Președinte al Tribunalului Ilfov, secția I c.c.

(Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos. 123/1933, f.71)

România
Ministerul de Interne
Direcțiunea Administrației de Stat
No. 9968-A/25 sept. 1934

Domnule Prefect,

În urma constatărilor făcute, Inspectoratul General al Jandarmeriei ne aduce la cunoștință prin raportul no. 12.478/1931, între altele, că unele autorități administrative eliberează îndeosebi la țiganii de prin alte județe buletine de înscriere la biroul populației ca cetățeni ai comunei lor, când în realitate sunt străini de localitate, făcând prin aceasta ca țiganii să posede acte de legitimație pe mai multe nume și din diferite comune, cu ajutorul cărora se sustrag de la adevăratul control al organelor respective.

Față de cele ce preced și pentru a se pune capăt acestei stări de lucruri, avem onoare a vă ruga să luați măsuri cu privire la modul necontrolat și ușor cum se eliberează de primării biletele de identitate și diferitele certificate, îngrijind ca autoritățile comunale din acel județ să nu mai elibereze asemenea acte decât persoanelor bine cunoscute și care întrunesc condițiunile cerute de lege.

Ministru
Ion Inculeț

Director
P. Iliescu

(Arh.St.Cluj, Prefectura județului Cluj, dos. 101/1935, f.13)

România
Inspectoratul Regional de Poliție IV Cluj
Serviciul Poliției de Siguranță
No. 20.988/26 septembrie 1934

Domnule Director General,

Urmare raportului nostru nr. 20.217 din 19 sept. 1934, avem onoare a vă raporta că în ziua de 23 septembrie a.c. a avut loc la Sighișoara o adunare a romilor, care a decurs după cum urmează:

Între orele 8-9 au sosit delegați din diferite comune din județul Târnava Mare și alte localități, printre care și președintele general al romilor din România cu sediul la București, dl. Gheorghe Niculescu.

La ora 11.30 s-a format cortegiul, compus din circa 500 persoane, la capătul străzii Regele Ferdinand, parcurgând strada până în Piața Unirii, unde a fost construită tribuna în vederea sfințirii drapelului organizației județene a romilor din județul Târnava Mare.

Din cauza timpului nefavorabil au trecut în sala oraşului. Acolo parohii ortodocşi au ținut un serviciu divin, după care a urmat sfințirea drapelului organizației.

După această ceremonie, preotul Stoicovici Aurel a arătat prin o scurtă cuvântare cum membrii acestei organizații, care până în prezent au fost subjuogați de toate popoarele, trebuie să țină cu demnitate și sfințenie la pasul început.

Dl. Gheorghe Niculescu, președintele Uniunii Romilor din România, aducând salutul tuturor romilor din întreaga țară, îndemnând pe cei de față ca să ție lanț unul de altul căci numai în această formă vor ajunge la scopul dorit[1].

Dl. deputat Moșora Aurel, care a fost și nașul drapelului, prin o scurtă cuvântare, le-a dorit și a propus fiecărui rom să se înscrie în organizație și să se închine drapelului sfințit.

Urmează oratorii delegațiilor străine, și anume Brașoveanu, funcționar la Adm. Financiară Sibiu[2], Lăzăruică Naftanailă din Făgăraș, Felțan Nicolae, în numele plășii Mediaș, N. Banu în numele plasei Agnita, [N.] Lenghescu, secretarul general al Uniunii Romilor din România cu sediul la București, Simion I. [Marin], președintele organizației romilor din Oltenia cu sediul la Craiova. Aceștia aduc salutul fiecărui ținut al lor organizației din Târnava Mare, arătând scopul organizării romilor, care este îmbunătățirea sortii, îndemnând pe cei de față la unire, loialitate, cinste și muncă pe cale dreaptă, căci numai prin aceasta vor ajunge la scopul dorit, cerând fiecăruia că dacă are vreo doleanță să o aducă la cunoștința conducătorilor, care la rândul lor vor interveni forurilor competente ca să li se satisfacă.

Totodată au criticat pe fostul conducător al lor Lazăr Lăzărică, despre care unii spuneau că nici nu este de nația lor și că este evreu și a lucrat numai în detrimentul lor, înșelând în diferite rânduri pe președintele Gh. Niculescu cu suma de 5000 lei, iar în urmă a înșelat pe un medic veterinar din Satu Mare cu suma de 2000 lei, a cărui reclamație a citit-o celor de față, aducând la cunoștință că sus-zisul individ a fost exclus din uniunea lor.

Numitul Moti Constantin, președintele organizației de Târnava Mare cu sediul în Sighișoara, prin o cuvântare scurtă în limba romilor, îndeamnă pe tot ce este rom să se înscrie în organizație și să țină laolaltă.

Se alege consiliul executiv și de administrație al organizației Târnava Mare după cum urmează: 1. Moti Constantin președinte; 2. Felțan Nicolae președinte organizator; 3. Barabaș Nicolae președinte al plășii Sighișoara; 4. Ban Nicolae președinte al plășii Agnita; 5. Lenghe I. președinte al plășii Rupea. Cei trei din urmă și membri în consiliul județean. Este ales cu aplauze dl. deputat Aurel Moșora ca președinte de onoare.

După baterea țințelor la drapel, congresul se termină în liniște la ora 2.45[3].

Inspector de poliție
[indescifrabil]

Șeful serviciului
I. Stănilă

Domniei Sale, Domnului Director General al Poliției. Direcțiunea Siguranței
București

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.89)

[1] G. Niculescu a declarat totodată că nu va da „un pas înapoi ca doleanțele de emancipare și redeșteptare a neamului rom să fie împlinite” și că nu va avea „un moment de odihnă până nu va vedea îndeplinit idealul urmărit: redeșteptarea morală, socială și spirituală a romilor din România” (cf. „Glasul romilor”, I, 1934, nr. 1, 1-15 nov., p.2).

[2] C. Brașoveanu era președintele filialei romilor din Sibiu.

[3] Seara s-a organizat un spectacol artistic susținut de balerina Ida Proșteanu și de ȧambalagiul A. Vidam din Sibiu.

63

Prefectura Poliției Municipiului București
Serv. Poliției Sociale

28 septembrie 1934

Către Ministerul de Interne Direcția Administrației de Stat

La adresa dumneavoastră nr. 9825 din 19 sept. 1934

Avem onoare a vă înapoia actul constitutiv și statutele Asociației „Uniunea Generală a Romilor din România” cu sediul în București, Piața Sf. Anton nr. 10, comunicându-vă cele ce urmează:

Utilitatea asociației este o necesitate de prim ordin în vederea atingerii scopului și programului fixat, și anume: emanciparea și redeșteptarea neamului de romi.

Atât actul constitutiv, cât și statutele conțin toate dispozițiile necesare pentru a asigura realizarea scopului și buna administrare a fondurilor, fiind întocmite în spiritul prevederilor ce se găsesc cuprinse în Legea persoanelor juridice.

Asociația „Uniunea Generală a Romilor din România” este în activitate de la data constituirii în asociație, adică 11 august 1934, ținând diferite congrese în diverse regiuni din țară.

Numele și prenumele persoanelor din consiliul de administrație sunt cele prevăzute în art. 28 din statute, toți cetățeni români, conform art. 29 din Constituție. Nici unul din membrii asociației nu se găsește înregistrat la serviciul fișelor și cazierelor.

În cursul anului 1933 s-au făcut două încercări pentru constituirea ȧiganilor în asociație, și anume de către pretinsul arhimandrit Calinic I. Popp Șerboianu, sub denumirea de „Asociația Generală a ȧiganilor din România”, și de către Gh. A. Lăzărescu zis Lăzurică, sub denumirea de „Uniunea Generală a Romilor din România”, acesta din urmă încercând chiar să obțină personalitate juridică asociației de sub conducerea sa, însă întrucât această asociație având printre membri și oameni de proastă reputație, s-a dat aviz nefavorabil cererii. Totuși, aceasta din urmă continuă să lucreze și astăzi sub egida de persoană juridică (fără însă să o fi obținut), încercând să inducă în eroare autoritățile și membrii asociației, asupra cărora încearcă diferite sisteme de șantaj[1].

În concluzie: cea de a treia încercare de a întruni într-o asociație de romi sub denumirea de „Asociația Uniunea Generală a Romilor din România”, având ca președinte pe dl. Gheorghe Niculescu, cunoscut comerciant, întrucât

îndeplinește toate condițiile legale și având în vedere importanța socială a asociației, prin realizarea scopului ce urmărește, dăm aviz favorabil cererii[2].

Prefect
Parizianu

Șeful serviciului
D. Dumitrescu

(*Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos. 123/1933, f.70*; documentul este publicat și în vol. *Minoritățile naționale din România*, III, 1931-1938, coord. I. Scurtu, București, Arhivele Naționale ale României, 1999, p.266)

[1] În conformitate cu o notă aflată la Prefectura Poliției Capitalei și publicată în vol. *Minoritățile naționale din România*, III, citat, p.270, liderii celor două grupări s-au împăcat, formând o singură grupare, Uniunea Generală a Romilor din România, Calinic Șerboianu fiind președinte activ iar G.A. Lăzărescu președinte organizator. Un comitet de direcție compus din prof. Niculai I. Sarru, Vasile Mureșanu, Apostol Matei, Borbely Ispas și Niculae Gh. Lache, va secunda pe cei 2 președinți. Despre acest lucru vezi și „Dimineța”, XXX, 1934, sâmbătă 8 septembrie, p.2

[2] Asociația, constituită la 11 aprilie 1934, a făcut pe lângă Tribunalul Ilfov demersurile necesare pentru obținerea personalității juridice, în acest scop obținând aviz favorabil atât de la Prefectura Poliției Capitalei (prin documentul de mai sus), cât și de la Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale, cu nr. 56.341 din 20 septembrie 1934.

64

Ministerul de Interne
Direcțiunea Administrației de Stat
Nr. 10.306-A/2 octombrie 1934

D-lui Prefect al Poliției Capitalei

Uniunea Generală a Romilor din România, cu sediul în București, Piața Sf. Anton 10, ne face cunoscut că dl. G.A. Lăzărescu-Lăzurică a anunțat în numele unei alte uniuni generale a romilor de sub conducerea sa o întrunire publică, în sala Tudor Coman din strada Ionescu-Tei 33, și cere interzicerea ținerii acestei întruniri, deoarece nu există o asemenea uniune recunoscută, sub conducerea numitului.

Comunicându-vă cele ce preced și având în vedere că atât Uniunea de sub șefia dlui G.A. Lăzărescu-Lăzurică, cât și Uniunea Generală a Romilor din România, în speță reclamantă, nu fac dovada că au persoană juridică constituită, avem onoarea a vă ruga să luați măsuri pentru interzicerea oricăror întruniri a unor asemenea uniuni.

Ministru
I. Inculeț

Director
[indescifrabil]

(*Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos. 123/1933, f.74*)

România
Ministerul de Interne
Inspectoratul Regional de Poliție Cernăuți
No. 18.017 din 5 octombrie 1934

Domnule Director General,

Avem onoare a vă raporta că în ziua de 30 septembrie a.c., orele 15.45, a avut loc în sala „Traian” din Rădăuți o adunare a romilor din județul Rădăuți, la care au participat aproximativ 50 romi, în frunte cu președintele Uniunii Romilor din România, Gh. Lăzurică, președintele regional al romilor din Bucovina Simeon Pântea și președintele jud. Rădăuți Petrea Dudulean.

D-l Simeon Pântea din Dorna-Căndreni, președintele regional din Bucovina, deschide adunarea mulțumind călduros asistenței pentru prezență, spunând că datorită președintelui Gh. Lăzurică, care a muncit și muncește în prezent pentru romi, aceștia își vor câștiga drepturile pe care constituția le acordă. Se dă apoi cuvântul preș. județean, Petrea Dudulean, care asemenea aduce mulțumiri asistenței, cât și delegaților veniți de la București, care se străduiesc și se jertfesc fără cruțarea sănătății pentru dezrobirea acestui neam, care a ajuns de rușinea și batjocura celorlalte naționalități.

D-l Gh. Lăzurică, președintele Uniunii Romilor din România, arată câteva date din istoria romilor. Spune că romii se trag din India, iar la năvălirea mongolilor în India romii, care pe atunci se chemau „sgribți”, s-au refugiat în Spania, Persia și alte țări. Spaniolii văzându-se invadați de această nație străină i-au gonit din Spania. De aci sgribții au emigrat în Grecia. Grecii i-au denumit „oameni murdari”, pe grecește *ațigan*. Din acest cuvânt s-a format apoi denumirea de țigan. Declară că țiganii sunt dinastici, disciplinați, ascultători și departe de preocupările politice. În fine, arată activitatea sa de până acum, în scopul reorganizării romilor.

Se dă citire la două telegrame omagiale, din care una este adresată M.S. Regelui și a doua Î.P.S. Patriarhului Miron Cristea.

Christofor Marcu, funcționar la Primăria Rădăuți, președinte de onoare în comitetul romilor din Rădăuți, spune că deși nu este rom, este însă om și ca om ține de datoria sa să cinstească umanitatea. Arată că romii sunt păstrătorii datinilor și obiceiurilor românilor și de aceea trebuie respectați, dându-li-se toată cinstea cuvenită.

La orele 16.30 adunarea s-a terminat în liniște.

Alăturăm și câte un exemplar din manifestul ce s-a răspândit cu ocazia acestei adunări.

Inspector regional
[indescifrabil]

Șeful serviciului
[indescifrabil]

Domnului Director General al Poliției București

[ANEXĂ]

UNIUNEA GENERALĂ A ROMILOR DIN ROMÂNIA

**Stimate Domnule Președinte,
Domnilor Membri,**

Uniunea Generală a Romilor din România, în interval de un an și jumătate, a izbutit să atragă prin activitatea sa intensă simpatia presei, a opiniei publice și bunăvoința forurilor de stat și bisericești.

Aceasta pentru că ne-am manifestat ordonat, cu demnitate, necălcând programul nostru prevăzut în statut: cultural, social și spiritual. Cele peste douăzeci de mari adunări organizate de noi, la care au participat mii de romi, festivalurile artistice, concertele religioase și șezătorile culturale, au arătat lumii că nu suntem un popor de lepădat, că avem mai multe calități frumoase decât defecte, și defectele nu lipsesc la nici o nație.

Suntem peste un milion de suflete în țara românească, în această sfântă țară, în care am trăit de peste 600 de ani, alături de frații români, luând parte la necazurile și bucuriile lor. Și suntem dinastici, patrioți, creștini, muzicanți renumiți și meșteșugari buni. Nu suntem trădători de țară, nu dușmănim pe nimeni. Totuși, eram priviți ca cea din urmă clasă socială, considerați mai prejos ca găăuții din Basarabia și tătarii din Dobrogea.

Ne-am ridicat câțiva oameni de origină romă, fără să ne renegăm neamul, ca alături de dv., președinți de provincii, de județe, de plăși și de comune, să scoatem din întuneric pe frații noștri, obișnuind pe ceilalți concetățeni ai țării să ne socotească egali în drepturi ca și în îndatoriri, fără a mai fi huliți ca până acum.

Munca noastră, străduințele noastre, nu vor fi zadarnice. Nu luptăm numai pentru noi, ci și pentru copiii noștri, care se vor bucura de eforturile noastre, spunând: „Părinții noștri, buncii noștri, s-au ridicat pentru noi în anul de grație 1934, sub înțeleapta domnie a Regelui Carol II, formând o pagină glorioasă în istoria poporului nostru”.

**Domnule Președinte,
Domnilor Membri,**

Noi nu vrem să formăm o grupare minoritară sau un partid politic. Departe de noi acest gând, care ne-ar compromite pe vecie. Vrem însă ca strânși în jurul unui steag ridicat pentru emanciparea noastră să ne impunem ca cetățeni, trăind o viață nouă, pe un făgaș mai luminos. Numai astfel vom putea face față necazurilor noastre, căci noi suferim mai mult sărăcia și simțim ferocitatea crizei economice care apasă peste popoare.

Voină să ne ridicăm prin crearea de Atenee populare rome, grădinițe de copii romi, conservatoare de muzică pentru tinerii talentați romi, case de citire, turnee artistice-culturale, tipărituri de cărți despre originea, istoria, emigrația romilor, prin apariția unui ziar al nostru. Căci suntem singurii care

n-avem un ziar propriu, cum au sașii, ungurii, rutenii, rușii și bulgarii minoritari. Prin ziarul nostru putem să ne arătăm păsurile și să protestăm contra nedreptăților.

Ce vă cerem în schimb? Vă cerem disciplină, devotament, înțelepciune și cinste, prea puține sacrificii.

Vă rugăm stăruitor și călduros să binevoiți a proceda de urgență la organizarea deplină a romilor de sub președinția d-voastră (la județ, plasă, comună, sector și cartier), formând comitete prin dresare de procese-verbale în dublu exemplar, din care unul ni-l veți înainta nouă, însoțit de un tablou de membri cu numele și adresele exacte, spre ratificare. Faceți propagandă din om în om, din sat în sat, din județ în județ. Seara, când sunteți liberi, și sărbătorile adunați-vă împreună, consfățuiți-vă și alegeți în comitete oameni cinstiți, știutori de carte, devotați și înțelepți. Lăsați la o parte dușmăniile, ambițiile și interesele personale. Cereți semenilor noștri din satele alăturate să facă același lucru, astfel ca nici cel mai mic cătun cu cinci capi de familie să nu rămână neorganizat.

Acesta este cuvântul de ordine ce vi-l dăm.

Pentru că suntem săraci, am cheltuit din buzunarele noastre, numai câțiva, sute de mii de lei, apelăm la sprijinul d-voastră, căci nimeni nu ne ajută fără anumite obligațiuni. Și noi nu voim să fim prizonierii partidelor politice, nici robii băncilor.

Ajutați-ne cu câte 5 (cinci) lei de fiecare rom, în mod benevol.

Cu acești bani vom scoate gazeta „Glasul Romilor” și vom înființa patru *Atenee populare rome-ambulante*. Fiecare președinte de județ, de plasă și de comună va strânge mai întâi de la membrii comitetelor lor câte 5 lei și dacă e posibil și de la membrii organizațiilor lor. Sumele strânse se vor trimite prin mandat la adresa: Andrei Zima, Blaj, str. Regele Ferdinand 41, județul Târnava Mică.

Acest sacrificiu nu este prea mare. Închipuiți-vă că n-ați băut o cinzeacă de țuică sau n-ați fumat într-o zi un pachet de tutun mai mult.

Pentru sumele primite se vor expedia adevărinite-chitanțe. Sprijinul acordat vă va onora și *Dumnezeu vă răsplătește*.

Încă un cuvânt: Nu există nație, nu există asociații care să nu-și aibă trădătorii lor. Din păcate s-au găsit și între romi asemenea trădători. Ei sunt: Gheorghe Niculescu-Prăjitu, Nicolae Niculescu-Cocoșilă, ambii din București; Costea Motti din Mediaș; Const. Brașoveanu din Sibiu; Simion Marin din Craiova, care nu este rom; Naftanailă Lazăr de la Făgăraș[1], conduși de tartorul Calinic Șerboianu, fost preot, acum caterisit pentru fapte nedemne de un slujitor al bisericii.

Toți aceștia, excluși din Uniunea Generală a Romilor din România, prin comunicate false date prin ziare și manifeste, au voit să inducă în eroare pe romi și opinia publică, furând titlul Uniunii noastre, dându-și titluri ilegale și scoborându-se la falsuri pentru care autoritățile și justiția țării îi anchetează și va pedepsi după lege. Frații Niculescu nu mai sunt misionari.

Nu există nici o altă Uniune Generală a Romilor din România decât aceea fondată de d-l G.A. Lăzărescu-Lăzurică, președintele ei și voievod al romilor din România, cu sediul în București, strada Sârbească 18, iar nu în altă parte.

Țineți minte acest lucru. Întipăriți-vă numele acestor trădători și bleste-mați-i ca pe duhuri necurate.

CONGRESUL GENERAL AL ROMILOR

de la 7 octombrie 1934,
din orașul Diciosânmartin, Sala Carpați (județul Târnava Mică),
dând sentință de condamnare a acestor nemernici, i-a pecetluit pe vecie

Veniți în număr cât mai mare la acest Congres unic în istoria romilor, unde se vor dezbate chestiunile care ne interesează, fiind vorba de viitorul nostru.

Voim să vă vedem la muncă. Voim să vedem dacă fiecare din voi, punând mâna pe inimă și întrebându-se în conștiința lui, nu va spune: Sunt rom, nu mi-e rușine de originea mea și vreau să mă ridic la o treaptă egală cu ceilalți oameni!

Vreau ca prin obolul meu de 5 lei să contribui la ridicarea semenilor mei!
Dumnezeu să vă binecuvânteze!

Președintele Uniunii
G.A. Lăzurică
Voievod al romilor[2]

Secretar general
Nicolae Gheorghe Lache

Președinți de organizații provinciale:

Andrei Zima, Gheorghe Sicra, Simeon Pântea, Aurel Th. Manolescu, Ionel Vasilescu, Gh. Bașno, Apostol Matei și Ion Niculescu (pentru Transilvania, Ardeal, Bucovina, Oltenia, Muntenia, Moldova, Basarabia și Dobrogea cu Cadrilaterul).

Președinți de județe în comitetul de inițiativă:

Dumitru T. Nae (Ilfov), Nicolae Felțan (Târnava Mare), Adam Bunaciu (Târnava Mică), Adolf Turian (Silu), Ilie Săvulescu (Muscel), Bertuș Niculae (Făgăraș), Secanu Gheorghe (Vâlcea), Ștefan Badea (Dâmbovița), Ștefan Crețu (Roman), Mihai Verisu (Argeș), Garanți Ion (Alba), Miliu Antonek (Cernăuți), Petre Batalan (Rădăuți), Petrea Zlotari (Câmpulung-Bucovina), Ilie Batalan (Suceava), Ion Grecu (Mureș), Golcea Ion (Brașov), Ștefan Forgaci (Storojinet), Lăcătuș Macarie (Bistrița-Năsăud), Plebea Gheorghe (Iași), Paraschiv Dumitru (Mehedinți), Mărcuș Pătru (Turda), Piștea Alexandru (Hunedoara), Vasile Mureșeanu (București), Stoica Vasile (Vlașca) etc.

Din Comitetul central:

Barbu Ionescu, Gh. Creangă, Stan Ioniță, Borbely Ispas, Nicolae Matei, Gh. Dumitru Ciobanu, Vasile Busuioc, Stoica Vasile, Sotir Niculescu, Stelian Barbu, Călin Nicolae.

Reprezentanții Comitetului de organizație:

Ilie Gămălie, Ioan Stoica-Chiriac, Ioan Paraschiv, Gh. Păun, Ioan Costache, Efta Ioan, Ristache Radu, Gheorghe Șerban, Tudor Gheorghe, Păun Nicolae, Gheorghe Tudor, Costică Gheorghe, Simion Marin, Gheorghe Pârveu, Ioan Simeon, Gheorghe T. Nicolae, Gheorghe Ionescu, Dumitru Gheorghe, Stan Gheorghe și D-tru Stoica, Anghel Marin.

Președinte de onoare:

Dumitru Dimitriu, director în Ministerul de Justiție.

Ce nu știu Romii?

Ei nu știu că în întreaga lume trăiesc 16 milioane romi, care ar putea forma un stat cât Cehoslovacia;

Ei nu știu că indivizilor: Gh. Niculescu, N. Niculescu și Const. Alexandrescu, li s-a retras de către poliție cărțile de misionari, conform adreselor nr. 7429 și 7618, din 7 și 17 septembrie a.c., ale Bisericii Ortodoxe Române;

Ei nu știu că romii din America și Ungaria au intrat în legătură cu Uniunea noastră;

Dar știu romii noștri că suntem 1.200.000 suflete în Țara Românească.

Frați Romi Bucovineni!

Veniți și voi, în număr cât mai mare la

ADUNAREA ROMILOR DIN BUCOVINA,

Care va avea loc în ziua de duminică 30 septembrie 1934, la orele 3 p.m., în Rădăuți, în sala și grădina „Traian”, din str. Ștefan cel Mare.

Vor vorbi: G.A. Lăzurică, președintele Uniunii și voievodul romilor; Niculae Gh. Lache, secretarul general al uniunii; Simeon Pântea, președintele romilor din Bucovina; Petre Duduleanu-Batalan, președintele organizației jud. Rădăuți; Ilie Batalan, Petrea Zlatari, Miliu Antonek și Ștefan Forgaci, președinți de organizații județene bucovinene etc.

Președintele Uniunii

G. A. Lăzurică

Președintele Bucovinei

Simeon Pântea

Președintele jud. Rădăuți

Petre Duduleanu-Batalan

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.92-93)

[1] Lazăr Naftanailă, din Calbor (jud. Făgăraș), a fost deosebit de activ pe tărâmul emancipării economice și culturale a țiganilor, punând bazele societății „Înfrățirea neorustică”, asociație ce funcționa după modelul celor similare săsești. Vreme de aproape doi ani (1934-1935) a tipărit și un ziar intitulat „Neamul țigănesc”.

[2] Până aici, documentul a fost publicat și în vol. *Minoritățile naționale din România*, III, 1931-1938, coord. I. Scurtu, București, Arhivele Naționale ale României, 1999, p.268-270.

România
 Inspectoratul Regional de Poliție IV Cluj
 Serviciul Poliției de Siguranță
 No. 22.222/1934

Cluj, 9 octombrie 1934

Domnule Director General,

Avem onoare a vă raporta că în ziua de 3 octombrie a.c. la Deva s-a constituit comitetul executiv al Organizației „Romilor” (Țigani) din județul Hunedoara, în prezența a 30 persoane, care s-au adunat în sala restaurantului Oprean din Deva, strada Regele Carol.

Ședința s-a deschis la ora 13 sub prezidenția lui Pista Alexandru din Deva. Cei de față au ales ca președinte al Organizației „Romilor” pe Sârbu Nicolae din comuna Harapeia, județul Hunedoara. Cu această ocazie s-a hotărât ca să țină un congres județean în ziua de 26 octombrie a.c. în orașul Deva.

Ședința s-a ridicat la ora 15, iar cei de față s-au împrăștiat în liniște.

În același timp, cu onoare înaintăm alăturat în copie și procesul-verbal despre constituirea comitetului de conducere al acestei organizații, rugându-vă să binevoiți a dispune.

Inspector de poliție
 [indescifrabil]

Șeful serviciului
 I. Stănilă

Domniei Sale, Domnului Director General al Poliției. Direcțiunea Siguranței
 București

[ANEXĂ]

PROCES-VERBAL

Dresat astăzi 3 octombrie 1934, asupra ședinței ținută pentru constituirea comitetului executiv al romilor din jud. Hunedoara.

Ședința s-a deschis la ora 13, sub prezidenția d-lui președinte Alexandru Pista.

În ședința deschisă a fost proclamat ca președinte dl. Nicolae Sârbu, care a vorbit despre scopul acestei organizații. Vicepreședinte: Alex. Pista. Prim vicepreședinti: Munteanu Alex., Aramă Traian, Melek Alex. Secretar general: Boldijar Adam. Casier: Drăgoi Vilhelm, secretar de ședință. Prim cenzor: Petru Munteanu. Patru cenzori: 1. Görwg Carol, 2. Sas Samu, 3. Pojoni Géza, 4. Desideriu Berehi. Doi supleanți: Alex. Munteanu, Petru Bogdan. Prim-consilier: Constantin Oprean. Consilieri: 1. Anton Rapa, 2. Constantin Bazil, 3. Precup Mihai, 4. Tamaș Petru, 5. Lascu Vasile. Doi supleanți: Pojoni Gligor și Pista Iosif.

Un arhivar: Duma Adolf. 5 membri: 1. Duma Adolf, 2. Cengeri Anton, 3. Cengeri Iosif, 4. Cengeri Géza, 5. Berki Zambo.

Ședința pentru constituirea comitetului s-a terminat la ora 3.

S-a citit în ședința publică și explicat la fiecare rolul care urmează a-l îndeplini.

Urmează semnăturile:

Acest proces-verbal se va păstra la arhivă.

S-a luat act:

1. Pentru plecarea președintelui la Diciosânmartin pentru a prezenta la congres romii din jud. Hunedoara.

2. Redactarea gazetei la care vor contribui fiecare cu suma de 30 lei, din care se vor reține și cheltuielile de transport la congres.

3. Fixarea congresului pe ziua de 26 oct.1934 în județul Hunedoara, care se va ține la Deva sub patronajul d-lui Nicolae Sârbu, președintele acestei organizații.

Consiliul aprobă propunerea președintelui, cu unanimitate.

Deva la 3 octombrie 1934

Urmează semnăturile: Pojoni Géza, Pista Sándor, Toma Petru, Aramă Traian, Lascu Vasile, Rapa Mihai, Drăgoi Vilmos, Precup Mihai, Vilisan Ioan, Berki Dező, Boldizsár Ödön.

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.94-95)

67

România

Inspectoratul Regional de Poliție IV Cluj

Serviciul Poliției de Siguranță

No. 22.477/1934

Cluj, 11 octombrie 1934

Domnule Director General,

Urmare raportului nostru nr. 21.080 din 27 septembrie 1934, avem onoare a raporta congresul general al Uniunii Romilor din România, care a avut loc în orașul Diciosânmartin, la 7 octombrie 1934, [și care] a decurs după cum urmează:

La orele 15.30 s-a început a se aduna romi (țigani) în Piața Regina Maria, de unde apoi, formând un cortegiu cu drapele și table pe comuni, în frunte cu fanfara din comuna Brăteiu, au plecat pe strada Avram Iancu spre întâmpinarea d-lui Gh. A. Lăzurică, președintele Uniunii Romilor din România și a altor conducători ai romilor. La marginea orașului au așteptat până ce au sosit conducătorii sus amintiți, care s-au dat jos din automobilul cu care au venit și au plecat cu toții în Piața Regina Maria.

După ce s-au așezat în fața tribunei, a ținut o cuvântare dl. protopop gr. cat. din acel oraș, Tătaru Simion, care a arătat că este mulțumit în suflet că poate vedea poporul rom organizat în Uniune. A îndemnat pe cei prezenți să-și trimită copiii la școală să învețe și să cerceteze biserica, căci numai prin aceste două instituții poporul rom își va putea ajunge scopul proiectat de Uniune.

Serviciul religios pentru sfîntirea drapelelor a fost oficiat de preotul gr. cat. Tamas Aurel, din comuna Seuca, județul Târnava Mică.

A urmat discursul lui Zima Andrei, maestru de construcții din Blaj, președintele organizațiilor romilor din Transilvania, care a rugat pe romi să se unească și să dea ascultare conducătorilor în fruntea cărora este dl. Gh.A. Lăzurică, președintele și voievodul romilor din întreaga țară. A arătat în mod amănunțit care este chemarea conducătorilor Uniunii Romilor. A spus că poporul rom este cel mai vechi popor și că profesiunile lor sunt artistice. A îndemnat pe fiecare rom să-și trimită copiii la școală și să cerceteze sfînta Biserică, căci numai așa se vor putea lumina și vor putea ieși din întunecimea în care se găsește astăzi acest popor, care deși este un popor destul de mare, chiar și în România, este cel mai înapoiat în cultură. A spus că Uniunea nu va face nici o politică și a arătat că scopul ei este pur cultural, social și moral. A îndemnat pe romi să nu dea ascultare fraților Niculescu din București și altor trădători, care nu urmăresc alt scop decât vor să învrăjbească pe romi, ca să se dezbine și să nu poată progresa.

A vorbit apoi Stoia Teodor, revizor școlar în pensie, actualmente vicepreședinte al comisiei interimare a orașului Diciosânmartin, care a arătat că până în prezent poporul rom a fost copilul nimănui, însă astăzi în România este popor liber și cu drept de a se organiza și emancipa, după cum voiește, ceea ce nu a putut-o face nici poporul român și nici romii sub vechea stăpînire ungurească. A mai spus că „dacă ai carte, ai parte” și că toți romii trebuie să-și trimită copiii la școală, ca să învețe a scrie și citi, căci altcum nu vor putea să-și realizeze scopul urmărit de Uniune. A îndemnat pe cei prezenți să nu mai trăiască în concubinaj și fiecare să se căsătorească legal, ca să-și întemeieze o familie stabilă. A mai spus că fiecare trebuie să muncească și munca lor să și-o păstreze, căci altcum nu se vor putea întări și nu vor putea îndeplini lucrările arătate în program de către dl. Zima Andrei. A arătat că acest popor a contribuit și el la înfăptuirea țării românești prin jertfa a celor 800.000 eroi și trebuie să-și lege sufletele lor de această țară.

După această vorbire, dl. Gh. A. Lăzurică a mulțumit d-lui vicepreședinte pentru cuvîntarea sa și pentru că a avut bunăvoința de a participa la acest congres, dînd cuvîntul d-lui Basna Gheorghe, reprezentantul Munteniei. Dl. Basna Gheorghe, după ce aduce salutul meseriașilor romi din Brăila, a declarat că poporul rom este venit pe aceste meleaguri odată cu invazia tătarilor și că a rămas rătăcit și rătăcesc până astăzi. A făcut istoria romilor din timpul invaziei tătarilor. S-a ocupat de soarta romilor nomazi, rugînd pe dl. președinte al Uniunii Generale a Romilor să intervină la forurile competente ca acești romi să fie plasați și stabiliți oriunde în țară unde va fi loc disponibil pentru ei. S-a ocupat pe larg despre datoriile și drepturile ce le are poporul rom față de țară, încheind cu aceea ca să-și strîngă rîndurile, căci numai așa vor putea să progreseze.

Dl. N. G. Lache, secretarul general al Uniunii Romilor, a vorbit cîteva cuvinte în limba țigăneasă.

A urmat apoi cuvântarea lui Bunaci Adam, proprietar din comuna Prostea Mare, județul Târnava Mică, președintele organizației romilor din județul Târnava Mică, care de asemenea a arătat că scopul Uniunii Romilor din România este pur cultural, social și moral, și trebuie să fie cu toții strâns uniți în jurul președintelui Uniunii Generale a Romilor, Gh.A. Lăzurică, care a organizat și a întemeiat Uniunea. A arătat cum trebuie să se organizeze și că organizarea se poate face numai prin școală. A mai arătat că Uniunea nu face nici o politică și prin urmare, în această privință, fiecare rom este liber să facă după cum vrea.

Sârbu Nicolae, președintele organizației romilor din județul Hunedoara, a spus că a venit din județul și țara lui Decebal, Sarmisegetuza, unde se află și gorunul lui Horea, sub care doarme de veci Craiul Munților: Avram Iancu. S-a ocupat de datoriile ce le are poporul rom către țară, spunând că numai după ce își vor îndeplini aceste datorii își vor putea câștiga drepturile ce li se cuvin. A arătat că Dumnezeu le-a trimis acum un sol și că acel sol este dl. Gh. Lăzurică, căruia cu toții trebuie să-i dea ascultare și să îl urmeze, căci acest sol muncеște din puteri pentru binele poporului rom. A spus că romii nu sunt spi-
oni contra țării, ci sunt supuși credincioși și i-a îndemnat să fie conștiincioși și devotați țării, căci le va fi de folosul lor și copiilor lor și să fie întotdeauna contra acelor care voiesc răul țării. A rugat pe cei prezenți să-și adreseze toate plângerile ce au conducătorilor lor și să aibă încredere în ei, că aceștia le vor satisface în măsura posibilităților. A mai spus că va scoate în curând un ziar intitulat „Glasul Romilor” și a cerut de la toți sprijinul, întrucât nu are mijloace materiale și că în acest ziar se va publica toate chestiunilor ce interesează Uniunea Romilor din România.

A luat apoi cuvântul dl. Gh.A. Lăzurică, președintele Uniunii Romilor din România, care a arătat cauzele ce l-au determinat să înceapă acțiunea ce desfășoară în cadrele Statutelor Romilor din România, pentru ridicarea din întuneric a poporului rom, spunând că în războiul mondial, la anul 1916, a fost grav rănit și că a rămas între fronturi, iar a doua zi a fost ridicat și dus la postul de ajutor de către un rom din comuna Vidra, cu care ocazie i-a jurat solemn acestuia că dacă va scăpa cu viață, va munci toată viața sa numai pentru binele poporului țigănesc, din care face parte. A descris apoi amănunțit istoria romilor, de la venirea lor din Asia până în zilele noastre, spunând între altele că deși poporul rom are o artă deosebită de a altor cetățeni și națiuni, el a fost cel mai persecutat din toate neamurile din Europa.

În România, poporul rom a fost rob până la anul 1856, când grație unor oameni de inimă care au studiat în țările din Apus, cu deosebire în Franța, și care reîntorcându-se în țară au dat libertatea tuturor romilor, întrucât ei și-au zis: „Oare aceștia nu sunt oameni, nu sunt ființe cu suflet ca și noi, pentru ce atunci trebuie să fie persecutați și omorâți fără milă?” A făcut apoi apologia numirilor ce au avut țigania până acum, când după o muncă istovitoare au putut afla că numele lor adevărat este rom și nu țigan. În ce privește chestiunile sociale, a spus că va organiza și forma atenee ambulante, care să umble prin centrele populate de romi, să țină conferințe și să dea producțiuni. A făcut câteva obiecții cu caracter moral. A mai spus că mai mulți oameni politici voiesc a-l atrage de partea lor, însă le spune în față că nu se ocupă cu politica. A mai spus că sunt dinastici supuși și subordonați legilor țării și îi iubesc pe con-

cetățeni și Patria, care poate fi mândră de asemenea popor. Fiind timpul înaintat a spus că ceilalți oratori vor vorbi la restaurantul „Carpați”, unde vor lua o masă comună.

Vorbirile, terminându-se la orele 17 și 50, la care au participat un număr de circa 500 persoane, dintre care circa 180-200 străini de localitate.

Au jucat apoi tot în Piața Regina Maria „Hora Unirii”, de unde cei adunați au plecat în frunte cu fanfara prin strada Regele Ferdinand până la restaurantul „Carpați”, unde au luat o masă comună circa 60 de persoane.

La masa comună s-au mai ținut câteva vorbiri, la fel cu cele de mai sus, iar după orele 12 noaptea a urmat dans în sala cea mare a restaurantului „Carpați”, care a durat până dimineața la orele 6.

Inspector de poliție
[indescifrabil]

Șeful serviciului
I. Stănilă

Domniei Sale, Domnului Director General al Poliției. Direcțiunea Siguranței
București

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.96-98)

68

România

Inspectoratul Regional de Poliție IV Cluj
Serviciul Poliției de Siguranță
No. 24.106

Cluj, la 30 octombrie 1934

Domnule director general,

Referindu-ne ordinului domniei-voastre nr. 76.432 din 24 octombrie 1934, avem onoare a vă raporta că în ziua de 26 oct. 1934 a avut loc la Deva congresul județean al romilor (țigani), la care au participat circa 250-300 persoane, între care bărbați, femei și copii din județul Hunedoara.

Congresul a fost prezidat de către Sârbu Nicolae, președintele organizației unei romilor din județul Hunedoara, care a avut loc într-o grădină din strada Domnița Elena, proprietatea orașului Deva, unde a fost autorizat de către domnul prefect al județului.

La acest congres a participat din partea Uniunii Romilor din România dl. G. A. Lăzurică din București, președintele Uniunii.

La ora 13, președintele organizației din județul Hunedoara, în prezența d-lui prefect al județului, dr. Mioc, dr. Mosoigo Simion, directorul spitalului județean din Deva, profesorii Miha Ioan, Sporea, directorul școlii normale, revizorul școlar al județului Hunedoara, dl. Popovici, cât și alte persoane marcante din Deva, a deschis congresul, iar în câteva cuvinte a mulțumit participanților, d-lui prefect și celorlalte personalități.

După deschiderea congresului, a urmat un serviciu religios oficiat de către părintele Duma, preot ortodox, ajutat de către părintele Chifa, cu care ocazie s-a sfințit drapelul organizației romilor din județul Hunedoara. Nașii drapelului au fost domnul prefect al județului și profesorul Mihu Ioan.

Imediat după terminarea serviciului religios, dl. prefect în câteva cuvinte a îndemnat pe cei de față a activa numai pe cale culturală, și în special a urma școala și a respecta biserica. Dl. profesor Mihu a îndemnat pe congresiști a activa pe teren cultural, social și moral. După cuvântarea d-lui profesor, dl. prefect a părăsit congresul.

Președintele Uniunii Romilor din România, Lăzurică, a ținut o cuvântare în care a arătat istoricul neamului romilor de la venirea în Europa și până în prezent, îndemnând pe romi a fi oameni de ordine și a fi supuși autorităților, a mai arătat că romii din România sunt în număr de circa un milion de suflete și că sunt oameni care întotdeauna au fost și sunt patrioți și nicidecum nu sunt dușmanii statului român, cum sunt alte minorități. În linii generale, a arătat activitatea Uniunii pe care a desfășurat-o până în prezent pe teren cultural, ca biblioteci, serbări, festivități artistice etc.

Congresul a luat sfârșit în liniște la ora 14.30, fiind seria cuvântărilor închisă de către președintele congresului Sârbu Nicolae, după care a urmat o masă comună în restaurantul lui Oprea Constantin din Deva.

Inspector de poliție
[indescifrabil]

Șeful serviciului
I. Stănilă

Domniei Sale, Domnului Director General al Poliției. Direcțiunea Siguranței
București

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.100)

69

Declarație

Subsemnatul, Gh. Niculescu, președintele Asociației Uniunii Generale a Romilor din România, cu sediul în București, Piața Sf. Anton 10, în legătură cu adresa Consiliului Central Bisericesc nr. 7373/1934[1], declar următoarele:

În cursul anului 1933 s-au făcut 2 încercări pentru constituirea ȝiganilor în asociație, și anume: de către pretinsul arhimandrit Calinic I. Popp Șerboianu, sub denumirea de „Asociația Generală a ȝiganilor din România”, și de către G.A. Lăzărescu-Lăzurică, sub denumirea „Uniunea Generală a Romilor din România”, acesta din urmă încercând chiar să obțină persoană juridică a asociației dar, având printre membri și oameni de proastă reputație, s-a dat aviz nefavorabil cererii. Totuși, G.A. Lăzărescu-Lăzurică continuă să inducă în eroare autoritățile și membrii asociației, asupra cărora încearcă diferite sisteme de șantaj și cred că prin uneltiri viclene a indus în eroare și Consiliul Central Bisericesc pentru a determina intervenția ce s-a făcut către Prefectul Poliției.

Cu acest prilej țin să lămuresc Onor. Consiliul Central Bisericesc asupra celor ce urmează:

1. G.A. Lăzărescu zis Lăzurică nu are nici o calitate de a reprezenta vreo asociație a romilor în România, întrucât a demisionat din calitatea de președinte a Uniunii Generale a Romilor din România, unde s-a introdus fără nici o vocație, nefiind rom și numai din dorința de a specula naivitatea unor oameni pentru a căror emancipare luptăm.

2. Pretinsa Uniune de sub conducerea d-lui G.A. Lăzărescu zis Lăzurică nu are nici o bază legală, fiind o creație fictivă, pentru a se putea erija ca îndrumător al neamului de romi, făcând diferite acte de sabotaj.

3. Nu eu, ci dl. G.A. Lăzărescu zis Lăzurică urmărește dezbinarea între romi, pentru care fapt și ca o dovadă elocventă pentru Onor. Consiliul Central Bisericesc anexează o copie cu o scrisoare a arhimandritului Calinic I. Popp Șerboianu, împreună cu cărțile de misionar fotografiate ale dlui G.A. Lăzărescu zis Lăzurică și Apostol Matei, eu rămânând credincios credinței mele strămoșești, care este cea ortodoxă.

În ceea ce privește acțiunile religioase și propaganda pe acest teren, Înalt P.S.S. Patriarhul o cunoaște îndeajuns, prin actul de la 14 octombrie a.c., când în înalta prezență a P.-S. Sale s-a oficiat la Ploești botezul celor 100 de romi.

4. Singura asociație recunoscută este cea de sub conducerea subsemnatului, care a obținut avizele favorabile ale autorităților competente și căreia urmează a i se conferi persoană juridică și morală.

Drept care dau prezenta declarație!

Președintele Uniunii Generale a Romilor din România
Gh. Niculescu

(Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos. 123/1933, f.80)

[1] Vezi în acest volum documentul nr. 54 (adresa este însă sub nr. 7474).

România
Ministerul de Interne
Direcțiunea Administrației de Stat
Nr. 12.071-A/12 nov. 1934

Domnule Prefect,

În ultimul timp s-a constatat că majoritatea infracțiunilor comise contra proprietății și persoanelor pe întreg teritoriul țării se datorează și ȝiganilor nomazi, care cuturează prin diferite județe, unii din ei cu autorizațiuni eliberate de acest departament.

Pentru înlăturarea răului semnalat, avem onoare a vă face cunoscut că ministerul a hotărât ca pe viitor să nu se mai dea ȝiganilor nomazi asemenea

autorizațiuni decât cu avizul prealabil al Inspectoratului General al Jandarmiei și al organelor administrative respective și numai pe teritoriul unui singur județ.

În consecință, vă rugăm să luați măsuri pentru ridicarea tuturor autorizațiilor eliberate, până la data de 22 octombrie 1934, țiganilor nomazi în chestiune, pe care le veți înainta apoi acestui departament.

Ministru
I. Inculeț

Director
[indescifrabil]

(Arh.St.Cluj, Prefectura județului Cluj, dos. 101/1935, f.12)

71

România
Inspectoratul Regional de Poliție IV Cluj
Serviciul Poliției de Siguranță
No. 28.092/1934

Cluj, 11 decembrie 1934

Domnule director general,

Avem onoare a raporta că în ziua de 30 noiembrie 1934, în localul „Hasan” din Petroșani, s-a ținut adunarea romilor (țigani) din Valea Jiului, la care au luat parte circa 40 romi.

Adunarea a fost deschisă de către Costea Rudolf, care a propus să se aleagă un comitet necesar înființării filialei Petroșani a Uniunii Romilor din România, propunere ce a fost aprobată în unanimitate, alegându-se comitetul după cum urmează: 1. Munteanu Gheorghe, președinte; 2. Munteanu Iuliu, subpreședinte; 3. Costea Rudolf, subpreședinte; 4. Melac Ludovic, secretar; 5. Muscă Coloman, cenzor; 6. Berki Andrei, cenzor; 7. Berki Sándor, casier; 8. Muska Géza, membru în comitet; 9. Muscă Anton, membru în comitet; 10. Costea Francisc, membru în comitet; 11. Herchi Balázs, membru în comitet; 12. Berchi Ioan, membru în comitet; 13. Melac Coloman, membru în comitet; 14. Varga Iosif, membru în comitet; 15. Melac Pavel, membru în comitet; 16. Varga Zoltán, membru în comitet.

Au mai urmat apoi câteva discuții în legătură cu organizarea, după care adunarea a luat sfârșit în liniște la ora 13.

Inspector de poliție
[indescifrabil]

Șeful serviciului
I. Stănilă

Domniei Sale, Domnului Director General al Poliției. Direcțiunea Siguranței,
București

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.109)

11 decembrie 1934

Regele țiganilor vine la București?

Ziarul „Tempo” cu data de 11 decembrie a.c. publică alăturata informație cu privire la regele țiganilor, Mihai Kwieck, care se află la Cernăuți.

În București intenționează să ceară audiență polpredului sovietic Ostrovsky, pentru a se interesa de organizarea statului țigănesc din Rusia Sovietică, în vederea realizării unei mișcări pan-rome pentru înființarea unui stat țigănesc în India, pe malurile Gangelui.

Se anunță că Mihai Kwieck intenționează să facă o călătorie de studii în Republica Moldovenească de peste Nistru. Apoi se arată că Sovietele au înființat o universitate țigănească la Moscova, care ar număra două mii studenți.

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.108)

Prefectura Poliției Municipiului București
Serviciul Poliției Sociale și al Informațiilor
19.12.1934

REFERAT

Consiliul Central Bisericesc comunică prin adresa nr. 7474/1934 că sub auspiciile și cu sprijinul moral și material al Sfintei Patriarhii s-a organizat – cu sediul la București – Uniunea Generală a Romilor din România, cu scopul între altele de a îndruma spre o viață morală și religioasă pe toți romii din țară.

Unii însă dintre cei ce s-au bucurat de încrederea Sfintei Arhiepiscopii au început a propaga dezbinarea dintre romi, punându-se în slujba unor interese străine cu scopul sus-zisei Uniuni și contrare ideii sprijinite de biserica noastră, pentru care fapt li se retrage titlul și cărțile de misionari, și anume: Gh. Niculescu, N. Niculescu și Constantin Alexandrescu, toți cu domiciliul în București, Piața de Flori Sf. Anton, compartimentul nr. 10.

Anexat la adresa de mai sus, se înaintează un manifest semnat „Președinții Uniunii Generale a Romilor din România”: arhimandrit Calinic I. Popp Șerboianu, G.A. Lăzărescu-Lăzărică, publicist, Gh. Niculescu, mare comerciant, și președintele filialei Sibiu, Const. Gh. Brașoveanu, cu rugămintea de a se face cercetări prin organele polițienești cine a semnat și a răspândit manifestul în chestiune.

În urma cercetărilor noastre, s-a constatat că acest manifest a fost redactat cu ocazia congresului ce s-a ținut în ziua de 9 septembrie crt. în orașul Sibiu și a fost tipărit de tipografia „Vestemean” din același oraș, pentru care motive

s-au cerut relațiuni prin Chestura Poliției Municipiului Sibiu, care prin adresa nr. 18.976 din 1 noiembrie 1934 ne înaintează o copie după raportul trimis Inspectoratului Regional Cluj despre felul cum a decurs congresul romilor la Sibiu, împreună cu o declarație a d-lui Constantin Brașoveanu[1], din care rezultă:

- Tipărirea manifestului a fost finanțată de romii intelectuali din Sibiu.
- Că a fost copiat după un manifest al d-lui Calinic I. Popp Șerboianu și adaptat locului.

Din cercetările noastre rezultă următoarele:

În cursul anului 1933 s-au făcut 2 încercări pentru constituirea Țiganilor în asociație, și anume: de către pretinsul arhimandrit Calinic I. Popp Șerboianu, sub denumirea de Asociația Generală a Țiganilor din România, și de către G.A. Lăzărescu-Lăzărică, sub denumirea de Uniunea Generală a Romilor din România, acesta din urmă încercând chiar să obțină personalitate juridică asociației de sub conducerea sa. Însă întrucât această asociație având printre membrii săi și oameni de proastă reputație, s-a dat aviz nefavorabil cererii.

G.A. Lăzărescu-Lăzărică nu are nici o calitate de a reprezenta vreo asociație a romilor din România, iar intervenția consiliului central al bisericii s-a făcut în urma cererii făcută de acesta. Singura asociație recunoscută este aceea de sub conducerea d-lui G. Niculescu, care a obținut personalitate juridică.

În declarația dată de G. Niculescu, arată că activitatea domniei sale pe tărâm religios este bine cunoscută I.P.S.S. Patriarhul, prin actul de la 14 octombrie a.c., când în prezența I.P.S.S. Patriarhul s-a oficiat la Ploiești botezul celor 100 de romi și prin urmare nu dânsul, ci G.A. Lăzărescu-Lăzărică urmărește dezbinarea între romi.

Referind la cele de mai sus, vă rog a dispune comunicarea rezultatelor comunicărilor voastre, anexând și actele justificative.

Comisar ajutor
[indescifrabil]

(Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos. 123/1933, f.103)

[1] Raportul înaintat Inspectoratului de Poliție Cluj și declarația lui C. Brașoveanu, în același dosar, f.99-101. Textual, cel din urmă declară: „Manifestul redactat pentru congresul romilor din județul Sibiu, ținut în ziua de 9 septembrie a.c., a fost copiat după manifestul d-lui arhimandrit Calinic I. Popp Șerboianu. Domnia sa mi-a dat cuvenita învoire să-l copiem. Manifestul a fost copiat la Tipografia «Vestemear» din Sibiu și tipăritura lui a fost finanțată de romii intelectuali din Sibiu” (f.101).

Domnule Primar,

Subsemnații, locuitori în Cluj, Colonia Țiganilor de lângă fabrica „Iris”, cu profund respect venim a vă ruga să binevoiți a dispune să ni se dea în mod *gratuit lemne*, căci înghețăm cu toții de frig.

s-au cerut relațiuni prin Chestura Poliției Municipiului Sibiu, care prin adresa nr. 18.976 din 1 noiembrie 1934 ne înaintează o copie după raportul trimis Inspectoratului Regional Cluj despre felul cum a decurs congresul romilor la Sibiu, împreună cu o declarație a d-lui Constantin Brașoveanu[1], din care rezultă:

- Tipărirea manifestului a fost finanțată de romii intelectuali din Sibiu.
- Că a fost copiat după un manifest al d-lui Calinic I. Popp Șerboianu și adaptat locului.

Din cercetările noastre rezultă următoarele:

În cursul anului 1933 s-au făcut 2 încercări pentru constituirea Țiganilor în asociație, și anume: de către pretinsul arhimandrit Calinic I. Popp Șerboianu, sub denumirea de Asociația Generală a Țiganilor din România, și de către G.A. Lăzărescu-Lăzărică, sub denumirea de Uniunea Generală a Romilor din România, acesta din urmă încercând chiar să obțină personalitate juridică asociației de sub conducerea sa. Însă întrucât această asociație având printre membrii săi și oameni de proastă reputație, s-a dat aviz nefavorabil cererii.

G.A. Lăzărescu-Lăzărică nu are nici o calitate de a reprezenta vreo asociație a romilor din România, iar intervenția consiliului central al bisericii s-a făcut în urma cererii făcută de acesta. Singura asociație recunoscută este aceea de sub conducerea d-lui G. Niculescu, care a obținut personalitate juridică.

În declarația dată de G. Niculescu, arată că activitatea domniei sale pe tărâm religios este bine cunoscută I.P.S.S. Patriarhul, prin actul de la 14 octombrie a.c., când în prezența I.P.S.S. Patriarhul s-a oficiat la Ploiești botezul celor 100 de romi și prin urmare nu dânsul, ci G.A. Lăzărescu-Lăzărică urmărește dezbinarea între romi.

Referind la cele de mai sus, vă rog a dispune comunicarea rezultatelor comunicărilor voastre, anexând și actele justificative.

Comisar ajutor
[indescifrabil]

(Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos. 123/1933, f.103)

[1] Raportul înaintat Inspectoratului de Poliție Cluj și declarația lui C. Brașoveanu, în același dosar, f.99-101. Textual, cel din urmă declară: „Manifestul redactat pentru congresul romilor din județul Sibiu, ținut în ziua de 9 septembrie a.c., a fost copiat după manifestul d-lui arhimandrit Calinic I. Popp Șerboianu. Domnia sa mi-a dat cuvenita învoire să-l copiem. Manifestul a fost copiat la Tipografia «Vestemear» din Sibiu și tipăritura lui a fost finanțată de romii intelectuali din Sibiu” (f.101).

Domnule Primar,

Subsemnații, locuitori în Cluj, Colonia Țiganilor de lângă fabrica „Iris”, cu profund respect venim a vă ruga să binevoiți a dispune să ni se dea în mod *gratuit lemne*, căci înghețăm cu toții de frig.

Suntem în total 65 de familii. Aproape toți suntem șomeri și muritori de foame. Întrucât ajutați pe cei săraci, vă rugăm și noi să vă îndurați și să ne dați ajutorul cerut.

Vă aducem la cunoștință, Domnule Primar, că deși ducem o viață de mizerie, în urma organizării pe care am făcut-o din inițiativa noastră, având primar cu delegație din partea Chesturii Cluj, a dispărut orice neregulă penală din mijlocul nostru. Pentru a vă convinge că ducem o viață cinstită, vă rugăm să cereți și avizul poliției.

Primiți vă rugăm, Domnule Primar, asigurarea devotamentului și respectului ce vă păstrăm.

Szilágyi Antal

Cluj, la 22.I.1935

D-sale, D-lui Primar al Municipiului Cluj

(Arh.St.Cluj, Primăria municipiului Cluj, dos. 2117/1935, f.1)

75

România
Ministerul de Interne
Direcțiunea Generală a Poliției
Inspectoratul Regional de Poliție Timișoara
No. 1626/26 ian. 1935

Domnului Director General al Poliției Dir. Pol. de Sig. București

Avem onoare a raporta, spre știință, că în ziua de 13 ianuarie a.c. a avut loc în orașul Orșova în sala „Weisskopf” congresul romilor, filiala Orșova, la care a luat parte un număr de circa 100 persoane, toți țigani muncitori din Orșova și împrejurimi.

Congresul s-a deschis la ora 14 și a durat până la ora 17.20, când a luat sfârșit. Ședința a fost deschisă de către președintele de onoare Pera Gheorghe I., după care vicepreședintele Mihail Anghel a ținut o cuvântare prin care a cerut de a se apăra drepturile romilor. Sitariu Ilie ține o cuvântare în care cere ca toți romii să se unească pentru apărarea intereselor lor. Mai ține o cuvântare Agasin Gheorghe, care explică membrilor prezenți avantajele oferite de statutul Asociației. Vorbește apoi secretarul filialei, Dumitrescu Pavel, care arată felul cum au fost dezrobiți țiganii de către domnitorul Alexandru Ioan Cuza[1], apoi arată că de atunci și până acum nu s-a mai gândit nimeni la ei, până acum când prin munca neobositului președinte [G.] Niculescu au toate favorurile și toate drepturile ca orice cetățean român.

Se alege apoi comitetul, care se compune din următoarele persoane: Gheorghe Pera I., președinte de onoare, Ioan Stan, președinte activ, vicepreședinte Mihail Anghel, casier Dobre Nicolae și secretar Dumitrescu Pavel. După care

ședința se încheie de către președintele activ, Ioan Stan, adunarea luând sfârșit într-o perfectă liniște și ordine.

Inspector regional,
[indescifrabil]

Șeful Serv. Sig.,
[indescifrabil]

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.149)

[1] În realitate, ȧiganii au fost dezrobiți ceva mai înainte. Aici, referința se face la reforma agrară din 1864, în vremea domniei lui Al.I. Cuza, când prin aplicarea acestei legi o parte din ȧigani devin mici proprietari de pământ.

76

Poliția orașului Caracal
Nr. 503 din 3 februarie 1935

Către Parchetul Trib. Romanați

Avem onoare a vă aduce la cunoștință că Asociația romilor din județul Romanați, prin petițiunea adresată Trib. Romanați secția I și înregistrată sub nr. 32.605 din 12 noiembrie 1934, a cerut să fie recunoscută persoană juridică.

Tribunalul Romanați Secția I, cu adresa nr. 43.989 din 17 noiembrie 1934, a cerut Ministerului Muncii să-și dea avizul asupra cererii de mai sus, de unde până în prezent nu a sosit nici un rezultat.

În consiliul de administrație prevăzut în actul de constituire autentificat de Trib. Romanați Secția I, prin procesul verbal nr. 10.005 din 12 octombrie 1934, se găsește trecut la nr. 8 și numitul Nicolae Ioan, care a fost cercetat pentru diferite fapte infamante, având și cazierul nr. 63.

În conformitate cu ordinile ce avem cu privire la asociațiile care solicită acordarea personalității juridice, precum și în conformitate cu art. 14 din regulamentul legii persoanelor juridice, urmează ca și d-vs să dați avizul alături de al Ministerului Muncii.

În acest scop avem onoare a vă comunica că toți membrii care formează comitetul, afară de Nicolae Ioan care are cazier judiciar și chiar și aceasta din punct de vedere al siguranței Statului, nu fac parte din nici o organizație subversivă, motiv pentru care cu onoare vă rugăm să binevoiți a dispune asupra avizului ce urmează să-l dați și numai în cazul că d-vs nu aveți alte obiecții de făcut.

Șeful Poliției
N. Drăguțescu

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.112)

Comisarul de serviciu

3 februarie 1935

Notă telefonică nr. 4251

Inspectoratul Regional de Poliție Cluj

Către Direcțiunea Generală a Poliției

Raportăm că aseară, 2 crt., a avut loc la Sibiu adunarea romilor în sala „Ludovic Sonius”, începând la orele 20 și terminându-se la orele 24,30.

Au participat delegațiile organizațiilor romilor din județele Târnava Mică, Târnava Mare, Făgăraș și Sibiu. Adunarea a fost prezidată de către [C.] Brașoveanu, șeful organizației din Sibiu.

S-a discutat chestiunea organizării și alte deziderate, dar mai ales s-a discutat conflictul dintre comitetul central din București și organizațiile din Ardeal. Toți vorbitorii au protestat contra conducerii centrale din București, sub pretext că se neglijează interesele romilor din Ardeal. De altfel, acesta a fost și scopul convocării adunării de la Sibiu, unde s-a ales un președinte al comitetului regional ardelean în persoana arhitectului Zima din Blaj. Comitetul va avea grijă să țină legătura strânsă între romii din Ardeal, pentru ca uniți să se impună față de Uniunea Generală din București, care după cum spun ei caută să centralizeze toată conducerea în mâinile lor, neglijând în același timp interesele celor din Ardeal.

Numărul total al membrilor a fost de 30 și la ora sus menționată s-au răspândit în liniște.

Inspector regional
VladComisar de serviciu
Iliescu*(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.110)*

România

Ministerul de Interne

Direcțiunea Generală a Poliției

Inspecțiunea Regională București

No. 8064/7 martie 1935

Domnule Director General,

Avem onoare a vă raporta că în ziua de 3 martie 1935 a avut loc în Ploiești, la sala Petre Ionescu din cartierul Mimiș, adunarea membrilor Asociației Romilor, filiala Prahova, la care au luat parte circa 200 persoane, bărbați și femei.

Ședința s-a deschis la orele 15 sub președinția domnului Stelian Barbu din Ploiești, care luând cuvântul a spus că astăzi a venit din București dl. Gheorghe Niculescu, președintele (voievodul) romilor din România, cu întregul comitet, pentru a le arăta marele rol al Asociației Romilor, care până acum au trăit în mizerie și ignoranță.

Dl. Gheorghe Niculescu, președintele (voievodul) romilor din România, a spus că filiala Ploiești, cu începere de astăzi, va fi condusă de dl. Stelian Barbu, care se va ocupa de soarta romilor săraci și va înființa o grădină de copii în acel cartier, pentru educație. De asemenea se va înființa un azil pentru bătrâni, se va face intervenție la primăria municipiului ca pe viitor să se dea de lucru și romilor meseriași, pentru sărbătorile Paștelui să li se dea ajutoare, astfel ca românii să nu mai fie muritori de foame și cerșetori pe stradă. Asociația Romilor este recunoscută persoană juridică, astfel să se dea ascultare d-lui Stelian Barbu. A mai spus că nu mai ascultă de fostul voievod Lăzurică, deoarece a fost un escroc și a fost îndepărtat din toate listele politice, fiindcă în unire cu popa Șerboianu de la Patriarhie, acum dat afară, făcuse o scrisoare adresată Papei de la Roma, că un milion de romi trec la catolicism, cu toate că aceștia sunt botezați ortodocși. Le-a mai promis că pentru la toamna viitoare li se va da 100 vagoane cu lemne a câte 3000 lei vagonul.

Domnul Dumitru Vasile, șeful romilor din suburbia Sft. Spiridon și consilier la Casa de Asigurări Sociale din Ploiești, aduce salutul romilor din acea suburbie. A urat sănătate și viață lungă M.S. Regelui Carol al II-lea și Marelui Voievod Mihai. Publicul, în urale, „Să trăiască”. În continuare a spus că voievodul Gh. Niculescu din București și dl. Stelian Barbu, președintele din Ploiești, sunt oameni cu situație frumoasă, au cu ce să trăiască din belșug, însă dragostea de sânge și neam i-a îndemnat să se ocupe de soarta romilor care trăiesc în lipsă și mizerie, de aceea trebuie să le dăm ascultare.

Dl. Stelian Barbu se va interesa de viața tuturor și de educația copiilor, care sunt generația viitoare. A mai spus că românii din Ardeal sunt mult înaintați în cultură față de cei din Vechiul Regat. Invită pe toți să fie uniți și să dea mandat președintelui pentru a le apăra drepturile.

Dl. Pantazescu, președintele romilor sect. II din București, a spus că și românii au făcut războiul pentru întregirea neamului. S-a păstrat un moment de liniște și reculegere pentru Eroul Necunoscut. A invitat pe cei de față să dea ascultare „voievodului” și secretarului general, care luptă pentru cauza lor și să se supună autorităților.

Dl. [N.G.] Lache, vicepreședinte din București, a spus că a lucrat cu Lăzurică 2 ani, însă văzând că acesta nu este sincer cauzei romilor, l-a îndepărtat. Dl. Vasilescu din Ploiești nu a avut nici o delegație din partea centrului pentru a conduce românii din Ploiești. Acesta a înșelat românii și le-a dat să mănânce carne stricată.

Domnul Ionică, vicepreședinte din București la biroul Asociației Romilor, a spus că popa Șerboianu a fost condamnat cu sentința no. 3/1933, pentru care fapt a fost îndepărtat de la Patriarhie. Invită pe toți să dea ascultare d-lui Stelian Barbu din Ploiești, le-a spus: „să jurați cu capul gol că veți asculta pe Stelian Barbu”. Românii au jurat în limba romilor că îi vor da ascultare.

Dl. Stelian Barbu din Ploiești a mulțumit comitetului din București și voievodului Gh. Niculescu pentru dragostea ce au avut că au venit în mijlocul lor la Ploiești. A mulțumit celor prezenți pentru cinstea și încrederea ce i-a făcut de l-au ales președinte, obligându-se că va lupta pentru cauza lor.

La orele 17, adunarea a luat sfârșit în liniște.

Inspectorul Regiunii I de Poliție
D.G. Bogdan

Domniei Sale, Domnului Director General al Poliției. Direcțiunea Siguranței
București

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.113-115)

79

România
Direcțiunea Generală a Poliției
Inspectoratul Regional de Poliție Craiova
Nr. 2145/4.4.1935

Domnule Director General,

Avem onoare a înainta în copie raportul no. 6044 din 2 aprilie a.c. al Poliției orașului Caracal, referitor la o adunare a romilor, care a avut loc în ziua de 31 martie a.c. în casele lui M. Ciurăscu, din acel oraș.

Inspector regional
Const. Ștefănescu

Șeful Serv. Siguranță
[indescifrabil]

Domniei Sale, Domnului Director General al Poliției. Direcțiunea Siguranței
București

[ANEXĂ]

**Copie după raportul no. 6044/1935 al Poliției orașului Caracal,
către Inspectoratul Regional de Poliție Craiova**

Avem onoare a raporta că în ziua de 31 martie a.c. orele 17.1/2 a avut în acest oraș, în casele M. Ciurăscu o adunare a romilor, la care au participat circa 30 membri ai filialei Caracal, sub președinția lui Constantin Florea Bucur, de profesie cizmar, care a dat cuvântul lui Nae Ștefănescu, viorist din acest oraș, secretar al filialei Soc. romilor din Caracal.

Acesta le arată scopul acestei adunări, precum și scopul și beneficiile Societății și în special ale membrilor acestei asociații, după care le citește și câteva articole din Statutul Societății, primit de la București.

Al doilea membru, Tache Calița, le citește un manifest pe care l-a primit de la arhimandritul Șerboianu și în care de asemenea se arată datoria ce are fiecare membru față de societate.

După această expunere, se procedează la alegerea unui nou comitet care prin aclamații s-a ales tot cel vechi, compus din: Costică Florea Bucur, președinte; Nicolae Gutue, vicepreședinte; Nae Ștefănescu, secretar; Gheorghe Ofița, Dumitru Mihai cenzori.

Adunarea a luat sfârșit la orele 19 în perfectă liniște.

Șeful Poliției
Mățulescu

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.116-117)

80

Biroul de studii

REFERAT

ASOCIAȚIA GENERALĂ A ȚIGANILOR DIN ROMÂNIA

Prima încercare pe care o fac țiganii pentru a-și strânge rândurile și a se constitui într-o asociație a fost în luna aprilie 1933, când din inițiativa arhimandritului Calinic I. Popp Șerboianu a luat ființă „Asociația Generală a Țiganilor din România”, cu sediul provizoriu în str. Vulturului no. 147, la cafe-neaua lui Constantin Urziceanu.

Arhimandritul Calinic I. Popp Șerboianu, în etate de circa 50 ani, domiciliat în București, str. Turnu Roșu no. 11 (șoseaua Grângași), este originar din Costești-Argeș; licențiat al Facultății de Teologie din București, a slujit ca diacon la Capela Română din Paris în anii 1909-1911, după care venind în țară a fost numit paroh la biserica Kalinderu din Capitală. Între anii 1923-1927 a fost plecat în America, de unde revenind în țară, rătăcește ca monah prin mănăstirile oltene, în special la Cozia și Stânișoara.

În anul 1929 pleacă la Paris, unde tipărește lucrarea sa intitulată *Les Tsiganes* și care are ca subtitlu: „Histoire-Ethnographie-Linguistique-Grammaire-Dictionnaire”, într-un volum de 397 pagini, în Editura Payot-Paris. (Lucrarea se găsește de vânzare la „Cartea Românească” și costă 280 lei). În urma publicării acestei cărți, este ales membru corespondent la „The Gypsy Lore Society” (Societatea Londoneză pentru studiul vieții și istoriei țăganilor), care îi inspiră pentru prima dată ideea de a încerca organizarea țăganilor în România. Arhimandritul I. Popp Șerboianu, luând contact cu Comitetul Societății Lăutarilor „Junimea Muzicală” (recunoscută persoană juridică prin sentința no. 18/1927 a Tribunalului Ilfov, Sec. I Civ. crt.), a hotărât formarea unui comitet provizoriu din membrii comitetului de conducere al societății „Junimea Muzicală”, ca să primească înscrierea în asociație, să încaseze taxele de înscriere și să redacteze statutele.

Constituirea societății și scopul pe care îl urmăresc a fost redactat într-un apel „Către toți țiganii din România”, lansat la 27 august 1933. În acest manifest – în care cheamă la o nouă viață pe toți țiganii din România – au fost redat în extenso dezideratele acestei asociații, din punct de vedere cultural și social.

Din punct de vedere cultural

- 1) Apariția unei gazete.
- 2) Înfiiințarea cursurilor serale de adulți, în toată țara.
- 3) O universitate populară, țigănească.
- 4) Înfiiințarea de biblioteci și muzee școlare, cum și unul național.
- 5) Înfiiințarea grădinilor de copii mici, ca să nu mai hoinărească pe drumuri când părinții sunt duși la lucru.
- 6) Publicarea de cărți pentru luminarea minților, în ceea ce privește apărarea sănătății, a bunului trai, istoria neamului țigănesc și altele.
- 7) Conferințe educative, muzică, strângerea cântecelor noastre bătrânești și tot felul de povestiri; școli de dans pentru jocurile noastre etc.
- 8) Înfiiințarea de burse în țară și străinătate pentru elevii meritoși.
- 9) Înfiiințarea a tot felul de ateliere pentru meseriile potrivite firii neamului nostru și bazare în toată țara pentru desfacerea diverselor produse.
- 10) Înfiiințarea de școli ambulante pentru țiganii nomazi și încadrarea lor în Asociație.
- 11) Înfiiințarea de atenee, cinematografe și cămine culturale etc.
- 12) Ajutorarea elevilor săraci cu cărți, haine și mâncare.

Din punct de vedere social

- 1) Înfiiințarea unei asistențe juridice pentru apărarea tuturor împricinațiilor în procese.
- 2) Asistența medicală *gratuită* pentru bolnavi și cercetarea lor acasă.
- 3) Ajutor gratuit pentru toate nevoile religioase.
- 4) Înfiiințarea unui mare cămin popular unde fiecare țigan sărac, fără casă, ori străin de localitate, poate să doarmă și să mănânce până i se găsește de lucru.
- 5) Înfiiințarea de cantine populare în toate cartierele sărace din capitală și din celelalte orașe ale țării.
- 6) Înfiiințarea unui spital al țăganilor, dispensare medicale pentru lehuze, aziluri de bătrâni și invalizi, societăți de ajutor mutual reciproc – în caz de moarte, căsătorii, pagube și începerea de negustorie sau alte meserii –, oficii pentru procurarea de lucru, plasare și informațiuni, băi populare, colonii școlare, adăposturi pentru copii mici etc.
- 7) Stăruința, pe toate căile legale, ca primăria capitalei și autoritățile în drept să ne dea terenuri în jurul capitalei și în fiecare oraș și sat din țară să construiască pe ele case.
- 8) Stăruința de a coloniza pe toți țiganii nomazi, dându-li-se pământul necesar în diferitele părți ale țării.

9) Organizarea în bresle a tuturor categoriilor de muncitori și recunoașterea lor ca meseriași, cu drepturile corespunzătoare, la Casa Generală a Asigurarilor Sociale.

10) Înființarea de Tribunale județene și a unei Curți Supreme de judecată pentru rezolvarea chestiunilor privitoare la cununii, divorț, înmormântări și tot felul de infracțiuni ce ar necinști neamul nostru și care vor fi judecate de Sfatul Bătrânilor, în frunte cu vătafii respectivi și potrivit tradiției noastre.

11) Femeile fac parte de drept din Asociație și vor fi folosite în toate operele culturale și de asistență socială. Cele cu știință de carte au aceleași drepturi ca și bărbații și vor putea fi admise și în Sfatul Bătrânilor, după normele ce se vor stabili.

12) Copiii de la 8 ani în sus și tinerii de ambele sexe, până la 21 de ani, vor avea o organizație separată unde vor fi pregătiți și instruiți în toate problemele vieții.

13) Politica este cu desăvârșire interzisă pentru membrii Asociației și nu vor face decât politica intereselor noastre, indicată de Comitetul Suprem al Asociației.

Ca urmare acestui apel, la început nu s-au înscris în Asociație decât vreo 3-400 țigani, dintre care majoritatea sunt din București și din județele Sibiu, Vlașca și Teleorman. Propaganda pentru captarea a cât mai multor membri în Asociație, la început a mers destul de greu, cu toate că arhimandritul Șerboianu, pentru a le inspira mai multă încredere, s-a dat drept țigan. Greutatea a fost datorită faptului că țiganii stabili sunt săraci, iar nomazii, care sunt bogați, din cauza nestabilității lor, nu se împăcau cu ideea Asociației.

Concomitent cu această Asociație, în luna septembrie 1933 a luat ființă o altă organizație intitulată „Uniunea Generală a Romilor din România”, din inițiativa lui Gh.A. Lăzureanu-Lăzurică – țigan de origine –, absolvent al Școlii Superioare de Comerț, depozitar de lemne și furaje din București și colaborator la „Adevărul Literar” și „Universul”.

De remarcat este faptul că Lăzurică, care până acum activa de comun acord cu arh. Șerboianu, pe motive de suspiciune, cum că arh. Șerboianu intenționează să convertească țigănimia către Biserica Unită și aflând în același timp că arhimandritul nu mai face parte din rândul clericilor, s-a despărțit de el și obținând sprijinul Sfintei Patriarhii a început să activeze singur.

Scopul Uniunii este să lupte pentru a nu se permite imigrarea muzicanților străini în țară, deoarece aceștia au acaparat toate localurile din orașe și stațiunile climaterice, în dauna muzicanților țigani români; asemenea pentru zidari, hornari, fierari, potcovari etc.; să se înființeze grădinițe de copii pentru copiii de țigani și atenee populare. Să se trimită delegați la congresul țigănesc care se ține în fiecare an la Nancy (Franța) și în special pentru a combate acțiunea „Asociației Generale a Țiganilor din România”, de sub conducerea arhimandritului Șerboianu. În propaganda sa, Lăzurică este susținut și de ziarul „Universul”.

Comitetul provizoriu al Uniunii este compus din: Gh.A. Lăzureanu-Lăzurică, președinte; Teodor Marinescu, negustor, din șoseaua Iancului 83, vicepreședinte; Gheorghe Potra, doctorand în Litere, casier; Florica Constantinescu, elevă la Conservator, secretară.

De aici înainte și pentru motivele arătate mai sus, între aceste două organizații a luat naștere o adevărată luptă de supremație. Lăzurică îl acuză pe arh. mandrit ca străin de neam și partizan al clericilor, iar arh. Șerboianu pe Lăzurică, ca pe unul care intenționează să-și ajungă anumite scopuri politice, prin înscrierea tuturor romilor în partidul național-agrar de sub conducerea d-lui Octavian Goga, asigurându-și prin aceasta un mandat de deputat și câteva locuri de consilieri comunali în capitală, pentru principalii colaboratori ai săi.

Lăzurică, pentru a-și asigura popularitatea, în lupta pentru revendicarea nevoilor țigănești, a vizitat diferite cămine studențești, pentru a le cere concursul, a intrat în legătură cu Corneliu Z. Codreanu, bazat și pe protecția I.P.S.S. Patriarhului Miron Cristea, a anunțat printr-un manifest primul congres al țiganilor din România.

În ziua de 8 octombrie 1933, în sala „Ileana”, în prezența a circa 200 persoane, a avut loc primul congres al romilor, cu care ocazie s-a procedat și la alegerea comitetului definitiv al Uniunii.

Ședința este deschisă de Lăzurică, care a declarat că va lupta până atunci când va obține o situație mai bună pentru romii din România. În același sens au mai vorbit: Gheorghe Bazna, președintele Asociației Romilor din Brăila; avocat Ilie Boruga, dr. Ilie Rădulescu, D. Ioanițescu, funcționar public, doctorand Potra, Florica Constantinescu și D. Panaiteșcu, președintele Muzicanților Romi din România.

Procedându-se la alegerea comitetului, a fost alcătuit din următoarele persoane: Gh.A. Lăzureanu-Lăzurică, președinte activ; Grigoraș Dinicu, președinte onorific; Gh.A. Bazna, vicepreședinte; T. Marinescu, vicepreședinte; P. Ciuciulan, casier; I.Gh. Ionelescu, secretar general; Petrache Marinescu, cenzor; I. Dumitrescu, cenzor; Iordache Dinu, cenzor; d-na Margareta Nicolau, președinte de onoare a secției feminine; d-ra Florica Constantinescu, președ. activ; Elena Negulescu, vicepreșed.; d-ra Ketty Petrescu, secretară. Membrii în comitetul central executiv: V. Stănescu, Lazăr C-tin, Aurică Ștefănescu, I. Cristescu, Ferciuc Constant, Nicu Rădulescu, Grigore Dobre. Pentru sprijinul moral dat Uniunii au ales ca membri onorifici dintre conaționali români pe d-nii Șt. Brăiloiu, sub-director la „Universul”, M. Sevastos, director la „Adevărul Literar”, A. Mihail, ziarist[1], Adrian Maniu scriitor, dr. Ilie Lăzureanu, I. Teodoru, director la revista „Ilustrația Română”, Corneliu Z. Codreanu, Mihail Tican Roman, scriitor, Albu, secretar delegație la „Curentul”, Sulică, senator, C-tin Bron, preot, Andrei Ulman și Gh.L. Potra, doctorand în litere. Comitetul a fost ales pe termen de 5 ani.

La urmă s-a dat citire următoarei moțiuni: „Romii din România, adunați astăzi 8 octombrie 1933 în primul lor congres organizat de Uniunea Generală a Romilor din România, sub președinția activă a d-lui G.A. Lăzureanu-Lăzurică, recunoscut de acest congres ca singurul reprezentant și conducător al nostru, ascultând expunerile cuvântătorilor noștri, primind în totul programul expus și luând cunoștință de mijloacele legale prin care să se poată realiza dezideratele noastre, în lupta de redreptare și egalitate de tratament cetățenesc din partea forurilor competente, hotărăsc:

Ratifică toate hotărârile luate de acest congres, confirmă comitetul central executiv, ales astăzi pe timp de 5 ani, cu drept de excludere a unuia din mem-

bri pentru eventuale abateri grave, prin majoritatea de membri a celorlalți membri din acest comitet; ne declarăm solidari cu orice acțiune dusă de d-l G.A. Lăzureanu-Lăzurică în folosul cauzei noastre, pe terenul social, cultural și spiritual, obligându-ne să respectăm cu sfințenie hotărârile luate de d-sa cu asentimentul comitetului central executiv. Delegăm pe d-l G.A. Lăzureanu-Lăzurică împreună cu un alt membru din comitetul executiv să ne reprezinte la congresul internațional al romilor, care se va ține în Franța, sau oriunde se va ține. Considerăm renegat pe orice rom care duce o altă acțiune sau se alătură altei grupări contrarii Uniunii Generale a Romilor. Ne legăm să fim patrioți, dinastici și ortodocși, respingând orice propagandă subversivă și periculoasă Statului Român și Bisericii ortodoxe. Alegem ziua de Sf. Maria ca zi de reculegere anuală, când vom fi în pelerinaj la una din bisericile indicate de Sfânta Patriarhie. Vom stărui mereu pentru ca forurile competente să doneze Uniunii Generale a Romilor un teren, ca să clădim pe el un mare cămin în care să ființeze un dispensar, un serviciu de contencios, un ateneu popular, un adăpost pentru romii sosiți din provincie, o grădiniță de copii și o sală de adunare și de legiferare a exercitării meseriei de lăutari”.

Pentru ca această inițiativă să fie cunoscută de tot ce este țigan în cuprinsul acestei țări, comitetul central al „Uniunii Romilor din România” a dispus o serie de întruniri în orașele mai însemnate din țară.

Până în prezent, s-au ținut următoarele întruniri: la 20 mai 1934, la Mediaș; la 28 mai 1934, la Blaj; la 10 iunie 1934, la Diciosânmartin; la 15 iulie 1934, la Blaj; la 12 august 1934, la Severin; la 9 septembrie 1934, la Sibiu, congresul general al romilor; la 20 septembrie 1934, la Sighișoara; la 30 septembrie 1934, la Rădăuți; la 3 octombrie 1934, la Deva; la 7 octombrie 1934, la Diciosânmartin; la 13 ianuarie 1935, la Orșova. La toate aceste întruniri a participat și Lăzurică. Scopul întrunirilor a fost pentru formarea comitetelor județene și strângerea legăturilor cu Centrul.

Prin propaganda de ponegrire pe care a dus-o Lăzurică contra arh. Șerboianu, vedem că majoritatea membrilor „Asociației Generale a Țiganilor din România” trec la „Uniunea Generală a Romilor”. Primul pas îl face Asociația Țiganilor din Oltenia, afiliindu-se la Uniune la 8 august 1934, prin întrunirea ce a ținut-o la acea dată în Severin.

Așadar, arhimandritul Șerboianu, fiind părăsit de aceia care până la un punct i-au dat concursul, nemaiputând activa și din cauza influenței de la Patriarhie – care o dădea pe față lui Lăzurică – dispare din această luptă, rămânând s-o ducă mai departe Lăzurică. Dar și Lăzurică, ca și arhimandritul Șerboianu, a avut aceeași soartă în conducerea Uniunii Romilor.

Gheorghe Niculescu, comerciant și consilier la Ministerul Muncii și Sfatul Negustoresc, secondat de fratele său N. Niculescu, prim vicepreședinte și secretarul general al Uniunii, ambii luptători influenți ai cauzei romilor, reușește să debarce de la președinție pe Lăzurică, luând de data aceasta președinția și conducerea „Uniunii Generale a Romilor” Gheorghe Niculescu.

În calitatea lui de conducător al cauzei țigănești, primul act pe care reușește să-l facă a fost recunoașterea „Uniunii” ca persoană juridică, lucru pe care de altfel l-a încercat și arhimandritul Șerboianu și Lăzurică, fără însă ca să-l definitiveze. În prezent, sediul Uniunii este în Piața Sf. Anton no. 10[2].

Pe de altă parte, se semnalează că organizațiile din Ardeal sunt nemulțumite și protestează contra conducerii centrale din București sub pretextul că se neglijează interesele romilor din Ardeal. De altfel, acesta a fost și scopul congresului de la Sibiu, unde s-a ales un președinte al comitetului regional ardelean în persoana arhitectului [A.] Zima din Blaj. Comitetul ardelean va avea grijă să țină legătura strânsă între romii din Ardeal, pentru ca uniții să se impună față de Uniunea Generală din București, care, după cum spun, caută să neutralizeze toată conducerea în mâinile lor, neglijând în același timp interesul celor din Ardeal[3].

Concluzii. În substratul acestor încercări de organizare, în lupta de supremație pe care au dat-o conducătorii care s-au perindat la președinția Uniunii, incontestabil că scopul Asociației nu poate fi numai acela: reuniunea tuturor ȝiganilor într-un singur mănuchi; intenția tinde și spre alte sfere: formarea unei platforme politice și îndeplinirea anumitor scopuri materiale.

Cu toate acestea, făcând abstracție de aceste postulate, ideea este frumoasă și binevenită, fiindcă nu se poate concepe ca această nație, care a cutreierat și cutreieră țara în lung și în lat de sute de ani, să nu fie la adăpostul nevoilor de azi și cerințelor de mâine printr-o organizare temeinică și demnă de încredere.

(*Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.119-129*)

[1] Mihail Alexandru este și autorul unui articol despre romi, *Poporul enigmatic*, în „Realitatea ilustrată”, oct., 1933.

[2] La această adresă se afla florăria „La doi trandafiri”, proprietatea lui Gh. Niculescu.

[3] Grupul ardelean în frunte cu A. Zima se va integra „Uniunii Generale a Romilor” de sub conducerea lui Gh. Niculescu. Un tablou al președinților de filiale ardeleni (și din țară), care au aderat la Gh. Niculescu, în „Glasul romilor”, II, 1935, nr. 1 (august), p.4 și II, 1937, nr. 3 (martie), p.4.

81

România

Ministerul de Interne

Direcțiunea Generală a Poliției

Inspectoratul Regional de Poliție București

No. 12.810/1935 aprilie 17

Domnule director general,

Avem onoarea a vă raporta că în ziua de 13 aprilie a.c., la orele 15.30, în sala berăriei „Picadilly” din Ploiești a avut loc o întrunire a asociației – dizidenți – a romilor, din Ploiești, la care au luat parte circa 30 persoane.

Ședința a fost deschisă de I. Vasilescu, președintele asociației, care a prezentat pe dl. Gh. Lăzărică, președintele asociației romilor dizidenți de la București, care luând cuvântul și-a exprimat părerea de rău că la Ploiești se găsește în fața unui număr de romi atât de restrâns și cu atât mai mult este de regretat cu cât este știut de toți că „romii” mai toți sunt huiduiți și alungați de oricine, din care cauză nici unul din ei nu-și poate găsi serviciu și sunt muritori de foame.

„Mă gândeam – continuă oratorul – că la Ploiești se găsește o mare masă de oameni care să asculte aici lucruri interesante și să se organizeze în această asociație, care luptă pentru moralul și drepturile noastre, tinzând a vă deschide în viață o nouă cale, pe care s-o puteți străbate cu mai multă ușurință”.

Le-a explicat apoi ce înseamnă cuvântul „rom” și de unde vine acest cuvânt, întrebând totodată pe cei din sală dacă vor a fi împroprietăriți.

Majoritatea au răspuns că... nu, ei vor a fi liberi.

Cuvântul „rom” vine de la libertate și înseamnă să fiți buni și cinstiți.

A terminat, îndemnând pe participanți a se boteza, a se supune legilor creștine și să facă armata, pentru a putea căpăta drepturile cetățenești. „Organizați-vă și luptați pentru drepturile voastre”, a încheiat oratorul.

Întrunirea s-a terminat în liniște.

Inspectoratul Regiunii I de Poliție

D.G. Bogdan

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.131-132)

82

România

Ministerul de Interne

Direcțiunea Generală a Poliției

Inspectoratul Regional de Poliție București

No. 12.808/1935 aprilie 17

Domnule Director General,

Avem onoarea a raporta că în ziua de 11 aprilie 1935 a avut loc la Vălenii de Munte, în grădina d-lui I. Popa, o întrunire a romilor din acea localitate.

Din partea Uniunii Romilor filiala Prahova au luat parte președintele filialei Stelian Barbu, d-l Romcescu Sinu, vicepreședinte, Nae Constantinescu, Ticu Răducanu, Avram Gheorghe, Toma și Gheorghe Geană, precum și întregul comitet din Ploiești.

Întrunirea a început la ora 15.30, în prezența unui număr restrâns de romi.

Au luat cuvântul Stelian Barbu, Romcescu, N. Constantinescu și Ticu Răducanu, explicând scopul moral, cultural și religios al acestei adunări. Printre altele s-a explicat și arătat care este programul de urmat al acestei uniuni, luptând pentru aducerea la îndeplinire a programului lor, și anume: conferințe scrise pentru copii și adulți prin care să se arate anumite fapte din timpul robiei ȝiganilor din Țara Românească, epoca dezrobirii, cum s-au dezrobii din punct de vedere economic și politic, anumite întâmplări din viața ȝiganilor din țară și străinătate; introducerea muzicii vocale și instrumentale la copii, iar pentru adulți învățarea notelor. Să nu fie alterate ariile lor strămoșești și să fie ferite de inflația muzicii moderne. Înființări de biblioteci pe centre, respingând orice activitate politică.

Apel la medici, preoți, pentru conferințe, înființări de atenee populare.

Lupta dârză contra muzicii mecanice și a radioului.

După aceste expuneri, a urmat alegerea președintelui romilor din acea localitate, fiind declarat președinte d-l Gheorghe Geană, potcovar din Vălenii de Munte.

Totul a decurs în perfectă ordine, îndemnând pe romi a da concursul lor neprecupețit guvernului în alegerile județene[1], deoarece Uniunea Romilor din întreaga țară guvernul a avut sprijinul moral și material în activitatea lor.

Întrunirea a luat sfârșit în liniște.

Inspectoratul Regiunii de Poliție
D.G. Bogdan

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.133-134).

[1] Este vorba de guvernul prezidat de Gh.Tătărescu.

83

România

Inspectoratul Regional de Poliție IV Cluj

Serviciul Poliției de Siguranță

No. 17.674/1935

[Înregistrat la 21 mai 1935]

Domnule Director General,

Avem onoarea a vă raporta că în ziua de 12 mai 1935 a avut loc în orașul Sibiu, în sala restaurantului „Mielul Alb” din str. Faurului, o ședință a Comitetului Asociațiunii Romilor din județul Sibiu, la care au luat parte președinții organizațiilor comunale ale romilor din județul Sibiu, în număr de circa 70 de persoane.

Adunarea a fost prezidată de dl. Constantin Brașoveanu, funcționar la Administrația Financiară din acel oraș, președintele Asociațiunii Romilor din județul Sibiu și vicepreședintele Asociațiunii Romilor din Ardeal. Din județul Târnava Mică a luat parte la această ședință dl. Andrei Zima, arhitect din Blaj.

La adunare s-a discutat programul după care urmează să se organizeze Asociațiunile comunale din județul Sibiu, precum și din alte județe.

S-a fixat taxa de înscriere în Asociațiune la 10 lei și cotizația lunară de 5 lei. Totodată s-a luat hotărârea de a înființa în orașul Sibiu un birou de informații referitoare la toate chestiunile romilor.

Ședința a început la ora 10 și a luat sfârșit la orele 15, decurgând în perfectă liniște și ordine.

Alăturat avem onoarea a vă înainta un exemplar din programul care s-a discutat la ședința susmenționată.

Inspector de poliție
[indescifrabil]

Șeful serviciului
I. Stănilă

Domniei Sale, Domnului Director General al Poliției. Direcțiunea Siguranței
București

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.135)

Detașamentul poliției Huedin
No. 1044 din 15 mai 1935

Domnule Prefect,

Am onoare a vă raporta că în conformitate cu dispozițiunile ordinului d-voastră no. 11.113/1934 am împărțit în unire cu pretura și primăria din localitate 36 familii de țigani nomazi care, în cursul anului 1931, s-au stabilit pe teritoriul rezervă de stat numit „Spinus” și care rezervă de stat, în urma dispozițiunilor date de Ministerul Domeniilor în cursul anului 1934, a fost repartizată drept comunei Huedin, pentru a servi de pășune comună.

Aceste familii de țigani nomazi în cursul anului 1932 au părăsit localitatea, cutreierând țara până în vara anului 1934, când organele jandarmeriei, în urma dispozițiunilor date de Ministerul de Interne, i-a escortat pe toți în această localitate pe bază că șeful poliției din anul 1931 le-a eliberat capilor de familie buletine de înscriere la Biroul Populației.

În toamna anului 1934, bazați pe ordinul d-voastre cu no. de mai sus, am împărțit familiile de țigani nomazi pe mai multe comune, tocmai așa cum s-a procedat în cursul anului 1931, însă primăriile respective, notariatele comunelor, unde au fost repartizați acești țigani, au refuzat primirea lor și primăria orașului Huedin, văzând că țiganii nomazi nu pot fi așezați pe comune pentru motivul de refuz și pentru timpul prea înaintat, dând frigul peste ei, le-a admis ca pentru iarna anului 1934/35 să-și facă colibe pe terenul propriu fost rezervă de stat denumită „Spinus”.

Acum, după ce natura permite ca acești țigani să-și părăsească colibele, bazați tot pe ordinul d-voastre cu no. de mai sus, în colaborare cu pretura plasei și primăria orașului Huedin, am repartizat din nou familiile de țigani pe comunele Almaș, Fildu de Sus, Fildu de Jos, Sfăraș, Jebucu, Izvorul Crișului, Nearșova și Poieni, care comune – cu excepția comunei Poieni[1] – toate au refuzat primirea acestor familii de țigani pe motiv că n-au rezerve de stat și că pretura Huedin, în colaborare cu primăria și poliția, nu pot stabili domiciliul forțat într-o comună a unui țigan nomad fără a avea consimțământul comunei respective, cu toate că atât la repartizarea țiganilor din anul 1934, cât și repartizarea recentă, țiganilor li s-a dat în mână de noi o adresă în care ne referim la ordinul d-voastră dat în această chestiune.

Pentru a demonstra acest refuz al primăriilor respective, anexăm adresa primăriei comunei Izvorul Crișului no. 578/1935, a Fildului de Jos no. 1020/1935, a comunei Sfăraș no. 507/1935, mențiunea primarului comunei Fildu de Sus făcută pe adresa noastră către acea primărie și mențiunea primarului comunei Almaș făcută tot pe adresa de însoțire a țiganilor dată de noi.

La repartizarea țiganilor nomazi am avut în vedere ca să fie în cât se poate clasați în comunele locuite în majoritate de minoritari pe de o parte pentru că prezența acestor țigani în acea comună prezintă o sarcină materială, pe de altă parte, țiganii aceștia nomazi fiind de religie și sentiment românesc, comunele acelea vor prezenta un număr statistic mai mare de element românesc.

Totodată, am onoare a vă raporta că prezența vremelnică a acestor familii de țigani nomazi în această localitate, pe lângă inconvenientele materiale raportate mai sus, mai prezintă inconvenientul imposibilității de control și stabilirea identității din punct de vedere al poliției judiciare, pentru care motiv vă rugăm domnule prefect să binevoiți a dispune comunelor Almaș, Fildu de Sus, Fildu de Jos, Sfăraș, Jebucu, Izvorul Crișului, Nearșova și Poieni ca să primească familiile de țigani nomazi repartizați de noi cu domiciliul forțat în comuna respectivă, luându-i în listele membrilor comunali, înscriindu-i și la Biroul Populației.

Șeful Det. Poliției
[indescifrabil]

D-sale, Domnului Prefect al județului Cluj

[ANEXĂ]

Circumscripția notarială Fildu de Jos
Nr. 1020/1935

Către Poliția Orașului Huedin

Ca răspuns la adresa d-voastre nr. 2483/1935, cu referire la plasarea țăgănilor nomazi aflători în orașul Huedin la comunele Fildu de Jos și Fildu de Sus, avem onoare a vă comunica că aceste comune nu recunosc repartizarea acestor țigani spre a se stabili cu domiciliul forțat în aceste comune, cu atât mai vârtos nici înscrierea lor în listele de membri ai acestor comune, când disp. art. 13 din L.O.A.L.[2] sunt categorice, în sensul că cetățeanul care dorește să se stabilească cu domiciliul într-altă comună este dator a se adresa la autoritatea respectivă și numai după îndeplinirea formalităților și condițiilor cerute de suscitatul articol poate deveni membru al acelei comune, comuna putând chiar și refuza acordarea calității de membru în cazurile înșirate la ultimul aliniat din art.13 al acestei legi, care în cazul din speță numiții țigani neavând nici un mijloc cunoscut de a-și câștiga traiul se poate aplica întocmai.

Chiar dacă aceste comune ar acorda cât de largă indulgență pentru stabilirea domiciliului numiților țigani, pe lângă toată bunăvoința, dar în lipsă de pământ, neavând unde-i așeza, nu le putem acorda stabilirea domiciliului în comunele amintite, pentru care motiv am fost nevoiți a-i retrimite la urma lor.

Fildu de Jos, la 11 mai 1935

Notar
[indescifrabil]

(Arh.St.Cluj, Prefectura județului Cluj, dos. 101/1935, f.46, 48)

[1] În ședința extraordinară a consiliului comunal Poieni, din 26 august 1935, se va refuza familiilor de țigani stabilirea pe raza acestei localități (cf. *Ibidem*, f.37).

[2] Legea pentru organizarea administrației locale (publicată în „Monitorul Oficial”, nr. 170 din 3 august 1929).

Politia oraşului Caracal
Către Insp. Reg. de Pol. Craiova
Nr. 8805/1935

[31 mai 1935]

RAPORT

Avem onoare a raporta că în ziua de 30 mai a.c. a avut loc în acest oraş o adunare a asociaţiei „Barbu Lăutaru”, care s-a ținut în localul d-lui Mihail Făget.

Adunarea s-a deschis la orele 11, unde a luat cuvântul Tănăsică Ionescu Lăutar, inițiatorul acestei asociațiuni, dând cuvântul lui Nae Ștefănescu, țambalagi din acest oraş. Acesta explică adunării că scopul acestei asociații este de a nu se mai concura lăutarii între ei, când se tocmește o nuntă, botez sau logodnă, și că toți lăutarii se vor califica pe categorii, adică cei care cântă la țară să fie clasa II, iar cei de la oraş să fie clasificați cl. I. Le mai spune că nici un lăutar nu se va tocmi la nuntă, botez sau alte cântări până nu va trece prin asociație, iar ei vor fi obligați ca din cântările ce le vor avea să depună la asociație 10% din suma ce a tocmiț cântarea, ca din suma ce se va strânge să poată crea un fond pentru ajutorare reciprocă, iar în caz de deces să se ia de la asociație suma de 2000 lei, tot din acel fond să se dea ajutor pentru caz de boală sau dacă nu are cu ce trăi în timpul când nu sunt cântări angajate.

Tănăsică Marinescu mulțumește adunării și îi roagă să fie cu toți uniți pentru această asociație. Nae Ștefănescu le spune că taxa de înscriere este 20 lei; 10 lei este cartea de membru, care sunt obligați să o poarte la ei în tot momentul, 10 lei pentru statut, iar 15 lei cotizația lunară, care se va plăti în fiecare lună.

S-a procedat după aceea la alegerea comitetului format din următoarele persoane: președinte de vârstă Petrică Rădulescu; președinte activ Tănăsică Ionescu; secretar Tănăsică Marinescu; membrii Sima Dumitru, zis Bălan, Nae Ștefănescu și Gh. Gheorghescu.

Adunarea a luat sfârșit la orele 12 în liniște.

Șeful Poliției
Mățulescu

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.14)

România

Inspectoratul Regional de Poliție IV Cluj

Serviciul Poliției de Siguranță

No. 22.145/1935

Cluj, la 24 iunie 1935

Domnule Director General,

Avem onoare a vă raporta că în parcul „Regina Maria” din Făgăraș a avut loc o adunare a societății „Înfrățirea Neorustică” din Calbor, județul Făgăraș, înființată de curând, în ziua de 18 iunie 1935.

Această societate este constituită din țiganii aflați în județul Făgăraș, însă numai o parte din ei, și are ca scop, după cum declară țiganul Naftanailă Lazăr, originar din comuna Calbor, președintele acestei societăți, lupta pentru revendicările țiganilor în vederea unui trai mai bun.

La orele 10 dimineața s-au adunat în Piața Unirii delegați din diferite comune din acel județ, de unde au plecat în frunte cu muzica în parcul „Regina Maria”, unde s-a ținut întrunirea. La acest congres au luat parte 1000 persoane.

Au vorbit: Naftanailă Lazăr, Cincan Ioan, precum și săteanul Ioan Ganea, care în cuvântările lor au căutat să încurajeze pe țigani, dându-le speranță că lupta care o duc în prezent va da rezultate pozitive.

Inspector de poliție
[indescifrabil]

Șeful serviciului
I. Stănilă

Domniei Sale, Domnului Director General al Poliției. Dir. Sig. București

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.136)

Prefectura județului Cluj

25 iunie 1935

Domnului Prim-pretor Huedin

În conformitate cu ordinul nostru no. 11.113 din 6.VI.1934 dat primăriei orașului Huedin, în înțelegere cu dvs. și șeful detașamentului poliției, s-au repartizat familiile de țigani nomazi – escortați de jandarmerie încă în anul trecut la Huedin – pe comunele Almaș, Fildu de Sus, Fildu de Jos, Sfăraș, Jebucu, Izvorul Crișului, Nearșova și Poieni, însă aceste comune - după cât ne raportează șeful detașamentului de poliție – refuză primirea acestor familii de țigani și nu voiesc a-i înscrie în listele membrilor comunii.

Având în vedere că repartizarea făcută de dvs. o găsim justă din toate punctele de vedere, vă invităm să luați cele mai severe măsuri ca ordinul nostru dat

în această cauză încă în anul trecut și hotărârea dvs. luată în înțelegere cu primăria orașului Huedin, șeful detașamentului poliției și comandantul sectorului de jandarmi din acest oraș, să fie executat în întregime de fiecare comună și în timpul cel mai scurt, destinându-se locul unde se pot așeza familiile repartizate și înscriindu-le în lista membrilor comunali.

De executarea întocmai ne veți raporta în termen de 15 zile.

Prefect Demca

(Arh.St.Cluj, Prefectura județului Cluj, dos. 101/1935, f.45)

88

Domnule Primar,

Subsemnații locuitori din cartierul „Între Ape” Cluj, cu onoare vă depunem insistenta noastră rugămintă să binevoiți a dispune evacuarea ȝiganilor din strada Barbu Lăutaru, aflătoare în acest cartier, și să fie stabiliți în colonia ȝiganilor lângă fabrica de cărămizi a orașului.

Din cauza acestor indivizi murdari, viața noastră a devenit mai mult decât insuportabilă: un infern în care n-avem nici aer curat și nici liniște binefăcătoare, care ne-ar prii după munca istovitoare pentru câștigul celor necesare existenței.

Sănătatea noastră de asemenea e grav periclitată și mulți din rândurile noastre cad răpuși de boalele molipsitoare, care își găsesc mediul prielnic în grămezile de murdării ȝigănești.

Întreaga stradă Barbu Lăutaru, unde sunt înșirate hrubele ȝigănești, are înfățișarea unui imens depozit de gunoaie, de unde se răspândesc murdăriile și acum, vara, duhoarea infectă care în valuri toxice plutește pe tot cuprinsul cartierului „Între ape”.

Pe de altă parte, suntem în mare majoritate muncitori trudiți, care la reîntoarcere acasă de la lucru avem absolută lipsă de liniște. Și tocmai liniștea ne lipsește. Că haimanalele trândave și guralive se ceartă și se încaieră ziua și noaptea, dezlănțuind pe străzi cele mai sălbatice scandaluri. Ba de multe ori dorm toată ziua, iar noaptea ȝipă, urlă și bat tobe sau zbiară alergând în galop de-a lungul străzilor, după modelul celor mai primitive obiceiuri de trib. La care se mai adaugă că suntem insultați cu înjurături și scuipați în modul cel mai nerușinos. Astfel că ne este cu neputință să ne găsim cea mai mică comoditate convenită în modestele noastre căsuțe.

Dacă până în prezent n-am făcut nici un demers, e numai pentru că ne creдем înțelegi de principalii noștri conducători și ne așteptăm dintr-o zi într-alta să apară intervenția care să ne scape de aceste ființe trândave și murdare. Dar până în prezent nici o mișcare. Acum suntem decși: ori să scăpăm de ei, ori să ne părăsim casele noastre, altfel nu se poate continua[1].

Primiți vă rugăm, domnule primar, asigurarea sincerei noastre recunoștințe.

Cu deosebită stimă,
Locuitorii cartierului „Între ape”
[semnează 52 persoane]

Cluj, la 26 iunie 1935

(Arh.St.Cluj, Primăria municipiului Cluj, dos. 20187/1935, f.1-2)

[1] Pentru soluționarea problemei, la 12 iulie 1935 s-a instituit o comisie în frunte cu viceprimarul care să cerceteze situația și să facă propuneri.

89

România

Inspectoratul Regional de Poliție IV Cluj
Serviciul Poliției de Siguranță
No. 22.615/1935

Cluj, la 28 iunie 1935

Domnule Director General,

Avem onoare a vă raporta că în ziua de 23 iunie a.c. a avut loc în orașul Făgăraș congresul romilor din acel oraș, la care au luat parte pe lângă romii din orașul și județul Făgăraș, în număr de aproximativ 800, și delegații din alte județe ca: Ilfov, Târnava Mică, Sibiu și Târnava Mare.

Acest congres s-a desfășurat după următorul program:

Începând de dimineața și până la orele 11.1/2 toți romii s-au adunat pe un loc viran din str. Hurezului, ce se află la marginea orașului. De aici au plecat în ordine în piața Unirii, unde la orele 12 s-a oficiat un serviciu religios pentru sfințirea drapelului romilor din județul Făgăraș.

După serviciul religios, care a fost oficiat de canonicul Roșianu din Blaj, împreună cu preoții gr. cat. din Făgăraș, s-a procedat la baterea țințelor pe drapel de către acei ce au avut plăcerea să contribuie cu ceva la acoperirea cheltuielilor necesare confecționării acestui drapel.

La orele 13.1/2, luând sfârșit această solemnitate, romii au plecat în Parcul Regina Maria, unde a avut loc congresul propriu-zis, în loc închis, adică în sala restaurantului din parc. Aici au vorbit următoarele persoane:

1. Gogu Niculescu, președintele asociației Uniunii Generale a Romilor din România (venit de la București).
2. Zimann [Zima] Anton, președintele org. romilor din Blaj.
3. [A.] Zorilă, președintele org. romilor din Sibiu.
4. C. Brașoveanu, vicepreședintele org. romilor din Sibiu.
5. O. Motea [Costrea Motti], președintele org. romilor din Mediaș.
6. [V.] Lascu, secretarul org. romilor din Sibiu.
7. Grigore Niculescu, secretar al asociației Uniunii Gen. a Romilor din România (venit de la București)[1].
8. Precum și câțiva romi din diferite comune.

Toți aceștia, în vorbirea lor, au căutat să scoată în evidență ce însemnătate are acest congres, spunând că organizația romilor din România nu are alt scop decât lupta în vederea unui trai mai bun și descătușarea romilor de sub disprețul oamenilor. Au evidențiat că nu urmăresc nici un scop politic. Toți și-au terminat vorbirea cu cuvinte de mulțumire pentru autoritățile care au înțeles să dea voie romilor să se organizeze, strigând în ovații generale să trăiască M.S. Regele Carol al II-lea și Marele Voievod Mihai de Alba Iulia.

Congresul a luat sfârșit la orele 17 în perfectă liniște. La orele 8 seara a avut loc în aceeași sală un bal, care s-a terminat în dimineața zilei de 24 la orele 4.1/2[2].

Inspector de Poliție
[indescifrabil]

Șeful serviciului
I. Stănilă

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.137)

[1] Ca și în cazul numelor de mai sus, îndreptate de noi între croșete, inspectorul de poliție confundă pe frații Niculescu, Gheorghe fiind președinte, iar Nicolae secretar al Uniunii. Mai exista un Gligore (Grigore) Niculescu, președinte organizator al Sectorului IV Verde București, și un altul, Ionică Niculescu, președinte al Sectorului I Galben București.

[2] O descriere a acestui congres în „Glasul romilor”, II, 1935, nr. 1 (august), p.2.

90

Poliția Orașului T.-Severin
Nr. 1000/1935

Către Inspectoratul Regional de Poliție Craiova

Raport

Avem onoare a raporta că în ziua de 11 august a.c., orele 15 p.m., a avut loc pe plaja „Lido” din insula Șimian o serbare dată de „Uniunea Romilor din România”, filiala Mehedinți, unde au luat parte circa 150 persoane, printre care 30-35 romi.

La această serbare a luat parte și d-l Simon Marin, președintele romilor din Oltenia, care a strâns romii într-o parte a insulei și a început să le vorbească următoarele:

„Cu regret constat că romii de la Mehedinți nu sunt încă organizați; am să vin peste câteva zile să organizez fiecare sat. Noi, romii, avem o lege după care ne conducem; cel care nu respectă legea, nu are nici drepturi. Am vrut ca să vă țin o conferință referitoare la dreptul și rostul romilor în asociație”, dar fiind numărul prea mic de romi nu poate să o țină; „însă să-l ascultați pe președintele vostru d-l Paraschiv, care luptă în continuu pentru câștigarea drepturilor voastre. Suntem organizați ca și C.F.R-iștii, preoții, învățătorii etc, de 700 ani trăim în România și am colaborat cu românii în toate împrejurările, cum a fost în război, și nu s-a găsit nici un rom care să trădeze țara. Asociația luptă din punct

de vedere cultural, economic și mai lucrează ca toți romii să capete dreptul la înproprietărire și de aceea se cere unirea, că numai atunci, când s-ar uni cei 1.250.000 romi, câți sunt în România, putem să ne reclamăm dreptul la viață.

Avem o domniță a romilor, Eleonora Belcineanu-Craiova, care este bogată și ajută foarte mult asociația și care actualmente se află în T.-Severin și a venit expre pentru serbare și aceasta numai pentru că ține mult la romi.

Asociația romilor este una din asociațiile care echivalează cu toate asociațiile. Am cheltuit o jumătate milion până am obținut persoană juridică, din cauză că romii aveau numai caziere de furturi, crime; astăzi nu mai merge, trebuie să ne facem oameni de treabă.

Ca încheiere vă rog să duceți vestea și să faceți propagandă că romii astăzi sunt egali în drepturi cu orice popor de pe pământ. O să facem un congres general pentru a ne cere dreptul la înproprietărire și totodată trebuie organizați și căldărarii”.

Serbarea a luat sfârșit la ora 20, în liniște.

Șeful Poliției
Măltăneanu

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.139)

91

România
Ministerul de Interne
Direcțiunea Generală a Poliției
Inspectoratul Regional de Poliție Ploiești
No. 21.130/1935 august 18

Domnule Director General,

Avem onoare a raporta că în ziua de 17 august a.c., în Buzău, a avut loc adunarea Asociației Uniunii Generale a Romilor din România, filiala Buzău.

La această adunare au luat parte circa 250 persoane, cum și d-l președinte Gh. Niculescu de la centru, care a fost întâmpinat în gara Buzău de un grup de 30 romi.

Au vorbit d-nii:

D-l Matei Postelnicu, proprietar, averescan, din Buzău, președinte de onoare al asociației din oraș și județ, cerând tuturor romilor să se unească, căci numai așa vor putea să-și ajungă scopul dorit și să aibă aceleași drepturi ca și frații lor români, cu care au luptat pentru întregirea neamului, să aibă dreptul a da copiii lor la școli normale, ca pentru mai târziu să-și poată câștiga prestigiul meritat prin muncă.

D-l președinte central al romilor, Gh. Niculescu, din București, cere celor prezenți să-l urmeze și să se unească unul cu altul, căci numai așa vor putea duce lupta și a-și câștiga drepturile.

D-l Dumitru Crăciunescu, președintele romilor din județul și orașul Buzău, mulțumește președintelui central și cere ca toți să se unească pentru a putea

prograsa întreg neamul romilor. D-l Stroe Tudor cere concursul fraților romi în opera ce-au început.

D-l președinte central Gh. Niculescu încheie și mulțumește fraților romi care au luat parte la această adunare, asigurându-i că va munci pentru a putea câștiga drepturile lor.

Adunarea a luat sfârșit la orele 12.

Inspectorul Regiunii de Poliție
[indescifrabil]

(*Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.140,142*)

92

Asociația Uniunii Generale a Romilor din România

Persoană Juridică

Sediul Central:

București, Piața Sf. Anton 10

Nr. 1267/28 august 1935

Domnule Prefect,

Contrar ordinului Onor. Ministrului de Interne, care interzice ținerea de adunări de orice natură ar fi, până ce gruparea nu face dovadă că este constituită în asociație și recunoscută „Persoană juridică”, totuși în diverse locuri de la periferie aceste adunări se țin.

Un caz vi-l aducem noi la cunoștință. Un grup de indivizi romi, sub conducerea d-lor Nicolae G. Lache și Apostol Matei, țin aproape regulat întâlniri în fiecare duminică în cartierul Tei, la domiciliul d-lui Nicolae G. Lache din strada Brașoveni-Tei nr. 11 loco.

Oricum acești 2 indivizi au fost excluși din asociația noastră, făcându-se palpabili de lucruri care nu se cadrau cu statutul asociației noastre și care nu caută decât a învrăjbi pe romii din Capitală prin manopere incorecte[1].

Pe aceste considerente, vă rugăm Domnule Prefect să binevoiți a ordona circumscripției respective oprirea acestei și acestor adunări ilegale.

Cu deosebit respect,

Secretar general,
N. Niculescu

D-sale, D-lui Prefect al Poliției Capitalei. Loco

(*Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos. 123/1933, f.147*)

[1] N.G. Lache și Apostol Matei au fost excluși în ședința din 10 august 1935, prezidată de G. Niculescu, ca „fiind elemente de dezordine”, ce au adus „injurii grave” la adresa liderilor (cf. „Glasul romilor”, II, 1935, nr. 1, p.2).

Asoc. Uniunii Generale a Romilor din România
Persoană Juridică
Sediul Central:
București, Piața Sf. Anton no. 10
No. 1323/2 octombrie 1935

Domnule Prefect,

Asoc. Uniunea Gen[erală] a Romilor din România, persoană juridică, de sub conducerea d-lui G. Niculescu, președinte central activ, cu deosebită onoare vă comunică prin prezenta înființarea în orașul Cluj a unei filiale a asoc. noastre pentru jud. Cluj, sub conducerea d-lui Nucu Gligore, în calitate de președinte.

Cum această filială a noastră are nevoie de un protectorat și de un ajutor pe tărâmul social, cultural și moral, cu respect vă rugăm domnule prefect să binevoiți a accepta calitatea de membru de onoare al filialei asoc. noastre din Cluj.

În considerație că veți binevoi a accepta această calitate onorifică, respectuos vă rugăm domnule prefect ca în limitele posibilităților să binevoiți a sprijini prin concursul dv. filiala noastră, pentru care vă mulțumim anticipat, asigurându-vă de tot devotamentul nostru.

Cu deosebită stimă.

Președinte central
G. Niculescu

Secretar general
N. Niculescu

D-sale, d-lui prefect al jud. Cluj, dr. Demca. Cluj

(Arh.St.Cluj, Prefectura județului Cluj, dos. 101/1935, f.60)

România
Ministerul de Interne
Direcțiunea Generală a Poliției
Inspectoratul Regional de Poliție Timișoara
No. 18.067/1935 nov. 9

**Domnului Director General al Poliției,
Dir. Pol. de Sig. București**

Avem onoare a raporta că în ziua de 3 noiembrie a.c. a avut loc în sala restaurantului „Bojin” din Caransebeș o adunare pentru constituirea unei filiale a romilor din județul Severin, pendinte de Uniunea Generală a Romilor din București.

Au luat parte circa 80 de țigani din Caransebeș și comunele din jud., adunarea fiind prezidată de numitul Căldăraș Cristea, care le-a explicat însemnătatea acestei adunări, îndemnându-i de a porni la luptă ca și celelalte națiuni pentru apărarea drepturilor lor cetățenești.

După aceasta s-a procedat la alegerea comitetului compus din următorii:

1. Căldăraș Cristea, președintele filialei Severin; 2. Căldăraș Ioan, vicepreședinte; 3. Radoș Vasile, secretar general; 4. Sain Nicolae, casier, 15 membri în comitet și 5 supleanți.

Adunarea a luat sfârșit la orele 13, în perfectă ordine și liniște.

Inspector general
[Indescifrabil]

Șeful serv. Sig.
[indescifrabil]

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.141)

95

Chestura Poliției Mun. Lugoj
No. 9488/21 nov. 1935

Domnule Inspector Regional,

Avem onoare a raporta că în ziua de 17 noiembrie a.c., orele 16, în sala restaurantului „Steaua de Aur” din Orșova a avut loc o ședință restrânsă numai cu membrii Comitului executiv, în număr de 12 persoane, cu care ocazie s-a citit membrilor cuprinsul unei circulări trimisă de Comitetul Central din București, în care se arăta modul de organizare al filialelor, precum și taxele ce urmează a le plăti fiecare membru al Uniunii Generale a Romilor, anunțându-se că va sosi de la București un delegat al centralei, care va arăta tuturor membrilor avantajele ce le prezintă această Uniune, precum și scopul ce urmărește, adică de a uni pe toți romii și a le acorda ajutoare în cazuri de nevoie. A mai fixat apoi o nouă adunare pentru ziua de duminică 24 nov. a.c., când se va face alegerea unui nou comitet.

Ședința a decurs în perfectă ordine, fără a se discuta ceva contra siguranței statului.

Chestor
[indescifrabil]

Secretar
[indescifrabil]

D-sale D-lui Inspector Regional de Poliție Timișoara

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.144)

Chestura Poliției Mun. Lugoj
Nr. 10.047/11 dec. 1935

Domnule Inspector Regional,

Avem onoare a raporta că în ziua de 8 dec. a.c., în sala restaurantului „Deac” din Orșova, a avut loc adunarea filialei romilor din localitate, la care a luat parte un număr de 30 persoane. Ședința a fost deschisă de către președintele filialei Ioan Stan, care a arătat însemnătatea și scopul organizației, arătând că filiala Orșova este pe cale de a se desființa din lipsă de fonduri, nefiind sprijinită, deoarece nu are membri, pentru care face apel la cei prezenți de a da sprijinul lor spre a putea progresa filiala. Nefiind numărul necesar de membri, s-a decis a se ține o nouă adunare, când se va alege un nou comitet de conducere.

Adunarea a luat sfârșit la orele 1 în perfectă liniște și ordine.

Chestor
[indescifrabil]

Secretar
[indescifrabil]

D-sale D-lui Inspector Regional de Poliție Timișoara

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.147)

Prefectura Poliției Municipiului București
Chestura II Negru
Nr. 14/16 ianuarie 1936

Domnule Prefect,

Ca urmare a ordinului Ministrului de Interne nr. 12.365 din 8 octombrie 1935, urmat de ordinul d-voastră rezolutiv, am onoarea a vă înainta alăturatul ordin, binevoind a cunoaște că din informațiile făcute am stabilit:

„Asociația Generală a Țiganilor din România”, cu sediul în strada Vulturi nr. 137, este inexistentă. Pe vremuri, a avut sediul în strada Vulturi nr. 147 la un oarecare Constantin Urziceanu, care a avut rolul de secretar al acestei Asociații.

Există în prezent „Asociația Generală a Romilor din România”, actualmente sediul și-l are pe strada Șerban Vodă 79, de la 23 aprilie 1935. Mai înainte de această dată a avut sediul în Piața de Flori Sf. Anton nr. 10. Alături și statutul Asociației[1].

În șoseaua Iancului nr. 35 se află sediul circ. I Politică Sect. II Negru a „Uniunii Generale a Romilor din România”. Președintele acestei circ. este Vasile Bulgarul, comerciant. Aici însă nu se fac decât înscrieri de membri.

Chestura Poliției Mun. Lugoj
Nr. 10.047/11 dec. 1935

Domnule Inspector Regional,

Avem onoare a raporta că în ziua de 8 dec. a.c., în sala restaurantului „Deac” din Orșova, a avut loc adunarea filialei romilor din localitate, la care a luat parte un număr de 30 persoane. Ședința a fost deschisă de către președintele filialei Ioan Stan, care a arătat însemnătatea și scopul organizației, arătând că filiala Orșova este pe cale de a se desființa din lipsă de fonduri, nefiind sprijinită, deoarece nu are membri, pentru care face apel la cei prezenți de a da sprijinul lor spre a putea progresa filiala. Nefiind numărul necesar de membri, s-a decis a se ține o nouă adunare, când se va alege un nou comitet de conducere.

Adunarea a luat sfârșit la orele 1 în perfectă liniște și ordine.

Chestor
[indescifrabil]

Secretar
[indescifrabil]

D-sale D-lui Inspector Regional de Poliție Timișoara

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.147)

Prefectura Poliției Municipiului București
Chestura II Negru
Nr. 14/16 ianuarie 1936

Domnule Prefect,

Ca urmare a ordinului Ministrului de Interne nr. 12.365 din 8 octombrie 1935, urmat de ordinul d-voastră rezolutiv, am onoarea a vă înainta alăturatul ordin, binevoind a cunoaște că din informațiile făcute am stabilit:

„Asociația Generală a Țiganilor din România”, cu sediul în strada Vulturi nr. 137, este inexistentă. Pe vremuri, a avut sediul în strada Vulturi nr. 147 la un oarecare Constantin Urziceanu, care a avut rolul de secretar al acestei Asociații.

Există în prezent „Asociația Generală a Romilor din România”, actualmente sediul și-l are pe strada Șerban Vodă 79, de la 23 aprilie 1935. Mai înainte de această dată a avut sediul în Piața de Flori Sf. Anton nr. 10. Alături și statutul Asociației[1].

În șoseaua Iancului nr. 35 se află sediul circ. I Politică Sect. II Negru a „Uniunii Generale a Romilor din România”. Președintele acestei circ. este Vasile Bulgarul, comerciant. Aici însă nu se fac decât înscrieri de membri.

Din informațiile luate și din controlul făcut în timp am stabilit că această Asociație nu depășește prin activitatea ei statutele și regulamentul, iar acțiunea ei nu este împotriva bunelor moravuri și nici nu periclitează ordinea în stat.

Chestor,
[indescifrabil]

D-sale, Domnului Prefect al Poliției Municipiului București

(Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos. 123/1933, f.106)

[1] Vezi în acest volum documentul nr. 52.

98

Regatul României
Ministerul de Interne. Direcțiunea Generală a Poliției
Inspectoratul Regional de Poliție Timișoara
Poliția Orașului de Reședință Oravița. Comisariatul de Poliție Reșița
No. 639/20 ianuarie 1936

Către Inspectoratul Regional de Poliție Timișoara

Avem onoare a raporta că ieri, 19 ianuarie 1936, în localul restaurantului „Dobra Iuliana” din acest oraș, strada Horia nr. 20, a avut loc o adunare, cu care ocazie s-au pus bazele înființării organizației romilor din localitate și din jur și unde au participat un număr de circa 200 de țigani.

Întrunirea a fost deschisă de către dl. Trăilă Peia, căpitan de rezervă, care a adus la cunoștința adunării însemnătatea înființării acestei organizații pentru romi, și după care a predat cuvântul domnului avocat Ioan Peia. Acesta, suindu-se la tribună, a citit statutele și procesul-verbal de constituire a acestei organizații.

Adunarea a aprobat legalizarea statutelor și plățirea cotizației de 15 lei lunar, plus 20 lei taxa de înscriere.

S-a mai adus la cunoștința adunării că pentru viitor avocatul asociației va fi dl. avocat Peia Ioan, medic dl. dr. Dubovan Moise și secretar căpitan de rezervă Peia Trăilă.

Trecându-se la alegerea comitetului, au fost aleși următorii: Anton Cărpaci, zis Toni, președinte, Ștefan Cărpaci și Ciurariu Ioan, zis Luca, vicepreședinți, iar membrii din comitet au fost aleși: Vasile Căldărași, Ștefan Cărpaci, zis Ciorca, Iuță Pavel, zis Turcu, Petru Cărpaci, Cărpaci Vasile, Ioan Căldărași și Iosif Ciurariu.

Adunarea, care a început la orele 11 a.m., a luat sfârșit la orele 13.30 în perfectă liniște, fără a se înregistra evenimente de natu ră a interesa ordinea publică sau siguranța statului.

Șeful Comisariatului de Poliție Reșița,
[indescifrabil]

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.148)

Domnule Ministru[1],

„Societatea Lăutarilor din România”[2] are onoare a supune binevoitoarei dvs. atenții următoarea cerere:

Proprietarii de restaurante și cluburi din Cluj angajează de un timp încoace numai „orchestre de jazz” aduse în Cluj din alte părți.

Acest fapt atrage după sine două mari neajunsuri.

1. Au rămas pe drumuri peste 100 de familii de lăutari, care din tată în fiu s-au ocupat și întreținut numai cu această meserie. Aceste familii sunt băstinașe din orașul Cluj, plătitoare de impozite și în cea mai mare parte proprietare de case în Cluj. Deoarece acești lăutari s-au născut, așa-zicând, cu vioara în mână, nemaiputând învăța la o vârstă înaintată o altă meserie, ei și familiile lor sunt expuși celei mai negre mizerii.

2. Încetul cu încetul dispare muzica națională și cântările populare românești, căci cu saxofon și cu tobă nu se poate face muzică națională. Or, prin orchestrele de jazz, muzica populară este înlocuită cu muzica modernă, în cele mai multe cazuri de o calitate inferioară și fără nici o valoare muzicală.

Din motivele de mai sus, respectuos vă rugăm Domnule Ministru de a dispune ca pe viitor proprietarii de restaurante și cluburi din Cluj care țin orchestre să fie obligați de a angaja orchestre mixte, adică lângă fiecare orchestră de jazz să se angajeze și câte 3-4 lăutari-țigani, așa cum e obiceiul și în alte țări, ca astfel muzica națională să răsună și mai departe în localurile publice.

Primiți vă rog, Domnule Ministru, asigurarea profundului nostru respect.

Repr[ezentantul] Soc. Lăutarilor din România
Adalbert Pușcariu

Cluj, la 13 martie 1936

[Documentul poartă următoarea rezoluție: „17.III.1936. Se va trimite d-lui inspector Costescu, Cluj, care va rezolva pe bieții țigani. Ion Inculeț”]

(*Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.21; o copie la Arh.St.Cluj, Primăria municipiului Cluj, dos. 9536/1937, f.2*)

[1] Cererea este adresată lui Ion Inculeț, ministru de interne în guvernul prezidat de Gheorghe Tătărescu.

[2] Înregistrată ca persoană juridică în 1932, la Cluj (dosarul se află la *Arh.St.Cluj, Tribunalul Cluj, secția I*, dos. 93/1932, 26 f.)

REFERAT

Asociația Generală a Romilor din România a luat ființă în următoarele împrejurări:

În aprilie 1933, din inițiativa arhimandritului Calinic I. Popp Șerboianu, s-a constituit Asociația Generală a Țiganilor din România, cu sediul provizoriu în București, str. Vulturului 147. Arhimandritul Calinic Șerboianu publicase în 1929 la Paris, în editura Payot, o lucrare a sa, intitulată *Les Tsiganes*, cu subtitlul „Histoire, ethnographie linguistique, grammaire, dictionnaire”, în urma căreia a fost ales membru corespondent la „The Gypsy Lore Society” (Societatea londoneză pentru studiul vieții și istoriei Țiganilor).

În primăvara anului 1933, arhimandritul a luat contact cu membrii comitetului Societății lăutarilor „Junimea Muzicală”, reușind să formeze un comitet provizoriu, care să încaseze taxele membrilor Asociației Generale a Țiganilor din România și să redacteze statutele acestei Asociații. La 27 august 1933 societatea a lansat un apel către toți Țiganii din România, prin care îi cheamă către o nouă viață, expunând programul Asociației, care tinde spre organizarea Țiganilor și ridicarea nivelului lor cultural, moral și social.

În urma acestui apel s-au înscris în Asociație circa 400 Țigani, majoritatea din București și împrejurimi. Propaganda pentru captarea cât mai multor membri în Asociație era grea, datorită faptului că Țiganii stabili sunt săraci, iar nomazii nu se împăcau cu ideea de asociație, din cauza nestabilității lor.

În luna septembrie 1933, paralel cu Asociația Generală a Țiganilor din România, ia ființă o altă organizație țigănească, intitulată: „Uniunea Generală a Romilor din România”, din inițiativa lui Gheorghe A. Lăzureanu-Lăzurică, Țigan de origine, absolvent al școlii superioare de comerț, colaborator la „Adevărul literar” și „Universul”. Acțiunea lui Lăzureanu, care până aici lucrase de acord cu arhimandritul Calinic Șerboianu, se datorează faptului că începuse să-l suspecteze pe arhimandrit, bănuindu-l că ar intenționa să convertească pe Țigani la biserica unită.

Scopul Uniunii Generale a Romilor este tot ridicarea nivelului cultural, moral și social al Țiganilor, precum și acela de a opri imigrările muzicanților și meșteșugarilor străini, în dauna Țiganilor români. În propaganda sa, Lăzurică are sprijinul ziarului „Universul”, precum și al patriarhiei, deoarece arhimandritul Calinic Șerboianu nu mai făcea parte din clerul ortodox.

Între Asociația generală a Țiganilor și aceea a romilor, sau mai precis între arhimandritul Șerboianu și Gh. Lăzureanu, începe lupta de supremație.

La 8 octombrie 1933, în sala „Ileana”, a avut loc primul congres general al romilor, prezidat de Lăzurică, la care au participat circa 200 Țigani. S-a ales un comitet de conducere sub președinția activă a lui Gh. Lăzureanu-Lăzurică, președinte onorific fiind proclamat muzicantul Grigoraș Dinicu. De asemenea, au fost aleși o serie de membrii onorifici, dintre conaționali români, printre

care: scriitorul Adrian Maniu; M. Sevastos, directorul „Adevărului literar”; Corneliu Zelea Codreanu, Mihail Tican și Șt. Brăiloiu, subdirector la „Universul”.

În cursul anului 1934 s-au ținut o serie de întruniri ale romilor în diverse orașe ale țării.

În urma acțiunii lui Lăzurică, „Asociația Generală a Țiganilor”, de sub conducerea arhimandritului Șerboianu, dispăre, cedând definitiv locul Asociației Generale a Romilor.

În toamna lui 1934, Lăzurică Lăzureanu este debarcat de la conducerea Asociației Generale a Romilor de către Gh. Niculescu, comerciant, consilier la Ministerul Muncii și Sfatul Negustoresc, care se alege voievod și președinte general al romilor din România.

La 14 octombrie 1934, în cadrul unei adunări a romilor la Ploiești, se face botezul a 100 de țigani nomazi. La solemnitate a asistat și I.P.S.S. Patriarhul Miron Cristea.

În 1935 apare ziarul „Glasul Romilor”, organ al Asociației Uniunii Generale a Romilor din România, cu sediul în Piața Sf. Anton nr. 10[1]. Uniunea este persoană juridică. Comitetul de conducere este format astfel: președinte Gh. Niculescu, comerciant, domiciliat în Cal. Șerban Vodă 79; prim-vicepreședinte Nicolae Niculescu; vicepreședinte Nicolae Șt. Ionescu; membrii Duțan Vasile, Ion Dumitrescu, Radu Neacșu, Stan Ionescu, Radu G. Radu, Ioan Constantinescu, Ioan Stănescu, Ioan G. Constantinescu, Ioan Albescu și Gheorghe Udrea.

Vă rog să binevoiți a dispune.

Comisar

Cernăian

[Însemnare marginală: „Copie la Cotroceni, cu restituirea anexei”].

(*Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.151-154*)

[1] În realitate, „Glasul romilor” a apărut în noiembrie 1934, având ca director fondator pe Gh. Niculescu, ca administrator general pe N. Niculescu, redactor fiind N. Lenghescu. A fost conceput să apară săptămânal, primul număr acoperind intervalul 1-15 noiembrie. La 12 noiembrie 1934, Biroul Presei informa Ministerul de Interne despre această apariție, concluzionând: „Scriș într-un limbaj moderat, nu conține nici un articol ce ar putea interesa în mod special” (*Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.102*). Ziarul a fost editat până în 1940, cu mari intermitențe (doar 14 numere). Un alt organ propriu de expresie, însă cu o existență efemeră, a apărut la Craiova în numai două numere, „O Róm” (sept.-oct.1934), care a patronat și o colecție de carte, Biblioteca „O Róm”, în cadrul căreia, în 1934, au apărut două lucrări de folclor țigănesc întocmite de C.Ș. Nicolăescu-Plopșor: *Cântece țigănești și Povești țigănești*, ambele bilingve (țigănește și românește), culese de la ursarii din Gubauca (jud. Dolj). Tot ca organ de presă trebuie amintit și ziarul „Timpul”, apărut la Craiova între 1933-1938, sub conducerea lui Aurel Manolescu-Dolj.

România
Ministerul de Interne
Direcțiunea Generală a Poliției
Inspectoratul Regional I Ploiești
No. 10.339/1936 martie 28

Domnule Director General,

Avem onoare a raporta că în ziua de 24 martie a.c., la orele 18, s-a ținut în casele d-lui Gh. Triță, muzicant din orașul Panciu, o întrunire a romilor din acel oraș și din comunele vecine, la care au luat parte 20 romi.

Întrunirea a fost convocată de d-l Sava Vrabîuță, rom pensionar, președintele Asociației Romilor din orașul Adjud, care a cerut celor prezenți să se afilieze Asociației Generale a Romilor din România, cu sediul în București, Piața Sf. Anton nr. 10, care este recunoscută persoană morală și juridică prin sentința nr. 117 din 30 noiembrie 1934 a Tribunalului Ilfov, secția I c.c.

Cu ocazia întrunirii s-a dresat un proces-verbal de afiliere la Asociația Generală a Romilor din România a cărui copie o anexăm.

Inspectorul Regiunii I de Poliție,
[indescifrabil]

Domnului Director General al Poliției. Direcția Siguranței București

[ANEXĂ]

Proces-verbal

Astăzi, 24 martie 1936. Noi, romii din orașul Panciu, județul Putna, constatăm cum că întrunindu-ne astăzi 24 martie 1936 în orașul Panciu, județul Putna, la locuința domnului Gheorghe Gh. Triță.

Constatăm prin procesul-verbal că ne-am constituit și ne afiliem onor Uniunii Generale a Romilor din România sub conducerea domnului Gh. Niculescu, președintele general activ, cu sediul control București, Piața Sft. Anton nr. 10. Prin procesul verbal că ne-am constituit în baza Asociației Romilor din România județul Putna, orașul Panciu. Constatându-ne că recunoaștem pe domnul Constantin Cataramă ca președintele organizației a filialei romilor orașului Panciu, județul Putna, recunoaștem și pe domnul Sava Vrabîuță, președintele Filialei Adjud, ca inițiator al Filialei romilor din orașul Panciu, județul Putna, vicepreședinte domnul Constantin Crețul, secretar și casier domnul Baliu Bacalu, controlor domnul Jan Tintoroi, cenzor domnul Gheorghe Triță.

Drept care am încheiat prezentul proces-verbal în trei exemplare.

Președintele filialei: (ss) Const. Cataramă, Panciu; vicepreședinte: (ss) Const. Crețul, Panciu; secretar și casier: (ss) Baliu Bacalu, Panciu; controlor: (ss) Jan Tintoroi, Panciu; cenzor: (ss) Triță Gheorghe, Panciu; consilier: (ss) Gheorghe

Dinga, Panciu; membrii în consiliu: (ss) Petrică Cataramă, Panciu; (ss) Gegea Dumitru, Neicu; (ss) Ion Toboșaru, Neicu; (ss) Const. Căldăraru, Crucea de Jos.

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.155-156)

102

România
Ministerul de Interne
Direcțiunea Generală a Poliției
Inspectoratul Regional I Ploiești
Nr. 11.848/1936 aprilie 7

Domnule Director General,

Avem onoare a raporta că în ziua de 5 aprilie a.c. a avut loc în localul d-lui Florea P. Ionescu, din cartierul Mimiș, Ploiești, adunarea romilor, la care au luat parte circa 150 romi. Ședința s-a deschis la orele 18.30, sub președinția d-lui Stelian Barbu, președintele asociației romilor din Ploiești, care a dat cuvântul d-lui Tudor Rădulescu, secretarul asociației, care spune că romii din cartierul Mimiș au fost chemați la această adunare pentru a li se arăta că deși sunt romi, totuși sunt cetățeni români, au fost la război și se bucură de toate drepturile românilor. În toată țara sunt 1.800.000 romi, care respectă Tronul, Țara și Biserica. Îndeamnă a se răspunde la toate chemările asociației, dând ascultare președintelui Stelian Barbu și să nu mai stea nepăsători, ca moșii și strămoșii lor.

D-l Ghiță Romcescu spune că să se lase romii de beție, căci le cauzează mult rău atât lor, cât și familiilor lor. Îndeamnă să dea ascultare președintelui Stelian Barbu, care a stăruit la autorități de a dat autorizație romilor pentru comerțul ambulant, cerând să se înscrie cu toții în asociație, asigurându-i pe acei care nu au buletin de populație și cărți de alegători [că] li se vor procura de la autoritățile în drept, prin inițiativa președintelui.

D-l președinte Stelian Barbu spune că a luptat și alergat mult pentru interesele romilor din Ploiești, scoțându-le autorizații pentru ambulanți, ajutând pe cei săraci și că de sărbători se va duce la Primărie, unde va cere și speră că se va acorda ajutor celor săraci, bătrâni și copii. În continuare spune că li se vor da cărți de alegători, însă să știe că întrucât au avut mult bine din partea guvernanților de azi, la alegerile de la 29 aprilie să-l voteze pe d-l primar Predescu, care le va face multe îmbunătățiri.

Romii au răspuns că vor da ascultare președintelui, după care apoi s-au înscris într-un registru toți cei de față, pentru buletine de populație și cărți de alegători, urmând a se face intervenții pentru a li se elibera.

Adunarea a luat sfârșit la orele 20 în liniște.

Inspectoratul regiunii I de poliție,
[indescifrabil]

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.157)

București, 8 aprilie 1936

Domnule Ministru[1],

Societatea Lăutarilor din Cluj, în ziua de 12 martie 1936, a înaintat o cerere către dvs., care cerere a sosit în Cluj cu ordinea dvs. la dl. Inspector de Siguranță, cererea noastră a fost cu nr. 1957[2]. Dl. Inspector de Siguranță a dat cererea noastră la dl. Prefect de Poliție, iar dl. Prefect de Poliție a dat ordin să se prezinte toți șefii, conducătorii lăutarilor.

Prezentându-se șefii lăutarilor la Chestura Poliției, chestorul a spus acestor șefi sau conducători că acei care au certificat de naționalitate pot să cânte, deoarece scopul nostru fiind următorul: „Noi, muzicanții și lăutarii, care suntem născuți în Cluj și plătim dări și chirie, nu putem să trăim în orașul nostru, întrucât proprietarii localurilor din acel oraș angajează numai orchestră străină. Noi din cauza aceasta trăim într-o mizerie foarte grea și mare, căci 80 de familii suntem fără pâine și fără angajamente”.

Vă rog să binevoiți a da ordin la dl. Prefect al Poliției ca să citeze proprietarii localurilor din Cluj și să le spună ca să primească din fiecare dintre noi măcar câte trei sau patru membri lăutari, fiindcă numai noi lăutarii putem să executăm muzica națională-românească, întrucât duba și saxofonul nu pot să cânte muzică națională românească.

Cu respect, vă rog, Domnule Ministru, să binevoiți a ne aproba această cerere, fiind lipsiți de mâncare, neputând plăti dări și nici chiria pentru locuință.

Cu profund respect,
Societatea Lăutarilor Români din Cluj,
F. Molnar Andrei, președinte

Domniei Sale, Domnului Ministru de Interne. București

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.16)

[1] Este vorba de Ion Inculeț.

[2] Vezi în acest volum doc. 99.

Chestura Poliției Mun. Lugoj
Nr. 3716/2 mai 1936

Domnule Inspector Regional,

Avem onoare a raporta că în ziua de 30 aprilie a.c., la orele 4 p.m., a avut loc în grădina „Trocadero” din acest oraș o adunare generală a Asociației Uniunii Generale a Romilor din România cu scopul de a constitui o filială în orașul Lugoj, adunare la care au participat circa 200 romi din oraș și satele din împrejurime.

Președintele delegat al asociației Uniunii Generale a Romilor din România, anume Nucu Grigoraș, a adus la cunoștința celor prezenți scopul acestei organizații, arătând că de la constituirea acesteia și până în prezent au zidit o biserică în Alba Iulia, unde servește ca preot un rom, au înființat la București un azil pentru bătrânii neputincioși, iar în diferite orașe mai multe școli cu învățători romi. Pentru apărarea intereselor naționale și sociale ale romilor, care în România numără un milion opt sute de mii, îi invită a se înscrie ca membri.

Pentru a fi demni a purta numele de membru îi îndeamnă ca să se căsătorească legitim, să-și boteze copii și să-i înscrie la școală, promițându-le subvenții din partea asociației generale spre a putea studia copiii. Taxa anuală pentru fiecare membru fiind de 40 lei. Dl. dr. Octavian Jucu, ajutor de primar al municipiului Lugoj, propunându-le aceleași norme de ordine și morală, le promite a le da în limita posibilității tot sprijinul.

Procedându-se la constituirea comitetului filialei din Lugoj, au fost aleși următorii: 1. președinte de onoare dr. Alex. Birăescu, primarul municipiului Lugoj; 2. președinte Ioan Jurca; 3. vicepreședinte Buți Gheorghe. Consilieri: Iacob Iosif 1, Iacob Iosif 2, Ciurariu Ștefan zis Marmelade, Cărpaci Traian, Schain Ioan, Cărpaci Trifu și Ciurariu Nicolae. Casier Schain Nicolae și controlor Ciurariu Ștefan zis Marmelade.

Adunarea a luat sfârșit la orele 6 p.m. în perfectă ordine.

Chestor
[Indescifrabil]

D-sale, Inspector Regional de Poliție Timișoara

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.159)

Regatul României
 Ministerul de Interne
 Direcțiunea Generală a Poliției
 Inspectoratul Regional de Poliție Timișoara
 Poliția Orașului de Reședință Oravița
 Comisariatul de Poliție Reșița
 No. 7946/1936 mai 11

Confidențial

Către Inspectoratul Regional de Poliție Timișoara

Avem onoare a raporta că ieri, 10 mai a.c., la orele 17, organizația romilor din localitate a ținut o adunare în sala cârciumii Ioan Fischer, din strada Constantinescu (Colonia Lent nr. 2), unde au participat circa 70-80 de romi (țigani), bărbați, femei și copii.

Adunarea a fost deschisă de către numitul Grigore Ioan, vicepreședintele organizației romilor din România, care cutreieră toate localitățile din țară, în scop de organizare a romilor în această Asociație.

Susnumitul, printr-un discurs ținut țăganilor din localitate, a arătat că scopul organizării lor în această Uniune este în afară de orice acțiune politică și că organizarea lor nu are altă menire decât numai de a tinde la înălțarea poporului de romi la un nivel de cultură egal celorlalte popoare, de care se bucură sub scutul statului român. Organizarea romilor va curma cu viața dezordonată și desfrâul la care se dedă acest popor contrar legilor țării.

Susnumitul a propus înființarea școlilor necesare cultivării tineretului romilor și crearea de aziluri, pentru ocrotirea celor bătrâni lipsiți de mijloacele de trai.

S-a trecut apoi la înscrierea țăganilor în această Uniune, după care adunarea, care a decurs în perfectă liniște, a luat sfârșit la orele 19.

Șeful Comisariatului de Poliție Reșița
 Șef de Poliție cl. I.
 [Indescifrabil]

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.161)

România
 Inspectoratul Regional de Poliție IV Cluj
 Serviciul Poliției Administrative
 No. 13.394/1936

Cluj, 2 iunie 1936

Domnule Director General,

Referindu-ne ordinului domniei-voastre nr. 29.808-S, din 5 mai 1936, avem onoare a vă raporta următoarele:

Societatea Lăutarilor din România, prin reprezentantul ei dl. Pușcaș Adalbert, domiciliat în Cluj, a adresat personal d-lui I. Incuț, ministru de interne, o cerere în care a solicitat să se vină în ajutorul lăutarilor din Cluj, care acum sunt fără angajament, deoarece proprietarii locali de restaurante, cafenele și cluburi angajează lăutari din alte orașe. Tot în acea cerere, societatea mai arată că lăutarii din alte orașe, angajați în Cluj, înlătură muzica națională, cântând numai cântece străine.

Cererea acestei Societăți, înregistrată la Ministerul de Interne sub nr. 1957 din 18 martie 1936, ne-a fost trimisă direct acestui Inspectorat, având pe ea ordinul rezolutiv al d-lui ministru de interne și prin care ni se pune în vedere să luăm măsuri de ocrotire a lăutarilor din Cluj. În baza cererii sus menționată și executând ordinul în rezoluție aflat pe ea, s-a dat noi dispoziții Chesturii Cluj să ia urgent măsuri pentru ca lăutarii locali să fie angajați de patronii restaurantelor, cafenelelor și cluburilor, care țin și muzicanți în localurile lor.

Chestura Poliției Cluj, în urma înțelegerii cu patronii, a reușit să plaseze în localurile de petrecere din Cluj orchestrele lăutarilor mai jos menționați:

1. Pușcaș Adalbert la restaurantul „America” Cluj.
2. Halász Laci la restaurantul „Gambrinus” Cluj.
3. Kalo Carol [la restaurantul] „Pop” din Parcul Bărnăuți Cluj.
4. Pongrácz Emil la restaurantul „Brânzas Paul” Cluj.
5. Szentkirályi Aladár, șef de orchestră, este plecat din localitate spre a găsi angajament la vreo stațiune balneară.
6. Horváth Paul, șef de orchestră, este plecat la București spre a căuta angajament.
7. Molnár Andrei, șef de orchestră, semnatul cererii primită în copie cu ordinul de mai sus, are angajament la restaurantul „Otteteleșanu” din București.

Pentru completa satisfacere a artiștilor lăutari, în ziua de 25 mai a.c., au fost convocați într-o conferință la acest Inspectorat un număr de 13 patroni de restaurante, cafenele și cluburi principale din Cluj, la care a fost invitat și d-l Pușcaș, reprezentantul Societății Lăutarilor, când aducându-se la cunoștința patronilor situația lăutarilor din Cluj, care neavând angajament nu au cu ce trăi și plăti impozitele și pentru a se veni în ajutorul lor am propus, și patronii au acceptat, să primească în localurile lor pe toți lăutarii locali fără angajamente, care vor cere de acum înainte să fie angajați, iar începând din toamnă, în vede-

rea sezonului de iarnă și pe măsură ce expiră contractele în curs încheiate cu muzicanții din alte orașe, să se primească spre angajare numai muzicanți locali.

În urma acestui fapt, s-a încheiat un proces verbal, pe care îl alăturăm în original, și pe care l-a semnat și d-l Pușcaș Adalbert, precum și secretarul său, care s-au declarat mulțumiți de felul cum s-a soluționat chestiunea plasării lăutarilor din Cluj, nemaivând nimic de obiectat.

Se alătură de asemenea în original cererea Societății Lăutarilor adresată d-lui ministru de interne.

Inspector de poliție
[indescifrabil]

[ANEXĂ]

PROCES-VERBAL

Astăzi, 25 mai, anul 1936

Noi, Vlad Aurel, sub-inspector de poliție din Inspectoratul Regional de Poliție Cluj, prin prezentul proces-verbal constatăm următoarele:

În baza ordinului pus în rezoluție de domnul ministru de interne pe cererea Societății Lăutarilor din România înregistrată la no. 1957 din 18 martie 1936, conform căruia urmează să se facă plasarea lăutarilor din Cluj în localurile de petrecere din localitate. Pentru ziua de azi, data de mai sus, au fost convocați la acest inspectorat într-o conferință patronii localurilor de petrecere din Cluj, precum și dl. Pușcaș Adalbert, președintele Soc. Lăutarilor din România, Cluj, cu care împreună am discutat problema plasării în localurile de petrecere din Cluj a lăutarilor localnici, acum fără angajament.

În urma discuției, patronii locali și-au luat angajamentul să primească spre angajare în localurile lor pe lăutarii din Cluj care acum sunt fără angajament.

S-a mai pus în vedere patronilor, începând din toamnă și în vederea sezonului de iarnă, neapărat să angajeze în localurile lor toate orchestrele lăutarilor locali. Patronii au acceptat această propunere, declarând că vor angaja în localurile lor lăutarii șomeri din Cluj. Totodată s-a mai pus în vedere patronilor că în caz de nerespectare a angajamentului luat în conferința de astăzi, prin poliția locală, lăutarii din alte părți aflați în serviciul localurilor lor vor fi expulzați.

Domnul Pușcaș Adalbert, președintele Soc. Lăutarilor, și secretarul său s-au declarat mulțumiți cu aranjamentul intervenit astăzi în conferința ținută la acest Inspectorat. Nu mai au nimic de obiectat.

Drept care am încheiat prezentul proces-verbal

Subinspector de poliție
[indescifrabil]

Preș. Soc. Lăut.
Adalbert Pușcaș

Șeful Serv. Pol. Adm.
[indescifrabil]

Secretar
Córos Horváth

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.19-20, 22)

Chestura Poliției Timișoara
 Biroul de Siguranță
 No. 3973 conf./1936 august 18

Domnule Inspector,

Avem onoare a vă raporta că Consiliul de Război al Corp. VII Armată, secția a II-a Timișoara, a emis autorizația nr. 117.255/1936 Asociației Generale a Romilor din România de a ține adunare în ziua de 17 august 1936 în localitate.

Această adunare a fost deschisă de către delegatul centralei Asociației, Griguraș, la care au participat cca. 60 persoane. Adunarea a avut loc în restaurantul „Marocan” din str. Dacilor. La această adunare, pe lângă reprezentanții romilor din Banat, au mai fost prezenți și preotul ort. Roman Sora Ștefan și capelanul catolic Heyer.

Griguraș, vorbind în limba română, spune celor prezenți că toți țiganii din România trebuie să se unească și să fie solidari și să devină un popor. Combate cu asprime concubinajul, care este înrădăcinat atât de tare la țigani, sfătuiește ca toți aceia care trăiesc necununăți să se căsătorească legal și religios. Copiii țăganilor trebuie trimiși la școală. Aduce apoi la cunoștință că în țara românească sunt aproape un milion și jumătate de romi. Vorbitorul spune în continuare că a constatat că în colonia Kunst din acest oraș copiii de țigani nu frecventează nici o școală. Din cauza indolenței și nepăsării celor bătrâni, țăgarii sunt disprețuiți și ridiculizați. Asociația Romilor, cu sediul ei în București, a făcut progrese mari și anume în București au un azil unde vor fi îngrijiți romii sărmani. Mai există și un azil al romilor în Cernăuți. Tot prin munca romilor s-au clădit biserici în Alba Iulia, Becaș și Ciclova. În Dobrogea sunt 10 mii jughere pământ rezervă și vom cere din partea statului ca romii să fie împrietăriți cu acest pământ.

Aduce apoi la cunoștință că majoritatea romilor sunt muzicanți și sunt exploatați de către sindicatul artiștilor instrumentiști. Susnumitul spune că în sindicatul [artiștilor] instrumentiști, conform legii, pot fi membri numai aceia care au absolvit o Academie de muzică, respectiv conservatorul de muzică, și sfătuiește ca acei romi care sunt muzicanți să nu mai plătească nici o cotizație sindicatului artiștilor instrumentiști.

Toate cele ce a vorbit în limba română Griguraș, a vorbit și în limba maghiară. Apoi s-a procedat la formarea comitetului filialei pentru Timișoara și s-au ales după cum urmează: ca președinte al Asoc. Timișoara, Raț Gusti; vicepreședinți Savu Botin și Seres Alexa; secretar Munteanu; controlor Beke Paul, Martin Iova. Numitul Savo Adam a fost ales din Mehala cu titlul de primar al romilor. Pentru filiala din Colonia Kunst au fost aleși ca președinte Savo Sebastian junior, vicepreședinți Lakatos András și Petrovici Dumitru, iar ca secretar Petrovici Ștefan.

A luat apoi cuvântul părintele paroh. ort. român, care spune că toți acei romi care trăiesc în concubinaj și ai căror copii sunt nebotezați, Biserica ort. drept măritoare îi va cununa și boteza copiii în mod gratuit.

Din partea Bisericii rom. cat. a vorbit la fel capelanul Heyer. Adunarea a început la orele 2 și s-a terminat la orele 7, fără să se fi produs vreun incident și fără să se fi discutat ceva ce ar interesa ordinea și siguranța statului nostru.

Chestor
[indescifrabil]

Șeful biroului de siguranță
[indescifrabil]

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.164)

108

România
Direcțiunea Generală a Poliției
Inspectoratul Regional de Poliție Craiova
No. 5974/1936 august 27

Domnule Director General,

Urmare raportului nostru nr. 5885 din 23 august 1936, avem onoare a raporta că în ziua de 23 august a.c., în T. Severin, a avut loc o consfătuire a romilor din acel oraș, la care au participat 11 persoane.

Dumitru Lupescu, tipograf din T. Severin, a cerut schimbarea comitetului de conducere al „Asociației Romilor” din T. Severin, arătând că vioristul Radu Marin zis Bădărău, actual președinte, are cazier la poliție. Toți au aprobat propunerea lui Dumitru Lupescu, încheind un proces-verbal pe care-l vor trimite „Uniunii Romilor” din București, spre a dispune.

Cu această ocazie, s-au mai hotărât să ceară Uniunii ca să înființeze o societate pentru ajutorul romilor în caz de boală și deces.

Consfătuirea, care a început la orele 16, s-a terminat în liniște la orele 17.

Inspector regional
Constantin Ștefănescu

Șeful serviciului de siguranță
[indescifrabil]

Domniei Sale, Domnului Director General al Poliției. Direcțiunea Poliției de Siguranță, București

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.165)

[București] 5 octombrie 1936

De la Asociația Romilor

Ieri urma să aibă loc o adunare a romilor, la sediul din str. Ferentari 89.

Neîntrunindu-se însă decât 30 de membri, adunarea a fost amânată pentru o dată ce se va fixa ulterior.

Scopul reuniunii era înființarea unei cooperative de consum în acel sector. S-a ales un comitet de propagandă care până la data de 11 octombrie a.c. să găsească un local pentru cooperativă.

Ieri s-au împărțit manifeste celor prezenți, din care alăturăm un exemplar.

[ANEXĂ]

ASOCIAȚIA „UNIUNEA GENERALĂ A ROMILOR DIN ROMÂNIA”

Sediul: Piața Sf. Anton, 10 Loco
Persoană juridică

Secția I, Sectorul III Albastru

FRAȚI ROMI,

Duminică 4 octombrie 1936, la orele 10 dimineața, va avea loc o mare

**ADUNARE A ROMILOR
DIN SECTORUL III ALBASTRU**

Ce se va ține în localul „Leonte” din str. Ferentari no. 91, unde vom avea prilejul să primim în mijlocul nostru pe cel mai mare fiu al neamului nostru rom, în persoana d-lui Gh. Niculescu, președintele general și voievod al romilor din România, însoțit de Comitetul Central, împreună cu toți președinții și comitetele de sectoare respective ale capitalei.

Este de datoria noastră a tuturor romilor din sectorul III Albastru să fim la înălțimea datoriei și să-i primim cu toată dragostea și cinstea ce se cuvine acestor îndrumători ai neamului nostru.

Această adunare, având o importanță de care atârnă viața noastră de toate zilele, lăsați la o parte orice interese personale, orice fel de ambiții și cu mic cu mare, tânăr și bătrân, veniți să arătăm conducătorilor noștri că știm să ne facem datoria atunci când nevoia o cere. Să dăm dovadă că știm iarăși să ne respectăm șefii noștri care luptă pe toate căile legale pentru a ne îmbunătăți soarta vitregă pe care am avut-o până astăzi.

FRAȚI ROMI,

În aceste timpuri grele, când iarna bate la ușă, iubitul nostru președinte general, în dragostea ce o are pentru tot ce e de neam rom, s-a gândit la lip-

surile pe care voi le îndurați și în de comun acord cu autoritatea respectivă a pus bazele unei *mari cooperative* care va cuprinde întreaga capitală și județul Ilfov, înlesnindu-vă procurarea de alimente necesare vieții de toate zilele și tot ce e folositor pentru gospodărie, cumpărate pe preț cu mult mai ieftin, după cum se cumpără astăzi în comerț[1].

Tot președintele nostru general Gh. Niculescu, în mărinimia sa s-a gândit că majoritatea dintre noi, în diferite ocazii ce se ivesc, având nevoie de numerar și neavând cine să-i dea a înființat și o Casă de Economie și Credit, unde frații romi vor putea face împrumuturi în condiții avantajoase și cu înlesniri de plată, precum și alte îmbunătățiri.

Vor mai lua cuvântul, pe lângă președinte general Gh. Niculescu, și alți oratori, care vor expune pe larg binefacerile Cooperației și Casei de Economii și Credit a Romilor din întreaga țară.

Veniți dar cu toții să ascultăm pe cei care cu dragoste de frate vin să ne îndrume și să ne conducă pe calea cea dreaptă la adevărata izbândă.

Gh. Dragomir, președintele secției I a sect. III

Teodor Alexandru, vicepreședinte

Păun Alexandru, casier

Const. Drăghici, secretar

(*Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.166-167*)

[1] În legătură cu această inițiativă vezi articolului avocatului Asociației Romilor, Ilie Diaconu, *Scopul cooperativei romilor*, în „Glasul romilor”, II, 1937, nr. 3 (15 martie), p.3; nr. 4, p.2.

110

România

Cluj, la 30 octombrie 1936

Inspectoratul Regional de Poliție IV Cluj

Serviciul Poliției de Siguranță

No. 30.913/1936

Domnule Director General,

Avem onoare a vă raporta următoarele:

În ziua de 21 octombrie 1936 a sosit în orașul Bistrița numitul Nucu Grigoraș, delegatul Uniunii Generale a Romilor din România, cu scopul de a organiza țișanii din orașul și jurul Năsăud.

Pentru aceasta, numitul, imediat după sosire, s-a prezentat d-lui prefect al județului, care i-a dat autorizația nr. 15.803 din 21 octombrie 1936, în baza căreia să poată circula în întregul județ pentru organizarea romilor.

În după amiaza zilei de 21 oct. 1936, la orele 17, s-au adunat în sala festivă a primăriei orașului Bistrița susnumitul delegat împreună cu alți romi, în număr de circa 30 persoane. După ce delegatul a explicat celor prezenți scopul organizației, care este acela de a ridica moralul romilor și a-i forma în minori-

tate etnică, formându-le celor ce n-au o stare civilă prin obligațiunea de căsătorii legitime, declararea nașterilor, înscrierea în listele electorale. De asemenea se străduiește pentru ridicarea culturală a lor prin crearea de școli, biserici, grădini de copii mici, aziluri de bătrâni etc. Mai departe se lucrează pentru crearea unei literaturi specifice a lor și cunoașterea istoriei lor.

După explicarea celor de mai sus, s-a procedat la alegerea comitetului în modul următor: președinte Armar Ioan; vicepreședinte Tini Ioan; consilieri: Pinzy Ioan, Legrandy Francisc, Tini Victor; secretar: Ciobucă Carol; casier: Tini Iosif; controlori: Alexandru Moldovan, Tóth Zoltán; supleanți: Petrovici Niculae, Károly Mihai; președinți de onoare d-nii I. Parthene, prefectul județului, dr. Cornel Mureșanu, președintele comisiei interimare, și Nicolae Pop Baldi, șeful poliției Bistrița.

La orele 20 ședința a luat sfârșit în liniște și ordine, când asistența s-a răspândit.

Cu această ocazie menționăm că romii din orașul și județul Năsăud erau considerați ca făcând parte din minoritatea pe lângă care se aflau alipiți. Astfel avem romi, unguri, sași, români etc. Cu această ocazie s-a recomandat să fie solidari și să se apropie cât mai mult de români, deoarece organizația este a romilor români.

Programul de activitate al noii organizații o vom urmări și tot ce vom constata vom raporta la timp.

Inspector de poliție
[indescifrabil]

Șeful serviciului
I. Stănilă

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.168)

111

„Acțiunea patriotică” Cluj

Către Onor. Comisie interimară a orașului cu municipiu Cluj

Domnule Președinte,

După cum suntem informați, pentru construirea noului liceu și internat de băieți „Gheorghe Barițiu”, conducerea orașului Cluj a hotărât să cedeze terenul așa numit „Măieriste” dintre Calea Traian și str. Decebal. Comitetul școlar s-a declarat mulțumit cu acest teren, dat fiind că conducerea orașului nu a avut deocamdată la îndemână alt teren mai potrivit și dată fiind urgența reclamată de situația șubredă a vechiului edificiu al liceului „Gheorghe Barițiu”.

Domnule președinte, suntem în măsură de a vă putea informa că opinia publică românească – deși recunoaște largă bunăvoință manifestată de conducerea orașului în această chestiune – nu este pe deplin mulțumită cu felul în care s-a dezlegat această prea importantă problemă de ordin național. Se accentuează în special că această soluțiune nu cadrează: 1. nici cu prestigiul nostru

tate etnică, formându-le celor ce n-au o stare civilă prin obligațiunea de căsătorii legitime, declararea nașterilor, înscrierea în listele electorale. De asemenea se străduiește pentru ridicarea culturală a lor prin crearea de școli, biserici, grădini de copii mici, aziluri de bătrâni etc. Mai departe se lucrează pentru crearea unei literaturi specifice a lor și cunoașterea istoriei lor.

După explicarea celor de mai sus, s-a procedat la alegerea comitetului în modul următor: președinte Armar Ioan; vicepreședinte Tini Ioan; consilieri: Pinzy Ioan, Legrandy Francisc, Tini Victor; secretar: Ciobucă Carol; casier: Tini Iosif; controlori: Alexandru Moldovan, Tóth Zoltán; supleanți: Petrovici Niculae, Károly Mihai; președinți de onoare d-nii I. Parthene, prefectul județului, dr. Cornel Mureșanu, președintele comisiei interimare, și Nicolae Pop Baldi, șeful poliției Bistrița.

La orele 20 ședința a luat sfârșit în liniște și ordine, când asistența s-a răspândit.

Cu această ocazie menționăm că romii din orașul și județul Năsăud erau considerați ca făcând parte din minoritatea pe lângă care se aflau alipiți. Astfel avem romi, unguri, sași, români etc. Cu această ocazie s-a recomandat să fie solidari și să se apropie cât mai mult de români, deoarece organizația este a romilor români.

Programul de activitate al noii organizații o vom urmări și tot ce vom constata vom raporta la timp.

Inspector de poliție
[indescifrabil]

Șeful serviciului
I. Stănilă

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.168)

111

„Acțiunea patriotică” Cluj

Către Onor. Comisie interimară a orașului cu municipiu Cluj

Domnule Președinte,

După cum suntem informați, pentru construirea noului liceu și internat de băieți „Gheorghe Barițiu”, conducerea orașului Cluj a hotărât să cedeze terenul așa numit „Măieriste” dintre Calea Traian și str. Decebal. Comitetul școlar s-a declarat mulțumit cu acest teren, dat fiind că conducerea orașului nu a avut deocamdată la îndemână alt teren mai potrivit și dată fiind urgența reclamată de situația șubredă a vechiului edificiu al liceului „Gheorghe Barițiu”.

Domnule președinte, suntem în măsură de a vă putea informa că opinia publică românească – deși recunoaște larga bunăvoință manifestată de conducerea orașului în această chestiune – nu este pe deplin mulțumită cu felul în care s-a dezlegat această prea importantă problemă de ordin național. Se accentuează în special că această soluțiune nu cadrează: 1. nici cu prestigiul nostru

național, 2. nici cu cerințele edilitare ale orașului în plină dezvoltare, și 3. nici cu necesitățile practice ale elevilor *români* din Cluj.

Domnule președinte, aducându-vă la cunoștință aceste nemulțumiri ale opiniei publice românești – nemulțumiri cu care se identifică și societatea noastră –, dorința noastră și a românilor din această capitală a Ardealului este aceea ca conducerea orașului, sau mai bine zis conducerea românească a Clujului românesc, să binevoiască a supune problema liceului unei noi și serioase examinări și a-i da o soluție mai potrivită cu dezideratele mai sus menționate.

În adevăr, este profund jignitor pentru noi ca națiune dominantă, ca atunci când *aproape toate școlile medii minoritare sunt plasate de fostul regim maghiar în centrul orașului*, regimul românesc să plaseze unul dintre cele mai însemnate așezăminte de învățământ și cultură într-un cartier mărginaș, locuit aproape exclusiv de minoritari (maghiari și evrei), promovând astfel și interesele economice ale populației minoritare în dauna populației românești din unele cartiere mai noi.

Soluțiunea aceasta ne-ar sili să ne amintim de durerosul trecut de urgie, când elementul românesc era surghiunit de către împilatori din centrul orașelor din Ardeal, unde națiunile privilegiate, ungurii și sașii, erau îndreptățite să se adăpostească... Oare stăpânirea românească să nu fie în stare să steargă pentru totdeauna această mahnitoare amintire?!

Soluția adoptată mai este apoi păgubitoare și din punct de vedere practic pentru elevii români din cartierele mai îndepărtate (cartierul Andrei Mureșanu, Pietroasă, General Grigorescu, Mănăstur etc), care vor trebui să facă zilnic un drum de mai mulți kilometri până la noul liceu.

Domnule președinte, pentru a vă înlesni rezolvarea problemei, societatea noastră își ia voie a vă face și o sugestione de ordin practic:

După modesta noastră părere, adică soluțiunea care ar corespunde mai bine postulatelor mai sus înșirate, ar fi aceea ca noul liceu și internat să fie construit pe terenul așa numitei „Țigăanii” din dosul Casei Învățătorilor, adică pe terenul situat între străzile Cipariu, Țimbalei, Episcopul Ivan, un teren de peste 11.000 metri pătrați.

Adoptându-se soluția aceasta, s-ar completa în mod armonios și spre bucuria și mândria populației românești autohtone șirul clădirilor monumentale din piețele Cuza Vodă și Ștefan cel Mare (Catedrala, Episcopia, Palatul Direcțiunii Căilor Ferate Române, Administrația Financiară, Justiția, Teatrul Național, Casa Învățătorilor, Palatul Albinei, Camera de comerț și industrie etc) și astfel acest centru românesc ar putea rivaliza și ca aspect arhitectonic cu celălalt centru minoritar din jurul pieței Unirii.

Această soluțiune preconizată de noi ar însemna totodată și înfăptuirea unui deziderat de ordin edilitar și sanitar mai vechi, deziderat cuprins chiar în planul de sistematizare al orașului, și anume: este știut că cadrilaterul acesta locuit de țigani este un permanent și prea primejdios focar de infecție și înlăturarea lui din centrul românesc se impune și ca un postulat de ordin igienic-sanitar de prim ordin, postulat al cărui realizare a preocupat pe toți conducătorii români ai orașului.

În sfârșit, mai menționăm că așezând noul liceu și internat într-un cartier unde pulsează mai mult viață românească, s-ar aduce un real serviciu și de

ordin economic populației românești din cartierele mai noi (cartierul Andrei Mureșanu).

Opinia publică românească recunoaște fără înconjur temeinicia obiecțiunii că conducerea orașului nu dispune astăzi de fondurile necesare pentru exproprierea țiganilor. Dată fiind însă însemnătatea de ordin național românesc a problemei, noi credem că sarcina materială în dezlegarea problemei revine în bună parte și guvernului central, așa cum acest adevăr a fost recunoscut de guvernele noastre și în legătură cu alte mari realizări din centrul orașului (de ex. Casa Universității ș. a.) și nu ne îndoim că guvernul își va ști face datoria, dacă se va insista îndeajuns.

În ce ne privește, noi nu vom pregeta nici o osteneală în această direcțiune, dacă ni se va cere concursul.

Fără a intra în amănuntele financiare ale problemei, credem totuși nimerit să observăm că dacă, de pildă, terenul „Măieriștei” s-ar parcela sau s-ar valorifica în întregime – bineînțeles, pe lângă stricta observare a formalităților legale –, o bună parte din prețul de expropriere a terenului „Țigăniei” s-a putea asigura.

S-ar putea recurge – în extremis – chiar și la concursul marelui public prin inițierea unei colecte publice.

Ținem să accentuăm că dată fiind importanța de ordin național a problemei, noi credem că nici o jertfă materială nu ar fi prea mare dacă s-ar dezlega în direcțiunea arătată de noi.

Procedând la rezolvarea problemei în această direcțiune cu cea mai mare urgență, credem că ar fi satisfăcut și postulatul de urgență reclamat de situația subredă a actualului edificiu din str. Gh. Barițiu.

În așteptarea răspunsului dv., vă asigurăm Domnule Președinte de tot respectul nostru.

Dat în Cluj la 11 ianuarie 1937

Președinte
C. Marinescu,
profesor universitar[1]

Secretar general
[indescifrabil]

(*Arh.St.Cluj, Primăria municipiului Cluj, dos. 1241/1937, f.1-2*)

[1] Constantin Marinescu (1891-1982), profesor de istorie universală la Universitatea din Cluj (1925-1943), devenit din 1941 directorul Școlii române din Fontenay-aux-Roses, Franța (1941-1948). Ca o ironie a sorții, cu toate sentimentele lui naționaliste, fiica sa Maria Marinescu, funcționară la UNESCO, se va căsători cu un maghiar, cu care a avut un copil, iar când să dea naștere la alți doi gemeni a murit (vezi Jean d'Ormesson, *Marica*, în „Le Figaro”, samedii, 17 mars 1984, p.25).

România
 Inspectoratul Regional de Poliție Iași
 Serviciul Poliției de Siguranță
 No. 4905/1937 februarie 27

Confidențial

Domnule Director General,

Chestura Poliției Iași ne raportează că în sala „Stern” din Tg. Frumos a avut loc o conferință ținută romilor de către Laurențiu Anghel, delegatul Uniunii Generale a Romilor din România, în baza delegației nr. 2529/1937. Conferința a fost aprobată de prefectura de județ cu autorizația nr. 1869/1937.

Conferențiarul, privind viața acestui popor sub prisma științifică și istorică, a arătat că pe nedrept se atribuie epitetul de țigani, cuvânt care a fost pronunțat pentru prima dată de către greci cu expresia „a țingan”, care înseamnă în traducere a nu se atinge[1].

Ocupația de căpetenie a lor a fost creșterea cailor, din care pricină erau obligați a se muta din loc în loc cu cortul unde pășunatul era mai prielnic vitelor, încât și astăzi această mutare de corturi a rămas în rădăcinată în sentimentul acelor semeni care îi consideră veșnic nomazi. În acest scop a căutat prin exemple practice să demonstreze că romii nu sunt țigani și că niciodată nu a existat un asemenea popor, iar din punct de vedere geografic nu se găsește pe nici un continent o țară în care să fi trăit un asemenea popor. Mai mult încă, originea etnică a limbii lor, indo-sanscrită, și ca popor viteaz și inteligent a avut conducători, șefi așa-numiți „rași”, având printre primii pe un anume Asan, care lasă la moartea sa 2 fii.

Vorbește apoi despre fuga romilor din ținuturile lor etnice din pricina egiptenilor, care căutau să-i cotopească, ajungând astfel prin a se stabili o parte din ei în Europa, unde sunt tratați de către greci ca simpli sclavi[2]. De aici sunt rănduiți în diferite alte țări, încât ajung mai târziu iobagi (sclavi) și în România.

Sub domnia lui Alexandru I. Cuza, Kogălniceanu, ministru de resort, desființează acest obicei, lăsându-i în libertate.

Lipsiți de mijloacele necesare în lupta cu viața, trăiesc în promiscuitatea și analfabetismul în care se află și azi, față de care situație ia naștere această asociație care tinde printr-un program bine alcătuit să organizeze în toată țara filialele romilor.

Describe o serie de deziderate prin care vor să îmbrace într-o formă mai omească și civilizată viața acestui popor, care fie că prin indolența lor, sau prin vitregia vremurilor a trăit o viață năpăstuită și departe de a putea fi considerată omească.

După schițarea celor arătate mai sus, conferențiarul în încheiere a făcut un apel călduros către autorități pentru ca inițiativa începută să aibă un sfârșit laudabil prin concursul acestora, mulțumind totodată celor prezenți pentru asistență și atențiunea ce s-a acordat vorbitorului. A dat o serie de sfaturi tuturor romilor pentru felul cum vor trebui să trăiască în societate pe viitor, cu

respectul legilor țării românești și al dragostei față de Tron și Patrie, pe care sunt dator să o apere cu sângele lor ca și în războaiele trecute.

La această conferință au luat parte circa 300 romi și un număr însemnat de persoane din Tg. Frumos.

Conferința a luat sfârșit la orele 16 și participanții s-au împrăștiat în liniște.

Inspector regional
[indescifrabil]

Șeful Poliției de Siguranță
[indescifrabil]

(*Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.169*)

[1] Este vorba de cuvântul grecesc utilizat în izvoarele bizantine începând cu secolul XIII, *Athínganos* (Atsinganos), ce provine de la numele unei secte eretice.

[2] Pentru originea și migrarea romilor vezi: Donald Kenrick, *Gypsies. From India to the Mediterranean*, Toulouse, CRDP, 1993.

113

Asoc[iația] Uniunii Generale a Romilor din România

Recunoscută persoană juridică

Sediul central București

Piața Sf. Anton 10

No. 2665/1937 martie 10

Domnule Ministru,

Asoc[iația] Uniunea Generală a Romilor din România, persoană juridică prin sentința nr. 117 din 30.XI.1934 a onor Tribunalului Ilfov secția I, c.c., publicată în „Monitorul Oficial” nr. 52 din 2 martie 1935 la pagina 22.

Cu onoare vă aduc la cunoștință cele ce urmează:

D-nii Aurel Manolescu-Dolj, dr. M. Albu, G. Ștefanovici, G. Bălțeanu și Parulea Miclescu din Craiova au tipărit un ziar „Timpul” și în nr. 62 din 10.II. a.c. se intitulează reprezentanți ai Asociației și induc lumea în eroare atribuindu-și diferite calități, spunând că ei sunt aceia care reprezintă interesele romilor[1].

Întrucât Asociația noastră are un scop cultural și economic și nu face nici un fel de politică și având în vedere că susnumiții vor să candideze la alegeri în numele asociației, avem onoare a vă ruga să binevoiți a dispune să se ia contra acestor domni măsurile ce veți crede de cuviință.

Președinte general
G. Niculescu

Secretar general
N. Niculescu

(*Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.170*)

[1] După scindarea romilor, în 1933, în două grupări distincte și rivale (Asociația Generală a Țiganilor din România și Uniunea Generală a Romilor din România), la scurt timp orga-

nizația regională a țiganilor din Oltenia și-a impus o linie proprie, autonomă, însă atașată Asociației conduse de Șerboianu, sub titulatura de Cercul regional Oltenia al Asociației Generale a Țiganilor din România. În acest context, Aurel Manolescu-Dolj s-a proclamat *mare voievod* al țiganilor, însă după legalizarea Uniunii Generale de sub conducerea lui G. Niculescu gruparea olteană s-a afiliat acesteia. La numai doi ani însă, diversele neînțelegeri dintre centru și filiala craioveană duce la desprinderea acesteia din urmă din Uniune, formându-și o organizație independentă, Marin I. Simion autoproclamându-se și el *voievod*. Începând cu luna septembrie 1933, filiala Oltenia a editat periodicul „Timpul” sub directoratul lui Manolescu-Dolj, deși ziarul nu s-a ocupat numai de problematica romilor. Documentul de mai sus este rezultatul tocmai acestor frământări și schimbări de tutelă (vezi și Viorel Achim, *Țiganii în istoria României*, București, Edit.Enciclopedică, 1998, p.130).

114

[Inspectoratul general de poliție Craiova]

NOTA INFORMATIVĂ

Nr. [20]

1937 martie 23[1]

Avem onoare a raporta că în ziua de 19 martie 1937, la orele 11, în sala localului de cârciumă al d-lui C. Ionescu Parnică din Slatina, a avut loc o consfătuire a romilor din orașul Slatina și județul Olt, provocată de ziaristul A. Manolescu, președintele organizației romilor din județul Dolj, căruia i s-a atașat și județul Olt.

Au luat parte circa 60 romi, majoritatea din oraș, iar 3-4 din județ.

După ce d-l Manolescu le-a spus care este scopul organizațiilor romilor: social, cultural și spiritual, s-a procedat la constituirea consiliului de administrație, alegându-se următorii: președinte C. Ionescu Parnică, prim-vicepreședinte N. Cazacu, vicepreședinte Marin Angelescu zis Bordei, secretar general Mutu Ilie, casier Nicolae Gruia, arhivar Teodor Mihail, cenzori Rădulescu Mihai, Nae Bordei și Iancu Ionescu, cenzori supleanți Toma Iordache, Costică Nicolescu și Iordache Marin zis Bebe, consilieri Minică Ionescu, Niță Leana, Vasile Moldoveanu, Duță Cristea, Vasile Nicolescu, Gruia Constantin, Ilie Stănescu, Tudorache Stancu, Octavian Nicolescu și Florea Dobre.

S-a mai ales ca președinte de onoare d-l lt.col. în rezervă C. Stavarache, iar ca membri de onoare d-nii dr. Kitulescu, P. Ivanovici, avocat N. Dumitrescu, Nicolae Marinescu secretarul poliției și preot Ceaușescu.

Consfătuirea a luat sfârșit la orele 14 în cea mai perfectă liniște.

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.180)

[1] „Nota informativă” este expediată directorului general al poliției de siguranță din București de către inspectorul general al poliției din Craiova, Constantin Ștefănescu.

România
 Inspectoratul Regional de Poliție Iași
 Serviciul Poliției de Siguranță
 No. 7695/28 martie 1937

Confidențial

Domnule Director General,

Urmare raportului nostru nr. 4905 din 27.II a.c., avem onoare a raporta că în ziua de 2 martie a.c. a avut loc ședința ordinară a Consiliului de administrație și conducere al sub-centrului Tg. Frumos, din Asociația Uniunii Generale a Romilor din România, când președintele sub-centrului din acea comună, anume Gheorghe Blebca, a expus programul de acțiune și a determinat cu aprobarea participanților unele schimbări în structura comitetului de conducere, după cum de altfel rezultă din cele consemnate în procesul verbal încheiat de Asociația Romilor din Tg. Frumos, a cărui copie o anexăm alăturat.

Din cercetările făcute asupra membrilor care compun în prezent comitetul, se constată că nu sunt cunoscuți, nici urmăriți pentru vreun fapt. Măsurile de supraveghere a activității acestei asociații sunt rămase în continuare și orice constatări vom raporta[1].

Inspector Regional
 Șt. Mihăilescu

Șeful Poliției de Siguranță
 [indescifrabil]

[ANEXĂ]

PROCES-VERBAL

Astăzi, 5 martie anul 1937

Noi, membri ai Consiliului de administrație și conducere al sub-centrului Tg. Frumos din Asociația Uniunii Generale a Romilor din România, persoană juridică, sediul central București, Piața Sf. Anton nr. 10, fiind convocați prin convocarea nr. 2 din 2 martie 1937 în ședință ordinară la sediul sub-centrului.

Ședința deschizându-se la orele 21 sub președinția d-lui Gheorghe Blebca, președinte activ al sub-centrului, d-sa de acord cu dl. secretar al sub-centrului, ne-a adus la cunoștință următoarele:

1. Luarea măsurilor în ceea ce privește buna administrare și conducere a sub-centrului cu privire ca întreg comitetul de conducere și formare să depună o intensă propagandă pentru înscrierea câtor mai mulți membri, demonstrându-le pe larg scopul Societății și beneficiile ei, d-l casier și ajutor având obligația de a activa la încasări printre membrii înscriși în comitet, aducând la cunoștință președintelui la finele fiecărei luni numele celor ce rămân în restanță.

2. Completarea comitetului cu persoane apte în locul celor ce nu lucrează pentru interesul asociației, și anume înlocuirea lui Ion Mandache, ajutor de

casier, cu d-l Constantin Ciubotaru și agent de moravuri, a lui Constantin Munteanu, prim consilier, cu d-l Gh. Pașcanu, iar a d-lui Vasile Udilă zis Moisë Ioan cu d-l Constantin Graur, a lui Ion Sân Gheorghe cu d-l Gh. Scântee, tot consilier, și a lui Alex. Moisë cu dl. Vasile Scripcaru zis Scântee, a lui Constantin Condrea cu d-l Moisë Crețu, supleanți cenזורi, cum și scoaterea lui Gh. Moisë și Nicolai Ioan de la agenți de moravuri.

3. A se interveni către Onor Poliția locală pentru a se da concursul agenților de moravuri atunci când se va cere, și numai acelor ce posedă carnetele de împuternicire; și a se cere pentru a se pune în vedere d-lui Vasile Amănducăi, zis Chiriac, pentru a nu mai activa sau propaga în dauna societății, cum și a răspunde sub ce formă a încasat diferite sume de bani din partea romilor din acest oraș și în a cărui fond au fost vărsați, sau a depune suma sub forma legală la casa sub-centrului sub primire de chitanțe, în caz contrar făcându-se vinovați de faptul de înșelăciune și escrocherie pedepsită de lege și dăunătoare societății și neamului romilor.

4. Procurarea scriptelor necesare în mod cât mai restrâns și economic pentru societate, cum și procurarea carnetelor de membri, eliberându-se celor înscriși în societate cu prețul de 10 lei, ca taxă de înscriere o dată pentru totdeauna.

5. A se lua măsuri pentru ca imediat ce ne vor sosi ștampilele și vom dispune de cele necesare să se depună jurământul legal de întregul comitet în fața preotului al Sf. Biserici Cuvioasa Paraschiva din această localitate și aceasta în timpul cel mai apropiat.

Noi, membrii, luând în deliberare cele de mai sus, a căror scopuri sunt bine puse în interesul sub-centrului, în unanimitate decidem.

Aprobăm în totul cele de mai sus urmând a se confirma.

Membrii Consiliu: Constantin Ciubotariu, Punci Gheorghe III, Punci Gheorghe II, C.V. Graur, V. Măgureanu, Gheorghe Mărgean, Lita Gheorghe, Călin Constantin.

Președinte
Gh. Blebca

Secretar
Ion Călin

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.181-182)

[1] Un material identic a fost din nou înaintat Direcției Siguranței din București la 17 mai 1937 *(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.187-188)*.

Domnule Primar,

Subsemnații, în numele „Asociațiunii de Ajutorare a Lăutarilor Români” din Cluj, persoană juridică recunoscută cu nr. 1877/1934 al Tribunalului Cluj, secția I[1], cu prezenta cerere profund respectuoasă venim în fața domniei voastre, rugându-vă să binevoiți a lua cele mai urgente măsuri pentru că pie-

rim de foame împreună cu soțiile și cu copiii. L-am rugat pe dl. președinte al Sindicatului[2] să binevoiască a se deplasa la cafenelele și altele localuri de petrecere din Cluj și să intre în tratative cu proprietarii localurilor, ca orchestrele de muzică din aceste localuri să angajeze fiecare 2 sau 3 muzicanți din Cluj. Pentru că aceste orchestre sunt angajate din altă parte, atunci când muzicanții din Cluj mor de foame cu familiile lor împreună. Dl. dr. Istrate, președinte al Sindicatului, în ziua de 31 martie s-a și deplasat la cafenelele din Cluj, a comunicat proprietarilor cererile noastre, proprietarii din Cluj însă nu au fost dispuși să satisfacă aceste cereri spunând că aceasta ar însemna o cheltuială nouă de 160 lei pe zi, dacă ar angaja încă 2 oameni din Cluj.

Aflând conducerea asociațiunii noastre că cafengiii din Cluj nu vor nici să audă de noi, a adus următoarea hotărâre:

În Cluj sunt 45 muzicanți șomeri, din care se va forma o orchestră compusă din 10 membri, o orchestră națională română, cum este Dinică Grigoraș. Și acești 10 oameni, prin activitatea lor, vor ajutama restul de 35 șomeri, care vor rămâne șomeri și pe mai departe, dar la aceasta se necesită ca fiecare local de I clasă din Cluj să dea câte o zi la săptămână aceste orchestre locale, cam în felul următor:

1. Luni: Cafenea „Regal”, Iosif Weisz.
2. Marți: Cafenea „Savoy”, Szilágyi Alexandru.
3. Miercuri: Fostul club al ziariștilor, Șmilovits Petru.
4. Joi: Restaurantul „Lucullus”, Thuri Elemér.
5. Vineri: „Palace Bar”, Müller Iuliu.

Dacă proprietarii de localuri din Cluj nu se învoiesc nici în această rezoluție, trebuie să facem uz de ordinul apărut în „Monitorul Oficial” no. 66 din 20 martie a.c., prin care se prevede că contractele de angajament trebuie vizate la sindicat, resp. autorizațiile de funcționare, pe care nu le are nici unul dintre conducătorii de orchestre care au venit la Cluj din altă parte și ne iau pâinea din gura copiilor noștri. Astfel și pe această bază se poate, ba trebuie să se oprească, ca muzicanții veniți din altă parte să lucreze în Cluj atunci când noi la același timp flămânzim în Cluj, orașul nostru de apartinere, unde plătim dare, unde plătim taxele către comună, unde trebuie să trăim și să ne înscriem copiii la școală. Astfel, noi trebuie să ne uităm flămânzi la străini, care lucrează și nu plătesc în Cluj nici o sarcină publică, ba nici câștigul nu-l cheltuiesc aici, ci duc banii în altă parte.

Pentru aplanarea acestui lucru ne luăm voia, Domnule Primar, să vă rugăm să binevoiți a cita în fața dvs. pe cei cinci proprietari de local mai sus amintiți și să le explicați cererea noastră, pentru că nu mai putem suporta această situație în care ne aflăm. Dacă proprietarii nici astfel nu satisfac cererile noastre, dl. președinte al Sindicatului să binevoiască a sista muzica în aceste localuri, cu motivul foarte just că nici unul din contractele acestor orchestre străine nu este vizat de Sindicat și nici una nu are autorizație de funcționare în Cluj.

În Cluj este un agent evreu care se ocupă cu importarea la Cluj a muzicanților străini, la ceea ce probabil nu are nici o autorizație prin care ar putea să ne facă acest dezastru.

Domnule Primar! Domnia voastră, ca capul municipiului, și astfel părintele nostru, care aveți menirea să ne dați ajutor atunci când ne aflăm în cea mai

completă mizerie, credem că simțiți necazurile și plânsetele noastre. Deși avem sentimentul față de dvs. ca și copiii față de părinți, totuși cu toată seriozitatea trebuie să vă atragem atențiunea că situația de azi nu este bună și deci trebuie să puneți dvs. capăt acestor stări de fapt, provocate de lăcomia unui intermediar care importă în dauna noastră muzicanți din altă parte, de la care câștigă el bani, atunci când femeile noastre și copiii noștri plâng de foame și de lipsă de îmbrăcăminte.

Nu cerem deci decât dreptate, care ni se cuvine nouă, muzicanți contribuibili acestui oraș în care flămânzim.

Mulțumindu-vă, Domnule Primar, în anticipație, am rămas cu profund respect.

Cluj, la 5 aprilie 1937

Președinte
Comisa Pongotz

Secretar
Carol Horváth

Către onor. Primărie a Municipiului Cluj

(Arh.St.Cluj, Primăria municipiului Cluj, dos. 9536/1937, f.3, 5)

[1] Dosarul pentru recunoaștere ca persoană juridică a „Asociației de ajutorare a lăutarilor români” din Cluj se află la *Arh.St.Cluj, Tribunalul Cluj, secția I*, dos. 173/1934.

[2] Este vorba de „Sindicatul artiștilor instrumentiști din România”, a cărui filială din Cluj avea în subordine județele Cluj, Turda, Mureș, Someș, Sălaj, Satu Mare, Maramureș și Năsăud.

117

România
Direcțiunea Generală a Poliției
Inspectoratul Regional de Poliție Craiova
Nr. 2925/13 aprilie 1937

Domnule Director General,

În referire la ordinul d-vs nr. 19285-S din 29 martie 1937, cu care ne înaintați spre cercetare copie de pe cererea „Asociației Generale a Romilor” din România.

Avem onoare a vă raporta că „Asociația Generală a Romilor” din România, concomitent cu cererea înaintată Direcțiunii Generale a Poliției, a înaintat și Parchetului Trib. Dolj o cerere identică, pe care înaintând-o Chesturii Poliției Craiova pentru cercetări, s-a constatat că romii din România sunt grupați în trei organizații: „Asociația Generală a Țiganilor”, „Organizația Cetățenească a Romilor”, fostă „Uniunea Generală a Romilor”, și cea de a treia „Asociația Uniunii Generale a Romilor”; că ziarul „Timpul” ce apare periodic, al cărui director și proprietar este d-l Aurel Th. Manolescu-Dolj, este fondat în anul 1932

septembrie 24[1], cu doi ani înainte de a lua ființă legală asociația reclamantă, și că susține interesele romilor în general, și că nu lucrează în numele societății reclamantă.

Actele dresate în chestiune au fost înaintate Parchetului Trib. Dolj și până în prezent nu s-a hotărât asupra cursului ce urmează să li se dea.

Inspector Regional
Const. Ștefănescu

Șeful Serviciului Siguranță
[indescifrabil]

Domniei Sale, Domnului Director General al Poliției. Direcțiunea Poliției de Siguranță București

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.185)

[1] Este vorba de „Timpul”. Ziar independent săptămânal, care nu a respectat însă această cadență de apariție, primul număr fiind datat 24 septembrie 1932, ultimul (nr.70) fiind scos la 8 martie 1938.

118

Secția I

17 aprilie 1937

REFERAT

Asociația „Redeșteptarea romilor și romițelor din România”, cu sediul în București, str. Rădulescu-Tei nr. 2, a fost constituită la 5 august 1936 din inițiativa următorilor membri fondatori: Apostol Matei, str. Matei Iosefache 23; Nicolae Gheorghe Lache, str. Brașoveni-Tei 11; Gheorghe D. Ciobanu, str. Rădulescu-Tei 21; Ioniță Pandele, str. Puiței 28; Panu Gheorghe, str. Brașoveni-Tei 51, Nicolae Costache, domiciliat la aceeași adresă; Gheorghe Radu, str. Kogălniceanu 56; Ioan Paraschiv, str. Rădulescu-Tei 16; Radu Trifu, str. Rondul Bisericii 17; Nicolae Pandele, str. Meșterul Manole 20; Constantin Ioniță, str. Brașoveni-Tei nr. 44; Nicolae Baranga, str. Fundătura Dristor 13; Nicolae Florea, str. Rădulescu-Tei 16; Florea Lina, str. Rondul Bisericii 27; Ioniță Mihai, str. Păsculescu-Tei nr. 40; Gheorghe Nicolescu, str. Elena 13; Luca Ion, str. Vaporu Asan 15; Matei Gheorghe, str. Rădulescu-Tei 16; Gheorghe M. Gheorghe, str. Șerbănescu-Tei 16; Gheorghe Simion, str. Popescu Floreasca 16; Gheorghe G. Matei, str. Rondul Bisericii 27; Nicolae Dumitrescu, str. Principatele Unite 85; Ion Gruia, str. Vitan 38; Constantin Niculae, str. N. nr. 23; Tănase Gheorghe, str. Lupiței 32; Gheorghe N. Zarzali, str. Fundătura I. Asan 20; Pandele Gheorghe, str. Raion 12; Turcitul Ion, str. Raion-Fundătură nr. 13; Ion Costache, str. Păsculescu-Tei 17; Stoica Vasile, str. Coțofeni 58; Simion Gheorghe, str. Coțofeni 13 și Ion Ghiță din str. Rondul Bisericii-Tei 27.

Asociația, care și-a ales ca președinți de onoare pe I.P.S.S. Patriarhul Miron Cristea[1], preotul Constantin Dron și d-nii Constantin Crăciunescu, Gheorghe Z. Ionescu, dr. M.P. Soreni, avocat Gheorghe Bechi, I.M. Lăzărescu-Lăzurică și Ion Oprișan, are următorul scop cultural, artistic și moral:

Pe tărâm cultural asociația își propune să organizeze șezători artistice, festivaluri, serbări, conferințe publice și concerte, precum și să tipărească o revistă cu fond cultural, literar, social, în care să se oglindească folclorul romilor. Pe terenul artistic, va organiza expoziții de produse ale romilor și romițelor, concursuri de dansuri și de cântece specifice.

Pe teren moral, Asociația va activa prin conferințe cu subiecte religioase și sociale, în scop de a ajuta la redresarea morală a membrilor ei și a determina acțiunile lor în folosul statului.

Asociația își mai propune:

- să stăruiască pe lângă forurile în drept ca să se dea terenuri, pe care să fie fixați romii nomazi;
- să intervină ca meșteșugarii romi să fie întrebuințați potrivit branșei fiecăruia și să fie preferați înaintea meșteșugarilor străini;
- să depună stăruință ca și copiii romilor să fie trimiși în coloniile de vară, în stațiunile balneo-climatice, pentru a se împuțina astfel tuberculoza și alte boli;
- să îndemne pe romi a nu se lăsa ademeniți de sectele religioase, care prin activitatea lor contravin bunei ordini a statului;
- să stăruie a se aplica o egalitate de tratament cetățenesc față de romii care vor urma percepțele Asociației „Redeșteptarea romilor și a romițelor din România”.

Durata Asociației este nelimitată.

Asociația își constituie un patrimoniu social de fondare, suma de 5000 lei numerar, care a fost depusă la Casa de Depuneri și Consemnațiuni.

Pentru primul an de funcționare, Asociația și-a ales următorul comitet:

Președinte activ: Apostol Matei, de profesiune zidar, originar din comuna Bold, județul Ilfov. Este în vârstă de 52 ani, căsătorit, cu copii, și domiciliază în str. Rădulescu-Tei 11. Se bucură de bune purtări în societate.

Prim-vicepreședinte și delegat secretar general: Gheorghe Niculae zis Lache, zidar, domiciliat în str. Brașoveni-Tei nr. 11, căsătorit, cu copii, este fiul lui Gheorghe și al Saftei, și originar din comuna Bold, județul Ilfov. Are purtări bune în societate[2].

Vicepreședinte: Ioniță Pandele, de profesiune zidar, domiciliat în str. Lupiței 32, este în vârstă de 61 ani și originar din comuna Bold-Ilfov. Numitul este căsătorit, are 6 copii și este cunoscut ca având purtări bune.

Vicepreședinte: Gheorghe Păun, zidar, domiciliat în str. Brașoveni-Tei 44, de 53 ani, originar din București, este fiul Catincăi. Este căsătorit, are copii și se bucură de bună purtare în societate.

Secretar de ședință: Gheorghe Radu, str. Kogălniceanu 56.

Casier central: Ion Paraschiv, domiciliat în str. Rădulescu-Tei 16.

Prim-ajutor de casier: Radu Trifu, str. Rondul Bisericii-Tei nr. 17.

Primul cenzor: Nicolae Pandele, str. Meșterul Manole 29 bis.

Cenzor secund: Păun Marin, str. Brașoveni-Tei nr. 44.

Al treilea cenzor: Nicolae Baranga, Fundătura Dristor 13.

Cenzor supleant 1: Constantin Ioniță, domiciliat în str. Rădulescu-Tei 16.

Cenzor supleant 2: Niculae Florea, domiciliat în str. Rondul Bisericii-Tei 27.

Cenzor supleant 3: Constantin Anton, str. Rondul Bisericii-Tei 27.

Consilieri: Ioniță Mihai, str. Elena (Colentina) nr. 16; Florea Lina, str. Rădulescu-Tei 40; Gheorghe Niculescu, str. Coțofeni-Tei 4; Luca Ion, str. Vaporul Asan 15; Matei Gheorghe, str. Rădulescu-Tei 16; Gheorghe Simion, str. Popescu (Floreasca) nr. 16; Gheorghe M. Gheorghe, str. Șerbănescu-Tei nr. 4 și Grigore Gh. Matei, str. Rondul Bisericii-Tei 27.

La fișele acestei Direcții nu sunt cunoscute.

Vă rog să binevoiți a dispune.

Comisar ajutor
Ștefan Vișan

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.174-177)

[1] Este evident atașamentul romilor față de personalitatea Patriarhului. Din 10 februarie 1938, acesta a devenit și președintele Consiliului de Miniștri (până în 6 martie 1939), iar la încetarea lui din viață, „Gazeta romilor”, sub semnătura lui Neacșu Radu, va publica un amplu necrolog (IV, 1939, nr.12, 5 aprilie, p.2).

[2] Nicolae Gheorghe Lache a fost unul din promotorii Asociației Uniunii Generale a Romilor. Cu toate acestea, comitetul de conducere al Asociației, în ședința din 10 august 1935, prezidată de G. Niculescu, a exclus pe Lache și pe Apostol Matei ca „fiind elemente de dezordine”, ce au adus „injurii grave” la adresa liderilor (cf. „Glasul romilor”, II, 1935, nr. 1, p.2).

119

România
Inspectoratul Regional de Poliție Iași
Serviciul Poliției de Siguranță
Nr. 10.891/28 aprilie 1937

Confidențial

Domnule Director General,

Urmare raportului nostru nr. 7695 din 28 martie a.c., Chestura Poliției Iași ne raportează că în ziua de 11 aprilie a.c., la Biserica Cuvioasa Paraschiva din Tg. Frumos, după serviciul religios, preotul econom N. Dărăngă, parohul bisericii, a luat jurământul de credință a membrilor romi față de Comitetul Uniunii Generale a Romilor din România.

Cu această ocazie au luat cuvântul d-nii: A. Botez și Gh. Zărnescu, membrii ai Comisiei interimare din Tg. Frumos, îndemnând pe romi să fie cinstiți și conștiincioși și să ducă la bun sfârșit sarcina ce și-au luat.

Solemnitatea a luat sfârșit la orele 11.20 în liniște și ordine.

Inspector regional
Șt. Mihailescu

Șeful poliției de siguranță
[indescifrabil]

Domniei Sale, Domnului Director General al Poliției București. Direcțiunea Siguranței

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.186)

România
Direcțiunea Generală a Poliției
Inspectoratul Regional de Poliție Craiova
Nr. 5253/12 iulie 1937

Domnule Director General,

Ca urmare raportului nostru telefonic nr. 5211 din 9 iulie 1937, avem onoare a raporta că în ziua de 11 iulie crt., în grădina Tomescu din orașul T.-Severin, a avut loc o serbare câmpenească a romilor din acel oraș și județul Mehedinți, cu care ocazie d-l Iulian Predescu, prefect al jud. Mehedinți, și d-l Vasile Ștefănescu, director de cabinet al d-lui ministru Richard Franasovici[1], au cununat și botezat circa 200 perechi de romi în asistența unui sobor de preoți.

Inspector regional
Const. Ștefănescu

Șeful Serviciului Siguranță
[indescifrabil]

Domniei Sale, Domnului Director General al Poliției. Direcțiunea Poliției de Siguranță București

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.190)

[1] Richard Franasovici era ministrul lucrărilor publice și comunicațiilor în guvernul prezidat de Gh. Tătărescu.

Legiunea Jandarmi Timiș-Torontal
Postul Jandarmi Pădureni
Nr. 505/1937 august 9

Către Chestura Municipiului București

Am onoarea a vă ruga să binevoiți a comunica de urgență dacă de la Uniunea Romilor din România este delegat un anume Nucu Grigoraș, care spune că este copil al lui Dinicu Grigoraș, ca să colecteze sume de bani pentru acea Uniune.

Dacă el este însărcinat de Uniune ca să organizeze ȣiganii din Timișoara, Banat și Ardeal în Societatea Romilor și la ce dată.

Este un om înalt, negru la față, semn mare la maxilarul inferior stâng, buze răsfărânte, vorbește ungurește la perfecție.

Spune către ȣigani că îi împroprietărește, că le dă pădure, că le face biserică, că le face primărie, că le dă școală, și câte toate le promite. ȣiganii din comună, parte din ei îl cred, parte nu. A strâns din comuna Pădureni aproape

3000 (trei mii) lei cu scopul de a-i lăsa acei bani pentru familiile cu totul sărace de țigani din localitate. A doua zi, acel pretins Nucu Grigoraș a plecat cu toți banii la el. Când s-a făcut această colectă de bani a participat și populația românească cu câte 100-500 de lei, care după cum a vrut.

Acest Grigoraș a avut și un ordin de la Prefectura din județul Timiș-Torontal, în acest sens s-a prezentat la autoritățile civile, în lipsa subsemnatului din comună. Se dădea drept inspector al romilor, care a eliberat carnete pentru aproape toți țiganii din comună. Nu l-am putut verifica personal că a fugit la gară.

Șeful postului de jandarmi Pădureni,
Plutonier [indescifrabil]

(Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos. 123/1933, f.105)

122

România
Direcțiunea Generală a Poliției
Inspectoratul Regional de Poliție
Nr. 6484/10 septembrie 1937

Domnule Director General,

Avem onoare a raporta că noul comitet de conducere al „Asociației Romilor” din orașul Corabia, jud. R[omana]ți, a fost ales după cum urmează:

Mihail Bădănac – președinte activ; Ion Sterpu – prim vicepreședinte; Ștefan O. Lăcătuș – vicepreședinte; Ion Dunăreanu – secretar; Costin F. Lăcătuș – arhivar; I. Căldăraru – casier; Ilie Savu, N. Bădănac; N. Pitulice, Cosma P. Lăcătuș, Iancu Dumitrescu, Nicolae Lăcătuș, C-tin Căldăraru și Ștefan Făță – consilieri, iar P. Lăcătuș, Ștefan Pitulice, Ștefan Muta, Zamfir Florea, Ion Oragnea și Marin Oanță Pitulice – cenzori.

Inspector regional
[indescifrabil]

Șeful serviciului Siguranță
[indescifrabil]

Domniei Sale, Domnului Director General al Poliției. Direcțiunea Poliției de Siguranță București

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.191)

România
Ministerul de Interne
Direcțiunea Generală a Poliției
Inspectoratul Regional I Ploiești
Nr. 36.982/1937 octombrie 5

Domnule Director General,

Avem onoare a raporta că în ziua de 3 octombrie 1937, la ora 11, a avut loc adunarea romilor din orașul Călărași – Ialomița, în sala Parcului Comunal, la care a participat un număr de 40, luând parte circa 100-120 tineri intelectuali.

Adunarea a fost prezidată de Gh.A. Lăzurică, președintele romilor din București. Numitul a arătat participanților originea, istoria și problemele sociale ce îi interesează. De asemenea le-a promis că în curând va înființa în Călărași o cooperativă. Adunarea a luat sfârșit la ora 12.

Inspectoratul regiunii de poliție
[indescifrabil]

Domniei Sale, Domnului Director General al Poliției. Direcțiunea Poliției de Siguranță

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.193)

Asoc[iația] Uniunea Generală a Romilor din România
Recunoscută persoană juridică
Sediul Central București
P-ța Sf. Anton no. 10
Nr. 3363/1937 octombrie 28

Domnule Prim-Ministru,

Eu, Gheorghe Niculescu, președintele general al Asoc[iației] Uniunea Generală a Romilor din România, recunoscută persoană juridică de Onor. Tribunalul Ilfov Secția I c.c., prin sentința no. 117 din 30 noiembrie, sentință publicată și în „Monitorul Oficial”, no. 52 din 2 martie 1935, cu cel mai profund respect vă fac cunoscut următoarele:

În România trăiesc în cea mai mare mizerie așa zișii țigani.

Cercetând cronicile țării, vedem că cel mai credincios popor de pe meleagurile românești, popor care s-a contopit aproape până la identificare cu frații români, sunt țiganii. Ei au păstrat doinele și ariile românești, ei au fost de

multe ori obiect de admirație și inspirație a călătorilor și artiștilor străini, trecători prin țară, iar în vremurile când în Apus nu se știa încă de țara noastră lăutarii, cu arcușul lor minunat, au făcut cunoscută țara și poporul românesc. Cu toate aceste merite, țiganii erau ținuți robi și supuși unui tratament care mergea până la desconsiderare.

Prin anii 1852-54, un grup de tineri boieri care se luminaseră în școlile Apusului începe să agite ideea dezrobirii, idee de pe urma căreia au de suferit (unii fiind exilați) și care nu devine fapt împlinit decât în anul 1862 sub domnitorul Alexandru Ion Cuza, cu concursul boierului democrat Mihalache Kogălniceanu.

De atunci țiganii au continuat să trăiască liberi, stabilindu-se prin sate și orașe, exercitând diferite meserii, alții învățând carte și ajungând la demnități importante.

Domnule Prim-Ministru,

Deși dintre noi s-au ridicat mulți oameni mari, totuși datorită unei mentalități învechite, aceștia și-au renegat originea, fiindu-le rușine să spună că sunt țigani, iar marea masă a acestui neam oropsit a rămas în întuneric, luptându-se cu mizeria și cu batjocora semenilor.

Părinții, frații noștri, noi ne-am făcut întotdeauna datoria către Țară și Rege, am luptat alături de frații români pentru apărarea pământului pe care ne-am născut și am crescut, dând tribut pe câmpurile de luptă părți din trupul nostru, viața noastră.

Cu toate acestea, deși liberi, tratamentul de batjocură la care suntem supuși nu se deosebește prea mult de cel dinaintea anilor 1852-1862.

Domnule Prim-Ministru,

În anul 1934, subsemnatul, ajutat de o mână de oameni, am pus bazele unei Asociații care se luptă pentru ridicarea morală, culturală și spirituală a țiganilor din țară, Asociație care, cum spuneam mai sus, a fost recunoscută persoană juridică.

În decurs de trei ani, Asociația noastră a botezat sute de copii romi, a cununat în masă romi, care trăiau în concubinaj, a sfințit drapele, a organizat serbări culturale, iar prin organul său „Glasul Romilor” a dus lumina redeștepțării până în cel mai umil bordei, din cel mai depărtat colț al țării[1].

Subsemnatul am depus muncă neprecupețită și am cheltuit banii mei pentru ridicarea fraților oropsiți, fără ca să primesc de nicăieri vreo subvenție sau vreun ajutor.

Domnule Prim-Ministru,

Cum în Statutul nostru e prevăzut ca din trei în trei ani să aibă loc Congresul Asociației, am hotărât ca între 15 și 28 noiembrie a.c. să aibă loc acel Congres în București. Pentru aceasta vin la Domnia Voastră, care în atâtea rânduri ați dat dovadă că sunteți sprijinitorul acelor nevoiași, cu marea rugămintă de a ne satisface următoarele puncte:

1. O reducere de 75% pe C.F.R., pentru membrii noștri din țară, ca să poată veni la București, spre a lua parte la lucrările Congresului.
2. Autorizarea acestui Congres, care va avea loc între 15 și 30 noiembrie, într-una din zile pe care vă vom comunica-o la timp.
3. Acordarea unei sume care să acopere cheltuielile acestui Congres, ținând seamă că Asociația noastră nu are fonduri iar subsemnatul mi-am epuizat toate sursele[2].

Convinși, Domnule Prim-Ministru, că ne veți acorda binevoitorul Domniei Voastre sprijin, pe care l-am avut în diferite ocazii și de la domnii miniștrii D. Iuca, V. Bârcă, A. Bentoiu și P. Bejan[3], vă rog să primiți Domnule Prim-Ministru asigurarea celui mai profund respect.

Președintele General al A.U.G.R.R.
G. Niculescu

(Arh.St.București, Președinția Consiliului de Miniștri, dos. 13/1937, f.270-271)

[1] După datele furnizate de G. Potra în vol. *Contribuțiuni la istoricul țiganilor din România*, București, Fundația Regele Carol I, 1939, p.125-126, Asociația avea înscriși ca membri – în 1938 – un număr total de 784.793 romi (cifra este detaliată pe județe, indicându-se totodată numărul subcentrelor din cadrul fiecărei filiale).

[2] Conform rezoluției primului ministru Gheorghe Tătărescu, C.F.R. a acordat o reducere de 50% pe trenurile de persoane, numai clasa III. Totodată, s-a stabilit ca Congresul să aibă loc la data de 28 noiembrie 1937, guvernul aprobând și o sumă pentru desfășurarea lui.

[3] Dumitru Iuca era ministru de interne (și fusese până în 7 aprilie 1937 ministru secretar de stat), Vasile Bârcă subsecretar de stat la ministerul de interne, Aurelian Bentoiu subsecretar de stat la ministerul justiției, P. Bejan subsecretar de stat la Președinția Consiliului de Miniștri.

125

Asociația Uniunea Generală a Romilor din România
Recunoscută persoană juridică
Sediul Central București
P-ța Sf. Anton nr. 10
Nr. 3390/1 noiembrie 1937

Domnule Ministru,

Eu, Gheorghe Niculescu, președinte general al Asociației Uniunea Generală a Romilor din România, recunoscută persoană juridică de Onor. Tribunalul Ilfov, Secția I c.c., prin sentința nr. 117 din 30.11.1934, sentință publicată și în „Monitorul Oficial” nr. 52 din 2 martie 1935, cu cel mai profund respect vă fac cunoscut cele ce urmează:

În România trăiesc în cea mai mare mizerie așa-ziii țigani, popor care s-a contopit aproape până la identificare cu frații români. Ei au păstrat doinele și ariile românești, ei au fost obiect de admirație al călătorilor și artiștilor străini, iar lăutarii noștri au făcut cunoscută țara și poporul românesc în vremurile când în Apus nu se cunoștea încă țara noastră.

Cu toate acestea, ȋiganii erau ȋinuȋi robi Ți supuȚi unui tratament care mergea pȃnȃ la desconsiderare, tratament care dureazȃ pȃnȃ ȋn anul 1862, cȃnd domnitorul A.I. Cuza Ți marele bȃrbat de stat M. Kogȃlniceanu procedeazȃ la desrobirea lor.

Domnule Ministru,

Pȃrinȋii, fraȋii noȚtri, noi, ne-am fȃcut totdeauna datoria cȃtre Țarȃ Ți Rege, am luptat alȃturi de fraȋii romȃni pentru apȃrarea pȃmȃntului pe care ne-am nȃscut Ți-am crescut, dȃnd tribut pe cȃmpiile de luptȃ pȃrȋi din trupul nostru, viaȋa noastrȃ.

Cu toate acestea, deȚi liberi, tratamentul de batjocurȃ la care suntem supuȚi nu ne deosebeȚte prea mult de cei dinaintea anilor 1852-1862.

Domnule Ministru,

ȋn anul 1934, subsemnatul, ajutat de o mȃnȃ de oameni de inimȃ, am pus bazele unei Asociaȋii care se luptȃ pentru ridicarea moralȃ, culturalȃ Ți spiritualȃ a romilor din ȋarȃ, Asociaȋie care dupȃ cum spuneam mai sus a fost recunoscutȃ persoanȃ juridicȃ. ȋn decurs de trei ani, Asociaȋia noastrȃ a botezat sute de copii romi Ți a cununat ȋn masȃ romi care trȃiau ȋn concubinaj (ȋnca, T. Severin, Blaj, Sibiu, BȃrbuleȚti, PloieȚti, ȋmiȚoara, Satu Mare etc), a organizat serbȃri culturale, a ȋinut congrese Ți a sfinȋit drapele (Craiova, T. Severin, Diciosȃnmartin, MediaȚ, Sibiu, Blaj, FȃgȃraȚ, SighiȚoara, Buzȃu, PloieȚti, Giurgiu, Urziceni etc), iar prin organul sȃu, „Glasul Romilor”, a dus lumina redeȚeptȃrii pȃnȃ ȋn cel mai umil bordei din cel mai ȋndepȃrtat colȋ al ȋȃrii.

Subsemnatul am depus muncȃ neprecupeȋitȃ Ți am cheltuit din banii mei pentru ridicarea fraȋilor oropsiȋi, fȃrȃ ca sȃ primesc de nicȃieri vreo subvenȋie sau ajutor.

ȋn prezent, Asociaȋia, urmȃndu-Ți programul de activitate pe care ȋl desfȃȚoara ȋn rȃndul romilor din ȋarȃ, se aflȃ ȋn ajun de a ȋine Congresul general, ȋn cadrul cȃruia se va face Ți sfinȋirea Drapelului sȃu.

Cunoscȃnd concursul pe care domnia voastrȃ aȋ acordat ȋnfȃptuirilor folosite ȋȃrii, respectuos vȃ rog, Domnule Ministru, sȃ binevoiȋi a primi sȃ fiȋi NaȚul Drapelului Asociaȋiei noastre, onorȃnd serbarea cu prezenȋa domniei voastre Ți a ne acorda un ajutor care sȃ ne uȚureze cheltuielile congresului Ți ale sfinȋirii.

Convins, Domnule Ministru, cȃ vom mai avea toatȃ solicitudinea domniei voastre, vȃ rog sȃ primiȋi asigurarea celui mai profund respect.

PreȚedinte general
Gh. Niculescu

Secretar general
N. Niculescu

Domniei Sale, Domnului Ministru de Interne

(Arh.St.BucureȚti, Prefectura Poliȋiei Capitalei, dos. 123/1933, f.188-189)

Asociația Uniunii Generale a Romilor din România
 Recunoscută persoană juridică
 Sediul central București
 Piața Sf. Anton 10
 Nr. 3394/1937 noiembrie 4

Domnule Ministru,

„Asociația Uniunii Generale a Romilor din România”, de sub președinția noastră, Gh. Niculescu, recunoscută persoană juridică de Onor. Tribunalul Ilfov sect I c.c. prin sentința nr. 117 din 30 noiembrie 1934, sentință publicată în „Monitorul Oficial” nr. 52 din 2 martie 1935, este singura Asociație constituită legal, care luptă pentru emanciparea populației rome din România pe tărâmul cultural, moral, social, spiritual și patriotic.

Însă cum în țara noastră se găsesc mulți indivizi care în nădejde că vor căpăta avantaje din partea vreunui om politic, avem onoare a vă expune următoarele: un oarecare Aurel. Th. Manolescu-Dolj din Craiova, care nu este rom și care se erijează în președinte al Olteniei, își permite să invite romii la un congres, ce spune că va avea loc în ziua de 8 noiembrie a.c. la Craiova.

Cum romii sunt oameni pașnici și pentru a nu fi tulburați din îndeletnicirile lor și a nu fi puși pe drumuri de unul care nu are o legătură cu organizația lor, lucru ce se constată și din procesul-verbal nr. 131 din 27.X.1937, adresat de comitetul filialei noastre Dolj, pe care îl alăturăm, cu onoare vă rugăm să binevoiți a dispune interzicerea acestui congres și a da dispoziții domnului prefect al județului Dolj ca să anunțe pe domnii primari să pună în vedere romilor din comunele respective că nu este nici un fel de congres.

Convinși, Domnule Ministru, că cererea de față va fi soluționată favorabil, vă asigurăm de stima și de considerația ce vă purtăm.

Președinte general
 Gh. Niculescu

Secretar general
 N. Niculescu

D-lui Ministru de Interne

[ANEXĂ]

copie

Proces-verbal

Nr. 131, 27.X.1937

Astăzi, 27 octombrie 1937,

Subsemnații, consilieri ai Uniunii Generale a Romilor din România, Regionala Oltenia, filiala Craiova, întrunindu-se la sediul asociației din strada Ma-

dona Dudu nr. 16, sub președinția d-lui Petrică Iorgulescu, zis Bracistu, și luând în discuție cele publicate de dl. ziarist Aurel T. Manolescu în ziarul său „Timpul”, nr. 67 și 68 din 20 octombrie 1937, prin care d-sa și-a însușit titlul de președinte la romilor din Oltenia, și publicând fotografiile mai multor persoane politice din Partidul Național-Creștin din Dolj, cărora le dă titlul de președinți de onoare, protectori și luptători ai organizației din Dolj și Oltenia[1], am constatat și hotărât următoarele:

Dl. Aurel T. Manolescu nu face parte din organizația noastră „Uniunea Generală a Romilor din România”, Regionala Oltenia, și nu a avut niciodată nici un fel de autorizație, fie verbală, fie scrisă de a ne reprezenta interesele noastre sau a lucra în numele nostru sau a ne atașa de vreun partid politic.

În ceea ce privește congresul anunțat de d-sa în ziarul d-lui pentru data de 8 noiembrie a.c., nu este congresul anunțat de organizația noastră și noi, întregul comitet, împreună cu întreaga organizație, nu avem nici o cunoștință, iar d-sa lucrează în mod clandestin și în numele d-lui, d-sa nefăcând parte din asociația noastră, astfel ducând în eroare membrii asociației noastre, cât și pe fruntașii național-creștini, ale căror fotografii le-a publicat în ziarul său „Timpul”, care nu este organ autorizat de asociația noastră.

Având în vedere această atitudine adoptată de dl. ziarist Aurel T. Manolescu, am hotărât astăzi, în majoritate, de a-l chema la răspundere la parchet, cum și a dezminți prin mai multe ziare cum că domnia sa nu lucrează în numele nostru, cele ce publică nu sunt cu consimțământul și cu autorizațiunea noastră, d-sa nefăcând niciodată parte din asociația noastră nici în trecut, nici în prezent, nefiind nici de origine rom.

Conform statutelor noastre, astfel că d-sa nu ne poate atașa organizația noastră de nici un fel de partid politic și cerem cu insistență tuturor romilor din asociația noastră din Oltenia, a nu lua parte la congresul ce se va ține pe ziua de 8 noiembrie 1937, deoarece acest congres nu este anunțat nici de noi, nici de Centrala Uniunii Generale a Romilor din România, strada Sf. Anton 10, București.

Totodată, hotărâm ca prin afișe separate să aducem la cunoștința tuturor romilor din asociație cele de mai sus.

Totodată, rugăm pe d-nii Parolea Miclescu, Gh. Bălțenu și pe dl Petrică Iorgulescu zis Bracistu a ne reprezenta interesele asociației noastre în fața oricărei instanțe din Oltenia.

Drept care am încheiat prezentul proces-verbal în 4 exemplare.

Președinte
Petrică Iorgulescu

Secretar general
D.A. Gângulescu

Consilieri: Parolea Miclescu, Gh. Bălțeanu, Gogu Gheneralu, Nicolae Ulea, Cioabanu I. Constantin, Șt. Brănescu, I. Locusteanu, I. Perișoreanu
Prezenta copie fiind conformă cu originalul, se atestă de noi. Secretar general.

(Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos. 123/1933, f.191, 193)

[1] Numărul invocat aici din „Timpul”, VI, 1937 nr.67-68 (20 oct.), p.1, apare cu svastica și fotografiile diversilor lideri național-creștini, „romii jurând că vor vota” cu aceștia. Totodată, se reafirmă atașamentul față de G.A. Lăzărescu-Lăzurică și Calinic Popp Șerbo-

ianu. Într-un număr anterior al ziarului (nr. 66 din 17 august 1937, p.1), Manolescu-Dolj a publicat un articol intitulat *D-nii Virgil Potârcă și Octavian Goga în problema romilor*, deosebit de laudativ la adresa celor doi demnitari.

127

Nota telefonică nr. 7833
Inspectoratul Regional de Poliție Craiova

6 noiembrie 1937, ora 13.45

Către Direcțiunea Generală a Poliției

Cu privire la congresul romilor din Oltenia, organizat după cum s-a anunțat pentru ziua de 8 noiembrie crt., la Craiova, de către Aurel Manolescu, președintele asociației din Oltenia, raportăm că acest congres a fost interzis de d.l. prefect al jud. Dolj, în baza protestului ridicat de asociația „Uniunea Generală a Romilor din România”, filiala Craiova, de sub conducerea lui Petre Iorgulescu, comerciant, pentru motivul că statutul organizației interzice afilierea la partidele politice[1].

Filiala Craiova, prin președintele ei, Petre Iorgulescu, a lansat o înștiințare prin care arată că la 8 noiembrie 1937 nu e congresul romilor, ci o adunare politică, la care ei nu au ce căuta.

Inspector Regional C. Zguriadescu.
Transmite Comisarul ajutor Neagu Dumitru.

(Arh.St.București, Direcțiunea Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.194)

[1] Vezi și nota Direcției Generale a Poliției, din aceeași zi, la Arh.St.București, *Prefectura Poliției Capitalei*, dos. 123/1933, f.190.

128

16 noiembrie 1937

REFERAT

Asociația Uniunea Generală a Romilor din România, cu sediul în București, strada Sf. Anton 10, prin petiția adresată d-lui prim ministru cere autorizațiune pentru ca în ziua de 28 noiembrie a.c. să țină congresul general la care urmează a asista reprezentanți din toată țara.

În urma cercetărilor făcute, am stabilit următoarele:

Sus-zisa Uniune are înființat la Serviciul Poliției Sociale dosarul nr. 781, din care rezultă că este persoană juridică prin sentința nr. 117/934 a Tribunalului Ilfov, secția I c.c.

Scopul asociației este: propășirea cetățenilor romi din România și ridicarea lor pe tărâmul cultural, moral și spiritual; să cultive între membrii ei spiritul de ordine, iubire de dinastie, respect legilor și autorităților bisericești orto-

doxe; să combată cerșetoria practică de unii romi, dând orientare pentru o viață demnă, rezămată pe muncă.

Pentru ținerea acestui congres, dl. Gh. Niculescu, președintele Asociației, a mai adresat d-lui ministru de interne o cerere, care le-a fost respinsă.

Ținând seama de evenimentele actuale politice[1] și mai ales că acest congres nu poate să aducă nici un fel de realizare asociației, decât numai o fală fraților Niculescu, care sunt în conflict de principii cu fostul președinte Lăzurică și cu arhimandritul Calinic Șerboianu, care slujește la crematoriul „Cenușa”, conflict deferit Parchetului Ilfov, suntem de părere să nu li se aprobe.

Comisar ajutor
[indescifrabil]

(Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos. 123/1933, f.195)

[1] Se împlineau deja patru ani de guvernare a P.N.L.-ului, ceea ce presupunea numirea unui nou prim-ministru. Incertitudinile erau alimentate și de atitudinea lui Carol II, care deja pregătea terenul pentru o dictatură regală. În ziua următoare emiterii acestui document, Gh. Tătărescu a fost reînvestit ca premier.

129

România
Inspectoratul Regional de Poliție IV Cluj
Serviciul Poliției de Siguranță
No. 37.682/1937

Cluj, la 4 decembrie 1937

Domnule Director General,

Avem onoare a vă raporta că în ziua de 30 noiembrie a.c. a avut loc în sala festivă a primăriei orașului Târgu Mureș adunarea romilor în prezența delegatului Nicu Gligoraș, inspector al Uniunii Generale a Romilor cu sediul în București, la care adunare au luat parte peste 150 persoane, cu scopul de a înființa în Târgu Mureș o filială a Uniunii Generale a Romilor din România.

S-a ales un comitet compus din Greculi Ioan președinte, Horváth Petre și Ferkő Josif vicepreședinte, Mathe Alexandru secretar și membrii în comitet. Au hotărât apoi începerea activității de organizare a romilor din Târgu Mureș.

La ora 12 adunarea s-a terminat în perfectă liniște.

Inspector de poliție
[indescifrabil]

Șeful Serviciului
[indescifrabil]

Domniei Sale, Domnului Director General al Poliției București

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.196)

NOTĂ INFORMATIVĂ

Astăzi, 30 ianuarie 1938, a avut loc întrunirea Asociației Romilor Buzoieni, în localul d-lui Stoica Vanghele din str. Colonel Voicescu nr. 12. Întrunirea a început la orele 11 și a luat sfârșit la orele 12.40, cu un număr de membrii circa 20-25.

Conferința a fost ținută de dl. Laurențiu Anghel, inspectorul general și conferințelor al Asoc. Uniunea Generală a Romilor din România București, în prezența d-lui președinte Radu Neacșu, vorbind despre dezbinarea în care se găsește în momentul de față așa-zisul popor țigan, zicând că asociația nu umblă după drepturi, au drepturi ca orișicare popor, ci pentru ridicarea prestigiului, vroidnd a-și câștiga dreptul asociației. Asociația nu joacă rol material. Toți țiganii au bani, dar n-au omenie. A mai vorbit despre educație, atât în familie, cât și în afară. Li s-a explicat cuvântul de rom, care înseamnă om liber, aducându-le aminte din anul 1877, când țiganii erau robi la boieri și ședea sub asuprirea lor. Să se ajute unul pe altul, cum face poporul evreu.

S-a pus întrebarea apoi de a se alege un secretar, la care majoritatea a ales pe Vasile Dinu, zis Crețu, apoi inspectorul romilor a încheiat un proces-verbal în asistența membrilor, care l-au semnat.

Președintele romilor buzoeni, Mitică C-tin, zis Pescaru, și vicepreședintele Gheorghe Păsăroiu au adus mulțumiri d-lui inspector pentru inițiativa pe care a luat-o și pentru sfaturile pe care le-a dat.

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.197)

România
Direcțiunea Generală a Poliției
Inspectoratul Regional de Poliție Craiova
Nr. 714/1938 februarie 4

Domnule Director General,

Ca urmare a raportului nostru telefonic nr. 614 din 1 februarie a.c., avem onoare a raporta că în ziua de 2 februarie 1938, la orele 13 și 30, în sala localului de dans, proprietatea d-lui Gh. Duțulescu din Craiova, str. Alexandru cel Bun nr. 100, s-a ținut întrunirea convocată de Asociația Cetățenească a Romilor din România, filiala Craiova, la care au participat circa 200 persoane.

Întrunirea a fost prezidată de d-l Gh.A. Lăzurică, președintele numitei asociații, care luând cuvântul, spune următoarele:

„Constat că nu găsesc la Craiova entuziasmul din alte orașe. Ca reprezentant al Asociației Cetățenești a Romilor din România, mă simt obligat să iau act de necazurile romilor, să intervin spre a li se face oarecare înlesniri, să se amelioreze situația artiștilor romi de la orașe și să li se acorde în general o deplină libertate și egalitate de drepturi, cum și un tratament la fel, romii fiind oameni meritoși și folositori țării. Jidanii s-au bucurat în România de un tratament social și de aceea romii au dreptul să li se acorde și lor oarecare înlesniri.

La Cheia din județul Prahova s-a obținut un teren pe care se va ridica o casă de odihnă pentru copiii romilor, care să fie trimiși în colonie de vară. În ceea ce privește muzica, situația socială a romilor să fie mai nimerită, mai potrivită cu restul lor.

Nu sunt disperat de cei 6 ani de luptă în această mișcare. Am făcut sacrificii pentru ea. Pe tema culturală s-a obținut ceva și romii sunt priviți altfel decât până acum. Pentru nomazi, am izbutit să avem permis spre a-și putea face meseria lor”.

Arată activitatea desfășurată pe tărâm publicistic, lămurește originea romilor, care sunt un popor cu o istorie străveche, descriind fazele prin care au trecut până la eliberarea lor din sclavie, care s-a înfăptuit de domnitorul Cuza. Mulțumește acelor care au înțeles să proslăvească memoria domnitorului Cuza la Craiova și spune că aici s-au găsit oameni destoinici care pot să ajute la izbândirea doleanțelor lor.

„Pentru binele nostru și al țării să urmărim Partidul Național Creștin, căci prin el putem izbuti. Nu este vorba de un partid învechit în rele, ci de-un partid în frunte cu Patriarhul Naționalismului, d-l profesor A.C. Cuza, și cu poetul neamului, d-l Octavian Goga[1]”. Își exprimă încrederea în conducerea guvernamentală de la Craiova și în d-l ministru Virgil Potârcă[2], care a plecat dintr-un partid jidovit. „Romii nu pleacă peste graniță, ci sunt patrioți, iubesc țara românească, care este și a lor, și sunt buni creștini”.

D-l Nae Cristescu, din Călărași, mulțumește d-lui Ionel Vasilescu, vicepreședinte al romilor din România, care este un om modest și cu suflet mare. Elogiază pe d-l Gh.A. Lăzurică pentru munca depusă, pentru ridicarea prestigiului poporului rom. Spune că sunt susținătorii clasei obidite a poporului rom, deoarece și ei fac parte dintre cei obidiți. La un loc sunt 5000 de oameni obidiți și pentru toți luptă conducătorii asociației. Romii trebuie să pornească la muncă cu temei și aceasta se face numai în cadrul organizației cetățenești a romilor din România.

„La Craiova sunt mii de suflete, care prin mine pot să facă mult – spune vorbitorul –, deci să se unească aceste suflete pentru binele lor și al țării, deoarece ceea ce n-au putut face politicienii cu cheltuieli de sute de milioane, au făcut romii. Cântecul lor au dus faima țării românești peste graniță. Prin datinile românești cântate de romi s-a arătat că poporul românesc are comori de simțire și arată că nu este un popor de sălbatici, cum se credea. Țara noastră este amenințată de primejdie, căci străinii și în special jidanii au năpăstuit-o și au pus stăpânire pe tot ce avem de preț. Trebuie să luptăm ca să curățăm jocul românesc de pădăchele jidănesc. Până și Craiova este năpădită de jidani, căci aproape 20% din populație sunt evrei[3]. Evreilor nu le convine ca poporul românesc să fie unit, căci ei numai datorită dezbinării trăiesc, speculând neamurile.

Azi avem la cârma țării un guvern al românismului, singurul guvern de care națiunea are nevoie, care nu e dictat de finanțele iudaice. Credem că prin acest guvern poporul românesc își așează azi o soartă mai bună. Noi romii, trebuie să mergem la luptă cu lozinca «România a românilor».

Actul cel mai mare făcut de acest guvern a fost suprimarea gazetelor jidănești în 24 de ore[4]. Dacă noi suntem atât de săraci în țară bogată, aceasta este datorită în mare parte presei jidovești, care lucra numai pentru interesele jidovilor și jidoviților”.

Elogiază pe d-l ministru Virgil Potârcă, urmaș de pandur, care reprezintă în guvern românismul, sufletul oltenesc. Este omul realităților și înfăptuirilor mari. De asemenea elogiază pe d-l Gr. Pleșa Puiu.

Arată înfăptuirile de ordin economic ale guvernului, care într-o lună a ieftinit bumbacul, gazul, sarea, taxele pe C.F.R. și în curând va ieftini zahărul. Acest guvern a iertat delictele și toate amenzile, care în mare parte erau pornite din ură, abuz sau dușmănie. De asemenea, s-a venit cu o amnistie a pedepselor, care lovea tot pe cei nevoiași.

Romii sunt creștini și dinastici, și ei trebuie să asculte „cuvântul regal” și să arate că sunt conduși de lozinca „Hristos, Rege și Națiune”.

D-l Ionel Vasilescu-Ploiești mulțumește d-lor Lăzurică și Cristescu pentru faptul că au venit în mijlocul romilor de la Craiova ca să le dea îndemn și ajutor pentru lupta ce au s-o ducă. Mai vorbesc Parulea Miclescu, Gângulescu, Gheorghe Bălțeanu și Perișoreanu, care asigură pe d-l Lăzurică de tot concursul lor.

Adunarea a luat sfârșit la ora 14 și 45, când participanții s-au răspândit în liniște.

Inspector regional
[indescifrabil]

Șeful Serv. Sig.
Gh. Șerbănescu

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 34/1922-1938, f.198-199)

[1] Este vorba de Partidul Național Creștin, fondat la Iași la 14 iulie 1935, aflat la guvernare (din 29 decembrie 1937 până la 10 februarie 1938), care avea pe A.C. Cuza ca președinte de onoare, iar pe O. Goga președinte activ, acum președintele Consiliului de Miniștri. „Gazeta Romilor” a publicat ceva mai înainte, sub semnătura lui G. Niculescu, o *Scrisoare deschisă d-lui prof. A.C. Cuza*, în care îl roagă pe acesta să nu acorde atenție lui Lăzărescu și lui Șerboianu, care se lăudau a fi apropiați lui O. Goga, fiind „doi escroci care vor să parvină de pe urma romilor” (II, 1937, nr.7-8, 25 iulie, p.1).

[2] Virgil Potârcă era acum ministrul lucrărilor publice și comunicațiilor, iar până la 8 ianuarie 1938 fusese ministrul agriculturii și domeniilor, în același guvern.

[3] Evident, cifra este exagerată. Conform Recensământului din 1930, ponderea evreilor în orașul Craiova era de 3,4%, iar la nivelul întregului județ Dolj ponderea era de numai 0,5% (*Recensământul general al populației României din 29 decembrie 1930*, II, București, „Monitorul Oficial”, 1938, p.166). Prin discursul citat, se încerca alinierea la orientarea general antisemită a guvernului Goga.

[4] Se referă la o serie de decrete-legi privind „românizarea presei” și retragerea permiselor de liberă circulație pe căile ferate a unui număr de 120 de jurnaliști evrei.

REFERAT

În urma delegațiunii primite de a face informațiuni cu privire la Uniunea Generală a Romilor din România și cu privire la Nicu Grigoraș, consilier central și inspector pentru Ardeal al Uniunii, avem onoarea de a raporta următoarele:

Uniunea Generală a Romilor a luat ființă în anul 1933 din inițiativa P. C. arhimandritului Calinic I. Popp Șerboianu, iar la 30 noiembrie 1934 a fost recunoscută ca persoană juridică. A fost ajutată spiritualicește și material de către I.P.S.S. Patriarhul Miron Cristea, care a fost și președinte de onoare, de A. Bentoiu, col. A. Panaitescu, col. A. Ionescu.

Uniunea numără în București circa 10.000 de membri, iar în toată țara circa 480.000, având filiale în aproape toate județele. Aproape toți membrii uniunii sunt înscrși în F.R.N.[1].

Scopul uniunii este de a strânge în grup toți romii din țară în vederea ridicării nivelului moral și material al acestora, iar mijloacele sunt înființarea de biblioteci, așezăminte de asistență medicală gratuită, ajutorul material și plasarea în servicii a elementelor capabile.

Uniunea are și un contencios condus de av. Ilie Diaconu, asistat de av. D. Costiniu și de av. Davila Ventura, care judecă neînțelegerile dintre romi. Organul de publicitate al uniunii este „Glasul romilor”, al cărui director este G. Niculescu, iar administrator general N. Niculescu. Ziarul este înscris în registrul publicațiilor periodice. În acest ziar se face o mare propagandă de strângerea tuturor romilor, de intensificare a sentimentului religios, se publică diferite informațiuni, sfaturi medicale îndemnuri la supunere față de legile țării și membrii Familiei Regale. Colaboratori ai ziarului sunt: Neacșu Radu, Teodor Pantazescu, Motti Costea, V. Duțan etc.

Primul președinte al uniunii a fost Lăzăreanu, în timpul căruia preotul Șerboianu a făcut dizidență, înființând o altă asociație. Între cele 2 asociații s-au dus lupte pe tărâm politic și religios, asociația de sub președinția preotului Șerboianu începând chiar o acțiune de apropiere a romilor de catolicism.

În prezent, cele 2 asociații se găsesc unite în Uniunea Generală a Romilor, sub președinția lui G. Niculescu, având sediul central în Piața Sf. Anton nr. 10. Vicepreședinte al uniunii este G. Niculescu, consilier general Vasile Duțan, consilier Radu Neacșu, iar membrii în comitetul central I. Dumitrescu, I. Albescu, A. Ionescu și Radu Radu. I. Ioanițescu, T. Pantazescu, V. Stan și C. Dragomir sunt președinți de sector în București.

Fondurile uniunii sunt realizate din cotizațiile membrilor (15 lei lunar), iar din ei se ajută familiile sărace în timp de boală, deces și sărbătorile mari și se întrețin copii săraci, cei dotați dându-i la școală.

Nicu Grigoraș, inspector general al uniunii și delegat pentru Ardeal e născut la Cluj în 1903 și a satisfăcut serviciul militar la regimentul 81 infanterie cu ctg. 1924.

Din informațiile obținute am stabilit că nu s-a ocupat și nu se ocupă cu chestiuni de ordin politic subversive, având însărcinarea din partea uniunii de a grupa în filiale pe toți romii din județele ardelene. Numitul se bucură de bune raporturi și considerațiuni în rândurile negustorilor.

Din informațiile obținute am stabilit că atât U.G.R. din România, cât și delegatul ei Nicu Grigoraș, s-a menținut în tot timpul în cadrul legii statului, neîntrerprinzând acțiuni de ordin subversiv (dosar nr. 18900 A.S.).

Urmare a celor de mai sus vă rugăm a dispune

Comisar adjunct
[indescifrabil]

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 251/1939, f.1-2)

[1] În urma Decretului-lege nr. 1422, publicat în „Monitorul Oficial”, nr. 75 din 31 martie 1938, sunt dizolvate toate asociațiile, grupările sau partidele politice, în luna decembrie același an publicându-se legea pentru înființarea „Frontului Renașterii Naționale” („Monitorul Oficial”, nr. 293 din 16 decembrie 1938), organizație politică.

133

Asociația Uniunea Generală a Romilor din România
Recunoscută persoană juridică
Sediul Central București
P-ța Sf. Anton Anton nr. 10
Nr. 5439/1939 octombrie 2

Excelență,

În ultimile luni am primit o mulțime de scrisori prin care mai mulți lăutari ne roagă să intervenim pentru suprimarea impozitului pe spectacole pe care potrivit art. 72 din Legea impozitului pe spectacole trebuie să-l plătească patronii localurilor cu muzică – lucru pe care l-am făcut adresând cereri Onor. Rezidențelor Regale respective, care ne-au răspuns că acest fapt nu cade în competența rezidenților.

Am înaintat în acest sens un memoriu Majestății Sale Regelui, memoriu pe care secretariatul particular al Majestății Sale l-a trimis Onor. Ministerului de Finanțe, care ne-a comunicat că impozitul fiind prevăzut de Lege, nu se poate reduce sau suprima, dar faptul va fi luat în considerare la o eventuală modificare a legii.

Ținând seama de mizeria în care trăiesc muzicanții romi, care nu mai sunt primiți să cânte în localuri, nici pentru banii ce se strâng la chetă, din cauză că patronii nu vor să plătească impozitul pentru ei; considerându-se faptul că prin aceasta familiile muzicanților sunt lipsite chiar și de existența zilnică; având în vedere că patronii localurilor nu înțeleg că acest impozit servește nevoilor țării,

și astfel muzicanții sunt puși într-o situație din cele mai critice, fără ca nobilul scop să fie atins, căci nefiind primiți să cânte în localuri nu se percepe impozit, astfel că la fondul necesar nevoilor țării nu se adaugă nici o sumă, iar ei au ajuns muritori de foame; considerând și faptul că de la înființare și până în prezent am primit din partea membrilor noștri numeroase cereri prin care eram rugați să intervenim pentru rezolvarea doleanțelor lor, cereri pe care le-am înaintat forurilor competente, obținând la multe dintre ele rezultate favorabile și fiind deplin mulțumiți de felul cum Onor. autoritățile țării ne-au acordat concursul pentru înfăptuirea programului ce ne-am trasat, în calitatea mea de președinte general al Asociației „Uniunea Generală a Romilor din România”, recunoscută persoană juridică de Tribunalul Ilfov Secția I c.c., respectuos vă rugăm să interveniți pentru rezolvarea cât mai grabnică a acestei probleme, de care atârna viața muzicanților și a familiilor lor.

Președinte General
Gh. Niculescu

Secretar general
N. Niculescu

Domniei Sale, Domnului Ministru al Ordinii Publice

(Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos. 123/1933, f.223)

134

Asociația Uniunea Generală a Romilor din România
Recunoscută persoană juridică
Sediul Central București
P-ța Sf. Anton Anton nr. 10
Nr. 5458/1939 octombrie 11

Excelență,

Noi, Gh. Niculescu, președintele general al Asociației „Uniunea Generală a Romilor din România”, vă rugăm a primi respectuoasele mulțumiri pentru bunăvoința față de doleanțele lăutarilor romi, membrii ai Asociației noastre.

La cererea noastră, expusă în memoriul ce am înaintat Excelenței Voastre, respectuos expunem în rândurile de mai jos soluțiile prin care, după umila noastră părere, s-ar putea rezolva problema atât de tristă a păstrătorilor de doine și cântece bătrânești.

1. Avându-se în vedere că în urma celor stabilite prin Legea impozitului pe spectacole, 90% din lăutarii romi au ajuns muritori de foame, deoarece patronii nu plătesc impozitul și renunță la muzică, astfel că statul nu poate percepe acest impozit decât de la 1% din patronii localurilor.

Ținând seama că impozitul fiind considerat prea mare de către patron, astfel că și restaurantele de cl. I din Capitală au început să renunțe la muzică, credem că cea mai nimerită soluție ar fi micșorarea impozitului actual cu 75% și obligarea patronilor să-l plătească, fie că au muzică, fie că nu au.

Prin aceasta, impozitul ar fi plătit de către patroni, iar statul încasând mai puțin însă de la toți patronii va realiza o sumă mult mai mare decât încasând impozitul de la 10% din localuri, iar lăutarii ar putea să-și exercite meseria și să-și asigure existența zilnică a familiilor lor.

2. În ceea ce privește pe patronii cârciumilor de la țară, care nu au angajați cu ziua, săptămâna, luna sau anul, să fie scutiți de plata acestui impozit, căci vânzarea în aceste cârciume este destul de redusă, întrucât patronii abia pot face față celorlalte obligații. Acești patroni nu plătesc nici muzicanților și numai arareori îi primesc în cârciumă, unde aceștia cântă câte unui chefliu pentru câțiva lei, pe care îi ia la chetă.

Exelență,

Cunoscând starea deplorabilă în care trăiesc cei 3000 de lăutari romi din Capitală, respectuos facem Excelenței Voastre o rugămintă:

În trecut lăutarii romi își aveau o bună sursă de câștig cântând în sălile de cinematograf, sursă ce a dispărut odată cu introducerea filmului vorbitor.

Pentru ameliorarea soartei lăutarilor, pentru reînvierea cântecelor bătrânești și pentru înfrumusețarea sălilor de spectacole, credem că prin intervenția Excelenței Voastre s-ar putea introduce la fiecare sală de spectacole o orchestră care să cânte în hallurile sălilor și în pauzele spectacolelor, încasându-se pentru aceasta câte un leu de fiecare bilet pentru muzică.

Prin aceasta s-ar reînvia cântecele naționale care de la o vreme sunt lăsate în uitare. Patronii sălilor nu ar avea decât de profitat din această cauză, căci localurile s-ar înfrumuseța, iar lăutarii ar putea să-și câștige existența, căci Asociația noastră i-ar plasa prin rotație, astfel că fiecare pe rând ar putea să cânte și să fie plătit din leul încasat pentru ei de la fiecare bilet.

Primiți, vă rog, Excelență, asigurarea considerației și a respectului ce vă păstrăm.

Sănătate!

Președinte general
Gh. Niculescu

Secretar general
N. Niculescu

Domniei Sale, Domnului Ministru al Ordinii Publice

(Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos. 123/1933, f.222)

Asociația Uniunea Generală a Romilor din România
Persoană juridică

**Dare de seamă a Consiliului de Administrație
și Raportul Cenzorilor pe anii 1937 și 1938**

Către
Adunarea generală ordinară din 22 octombrie 1939

CONVOCARE

Domnule membru,

Conform articolului 18 din statut, cu onoare sunteți invitat a lua parte la Adunarea Generală a acestei Asociații, care va avea loc duminică 22 octombrie 1939, la orele 10 dimineața, în sala de sus a restaurantului „Oituz” din strada Halelor 27.

Dacă la ora indicată nu se întrunește numărul prevăzut de art. 24 din statut, ședința se va amâna cu o oră, când se va deschide adunarea cu câți membrii sunt prezenți.

La ordinea zilei:

- darea de seamă a Consiliului de Administrație despre gestiunea sa pe anii 1937-1938.
- aprobarea bilanțului general pe anii 1937 și 1938 și descărcarea Consiliului de Administrație în gestiunea sa.
- raportul Comisiei Cenzorilor.
- aprobarea statutului și regulamentului.
- diverse chestiuni în interesul Asociației.

Fiind siguri, domnule membru, că în interesul ce-l purtați „Asociației” veți lua parte la Adunarea Generală, vă rugăm a primi asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Președinte general
Gh. Niculescu

Secretar general
N. Niculescu

**Darea de seamă
de situația și operațiile
„Asociației Uniunii Generale a Romilor din România”,
persoană juridică, pe anii 1937-1938**

Domnule membru,

În conformitate cu art.18 din statut v-am convocat pentru a vă supune bilanțul și contul de „profit și pierdere” pe exercițiul anilor 1937-1938.

Din contul profit și pierdere rezultă că din imprimate și ștampile, festivaluri, cărămizi, cotizații și donații etc, în cursul anilor 1937 și 1938 s-a încasat în total suma de Lei 183.511, ce reprezintă beneficiul.

Cum cheltuielile pentru întreținerea propagandei, organizărilor în țară etc întrec cu mult suma de mai sus, la cheltuielile însumând suma de Lei 396.599, conform contului profit și pierdere, rezultă deci un deficit de Lei 213.088.

Suma, ca și în anii precedenți, a fost depusă de președintele Asociației, care totalizându-se cu deficitul din anii trecuți, de Lei 528.955, avem deci deficit suma de Lei 742.043, creditorul principal fiind președintele Asociației, dl. Gh. Niculescu.

Justificarea tuturor încasărilor și cheltuielilor se găsește trecută cu acte în regulă în procesele-verbale respective, care stau la dispoziția noastră.

Domnule membru,

Prin mijloacele noastre proprii și munca fără preget depusă de Consiliul de Administrație în slujba neamului, având concursul oamenilor de bine și al autorităților, care ne-au satisfăcut numeroasele cereri ale membrilor noștri, am înfăptuit multe puncte din programul nostru. Pentru aceasta, aducem și pe această cale tuturor celor care ne-au sprijinit respectuoasele noastre mulțumiri.

De asemenea, aducem mulțumiri Onor. presei, care ne-a acordat o largă bunăvoință în toate manifestările noastre.

Domnule membru,

Redăm în mod fidel, spre cunoașterea generală, filialele și subcentrele din întreaga țară, înființate în cursul anilor 1937 și 1938, urmând ca în scurt timp să strângem în jurul steagului nostru tot poporul rom:

În Capitală: filialele sectoarelor: I Galben, II Negru cu secția I Iancului și secția II Simbol, III Albastru cu secția I Ferentari, secția II Sebastian, secția III Lupeasca, IV Verde cu secția I Giulești.

Județul Ilfov: Berceni, Buciumeni, Budești, Buftea, Bobești, Bragadiru, Câmpurelu, Cilobași, Ciocănești, Curcani, Dobreni, Dârvari, Herești, Jilava, Obedeni, Oltenița, Prundu, Șindrilița, Ulmeni, Valea Argeșului, Vărăști.

Județul Brăila: Brăila.

Județul Buzău: Buzău, Albești, Balta Plopului, Cărpinești, Costești, Fundeni, Maxeni, Meteleu, Mizil, Pogoanele, Simileasca, Stâlpu, Zărnești.
Județul Dâmbovița: Vizurești.
Județul Ialomița: Călărași, Urziceni, Bărbulești.
Județul Muscel: Stâlpeni, Beleți.
Județul Prahova: Plăești, Colceag.
Județul Râmnicul Sărat: Jădeni, Jirlău.
Județul Vlașca: Căscioarele, Cârtojeni, Corbii Mari, Giurgiu, Gratia, Petrești.
Județul Dolj: Craiova, Lipov, Negoii.
Județul Gorj: Tg. Jiu.
Județul Mehedinți: Turnu Severin, Traian, Vânători, Cujmiru.
Județul Romanați: Caracal, Corabia.
Județul Vâlcea: Drăgășani, Cărmidari.
Județul Bacău: Buda.
Județul Iași: Frumoasa, Iași, Lungani, Tg. Frumos.
Județul Neamț: Buhuși.
Județul Putna: Adjud, Focșani, Mândrișca, Panciu.
Județul Roman: Roman, Ruptura.
Județul Tecuci: Corbasca, Cosmești.
Județul Cetatea Albă: Cetatea Albă.
Județul Caraș: Berzovici, Ciclova Montană, Greovi, Măgura, Oravița.
Județul Severin: Lugoj, Maciova, Orșova, Teregova, Tufari, Făget, Târgoviște.
Județul Timiș-Torontal: Becicherecul Mic, Besenova Nouă, Alioș, Biled, Berecuța, Ceacova, Cenadul Mare, Cerneateaz, Cheveaș, Checchia, Cuncz, Deta, Denta, Felmac, Gătaia, Grabău, Igrisi, Jecia Mare, Jamul Mare, Jimbolia, Lipova, Mănăstur, Otelec, Pădureni, Pesac, Satchinez, Sânpetru German, Sânpetru Mare, Săcălăz, Sănandrei, Sănnicolaul Mare, Timișoara, Tomnatic, Vinga, Variaș.
Județul Arad: Aradul Nou, Arad, Bocșig, Chișineu-Criș, Comlăuș, Covășinț, Curtici, Engelsbrun, Glogovăț, Grăniceri, Ineu, Nădlac, Păuliș, Pâncota, Perianu, Rovine, Sănmartin, Sănnicolaul Mic, Sebiș, Șeitin, Șemlac, Șiria, Șimandru de Jos, Socodor, Zărand, Zerind.
Județul Bihor: Ciurmeșiu, Marghita, Oradia, Oradia-Veneția, Salonta, Sălard, Săcueni, Tileagd, Tinca.
Județul Maramureș: Sighet.
Județul Satu Mare: Baia Mare, Baia Sprie, Beltiug, Botiz, Colțau, Copalnic Mănăstur, Craidorolț, Halmeu, Nicula, Medieșul Aurit, Odoreu, Satu Mare, Seini, Șomcuța Mare, Turulung.
Județul Alba: Alba Iulia, Abrud, Calnic, Cioara, Ciumbrud, Cricău, Ighiu, Miraslău, Răchita, Șoard, Sibiel Teiuș, Valea Vinț, Vințul de Jos, Vingard, Zlatna.
Județul Brașov: Codlea, Cribav, Fedioara, Prejmer, Satu Nou, Tohanu Vechi, Țânțari, Vulcan.
Județul Cluj: Almaș, Aghireș, Apahida, Aschilăul Mare, Băciu, Cluj-Mănăstur, Cluj-Irizei, Cojocna, Dragu, Florești, Huedin, Luna de Sus, Luna de Jos, Mesteacă, Mera, Mănăstireni, Panteceu, Sărmaș, Sânpaul, Sânpetru de Câmpie.

Județul Făgăraș: Bruuiu, Cincul Mare, Făgăraș, Țicușul Vechi.

Județul Hunedoara: Băcia, Brad, Costău, Dobra, Geoagiu, Hațeg, Iscroni, Romoș, Romoșel, Spini, Turdaș, Vulceș.

Județul Mureș: Aluniș, Band, Beica de Jos, Beica de Sus, Brâncovenești, Cojva, Corunca, Eremitul, Gurghiu, Gornești, Ibănești, Lechința de Mureș, Lunca Mureșului, Mădăraș, Petrilaca, Păgăceana, Reghin, Sărățeni, Săulia, Solovăstru, Subcetate, Târgu Mureș, Toplița, Ulieșul Mare, Urieșul de Sus, Teaca.

Județul Năsăud: Arcalia, Bistrița, Budacul de Sus, Crainimă, Dumitrița, Ghinda, Herina, Jelna, Lechința, Orheiul Bistriței, Petriș, Ragla, Rodna Veche, Șanț, Sărata, Șieu-Măgheruș.

Județul Odorhei: Praid, Sângiorgiul de Pădure, Vârghiș, Vidacutul.

Județul Sălaj: Cheud, Ciumești, Curtuișani, Jibou, Șimleul Silvaniei, Valea lui Mihai, Vașad, Zalău.

Județul Sibiu: Apoldul de Sus, Dobârca, Gârbova.

Județul Someș: Beclean, Cășeu, Fizeșul Gherlei, Ileanda, Dej, Poienii Blenchi, Reteag.

Județul Târnava Mare: Cața, Laslea, Daneș, Mediaș, Majna, Mercheaș, Șeica Mare, Criț, Șoard, Sighișoara, Racoșul de Jos, Vorumloc.

Județul Târnava Mică: Adămuș, Baziaș, Boian, Băgăciu, Cornești, Craiești, Diciosânmartin, Hoghilag, Iernut, Laslăul Român, Laslăul Mic, Nadeș, Ogra, Proștea Mare, Sântioana, Sânmiclăuși, Tigmandru, Vesăuși, Zagar, Cenade, Chirileu, Jidvei, Gănești, Mănărade, Șona, Sânpaul, Vidrascău.

Județul Trei Scaune: Baraolt.

Județul Turda: Cornești, Gheja, Luduș, Luna, Luncani, Iara, Moldovenești, Mihai Viteazu, Plăești, Poiana, Sălciua, Triteni, Turda, Unirea, Valea Largă, Văleni, Vișoara, Zăul de Câmpie.

Toate aceste filiale și subcentre sunt constituite cu procese-verbale certificate de onor. autoritățile respective.

Domnule membru,

Gazeta „Glasul Romilor”, al cărui fondator și proprietar este dl. Gh. Niculescu, președinte general al Asociației, intrând în al 4-lea an de existență, a fost pentru cauza noastră sufletul cu care am putut lua contact periodic cu organisme afiliate din întreaga țară. Cheltuielile făcute cu imprimarea, redacția și expediția gazetei au fost suportate tot de dl. Gh. Niculescu, fără a obliga întru nimic Asociația.

Comitetul aduce viile sale mulțumiri președintelui general și voievod al romilor Gh. Niculescu pentru această mărinimoasă ofrandă adusă pe altarul cauzei poporului rom.

Consiliul de administrație roagă adunarea și propune să încuviințeze ca toți membrii Asociației să fie obligați a se abona la gazetă, dând dovadă prin aceasta că suntem pătrunși de recunoștința ce o datorăm voievodului nostru pentru sacrificiile ce le face pentru ridicarea și emanciparea poporului rom.

Domnule membru,

Se cuvine deosebită atenție pentru persoana d-lui chestor Paximade, care la apelul președintelui nostru a patronat serbările și balurile noastre, contribuind atât moral, cât și material la ridicarea prestigiului Asociației noastre, pentru care îl rugăm să primească recunoștința noastră.

Domnule membru,

Biroul nostru de contencios, înființat prin inițiativa d-lui președinte și condus de dl. avocat Ilie Diaconu, a umplut un gol însemnat în programul Asociației, prin susținerea a numeroase procese intentate fraților noștri romi, cu câștig de cauză pentru aceștia. Consiliul de administrație aduce mulțumiri publice d-lui avocat Ilie Diaconu și Dumitru Costiniu și Ventura, care au susținut procesele cu totul gratuit.

Domnule membru,

Se cuvine să amintim pe dl. Iorgu Niculescu, președintele de vârstă al Asociației, care încă de la înființare a fost alături de noi și care a contribuit, în mod cu totul dezinteresat, ca mișcarea noastră să ia avântul pe care îl are acum și îl rugăm să primească sincerele noastre mulțumiri de recunoștință.

Domnule membru,

Supunându-vă la cunoștința d-voastră cele relatate mai sus despre activitatea noastră în decursul anilor 1937 și 1938, rugăm onorata Adunare a da cuvenita descărcare consiliului de administrație de gestiunea sa, pentru care vă exprimăm mulțumirile noastre.

Președinte general
Gh. Niculescu

Prim-vicepreședinte
N. Niculescu

Vicepreședinte
P. Dumitrescu

Consilieri: V. Dușan, Radu Neacșu, Ioan Dumitrescu, Radu Radu, T. Pantazescu, Ioan Albescu, Gr. Niculescu I, Alecu Ionescu, Manolidi Ene, Mitoi Alexandrescu, Ion Constantinescu, Gr. Niculescu II.

*

Raportul Cenzorilor către Adunarea Generală Ordinară de la 22 octombrie 1939

Domnilor secretari,

Avem onoarea a vă face cunoscut că la toate verificările ce am făcut registrelor Asociației noastre, precum și casierului în cursul anilor 1937 și 1938, am constatat cea mai perfectă ordine și exactitate. Veniturile și cheltuielile Asociației corespund cu registrele chitanțiere, registrul jurnal și actele prezentate.

Acestea fiind constatările noastre, vă rugăm d-lor societari a aproba darea de seamă cu bilanțul și contul de profit și pierdere pe anii 1937 și 1938 și a da cu-venita descărcare Consiliului de Administrație de gestiunea pe anii expirați.

Comisia de verificare: P. Dumitrescu, Ioan Albescu, Gr. Niculescu

*

Bilanț încheiat la 31 decembrie 1938

Activ	Pasiv		
Casa	5073	Cont creditori	769.796
Cont drapel	6450		
Mobilier	6230		
Profit și pierdere 1934-36: 528.955			
Profit și pierdere 1937-38: 213.088	742.043		
	769.796		769.796

Contul de profit și pierderi

Debit	Activ		
Cheltuieli generale	284.432	Cont imprimante și ștampile	45.323
Salarii	38.300	Organizații baluri	1.673
Chirii	20.480	Cont cărămizi	99.559
Cont comision	39.807	Cont cotizații	9.946
Gratificații	13.580	Cont donații	27.050
Profit și pierdere	528.955	Profit și pierdere	
(deficit 1934-36)		1934-36	28.955
		1937-38	213.088
	925.554		742.043
			925.554

Încheiat la 31 decembrie 1938.

Președinte general
Gh. Niculescu

Contabil autorizat
Constantin Stănescu

Comisia de verificare: P. Dumitrescu, Ioan Albescu, Gr. Niculescu

(Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos. 123/1933, f.215-218)

Pretura Plășii Budești
Nr.174/7 februarie 1940

Către Primăriile din Plasa Budești

Motivat de ordinul Prefecturii de județ nr. 585/1940 și ca urmare la ordinul nostru nr. 170 din 7.II.1940, vă rugăm a intensifica măsurile pentru combaterea bolilor epidemice, în special tifosul și scarlatina, dând tot concursul solicitat de către organele sanitare, iar la formarea bugetului pe exer. 1940/1941 ați avea în vedere pe cât va fi posibil ca în fiecare comună să se construiască local de baie publică, deservind interesele populației la curățenie.

Se vor aplica măsuri de carantină celor noi veniți în comună, precum și cerșetorilor și țăganilor nomazi, asigurându-le în același timp hrana pe timpul carantinei de 19 zile.

În linii generale, vi se recomandă de a purta un strâns contact și acolo unde vi se cere concursul să-l dați fără nici un fel de șovăire.

Pretor
[indescifrabil]

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 946/1940, f.44)

22 iulie 1940

REFERAT

Ministerul Internelor, Direcțiunea Administrației de Stat, înaintează cu ordinul 7314/1940 o copie de pe adresa nr. 5513/1940 a Ministerului Cultelor, în care se arată că organizația cetățenească a romilor din România, cu sediul în strada Adela Leonida nr. 9, se dedă la acțiuni subversive și periculoase siguranței statului și face să apară ziarul „Țara Noastră”, în care se publică articole jignitoare la adresa bisericii ortodoxe, și se cere să se ia măsuri pentru desființarea arătatei organizații și suspendarea ziarului „Țara Noastră”.

În urma cercetărilor făcute, s-au stabilit următoarele:

În anul 1933 s-a început o mișcare de organizare a romilor, mișcare sugerată și încurajată de diferite partide politice în scopuri electorale. Astfel, a luat ființă Asociația Uniunea Generală a Romilor din România de sub președinția florarului Gheorghe Niculescu, care era susținută de partidul național-liberal și a obținut să fie recunoscută persoană juridică prin sentința nr. 117 din 30 noiembrie 1934 a Tribunalului Ilfov Secția I c.c., asociație care mai există și astăzi.

De asemenea, a mai luat ființă o altă organizație a romilor, cu denumirea de Organizația Romilor din România, de sub președinția lui Gh. Lăzărescu zis Lăzărică, care era susținută de fostul partid național-creștin, această asociație însă nu a obținut personalitate juridică și în prezent este desființată.

Între aceste 2 tabere există o mare dușmănie, fiecare atribuindu-și titlatura de adevărata reprezentantă a ȝiganilor.

Odată cu desființarea partidelor politice[1], dispărînd interesul electoral al acelor care le susțineau și alimentau cu fonduri, activitatea acestor asociații a stagnat. Dușmănia dintre cei 2 președinți, anume Gh. Niculescu și Lăzărică continuă și ambii caută să-și provoace neplăceri prin diferite denunțuri adresate autorităților, acuzîndu-se reciproc de incorectitudine.

Un astfel de denunț a determinat Ministerul Cultelor să ceară desființarea organizației cetățenești a romilor de sub președinția lui Lăzărică și suspendarea ziarului „Țara Noastră”, editată de acesta.

Din cercetările noastre rezultă că organizația cetățenească a romilor nu mai are nici o activitate, desființîndu-se încă din anul 1937, iar ziarul „Țara Noastră” și-a încetat apariția încă de la data de 1 aprilie 1938.

Comisar ajutor
[indescifrabil]

(Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei, dos. 123/1933, f.226)

[1] În conformitate cu Decretul-lege nr.1422 („Monitorul Oficial”, nr. 75 din 31 martie 1938), pentru dizolvarea asociațiilor, grupărilor sau partidelor politice.

138

Domnule Primar,

Subsemnații delegați ai Coloniei romilor din delta pârăului Chintău, primind deciziunea no. 5186/1940, prin care decideți mutarea coloniei romilor pe terenul de sub dealul Sft. Gheorghe, după ce am adus la cunoștință deciziunea dv. tuturor romilor și celorlalți locuitori din Colonie, conform tabelului aici anexat[1], primim cu toții această deciziune, dar vă rugăm ca mutarea s-o amânați până în luna mai 1941, întrucât fiind întreaga populație într-o așa mizerie încât le e imposibil ca în toamna aceasta să-și poată pregăti locuințe unde să se poată adăposti peste iarnă.

Neavînd cu ce vă răsplăti părinteasca îngrijire ce ne-o dați, vom ruga pe Atotputernicul Dumnezeu să vă dea multă sănătate.

Cluj, la 8 aug. 1940

Zahala Martin, Gaga Petru, Burduhaș Nicolae

(Arh.St.Cluj, Primăria municipiului Cluj, dos. 9262/1940, nepaginat)

[1] În anexă se află două tabele nominale cu persoane ce susțin cererea de mai sus înaintea primarului dr. Sebastian Bornemisa. Mutarea se impunea deoarece pârâul Chintău se revărsa deseori în urma ploilor, provocând inundații și punând în pericol chiar viața oamenilor. Decizia primăriei cu nr. 5186, invocată, întreaga de fapt o alta – cu nr. 23.657/29 iulie 1940 –, ce avea ca subiect aceeași problemă.

139

România
Ministerul Internelor
Direcțiunea Generală a Poliției
Direcțiunea Poliției de Siguranță
Secția a II-a
Nr. 88.362/5 septembrie 1940

Secret
Personal-Confidențial

Domnului Inspector Regional de Poliție Constanța

Avem onoare a vă face cunoscut că Breasla muzicanților lăutari instrumentiști din Ținutul Marea, cu sediul în Constanța, str. C.A. Rosetti no. 1, a solicitat Ministerului Muncii recunoașterea ca persoană juridică, în conformitate cu art. 8 din Legea pentru recunoașterea și funcționarea breselelor de lucrători funcționari particulari și meseriași din 12 octombrie 1938.

Numita Breaslă este condusă de persoanele notate pe verso, care alcătuiesc comitetul, și asupra cărora vă rugăm să ne dați informații[1], precum și avizul dvs. asupra celor solicitate.

Director general
S. Strătilescu

Șeful serviciului
Dem. Drăniceanu

[ANEXĂ]

Comitetul de direcție

al Breslei muzicanților lăutari instrumentiști din Ținutul Marea

1. Cercel Vasile, președinte, Constanța, str. Lahovari
2. Borteanu N., vicepreședinte, Constanța, str. V. Brăteanu
3. Lucaci Gh., secretar, Constanța, str. C. Negri
4. Gherase Stan, casier, Constanța, str. Lahovari
5. Ion Ionescu, membru, Constanța, str. Crișana
6. Pantazi David, membru, Constanța, str. Bogdan Vodă
7. Bibescu N., membru, Constanța, str. Lahovari
8. Rădulescu Mache, supleant, Călărași
9. Miloș Gh., supleant, Silistra
10. Constantinescu Scipio, supleant, Bazacgic

11. Matache Gh., cenzor, Constanța, str. Călugăreni
12. Constantinescu O., cenzor, Constanța, str. Lahovari.

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 45/1930, f.26)

[1] Prin adresa Inspectoratului de Poliție Constanța, nr. 9077 din 27 septembrie 1940, se confirmă faptul că cele 12 persoane din conducerea Breslei muzicanților instrumentiști din Ținutul Marea nu au antecedente penale și nu sunt urmărite pentru fapte ce ar putea interesa siguranța statului (*ibidem*, f.27).

140

România
Ministerul Internelor
Direcțiunea Generală a Poliției
Direcția Poliției de Siguranță. Secția II-a
Nr. 88.340/5 septembrie 1940

Secret
Personal-Confidențial

Domnului Inspector Regional de Poliție Iași

Avem onoare a vă face cunoscut că Breasla lăutarilor muzicanți instrumentiști din Ținutul Prut, cu sediul în Iași, a solicitat Ministerului Muncii recunoașterea ca persoană juridică, în conformitate cu art. 8 din Legea pentru recunoașterea și funcționarea breslelor de lucrători, funcționari particulari și meseriași din 12 octombrie 1938. Numita Breaslă este condusă de persoanele notate pe verso, care alcătuiesc comitetul, și asupra cărora vă rugăm să ne dați informații, precum și avizul dvs. asupra celor solicitate.

Director general
S. Strătilescu

Șeful serviciului
Dem. Drăniceanu.

[ANEXĂ]

Comitetul de direcție

al Breslei lăutarilor muzicanți instrumentiști din Ținutul Prut

1. Mihai Bănică, președinte, Iași, str. Uzinei 23
2. Toma Suru, vicepreședinte, Iași, str. Zlataus 23
3. Bernard Segal, casier, Iași, str. Sf. Andrei 56
4. C-tin Borteanu, secretar, Iași, str. Săvescu 37
5. Dumitru Ștefaniu, membru, Iași, str. Muzicii 4
6. Radu Neculai, membru, Iași, str. Podul de Piatră
7. Budulica Ion, membru, Iași, str. Podul de Piatră
8. Bălțeanu Gh., membru, Iași, str. Dimineții 25
9. Munteanu Gh., membru, Iași, str. Morilor 46
10. Moise Fidel, membru, Iași, str. Sf. Andrei 46
11. Avram Iftimie, membru, Iași, str. Țuțora Nord 22

12. I. Rotaru, cenzor, Iași
13. N. Boldescu, cenzor, Iași
14. Lupu Floarea, cenzor, Iași
15. Radu C-tin, cenzor, Iași
16. Alex. Roman, cenzor, Iași.

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 45/1930, f.24)

141

România
Primăria Municipiului București
Secretariatul General
Nr. 6386-A

București, 12 octombrie 1940

Domnule General,

Avem onoare a vă ruga să binevoiți a dispune ca organele dvs. în subordine să nu mai permită popasul în raza comunelor suburbane pendinte de acest municipiu a șatreilor de țigani, care constituie un permanent pericol pentru sănătatea, avutul și viața populației.

Primarul Capitalei
Ion G. Vântu

Secretar General
N.D. Christescu

Domniei Sale, Domnului Inspector General al Jandarmeriei.

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 95/1940, f.388)

142

Inspectoratul General al Jandarmerie
Serviciul Jandarmeriei. Secția III

Comunicat:
Până la posturi de jandarmi inclusiv

Ordin circular general nr. 35 din 9 noiembrie 1940

Se trimite mai jos în copie ordinul Ministerului de Interne nr. 17.939 din 28.X.1940, însoțit de copia de pe adresa Ministerului Sănătății nr. 77.559/1940 și Jurnalul Consiliului de Miniștri nr. 3789/1939, referitor la măsurile de preîntâmpinarea tifosului exantematic. De acord cu organele administrative și sanitare locale, jandarmii vor da cel mai larg concurs pentru combaterea și profilaxia acestui flagel, executând în totul dispozițiile ordonate.

Inspector General al Jandarmeriei
General [indescifrabil]

[ANEXA 1]

Copie de pe ord. nr. 17.939/1940 al M. Afacerilor Interne

Pentru preîntâmpinarea pericolului tifosului exantematic, Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale a luat din timp măsurile necesare prin organele de care dispune.

Pentru o mai bună reușită, prin adresa nr. 77.559/1940, apelează la concursul organelor administrative și polițienești din întreaga țară, arătând atribuțiile ce revin acestora în lupta pentru combaterea și profilaxia acestei boli molipsitoare.

Alăturat, avem onoare a vă trimite copie de pe sus citata adresă și de pe Jurnalul Consiliului de Miniștri nr. 3789/1939, publicat în „Monitorul Oficial”, [partea I], nr. 10/1940[1], cu privire la interzicerea vagabondajului țișanilor nomazi pe timpul iernii, cu rugămintea să binevoiți a da cuvenitele dispoziții organelor administrative și polițienești în subordine.

p. Ministru
Modolea[2]

Copie de pe adresa Nr. 77.559/1940 a Ministerului Sănătății

Epidemiile de tifos exantematic, care au bântuit în anii trecuți cu focare principale în Basarabia și cu tendință manifestă de extindere și permanentizare în celelalte regiuni ale țării, Moldova și Bucovina în primul rând, constituie o amenințare și pentru iarna anului acesta, având în vedere condițiile grele de viață, create de împrejurările actuale și persistența micilor focare de tifos exantematic, care întreține starea de endemicitate în unele regiuni.

Pentru preîntâmpinarea acestui pericol, Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale a luat din timp, prin organele sale subalterne, toate măsurile ce stau în puterea sa, făcând totodată apel la colaborarea tuturor celorlalte autorități, ca prin o acțiune să se stăruie zi de zi la educarea maselor populare și ridicarea nivelului sanitar al straturilor de jos.

În scopul arătat mai sus, avem onoare a vă ruga să binevoiți a ne acorda, ca și în trecut de altfel, concursul dvs., dispunând ca autoritățile administrative și polițienești subalterne să ia parte efectivă la acțiunea întreprinsă de acest minister, în interesul general al sănătății publice.

În cele ce urmează ne îngăduim a indica normele de colaborare a autorităților administrative și polițienești în vederea aplicării în comun a măsurilor prescrise de autoritățile sanitare, pentru combaterea și profilaxia tifosului exantematic.

1. Concurs prin prefecturi, primării, jandarmi, poliții etc, la acțiunea de propagandă a principiilor de igienă în masele populare.
2. Aprovizionarea băilor comunale și a instalațiilor de deparazitare cu combustibilul necesar pentru tot timpul cât vor funcționa și construirea de noi băi și cuptoare de deparazitare acolo unde ele nu există și unde se simte nevoie.

3. Contribuția obligatorie din partea autorităților administrative la reparația și punerea în stare de funcționare a băilor și cuptoarelor existente, precum și asigurarea pazei și funcționării lor prin personalul de serviciu pus la dispoziție de către aceste autorități.

4. Organizarea măsurilor de triere și internare a vagabonzilor și cerșetorilor, din cartierele periferice ale orașelor, fiind cunoscut că o bună parte din ei sunt purtătorii virusului de tifos exantematic, răspândind pretutindeni pe unde trec în vagabondajul lor, odată cu paraziții după ei, și sămânța acestei boli.

5. Organizarea măsurilor de deparazitare în masă a cartierelor nevoiașe din orașele mari, prin îmbăieri și deparazitări gratuite și periodice a acestei populații și distribuire de rufe și săpun la cei lipsiți complet de mijloace.

6. Înlesnirea funcționării hanurilor țărănești de prin târguri și totodată aplicarea celor mai riguroase măsuri de supraveghere sanitară a acestor localuri, pentru a evita găzduirea țăranilor veniți din comune contaminate sau suspecte pe la case particulare, care nu pot fi supravegheate și care ar putea fi astfel contaminate.

7. Interzicerea vagabondajului țăganilor nomazi pe tot timpul iernii, fixându-i în anumite comune rurale indemne de tifos exantematic, în conformitate cu dispozițiile Jurnalului Consiliului de Miniștri nr. 3789/1939, publicat în „Monitorul Oficial” nr. 10/1940.

8. Asigurarea de către primării a transportului la timp a bolnavilor de tifos exantematic, a suspectilor și contactilor, pentru a da toată posibilitatea organelor sanitare să izoleze fără nici o întârziere pe cei contagioși. Primăriile vor da localuri și oameni de serviciu pentru infirmeriile locale.

9. Înlesnirea și obligarea comercianților din toate satele de a se aproviziona din vreme și în cantități care să poată satisface oricând cererile cu var, gaz, ulei, sulf, oțet, necesare operațiunilor de deparazitare. Fiecare comună să aibă în permanență minimum 100 litri gaz în depozit.

10. Obligarea jandarmilor de a comunica medicilor de circumscripție sau agenților sanitari respectivi numele ostașilor sosiți în comune în permisiile, concedii sau desconcentrare, pentru a fi supuși imediat examenului medical și supravegheați timpul necesar, din punct de vedere sanitar.

De asemenea, ei vor prezenta oamenii ce pleacă la unități militare medicului sau agentului din localitatea respectivă pentru deparazitare și eliberarea de bilete de sănătate.

p. Ministru
V. Iasinschi[3]

Director
[indiscifrabil]

[ANEXA 2]

Copie de pe Jurnalul Consiliului de Miniștri Nr. 3789/1939

Consiliul de Miniștri, în ședința sa de la 22 decembrie 1939, luând în deliberare referatul d-lui Ministru al Sănătății și Ocrotirilor Sociale cu nr. 91.852 din 20 decembrie 1939, având în vedere motivele arătate prin suscitatul referat,

Decide:

Art. 1. Se interzice vagabondarea ȝiganilor nomazi. În acest scop, ei vor fi fixați la marginea comunelor rurale îndemne de tifos exantematic, în bordeie sau corturi, unde vor fi supuși măsurilor de control sanitar permanent și deparazitării periodice. Tuturor li se va face reacția Weil-Felix.

Art. 2. Carantina va dura timp de 19 zile, în care timp Prefecturile (fost ȝinuturile) prin organele locale vor asigura întreținerea lor. Cei gășiți cu Weil-Felix pozitiv, precum și bolnavii suspecti, se vor izola în condițiile prevăzute de regulamentul pentru profilaxia și combaterea bolilor contagioase.

Art. 3. După trecerea acestei perioade de 19 zile, ȝiganilor li se poate permite de a intra în comună.

Art. 4. Permiseunea de plecare din comună se va da de către organele administrative locale, în urma avizului organelor sanitare, numai în cazurile când nu sunt cazuri de tifos exantematic în comună. Serviciului sanitar județean i se va aduce la cunoștință imediat comuna către care se îndreaptă, pentru a lua măsuri de primirea și punerea lor sub supraveghere sanitară.

Art. 5. Domnii miniștri, de Interne și al Sănătății și Ocrotirilor Sociale, sunt însărcinați cu aducerea la îndeplinire a prezentului jurnal.

Pentru conformitate
Gh. Popescu

Pentru conformitate
Șeful Serviciului Jandarmeriei
Colonel C. Tobescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 95/1940, f.412-416)

[1] Este vorba de Decretul-lege din 12 ianuarie 1940, emis de guvernul condus de Gh. Tătă-răscu, reprodus aici în anexa 2.

[2] Ministru de interne era Mihail Ghelmegeanu.

[3] Titularul Ministerului Sănătății și Ocrotirilor Sociale era dr. Nicolae Hortolomei.

143

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei. Secția III

Comunicat:
Până la posturi inclusiv

Ordin circular general nr. 38 din 30 noiembrie 1940

Se trimite mai jos în copie ord. Ministerului Afacerilor Interne nr. 19.862 din 19.XI.1940, prin care se dispune oprirea ȝiganilor de a umbla cu urșii prin sate și orașe și a da spectacole cu ei, retrăgându-le și autorizațiile ce aceștia posedă în acest sens.

Toate formațiile jandarmeriei vor lua măsuri pentru stricta executare a dispozițiilor ordonate.

Inspector General al Jandarmeriei
General [indescifrabil]

[ANEXĂ]

Copie de pe ord. nr. 19.862/1940 al M. Afacerilor Interne

Ca urmare la ord. nostru circular nr. 22.091 din 23 septembrie 1938 și în urma adresei nr. 27.194/1940 a Direcției Vânătorii din Ministerul Agriculturii și Domeniilor, prin care ne informează că țiganii ursari au obținut autorizații și umblă prin sate cu urși captivi, dând reprezentații și chinuindu-i în mod sălbatic, vă rugăm să binevoiți a lua măsurile necesare ca toate autorizațiile de acest fel să fie retrase și să se oprească cu desăvârșire această îndeletnicire, interzicând țăganilor să umble prin sate sau orașe cu urși și a da spectacole, sub orice formă, cu aceste animale.

Ministru
Al. Rioșeanu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 95/1940, f.459)

144

România
Direcția Generală a Poliției
Inspectoratul Regional de Poliție Iași
Nr. 33.363/1940 decembrie 17

*Personal
Confidențial*

Domnule Director General,

La ordinul dvs. nr. 63395/1940, avem onoare a raporta relațiile asupra fiecărui membru în parte din Breasla lăutarilor muzicanți instrumentiști din Iași, după cum urmează:

1. Bănică N. Mihai, domiciliat în Iași, strada Uzinei nr. 23, născut în anul 1900 iunie 1, în orașul Ploiești, județul Prahova, de profesie muzicant, căsătorit cu Chira, născută în București în anul 1904, de profesie casnică, având un copil Alexandrina, născută în Iași pe 16 iunie 1921. Toți domiciliază în Iași.
2. Sura H. Toma, din strada Zlataus, născut în Huși-Fălciu la 20 martie 1909, de profesie muzicant, căsătorit la 11 iunie 1940 în Iași cu Eufrosina Sura, născută Țurcanu, în Socola, în anul 1915, de profesie casnică. Numitul Sura Toma este ctg. 1931, fiind dispensat de serviciul militar, posedând dovada C.R. Iași.
3. Segal Bernard, domiciliat în Iași, strada Sf. Andrei nr. 56, născut în Tg. Neamț în anul 1898, de profesie muzicant, căsătorit cu Segal Maria, născută în Tg. Neamț la 19 mai 1906, ambii fiind de religie mozaică.
4. Borteanu Constantin din strada Hotin nr. 14, născut în Iași în anul 1873 martie 5, de profesie muzicant, căsătorit cu Elena, născută Mihăilescu, în

Iași la 6.XI.1881, de profesie casnică. Este ctg. 1898, având copii, și anume: Dorina, născută 1904; Constantin, născut în 1909; Pavel, născut în anul 1912, și Stelian, născut în 1920.

5. Radu Niculi, din strada Podu de Piatră nr. 2, născut în Iași la 23.XI.1908 de profesie muzicant, ctg. 1932, caporal, făcând parte din Regimentul 13 Infanterie, căsătorit cu Mina Radu, născută Rogoveanu în Mehedinți – T. Severin la 3.III.1907, căsătorit la 16.X.1940, Iași.

6. Budulică Ion, din strada Universității nr. 16, născut în Costești – Suceava la 20.IX.1902, de profesie muzicant, căsătorit cu Budulică V. Efinia, născută în Iași în anul 1904, având 2 copii: Eugenia, născută la Hârlău în anul 1924, și Constantin, născut în anul 1926 în Iași.

7. Bălțeanu Gheorghe, domiciliat în Mahalaua Frumoasa nr. 19, născut în Iași la 15 ianuarie 1898, muzicant, căsătorit cu Sofia Bălțeanu, născută Tansa, în Vaslui, în anul 1903, de profesie casnică, având următorii copii: Ana de 22 de ani, Gheorghe de 20 de ani, Elena de 15 ani, Vasile de 14 ani, Petru de 10 ani, Viorica de 6 ani și Eugenia de 2 ani.

8. Munteanu Gheorghe, din strada Morilor nr. 46, născut în Iași în anul 1874, muzicant, căsătorit cu Rarița Munteanu, născută în Iași în anul 1878, de profesie casnică, având următorii copii: Niculi de 33 ani, Elena de 31 ani, Costică de 29 ani, Gheorghe de 31 ani, Florica de 30 ani și Artimiza de 27 ani.

9. Fidel Moise Leib, născut în Bălți la 28.XI.1918, muzicant, necăsătorit, fiul lui Moise și Haia, domiciliază pe strada Sf. Andrei nr. 46.

10. Avram Iftimie, născut în Poeni, județul Iași, la 12.II.1906, necăsătorit, domiciliază în Iași, strada Tuțora de Nord nr. 22.

11. Rotaru Ion nu este înscris la Biroul Populației și nici la secretariatul breslei.

12. Boldesc N. nu este înscris la Biroul Populației și nici la secretariatul breslei.

13. Lupu Florică, născut în 1906, în prezent concentrat.

14. Radu Constantin, născut în anul 1880, 28 aprilie, Iași, muzicant, necăsătorit, soldat ctg. 1905 din Regimentul 13 Infanterie, domiciliază pe strada Țicăul de Sus nr. 73.

15. Romaru Alexandru, născut în anul 1901, Iași, muzicant, necăsătorit, domiciliază în Mahalaua Frumoasa Clopotari nr. 52-39.

La fișe și caziere nu sunt cunoscuți pentru fapte ce ar interesa ordinea și siguranța statului. Binevoind a cunoaște că avizul Chesturii Poliției Iași și al nostru asupra celor solicitate este favorabil.

Inspectorul general
[indescifrabil]

Șeful Poliției de Siguranță
Șt. Micle

[Rezoluție: „Se va răspunde cu aviz favorabil. 21.XII”]

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 45/1930, f.29)

M. kir. Kolozsvári IX. Csendőrkerület.

Bonchida, 1941. február 17.

70.szám. ikt. 1941.

Bonchidai gy. örs.

Nyomozás eredményéről jelent.

1941. II. 12-én kelt 677. sz. Felhívásra.

Főszolgabíró úrnak. Kolozsvár

Antal István válaszüti lakos cigány részére, 1941. jan. 18-án, a mellékelt felhívás szerint 16 órától 23 óráig a tekintetes cím által táncengedély lett kiadva.

A táncmulatság ellenőrzésére ugyan aznap egy járőrt vezényeltek ki. A járőr a felhívásban feltüntetett 23 órakor Turi Mihály községi bíróval együtt a táncmulatságot feloszlatta és a jelenlevők el is távoztak. Ezután a járőr még a községben portyázott, hogy a mulatságról hazatérő fiatalság esetleges csendháborítását megakadályozza, míg Turi Mihály községi bíró lakására tért. Turi községi bíró hazafelé menve útközben arról értesült, hogy a válaszüti házcsoporthoz mely a községen kívül esik a román legények táncolnak. Turi községi bíró egyedül a helyszínre ment, hol a Bágya Jakab válaszüti lakos házában 1/2 24 órakor mint egy 3-4 pár fiatal embert talált, kik 2 kendilónai cigány zenéje mellett táncoltak. Turi községi bíró a táncolókat azonnal szétoszlatta, azok el is távoztak, míg a 2 cigány éjjeli idő miatt Bágya lakásán maradtak aludni, honna csak reggel távoztak el, innen találták ki a cigányok, hogy a románok reggelig táncoltak. Járőr folyó hó 15-én, Bágya Jakab lakásán megjelenve megállapította, hogy beléptidíjat nem szedtek és annak helyisége is olyan, hogy 3-4 pár táncolónál több benne el nem fér.

Hogy Turi községi bíró a táncmulatságot tényleg feloszlatta igazolja Bágya Jakab 50 éves, válaszüti 242. házszám, Morár György, 22 éves válaszüti 252. házszám, Morár Gábor 20 éves, 253. házszám és Bács Miklós 20 éves, válaszüti 256. házszám alatti lakosok, kik a táncmulatságon részt vettek.

Ez esetben tájékozásul jelentem, hogy Antal István cigány részére a táncmulatság Halasi István válaszüti lakos helyiségében volt engedélyezve, de erről Halasi tudomással sem bírt, annak ilyen helyisége nincs is és a cigányok a táncot a református iskolába tartották, ami már ugyan látszik, Válaszút községben kezd rendszerré válni, mert azóta is ott tartották a magyarok is a mulatságot, holott engedélyt rendszerint másóvé kérik. Ez természetesen a tanszemélyzet tudtával történik.

A feljelentésben szereplő cigányokat a bíró ellen tett panaszuk tárgyában egyenként kikérdezték, kik közül az alábbiak a következőket adták elő.

Csengeri István 37 éves, nő, válaszüti 163. házszám és Fodor Ádám 20 éves, nő, válaszüti 174. házszám alatti lakosok előadták, hogy a bíró ellen más panaszuk nincs, csak hogy az 1 liter petróleumot adott és azt mondta, hogy a cigányoknak bot jár.

Balázs Márton, 50 éves, ref. nő, válaszüti 160. házszám,

Ötvös János, 37 éves, nő, válaszüti 25. házszám,

Péter Ferenc, 44 éves, nős, válaszüti 176. házszám,
Ötvös Ferenc, 26 éves, nős, válaszüti 369. házszám,
Fodor Imre, 31 éves, válaszüti 29. házszám,
Csengeri István, 37 éves, nős, válaszüti 27. házszám,
Szőnyi György, 64 éves, nős, válaszüti 157. házszám,
Csengeri János, 47 éves, nős, válaszüti 156. házszám,
Ástyelán Ferenc, 46 éves, nős, válaszüti 156. házszám,
Fodor János, 48 éves, nős, válaszüti 22. házszám,
Lőrinc Károly, 40 éves, nős, válaszüti 158. házszám,
Buba József, 70 éves, nős, válaszüti 120. házszám és

Lőrinc Miklós, 21 éves, nős, válaszüti házszám nélküli lakosok egybehangzóan előadták, hogy a bíró ellen más panaszuk nincs, mint hogy az részükre csak egy liter petróleumot adott ki.

Turi Mihály, sz. 1908. Szeptember 28-án, r. k. nős, válaszüti lakos községi bíró előadta, hogy a cigányok által tett azon panaszuk, hogy ő botot ígért a valószínűnek megfelel, mert neki a lakása éppen ott van a cigányok által lakott hely közelében és azok állandóan veszekednek, sőt asszonyok ruhájukat felhúzza egymásnak a hátsó részüket mutatják, ezt úgy az övé, mint az utcán lévő gyermekek végignézik, ami a gyermekek között igen rossz hatást vált ki, ezért egy ilyen alkalommal oda ment és figyelmeztette őket, hogyha még ilyent csinálnak, vesz egy botot és összeveri őket, azután mehetnek a törvénybe. Ezt Turi bíró jogosan tette.

Míg a többi cigányoknak más panaszuk nincs, csak hogy előzőleg 1 liter petróleumot kaptak, míg a gazdák és fuvarosok 1 1/2 litert kaptak. Erre vonatkozólag Turi bíró előadta, hogy kezdetben, mikor petróleumhiány volt, az állattartó gazdáknak és fuvarosoknak tényleg 1 és 1/2 liter petróleumot adott ki, míg a cigányoknak, kik éjjel nappal csak tétlenkednek, mert valamennyi dologkerülő és ha közmunkát akarnak velük végeztetni akkor arra hivatkoznak, hogy nekik semmijük nincs, ezért közmunkát sem akarnak végezni.

Megjegyzés

A nyomozás alkalmával a cigányok azt sem tudták jóformán, hogy mi van írva a feljelentő levélben. Ebből kitűnik az, hogy egy felbérelt dologról van szó, ami Válaszút községben napirenden van, mert egy pár ember annyira befolyásolni akarja a lakosságot, de azokkal ha célt nem érnek el, akkor a cigányokat bérelik fel valótlán jelentéstétellel.

Válaszút községben a magyarok között az állandó széthúzás, egymás elleni valótlán feljelentések napirenden vannak, ez nem csak annak az 1-2 embernek a műve, aki a régi bíróságát sajnálja, hanem, mert a feljelentő levélből is kitűnik, azok is részesek benne, kiknek hivatása volna a lakosságot összetartásra buzdítani.

Válaszút községben a ref. Vallásúak nagyobb számban vannak, így Turi bírónak csak az a bűne, hogy katolikus vallású, ezért indították a hajszát ellene, bár a hivatást lelkiismeretesen végzi.

Feljelentő levelet Pál Gyula ref. tanító írta.

Nyomozta: Hunyadi János tiszthelyettes és Nagy László prb. csendőr.

Bizalmi egyének: Bálint András, sz. 1896. augusztus 16-án, ref. nős, válaszüti 192. házszám és Kallós György D. sz. 1909. május 2-án, ref. nős, válaszüti 382. házszám alatti lakosok.

[TRADUCERE]

Circumscripția IX de Jandarmerie Regală Maghiară din Cluj

Nr. 70, înreg. 1941

Postul din Bonțida

Raport despre rezultatele investigațiilor

din 12.II.1941 la somația nr. 677

Bonțida, 17 februarie 1941

Domnului judecător. Cluj

Lui Antal István, țigan din Răscruci[1], la 18 ianuarie 1941 i s-a emis o aprobare pentru dans de către destinatar, conform solicitării anexate, de la ora 16 până la ora 23.

În aceeași zi a fost trimisă o patrulă pentru a controla petrecerea. Patrula împreună cu judecătorul comunal Turi Mihály au dizolvat petrecerea la ora 23, menționată și în somație, iar cei prezenți au și plecat. După aceasta, patrula a mai făcut ronduri prin comună pentru a împiedica o eventuală tulburare a liniștii publice din parte tinerilor care se întorceau de la petrecere, iar judecătorul Turi Mihály s-a întors la casa lui. În drum spre casă, judecătorul a aflat că la grupul de case din afara comunei tinerii români dansează. Judecătorul Turi s-a dus singur la fața locului, unde în casa lui Bágya Jakab, localnic din Răscruci, la orele 24 1/2 a găsit 3-4 perechi de oameni tineri, dansând la muzică a 2 țigani din Luna de Sus. Judecătorul i-a dispersat îndată pe cei ce dansau, ei au și plecat, iar cei doi țigani, deoarece era noapte, au rămas la casa lui Bágya să doarmă, de unde doar dimineața au plecat, de aceea au crezut țiganii că românii ar fi dansat până dimineața. Patrula care s-a prezentat în data de 15 luna curentă la casa lui Bágya Jakab a constatat că nu s-au cerut bani de intrare și că în încăpere nici n-ar fi încăput mai mult de 3-4 perechi.

Că judecătorul Turi Mihály a dizolvat într-adevăr petrecerea este confirmat de martorii: Bágya Jakab, 50 de ani, din Răscruci, nr. de casă 242, Morár György, 22 de ani, din Răscruci, nr. de casă 252, Morár Gábor 20 de ani, nr. de casă 253 și Bács Miklós, 20 de ani, din Răscruci, nr. de casă 256, care au luat parte la petrecere.

În cazul de față raportează că petrecerea a fost permisă într-o încăpere din casa lui Halasi István, localnic din Răscruci, dar că despre aceasta Halasi nici nu avea cunoștință, el nici nu are o astfel de încăpere, iar țiganii au ținut dansul în școala reformată, ceea ce se vede că începe să devină un obicei în comuna Răscruci, căci de atunci și maghiarii au mai ținut acolo petreceri, cu toate că permisiunea o cer pentru altă parte. Evident că acest lucru se petrece cu acordul cadrelor didactice.

Țigani care au făcut plângerea au fost pe rând anchetați de mine în legătură cu obiectul plângerii față de judecătorul Turi[2], dintre care următorii au relatat: Csengeri István, 37 de ani, căsătorit, din Răscruci, nr. 163, și Fodor Ádám, 20 de ani, căsătorit, din Răscruci, nr. 174, au relatat că împotriva judecătorului nu au alte plângeri, decât că acesta le-a dat doar 1 litru de gaz și a spus că ȣigani merită bătă.

Balázs Márton, 50 de ani, ref., căsătorit, din Răscruci, nr. 160.

Ötvös János, 37 de ani, căsătorit, din Răscruci, nr. 25.

Péter Ferenc, 44 de ani, căsătorit, din Răscruci, nr. 176.

Ötvös Ferenc, 26 de ani, căsătorit din Răscruci, nr. 369.

Fodor Imre, 31 de ani, din Răscruci, nr. 29.

Csengeri István, 37 de ani, căsătorit, din Răscruci, nr. 27.

Szönyi György, 64 de ani, căsătorit, din Răscruci, nr. 157.

Csengeri János, 47 de ani, căsătorit, din Răscruci, nr. 156.

Ástyelán Ferenc, 46 de ani, căsătorit, din Răscruci, nr. 156.

Fodor János, 48 de ani, căsătorit, din Răscruci, nr. 22.

Lőrinc Károly, 40 de ani, căsătorit, din Răscruci, nr. 158.

Buba József, 70 de ani, căsătorit, din Răscruci, nr. 120 și

Lőrinc Miklós, 21 de ani, căsătorit, din Răscruci, fără număr de casă, au relatat în unanimitate că nu au altă plângere împotriva judecătorului, decât că acesta le-a dat doar 1 litru de gaz.

Judecătorul Turi Mihály, din Răscruci, născ. 23 septembrie 1908, creștin reformat, căsătorit, a relatat că plângerea ȣiganilor în legătură cu faptul că el le-ar fi promis bătă este conformă cu realitatea, deoarece casa lui este tocmai în apropierea locului unde stau ȣigani, iar aceștia se ceartă neîncetat, mai mult, femeile trăgându-și sus rochiile își arată una alteia partea dorsală, aceste lucruri sunt privite atât de copiii dânsului, cât și de cei aflați pe stradă, ceea este o foarte proastă influență pentru ei, de aceea cu o astfel de ocazie s-a dus la ȣigani și le-a atras atenția că dacă mai fac astfel de lucruri va lua o bătă și-i va bate, încât după aceea se pot duce la judecată.

Ceilalți ȣigani nu au altă plângere, decât că ei au primit la început doar 1 litru de gaz, pe când gospodarii și căruțașii au primit 1 1/2 litru. Referitor la acestea, judecătorul Turi a relatat că la început, când era penurie de gaz, gospodărilor care țineau animale și căruțașilor într-adevăr le-a dat 1 1/2 litru de gaz, iar ȣiganilor, care zi și noapte stau degeaba, deoarece nu le place munca și dacă ar vrea să-i trimită la muncă patriotică ei spun că sunt lipiți pământului, de aceea nici muncă patriotică nu vor să facă, le-a dat mai puțin.

Observație

Cu ocazia anchetei s-a constatat că ȣigani aproape că nu știau ce este scris în denunț. Din aceasta ne dăm seama că este vorba despre o înțelegere între ei, ceea ce este la ordinea zilei la Răscruci, deoarece câțiva oameni vor în așa măsură să-i influențeze pe cei din sat, încât dacă nu reușesc acest lucru în rândul celorlalți locuitori, atunci îi angajează pe ȣigani la relatări false.

În comuna Răscruci învrăjbirile între maghiari sunt la ordinea zilei, mereu îl denunță careva pe celălalt, iar aceasta nu este doar opera celor 1-2 oameni

cărora le pare rău după vechea lor funcție de judecător ci, precum reiese și din denunț, iau parte la ea și cei a căror sarcină ar fi să îndemne populația la bună înțelegere.

În comuna Răscruți cea mai mare parte a locuitorilor este de religie reformată, iar judecătorul Turi nu are altă vină decât că este de religie romano-catolică, de aceea au pornit această goană împotriva lui, cu toate că își face cumsecade meseria.

Denunțul a fost redactat de Pál Gyula, învățător reformat.

Investigat de: Hunyadi János ofițer adjunct și Nagy László jandarm.

Personal de încredere: Bálint András, născ. la 16 august 1896, ref., căsătorit, din Răscruți, nr. de casă 192, și Kallós György D., născ. la 2 mai 1909, ref., căsătorit, din Răscruți, nr. de casă 382.

[ANEXA 1]

A válaszüti cigányság a következő bánásmódok ellen tiltakozik:

1941 jan. 18-án táncmulatságunk volt este 23 óráig, ugyan ezen este a helybeli románság reggelig mullatot, mivel különbök ők mind mi, akik mindig kitartottunk a magyarság mellett.

Emellett tanuskodom ha kell eskü mellett is:
Lőrincz Miklós

Ha a községi bíróhoz fodulunk bárminémű kéréssel a felelete az, hogy a cigányságnak nincs törvénye, hanem csak a bot. Nem emberségesen felel, hanem durván embertelenül, botozást és a házunkból való kiverést hajtogatja.

E mellett tanuskodom eskü terhe alatt:
Senyei Jani, Fodor István, Szönyi Mihály

Egy petroleum kiosztásnál azt mondta, hogy a cigányoknak nem jár petróleum, hanem csak a románoknak. Más esetbe pedig azt mondta, hogy bármit tehetünk vele, ha a cigányok még kapnak petróleumot.

Buba József, Péter Ferencz, Fazakas József, Ástiléan Ferencz

Szeretnénk, ha sérelmeink orvoslást nyernének, mert amiért mi cigányok vagyunk bármikor versenyre kelünk magyarság tekintetében akármilyen magyar emberrel.

A sérelmeket mi is érezzük és kérjük ennek mielőbbi kivizsgálását.
Lőrinc Márton, Ötvös Ferencz, Ötvös János, Balázs Márton, Fodor Imre, Fodor Ádám, Lőrinc Károly, Csengeri István, Csengeri János, Lakatos Toni

[TRADUCERE]

Țigani din Răscruți protestează împotriva următorului tratament:

La 18 ian. 1941 am fost la dans până la ora 23, tot în această seară românii localnici au cheuit până dimineață, cu ce sunt ei mai buni decât noi, care întotdeauna am fost de partea maghiarilor.

Depun mărturie despre cele relatate, dacă trebuie și sub jurământ:
Lőrincz Miklós

Dacă ne adresăm judecătorului comunal cu orice fel de problemă, el răspunde că Țigani n-au nici o lege, ci doar bâta. Nu răspunde omenos, ci dur, neomenos, pomeneste de ciomăgeală și scoaterea noastră din case.

Pentru acestea depun mărturie sub jurământ:
Senyei Jani, Fodor István, Szőnyi Mihály

La o împărțire de gaz a spus că Țigani n-ar trebui să primescă gaz, ci doar românii ar trebui să primească. Iar cu o altă ocazie a zis că putem să-i facem orice, dacă Țigani vor mai primi gaz.

Buba József, Péter Ferencz, Fazakas József, Ástíléan Ferencz

Am vrea ca plângerea noastră să fie ascultată, căci chiar dacă suntem Țigani ne întrecem oricând cu orice maghiar în privința maghiarității. Nedreptățile le simțim și noi și cerem cercetarea lor cât mai degrabă.

Lőrinc Márton, Ötvös Ferencz, Ötvös János, Balázs Márton, Fodor Imre, Fodor Ádám, Lőrinc Károly, Csengeri István, Csengeri János, Lakatos Toni

[ANEXA 2]

Bizonyítvány

Alulírott, mint a válaszüti református egyházközség lelkipásztora hivatalosan bizonyítom, hogy Válaszüton ezidőszereint 162 református vallású cigány él, akik már a legrégibb anyakönyvekben is „új magyar” néven szerepelnek, mondhatni őslakók. Valamennyien rendes foglalkozást űznek, mind kőművesek, csizmadia, kerekese, kovácsok, urasági kocsisok, napszámosok. Köztük ilyen nevek vannak mint: Fodor, Szőnyi, Csengeri, Lőrincz stb. Jó magyarságukhoz kétség sem fér. Bizonyítom, hogy a letűnt román uralom alatt nem egyszer próbálták őket magyarságuktól, vallásuktól eltéríteni, de egyetlen egy sem akadt köztük, aki hűtlen lett volna egyházához, nemzetéhez. Igérték nekik templomot, iskolát, gazdasági előnyöket, ha az ortodox vallásra térnek – mindhiába. Amikor az itteni állami elemi iskola magyar tagozatából kidobták gyermekeiket, inkább nem jártatták iskolába, de a román tagozatba nem engedték őket.

Mindig a magyarsággal tartottak és mindenkor a magyar pártra adták le szavazataikat. Magyar dalárdát alakítottak, (talán az egyetlen egész Romániában) és magyar színdarabokat tanultak be és adták elő. Együtt éreztek és együtt

szenvedtek az itteni magyarsággal és együtt örvendeztek és örvendeznek a magyarok feltámadásának.

Ezt a bizonyítványt lelki felelőséggel és abból az alkalomból állítottam ki részükre, hogy nálam különféle panaszokkal és sérelmekkel állottak elő. Hogy ezekből mennyi igaz nem tudom és nem is az én feladatom kivizsgálni. Az azonban bizonyos, hogy megérdemlik, miszerint az itteni közigazgatás méltányosabb elbánásban részesítse őket.

Fülöp Lajos
ref. lelkipásztor.

Válaszút, 1941. január hó 20-án

[TRADUCERE]

Dovadă

Subsemnatul, ca preot al parohiei refomate din comuna Răscruci, aduc în mod oficial dovada că la Răscruci în prezent trăiesc 162 de țigani de religie refomată, care chiar și în cele mai vechi registre poartă numele de „maghiari noi”, așadar putem spune că sunt băștinași. Toți au ocupații serioase, sunt cu toții zidari, cizmari, rotari, fierari, vizitii domnești, zilieri. Printre ei găsim nume ca: Fodor, Szőnyi, Csengeri, Lőrincz etc. Nici nu încap vreo îndoială că n-ar fi buni maghiari. Dovedesc că în timpul stăpânirii române trecute, nu o dată s-a încercat convertirea lor, ori au fost îndemnați să renunțe la statutul de maghiar, dar nu s-a găsit printre ei nici unul care n-ar fi rămas fidel bisericii, națiunii. Le-au promis biserici, școli, avantaje economice, dacă s-ar converti la religia ortodoxă – fără nici un rezultat. Atunci când s-a interzis copiilor lor să frecventeze școala primară a secției maghiare de aici, mai bine nu i-au mai trimis la școală, dar nu i-au lăsat la secția română.

Au ținut întotdeauna cu maghiarii și au votat întotdeauna partidul maghiar. Au înființat un cor maghiar (poate singurul din toată România) și au învățat și au interpretat piese de teatru maghiare. Au simțit și au suferit împreună cu maghiarimea de aici, s-au bucurat și se bucură și astăzi împreună cu noi de învierea maghiară.

Am redactat această dovadă pentru ei, cu responsabilitate sufletească și din motivul că au venit la mine cu tot felul de plângeri și incriminări. Cât este adevărat din ele nu știu și nici nu este sarcina mea de a cerceta. Sigur însă este faptul că acești oameni merită ca administrația de aici să se poarte cu ei mai echitabil.

Fülöp Lajos
pastor reformat

Răscruci, 20 ianuarie 1941

(Arh.St.Cluj, Prefectura județului Cluj, dos. 799/1941, f.2-6)

[1] Localitate în județul Cluj. În urma Dictatului de la Viena din 30 august 1940, nord-vestul Transilvaniei, cuprinzând Clujul și regiunile de-a lungul versanților vestici ai Carpaților, până în apropierea Brașovului, au intrat în componența statului maghiar.

[2] Declarații ale țiganilor din Răscruci și alte documente referitoare la acest caz, în același dosar, f.9-16.

Ministerul Afacerilor Interne
Cabinetul Ministrului
Nr. 2941/27 mai 1941

[Către] Direcțiunea Generală a Poliției

Din ordinul domnului general Antonescu, rog a lua foarte urgente măsuri:

a. internarea în lagăr a capilor comuniști și a tuturor comuniștilor din Iași, Galați, Constanța, Ploiești, București. Giurgiu.

b. De a se evacua din București în minimum de timp toți străinii care nu au domiciliu stabil în acest oraș ori care sunt periculoși, cu excepția germanilor, italienilor, americanilor și în general acelor care nu reprezintă nici un pericol pentru stat.

c. Idem să scoată țigani, în special nomazii și șătrarii din marginile Bucureștiului.

Domnul general Antonescu mi-a comunicat că a ordonat mai de mult aceste măsuri și până acum nu s-au executat.

Ministrul Afacerilor Interne
General Divizie D.I. Popescu

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 257/1939, f.182)

România
Ministerul Afacerilor Interne
Cabinetul Subsecretarului de Stat
Nr. 649/5 mai 1942

*Secret
Urgent*

**[Către] Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei**

Am onoare a vă trimite copie de pe ordinul nr. 26.756/1942 al Președinției Consiliului de Miniștri, după care vă rugăm să binevoiți a lua cunoștință și a ne comunica datele ce se cer prin acest ordin.

Secretar General
Colonel magistrat V.T. Gelep

Ministerul Afacerilor Interne
Cabinetul Ministrului
Nr. 2941/27 mai 1941

[Către] Direcțiunea Generală a Poliției

Din ordinul domnului general Antonescu, rog a lua foarte urgente măsuri:

a. internarea în lagăr a capilor comuniști și a tuturor comuniștilor din Iași, Galați, Constanța, Ploiești, București. Giurgiu.

b. De a se evacua din București în minimum de timp toți străinii care nu au domiciliu stabil în acest oraș ori care sunt periculoși, cu excepția germanilor, italienilor, americanilor și în general acelor care nu reprezintă nici un pericol pentru stat.

c. Idem să scoată țigani, în special nomazii și șătrarii din marginile Bucureștiului.

Domnul general Antonescu mi-a comunicat că a ordonat mai de mult aceste măsuri și până acum nu s-au executat.

Ministrul Afacerilor Interne
General Divizie D.I. Popescu

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 257/1939, f.182)

România
Ministerul Afacerilor Interne
Cabinetul Subsecretarului de Stat
Nr. 649/5 mai 1942

*Secret
Urgent*

**[Către] Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei**

Am onoare a vă trimite copie de pe ordinul nr. 26.756/1942 al Președinției Consiliului de Miniștri, după care vă rugăm să binevoiți a lua cunoștință și a ne comunica datele ce se cer prin acest ordin.

Secretar General
Colonel magistrat V.T. Gelep

[ANEXĂ]

**Copie de pe ordinul nr. 26.756/1942 al Președinției Consiliului de Miniștri,
Cab. B.B.T., către Ministerul Afacerilor Interne**

Secret-Urgent

În conformitate cu ordinul D-lui Mareșal Ion Antonescu, relativ la trimiterea peste Bug[1] a ȝiganilor nomazi, cu onoare vă rog să binevoiți a dispune să se trimită acestui Cabinet, de urgență, un studiu care să cuprindă: regiunile de strângere; cum se pot organiza convoaiele; itinerarul de urmat; cine îi conduce și păzește; punctele de unde urmează a fi trecuți peste Prut, Nistru și Bug.

Secretar General al Președinției Consiliului de Miniștri
O. Vlădescu

(Arh.St.București, Inspectoratul Regional de Jandarmi, dos. 258/1942, f.13-14)

[1] Este vorba de limita răsăriteană a teritoriului numit generic „Transnistria”, cuprins între apele Nistru și Bug, până la limanul Niprului, trecut sub administrație civilă românească după declanșarea războiului contra Uniunii Sovietice. Asupra acestei regiuni, în anii celui de-al doilea război mondial, vezi: Al. Dallin, *Odessa, 1941-1944. A case of study of Soviet territory under foreign rule*, Santa Monica, Rand Corporation, 1957; E. Völkl, *Transnistrien und Odessa (1941-1944)*, Regensburg, Lassleben, 1996; Rodica Solovei, *Din viața culturală a Transnistriei (1941-1943)*, în „Revista de istorie a Moldovei”, IX, 1998, nr. 1-2, p.30-42; Igor Niculcea, *Organizarea administrativ-teritorială a Transnistriei. 1941-1944*, în vol. *Relații româno-ucrainiene. Istorie și contemporaneitate*, Satu Mare, 1999, p.233-235; Olivian Verenca, *Administrația civilă română în Transnistria. 1941-1944*, ed.II, îngrijită de Șerban Alexianu, București, Edit. Vremea, 2000.

148

Ministerul Afacerilor Interne. Cabinet
Nr. 33.911/17 mai 1942

Către Inspectoratul General al Jandarmeriei

Cu onoare vi se face cunoscut că Ministerul Afacerilor Interne are nevoie a cunoaște în mod absolut precis care este numărul ȝiganilor din categoriile de mai jos, și anume:

1. ȝigani nomazi (căldărari, lingurari etc).
2. ȝigani stabili, și anume numai acei care, deși nenomazi, sunt condamnați recidiviști sau nu au mijloace de existență, sau ocupație precisă din care să trăiască în mod cinstit prin muncă și deci constituie o povară și un pericol pentru ordinea publică. Toți aceștia vor fi înregistrați cu familiile lor (adică: soț, soție, copii minori sau majori, dacă trăiesc sub același acoperiș).

În acest scop, atât organele poliției, cât și ale jandarmeriei vor efectua un recensământ al tuturor acestor țigani, într-o singură zi, și anume în ziua de 31 mai 1942.

Recensământul se va face după un plan bine stabilit, în scopul de a se înălțura posibilitatea ca cei în cauză să se poată sustrage acestui recensământ[1]. Fiecare autoritate polițienească va întocmi apoi câte un tabel nominal în dublu exemplar pe categorii, în care se va specifica: sălașul (numai pentru cei nomazi); numele și prenumele, bărbați, femei, copii; animale; căruțe; ocupația. Aceste tabele vor fi păstrate, spre a fi folosite atunci când se vor ordona măsurile ce se vor hotărî contra acestora.

Pe data de 10 iunie 1942 se vor primi la Minister două situații numerice – conform modelului anexat –, una pentru țiganii nomazi și una pentru cei stabili, care fac obiectul ordinului de față.

După efectuarea recensământului și până la noi ordine, toți țiganii specificați în tabele nu mai pot să se deplaseze în afara județului în care au fost recenzați și vor fi ținuți în strictă evidență de organele polițienești.

Ministerul Subsecretar de Stat,
General de divizie C.Z. Vasiliu

(Arh.St.București, Inspectoratul Regional de Jandarmi, dos. 258/1942, f.6)

[1] Oferim ca exemplu un fragment din „Planul de lucru nr. 3199” elaborat de Poliția din Bacău, în vederea efectuării recensământului, decis finalmente – cum se va vedea din documentele publicate de noi mai jos – pentru data de 25 mai: „Începând de astăzi, 24 mai 1942, orele 14, se vor închide barierele orașului și nu se va mai lăsa să intre sau să iasă nici un țigan din oraș, inclusiv în cursul zilei de 25. Vor fi lăsați să iasă din oraș numai țiganii care n-au domiciliu în Bacău și țiganii nomazi, care vor fi chiar scoși”. Apoi, se vor face 27 echipe de polițiști, care vor înscrie în tabele țiganii nomazi, pe categorii. După efectuarea recensământului „și până la noi ordine, toți țiganii specificați în tabele nu se vor mai deplasa în afara județului” (cf. *Deportarea romilor în Transnistria. De la Auschwitz la Bug*, ed. V. Ionescu, București, Edit. Aven amentza", 2001, p.102-103).

România
Ministerul Afacerilor Interne
Cabinetul Subsecretarului de Stat
Nr. 1020/21 mai 1942

Foarte urgent
Secret

Inspectoratul General al Jandarmeriei

Urmare la nr. 34.050 din 17 mai 1942, cu onoare vă rugăm să binevoiți a dispune urgentarea operațiilor de recensământ ordonate, astfel ca ele să fie terminate până în ziua de 25 mai 1942, în loc de 31 mai 1942, așa cum s-a dispus prin ordinul cu nr. menționat mai sus, iar comunicarea rezultatelor către acest departament să se facă în ziua de 31 mai 1942, în loc de 10 iunie 1942.

Cele de mai sus sunt hotărâte prin ordinul D-lui Mareșal Ion Antonescu transmis acestui departament.

Secretar General
Colonel magistrat V.T. Gelep

(Arh.St.București, Inspectoratul Regional de Jandarmi, dos. 258/1942, f.16)

România
Ministerul Afacerilor Interne
Cabinetul Subsecretarului de Stat
Nr. 1051/24 mai 1942

Strict secret
Foarte urgent

Inspectoratul General al Jandarmeriei

Urmare la nr. 1020 din 21 mai 1942, cu onoare vă trimitem alăturat, în copie, ordinul Președinției Consiliului de Miniștri nr. 70-S/1942, privitor la modul de evacuare a ȝiganilor nomazi, precum și la clasarea și statistica ȝiganilor stabili din regiunile București, Pitești, Ploiești și Buzău, în primul rând, și ulterior pentru acei din celelalte centre urbane și rurale ale țării.

Odată cu rezultatele cerute prin ordinul nr. 1020 din 21 mai 1942, rezultatele care urmează să sosească la acest departament pe ziua de 31 mai 1942, ni le veți comunica și pe acelea care decurg din executarea ordinului Președinției nr. 70-S/1942, ce se anexează.

Pentru conferința prevăzută de ultimul aliniat al ordinului Nr. 70-S/1942 se vor da dispoziții ulterioare, în vederea trimiterii delegațiilor dvs.

Secretar General,
Colonel magistrat V.T. Gelep

[ANEXĂ]

**Copie de pe ordinul Președinției Consiliului de Miniștri nr. 70-S/1942
către Ministerul Afacerilor Interne[1].**

Pentru asigurarea ordinii interne și eliminarea elementelor eterogene și parazitare, am onoare a vă transmite următoarele dispoziții ale Domnului Mareșal Antonescu:

1. Țiganii nomazi, grupați în șatre din toată țara, vor fi imediat dirijați pe jos și pe drumurile cele mai scurte, prin organele de jandarmerie, spre Transnistria, unde vor fi instalați prin grija guvernământului; legiunile de jandarmi vor urmări mișcarea lor lunar; se va raporta Cabinetului Militar stadiul ei.

2. Se va face o clasare și o statistică a țăganilor din regiunea București, Pitești, Ploiești și Buzău, în vederea trimerii și acestora în Transnistria. Se va stabili prin clasare categoriile ce vor fi exceptate (cei cu ocupații folositoare) și se vor face studiile necesare transportului C.F. până la Dunăre (Oltenița-Giurgiu).

Paralel, S.S. al Marinei va studia transportul lor pe apă de la Giurgiu-Oceacov-Bug și, după posibilitățile lui de execuție, se vor stabili grupele și data plecării lor.

Ulterior, în raport cu posibilitățile de transport, se vor degaja toate centrele urbane și apoi cele rurale de toți țăganii parazitari, retrograzi și necinstiți, pripășiți și tolerați prin o condamnabilă nepăsare a conducerii treburilor noastre publice de până acum[2].

Toate aceste măsuri au un caracter strict secret, pentru a se evita sustrageri și agitații de spirite. Nici organelor de execuție, nici șatrelor nomade nu li se va arăta nici scopul, nici destinația finală. Ridicarea țăganilor din București se va face în masă și prin surprindere, însă organizat și cu omenie.

Transportul pe apă se va face în șlepuri, sub pază militară cu jandarmi. Hrana pentru toată durata transportului va fi imbarcată la plecare, spre a se evita pe cât posibil opriri și posibilități de evadare.

Operația va începe în luna iunie, pentru a le dea posibilitatea de instalare pe timpul verii și de agonisire a mijloacelor de trai pentru iarna viitoare.

Ministerul de interne va convoca o conferință a tuturor organelor interesate (poliție, jandarmerie, C.F., marină, sănătate publică, guvernământ), pentru stabilirea tuturor detaliilor de execuție și va prezenta Domnului Mareșal planul general al operației.

D.O.

Șeful Cabinetului Militar
Colonel Davidescu

(Arh.St.București, Inspectoratul Regional de Jandarmi, dos. 258/1942, f.1-3)

[1] Dintr-o altă sursă arhivistică, dispozițiile mareșalului Antonescu au fost publicate și de Vasile Ionescu în vol. *Deportarea rromilor în Transnistria. De la Auschwitz la Bug*, București, Edit. „Aven amentza”, 2001, p.101-102.

[2] Deși nu a existat o legislație discriminatorie evidentă în ceea ce privește populația roma în perioada regimului I. Antonescu, conducătorul statului a promovat o politică obscură în această direcție, în primul rând prin ordine verbale date subalternilor sau rezoluții pe marginea unor documente, cum rezultă și în cazul de față.

În fapt, problema romilor s-a pus încă din ședința Consiliului de Cabinet din 7 februarie 1941, chiar de I. Antonescu, din care reproducem aici partea ce ne interesează: „Un al treilea aspect, foarte dureros, al vieții orașelor noastre, îl prezintă mahalalele, și aceasta este o problemă care privește Ministerul de Interne, împreună cu primăria. Din timpuri îndepărtate, de când s-a desființat robia, și mai ales după război, a fost o invazie a tuturor țăganilor și a tuturor elementelor slabe de la sate. Tot ce nu era capabil la sate să ducă o muncă grea a venit la oraș, unde, prin diferite mijloace, își câștigă existența, fără să muncească. De aceea, în împrejurimile Bucureștilor s-au creat mahalale infectate de oameni fără căpătâi, care ați văzut cum au inundat în stradă zilele trecute, când a fost rebeliunea [legionară]. Au comis jafuri și erau pe punctul să dea statul peste cap, dacă nu era energie. Toți țăganii din București trebuie scoși. Dar înainte de a-i scoate, trebuie să ne gândim unde îi ducem și ce facem cu ei. Soluția ar fi fost să așteptăm până se asanează Bălțile Dunării, ca să facem sate țigănești acolo și să-i ocupăm cu pescuitul etc. Până atunci, trebuie însă mult timp. O altă soluție este să intrăm în tratative cu proprietarii mari. În Bărăgan, totdeauna a fost lipsă de brațe de muncă. Să construim aceste sate, nu definitiv, dar să facem niște case și barăci, organizație sanitară, comerț, cârciumi etc. Să facem o statistică a lor și-i ridicăm odată, în masă, și-i aducem în acele sate. Facem trei-patru sate, de câte 5-6000 familii, și instalăm acolo gardienii împrejurul lor, să nu poată să iasă. Ei își trăiesc viața acolo și găsesc de muncă acolo” (*Stenogramele ședințelor Consiliului de Miniștri. Guvernarea Ion Antonescu*, II, ed. M.D. Ciucă, A. Teodorescu, B.Fl. Popovici, București, Arhivele Naționale ale României, 1998, p.181). Ideea a fost reluată și în ședința Consiliului de Miniștri din 11 martie 1941, cu ocazia discutării Legii muncii obligatorii, lege ce trebuia să aibă ca bază principiul că „țara trebuie să fie redresată”, iar acest lucru nu se putea împlini decât „prin muncă intensivă și coordonată a tuturor”. Se căuta așadar impunerea unei „mistici a muncii”. În acest context, Mihai Antonescu vedea rezolvată și problema țăganilor, atât prin scoaterea acestora din capitală sau alte mari centre urbane, cât și prin implicarea infractorilor în activități socialmente necesare (*Ibidem*, p.593-595).

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei Secția a III-a

Situație cuprinzând efectivele ȋiganilor nomazi aflați pe întreg teritoriul rural și urban al țării la data de 25 mai 1942

Denumirea Inspectoratului	Numărul sălașelor	Numărul membrilor	Vehicule	Animale	Obs.
Alba Iulia	67	905	62	243	
Craiova	63	1985	286	705	
București	36	2205	253	513	
Constanța	18	923	164	434	
Galați	37	1.903	316	702	
Chișinău	4	155	18	28	
Cernăuți	3	116	13	18	
Iași	8	182	31	67	
Total	236	8374	1143	2710	
Aflați ulterior recenzării:					
Alba Iulia	9	463	-	-	
Iași	2	68	-	-	
Total general	247	8905	1143	2710	

(Arh.St.București, Inspectoratul Regional de Jandarmi, dos. 258/1942, f.20)

M.A.N.
Direcția Subzistențelor Armatei
No. 6324/28 mai 1942

Cu onoare se face cunoscut următoarele:

Domnul Mareșal Ioan Antonescu - Conducătorul Statului - a dat următorul ordin în rezoluție pe o notă informativă a Ministerului de Justiție, referitor la scoaterea ȋiganilor din orașe și izolarea lor în tabere de muncă forțată, din cauza numeroaselor cazuri de furt ce le săvârșesc:

„Să o facă Prefectul.

– Domnul general Popescu[1] trebuie să-mi soluționeze această problemă cât mai curând.

– ȋiganii să fie ridicați și dați la munci, la grădinile armatei, proprietari.

– Să fie puși să trăiască în bordeie, unde nu sunt barăci”.

Prin ordinul în rezoluție dat de domnul ministru subsecretar de stat al aprovizionării, pe referatul no. 6324 din 23 mai 1942 al Dir. Subzistenței Armatei, s-a aprobat ca ȋiganii, atât cei din orașul Pitești, cât și din restul țării, să

fie dați în grădinile de zarzavat ale armatei, unde se pot întrebuința cu mult folos la lucrări mai brute de pregătirea terenurilor în grădinile de zarzavat și mai cu seamă să fie întrebuințați de comandamentele teritoriale la fabricarea cărămizilor, atât de necesare pentru construcții, la grădini și reședința comandamentelor și unităților, unde urmează să fie repartizați după nevoi.

Față cu cele de mai sus, cu onoare rugăm să binevoiți a lua legătură cu prefectii de județe pentru a vi se repartiza numărul de țigani de care aveți nevoie pentru lucrări brute la grădini și fabricarea cărămizilor necesare în construcții[2].

Secretar General
General N. Velescu

(Arh.St.Botoșani, Prefectura jud.Botoșani, dos. 99/1942, f.162)

[1] Generalul Dumitru I. Popescu a fost ministru de interne în intervalul 21 ianuarie 1941-23 august 1944.

[2] Documentul a fost expediat tuturor prefecturilor.

153

Legiunea Jandarmi Hotin
No. 1731/28 mai 1942

Către Inspectoratul General al Jandarmeriei Serv. Jandarmeriei Secția a III-a

La ordinul nr. 3405 și ordinul telegrafic nr. 34.137/1942, referitor la recensământul țiganilor nomazi și nenomazi aflați pe raza Legiunii Jandarmi Hotin la data de 25 mai 1942.

Avem onoare a înainta alăturat următoarele situații numerice, după modelul dat prin ordinul nr. 34.050/1942.

1. Una situație numerică (anexa 1) de țiganii nomazi aflați pe raza Legiunii la data de 25 mai 1942 și

2. Una situație numerică (anexa 2) de țiganii nenomazi aflați pe raza Legiunii la data de 25 mai 1942.

Comandantul Legiunii Jand. Hotin
Maior Drăgulescu

[ANEXA 1]

Inspect. Jandarmi Cernăuți

Legiunea Jandarmi Hotin

Situație (Anexa 1)

De țigani nomazi aflați la data de 25 mai 1942 pe raza Legiunii Jandarmi Hotin (teritoriul rural)

Numărul sălașelor	Bărbați	Femei	Copii	Total	Vehicule	Animale
3	9	8	34	51	9	13

Se certifică de noi exactitatea prezentei situații numerice.

Comandantul Legiunii Jandarmi Hotin
Maior Drăgulescu

[ANEXA 2]

Inspect. Jandarmi Cernăuți

Legiunea Jandarmi Hotin

Situație (Anexa 2)

De țigani nenomazi aflați la data de 25 mai 1942 pe raza Legiunii Jandarmi Hotin (teritoriul rural)

Bărbați	Femei	Copii	Total	Vehicule	Animale
9	11	33	53	3	4

Se certifică de noi exactitatea prezentei situații numerice.

Comandantul Legiunii Jandarmi Hotin
Maior Drăgulescu

(Arh.St.București, Inspectoratul Regional de Jandarmi, dos. 258/1942, f.90-92)

154

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei
No. 34.647/30 mai 1942

Către Inspectoratul Jandarmi București

Ca urmare a ordinului circular nr. 34.050 din 17 mai 1942, referitor la recensământul țiganilor, cu onoare vi se face cunoscut că în conformitate cu ord. nr. 1051 din 24 mai 1942, al Ministerului Afacerilor Interne, se ordonă următoarele:

Toți țiganii nomazi, adică cei recenzați din categoria I, aflați în raza Inspectoratului dvs., vor fi evacuați treptat printr-o măsură de împingere în raza Inspectoratului Galați, și anume în Legiunea Jandarmi Buzău.

De asemenea, la fel se va proceda cu țiganii nomazi pe care Inspectoratul București îi va primi de la Inspectoratul Jandarmi Craiova și de la Inspectoratul Jandarmi Alba Iulia (prin punctul Bran).

Operațiunea se va face treptat, din post în post, din legiune în legiune, sub păză și dându-se posibilitate țăganilor în cauză de a-și agonisi cele necesare hranei pe timpul deplasării.

Inspectoratul va raporta telefonic Inspectoratului General al Jandarmeriei săptămânal, în fiecare luni dimineața până la orele 12, câte sălașe și cu câți membri a primit de la Inspectoratul vecin și câte sălașe au evacuat în Inspectoratul Jandarmi Galați.

Vi se va face cunoscut de I.G.J. când Inspectoratul Craiova și Alba Iulia au terminat complet evacuarea.

Șeful Serviciului Jandarmeriei
Colonel C-tin Tobescu

Șeful Secției a III-a
Căpitan N. Diaconescu

(Arh.St.București, Inspectoratul Regional de Jandarmi, dos. 258/1942, f.57)

155

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei Secția a III-a
Nr. 34.647/30 mai 1942

Secret

Către Inspectoratul Jandarmi Chișinău

Ca urmare ord. circular nr. 34.050 din 17 mai 1942, referitor la recensământul țăganilor.

Cu onoare vi se face cunoscut că în conformitate cu ord. nr. 1051 din 24 mai 1942, al Ministerului Af. Interne, se ordonă următoarele:

Inspectoratul Jandarmi Chișinău va primi toți țiganii nomazi trecuți de către Inspectoratul Jandarmi Cernăuți, Iași, Galați și Constanța prin punctele Reni, Cahul, Fălciu, Albița, Țuțora, Sculeni, Ștefănești și prin legiunea Hotin.

Va dispune împingerea lor către est în teritoriul Legiunilor Tighina, Lăpușna, Orhei și Soroca. Împingerea se va face treptat, sub pază și dându-li-se posibilitatea de a-și agonisi mijloacele de existență. Inspectoratul va fixa liniile pe care se va face circulația lor și zonele în care pot fi lăsați pentru poposire și muncă.

Aceeași măsură se va aplica și tuturor sălașelor de țigani care se găsesc astăzi pe teritoriul Basarabiei.

Pe măsură ce aceste sălașe (primite și aflate pe teritoriul Basarabiei) ajung la Nistru, dispuneți trecerea lor la est și predarea lor Legiunilor din Inspectoratul Jandarmi Transnistria.

Punctele de trecere și predare vor fi: Tighina, Criuleni și Coșăuți.

Se va raporta săptămânal telefonic Inspectoratului General al Jandarmeriei, în fiecare luni dimineața până la orele 12, numărul sălașelor de țigani (cu câți membri) ce a primit de la Inspectoratele vecine și numărul sălașelor de țigani predate Inspectoratului Jandarmi Transnistria.

Inspector General al Jandarmeriei,
General C.Z. Vasiliu[1]

Șeful Serviciului Jandarmeriei
Colonel C-tin Tobescu

[Notă] Operațiunea ordonată are caracter strict secret. Scopul ei final nu trebuie cunoscut de executanți. Ca consecință, trecerea convoaielor peste Nistru se va cunoaște numai de Legiunile care execută această operație.

(Arh.St.București, Inspectoratul Regional de Jandarmi, dos. 258/1942, f.65)

[1] Constantin Z. Vasiliu a fost subsecretar de stat la Ministerul de Interne între 5 ianuarie 1942-23 august 1944. A îndeplinit și funcția de inspector general al Jandarmeriei.

156

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei
Nr. 34.647/30 mai 1942

Către Inspectoratul Jandarmi Transnistria

Ca urmare a ordinului nr. 1051 din 24 mai 1942, al Ministerului Afacerilor Interne, urmat după ordinul nr. 70-S/1942, al Președinției Consiliului de Miniștri, binevoii a cunoaște următoarele:

Țigani nomazi colectați de Inspectoratul Jandarmi Chișinău vor fi trecuți treptat în Inspectoratul Transnistria prin punctele: Tighina, Criuleni și Coșăuți. Toți acești țigani vor fi plasați în zonele indicate de Guvernământul Transnistria (noi credem proprie zona de la nord de linia Tiraspol – Berizovca și fără a li se permite deplasarea la sud de această limită).

În acest scop se vor lua măsuri la punctele indicate pentru primirea, înscrierea și dirijarea acestora în zonele afectate lor.

Inspectoratul va raporta telefonic săptămânal I.G.J., în fiecare marți dimineața până la orele 12, pentru săptămâna expirată, numeric, câte sălașe și cu câți membri a primit de la Inspectoratul Chișinău.

Totodată, se vor întocmi la punctele de trecere tabele nominale în care să se țină evidența tuturor celor trecuți, indicându-se data trecerii, punctul de trecere, numărul sălașelor (specificându-se pe categorii pentru fiecare sălaș, bărbați, femei, copii, cai, cățări, căruțe).

Tabelele se vor îndosaria și trimite în dublu exemplar Inspectoratului General al Jandarmeriei la terminarea operațiunii de primirea acestor țigani.

Se va comunica Inspectoratului dvs. data când Inspectoratul Chișinău a terminat evacuarea.

Pentru documentare se anexează în copie: ordinul nr. 34.647 din 30 mai 1942 al Inspectoratului General al Jandarmeriei, dat spre executare Inspectoratului Chișinău; ordinul nr. 1051/1942 al Ministerului Afacerilor Interne; ordinul nr. 70-S/1942 al Președinției Consiliului de Miniștri, anexă la ordinul nr. 1051/1942 al Ministerului Afacerilor Interne.

Inspector General al Jandarmeriei
General C.Z. Vasiliu

Șef Serviciului Jandarmeriei
Colonel C. Tobescu

(Arh.St.București, Inspectoratul Regional de Jandarmi, dos. 258/1942, f.67)

157

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei Secția a III-a
Nr. 34.647/31 mai 1942

Secret

**Către Ministerul Afacerilor Interne
Cabinet**

La ord. dvs. nr. 1051 din 24 mai 1942, referitor la evacuarea ȝiganilor nomazi, am onoare a vă raporta că Inspectoratul General al Jandarmeriei a transmis tuturor formațiunilor sale din subordine ordinele necesare pentru executarea operațiilor de evacuare a ȝiganilor nomazi de pe întreg cuprinsul țării în Transnistria.

Modul cum acest Inspectorat General a conceput executarea operațiunii arătate mai sus este prevăzut în darea de seamă ce se anexează[1].

Pentru executarea evacuării ȝiganilor nenomazi, problema este lăsată în suspensie până la primirea ordinului, ca rezultat al dispoziției Președinției Consiliului de Miniștri de a se rezolva această chestiune în cadrul unei conferințe.

Inspector General al Jandarmeriei,
General C.Z. Vasiliu

Șeful Serviciului Jandarmeriei,
Colonel C. Tobescu

(Arh.St.București, Inspectoratul Regional de Jandarmi, dos. 258/1942, f.21-22)

[1] Vezi harta de la finele volumului, cap. Ilustrații (harta 1).

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei
No. 35.031/4 iunie 1942

Către Inspectoratul Jandarmi Galați

Ca urmare a ordinului nr. 34.647 din 30 mai 1942, referitor la evacuarea țiganilor nomazi, cu onoare vi se face cunoscut următoarea adăugare la ordinul amintit.

„Evacuarea acestor țigani se va face de Insp. Jand. Galați în Insp. Jand. Chișinău, prin punctele Reni, Oancea și Fălciu, iar o parte din țiganii nomazi, și anume din cei primiți din Insp. Jand. București, prin Legiunea Jandarmi Buzău, vor fi îndrumați și în Insp. Jand. Iași.

Aceasta pentru a micșora sarcinile de serviciu impuse legiunilor din sudul Basarabiei.

S-a dat ordin în acest sens și Insp. Jandarmi Iași.

Luăți măsuri de executare, dând ordinele de urmare legiunilor în cauză spre a-i lua în primire”.

D.O.

Șeful Serviciului Jandarmeriei
Colonel C-tin Tobescu

Șeful Secției a III-a
Căpitan N. Diaconescu

(Arh.St.București, Inspectoratul Regional de Jandarmi, dos. 258/1942, f.56)

Inspectoratul Jandarmi Galați
Biroul Poliției
Nr. 591/4 iunie 1942

Secret

**Către Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei**

La ordinul dvs. nr. 34.647 din 30 mai 1942, relativ la evacuarea țiganilor în Inspectoratul Jandarmi Chișinău prin punctele Oancea și Reni, și urmare la raportul telefonic nr. 197 din 17 mai 1942 al Legiunii Jandarmi Covurlui, prin care a raportat ruperea podului de peste râul Prut pe șoseaua Galați – Reni, am onoarea a raporta că până în prezent nu s-a reluat circulația pe șoseaua Galați – Reni, din cauză că podul de peste Prut nu s-a reparat.

Legiunea Jandarmi Covurlui, cu raportul nr. 338 din 3 iunie crt., raportează că reparația podului se face de către șantierele Reșița și va dura cel puțin o lună și jumătate.

În această situație, evacuarea ȝiganilor conform ordinului dvs. de mai sus urmează a se face numai prin punctul Oancea – Cahul[1].

Inspectoratul Jandarmi Galați
Lt. colonel Alistar

Șeful Bir. 3 Poliție
Căpitan D. Burcel

(Arh.St.București, Inspectoratul Regional de Jandarmi, dos. 258/1942, f.54)

[1] Documentul este însoțit de următoarea notă: „S-a dat ordin de evacuare ca să se verse și Insp. Iași pentru trecere la Albița. De altminteri, în primul ordin s-a hotărât ca punct de trecere și Fălciu, nu numai Reni și Oancea”.

160

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei
No. 35.031/4 iunie 1942

Către Inspectoratul Jandarmeriei Iași

Urmare la ord. nr. 34.647 din 30 mai 1942.

Cu onoare vi se face cunoscut că ordinul dat se completează cu următoarele dispoziții: Inspectoratul Iași va primi în afară de ȝiganii nomazi de la Inspectoratul Cernăuți și ȝiganii nomazi de la Inspectoratul Galați, pe care îi va vărsa eventual acel Inspectorat, care a primit ordin în acest sens.

Acești ȝigani primiți de la Inspectoratul Galați vor fi îndrumați spre punctul de trecere Albița, prin care se vor preda Insp. Jand. Chișinău.

Dați ordin pentru executare legiunilor în cauză.

Șeful Serviciului Jandarmeriei
Colonel C-tin Tobescu

Șeful Secției a III-a
Căpitan N. Diaconescu

(Arh.St.București, Inspectoratul Regional de Jandarmi, dos. 258/1942, f.61)

161

No. 61.408/6 iunie 1942
Cercul de Recrutare Botoșani

Urgent

Către Prefectura Județului Botoșani

Conform ordinului M.A.N. Direcția Subsistențelor Armatei no. 6324/1942, primit cu ord. Corp IV Armată Serv. Intendenței no. 322.796/1942, în copie mai jos, am onoare a vă ruga să binevoiți a ne comunica până la 8 iunie 1942 următoarele:

1. No. ȝiganilor din orașe disponibili pentru lucru în grădinile de zarzavat.
2. No. ȝiganilor din orașe disponibili pentru fabricarea cărămidilor.

3. Fabricile de cărămidă care s-ar putea înființa sau eventual cele vechi identificate și recunoscute de dv. unde ar putea lucra țiganii.
4. Măsurile luate de dv. pentru executarea ordinului sus citat.

Comandant Cerc. Recrutare Botoșani
Lt. colonel Dimitriu I.

(Arh.St.Botoșani, Prefectura jud.Botoșani, dos. 99/1942, f.162)

162

Nr. 35.141 telefonic din 7 iunie 1942
Inspectoratul General al Jandarmeriei

Către Inspectoratul Jandarmi Galați

La rap[ortul] dvs. nr. 591 din 4 iunie 1942.

Binevoii a cunoaște că în conformitate cu ord. nr. 34.647 din 30 mai a.c. și nr. 35.031 din 4 mai 1942 ale I.G.J., Inspectoratul Galați dispune în afară de punctul de trecere Galați și de alte 2 puncte, la Oancea și Fălcu, plus posibilitatea ca parte să fie transferați în Insp. Jand. Iași.

Șeful Serviciului Jandarmeriei
Colonel C-tin Tobescu

Șeful Secției a III-a
Căpitan N. Diaconescu

(Arh.St.București, Inspectoratul Regional de Jandarmi, dos. 258/1942, f.52)

163

Ministerul Afacerilor Interne
Cabinetul Subsecretariatului de Stat
Nr. 1410 Cab.V/9 iunie 1942

**Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei**

Am onoarea a vă face cunoscut că domnul ministru subsecretar de stat a ordonat ca toți țiganii care intră în prevederile ordinului nostru nr. 1051 din 24 mai 1942, și care se găsesc deținuți în diferite penitenciare, să rămână acolo până la executarea pedepsei, după care se predau unităților de jandarmi, care îi transferă direct în Transnistria.

Secretar General
Colonel Magistrat V.T. Gelep

Locotenent rez.
Th. Pantazopol

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 126/1942, f.1)

Nr. telefonic din 9 iunie 1942
Serviciul Jandarmeriei I.G.J.

Către Inspectoratul Jandarmi Chișinău

La raportul dvs. telefonic nr. 859 din 8 iunie 1942.

Cu onoare vi se face cunoscut că situația dvs. nu corespunde cu cele raportate de Inspectoratul Iași și Inspectoratul Galați.

Astfel, dvs. raportați că ați primit 3 sălașe cu 164 membri, în timp ce Inspectoratul Galați arată că a trecut peste Prut 4 sălașe cu 208 membri, iar Inspectoratul Iași alte 3 sălașe cu 57 membri.

Față de această nepotrivire, verificați din nou situația și raportați luni 15 iunie a.c. situația completă pe ambele săptămâni.

D.O.

Șeful Serviciului Jandarmeriei
Colonel C. Tobescu

Șeful Secției a III-a
Căpitan N. Diaconescu

Tr. plot. Ionescu
Pr. cap. Zamfirescu
Ora 11,25.

(Arh.St.București, Inspectoratul Regional de Jandarmi, dos. 258/1942, f.77)

No. ... telefonic din 9 iunie 1942
Serviciul Jandarmeriei I.G.J.

Către Inspectoratul Jandarmi Galați

La raportul dvs. telefonic nr. 597 din 8 iunie 1942.

Cu onoare vi se face cunoscut că situația dvs. nu corespunde nici cu situația Inspectoratului București, de la care ați primit țișanii nomazi, și nici cu situația de la Chișinău, unde i-ați vărsat.

Astfel, Inspectoratul București arată că a predat în Legiunea Buzău 13 sălașe cu 342 membri, în timp ce dvs. arătați că ați primit numai 2 sălașe cu 133 membri.

Arătați apoi că ați trecut peste Prut în Inspectoratul Chișinău 4 sălașe cu 208 membri, în timp ce Chișinău raportează că nu a primit decât 3 sălașe cu 164 membri.

Față de această nepotrivire, verificați din nou situația și raportați luni 15 iunie a.c. situația completă pe ambele săptămâni.

D.O.

Șeful Serviciului Jandarmeriei
Colonel C. Tobescu

Șeful Secției a III-a
Căpitan N. Diaconescu

Tr. Plot. Ionescu, ora 11,40

Pr. Serg. Voinea

(Arh.St.București, Inspectoratul Regional de Jandarmi, dos. 258/1942, f.78)

166

No. ... telefonic din 9 iunie 1942

Serviciul Jandarmeriei I.G.J.

Către Inspectoratul Jandarmi București

Cu onoare vi se face cunoscut că situația înaintată I.G.J. de țigani nomazi primiți și evacuați în cursul săptămânii de la 1-7 iunie 1942 nu corespunde în raport cu cele arătate de Inspectoratul Galați.

Astfel, dvs. arătați că ați predat Inspectoratului Galați 13 sălașe cu 342 membri, în timp ce Inspectoratul Galați raportează că nu a primit de la dvs. decât 2 sălașe cu 133 membri în județul Buzău.

Față de această nepotrivire, verificați din nou situația și raportați luni 15 iunie a.c. situația completă pe ambele săptămâni.

D.O.

Șeful Serviciului Jandarmeriei
Colonel C. Tobescu

Șeful Secției a III-a
Căpitan N. Diaconescu

Tr. plot. Ionescu, ora 11

Pr. srg. Mateș

(Arh.St.București, Inspectoratul Regional de Jandarmi, dos. 258/1942, f.79)

No. ... telefonic din 9 iunie 1942
Serviciul Jandarmeriei I.G.J.

Către Inspectoratul Jandarmi Iași

La raportul dvs. nr. 278 din 8 iunie 1942, telefonic.

Cu onoare vi se face cunoscut că cele raportate în legătură cu ȧiganii nomazi nu corespund în raport cu cele arătate de Inspectoratul Chișinău.

Astfel, Inspectoratul Chișinău raportează că nu a primit decât 3 sălașe cu 164 membri în Legiunea Cahul, de la Legiunea Covurlui, în timp ce dvs. arătați că ați evacuat un număr de 3 sălașe cu 57 membri prin Legiunea Fălciu.

Față de această nepotrivire, verificați din nou situația și raportați luni 15 iunie 1942 situația completă pe ambele săptămâni.

Se atrage atenția ca ȧiganii trecuți prin punctul Fălciu să nu fie trecuți de 2 ori, adică și de Inspectoratul Iași și de Inspectoratul Galați.

D.O.

Șeful Serviciului Jandarmeriei
Colonel C. Tobescu

Șeful Secției a III-a
Căpitan N. Diaconescu

Tr. plot. Ionescu, ora 11,15

Pr. serg. Negri

(Arh.St.București, Inspectoratul Regional de Jandarmi, dos. 258/1942, f.80)

Nr. 35.340 telefonic din 10 iunie 1942
Inspectoratul General al Jandarmeriei

Către Inspectoratul Jandarmi Constanța

Urmare la nr. 34.647/1942.

Binevoii a cunoaște că s-a dat ordin Legiunii Ialomița de a primi de la Legiunea Ilfov un număr de circa 18 sălașe de ȧigani cu 300 membri, plus 80 căruțe predate de Prefectura Pol. Capitalei. Aceștia urmează aceeași mișcare ca și cei din Ialomița, adică prin Legiunea Brăila.

D.O.

Șeful Serviciului Jandarmeriei,
Colonel C-tin Tobescu

Tr. plot. maj. Musat Ioan
Pr. serg. Grigoriu
ora 13,40

(Arh.St.București, Inspectoratul Regional de Jandarmi, dos. 258/1942, f.71)

Telefonic
Poliția Orașului Botoșani
Nr. 7812/11 iunie 1942

Către Prefectura județului Botoșani

La ordinul dvs. nr. 12.865/1942 – Serviciul Administrativ – avem onoarea a vă raporta că în raza orașului Botoșani se găsesc 22 familii de țigani, care pot fi întrebuințați la lucrul grădinilor de zarzavat, precum și la fabricarea cărămidelor, cu mâna în tipare - fiind lipsă de fabrici de această natură.

În acest oraș se găsesc patru locuri unde se poate lucra cărămidă cu tipare de mână.

De asemenea, în comuna urbană Hârlău se găsesc opt familii care pot fi întrebuințate la lucrul grădinilor de zarzavat, plus opt familii care pot lucra la fabrica de cărămidă cu numele de Gh. Bulancea din acea comună.

Șeful Poliției
Clipa Arcadie

Șeful Biroului Ad-tiv
Aristide Andrei

(Arh.St.Botoșani, Prefectura județului Botoșani, dos. 99/1942, f.164)

Legiunea Jandarmi Rurali Botoșani
Biroul II Jandarmerie
No. 3163/12 iunie 1942

Către Prefectura județului Botoșani

La ordinul nr. 13.865/1942.

Am onoare a raporta că pe teritoriul rural al județului avem 243 de țigani nenomazi, care sunt lipsiți de mijloace și nu au nici case de locuit și care pe timpul iernii se oploșesc pe la alți țigani și se ocupă cu furturi.

În prezent, acești țigani, cea mai mare parte, sunt angajați la munci agricole pe la diferiți proprietari.

Acești țigani sunt din localitățile:

1. Comuna Corni: 46 bărbați, 36 femei și 52 copii între vârstele 3-18 ani.
Total 134.
2. Comuna Sulița: 3 bărbați, 3 femei și 14 copii între vârstele 3-16 ani.
Total 20.
3. Comuna Dăngeni: 3 bărbați, 3 femei și 4 copii între vârstele 5-16 ani.
Total 10.

4. Comuna Coșula: 14 bărbați, 14 femei și 28 copii între vârsta de 5-19 ani. Total 20.

5. Comuna Răchiți: 14 bărbați, 2 femei și 4 copii între vârstele 5-18 ani. Total 20.

Total general 240 de țigani, în care intră bărbați, femei, copii de toate vârstele.

Comandantul Legiunii Jandarmi Botoșani
Locot. colonel Niculescu Paul

(Arh.St.Botoșani, Prefectura județului Botoșani, dos. 99/1942, f.166)

171

Inspectoratul Jandarmi Iași
Biroul III Poliție
Nr. 2309/12 iunie 1942

**Către Inspectoratul G-ral al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei**

La ordinul dvs. telefonic no. 34.881/1942, am onoare a vă raporta spre știința dvs. următoarele:

Legiunea Jandarmi Bacău, cu no. 4236/1942, raportează că în urma contactului luat cu Poliția Bacău, aceasta îi face cunoscut că Comisariatul Poliției Moinești, cu no. 1625 din 1 iunie 1942, raportează că țiganii nomazi vizați de dvs. prin ordinul de mai sus nu mai sunt pe raza acelui Comisariat și că au fost înaintați Parchetului Tribunalului Putna, fiind urmăriți pentru furturi, unde sunt depuși în arestul preventiv, astfel că aceștia nu au mai fost predați acelei legiuni.

Inspectoratul de Jandarmi Iași
Lt. colonel C.D. Chirilovici

(Arh.St.București, Inspectoratul Regional de Jandarmi, dos. 258/1942, f.89)

172

No. 35.669 telefonic din 15.VI.1942
Serviciul Jandarmeriei I.G.J.

Către Inspectoratul Jandarmi Chișinău

La rap[ortul] dvs. telefonic nr. 945 din 13 iunie 1942, vi se face cunoscut că nu se aprobă trecerea prin punctul Crocmaz, pentru că nu pot fi trecuți în Transnistria, nici în județul Ovidiopol și nici în sudul județului Tiraspol, aceasta la cererea Inspectoratului Jandarmi Transnistria.

Modificați deci ordinele ce ați dat.

Rămâne valabil punctul Otaci, adăugat în plus de dvs., făcându-se cunoscut aceasta de I.G.J. și Inspectoratului Transnistria.

D.O.

Șeful Serviciului Jandarmeriei

Colonel C. Tobescu

Șeful Secției a III-a

Căpitan N. Diaconescu

(Arh.St.București, Inspectoratul Regional de Jandarmi, dos. 258/1942, f.66)

173

Inspectoratul General al Jandarmeriei

Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a

Nr. 35.750/16 iunie 1942

Către Inspectoratul Jandarmi 1-10, inclusiv Transnistria

Urmare la ordinul nr. 34.647 și 35.255/1942.

Cu onoare vi se face cunoscut că situațiile Țiganilor nomazi, evacuați, raportați atât pe prima săptămână, cât și pe a doua săptămână nu corespund realității, deoarece datele raportate de diferitele Inspectorate se contrazic.

Inspectoratul General a cerut ca să se raporteze de fiecare Inspectorat câte sălașe și cu câți membri a primit și câte a predat Inspectoratului vecin.

Ca urmare deci, fiecare Inspectorat trebuie să stabilească la punctele de primire și predare dintr-un Inspectorat într-altul (nu în interiorul Inspectoratului, care nu interesează Inspectoratul General al Jandarmeriei) câte sălașe și cu câți membri a primit și câte a predat.

Se înțelege, deci, că predarea și primirea se înregistra la punctele limită de Inspectorate și deci nu se pot admite nepotriviri între Inspectorate.

Pentru exemplificare, se dă mai jos tabelul raportat de Inspectorate a doua oară, după ce s-a dat ordin să se refacă și să se pună la punct primul tabel trimis greșit:

No. crt.	Denumirea Inspectoratului	Numărul sălașelor și membrilor primiți	Numărul sălașelor și membrilor predați	Obs.
1	Timișoara	-	-	
2	Alba Iulia	-	4 / 140	
3	Craiova	1 / 17	14 / 475	
4	București	10 / 508	18 / 488	
5	Constanța	-	-	
6	Galați	8 / 471	16 / 1403	
7	Cernăuți	-	-	
8	Iași	1 / 45	8 / 213	
9	Chișinău	12 / 1919	1 / 9	
10	Transnistria	1 / 9	-	

Rezultă deci nepotriviri evidente, deoarece este inadmisibil ca Inspectoratul Craiova să arate că a trecut în Inspectoratul București 14 sălașe cu 457 membri, iar Inspectoratul Alba Iulia 3 sălașe cu 173 membri, în timp ce Inspectoratul București raportează că a primit în total numai zece sălașe cu 508 membri. Sau, Inspectoratul București arată că a predat în județul Buzău 18 sălașe cu 488 membri, iar Inspectoratul Galați raportează că a primit numai 8 cu 471 membri. Sau, Inspectoratul Galați arată că a predat în Basarabia 16 sălașe cu 1409 membri, la care se adaugă cei predați de Inspectoratul Iași, 8 sălașe cu 213 membri, în timp ce Chișinău raportează că a primit numai 12 sălașe cu 1419 membri.

Se evidențiază, deci, că între Inspectorate nu există o conlucrare serioasă în scopul de a se executa un control eficace, totul fiind lăsat la voia întâmplării.

Pentru luni 22 iunie 1942, orele 18, absolut toate Inspectoratele, inclusiv acelea ce au ca ordin să raporteze numai la completa terminare a evacuării, vor înainta o situație centralizatoare, indicând câte sălașe și cu câți membri au primit de la Inspectoratele vecine în intervalul de timp de la 1-21 iunie 1942, și câți au predat în același interval de timp Inspectoratelor vecine – cifre care trebuie să concorde. Se atrage atenția că ȧiganii primiți de la Chesturi ori poliții în raza Inspectoratului nu fac obiectul unor înscrieri separate, deoarece ei intră în masa ȧiganilor nomazi ai Inspectoratului respectiv.

Dacă și acestă a treia situație, după aceste explicații, pe care Inspectoratul General al Jandarmeriei le găsește complete, se vor repeta greșelile semnalate, cei în cauză vor suferi consecințele.

Șeful Serviciului Jandarmeriei
Colonel C. Tobescu

(Arh.St.București, Inspectoratul Regional de Jandarmi, dos. 258/1942, f.83-85)

174

Nr. 150.856 telefonic din 18 iunie 1942
Inspectoratul General al Jandarmeriei

Către Inspectoratele de Jandarmi 1 – 10

Urmare la nr. 34.647 din 30 mai a.c.

Situația ȧiganilor nomazi ce urma a se raporta către dvs. în fiecare luni până la orele 12 se va înainta începând cu data de 21 iunie a.c. în fiecare duminică până la orele 12, când trebuie să fie primit la I.G.J.

În situația ce se va înainta pe ziua de 21 iunie a.c. vor fi înglobate toate operațiunile de primire și predare, dintre Inspectorate, pe întreg intervalul de timp de la 1-21 iunie a.c.

Șeful Serviciului Jandarmeriei
Colonel C-tin Tobescu

Șeful Secției a III-a
Căpitan N. Diaconescu

(Arh.St.București, Inspectoratul Regional de Jandarmi, dos. 258/1942, f.51)

Inspectoratul Jandarmi Cernăuți
 Biroul Poliție Sig. de Stat
 No. 3448 din 21 iunie 1942

**Către Inspectoratul G-I al Jandarmeriei
 Serv. Jandarmeriei**

La ordinul dvs. nr. 35.750/1942, referitor la situația sălașelor de țigani evacuați, am onoare a înainta alăturată situație din care se constată numărul sălașelor primite de la Inspectoratele vecine și numărul sălașelor predate Inspect. Jandarmi Chișinău în intervalul de timp de la 1 iunie la 21 iunie 1942, precum și numărul sălașelor evacuate în același interval de timp de pe raza acestui Inspectorat.

Totodată raportăm că acest Inspectorat nu a primit ordin să raporteze situația sălașelor de țigani în fiecare luni până la orele 12, după cum prevede ordinul dvs. telefonic nr. 150.856 din 18.VI.1942, și prin care revine a se raporta în loc de luni, duminica până la orele 12.

Inspector Jandarmi Cernăuți,
 Colonel I. Măneucă

Șeful Bir. Pol. Sig. Stat
 Locot. A. Penteleianu

[ANEXĂ]

Inspectoratul Jandarmi Cernăuți

Situația sălașelor de țigani nomazi cat. I primiți de la Inspectoratele vecine și predați Inspect. Jandarmi Chișinău în intervalul de timp de la 1-21 iunie a.c.

Primiți

1. de la Inspect. Jand. Iași (Leg. Botoșani).....	1/12
2. de la Inspect. Jand. Chișinău (Leg. Bălți).....	2/54
Total primiți	3/66

Predați Inspect. Jand. Chișinău: 3/66; în plus, de pe raza Inspectoratului Cernăuți, s-au mai predat: 5/98.

Total predat în intervalul de la 1-21 iunie 1942: 8/164.

Adică, din Inspectoratele vecine primiți în intervalul de timp 1-21 iunie un număr de 3 sălașe cu 66 membri și predați în același interval de timp 8 sălașe cu 164 membri, în care intră și 5 sălașe cu 98 membri de pe raza acestu Inspectorat.

Șeful Biur. Pol. Sig. de Stat
 Locot. A. Penteleianu

(Arh.St.București, Inspectoratul Regional de Jandarmi, dos. 258/1942, f.87-88)

Nr. 36.137 telefonic din 22 iunie 1942
Inspectoratul General al Jandarmeriei

Către Inspectorate de Jandarmi 1-10

Urmare la ordinul nr. 35.750 din 16 iunie 1942.

Se face cunoscut că în situațiile înaintate, privitor pe ȣiganii nomazi, sunt nepotriviri între cifrele arătate de Inspectoratul care predă și între cifrele arătate de Inspectoratul care primește.

Pentru a se înlătura pe viitor astfel de nepotriviri, fiecare inspector va lua înțelegere cu inspectorul vecin, stabilind de comun acord în urma verificărilor cifrele care se raportează I.G.J.

Pentru duminică, 28 iunie 1942, orele 12, Inspectoratele vor înainta situația ȣiganilor nomazi, indicând câte sălașe și cu câți membri au primit de la Inspectoratul sau Inspectoratele vecine și câte au predat, pe întreaga perioadă de la 1-28 iunie a.c.

Șeful Serviciului Jandarmeriei
Colonel C. Tobescu

Șeful Secției a III-a
Căpitan N. Diaconescu

(Arh.St.București, Inspectoratul Regional de Jandarmi, dos. 258/1942, f.81)

Nr. 187 telefonic din 22 iunie 1942
Inspectoratul Jandarmi Timișoara

**Către Inspectoratul General al Jandarmeriei
(Serv. Jandarmeriei)**

La ordinul dvs. nr. 36.119/1942

Raportăm că ȣiganii nomazi primiți de Leg. Jandarmi Arad de la Chestura locală n-au fost nomazi și, dovedindu-se că sunt originari din județul Arad, au fost lăsați pe loc. Chestura Arad din eroare i-a raportat autorităților superioare ca ȣigani nomazi. Ulterior, văzând greșeala, au cerut ștergerea lor din evidența ȣiganilor nomazi.

Totodată, raportăm că pe raza Inspectoratului nu avem cazuri din cele prevăzute în ordinul dvs. nr. 35.950 din 16 iunie 1942.

Inspectoratul Jandarmi Timișoara
Colonel Sârbu

Tr. plot. maj. Degeratu
Pr. plot. Ionescu. Ora 11,25

(Arh.St.București, Inspectoratul Regional de Jandarmi, dos. 258/1942, f.76)

Institutul Central de Statistică
Nr. 55.454/1942 [iulie 7]

REFERAT

La ordinul nr. 7918 c.c./1942 din 27 iunie a.c., prin care ni se transmit dispozițiunile domnului Mareșal Antonescu, am onoare a referi următoarele:

I. Nu există actualmente o statistică privitoare la țigani, așa după cum o cere domnul mareșal. Până la recensământul general din 1930, în statistica românească nu a existat noțiunea de „țigan”. La 1930 apar pentru prima oară în statistica românească țiganii. Instituțiunile au obligat înregistrarea exactă a țiganilor, totuși această înregistrare nu a fost completă pentru mai multe motive. Primul a fost că înseși autoritățile evitau să califice pe cineva ca fiind țigan, acest termen fiind socotit ca pejorativ. Deci, chiar țiganii ușor de identificați erau adeseori menajați din sentiment de condescență sau milă. Al doilea motiv a fost că în multe cazuri – în special în cele de amestec rasial – caracterul etnic țigănesc nu se putea stabili cu certitudine. Adeseori cei declarați țigani protestează energic și se socotesc insultați.

În aceste condițiuni este firesc că numai o parte a țiganilor a fost înregistrată, urmând ca în lucrările ulterioare această înregistrare să se completeze.

În ce privește pe țiganii înregistrați ca atare în 1930, situația lor numerică este următoarea:

Provincia	Declarați țigani după:	
	Neamul declarat (originea etnică)	Limba maternă țigănească
România	262.501	101.015
Oltenia	22.239	8.506
Muntenia	71.784	22.886
Dobrogea	11.446	5.620
Moldova	32.194	13.598
Basarabia	13.518	6.598
Bucovina	2.164	232
Transilvania	75.342	29.106
Banat	17.919	8.688
Crișana-Maramureș	15.895	5.859

Deci, s-au declarat de neam țigănesc 262.501 persoane, iar cu limbă maternă țigănească 101.015 suflete.

La recensământul general din 1941, înregistrările s-au făcut mai amănunțit. Dar acest material nu a fost prelucrat până acum din lipsă de personal.

Nu există până astăzi decât datele din 1930 privind numărul celor de neam și de limbă maternă țigănească, în fiecare localitate din țară.

Pe baza materialului existent la Institut se pot întocmi următoarele lucrări:
1. lista nominală a familiilor de țigani la 6 aprilie 1941, cu arătarea localității,

profesiei, limbii, religiei și a vârstei, atât pentru țiganii așezați, cât și pentru cei nomazi; 2. situația proprietăților lor agricole și industriale; 3. clădirile ce le posedă și locuințele în care trăiesc.

Toate aceste lucrări implică însă examinarea întregului material de recensământ, deci circa 6.000.000 formulare. Aceste formulare nu sunt însă disponibile decât în parte, întrucât astăzi acest material se găsește în lucru la diferite secțiuni. Personalul Institutului nostru a fost mărit considerabil, astfel încât astăzi avem foarte mulți funcționari noi, care nu au suficientă experiență pentru a trata un material statistic vast. Or, lipsa de experiență poate produce o astfel de confuzie în material, încât orice prelucrare viitoare să devină imposibilă, fapt care ar putea produce pagube nebanuite țării.

Din acest motiv, am onoare a propune ca studiul țăganilor, în momentul de față, să se limiteze la datele care pot fi extrase din rezultatele recensământului general din 1930 și care sunt suficiente pentru o orientare generală cu privire la o populație care prezintă o importanță capitală din punct de vedere biologic și rasial, dar care nu prezintă decât un interes minim din punct de vedere economic.

O astfel de lucrare poate fi întocmită în termen de 15 zile.

O prelucrare completă și amănunțită a datelor privitoare la țăgani nu se poate face decât pe cale mecanică. Date privitoare la situația țăganilor în agricultură vor fi prezentate în trei luni. La această lucrare sunt angajate actualmente peste 1.000 persoane. Tot atunci vor fi gata și datele privitoare la industrie și comerț. Datele cu caracter demografic ar putea fi terminate în 12 luni, iar listele nominale în circa 4 luni.

II. În ceea ce privește problema evreilor, veniți după 1941, se pot întocmi liste nominale în circa una lună.

Director general,
Dr. Manuilă

[Rezoluție: „D-nii generali Popescu și Vasiliu vor aduce Nota la viitoarea ședință de lucru cu mine. Mareșal Antonescu”]

(Arh.St.București, Președinția Consiliului de Miniștri. Cabinet, dos. 560/1942, f.17-19)

179

România
Ministerul Afacerilor Interne
Cabinetul Secretarului General
Nr. 2383 Cab.V/21 iulie 1942

*Foarte urgent
Confidențial*

[Către] Inspectoratul General al Jandarmeriei

La nr. 36.895/1942, privitor la situația înaintată acestui departament, care cuprinde numărul țăganilor stabili aflați pe teritoriul rural.

Cu onoare vă rugăm să binevoiți a dispune urgenta verificare a situației de mai sus, în sensul de a se scoate din totalul lor pe acei țigani care sunt: condamnați, recidiviști sau n-au mijloace de existență, ori ocupație precisă din care să trăiască în mod cinstit.

La capii de familie care se găsesc în această situație, se va socoti soția și copiii. Nu vor intra în numărul Țiganilor clasați după normele menționate mai sus acei care sunt mobilizați sau mobilizabili, precum și părinții, soțiile și copiii lor. Totuși, se vor întocmi și pentru aceștia tabele nominale separate, pentru a se lua măsuri de internare a lor în lagărele de muncă din țară.

Situațiile numerice și nominale astfel întocmite se vor înainta Ministerului, până la 1 august 1942, dată de la care urmează să se înceapă, conform ordinului Domnului Mareșal, evacuarea Țiganilor nenomazi la Bug sau internarea lor în lagărele din țară.

Ministru Subsecretar de Stat
General de Corp de Armată
C.Z. Vasiliu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 126/1942, f.2; o copie în Ibidem, dos. 43/1943, f.35)

180

Foarte urgent
Telegrama cifrată nr. 38.137 din 25 iulie 1942

Către toate Inspectoratele și Legiunile Jandarmi

Evacuarea Țiganilor din categoria a II-a recenzați conform ordinului 34.050[1], adică nenomazi, urmează să înceapă cu cei condamnați pentru crime și orice fel de delikte, recidiviști, pungașii de buzunare, pungașii din trenuri, bălciuri, borfașii, precum și toți aceia pentru care aveți indicii că trăiesc din furt.

Ei vor fi evacuați împreună cu familia. Prin familie se înțelege soția și copiii minori. Bărbații majori se socotesc separat în raport cu situația lor personală.

Până la data de 3 august 1942, orele 8 dimineața, se vor primi la I.G.J. prin curier, centralizate pe Inspectorat, tabelele nominale ale fiecărei legiuni cuprinzând acești țigani, iar în tabele înscrierea se va face pe familii. Tabelele nominale vor fi însoțite și de o situație numerică, arătându-se pe categorii numărul bărbaților, femeilor și copiilor. Cei care sunt mobilizați sau mobilizabili, precum și soțiile și copiii acestora, vor fi trecuți în tabele nominale separate tot pe legiuni, însoțite de asemenea de situația numerică.

Evacuarea va începe când se va ordona de I.G.J., când se vor arăta și detaliile executării operațiunii[2].

Șeful Serviciului Jandarmeriei
Colonel C. Tobescu

Ofițer de serviciu pe Jandarmerie
Locot. C. Roșescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 126/1942, f.3; o copie în Ibidem, dos. 43/1943, f.76)

[1] Acest ordin circular al Inspectoratului General al Jandarmeriei, dat la 17 mai 1942, se referea la înregistrarea ȝiganilor sedentari (ce trebuia executată la 25 mai), care aveau cazier sau care erau suspectați a trăi din furturi (în general, cei „dubioși”), indiferent dacă erau sau nu mobilizabili. Astfel, au fost recenzați, pentru mediul urban și rural, un număr de 31.438 ȝigani sedentari (cf. Dorel Bancoș, *Social și național în politica guvernului Ion Antonescu*, București, Edit. Eminescu, 2000, p.221).

[2] Documentul acesta, dintr-o altă sursă, dar greșit datat, a fost publicat și în *Deportarea romilor în Transnistria. De la Auschwitz la Bug*, București, Edit. Aven amentza”, 2001, p.107.

181

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a
No. 39.194/1942 august 11

Secret

**Către Ministerul Afacerilor Interne
Cabinet Subsecretar de Stat - Poliție**

La ordinul dvs. nr. 1051 din 24 mai 1942, referitor la evacuarea ȝiganilor nomazi și urmare la raportul nostru nr. 38.750 din 4 august 1942.

Am onoare a vă raporta că în perioada de timp de la 1-9 august 1942 s-a continuat de către Inspectoratul Jandarmi Chișinău cu trecerea ȝiganilor nomazi peste Nistru.

Au mai fost astfel trecuți un număr de 1019 ȝigani nomazi care, împreună cu cei 6939 trecuți anterior până la 1 august 1942, ridică cifra totală la 7958, adică un procent de 84% din totalul de 9471 cât a fost de evacuat. Inspectoratul Jandarmi Chișinău nu a terminat încă evacuarea.

Se anexează alăturat și o schiță arătându-se în mod complet situația evacuarilor ȝiganilor nomazi până la data de 9 august inclusiv.

Față de cele arătate, vă rugăm să binevoiți a dispune de urmare.

Inspector General al Jandarmeriei
General C.Z. Vasiliu

Șeful Serviciului Jandarmeriei
Colonel C-tin Tobescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 121/1942, f.7)

182

Camera de Serviciu

12 august 1942
Ora 17.50

**Inspectoratul Alba Iulia
No. 23.153**

La ordinul dv. f.n., telefonic, raportăm:

– La Sibiu sunt 3 ȝigani recidiviști și condamnați, mobilizabili cu opt membri de familie fiecare, având câte o soție nelegitimă.

- La Sighișoara sunt opt țigani recidiviști mobilizabili, dintre care unul singur are doi membri de familie.
- La Mediaș sunt zece țigani condamnați, mobilizabili, cu 35 membri de familie.
- La Turda este un singur țigan condamnat, mobilizabil, cu un copil și soția nelegitimă.
- La Alba Iulia sunt nouă țigani recidiviști mobilizabili, având 21 membri de familie.

Inspector,
Păușanu

Comisar de serviciu
[indescifrabil]

Tr[ansmite] Comisar Antochie

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 186/1942, f.10)

183

Direcțiunea Generală a Poliției
Serviciul Radio

Radiotelegramă

Transmisă din Craiova nr. 824, cuvinte 148, luna 8, ziua 12, ora 20 minute 35
Primită la București, luna 8, ziua 12, ora 21, minute 40

Direcțiunea Generală a Poliției București
Domnului Director Bădescu

La ordinul dvs. telefonic fără număr de astăzi, raportăm că dintre țiganii prevăzuți în tabelele înaintate dvs. cu raportul nostru no. 3876-C din 28 iulie a.c., sunt mobilizabili:

1. Din raza chesturii poliției Craiova, 57 țigani mobilizabili cu 152 membri de familie.
 2. Din raza poliției Tr. Severin, 4 țigani mobilizabili cu 15 membri de familie.
 3. Din raza poliției Tg. Jiu, 9 țigani mobilizabili cu 40 membri de familie.
 4. Din raza poliției Slatina, 6 țigani mobilizabili cu 24 membri de familie.
- În raza poliției R. Vâlcea nu sunt țigani care să intre în prevederile ordinului dvs. no. 20.344-S din 25 iulie, a.c.
- Total în regiune: 82 țigani mobilizabili cu 244 membri de familie.

Inspector Vlasie
No. of. 4516 c.

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 186/1942, f.13)

Direcțiunea Generală a Poliției
Serviciul Radio

Radiotelegramă

Transmisă din Iași nr. 1686, cuvinte 190, luna 8, ziua 12, ora 19, minute 10
Primită la București, luna 8, ziua 12, ora 22, minute 54

Direcțiunea Generală a Poliției București
Domnului Director Bădulescu

La ordinul dvs. telefonic fără număr de astăzi 12 august a.c., avem onoare a raporta pe poliții situația numerică de țigani recidiviști nemobilizabili:

– Poliția Roman are un număr de 8 țigani recidiviști mobilizabili, căsătoriți, cu un total de 21 copii (8 soții și 21 copii).

– Poliția Vaslui are un număr de 4 țigani recidiviști mobilizabili, 2 din ei sunt căsătoriți, unul cu un copil iar altul cu 2 copii, ceilalți 2 necăsătoriți (2 soții și 3 copii).

– Poliția Piatra Neamț are 2 țigani din categoria celor de mai sus, din care unul căsătorit cu un copil (1 soție, 1 copil).

– Poliția Botoșani are un număr de 9 țigani din aceeași categorie, cu nouă soții cu 24 copii (9 soții și 24 copii).

– Poliția Bacău are un singur țigan recidivist mobilizabil, cu soție și 6 copii (1 soție și 6 copii).

Celelalte poliții din raza acestui inspectorat nu au nici un țigan din categoria celor prevăzuți în ordinul dvs. de mai sus.

Total pe inspectorat: 24 țigani recidiviști mobilizabili, 21 soții, 55 copii.

Inspector Cosma
No. of. 17.521

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 186/1942, f.11)

Inspectoratul Jandarmi Transnistria
No. 1067-S/15 august 1942

BULETIN INFORMATIV

[...]*

Țigani

Evacuarea Țiganilor din țară continuă.

Plasarea lor în Transnistria până în prezent s-a făcut pe Bug, în județele Golta și Balta. Până în prezent au intrat în Transnistria 7958 Țigani nomazi.

Din cauză că Țiganii nu au respectat măsurile de poliție, deplasându-se din localitățile în care au fost plasați, umblând fără rost prin comune, Guvernământul a dispus să li se ia căruțele și caii, iar Țiganii să fie plasați la teren și muncă.

Țiganii nomazi provoacă numeroase dificultăți atât prin spiritul rebel ce manifestă față de rigorile dispozițiilor, cât și prin aceea că nu muncesc acolo unde sunt puși, contribuind prin aceasta la mărirea mizeriei în care se complac să trăiască.

Pe unele locuri Țiganii se dedau la furturi, atrăgând îngrijorarea și nemulțumirea din partea populației locale. Unde s-au dat la jafuri, au fost reprimați imediat exemplar.

[...]*

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 166/1942, f.171-172)

* Fragmentele lipsă se referă la alte probleme decât cele cuprinse în tematica volumului (Evreii, Prizonierii, Parașutiștii etc).

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a
Nr. 39.985/1942 august 20

Către Ministerul Afacerilor Interne Cabinet Subsecretar de Stat - Poliție

Am onoare a vă înainta alăturat planul evacuării a 12.497 Țigani nenomazi, foști condamnați și periculoși ordinii publice.

Vă rugăm a hotărî:

a. Asupra intervenirii necesare la Direcțiunea Generală C.F.R. pentru ca să

se organizeze trenurile conform indicațiilor din planul de transport și să se fixeze itinerarul (mersul) lor.

Opinăm ca toate cele 5 trenuri ce reprezintă evacuarea Țiganilor de pe teritoriul urban să ne fie puse la dispoziție deodată, dacă nu în aceeași zi, eşalonate atunci în 5 zile consecutive.

De asemenea, este necesar ca să ni se lase un timp de 10 zile înaintea plecării fiecărui tren pentru ca în acest timp organele de poliție și jandarmerie să execute ridicarea persoanelor și transportarea lor la locurile de îmbarcare.

b. Măsurile ce sunt necesare pentru lichidarea bunurilor lor mobile și imobile. Opinăm ca ele să fie predate în custodie organelor administrative și să se hotărască asupra modului lor de lichidare. Credem că aceste bunuri nu vor fi prea importante.

c. În ceea ce privește bagajele ce fiecare evacuat poate să transporte, credem necesar a se ordona organelor de poliție și jandarmerie a le pune în vedere celor în cauză că nu pot transporta decât numai bagajul ce-l pot purta individual.

d. Hrana pe timpul transportului va privi pe evacuați. Este însă necesar sprijinul autorității administrative atât pentru procurarea ei, cât și pentru completarea la cei care nu dispun de mijloace.

Față de cele de mai sus, vă rugăm să binevoiți a dispune[1].

Inspector General al Jandarmeriei
General C.Z. Vasiliu

Șeful Serviciului Jandarmeriei
Colonel C. Tobescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 126/1942, f.32)

[1] În cadrul Procesului mării trădări naționale din 1946, la întrebările acuzatorului public Stoican, C.Z. Vasiliu a declarat următoarele: **a)** în ce privește organizarea în amănunt a deportărilor: „Ca să trimiți 24.000 oameni din toate colțurile țării fără să faci organizare înseamnă să-i trimiți pe toți la moarte. Eu am luat toate măsurile, am dat dat trenuri complete pentru îmbarcarea acestor Țigani”; **b)** în privința bagajelor permise romilor: „Dacă s-ar fi permis fiecărui deportat să ia cu el casa întreagă, n-ar fi putut să ajungă cele 5 trenuri care ni s-au pus la dispoziție” (cf. *Procesul mării trădări naționale*, București, 1946, p.108). Alături de I. Antonescu, M. Antonescu și Gh. Alexianu, C.Z. Vasiliu a fost condamnat la moarte și executat la 1 iunie 1946.

187

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a
No. 39.606/24 aug. 1942

Către Marele Stat Major. Secția I

La ord. dvs. nr. 69.247 din 14 august 1942, referitor la evacuarea Țiganilor nomazi, am onoare a vă face cunoscut că aceștia au fost evacuați peste Nistru în Transnistria, din ordinul Președinției Consiliului de Miniștri nr. 6982 din 25 iunie 1942.

Cei ce fac parte din elementele armatei, care sunt însă foarte puțini, credem că ar fi cazul să fie șterși din controale.

Se înapoiază întreaga corespondență trimisă de dvs. cu ordinul de mai sus

Inspector General al Jandarmeriei
General C.Z. Vasiliu

Șeful Serviciul Jandarmeriei
Colonel C-tin Tobescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. I, f.11)

188

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a
Nr. 40.169/1942 august 27

Către

**Inspectoratul Jandarmi Cernăuți, Timișoara, Craiova, Alba Iulia,
București, Constanța, Galați, Chișinău, Iași**

Ca urmare a ord. telefonic cifrat nr. 38.137 din 25 iulie 1942, referitor la evacuarea țiganilor stabili din categoria celor raportați ca „nemobilizabili”.

Cu onoare vi se face cunoscut că s-a intervenit de I.G.J. către Direcțiunea Generală a Căilor Ferate pentru a ne pune la dispoziție trenurile necesare, urmând ca transportul acestora să se facă cu trenul până la punctul de predare pentru Transnistria, la Tighina.

Orarul trenurilor ce interesează din punct de vedere al evacuării Inspectoratul d-vs. vi se va comunica din timp de îndată ce ni se va face cunoscut de Direcțiunea Generală C.F.R. și aceasta cu cel puțin 5 zile libere înaintea plecării primului tren.

Pentru efectuarea operațiunilor s-au dat ordine direct Legiunilor.

Fiecare din cele 9 trenuri cu care se face evacuarea de pe întreg teritoriul țării, va avea un ofițer comandant – ofițer inferior – ajutat de un subofițer.

Acest ofițer va fi numit de Inspectoratul de pe raza căruia se formează trenul și el se îngrijește de formarea trenului în gara inițială de plecare, de atașarea pe traseu a vagoanelor, precum și de primirea și îmbarcarea evacuablelor, păstrând tabelele celor îmbarcați în tren și ia măsurile de pază până la efectuarea predării la Tighina.

D-vs. veți numi acest ofițer, la următoarele trenuri

În afară de aceasta, d-vs. veți numi un ofițer superior care va supraveghea modul cum se execută operațiunile ordonate Legiunilor din interiorul Inspectoratului, luând măsurile necesare ca atât colectarea, cât și îmbarcarea și evacuarea cu trenul să se facă după programul fixat, deci la timp și complet.

Misiunea acestuia va fi terminată de îndată ce toți țiganii propuși pentru îmbarcare au fost evacuați, trecând de limita Inspectoratului în Inspectoratul vecin, când se va raporta I.G.J. executarea.

Se anexează un număr de ordine date Legiunelor din Inspectoratul d-vs.

D.O.

Şeful Serviciului Jandarmeriei
Colonel C. Tobescu

Şeful Secţiei a III-a
Căpitan N. Diaconescu

[ANEXĂ]

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei. Secţia a III-a

Instrucţiuni pentru ofiţerul comandant al trenului

– Fiecare tren ce evacuează în Transnistria va avea un comandant al trenului un ofiţer inferior, ajutat de un subofiţer, precum şi o gardă ce s-a fixat în raport cu numărul vagoanelor.

– Comandantul trenului se îngrijeşte de formarea trenului la punctul iniţial, iar apoi pe traseu ca să i se ataşeze vagoanele ce compun trenul (nota de alcătuire a trenului s-a trimis legiunii cu ordinul nr. 40.169 din 26 august 1942).

– Ține evidenţa tuturor oamenilor ce compun garda trenului (nominal), stabileşte consemnele şi supraveghează ca paza să se aplice conform acelor consemne.

– Ia în primire în dublu exemplar tabelele nominale ale Țiganilor îmbarcaţi de legiuni şi efectuează predarea după aceste tabele Legiunii Jandarmi Tiraspol, pe la punctul Tighina. Câte un tabel, certificate de primire îmborderate pentru întreg trenul, însoţite de o situaţie numerică, se va înainta Inspectoratului General al Jandarmeriei.

– Se îngrijeşte de hrana atât a evacuaţilor, cât şi a oamenilor din gardă, pentru tot timpul cât durează transportul. Pentru Țiganii evacuabili, cât şi pentru jandarmii din gardă, s-a dat ordin legiunilor în ce priveşte procurarea hranei.

– După efectuarea predării, formează un detaşament cu toţi jandarmii ce au format garda trenului, cere foaie de drum pentru ei de la Legiunea Jandarmi Tighina, îi îmbarcă şi se înapoiază cu ei, lăsându-i pe fiecare la legiunile lor respective.

– Pentru orice nepotriviri în ceea ce priveşte formarea trenurilor, ataşarea vagoanelor pe traseu, mersul trenului, va lua măsuri de a semnala din timp cazul, ţinând în acest scop un contact permanent cu ofiţerii superiori destinaţi de fiecare Inspectorat de Jandarmi de a supraveghea executarea evacuării în raza fiecărui Inspectorat.

Consemn pe timpul evacuării şi transportului

Faţă de dispoziţiile R.J. 2, art. 126 şi 127, jandarmii în executarea serviciului lor sunt consideraţi ca santinele. Deci şi în cazul de faţă ei vor fi consideraţi ca atare. Iar art. 104 din R.S.G. prevede că santinela are toată răspunderea executării consemnului postului ce i s-a încredinţat pentru pază. Tot în acelaşi articol se

prevede că în timpul serviciului în post, santinela nu poate fi insultată, bruscată sau lovită de nimeni. Călcarea acestor dispozițiuni dă dreptul santinellei de a face uz de armă cu somațiune sau chiar fără când nu ar mai avea timp.

În acest scop, se va pune în vedere gărzii și santinellelor de la fiecare vagon consemnul particular ce-l au, dându-li-se ordin ca în caz de nesupunere a transferaților la aceste consemne și încercare de bruscare fie în scopul evadării, fie în orice alt scop, atrage intervenția armată a santinellei care va întrebuița arma conform prevederilor R.S.G., în afară de dispozițiunile privitoare la legitima apărare.

Întrebuițarea armei desigur că se va putea face numai când restul somațiunilor au rămas fără rezultat și se caută a se înfrânge consemnele trecându-se peste santinelă.

D.O.

Șeful Serviciului Jandarmeriei
Colonel C. Tobescu

Șeful Secției a III-a
Căpitan N. Diaconescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 126/1942, f.60-62)

189

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a
Nr. 40.169/1942 august 28

Către Prefectura Poliției Capitalei

Am onoarea a vă face cunoscut următoarele:

Țigarii stabili prevăzuți în tabelele înaintate de dvs. cu nr. 147062 din 4 august 1942 Ministerului Afacerilor Interne, categoria nemobilizabili în număr de 652, vor fi evacuați odată cu cei din suburbanele București (Legiunea București)[1] și cei din Legiunea Jandarmi Ilfov cu trenul nr. 4 ce se formează în acest scop în București pentru distanța București-Tighina.

Inspectoratul General al Jandarmeriei a intervenit către Direcțiunea Generală C.F.R. spre a ne pune la dispoziție trenul cu numărul de vagoane necesare, urmând a ni se comunica data și orarul acestuia.

De îndată ce vom primi aceste date din partea Dir. G-lă C.F.R., vi le vom comunica cu cel puțin 5 zile libere înainte de plecarea trenului.

Țigarii evacuați de dvs. vor fi ridicați și îmbarcați prin Reg. Jandarmi Pedestri în 16 vag. ale trenului.

Garda: Comandantul trenului va fi un ofițer inferior dat de Reg. Jandarmi Pedestri, ajutat de un subofițer.

Paza se va efectua de un număr de 24 jandarmi socotiți câte unul de fiecare vagon plus o rezervă, un număr de jandarmi egal din jumătate cu numărul vagoanelor.

Jandarmii aceștia vor însoți vagoanele până la punctul terminus de predare, care este Tighina. Se va organiza și o pază suplimentară atât cât este necesar în locurile unde sunt colectați și în punctul de îmbarcare.

Se vor întocmi tabele nominale în dublu exemplar, specificând pe cei îmbarcați, tabele ce vor fi centralizate de comandantul trenului la plecare, din care un exemplar se predă la punctul Tighina Inspectoratului Jandarmi Transnistria, iar al doilea exemplar vizat de predare și primire se înaintează Inspectoratului General al Jandarmeriei, ca act justificativ al executării transportului.

Bagaje: Evacuabilii nu au voie a transporta ca bagaje decât atât cât poate transporta în mod normal o persoană.

Hrana necesară pe timpul transportului se va procura de cei ce se evacuează, socotit la 4 zile. Pentru procurare se va interveni eventual la autoritățile administrative, care au primit ordinul Ministerului Af. Interne în acest sens.

Cu același număr s-a dat ordin și Reg. Jand. Pedestri pentru executarea acestor operațiuni.

D.O.
Șeful Serviciului Jandarmeriei
Colonel C. Tobescu

Pentru conformitate:
Șeful Secției a III-a
Căpitan N. Diaconescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 126/1942, f.57)

[1] Pe la mijlocul lunii august 1942, Ion Antonescu a inspectat Bucureștiul și a constatat, printre altele, următoarele: „Suburbanele pline de țigani. În capitală de asemenea mulți țigani, unii fără nici un rost, alții vânzători de flori, vânzătoare de porumb fiert, femei cu beldinele pe umeri, cerșetori, copii vâxuitori de ghetete în picioarele goale și murdari; la Băneasa, chiar în fața locuinței Domnului Mareșal, un cartier de țigani, într-o stare de murdărie de nedescris, atât ei, cât și locuințele lor”. În consecință, prin ordinul nr. 2994 din 19 august 1942, se ordonă: „Toți țiganii nomazi, acei fără o ocupație bine definită și acei cu condamnări, vor fi adunați prin grija Prefecturii Poliției Capitalei și Legiunii Jandarmi București (pentru suburbane) și vor fi trimiși până la 1 octombrie 1942 în Transnistria. Aceeași dispozițiune se va aplica și țăganilor aflați azi în lagărul de la Jilava” *(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 126/1942, f.4-6)*.

190

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a
Nr. 40.716/1942 august 31

Către Direcțiunea Generală a Poliției

Am onoarea a vă face cunoscut că în conformitate cu ordinul Ministerului Afacerilor Interne, țăganii nemobilizabili periculoși ordinii publice vor fi evacuați în Transnistria, începând de la data de 12 septembrie 1942.

Evacuarea acestora se va face prin Legiunile de Jandarmi care au primit ordinul I.G.J. nr. 40.169 din 26 august 1942, pentru a lua contact cu polițiile urbane în vederea primirii țăganilor.

Aceștia vor fi predați legiunii cu tabele nominale întocmite în dublu exemplar. Numărul total al ȝiganilor ce urmează a fi predați de dvs., este de 4920 și sunt cei prevăzuți în tabelul numeric înaintat de dvs. Inspectoratului General al Jandarmeriei.

Vă rugăm să binevoiți a da dispozițiuni urgente polițiilor care urmează a-i preda, pentru a lua contact cu legiunile de jandarmi și a efectua predările în timpul prevăzut în raport cu orarul trenurilor, cunoscând că orice întârziere în predare ar face inoperantă execuția evacuării.

Pentru aceste considerente am dat ordin ca legiunile de jandarmi să procedeze la luarea în primire a ȝiganilor de la poliții cu 24 ore înainte de ora fixată pentru imbarcare.

Totodată vi se face cunoscut că pentru hrana evacuaților s-a intervenit de noi la Subsecretariatul de Stat al Aprovizionării ca să se dea aprobarea de a pune la dispoziția legiunilor de jandarmi contra cost rațiile de pâine necesare acestor ȝigani pe timpul transportului. Dvs. veți pune în vedere ca fiecare să-și procure hrana pe timp de 5 zile.

ȝiganii evacuați nu pot lua cu ei ca bagaje decât bagajul de mână strict necesar, în greutatea ce este accesibilă în mod obișnuit unui călător.

În ce privește averea lor imobilă și mobilă, ea se va inventaria de către dvs. și preda în custodie cu proces-verbal Oficiului de Românizare din orașul respectiv.

Vă rugăm a da dispozițiuni în acest sens formațiunilor dvs. de poliție, care au de evacuat.

D.O.

Șeful Serviciului Jandarmeriei
Colonel C. Tobescu

Șeful Secției a III-a
Căpitan N. Diaconescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 126/1942, f.55)

191

România
Prefectura Poliției Capitalei
Serviciul Poliției Administrative
Biroul Administrativ

Foarte Urgent
Confidențial - Personal
31 august 1942

Ministerul Afacerilor Interne
Cabinetul Domnului Subsecretar de Stat

Ca urmare la raportul nostru nr. 147.062 din 4 august a.c. ni s-a comunicat de către Inspectoratul General al Jandarmeriei cu nr. 40.169/28.VIII. a.c., indicându-ni-se în general normele potrivit cărora urmează să trecem la ridicarea și evacuarea ȝiganilor stabili, din categoria nemobilizați și nemobilizabili, aflați pe teritoriul municipiului București.

În consecință, această prefectură a trecut la măsurile de pregătire a executării și care constau în verificarea tabelelor pe teren, studierea centrelor de colectarea și armonizarea acțiunilor de viitor pentru o realizare integrală a măsurii ordonate.

Independent de acestea, am constatat că în adresa sus-menționată, a Inspectorului General al Jandarmeriei, au rămas neclarificate 3 probleme:

1. Cum urmează să se procedeze cu averea mobilă și imobilă pe care o au acești țigani și pe care, în situația de evacuați, nu o vor putea lua cu ei. Unii dintre aceștia sunt proprietari de terenuri sau clădiri. Ce soluție legală se poate găsi pentru această părăsire de bunuri?

2. Credem că este nevoie să se rezolve tot de minister și problema hrănirii acestor țigani pe timpul de la ridicarea lor de către organele polițienești și până la predarea la locul de destinație. Aceasta, pentru considerentul că majoritatea celor în cauză sunt lipsiți de mijloace materiale și vor fi nevoiți să aștepte în capitală 4-5 zile până la organizarea mijloacelor de transport, iar alte 4-5 zile vor trebui socotite pentru drumul până la destinație.

Deci, va fi nevoie să se asigure materialmente hrana unei colectivități de circa 1.000 persoane, calculată pe timp de aproximativ 10 zile.

3. Se propune de Inspectoratul General al Jandarmeriei ca transportul acestor țigani să se facă cu trenul, afectându-se în acest scop 16 vagoane. Numărul vagoanelor însă, cât și numărul jandarmilor repartizați pentru pază este insuficient, ținându-se seama de faptul că numărul țăganilor care urmează să fie evacuați în Transnistria se ridică la aproximativ 1.000 persoane, la care trebuie adăugat și bagajul fiecăruia. Cât privește paza, un singur jandarm repartizat la un vagon nu poate asigura ordinea, având în vedere temperamentul și pericolul pe care-l prezintă acești țigani.

În această situație, credem că ar fi mult mai practic ca transportul lor să se facă pe apă, urmând a fi imbarcați de prefectură pe un șlep la unul din porturile Giurgiu sau Oltenița. Astfel s-ar asigura mai multă securitate și o mai bună executare a măsurilor preconizate.

Raportându-vă cele de mai sus, vă rugăm să binevoiți a dispune să ni se dea ordine urgente de urmare.

Prefectul Poliției Capitalei
General N. Pălăngeanu

Director
Gr. Ionescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 126/1942, f.65)

Inspectoratul General al Jandarmeriei
 Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a
 Nr. 40.718/1942 aug. 31

Către Inspectoratul Jandarmi Transnistria. Tiraspol

În conformitate cu ordinul Ministerului Afacerilor Interne, ȡiganii neno-mazi (stabili), de pe teritoriul urban și rural al țării, care intră în categoria celor nemobilizabili și periculoși ordinii publice prin antecedentele lor, vor fi evacuați în Transnistria.

Evacuarea acestora se va face cu 9 trenuri, în care scop s-a intervenit de noi către Direcțiunea Generală C.F.R. a ne pune la dispoziție aceste trenuri cu numărul de vagoane necesare.

Cifra totală a celor ce se evacuează în prezent este de 12.497 ȡigani.

Predarea și luarea în primire a acestora se va face de Legiunea Jandarmi Tiraspol, numai prin punctul de trecere Tighina, unde veți lua din timp măsurile necesare pentru executarea acestor operațiuni, *care vor începe pe data de 12 septembrie 1942.*

ȡiganii se predau cu tabele nominale de comandanții trenurilor (fiecare tren are un ofițer inferior). Inspectoratul dvs. va centraliza toate aceste tabele spre a se verifica dacă numărul celor trecuți corespunde cu cel ce trebuie evacuat și specificat mai sus.

În afară de ȡiganii evacuați cu trenuri complete, unele legiuni vor evacua direct dvs. Aceste legiuni sunt: Hotin, Tighina, Ismail și Cahul, însumând un total de 285 ȡigani.

Dvs. veți da instrucțiuni Legiunii Tiraspol asupra modului de primire și pază, cum și escortarea lor peste punctul de frontieră. Idem veți lua înțelegere și cu Guvernământul Transnistriei, în ceea ce privește plasarea lor în zonă.

Se va raporta Inspectoratului General al Jandarmeriei telefonic predarea fiecărui tren, iar la sfârșitul operațiunilor se va înainta o situație numerică a celor primiți, specificându-se pe categorii: bărbați, femei, copii.

Pentru supravegherea modului cum se efectuează aceste operațiuni de trecere, dvs. veți numi un ofițer superior din inspectorat care va avea misiunea de a verifica modul cum se efectuează trecerea acestor ȡigani din Basarabia în Transnistria.

Orarul trenurilor vi se va trimite de îndată ce-l vom primi de la Direcțiunea Generală a C.F.R. În orice caz, primirea să fie pregătită pentru data de 12 septembrie 1942.

D.O.

Șeful Serviciului Jandarmi
 Colonel C. Tobescu

Șeful Secției a III-a
 Căpitan N. Diaconescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 126/1942, f.71)

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a

Secret

Comunicat:

- Inspectorate
- Legiuni
- Pref. Pol. Capitalei

**Ordin circular nr. 40.700
din 1 septembrie 1942**

Urmare la ordinul I.G.J. nr. 40169 din 26 august 1942, referitor la pregătirea evacuării în Transnistria a ȝiganilor stabili mobilizabili periculoși ordinii publice.

Binevoii a cunoaște noi dispozițiuni în legătură cu evacuarea ce urmează a se executa.

1. După cum s-a precizat anterior, ȝiganii nu au voie a-și lua cu ei decât bagajul de mână strict necesar în greutatea pe care în mod normal îl poate transporta personal un călător. Restul bunurilor mobile și imobile se vor inventaria prin grija autorităților administrative (pe teritoriul rural primăriile) și prin poliții pe teritoriul urban și lăsa în custodie cu procese-verbale organelor Centrului Național de Românizare din județul respectiv. Un exemplar din procesul verbal se va preda ȝiganului cap familie ce se evacuează.

2. Hrana pe timpul transportului atât pentru ȝiganii ce se evacuează, cât și pentru jandarmii ce formează garda se va procura în modul următor:

a) Pentru ȝiganii evacuabili

Se va pune în vedere fiecăruia a-și procura pe cât posibil hrana necesară pe timp de 5 zile. Cum însă majoritatea vor fi lipsiți de mijloace, se va procura pâinea necesară tuturor acestora de legiuni.

Inspectoratul General al Jandarmeriei a intervenit la Subsecretariatul de Stat al Aprovizionării în scopul ca acesta să dea dispozițiuni a pune contra cost la dispoziție legiunilor rațiile de pâine necesară în orașele unde se face îmbarcarea (rația pe 5 zile; în afară de Iași 4 zile, Chișinău 3 zile, București 3 zile).

Fiecare legiune va putea procura deci, la locul unde se face îmbarcarea, pâinea necesară pentru totalul ȝiganilor ce se îmbarcă în acel punct (oraș). Aceasta se va plăti din fondul disponibil, legiunile înaintând I.G.J. actele pentru rambursare.

b) Pentru jandarmii în termen

Fiecăruj jandarm i se va da hrana calculată pe numărul de zile câte apreciază ca necesar comandantul de legiune, pentru dus și înapoiat, aceasta variind în raport cu distanța de la care se face transferarea.

Jandarmii vor avea asupra lor hrana calculată astfel:

- Hrana rece pe numărul de zile până ajunge la destinație.
- Hrana în bani pe un număr de 5 zile în plus.

Pentru hrana rece, legiunile vor cere de la garnizoane cutii de conserve, iar în caz când nu vor putea obține, atunci vor procura slănină afumată și brânză.

Alocația este cea normală care se plătește de legiune, la care se va mai adăuga și un supliment de hrană de 60 (șasezeci) lei pe zi, sumă care se va plăti tot de legiune cu state separate care se vor înainta pentru rambursare I.G.J.

c) Pentru ofițeri și subofițeri

Legiunile vor plăti anticipat misia reglementară pentru 10 (zece) zile.

Luați măsuri în consecință, cunoscând că orarul trenului vi se va comunica ulterior, evacuarea începând probabil la 12.IX. a.c.

Inspector General al Jandarmeriei
General de Corp de Armată C.Z. Vasiliu

Serv. Jandarmeriei
C. Tobescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 126/1942, f.136)

194

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a
Nr. 40.700/1942 septembrie 1

Către Regimentul Jandarmi Pedestri

Urmare la ordinul nr. 40169 din 28 august 1942, referitor la evacuarea Țiganilor nenomazi de către Prefectura Poliției Capitalei.

Cu onoare vi se face cunoscut că toți acești Țigani vor fi îmbarcați în trenul E.3 (care este egal cu trenul nr. 4, cum se specificase anterior de noi).

Îmbarcarea are loc în stația București Mărfuri în ziua de 12 septembrie 1942, în 16 vagoane, plecarea trenului fiind la ora 20,10.

Orarul trenului, împreună cu instrucțiunile pentru ofițerul comandant al trenului, vi se anexează alăturat, spre a fi predate acestuia.

Hrana pe timpul transportului atât pentru Țiganii ce se evacuează, cât și pentru jandarmii ce formează garda, se va procura în modul următor:

a) Pentru Țiganii evacuabili

S-a intervenit de noi către Prefectura Poliției Capitalei, cu același număr, pentru a pune în vedere fiecăruia de a-și procura pe cât posibil hrana necesară pentru trei zile.

Cum însă se prevede că marea lor majoritate nu vor dispune de mijloace, se va procura de către dvs. pentru toți aceștia câte trei rații de pâine pentru fiecare individ, pâine ce li se va preda la plecare. Această pâine se va procura contra cost de către dvs., iar actele justificative se vor înainta Inspectoratului General al Jandarmeriei pentru rambursare.

Totodată I.G.J. a intervenit cu adresa nr. 40.627 din 31 august 1942 către

Subsecretariatul de Stat al Aprovizionărei, pentru a pune la dispoziție cantitățile de pâine necesare.

b) Pentru jandarmii în termen

Fiecărui jandarm i se va da hrana calculată pe numărul de zile câte se apreciază ca necesar de dvs. pentru dus și înapoiat. Aceasta variind însă în raport cu distanța de la care se face transferarea.

Jandarmii vor avea asupra lor hrana calculată astfel:

- Hrana rece pe numărul de zile până la destinație.
- Hrana în bani pe un număr de 5 zile în plus.

Pentru hrana rece, dvs. veți cere de la garnizoană cutii de conserve, iar în caz când nu veți putea obține, atunci veți procura slănină afumată și brânză. Alocația este cea normală, care se va plăti de dvs., la care se va mai adăuga un supliment de hrană de 60 (șasezeci) lei pe zi, sumă care se va plăti de dvs. cu state separate, care se vor înainta pentru rambursare I.G.J.

c) Pentru ofițeri și subofițeri

Li se vor plăti anticipat de dvs. misia regulamentară pe timp de 10 (zece) zile.

Lichidarea bunurilor

S-a făcut cunoscut Prefecturii Poliției Capitalei, cu același număr, ca toate bunurile mobile și imobile ale celor evacuabili să fie inventariate și predate în custodie Oficiului Național de Românizare. Execuțiunea operațiunii privește pe Prefectura Poliției Capitalei.

Fată de cele de mai sus, luați contact cu Prefectura Poliției Capitalei pentru executare.

D.O.

Șeful Serviciului Jandarmeriei
Colonel C. Tobescu

Șeful Secției a III-a
Căpitan N. Diaconescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 126/1942, f.69)

195

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a
Nr. 40.700/1942 septembrie 1

Către Prefectura Poliției Capitalei

Urmarea la adresa noastră nr. 40.169 din 28 august 1942, referitoare la evacuarea Țiganilor nenomazi, am onoarea a vă face cunoscut următoarele:

Toți Țiganii evacuabili vor fi îmbarcați în trenul E.3 (care este egal cu trenul nr. 4 cum se specificase anterior de noi).

Îmbarcarea are loc în stația București Mărfuri în ziua de 12 septembrie 1942, în 16 vagoane, plecarea trenului fiind la orele 20,10.

Orarul trenului se transmite în copie alăturat.

Se va pune în vedere de dvs. tuturor ȝiganilor evacuabili de a-și procura hrana necesară pe timp de 3 (trei) zile. Cum însă se prevede că marea lor majoritate nu vor dispune de mijloace, se va procura în acest caz contra cost de Regimentul Jandarmeriei Pedestri rațiile de pâine necesare pentru trei zile, pâine ce li se va preda la plecare.

Averea mobilă și imobilă a celor ce urmează a fi imbarcați pentru evacuare trebuie inventariată prin organele dvs. și predată cu proces-verbal în custodie Oficiului Național de Românizare din București, cunoscând că nelichidarea acestor bunuri nu poate fi un motiv de neevacuare sau de întârzierea evacuării.

De către noi s-au făcut intervențiile necesare către Subsecretariatul de Stat al Românizării cu nr. 40.741 din 1 septembrie 1942, pentru ca să dea dispozițiuni în acest sens. Cu același număr s-a transmis și Regimentului Jandarmi Pedestri ordinul de a lua înțelegere cu dvs. în privința executării operațiunilor.

Șeful Serviciului Jandarmeriei
Colonel C. Tobescu

Șeful Secției a III-a
Căpitan N. Diaconescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 126/1942, f.63)

196

România
Prefectura Poliției Capitalei
Serviciul Poliției Administrative
Biroul Administrativ

1 septembrie 1942

**Ministerul Afacerilor Interne
Cabinetul Domnului Subsecretar de Stat**

Avem onoarea a vă înainta odată cu prezenta o situație numerică cuprinzând ȝiganii stabili (bărbați, femei și copii) aflați actualmente în Capitală și care nu au o ocupație bine definită, ori sunt condamnați, recidiviști, internați în lagăr etc.

Toți aceștia urmează să fie evacuați în Transnistria, în conformitate cu ordinul dvs.

Vă rugăm să binevoiți a aproba ca acești ȝigani să fie adunați, de la ridicarea și până la imbarcarea lor în tren, la următoarele școli evreiești din Capitală:

1. Școala evreiască din str. Bradului nr. 19.
2. [Școala evreiască din] str. Romulus nr. 55.
3. [Școala evreiască din] str. Logofăt Udriște nr. 14.
4. [Școala evreiască din] str. Sft. Ion Nou nr. 9.
5. [Școala evreiască din] str. Sft. Ion Nou nr. 25.
6. [Școala evreiască din] str. F.C. Robescu nr. 25.
7. [Școala evreiască din] str. Sfinților nr. 11.

De asemenea, vă rugăm a dispune să fim anunțați cu cel puțin cinci zile înainte de imbarcarea acestor ȝigani, pentru a-i putea strânge în condițiunile cele mai bune (adresa Inspectoratului General al Jandarmeriei nr. 40169 din 28 august a.c.).

Raportăm totodată că în tabelul alăturat sunt cuprinși și ȝiganii din cartierul „Barbă Rasă” și „Valea Plângerii”, a căror evacuare în Transnistria a fost de asemenea aprobată de dvs., cu ordinul nr. 32.037-A din 25 august a.c.

Prefectul Poliției Capitalei
General Pălăngeanu N.

Director
Grigore Ionescu

[ANEXĂ]

Prefectura Poliției Capitalei
Direcțiunea Poliției Administrative

Situație numerică a ȝiganilor fără ocupație definită, condamnați, recidiviști etc, aflați în cuprinsul Capitalei și care urmează să fie evacuați în Transnistria

Explicațiuni	Bărbați	Femei	Copii	Total	Observațiuni
Chestura I. Galben	115	96	159	370	
Chestura II. Negru	90	89	78	257	În acest număr intră și ȝiganii din cartierul „Barbă Rasă”
Chestura III. Albastru	24	31	23	78	În acest număr intră și ȝiganii din „Valea Plângerii”
Chestura IV. Verde	55	53	56	164	
ȝigani vagabonzi și cerșetori, aflați depuși la Triajul Vagabonzilor	19	5	-	24	
ȝigani aflați în lagărul Jilava și cei eliberați din acest lagăr	30	8	-	38	
Total General	333	282	316	931	

Întocmită la data de 29 august 1942, după datele comunicate de chesturi și servicii.

Prefectul Poliției Capitalei
General N. Pălăngeanu

Director
Gr. Ionescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 126/1942, f.66-67)

197

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a

[septembrie 1942]

Notă privitoare la executarea operațiunilor de evacuare a ȝiganilor nenomazi (stabili), periculoși ordinii publice – din categoria celor nemobilizabili.

Inspect. G-I al Jandarmeriei, cu ord. nr. 40.169 din 26 august, nr. 40.700 din 1 septembrie și nr. 40.671 din 1 septembrie 1942, a ordonat și dat detaliile necesare pentru efectuarea operațiunilor de evacuare ce se vor executa, spre deose-

bire de cei nomazi, cu trenul. Organizarea transporturilor trebuie să se facă conform orarului stabilit de Direcțiunea Generală C.F.R., cunoscând că orice întârziere din partea vreunei Legiuni răstoarnă întreg mersul normal al operațiunii.

Inspectoratele, prin ofițerii superiori ce s-a ordonat a se da, vor veghea ca executarea tuturor operațiunilor să se facă la timp într-o sincronizare perfectă între toate formațiunile ce evacuează. După ce se vor efectua aceste transporturi, Inspectoratele vor ordona o nouă verificare în teren, stabilind pe cei ce eventual s-au sustras evacuării, urmând ca aceștia să fie trimiși pe urma celorlalți.

În ce privește pe cei care la data evacuării, deși fuseseră trecuți în tabele pentru evacuare, se găseau ori se găsesc încă în prezent depuși în diferitele penitenciare, aceștia vor fi ținuți în evidență de legiunile respective și de îndată ce se vor elibera vor fi evacuați direct prin serviciul de transferare în Transnistria, raportând Inspectoratului General al Jandarmeriei pentru a se putea ține la curent datele celor ce au fost evacuați.

În acest sens I.G.J. a dat ordin circular nr... din... ce se va primi.

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 126/1942, f.134)

198

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a

[septembrie 1942]

Notă privitoare la evacuarea ȝiganilor nomazi

În conformitate cu ord. nr. 2383 din 22 iulie 1942, al Cabinetului Subsecret. de Stat Poliție din Ministerul Af[acerilor] Interne, s-a procedat la o triere a ȝiganilor nenomazi (stabili) recenzați la 25 mai 1942, conform ordinului nr. 33911 din 17 mai 1942, al aceluiași departament.

Situația actualei trieri, față de numărul recenzat anterior, se prezintă astfel:

– Recenzat la 25.V. pe terit. urban și rural.....31.438

– Se propune pentru evacuarea cu primul lot
dintre cei mai periculoși și indizerabili și

care sunt nemobilizabili.....12.497

– Rămas pentru evacuare în reprizele următoare.....18.941

Studiindu-se posibilitatea evacuării în Transnistria a acestui prim eșalon compus din 12.497 ȝigani, s-a ajuns la următorul calcul.

– Evacuarea se poate face cu 9 trenuri, folosindu-se un număr de 316 vagoane și o gardă de 9 ofițeri, 9 subofițeri și 476 trupă, afară de legiunea Hotin, Tighina și Ismail care evacuează cu vagoane direct în Transnistria.

– Orarul trenurilor este cel anexat în tabel, arătându-se și compunerea, cât și numărul celor ce se imbarcă.

Cifra celor ce se evacuează pe județe este arătată în tabelul anexă, iar afluirea trenurilor se arată în schița ce însoțește lucrarea[1] .

[ANEXĂ]

Situația ȋiganilor nenomazi ce urmează a fi evacuați, care cuprinde cele două categorii „nemobilizabili” și mobilizați sau „mobilizabili”

Detalii	Nemobilizabili			Mobilizați sau mobilizabili				Total general	Recenzați la 25 mai 1942	Plus	Minus	
	Bărbați	Femei	Copii	Bărbați	Total	Femei	Copii					Total
Inspect. Galați												
Legiunea Buzău	11	8	16	35	8	8	24	40	75	49	26	–
“ Covurlui	8	11	20	39	–	–	–	–	39	39	–	–
“ Putna	2	1	4	7	–	–	–	–	7	56	–	49
“ R. Sărat	1	–	–	1	–	–	–	–	1	1	–	–
“ Tecuci	7	7	11	25	16	14	35	65	90	182	–	92
“ Tutova	6	6	12	24	7	5	10	22	46	46	–	–
Total	35	33	63	131	31	27	69	127	258	373	26	141
Inspect. Craiova												
Legiunea Dolj	121	115	262	498	69	65	147	281	779	828	–	49
“ Gorj	14	14	41	69	13	9	32	54	123	274	–	151
“ Mehedinți	117	117	245	479	89	87	182	358	837	1940	–	1103
“ Olt	12	15	36	63	7	6	12	25	88	85	3	–
“ Romanați	79	83	214	376	70	74	176	320	696	900	–	204
“ Vâlcea	11	11	23	45	11	9	29	49	94	104	–	10
Total	354	355	821	1530	259	250	578	1087	2617	4131	3	1517
Inspect. Constanța												
Legiunea Constanța	107	133	257	497	12	12	3	27	524	721	–	197
“ Ialomița	103	75	182	360	4	1	2	7	367	59	308	–
“ Tulcea	1	1	1	3	1	1	6	8	11	11	–	–
“ Brăila	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Total	211	209	440	440	17	14	11	42	902	791	308	197

Inspect. Alba Iulia												
Legiunea Alba	39	51	92	92	16	12	15	43	225	1160	–	935
“ Făgăraș	32	29	73	73	34	23	51	108	242	282	–	40
“ Hunedoara	38	50	91	91	40	37	78	155	334	381	–	47
“ Sibiu	22	28	45	45	27	20	54	101	196	341	–	145
“ Tr. Mare	66	54	92	92	51	38	57	146	358	499	–	141
“ Tr. Mică	17	12	19	19	35	33	70	138	186	201	–	45
“ Cluj–Turda	14	21	41	41	63	55	105	223	299	328	–	29
Total	228	245	453	453	266	218	430	914	1840	3192	–	1352
Inspect. Timișoara												
Legiunea Arad	12	13	33	–	13	12	47	72	130	128	2	–
“ Bihor	9	6	12	–	11	9	14	34	61	63	–	2
“ Severin	8	11	22	–	25	17	37	79	120	120	–	–
“ T. Torontal	127	102	117	–	61	18	41	110	456	2374	–	1918
“ Caraș	–	–	–	–	–	–	–	–	–	8	–	88
Total	156	132	184		100	56	139	295	767	2693	2	1928
Transport	984	974	1961		673	565	1227	2465	6384	11180	339	5135
Report	984	974	1961	3919	673	565	1227	2465	6384	11180	339	5135
Inspect. București												
Legiunea Argeș	–	–	–	–	–	–	–	–	–	52	–	52
“ Brașov	1	2	6	9	3	2	14	19	28	326	–	298
“ București	128	135	310	573	28	25	61	114	687	765	–	78
“ Dâmbovița	27	23	41	91	9	8	27	44	135	134	1	–
“ Ilfov	35	35	46	116	78	65	141	284	400	564	–	164
“ Muscel	11	10	23	44	9	7	15	31	75	83	–	8
“ Prahova	13	9	28	52	5	2	6	13	63	63	–	–
“ Teleorman	7	7	18	32	–	–	–	–	32	11	21	–
“ Vlașca	65	56	121	242	23	20	32	75	317	317	–	–
Total	287	277	593	1157	155	129	296	580	1737	2315	22	600

Inspect. Iași												
Legiunea Bacău	4	4	5	13	8	6	11	25	38	502	–	464
“ Baia	81	66	170	317	87	84	224	395	712	712	–	–
“ Botoșani	55	24	59	138	66	80	14	260	398	243	155	–
“ Fălciu	43	37	71	151	13	13	22	48	199	–	199	–
“ Iași	3	3	11	17	11	9	27	47	64	1362	–	1298
“ Roman	22	14	36	72	17	12	39	68	140	879	–	739
“ Vaslui	12	5	15	32	14	5	4	23	55	–	55	–
“ Neamț	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Total	220	153	367	740	216	209	441	866	1606	3698	409	2501
Inspect. Cernăuți												
Legiunea Hotin	6	8	19	33	–	–	–	–	33	53	–	20
“ Dorohoi	20	22	39	81	7	5	8	20	101	124	–	23
“ Storojineț	13	17	34	64	4	4	8	16	80	47	–	17
“ Suceava	–	–	–	–	1	1	3	5	5	–	5	–
“ Rădăuți	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
“ C. Lung	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
“ Cernăuți	–	–	–	–	–	–	–	–	–	46	–	46
Total	39	47	92	178	12	10	19	41	219	320	5	106
Inspect. Chișinău												
Legiunea Bălți	21	24	69	114	15	10	31	56	170	635	–	465
“ C. Albă	–	–	–	–	1	1	3	5	5	7	–	2
“ Chilia	–	–	–	–	4	4	6	14	14	299	–	285
“ Soroca	–	–	–	–	1	–	–	1	1	–	1	–
“ Tighina	31	33	66	130	27	22	45	94	224	–	224	–
“ Cahul	25	24	42	91	–	–	–	–	91	3	88	–
“ Ismail	1	2	3	6	–	–	–	–	6	122	–	116
“ Lăpușna	166	149	275	590	–	–	–	–	590	638	–	48
“ Orhei	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Total	244	232	455	931	48	37	85	170	1101	1704	313	916
Total General	1174	1683	3468	6925	1104	950	2068	4122	11047	19217	1088	9258

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 126/1942, f.17, 26)

[1] Vezi și anexele de la documentul nr. 206.

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei
Nr. 40.801/1942 septembrie 2

Secret

Către Prefectura Poliției Capitalei

La nr. 167.813/1942, către Ministerul Afacerilor Interne.

Avem onoarea a comunica:

1. Cu nr. 40.700 din 1 septembrie a.c., Inspectoratul General al Jandarmeriei a comunicat domniei voastre modul cum se va proceda la primirea și predarea averii mobile și imobile ce aparține ȝiganilor ce se evacuează, cum și asupra măsurilor de hrănire pe timpul transportului.

2. Din orarul de transport, ce s-a înaintat dvs., se constată că transportul se efectuează în ziua de 12 septembrie crt. și durata transportului de la București la Tiraspol este de 1 (una) zi.

3. Pentru paza pe timpul transportului, Inspectoratul General al Jandarmeriei a stabilit 1 jandarm de fiecare vagon, plus o rezervă de întărire și schimb egală cu 1/2 din efectivul total.

Dacă însă domnia voastră socotiți că pentru paza vagoanelor destinate dvs. acest efectiv nu este suficient, el poate fi mărit cu încă 16 jandarmi, adică 1 jandarm în plus de fiecare vagon. Ținem însă a preciza că un efectiv de pază mai mare ar depăși posibilitățile de plată a indemnității suplimentare de misie ce trebuie să se plătească.

4. Numărul de vagoane puse la dispoziția dvs. este rezultat din efectivul ce ni s-a comunicat în situațiile numerice întocmite chiar de prefectura Poliției și care cuprind 650 persoane.

Am intervenit la regia autonomă C.F.R. cerând un plus de vagoane, care se vor putea aproba numai dacă tonajul trenului format va permite.

Vă vom comunica la timp rezultatul acestor intervențiuni.

Inspectoratul General al Jandarmeriei
General C.Z. Vasiliu

Șeful Serv. Jandarmeriei
Colonel C. Tobescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 126/1942, f.68-69)

Inspectoratul General al Jandarmeriei
 Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a
 No. 40.805/1942 sept.2

Secret

**Către Direcțiunea Generală C.F.R.
 Direcția Mișcării**

Urmare la adresa noastră nr. 40.673 din 1 septembrie 1942, referitoare la formarea trenurilor pentru evacuarea ȝiganilor.

Am onoare a vă ruga să binevoiți a dispune să se facă următoarele rectificări și adăugiri în compunerea unor trenuri și anume:

1. Trenul nr. E.3, cu plecarea din București Sud la 12 sept. orele 20.10, să se formeze în București cu 42 vagoane de marfă în loc de 34, adică un plus de 8 vag., astfel că totalul trenului va fi de 60 vagoane.
2. Trenul nr. E.6 Alba Iulia-Tighina, care se forma în Alba Iulia cu 11 vag., se va forma numai cu 9 vag. Diferența de 2 vag. se va atașa la Orăștie la tr. E.9 (tr. nr. 7), care circulă pe distanța Deva-Alba Iulia-Thigina, cu plecarea din Deva în 15.9, orele 21.
3. La trenul E.11 să se prevadă în compunerea trenului în stația Bulgărica 3 vag. în loc de 2, cât a fost dat inițial.
4. La trenul E.7 Iași-Tighina să se prevadă 8 vag. în loc de 5, câte fuseseră prevăzute inițial.

Vă rugăm să binevoiți a face rectificările necesare dând dispozițiuni stațiilor în cauză.

D.O.
 Șeful Serviciului Jandarmeriei
 Colonel C-tin Tobescu

Șeful Secției a III-a
 Căpitan N. Diaconescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 126/1942, f.51)

Inspectoratul General al Jandarmeriei
 Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a
 Nr. 40.924/1942 septembrie 3

Către Inspectoratul Jandarmi Transnistria, Tiraspol

Urmare la ordinul nr. 40.718 din 31 august 1942.

După cum s-a specificat în ordinul amintit, evacuarea ȝiganilor nenomazi începe în ziua de 12 septembrie 1942.

Pentru a se putea cunoaște de dvs. și urmări primirea tuturor acestora, se transmite mai jos modul cum ei se evacuează:

1. Trenul nr. E.3 București-Tighina, pleacă din București la 12.IX. ora 20.10 și sosește în Tighina la 13.IX. ora 23.42, cu 1922 țigani.
2. Trenul nr. E.4 Pitești-Tighina, pleacă din Pitești la 12.IX. ora 8.45 și sosește în Tighina la 13.IX. ora 15.21, cu 1544 țigani[1].
3. Trenul nr. E.5 Timișoara-Tighina, pleacă din Timișoara la 13.IX. ora 9.00 și sosește în Tighina la 15.IX. ora 13.58, cu 1624 țigani.
4. Trenul nr. E.6 Alba Iulia-Tighina, pleacă din Alba Iulia la 13.IX. ora 8.00 și sosește în Tighina la 15.IX. ora 2.58, cu 845 țigani.
5. Trenul nr. E.7 Iași-Tighina, pleacă din Iași la 14.IX. ora 22.55 și sosește în Tighina la 15.IX. ora 8.56, cu 1681 țigani.
6. Trenul nr. E.8 Tr. Severin-Tighina, pleacă din Tr. Severin la 14.IX. ora 18.40 și sosește în Tighina la 16.IX. ora 13.58, cu 1530 țigani.
7. Trenul nr. E.9 Deva-Tighina, pleacă din Deva la 15.IX. ora 21.00 și sosește în Tighina la 17.IX. ora 20.34, cu 1424 țigani.
8. Trenul nr. E.10 Constanța-Tighina, pleacă din Constanța la 15.IX. ora 10.00 și sosește în Tighina la 16.IX. ora 12.31, cu 857 țigani.
9. Trenul nr. E.11 Chișinău-Tighina, pleacă din Chișinău la 16.IX. ora 10 și sosește în Tighina la 16.IX. ora 12.38, cu 821 țigani[2].
10. În afară de aceste trenuri mai sunt următoarele legiuni care vor evacua direct și anume:
 - Legiunea Hotin 33 țigani.
 - Legiunea Ismail 96 țigani.
 - Legiunea Tighina 130 țigani[3].

Totalul deci, al celor ce urmează a fi evacuați, se ridică la 12.507 țigani, deci cu o diferență în plus de 10 persoane față de cifra comunicată dvs. cu ordinul nr. 40.718/1942, diferență care provine din unele modificări survenite între timp la legiuni.

Luați măsuri pentru ca Inspectoratul dvs. prin Legiunea Tiraspol să facă față tuturor acestor primiri, ca operațiunile să se desfășoare în mod normal.

D.O.

Șeful Serviciului Jandarmeriei
Colonel C. Tobescu

Șeful Secției a III-a
Căpitan N. Diaconescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 126/1942, f.70)

[1] În realitate, trenul a fost încărcat cu 1728 de romi (cf. *Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei*, dos. 126/1942, f.308).

[2] În afara garniturilor de tren menționate aici, mai existau alte două, E.1 și E.2, care transportau evrei: E.1 conținea 1474 persoane, iar E.2 – 611 persoane (cf. *Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei*, dos. 126/1942, f.86). Aceleași informații în ce privește numărul trenului, destinația și efectivele de țigani deportați la fila 132.

[3] Pentru tabelul nominal cu romii nemobilizabili din raza Legiunii de Jandarmi Tighina propuși pentru evacuare vezi *Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei*, dos. 126/1942, f.171-173. Pentru aceeași acțiune au mai fost propuși alți 94 romi mobilizabili (27 bărbați, 22 femei și 45 copii). Lista nominală în *Ibidem*, f.175-176.

Telegramă Cifrată

Prefectura Județului Timiș-Torontal, Arad, Severin, Mehedinți, Gorj, Dolj, Romanai, Vâlcea, Olt, Alba, Cluj-Turda, Sibiu, Tr. Mare, Făgăraș, Hunedoara, Tr. Mică, Brașov, Muscel, Argeș, Teleorman, Dâmbovița, Vlașca, Ilfov, Prahova, Buzău, Constanța, Tulcea, Ialomița, Brăila, Covurului, Putna, Dorohoi, Storojineț, Hotin, Iași, Botoșani, Baia, Neamț, Bacău, Vaslui, Roman, Fălciu, Lăpușna, Bălți, Cahul, Ismail, Tighina.

Luati legătura cu legiunea de jandarmi respectivă și puneți imediat la dispoziția sa, contra cost, de la primăriile respective, numărul de pâini necesare ȝiganilor ce se evacuează, socotind cinci rații de pâine de om.

Prezentul ordin ține loc de justificarea pâinilor distribuite.

Urmează ordin detaliat.

Subsecretariatul de Stat al Aprovizionării

Secretar General

Int. col. N. Bârjovanu

Nr. 429

3 sept. 1942

[ANEXA 1]

Notă privind calculul referitor la indemnizațiile cerute în legătură cu evacuarea evreilor și ȝiganilor nenomazi.

Pentru ȝigani 62.485 rații pâine x cu 7.50 lei = 468.637

Misie ofițeri 12 x 10 x 900 lei = 108.000

Misie subofițeri 29 x 10 x 600 lei = 174.000

Trupă 600 x 60 (plus hrana) = 39.600

Se mai adaugă eventualele cheltuieli de transport și diverse = 100.000

Total general = 890.237

[ANEXA 2]

Prefectul General al Jandarmeriei

Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a

Tabel. Indicarea localităților unde urmează a se pune la dispoziție legiunilor de jandarmi pâinea necesară pentru ȝiganii ce se evacuează

Nr.	Județul	Localitatea	Numărul țiganilor	Total rații pe 5 zile
1	Timișoara	Timișoara	410	2.050
2	Arad	Arad	149	745
3	Turnu Severin	Lugoj	93	465
4	Turnu Severin	Caransebeș	84	420
5	Turnu Severin	Blăile Herculan	23	115
6	Turnu Severin	Orșova	208	1.040
7	Mehedinți	Tr. Severin	523	2.615
8	Gorj	Trg. Jiu	229	1.145
9	Dolj	Craiova	874	4.370
10	Romanati	Caracal	376	1.880
11	Vâlcea	Râmnicu Vâlcea	45	255
12	Olt	Slatina	140	700
13	Alba	Alba Iulia	621	3.105
14	Cluj-Turda	Turda	370	1.850
15	Sibiu	Sibiu	195	975
16	Tr. Mare	Sighișoara	277	1.385
17	Tr. Mare	Mediaș	39	195
18	Făgăraș	Făgăraș	134	670
19	Hunedoara	Deva	179	895
20	Tr. Mică	Blaj	48	240
21	Brașov	Brașov	9	45
22	Muscel	Cîmpulung	44	220
23	Argeș	Pitești	1.087	5.435
24	Teleorman	Tr. Măgurele	349	1.745
25	Dâmbovița	Târgoviște	108	540
26	Vlașca	Giurgiu	274	1.370
27	Ilfov	București	1.341	6.705
28	Prahova	Ploiești	92	460
29	Buzău	Buzău	100	500
30	Constanța	Constanța	525	2.625
31	Tulcea	Tulcea	111	555
32	Ialomița	Călărași	386	1.930
33	Brăila	Brăila	137	685
34	Covurului	Galați	99	495
35	Putna	Focșani	179	895
36	Dorohoi	Dorohoi	161	805
37	Storjinet	Storjinet	64	320
38	Hotin	Hotin	33	165
39	Iași	Iași	255	1.275
40	Botoșani	Botoșani	215	1.075
41	Baia	Fălțiceni	317	1.585
42	Neamț	P. Neamț	70	350
43	Bacău	Bacău	139	695
44	Vaslui	Vaslui	58	290
45	Roman	Roman	129	645
46	Fălciu	Huși	151	755
47	Lăpușna	Chișinău	590	2.950
48	Bălți	Bălți	114	570
49	Cahul	Cahul	117	585
50	Ismail	Ismail	96	480
51	Tighina	Tighina	130	650
Total General			12.497	62.485

Se certifică de noi prezentul tabel.
Șeful Serviciului Jandarmeriei
Colonel C. Tobescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 126/1942, f.42-45)

Președinția Consiliului de Miniștri
 Subsecretariatul de Stat al Românizării,
 Colonizării și Inventarului.
 Centrul Național de Românizare
 Serviciul Secretariatului

Urgent. Confidențial
Strict Secret
 4 septembrie 1942

**D-lui Administrator General al bunurilor intrate în patrimoniul statului
 din județul**

Din motive de siguranță, Ministerul Afacerilor Interne a hotărât evacuarea în Transnistria a unui număr de 12.497 țigani nenomazi stabiliți pe întreg teritoriul urban și rural al țării.

Data la care este hotărâtă această evacuare fiind foarte apropiată, cei vizați de măsura guvernului nu vor avea timp suficient pentru lichidarea bunurilor lor mobile și imobile. Ca atare, toate aceste bunuri urmează a fi preluate de C.F.R. și predate în custodia organelor noastre.

Statutul juridic al acestor bunuri este acela stabilit de Legea nr. 315 din 30 ianuarie 1942 („Monitorul Oficial” nr. 26, [p.I], din 31 ianuarie 1942) pentru bunurile părăsite și formele de preluare, administrarea și lichidarea acestor bunuri se vor face după normele acolo prevăzute cu următoarele derogări, impuse de urgența executării măsurii luate de Guvern și de caracterul ei.

Acolo unde avem administratori giranți, preluarea bunurilor se va face de aceste organe. În comunele rurale, ca și în toate localitățile unde nu avem organe de ale noastre, această operațiune se va face de către primari sau notari cu proces-verbal încheiat în numărul legal de exemplare și inventar de descrierea și starea bunurilor.

Cum localitățile unde se găsesc aceste bunuri nu ne sunt cunoscute, vă rugăm să dați imediat dispozițiuni – acolo unde este cazul telegrafic sau telefonic – ca primarii sau notarii în comunele rurale și administratorii giranți acolo unde sunt, ca reprezentanți ai Centrului Național de Românizare[1], la cererea organelor de poliție, să procedeze la luarea în primire cu paza formelor legale a bunurilor ce le vor fi indicate și care vor fi date în custodia sau administrația unor oameni corecți și de încredere.

După centralizarea tuturor acestor procese-verbale, din care ne veți înainta, pentru Direcțiunea Bunurilor și Direcțiunea Inventarului, exemplarele necesare, ne veți propune măsurile indicate pentru administrarea sau lichidarea lor.

Nu trebuie să dispară, să se înstrăineze sau să scape vigilenței celor delegați de dvs. nici unul din aceste bunuri.

Termenul fixat pentru evacuarea în Transnistria a celor vizați fiind ziua de 12 septembrie a.c., vă rugăm să luați măsuri ca dispozițiunile dvs. să ajungă în timp util, astfel ca preluarea bunurilor să se poată efectua la timp, nelăsând celor interesați răgaz de dosire sau înstrăinare.

Ne folosim de acest prilej pentru a vă ruga să luați măsuri similare pentru identificarea și preluarea tuturor bunurilor rămase fără stăpân.

Vă rugăm să ne confirmați data primirii acestei circulare[2].

Director General
Cardaș

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 126/1942, f.10-11)

[1] Prin Decretul-lege nr. 1216 s-a înființat din 3 mai 1941 Centrul Național de Românizare, reorganizat apoi prin Decretul-lege nr. 179 din 6 martie 1942, prin trecerea în subordinea Subsecretariatului de Stat al Românizării, Colonizării și Inventarului. Scopul principal al acestui centru a fost de administrare și revânzare în special a bunurilor evreiești.

[2] Ordinul telegrafic cifrat a fost trimis la 7 septembrie 1942.

204

Direcția Generală a Poliției
Serviciul Radio. Radiotelegramă

Transmisă din Iași, nr. 1810, cuvinte 75, septembrie 4, ora 16,55

Primită la București, septembrie 4, ora 22,48

Direcțiunea Generală a Poliției București

Cu onoare vă rugăm să binevoiți a dispune să ni se comunice urgent măsurile ce urmează a fi luate față de ȣigani din Tg. Frumos, unde se găsesc un număr de 535, dintre care 100 intră în dispozițiunile ordinului de evacuare în Transnistria, întrucât în ordinul primit de Legiunea de Jandarmi Iași se prevăd numai 6 vagoane pentru cei 238 ȣigani din Iași.

Chestor Leahu

Nr. of.15.017

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 185/1942, f.257)

205

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a
Nr. 40.543/1942 septembrie 5

Secret

Către Ministerul Afacerilor Interne Cabinetul Subsecretariatului de Stat

La ord. dvs. nr. 3017 din 18 august 1942, cu care se trimitea în copie 2 note informative ale M. St. Major, cerându-se totodată a se raporta condițiile în care au fost evacuați ȣigani în Transnistria.

Am onoarea a vă raporta următoarele:

1. Toți țiganii nomazi, fără excepție, au fost evacuați în Transnistria din ordinul Președinției Consiliului de Miniștri.

Între aceștia au fost foarte puțin mobilizabili, dar aceștia nu au putut fi excluși operațiunii, deoarece trăiesc în sălașe, de care nu se puteau și nu voiau a se despărți, iar în cazul când ar fi fost lăsate totuși familiile vreunuia dintre aceștia, ele nu și-ar fi putut câștiga existența, despărțite de sălaș.

Aceeași situație și a unora dintre țiganii nomazi care se găseau mobilizați, dar ale căror familii trăind în sălaș nu au vroit a se despărți de aceștia, și ca urmare au fost evacuate cu sălașul respectiv.

2. Evacuarea acestor țigani nomazi – căci numai aceștia s-au evacuat până în prezent –, nu putea fi anunțată din timp, pentru că în acest fel au fost ordinele, să nu li se comunice nici unde merg, ceea ce de altminteri nici nu era necesar, ei neavând domiciliu stabil și avere imobilă de lăsat.

Acest lucru nu ar fi fost posibil nici când se vor evacua cei stabili periculoși ordinii publice, pentru că în acest caz ar dispărea fără să-i mai putem prinde.

3. Tot ce găsim sustras acestor evacuări – nu răătăciți cum se susține –, se trimit pe urma celorlalți în Transnistria.

4. Peste Nistru, cei evacuați trebuie să muncească pentru a-și câștiga existența, fără a aștepta ca statul să le asigure în permanență hrana.

5. Inspectoratul General al Jandarmeriei, apreciind însă că familiile celor care la data evacuării se găseau mobilizați merită a li se crea o situație excepțională față de restul țăganilor nomazi evacuați, a dispus ca prin Inspectoratul Jandarmi Transnistria să se stabilească care sunt aceste familii și în cazul când ele consimt să fie adunate și colonizate în mod deosebit.

Se înțelege prin aceasta a li se crea avantaje materiale – pământ, casă, posibilități de muncă –, care să-i pună într-o situație mai bună decât au avut-o înaintea evacuării, aducându-se în acest mod și o recunoaștere din partea statului pentru serviciile prestate de unii dintre țăganii pe front.

Operațiunea aceasta este în curs de executare.

Față de cele raportate, vă rugăm să binevoiți a dispune să se comunice M. St. Major cele ce veți crede necesar în sensul raportului de față[1].

Inspector General al Jandarmeriei
General C.Z. Vasiliu

Șeful Serviciului Jandarmeriei
Colonel C-tin Tobescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. I, f.6)

[1] O informare similară, sub nr. 41.826, a fost trimisă și Marelui Stat Major, secția II *(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. I, f.1-3)*.

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a
No. 41.096/6 sept. 1942

Către Legiunea Jandarmi C.F.R. București

Binevoiți a cunoaște că începând din 8 septembrie 1942 vor circula pe distanțele ce se arată, un număr de 2 trenuri cu evreii evacuați și un număr de 9 trenuri cu țiganii ce se evacuează. Evacuarea se face prin îngrijirea Inspectoratului General al Jandarmeriei.

Luați imediat măsuri ca toate posturile jandarmi C.F.R. de pe traseele pe care circulă aceste trenuri să concure în mod efectiv cu legiunile de jandarmi atât la pregătirea imbarcării, cât și în ceea ce privește paza pe timpul staționării, atașarea vagoanelor pe traseu conform orarului stabilit de Direcțiunea Generală C.F.R.

Vi se anexează orarul tuturor celor 11 trenuri spre a lua măsuri în consecință.

D.O.
Șeful Serviciului Jandarmeriei
Colonel C. Tobescu

Șeful Secției a III-a
Căpitan N. Diaconescu

[ANEXA 1]

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a

Tabel nr. 1 Cuprinzând trenurile ce evacuează țiganii de pe teritoriul urban, iar de pe teritoriul rural Inspectoratul Timișoara, Iași, Cernăuți și Legiunile București, Ilfov, Dâmbovița, Brașov, Prahova și Buzău.

Distanța cu indicarea punctelor de plecare și predare	Formațiunea	Numărul membrilor	Numărul vagoanelor	Garda de însoțire	Observații
E.5	Legiunea și Pol. Timișoara	410	10	15	Trenul se formează din Timișoara cu 10 vag. + 4 de la Arad, total 14 vagoane. Atașează succesiv: 2 vag. la Lugoj, 2 la Caransebeș, 1 la Herculan, 5 la Orșova, 1 la Tr. Severin, 4 la Filiași de la Tg. Jiu, 10 la Craiova, 2 la Slatina. Total 41 vagoane. Continuă apoi distanța până la Tighina cu 41 vagoane.
Trenul no. 1	Leg. și Pol. Arad + Leg. și Pol. Beiuș	149	4	6	
Timișoara-Tighina	Leg. și Poliția Lugoj	93	2	3	
Comandant un ofițer ajutat de un subofițer	Pol. Caransebeș + Pol. Reșița + Pol. Oravița	84	2	3	
	Pol. Herculan	23	1	2	
	Pol. Orșova	208	5	7	
	Pol. Craiova	376	10	10	
	Pol. Tr. Severin	44	1	2	
	Pol. Tg. jiu	160	4	6	
	Pol. Slatina + Pol. Caracal	77	2	3	
	Total	1624	41	64	
E.4	Pol. Pitești + Pol. Câmpulung	1087	27	40	Trenul se formează în Pitești cu 27 vag. ale Pol. Pitești + 8 ale Pol. Tr. Măgurele, total 35 vag. Atașează apoi succesiv 3 la Titu ale Pol. și Leg. Târgoviște, 1 la București al Pol. Giurgiu, total 39 vag. cu care merge până la Tighina
Trenul no. 2	Pol. Tr. Măgurele	317	8	12	
Pitești-Tighina	Pol. Târgoviște + Leg. Dâmbovița	108	3	5	
Comandant un ofițer ajutat de un subofițer	Pol. Giurgiu	32	1	2	
	Total	1544	39	59	Trenul se formează în Alba Iulia cu 18 vag. (ale Pol. Alba 11 și 7 ale Pol. Turda. Se atașează apoi succesiv 2 în Copșa Mică de la Sibiu, 1 la Mediaș, 2 la Sighișoara și 2 la Pitești, total 25 cu care merge până la Tighina.
E.6	Pol. Alba Iulia + Pol. Sebeș + Pol. Hunedoara + Pol. Orăștie	439	11	17	
Trenul no. 3	Pol. Turda	291	7	10	
Alba Iulia-Tighina	Pol. Sibiu	100	2	3	
comandant un ofițer ajutat de un subofițer	Pol. Mediaș	39	1	2	
	Pol. Sighișoara + Pol. Dumbrăveni	65	2	3	
	Pol. și Leg. Ploiești	92	2	4	
	Total	1029	25	39	

E.3 Trenul No. 4 București-Galați-Tighina Comandant un ofițer ajutat de un subofițer	Pref. Pol. C[apitalei]	652	16	24	Trenul se formează în București cu 34 vag. (16 ale Pref. P. Cap., 15 ale Leg. Buc. și 3 ale Leg. Ilfov). Atașează apoi succesiv: 3 vag. în Buzău, 5 în Făurei (3 de la Tulcea, 1 de la Constanța și 1 de la Călărași), 4 în Brăila și 5 în Galați. Total 51 vagoane cu care merge până a Tighina.
	Leg. Buc. Suburbane	573	15	22	
	Leg. Ilfov	116	3	4	
	Pol. Buzău + Leg. Buzău + Pol. R. Sărat	100	3	5	
	Pol. Constanța	28	1	2	
	Pol. Tulcea	111	3	4	
	Pol. Călărași	26	1	2	
	Pol. Brăila + Pol. Măcin	137	4	6	
	Pol. Galați + Focșani	179	5	8	
	Total	1922	51	77	
E.7 Trenul no. 5 Iași-Tighina Comandant un ofițer ajutat de un subofițer	Pol. Iași și Leg. Iași	255	6	9	Trenul se formează în Iași cu un total de 40 vagoane prin colectare astfel: 6 de la Iași, 5 de la Botoșani, 4 Dorohoi, 8 Fălticeni, 2 Storojineț, 2 P. Neamț, 4 Bacău, 2 Vaslui, 3 Roman, 4 Huși, total 40 vagoane, cu care merge până la Tighina.
	Pol. Botoșani + Leg. Botoșani	215	5	7	
	Pol. Dorohoi + Leg. Dorohoi	161	4	6	
	Leg. Baia	317	8	12	
	Leg. Storojineț	64	2	3	
	Pol. Neamț	70	2	3	
	Pol. Bacău	139	4	6	
	Pol. Vaslui	58	2	3	
	Pol. Roman	129	3	5	
	Leg. Fălciu	151	4	6	
	Total	1559	40	54	
		7678	196	293	

Se certifică de noi prezentul tabel.
 Șeful Serviciului Jandarmeriei
 Colonel C. Tobescu

Șeful Secției a III-a
 Căpitan N. Diaconescu

[ANEXA 2]

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul jandarmeriei. Secția a III-a

Tabel nr. 2 Cuprinzând trenurile ce evacuează țiganii de pe teritoriul rural

Distanța cu indicarea punctelor de plecare și predare	Formațiunea	Numărul membrilor	Numărul vagoanelor	Garda de însoțire	Observații
Trenul nr. 6 (E.8) Craiova-Tighina	Leg. Craiova	498	21	18	Comand. trenului un ofițer, ajutat de un subofițer.
	" Gorj	69	2	3	Trenul se formează la T. Severin cu 12 vag.
	" Mehedinți	479	12	18	Atașează apoi succesiv 2 vag. la Filiași de la Tg. Jiu,
	" Olt	63	2	3	12 vag. de la Craiova, 9 vag. de la Caracal în P. Olt,
	" Romanai	376	9	13	1 vag. de la Vâlcea în P. Olt și 2 vag. în Slatina,
	" Vâlcea	45	1	2	total 38 vag. cu care circulă până la Tighina.
	Total	1530	38	57	
Trenul nr. 7 (E.9) Alba Iulia-Tighina	Leg. Alba Iulia	182	5	8	Comandantul trenului un ofițer, ajutat de un
	" Făgăraș	134	4	6	subofițer.
	" Hunedoara	179	4	6	Trenul se formează în Alba Iulia cu 11 vag. (5 de la
	" Sibiu	95	2	3	Alba Iulia, 4 venite de la Deva și 2 de la Turda).
	" Tr. Mare	212	5	7	Atașează apoi succesiv: 1 vag. în Blaj din Tr. Mică,
	" Tr. Mică	48	1	2	2 în Copșa Mică de la Sibiu, 5 la Sighișoara de la Tr.
	" Cluj-Turda	76	2	3	Mare, 4 în Brașov din Făgăraș, 8 în Ploiești (1 de la
	" Brașov	9	Îmbarcarea în gara Brașov		Muscel, 1 de la Teleorman, 6 de la Vlașca), plus 3
	" Muscel	44	1	2	vagoane în Galați. Circulă apoi de la Galați cu
	" Teleorman	32	1	2	numărul de 34 vagoane, până la Tighina.
	" Vlașca	242	6	9	
	" Galați				
	" Tulcea				
	" Putna				
	" R. Sărat	99	3	5	
	" Tecuci				
	" Tutova				
	Total	1352	34	53	

Trenul nr. 8 (E.10)	Leg. Constanța	497	12	18	Comand. trenului 1 ofițer, ajutat de 1 subofițer.
Constanța–Tighina	“ Ialomița	360	9	13	Trenul se formează în C-ța cu 12 vag. și atașează în
	Total	857	21	31	Fetești 9 vag. de la Călărași, total 41 vagoane.
Trenul nr. 9 (E.11)	Leg. Lăpușna	590	15	23	Comand. trenului 1 ofițer, ajutat de 1 subofițer.
Chișinău–Tighina	“ Bălți	114	3	4	Trenul se formează din Chișinău prin colectarea a
	“ Cahul	91	2	3	15 vag. din gara Chișinău, plus 3 de la Bălți și 2 de
	Total	795	20	30	la Cahul.
	Total general	4534	113	171	

Se certifică de noi prezentul tabel.

Șeful Serviciului Jandarmeriei
Colonel C. Tobescu

Șeful Secției a III-a
Căpitan N. Diaconescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 126/1942, f.85, 125-127)

România
Președinția Consiliului de Miniștri
Institutul Central de Statistică
Nr. 084.891/7 septembrie 1942

**Domniei Sale
Domnului Mareșal Ion Antonescu
Conducătorul Statului**

Referat

La ordinul Domniei Voastre nr. 7918 c.c./1942 și urmare la raportul nostru nr. 55.454/1942, avem onoare a vă prezenta o analiză statistică a situației populației țigănești din țara noastră în actualele ei frontiere, pe baza rezultatelor recensământului general al populației din 1930[1]. Am arătat în raportul amintit imposibilitatea în care ne găsim de a vă prezenta date recente[2], precum și motivele pentru care rezultatele din 1930 sunt totuși dătătoare de seamă asupra problemei, mai ales dacă avem în vedere, odată cu trecerea timpului, tendința tot mai accentuată a acestui grup etnic de a se dispersa și topi în masa populației majoritare. Bineînțeles însă că de îndată ce vom obține rezultate noi, privitoare la situația din 1941, vom avea grija de a vi le prezenta cât mai neîntârziat.

Materialul documentar pe care se sprijină referatul de față, și care se anexează, este compus dintr-o serie de 9 grafice și un număr de 12 tablouri statistice, din care 7 privesc situația populației țigănești aflate în 1930 pe teritoriul actual al României, iar restul de 5 tablouri oferă date comparative asupra numărului țiganilor la 1893*[3] față de cele obținute de recensământul general din 1930 pe teritoriul istoric al celor 3 provincii de dincolo de Carpați, adică Transilvania, Banatul și Crișana-Maramureș.

A. Situația numerică a țiganilor în 1930 pe teritoriul actual al țării

Repartiția țiganilor pe provincii și medii. Cu rezervele făcute în referatul precedent asupra cifrei reale a țiganilor și imposibilităților de ordin material, social și psihologic de a o determina exact, precizăm că în 1930, pe suprafața României Mari, s-au înregistrat la recensământ 262.501 țigani în total. Cifra ceasta s-a redus însă prin pierderile teritoriale din 1940, către Ungaria și Bulgaria, cu 53.801 țigani, câți se aflau în 1930 în județele ocupate de aceste două state[4]. Au mai rămas deci pe teritoriul actual – fără a se ține seamă de eventualele deplasări interioare de populație și mișcarea naturală a populației – un număr de 208.700 țigani. Țiganii, prin soarta lor istorică și natura ocupației lor, păstrează încă o accentuată predilecție rurală, așa încât, din acest

* După *Rezultatele recensământului țiganilor din 31 ianuarie 1893*, Budapesta, 1893.

total de 208.700, marea lor majoritate, 176.370 sau 84,5%, trăia în satele țării și numai 32.330, sau 15,5%, în orașe. Totuși, în ceea ce privește proporția lor față de totalul populației respective, diferența între cele două medii este mai puțin accentuată, de vreme ce procentul lor este 1,0% la orașe și de 1,4% în mediul rural, procent de altfel identic cu cel deținut de țigani în sânul întregii populații a țării (graficul I).

Ca valoare absolută, provincia cu cel mai mare număr de țigani este Muntenia, 71.784, care se remarcă și prin cei 16.711 țigani din orașele sale, cifră cu mult superioară orașelor din oricare altă provincie și care reprezintă mai mult de jumătate, 51,7%, din totalul țiganilor trăind în toate orașele țării. Cifre absolute importante de țigani mai dau: Transilvania (37.055), Moldova (32.194), Oltenia (22.239) și Banatul (17.919), restul celorlalte 4 provincii la un loc neînsemnând decât 27.509 țigani (graficul II).

Deși Muntenia apare cu cel mai ridicat număr de țigani, această provincie se așează numai în locul al treilea în ceea ce privește proporția lor față de totalul populației, 1,8%, fiind depășită de Transilvania cu 2,3% și de Banat cu 1,9% țigani. Urmează Oltenia cu 1,5%, Moldova și Crișana cu aceeași proporție de 1,3% țigani, celelalte provincii având mai puțin de 1,0% țigani, proporția cea mai scăzută întâlnindu-se în Bucovina (0,3%). Considerând în sfârșit (graficul III) proporțiile pe medii, se observă că singura excepție o face Oltenia, care nu numai că dă cea mai mare proporție 2,2% de țigani în mediul urban, dar, spre deosebire de toate celelalte provincii, în această provincie procentul țiganilor în sânul populației orășenești este mult mai ridicat decât în mediul rural.

Dificultățile înregistrării statistice a țiganilor. Încercând acum o grupare a provinciilor după proporția țiganilor față de totalul populației lor, vom remarca trei mari regiuni caracteristice, și anume: **a)** provinciile de dincolo de Carpați, în special Transilvania și Banatul, în care procentul țiganilor este cel mai ridicat, **b)** Vechiul Regat, în care acest procent este mijlociu și, în sfârșit, **c)** Basarabia și Bucovina, unde proporția lor este minimă.

S-ar putea susține că aceste trepte deosebite de importanță numerică a țiganilor în cele trei grupe de provincii să fie expresia evoluției istorice distincte a acestor provincii până la înfăptuirea României Mari, cu ceea ce a adus ca specific în structura populațiilor respective această evoluție istorică, prin granițele puse în calea deplasărilor normale de populație. Este însă foarte probabil că proporția mai ridicată de țigani, înregistrată în 1930, în provinciile de peste munți, se datorește într-o măsură foarte mare unui fenomen de segregare, de identificare și izolare mai riguroasă a țiganilor în sânul populației provinciilor. Intensitatea luptelor naționale duse, solidaritatea de grup etnic și constituirea unei conștiințe naționale intransigente, au făcut ca noțiunea de neam să aibă un conținut bine definit, iar apartenența la un anumit grup etnic să fie cu mai multă strictețe reglementată, să apară ca o stare bine precizată, de notorietate publică. Atât românii, cât și minoritățile importante de dincolo de Carpați constituiau grupuri etnice bine delimitate și relativ impenetrabile pentru celelalte populațiuni alogene. „Valah puturos” era desigur o insultă, dar pentru membrii conștienți ai grupului constituia o calitate plină de demnitate ce nu putea fi acordată oricărui nou venit. Din aceste motive, la care se adaugă o

condiție socială inferioară, au făcut ca ȧiganii să fie mult mai riguros izolați de masa celorlalte neamuri, ceea ce a dus, cu prilejul recensământului din 1930, la o mai exactă înregistrare a lor.

Nu tot așa se prezintă situația cu Vechiul Regat, unde robirea ȧiganilor pe moșiile boierești și mănăstirești, îndelunga lor conviețuire cu românii iobagi pe aceleași moșii, standardul de viață redus și relativ apropiat al ambelor categorii, inexistența acelor lupte cu caracter de afirmare națională, ortodoxia lor, formală, răspândirea ulterioară a ȧiganilor, după dezrobire, de-a lungul satelor ca posesori a câtorva meserii primitive indispensabile activității agricole a păturii țărănești, împroprietărirea lor la rând cu românii – toate acestea au avut drept rezultat o atenuare a repulsiunii românilor pentru această populație străină de neamul lor, au dus în unele locuri la un amestec de populație, au permis o camuflare sau pierdere a ȧiganilor în masa populației majoritare, care i-a acceptat, prin acea excepțională omenie, caracteristică poporului nostru, care îl face ca și termenul peiorativ de „ȧigan” să-l acorde cu rezervă și ezitare, mai curând la mânie, spre a sancționa o comportare, decât spre a caracteriza o condițiune bio-etnică reală, adică de a indica pe adevăratul ȧigan. Se înțelege deci pricinile pentru care la recensământul din 1930, în Vechiul Regat, nu se poate afirma categoric că toți ȧiganii au fost înregistrați. Este sigur că cifra lor este mai mare, iar împreună cu cea a locuitorilor cu amestec de sânge ȧigănesc încă mult mai ridicată. Pentru a putea determina satisfăcător regiunile contaminate, cifra probabilă, precum și intensitatea amestecului sângelui ȧigănesc în populația noastră, ar trebui pornită o vastă și îndelungată anchetă care să pună la contribuție: sursele istorice, datele numerice existente și o laborioasă serie de cercetări antropologice și serologice pe teren. Bineînțeles, considerațiunile de mai sus privesc pe ȧiganii sedentari, fixați locului, și nu sunt valabile pentru ȧiganii nomazi, al căror număr – deși cuprins în totalurile date – ne este necunoscut. În orice caz, numărul ȧiganilor nomazi este cu mult inferior celorlalți, însă deplasările lor continue și „pitorescul” lor îi fac să apară mai numeroși decât sunt în realitate.

Repartiția ȧiganilor pe județe și plăși. Revenind la repartiția lor teritorială în 1930, vom observa că județul cu cea mai mare proporție de ȧigani (5,0%) este Târnava Mică. În cadrul României Mari mai existau alte două județe, acum rămase dincolo de graniță, cu procente ridicate de populație ȧigănească: Năsăud (4,1%) și Mureș (3,9%). În tot restul țării proporția ȧiganilor este sub 3,0%. Dintre cele 60 județe actuale ale țării, un număr de 15 acuză totuși procente însemnate, între 2,0% și 2,9%, de ȧigani (graficul IV). Aceste 15 județe pot fi împărțite în patru regiuni distincte, și anume:

- a)** podișul Moldovei și valea Siretului, pe cursul său mijlociu și inferior, cu județele Roman, Vaslui, Tutova și Tecuci, la care se poate adăuga și județul Râmnicu Sărat (în care proporția ȧiganilor este ridicată din pricina unei singure plăși „Muntele”, cu 6,0% ȧigani),
- b)** mijlocul Munteniei, cuprins între văile râurilor Argeș, Dâmbovița și Ialomița, de la izvoare și până la vărsarea lor, cu județele Muscel, Dâmbovița, Vlașca și Ialomița, la care trebuie adăugat de fapt și Ilfovul (în care proporția ȧiganilor apare redusă din pricina marelui masă de populație concentrată în București),

c) platoul Transilvaniei, cu valea Oltului, Târnavelor, Mureșului și cursul superior al Someșului Mic (și Someșul Mare pentru teritoriul ocupat de Ungaria), cu județele Făgăraș, Sibiu, Târnava Mare (și Târnava Mică despre care s-a vorbit mai sus) și Cluj-Turda,

d) în sfârșit, a patra regiune este constituită din zonă muntoasă a Banatului și cuprinde județele Severin și Caraș.

Păstrând totuși aceeași distribuție regională, amănuntele și mai ales variația de intensitate a proporției țăganilor se precizează dacă coborâm la dimensiunea plășii (graficul V). În granițele actuale ale României se găseau în 1930 un număr de 72 plăși[5], având o proporție de cel puțin 2,0% țăgani, din care 30 plăși chiar între 3,0% și 6,6%, față de totalul populației rurale a acestor plăși. Acestea ultime, cu denumirea și întinderea lor teritorială din 1930, sunt:

Nr.	Plasa (rural)	Județul	% țăgani
1	Diciosânmartin	Târ. Mică	6,6
2	Titu	Dâmbovița	5,9
3	Dumbrăveni	Târ. Mică	5,8
4	Bocșa-Montană	Caraș	5,4
5	Sărmășel*	Cluj	5,1
6	Sărulești	Ilfov	5,1
7	Vlahuță	Tutova	5,1
8	Câmpia Turzii	Turda	4,9
9	Bozovici	Caraș	4,7
10	Homocea	Tecuci	4,6
11	Băneasa	Ilfov	4,3
12	Iernut	Târ. Mică	4,2
13	Orăștie	Hunedoara	3,7
14	Ștefan cel Mare	Vaslui	3,7
15	Blaj	Târ. Mică	3,6
16	Filipești	Prahova	3,6
17	Mociu**	Cluj	3,6
18	Oltenița	Ilfov	3,5
19	Șercaia	Făgăraș	3,5
20	Sighișoara	Târ. Mare	3,5
21	Ocna Mureșului	Alba	3,4
22	Arpașul de Jos	Făgăraș	3,2
23	Drăgășani	Vâlcea	3,2
24	Reșița	Caraș	3,2
25	Buzăul Ardelean	Brașov	3,1
26	Mediaș	Târ. Mare	3,1
27	Făgăraș	Făgăraș	3,0
28	Jimbolia	Timiș	3,0
29	Periam	Timiș	3,0
30	Sf. Ana	Arad	3,0

* Pe teritoriul rămas României și încorporat în județul Cluj-Turda.

** Pe teritoriul rămas României și încorporat în județul Cluj-Turda.

Răspândirea pe sate. În afară de stabilirea cifrei totale exacte a țăganilor, problema cea mai dificilă, în cadrul unei politici de populație, este extrema lor dispersiune în mediul nostru rural. În 1930 au fost înregistrați țăgani, în număr

variabil bineînțeles, în nu mai puțin de 5.015 sate din totalul de 13.051 sate câte existau în țara noastră la acea dată pe teritoriul actual (tabloul 2 anexe).

Chiar dacă am alege deoparte satele cu cel puțin 50 suflete țigani și tot s-ar ridica numărul acestor sate la cifra de 951 (tabloul 3 anexe). E drept că în aceste 951 sate, reprezentând 19% din tabloul satelor cu populație țigănească, trăiau 118.260 țigani, adică mai mult de jumătate, exact 56,7%, din numărul lor total de 208.700 suflete, și mai mult de două treimi: 67,1% dacă ne raportăm numai la țiganii locuind în mediul rural, de 176.370 suflete. În satele cu cel puțin 50 țigani, proporția lor este de 6,6%.

Pe provincii situația țăganilor în satele locuite de ei este următoarea:

Provincia	Sate cu țigani	Totalul populației țigănești	Sate cu 50 țigani și peste			Procentul țăganilor
			Numărul satelor	Totalul populației	Numărul țăganilor	
România	5015	176370	951	1788422	118260	6,6
Oltenia	623	17907	100	176036	10455	5,9
Muntenia	1319	55073	270	493117	38293	7,8
Dobrogea	143	3228	16	20386	1617	7,9
Moldova	826	28430	141	171344	20401	11,9
Basarabia	676	12736	50	147690	5127	3,5
Bucovina	75	2002	12	38826	1160	3,0
Transilvania	802	33525	217	364918	24055	6,6
Banat	348	15909	99	230964	11815	5,1
Crișana	203	7560	46	145141	5337	3,7

Punând în paralel fie totalul satelor (tabloul 2 anexe) cu satele în care s-au găsit țigani, fie acestea din urmă cu satele în care trăiau cel puțin 50 țigani, concluzia este aceeași, anume că în provinciile de peste munți dispersiunea țăganilor în sate este mai mare, adică proporțional în mai multe sate vom întâlni țigani decât în restul provinciilor țării. Din această pricină, în satele cu peste 50 țigani, proporția țăganilor față de totalul populației acelorasi sate este mai ridicată în cazul provinciilor din Vechiul Regat, deci ne găsim în fața unei relative concentrări a lor; în schimb, mai mult de 70% din totalul țăganilor din Transilvania, Banat și Crișana sunt adunați în cele 362 sate cu cel puțin 50 țigani.

În sfârșit, tabloul 4, din anexe, ne arată că existau în România actuală 39 sate, din care 22 în Moldova, în care țăganii dețineau majoritatea absolută sau relativă, mergând de la 49,1% până la 100% din totalul populației satelor respective.

Țiganii în mediul urban. În mediul urban, după cum am arătat la început, numărul țăganilor înregistrați în 1930 a fost de 32.330, iar proporția lor numai de 1,0%, adică mai redusă decât în cadrul populației rurale. Proporția aceasta poate să fie în realitate mult mai ridicată, dacă ținem seama de cele spuse mai înainte cu privire la amestecul acestora cu populația țării noastre, orașele oferind condițiile cele mai prielnice de camuflare sau topire, voite sau de fapt, în sânul populației românești majoritare. În orice caz, din cele 145 orașe existente în 1930 pe teritoriul de astăzi al României, în 11 orașe nu s-a declarat nici un țigan. Acestea sunt: Govora, Filipeștii Târg, Sinaia, Techirghiol, Hârău, Cos-

meni, Sadagura, Solca, Vijnița, Zastavna și Beiuș. În restul de 134 orașe s-au numărat între 1 țigan – Ocnele Mari, Sulina și Săveni – și maximum 6.797 țigani în București. Același număr de 134 orașe poate fi împărțit în două grupe: 53 orașe care au mai puțin de 50 țigani și 81 orașe în care numărul lor este de 50 sau mai mulți. Ultimele însumează 31.224 țigani sau 96,6%, adică aproape unanimitatea țiganilor trăind în mediul urban (tablourile 5 și 6 anexe).

Orașele cu peste 500 locuitori țigani sunt în număr de 15, și anume:

Nr.	Orașe	Țigani	
		Număr	%
1	București	6797	1,1
2	Craiova	1782	2,8
3	Urziceni	1153	13,4
4	Ploiești	1072	1,4
5	Alexandria	910	4,7
6	Călărași	860	4,8
7	Giurgiu	753	2,4
8	Orșova	693	8,5
9	Oltenița	689	6,6
10	Roman	606	2,1
11	Tg. Jiu	602	4,6
12	Brăila	585	0,9
13	Caracal	567	3,8
14	Mizil	523	8,1
15	Turnu Măgurele	511	3,0

Aceste orașe totalizează la rândul lor 18.103 țigani, sau 56,0 % din numărul de 32.330 țigani locuind în întreg mediul urban al țării. Ca așezare, se observă că majoritatea acestor orașe se găsesc în așa numita Câmpie a Dunării.

Numărul mare de țigani înregistrați în cele 15 orașe de mai sus nu înseamnă întotdeauna și o proporție ridicată de țigani în sânul populației respective. Este drept că București se detașează net cu cifra absolută cea mai importantă de 6797 țigani, însă proporția lor în Capitală este de numai 1,1%.

În schimb, altele sunt centrele urbane cu procente însemnate de țigani. Numărul orașelor în care proporția țiganilor depășește 2,0% din totalul populației respective se ridică la 39 și acestea, în ordinea de mărime a procentului, sunt:

Nr.	Orașe	%
1	Urziceni	13,4
2	Orșova	8,5
3	Târgu Frumos	8,3
4	Mizil	8,1
5	Dumbrăveni	7,4
6	Diciosânmartin	6,9
7	Oltenița	6,6
8	Vălenii de Munte	6,2
9	Orăștie	5,3
10	Călărași	4,8
11	Alexandria	4,7
12	Târgu Jiu	4,6
13	Urlați	4,3

14	Călimănești	4,1
15	Caracal	3,8
16	Strehaia	3,6
17	Corabia	3,3
18	Baia de Aramă	3,2
19	Caransabeș	3,2
20	Drăgășani	3,2
21	Sebeș	3,2
22	Turnu Măgurele	3,0
23	Vaslui	3,0
24	Abrud	2,8
25	Craiova	2,8
26	Hârșova	2,7
27	Sighișoara	2,7
28	Roșiorii de Vede	2,6
29	Calafat	2,4
30	Cernavodă	2,4
31	Giurgiu	2,4
32	Turda	2,4
33	Moinești	2,3
34	Găești	2,2
35	Mediaș	2,2
36	Pitești	2,2
37	Pucioasa	2,1
38	Roman	2,1
39	Zimnicea	2,1

Reiese din înșiruirea de mai sus, indiferent la ce limită inferioară ne-am opri, că cele mai țigănești orașe din țară sunt: Urziceni, Orșova, Târgu Frumos și Mizil, primul detașându-se net cu proporția impresionantă de 13,4% țigani.

B. Declararea limbii materne țigănești la țigani în 1930

Deși în 1930, pe teritoriul actual al țării s-au înregistrat 208.700 țigani, ceva mai mult de o treime numai, adică 77.714 sau 37,2%, au declarat drept limbă maternă limba țigănească. Ne găsim deci în fața unui fenomen de asimilare de lungă durată și foarte înaintat de vreme ce restul de două treimi dintre țigani au adoptat altă limbă maternă, cea românească acolo unde conviețuiau cu românii, în special în Vechiul Regat, sau maghiară în localitățile de peste munți cu majorități ungare.

Se constată apoi (tabloul 1 și 7 anexe) că proporția populației țigănești de limbă maternă țigănească este mai ridicată în mediul urban, 42,1%, decât în cel rural, 36,3%. Observația aceasta este generală, adică valabilă pentru toate provinciile, cele două provincii care fac excepție, Dobrogea și Crișana, nefiind semnificative din pricina numărului neînsemnat de țigani înregistrați în mediul lor urban. Ar părea deci că populația relativ mai evoluată a orașelor izolează cu mai multă strictețe pe țigani, cel puțin în primele generații, când această populație abordează orașele, înainte de a apărea fenomenul de camuflare și dizolvare despre care s-a vorbit.

În ceea ce privește provinciile, fenomenul de însușire a limbii materne a populațiilor majoritare în mijlocul cărora trăiesc, de către țigani, este variabil ca intensitate. Lăsând la o parte Bucovina și Dobrogea unde, deși procente de țigani cu limba maternă țigănească sunt foarte mici, fenomenul nu prezintă o importanță deosebită din pricina cifrei absolute reduse de țigani – provinciile în care țiganii de limba maternă țigănească dau proporțiile cele mai reduse sunt: Muntenia 31,9%, Transilvania 35,6%, Crișana 37,2%. Spre deosebire de acestea, în Banat, Basarabia, Moldova și Oltenia se pare că populația țigănească este ținută mai izolată de vreme ce proporțiile de țigani cu limba maternă țigănească sunt peste media țării: 37,2%, adică respectiv: 48,5%, 48,2%, 42,2% și 38,3% (graficul VI).

Dintre județe, numai în 17 mai mult de jumătate de țigani și-au păstrat limba maternă țigănească (tabloul 6). Aceste județe sunt:

		Țigani cu limba maternă țigănească %
Nr.	Județul	
1	Tecuci	69,4
2	Baia	61,3
3	Tighina	58,2
4	Neamț	58,1
5	Timiș	58,1
6	Târnava Mică	57,4
7	Dolj	57,1
8	Fălciu	56,2
9	Iași	55,5
10	Cahul	54,9
11	Vlașca	53,7
12	Turda-Cluj	53,6
13	Soroca	51,5
14	Bălți	51,5
15	Bihor	51,0
16	Dâmbovița	50,6
17	Lăpușna	50,5

În schimb, există unele județe cu mase importante de țigani, în care aceștia și-au pierdut aproape complet limba, proporția celor care au păstrat limba maternă țigănească fiind extrem de redusă, și anume:

		Limba maternă țigănească %
Nr.	Județul	
1	Sibiu	10,3
2	Făgăraș	10,7
3	Brașov	11,5
4	Gorj	13,0
5	Prahova	16,0
6	Vâlcea	17,7

Alte județe, deși dau procente chiar mai mici sau de aceeași ordine de mărime de țigani cu limba maternă țigănească, cum ar fi: Storojineț 4,5 %, Câmpulung 7,3 %, Suceava 9,1 %, Dorohoi 12,9 %, Rădăuți 15,3 %, nu prezintă o

importanță prea mare, din acest punct de vedere, din pricina numărului absolut foarte redus de țigani (între 287 și 935 suflete).

Considerând, în sfârșit, procentul țăganilor de limbă maternă țigănească față de totalul populației pe județe sau plăși (cartogramele VII și VIII), vom constata aproximativ aceeași distribuție spațială, bineînțeles cu intensități mai reduse și cu modificările semnalate anterior, pe care procesul de adoptare a limbii materne majoritare de către țigani le aduce tabloului, în special în Țara Oltului și regiunile învecinate, precum și în Muntenia.

C. Evoluția țăganilor în Transilvania, Crișana, Maramureș și Banat între 1893-1930

S-a arătat în raportul precedent citat că cel dintâi recensământ la care s-au înregistrat țigani pe întinsul țării întregi a fost cel din 1930. De unde imposibilitatea de a se face o cercetare completă asupra evoluției lor numerice în timp. În lipsa unor asemenea date pentru întreaga țară, ne vom mulțumi să urmărim această evoluție numai pe spațiul redus al celor trei provincii de peste munți.

Într-adevăr, la 31 ianuarie 1893 s-a efectuat o numărătoare a țăganilor în Ungaria, iar rezultatele din cele trei provincii de dincolo de Carpați, comparativ cu cele din 1930, sunt expuse în diagrama IX și tablourile 8-12 din anexe. Deși cifrele din 1893 se referă la teritoriile județelor din vremea stăpânirii maghiare, totuși prin compararea cifrelor respective se pot face câteva observații uni concludente și perfect valabile, în general, pentru problema care ne interesează[6].

Vom remarca în primul rând că în cele trei provincii amintite, în 1893, erau 151.711 țigani, pe când în 1930 s-au numărat numai 109.156 țigani, deci o reducere cu 42.555 suflete, sau de 28,1%. Se poate ca diferența în minus între cifrele celor două date, cu rezerva făcută mai sus asupra teritoriilor luate în considerare, să se datoreze și unor anumite deplasări a acestei populații, dar este mai probabil că scăderea numărului țăganilor se explică prin procesul fatal de asimilare din acești 38 ani. Câteva județe fac însă excepție, adică dimpotrivă acuză o creștere simțitoare, cum ar fi cazul județelor Sălaj, Năsăud, Târnava Mică și Mureș, în care țăgani au crescut respectiv cu 44,4%, 23,0%, 11,1% și 8,8% între 1893 și 1930. Faptul trebuie să se datoreze unor deplasări de populație prin cauze de ordin economic-social locale, care rămân de stabilit, cu atât mai mult cu cât județul foarte apropiat, Târnava Mare, care în 1893 avea cea mai mare cifră de țigani, 13.483, numără în 1930 numai 3804 suflete, adică cu 71,8% mai puțin. La nici unul dintre celelalte județe nu se observă o atât de importantă reducere a numărului țăganilor (Maramureșul neputând fi luat în considerare, întrucât în 1893 cuprindea și restul județului, care a revenit fostei Cehoslovacii, odată cu Rutenia Subcarpatică).

Procesul acesta de scădere a numărului țăganilor poate fi considerat ca general. Într-adevăr, din cele 462 comune de dincolo de Carpați, în care în 1893 s-au numărat cel puțin 50 țigani, în 127 cifra lor absolută este staționară sau în creștere, în 266 comune este în scădere, iar în 69 comune țăgani au dispărut complet.

În sfârșit, s-ar putea susține că între 1893 și 1930 s-au desfășurat două procese paralele și contrarii, și anume: pe de o parte țiganii care se străduiesc să dispară în masa înconjurătoare, iar pe de altă populațiile majoritare, care încearcă să-i izoleze, să stăvilească această contopire. Într-adevăr, se observă că în general procentul țăganilor de limbă maternă țigănească este mai ridicat în 1930 decât în 1893. Aceasta pentru Banat și Crișana-Maramureș, fiindcă în Transilvania procentul este ușor mai redus în 1930.

Din cele spuse până acum, în cursul referatului de față, se pot desprinde următoarele concluzii privitoare la problema populației țigănești în România:

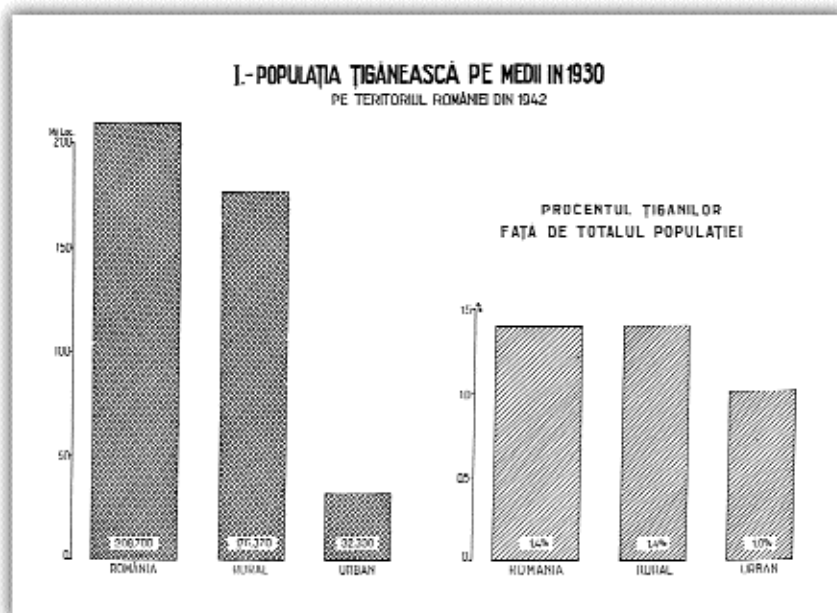
1. Nu se poate cunoaște numărul exact al țăganilor din țara noastră, pentru că în trecut nu a existat o asemenea preocupare și nu s-au făcut înregistrări periodice sistematice.
2. Singura cifră existentă și cea mai apropiată de realitate, cel puțin ca punct de plecare numeric, este cea dată de recensământul general al populației din 1930.
3. Există o tendință accentuată de contopire a acestui grup etnic țigănesc în masa populației românești; procesul este vechi ca durată și continuă și în prezent.
4. În afară de recensământ și alte înregistrări numerice, pentru a identifica marea majoritate a țăganilor, se impune cu necesitate completarea acestor date prin cercetări prealabile de ordin istoric, pentru identificarea vechilor așezări de țigani, în special a celor mănăstirești sau boierești, urmate de atente, îndelungate și laborioase cercetări bio-antropologice și serologice.
5. Problema identificării țăganilor jumătate sânge sau cu mai puțin, adică a celor probabil foarte numeroși amestecați cu români sau alte neamuri în proporții variabile, constituie o dificultate în plus și practic vorbind aproape de nerezolvat

Deși păstrători prin împrumut a unora din vechile tradiții și anumitor elemente de folclor românesc, mai mult sau mai puțin curate, pe lângă posesiunea câtorva meșteșuguri primitive, țăganii rămân totuși non-valori sociale și naționale și o primejdie rasială, în măsura în care, în viitor, neamul nostru își caută și își păzește o substanță biologică mai pură și tinde conștient la un mai înalt ideal românesc de umanitate.

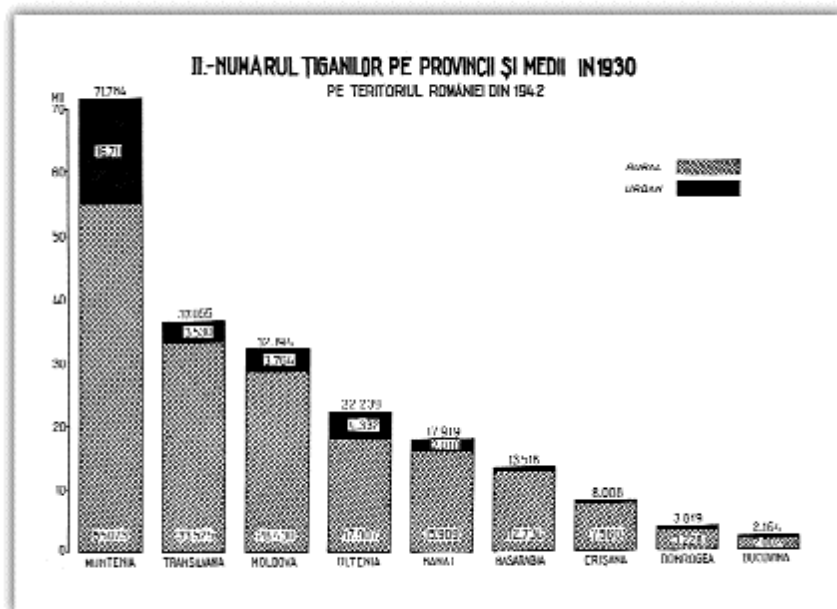
Primiți, Vă rugăm, Domnule Mareșal, mărturia celui mai desăvârșit și adânc devotament.

Director General,
Sabin Manuilă

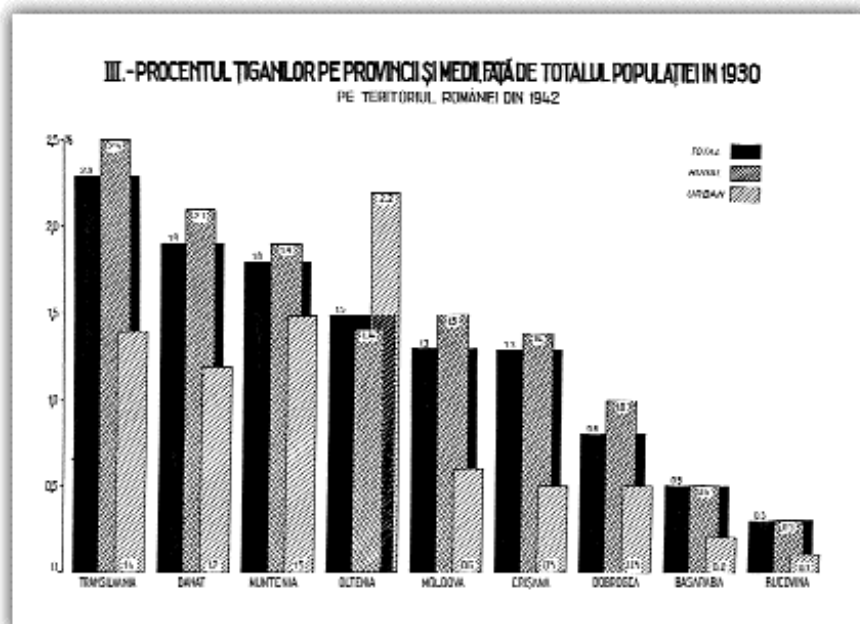
Grafic I. Populația țigănească pe medii în 1930 – pe teritoriul României din 1942

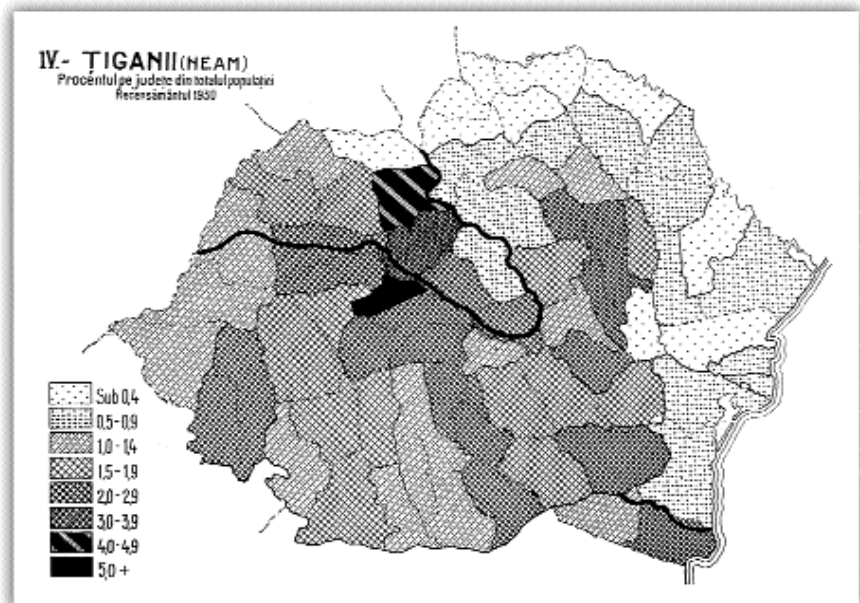
Grafic II. Numărul țăganilor pe provincii și medii în 1930 – pe teritoriul României din 1942

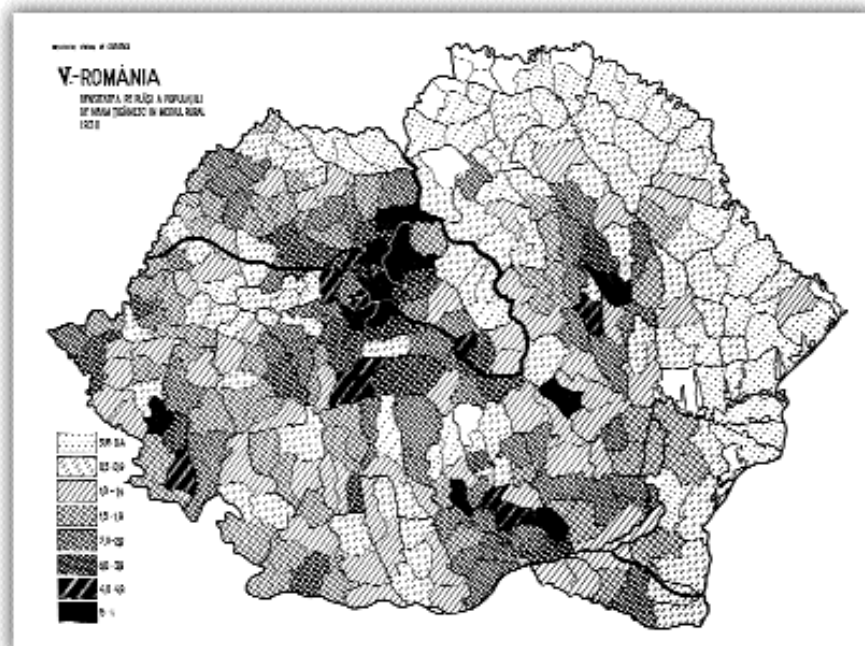
Grafic III. Procentul țiganilor pe provincii și medii, față de totalul populației în 1930 - pe teritoriul României din 1942

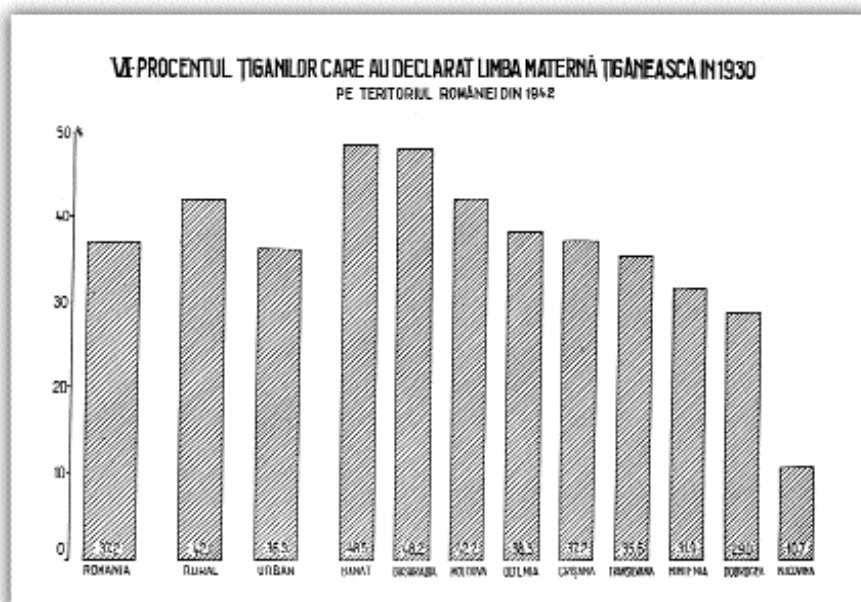
Hartă IV. Țiganii (neam). Procentul pe județe din totalul populației. Recensământul 1930

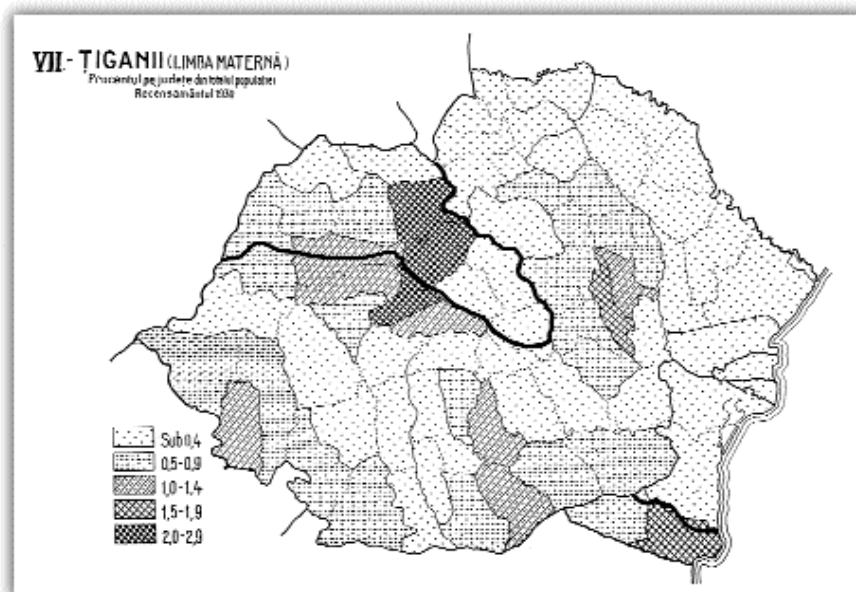
Hartă V. România. Densitatea pe plăși a populației de neam țigănesc în mediul rural 1930

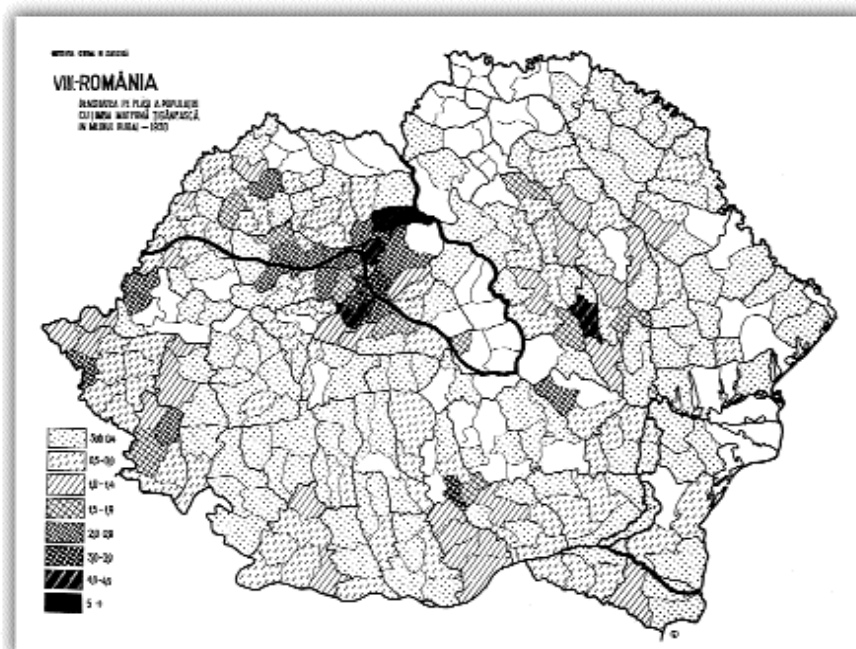
Grafic VI. Procentul Țiganilor care au declarat limba maternă țigănească în 1930. Pe teritoriul României din 1942

Hartă VII. Țigani (limba maternă). Procentul pe județe din totalul populației. Recensământul 1930

Hartă VIII. România. Densitatea pe plăși a populației cu limba maternă țigănească în mediul rural – 1930

1. Repartiția populației țigănești pe provincii

Teritoriul din 1942 al României, pe baza rezultatelor recensământului din 1930

		Țigani			Limba maternă a pop. țigănești			
		Totalul populației	Cifre absolute	% Față de totalul populației	Țigăneasă		Română, maghiară și alte limbi	
					Cifre absolute	% Față de totalul Țiganilor	Cifre absolute	% Față de totalul Țiganilor
România	Total	15.305.380	208.700	1,4	77.714	37,2	130.986	62,8
	Urban	3.121.312	32.330	1,0	13.604	42,1	18.726	57,9
	Rural	12.184.068	176.370	1,5	64.110	36,3	112.260	63,7
Oltenia	Total	1.513.175	22.239	1,5	8.506	38,3	13.733	61,7
	Urban	198.223	4.332	2,2	1.955	45,1	2.377	54,9
	Rural	1.314.952	17.907	1,4	6.551	36,6	11.356	63,4
Muntenia	Total	4.029.008	71.784	1,8	22.886	31,9	48.898	68,1
	Urban	1.101.766	16.711	1,5	6.613	39,6	10.098	60,4
	Rural	2.927.242	55.073	1,9	16.273	29,6	38.800	70,4
Dobrogea	Total	452.601	3.819	0,8	1.108	29,0	2.711	71,0
	Urban	126.376	591	0,5	168	28,4	423	71,6
	Rural	326.225	3.228	1,0	940	29,1	2.288	70,9
Moldova	Total	2.433.596	32.194	1,3	13.598	42,2	18.596	57,8
	Urban	592.127	3.764	0,6	1.820	48,4	1.944	51,6
	Rural	1.841.469	28.430	1,5	11.778	41,4	16.652	58,6
Basarabia	Total	2.864.402	13.518	0,5	6.520	48,2	6.998	51,8
	Urban	370.971	782	0,2	398	50,9	384	49,1
	Rural	2.493.431	12.736	0,5	6.122	48,1	6.614	51,9
Bucovina	Total	853.009	2.164	0,3	232	10,7	1.932	89,3
	Urban	228.056	162	0,1	37	22,8	125	77,2
	Rural	624.953	2.002	0,3	195	9,7	1.807	90,3
Transilvania	Total	1.591.212	37.055	2,3	13.197	35,6	23.858	64,4
	Urban	254.830	3.530	1,4	1.622	45,9	1.908	54,1
	Rural	1.336.382	33.525	2,5	11.575	34,5	21.950	65,5
Banat	Total	939.958	17.919	1,9	8.688	48,5	9.231	51,5
	Urban	167.489	2.010	1,2	959	47,7	1.051	52,3
	Rural	772.469	15.909	2,1	7.729	48,6	8.180	51,4
Crișana-Maramureș	Total	628.419	8.008	1,3	2.979	37,2	5.029	62,8
	Urban	81.474	448	0,6	32	7,1	416	92,9
	Rural	546.945	7.560	1,4	2.947	39,0	4.613	61,0

2. Populația de neam țigan, din România, pe județe, mediul rural, în cadrul fruntariilor din anul 1942, și numărul satelor locuite de țigani, în conformitate cu rezultatele recensământului din 1930

Județe	Numărul Țiganilor			Numărul total al satelor din județ	Numărul satelor cu Țigani	
	Totalul populației	Cifre absolute	În procente		Total	Din care cu majoritate absolută sau relativă
ROMÂNIA	12.184.068	176.370	1,4	12.472 ¹	5.015	39
OLTENIA	1.314.952	17.907	1,4	1.742	623	1
Dolj	393.361	6.025	1,5	389	155	-
Gorj	193.309	2.753	1,4	436	131	1
Mehedinți	273.440	3.316	1,2	369	147	-
Romanați	241.788	2.244	0,9	247	87	-
Vâlcea	213.054	3.569	1,7	301	103	-

1 Numărul total al satelor este în realitate de 13.051, deoarece în numărul satelor arătate în tabel se cuprind 338 unități administrative compuse din câte 2-11 sate, în total încă 579 sate, peste numărul din tablou; pentru aceste sate componente nu avem distribuția populației după neam.

MUNTENIA	2.927.242	55.073	1,9	3.127	1.319	11
Argeş	231.037	3.213	1,4	446	135	-
Brăila	151.484	2.691	1,8	105	62	1
Buzău	267.278	3.740	1,4	432	109	-
Dâmboviţa	276.278	5.904	2,1	341	122	5
Ialomiţa	259.092	5.182	2,0	195	134	-
Ilfov	350.133	9.744	2,8	214	139	-
Muscel	135.929	3.326	2,4	146	77	-
Olt	172.352	2.162	1,3	256	93	-
Prahova	359.652	5.706	1,6	344	113	3
R. Sărat	169.949	4.740	2,8	236	90	2
Teleorman	288.662	2.959	1,0	176	118	-
Vlaşca	265.396	5.706	2,1	236	127	-
DOBROGEA	326.225	3.228	1,0	344	143	-
Constanţa	183.819	1.641	0,9	222	85	-
Tulcea	142.406	1.587	1,1	122	58	-
MOLDOVA	1.841.469	28.430	1,5	2.765	826	22
Bacău	210.677	3.584	1,7	377	105	5
Baia	129.437	1.748	1,4	171	63	-
Botoşani	167.938	1.578	0,9	221	63	2
Covurlui	109.395	1.074	1,0	97	39	-
Dorohoi	167.647	856	0,5	211	45	1
Fălciu	97.925	1.874	1,9	140	43	2
Iaşi	167.992	2.421	1,4	286	70	2
Neamţ	150.266	1.221	0,8	233	63	-
Putna	135.422	1.826	1,3	158	68	1
Roman	122.727	2.918	2,4	204	68	3
Tecuci	139.233	2.982	2,1	245	73	1
Tutova	118.617	3.540	3,0	245	72	5
Vaslui	124.193	2.808	2,3	177	54	-
BAŞARABIA	2.493.431	12.736	0,5	1.836	676	5
Bălţi	356.151	1.896	0,5	343	105	-
Cahul	178.784	1.300	0,7	190	660	-
Cetatea Albă	303.545	1.545	0,5	189	70	-
Hotin	377.096	639	0,2	208	55	-
Ismail	149.649	343	0,2	69	34	-
Lăpuşna	299.949	2.950	1,0	238	105	4
Orhei	264.013	2.015	0,8	214	107	1
Soroca	301.367	894	0,3	241	66	-
Tighina	262.877	1.154	0,4	144	68	-
BUCOVINA	624.953	2.002	0,3	339	75	-
Câmpulung	63.562	750	1,2	50	21	-
Cernăuţi	174.765	97	-	94	7	-
Rădăuţi	134.085	325	0,2	67	21	-
Storojineţ	151.064	266	0,2	67	10	-
Suceava	101.477	564	0,6	61	16	-
TRANSILVANIA	1.336.382	33.525	2,5	1.268	8,2	-
Alba	179.384	3.215	1,8	152	84	-
Braşov	118.187	2.209	1,9	58	36	-
Făgăraş	78.198	2.493	3,2	86	59	-
Hunedoara	290.884	4.471	1,5	413	226	-
Sibiu	145.274	4.676	3,2	89	74	-
Tîrnava Mare	126.744	3.374	2,7	118	59	-
Târnava Mică	133.194	6.667	5,0	132	108	-
Turda-Cluj	264.517	6.420	2,4	220	156	-
BANAT	772.469	15.909	2,1	588	348	-
Caraş	171.476	5.177	3,0	124	90	-
Severin	199.130	4.087	2,1	224	113	-
Timiş	401.863	6.645	1,7	240	145	-
CRIŞ.-MARAM.	546.945	7.560	1,4	463	203	-
Arad	346.468	5.435	1,6	225	116	-
Bihor	200.477	2.125	1,1	238	87	-

* Sub 0.1%

3. Satele din țară cu peste 50 țigani

Teritoriul din 1942 al României, pe baza rezultatelor recensământului din 1930

Nr.	Județul Satul	Plasa	Totalul populației satului	Țigani	
				Număr	% Față de totalul populației
	ROMÂNIA		1.788.422	118.260	6,6
A	OLTENIA		176.036	10.455	5,9
I	Jud. Dolj		91.027	4.269	4,7
1	Băicanu	Amaradia	382	98	25,7
2	Filiașu	"	4.322	158	3,7
3	Țânțăreni	"	1.656	260	15,7
4	Bârca	Bârca	4.632	264	5,7
5	Catanele Nou	"	714	70	9,8
6	Drânicu	"	2.114	56	2,7
7	Imelele	"	456	58	12,7
8	Sălcuța	"	569	137	24,1
9	Segarcea	"	6.406	270	4,2
10	Siliștea Crucii	"	2.396	51	2,1
11	Urzicuța	"	2.550	104	4,1
12	Cetate	Calafat	5.474	286	5,2
13	Ciupercenii Noi	"	3.524	70	2,0
14	Ciupercenii Vechi	"	2.473	60	2,4
15	Poiana Mare	"	10.566	163	1,5
16	Rastu	"	3.880	110	2,8
17	Bratovoști	Gânciova	1.239	115	9,3
18	Horziu-Poenari	"	2.355	75	3,2
19	Mârșani	"	5.640	66	1,2
20	Orășani	"	2.285	158	6,9
21	Piscu	"	1.355	134	9,9
22	Raeti	"	688	133	19,3
23	Argetoaia	Ocolu	1.388	58	4,2
24	Breasta	"	784	65	8,3
25	Gabru	"	546	76	13,9
26	Marioara	"	244	56	23,0
27	Mihăiță	"	905	88	9,7
28	Obedinu	"	499	108	21,7
29	Predești	"	1.715	54	3,2
30	Sopotu	"	1.422	80	5,6
31	Caraula	Plenița	3.119	197	6,3
32	Gubancea	"	992	133	13,4
33	Motăței	"	6.363	51	0,8
34	Orodelu	"	2.703	55	2,0
35	Plopșoru	"	856	158	18,5
36	Sălcuța	"	1.492	63	4,2
37	Vârtopu	"	2.323	131	5,6
II	Jud. Gorj		12.399	1.415	11,4
38	Comănești	Gilortul	536	97	18,1
39	Dutești	Gilortul	295	59	20,0
40	Rugetu	"	333	71	21,3
41	Tg. Cărbunești	"	846	51	6,0
42	Țicleni	"	868	50	5,8
43	Ohaba	Jiu	1.044	70	6,7
44	Peșteana-Jiu	"	1.327	161	12,1
45	Pistefți	"	519	107	20,6
46	Satul Nou	"	473	73	15,4

47	Ursoaia	"	572	51	8,9
48	Polovragi	Novaci	1.684	67	4,0
49	Părău de sub Pripor	Vulcan	317	187	59,0
50	Peștișani	"	1.110	57	5,1
51	Runcu	"	1.215	73	6,0
52	Tismana	"	740	185	25,0
53	Tălpășești	"	520	56	10,8
III	Jud. Mehedinți		25.432	1.563	6,2
54	Aurora	Câmpu	949	147	15,5
55	Burila Mică	"	879	99	11,3
56	Cujmiru	"	3.299	52	1,6
57	Dănceu	"	1.528	79	5,2
58	Gârla Mare	"	2.967	182	6,1
59	Gogoșu	"	1.654	58	3,5
60	Jina Veche	"	675	63	9,3
61	Pătulele	"	4.305	56	1,3
62	Punghina	"	1.496	98	6,6
63	Stircovița	"	777	71	9,1
64	Valea Anilor	"	1.182	119	10,0
65	Vrata	"	1.583	109	6,8
66	Glogova	Cloșani	687	74	10,8
67	Stroești	"	563	61	10,8
68	Jirovu	Motru	1.021	63	6,2
69	Miluta	"	651	83	12,8
70	Valea Rea	"	434	94	21,7
71	Negrești	Ocolu	782	55	7,0
IV	Jud. Romanați		22.747	1.164	5,1
72	Celciu	Dunărea	1.992	53	2,7
73	Cilieni	"	3.257	57	1,8
74	Islaz	"	5.958	296	5,0
75	Orlea Nouă	"	802	64	8,0
76	Amărăștii de Jos	Ocolu	3.865	180	4,7
77	Potopinu	"	523	162	31,0
78	Scărișoara	"	2.047	61	3,0
79	Stoenești	"	2.237	91	4,1
80	Drăgotești	Oltul de Sus	1.004	69	6,9
81	Ghioșani	"	404	76	18,8
82	Racovița	"	658	55	8,4
V	Jud. Vâlcea		24.431	2.044	8,4
83	Episcopia	Cerna	329	84	25,5
84	Laloșu	"	1.821	59	3,2
85	Brezoiu	Cozia	3.183	207	6,5
86	Călinești	"	533	54	10,1
87	Câineni	"	750	72	9,6
88	Băluțoaia	Drăgășani	2.442	75	3,1
89	Bucșani	"	407	82	20,2
90	Lungești	"	1.370	228	16,6
91	Petculești	"	461	198	43,0
92	Stănești	"	1.104	90	8,2
93	Școala	"	839	67	8,0
94	Striminoasa	"	637	148	23,2
95	Valea Bisericii	"	1.544	76	4,9
96	Voicestii de Mijloc	"	1.161	77	6,6
97	Măgura	Horezu	2.436	133	5,5
98	Ungureni	"	2.723	223	8,2
99	Vaideeni	"	2.272	106	4,7
100	Băroi	Zătreni	419	65	15,5

B	MUNTENIA		493.117	38.293	7,8
I	Jud. Argeş		18.336	1.609	8,8
101	Albeştii-Ungureni	Argeş	1.347	125	9,3
102	Bădiceni	"	981	80	8,2
103	Buteşti	"	277	50	18,1
104	Popeşti	"	973	64	6,6
105	Văleni	"	490	56	11,4
106	Slobozia	Dâmbovnic	3.511	156	4,4
107	Bercioiu	Oltul	726	86	11,9
108	Fedeleşoiu	"	709	147	20,7
109	Galicea	"	1.034	225	21,8
110	Jibleana Veche	"	994	79	8,0
111	Linia	"	597	97	16,3
112	Mlăcenii	"	478	55	11,5
113	Sâmbotin	"	244	76	31,2
114	Hârşesti	Teleorman	2.886	70	2,4
115	Isvorul de Sus	"	2.087	67	3,2
116	Poiana Lacului	Uda	355	84	23,7
117	Smeura de Jos	"	647	92	14,2
II	Jud. Brăila		38.123	1.901	5,0
118	Ruşetu	Călmăţui	3.805	109	2,9
119	Gemenele	Ianca	2.175	50	2,3
120	Mircea Vodă	"	1.822	57	3,1
121	Perişoru	"	1.104	50	4,5
122	Suteşti	"	4.119	436	10,6
123	Gropeni	Silistraru	3.682	130	3,5
124	Mucea	"	757	426	56,3
125	Scorţaru Vechi	Silistraru	1.414	58	4,1
126	Berteştii de Jos	Viziru	1.007	84	8,3
127	Cioara-Doiceşti	"	2.180	55	2,5
128	Cuza Vodă	"	1.349	71	5,3
129	Golăşei	"	2.402	57	2,4
130	Insurăţei	"	4.668	156	3,3
131	Viziru	"	4.848	87	1,8
132	Zăvoaia	"	2.791	75	2,7
III	Jud. Buzău		24.179	2.623	10,8
133	Cislău	Buzău	1.895	89	4,7
134	Cronari	"	1.062	261	24,6
135	Tulburea	"	482	65	13,5
136	Zeletin	"	483	216	44,7
137	Luciu	Câmpu	1.334	52	3,9
138	Pietrosu	"	957	211	22,1
139	Pogoanele	"	5.389	102	1,9
140	Balta Plopului	Slănic	435	214	49,2
141	Blăjani	"	1.902	54	2,8
142	Fundeni	"	1.778	141	7,9
143	Găvăneşti	"	1.893	62	3,3
144	Valea Hotarului	"	820	50	6,1
145	Cândeşti	Tohani	1.853	141	7,6
146	Pietroasa de Jos	"	1.406	69	4,9
147	Simileasca	"	2.490	896	36,0
IV	Jud. Dâmboviţa		31.573	4.751	15,0
148	Boteni	Finta	1.062	51	4,8
149	Fântânele	"	871	871	100,0
150	Poiana de Sus	"	2.027	270	13,3
151	Răcari	"	2.290	50	2,2
152	Pătroaia-Vale	Găeşti	1.169	487	41,7
153	Vişina	"	3.057	130	4,3

154	Glodeni	Pucioasa	2.121	53	2,5
155	Băleni-Români	Târgoviște	2.310	176	7,6
156	Racovița	"	812	80	9,9
157	Țigănia	"	150	92	61,3
158	Braniștea	Titu	3.095	53	1,7
159	Dâmbovicioara	"	803	296	36,9
160	Gura Suii	"	2.402	157	6,5
161	Merișu	"	261	229	87,7
162	Mircea Vodă	"	829	62	7,5
163	Nucetu	"	1.773	109	6,2
164	Perșinari	"	1.765	136	7,7
165	Poșta	"	81	71	87,7
166	Romanеști	"	2.230	1.218	54,6
167	Titu Târg	"	707	90	12,7
168	Vlășceni	"	1.758	70	4,0
V Jud. Ialomița			65.983	3.621	5,5
169	Ciocănești	Călărași	3.829	143	3,7
170	Cocargeana	Călărași	4.340	163	3,8
171	Fetești	"	5.353	156	2,9
172	Găldău	"	1.601	53	3,3
173	Roseți	"	4.666	59	1,3
174	Smârdan	"	1.195	70	5,9
175	Arțari	Lehliu	1.245	80	6,4
176	Lehliu	"	2.237	51	2,3
177	Potcoava	"	1.552	96	6,2
178	Râșvani	"	1.099	234	21,3
179	Vlad Tepeș	"	2.514	77	3,1
180	General Dragalina	Slobozia	2.374	141	5,9
181	Ghîmpați	"	758	77	10,2
182	Poiana	"	1.091	128	11,7
183	Reviga	"	1.881	75	4,0
184	Rovine	"	1.329	57	4,3
185	Sudiți	"	2.738	74	3,1
186	Traian	"	2.708	338	12,5
187	Bordușani	Țândărei	2.683	186	6,9
188	Cegani	"	1.934	199	10,3
189	Făcăeni	"	4.379	79	1,8
190	Săveni	"	2.678	60	2,2
191	Țândărei	"	2.933	323	11,0
192	Alexeni	Urziceni	2.482	135	5,4
193	Bărcănești	"	2.285	70	3,1
194	Broșteni	"	1.576	374	23,7
195	Eliza-Stoenești	"	1.152	56	4,8
196	Speteni	"	1.371	67	4,9
VI Jud. Ilfov			112.734	8.222	7,3
197	Bobești	Băneasa	1.259	407	32,3
198	Cernica	"	1.156	84	7,3
199	Chitila	"	1.626	147	9,0
200	Ciocănești	"	2.725	375	13,8
201	Ciolpani	"	1.754	140	8,0
202	Crevedia	"	1.614	74	4,6
203	Islaz	"	875	116	13,2
204	Mogoșoaia	"	1.472	60	4,1
205	Piteasca	"	984	297	30,2
206	Poenari-Vulpești	"	2.363	294	12,4
207	Stefănești	"	2.550	446	17,5
208	Tamaș	"	1.028	56	5,5
209	Tunari	"	2.542	88	3,5

210	Buciumeni	Budești	719	59	8,2
211	Budești	"	2.474	146	5,9
212	Dorobanțu	"	1.253	188	15,0
213	Hotarele	"	5.026	102	2,0
214	Isvoarele	"	3.086	85	2,8
215	Lămotești-Gălbinaș	"	2.037	71	3,5
216	Progresu	Budești	2.019	105	5,2
217	Radovanu	"	6.100	121	2,0
218	Vasilați	"	2.641	103	3,9
219	Bolintin	Domnești	2.758	551	20,0
220	Bolintineanu	"	5.064	241	4,8
221	Dârvari	"	1.418	62	4,4
222	Găștești	"	1.816	50	2,8
223	Trestieni	"	3.614	264	7,3
224	Cătrunești	Fierbinți	1.965	50	2,5
225	Hagiești	"	1.215	230	18,9
226	Căscioarele	Oltenița	1.946	70	3,6
227	Chirnogi	"	5.147	133	2,6
228	Curcani	"	3.351	130	3,9
229	Mănăstirea	"	2.397	58	2,4
230	Nana	"	2.437	111	4,6
231	Stancea	"	1.444	406	28,1
232	Ulmeni	"	4.153	64	1,5
233	Valea Stănei	"	762	99	13,0
234	Brâncoveni	Sămlești	2.587	169	6,5
235	Fundulea	"	2.320	150	6,5
236	Gurbănești	"	1.625	144	8,9
237	Pârlita	"	1.075	75	7,0
238	Preasna	"	1.547	645	41,7
239	Berceni	Vidra	2.890	70	2,4
240	Câmpurel	"	1.293	196	15,2
241	Dobreni	"	1.796	293	16,3
242	Jilava	"	2.458	55	2,2
243	Prundu	"	2.958	176	6,0
244	Valea Dragului	"	2.256	110	4,9
245	Vidra	"	3.139	56	1,8
VII	Jud. Muscel		23.385	2.293	9,8
246	Coțești de Jos	Podgoria	895	174	19,4
247	Jupănești	"	938	95	10,1
248	Negrești	"	897	126	14,1
249	Târgu Dealului	"	529	139	26,3
250	Valea Nandrei	"	696	72	10,3
251	Boteni	Radu Negru	2.496	157	6,3
252	Bughia de Sus	"	1.705	249	14,6
253	Dragoslavele	"	1.714	68	4,0
254	Gămăcești	"	180	72	40,0
255	Groșani	"	475	108	22,7
256	Hârtiești	"	1.181	62	5,3
257	Lăzărești	"	965	105	10,9
258	Lerești	"	2.609	81	3,1
259	Lucieni	"	454	83	18,3
260	Mihăești	"	481	105	21,8
261	Reteovești	"	1.884	69	3,7
262	Rumânești	"	530	60	11,3
263	Slatina	"	327	78	23,9
264	Țițești	"	1.136	109	9,6
265	Valea Mare-Dâmbovița	"	928	104	11,2
266	Vlădești de Sus	"	2.365	177	7,5

VIII	Jud. Olt		21.477	1.208	5,6
267	Bărsăstii de Jos	Drăgănești	936	57	6,1
268	Crăciuneni de Sus	"	1.430	62	4,3
269	Drăgănești	"	4.680	269	5,8
270	Seaca	"	2.971	58	2,0
271	Serbăneștii de Jos	"	1.988	79	4,0
272	Câmpenii de Jos	"	2.334	216	9,3
273	Brebenii-Sârbi	Dumitrești	1.318	58	4,4
274	Ipotești	"	1.135	124	10,9
275	Verguleasa	"	671	51	7,6
276	Corbu-Ungheni	Spineni	1.167	59	5,1
277	Cornățelu	"	1.088	124	11,4
278	Optași	"	1.759	51	2,9
IX	Jud. Prahova		36.617	4.605	12,6
279	Plaiul Câmpinei	Câmpina	494	132	26,7
280	Adâncata	Drăgănești	2.205	55	2,5
281	Cornu de Sus	"	573	70	12,2
282	Drăgănești	"	1.216	144	11,8
283	Fulga de Jos	"	1.495	109	7,3
284	Dâmbu	Filipești	762	97	12,7
285	Ghirdoveni	"	3.274	152	4,6
286	Mărginenii de Jos	"	1.941	1.157	59,6
287	Vlădeni	"	1.914	314	16,4
288	Vornicu-Mărgineanu	"	2.048	283	13,8
289	Zalhanaua	"	438	76	17,4
290	Berceni	Ploiești	1.148	80	7,0
291	Buda-Palanca	"	2.000	149	7,5
291	Varnița	"	943	131	13,9
293	Băltești	Urlați	790	92	11,7
294	Boldești	"	1.114	74	6,6
295	Buzota	"	334	137	41,0
296	Degerați	"	632	142	22,5
297	Izești	"	197	160	81,2
298	Mehedința	"	1.338	204	15,3
299	Mocești	"	984	51	5,2
300	Podul lui Galben	"	258	233	90,3
301	Sângeru	"	1.630	155	9,5
302	Aricești-Zeletin	Văleni	1.937	88	4,5
303	Berteau	"	3.296	83	2,5
304	Isvoarele	"	1.750	84	4,8
305	Vălcănești	"	1.906	153	8,0
X	Jud. Râmnicu Sărat		24.008	3.636	15,1
306	Boldu	Câmpu	2.893	130	4,5
307	Ceaușu	"	658	268	40,7
308	Joita-Cuculeasa	"	1.188	94	7,9
309	Ciorăști	Dealul	2.542	75	3,0
310	Costandoiu	"	701	78	11,1
311	Gugești	"	1.809	85	4,7
312	Odobasca-Cotești	"	500	69	13,8
313	Sihlele	"	2.129	174	8,2
314	Buda	Muntele	1.453	65	4,5
315	Budrea	"	666	141	21,2
316	Cândești	"	1.681	104	6,2
317	Cornetu	"	484	423	87,4
318	Dediulești	"	1.301	266	20,5
319	Drăghești	"	412	101	24,5
320	Flămânda	"	526	501	95,3
321	Grebănu	"	1.963	500	25,5

322	Homești	"	666	66	9,9
323	Mucești-Dămilești	"	626	179	28,6
324	Sârile	"	381	64	16,8
325	Tâmboești	"	1.136	126	11,1
326	Toropălești	"	293	127	43,3
XI	Jud. Teleorman		31.490	1.263	4,0
327	Buzescu	Alexandria	2.914	191	6,6
328	Lăceni	"	1.933	53	2,7
329	Orbeasca de Sus	"	2.999	73	2,4
330	Țigănești	"	4.707	83	1,8
331	Râșfirați	Balaci	715	69	9,7
332	Tătărești de Sus	"	1.295	75	5,8
333	Udupu	"	2.024	65	3,2
334	Văcărești	Roșiorii de Vede	681	168	24,7
335	Balta Sărată	Turnu Măgurele	1.405	73	5,2
336	Lița	"	4.067	73	1,8
337	Piatra	Zimnicea	5.732	182	3,2
338	Smârdioasa	"	2.097	74	3,5
339	Șoimu	"	921	84	9,1
XII	Jud. Vâlcea		65.212	3.824	5,9
340	Băneasa	Călugăreni	1.842	68	3,7
341	Crucea de Piatră	"	475	50	10,5
342	Grădiștea	"	1.537	68	4,4
343	Popești	"	1.103	50	4,5
344	Singureni	"	2.259	379	16,8
345	Strâmba	"	2.376	118	5,0
346	Copaciu	Câlniștea	1.499	67	4,5
347	Drăgănești	"	3.773	54	1,4
348	Litca Veche	Câlniștea	1.933	162	8,4
350	Naipu	"	2.226	299	13,4
350	Răscucenii de Jos	"	952	63	6,6
351	Răscucenii de Sus	"	2.210	88	4,0
352	Arsachi	Dunărea	3.898	214	5,5
353	Beiu	"	1.933	71	3,7
354	Cucuruz	"	2.845	91	3,2
355	Frătești	"	2.287	119	5,2
356	Găujani	"	2.627	101	3,8
357	Malu	"	3.473	103	3,0
358	Pietroșani	"	4.890	337	7,0
359	Plopșoru	"	893	64	7,2
360	Putineiu	"	2.932	267	9,1
361	Blejești	Glavacioc	3.003	70	2,3
362	Ciuperceni	"	1.744	98	5,6
363	Frâsinet	"	2.115	107	5,1
364	Mârșa	"	1.907	67	3,5
365	Căscioarele	Neajlov	1.787	147	8,2
366	Cartojani	"	2.960	109	3,7
367	Grozăvești	"	261	65	24,9
368	Obislav	"	1.037	106	10,2
369	Preajba	"	580	159	27,4
370	Purani	"	1.855	63	3,4
C	DOBROGEA		20.386	1.617	7,9
I	Jud. Constanța		9.270	714	7,7
371	Chirnogeni	Mangalia	2.159	75	3,5
372	Palazu Mare	Ovidiu	942	117	12,4
373	Aliman	Traian	1.083	112	11,3
374	Cărpinișu	"	605	70	11,6
375	Negureni	"	994	145	114,6

376	Oltina	"	2.895	125	4,3
377	Valea Rea	"	592	70	11,8
II	Jud. Tulcea		11.116	903	8,1
378	Cârjelari	Măcin	1.097	150	13,5
379	General Dragalina	"	220	52	23,6
380	Medanchioi	"	1.744	127	7,3
381	Nicolitel	"	4.165	202	4,8
382	Regina Maria	"	1.305	71	5,4
383	Atmagea	Topologu	579	56	9,7
384	Ceaușchioi	"	341	70	20,5
385	Ciucurova	"	1.000	68	6,8
386	Neatârnairea	"	665	107	16,1
D	MOLDOVA		171.344	20.401	11,9
I	Jud. Bacău		24.685	2.565	10,4
387	Gura Văii	Bistrița	605	58	9,6
388	Pădureni	"	448	72	16,0
389	Poiana - Negustorului	"	169	169	100,0
390	Săucești	"	1.337	57	4,3
391	Șipotele	"	1.039	350	33,7
392	Asău	Muntele	3.608	109	3,0
393	Dărmănești	"	7.091	76	1,1
394	Lupanu	"	1.369	276	20,2
395.	Doftreana	Oituz	4.789	110	2,3
396	Păltinată de Sus	"	479	255	53,2
397	Bălușa	Siret	177	59	33,3
398	Bota	"	96	96	100,0
399	Pădureni	"	212	110	51,9
400	Păucești	"	1.092	103	9,4
401	Sohodolul	"	183	183	100,0
402	Bălăneasa	Tazlău	593	138	23,3
403	Cetățuia	"	671	107	15,9
404	Orășa-Avram	"	187	93	49,7
405	Prăjoaia	"	540	144	26,7
II	Jud. Baia		12.240	1.307	10,7
406	Ciohoreni	Pașcani	1.513	134	8,9
407	Cosmești	"	1.443	122	8,5
408	Moțca	"	1.836	121	6,6
409	Navrăpești	"	1.171	118	10,1
410	Budeni	Siret	1.290	187	14,5
411	Dolheștii Mici	"	1.259	85	6,8
412	Gulia	"	1.286	242	18,8
413	Gura Bădiliții	"	496	96	19,4
414	Șiritel	"	1.265	144	11,4
415	Valea Bourei	"	681	58	8,5
III	Jud. Botoșani		6.074	910	15,0
416	Cordun	Botoșani	1.384	51	7,3
417	Pârlita	"	317	162	51,1
418	Șupitca	"	871	264	30,3
419	Albești	Jijia	1.418	73	5,1
420	Trușești	"	1.420	53	3,7
421	Balta Arsă	Siret	242	237	97,9
422	Fetești	"	422	70	16,6
IV.	Jud. Covurlui		20.806	635	3,1
423	Băneasa	Horincea	1.653	118	7,1
424	Golășei	"	1.301	54	4,2
425	Tudor Vladimirescu	"	2.014	63	3,1
426	Cudalbi	Prutul de Jos	6.148	81	1,3
427	Frumușița	"	1.491	146	9,8

428	Independența	"	3.998	57	1,4
429	Pechea	"	4.201	116	2,8
V	Jud. Dorohoi		3.406	475	13,9
430	Baranca	Herța	329	286	86,9
431	Probotești	"	2.025	127	6,3
432	Buda	Siret	1.052	62	5,9
VI	Jud. Fălciu		10.503	1.322	12,6
433	Berezeni	Dim. Cantemir	2.420	60	2,5
434	Deleni	"	1.176	58	4,9
435	Hoceni	"	795	172	21,6
436	Mălăești-Corbu	"	579	59	10,2
437	Tăietura Barboși	"	87	74	85,1
438	Bazga	M. Kogălniceanu	1.394	50	3,6
439	Pietriș	"	1.046	729	69,7
440	Răducăneni	"	3.006	120	4,0
VII	Jud. Iași		10.745	1.517	14,1
441	Buda	Bahlui-Cârligătura	259	180	69,5
442	Crucea	"	943	148	15,7
443	Podu Iloaiei	"	3.783	164	4,3
444	Zmeu	"	996	652	65,5
445	Comarna	Codru	2.181	116	5,3
446	Dumitrești Gălăței	"	637	146	22,9
447	Tomești	"	872	56	6,4
448	Hermeziu	"	1.074	55	5,1
VIII	Jud. Neamț		10.814	722	6,7
449	Calu	Bistrița	2.110	50	2,4
450	Frumoasa	"	1.676	167	9,9
451	Mărgineni	De Mijloc	2.076	69	3,3
452	Țibucanii de Sus	"	2.146	61	2,8
453	Vad	"	731	127	17,4
454	Crăcăoani	Neamț	1.778	169	9,5
455	Poiana	"	297	79	26,6
IX	Jud. Putna		14.221	1.066	7,5
456	Suraia	Mărășești	2.585	53	2,1
457	Vulturul de Sus	"	2.919	115	3,9
458	Coțofănești	Trotuș	808	61	7,5
459	Drăgușani	"	1.470	344	23,4
460	Heret. Modruzeni	"	440	60	13,6
461	Parava	"	856	82	9,6
462	Pălămida	"	290	290	100,0
463	Păunești	"	4.853	61	1,3
X	Jud. Roman		16.156	2.346	14,5
464	Bălnișoara	Miron Costin	476	197	41,4
465	Galbeni	"	1.256	82	6,5
466	Hălăucești	"	2.637	113	4,3
467	Moreni	"	567	67	11,8
468	Muntenii - Ghirăești	"	507	173	34,1
469	Ruptura	"	1.420	178	12,5
470	Trifești	Miron Costin	1.804	81	4,5
471	Băbușa	Roman Vodă	564	179	31,7
472	Băcești Târg	"	1.086	74	6,8
473	Bălușești	"	1.310	114	8,7
474	Chilii	"	954	110	11,5
475	Mănăstirea	"	1.076	137	12,7
476	Pietrosul	"	150	51	34,0
477	Roșiori	"	927	110	11,9
478	Săcătura	"	95	55	57,9
479	Slobozia	"	875	278	31,8

480	Solca	"	195	99	50,8
481	Ursari	"	257	248	96,5
XI	Jud. Tecuci		13.391	2.187	16,3
482	Băcioiu	Homocea	1.052	1.041	99,0
483	Huțu	"	571	75	13,1
484	Buciumeni	Ivești	805	114	14,1
485	Cozmești Vale	"	927	68	7,3
486	Drăgănești	"	1.341	120	8,9
487	Ivești	"	2.421	100	4,1
488	Movilenii de Jos	"	1.054	71	6,7
489	Movilenii de Sus	"	1.097	153	13,9
490	Nicorești	"	1.456	53	3,6
491	Podoleni	"	682	120	17,6
492	Talpiți	"	1.267	218	17,2
493	Buda	Podu Turcului	718	54	7,5
XII	Jud. Tutova		14.235	2.886	20,3
494	Costești	Manolache-Epurescu	2.260	90	4,0
495	Frunțișeni	"	815	74	9,1
496	Fundul Văii	"	288	249	86,5
497	Nutești	"	974	248	25,5
498	Zorleni	"	2.543	194	7,6
499	Ciocani	Vasile Pârvan	805	90	11,2
500	Ghidigeni	"	1.370	179	13,1
501	Angheluța	Vlăhuța	187	178	95,2
502	Băcani	"	648	119	18,4
503	Belzeni	"	217	217	100,0
504	Budești	"	309	126	40,8
505	Cotârlaci	"	138	52	37,7
506	Florești	"	958	68	7,1
507	Fundu Tutovei	"	582	199	32,8
508	Mănoiu	"	304	212	59,7
509	Morăreni	"	486	63	13,0
510	Plopana Târg	"	715	116	16,2
511	Strămoasa de Sus	Vlăhuța	234	234	100,0
512.	Tunsești	"	402	186	46,3
XIII	Jud. Vaslui		14.068	2.463	17,5
513	Codăești	Movila lui Burcel	2.017	57	2,8
514	Coropcenii	"	1.338	90	6,7
515	Găunoasa	"	316	55	17,4
516	Lunca	"	330	148	44,8
517	Cuza Vodă	Ștefan cel Mare	1.020	79	7,8
518	Doagele	"	705	188	26,7
519	Dumonești	"	1.726	194	11,2
520	Făstăci	"	1.234	330	26,7
521	Mălosu	"	534	259	48,5
522	Negrești	"	2.140	369	17,2
523	Poiana Mănăstirii	"	200	69	34,5
524	Porcăreț	"	221	67	30,3
525	Valea Hogeii	"	1.240	305	24,6
526	Valea Mare (Hârșovenii)	"	463	173	37,4
527	Valea Mare (Negrești)	"	584	80	13,7
E	BAȘARABIA		147.690	5.127	3,5
I	Jud. Bălți		31.510	843	2,7
528	Balatina	Fălești	3.012	79	2,6
529	Călinești	"	2.556	90	3,5
530	Cubani	"	2.327	60	2,6
531	Todirești	"	1.816	54	3,0
532	Baraboi	Râșcani	3.781	57	1,5

533	Danul Vechi	"	1.946	54	2,8
534	Mihăileni	"	4.523	80	1,8
535	Cișcăreni	Slobozia-Bălți	3.374	55	1,6
536	Ghiliceni	"	1.609	79	4,9
537	Mândrești	"	2.622	146	5,7
538	Sângerii	"	3.944	89	2,3
II	Jud. Cahul		28.469	568	2,0
539	Filipeni	Cantemir	2.070	67	3,2
540	Colibași	Ion Voievod	3.896	56	1,4
541	Zărnești	"	953	93	9,8
542	Baimaclia	Ștefan cel Mare	2.639	60	2,3
543	Cârpești	"	1.601	51	3,2
544	Congazi	"	6.018	55	0,9
545	Lărguta	"	1.992	77	3,9
546	Șamalia	"	793	55	6,9
547	Taraclia	Traian	8.507	54	0,6
III	Jud. Cetatea Albă		22.612	510	2,3
548	Cair	Cazaci	2.013	133	6,6
549	Cazaci	"	4.184	159	3,8
550	Cișlia	Tașlăc	6.222	53	0,9
551	Mihăileni	Tatar Bunar	2.379	62	2,6
552	Culevcea	Tuzla	4.388	51	1,2
553	Ivăneștii Vechi	Volintiri	3.426	52	1,5
IV	Jud. Ismail		-	-	-
V	Jud. Lăpușna		23.370	1.842	7,9
554	Leordoaia	Călărași	271	133	49,1
555	Parcani	"	273	249	91,2
556	Ursari	"	485	357	73,6
557	Volcineț	"	4.310	171	4,0
558	Durlești	Chișinău	4.215	69	1,6
559	Cărpineni	Hâncești	5.678	60	1,1
560	Horotca	"	574	139	24,2
561	Bolțun	Nisporeni	879	91	10,4
562	Ciuciuleni	"	6.203	91	1,5
563	Volcânești	"	482	482	100,0
VI	Jud. Orhei		14.416	839	5,8
564	Schinoasa	Bravicea	183	176	96,2
565	Seliște	"	1.459	100	6,9
566	Slobozia-Seliște	"	252	120	47,6
567	Tabora	"	830	129	15,5
568	Ciocâlteni	Ciocâlteni	2.260	99	4,4
569	Izbeștea	Mașcăuți	2.664	53	2,0
570	Susleni	"	4.288	109	2,5
571	Râspopeni	Rezina	2.480	53	2,1
VII	Jud. Soroca		7.146	237	3,3
572	Chietrosu	Bădiceni	4.365	62	1,4
573	Căprești Sat	Cotigenii Mari	407	123	30,2
574	Pohoarna	"	2.374	52	2,2
VIII	Jud. Tighina		20.167	288	1,4
575	Talmazi	Căușani	6.240	146	2,3
576	Ceadâr Lunga	Ceadâr Lunga	7.365	68	0,9
577	Cimișlia	Cimișlia	6.562	74	1,1
F	BUCOVINA		38.826	1.160	3,0
I	Jud. Câmpulung		8.836	568	6,4
578	Dorna Căndrenilor	Dornei	2.379	73	3,1
579	Capu Câmpului	Homorului	1.688	61	3,6
580	Capu Codrului	"	2.072	113	5,5
581	Frasin	"	2.124	134	6,3

582	Miron	"	573	187	32,6
II	Jud. Rădăuți		8.552	90	1,1
583	Vicovul de Sus	Ștefan Vodă	8.552	90	1,1
III	Jud. Stolojineț		10.060	143	1,4
584	Banila pe Siret	Flondoreni	6.845	64	0,9
585	Crasna Ilschi	"	3.215	79	2,5
IV	Jud. Suceava		11.378	359	3,2
586	Pârteștii de Jos	Arbore	3.302	57	1,7
587	Pătrăuții Sucevei	Dragomirna	3.132	150	4,8
588	Urdești	"	2.273	73	3,2
589	Bălăceana	Ilîșești	2.671	79	3,0
G	TRANSILVANIA		364.918	24.055	6,6
I	Jud. Alba		40.778	2.414	5,1
590	Cărpiniș	Abrud	1.495	51	3,4
591	Aiudul de Sus	Aiud	1.862	158	8,5
592	Ciombud	"	1.013	119	11,8
593	Miraslău	"	1.039	105	10,1
594	Bărabanți	Ighiu	1.420	80	5,6
595	Cricău	"	1.625	79	4,9
596	Ighiu	"	1.552	119	7,7
597	Șard	"	1.826	76	4,2
598	Zlatna	"	3.811	176	4,6
599	Cisteiul de Mureș	Ocna Mureșului	789	124	15,7
600	Decea	"	945	53	5,6
601	Ocna Mureșului	"	5.322	227	4,3
602	Uioara de Sus	"	1.014	70	6,9
603	Câlnic	Sebeș	1.872	82	4,4
604	Petrești	"	2.617	105	4,0
605	Răchita	"	508	116	22,8
606	Sebeșel	"	958	76	7,9
607	Vingrad	"	2.136	121	5,7
608	Acmariu	Vînțul de Jos	1.015	50	4,9
609	Berghin	"	1.874	148	7,9
610	Cioara	"	1.981	135	6,8
611	Vînțul de Jos	"	4.104	144	3,5
II	Jud. Brașov		30.354	1.573	5,2
612	Râșnov	Bran	5.347	200	3,7
613	Satu Nou	"	1.092	59	5,4
614	Vulcan	"	2.582	80	3,1
615	Budila	Buzăul Ardelean	2.057	241	11,7
616	Teliu	"	3.725	215	5,8
617	Apața	Săcele	2.061	165	8,0
618	Feldioara	"	2.505	202	8,1
619	Năeruș	"	1.626	82	5,0
620	Prejmer	"	5.085	108	2,1
621	Târlungeni	"	3.021	138	4,6
622	Zizin	"	1.253	83	6,6
III	Jud. Cluj-Turda		70.247	4.192	6,0
623	Frata	Mociu	2.720	115	4,2
624	Mociu	Mociu	2.660	87	3,3
625	Soporul de Câmpie	"	978	130	13,3
626	Suatu	"	2.329	97	4,2
627	Cămărașul	Sărmașul	1.230	116	9,4
628	Răzoare	"	1.592	101	6,3
629	Sâmpetru de Câmpie	"	1.505	247	16,4
630	Silvașul de Câmpie	"	1.684	75	4,5
631	Sărmașu	"	2.943	119	4,0
632	Tușinu	"	1.035	70	6,8

633	Sălciuma de Sus	Baia de Arieș	1.199	51	4,3
634	Ponorel	Câmpeni	1.976	50	2,5
635	Călărași	Câmpia Turzii	1.874	76	4,1
636	Câmpia Turzii	"	4.124	227	5,5
637	Iacobeni	"	964	72	7,5
638	Luna	"	1.791	124	6,9
639	Lunca Mureșului	"	1.778	186	10,5
640	Luncani	"	1.348	72	5,3
641	Poiana	"	1.405	186	13,2
642	Unirea	"	2.960	228	7,7
643	Viișoara	"	3.530	187	5,3
644	Iara	Iara	1.954	59	3,0
645	Ațintiș	Luduș	881	77	8,7
646	Cipăeni	"	1.777	63	3,5
647	Luduș	"	5.085	129	2,5
648	Valea Largă	"	2.878	124	4,3
649	Zaul de Câmpie	"	1.774	196	11,0
650	Cornești	Mihai Viteazul	910	127	13,9
651	Măhăceni	"	967	87	8,9
652	Mihai Viteazul	"	2.392	79	3,3
653	Plăiești	"	954	53	5,6
654	Vâlcele	"	1.447	59	4,1
655	Lechința	Band	1.267	103	8,1
656	Șăulia	"	2.143	110	5,1
657	Morești	Mureș	621	101	16,3
658	Pogăceana	Răciu	2.288	100	4,4
659	Ulieș	"	1.284	109	8,5
IV.	Jud. Făgăraș		22.399	1.916	8,6
660	Arpașul de Sus	Arpașul de Jos	1.542	111	7,2
661	Bruuiu	"	1.026	121	11,8
662	Oprea Cârțișoara	"	952	59	6,2
663	Porumbacul de Jos	"	1.421	52	3,7
664	Porumbacul de Sus	"	1.658	144	8,7
665	Șomartin	"	1.215	136	11,2
666	Bărcuț	Făgăraș	1.162	53	4,6
667	Cincșor	Făgăraș	881	75	8,5
668	Copăcel	"	1.067	82	7,7
669	Dejani	"	548	63	11,5
670	Felmer	"	1.396	177	12,7
671	Rodbav	"	596	62	10,4
672	Sâmbăta de Sus	"	1.825	115	6,3
673	Sebeș	"	791	75	9,5
674	Comăna de Jos	Șercaia	1.186	141	11,9
675	Comăna de Sus	"	849	103	12,1
676	Mândra	"	1.148	70	6,1
677	Perșani	"	997	135	13,5
678	Șinca Veche	"	1.304	90	6,9
679	Toderița	"	835	52	6,2
V	Jud. Hunedoara		50.780	1.950	3,8
680	Bulzești	Avram Iancu	2.435	56	2,3
681	Blăjeni	Brad	3.463	60	1,7
682	Brad	"	4.308	66	1,5
683	Crișcior	"	2.026	53	2,6
684	Mihăleni	"	712	87	12,2
685	Simeria	Deva	3.897	50	1,3
686	Vărmaga	"	1.045	71	6,8
687	Geoagiu	Geoagiu	2.497	176	7,1
688	Bucova	Hăteeg	1.526	131	8,6

689	Hășdat	Hunedoara	510	67	13,1
690	Dobra	Ilia	1.671	65	3,9
691	Căstău	Orăștie	1.001	87	8,7
692	Cugir	"	4.674	173	3,7
693	Romos	"	1.511	137	9,1
694	Romoșel	"	1.232	65	5,3
695	Spini	"	403	75	18,6
696	Sibișelul Vechi	"	1.148	71	6,2
697	Turdaș	"	658	64	9,7
698	Iscroni	Petroșeni	1.422	135	9,5
699	Jiu-Paroșeni	"	1.339	70	5,2
700	Livezeni	"	2.806	102	3,6
701	Petrila	"	10.496	89	0,9
VI	Jud. Sibiu		57.901	3.879	6,7
702	Dobârca	Mercurea Sibiului	1.506	171	11,4
703	Gârbova	"	1.988	57	2,9
704	Ungurei	"	1.464	137	9,4
705	Armeni	Ocna Sibiului	1.705	59	3,5
706	Hașag	"	1.199	62	5,2
707	Ocna Sibiului	"	3.969	142	3,6
708	Ruși	"	1.291	86	6,7
709	Slimnic	"	3.465	93	2,7
710	Șura Mică	"	1.633	114	7,0
711	Amnaș	Săliște	1.991	110	5,5
712	Galeș	"	614	50	8,1
713	Săliște	Săliște	3.767	70	1,9
714	Brad	Sibiu	1.240	121	9,8
715	Bungard	"	751	53	7,1
716	Cașolt	"	876	155	17,7
717	Chirpăr	"	1.666	163	9,8
718	Cisnădie	"	3.408	132	3,9
719	Daia	"	595	61	10,3
720	Foifeldea	"	979	94	9,6
721	Gușterița	"	2.315	58	2,5
722	Hamba	"	1.145	98	8,6
723	Hosman	"	1.115	220	19,7
724	Marpod	"	1.502	77	5,1
725	Nochrich	"	1.313	235	17,9
726	Noul	"	1.189	193	16,2
727	Porcești	"	1.491	57	3,8
728	Roșia	"	1.050	220	21,0
729	Sadu	"	2.333	84	3,6
730	Sebeșul de Sus	"	1.039	75	7,2
731	Șelimbăr	"	1.144	78	6,8
732	Șura Mare	"	2.343	138	5,9
733	Tălmăcel	"	1.503	75	5,0
734	Tichindeal	"	505	59	11,7
735	Veștem	"	1.408	64	4,6
736	Vurpăr	"	2.399	218	9,1
VII	Jud. Târnava Mare		27.426	2.639	9,6
737	Moardăș	Agnita	628	55	8,8
738	Netuș	"	641	79	12,3
739	Alma	Mediaș	670	60	9,0
740	Ațel	"	1.788	78	4,4
741	Buzd	"	1.088	232	21,3
742	Dârlos	"	2.206	182	8,3
743	Richișul	"	1.262	101	8,0
744	Șaroș	"	1.661	112	6,7

745	Șoala	"	816	85	10,4
746	Vorumloc	"	1.521	76	5,0
747	Beia	Rupea	944	162	17,2
748	Dăișoara	"	1.037	189	18,2
749	Mesendorf	"	814	75	9,2
750	Roadăș	"	749	88	11,8
751	Ștenia (Decia)	"	1.281	116	9,1
752	Viscri	"	787	78	10,0
753	Albești	Sighișoara	2.367	293	12,4
754	Apold	"	1.302	98	7,5
755	Boiu	"	1.692	57	3,4
756	Hețur	"	1.194	148	12,4
757	Mălăucrav	"	1.446	120	8,3
758	Seleușul	"	1.532	155	10,1
VIII	Jud. Târnava Mică		65.033	5.492	8,4
759	Băleaciu	Blaj	1.710	141	8,3
760	Bucerdea Grânoasă	"	2.185	92	4,2
761	Cenade	"	2.184	114	5,2
762	Cergăul Mare	"	1.258	60	4,8
763	Cergăul Mic	"	830	58	7,0
764	Mănărade	"	1.048	63	6,0
765	Măcășase	"	1.725	65	3,8
766	Proștia Mare	"	1.817	260	14,3
767	Sâncel	"	1.878	64	3,4
768	Sânmiclăuș	"	1.559	83	5,3
769	Șona	"	1.367	87	6,4
770	Șoroștin	"	1.647	70	4,3
771	Țapu	"	1.232	127	10,3
772	Veza	"	666	92	13,8
773	Adămuș	Dicioșanmartin	1.911	236	12,3
774	Bechnea	"	1.590	121	7,6
775	Bazna	"	1.776	238	13,4
776	Băgaciu	"	1.224	227	18,6
777	Blăjel	"	2.027	183	9,0
778	Boian	"	2.045	130	6,4
779	Boziaș	"	1.136	128	11,3
780	Cetatea de Baltă	"	1.859	116	6,2
781	Ceuș	"	793	81	10,2
782	Cornești	"	1.217	78	6,4
783	Crăești	"	1.465	143	9,8
784	Deaj	"	980	188	19,2
785	Gănești	"	1.897	52	2,7
786	Idrifaia	"	1.002	61	6,1
787	Jidveiu	"	1.437	129	9,0
788	Velt	"	1.255	203	16,2
789	Veseuș	"	1.155	84	7,3
790	Agristiu	Dumbrăveni	714	53	7,4
791	Coroisănmartin	"	757	75	9,9
792	Curciu	"	1.236	114	9,2
793	Ernea	"	872	60	6,9
794	Hoghilag	"	1.099	174	15,8
795	Laslăul Mare	"	825	55	6,7
796	Nadeș	"	1.546	115	7,4
797	Prod	"	576	92	16,0
798	Sântioana	"	919	116	12,6
799	Senereuș	"	1.372	100	7,3
800	Țigmandru	"	1.182	78	6,6
801	Zagăr	"	1.500	102	6,8

802	Chirileu	Iernut	644	54	8,4
803	Iernut	"	2.464	127	5,2
804	Orga	"	1.525	98	6,4
805	Ozd	"	887	54	6,1
806	Sânpaul	"	1.040	251	24,1
H	CRIȘANA		145.141	5.337	3,7
I	Jud. Arad		120.805	4.128	3,4
807	Curtici	Aradul Nou	8.199	159	1,9
808	Sânniculaul Mic	"	2.936	59	2,0
809	Adea	Chișineu Criș	1.806	702	4,0
810	Cintei	"	1.668	50	3,0
811	Grâniceri	"	3.117	57	1,8
812	Nădab	"	2.202	57	2,6
813	Pădureni	"	2.405	118	4,9
814	Socodor	"	4.723	101	2,1
815	Sepreuş	"	4.046	171	4,2
816	Zeriud	"	2.355	72	3,1
817	Hălmagiu	Hălmagiu	1.233	68	5,5
818	Bocşig	Ineu	2.764	133	4,8
819	Gurba	"	2.431	92	3,8
820	Ineu	"	6.483	158	2,4
821	Șicula	"	3.617	97	2,7
822	Nădlac	Pecica	12.467	75	0,6
823	Pecica	"	8.625	127	1,5
824	Rovine	"	6.976	388	5,7
825	Șemlac	"	5.308	154	2,9
826	Șeitin	"	4.539	82	1,8
827	Bârzava	Radna	1.534	61	4,0
828	Groșii Noi	"	720	52	7,2
829	Milova	"	625	89	14,2
830	Odvoș	"	985	52	5,3
831	Comlăuș	Sfânta Ana	5.197	653	12,6
832	Sânmartin	"	2.965	104	3,5
833	Zărand	"	3.481	134	3,9
834	Arăneag	Șiria	1.041	66	6,3
835	Covăsint	"	3.128	50	1,6
836	Drăuț	"	1.952	122	6,3
837	Pâncota	"	5.235	272	5,2
838	Șiria	"	6.042	183	3,0
II	Jud. Bihor		24.336	1.209	5,0
839	Căbești	Beiuș	1.191	63	5,3
840	Ioaniș	"	590	59	10,0
841	Meziad	"	1.937	53	2,7
842	Șoimi	"	516	72	14,0
843	Tagădău	Beliu	810	55	6,8
844	Tășad	Ceica	1.459	134	9,2
845	Tămașda	Salonta	1.962	141	7,2
846	Tulea	"	3.673	59	1,6
847	Tărăsău	Tinca	1.275	50	3,9
848	Gepiș	"	970	87	9,0
849	Ginta	"	2.011	60	3,0
850	Gurbediu	"	1.959	68	3,5
851	Talpoș	"	2.153	128	6,0
852	Tinca	"	3.830	180	4,7
I	BANAT		230.964	11.815	5,1
I	Jud. Caraș		63.457	4.090	6,4
853	Berzovia	Bocșa Montană	1.735	92	5,3
854	Biniș	"	1.527	60	3,9

855	Bocșa Montană	"	3.202	406	12,7
856	Bocșa Română	"	3.005	92	3,1
857	Docliu	"	1.064	54	5,1
858	Doinecea	"	2.838	435	15,3
859	Ezeriș	"	1.318	63	4,8
860	Iersig	"	851	99	11,6
861	Ramna	"	2.221	92	4,1
862	Vasiova	"	1.392	53	3,8
863	Vermeș	"	2.125	60	2,8
864	Barlovenii Vechi	Bozovici	912	58	6,4
865	Bozovici	"	3.644	421	11,6
866	Gârbovăt	"	1.549	93	6,0
867	Lăpușnicul Mare	"	2.155	227	10,5
868	Prilipeț	"	1.549	64	4,1
869	Rudăria	"	2.359	100	4,2
870	Radima	Moldva Nouă	832	53	6,4
871	Socol	"	1.747	160	9,2
872	Zlatița	"	1.367	132	9,7
873	Cacova	Oravița	1.565	87	5,6
874	Comoriște	"	1.277	62	4,9
875	Forotic	"	1.267	62	4,9
876	Guoni	"	1.422	96	6,8
877	Mercina	"	1.393	63	4,5
878	Nicolinț	"	1.093	50	4,6
879	Vărădia	"	2.231	55	2,5
880	Vrani	"	1.505	65	4,3
881	Apadia	Reșița	862	92	10,7
882	Bubul	"	1.282	108	8,4
883	Carașova	"	2.940	83	2,8
884	Câlnic	"	2.081	105	5,1
885	Târnova	"	3.603	114	3,2
886	Terova	"	806	81	10,1
887	Zorlențul Mare	"	2.738	153	5,6
II	Jud. Severin	"	35.091	2.742	7,8
888	Căpâlnaș	Birchiș	1.407	81	5,8
889	Dubești	"	915	51	5,6
890	Buchin	Caransebeș	705	127	18,0
891	Glimboca	"	2.262	239	10,6
892	Iaz	"	806	77	9,6
893	Pădurani	Făget	544	179	32,9
894	Cireșu	Lugoj	1.365	405	29,7
895	Costeiu	"	1.516	59	3,9
896	Fârliug	"	2.436	64	2,6
897	Peștere	"	763	234	30,7
898	Tincova	"	800	110	13,8
899	Vișag	"	1.822	50	2,7
900	Eșelnița	Orșova	1.278	50	3,9
901	Iablanița	"	1.658	92	5,6
902	Mehadia	"	2.162	166	7,7
903	Topleț	"	2.092	95	4,5
904	Armeniș	Teregova	3.042	188	6,2
905	Rusca	"	1.437	113	7,9
906	Slatina Timișului	"	2.094	161	7,7
907	Teregova	"	3.764	67	1,8
908	Verendin	"	2.222	134	6,0
III	Jud. Timiș	"	132.416	4.983	3,8
909	Buziaș	Buziaș	2.935	80	2,7
910	Sârbova	"	772	51	6,6

911	Becicherecul Mic	Centrală	3.318	83	2,5
912	Beșenova Nouă	"	2.400	141	5,9
913	Sânandrei	"	2.456	110	4,5
914	Obad	Ceacova	982	72	7,3
915	Pădureni	"	1.698	70	4,1
916	Petroman	"	1.735	71	4,1
917	Rudna	"	2.144	119	5,6
918	Denta	Deta	2.979	75	2,5
919	Gâtaia	"	3.401	108	3,2
920	Cărpiniș	Jimbolia	2.944	64	2,2
921	Cenci	"	2.661	171	6,4
922	Checia	"	3.045	152	5,0
923	Comloșul Mare	"	4.389	299	6,8
924	Grabaț	"	2.364	149	6,3
925	Iecia Mare	"	2.289	130	5,7
926	Jimbolia	"	10.873	213	2,0
927	Belotint	Lipova	1.015	83	8,2
928	Brestovăț	"	852	71	8,3
929	Biled	Periam	3.791	127	3,4
930	Bulgăruș	"	2.350	87	3,7
931	Gottlob	"	1.976	55	2,8
932	Igriș	"	2.760	115	4,2
933	Periam	"	5.147	138	2,7
934	Pesac	"	2.721	177	6,5
935	Sâmpetru German	"	2.628	126	4,8
936	Sâmpetru Mare	Periam	2.493	168	6,7
937	Secușigiu	"	2.636	134	5,1
938	Variaș	"	4.233	91	2,2
939	Bazoș	Recaș	1.587	103	6,5
940	Bucovăț	"	1.223	61	5,0
941	Recaș	"	4.210	84	2,0
942	Topolovățul Mare	"	1.287	112	8,7
943	Beșenova Vechi	Sânnicolaul Mare	6.073	209	3,4
944	Cenadul Mare	"	5.594	123	2,2
945	Cenadul Vechi	"	1.642	104	6,3
946	Saravele	"	3.714	154	4,2
947	Sânnicolaul Mare	"	9.107	162	1,8
948	Tomnatic	"	3.296	78	2,4
949	Murani	Vinga	1.266	58	4,6
950	Satchinez	"	2.666	141	5,3
951	Vinga	"	4.764	64	1,3

**4. Satele din România, fruntariile anului 1942, la recensământul din 1930.
Populația de neam țigan deținea majoritatea absolută sau relativă**

Nr.	Satul	Județul	Totalul populației	Numărul Țiganilor	
				Cifre absolute	În procente
1	Pârâu de sub Pripor	Gorj	317	187	59,0
2	Muchea	Brăila	757	426	56,3
3	Fântânele	Dâmbovița	871	871	100,0
4	Țigănia	Dâmbovița	150	92	61,3
5	Merișu	Dâmbovița	261	229	87,7
6	Pșta Lăzărescu	Dâmbovița	81	71	87,7
7	Românești	Dâmbovița	2.230	1.218	54,2
8	Mărginenii de Jos	Prahova	1.941	1.157	59,6
9	Izești	Prahova	197	160	81,2
10	Podul lui Galben	Prahova	258	233	90,3
11	Cornetu	Râmnicu Sărat	484	423	87,4
12	Flămânda	Râmnicu Sărat	526	501	95,2
13	Păltinata de Sus	Bacău	479	255	53,2
14	Bota	Bacău	96	96	100,0
15	Pădureni	Bacău	212	110	51,9
16	Sohodolul	Bacău	183	183	100,0
17	Orășa-Avram	Bacău	187	93	49,7
18	Părlita	Botoșani	317	162	51,1
19	Balta Arsă	Botoșani	242	237	97,9
20	Baranca	Dorohoi	329	286	86,9
21	Tăietura-Barboși	Fălciu	87	74	85,1
22	Pietriș	Fălciu	1.046	729	69,7
23	Buda	Iași	259	180	69,5
24	Zmeu	Iași	996	652	65,5
25	Pălămida	Putna	290	290	100,0
26	Săcătura	Roman	95	55	57,9
27	Solca	Roman	195	99	50,8
28	Ursari	Roman	257	248	96,5
29	Băcioiu	Tecuci	1.052	1.041	98,9
30	Fundul Văii	Tutova	288	249	86,4
31	Angheluța	Tutova	187	178	95,2
32	Belzeni	Tutova	217	217	100,0
33	Mănoiu	Tutova	304	212	69,7
34	Străminoasa de Sus	Tutova	234	234	100,0
35	Leordoiaia	Lăpușna	271	133	49,1
36	Parcani	Lăpușna	273	249	91,2
37	Ursari	Lăpușna	485	357	73,6
38	Volcănești	Lăpușna	482	482	100,0
39	Schinoasa	Orhei	183	176	96,2

5. Populația de neam țigan în orașele din România, fruntariile din 1942, în conformitate cu rezultatele recensământului din 1930

Orașe în ordine alfabetică pe provincii	Județul	Totalul populației	Numărul țișanilor	
			Cifre absolute	În procente
ROMANIA		3.121.312	32.330	1,0
OLTENIA		198.223	4.332	2,2
Baia de Aramă	Mehedinți	1.461	47	3,2
Băilești	Dolj	13.169	55	0,4
Balș	Romanați	5.501	4	*
Calafat	Dolj	7.633	186	2,4
Călimănești	Vâlcea	2.876	119	4,1
Caracal	Romanați	14.950	567	3,8
Corabia	Romanați	8.857	289	3,3
Craiova	Dolj	63.215	1.782	2,8
Drăgășani	Vâlcea	7.002	227	3,2
Govora	Vâlcea	910	-	-
Ocnele Mari	Vâlcea	7.223	1	*
Plenița	Dolj	7.771	17	0,2
Râmnicu Vâlcea	Vâlcea	15.648	81	0,5
Strehaia	Mehedinți	7.870	281	3,6
Târgu Jiu	Gorj	13.030	602	4,6
Turnu Severin	Mehedinți	21.107	74	0,4
MUNTENIA		1.101.766	16.711	1,5
Alexandria	Teleorman	19.350	910	4,7
Brăila	Brăila	68.347	585	0,9
București	Ilfov	639.040	6.797	1,1
Buzău	Buzău	35.687	429	1,2
Călărași	Ialomița	18.083	860	4,8
Câmpina	Prahova	16.918	70	0,4
Câmpulung	Muscel	13.868	124	0,9
Curtea de Argeș	Argeș	6.809	32	0,5
Filipești de Târg	Prahova	1.915	-	-
Găești	Dâmbovița	5.328	115	2,2
Giurgiu	Vlașca	31.016	753	2,4
Mizil	Buzău	6.440	523	8,1
Oltenița	Ilfov	10.389	689	6,6
Pitești	Argeș	19.532	422	2,2
Ploiești	Prahova	79.149	1.072	1,4
Pucioasa	Dâmbovița	5.772	124	2,1
Râmnicu Sărat	Râmnicu Sărat	15.007	230	1,5
Roșiorii de Vede	Teleorman	11.453	294	2,6
Sinaia	Prahova	4.072	-	-
Slănic	Prahova	6.306	3	*
Slatina	Olt	11.243	52	0,5
Slobozia	Ialomița	7.591	33	0,4
Târgoviște	Dâmbovița	22.298	207	0,9
Turnu Măgurele	Teleorman	16.950	511	3,0
Urlați	Prahova	5.501	234	4,3
Urziceni	Ialomița	8.616	1.153	13,4
Vălenii de Munte	Prahova	4.237	263	6,2
Zimnicea	Teleorman	10.879	226	2,1

* Sub 0.1%

DOBROGEA		126.376	591	0,5
Babadag	Tulcea	4.626	26	0,6
Carmen Sylva	Constanța	872	5	0,6
Cernavodă	Constanța	6.744	164	2,4
Constanța	Constanța	59.164	165	0,3
Hârșova	Constanța	3.665	100	2,7
Isaccea	Tulcea	4.576	19	0,4
Măcin	Tulcea	5.628	28	0,5
Mangalia	Constanța	2.764	29	1,0
Medgidia	Constanța	6.466	24	0,4
Ostrov	Constanța	3.113	3	0,3
Sulina	Tulcea	6.399	1	*
Techirghiol	Constanța	1.956	-	-
Tulcea	Tulcea	20.403	21	0,1
MOLDOVA		592.127	3.764	0,6
Adjud	Putna	6.748	28	0,4
Bacău	Bacău	31.138	96	0,3
Bârlad	Tutova	26.204	209	0,8
Botoșani	Botoșani	32.355	153	0,5
Buhuși	Neamț	8.655	53	0,6
Darabani	Dorohoi	10.748	10	*
Dorohoi	Dorohoi	15.866	22	0,1
Fălticeni	Baia	14.096	17	0,1
Focșani	Putna	32.481	211	0,6
Galați	Covurлуй	100.611	287	0,3
Hârlău	Botoșani	9.074	-	-
Herța	Dorohoi	8.454	12	0,1
Huși	Fălciu	17.130	13	*
Iași	Iași	102.872	340	0,3
Mărășești	Putna	4.532	75	1,7
Mihăileni	Dorohoi	3.686	34	0,9
Moinești	Bacău	6.616	150	2,3
Odobești	Putna	8.106	67	0,8
Panciu	Putna	6.816	43	0,6
Pașcani	Baia	13.968	65	0,5
Piatra Neamț	Neamț	29.827	131	0,4
Roman	Roman	28.823	606	2,1
Săveni	Dorohoi	4.953	1	*
Stefănești	Botoșani	8.891	20	0,2
Târgu Frumos	Iași	4.932	410	8,3
Târgu Neamț	Neamț	9.475	33	0,3
Târgu Ocna	Bacău	12.588	56	0,4
Tecuci	Tecuci	17.172	164	1,0
Vaslui	Vaslui	15.310	458	3,0
BASARABIA		370.971	782	0,2
Bălți	Bălți	30.570	33	0,1
Bolgrad	Ismail	14.280	17	0,1
Cahul	Cahul	11.370	91	0,8
Călărași Târg	Lăpușna	4.776	31	0,6
Cetatea Albă	Cetatea Albă	34.485	39	0,1
Chilia Nouă	Ismail	17.245	9	*
Chișinău	Lăpușna	114.896	128	0,1
Comrat	Tighina	12.331	108	0,9
Hotin	Hotin	15.334	4	*
Ismail	Ismail	24.998	28	0,1
Leova	Cahul	6.539	75	1,1
Orhei	Orhei	15.279	47	0,3
Reni	Ismail	11.923	52	0,4

Soroca	Soroca	15.001	66	0,4
Tighina	Tighina	31.384	24	*
Tuzla	Cetatea Albă	3.146	19	0,6
Vâlcov	Ismail	7.414	11	0,1
BUCOVINA		228.056	162	0,1
Câmpulung	Câmpulung	10.071	4	*
Cernăuți	Cernăuți	112.427	15	*
Cozmeni	Cernăuți	4.918	-	-
Gura Humorului	Câmpulung	6.042	5	*
Rădăuți	Rădăuți	16.788	10	*
Sadagura	Cernăuți	8.968	-	-
Siret	Rădăuți	9.905	17	0,2
Solca	Suceava	2.822	-	-
Storjineț	Storjineț	8.695	15	0,2
Suceava	Suceava	17.028	42	0,2
Vama	Câmpulung	5.315	12	0,2
Văscăuți	Storjineț	6.336	6	*
Vatra Dornei	Câmpulung	9.826	36	0,4
Vijnița	Storjineț	3.799	-	-
Zastavna	Cernăuți	5.116	-	-
TRANSILVANIA		254.830	3.530	1,4
Abrud	Alba	2.468	70	2,8
Aiud	Alba	9.478	150	1,6
Alba Iulia	Alba	12.282	35	0,3
Blaj	Târnava Mică	4.618	19	0,4
Brașov	Brașov	59.232	58	*
Deva	Hunedoara	10.509	69	0,7
Dicioșanmartin	Târnava Mică	6.567	455	6,9
Dumbrăveni	Târnava Mică	4.067	302	7,4
Făgăraș	Făgăraș	7.841	20	0,3
Hătege	Hunedoara	3.383	29	0,9
Hunedoara	Hunedoara	4.600	47	1,0
Mediaș	Târnava Mare	15.505	345	2,2
Orăștie	Hunedoara	7.337	391	5,3
Petroșani	Hunedoara	15.405	121	0,8
Sebeș	Alba	9.137	292	3,2
Sibiu	Sibiu	49.345	285	0,6
Sighișoara	Târnava Mare	13.033	356	2,7
Turda	Turda	20.023	486	2,4
BANAT		167.489	2.010	1,2
Caransebeș	Severin	8.704	277	3,2
Lipova	Timiș-Torontal	6.000	60	1,0
Lugoj	Severin	23.593	264	1,1
Oravița	Caraș	9.585	122	1,3
Orșova	Severin	8.159	693	8,5
Reșița	Caraș	19.868	257	1,3
Timișoara	Timiș-Torontal	91.580	337	0,4
CRÎȘ.-MARAM.		81.474	448	0,5
Arad	Arad	77.181	448	0,6
Beiuș	Bihor	4.293	-	-

**6. Orașele cu peste 50 țigani. Teritoriul din 1942 al României,
pe baza rezultatelor recensământului din 1930**

Nr.	Orașul	Județul	Totalul populației orașului	Țigani	
				Număr	% față de totalul populației
	ROMÂNIA		2.435.029	31.224	1,3
I	OLTENIA		175.357	4.263	2,4
1	Municipiul Craiova	Dolj	63.215	1.782	2,8
2	Orașul Băilești	"	13.169	55	0,4
3	" Calafat	"	7.633	186	2,4
4	" Târgu Jiu	Gorj	13.030	602	4,6
5	" Turnu Severin	Mehedinți	21.107	74	0,4
6	" Strehai	"	7.870	281	3,6
7	" Caracal	Romanați	14.950	567	3,8
8	" Corabia	"	8.857	289	3,3
9	" Râmnicu Vâlcea	Vâlcea	15.648	81	0,5
10	" Călimănești	"	2.876	119	4,1
11	" Drăgășani	"	7.002	227	3,2
II.	MUNTENIA		1.075.073	16.643	1,6
12	Orașul Pitești	Argeș	19.532	422	2,2
13	Municipiul Brăila	Brăila	68.347	585	0,9
14	Orașul Buzău	Buzău	35.687	429	1,2
15	" Mizil	"	6.440	523	8,1
16	" Târgoviște	Dâmbovița	22.298	207	0,9
17	" Găești	"	5.328	115	2,2
18	" Pucioasa	"	5.772	124	2,2
19	" Călărași	Ialomița	18.053	860	4,8
20	" Urziceni	"	8.616	1.153	13,4
21	Municipiul București	Ilfov	639.040	6.797	1,1
22	Orașul Oltenița	"	10.389	689	6,6
23	" Câmpulung	Muscel	13.868	124	0,9
24	" Slatina	Olt	11.243	52	0,5
25	Municipiul Ploiești	Prahova	79.149	1.072	1,4
26	Orașul Câmpina	"	16.918	70	0,4
27	" Urlati	"	5.501	234	4,3
28	" Vălenii de Munte	"	4.237	263	6,2
29	" Râmnicu Sărat	Râmnicu Sărat	15.007	230	1,5
30	" TurnuMăgurele	Teleorman	16.950	511	3,0
31	" Alexandria	"	19.350	910	4,7
32	" Roșiori de Vede	"	11.453	294	2,6
33	" Zimnicea	"	10.879	226	2,1
34	" Giurgiu	Vlașca	31.016	753	2,4
III	DOBROGEA		69.573	429	0,6
35	Municipiul Constanța	Constanța	59.165	165	0,3
36	Orașul Cernavodă	"	6.744	164	2,4
37	Orașul Hârșova	Constanța	3.665	100	2,7
IV	MOLDOVA		476.190	3.531	0,7
38	Municipiul Bacău	Bacău	31.138	96	0,3
39	Orașul Moinești	"	6.616	150	2,3
40	" Târgu Ocna	"	12.588	56	0,4
41	" Pașcani	Baia	13.968	65	0,5
42	" Botoșani	Botoșani	32.355	153	0,5
43	Municipiul Galați	Covurlui	100.611	287	0,3
44	Orașul Iași	Iași	102.872	340	0,3
45	" Târgul Frumos	"	4.932	410	8,3

46	"	Piatra Neamț	Neamț	29.827	131	0,4
47	"	Buhuși	"	8.655	53	0,6
48	"	Focșani	Putna	32.481	211	0,7
49	"	Mărășești	"	4.532	75	1,7
50	"	Odobești	"	8.106	67	0,8
51	"	Roman	Roman	28.823	606	2,1
52	"	Tecuci	Tecuci	17.172	164	1,0
53	"	Bârlad	Tutova	26.204	209	0,8
54	"	Vaslui	Vaslui	15.310	458	3,0
V	BASARABIA			172.060	520	0,3
55	Orașul Cahul	Cahul		11.370	91	0,8
56	"	Leova	"	6.539	75	1,2
57	"	Reni	Ismail	11.923	52	0,4
58	Municipiul Chișinău	Lăpușna		114.896	128	0,1
59	Orașul Soroca	Soroca		15.001	66	0,4
60	"	Comrat	Tighina	12.331	108	0,9
VI	BUCOVINA			-	-	-
VII	TRANSILVANIA			222.106	3.380	1,5
61	Orașul Abrud	Alba		2.468	70	2,8
62	"	Aiud	"	9.478	150	1,6
63	"	Sebeș	"	9.137	292	3,2
64	Municipiul Brașov	Brașov		59.232	58	0,1
65	Orașul Deva	Hunedoara		10.509	69	0,7
66	"	Orăștie	"	7.337	391	5,3
67	"	Petroșani	"	15.405	121	0,8
68	Municipiul Sibiu	Sibiu		49.345	285	0,6
69	Orașul Sighișoara	Târnava Mare		13.033	356	2,7
70	"	Mediaș	"	15.505	345	2,2
71	"	Dicioșânmartin	Târnava Mică	6.567	455	6,9
72	"	Dumbrăveni	"	4.067	302	7,4
73	"	Turda	Turda	20.023	486	2,4
VIII	BANAT			167.489	2.010	1,2
74	Orașul Oravița	Caraș		9.585	122	1,3
75	"	Reșița	"	19.868	257	1,3
76	"	Lugoj	Severin	23.593	264	1,1
77	"	Caransebeș	"	8.704	277	3,2
78	Orașul Orșova	Severin		8.159	693	8,5
79	Municipiul Timișoara	Timiș-Torontal		91.580	337	0,4
80	Orașul Lipova	"		6.000	60	1,0
IX	CRIȘANA-MARAMUREȘ			77.181	448	0,6
81	Municipiul Arad			77.181	448	0,6

7. Repartiția populației țigănești în 1930 pe provincii, județe, orașe și plăși

	Totalul populației	Țigani		Limba maternă a pop. țigănești			
		Cifre absolute	% față de totalul populației	Țigăneasă		Română, maghiară și alte limbi	
				Cifre absolute	% față de totalul țăganilor	Cifre absolute	% față de totalul țăganilor
ROMÂNIA (inclusiv teritoriile cedate)	18.057.028	262.501	1,5	101.015	38,5	161.486	61,5
Teritoriile cedate Ungariei și Bulgariei	2.751.648	53.801	2,0	23.301	43,3	30.500	56,7
ROMÂNIA	15.305.380	208.700	1,4	77.714	37,2	130.986	62,8
I OLTEŢIA	1.513.175	22.239	1,5	8.506	38,3	13.733	61,7
1 Jud. Dolj	485.149	8.065	1,7	4.606	57,1	3.459	42,9
Mun. Craiova	63.215	1.782	2,8	1.137	63,8	645	36,2
Oraşul Băileşti	13.169	55	0,4	33	60,0	22	40,0
" Calafat	7.633	186	2,4	73	39,3	113	60,7
" Pleniţa	7.771	17	0,2	-	-	17	100,0
a Plasa Amaradia	58.581	857	1,5	570	66,5	287	33,5
b " Bârca	65.536	1.308	2,0	613	46,9	695	53,1
c " Calafat	55.093	827	1,5	372	45,0	455	55,0
d " Gânciova	65.847	1.149	1,7	797	69,4	352	30,6
e " Ocolu	88.790	929	1,1	504	54,3	425	45,7
f " Pleniţa	59.514	955	1,6	507	53,1	448	46,9
2 Jud. Gorj	206.339	3.355	1,6	435	13,0	2.920	87,0
Oraşul Tg. Jiu	13.030	602	4,6	36	6,0	566	94,0
a Plasa Gilortul	49.735	697	1,4	145	20,8	552	79,2
b " Jiu	47.039	738	1,6	39	5,3	699	94,7
c " Novaci	47.027	440	0,9	73	16,6	367	83,4
d " Vulcan	49.580	878	1,8	142	16,2	736	83,8
3 Jud. Mehedinţi	303.878	3.718	1,2	1.549	41,7	2.169	58,3
Oraşul T. Severin	21.107	74	0,4	-	-	74	100,0

"	Baia de Aramă	1.461	47	3,2	5	10,6	42	89,4
"	Strehaia	7.870	281	3,6	239	85,1	42	14,9
a	Plasa Câmpu	98.131	1.705	1,7	843	49,4	862	50,6
b	" Cloșani	53.715	666	1,2	237	35,6	429	64,4
c	" Motru	65.035	571	0,9	155	27,2	416	72,8
d	" Ocolu	56.559	374	0,7	70	18,7	304	81,3
4	Jud. Romană	271.096	3.104	1,1	1.210	39,0	1.894	61,0
	Orașul Caracal	14.950	567	3,8	251	44,3	316	55,7
	" Balș	5.501	4	0,1	-	-	4	100,0
	" Corabia	8.857	289	3,3	137	47,4	152	52,6
a	Plasa Dunărea	69.775	775	1,1	515	66,4	260	33,6
b	" Ocolul	81.540	974	1,2	188	19,3	786	80,7
c	Plasa Oltul de Sus	90.473	495	0,6	119	24,0	376	76,0
5	Jud. Vâlcea	246.713	3.997	1,6	706	17,7	3.291	82,3
	Orașul R. Vâlcea	15.648	81	0,5	42	51,8	39	48,2
	" Băile Govora	910	-	-	-	-	-	-
	" Călimănești	2.876	119	4,1	-	-	119	100,0
	" Drăgășani	7.002	227	3,2	2	0,9	225	99,1
	" Ocnele Mari	7.223	1	+	-	-	1	100,0
a	Plasa Cerna	47.960	517	1,1	161	31,1	356	68,9
b	" Cozia	34.909	563	1,6	68	12,1	495	87,9
c	" Drăgășani	39.491	1.273	3,2	284	22,3	989	77,7
d	" Horezu	45.713	784	1,7	51	6,5	733	93,5
e	" Zătreni	44.981	432	1,0	98	22,7	334	77,3
II	MUNTENIA	4.029.008	71.784	1,8	22.886	31,9	48.898	68,1
1	Jud. Argeș	257.378	3.667	1,4	754	20,6	2.913	79,4
	Orașul Pitești	19.532	422	2,2	148	35,1	274	64,9
	" Curtea de Argeș	6.809	32	0,5	4	12,5	28	87,5
a	Plasa Argeș	59.527	835	1,4	99	11,9	736	88,1
b	" Dâmbovnic	35.535	408	1,2	214	52,4	194	47,6
c	" Oltul	38.848	1.118	2,9	142	12,7	976	87,3
d	" Teleorman	51.954	414	0,8	132	31,9	282	68,1
e	" Uda	45.173	438	1,0	15	3,4	423	96,6

2	Jud. Brăila	219.831	3.276	1,5	832	25,4	2.444	74,6
	Mun. Brăila	68.347	585	0,9	148	25,3	437	74,7
a	Plasa Călmățui	30.380	383	1,3	24	6,3	359	93,7
b	" Ianca	25.858	731	2,8	128	17,5	603	82,5
c	" Silistraru	53.302	832	1,6	457	54,9	375	45,1
d	" Viziru	41.944	745	1,8	75	10,1	670	89,9
3	Jud. Buzău	309.405	4.692	1,5	997	21,2	3.695	78,8
	Orașul Buzău	35.687	429	1,2	108	25,2	321	74,8
	" Mizil	6.440	523	8,1	114	21,8	409	78,2
a	Plasa Buzău	82.869	1.033	1,3	302	29,2	731	70,8
b	" Câmpul	65.558	643	1,0	23	3,6	620	96,4
c	" Slănic	65.569	840	1,3	289	34,4	551	65,6
d	Tohani	53.282	1.224	2,3	161	13,2	1.063	86,8
4	Jud. Dâmbovița	309.676	6.350	2,1	3.210	50,6	3.140	49,4
	Orașul Târgoviște	22.298	207	0,9	54	26,1	153	73,9
	" Găești	5.328	115	2,2	5	4,3	110	95,7
	" Pucioasa	5.772	124	2,2	16	12,9	108	87,1
a	Plasa Finta	52.191	1.371	2,6	921	67,2	450	32,8
b	" Găești	49.565	825	1,7	41	5,0	784	95,0
c	" Pucioasa	52.459	154	0,3	68	44,2	86	55,8
d	" Târgoviște	41.236	562	1,4	187	33,3	375	66,7
e	" Titu	48.560	2.848	5,9	1.904	66,8	944	33,2
f	" Voinești	32.267	144	0,5	14	9,7	130	90,3
5	Jud. Ialomița	293.352	7.228	2,5	1.822	25,2	5.406	74,8
	Orașul Călărași	18.053	860	4,8	48	5,6	812	94,4
	Orașul Slobozia	7.591	33	0,4	17	51,5	16	48,5
	" Urziceni	8.616	1.153	13,4	889	77,1	264	22,9
a	Plasa Călărași	59.137	850	1,4	85	10,0	765	90,0
b	" Lehliu	57.908	990	1,7	264	26,7	726	73,3
c	" Slobozia	46.577	1.206	2,6	219	18,2	987	81,8
d	" Tândărei	45.818	1.063	2,3	153	14,4	910	85,6
e	" Urziceni	49.652	1.073	2,2	147	13,7	926	86,3
6	Jud. Ilfov	999.562	17.230	1,7	5.247	30,4	11.983	69,6
	Mun. București	639.040	6.797	1,1	2.624	38,6	4.173	61,4
	Orașul Oltenița	10.389	689	6,6	193	28,0	496	72,0

a	Plasa Băneasa	66,505	2.834	4,3	889	31,4	1.945	68,6
b	" Budești	51.373	1.074	2,1	178	16,6	896	83,4
c	" Domnești	67.938	1.420	2,1	218	15,3	1.202	84,7
d	" Fierbinți	55.706	661	1,2	183	27,7	478	72,3
e	" Oltenița	35.713	1.253	3,5	317	25,3	936	74,7
f	" Sărulești	25.600	1.294	5,1	242	18,7	1.052	81,3
g	" Vidra	47.298	1.208	2,6	403	33,4	805	66,6
7	Jud. Muscel	149.797	3.450	2,3	947	27,4	2.503	72,6
	Orașul Câmpulung	13.868	124	0,9	6	4,8	118	95,2
a	Plasa Podgoria	50.315	1.082	2,2	428	39,6	654	60,4
b	" Radu Negru	85.614	2.244	2,6	513	22,9	1.731	77,1
8	Jud. Olt	183.595	2.214	1,2	578	26,1	1.636	73,9
	Orașul Slatina	11.243	52	0,5	3	5,8	49	94,2
a	Plasa Drăgănești	59.997	1.036	1,7	407	39,3	629	60,7
b	" Dumitrești	54.578	604	1,1	57	9,4	547	90,6
c	" Spineni	57.777	522	0,9	111	21,3	411	78,7
9	Jud. Prahova	477.750	7.348	1,5	1.174	16,0	6.174	84,0
	Mun. Ploiești	79.149	1.072	1,4	614	57,3	458	42,7
	Orașul Câmpina	16.918	70	0,4	19	27,1	51	72,9
	" Filipeștii de Târg	1.915	-	-	-	-	-	-
	" Sinaia	4.072	-	-	1	-	1	-
	" Slănic	6.306	3	0,1	-	-	3	100,0
	" Urlați	5.501	234	4,3	44	18,8	190	81,2
	" Vălenii de Munte	4.237	263	6,2	-	-	263	100,0
a	Plasa Câmpina	43.068	249	0,6	28	11,2	221	88,8
b	" Drăgănești	28.358	492	1,7	9	1,8	483	98,2
c	" Filipești	63.760	2.298	3,6	162	7,0	2.136	93,0
d	" Ploiești	67.555	632	0,9	20	3,2	612	96,8
e	" Sinaia	23.834	26	0,1	5	19,2	21	80,8
f	" Urlați	59.629	1.400	2,4	211	15,1	1.189	84,9
g	" Văleni	73.448	609	0,8	61	10,0	548	90,0
10	Jud. R. Sărat	184.956	4.970	2,7	1.604	32,3	3.366	67,7
	Orașul R. Sărat	15.007	230	1,5	58	25,2	172	74,8
a	Plasa Câmpul	55.823	760	1,4	307	40,4	453	59,6
b	" Dealul	64.039	983	1,5	45	4,6	938	95,4

c	" Muntele	50.087	2.997	6,0	1.194	39,8	1.803	60,2
11	Jud. Teleorman	347.294	4.900	1,4	2.240	45,7	2.660	54,3
	Oraşul T. Măgurele	16.950	511	3,0	301	58,9	210	41,1
	" Alexandria	19.350	910	4,7	731	80,3	179	19,7
	" Roşiorii de Vede	11.453	294	2,6	89	30,3	205	69,7
	" Zimnicea	10.879	226	2,1	20	8,8	206	91,2
a	Plasa Alexandria	59.405	831	1,4	311	37,4	520	62,6
b	" Balaci	61.770	563	0,9	190	33,7	373	66,3
c	" Roşiorii de Vede	46.660	330	0,7	61	18,5	269	81,5
d	" T. Măgurele	76.602	662	0,9	342	51,7	320	48,3
e	" Zimnicea	44.225	573	1,3	195	34,0	378	66,0
12	Jud. Vlaşca	296.412	6.459	2,2	3.481	53,9	2.978	46,1
	Mun. Giurgiu	31.016	753	2,4	359	47,7	394	52,3
a	Plasa Călugăreni	59.179	1.223	2,1	830	67,9	393	32,1
b	" Câlniştea	43.548	993	2,3	624	62,8	369	37,2
c	" Dunărea	57.210	1.596	2,8	649	40,7	947	59,3
d	" Glavacioc	55.426	897	1,6	540	60,2	357	39,8
e	" Neajlov	50.033	997	2,0	479	48,0	518	52,0
III	DOBROGEA	452.601	3.819	0,8	1.108	29,0	2.711	71,0
1	Jud. Caliacra	4.791	10	0,2	-	-	10	100,0
a	Plasa Casim	4.791	10	0,2	-	-	10	100,0
2	Jud. Constanţa	247.770	2.049	0,8	702	34,3	1.347	65,7
	Mun. Constanţa	59.164	165	0,3	117	70,9	48	29,1
	Oraşul Carmen Sylva	872	5	0,6	-	-	5	100,0
	" Cernavodă	6.744	164	2,4	-	-	164	100,0
	" Hârşova	3.665	100	2,7	-	-	100	100,0
	" Mangalia	2.764	29	1,1	5	17,2	24	82,8
	" Medgidia	6.466	24	0,4	23	95,8	1	4,2
	" Techirghiol	1.956	-	-	-	-	-	-
a	Plasa Dunărea	34.049	72	0,2	4	5,6	68	94,4
b	" Mangalia	47.513	361	0,8	177	49,0	184	51,0
c	" Ovidiu	39.381	322	0,8	240	74,5	82	25,5
d	" Traian	45.196	807	1,8	136	16,9	671	83,1
3	Jud. Durostor	16.002	78	0,5	16	20,5	62	79,5
	Oraşul Ostrov	3.113	9	0,3	2	22,2	7	77,8

a	Plasa Siliștră	12.889	69	0,5	14	20,3	55	79,7
4	Jud. Tulcea	184.038	1.682	0,9	390	23,2	1.292	76,8
	Orașul Tulcea	20.403	21	0,1	11	52,4	10	47,6
	" Babadag	4.626	26	0,6	6	23,1	20	76,9
	" Isaccea	4.576	19	0,4	-	-	19	100,0
	" Măcin	5.628	28	0,5	4	14,3	24	85,7
	" Sulina	6.399	1	*	-	-	1	100,0
a	Plasa Babadag	40.547	192	0,5	41	21,3	151	78,7
b	" Gurile Dunării	28.694	81	0,3	25	30,9	56	69,1
c	" Măcin	40.687	708	1,7	174	24,6	534	75,4
d	" Topolog	32.478	606	1,9	129	21,3	477	78,7
IV	MOLDOVA	2.433.596	32.194	1,3	13.598	42,2	18.596	57,8
1	Jud. Bacău	261.019	3.886	1,5	1.224	31,5	2.662	68,5
	Mun. Bacău	31.138	96	0,3	8	8,3	88	91,7
	Orașul Moinești	6.616	150	2,3	8	5,3	142	94,7
	" Tg. Ocna	12.588	56	0,4	-	-	56	100,0
a	Plasa Bistrița	57.579	871	1,5	297	34,1	574	65,9
b	" Muntele	42.143	569	1,4	62	10,9	507	89,1
c	" Oituz	39.186	523	1,3	355	67,9	168	32,1
d	" Siret	35.839	1.025	2,9	144	14,1	881	85,9
e	" Tuzla	35.930	596	1,7	350	58,7	246	41,3
2	Jud. Baia	157.501	1.830	1,2	1.122	61,3	708	38,7
	Orașul Fălticeni	14.096	17	0,1	11	64,7	6	35,3
	" Pașcani	13.968	65	0,5	35	53,9	30	46,1
a	Plasa Moldova	40.513	95	0,2	15	15,8	80	84,2
b	" Pașcani	39.863	712	1,8	260	36,5	452	63,5
c	" Siret	49.061	941	1,9	801	85,1	140	14,9
3	Jud. Botoșani	218.258	1.751	0,8	777	44,4	974	55,6
	Orașul Botoșani	32.355	153	0,5	120	78,4	33	21,6
	" Ștefănești	8.891	20	0,2	-	-	20	100,0
	" Hârlău	9.074	-	-	-	-	-	-
a	Plasa Botoșani	62.381	764	1,2	418	54,7	346	45,3
b	" Jijia	50.408	371	0,7	148	39,9	223	60,1
c	" Siret	55.149	443	0,8	91	20,5	352	79,5

4	Jud. Covurlui	210.006	1.361	0,7	352	25,9	1.009	74,1
	Mun. Galați	100.611	287	0,3	209	72,8	78	27,2
a	Plasa Horincea	58.303	485	0,8	89	18,4	396	81,6
b	" Prutul de Jos	51.092	589	1,2	54	9,2	535	90,8
5	Jud. Dorohoi	211.354	935	0,4	121	12,9	814	87,1
	Orașul Dorohoi	15.866	22	0,1	1	4,5	21	95,5
	" Darabani	10.748	10	0,1	9	90,0	1	10,0
	" Herța	8.454	12	0,1	-		12	100,0
	" Mihăileni	3.686	34	0,9	4	11,8	30	88,2
	" Săveni	4.953	1	+	10	-	-9	-
a	Plasa Bașeu	55.140	108	0,2	29	26,8	79	73,2
b	Plasa Herța	62.925	500	0,8	47	9,4	453	90,6
c	" Siret	49.582	248	0,5	21	8,5	227	91,5
6	Jud. Fălciu	115.055	1.887	1,6	1.060	56,2	827	43,8
	Orașul Huși	17.130	13	0,1	-		13	100,0
a	Plasa Dimitrie Cantemir	45.065	735	1,6	132	18,0	603	82,0
b	" Mihail Kogălniceanu	52.860	1.139	2,2	928	81,5	211	18,5
7	Jud. Iași	275.796	3.171	1,2	1.760	55,5	1.411	44,5
	Mun. Iași	102.872	340	0,3	206	60,6	134	39,4
	Orașul Târgul Frumos	4.932	410	8,3	380	92,7	30	7,3
a	Plasa Bahlui Cârligătura	58.629	1.383	2,4	704	50,9	679	49,1
b	" Codru	61.727	625	1,0	353	56,5	272	43,5
c	" Turia	47.636	413	0,9	117	28,3	296	71,7
8	Jud. Neamț	198.223	1.438	0,7	835	58,1	603	41,9
	Orașul P. Neamț	29.827	131	0,4	104	79,4	27	20,6
	" Buhuși	8.655	53	0,6	39	73,6	14	26,4
	" Tg. Neamț	9.475	33	0,4	15	45,5	18	54,5
a	Plasa Bistrița	49.553	438	0,9	203	46,4	235	53,6
b	" de Mijloc	43.535	322	0,7	296	91,9	26	8,1
c	" Muntele	21.539	119	0,6	49	41,2	70	58,8
d	" Neamț	35.639	342	1,0	129	37,7	213	62,3
9	Jud. Putna	194.105	2.250	1,2	997	44,3	1.253	55,7
	Orașul Focșani	32.481	211	0,7	130	61,6	81	38,4
	" Adjud	6.748	28	0,4	-	-	28	100,0
	" Mărășești	4.532	75	1,7	6	8,0	69	92,0

"	Odobești	8.106	67	0,8	2	3,0	65	97,0
"	Panciu	6.816	43	0,6	5	11,6	38	88,4
a	Plasa Mărășești	49.679	394	0,8	51	12,9	343	87,1
b	" Troțuș	43.459	1.176	2,7	788	67,0	388	33,0
c	" Vrancea	42.284	256	0,6	15	5,9	241	94,1
10	Jud. Roman	151.550	3.524	2,3	942	26,7	2.582	73,3
	Orașul Roman	28.823	606	2,1	8	1,3	598	98,7
a	Plasa Miron Costin	61.687	1.142	1,9	285	25,0	857	75,0
b	" Roman Vodă	61.040	1.776	2,9	649	36,5	1.127	63,5
11	Jud. Tecuci	156.405	3.146	2,0	2.184	69,4	962	30,6
	Orașul Tecuci	17.172	164	1,0	71	43,3	93	56,7
a	Plasa Homocea	28.503	1.315	4,6	1.251	95,1	64	4,9
b	" Ivești	70.214	1.418	2,0	769	54,2	649	45,8
c	" Podu Turcului	40.516	249	0,6	93	37,4	156	62,6
12	Jud. Tututva	144.821	3.749	2,6	1.386	37,0	2.363	63,0
	Orașul Bârlad	26.204	209	0,8	66	31,6	143	68,4
a	Plasa Manolache Epureanu	45.548	1.119	2,5	679	60,7	440	39,3
b	Plasa Vasile Pârvan	33.475	400	1,2	206	51,5	194	48,5
c	" Vlăhuță	39.594	2.021	5,1	435	21,5	1.586	78,5
13	Jud. Vaslui	139.503	3.266	2,3	838	25,7	2.428	74,3
	Orașul Vaslui	15.310	458	3,0	373	81,4	85	18,6
a	Plasa Movila lui Burcel	60.762	451	0,7	12	2,7	439	97,3
b	" Ștefan cel Mare	63.431	2.357	3,7	453	19,2	1.904	80,8
V	BASARABIA	2.864.402	13.518	0,5	6.520	48,2	6.998	51,8
1	Jud. Bălți	386.721	1.929	0,5	985	51,1	944	48,9
	Mun. Bălți	30.570	33	0,1	24	72,7	9	27,3
a	Plasa Fălești	136.989	826	0,6	404	48,9	422	51,1
b	" Râșcani	105.903	506	0,5	242	47,8	264	52,2
c	" Slobozia-Bălți	113.259	564	0,5	315	55,9	249	44,1
2	Jud. Cahul	196.693	1.466	0,8	805	54,9	661	45,1
	Orașul Cahul	11.370	91	0,8	77	84,6	14	15,4
	" Leova	6.539	75	1,2	-	-	75	100,0
a	Plasa Cantemir	42.146	316	0,8	198	62,7	118	37,3
b	" Ioan-Voevod	46.271	330	0,7	206	62,4	124	37,6

c	" Ștefan cel Mare	43.442	462	1,1	163	35,3	299	64,7
d	" Traian	46.925	192	0,4	161	83,9	31	16,1
3	Jud. Cet. Albă	341.176	1.603	0,5	641	40,0	962	60,0
	Mun. Cetatea Albă	34.485	39	0,1	17	43,6	22	56,4
	Orașul Tuzla	3.146	19	0,6	13	68,4	6	31,6
a	Plasa Cazaci	49.144	528	1,1	77	14,6	451	85,4
b	" Tarutino	46.162	74	0,2	37	50,0	37	50,0
c	" Tașlăc	61.042	374	0,6	296	79,1	78	20,9
d	" Tatar Bunar	58.502	163	0,3	26	16,0	137	84,0
e	" Tuzla	44.605	197	0,4	103	52,3	94	47,7
f	" Volintiri	44.090	209	0,5	72	34,5	137	65,5
4	Jud. Hotin	392.430	643	0,2	263	40,9	380	59,1
	Orașul Hotin	15.334	4	+	-	-	4	100,0
a	Plasa Briceni	93.733	313	0,3	132	42,2	181	57,8
b	" Hotin	99.214	35	+	13	37,1	22	62,9
c	" Lipcani	105.851	226	0,2	95	42,0	131	58,0
d	" Securenii	78.298	65	0,1	23	35,4	42	64,6
5	Jud. Ismail	225.509	460	0,2	222	48,3	238	51,7
	Orașul Ismail	24.998	28	0,1	20	71,4	8	28,6
	" Bolgrad	14.280	17	0,1	-	-	17	100,0
	" Chilia Nouă	17.245	9	0,1	-	-	9	100,0
	" Reni	11.923	52	0,4	27	51,9	25	48,1
	" Vâlcov	7.414	11	0,2	6	54,5	5	45,5
a	Plasa Bolgrad	29.776	15	0,1	8	53,3	7	46,7
b	" Chilia Nouă	37.150	123	0,3	48	39,1	75	60,9
c	" Fântâna Zănelor	39.519	81	0,2	16	19,8	65	80,2
d	" Reni	43.204	124	0,3	97	78,2	27	21,8
6	Jud. Lăpușna	419.621	3.109	0,7	1.570	50,5	1.539	49,5
	Mun. Chișinău	114.896	128	0,1	68	53,1	60	46,9
	Orașul Călărași Târg	4.776	31	0,7	-	-	31	100,0
a	Plasa Călărași	77.118	1.050	1,4	553	52,7	497	47,3
b	" Chișinău	73.756	212	0,3	38	17,9	174	82,1
c	" Hâncești	74.449	548	0,7	135	24,6	413	75,4
d	" Nisporeni	74.626	1.140	1,5	776	68,1	364	31,9

7	Jud. Orhei	279.292	2.062	0,7	792	38,4	1.270	61,6
	Orașul Orhei	15.279	47	0,3	13	27,7	34	72,3
a	Plasa Bravicea	68.453	813	1,2	147	18,1	666	81,9
b	" Ciocâlteni	62.828	523	0,8	303	57,9	220	42,1
c	" Mașcăuți	68.313	415	0,6	134	32,3	281	67,7
d	" Rezina	64.419	264	0,4	195	73,9	69	26,1
8	Jud. Soroca	316.368	960	0,3	494	51,5	466	48,5
	Orașul Soroca	15.001	66	0,4	64	97,0	2	3,0
a	Plasa Bădiceni	77.720	277	0,4	136	49,1	141	50,9
b	" Climăuți	93.038	153	0,2	104	68,0	49	32,0
c	" Cotiugenii Mari	68.884	318	0,5	113	35,5	205	64,5
d	" Florești	61.725	146	0,2	77	52,7	69	47,3
9	Jud. Tighina	306.592	1.286	0,4	748	58,2	538	41,8
	Orașul Tighina	31.384	24	0,1	16	66,7	8	33,3
	" Comrat	12.331	108	0,9	53	49,1	55	50,9
a	Plasa Bulboaca	57.280	118	0,2	38	32,2	80	67,8
b	" Căușani	99.161	440	0,4	178	40,5	262	59,5
c	" Ceadâr-Lunga	41.416	247	0,6	184	74,5	63	25,5
d	" Cimișlia	65.020	349	0,5	279	79,9	70	20,1
VI	BUCOVINA	853.009	2.164	0,3	232	10,7	1.932	89,3
1	Jud. Câmpulung	94.816	807	0,9	59	7,3	748	92,7
	Orașul C. Lung (Moldov.)	10.071	4	+	-	-	4	100,0
	" Gura Homorului	6.042	5	0,1	5	100,0	-	-
	" Vama	5.315	12	0,2	-	-	12	100,0
	" Vatra Dornei	9.826	36	0,4	4	11,1	32	88,9
a	Plasa Dornei	16.380	106	0,7	14	13,2	92	86,8
b	" Homorului	23.991	588	2,5	-	-	588	100,0
c	" Moldovei	23.191	56	0,2	36	64,3	20	35,7
2	Jud. Cernăuți	306.194	112	-	51	45,5	61	54,5
	Mun. Cernăuți	112.427	15	-	12	80,0	3	20,0
	Orașul Cosmeni	4.918	-	-	-	-	-	-
	" Sadagura	8.968	-	-	-	-	-	-
	" Zastavna	5.116	-	-	-	-	-	-
a	Plasa Cosminului	51.405	83	0,2	29	34,9	54	65,1
b	" Nistrului	49.887	4	-	-	-	4	100,0

c	" Prutului	30.360	10	-	10	100,0	-	-
d	" Șipenițului	43.113	-	-	-	-	-	-
3	Jud. Rădăuți	160.778	352	0,2	54	15,3	298	84,7
	Orașul Rădăuți	16.788	10	0,1	2	20,0	8	80,0
	" Siret	9.905	17	0,2	-	-	17	100,0
a	Plasa Putilei	23.947	76	0,3	23	30,3	53	69,7
b	" Siret	40.541	14	+	10	71,4	4	28,6
c	" Ștefan Vodă	69.597	235	0,3	19	8,1	216	91,9
4	Jud. Storojineț	169.894	287	0,2	13	4,5	274	95,5
	Orașul Storojineț	8.695	15	0,2	-	-	15	100,0
	" Văscăuți pe Ceremuș	6.336	6	0,1	6	100,0	-	-
	" Vinița	3.799	-	-	-	-	-	-
a	Plasa Ceremușului	44.489	1	-	-	-	1	100,0
b	" Flondoreni	70.447	262	0,4	7	2,7	255	97,3
c	" Răstoacelor	36.128	3	+	-	-	3	100,0
5	Jud. Suceava	121.327	606	0,5	55	9,1	551	90,9
	Orașul Suceava	17.028	42	0,3	8	19,1	34	80,9
	" Solca	2.822	-	-	-	-	-	-
a	Plasa Arbore	31.247	129	0,4	2	1,6	127	98,4
b	" Dragomirna	45.545	295	0,7	45	15,3	250	84,7
c	" Ilișești	24.685	140	0,6	-	-	140	100,0
VII	TRANSILVANIA	1.591.212	37.055	2,3	13.197	35,6	23.858	64,4
1	Jud. Alba	212.749	3.762	1,8	1.190	31,6	2.572	68,4
	Orașul Alba Iulia	12.282	35	0,3	18	51,4	17	48,6
	" Abrud	2.468	70	2,8	1	1,4	69	98,6
	" Aiud	9.478	150	1,6	111	74,0	39	26,0
	" Sebeș	9.137	292	3,2	151	51,7	141	48,3
a	Plasa Abrud	20.493	119	0,6	77	64,7	42	35,3
b	" Aiud	26.940	542	2,0	250	46,1	292	53,9
c	" Ighiu	30.550	642	2,1	237	36,9	405	63,1
d	" Ocna Mureșului	22.170	749	3,4	141	18,8	608	81,2
e	" Sebeș	28.864	608	2,1	103	16,9	505	83,1
f	" Teiuș	24.736	36	0,2	10	27,8	26	72,2
g	" Vințul de Jos	25.631	519	2,0	91	17,5	428	82,5

2	Jud. Braşov	168.125	1.997	1,2	230	11,5	1.767	88,5
	Mun. Braşov	59.232	58	0,1	27	46,6	31	53,4
a	Plasa Bran	48.442	464	1,0	14	3,0	450	97,0
b	" Buzăul Ardelean	18.610	584	3,1	4	0,7	580	99,3
c	Plasa Săcele	41.841	891	2,1	185	20,8	706	79,2
3	Jud. Cluj	83.235	1.972	2,4	1.163	59,0	809	41,0
a	Plasa Cluj	7.727	64	0,8	1	1,6	63	98,4
b	" Gilău	14.034	100	0,7	60	60,0	40	40,0
c	" Huedin	23.282	130	0,6	39	30,0	91	70,0
d	" Mociu	18.546	676	3,6	491	72,6	185	27,4
e	" Sărmaşul	19.646	1.002	5,1	572	57,1	430	42,9
4	Jud. Făgăraş	86.039	2.513	2,9	269	10,7	2.244	89,3
	Oraşul Făgăraş	7.841	20	0,3	1	5,0	19	95,0
a	Plasa Arpaşul de Jos	22.981	729	3,2	91	12,5	638	87,5
b	" Făgăraş	34.672	1.053	3,0	110	10,5	943	89,5
c	" Şercaia	20.545	711	3,5	67	9,4	644	90,6
5	Jud. Hunedoara	332.118	5.128	1,5	1.049	20,5	4.079	79,5
	Oraşul Deva	10.509	69	0,7	15	21,7	54	78,3
	" Haţeg	3.383	29	0,9	-	-	29	100,0
	" Hunedoara	4.600	47	1,0	-	-	47	100,0
	" Orăştie	7.337	391	5,3	10	2,6	381	97,4
	" Petroşeni	15.405	121	0,8	5	4,1	116	95,9
a	Plasa Avram Iancu	20.814	179	0,9	2	1,1	177	98,9
b	" Brad	31.305	450	1,4	139	30,9	311	69,1
c	" Deva	32.829	501	1,5	38	7,6	463	92,4
d	" Geoagiu	16.503	403	2,4	58	14,4	345	85,6
e	" Haţeg	40.267	647	1,6	160	24,7	487	75,3
f	" Hunedoara	21.214	169	0,8	67	39,6	102	60,4
g	" Ilia	35.176	357	1,0	127	35,6	230	64,4
h	" Orăştie	26.974	984	3,7	36	3,7	948	96,3
i	" Petroşeni	51.348	552	1,1	258	46,7	294	53,3
j	" Pui	14.454	229	1,6	134	58,5	95	41,5
6	Jud. Mureş	19.375	794	4,1	605	76,2	189	23,8
a	Plasa Band	13.279	405	3,1	225	55,6	180	44,4
b	" Mureş	1.973	137	6,9	135	98,5	2	1,5
c	" Răciu	4.123	252	6,1	245	97,2	7	2,8

7	Jud. Odorhei	8.298	285	3,4	166	58,3	119	41,7
a	Plasa Cristur	4.899	285	5,8	166	58,3	119	41,7
b	" Odorhei	3.399	-	-	-	-	-	-
8	Jud. Sibiu	194.619	4.961	2,6	512	10,3	4.449	89,7
	Mun. Sibiu	49.345	285	0,6	12	4,2	273	95,8
a	Plasa Mercurea Sibiului	32.703	617	1,9	196	31,8	421	68,2
b	" Ocna Sibiului	22.439	712	3,2	55	7,7	657	92,3
c	" Săliște	20.102	267	1,3	8	3,0	259	97,0
d	" Sibiu	70.030	3.080	4,4	241	7,8	2.839	92,2
9	Jud. Târnava Mare	146.984	3.790	2,6	1.629	43,0	2.161	57,0
	Oraș Sighișoara	13.033	356	2,7	202	56,7	154	43,3
	" Mediaș	15.505	345	2,2	229	66,4	116	33,6
a	Plasa Agnita	24.194	218	0,9	55	25,2	163	74,8
b	" Mediaș	35.959	1.114	3,1	490	44,0	624	56,0
c	" Rupea	29.456	759	2,6	153	20,2	606	79,8
d	" Sighișoara	28.847	998	3,5	500	50,1	498	49,9
10	Jud. Târnava Mică	147.094	7.407	5,0	4.250	57,4	3.157	42,6
	Orașul Dicioșânmartin	6.567	455	6,9	298	65,5	157	34,5
	" Blaj	4.618	19	0,4	-	-	19	100,0
	" Dumbrăveni	4.067	302	7,4	298	98,7	4	1,3
a	Plasa Blaj	45.896	1.660	3,6	459	27,7	1.201	72,3
b	" Dicioșânmartin	41.195	2.697	6,6	1.803	66,9	894	33,1
c	" Dumbrăveni	24.965	1.437	5,8	782	54,4	655	45,6
d	" Iernut	19.786	837	4,2	610	72,9	227	27,1
11	Jud. Trei Scaune	9.294	270	2,9	3	1,1	267	98,9
a	Plasa Sf. Gheorghe	9.294	270	2,9	3	1,1	267	98,9
12	Jud. Turda	183.282	4.176	2,3	2.131	51,0	2.045	49,0
	Orașul Turda	20.023	486	2,4	244	50,2	242	49,8
a	Plasa Baia de Arieș	15.203	142	0,9	61	43,0	81	57,0
b	" Câmpeni	36.382	211	0,6	83	39,3	128	60,7
c	" Câmpia Turzii	32.252	1.577	4,9	775	49,1	802	50,9
d	" Iara	16.785	121	0,7	74	61,2	47	38,8
e	" Luduș	33.706	933	2,8	639	68,5	294	31,5
f	" Mihai Viteazul	28.931	706	2,4	255	36,1	451	63,9

VIII BANAT	939.958	17.919	1,9	8.688	48,5	9.231	51,5
1 Jud. Caraș	200.929	5.556	2,8	2.733	49,2	2.823	50,8
Orașul Oravița	9.585	122	1,3	148	-	26	-
" Reșița	19.868	257	1,3	233	90,7	24	9,3
a Plasa Bocșa Montană	30.175	1.621	5,4	432	26,7	1.189	73,3
b " Bozovici	24.391	1.148	4,7	180	15,7	968	84,3
c " Moldova Nouă	28.588	495	1,7	159	32,1	336	67,9
d " Oravița	60.261	1.025	1,7	822	80,2	203	19,8
e " Reșița	28.061	888	3,2	759	85,5	129	14,5
2 Jud. Severin	239.586	5.321	2,2	1.870	35,1	3.451	64,9
Orașul Lugoj	23.593	264	1,1	195	73,9	69	26,1
" Caransebeș	8.704	277	3,2	106	38,3	171	61,7
" Orșova	8.159	693	8,5	53	7,7	640	92,3
a Plasa Birchiș	15.464	269	1,7	198	73,6	71	26,4
b " Caransebeș	37.896	696	1,8	138	19,8	558	80,2
c Plasa Făget	28.092	391	1,4	49	12,5	342	87,5
d " Lugoj	63.378	1.370	2,2	737	53,8	633	46,2
e " Orșova	21.835	593	2,7	136	22,9	457	77,1
f " Teregova	32.465	768	2,4	258	33,6	510	66,4
3 Jud. Timiș-Torontal	499.443	7.042	1,4	4.085	58,0	2.957	42,0
Mun. Timișoara	91.580	337	0,4	164	49,6	170	50,4
Orașul Lipova	6.000	60	1,0	57	95,0	3	5,0
a Plasa Buziaș	41.986	322	0,8	343	-	21	-
b " Centrală	54.520	585	1,1	268	45,8	317	54,2
c " Ciacova	45.126	564	1,3	265	47,0	299	53,0
d " Deta	41.417	470	1,1	314	66,8	156	33,2
e " Jimbolia	43.465	1.286	3,0	1.082	84,1	204	15,9
f " Lipova	24.544	247	1,0	141	57,1	106	42,9
g " Periam	42.949	1.292	3,0	552	42,7	740	57,3
h " Recaș	32.829	549	1,7	158	28,8	391	71,2
i " Sănnicolaul Mare	46.910	987	2,1	656	66,5	331	33,5
j " Vinga	28.117	343	1,2	82	23,9	261	76,1

IX CRIȘANA-MARAMUREȘ	628.479	8.008	1,3	2.979	37,2	5.029	62,8
1 Jud. Arad	423.649	5.883	1,4	1.895	32,2	3.988	67,8
Mun. Arad	77.181	448	0,6	32	7,1	416	92,9
a Plasa Aradu Nou	47.407	317	0,7	95	30,0	222	70,0
b " Chișineu Criș	46.802	860	1,8	28	3,3	832	96,7
c " Halmagiu	26.790	194	0,7	30	15,5	164	84,5
d " Ineu	52.930	774	1,5	92	11,9	682	88,1
e " Pecica	47.735	870	1,8	669	76,9	201	23,1
f " Radna	29.242	499	1,7	4	0,8	495	99,2
g " Sfânta Ana	33.339	1.009	3,0	837	82,9	172	17,1
h " Șebiș	29.026	164	0,6	38	23,2	126	76,8
i " Șiria	33.197	748	2,3	70	9,4	678	90,6
2 Jud. Bihor	204.770	2.125	1,0	1.084	51,0	1.041	49,0
Orașul Beiuș	4.293	-	-	-	-	-	-
a Plasa Aleșd	2.316	36	1,6	-	-	36	100,0
b " Beiuș	47.234	474	1,0	143	30,2	331	69,8
c " Beliu	20.135	202	1,0	28	13,9	174	86,1
d " Ceica	31.760	231	0,7	259	-	28	-
e " Centrală	6.460	68	1,1	55	80,9	13	19,1
f " Salonta	16.858	222	1,3	132	59,5	90	40,5
g " Tileagd	9.959	90	0,9	1	1,1	89	98,9
h " Tinca	35.326	736	2,1	445	60,5	291	39,5
i " Vașcău	30.429	66	0,2	21	31,8	45	68,2

[Repartiția populației țigănești în teritoriile cedate]

Nr.		Totalul populației	Populația de neam țigănesc		Limba maternă a pop. țigănești			
					Țigănească		Română, maghiară și alte limbi	
			Cifre absolute	% față de pop.	Cifre absolute	% față de pop. țigănească	Cifre absolute	% față de pop. țigănească
	Total regiunile cedate	2.751.648	53.801	2,0	23.301	43,3	30.500	56,7
I	TRANSILVANIA	2.388.774	46.174	1,9	18.789	40,7	27.385	59,3
1	Jud. Ciuc	145.806	933	0,6	162	17,4	771	82,6
	Orașul Miercurea Ciuc	4.807	27	0,6	-	-	27	100,0
	Orașul Gheorgheni	10.355	62	0,6	-	-	62	100,0
a	Plasa Centrală	32.947	159	0,5	9	5,7	150	94,3
b	Plasa Frumoasa	23.521	210	0,9	12	5,7	198	94,3
c	Plasa Gheorgheni	52.539	400	0,8	135	33,7	265	66,3
d	Plasa Sânmartin	21.637	75	0,4	6	8,0	69	92,0
2	Jud. Maramureș	161.575	485	0,3	124	25,6	361	74,4
	Orașul Sighet	27.270	58	0,2	52	89,7	6	10,3
a	Plasa Iza	36.921	120	0,3	6	5,0	114	95,0
b	Plasa Sighet	43.706	180	0,4	44	24,4	136	75,6
c	Plasa Vișeu	53.678	127	0,2	22	17,3	105	82,7
3	Jud. Năsăud	144.131	5.893	4,1	2.977	50,5	2.916	49,5
	Orașul Bistrița	14.128	131	0,9	112	85,5	19	14,5
	Orașul Năsăud	3.512	31	0,9	13	41,9	18	58,1
a	Plasa Bărgău	31.069	2.466	7,9	1.623	65,8	843	34,2
b	Plasa Năsăud	32.596	482	1,5	249	51,7	233	48,3
c	Plasa Rodna	28.584	760	2,7	62	8,2	698	91,8
d	Plasa Șicu	34.242	2.023	5,9	918	45,4	1.105	54,6
4	Jud. Sălaj	343.347	6.100	1,8	2.107	34,5	3.993	65,5
	Orașul Zalău	8.340	86	1,0	24	27,9	62	72,1
	Orașul Carei	16.042	186	1,2	89	47,8	97	52,2
	Orașul Șimleul Silvaniei	7.448	89	1,2	35	39,3	54	60,7
a	Plasa Carei	37.367	746	1,9	223	29,9	523	70,1
b	Plasa Cehul Silvaniei	44.333	621	1,4	123	19,8	498	80,2

c	Plasa Crasna	30.009	521	1,7	214	41,1	307	58,9
d	Plasa Jibou	37.535	579	1,5	147	25,4	432	74,6
e	Plasa Șimleul Silvaniei	44.870	1.048	2,3	655	62,5	393	37,5
f	Plasa Tășnad	44.388	1.067	2,4	236	22,2	831	77,8
g	Plasa Valea lui Mihai	31.487	488	1,5	92	18,9	396	81,1
h	Plasa Zalău	41.528	669	1,6	269	40,2	400	59,8
5	Jud. Satu Mare	294.875	3.521	1,2	946	26,9	2.575	73,1
	Municipiul Satu Mare	51.495	642	1,2	76	11,8	566	88,2
	Orașul Baia Mare	13.904	127	0,2	3	2,4	124	97,6
	Orașul Baia Sprie	4.127	60	1,5	49	81,7	11	18,3
a	Plasa Arded	29.488	703	2,4	339	48,2	364	51,8
b	Plasa Baia Mare	35.028	185	0,5	24	13,0	161	87,0
c	Plasa Mănăstur	15.895	109	0,7	38	34,9	71	65,1
d	Plasa Oașiu	28.276	156	0,5	5	3,3	151	96,7
e	Plasa Satu Mare	40.860	495	1,2	141	28,5	354	71,5
f	Plasa Suni	25.901	211	0,8	7	3,3	204	96,7
g	Plasa Șomcuța Mare	25.205	425	1,7	188	44,2	237	55,8
h	Plasa Ugacea	24.696	408	1,7	76	18,6	332	81,4
6	Jud. Someș	219.355	3.767	1,7	1.357	36,0	2.410	64,0
	Orașul Dej	15.110	178	1,2	28	15,7	150	84,3
	Orașul Gherla	6.608	127	1,9	87	68,5	40	31,5
a	Plasa Beclean	37.913	850	2,2	275	32,4	575	67,6
b	Plasa Dej	53.007	1.197	2,3	434	36,3	763	63,7
c	Plasa Gârbou	14.335	165	1,2	113	68,5	52	31,5
d	Plasa Gherla	38.674	563	1,6	281	49,9	282	50,1
e	Plasa Ileanda	25.371	307	1,2	93	30,3	214	69,7
f	Plasa Lăpuș	28.337	380	1,3	46	12,1	334	87,9
7	Jud. Bihor	305.548	3.881	1,3	1.810	46,6	2.071	53,4
	Municipiul Oradea	82.687	571	0,7	355	62,2	216	37,8
	Orașul Salonta	15.297	289	1,9	23	8,0	266	92,0
a	Plasa Aleșd	40.830	427	1,1	316	74,0	111	26,0
b	Plasa Centrală	43.078	232	0,5	98	42,2	134	57,8
c	Plasa Marghita	43.314	787	1,8	221	28,1	566	71,9
d	Plasa Salonta	12.953	194	1,5	62	32,0	132	68,0
e	Plasa Săcuieni	23.182	619	2,7	278	45,0	341	55,0

f	Plasa Selard	22.477	269	1,2	170	63,2	99	36,8
g	Plasa Tileagd	21.730	493	2,3	287	58,2	206	41,8
8	Jud. Cluj	251.756	5.897	2,3	3.303	56,0	2.594	44,0
	Municipiul Cluj	100.844	1.043	1,0	436	42,0	607	58,0
	Oraşul Huedin	5.401	328	6,1	137	42,0	191	58,0
a	Plasa Borşa	20.516	427	2,1	165	38,6	262	61,4
b	Plasa Cluj	43.322	1.797	4,1	1.272	70,8	525	29,2
c	Plasa Gilău	12.944	625	4,8	503	80,5	122	19,5
d	Plasa Hida	29.574	1.026	3,5	465	45,3	561	54,7
e	Plasa Huedin	26.227	313	1,2	165	53,0	148	47,0
f	Plasa Mociu	8.863	188	2,1	99	52,7	89	47,5
g	Plasa Sărmaşul	4.065	150	3,7	61	40,7	89	59,3
9	Jud. Mureş	270.171	10.511	4,0	5.456	52,0	5.055	48,0
	Municipiul Tg. Mureş	38.517	400	1,0	203	50,8	197	49,2
	Oraşul Reghin	9.290	102	1,1	63	61,8	39	38,2
a	Plasa Baud	7.894	693	8,8	533	76,9	160	23,1
b	Plasa Miercurea Nirajului	32.709	1.192	4,0	311	26,1	881	73,9
c	Plasa Mureş	49.292	2.418	5,0	1.447	60,0	971	40,0
d	Plasa Răciu	14.583	455	3,1	105	23,1	350	76,9
e	Plasa Reghin	71.114	3.598	5,1	1.736	48,3	1.862	51,7
f	Plasa Teaca	22.877	1.278	5,6	1.016	79,5	262	20,5
g	Plasa Topliţa	23.895	375	1,6	42	11,2	333	88,8
10	Jud. Odorhei	121.984	2.347	1,9	237	10,1	2.110	89,9
	Oraşul Odorhei	8.518	122	1,4	7	5,7	115	94,3
a	Plasa Cristur	25.593	325	1,3	26	8,0	299	92,0
b	Plasa Ocland	25.316	557	2,2	3	0,5	554	99,5
c	Plasa Odorhei	33.942	398	1,2	47	11,8	351	88,2
d	Plasa Praid	28.615	945	3,3	154	16,3	791	83,7
11	Jud. Târnava Mare	1.010	14	1,4	-	-	14	100,0
a	Plasa Rupea	1.010	14	1,4	-	-	14	100,0
12	Jud Târnava Mică	2.388	166	7,0	20	12,1	146	87,9
a	Plasa Dumbrăveni	2.388	166	7,0	20	12,1	146	87,9

13	Jud. Trei Scaune	126.828	2.659	2,1	290	10,9	2.369	89,1
	Oraşul Sfântu Gheorghe	10.818	187	1,7	-	-	187	100,0
	Oraşul Tg. Săcuiesc	5.107	35	0,7	-	-	35	100,0
a	Plasa Baraolt	16.210	724	5,1	268	37,0	456	63,0
b	Plasa Covasna	33.985	522	1,5	22	4,2	500	95,8
c	Plasa Sf. Gheorghe	25.783	800	0,3	-	-	800	100,0
d	Plasa Tg. Săcuiesc	34.925	391	1,1	-	-	391	100,0
II	DOBROGEA	362.874	7.627	2,1	4.512	59,2	3.115	40,8
1	Jud. Caliacra	162.120	4.568	2,8	3.213	70,3	1.355	29,7
	Oraşul Bazargic	30.106	1.992	6,6	1.529	76,8	463	23,2
	Oraşul Balcic	6.396	517	8,1	426	82,4	91	17,6
	Oraşul Cavarua	5.086	377	7,4	377	100,0	-	-
a	Plasa Balcic	26.517	132	0,5	70	53,0	62	47,0
b	Plasa Casim	28.288	176	0,6	115	65,3	61	34,7
c	Plasa Ezibei	65.727	1.374	2,1	696	50,7	678	49,3
2	Jud. Constanta	5.323	100	9,2	86	86,0	14	14,0
a	Plasa Mangalia	1.447	-	-	-	-	-	-
b	Plasa Traian	3.876	100	2,6	86	86,0	14	14,0
3	Jud. Durostor	195.431	2.959	2,0	1.213	41,0	1.746	59,0
	Oraşul Silistra	17.339	546	4,1	10	1,8	536	98,2
	Oraşul Turtucaia	11.175	132	1,2	130	98,5	2	1,5
a	Plasa Acadănlar	44.397	634	1,4	336	53,0	298	47,0
b	Plasa Cutbunar	41.259	624	1,5	332	53,2	292	46,8
c	Plasa Silistra	39.151	490	1,3	76	15,5	414	84,5
d	Plasa Turtucaia	42.110	533	1,3	329	61,7	204	38,3

DATELE COMPARATIVE PENTRU PROVINCILE DE PESTE MUNȚI ÎN 1893 ȘI 1930

8. Populația țigănească din Transilvania, Banat și Crișana Maramureș în 1893* și 1930

Provincia Județul	De neam țigan			De limbă țigănească			Procentul țăganilor vorbind limba țigănească	
			Indice 1893 = 100			Indice 1893 = 100	1893	1930
	1893	1930		1893	1930			
Total	151.711	109.156	71,9	56.393	43.647	77,4	37,2	40,0
Transilvania	101.260	75.342	74,4	41.405	29.100	70,3	40,9	38,6
Alba	7.675	3.762	42,0	2.199	1.196	54,4	28,6	31,8
Brașov	3.077	1.997	64,9	707	230	32,5	23,0	11,5
Ciuc	2.341	933	39,8	188	162	86,2	8,0	17,4
Cluj	8.259	7.869	95,3	4.990	4.466	89,5	60,4	56,7
Făgăraș	4.021	2.513	62,5	511	269	52,6	12,7	10,7
Hunedoara	7.259	5.128	70,6	2.408	1.049	43,6	33,2	20,4
Mureș	10.393	11.305	108,8	3.809	6.061	159,1	36,6	53,6
Năsăud	4.790	5.893	123,0	2.705	2.977	110,0	56,5	50,5
Odorhei	5.353	2.632	49,2	967	403	41,7	18,1	15,3
Sălaj	4.224	6.100	144,4	1.945	2.107	108,3	46,0	34,5
Sibiu	8.783	4.961	56,4	2.635	512	19,4	30,0	10,3
Someș	5.173	3.767	72,8	3.333	1.357	40,7	64,4	36,0
Târnava Mare	13.483	3.804	28,2	6.268	1.629	26,0	46,5	42,8
Târnava Mică	6.816	7.573	111,1	4.474	4.270	95,4	65,6	56,4
Trei Scaune	3.342	2.929	87,6	251	293	116,7	7,5	10,0
Turda	6.275	4.176	66,5	1.015	2.131	53,1	64,0	51,0
Banat**	19.174	17.919	93,4	6.196	8.688	140,2	32,3	48,5
Caraș	7.511	5.556	144,8	1.264	2.733	364,2	16,8	46,0
Severin		5.321			1.870			

Timiș-Torontal	11.663	7.042	60,4	4.932	4.085	82,8	42,3	58,0
Crișana-Maramureș**	31.277	15.895	50,8	8.792	5.859	66,6	28,1	36,8
Arad	7.690	5.883	76,5	2.398	1.895	79,0	31,2	32,2
Bihor	11.775	6.006	51,0	3.389	2.894	85,4	28,8	48,2
Maramureș	3.525	485	13,7	2.182	124	5,7	61,9	25,5
Satu Mare	8.287	3.521	42,5	823	946	114,9	9,9	27,8

* Cifrele sunt extrase pentru 1893 după *Az 1893 Január 31-én végrehajtott ciganyösszeírás eredményei* (Rezultatele recensământului țiganilor din 31 ian.1893).

** Pentru 1893 s-a păstrat vechea împărțire administrativă maghiară.

9. Evoluția populației țigănești în Transilvania, Banat și Crișana-Maramureș între 1893 și 1930

(Cifrele privesc numai comunele care au avut peste 50 țigani stabili¹ în 1893)

Felul comunelor ²	1893			1930			Indice de creștere țigani	Indice de creștere fără țigani
		Populația totală	Țigani	%	Populația totală	Țigani	%	
Total	462	766.096	64.708	8,4	834.479	41.111	4,9	63,4
Comune din cat. I	127	242.581	17.760	7,3	267.723	23.398	8,7	131,7
Comune din cat. II	266	441.265	38.356	8,7	479.269	17.713	3,7	46,2
Comune din cat. III	69	82.250	8.592	10,4	87.487	-	-	-
Transilvania³	383	544.077	52.801	9,7	598.938	32.966	5,5	62,4
Comune din cat. I	109	154.276	14.148	9,2	169.402	18.272	10,8	129,1
Comune din cat. II	218	321.881	31.367	9,7	355.602	14.694	4,1	46,8
Comune din cat. III	56	67.920	7.286	10,7	73.934	-	-	-
Banat	50	112.823	7.532	6,7	111.037	4.281	3,8	56,8
Comune din cat. I	11	47.394	1.782	3,8	46.634	2.523	5,4	141,6
Comune din cat. II	30	55.667	4.797	8,6	55.611	1.758	3,2	36,6
Comune din cat. III	9	9.762	953	9,8	8.792	-	-	-
Crișana-Maramureș	29	109.196	4.375	4,0	114.504	3.864	3,4	88,3
Comune din cat. I	7	40.911	1.830	3,5	41.687	2.603	6,2	142,2
Comune din cat. II	18	63.717	2.192	3,4	68.056	1.261	1,8	57,5
Comune din cat. III	4	4.568	353	7,7	4.761	-	-	-

1 Sunt excluse comunele care au rămas Ungariei prin tratatul de la Trianon.

2 Comunele au fost grupate astfel:

Categoria I = comune cu populație țigănească în creștere sau staționară.

Categoria II = comune cu populație țigănească în scădere.

Categoria III = comune cu populație țigănească dispărută.

3 Teritoriul Transilvaniei din 1930.

10. Comune din Transilvania, Banat și Crișana-Maramureș cu populație țigănească în creștere sau staționară în perioada 1893 și 1930. Comune cu peste 50 țigani stabili în 1893.

Comune	1893			1930			Indice de creștere a pop. țigănești	Indice de creștere a restului pop.
	Totalul populației	Țigani	%	Totalul populației	Țigani	%		
Total	242.581	17.760	7,3	257.723	23.398	9,1	131,7	104,2
Transilvania	154.276	14.148	9,2	169.402	18.272	10,8	129,1	107,8
Banat	47.394	1.782	3,7	46.634	2.523	5,4	141,6	96,7
Crișana-Maramureș	40.911	1.830	4,5	41.687	2.603	6,2	142,2	100,0
Transilvania								
Jud. Alba	5.837	491	8,4	6.555	569	8,7	115,9	112,0
Cisteiul de Mureș	701	117	16,7	789	124	15,7	106,0	-
Ciumbrud	845	88	10,4	1.013	119	11,7	135,2	-
Petrești	2.146	104	4,8	2.617	105	4,0	100,9	-
Vingard	2.145	182	8,5	2.136	221	10,3	121,4	-
Jud. Brașov	6.091	538	8,8	7.843	621	7,9	115,4	130,0
Apăta	1.814	156	8,6	2.061	165	8,0	105,8	-
Budila	1.813	208	11,5	2.057	241	11,7	115,9	-
Teliu	2.464	174	7,1	3.726	215	5,8	123,6	-
Jud. Ciuc	-	-	-	-	-	-	-	-
Jud. Cluj	13.619	1.167	8,6	16.470	1.548	9,4	132,6	119,8
Almașu	1.638	103	6,3	1.838	208	11,3	201,9	-
Apahida	1.363	103	7,6	1.802	142	7,9	137,9	-
Cărnărașul	1.086	113	10,4	1.230	116	8,5	102,6	-
Cara	796	88	11,0	1.319	112	8,5	127,3	-
Florești	2.508	203	8,1	2.906	243	8,4	119,7	-
Gilău	2.879	134	4,6	3.330	168	5,0	125,4	-
Betrinzel	595	64	10,8	635	65	10,2	101,6	-
Sânpaul	694	77	11,1	927	117	12,6	151,9	-
Sânpetru de Câmpie	1.326	204	15,4	1.505	247	16,4	121,1	-
Soporul de Câmpie	734	78	10,6	978	130	13,3	166,7	-

Jud. Făgăraș	3.952	359	9,1	4.051	456	11,3	127,0	100,0
Felmer	1.115	108	9,7	1.396	177	12,7	163,9	-
Perșani	1.015	110	10,8	997	135	13,5	122,7	-
Porumbacul de Sus	1.822	141	7,7	1.658	144	8,7	102,1	-
Jud. Hunedoara	9.075	423	4,7	9.554	501	5,2	118,4	104,6
Cugir	4.291	165	3,8	4.674	173	3,7	104,8	-
Dobra	1.765	52	2,9	1.671	65	3,9	125,0	-
Geoagiu	2.406	123	5,1	2.497	176	7,0	143,1	-
Mihăleni	613	83	13,5	712	87	12,2	104,8	-
Jud. Mureș	34.238	3.340	9,7	39.157	4.231	10,8	129,4	113,0
Acățari	892	81	9,1	1.001	89	8,9	109,9	-
Band	3.299	341	10,3	3.982	455	11,4	133,4	-
Beica de Jos	980	87	8,9	1.001	117	11,7	134,5	-
Brâncovenești	1.083	126	11,6	1.293	150	11,6	119,0	-
Corunca	900	114	12,7	1.054	155	14,7	136,0	-
Crăciunești	548	65	11,9	719	115	16,0	176,9	-
Eremitul	1.918	159	8,3	2.216	182	8,2	114,5	-
Ernei	1.549	159	10,3	1.614	200	12,4	125,8	-
Glăjăria	1.117	90	8,1	1.430	110	7,7	122,2	-
Gurghiu	1.878	183	9,7	1.672	248	14,8	125,5	-
Hodac	2.632	175	6,6	3.857	194	5,0	110,8	-
Iuda	1.120	209	18,7	1.073	258	24,0	123,4	-
Lechința	1.052	101	9,6	1.267	103	8,1	102,0	-
Mădăraș	2.807	118	4,2	3.329	221	6,6	187,3	-
Milaș	1.455	139	9,5	1.609	161	10,0	115,8	-
Morești	571	98	17,2	621	101	16,3	103,1	-
Petelea	1.854	208	11,2	1.943	281	14,5	135,1	-
Sâncraiu de Mureș	928	177	19,1	1.544	198	12,8	111,9	-
Sărățeni	1.878	132	7,0	1.760	163	9,3	123,5	-
Satul Nou	657	101	15,4	788	128	16,2	126,7	-
Solovăstru	916	115	12,5	1.206	150	12,4	130,4	-
Teaca	2.554	165	6,5	2.608	200	7,7	121,2	-
Tonciu	724	98	13,5	821	138	16,8	140,8	-
Uila	926	99	10,7	749	114	15,2	115,1	-

Jud. Năsăud	18.766	1.863	9,9	20.207	2.562	12,7	137,5	104,4
Arcalia	908	104	11,4	741	131	17,7	126,0	-
Blăjenii de Sus	635	80	12,6	645	106	16,4	132,5	-
Budacul de Jos	449	72	16,0	515	129	25,0	179,2	-
Budacul de Sus	957	228	23,8	1.065	248	23,3	108,8	-
Bungard	456	61	13,4	408	70	17,2	114,7	-
Grainimăt	539	58	10,8	487	74	12,2	127,6	-
Ghinda	519	64	12,3	548	99	18,1	154,7	-
Jelna	590	120	20,3	577	145	25,1	120,8	-
Lechința	1.989	190	9,5	2.351	289	12,3	152,1	-
Orheiul Bistriței	689	78	11,3	576	96	16,7	123,1	-
Petriș	1.181	159	13,5	1.134	234	20,6	147,2	-
Rodna	4.350	175	4,0	4.858	228	4,7	130,3	-
Sărata	757	108	14,3	864	151	17,5	139,8	-
Sigmir	562	75	13,3	611	145	23,7	193,3	-
Târbuiu	1.108	100	9,0	1.060	147	13,9	147,0	-
Tiha Bărgăului	2.267	102	4,5	2.923	122	4,2	119,6	-
Vermiş	810	89	11,0	844	148	17,5	166,3	-
Jud. Odorhei	6.890	857	9,5	7.997	733	9,2	111,6	116,5
Praid	2.370	140	5,9	2.808	167	9,2	119,3	-
Săcel	496	77	15,5	415	79	19,0	102,6	-
Sângeorgiul de Pădure	2.320	290	12,5	2.935	319	10,9	110,0	-
Vârghiș	1.704	150	8,8	1.839	168	9,1	112,0	-
Jud. Sălaj	10.112	454	4,5	12.752	638	5,0	140,5	125,4
Cristelec	792	90	11,4	1.058	144	13,6	160,0	-
Jibou	2.544	129	5,1	3.453	167	4,8	129,4	-
Nusfalău	2.165	114	5,3	2.759	161	5,8	141,2	-
Tășnad Blaja	4.611	121	2,6	5.482	166	3,0	137,2	-
Jud. Someș	3.624	327	9,0	4.310	526	12,2	160,8	114,8
Ciceu-Mihăești	672	59	8,8	770	70	9,1	118,6	-
Reteag	2.278	124	5,4	2.576	263	10,2	212,1	-
Rugăsești	674	144	21,4	964	193	20,0	134,0	-
Jud. Sibiu	5.187	810	16,6	6.020	993	16,5	122,6	114,8
Casolț	629	99	15,7	876	155	17,7	156,6	-
Chirpăr	1.506	114	7,6	1.666	163	9,8	143,0	-

Hosman	937	219	23,4	1.115	220	19,7	100,4	-
Nocrich	1.104	197	17,8	1.313	235	17,9	119,3	-
Roșia	1.011	181	17,9	1.050	220	20,9	121,5	-
Jud. Târnava Mare	10.073	993	9,9	11.536	1.368	11,9	137,8	112,0
Albești	1.868	185	9,9	2.367	293	12,4	158,4	-
Beia	882	104	11,8	944	162	17,2	155,8	-
Cuzd	844	126	14,9	1.088	232	21,3	184,1	-
Dăișoara	991	127	12,8	1.037	189	18,2	148,8	-
Dârlos	1.702	148	8,7	2.206	182	8,2	123,0	-
Mălăncrav	1.441	115	8,0	1.446	120	8,3	104,3	-
Sarașol	1.557	112	7,2	1.661	112	6,7	100,0	-
Viscri	788	76	9,6	787	78	9,9	102,6	-
Jud. Târnava Mică	13.774	1.644	11,9	15.914	2.095	13,2	127,4	113,9
Adămuș	1.587	225	14,2	1.911	236	12,3	104,9	-
Băgaciu	1.054	108	10,2	1.224	227	18,5	210,2	-
Bălăușeri	871	102	11,7	1.008	148	14,7	145,1	-
Bazna	1.456	183	12,6	1.776	238	13,4	130,0	-
Grăești	1.153	124	10,7	1.465	143	9,8	115,3	-
Deaj	944	155	16,4	980	188	19,2	121,3	-
Jindreiu	1.362	121	8,9	1.437	129	9,0	106,6	-
Nadeș	1.514	100	6,6	1.546	115	7,4	115,0	-
Prod	588	88	15,0	576	92	16,0	104,5	-
Proștea Mare	1.437	251	17,5	1.817	260	14,3	103,6	-
Sântioana	696	79	11,3	919	116	12,6	146,8	-
Velt	1.112	108	9,7	1.255	203	16,2	188,0	-
Jud. Trei Scaune	3.673	369	10,0	4.021	488	12,1	130,2	106,9
Belin	2.205	188	8,5	2.411	224	9,3	119,1	-
Ormeniș	1.468	181	12,3	1.610	264	16,4	145,8	-
Jud. Turda	9.365	713	7,6	13.015	943	7,2	132,3	139,5
Atintiș	690	76	11,0	881	87	8,7	101,3	-
Cornești	768	89	11,6	910	127	14,0	142,7	-
Luduș	2.884	121	4,2	5.085	129	2,5	106,6	-
Poiana	1.064	176	16,5	1.405	186	13,2	105,7	-
Unirea	2.656	78	2,9	2.960	228	7,7	292,3	-
Zăul de Câmpie	1.303	173	13,3	1.774	196	11,0	113,3	-

Banat								
Jud. Caraș	6.641	568	8,5	6.040	841	13,9	148,1	85,6
Bocșa montană	3.116	242	7,8	3.202	406	12,7	168,8	-
Docnecea	3.525	326	9,2	2.838	435	15,3	133,4	-
Jud. Severin	1.269	251	19,8	2.165	515	23,8	205,2	162,1
Cireșul	521	175	33,6	1.365	405	29,7	231,4	-
Tincova	748	76	10,2	800	110	13,7	144,7	-
Jud. Timiș	39.484	963	2,4	38.429	1.167	3,0	121,2	96,7
Beșenova Veche	5.921	164	2,8	6.073	209	3,4	127,4	-
Grabat	2.359	107	4,5	2.364	149	6,3	139,2	-
Jimbolia	10.152	132	1,3	10.873	213	2,0	161,4	-
Periam	5.612	119	2,1	5.147	138	2,7	116,0	-
Pesac	3.098	169	5,4	2.721	177	6,5	104,7	-
Rudna	1.622	111	8,8	2.144	119	5,5	107,2	-
Sânnicolaul Mare	10.720	161	1,5	9.107	162	1,8	100,6	-
Crișana-Maramureș								
Jud. Arad	23.221	1.033	4,4	22.079	1.573	7,1	152,3	92,4
Comlăuș	4.833	348	7,2	5.197	653	12,6	187,6	-
Milova	567	87	15,3	625	89	14,2	102,3	-
Pâncota	5.299	171	3,2	5.235	272	5,2	159,1	-
Rovine	8.284	274	3,3	6.976	388	5,6	141,1	-
Sepreuș	4.238	153	3,6	4.046	171	4,2	111,8	-
Jud. Bihor	5.262	242	4,6	5.792	321	5,5	132,6	107,6
Tămașda	1.687	103	6,1	1.962	141	7,2	136,9	-
Tinca	3.575	139	3,9	3.830	180	4,7	129,5	-
Jud. Maramureș								
Jud. Satu Mare	12.428	555	4,5	13.816	709	5,1	127,7	110,7
Arde	3.211	153	4,8	3.315	191	5,8	124,8	-
Craidovolt	2.451	102	4,2	2.737	125	4,6	122,5	-
Șomcuța Mare	2.544	122	4,8	2.915	141	4,8	115,6	-
Stâna	655	54	8,2	993	110	11,1	203,7	-
Turulung	3.567	124	3,5	3.856	142	3,7	114,5	-

**11. Comune din Transilvania, Banat și Crișana-Maramureș cu populație țigănească în scădere în perioada 1893 și 1930.
Comune cu peste 50 țigani stabili în 1893.**

Comune	1893			1930			Indice de creștere a țiganilor	Indice de creștere a restului pop.
	Totalul populației	Țigani	%	Totalul populației	Țigani	%		
Total	441.265	48.356	10,9	473.829	17.762	3,7	36,8	118,1
Transilvania	321.881	31.367	9,7	370.162	14.743	4,1	47,0	118,2
Banat	55.667	4.798	8,6	55.661	1.758	3,2	36,6	105,9
Crișana-Maramureș	63.717	2.192	3,4	68.056	1.261	1,8	57,5	108,6
Transilvania								
Jud. Alba	15.965	1.465	9,2	17.497	853	4,9	58,2	114,8
Aiudul de Sus	1.578	232	14,7	1.862	158	8,5	68,1	-
Câlnic	1.524	173	11,3	1.872	82	4,4	47,4	-
Cioara	1.796	155	8,6	1.981	135	6,8	87,1	-
Ciugudul de Sus	535	71	13,3	663	38	5,7	53,5	-
Cricău	1.430	112	7,8	1.625	79	4,9	70,5	-
Ghighiu	1.585	143	9,0	1.552	119	7,7	83,2	-
Nicoșlaca	572	94	16,4	701	4	0,6	42,5	-
Remetea	1.402	114	8,1	1.311	18	1,4	15,8	-
Saru	1.689	111	6,6	1.826	76	4,2	68,5	-
Vintul de Jos	3.854	260	6,7	4.104	144	3,5	55,4	-
Jud. Brașov	28.937	1.867	6,4	32.719	641	2,0	34,3	118,5
Bod	2.431	106	4,4	2.533	10	0,4	94,3	-
Codlea	4.449	135	3,0	5.354	4	0,7	3,0	-
Crizbab	1.780	157	8,8	1.835	38	2,1	24,2	-
Feldioara	2.527	221	14,5	2.505	202	8,1	91,4	-
Măeruș	1.483	170	11,5	1.626	82	5,0	48,2	-
Prejmer	3.580	156	4,4	5.085	108	2,1	69,2	-
Sânpetru	2.197	176	8,0	2.602	8	0,3	4,5	-
Târlungeni	3.385	157	4,6	3.021	138	4,6	87,9	-
Turcheș	3.204	273	8,5	3.005	12	0,4	4,4	-
Zărnești	3.901	316	8,1	5.153	39	0,8	12,3	-

Jud. Ciuc	10.581	226	2,1	12.536	87	0,7	38,5	120,2
Ditrău	6.151	122	2,0	6.785	43	0,6	35,2	-
Sândomeinic	4.430	104	2,3	5.751	44	0,8	42,3	-
Jud. Cluj	13.841	1.370	9,9	15.967	928	5,8	67,7	120,6
Bărbuțu	347	63	18,1	403	43	10,7	68,2	-
Bontida	2.223	239	10,7	2.290	170	7,4	71,1	-
Luna de Sus	1.560	109	7,0	1.864	78	4,2	71,5	-
Mera	1.268	190	15,0	1.572	125	7,9	65,8	-
Palatca	1.256	105	8,4	1.392	65	4,7	61,1	-
Răscruți	1.408	112	7,9	1.711	70	4,1	62,5	-
Răzoare	1.434	133	9,3	1.592	101	6,3	75,9	-
Sânmihaiul de Câmpie	980	115	11,7	1.151	96	8,3	83,5	-
Suatul	2.041	112	5,5	2.329	97	4,2	86,6	-
Tusinul	828	86	10,4	1.035	70	6,0	81,4	-
Vânători	495	106	21,4	628	13	2,1	12,3	-
Jud. Făgăraș	10.093	2.153	13,4	15.837	750	4,7	34,8	108,2
Bărent	1.094	156	14,3	1.162	53	4,6	34,0	-
Cincșor	925	99	10,7	881	75	8,5	75,7	-
Cincul	2.534	367	16,5	2.449	3	0,1	0,8	-
Comana de Sus	763	124	16,2	849	103	12,1	83,1	-
Copăcel	1.167	102	8,7	1.067	82	7,7	80,4	-
Dejani	592	68	11,5	548	63	11,5	92,6	-
Gherghani	370	53	14,3	349	17	4,9	32,1	-
Rodbav	562	94	16,7	596	62	10,4	65,9	-
Rucar	673	77	11,4	683	3	0,4	3,9	-
Săliștat	710	83	11,7	752	11	1,5	13,2	-
Sârcaia	1.737	138	7,9	1.676	29	1,7	21,0	-
Sinca Veche	1.424	254	17,8	1.304	90	6,9	35,4	-
Somartin	1.169	144	12,3	1.215	136	11,2	94,4	-
Ticușul Vechi	1.484	214	14,4	1.522	8	0,5	3,7	-
Toarcia	889	180	20,2	784	15	1,9	8,3	-
Jud. Hunedoara	10.402	975	9,4	11.323	411	3,6	42,1	115,7
Bobâlca	962	99	10,3	820	29	3,5	29,3	-
Brad	3.896	159	4,1	4.308	66	1,5	41,5	-
Căstău	968	104	10,7	1.001	87	8,7	83,6	-

Cerna	185	110	59,5	182	10	5,5	9,1	-
Coroești	460	54	11,7	377	14	3,7	25,9	-
Cristur	535	57	10,6	1.190	9	0,8	15,8	-
Nojag	529	64	12,1	573	2	0,3	3,1	-
Pricodiște	343	66	19,2	416	31	7,4	47,0	-
Ronos	1.641	161	9,8	1.511	137	9,1	85,1	-
Sârbi	885	101	11,4	945	26	2,7	25,7	-
Jud. Mureș	37.624	3.778	10,0	36.653	2.255	4,8	59,7	131,2
Adrian	376	65	17,3	503	61	12,1	93,8	-
Aluniș	2.198	205	9,3	2.838	84	3,0	41,0	-
Apalina	1.181	264	22,3	1.353	148	10,9	56,1	-
Breaza	1.149	128	11,1	1.224	48	3,9	37,5	-
Casva	1.090	113	10,4	1.234	92	7,5	81,4	-
Crăești	591	72	12,2	773	4	0,5	5,5	-
Deda	2.105	139	6,6	2.768	111	4,0	79,8	-
Dumbrăvioara	1.003	131	13,1	1.071	3	0,3	2,3	-
Filipișul Mare	883	99	11,2	905	88	9,7	88,9	-
Frunzeni	549	56	10,2	661	30	4,5	53,6	-
Gălești	887	136	15,3	870	39	4,5	28,7	-
Glodeni	1.405	169	12,0	1.696	157	9,3	92,9	-
Gornești	1.438	192	13,3	1.445	157	10,9	81,8	-
Grebenișul de Câmpie	1.207	106	8,8	1.689	14	0,8	13,2	-
Hârtău	406	77	19,0	376	60	16,0	77,9	-
Icland	395	69	17,5	388	61	15,7	88,4	-
Mureșeni	777	72	9,3	1.541	31	2,0	43,0	-
Petrilaca de Mureș	816	109	13,4	844	99	11,7	90,8	-
Pogăceana	1.823	157	8,6	2.288	100	4,4	63,7	-
Râstolnița	560	61	10,9	820	58	7,1	95,1	-
Roteni	942	113	12,0	996	32	3,2	28,3	-
Sângeorgiul de Câmpie	459	164	35,7	551	43	7,8	26,2	-
Sângerul de Pădure	458	73	15,9	450	56	12,4	76,7	-
Sântandrei	638	61	9,6	697	46	6,6	75,4	-
Șincai	2.034	108	5,3	2.208	47	2,1	43,5	-
Sovata	2.231	120	5,4	3.180	87	2,7	72,5	-
Stănceni	1.615	113	7,0	1.735	11	0,6	9,7	-

Toplița	5.218	184	3,5	8.314	168	2,0	91,3	-
Vădaș	540	53	9,8	565	15	2,8	30,2	-
Voiniceni	860	76	8,8	916	60	6,5	78,9	-
Voivodeni	1.790	293	16,4	1.754	244	13,9	83,3	-
Jud. Năsăud	11.654	1.295	11,1	11.914	1.006	8,4	77,7	105,3
Albeștii Bistriței	535	67	12,5	491	37	7,5	55,2	-
Dipșa	693	98	14,1	719	77	10,7	78,6	-
Dumitra	1.632	129	7,9	1.460	73	5,0	56,6	-
Dumitrița	1.258	190	15,1	783	147	18,8	77,4	-
Herina	948	164	17,3	870	113	13,0	68,9	-
Iad	1.533	148	9,6	1.638	143	8,7	96,6	-
Ilva Mare	3.236	222	6,9	4.192	199	4,7	89,6	-
Sângeorzul Nou	1.120	117	10,4	1.062	93	8,8	79,5	-
Slătinița	699	160	22,9	699	124	17,7	77,5	-
Jud. Odorhei	30.751	2.296	7,5	30.894	853	2,8	51,1	105,6
Aldea	491	60	12,2	460	16	3,5	26,7	-
Călimănești	730	68	9,3	742	31	4,2	45,6	-
Chibed	2.579	198	7,7	2.558	108	4,2	54,5	-
Comănești	452	68	15,6	418	29	6,9	42,6	-
Corund	3.462	136	3,9	4.025	59	1,5	43,4	-
Crăciunel	960	115	12,0	939	34	3,6	29,6	-
Crișeni	1.229	136	11,1	1.084	10	0,9	7,3	-
Cristur	3.421	101	2,9	4.128	76	1,8	75,2	-
Daia	633	72	11,4	551	38	6,9	52,8	-
Dealul	3.072	119	3,9	2.270	22	1,0	18,5	-
Eliseni	1.237	191	15,4	1.103	171	15,5	89,5	-
Ghindari	1.893	144	7,6	1.723	14	0,8	9,7	-
Jimbor	1.210	182	15,0	1.165	6	0,5	3,3	-
Medișor	664	82	12,3	562	24	4,3	29,3	-
Merești	2.217	178	8,0	2.149	38	1,8	21,3	-
Șoimușul Mare	1.059	114	10,8	805	38	4,7	33,3	-
Ștefănești	552	62	11,2	561	21	3,7	33,9	-
Vidacutul	796	83	10,4	937	24	2,6	28,9	-
Zetea	4.094	187	4,6	4.714	94	2,0	50,3	-

Jud. Sălaj	8.221	403	4,9	7.841	297	3,8	73,7	96,5
Hodod	2.119	128	6,0	2.077	62	3,0	48,4	-
Hurea Ponița	806	52	6,4	989	29	2,9	55,8	-
Sanislău	4.830	143	3,0	4.336	137	3,2	95,8	-
Ticău	466	80	17,2	439	69	15,7	86,2	-
Jud. Someș	5.727	489	8,5	6.428	339	5,3	69,3	116,2
Beclean	2.730	222	8,1	3.334	156	4,7	70,3	-
Ciochiș	933	111	11,9	888	84	9,5	75,7	-
Figa	438	54	12,3	503	44	8,7	81,5	-
Fizeșul Gherlei	1.626	102	6,3	1.703	55	5,1	53,9	-
Jud. Sibiu	42.340	4.741	11,2	48.517	1.990	4,1	42,0	123,7
Alpina	1.993	322	16,2	2.276	37	1,6	11,5	-
Amnaș	1.695	112	6,6	1.991	110	5,5	98,2	-
Apoldul de Sus	2.375	367	15,4	2.579	7	0,3	1,9	-
Avrig	3.195	178	5,6	3.997	49	1,2	27,5	-
Brad	992	165	16,6	1.240	121	9,8	73,3	-
Bungard	740	83	11,2	751	53	7,1	63,8	-
Cisnădie	3.189	172	5,4	3.408	132	5,5	76,7	-
Cristian	2.908	251	8,6	3.525	1	*	0,7	-
Cunta	555	60	10,8	617	40	6,5	66,7	-
Daia	460	107	23,3	595	61	10,2	57,0	-
Dobârca	1.341	183	13,6	1.506	171	11,3	93,4	-
Gușterița	1.542	193	12,5	2.315	58	2,5	30,0	-
Hamba	826	119	14,4	1.145	98	8,6	82,3	-
Noul	1.096	318	29,0	1.189	193	16,2	60,7	-
Racovița	1.560	202	12,9	1.720	6	0,3	3,0	-
Rășinari	5.412	251	4,6	5.281	32	0,6	12,7	-
Sângătin	812	99	12,2	1.074	41	3,8	41,4	-
Selimbăr	895	126	14,1	1.144	78	6,8	61,9	-
Slimnic	2.929	254	8,7	3.465	93	2,7	36,6	-
Șura Mare	2.050	198	9,7	2.343	138	5,9	69,7	-
Tichindeal	599	83	13,9	505	59	11,7	71,1	-
Ungurei	1.279	141	11,0	1.464	137	9,4	97,2	-
Vurpăr	2.029	506	24,9	2.399	218	9,1	43,1	-
Gârbova	1.868	251	-	1.988	57	-	-	-

Jud. Târnava Mare	37.912	5.045	13,3	38.792	1.124	2,9	22,3	114,6
Acnița	3.940	312	7,9	4.443	7	0,2	2,2	-
Alma	530	95	17,9	670	60	8,9	63,1	-
Apold	2.139	187	15,1	1.302	98	7,5	52,4	-
Bertan	2.280	106	4,6	2.331	6	0,3	5,7	-
Boiu	1.946	228	11,7	1.692	57	3,4	25,0	-
Brateiu	1.422	165	11,6	1.554	15	1,0	9,1	-
Bunești	1.018	217	21,3	999	2	0,2	0,9	-
Cața	1.309	172	13,1	1.271	5	0,4	2,9	-
Criț	953	154	16,2	929	35	3,8	22,7	-
Daia	1.307	266	20,3	1.233	17	1,4	6,4	-
Dealul Frumos	1.276	197	15,4	1.327	3	0,2	1,5	-
Iacobeni	1.078	224	20,8	1.141	32	2,8	14,3	-
Ighișul Nou	1.216	164	13,5	1.337	32	2,4	19,5	-
Leslea	1.295	191	14,7	1.262	1	0,1	0,5	-
Mercheasa	1.183	177	15,0	1.080	7	0,6	3,9	-
Mesendorf	799	129	16,1	814	75	9,2	58,1	-
Moardăș	653	85	1,3	628	55	8,8	64,7	-
Proștea	862	163	18,9	849	5	0,6	3,1	-
Roadăș	723	95	13,1	749	88	11,7	92,6	-
Rupea	2.968	278	9,4	2.809	20	0,7	7,2	-
Sacș	1.272	224	17,6	1.327	5	0,4	2,2	-
Sarcău	386	82	21,2	366	6	1,5	7,3	-
Selcușul	1.509	169	11,2	1.532	155	10,1	91,7	-
Soala	721	97	13,4	816	85	10,4	87,6	-
Soard	531	95	17,9	576	48	8,3	50,5	-
Stena (Dacia)	1.358	169	12,4	1.281	116	9,0	68,6	-
Ungra	1.402	299	21,2	1.496	2	0,1	0,7	-
Vânători	1.463	177	12,1	1.477	11	0,7	6,2	-
Vorumlac	1.268	128	10,1	1.521	76	5,0	59,4	-
Jud. Târnava Mică	23.899	2.590	10,8	26.995	1.785	6,6	68,9	118,3
Bachnea	1.215	196	16,1	1.590	121	7,6	61,7	-
Bălcăciu	1.499	153	10,2	1.710	141	8,2	92,1	-
Boian	1.937	137	7,1	2.045	130	6,4	94,9	-
Cenade	1.857	182	9,8	2.184	114	5,2	62,6	-

Cetatea de Baltă	1.634	129	7,9	1.859	116	6,2	89,9	-
Ciufud	709	82	11,6	910	33	3,6	40,2	-
Cornești	1.161	101	8,7	1.217	78	6,4	77,2	-
Idrifaia	964	104	10,8	1.002	61	6,1	58,6	-
Iernut	2.012	183	9,1	2.464	127	5,1	69,4	-
Micăsasa	1.572	113	7,2	1.725	65	3,8	57,5	-
Ogra	1.203	110	9,1	1.525	98	6,4	89,1	-
Sămiclăuș	1.400	145	10,4	1.559	83	5,3	57,2	-
Sânpaul	984	271	27,5	1.040	251	24,1	92,6	-
Sona	1.427	107	7,5	1.367	87	5,1	65,4	-
Țapu	1.080	149	13,8	1.232	127	10,3	85,2	-
Valea Lungă	1.421	158	11,1	1.708	21	1,2	13,3	-
Veseuș	1.127	202	17,9	1.155	84	7,3	41,6	-
Vidrasău	697	68	9,8	703	48	6,8	70,6	-
Jud. Trei Scaune	8.367	768	9,2	7.306	273	3,7	35,5	-
Voroneul Mic	1.366	127	9,3	590	18	3,0	14,2	-
Hăghig	2.331	110	4,7	1.517	40	2,6	36,4	-
Micfalău	1.372	144	10,5	1.672	111	6,6	77,1	-
Micloșoara	729	94	12,9	733	1	0,1	1,1	-
Ozun	1.828	217	11,9	2.065	50	2,4	23,0	-
Vâlcele	741	76	10,3	729	53	7,3	69,7	-
Jud. Turda	19.567	1.906	9,7	24.383	1.102	4,5	57,8	131,8
Bogata	2.572	191	7,4	2.391	30	1,2	15,7	-
Călărași	1.928	172	8,9	1.874	76	4,0	14,2	-
Câmpia Turzii	2.404	301	12,5	4.124	227	5,5	75,4	-
Lunca Mureșului	1.560	197	12,6	1.778	186	10,5	94,4	-
Luncani	1.229	114	9,3	1.348	72	5,3	63,1	-
Plăești	1.071	108	10,1	954	53	5,5	49,1	-
Sânger	1.554	108	6,9	2.290	40	1,7	37,0	-
Tritenii de Jos	1.316	101	7,7	1.769	48	2,7	47,5	-
Vâlcele	1.161	131	11,3	1.447	59	4,1	45,0	-
Valea Largă	2.057	183	8,8	2.178	124	4,3	67,7	-
Vișoara	2.705	300	11,1	3.530	187	5,3	62,3	-
Jud. Ciuc	10.581	226	2,1	12.536	87	0,7	38,5	120,2
Vitrău	6.151	122	2,0	6.785	43	0,6	35,2	-
Sândominic	4.430	104	2,3	5.751	44	0,8	42,2	-

BANAT								
Jud. Caraș	18.445	1.752	9,5	18.911	489	2,6	27,9	110,4
Berzasca	2.251	201	8,9	1.939	29	1,5	14,4	-
Câmpia	1.416	391	27,6	1.402	27	1,9	6,9	-
Moldova Nouă	3.202	159	5,0	3.989	47	1,2	29,5	-
Naiđaș	2.674	104	3,9	2.378	10	0,4	9,6	-
Pojejena de Jos	782	74	9,5	926	1	0,1	1,3	-
Prigor	1.843	115	6,2	1.546	24	1,5	20,9	-
Radimna	804	100	12,4	832	53	6,4	53,0	-
Sichevița	2.424	180	7,4	2.792	6	0,2	3,3	-
Socol	1.782	219	12,3	1.747	160	9,2	73,0	-
Zlatița	1.267	209	16,5	1.367	132	9,7	63,1	-
Jud. Severin	21.500	2.261	10,5	22.806	828	3,6	36,6	114,2
Armeniș	2.598	202	7,8	3.043	188	6,2	93,1	-
Eselnița	1.062	245	23,1	1.278	50	3,9	20,4	-
Făget	2.479	122	4,9	2.978	1	*	0,8	-
Feneș	907	134	14,8	964	6	0,6	4,5	-
Iablanița	1.829	177	9,7	1.658	92	5,5	52,0	-
Jena	587	217	37,0	582	26	4,5	12,0	-
Mehadia	2.497	295	11,8	2.162	166	7,7	56,3	-
Ogradena Veche	812	83	10,2	771	22	2,8	26,5	-
Ohaba Mătnic	925	143	15,5	740	17	2,3	11,9	-
Pârvova	1.175	114	9,7	1.120	4	0,4	3,5	-
Slatina Timișului	2.115	199	9,4	2.094	161	7,7	80,9	-
Teregova	3.156	196	6,2	3.764	67	1,8	34,2	-
Tufări Coramic	902	71	7,9	1.136	22	1,9	31,0	-
Zăvoi	456	63	13,8	516	6	1,2	9,5	-
Jud. Timiș	15.722	784	5,0	13.894	441	3,2	56,2	90,0
Denta	3.220	117	3,6	2.979	75	2,5	64,1	-
Felnac	2.971	112	3,8	2.895	12	0,4	10,7	-
Giroc	2.215	103	4,6	1.995	20	1,0	19,4	-
Igriș	3.582	164	4,6	2.760	115	4,2	70,1	-
Sânpetru Mare	2.869	175	6,1	2.493	168	6,7	96,0	-
Sârbova	866	113	13,0	772	51	6,6	45,1	-

Crișana-Maramureș								
Jud. Arad	45.725	1.159	2,5	84.135	661	1,5	57,0	97,5
Buteni	3.245	120	3,7	2.983	25	0,8	20,8	-
Covăsinț	3.553	104	2,9	3.128	50	1,6	48,1	-
Ineu	6.014	215	3,6	6.482	158	2,4	73,5	-
Nădlac	13.631	144	1,1	12.467	75	0,6	52,1	-
Pecica	9.000	141	1,6	8.625	127	1,5	90,1	-
Radna	2.418	169	7,0	2.429	10	0,4	5,9	-
Seitin	4.696	108	2,3	4.539	82	1,8	75,9	-
Zărand	3.168	158	5,0	3.481	134	3,8	84,8	-
Jud. Bihor	13.613	802	5,9	17.673	494	2,8	61,6	134,1
Marghita	5.095	100	2,0	6.070	94	1,5	94,0	-
Petrani	587	58	9,9	703	35	5,0	60,3	-
Secalasău	343	52	15,2	1.517	6	0,4	11,5	-
Sălard	2.100	106	5,0	2.826	53	1,9	50,0	-
Sarcău	198	153	77,3	221	5	2,3	3,3	-
Șoimi	422	86	20,4	516	72	13,9	83,7	-
Talpoș	2.360	130	5,5	2.153	128	5,9	98,5	-
Tileagd	2.508	117	4,7	3.667	101	2,7	86,3	-
Jud. Satu Mare	4.379	231	5,3	6.248	106	1,7	45,9	148,1
Halmei	2.664	117	4,4	4.260	45	1,1	38,5	-
Micula	1.715	114	6,6	1.988	61	3,1	53,5	-

12. Comune din Transilvania, Banat și Crișana-Maramureș cu populație țigănească în scădere în perioada 1893 și 1930

Comune cu peste 50 țigani stabili în 1893

Comune	1893			1930	Indicele de creștere a populației (fără țigani)
	Totalul pop.	Țigani	%	Totalul pop.	
Total	82.250	8.592	10,4	87.487	118,8
Transilvania	67.920	7.286	10,7	73.934	121,9
Banat	9.762	953	9,8	8.792	99,8
Crișana-Maramureș	4.568	353	7,7	4.761	112,9
TRANSILVANIA					
Jud. Alba	2.412	331	13,7	2.954	141,4
Căpuș	478	55	11,5	710	
Ciuciu	504	61	12,1	541	
Gâmbaș	473	61	12,9	567	
Găureni	317	58	18,3	371	
Preasca Ampoiului	640	96	15,0	765	
Jud. Brașov	15.284	737	4,8	16.362	112,5
Baciu	1.973	126	6,4	2.152	
Hărman	2.271	170	7,5	2.968	
Râșnov	4.801	148	3,1	5.347	
Satu Lung	6.239	293	4,7	5.895	
Jud. Făgăraș	4.845	621	12,8	4.679	110,8
Lovnic	797	87	10,9	763	
Nerghindeal	1.245	120	9,6	1.258	
Soerș	1.101	195	17,7	1.137	
Ucea de Jos	1.076	95	8,8	868	
Veneția de Sus	626	124	19,8	653	
Jud. Hunedoara	832	154	18,5	713	105,2
Balomir	427	86	20,1	359	
Uric	405	68	16,8	354	
Jud. Orhei	4.206	608	14,4	4.374	121,6
Bezidul Nou	731	120	16,4	604	
Chedia Mică	197	52	26,4	174	
Dârjiu	1.349	147	10,9	1.496	
Goagiu	589	86	14,6	678	
Mihăileni	458	60	13,1	418	
Simonești	882	143	16,2	1.004	
Jud. Sibiu	9.697	532	5,5	11.515	125,6
Gura Râului	2.564	186	7,2	3.109	
Jina	3.177	218	10,0	3.728	
Poiana Sibiului	3.956	128	3,2	4.678	
Jud. Târnava Mare	29.527	4.156	14,1	31.813	125,4
Agostin	840	92	10,9	948	
Aposul	622	128	20,6	608	
Archita	1.334	243	18,2	1.346	
Bogata Olteană	411	75	18,2	391	
Cloasterf	374	79	21,1	380	
Criș	1.352	126	9,3	1.389	
Cuciulata	1.493	171	11,4	1.358	
Dopca	619	79	12,8	673	
Fișer	839	129	15,4	882	
Hendorf	1.066	185	17,3	1.183	
Homorod	1.514	194	12,8	1.704	
Hundrubechiu (Movila)	773	97	12,5	744	

Jibert	1.376	209	15,2	1.521	
Mosora	1.792	219	12,2	2.142	
Noiștat	706	95	13,5	700	
Pelișor	1.019	240	23,5	1.059	
Petiș	415	52	12,5	522	
Răcașul de Jos	1.657	200	12,1	2.253	
Randola	547	74	13,5	594	
Ruja	1.075	182	16,9	1.168	
Saschiz	2.163	403	18,6	2.001	
Serca Mare	1.593	142	8,9	1.733	
Serca Mică	1.864	188	10,1	2.121	
Stenea	451	56	12,4	586	
Ticușul Nou	420	106	14,7	663	
Valchid	1.044	102	9,8	1.056	
Vard	685	90	13,1	714	
Veșeud-Argnita	567	100	17,6	585	
Zlagna	613	100	16,3	789	
Jud. Târnava Mică	543	72	13,3	781	165,8
Idiciul	543	72	13,3	781	
Jud. Turda	574	75	13,1	743	148,9
Filea de Jos	574	75	13,1	743	
BANAT					
Jud. Caraș	2.268	179	7,9	2.292	109,7
Divici	707	60	8,5	650	
Liubeova	1.561	119	7,6	1.642	
Jud. Severin	1.149	279	24,3	1.058	121,6
Coșavița	140	86	61,4	159	
Homoșdia	381	60	15,7	326	
Maciova	628	133	21,2	573	
Jud. Timiș	6.345	495	7,8	5.442	93,0
Banloc	2.755	137	5,0	2.361	
Hitiaș	1.789	125	7,0	1.527	
Ictar	848	120	14,1	645	
Opațița	953	113	11,9	909	
CRÎȘANA-MARAMUREȘ					
Jud. Arad	1.999	158	7,9	1.847	100,3
Îgnești	350	52	14,9	399	
Șoimoș	1.649	106	6,4	1.448	
Jud. Bihor	2.003	115	5,7	2.424	128,4
Aleșd	2.003	115	5,7	2.424	
Jud. Satu Mare	566	80	14,1	490	100,8
Băbești	566	80	14,1	490	

(Arh.St.București, Președinția Consiliului de Miniștri, dos. 42/1940)

[1] Aceste rezultate, elaborate de Institutul Central de Statistică, în vol. *Recensământul general al populației României din 29 decembrie 1930*, publicat de dr. Sabin Manuila, II (Neam, limbă maternă, religie), București, Monitorul Oficial-Imprimeria Națională, 1938.

[2] În Recensământul populației României din 6 aprilie 1941, țiganii nu mai figurau într-o rubrică aparte, fiind incluși în categoria „alții și nedeclarați”, iar rezultatele preliminare au apărut abia în 1944 (cf. Institutul Central de Statistică, *Recensământul general al României din 1941, 6 aprilie. Date sumare și provizorii*, București, Monitorul Oficial-Imprimeria Națională, 1944; vezi și D.C. Georgescu, *Populația țării la 6 aprilie 1941*, în „Geopolitica și geografia”, I, 1941, nr. 1, p.83-90).

[3] Vezi *A Magyarországon az 1893 január 31-én végrehajtott cigányösszeírás eredménye*, Budapest, 1895 („Magyar Statisztikai Közlemények. Új Folyam”).

[4] Comparativ cu recensământul din 1930, în urma pierderilor teritoriale ale României din 1940, au rămas în afara granițelor 68.000 de țigani: 46.000 în nord-vestul Transilvaniei, 8.000 în Cadrilater, 14.000 în Basarabia și Bucovina (cf. Anton Golopenția, *Populația teritoriilor românești desprinse în 1940*, în „Geopolitica și geoistoria”, 1941, nr. 1, p.36-37; republicat în A. Golopenția, *Opere complete*, II, București, Edit. Enciclopedică și Edit. Univers Enciclopedic, 2001, p.547-562).

[5] Plasa era o subdiviziune a județului, în vechea împărțire administrativ-teritorială.

[6] Vezi și I. Bolovan, *Considerații demografice asupra țăganilor din Transilvania la sfârșitul veacului al XIX-lea*, în „Anuarul Institutului de istorie din Cluj”, XXXII, 1993, p.187-193.

208

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a
No. 41537/1942 sept. 11

**Către Direcțiunea Generală C.F.R.
Dir. Mișcării**

Urmare la adresa noastră nr. 40.805 din 2 sept. 1942 referitoare la formarea trenurilor pentru evacuarea țăganilor.

Am onoare a vă ruga să binevoiți a da dispozițiuni urgente stației Focșani ca cele 3 vagoane cerute în gara Focșani cu foi de drum să fie îndrumate urgent la Galați, pentru a putea ca țăganii transferați în acest mod să poată fi imbarcați în trenul E.3, care pleacă din București în ziua de 12 sept. 1942 orele 20.10.

Aceste 3 vagoane nu se atașează trenului E.3, ci ele circulă numai pe distanța Focșani-Galați, unde se va efectua transbordarea, urmând ca în Galați acestea să fie cel mai târziu până mâine seară 12 sept. 1942.

D.O.
Șeful Serviciului Jandarmeriei
Colonel C-tin Tobescu

Șeful Secției III-a
Căpitan N. Diaconescu

(*Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 126/1942, f.53*)

Inspectoratul General al Jandarmeriei
 Serviciul Jandarmeriei. Secția III-a
 No. 41.456/1942 septembrie 11

**Către Ministerul Afacerilor Interne
 Cabinetul Subsecret. de Stat Poliție**

Am onoare a vă raporta următoarele, rugând să binevoiți a dispune să se facă de către dvs. intervențiile necesare către Președinția Consiliului de Miniștri, spre a da ordin Guvernământului Transnistria pentru aducere la îndeplinire a propunerilor arătate mai jos:

În urma efectuării operațiunilor de evacuare a ȝiganilor nomazi în Transnistria, printre cei evacuați au fost și unele familii ai căror capi de familie se găseau la data evacuării mobilizați pe front. Aceste familii au fost evacuate pe motivul că trăiau în sălașul de care au refuzat a se despărți, pe motivul că fără sprijinul sălașului nu și-ar fi putut câștiga singure existența.

Considerând însă că aceste familii, prin faptul că unii din membrii lor au luptat pe front ori se găsesc mobilizați în prezent la diferite unități, merită un tratament deosebit față de restul ȝiganilor, care nu au adus nici un aport patriei și pentru a se vedea că statul face o distincție între ȝiganii nomazi ce luptă pe front și marea masă a celorlalți, Inspectoratul General al Jandarmeriei găsește oportun a face următoarele propuneri:

1. Guvernământul Transnistria să separe familiile ȝiganilor mobilizați de ceilalți și să acorde prin îngrijirea administrațiilor locale tuturor acestor familii avantaje materiale deosebite, adică pământ, casă, posibilitate de trai și muncă, urmând ca prin această colonizare în condiții excepționale să se dovedească că statul nu ignoră pe cei care își fac cu conștiință datoria către țară și nici pe familiile lor.
2. Trierea celor ce ar intra în această categorie urmează a se face de organele jandarmeriei din Transnistria, în unire cu ale Guvernământului, după criterii juste și egale pentru toți, în scopul de a se înlătura orice încercare de abuz.
3. Localitatea sau localitățile alese în acest scop de Guvernământ vor fi indicate Inspectoratului General al Jandarmeriei, pentru a se ști de către noi unde îndrumăm pe toți ȝiganii veniți de pe front și care ar intra în categoria celor semnalați.

Față de cele arătate mai sus, vă rugăm să binevoiți a dispune de urmare[1].

Inspector General al Jandarmeriei
 General C.Z. Vasiliu

Șeful Serviciului Jandarmeriei
 Colonel C-tin Tobescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. I, f.12)

[1] Un document similar a fost înaintat la 18 septembrie 1942 și subsecretarului de stat de la Ministerul de Interne (vezi Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 77/1943, f.47).

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a
No. 41.537/1942 sept.12

Către Direcțiunea Generală a Căilor Ferate
Direcția Mișcării

Urmare la adresa Ministerului Afacerilor Interne, referitoare la compunerea trenurilor de evacuarea țiganilor.

Am onoare a vă ruga să binevoiți a dispune să se facă următoarea adăugare în compunerea trenului E.6, care pleacă din Alba Iulia în ziua de 13 septembrie 1942, orele 8.

Inspectoratul General al Jandarmeriei necesită în gara Ploiești Sud în loc de 2 vagoane, cât s-a repartizat inițial, 4 vagoane.

Ca urmare, vă rugăm să binevoiți a da dispozițiuni telegrafice stației Ploiești Sud spre a pune la dispoziția Legiunii Jandarmi Prahova plusul acesta de 2 vagoane și a le atașa trenului E.6, care conform orarului trece prin Ploiești în ziua de 14 septembrie ora 2.45.

Trenul E.6 este compus din 24 vagoane, astfel că suportă această majorare.

D. O.
Șeful Serviciului Jandarmeriei
Colonel C. Tobescu

Șeful Secției a III-a
Căpitan N. Diaconescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 126/1942, f.57)

România
Prefectura Poliției Capitalei
Serviciul Poliției Administrative
Biroul administrativ
Nr. 175.706/1942 septembrie 12

Ministerul Afacerilor Interne
Cabinetul Domnului Subsecretar de Stat

În executarea ordinului domnului mareșal Antonescu, comunicat cu ordinul d-lui ministru al Afacerilor Interne, nr. 2994 din 19 august a.c., și ca urmare la dispozițiile ce ne-au fost transmise prin Inspectoratul General al Jandarmeriei, în legătură cu evacuarea în Transnistria a tuturor țiganilor stabili condamnați, recidiviști și fără ocupație bine definită, avem onoarea a vă raporta următoarele:

Astăzi, 12 septembrie a.c., cu începere de la orele 10 dimineața, s-a procedat la îmbarcarea metodică a tuturor ȋiganilor ridicați anterior și colectați în cele două garaje ale acestei prefecturi.

S-au îmbarcat un număr de 655 (șase sute cincizeci și cinci) ȋigani (bărbați, femei și copii).

Întregul lot de ȋigani a fost predat comandantului militar al trenului prin dresare de procese-verbale și tabele nominale, din care, câte unul, se înaintează cu prezentul raport.

Prin Regimentul de Jandarmi Pedestri s-au asigurat rațiile de pâine necesară pentru 3 (trei) zile, în conformitate cu dispozițiile Inspectoratului General al Jandarmeriei, comunicate aceluia Regiment.

Întreaga operație a decurs în ordine.

Se anexează un număr de 17 procese-verbale[1].

Prefectul Poliției Capitalei
General N. Pălăngeanu

Director
Gr. Ionescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 126/1942, f.240)

[1] Procesele-verbale, însoțite de listele nominale ale ȋiganilor îmbarcați pentru deportare, în *Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 126/1942, f.241-274, 282-296*).

212

Nr. 1859 telefonic din 16 septembrie 1942

De la Inspectoratul Jandarmi Transnistria

La ordinul d-voastră nr. 40.718/1942, raportăm că până în prezent au intrat în Transnistria următoarele trenuri cu ȋigani evacuați din țară:

- Trenul E.4 cu 1.724 membri
- Trenul E.3 cu 2.188 membri
- Trenul E.6 cu 866 membri

Aceste trenuri au fost îndrumate către stația de destinație Grigorești, județul Oceacov.

În afară de acești ȋigani au mai fost expediați:

- 52 de ȋigani de la Legiunea Ismail
- 125 de ȋigani de la Legiunea Tighina

Inspector Jandarmi Transnistria
Col. Iliescu

Transmis: serg. Drăghici
Primit: plot. Sima, ora 21

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 127/1942, f.260)

No. 12.600

1942 septembrie 18

Inspectoratul de Poliție Constanța

**Către Direcția Generală a Poliției
(Dir. Pol. de Siguranță). București**

La ordinul d-vstră radiotelegrafic cifrat no. 28.440-S din 2 septembrie a.c.

Am onoare a raporta că evacuarea ȋiganilor nemobilizabili, periculoși ordinii publice, a fost efectuată în regiunea acestui inspectorat, după cum urmează:

– În raza Chesturii de Poliție Constanța au fost predați Legiunii de Jandarmi Constanța un număr de 29 ȋigani, pentru a fi trimiși în Transnistria[1].

– În raza Chesturii de Poliție Brăila au fost predați Legiunii de Jandarmi Brăila 11 ȋigani nemobilizabili.

– În raza Poliției Tulcea au fost predați Legiunii de Jandarmi Tulcea 139 ȋigani, care au fost imbarcați în 3 vagoane, cu destinația Transnistria.

De asemenea, detașamentul de poliție Măcin a predat Legiunii de Jandarmi Brăila un număr de 36 ȋigani în același scop.

– În raza Poliției Călărași au fost predați Legiunii de Jandarmi Ialomița 12 ȋigani[2], pentru a fi trimiși în lagărele de muncă din Transnistria.

Cu această ocazie, raportăm că domnul prefect al județului Ialomița, cu ordinul no. 32.289 din 12 septembrie a.c., a dispus ca să nu se evacueze ȋigăncile Suzana Stănescu și fiica sa Gherghina Stănescu, care intră în aceeași categorie, deoarece ȋiganca Suzana Stănescu are mobilizat pe front pe fiul său Gheorghe, iar un alt fiu al său, soldatul Vasile Stănescu, a decedat pe front după cum a comunicat poliției Călărași Regimentul 23 Infanterie P.S. cu adresa no. 26.184/1942.

Averea celor evacuați în Transnistria a fost inventariată de către organele noastre, dându-se în custodia Centrelor Naționale de Românizare respective, prin dresare de procese-verbale, în trei exemplare, dintre care un exemplar s-a înmănat evacuatului, unul delegatului C.N.R.-ului și unul se păstrează în arhiva poliției respective.

S-a permis celor evacuați să-și ia cu ei strictul necesar, precum și bagaje în greutate accesibilă în mod obișnuit unui călător.

Din raza poliției Călărași nu a putut fi evacuat ȋiganul Trifu Ioan, vagabond, care se află pus pe tabelul de evacuați pentru Transnistria, întrucât a dispărut din orașul Călărași și fiind pus în urmărire nu a putut fi prins până în prezent.

De asemenea, din cercetările făcute de organele poliției Călărași s-a constatat că din eroare a fost trecut în tabel ca fiind ȋigancă numita Mița M. Constantin, care în realitate este româncă.

După evacuarea ȋiganilor din raza chesturii de poliție Brăila s-au mai prezentat la acea chestură un număr de 3 familii de ȋigani, din cei care nu sunt prevăzuți în categoria I sau a II-a și au făcut cereri pentru a li se aproba și lor evacuarea în Transnistria, întrucât nu mai au legături sociale la Brăila, căci rudele lor erau dintre ȋiganii evacuați.

Aceste cereri le-am înaintat d-vstră cu raportul nostru no. 12.640-S din 16 septembrie a.c., pentru soluționare.

Inspector de Poliție
S. Strătilescu

Șeful Serviciului de Siguranță
Petre Gheorghiu

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 186/1942, f.141-142)

[1] În fapt, tabelul nominal conține 30 de romi (12 bărbați, 9 femei și 9 copii). Cf. *Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției*, dos. 186/1942, f.299.

[2] Lista nominală la *Ibidem*, f.301.

214

No. 3103 din 21 septembrie 1942
Inspectoratul de Jandarmi Timișoara

**Către Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei. București**

La ordinul d-voastră nr. 42050 din 18 sept.1942, telefonic, privind țigani nomomazi evacuați în Transnistria, am onoare a înainta anexat următoarele:

1. Una situație numerică de țigani de pe teritoriul rural al Inspectoratului, care au fost evacuați în Transnistria,

2. Idem, una situație de cei de pe teritoriul urban, din raza acestui Inspectorat.

Ambele situații cuprind toate datele prevăzute în ordinul d-voastră menționat mai sus, cu excepție justificarea celor care n-au fost trimiși din diferite motive și care se arată în prezentul raport, și anume:

a) Legiunea jandarmi Arad:

A evacuat de pe teritoriul rural un număr de 62 țigani, în loc de 58. Deci, în plus cu 4 țigani față de numărul stabilit de Inspectoratul General al Jandarmeriei.

Legiunea justifică că un număr de 19 țigani au cerut foarte insistent ca să fie evacuați în Transnistria, având legături de rudenie, prietenie și alte interese cu unii dintre cei care erau stabiliți pentru evacuare.

Întrucât un număr de 15 țigani, din cei 58 ce erau trecuți în tabele pentru a fi evacuați, nu s-au putut evacua din diferite motive (unii fiind la închisoare, alții dispăruți etc), legiunea a luat în locul lor alți 19 care, după cum am arătat mai sus, au cerut foarte insistent ca să fie evacuați. Astfel, s-a completat numărul de 62 țigani, de pe teritoriul rural, care au fost evacuați.

De pe teritoriul urban nu s-a evacuat nici un țigan, pentru că organele Chesturii Arad au întocmit lucrările anterioare greșit și făcându-se ulterior verificarea țăganilor s-a stabilit că nici unul dintre cei trecuți în tabelele de evacuare nu îndeplinesc condițiile cerute și raportând cazul Direcției Generale a Poliției au primit dispoziții ca să-i lase pe loc.

Și Legiunea de Jandarmi Arad a trecut greșit în tabele pe doi țigani, arătând că nu sunt mobilizabili și trebuie evacuați, iar ulterior s-a constatat că

aceștia fac parte din elementele armatei și chiar între timp au și fost mobilizați. Am dat ordin ca să se ia măsuri disciplinare contra șefilor de posturi care au săvârșit acest fapt.

b) Legiunea Jandarmi Bihor:

A evacuat un număr de 28 țigani de pe teritoriul rural al legiunii. Față de numărul stabilit de către Inspectoratul General al Jandarmeriei, legiunea a evacuat cu unul în plus.

Legiunea raportează că pe tabel au fost trecuți pentru evacuare 27 țigani. Dintre aceștia, un număr de cinci țigani n-au putut fi evacuați, pentru că unii erau bolnavi netransportabili, unul a dispărut în loc necunoscut, iar o femeie s-a stabilit ulterior că nu intră în categoria celor care urmează să fie evacuați.

În locul celor 5 țigani în minus, legiunea făcând o nouă verificare a găsit pe alți 5, pe care având legături de rudenie, prietenie și alte interese cu cei propuși pentru evacuare, i-a trecut pe tabel pe aceștia și au fost evacuați odată cu ceilalți.

În plus, legiunea a mai evacuat o țigancă care trăia în concubinaj cu unul dintre țiganii evacuați, cerând ea foarte insistent ca să fie evacuată împreună cu concubinul ei.

În felul acesta, legiunea a putut să completeze numărul de 27 țigani, stabiliți de I.G.J., și în plus a mai evacuat o țigancă pentru motivul specificat la aliniatul precedent.

De pe teritoriul orașului Beiuș s-au evacuat 17 țigani; deci în plus cu 4 față de numărul stabilit prin ordinele superioare. Acești 4 țigani în plus au fost prinși ulterior pe teritoriul urban și din verificările făcute s-a stabilit de către organele poliției că se încadrează în dispozițiile superioare și astfel i-a trecut pe tabel și evacuat.

c) Legiunea Jandarmi Caraș:

De pe teritoriul rural n-a fost evacuat nici un țigan, pentru că n-au fost dintre aceia care să se încadreze în dispozițiile superioare cu privire la evacuare.

Au fost evacuați de pe teritoriul urban un număr de 37 țigani.

Țiganii de pe raza orașului Oravița, în număr de 6, propuși pentru evacuare, au fost prinși toți și evacuați.

De pe raza orașului Reșița trebuiau evacuați 52 țigani și s-au evacuat numai 31; deci în minus cu 21.

În total, de pe raza orașului Oravița și Reșița trebuiau evacuați 58 țigani. Comisariatul de poliție din Reșița justifică predarea unui număr de 21 țigani în minus cu faptul că a întocmit lucrările greșite, pentru că ordinele n-au fost categorice și clare. Cei 21 țigani în minus, nu au intrat în categoria celor care urmau să fie evacuați.

d) Legiunea Jandarmi Severin:

Au fost evacuați de pe teritoriul rural un număr de 13 țigani; deci mai puțin cu 28 față de cei raportați de legiune prin tabelele înaintate Inspectoratului General al Jandarmeriei.

Din numărul de 13 țigani evacuați, 6 n-au fost dintre cei trecuți pe tabelele anterioare întocmite de legiune, ci cu ocazia evacuării au cerut ei acest lucru, fiindcă aveau legături de rudenie, 2 fiind părinții unora din cei evacuați, iar 2 femei, cu 2 copii mici, fiind concubinele a 2 țigani dintre cei evacuați.

Legiunea n-a putut să trimită numărul de 41 țigani pentru motivul că unii se găsesc prin diferite închisori, iar alții au fost trecuți greșit pe tabelele de evacuare de către legiune, ei fiind dintre cei mobilizabili, care au rămas pe loc. S-a dat ordin legiunii să verifice și să stabilească numele șefilor de posturi care au întocmit lucrările greșite și să li se aplice sancțiuni disciplinare.

De pe raza orașelor Lugoj, Caransebeș, Orșova și Băile Herculane s-au evacuat numai 21 țigani, în loc de 309, deci mai puțin cu 288[1].

Organele polițienești respective au motivat că lucrările au fost întocmite greșit, pentru că ordinele n-au fost clare și la verificările făcute ulterior s-a constatat că mulți dintre țiganii propuși pentru evacuare nu intră în această categorie și astfel au rămas pe loc.

e) Legiunea Jandarmi Timiș-T[o]r[ontal]:

Au evacuat de pe teritoriul rural 78 țigani, în loc de 346, deci mai puțin cu 268. Legiunea justifică cele de mai sus cu aceea că mulți dintre țiganii ce urmau să fie evacuați au dispărut în loc necunoscut și că ulterior făcând o nouă verificare a constatat că s-au trecut de posturi în tabele și țigani care nu intrau în categoria celor ce s-au evacuat, lăsându-i astfel pe loc.

Am luat măsuri să se stabilească cine sunt șefii de posturi vinovați de acest fapt și să li se aplice aspre sancțiuni disciplinare.

De pe teritoriul urban, din cei 64 țigani propuși pentru evacuare, la verificările făcute ulterior de organele poliției, s-a constatat că nici unul nu intră în categoria celor ce trebuie evacuați și astfel toți au fost lăsați pe loc.

Ordinele superioare au fost înțelese greșit de către organele poliției.

Inspector de Jandarmi Timișoara
Sârbu Ioan

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 126/1942, f.233-235)

[1] Numărul evacuaților este infim comparativ cu prezența lor în aceste localități: Caransebeș avea 32 romi; Orșova - 418; Băile Herculane - 33 (*Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției*, dos. 185/1942, f.197-206).

No. 8439/22 IX.1942
Legiunea Jand. Rurală Botoșani
Biroul II Jandarmerie

Către Prefectura județului Botoșani

La nr. 21.437/1942, am onoare a comunica că în comunele rurale, inclusiv Ștefănești, din acest județ avem un număr de 1620 țigani nemobilizabili și 406 țigani mobilizabili, în total 2026 de țigani existenți pe teritoriul rural.

Comandantul Legiunii Jand. Botoșani
Lt. colonel P. Niculescu

(Arh.St.Botoșani, Prefectura județului Botoșani, dos. 54/1942, f.87)

Poliția orașului Botoșani
Nr. 21.946/24 septembrie 1942

Domnule Prefect,

La ordinul dvs. nr. 21.437/1942, am onoarea a raporta că numărul țăganilor existenți în orașul Botoșani, cât și în comuna urbană nereședință Hârlău, este următorul:

La Botoșani 226 suflete.

La Hârlău 225 suflete.

Între aceștia sunt trecuți și profesioniști ca muzicanți, fierari, pieptănari și muncitori manuali necalificați.

Șeful Poliției Botoșani
Dr. A. Clipa

(Arh.St.Botoșani, Prefectura județului Botoșani, dos. 54/1942, f.86)

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a

Secret

**Ordin circular nr. 42.383
din 25 septembrie 1942**

Urmare la ordinul circular nr. 41.081 din 6 septembrie 1942.

Vi se face cunoscut că toate formațiunile jandarmeriei vor trebui să țină evidența ȝiganilor aflați în diferite penitenciare pentru executarea diverselor condamnări și a acelor care au fost înscrși pe tabelele înaintate Inspectoratului General al Jandarmeriei, dar care nu s-au putut evacua, sustrăgându-se evacuărilor de până acum.

De îndată ce unii dintre acești ȝigani vor fi eliberați din închisori sau vor fi prinși (cei ce dispărușeră cu ocazia măsurilor de evacuare) se vor raporta nominal Inspectoratului General al Jandarmeriei, cerându-se aprobarea pentru a fi evacuați pe urma celorlalți în Transnistria. Se va arăta totodată dacă aceștia figurează sau nu în tabelele înaintate Inspectoratului General al Jandarmeriei de cei ce fuseseră propuși pentru evacuare.

Evacuarea se va face cu escortă și cu foi de drum, toți cei în cauză fiind predați Legiunii de Jandarmi Tiraspol, după care se va raporta I.G.J. de executare, înaintându-se tabelele de predare și primire.

Cu această ocazie se mai atrage atențiunea și asupra faptului că unele formațiuni polițienești (jandarmerie și poliție) au alarmat nemotivat unele categorii de ȝigani care nu intră în categoria celor de evacuat, infiltrându-se teama continuă că vor fi evacuați, în scopul probabil de a putea obține în acest mod avantaje materiale din lichidările bunurilor lor.

Inspectoratul General al Jandarmeriei ține să precizeze că evacuarea ȝiganilor se face numai în cadrul ordinelor date și numai după ce s-au înaintat I.G.J. tabelele pentru aprobare și că nu au fost sau nu se vor evacua decât foștii condamnați pentru crime și orice fel de delict, recidiviști, pungași de buzunare și din trenuri, bâlciuri, borfași, precum și toți acei pentru care există indicii serioase că trăiesc numai din furt și aceasta numai în cazul când sunt nemobilizabili.

De asemenea, se vor mai putea evacua ȝiganii nomazi ce s-ar fi sustras evacuării inițiale. Toate aceste operațiuni trebuie să se facă cu cea mai desăvârșită bună credință, evitându-se interpretările greșite, în care scop toți comandanții inspectoratelor și legiunilor vor controla neîncetat modul cum se aplică toate dispozițiunile date privitoare la evacuări, rămânând răspunzători de orice neregularități ce s-ar comite în raza formațiunilor lor.

Dați ca urmare ordine în consecință.

Inspector General al Jandarmeriei
General de Corp de Armată
C.Z. Vasiliu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 77/1943, f.48)

Domnule Prefect,

Subsemnatul Isache Supu, de profesie muzicant, înscris în Sindicatul Instrumentiștilor, Filiala Botoșani, domiciliat în orașul Botoșani, strada Alecsandru cel Bun no. 55, fruntaș în Reg. 37 Inf. B.T. și vărsat la Reg. 7 Vânători, am luat parte în concentrare de la sept. 1939, luptând pe front la punctul „Tatarea”, unde am fost rănit la 12 oct. 1941 la mâna dreaptă, astăzi fiind desconcentrat, urmând ca după 3 luni să fiu revizuit conf. procesului-verbal no. 73 al Comisiei Medicale Mixte H.107 a Comandamentului 4 Teritorial, Talon II din 13 iulie 1942, fiind căsătorit legitim, având 3 copii născuți în Botoșani, loc natal de naștere al meu și al soției mele, având casă proprie în strada sus arătată, pentru care plătesc impozitele către stat, județ și comună, precum și pentru meseria de muzicant.

Ca unul ce mi-am făcut datoria către Patrie și Tron când am fost chemat, gata a mă duce când voi fi chemat să-mi fac datoria, cu cel mai profund respect vin a vă ruga să binevoiți a dispune să nu fiu clasificat ca parvenit, vagabond sau fără a-mi putea câștiga existența mea, a familiei și a plăti dările cerute către stat, județ sau comună, și a nu fi trecut în categoria celor ce urmează a fi trimiși în Transnistria, spre a-mi lăsa casa din mica copilărie, avându-mi aici toată familia mea, iar parte din frați au luat de asemenea parte pe front în războiul din 1941, și până în prezent nu am suferit nici o condamnățiune, neavând cazier asupra mea.

Apelez la bunătatea Domniei Voastre cu această justă rugămintă, rugându-vă să binevoiți a dispune ca atât eu cu soția și copii mei, cât și frații mei, Lupu Toader, Lupu Gheorghe, să rămânem pe loc în orașul Botoșani, și ne obligăm să respectăm în totul legile și regulamentele țării, plătind și impozitele ce servesc către stat, județ și comună, și a ne face datoria către Patrie și Tron atunci când vom fi chemați.

Să trăiți Domnule Prefect
Isache Lupu

25.9.1942
Botoșani

Domniei Sale, Domnului Prefect al Județului Botoșani

(Arh.St.Botoșani, Prefectura județului Botoșani, dos. 40/1942, f.14)

Domnule Prefect,

Subsemnatul Bogdan Gheorghe, legitim Sârbu, de profesiune muzicant, caporal în Regimentul 8 Roșiori, contig. 1933, domiciliat în Botoșani, strada Petru Maior nr. 9, cu cel mai profund respect vin a vă supune la cunoștința Domniei Voastre următoarele:

Am fost concentrat de la 10 iulie 1940, luând parte în războiul din 1941, luptând până la Kastronca pe malul Niprului, când am fost lăsat în concediu pentru a fi operat de hemoroizi. Sunt de meserie muzicant, înscris în Sindicatul Instrumentiștilor, Filiala Botoșani, plătind dările cerute către stat, județ și comună ca oricare cetățean român, avându-mi existența asigurată prin meseria de muzicant; am sub drapel astăzi 2 frați, și anume: Ioan Sârbu, depozit de Armament Român, și Toader Sârbu în Reg. 37 Infanterie B.T., iar Mihai Sârbu, contig. 1945, urmează a fi încorporat, iar Ilie Sârbu și Adela Sârbu minori. Ca unul ce mi-am făcut datoria către Patrie și Tron atunci când am fost chemat, gata oricând voi fi chemat să-mi fac datoria de cetățean român, cu cel mai profund respect vă rog să binevoiți a dispune să nu fiu clasificat, de a fi trimis în Transnistria, deoarece până în prezent nu am suferit nici o condamnățiune, nu sunt vagabond spre a nu-mi putea câștiga existența mea și a familiei, sunt născut și crescut în orașul Botoșani, atât eu cât și familia și părinții mei, și mă oblig a plăti toate dările către stat, județ și comună, ce mi se vor cere, și a-mi face datoria către Patrie și Tron ori de câte ori voi fi chemat.

Să trăiți Domnule Prefect

Bogdan Gh., leg. Sârbu

Botoșani, 25.9.1942

Domniei Sale, Domnului Prefect al Județului Botoșani

(Arh.St.Botoșani, Prefectura județului Botoșani, dos. 40/1942, f.15)

[înregistrat: 28 septembrie 1942]

Domnule Mareșal,

Subsemnații, caporal Alise Florea, Petre Nicolae și Muți Ioan, domiciliați în Giurgiu și răniți pe front în timpul campaniei în contra bolșevicilor, vă rugăm să binevoiți a lua în considerație prezenta plângere.

Subsemnații spoitori, domiciliați din vechime în orașul Giurgiu, cu familii, copii, domiciliu stabil, case, cu vite pentru lăptărit, ostași ai acestei țări, foști luptători care ne-am făcut datoria din prima zi până în momentul în care am căzut răniți în Rusia, astăzi ne vedem în situația de a fi trimiși în Transnistria

pentru a fi colonizați. Deoarece nu suntem vagabonzi sau nomazi, ci ne-am asimilat complet cu viața și comunitatea românească a orașului în care trăim, vrem să rămânem pe loc, ca cetățeni pașnici ai acestui oraș.

Vă rugăm să binevoiți a dispune să nu fim trimiși în Transnistria pentru toate sus arătatele motive.

Cu cel mai profund respect,

Caporal Alise Florea, fruntaș Muți Ioan, soldat Petre Nicolae

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 190/1942, f.101)

221

Domnule Prefect,

Subsemnatul Porumbică Petru, de profesie muzicant, contig. 1935, soldat în Reg. 6 Vânători, domiciliat în Botoșani, strada I. Creangă nr. 31, cu cel mai profund respect vin a vă supune la cunoștința Domniei Voastre următoarele:

Am fost concentrat de la sept. 1939, luând parte în războiul 1941 până la Odessa, când am fost rănit. Am pe fratele meu, Vasile Balahur, care de asemenea a luat parte în război, astăzi fiind pentru a doua oară pe front, luptând contra bolșevicilor. Atât eu, cât și el ne-am făcut datoria către Patrie și Tron, am plătit toate dărilor către stat, județ și comună ce ni s-au cerut, sunt înscris în Sindicatul Instrumentiștilor, Filiala Botoșani, sunt de origine etnică română, născut și crescut în orașul Botoșani, pentru care cu cel mai profund respect vă rog să binevoiți a dispune să nu fiu clasificat printre cei ce urmează a fi trimiși în Transnistria, obligându-mă a plăti toate dărilor către stat, județ și comună ce mi se vor cere, avându-mi existența asigurată prin meseria de muzicant, obligându-mă a-mi face și mai departe datoria către Patrie și Tron ori de câte ori voi fi chemat.

Să trăiți Domnule Prefect.

Porumbică Petru

Botoșani, 28.9.1942

(Arh.St.Botoșani, Prefectura județului Botoșani, dos. 40/1942, f.16)

Inspectoratul Regional de Poliție Alba Iulia
 Serviciul Poliției de Siguranță
 No. 32.231-S din 28 septembrie 1942

**Către Direcția Generală a Poliției
 Dir. Pol. Sig. București**

La ordinul domniei voastre no. 32952-S din 23 septembrie 1942, am onoare a înainta anexat tablouri nominale în dublu exemplar, pe poliții, cu situația Țiganilor evacuați din raza acestui inspectorat la data de 12 septembrie 1942.

Cu această ocazie raportăm că în aceste situații nu sunt trecuți caii și carurile romilor care s-au evacuat.

Inspector de Poliție
 Valeriu Popovici

Șeful Serviciului
 Stănilă Ioan

[ANEXĂ]

Inspectoratul de poliție „Mureș” Alba Iulia
 Serviciul Poliției de Siguranță

Situația numerică de Țiganii evacuați, centralizată pe poliții și inspectorat[1]

Nr. crt.	Poliția de pe raza căreia au fost evacuați Țiganii	Bărbați	Femei	Copii	Total	Obs.
1.	Chestura Alba Iulia	48	76	97	221	
2.	Chestura Sibiu	18	20	72	110	
3.	Poliția Blaj	4	8	6	18	
4.	Poliția Deva	25	26	62	113	
5.	Poliția Sighișoara	22	31	57	110	
6.	Poliția Turda	44	76	67	187	
	Total	161	237	361	759	

Inspector de Poliție
 Valeriu Popovici

Șeful Serviciului
 Stănilă Ioan

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 185/1942, f.71-72)

[1] Tabelul nominal în același fond, f.73-85.

România
 Inspectoratul Regional de Poliție Craiova
 No. 6549-C/1942 septembrie 30

Confidențial

Domnule Director General,

La ordinul dvs. nr. 32.952-S din 23 septembrie crt., am onoare a înainta alăturat, în dublu exemplar, următoarele lucrări:

a. Situația numerică a ȝiganilor evacuați din regiunea Inspectoratului de poliție Craiova, centralizată pe poliții și inspectorat.

b. Câte o situație numerică și un tablou nominal de ȝigani evacuați în Transnistria de pe raza Chesturii Poliției Craiova, Comisariatului de poliție Băilești și polițiilor T. Severin, Tg. Jiu, Slatina și Caracal[1].

Totodată raportăm că pe raza poliției orașului R. Vâlcea nu a fost nici un ȝigan care să fi îndeplinit condițiile pentru a fi evacuat în Transnistria.

Mai raportăm că nici un ȝigan din cei evacuați nu au luat cu ei animale și căruțe, ei fiind trimiși numai cu bagajul ce poate duce un călător în mod obișnuit, așa cum s-a dispus prin ordinele anterioare referitoare la trimiterea lor în Transnistria.

Inspector Regional
 [indescifrabil]

Șeful Serv. Sig.
 Marin Popescu

[ANEXĂ]

Inspectoratul Regional de Poliție, Craiova

Situația numerică de ȝigani evacuați din regiunea Inspectoratului de Poliție Craiova, centralizată pe poliții și Inspectorat

Poliția de pe raza căreia au fost evacuați	Bărbați	Femei	Copii	Total	Animale	Căruțe	Obs.
Chestura Craiova	82	90	225	397	-	-	
Comisariatul Băilești	46	41	127	214	-	-	
Poliția T. Severin	9	17	28	54	-	-	
Poliția Tg. Jiu	11	18	31	60	-	-	
Poliția Slatina	19	24	20	63	-	-	
Poliția Caracal	6	6	11	23	-	-	
Total	173	196	442	811	-	-	

Se certifică de noi exactitatea prezentului tabel.

Inspector Regional
 [indescifrabil]

Șeful Serv. Sig.
 Marin Popescu

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 185/1942, f.1-2)

[1] Lista nominală în același fond, f.4-26.

Inspectoratul Regional de Poliție Galați
 Serviciul Poliției de Siguranță
 Nr. 13.811-S

30 septembrie 1942

**Către Direcția Generală a Poliției
 Dir. Poliției de Siguranță, București**

La ordinul dvs. nr. 32.952 din 23 septembrie a.c., avem onoare a vă înainta alăturat tablouri nominale în dublu exemplar, pe poliții, cu situația Țiganilor evacuați din raza acestui inspectorat, întocmite conform ordinului dvs. de mai sus.

Alăturat se anexează și câte o situație numerică centralizată pe poliții și una pe inspectorat.

Director Regional de Poliție
 [indescifrabil]

Șeful Serviciului
 [indescifrabil]

[ANEXĂ]

Inspectoratul Regional de Poliție Galați

Situație numerică de Țiganii evacuați din raza acestui Inspectorat.

De unde sunt evacuați	Alți				Total	Animale	Vehicule
	Bărbați	Femei	Copii	membri			
Galați	47	54	85	-	186	15	14
Buzău	34	35	65	-	134	20	19
Rm. Sărat	20	28	30	-	78	21	10
Focșani	38	28	69	6	131	1	3
Tecuci	55	14	71	13	153	22	11
Bârlad	30	29	16	-	75	-	-
Total general	224	188	326	19	757	79	57

Se certifică de noi prezenta situație.

Șeful Serviciului Siguranței
 [indescifrabil]

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 185/1942, f.277-278)

[30 septembrie 1942]

Situația numerică a ȝiganilor evacuați din raza Inspectoratului Regional de Poliție Chișinău[1]

Categoria/Unitatea Polițienească	Bărbați	Femei	Copii	Total	Căruțe	Animale
Chestura Pol. Chișinău	3	2	-	5	-	-
Poliția orașului Ismail	8	13	23	44	-	-
Poliția orașului Orhei	-	-	-	-	-	-
Poliția orașului Soroca	-	-	-	-	-	-
Poliția oraș. Cetatea Albă	-	-	-	-	-	-
Poliția orașului Bălți	44	51	153	248	21	27
Poliția orașului Cahul	16	16	20	52	-	-
Poliția orașului Tighina	-	-	-	-	-	-
Poliția oraș. Chilia Nouă	1	1	-	2	-	-
Total general	72	83	196	351	21	27

Se certifică de noi exactitatea prezentei situații numerice.

Neamțu

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 185/1942, f.132)

[1] Nominal, lista cu ȝigani de pe raza inspectoratului de poliție Chișinău, în același fond, f.125-131.

[septembrie 1942]

Inspectoratul Jandarmi Iași

Legiunea Jandarmi Iași

Situație cu țigani, evreii, numărul vagoanelor și a gărzilor ce formează trenul E.7 [1]

Nr.	Formațiunea	Nr. țigani după ordin	Nr. real primit	Vagoane după ordin	Vagoane real primite	Nr. gărzi după ordin	Nr. gărzi real primite	Evrei	Obs.
1	L.J. Iași	255	339	7	7	9	8	-	1 v.
2	L.J. Botoșani	215	358	8	8	7	12	10	clasă
3	L.J. Dorohoi	161	152	4	4	6	5	1	
4	L.J. Baia	317	307	7	8	12	8	-	
5	L.J. Storojineț	64	72	2	2	3	2	-	
6	L.J. Neamț	70	100	2	2	3	3	8	
7	L.J. Bacău	139	70	4	2	6	4	-	
8	L.J. Vaslui	58	43	2	1	3	2	-	
9	L.J. Roman	129	93	3	3	5	5	4	
10	L.J. Fălciu	151	169	4	4	6	8	-	
11	L.J. Românași	-	5	-	-	-	-	-	
Total		1559	1708	44	41	60	61	23	

Se certifică de noi prezenta situație.

Com. L.J. Iași-Județ

Maior A. Alexandrescu

(Arh. St. București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 127/1942, f.255)

[1] Plecarea trenului a avut loc pe 16 septembrie.

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Siguranță

[septembrie 1942]

Situația trenurilor ce evacuează țigani nomazi

Nr.	Denumirea trenului	Distanța	Data, ora plecării	Data, ora sosirii	Total zile
1.	Tren E.3/tren nr. 4	București-Tighina	12.IX; 20,10	13.IX; 23,45	1
2.	Tren E.4/tren nr. 2	Pitești-Tighina	12.IX; 8,45	13.IX; 15,21	2
3.	Tren E.5/tren nr. 1	Timișoara-Tighina	13.IX; 9	15.IX; 13,58	3
4.	Tren E.6/tren nr. 3	Alba Iulia-Tighina	13.IX; 8	15.IX; 2,58	3
5.	Tren E.7/tren nr. 5	Iași-Tighina	14.IX; 22,55	15.IX; 8,56	1
6.	Tren E.8/tren nr. 6	T.Severin-Tighina	14.IX; 18,40	16.IX; 13,58	2
7.	Tren E.9/tren nr. 7	Alba Iulia-Tighina	15.IX; 21	17.IX; 20,34	2
8.	Tren E.10/tren nr. 8	Constanța-Tighina	15.IX; 10	16.IX; 12,31	2
9.	Tren E.11/tren nr. 9	Chișinău-Tighina	16.IX; 10	16.IX; 12,38	1

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 127/1942, f.366)

Inspectoratul Regional de Poliție Timișoara
Serviciul Poliției de Siguranță
No. 15.564-S/1942 octombrie 1

Secret

**Domnului Director General al Poliției
Dir. Pol. de Sig. București.**

La ordinul domniei voastre no. 32.952-S din 23 septembrie 1942, avem onoare a înainta alăturat în dublu exemplar tabel nominal[1] și situație numerică pe poliții despre țăgani evacuați în Transnistria de pe teritoriul urban din această regiune. În total au fost evacuați un număr de 56 țigani din orașele Oravița, Reșița, Beiuș și Lugoj.

Din orașele Timișoara, Lipova, Arad, Caransebeș și Orșova nu s-a evacuat nici un țigan.

Chestura Poliției Timișoara a predat Legiunii de Jandarmi Timiș-Torontal un număr de 73 țigani. Legiunea de jandarmi i-a triat și i-a lăsat pe toți liberi.

Poliția Oravița a predat Legiunii de Jandarmi Caraș un număr de 6 țigani. Legiunea de jandarmi, după triere, a evacuat numai 2 țigani.

Comisariatul de poliție Reșița a predat Legiunii de Jandarmi Caraș un număr de 31 țigani. Legiunea de jandarmi i-a triat și a evacuat dintre ei 16 țigani.

Inspector Regional de Poliție
Berescu Grigore

Șeful Serv. Pol. de Sig.
Comisar șef A. Lupuțiu

[ANEXĂ]

Inspectoratul Regional de Poliție Timișoara

Situația numerică despre țigani evacuați în Transnistria de pe teritoriul urban

No. curent	Județul	Orașul	No. capilor de familie	No. soțiilor	No. fiilor	No. fiicelor	Alte rude, membrii de familie	Obs.
1.	Caraș	Oravița	1	1	-	-	2	
2.	Caraș	Reșița	5	4	3	4	16	
3.	Bihor	Beiuș	5	2	4	3	17	
4.	Severin	Lugoj	6	2	5	5	21	
Total			17	9	12	12	56	

Inspector Regional de Poliție
Berescu Grigore

Șeful Serv. de Sig.
Comisar șef A. Lupuțiu

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 185/1942, f.167, 171)

[1] În același fond arhivistic, f.168-170.

229

România
Ministerul Afacerilor Interne
Direcția Generală a Poliției
Inspectoratul Reg. de Pol. București
No. 12.819-S/1942 octombrie 1

Confidențial

Direcția Generală a Poliției
Direcția Poliției de Siguranță

Avem onoare a vă înainta alăturat un număr de 10 tabele nominale în dublu exemplar cu situația țăganilor evacuați din regiunea acestui inspectorat, cuprinzând toate datele cerute cu ordinul dvs. no. 32.952 din 23 septembrie 1942.

Țiganii prevăzuți în tabelele anexate au fost evacuați fără animale și căruțe, ci numai cu bagaj de mână, cât au putut duce fiecare, afară de țăganii din Brașov, care la evacuare au luat cu ei 13 cai și 11 căruțe.

Anexăm și situația numerică centralizată pe inspectorat a țăganilor evacuați, cerută în același ordin de mai sus.

Inspector Regional
[indescifrabil]

Șeful Serviciului
[indescifrabil]

[ANEXĂ]

Tabel numeric de țigani evacuați în Transnistria, întocmit în conformitate cu ordinul Direcției Generale a Poliției no. 32.952/1942

Nr.	Autoritatea polițienească	Bărbați	Femei	Copii	Total	Cai	Căruțe	Obs.
1	Chestura Brașov	11	8	34	53	13	11	
2	Chestura Ploiești	33	38	98	169	-	-	
3	Poliția Târgoviște	9	4	16	29	-	-	
4	Poliția C-lung Muscel	-	1	-	1	-	-	
5	Poliția Pitești	246	282	479	1007	-	-	
6	Poliția Tr. Măgurele	119	138	369	626	-	-	
7	Poliția Giurgiu	4	13	17	34	-	-	
	Total	422	484	1013	1919	-	-	

Se certifică de noi.

Șeful Serv. Sig.
[indescifrabil]

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 185/1942, f.133-134)

230

Inspectoratul de Poliție Constanța
Serv. Poliției de Siguranță

Situația numerică a țăganilor evacuați din regiunea Inspectoratului de Poliție Constanța, pe poliții și categorii, întocmită conform ordinului Direcției Generale a Poliției no. 32.952-S din 23 septembrie 1942[1]

Nr.	Poliția care i-a evacuat	Bărbați	Femei	Copii	Animale	Căruțe	Obs.
1	Chestura Pol. Constanța	14	8	7	-	-	
2	Chestura Pol. Brăila	20	28	51	27	14	
3	Poliția Călărași	4	6	2	-	-	
4	Poliția Tulcea	33	41	102	-	-	
	Total general	71	83	162	27	14	

Se certifică de noi exactitatea prezentei situații numerice.

Șeful Serviciului de Siguranță
Petre Gheorghiu

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 185/1942, f.62)

[1] Tabloul nominal în Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 185/1942, f.54-61.

România

Confidențial

Inspectoratul Regional de Poliție Iași

Serviciul Poliției de Siguranță

No. 25.433/1942 octombrie 3

Domnule Director General,

La ordinul dvs. nr. 32.952-S. din 23 septembrie 1942, avem onoare a înainta alăturat:

1. Tabelele nominale întocmite în dublu exemplar, pe poliții, de țiganii evacuați în Transnistria de pe raza acestui inspectorat.

Poliția Huși n-a avut nici un țigan care să intre în prevederile ordinului dvs. de mai sus.

2. Situația numerică în dublu exemplar, pe poliții și centralizată pe inspectorat, pentru țiganii de la punctul 1.

Totodată raportăm că în raza inspectoratului nostru nu am avut țigani din categoria celor evacuați cu animale și căruțe.

Inspector regional,
Cosma Matei

Șeful Serv. de Sig.
Șt. Micle

[ANEXĂ]

Inspectoratul Regional de Poliție Iași

Situația numerică de țiganii evacuați din regiunea Insp. Reg. de Sig. Iași, întocmită conform ordinului nr. 32.952-S din 1942 septembrie 23

Nr. crt.	Poliția	Bărbați	Femei	Copii	Total	Obs.
1	Chestura Iași	87	122	113	322	Nu s-a evacuat cu animale sau căruțe.
2	Vaslui	5	2	1	8	
3	Botoșani	12	22	59	93	
4	P. Neamț	29	23	47	99	
5	Bacău	11	17	17	45	
6	Roman	9	9	31	49	
Total		153	195	268	616	

Se certifică de noi exactitatea prezentei situații.

Șef Serv. Sig. Com. adj
[indescifrabil]

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 185/1942, f.237-238)

Inspectoratul Jandarmi Craiova
Strada Sf. Gheorghe Nou no. 8
No. 771/8 oct. 1942

**Către Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei, Secția a III-a**

La ordinul dvs. nr. 152.196/1942, am onoare a raporta următoarele:

1. Legiunea Jandarmi Gorj, când a efectuat recensământul Țiganilor conform ordinului dvs. nr. 34.050 din 17 mai a.c., a trecut în categoria I (Țigani nomazi) și 3 familii de Țigani lingurari cu un număr de 75 membri, care nu aveau un domiciliu stabil, ci exercitând meseria de lingurari umblau prin județ, din comună în comună, și unde găseau lemn bun de lucru pe la diferiți proprietari se stabileau acolo pentru un an, doi, își făceau bordeie în pământ și stăteau până ce terminau lemnele de lucru, după care plecau în altă parte.
2. În aceeași situație a fost și numitul Ilie Bleșcău, care era căsătorit, avea copii și deci forma o familie aparte de sine stătătoare, fără să trăiască sub îngrijirea tatălui său, care avea domiciliul stabil în comuna Baia de Fier și la care s-a dus în prezent numitul Ilie Bleșcău, până ce i se stabilește situația lui, dacă pleacă în Transnistria după familie sau nu.
3. Când s-au evacuat Țiganii nomazi, recenzați în categoria I, la care era trecut și numitul Ilie Bleșcău, nu se dăduse nici un ordin ca cei mobilizabili sau mobilizați să nu fie evacuați, această dispoziție fiind dată la evacuarea Țiganilor din categoria II (nenomazi) și când operațiunea de evacuarea Țiganilor nomazi era terminată.
4. De altfel, numitul Ilie Bleșcău, chiar dacă nu trebuia trecut în categoria I, totuși intra în prevederile ordinului dvs. nr. 41.703 din 16 septembrie a.c., pe baza căruia s-a efectuat al treilea recensământ al Țiganilor așa-ziși semi-nomazi, el trăind în bordei și într-o stare de mizerie, munca lui fiind speculată de diferiți proprietari la care lucra.

Inspectoratul opinează ca și acesta să fie trimis în Transnistria după familia sa, odată cu cei recenzați pe baza ordinului dvs. nr. 41.703 din 16 septembrie a.c.

Inspector Jandarmi Craiova
Colonel Stroescu Ioan

Șeful Bir. 3 Poliție
Locot. A. Ciulescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. I, f.22)

Inspectoratul General al Jandarmeriei
 Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a
 No. 43.074/1942 octombrie 9

Secret

**Către Ministerul Afacerilor Interne
 Cabinetul Subsecret. de Stat**

La ordinul dvs. no. 17.369 Cab. din 28 septembrie 1942, referitor la raportarea datelor cerute prin ordinul no. 13.436 C.B.B.T. al Președinției Consiliului de Miniștri, trimis în copie[1], am onoare a vă raporta următoarele:

Până în prezent s-au evacuat 2 (două) categorii de țigani, și anume:

1. Țigani nomazi

Toți țiganii nomazi aflați în țară. Aceștia au fost evacuați fără nici o distincție, indiferent că unii dintre ei au fost mobilizați sau mobilizabili, deoarece trăiau în sălășe și nu se puteau despărți familiile componente.

Din această categorie s-au evacuat:

Bărbați.....	2352
Femei.....	2375
Copii.....	6714
Total.....	11.441

Operațiunea de evacuare a țăganilor nomazi a fost terminată până la 15 august 1942 și după această dată nu s-au mai evacuat decât cei ce s-au găsit a se fi sustras evacuărilor[2].

2. Țigani nenomazi (stabili)

Din această categorie de țigani nu s-au evacuat decât acei periculoși ordinii publice, și anume: criminalii și delicvenții, hoții de buzunare și din trenuri, cei ce trăiau numai din furt. Toți aceștia au fost evacuați cu familiile lor.

Au fost evacuați însă din această categorie numai cei nemobilizabili, deoarece acei care erau mobilizați nu au fost evacuați nici ei și nici familiile lor, după cum nu au fost evacuați nici familiile celor aflați la data evacuării mobilizați la vreuna din unitățile armatei.

Evacuarea s-a terminat pe data de 16 septembrie 1942, evacuându-se:

Bărbați.....	3187
Femei.....	3780
Copii.....	6209
Total.....	13.176

Toți aceștia au fost plasați în Transnistria prin îngrijirea Guvernământului care le-a dat posibilitate de muncă și de trai.

Evacuarea lor s-a făcut cu trenul, îmbarcându-se în 9 trenuri.

Dislocarea acestora s-a făcut de pe întreg cuprinsul țării, atât de pe teritoriul rural, cât și de pe cel urban.

În prezent, prin ordinul nr. 17.682 Cab. din 2 octombrie 1942 al Ministerului Afacerilor Interne, s-a dispus ca să se suspende alte evacuări până în primăvara anului 1943.

Având în vedere că prin recensământul întocmit se prevedea a se evacua un număr de 31.438 țigani nenomazi și având în vedere că s-au evacuat 13.176, rămâne că ar mai fi posibil a se evacua un rest de 18.262 țigani.

Față de restricțiunile impuse mobilizabililor și mobilizaților, care nu s-au evacuat, urmează că în cazul când se va aplica această regulă și pentru cei rămași, numărul acestora va fi cu mult mai mic.

Față de cele de mai sus, vă rugăm să binevoiți a dispune de urmare.

Inspector General al Jandarmeriei
General C.Z. Vasiliu

Șeful Serv. Jandarmeriei
Colonel C. Tobescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 126/1942, f.204-205)

[1] Ordinul nr. 13.436 C.B.B.T. al Președinției Consiliului de Miniștri către Ministerul Afacerilor Interne solicita informații cu privire evacuarea țiganilor în Transnistria: câți țigani s-au evacuat (bărbați, femei, copii); județele și localitățile de unde au fost dislocați; itinerariile de evacuare; câți țigani susceptibili de a fi evacuați au mai rămas în țară (pe localități) și data când vor fi evacuați (cf. *Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei*, dos. 126/1942, f.207).

[2] În ceea ce privește deportarea țiganilor nomazi, sursele arhivistice sunt destul de sărace. Operațiunea a început la 1 iunie 1942 – în baza ordinului Ministerului Afacerilor Interne nr. 1051 din 24 mai 1942 –, prin concentrarea țiganilor nomazi în reședințele de județ și trimiterea lor în Transnistria. Încă cu un an înaintea acestei acțiuni, prin Regulamentul nr. 36 al serviciului polițienesc pe teritoriul rural, la art.109, se impuseseră sarcini speciale în ceea ce privește țăganii nomazi, mai ales cu referire la supravegherea și controlul permanent al acestora, evidența numerică pe șatre, verificarea averilor, urmărirea deplasărilor și stabilirea traseelor etc (cf. „Monitorul Oficial”, nr. 166, p. I, din 16 iulie 1941). Așadar, la data începerii operațiunii de deportare, posturile locale de jandarmi ar fi trebuit să posede evidențe clare în ce privește numărul țiganilor nomazi, cifra prezentată în document fiind apropiată de cuantumul total al acestei categorii.

234

PROCES-VERBAL

Astăzi, anul 1942, luna octombrie, ziua 11.

Noi, locot. colonel Ioan Braia, ajutorul Inspec. Jand. Timiș, având în vedere ord. no. 3337 din 1 oct. 1942 al Insp. de Jandarmi Timiș, urmat după ord. no. 42.465 din 27 sept. 1942 al Insp. General al Jandarmeriei.

Astăzi, data de mai sus, am procedat la verificarea lucrării cu privire la țigani a Legiunii de Jandarmi Timiș-Torontal după cum urmează:

În conformitate cu ord. Insp. General al Jandarmeriei no. 38.137/1942 telegrafic cifrat, Legiunea de Jandarmi Timiș a propus pentru evacuare în Transnistria 346 țigani.

Conform ord. Inspectoratului General al Jandarmeriei no. 40.169/1942, Legiunea de Jandarmi Timiș-Torontal a trimis în Transnistria numai un număr de 78 țigani, rămânând ca urmare neevacuați un total de 268 țigani.

Procedând la controlul acestor țigani după actele existente la Legiune, am stabilit motivele de neevacuare cele arătate în dreptul fiecăruia din tabelul anexat la prezentul proces-verbal despre țiganii de mai sus. Aceste motive analizate, ele se împart în următoarele capitole:

I. Țigani reținuți intrând în categoria mobilizabililor și această categorie s-a creat în urma ord. no. 40.169/1942 al III, care prevede că țiganii destinați pentru evacuare să fie din nemobilizabili, expresie categorică care în ord. no. 38.137/1942 nu a fost prevăzută.

II. Este categoria „nu a fost condamnat”, calificativ creat la verificarea țiganilor înainte de a fi trimiși, când ei s-au prezentat cu certificat de la cazierul judiciar că nu au fost condamnați și deci a răsturnat bănuielile vagi și învinuirile fără probe după care s-au ghidat șefii de posturi când i-au raportat conf. ord. no. 38.137/1942.

III. Este categoria țiganilor în curs de executare a pedepselor, care prin forța lucrurilor trebuie să lăsați să-și isprăvească pedeapsa și de care noi, la executarea ord. no. 38.137/1942, nu puteam dispune.

IV. Cu calificativul „are avere” au fost luați în considerare țiganii înstăriți despre care se poate presupune până la proba contrarie că trăiesc din îndeletniciri cinstite, dar pe care șefii de posturi, din interpretare greșită a ordinelor primite, i-a raportat pentru evacuare.

V. Calificativul „are servicii în comună”, se înțelege ca hingher etc, deci de utilitate obștească și ocupație cu existență, care trebuia să se ia în considerare, greșind și aici șefii de posturi când au raportat.

VI. „Dispăruți sau lipsă de la domiciliu”, se înțelege acei țigani care în sezonul de vară pornesc în toate părțile țării cu diferite meserii sau comerț și se înapoiază numai vremelnic. Acești țigani fiind lipsă nu au putut fi triați și verificați pentru a se stabili dacă este caz de evacuare și ca urmare a trebuit să lipsească din numărul celor raportați.

VII. Constatarea cu boala surdo-mut justifică rămânerea pe loc, că acest țigan scos din mediul familiei, fără nici un sprijin, ar fi fost condamnat pieirii de la început, iar rămânerea lui pe loc nu lezează cu nimic ordinea publică din cauza tarurilor fizice ce le are.

Făcând o recapitulare numerică după categoriile de mai sus, reiese că Legiunea a reținut următorii țigani:

I. Mobilizabili (și familiile lor).....	76 persoane
II. Fără condamnări (idem)	14 persoane
III. În curs de execut. pedepsei (idem).....	6 persoane
IV. Cu avere (idem).....	6 persoane
V. Serviciu în comună (idem).....	2 persoane
VI. Bolnav surdo-mut.....	1 persoană
VII. Lipsă de la domiciliu (idem).....	163 persoane
Total.....	268 persoane

Procedând la luarea declarației, rezultă:

Mă numesc maior Peșchir Ioan, comandantul Legiunii Jd. Timiș-Torontal și declar:

Pentru executarea ordinului no. 38.137/1942 al Insp. General al Jandarmeriei am înaintat tabelele cu țiganii propuși pentru evacuare, în număr de 346, după datele raportate de șefii de posturi și șefii de secții.

Pentru executarea ord. no. 40.169/1942 s-au adunat toți țiganii din tabelă și găsiți pe teritoriu, procedând apoi pentru fiecare caz în parte la trierea lor, înainte de a fi îmbarcați.

Trierea am făcut-o personal, împreună cu ofițerul ajutor al Legiunii și am găsit cu această ocazie că nu toți care erau trecuți în tabele pentru evacuare urmează a fi evacuați, fiindcă șefii de posturi, dintr-o aversiune față de țigani sau greșita interpretare a ordinului de întocmire a tabelelor, au trecut și pe acei care nu erau în categoria de a fi evacuați. Astfel am găsit:

Mobilizabili pe care i-am verificat după livretul de serviciu militar și ordinele de chemare, care conform ord. trebuiau să rămână acasă.

Necondamnați, care trăiesc prin muncă și nu sunt povară pe seama comunelor, după cum specifică ord. I.G.J. no. 34.050/1942 inițial. Verificarea s-a făcut cu șefii de posturi, care erau prezenți cu oamenii lor și cu certificate de la cazier că nu au suferit condamnări.

În executarea pedepselor, care nu s-au prezentat până când nu-și vor execută pedeapsa.

Cu avere și care deși trecuți la categoria cu indicii că ar trăi și din furturi, nefăcându-se dovada furturilor cu probe, iar pe de altă parte având situație, care nu-l face să rămână în sarcina comunei, au fost lăsați de asemenea acasă.

Serviciul în comună justifică de necesitatea în interesul salubrității publice și dovediți cu acte de la primărie.

Lipsa de la domiciliu; țiganii din județul Timiș pleacă primăvara în Vechiul Regat, unde își câștigă existența cu comerțul ambulant și diferite meserii, și care erau plecați la data executării ordinului.

Totodată, mai declar că mai toți acești țigani, care au rămas din categoriile de mai sus, aveau unul sau doi copii pe front.

Trierea făcută personal de mine cu rezultatele de mai sus a avut în vedere o justă încadrare în spiritele ordinelor existente.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau și semnez.

Maior,
Peșchir Ioan

Drept care am încheiat prezentul proces-verbal spre cele legale.

Ajut. Insp. Jand. Timișoara
Lt. colonel Ioan Braia

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 126/1942, f.221-222)

România
Ministerul Afacerilor Interne
Direcțiunea Generală a Poliției
Nr. 3072/1942 octombrie 12

Detașamentul de poliție Ocnele Mari
Către Direcțiunea Generală a Poliției. Direcțiunea Poliției Judiciare

În referire la ordinul circular nr. 17.503/88.738 J. din 21.9.1942, avem onoare a vă raporta următoarele:

În circ. noastră ni s-au ivit mai multe cazuri de furturi săvârșite de țigani, care se ocupă mai mult cu furturile prin trenuri și din casele părinților lor când nu pot să dea lovituri în altă parte.

Acestor indivizi, conform ordinului de mai sus, am voit să le întocmim acte pentru a fi trimiși în lagărul de țigani din Transnistria, dar am fost opriți de către d-l secretar al poliției R. Vâlcea, arătându-ne că numai justiția poate ordona acest lucru după ce vor fi judecați.

Cu onoare vă rugăm să binevoiți a ne lămuri dacă infractorii ce cad în prevederile acestui ordin trebuie trimiși justiției, care trebuie să dispună deportarea lor, sau se exercită de noi pe cale administrativă.

Șeful detașam. de poliție
Comisar [indescifrabil]

Șeful Biroului Ad-tiv
Comisar aj. I. Stănescu

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 190/1942, f.109)

Ordinul Ministerului Afacerilor Interne nr. 4635 din 14 octombrie 1942

Către Direcția Generală a Poliției

Urmare hotărârii Consiliului de Miniștri, binevoiți a cunoaște că până la noi dispoziții nu se mai ridică și nu se mai trimit evrei în Transnistria, din cei ce au fost trecuți pe tabele ca activanți comuniști sau au cerut repatrierea în U.R.S.S., ori sunt trecuți pe tabele de Cercurile de recrutare, Comandamente teritoriale sau Marele Stat Major, ca contravenienți la munca de folos obștesc.

Veți binevoi a verifica actele și datele ce aveți asupra evreilor activanți în prezent în mișcarea comunistă și care prezintă un pericol pentru siguranța de stat.

Pentru aceștia se vor cere Ministerului de Interne, cu justificarea respectivă, internarea într-un lagăr, intervenire pe baza căreia acest departament va decide internarea, precum și repartizarea lor în lagărul Tg. Jiu sau Vapniarka în Transnistria. Ei vor fi trimiși în conformitate cu normele ce vă vom indica.

De asemenea, nu se mai trimit nici o categorie de țigani în Transnistria, fie rămași dintre cei nomazi, fie dintre cei cu cazier judiciar[1].

Totuși, pentru țișanii neevacuați, care prin prezența lor prezintă un pericol contra ordinii publice, veți binevoi a cere ministerului evacuarea lor, care se va executa după normele indicate mai sus.

Dispozițiile prevăzute în ordinul de față nu împieteză asupra dreptului ce acest departament are, de a ordona internarea în lagăr – în condițiile de până acum – a tuturor indivizilor care se fac culpabili de fapte ce vin în atingere cu ordinea publică și siguranța statului.

Ministru Subsecretar de Stat
General de Corp de Armată
C.Z. Vasiliu

Director de cabinet
Loc. col. magistrat
Al. Mădărjac

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 190/1942, f.27; un document identic și în fondul Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 121/1942, f.337-338)

[1] Decizia de a nu se mai face deportări a fost luată în ședința Consiliului de Miniștri din 13 octombrie 1942 (cf. „Timpul”, VI, 1942, nr. 1954, 16 oct., p.3).

237

14 octombrie 1942

Domnule Mareșal

Subsemnatul, soldat Stoica Zoltán, din Batalionul 14 Vânători de Munte, invalid de război, clasat cu 80% (optzeci), având lipsă membrul inferior stâng, 1/3 sup. a coapsei, prin amputație, cu domiciliul în comuna Sebeș-Alba, județul Alba Iulia.

Actualmente sunt internat în spitalul Z.G. 327 ortopedic București. Soția mea a fost trimisă cu primul transport de la Sebeș-Alba în Transnistria, se numește Eva Stoica.

Vă rog călduros să binevoiți a da dispozițiuni ca soția mea să fie trimisă înapoi în țară, eu fiind invalid de război[1].

Cu deosebit respect
Stoica Zoltán
Spitalul 327, str. Traian 17. București

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 195/1942, f.122)

[1] În urma investigației întreprinsă de poliția din Sebeș, soția lui Stoica Zoltán plecase de bunăvoie în Transnistria cu concubinul ei, Stoica Ion, zis Iobăgău (*Ibidem*, f.121; o copie a documentului de față și în *Ibidem*, dos. 190/1942, f.151).

România
Ministerul Afacerilor Interne
Direcțiunea Generală a Poliției
Inspectoratul Reg. de Poliție București
No. 13.658-S/1942 octombrie 15

Confidențial

Direcția Generală a Poliției
Direcția Poliției de Siguranță

Avem onoare a vă raporta rezultatul ordinului dvs. no. 34.166 din 2 octombrie a.c.

Chestura Ploiești raportează că au fost evacuați în Transnistria un număr de 169 țigani, dintre care 33 bărbați, 38 femei și 98 copii[1].

Organele Chesturii au predat Legiunii de Jandarmi Prahova pe toți țiganii în ziua de 13 septembrie a.c. ora 12 a.m. în gara Ploiești Sud și apoi au fost îmbarcați în 3 vagoane C.F.R. cu destinația Inspectoratul de gardieni Tiraspol.

Primăria municipiului Ploiești, la intervenția Chesturii, a dat fiecărui țigan mâncare rece pe 5 zile, întrucât nu aveau ce mânca. Nu li s-a permis să ia decât bagaje de mână și strictul necesar, iar averea mobilă și imobilă a țiganilor evacuați s-a inventariat și predat cu proces-verbal Oficiului Național de Românizare Ploiești.

Chestura Brașov a predat Legiunii de Jandarmi un număr de 53 țigani: 9 bărbați, 10 femei și 34 copii. Evacuarea s-a făcut conform ordinelor și nu s-a întâmpinat nici o greutate cu ocazia acestor operațiuni.

Poliția Tr. Măgurele a evacuat un număr total de 540 țigani de pe raza orașului Tr. Măgurele, Alexandria, R[oșiorii] de Vede și Zimnicea. Din cei 540 țigani evacuați de pe teritoriul urban al județului Teleorman au fost: 103 bărbați, 117 femei și 320 copii[2].

În ziua de 5 septembrie a.c., a avut loc la Legiunea de jandarmi Teleorman o consfătuire la care au luat parte comandantul Legiunii, șefii de secție, delegații Pol. Tr. Măgurele și comisariatelor din județ. Cu această ocazie s-a stabilit ca țiganii să fie îmbarcați din gara Tr. Măgurele în ziua de 11 septembrie a.c.

În legătură cu primăria orașului Tr. Măgurele s-a hotărât ca stadionul sportiv al comunei să fie loc de adunare și de adăpostire al țiganilor, care a avut loc cu 24 ore înainte de îmbarcare.

Legiunea de Jandarmi a dat personalul necesar pentru ca împreună cu echipele de polițiști să poată face strângerea țiganilor în condițiile cele mai bune. În ziua îmbarcării Legiunea de jandarmi a distribuit fiecărui țigan pâine pentru 4 zile.

Dificultăți s-au ivit cu ocazia îmbarcării în dimineața zilei de 11 septembrie a.c., deoarece vagoanele, care se destinaseră în acest scop, au fost insuficiente față de numărul țiganilor. Cu multă greutate au fost îmbarcați în cele 8 vagoane aprobate de organele C.F.R.-ului. Averea mobilă și imobilă rămasă a fost predată Oficiului C.N.R. cu proces-verbal.

Poliția orașului Pitești raportează că de comun acord cu Prefectura jud., Garnizoana Pitești și Legiunea de Jandarmi Argeș s-a procedat în noaptea de 10/11 septembrie a.c. la evacuarea a 1002 țigani: 275 bărbați, 319 femei și 408 copii, prevăzuți în tabele întocmite din timp. Legiunea de Jandarmi a mai evacuat încă 5 țigani, care au cerut să fie și ei trimiși cu ceilalți[3].

S-au întocmit echipe de polițiști sub conducerea unui ofițer de poliție și cu concursul armatei au început evacuarea la ora 1 noaptea și a durat până dimineața la ora 7. În timpul operațiunii de evacuare unii au fugit, însă organizându-se razii pe tot teritoriul orașului, toți care s-au sustras evacuării au fost prinși, predați organelor Legiunii de Jandarmi și imbarcați. Operația evacuării s-a făcut în liniște, în timpul nopții, fără să fi avut loc vreun incident.

Poliția Târgoviște a predat în ziua de 11 septembrie a.c., la ora 18, Legiunii de Jandarmi Dâmbovița un număr de 8 bărbați, 4 femei și 12 copii, în total 24 țigani.

În ziua de 12 septembrie a.c., la ora 6 dimineața, la trenul de persoane Târgoviște-Titu s-au atașat 4 vagoane de marfă închise, în care au fost imbarcați toți țiganii. Evacuarea s-a efectuat în perfectă ordine.

Poliția Giurgiu a predat Legiunii de Jandarmi Vlașca pentru evacuare 4 bărbați, 13 femei și 15 copii, în total 32 țigani[4].

Ca și la Pitești, organele Legiunii de Jandarmi Vlașca au evacuat în plus 2 țigani, care s-au ținut de convoi, solicitând să fie trimiși și ei, fiindcă nu au pe nimeni.

Pentru ușurarea evacuării, țiganii au fost ridicați cu 24 ore înainte și ținuti în arestul Poliției, iar în dimineața zilei de 11 septembrie a.c. au fost predați Legiunii de Jandarmi Vlașca. Bunurile mobile și imobile ale acestora au fost inventariate și predate cu proces-verbal administratorului Oficiului de Românizare Giurgiu.

Poliția orașului Câmpulung Muscel a predat Legiunii de Jandarmi Muscel numai o singură țigancă[5].

În toată regiunea acestui inspectorat evacuarea s-a făcut în condiții optime, și fără nici un incident.

Inspector Regional
[indescifrabil]

Șeful Serviciului
[indescifrabil]

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 190/1942, f.42-43)

[1] Tabelul nominal în *Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției*, dos. 185/1942, f.137-139.

[2] În același fond arhivistic (dos. 190/1942, f.236-238) se află un tabel nominal cu romii de pe teritoriul urban al județului Teleorman, care aveau caziere polițienești sau judiciare, cu adresă, profesie, vârstă, natura delictului și membrii de familie.

[3] Tabelul nominal în *Ibidem*, dos. 185/1942, f.143-151, 309-317.

[4] Tabelul nominal în *Ibidem*, dos. 185/1942, f.142, 319. Cifra din tabel este 34.

[5] Deși a fost evacuată numai o persoană, poliția acestui oraș a întocmit un tabel cu romii ce aveau cazier, în număr de 22 persoane (*Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției*, dos. 190/1942, f.235).

15 octombrie 1942

Domnule Mareșal

Subsemnatul, Grant Balotă, concentrat, având 4 copii minori, cu lacrimi în ochi și în genunchi vin a vă ruga următoarele:

Prin luna iulie 1942, fiica mea Lenuța Grant Balotă, în etate de 17 ani, ducându-se la mătușa sa în Ploiești, a fost ridicată de autorități și trimisă împreună cu un convoi de țigani din Craiova în Transnistria. Fiica mea era căsătorită nelegitim cu Georgescu B. Ion, care și el făcea parte din convoi împreună cu mama sa Lenuța B. Ion.

Pentru completa identificare, menționez că tot în acest convoi se mai aflau și muncitorii țigani: Constantin Mezu Sîrdam, Iorgu Mezu Sărdan și Titeș Bota.

Cu lacrimi în ochi, vă rog în genunchi, D-le Mareșal, a da ordin să fie pusă în libertate fiica mea Lenuța Grant Balotă și soțul său, întrucât ei munceau pe lângă casa mea, fiind serioși și neavând absolut nici o vină[1].

Să trăiți Domnule Mareșal.

Grant Balotă

Strada Școlii Intrarea G. M. 52

Comuna Herăstrău, București

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 195/1942, f.69)

[1] În urma anchetei a rezultat că concubinul Lenuței Balotă fusese condamnat pentru mai multe furturi, fapt pentru care a fost propus la evacuare. Însă cu puțin timp înainte, cei doi au încercat să se sustragă, plecând spre Ploiești. În aceste condiții, Direcția Poliției de Siguranță nu-și dă avizul pentru readucerea lor. O copie a cererii de față și în *Ibidem*, dos. 190/1942, f.165).

[15 octombrie 1942]

Domnule Mareșal,

Subsemnatul Gheorghe Ioniță din Ploiești, str. Valter Măcăineanu nr. 23, am onoare a aduce la cunoștința dvs. următoarele:

Sunt om bătrân în etate de 63 ani, am fost postat în războiul din anul 1913-1916, neavând nici o pedeapsă la activul meu, neavând nici soție decât o singură fiică, care are 5 băieți și care a fost trimisă în Transnistria, iar doi dintre acești copii fiind gemeni, urmând a fi acum încorporați. Singurul meu ajutor îl aveam de la fiica mea și de la copiii săi. Greșeala a fost că fiica mea trăind în concubinaj cu un oarecare Gheorghe, care a avut cazier, a fost luată și ea din

greșeală, și deci vă rog D-le Mareșal a dispune ca fiica mea împreună cu nepoții mei să se dea dispoziție să fie trimiși înapoi, căci altfel eu rămân muritor de foame, neavând nici cine mă îngriji. Ginerele meu adevărat este mort, cu acesta trăind doar în concubinaj, nefiind legitim.

Cu distinsă stimă
Gheorghe Ioniță

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 190/1942, f.154)

241

Copie

Domnule Ministru[1],

Subsemnatul Ciurariu Ioan, zis Burenci, locuitor din comuna Reșița, strada Lent II, județul Caraș, cu supunere vin înaintea Domniei Voastre a vă ruga ca să binevoiți a dispune să se revină asupra internării în lagărul din Transnistria a surorii mele Cărăaci Maria Ghizela și a copilului meu Căldăraș Iosif, zis Lici, care în ziua de 11 septembrie 1942 au fost trimiși în convoi și cu alți țigani în lagărele din Transnistria.

Cererea mea o bazez pe următoarele motive:

Sora mea, ca și copilul, arătați mai sus, în Reșița s-au bucurat de o purtare bună, nefiind niciodată condamnați, urmăriți ori cercetați pe la vreo autoritate polițienească pentru furt sau alte fapte penale și credem că eronat poliția din Reșița i-a trimis cu alți țigani infractori spre internare într-un lagăr din Transnistria.

Supunând cunoștințelor Dvs. cele de mai sus, vă rog cu supunere D-le Ministru a permite surorii și copilului meu reîntoarcerea lor la domiciliu spre a putea întreține pe cei 2 părinți ai noștri în etate de peste 60 ani, deoarece eu în prezent sunt mobilizat și îmi fac datoria către Patrie.

Supus la ordine
Ciurariu Ioan, zis Burenci

Reșița, la 15 octombrie 1942

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 190/1942, f.148)

[1] Ministrul Afacerilor Interne.

Regia Autonomă a Căilor Ferate Române
Nr. 332/387

Direcțiunii Generale a Polițiilor. Loco

Avem onoare a vă aduce la cunoștință: Șefii atelierelor noastre ne raportează că toți meseriașii și lucrătorii de origine etnică țigani, care lucrează în aceste ateliere, au fost avizați de organele polițienești sau de posturile de jandarmi din raza municipiului și suburbane că potrivit dispozițiilor date de guvern urmează a fi trimiși în Transnistria.

Cum majoritatea acestora sunt meseriași bine calificați, în special în meseria de fierari, unde sunt aproape de neînlocuit, iar pe de altă parte în împrejurările actuale, față de mărirea producției și a lipsei acute de personal (meseriași și lucrători) – lipsă care ne-a obligat să intervenim chiar la M.St.Major pentru demobilizarea unui însemnat număr de personal C.F.R. mobilizat –, trimiterea lor în Transnistria ar produce un gol prea mare, care ar lăsa urme adânci în realizarea programului impus, mai ales că în atelierelor din București (Grivița-Vagoane, București Triaș, Inspectia Formării Trenurilor etc.) numărul lor se ridică la circa 150 de meseriași și lucrători.

Considerând pe de altă parte că majoritatea acestora fac parte ca personal în cadre, cu drepturi câștigate pentru pensie, pe baza vechimii lor în serviciu, și că numai foarte puțini sunt temporari, că sunt mobilizați la lucru în ateliere pe baza Decretului-lege de militarizare, că sunt elemente de ordine, disciplinate, și care aduc un aport deosebit în realizarea producției de război.

Avem onoare a propune, cu rugămintea ca în cazul când hotărârea guvernului cu privire la țigani ar permite lăsarea lor pe loc, să binevoiți a interveni să fie lăsați mai departe la C.F.R., în situația de mobilizați la lucru, în care scop urmează să se dea și cuvenitele ordine.

București, 16 octombrie 1942

Director General C.F.R.
[indescifrabil]

Directorul Atelierelor C.F.R.
[indescifrabil]

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 190/1942, f.72)

România
Inspectoratul Regional de Poliție Iași
Serviciul Poliției de Siguranță
Nr. 25.667/1942 octombrie 16

Confidențial

Domnule Director General,

La ordinul dvs. nr. 34.166-S din 2 octombrie 1942, avem onoare a vă raporta mai jos modul în care a decurs în regiunea acestui inspectorat evacuarea Țiganilor în Transnistria.

La Iași, începând din dimineața zilei de 11 septembrie a.c. s-a procedat la ridicarea tuturor Țiganilor evacuabili și predarea lor la școala evreiască din strada Aron Vodă nr. 5, în seama unei gărzi instituită în acest scop. Paralel cu această operație s-a ordonat și inventarierea bunurilor mobile și imobile, care s-au predat în custodie cu proces-verbal Oficiului local de Românizare.

Predarea Țiganilor Legiunii de Jandarmi Iași pentru evacuare s-a făcut în dimineața zilei de 13 septembrie a.c. orele 6, pe bază de tabele nominale întocmite în dublu exemplar, însoțite de proces-verbal, evacuându-se un total de 322 Țigani[1].

La Bacău s-a evacuat un număr de 45 Țigani din cei nemobilizabili și periculoși ordinii publice și siguranței statului[2]. Din numărul de mai sus nu au putut fi evacuați la data de 13 septembrie a.c. un număr de 11 Țigani. În plus s-a evacuat un număr de 10 Țigani din categoria celor care au cerut ulterior să plece în Transnistria de bună voie și din cei eliberați din închisori. Totodată raportăm că în afară de Țiganka Nițoiu Maria, care nu a putut fi găsită, bănuindu-se că și-ar fi dat un nume fals, alți Țigani din categoria celor evacuabili nu au mai rămas de evacuat.

La Botoșani, încă din noaptea de 11 spre 12 septembrie a.c. organele polițienești au procedat la ridicarea familiilor Țiganilor care urmau să fie trimiși în Transnistria și au fost adunați la școala evreiască din strada Griviței, de unde apoi au fost predați Legiunii de Jandarmi Botoșani cu procese-verbale încheiate în dublu exemplar. Acești Țigani, deși după tabelele înaintate anterior erau în număr de 77, între care intrau și cei de la Hârlău, totuși la ridicarea lor s-a mai adăugat un număr de 25 Țigani de la Hârlău, veniți din alte părți la rudele lor din Botoșani, totalizându-se în felul acesta un număr de 93 de Țigani[3]. Averile mobile și imobile ale Țiganilor evacuați au fost inventariate și date în primirea Centrului Național de Românizare.

La Vaslui, în dimineața zilei de 13 septembrie a.c., întreg personalul polițienesc, cum și delegatul Oficiului Național de Românizare din acea localitate, s-au prezentat la locuințele Țiganilor, de unde i-au ridicat și trimis oficiului polițienesc. De asemenea, s-a procedat la inventarierea averii mobile și imobile ale acestora, care cu procese-verbale în dublu exemplar a fost predată Oficiului Național de Românizare.

La Piatra Neamț, în ziua de 9 septembrie a.c., s-au strâns țiganii, în număr de 99, ce urmau să fie evacuați, și au fost trimiși sub pază într-un lagăr special improvizat, procedându-se la inventarierea averii mobile și imobile. Această avere s-a predat cu procese-verbale în custodia Oficiului local de Românizare.

În ziua de 13 septembrie a.c. s-a făcut predarea țăganilor din Piatra Neamț și Tg. Neamț, Legiunii de Jandarmi Neamț. Cum majoritatea nu aveau hrană și nici bani cu ce să și-o procure, Legiunea de Jandarmi Neamț, în conformitate cu ordinele primite, a dat fiecărui țigan câte 5 porții de pâine pentru 5 zile.

La Roman, în ziua de 13 septembrie a.c., organele polițienești împreună cu delegații Oficiului Național de Românizare au adunat toți țăganii ce aveau să fie evacuați în Transnistria, întocmindu-li-se inventariile de bunurile mobile și imobile, care cu procese-verbale au fost predate Oficiului Național de Românizare din acea localitate. În total au fost evacuați în Transnistria un număr de 49 țăgani.

Polițiile Huși și Fălticeni nu au avut de evacuat în Transnistria nici un țigan din categoriile mai sus amintite.

Evacuarea țăganilor, în regiunea acestui Inspectorat, a decurs în liniște, neînregistrându-se nici un incident, rămânând pe loc numai țăganii mobilizabili și familiile lor.

Inspector Regional
I. Cuptor

Șeful Serv. de Siguranță
Șt. Micle

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 190/1942, f.74-76)

[1] Tabelul nominal cu țăganii evacuați din Iași la 13 septembrie, în *Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției*, dos. 185/1942, f.239-246.

[2] Tabelul nominal cu țăganii evacuați din Bacău la 13 septembrie, în *Ibidem*, f.253.

[3] Nominal, acești țăgani se găsesc în *Ibidem*, f.247-248. Ei au fost evacuați la 14 septembrie.

244

România
Ministerul Afacerilor Interne
Direcțiunea Generală a Poliției
Direcțiunea Poliției de Siguranță
No. 38.322-S/17 octombrie 1942

Confidențial

**Ministerului Afacerilor Interne
Subsecretariatul de Stat al Polițiilor**

Am onoare a raporta că în ziua de 7 octombrie a.c. și-au făcut apariția pe teritoriul orașului R[âmnicu] Sărat 94 țăgani nomazi, spoitori, care în mod obișnuit iarna se stabilesc în acel oraș, în diferite case de pe străzile mărginașe, pe care le închiriază, fapt pentru care în anii trecuți au fost înscrși la Cartea de imobil și Biroul populației, eliberându-li-se buletine de înscriere. Acești țăgani, atât la data recensământului țăganilor nomazi, cât și la data evacuării lor, nu se găseau pe teritoriul orașului R. Sărat.

Legiunea de jandarmi locală, la care s-a intervenit de către poliția R. Sărat pentru trimiterea lor în Transnistria, a făcut cunoscut că nu poate face aceasta fără ordinul Inspectoratului General al Jandarmeriei.

Față de cele de mai sus, vă rugăm să binevoiți a dispune[1].

Director General
[indescifrabil]

Director
[indescifrabil]

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 190/1942, f.41)

[1] Prin adresa nr. 49.341-S din 5 decembrie 1942, directorul general al poliției, col. N. Diaconescu, comunică decizia ministerului de a nu fi evacuați cei 94 de țigani menționați în document (cf. *Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției*, dos. 195/1942, f.29, 31, 32).

245

România
Ministerul de Interne
Poliția Municipiului Iași
No. 18.575/1942 octombrie 18

Confidențial

**Către Direcțiunea Generală a Poliției
Direcția Poliției de Siguranță**

La ordinul dvs. nr. 35.520-S din 8 octombrie 1942, Maria Vasiliu a fost ridicată pentru a fi evacuată în Transnistria, întrucât intra în categoria țăganilor evacuabili, fiind țigancă, care nu avea alt mijloc de existență decât proxenetismul și exploatarea prostituției, cu care se ocupă de 10 ani.

Cu ocazia măsurilor de evacuare, a făcut dovadă că este pensionară, luându-și angajamentul că desființează și bordelul clandestin ce-l ținea, angajament ce l-a executat, motiv pentru care a fost lăsată pe loc.

În consecință, reclamația este fără obiect, iar teama că va fi evacuată mai târziu este nejustificată, deoarece conform ultimilor ordine internarea în lagăre a țăganilor nu se poate face din inițiativa noastră, ci de către Ministerul Afacerilor Interne, pe bază de rapoarte întemeiate și bine motivate.

Chestorul Poliției Iași
[indescifrabil]

Șeful Bir. Pol. Sig.
Comisar A. Zglobiu

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 190/1942, f.103)

România
Ministerul Afacerilor Interne
Direcțiunea Generală a Poliției
Direcțiunea Poliției de Siguranță
No. 38.482-S/19 octombrie 1942

Confidențial

**Ministerului Afacerilor Interne
Cabinetul d-lui Subsecretar de Stat**

În ordinul dvs. nr. 4349 Cab. din 5 octombrie 1942, am onoare a vă raporta următoarele:

Prefectura județului Dâmbovița a solicitat la 21 septembrie 1942 poliției orașului Târgoviște numărul ȝiganilor din acel oraș. Poliția Târgoviște a dispus efectuarea unui recensământ al ȝiganilor[1], comunicând rezultatul susmenționatei prefecturi, care la 30 septembrie 1942 a înaintat poliției copie de pe adresa nr. 46/1942 a primăriei orașului Târgoviște.

Considerând că adresa nr. 46/1942 a primăriei orașului Târgoviște a fost făcută de către dl. primar Lazăr D. Petrescu cu scopul de a-și crea anumite simpatii printre ȝigani, și cum adresa în cuprinsul ei nu avea nici un temei de adevăr în afară de acela al unei nedrepte calomnii, poliția Târgoviște a cerut prefecturii județului ca primăria orașului Târgoviște – dl. Lazăr Petrescu – să arate cazuri concrete și să indice persoane pentru a putea proceda la cercetări.

Necomunicându-se nimic până la data de 9 octombrie a.c., s-a revenit în același sens la prefectura județului, dar până în prezent nu au primit nici un rezultat.

Recensământul a avut ca bază nu „culoarea” și nici nu a fost făcut „defectuos și neomenos”, de asemenea nu li s-a pus în vedere ȝiganilor că vor fi evaluați, din contră, li s-a arătat că recensământul este cerut de prefectură și că cei care au trebuit să plece au plecat la 11 septembrie a.c.

Față de cele de mai sus, vă rugăm să binevoiți a dispune măsuri pentru a obliga pe dl. primar al orașului Târgoviște – Lazăr Petrescu – să-și dovedească acuzațiile, iar în caz contrar să fie sancționat pentru calomnia adusă unei instituții de stat.

Director General
[indescifrabil]

Director
[indescifrabil]

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 190/1942, f.46)

[1] În *Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției*, dos. 190/1942, f.241-242, se află tabelul nominal cu ȝiganii din raza poliției de reședință Târgoviște, întocmit în baza ordinului Inspectoratului Regional de Poliție București, cu nr. 12.415 din 26 septembrie 1942. Lista înregistrează un număr de 46 ȝigani, din care 41 aveau domiciliul în Târgoviște, iar 5 în Găești.

România
Ministerul Afacerilor Interne
Direcțiunea Generală a Poliției
Direcțiunea Inspectoratului Reg. de Pol. București
No. 14.077-S/1942 octombrie 19

Confidențial

Direcțiunii Generale a Poliției
Direcția Poliției de Siguranță

Avem onoare a vă raporta:

Cu ordinul dvs. nr. 36.979 din 14 octombrie 1942 ni se face cunoscut că s-a aprobat în principiu cererea ȝiganilor din Alexandria de a pleca în Transnistria pe cont propriu și de a li se da o adresă către Inspectoratul de Jandarmi Transnistria.

Avem onoare a vă ruga să binevoiți a dispune să ni se comunice dacă față de dispozițiile ordinului dvs. nr. 38.091 din 15 octombrie 1942, de a nu se mai trimite nici o categorie de ȝigani în Transnistria, se mai menține dispozițiile din ordinul nr. 36.979/1942 privind pe ȝiganii din Alexandria.

Inspector regional
[îndescifrabil]

Șeful serviciului
D. Brăescu

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 190/1942, f.48).

România
Ministerul Afacerilor Interne.
Direcțiunea Generală a Poliției
Inspectoratul Reg. de Pol. București
Nr. 14.336-S/1942 octombrie 19

Confidențial

Direcțiunii Generale a Poliției
Direcția Poliției de Siguranță

La ordinul dvs. nr. 37.785 din 13 octombrie a.c., poliția orașului Pitești raportează că următorii ȝigani evacuați au fugit din Transnistria și s-au refugiat pe teritoriul aceluia oraș:

- Călin Dumitru zis Milan, cu Aurica soție și doi copii cu același nume Gheorghe. Susnumitul trăia înainte de evacuare din meseria de giambaș și din jupuitul pieilor de la caii care mureau. Posedă cazier pentru complicitate la furt, însă nu a fost condamnat. În prezent nu are nici o meserie precisă.
- Dincă Gheorghe cu Eugenia soție, de meserie potcovar. În prezent trăiește din aceeași meserie, nu a fost urmărit pentru fapte penale.

– Rădulescu Tudor cu Maria soție, Valeria, Smaranda, Ioana și Costică copii, de meserie birjar. În prezent trăiește din meseria de căraș. Nu a fost urmărit pentru fapte penale.

Față de dispozițiunile ordinului dvs. de mai sus, că trimiterile de țigani și evrei în Transnistria se sistează, avem onoare a vă ruga să binevoiți a dispune să ni se facă cunoscut cum trebuie să procedeze cu ei pol. orașului Pitești.

În prezent, toți se află reținuți în arestul poliției.

Inspector regional
[indescifrabil]

Șeful serviciului
[indescifrabil]

[Rezoluție: „Dacă sunt originari din Pitești, să fie plasați la domiciliu până la noi dispozițiuni”]

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 190/1942, f.67)

249

Ofițer inferior din Regimentul Jandarmi Pedestri
19 octombrie 1942

Subloc. Ion Const. Mihăescu
Către Inspectoratul G-l. Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei

Având în vedere ordinul dumneavoastră scris, am onoare a raporta următoarele precizări asupra diferenței ce există între numărul evacuaților, evidențiați în tabelele nominale, adică 1991, și numărul real de evacuați, adică 2317, predați Leg. Tiraspol.

- Parte din această diferență reprezintă un număr însemnat de copii, purtați la sân, nebotezați, fără nici o stare civilă. Chiar în timpul transportului trei femei au născut.

- Altă parte din această diferență reprezintă țigani de la alte detașamente, rătați de familiile lor, și care s-au urcat de bună voie, pentru a-și regăsi detașamentul. În gara Tighina erau trei trenuri de evacuați.

- O altă parte din această diferență reprezintă țigani complet străini de tabelele date de legiuni subsemnatului, urcați odată cu ceilalți, fie rude, fie din familie, sau nespecificați asupra originii lor.

O parte din aceștia, după cum se vede din procesele-verbale, i-am putut repartiza pe legiunile și polițiile respective, numerotați în afara tabelelor, iar restul au fost luați ca număr în totalul de predare.

Subloc. Mihăescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 126/1942, f.212)

Inspectoratul Regional de Poliție Galați
Serviciul Poliției de Siguranță
Nr. 16.085-S/1942 octombrie 20

**Către Direcțiunea Generală a Poliției
Dir. Poliției de Siguranță București**

Avem onoare a vă raporta că poliția orașului Buzău ne comunică următoarele:

– O mare parte din locuitorii orașului Mizil o formează țiganii, cam în număr de 2300 suflete, toți locuitori stabili și nenomazi, care în toate timpurile s-au identificat cu românii și cu aspirațiile poporului român, dând dovezi de buni patrioți. Mulți dintre ei sunt invalizi și decorați atât din războiul trecut, cât și din războiul actual.

– Din rândurile acestor țigani s-au ridicat câțiva, care au luptat pentru ordinea și siguranța țării, cum este cazul țiganului fierar Telu Iordache, al cărui fiu a fost ucis de legionari în anul 1940, fiind considerat ca unul din cei mai buni agenți de siguranță din București.

– Prefectura județului Buzău construiește șoseaua Mizil-Amaru și la lucrul pietrei se utilizează țigani din Mizil, care nu primesc nici un fel de plată pentru lucru, decât o pâine. Acești țigani sunt în regulă cu prestația, sunt împovărați de familii grele, pe care nu au cu ce le întreține.

– Măsurile ce se iau față de acești locuitori produc profunde nemulțumiri în rândurile lor.

Și printre țiganii din orașul Buzău se observă o oarecare nemulțumire pentru motivele arătate mai sus.

Inspector regional de poliție
[indescifrabil]

Șeful serviciului
[indescifrabil]

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 190/1942, f.70)

Inspectoratul regional de Poliție Alba Iulia
Serviciul Poliției de Siguranță
No. 32.097-S din 21 octombrie 1942

**Către Direcțiunea Generală a Poliției
Dir. Pol. de Sig. București**

La ordinul domniei voastre no. 33.118-S din 24 septembrie 1942, am onoare a înainta anexat – în dublu exemplar – tablouri nominale și situații numeri-

ce de țigani din această regiune, pe poliții, care au caziere, achitați sau condamnați.

Aceste situații cuprind și membrii de familie, fiind întocmite după modelul dat cu ordinul dvs. no. 32.952-S din 23 septembrie 1942.

Poliția Turda nu are țigani cu cazier.

Cazurile ce se vor ivi după această dată se vor raporta imediat.

Inspector de Poliție
Popoviciu Valeriu

Șeful Serv. de Sig.
Subinsp. Dr. Stoichiță I.

[ANEXĂ]

Inspectoratul Regional de Poliție Alba Iulia

Situație numerică recapitulativă de țigani din regiunea acestui inspectorat care au caziere de condamnați sau achitați

Poliția	Bărbați	Femei	Copii	Alte persoane din familie	Total	Animale	Vehicule	Total
Alba Iulia	22	21	53	–	96	1	1	2
Sibiu	14	8	8	–	30	1	1	2
Blaj	40	41	68	–	149	–	–	–
Deva	15	12	19	1	47	–	–	–
Făgăraș	1	–	–	–	1	–	–	–
Sighișoara	7	7	17	–	31	–	–	–
Turda	–	–	–	–	–	–	–	–
Total	99	89	165	1	354	2	2	4

Inspector de Poliție
Popovici Valeriu

Șeful Serv. de Sig.
Subinspector dr. I. Stoichiță

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 190/1942 f.128-129)

252

România
Ministerul Afacerilor Interne
Direcția Generală a Poliției
Direcția Poliției de Siguranță
Nr. 40.118/1942 octombrie 22

Inspectoratelor Regionale de Poliție din întreaga țară

Înaintați până la 1 noiembrie a.c. un tablou cuprinzând numele țiganilor mobilizabili care au fost evacuați în Transnistria.

În tabel se vor trece nominal și membrii de familie ai evacuaților.

Un al doilea tablou, la fel nominal, care să cuprindă țiganii mobilizați în prezent cu specificarea mamelor, soțiilor sau copiilor lor evacuați în Transnistria.

În ambele tabele și pentru fiecare evacuat se va arăta motivul care a justificat măsuri și dovezile ce se posedă.

Lucrarea va fi făcută cu toată seriozitatea și pe răspunderea dvs. personală.

Director General al Poliției
Colonel N. Diaconescu

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 190/1942, f.122)

253

România
Ministerul Afacerilor Interne
Cabinetul Ministrului
Nr. 4814 Cab./1942 octombrie 23

Urgent
Confidențial-Personal

Direcțiunea Generală a Poliției

Cu onoare vă facem cunoscut că în urma evacuărilor țiganilor în Transnistria, acest departament a primit fie direct, fie prin Președinția Consiliului de Miniștri, numeroase reclamații provenite de la ostași țigani aflați pe front, ori concentrați în interior, prin care se plâng că li s-au evacuat familiile (soție, copii, părinți), deși prin ordinele date aceștia erau categoric exceptați de la aplicarea acestei măsuri.

În urma verificării plângerilor menționate s-a constatat că majoritatea lor erau întemeiate, dovedindu-se prin aceasta lipsa de conștiinciozitate și înțelegere a organelor subalterne în executarea unui ordin al ministerului, precum și lipsa de control suficient din partea eșaloanelor superioare.

Datorită acestui fapt, Ministerul a fost pus în situația să revină asupra unor acte de execuție, pe care din încrederea acordată subordonaților le ratificase și totodată să acorde înlesniri de transport pentru acei care pe nedrept fuseseră trimiși.

De asemenea, aceste fapte ni s-au adus la cunoștință și de către Președinția Consiliului de Miniștri și Marele Stat Major, cu sublinierea specială că ele au produs o justificată perturbare în rândurile ostașilor țigani, care în timp ce își făceau datoria către țară, la posturile de cea mai mare onoare, familiile lor au fost ridicate și evacuate în Transnistria.

Pentru a repara erorile făcute și în scopul de a crea atmosfera de liniște necesară acelor care-și fac datoria către Patrie, ordon să luați imediate măsuri ca să se controleze toate tabelele țiganilor stabili evacuați, în scopul de a se constata riguros exact care dintre ei nu erau în cazul să fie trimiși, față de normele precise date de acest departament.

Vă atragem atenția de a aplica noțiunea de „familie” în cadrul înțelegerii și moravurilor proprii ȝiganilor. Anume, să se extindă beneficiul excepției prevăzut în ordinul de evacuare și asupra femeilor care deși necăsătorite, au trăit și trăiesc obișnuit cu mobilizați sau mobilizabili într-o viață comună, din care au rezultat copii.

Rezultatul executării celor de mai sus se va înainta ministerului până la 2 noiembrie 1942, după care vom da ordine de urmare, raportându-ne totodată numele și funcția vinovaților.

Ministru Subsecretar de Stat
General de Corp de Armată
C.Z. Vasiliu

Comunicat: Inspect. Gl. al Jandarm., Direcția G-lă a Poliției, Prefectura Poliției Capitalei

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 190/1942, f.173-174; un document identic se află în fondul Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 43/1943, f.203-204)

254

Ofițer inferior din
Legiunea Jandarmi Mehedinți

Nr. 29/24 octombrie 1942

Sublocotenent Nicolau Gh. Dinu, comandantul trenului E.8 Către Inspectoratul G-ral al Jandarmeriei

Am onoare a raporta următoarele în legătură cu evacuarea ȝiganilor de pe teritoriul Insp. Jand. Craiova:

Problema evacuării ȝiganilor s-a prezentat sub două aspecte:

- Trierea și evacuarea
- Drumul până la Tighina și Oceakov.

Trierea și evacuarea

Evacuarea a fost ordonată de către I.G.J. prin ordine speciale și prin instrucțiuni speciale anexate ordinelor inițiale. Operațiunea nu a corespuns însă instrucțiunilor primite din cauză că s-au pus în fața d-nilor comandanți de Legiuni o seamă de probleme, și anume:

I. Din cauza unui zvon răspândit în regiune și care arăta că sunt împroprietăriți în Transnistria, ȝiganii s-au sfătuit și au hotărât să plece cu toții, atât cei ce aveau dreptul, cât și ceilalți. Cum era și normal, d-nii comand. de Legiuni s-au opus la acest lucru, executând strict ordinul I.G.J-ului. În această situație ȝiganii au recurs la alte metode, și anume:

a. Declararea și mărturisirea de crime și delict. ȝiganii mărturiseau că sunt autorii unei sau altei infracțiuni nedescoperite, lucru înscenat câteodată etc, numai pentru a-i trece în categoria „evacuabili”.

b. Înscenarea de căsătorii false. A fost un fenomen foarte curios, care a explicat total prezența Țiganilor mobilizabili și nemobilizați în Transnistria. Atunci când se striga familia unui anumit Țigan mobilizat după tabelul întocmit de șeful de post, anunțând-o că trebuie să rămână pe loc, femeia începea să plângă și să declare că ea nu e căsătorită cu cel mobilizat și că vrea să-și urmeze părinții. Cum majoritatea Țiganilor nu sunt căsătoriți oficial, a fost imposibil legiunilor de a-i opri, căci primarii răspundeau că nu sunt acte oficiale de căsătorie, ci trăiau în concubinaj. Această înscenare era făcută cu rea credință, cu scopul de a atrage în Transnistria și pe cel mobilizat, în cazul că avea un concediu sau era desconcentrat. Faptul acesta mi-a adus multe neajunsuri pe drum, căci mi s-a întâmplat să mi se prezinte prin gări soldați Țigani care cereau să-și conducă familia ce se găsea în tren în Transnistria, el făcând cunoștință unității că se găsește acolo. Desigur că nu puteam admite acest lucru, ordinul primit fiind clar, însă mulți se strecurau în vagoane și stăteau ascunși acolo.

Pentru cei mobilizabili situația s-a prezentat la fel, însă aici reaua credință era de ambele părți. Țiganul mobilizabil își sfătuia soția să declare că nu e măritată cu el și să plece cu părinții. Posterior, el îi urma cu trenul obișnuit sau venea la mine cerând să-l iau și pe el în vagon. Dacă nu îi admiteam, cum era și firesc, se strecura în vagon și căuta să nu mai fie văzut.

Datorită acestor fapte se explică că numărul dat de I.J. Transnistria e mai mare cu 115 indivizi decât cel cuprins în tabelele nominale (1960 cel raportat, 1845 real în tabele), iar cei din tabele sunt mai numeroși decât numărul inițial dat de Legiuni I.G.J-ului.

II. Au fost cazuri când am fost nevoiți a evacua și mobilizabili și chiar invalizi din următorul motiv: din cauză că toți Țiganii se hotărâseră să părăsească țara și mai ales din cauză că se zvonise că vor fi evacuați toți Țiganii, au început cu câteva zile înainte de triere să vândă tot ce aveau. Cu toate ordinele date de d-nii comandanți de Legiune nu s-a putut împiedica acest lucru. Iată cum am fost puși în situația de a evacua chiar invalizi, căci soția vânduse totul și pleca cu părinții iar el rămânând pe loc, devenea un pericol social, căci nu mai avea cu ce trăi, afară de cazul când se apuca de furturi și alte infracțiuni.

Astfel s-a prezentat situația în mare înainte de plecarea trenului special E.8.

Drumul până la Tighina și predarea

Printr-un ordin special al I.G.J-ului am fost numit comandantul trenului special E.8, care trebuia să transporte Țiganii evacuați din Inspectoratul Craiova, până la gara Tighina, acolo fiind predați I.J. Tiraspol pentru plasare.

Plecarea era fixată în instrucțiuni în ziua de 12 septembrie orele 18.40 din gara Tr. Severin, cu 12 vagoane inițial, restul fiind atașate la Craiova, P. Olt și Slatina. Dacă plecarea s-a făcut în bune condiții, parcursul și predarea nu a corespuns deloc instrucțiunilor primite.

În adevăr, drumul în loc să dureze 2 zile, cum era prevăzut, a durat 7 zile, fapt care a făcut imposibil bunul mers al operațiunii. Începând din ziua de 15

septembrie țiganii au terminat hrana și deoarece eu nu aveam de unde să-i aprovizionez, s-au dedat la multe incidente, bruscând chiar pe jandarmii din gardă. Am fost nevoit să întrebuițez chiar arma personală, fără a lovi însă pe vreunul.

Pentru orice neregulă trebuia să mă adresez d-lui col. Ionescu de la I.J. Craiova, însărcinat cu supravegherea evacuării. Țiganii au cauzat mari stricăciuni și vagoanelor atunci când îi încuia în ele (în gări), fapt constatat și de dl. col. Ignat.

Datorită însă măsurilor ce le-am luat, am ajuns cu toți țiganii la Tighina în seara de 19 septembrie. Imediat ne-am prezentat d-lui lt.col. Ignat, raportând cele întâmplate și ordinul ce-l am, de a preda nominal Țiganii în gara Tighina, luând înapoi semnat câte un tabel care îmborderat trebuia înaintat I.J. Craiova. Domnia sa, din cauză că Țiganii erau foarte periculoși (au încercat să devasteze la Tighina fabrica de marmeladă), mi-a ordonat că predarea nu se mai face la Tighina, ci se face la stația de destinație, Grigorești. Față de acest lucru, și după ce amintisem din nou d-lui lt.col. Ignat ordinul ce-l promisem formal, am căutat să intru în legătură telefonică cu I.J. Craiova sau cu I.G.J.-ul. Dovada convorbirii cerute se găsește la societatea de telefoane Tighina. Convorbirea nu am putut-o obține. La ordinul d-lui lt.col. de a mă deplasa și eu cu Țiganii la Grigorești, am raportat că eu trebuia să fiu pe ziua de 20 septembrie la București, căci atunci, după informații, începeau examenele. Făcusem în acest sens un raport I.J. Craiova, și i se dăduse curs favorabil, aprobându-mi-se o permisie de 8 zile, începând din ziua de 20 septembrie. Dl. lt.col. Ignat mi-a ordonat atunci ca eu să plec la București iar Țiganii să-i predau numeric d-lui lt. Pesecan, din I.J. Transnistria, care îi va preda la Grigorești. Tabelele semnate trebuiau să-mi fie înaintate prin plt. Georgescu Marin, pe care eu îl lăsasem să însoțească convoiul până la Grigorești și care făcea parte din garda trenului E.8. A doua zi am plecat la București la examen, unde am aflat că examenele s-au amânat pentru 1 octombrie a.c. Tot în București m-am prezentat d-lui lt.col. Ionescu, de la I.J. Craiova, și raportându-i cele întâmplate, mi-a ordonat să fac un raport amănunțit și să-l înaintez I.J. Craiova, ceea ce am și făcut imediat.

În ziua de 22 septembrie m-am prezentat la serviciu la Turnu Severin, așteptând să sosească tabelele și plt. Georgescu.

În ziua de 25 septembrie plt. Georgescu Marin a ajuns în Tr. Severin, însă fără tabele, căci dl. lt. Pesecan refuzase să i le dea, spunând că le trimite Insp. Jand. Transnistria, I.G.J.-ului. La nevoie anexez și declarația plt. Georgescu Marin, luată imediat de mine, și care am înaintat-o I.J. Craiova.

În ziua de 29 septembrie am plecat la București la examene, conf. ord. I.G.J.-ului, fiind convins că tabelele au ajuns la cpt. Diaconescu. Întorcându-mă însă la Turnu Severin, am aflat că tabelele nu fuseseră trimise și că I.G.J.-ul le cere mereu. Față de acest lucru și față de ordinul I.J. Craiova m-am deplasat la I.J. Transnistria (Odessa) și am cerut tabelele. Acestea nu erau nici acum semnate de lt. Pesecan, spunând că la Grigorești Țiganii nu au fost luați decât numeric și nu putea să semneze. Numai după ce a venit dl. lt. Popescu Neagoe, care i-a primit acolo și a semnat de primire pentru toți, numai atunci mi-a semnat și tabelele mele, pe care le înaintez cu prezentul raport.

Toate aceste fapte m-au pus în imposibilitate să execut ordinul I.G.J.-ului întocmai și să recurg la fel de fel de soluții.

În concluzie:

- Am primit pentru evacuare conf. tabelelor un număr de 1845 țigani și pe toți aceștia i-am predat.
 - Am predat în plus un număr de 115 țigani, care nu erau trecuți în tabele, dar care s-au atașat între timp trenului E.8 din motivele arătate în raport.
 - Diferența în plus arătată de I.J. Transnistria este justificată tocmai de acești țigani, care nu erau trecuți în tabele.
- Față de cele de mai sus vă rog să binevoiți a aprecia și dispune.

Comand. trenului special E.8

Șt. Nicolau

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 126/1942, f.213-214)

255

Inspectoratul General al Jandarmeriei

Serviciul Jandarmeriei. Secția III

REFERAT

Din 25 octombrie 1942

Am onoarea a refera următoarele:

Ca urmare a executării operațiunilor de evacuare a țăganilor nenomazi (stabili), evacuare efectuată cu cele nouă trenuri, s-au întocmit tabele de predare și primire semnate între comandanții trenurilor de evacuare și ofițerii delegați ai Inspectoratului Transnistria.

Din centralizarea acestor tabele depuse la I.G.J. de comandanții trenurilor de evacuare, rezultă că s-au predat în total 12.854 țigani. Inspectoratul Transnistria raportează însă că a primit 13.176, deci cu o diferență în plus de 322 țigani.

În ce privește situația pe trenuri, ea se poate constata din situația anexă.

Căutându-se a se preciza căror împrejurări se datorește această nepotrivire, se constată următoarele:

– Este normal și posibil ca numărul celor intrați în Transnistria să fie mai mare decât cel inițial îmbarcat dacă ținem seamă de considerentele de mai jos.

1. Cu ocazia evacuării se crease un curent printre țigani că vor fi împrietăriți în Transnistria; din această cauză foarte mulți au vândut bunurile ce le posedau, au venit în gările de îmbarcare și s-au amestecat printre ceilalți țigani, reușind a se îmbarca, fără a fi trecuți în tabele, înșelând organele de pază.

2. Alții au venit cu trenuri obișnuite până la Tighina, profitând de faptul că trenurile au fost oprite pentru control s-au atașat diferitelor grupuri de țigani.

3. Unii copii mici (de alăptat) nu au fost trecuți în tabele iar alții au mai fost născuți pe timpul transportului.

Față de aceste justificări – arătate și în raportul comandantului trenului E.8. – rezultă că se poate lua de bună cifra raportată de Inspectoratul Transnistria, adică de 13.176, cifră care se repartizează astfel:

Bărbați.....	3.187
Femei.....	3.780
Copii.....	6.209
Total.....	13.176

Inspectoratul General al Jandarmeriei, cu raportul nr. 43.074 din 9 octombrie 1942, a raportat Ministerului Afacerilor Interne că totalul Țiganilor stabili evacuați este de 13.176, cât a raportat și Inspectoratul Transnistria.

Față de tabelele întocmite pentru evacuare, în care se prevedea că sunt de evacuat 12.497, rezultă că s-a evacuat un plus de 679 Țigani peste prevederi.

Mai este de menționat că tabelele celor evacuați nu coincid cu tabelele celor propuși pentru evacuare pentru că:

a. La data evacuării, unii dintre cei trecuți pentru evacuare erau dispăruți și au fost înlocuiți cu alții care fie că vroiau ei să fie evacuați, fie că se dovediseră între timp că și aceștia intrau în aceeași categorie, adică nemobilizabili și periculoși ordinii publice. Ba mai mult chiar, unii dintre Țigani luau asupra lor unele crime comise anterior numai pentru a putea fi evacuați (vezi raport comandant tren E.8.).

b. Nu s-a putut în împrejurările în care s-au făcut îmbarcările să se constate că s-ar fi lucrat cu rea credință în ceea ce privește aceste înlocuiri și nici nu s-ar putea cerceta în prezent fiecare dintre aceste cazuri de nepotriviri.

În legătură cu evacuarea acestor Țigani s-au ridicat ulterior unele reclamații, și anume:

1. Că s-au despărțit familiile.
2. Că s-au evacuat familiile celor aflați mobilizați.
3. Că în mod injust au fost unii dintre Țigani evacuați ca neintrând în categoria celor periculoși ordinii publice.

Din cercetările de până acum s-au constatat:

1. Din cauza gradelor de rudenie neprecis definite la Țigani și mai ales din cauza neclarității actelor lor de stare civilă (alții nici nu aveau) nu s-a putut ști exact care sunt părinții lor adevărați ori soțiile legitime ori copiii lor.

2. Femeile celor mobilizați (în majoritate concubine) au negat că sunt soțiile celor mobilizați și au cerut să meargă cu alte rude ale lor de care nu au voit să se despartă. Soții lor, când au aflat de evacuarea acestora, s-au prevalat de faptul că au fost mobilizați și au cerut să li se readucă înapoi femeile și copii.

3. Unii dintre Țiganii mobilizabili sau mobilizați aflați în concediu au îndemnat personal pe femeile lor să nu recunoască că le sunt soții, lăsându-le să le evacueze, ca apoi să plece și ei acolo spre a fi colonizați. Chiar la I.G.J. s-a prezentat un ostaș dintre aceștia, care la propunerea I.G.J. de a i se aduce înapoi familia a refuzat, spunând că e bine acolo și vrea să meargă și el acolo. Acum, când văd că speranțele puse într-o colonizare prin împrietărire nu se realizează, toți aceștia reclamă și cer reînapoierea și motivul lor este că au fost mobilizați.

Rezultă deci că dacă s-au evacuat și unii țigani mobilizabili ori familii ale celor mobilizați, aceasta nu s-a făcut numai din greșelile eventuale ale organelor de execuție, ci și din reaua credință a țăganilor sprijinită pe lipsa actelor de stare civilă.

Față de cele arătate în prezentul referat, rezultă că evacuarea țăganilor nenomazi s-a făcut conform prevederilor.

Pentru abaterile constatate – inerente operațiunii – urmează a se lua măsuri disciplinare de la caz la caz, fie prin Inspectoratul General al Jandarmeriei, fie prin organele poliției, după cum neregularitățile au fost comise pe teritoriul rural sau urban.

S-a dat ordin de Inspectoratul General al Jandarmeriei tuturor legiunilor de a cerceta și raporta pe cei vinovați că ar fi comis abateri în legătură cu evacuarea țăganilor.

Propuneri:

Să se raporteze Ministerului Afacerilor Interne situația în sensul acestui referat, arătându-se astfel executarea operațiunii de evacuare și cauzele care au determinat și determină formularea reclamațiilor.

Șeful Serviciului Jandarmeriei
Colonel C. Tobescu

Șeful Secției a III-a
Căpitan N. Diaconescu

[ANEXA 1]

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a

Situație de numărul țăganilor nenomazi evacuați în cele 9 trenuri E.3-E.11

Denumire a trenului	Ruta	Prev azuți pentru evacuare	Câți au fost predați după tabele	Câți raportează Insp. Transnistria că a primit	Predați în plus sau minus față de tabele	
					Plus	Minus
E.3	București-Tighina	1922	1991	2188	197	–
E.4	Pitești-Tighina	1544	1722	1728	6	–
E.5	Timișoara-Tighina	1624	1060	1038	–	22
E.6	Alba Iulia-Tighina	957	867	866	–	1
E.7	Iași-Tighina	1559	1701	1711	10	–
E.8	Tr. Severin-Tighina	1530	1830	1960	130	–
E.9	Deva-Tighina	1424	1501	1647	146	–
E.10	Constanța-Tighina	857	1014	1014	–	–
E.11	Chișinău-Tighina	821	959	815	–	144
	Total evacuări trenuri	12.238	12.645	12.967	489	167
Evacuări directe						
	Legiunea Hotin	33	29	29	–	–
	" Tighina	130	128	128	–	–
	" Ismail	94	50	50	–	–
	" Chilia	2	2	2	–	–
	Total evacuări directe	259	209	209	–	–
	Total general	12.497	12.854	13.176	489	167

Se certifică de noi prezenta situație pentru exactitate.

Șeful Secției a III-a
Căpitan N. Diaconescu

[ANEXA 2]

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a

Situație numerică privitoare la evacuarea țiganilor nomazi și nenomazi în Transnistria

1) Țigani nomazi evacuați între 1 iunie și 15 august 1942:

Bărbați.....2.352

Femei.....2.375

Copii.....6.714

Total.....11.441

2) Țigani nenomazi (stabili) nemobilizabili și periculoși ordinii publice, evacuați cu trenurile de evacuare între 12-20 sept. 1942:

Bărbați.....3.187

Femei.....3.780

Copii.....6.209

Total.....13.176

Au mai fost evacuați ulterior cu aprobări speciale, fiind infractori eliberați din închisori:

Bărbați.....22

Femei.....17

Copii.....30

Total.....69

Total general țigani nomazi și nenomazi – 24.686

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 126/1942, f.202-203, 208-211)

256

Ministerul Afacerilor de Interne
Direcțiunea Generală a Poliției
Direcțiunea Poliției de Siguranță
Nr. 40.456-S/1942 octombrie 27

Inspectoratelor Regionale de Poliție din țară
Telegramă cifrată

Urmare ordinului nostru nr. 40.118 din 23 octombrie a.c. se atrage atenția de a aplica noțiunea de „familie” în cadrul înțelegerii moravurilor proprii țiganilor. Anume, femeile, care deși necăsătorite au trăit și trăiesc în concubinaj cu mobilizați sau mobilizabili într-o viață comună, precum și copii rezultați din aceste căsătorii nelegitime, vor beneficia de avantajele legii, deci nu sunt evacuabili.

În tabele se vor menționa și aceste categorii.

Tabelele vor fi centralizate de dvs., neadmițându-se să ni se trimită cele ale polițiilor și vor fi executate în dublu exemplar.

Director General al Poliției
Colonel N. Diaconescu

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 190/1942, f.175)

257

România
Inspectoratul Regional de Poliție Craiova
No. 7749-C/1942 octombrie 27

Confidențial

Domnule Director General,

La ordinul dvs. nr. 37.212-S din 17 octombrie a.c., am onoare a raporta, după cum comunică Poliția R. Vâlcea cu nr. 3259/1942, următoarele:

Primăria orașului R. Vâlcea, prin adresa nr. 10.490 din 25 septembrie a.c., a cerut poliției respective să întocmească un tablou în dublu exemplar de țigani din acel oraș, fiind cerut de prefectura județului, spre a fi înaintat de urgență Președinției Consiliului de Miniștri.

Întrucât nu se avea siguranță asupra criteriului de calificare, ca țigan, s-a luat contact cu organele primăriei locale și s-a hotărât ca această calificare să se facă pe bază de notorietate publică.

Pentru aceasta, dl. șef al poliției R. Vâlcea a dat dispoziții funcționarilor de la Biroul Populației, între care este și agentul administrativ Vâlceanu C., dat de primărie, să facă recensământul numeric al țiganilor din acea localitate, recomandându-se să aibă mult tact și să explice oamenilor că nu este vorba de vreo măsură administrativă – cu atât mai mult vreo transferare în Transnistria –, ci numai executarea unei simple lucrări statistice.

Această recomandare a fost respectată de funcționarii însărcinați cu efectuarea lucrării. Starea de spirit a celor vizați de acest ordin a fost calmată atât prin măsurile luate de către poliție, prefectura județului și primărie, cât și prin comunicatele apărute prin diferite ziare.

Reclamația numitului I. Georgescu din R. Vâlcea, str. Traian nr. 213, a fost făcută probabil înainte de liniștirea spiritelor și datorită zvonurilor cu privire la țiganii din Pitești și Craiova, despre care se spunea că au fost trimiși în Transnistria cu toții. Acest lucru reiese și din declarația pe care sus numitul a dat-o și pe care o înaintăm în original.

Numitul I. Georgescu nu intră în categoria celor propuși pentru trimiterea în Transnistria.

Inspector regional
[indescifrabil]

Șeful Serv. Sig.
Marin Popescu

[ANEXĂ]

Declarație

Subsemnatul, I. Georgescu, pensionar militar cu domiciliul în R. Vâlcea, str. Traian nr. 213, declar următoarele:

În ziua de 28 septembrie anul curent a venit la locuința mea domnul Ion Măgherușanu, funcționar la Biroul populații, și domnul Vâlceanu Constantin. Susamintitul domn m-a întrebat cum mă numesc și că dacă locuiesc în acea casă. Domnia sa, după ce i-am răspuns la întrebare, m-a scris pe o listă, unde am observat că erau și alții scriși, eu nu am întrebat pe acel domn că de ce mă scrie, dar din zvonurile ce au fost lansate printre romii din acea stradă, era vorba că de aceea ne scrie pe toți romii ca să ne trimită în Transnistria. Tot acel domn m-a mai întrebat că dacă am și chiriași romi. Eu i-am răspuns că nu am. Altceva nu am mai vorbit cu acel domn și nici nu l-am întrebat de ce mă scrie, fiindcă mă bazam pe zvonurile lansate printre romi, prin care se zicea că așa vom fi duși și noi în Transnistria, ca acei romi din Pitești și Craiova.

Aceasta îmi este declarația mea pe care o dau, susțin și semnez propriu.

Data în R. Vâlcea, azi 22 octombrie 1942.

I. Georgescu,

Pensionar militar, str. Traian, no. 213

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 190/1942, f.258-259)

258

România

Ministerul Afacerilor Interne

Direcțiunea Generală a Poliției

Direcțiunea Poliției de Siguranță

No. 39.951-S/27 octombrie 1942

Confidențial

Ministerului Afacerilor Interne

Direcția Administrației de Stat

La no. 41.531-A din 2 octombrie 1942, am onoare a vă face cunoscut că numitul Paicu Matei, domiciliat în orașul Vaslui, str. Racovei no. 77, în vârstă de 46 ani, de meserie zidar, a fost concentrat până la data de 15 septembrie a.c., în prezent aflându-se în acea localitate.

Susnumitul fiind țigan, rația de zahăr normală (500 grame) care i se cuve-nea i-a fost scăzută la jumătate (250 grame) pe baza ordinului Subsecretariatului de Stat al Aprovizionării, prin care se aprobă a se reduce cota pentru zahăr la 250 grame locuitorilor țigani care nu obișnuiesc a face dulceturi, cantitate care urmează a fi distribuită apoi intelectualilor din oraș.

Țiganul Paicu Matei nu figurează în tabelele de țigani care urmează a fi evacuați în Transnistria, conform ordinelor primite, astfel că cele reclamate de dânsul nu corespund realității. Ca antecedente, susnumitul nu posedă cazier la poliția Vaslui, pentru nici un fapt. Se restituie anexa.

Director general
Negulescu

Director
[indescifrabil]

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 190/1942, f.108)

259

România
Inspectoratul Regional de Poliție Craiova
No. 7752-C/1942 octombrie 27

Confidențial

Domnule Director General,

La ordinul dvs. nr. 37.216-S din 16 octombrie a.c., am onoare a înainta alăturat un proces-verbal și patru declarații trimise de Chestura Poliției Craiova cu raportul nr. 3629 din 23 octombrie a.c., din care se constată că tânărul Brănișteanu I. Petre din Craiova, str. Vultur nr. 10, nu-și mai menține reclamația ce a adresat d-lui Mareșal Antonescu; că această reclamație a făcut-o fiind într-o stare de deprimare sufletească, că mama sa, Nicolîța Brănișteanu, era bănuită de vecini a fi țigancă și deci expusă evacuării.

În urma lămuririlor date de Circumscripția a III-a de Poliție, arătându-se că nu este trecută pe tabloul Țiganilor, întrucât este româncă, reclamația de mai sus este neîntemeiată.

Inspector Regional
[indescifrabil]

Șeful Serv. Sig.
Marin Popescu

Domniei Sale, Domnului Director General al Poliției. Direcțiunea Poliției de Siguranță. București

[ANEXĂ]

Proces-verbal

Azi, 23 octombrie 1942.

Noi, Ștefan Popa, chestorul poliției municipiului Craiova, având în vedere ordinul no. 7752-C din 19 octombrie 1942 al Inspectoratului Regional de Poliție Craiova, prin care ne trimite spre cercetare copie după cererea numitului Brănișteanu I. Petre din Craiova, strada Vultur no. 10, cerere adresată Domnului Mareșal Ion Antonescu, referitor la șicanele ce i s-ar fi făcut mamei reclamanțului de circ. a II-a Poliție Craiova.

În consecință, luând cazul în cercetare, am chemat înaintea noastră pe reclamantul Brănișteanu I. Petre, care interogată de noi ne dă o declarație aparte, vizată și anexată la prezentul act și în care arată că nu mai susține reclamația adresată Domnului Mareșal Ion Antonescu, deoarece când a făcut-o era într-o stare de deprimare sufletească, mama sa fiind bănuită de vecini a fi țigancă și expusă evacuării, în urmă i s-a clarificat situația și regretă reclamația ce a făcut.

Audiind pe Nicolita Brănișteanu, mama reclamantului, aceasta ne dă o declarație aparte, în care arată că nu are nici o cunoștință de reclamația făcută de fiul său Brănișteanu I. Petre adresată Domnului Mareșal Ion Antonescu și afirmă că într-adevăr, prin luna septembrie a.c., a fost chemată de două ori la circumscripția a III-a poliție, prima dată pentru că nu și-a camuflat locuința și a doua oară probabil din cauza unor dușmani, ca să se intereseze dacă a fost trecut pe tabloul țiganilor; la circumscripție i s-a spus să fie liniștită că este româncă. Mai arată că fiul său, Brănișteanu I. Petre, este o fire bolnăvicioasă și nu și-a dat seama când a făcut reclamația de mai sus.

Audiind pe d-l comisar Constantin Pănoiu, șeful circ. a III-a poliție, acesta ne dă o declarație aparte, în care arată că nu are nici o cunoștință de cele reclamate de Brănișteanu I. Petre, pe care nici nu-l cunoaște. Mai arată că mama reclamantului, d-na Nicolita Brănișteanu a fost chemată la circ. a III-a după un raport al gardianului respectiv și i s-a pus în vedere să-și camufleze locuința; nu a fost chemată la circumscripție pentru a fi trecută pe tabloul țiganilor.

Interogând pe gardianul public Georgescu I. Florea, secretar la circ. a III-a poliție, acesta ne dă o declarație aparte în care arată că nu are nici o cunoștință de cele reclamate de tânărul Petre I. Brănișteanu, însă știe că d-na Nicolita Brănișteanu, mama reclamantului, a fost chemată la circ. a III-a poliție în cursul lunii septembrie a.c., într-una din zile, pentru camuflaj.

De cele ce preced am încheiat prezentul proces-verbal[1].

Chestorul Poliției
Șt. Popa

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 190/1942, f.248-249)

[1] Procesul-verbal este însoțit de patru declarații, semnate de Petre I. Brănișteanu, Nicolita Brănișteanu, Const. Pănoiu și Florea Georgescu, menționați în document.

Domnule Prefect!

Subsemnatul, Toadăr Trofin, de meserie fierar, domiciliat la Hârlău, str. Petru Rareș nr. 4, cu supus respect vă supun următoarele:

Zilele trecute am fost trecut pe lista țiganilor nomazi, împreună cu fiica mea Maria Petrenciuc, spre a fi trimiși în Transnistria. Cauza pentru care mi s-a făcut această nedreptate nu o cunosc, dar îmi permit să supun judecății dv. trecutul și prezentul meu, spre a decide dacă merit această înjosire și nedreptate.

Am făcut războiul Întregirii, fiind concentrat din anul 1916 și până la 1920. Sunt proprietar a 2 case în Hârlău de cca. 30 de ani și de 24 de ani plătesc asigurarea la Asigurările Sociale. Sunt creștin, de religie ortodoxă română și mă bucur de o reputație bună în societate. Sunt un om liniștit și toată viața mea este ocupată numai de grija pentru familia mea și de meseria mea.

Domnule Prefect! Supunându-vă cele de mai sus, vă rog să binevoiți a dispune cercetarea cazului și a dispune ștergerea mea și a fiicei mele din această listă dezonorantă pentru familia mea.

Încredințat că din ordinul dv. mi se va face dreptate, vă rog să primiți, Domnule Prefect, respectul meu.

Trofin Toadăr

Hârlău, 27 octombrie 1942

Domniei Sale, Domnului Prefect al județului Botoșani

(Arh.St.Botoșani, Prefectura județului Botoșani, dos. 40/1942, f.33)

261

Domnule Prefect!

Subsemnata Eloane Dumitru Rachieriu, văduvă de război, domiciliată la Hârlău, str. Oltea Doamna, cu supus respect vă supun următoarele:

Zilele trecute copiii mei Gheorghe și Costache, de curând reîntorși de la concentrare, au fost trecuți pe lista Țiganilor nomazi, spre a fi trimiși în Transnistria. Supun judecății dv. istoricul nenorocitei mele familii, spre a decide dacă merit această dezoană, mai ales pentru defunctul meu soț, erou național, mort pe câmpul de luptă în anul 1917 la „Fulga”, ceea ce pot dovedi cu actul de moarte. Fiii mei Grigore și Vasile se luptă acum pentru Sft. Cruce contra comunismului, primul la compania 4 sanitară și al 2-lea la Divizia 14.

Rămânând o tânără văduvă de război, am muncit din greu ziua și noaptea până ce am crescut acești copii, care cu drag și mândrie i-am dat la prima chemare a Țării. Sunt convinsă că și dv. veți fi de părerea că nici subsemnata, nici fiii mei de pe front și nici pe atâta defunctul meu soț nu merităm această dezoană, ca ceilalți doi fii să fie expulzați din țară, pentru care tatăl lor a murit și pentru care 2 frați se luptă.

În speranța că dreptatea mi se va face din ordinul dv., dispunând ca fiii mei Gheorghe și Costache să fie șterși de pe lista Țiganilor, vă rog să primiți Domnule Prefect supusul meu respect.

Eloane Dumitru Rachieriu

Hârlău, 27 octombrie 1942

Domniei Sale, Domnului Prefect al județului Botoșani

(Arh.St.Botoșani, Prefectura județului Botoșani, dos. 40/1942, f.31)

Domnule Prefect!

Subsemnatul Gheorghe Vizitiu, comerciant, domiciliat în Hârlău, str. Ștefan cel Mare nr. 48, am onoare a vă supune următoarele:

Zilele trecute poliția din Hârlău m-a trecut pe lista ȝiganilor nomazi și haimanale. Cauza pentru care a făcut-o nu cunosc.

Îmi permit a supune judecării dv. istoricul familiei mele, pentru a decide dacă era cazul ca subsemnatul să fie trecut pe o listă dezonorantă pentru trecutul meu și al familiei mele. Tatăl, Costache Vizitiu, de religie ortodoxă română, proprietar de peste 30 de ani a 15 case în Hârlău, str. Eternității, comerciant cu firma înmatriculată sub nr. 3072/1158 din anul 1926. Subsemnatul, de asemenea de religie ortodoxă română, singurul brutar român din Hârlău, cu firma comercială înmatriculată sub nr. 156/3490 din anul 1941, impus de fisc la un rulaș anual de lei 2.527.800 numai pentru comerțul de brutărie, pentru care plătesc un impozit anual de lei 30.015, în afară că mai sunt impus la un impozit pentru comerțul de pescărie și măcelărie.

Sunt în vârstă de 38 de ani, comerciant cinstit, până în prezent n-am suferit nici o condamnare pentru fapte înfamante și n-am făcut parte niciodată din vreun partid politic. Așa fiind trecutul și prezentul meu, cu respect vă rog să binevoiți a dispune cercetarea celor arătate de mine mai sus și a dispune ca să fiu șters de pe lista ȝiganilor nomazi și fără rost în țară.

Nădăjduiesc în dreptatea dv. și sunt sigur că dreptatea mi se va face din ordinul dv. pentru care vă rog să primiți mulțumirile mele respectuoase[1].

Gheorghe Vizitiu
Hârlău, 27 octombrie 1942

Domniei Sale, Domnului Prefect al județului Botoșani

(Arh.St.Botoșani, Prefectura județului Botoșani, dos. 40/1942, f.34)

[1] Asupra lui Gh.Vizitiu vezi și doc. nr. 280

Domnule Prefect!

Subsemnatul Buzelan Gheorghe, domiciliat la Hârlău, str. Eternității nr. 35, am onoare a vă supune următoarele:

Zilele trecute poliția orașului Hârlău m-a trecut pe lista ȝiganilor nomazi, spre a fi trimis în Transnistria. Cauza pentru care am fost trecut pe această listă nu o cunosc, dar îmi permit să supun judecării dv. trecutul și prezentul meu, spre a decide dacă este cazul ca subsemnatul să fie trecut pe o listă dezonorată și pe care s-au trecut numai oameni fără rost și haimanale.

Am făcut războiul întregirii, am fost concentrat de la 15 august 1916 și până la 27 mai 1918, ceea ce pot dovedi cu certificatul eliberat de unitatea unde am făcut parte.

Sunt comerciant cu firma înmatriculată sub nr. 1210/524 din 1931 și exercit comerțul din anul 1920, de când datează prima mea firmă. Sunt proprietar a trei case în Hârlău și mă bucur de o reputație bună în societate, și până în prezent n-am suferit nici o condamnare pentru fapte infamante.

Supunând judecății dv. cele de mai sus, vă rog să binevoiți a dispune cercetarea cazului și a dispune ca subsemnatul să fie șters de pe această listă dezonorantă pentru un om cinstit și onorabil cum sunt.

În speranța că dreptatea mi se va face prin ordinul dv., vă rog să primiți, Domnule Prefect, supusul meu respect.

Buzelan Gheorghe
Hârlău, 28 octombrie 1942

Domniei Sale, Domnului Prefect al județului Botoșani

(Arh.St.Botoșani, Prefectura județului Botoșani, dos. 40/1942, f.32)

264

Inspectoratul de Poliție Constanța
No. 15.594-S/1942 octombrie 28

Secret

**Către Direcțiunea Generală a Poliției
(Dir. Pol. de Siguranță). București**

La ordinul d-vstră no. 34.166-S din 2 octombrie a.c., am onoare a vă raporta mai jos modul cum s-a efectuat evacuarea Țiganilor în regiunea acestui inspectorat, și anume:

1. În raza Chesturii de Poliție Constanța au fost ridicați în ziua de 10 septembrie a.c. un număr de 29 Țigani din categoria celor prevăzuți în ordinul d-vstră radiotelegrafic cifrat no. 28.440 din 2 septembrie a.c., care cu adresa acelei Chesturi no. 6732 din 11 septembrie a.c. au fost înaintați Legiunii de Jandarmi Constanța.

În ziua de 12 septembrie a.c., Legiunea de Jandarmi Constanța a trimis pe cei 29 de Țigani în Transnistria prin organele lor.

2. În raza Chesturii de Poliție Brăila au fost ridicați de la domiciliile lor un număr de 11 Țigani nemobilizabili în ziua de 11 septembrie a.c.

Imobilele, proprietatea a patru Țigani capi de familie, au fost predate în custodie Oficiului de Românizare Brăila, cu formele legale în prezența proprietarului.

În ziua de 12 septembrie a.c., cei 11 Țigani nemobilizabili, împreună cu încă un număr de 88 de Țigani, care locuiau într-un cartier mărginaș, numit Comorovca, și care au fost prinși de către organele Legiunii de Jandarmi pe

teritoriul rural, din care cauză au fost considerați ca nomazi, au fost evacuați de către Legiunea de Jandarmi Brăila în Transnistria, cu trenul, conform itinerariului stabilit.

În total, din municipiul Brăila au fost evacuați în Transnistria un număr de 99 de țigani.

Țiganii Vasile N. Ion, soția acestuia Catinca Ion și copilul lor, Gheorghe V. Ion, prevăzuți în tabelul înaintat cu raportul nostru no. 13.554 din 30 septembrie a.c., la no. 118, 119 și 120, evacuați deja în Transnistria în conformitate cu ordinul Ministerul Afacerilor Interne no. 17.994/1942, au fost repatriați în țară la domiciliul lor din Brăila, str. Hipodrom no. 72.

3. În raza poliției de reședință Călărași au fost predați Legiunii de Jandarmi Ialomița un număr de 12 țigani prevăzuți în tabelul înaintat cu raportul nostru no. 13.554 din 30 septembrie a.c., de la no. 129 la no. 140, pentru a fi trimiși în lagărele de muncă din Transnistria.

Cum la recensământul efectuat anterior unii țigani n-au semnalat că au copii mobilizați și nici n-au arătat adevărata lor situație la adunarea lor în vederea trimiterii în Transnistria, s-a făcut o nouă triere a acestor țigani, constatându-se că cei prevăzuți în tabel au copii mobilizați pe front și din această cauză n-au mai fost înaintați Legiunii de Jandarmi pentru a fi trimiși în Transnistria, întrucât în conformitate cu dispozițiile ordinului d-vstră no. 20.344-S din 25 iulie a.c. nu intră în numărul Țiganilor acei care sunt mobilizați, precum și părinții și copiii lor, întrucât pentru aceștia urmează a se lua măsuri de internarea lor în lagăre de muncă din țară.

Domnul prefect al județului Ialomița, cu ordinele no. 32.289 din 11 septembrie a.c., no. 32.327/1942 și no. 32.737/1942 către poliția de reședință Călărași, a hotărât ca să nu fie trimiși în Transnistria următorii țigani: Stănescu Suzana și fiica sa Gherghina, pentru motivul că are un fiu căzut pe front și un alt fiu în prezent mobilizat; de asemenea să nu fie trimisă în Transnistria Țigancă Gherghina Enache și fiicele sale Stana și Maria, întrucât este mamă de erou, primind pensie și având încă un copil pe front.

Averea celor evacuați în Transnistria, prevăzuți în tabelul anexă raportului nostru no. 13.554 din 30 septembrie a.c., a fost inventariată de organele noastre și dată în custodia Centrului Național de Românzare, Oficiului județului Ialomița, prin dresare de procese-verbale.

4. În raza poliției de reședință Tulcea, evacuarea Țiganilor în număr de 175 de suflete, prevăzuți în tabelul nominal anexat raportului nostru no. 13.554 din 30 septembrie a.c., s-a făcut în ziua de 11 septembrie a.c., conform ordinelor instructive.

Înainte de evacuarea Țiganilor în Transnistria, dispăruseră din orașul Tulcea un număr de 3 familii de țigani, care figurau pe tablouri și care urmau să fie trimise în Transnistria. Aceștia sunt: Petre Gheorghe, Gogorac Constantin, Crețu Vasile și Crețu Ion, în total 16 persoane, care au fost puse în urmărire prin organele jandarmeriei, fiind originare din comuna Toflea, jud. Tecuci. Completarea acestora s-a făcut cu alți țigani, care de bună voie au primit să plece, intrând în prevederile ordinelor în vigoare.

În general, s-a permis celor evacuați să-și ia cu ei strictul necesar, bagaje în greutate accesibilă în mod obișnuit unui călător. S-au luat măsuri ca toți cei

evacuați să aibă hrana pe timp de 5 zile, iar celor fără mijloace li s-a procurat hrană prin Legiunile de Jandarmi respective.
Nu s-au întâmpinat greutăți cu ocazia trimerii Țiganilor în Transnistria.

Inspector de Poliție
S. Strățilescu

Șeful Serv. de Siguranță
Petre Gheorghiu

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 190/1942, f.243-245)

265

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a

REFERAT

din 28 octombrie 1942

Inspectoratul General al Jandarmeriei a dat ordin telegrafic cifrat no. 44.738 din 20 octombrie 1942, cerând a se raporta de către toate legiunile nominal toți Țiganii mobilizabili sau mobilizați și familiile acestora din ambele categorii, care au fost evacuați în Transnistria contrar ordinelor I.G.J.

Din centralizarea rapoartelor tuturor inspectoratelor cu legiunile în subordine, rezultă situația numerică anexată, și anume:

Bărbați capi de familie.....	89
Femei.....	99
Copii.....	287
Total.....	475

Prin ordinul amintit mai sus s-a cerut a se preciza de fiecare formațiune motivul pentru care s-a lucrat contrar dispozițiilor și numele vinovaților.

Legiunile au motivat evacuarea acestora prin următoarele situații de fapt:

- Soții care nu au voit să rămână în comună (soții lor fiind mobilizați), spunând că nu se despart de părinți, evacuându-se cu aceștia.
- Soții care s-au despărțit pe loc de soții lor mobilizabili, plecând cu părinții.
- Soți mobilizabili care au dat declarații că doresc ca soțiile lor să plece cu părinții.
- Țigani care s-au strecurat în trenurile de evacuare profitând de îngrămădeală și întunericul nopții.
- Femei concubine ale mobilizaților sau mobilizabililor care au negat vreo legătură cu aceștia și s-au dus cu părinții.
- Unii au încercat a se sinucide în cazul când nu sunt lăsați să-și urmeze familiile. (Unele familii aveau câte 25 persoane, cuprinzând într-o accepțiune largă pe părinți, socri, cuscri, nepoți etc). Ca urmare, deși mobilizabili, ei au fost totuși evacuați.

În afară de aceste situații care justifică evacuările, unele legiuni au găsit că sunt vinovați și unii șefi de posturi și șefi de secție, care nu au cunoscut precis

situația țișanilor propuși pentru evacuare, considerându-i că nu mai sunt mobilizabili, luându-se după vârsta pe care o declarau aceștia. Alții care au evacuat țișanii mobilizabili pe motiv că erau condamnați recidiviști, deși conform ordinului nu trebuiau evacuați. Alții care i-au evacuat pe baza declarațiilor date că voiesc să plece în Transnistria.

În prezent, Ministerul Afacerilor Interne cu ordinul no. 4814 din 23 octombrie 1942 cerând a se raporta aceste neregularități și introducând în noțiunea de familie și pe concubine, Inspectoratul General al Jandarmeriei a mai dat un ordin de urmare cu termen de execuție până la 1 noiembrie 1942, pentru a se raporta și femeile concubine ale mobilizaților și mobilizabililor, cu copiii acestora, care ar fi fost evacuate.

Față de situația expusă în prezentul referat, vă rugăm să binevoiți a dispune. Se anexează rapoartele și tabelele înaintate de Inspectorate.

Șeful Secției a III-a
Căpitan N. Diaconescu

[ANEXA 1]

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a

Situație cuprinzând țișanii nenomazi și familiile celor mobilizați ori mobilizabili evacuați

No. crt.	Denumirea legiunii	Numărul celor evacuați				Observații
		Bărbați	Femei	Copii	Total	
1.	Sibiu	–	1	2	3	
2.	Tr. Mare	9	7	34	50	
3.	Constanța	–	2	3	5	
4.	Ialomița	13	3	6	22	
5.	București	13	10	21	44	
6.	Ilfov	1	–	–	1	
7.	Arad	1	3	8	12	
8.	Cahul	1	1	4	6	
9.	Bacău	1	1	3	5	
10.	Baia	5	4	19	28	
11.	Fălciu	2	2	4	8	
12.	Roman	3	2	4	9	
13.	Vaslui	1	1	–	2	
14.	Hotin	1	1	2	4	
15.	Dolj	8	9	30	47	
16.	Romanați	17	27	78	122	
17.	Mehedinți	13	25	69	107	
	Total	89	99	287	475	

Se certifică de noi prezenta situație.

Șeful Secției a III-a
Căpitan N. Diaconescu

N. B. Restul legiunilor nu au cazuri.

[ANEXA 2]

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a

Situație cuprinzând numărul femeilor concubine ale ȝiganilor mobilizați sau mobilizabili, care au fost evacuate împreună cu copiii lor

No. crt.	Denumirea Legiunii	Numărul femeilor și copiilor			Observații
		Femei	Copii	Total	
1.	Gorj	1	–	1	
2.	Mehedinți	3	9	12	
3.	București	2	3	5	
4.	Dâmbovița	1	–	1	
5.	Botoșani	2	11	13	
6.	Ialomița	7	14	21	
7.	Sibiu	4	3	7	
8.	Arad	1	2	3	
Total		21	42	63	

Se certifică de noi prezenta situație.

Șeful Secției a III-a
Căpitan N. Diaconescu

N. B. Restul legiunilor nu au cazuri.

(*Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 43/1943, f.115-116, 119-120*)

266

Marele Stat Major. Secția I
Biroul Control Vatră
Nr. 101.290/30 octombrie 1942

Secret. F. urgent

**Către Inspectoratul General al Jandarmeriei
Stat Major**

Cu onoare se face cunoscut:

1. Toți ȝiganii nomazi, fără excepție, au fost evacuați în Transnistria, din ordinul Președinției Consiliului de Miniștri.

Întrucât situația tuturor ȝiganilor nomazi este astfel definitiv stabilită, toți ȝiganii din această categorie, care fac parte din elementele armatei, vor fi șterși din controalele unităților, iar cei care eventual s-ar mai găsi mobilizați sau concentrați vor fi lăsați imediat liberi, pentru a-și urma familiile, acolo unde au fost evacuate.

2. Tot în conformitate cu ordinul Președinției Consiliului de Miniștri s-a procedat la evacuarea, deocamdată, a unui lot de ȝigani nenomazi (stabili),

dintre cei periculoși ordinii publice, și anume: infractorii, recidiviștii, hoții de buzunare, hoții din trenuri, cei fără ocupație și care trăiesc numai din furt. S-a procedat însă la trierea acestora și toți cei care erau mobilizabili sau mobilizați nu au fost evacuați, după cum nu au fost evacuate nici familiile lor. Dacă totuși unele din familiile țiganilor aflați pe front sau concentrați au fost evacuate, aceasta se datorește faptului că acestea nu au voit să-și lase părinții sau rudele și au preferat să plece cu ei.

În consecință, țiganii din această categorie (nenomazi) care se găsesc concentrați sau mobilizați vor rămâne mai departe la unitățile unde se găsesc, explicându-li-se însă în ce constau măsurile ce s-au luat.

Pentru cazurile de evacuarea familiilor țiganilor concentrați, mobilizați sau mobilizabili, sau chiar a acestora, unitățile vor raporta pentru fiecare caz în parte, dând precizii în ceea ce privește:

- numele
- situația militară a celui în cauză
- localitatea și adresa familiei evacuate
- cine a ordonat evacuarea
- cine a executat-o.

Pe baza acestor date, M.St.M. va interveni la Ministerul Afacerilor Interne, pentru a se lua măsurile necesare.

Vă rugăm a dispune de urmare.

Șeful Marelui Stat Major
General I. Arhip

Șeful Secției I
Colonel E. Boroescu

Comunicat: Tuturor organelor de mobilizare.

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 43/1943, f.205)

267

[octombrie 1942]

Copie de pe cererea înregistrată sub no. 454.022 la Președinția Consiliului de Miniștri.

Domnule Mareșal,

Subsemnatul Dumitru I. Constantin, comerciant, domiciliat în Craiova, Piața Elca no. 10, de origine și de naționalitate română, în etate de 53 ani, cu serviciul militar satisfăcut în Regimentul I Călărași, luând parte în campania din 1913 ca brigadier și posedând „Avântul Țării”; făcând războiul din 1916 ca sergent și decorat pe câmpul de luptă cu „Virtutea Militară” pentru fapte de bravură (propus la decorare de dl. general Artur Văitoianu), iar în campania din 1919 decorat cu „Bărbăție și Credință cu spade cl. a II-a” pentru „Bravură și Devota-

ment” – am revenit în 1920 la căminul meu, m-am ocupat cu comerțul, crescându-mi copiii în dragoste de țară și devotament către Tron și cu greutate ridicându-i până și ei au ajuns oameni cu căsnicii întemeiate și muncind cinstit pentru câștigarea existenței lor și a familiilor lor.

Primul copil al meu, anume Dumitru Gheorghe este comerciant și el, și actualmente se găsește mobilizat cu gradul de sergent în Regimentul I Călărași și a fost decorat cu „Virtutea Militară” pentru bravură în luptele de la Odessa. Cel de al doilea copil al meu, și el mic comerciant, este soldat în Regimentul 26 Dorobanți în compania de armament greu, se numește Dumitru Ilie și a fost decorat în luptele de pe Don și Doneț. Al treilea copil al meu, anume D. Ion, soldat fruntaș mobilizat la Arsenalul Armatei Târgoviște ca lăcătuș, își dă și el obolul în lupta grea pe care o duce țara, servind cu același devotament Patria ca și ceilalți frați ai lui.

Astfel fiind, eu rămânând acasă îngrijesc nu numai de familia mea, ci și de familiile copiilor și de nepoții mei, muncind din greu ca să pot ține prăvălia mea (bazar de haine și mărunțișuri), cu firma înregistrată la Camera de Comerț și Industrie din Craiova la no. 3609.

Sunt proprietar a trei imobile urbane în Craiova și copiii mei, prin grija mea și munca atât a mea, cât și a lor, au devenit și ei proprietari urbani tot în Craiova.

Văd acum că la recensământul romilor făcut de organele polițienești din Craiova am fost trecut și eu, precum și nurorile și nepoții mei, pentru a fi trimiși în Transnistria.

Domnule Mareșal, desigur că fiind un cetățean disciplinat al acestei țări înțeleg să mă supun, fără discuție, la orice ordine și dispoziții venite de la dvs.

Îndrăznesc însă să vă rog respectuos să binevoiți a lua în considerare situația mea de cetățean cinstit al țării și de vechi și brav luptător; să considerați de asemenea că și copiii mei au urmat pilda dată de tatăl lor și s-au purtat cu aceeași vrednicie pe câmpurile de luptă; să vedeți de asemenea că sunt legat și eu și ai mei cu trupul și sufletul de acest colț de țară unde m-am născut, am crescut și trăit cinstit și unde am îngropat pe părinții mei, și să dispuneți că, întrucât am o profesiune onorabilă pe care o exercit, plătind impozitele cerute, subscriind la împrumuturile țării și contribuind cu tot sufletul și cu toate mijloacele mele la orice cerințe ale timpurilor grele prin care trece Țara, și să-mi permiteți a rămâne în Craiova atât eu, cât și familia mea și ale copiilor mei.

Dacă ordinele dvs. sunt de așa fel încât nu se poate face nici o excepție, atunci Domnule Mareșal, rog bunătatea fără margini a Domniei Voastre, să-mi îngăduie cel puțin a rămâne până la terminarea războiului pentru a putea îngriji de familia mea și a copiilor mei mobilizați.

Dacă nici aceasta nu mi se îngăduie, vă rog respectuos, Domnule Mareșal, ca în cazul când trebuie să plec trimis în Transnistria, să mi se permită să pot pleca cu un vagon pe care îl voi plăti eu și în care să-mi iau atât familia mea, cât și pe copiii și pe nepoții mei și să mă pot stabili în orașul Odessa, pentru a-mi exercita mai departe comerțul meu.

Încrezător în înțelepciunea luminată și în bunătatea inimii Domniei Voastre și rugându-vă să mă iertați, Domnule Mareșal, că am îndrăznit să mă adresez direct Domniei Voastre cu această umilă cerere a mea, vă mulțumesc din adâncul sufletului meu pentru mine și pentru familiile copiilor mei, care se

luptă în războiul nostru sfânt, și rog Atotputernicul să vă dea multă sănătate și ani îndelungați pentru fericirea țării și a locuitorilor ei.

Să trăiți Domnule Mareșal
Dumitru I. Constantin

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 190/1942, f.7-8)

268

[octombrie 1942]

Domnule Mareșal,

Subsemnata Stana Vasile Gheorghe, din orașul Călărași, județul Ialomița, cu rugămintă și lacrimi în ochi vă comunic Domniei Voastre.

Părinții mei și fratele meu sunt trimiși în Transnistria, întrucât noi avem o situație foarte bună, avem proprietate și gospodărie foarte bună, suntem oameni cinstiți, prin muncă și prin cinste ne putem câpăta pâinea de toate zilele.

Părintele meu Dobre Gogu și mama Floarea D. Gogu și fratele meu Vasile D. Gogu erau sprijinul nostru.

Noi suntem trei surori, care bărbații noștri sunt pe câmpul de onoare din anul 1941, până în prezent neavând nici un concediu, așa că noi, câteși trei surorile care suntem și copiii noștri, am trăit sub sprijinul părinților noștri. În lipsa părinților noștri suntem într-o situație foarte grea, noi nu ne putem duce la lucru, având copii mici. Părintele meu, Dobre I. Gogu făcând campania 1913, 1916-1918, având etatea 58 ani.

Rugăm mila Domniei Voastre, care sunteți părinte la întreaga Țară Românească, să fie aduși sub sprijinul acelor care sunt duși pe locul de onoare.

Supuși la ordinele Domniei Voastre
Ani mulți să trăiți și fericiți
Stana Vasile Gheorghe, str. Cloșca 18
Cantina Căramidari-Călărași, Ialomița

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 190/1942, f.162)

269

[octombrie 1942]

Domnule Mareșal,

Subsemnatul Grigore M. Dobre, mecanic lăcătuș în depoul Călărași-Ialomița, str. Plevna nr. 53, în numele dreptății și al adevărului, cu cel mai profund respect vin a vă ruga cu lacrimi în ochi cele ce urmează:

În ziua de 9 septembrie a.c., din ordinul Poliției Călărași a fost ridicată din casa ei a mea soacră, Neacșa Drăgan, de ani 88, fără o prealabilă înștiințare și trimisă în Transnistria. Nu vreau să fiu împotriva măsurilor luate de autorități, fiindcă întotdeauna am fost supus legilor, dar consider că s-a comis o nedreptate atunci când s-a ridicat forțat de acasă o bătrână în etate de 88 ani, care are proprietate în Călărași, care nu este deci o cerșetoare și care la vârsta pe care o are nu ar putea fi de nici un folos în Transnistria, mai ales că nu poate merge din cauza bătrâneții.

Pentru considerațiile de mai sus, călduros vă rog D-le Mareșal a da ordin autorităților în drept ca soacra mea să fie retrimisă la domiciliul ei, considerând că prin aceasta veți face o mare dreptate, având cine să o întrețină.

Grigore N. Dobre

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 190/1942, f.145)

270

[octombrie 1942]

Domnule Ministru,

Cu respect vin prin prezenta în fața Domniei Voastre următoarea plângere: Subsemnata Tarsița Vasile Gheorghe din Pitești, strada Câmpineanu nr. 55, în etate de 65 ani, de profesie casnică, cu patru copii (două fete și doi băieți) – ambii băieți, unul de 31 ani concentrat la Regimentul 4 Dorobanți, care a luat parte la războiul sfânt, până la ocuparea orașului Odessa, iar celălalt de 33 ani, plecat la 1 februarie 1942 cu Divizia a II-a în Regimentul 26 Rovine și n-a venit nici până azi – mă găsesc fără nici un sprijin de ajutor din nici o parte, și fiind invalidă (reumatică), deoarece în noaptea de 11 septembrie a.c. au venit autoritățile și l-au ridicat pe soțul meu, Vasile Gh., și pe fiica mea Maria V. Gh. din casă și i-au pornit în Transnistria pe motivul că sunt țigani.

D-le Ministru, cu lacrimi în ochi vă rog să binevoiți a da ordin celor în drept spre a retrimite în țară atât pe soțul meu, cât și pe fiica mea.

Soțul meu, care are 65 ani, și el e suferind, fiind de profesie birjar, având birja lui de 15 ani, și fiind cetățean impozabil la stat și tot deodată proprietar cu casă și loc viran în valoare de lei 250.000, averea noastră, fără cazier la poliție sau în viața militară vreo condamnare, făcând campania din 1907, din 1913 și 1916-1919. În cazul de față D-le Ministru, eu mă văd condamnată să mor de foame în pragul iernii și pe timpurile de față.

Încredințată de binevoitorul Domniei Voastre sprijin, primiți vă rog D-le Ministru mulțumirile și profundul meu respect.

Tarsița V. Gheorghe

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 190/1942, f.117)

Domnule Mareșal,

Subsemnatul Mihalache Ionescu, ortodox creștin, de meserie frizer, domiciliat în orașul Râmnicul Sărat, str. Ovidiu Sotirescu nr. 35, cu mult respect și încredere vin înaintea Domniei Voastre prin prezenta, pentru a vă mărturisi durerea și chinul și agonia zilelor mele bătrânești, alinându-mi zbuciumul care mă stăpânește de câteva zile:

Excelență, nicicând nu am bănuît că nu sunt român, că nu simt românește și că nu mi-am făcut datoria de Patrie și Neam.

Nicicând nu mi-a trecut prin minte să mă dau înapoi de la îndatoririle mele față de această țară a mea, frumoasă și plină de darurile lui Dumnezeu.

Nu! Și apoi niciodată în viața mea de 60 ani nu am gândit că mâine, poi-mâine, voi fi izgonit din orașul meu natal, unde s-au născut bunicii mei, părinții mei, unde m-am născut eu, copiii mei și nepoții mei.

Când am fost în războiul din 1914, în Bulgaria, încă trăia bunicul meu și tata Dincă, de meserie tot frizer, care îmi spunea că acum să luptăm și noi tinerii, că și ei au luptat în războaiele cu turcii.

De când mă știu, numai eu, răposații mei, sunt de peste 200 de ani în acest județ.

Excelență, în viața mea de 60 de ani am muncit onest, față de țară și semenii mei, din meseria mea de frizer mi-am făcut o căsuță, o gospodărie modestă, mi-am dat copiii la școală, cel mare învățând chiar la liceul din orașul nostru, luându-și bacalaureatul teoretic, de prezent fiind un slujbaș muncitor la stat, luptând pe front în actualul război, până la Odessa. Căci asta este misiunea românului verde, să sufere la nevoi, să izbândească și să se bucure la bine.

Excelență, acum câteva zile, se fac transporturi de țigani în Transnistria, de țigani care au caziere, care sunt certați cu lumina albă a zilei, care sunt cu domiciliul instabil în orașul nostru, care strică farmecul crășelului nostru, al cetății lui Ștefan cel Mare.

Nu știu de unde onorata primărie a luat că subsemnatul nu aș fi român, punându-mă pe lista pentru transportul în Transnistria.

Domnule Mareșal, sunt un om de 60 de ani, nu am nici o pată în analele poliției, atât eu, cât și fiii mei. Tatăl meu, odinioară, era unicul frizer în centrul orașului, stimat de toată lumea, de la care am învățat frica lui Dumnezeu, cinstea, onoarea și corectitudinea în societate. Mi-am educat copiii la școli, din meseria modestă, de multe ori trăgându-mi de la gură pentru a le plăti taxele de liceu. Nicicând nu am solicitat vreun ajutor de la autorități sau de la semenii mei, eu ajutând pe cei nevoiași cu ce am avut. Și astăzi, când îmi trăiesc ultimii ani ai vieții, trebuie s-o iau de la început, să încep o nouă viață în Transnistria.

Rog Excelența Voastră, ca pe bunul Dumnezeu, cu lacrimi în ochi, a dispune anchetarea cazului meu, de urgență, subsemnatul având credința că nu-

mai Excelența Voastră, părintele adevărat al acestei țări tinere, cu viitor de aur, îmi veți alina zbuciumul bătrâneților mele și rușinea care mă apasă față de societate și fiii mei.

Să trăiți Excelență și bunul Dumnezeu să vă ajute în realizarea dorințelor ce sunt simțite de românul verde ca stejarul.

Mihalache Ionescu

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 190/1942, f.14)

272

[octombrie 1942]

Domnule Mareșal,

Subsemnații locuitori, Ion Bogdan legitimat Sârbu, Ștefan Lascarache, Ilie Iftinca, Elena Sârbu, Zlat Vasile, Ion Rogozan, Gh. Tufă, Costache Cananău, Isachi Lupu, Toader Lupu, Năstase Dumitru, Gh. Bogdan legitimat Sârbu, domiciliati în orașul Botoșani, str. Ioan Creangă, supunem la cunoștința Dvs. următoarele:

Ne simțim la fel cu borfașii și țiganii nomazi pentru a ne ridica de la casele noastre și a ne trimite în Transnistria, fără a ține seamă că noi ne-am născut și crescut în acest oraș, am satisfăcut legea recrutării, părinții noștri s-au jertfit pentru patrie în războiul 1916, la fel și noi ne-am făcut datoria chiar în războiul actual 1941.

O parte din noi suntem invalizi, iar alții morți, iar alții și azi luptă pe front și-și fac datoria, afară de aceasta noi suntem proprietari de case, vite, meseriași și parte din noi facem parte din Sindicatul Artiștilor Instrumentiști în baza autorizației date de onor. Ministerul Cultelor.

Față de acestea pe care le-am expus înaintea Măriei Voastre, vă rugăm cu lacrimi în ochi a nu ne lăsa să ne distrugem acum la bătrânețe după ce am muncit cu drag și cinste pentru această țară, iar azi suntem puși la cot cu țiganii nomazi borfași.

Dacă Măria Voastră socotiți că noi nu suntem folositori acestei țări, pe care cu onoare o conduceți, vă stăm la dispoziție Măriei Voastre, iar dacă credeți că suntem de folos după cum v-am arătat ca buni patrioți, vă rugăm ca pe de o parte să dați ordin celor în drept a nu ne mai ridica cum s-a zvonit și a ne lăsa la gospodăriile noastre. Iar pentru liniștea noastră, ca să avem curaj pentru muncă cinstită, vă rugăm dați ordin autorităților în drept pentru a ne da la fiecare individ câte un ordin în care să se prevadă ca să nu fim ridicați, fiindcă fiecare se leagă de noi.

Pentru dovedirea și susținerea reclamei noastre, vă rugăm a se lua notă de semnăturile următorilor vecini, căpitan Rețeanu, Gh.S. Dumitriu, funcționar financiar, plot. maj. Mihai Balahur, plot. maj. Gh. Irimia, Nicu Popovici moșier,

Ionescu Ioan inginer, d-na Eleonora Cucu, d-na Lilia Ciolac Mavrocordat, Ignat Vasile, Gh. Moscalu și d-na E. Dumitriu.

Primiți vă rog deosebitul nostru respect.

Gh.S. Dumitriu, căpitan Reteanu, N. Balahur, Gh. Irimia, Eufrosina Dumitru Gh. Muscalu și alții.

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 190/1942, f.17)

273

[octombrie 1942]

Domnule Ministru,

Subsemnatul, Ioan Lăcătuș, domiciliat în Turda, str. Salinelor nr. 19, de profesie zidar, cu deosebit respect înaintez următoarea cerere, rugându-vă să binevoiți a dispune ca soția mea nelegitimă, Paraschiva Vitan, cu care am un copil și este dusă în Transnistria cu țiganii, să vină acasă din următoarele motive:

1. Eu de 5 luni de zile am fost concentrat și chiar atunci când a fost dusă soția mea cu copilul eram concentrat.

2. Având meseria de zidar în sezon, iar iarna mătur trotuarul din fața magazinelor la peste 40 (patruzeci) de comercianți, care adevăresc aceasta prin semnăturile lor de pe prezenta cerere.

3. Soția mea are casă proprie și pe lângă aceea primește ajutor și de la părinții ei, care au meseria de fierari.

În speranța că cererea mea va fi rezolvată în mod favorabil, primiți vă rog, Domnule Ministru, asigurarea deosebitului meu devotament ce vă păstrez.

Lăcătuș Ioan

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 190/1942, f.20)

274

[octombrie 1942]

**Excelență,
Domnule Mareșal,
Domnule Conducător al Statului Român**

Subsemnații locuitorii români, domiciliați în comuna Balta Verde, satul Popoveni și din alte comune și municipiul Craiova, jud. Dolj.

Cu profund respect și cu capul plecat venim înaintea Domniei Voastre și facem următoarea plângere:

Suntem muncitori manuali de pământ, agricultori, cărăuși chirigii de nisip și piatră, ce transportăm din prundul râului Jiu în orașul Craiova, la diferite construcții și la regimentele din garnizoana Craiova.

Din tată în fiu vehiculele noastre, cum și uneltele agricole, au fost și sunt reparate și construite din nou de dl. Ilie Dincă din Craiova, str. Calea Dunării no. 36 de profesie fierar, având atelier complet propriu al său cu toate sculele necesare acestei branșe.

Cum acest fierar, cu familie compusă din soție și doi copii, este de bună reputație în societate, om cu bune purtări, se bucură de o mare onorabilitate recunoscută față de noi, nu are la activul său nici cea mai mică pedeapsă, nu are cazier judiciar, ca să fi fost vreodată pedepsit, are azi mobilizat pe ginerele său Rădulescu Ilie în Marina Militară, care are soție și 3 copii mici, care sunt la școală și care se află sub îngrijirea acestui fierar.

În vedere că este om sânguitor și ascultător la timp în această branșă de fierărie, avem absolută nevoie de prezența sa în acest municipiu, unde ne ducem a ne satisface orice reparații la vehicule, construcții din nou, potcovitul boilor și cailor, reparat de pluguri, grape și în fine tot ce atinge de branșa fierăriei, în plus că se pricepe la rotărie, lemnărie etc, având și pe fiul său necăsătorit tot de această meserie, care făcând parte din contg. 1944, urmează a fi încorporat în serviciul militar activ tot în branșa meseriei.

Vă rugăm să binevoiți a aproba ca să nu fie trimis în Transnistria sau teritoriile rusești, ca făcând parte din români, căci de mic copil și până astăzi a fost numai cetățean al municipiului Craiova, unde își plătește cu cinste și drag dările impuse către stat, județ și comună[1].

Devotați

Ion I. Anghel, Ion D. Ioniță, Năstase R. Constantin și alții

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 190/1942, f.65)

[1] În conformitate cu ordinul Ministerului Afacerilor Interne nr. 4635 din 14 octombrie 1942 a fost suspendată orice evacuare în Transnistria până în primăvara anului 1943.

275

[octombrie 1942]

Excelenței Sale,

Domnului Mareșal Ion Antonescu, Conducătorul Statului Român

Subsemnatul Grigore Dobre Gongu, birjar și proprietar în orașul Călărași, str. Petre Enescu nr. 50, județul Ialomița, peste linia ferată, cu profund respect vă aduc la cunoștință următoarele:

Sunt om de 62 ani, iar soția mea Maria de 55 ani, și din mila bunului Dumnezeu suntem încă în stare de a ne scoate pâinea, fiind proprietar cu case în Călărași, având și chirie, am muncit și muncim cinstit de ne scoatem pâinea, sun-

tem alb curați la suflet și corp, nu am fost niciodată condamnați, nu am cerșit niciodată, nu am luat ajutor vreodată de la primărie, mi-am făcut datoria de bun român, plătim către stat toate impozitele la zi, am luptat cu credință și dragoste pentru țara noastră România în războaiele din 1913 și din 1916-1919, am fost rănit de două ori, sunt decorat cu patru decorații, luptând cu avânt și curaj ca sergent pe front, totdeauna în linia I, sunt om cu caracter ales, bun, cinstit, conștiincios, de condiție bună socială, am fost ca elev la gimnaziul din Călărași, am patru feciori bine crescuți, buni români patrioți, cu școală și condiție socială bună, aleasă, cu suflet de sacrificiu și dragoste, își fac ca și mine datoria muncind cinstit și luptând pentru scumpa noastră patrie România Mare, în care ne-am născut și am crescut din moși strămoși următorii:

1. Voicu Gh. Gongu, mecanic șofer la S.T.B. nr. 9073, în prezent caporal T.R., mobilizat pe front, secția sanit. nr. 19, oficiul militar poștal nr. 156, care e absolvent al școlii curs seral din Călărași, clasificat I-ul cu medalia de aur;
2. Constantin Gr. Gongu, serg. T.R. Bacalaureat al Liceului „Stirbey Vodă” din Călărași, actualmente grefier la Trib. Iași.
3. Ion Gr. Gongu, absolvent al Școlii de Arte și Meserii din Călărași, serg. T.R., actualmente mecanic montator de locomotive C.F.R. Nicolina Iași, mobilizat pentru lucru, șef al trenului de baie C.F.R. nr. 34, în deplasare pentru dezinfectare și deparazitare sanitară.
4. Vasile Gr. Gongu, absolvent de școală secundară, trecut al patrulea, e agent judecătoresc al Corpului de portărei Trib. Iași, actualmente se află mobilizat sergent T.R. ctg. 1930 la Pirotehnia Armatei București.

Cu respect vă rog a lua în considerație cinstea, onestitatea și munca mea și a copiilor mei, ce o depunem cu drag pentru scumpa noastră Românie, rugându-vă să binevoiți a dispune către cei în drept din orașul Călărași, jud. Ialomița, să fiu șters de urgență din lista Țiganilor ce urmează a fi evacuați în Transnistria și să fiu lăsat în pace și liniște a munci și trăi ca și până în prezent, cinstit, onorabil, acum în ultimele zile ale bătrâneților noastre puține ce le mai avem de trăit, subsemnatul mai îmi fac și am datoria de cresc și pe nepoțica mea Elena de 8 ani, elevă în cl. a II-a primară nr. 3, trecută cu premiul al II-lea, fiind la mine, e fiica feciorului meu Vasile Gr. Gongu, care e văduv și nu are cui o lăsa, decât nouă, părinții săi, el e în prezent mobilizat sergent T.R. la Pirotehnia Armatei București.

În genunchi cu lacrimi în ochi vă rugăm Domnule Mareșal a dispune a se cerceta adevărul spuselor mele, scrise aici, și a dispune grația Domniei Voastre către noi[1]. Rog a-mi confirma primirea.

Să trăiți Excelență

Să trăiască învingătoare și marea noastră Românie vitează, trăiască Marele Rege al său

Grigore D. Gongu, serg. veteran de 52 ani

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 190/1942, f.264)

[1] În fapt, Grigore Dobre Gongu nu fusese trecut în tabelele cu Țiganii evacuați în Transnistria. Cererea lui a fost rezultatul temerilor.

[octombrie 1942]

Domnule Ministru,

Subsemnații proprietari, de profesiune cărăuși, domiciliați în Craiova, cu respect venim înaintea D-voastră a vă aduce la cunoștință următoarele:

Avem alături de rampa de descărcatul vagoanelor în str. Frații Golești nr. 119 un meseriaș care ne repară camioanele și ne potcovește vitele, anume Marin Florea Chiriță în etate de 59 ani, care ca meseriaș este foarte bun, deoarece lucrează această meserie de mic copil, este proprietar de peste 40 ani în acea stradă, este de o cinste exemplară, părinții săi care au locuit în comuna Motoci, Dolj, de peste 100 de ani, au fost oameni cinstiți, lucrând aceeași meserie, a avut un frate mai mare, anume Ion Chiriță, care a murit în războiul pentru întregirea neamului 1916-1919, care a lăsat în urma sa copii, care sunt pe front, iar acest Marin Florea Chiriță are astăzi în războiul actual doi copii pe front, ori familia acestor oameni datând de peste 100 de ani, ocupându-se cu această meserie toți și fiind oameni de o cinste exemplară, căci prin munca lor cinstită au putut să-și înjghebeze câte o proprietate, fiind oameni pașnici, care își fac datoria și respectă legile Țării Românești, fapt pentru care noi mai jos notați garantăm.

Cu respect vă rugăm să binevoiți a interveni către organele în subordine a fi lăsat la domiciliul său în Craiova, având absolută nevoie de un asemenea meseriaș și a nu fi trimis în Transnistria, nefăcând parte din cei cu moravuri și cu moravuri ușoare.

Devotați:

Marin Pripici, Coconu Teodor, Gh. Ungureanu, Baldomir I. Marin,
Petrache Petrescu, Costel Stacoiu, Ioan Nicolae și alții

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 190/1942, f.30)

[octombrie 1942]

Domnule Ministru,

Subsemnatul, Iancu Anghel, de profesiune muzicant, domiciliat în Alba Iulia, strada Lumea Nouă nr. 40, tată a 6 copii, având o familie constatătoare și nouă persoane, soția mea și soacra sunt românce. Părinții mei și ai soției fiind ridicați de către poliție și duși în Transnistria, soția mea cu cei 6 copii au plecat de bună voie, nevroind a-i lăsa pe părinții noștri neputincioși singuri să plece în Transnistria. Eu fiind mobilizat cont. 1931, fiind concentrat aproape tot timpul, nu am putut pleca cu ei.

Vă rog Domnule Ministru să binevoiți a-mi aproba să mă duc și eu sau aducerea lor înapoi, nemaiputând trăi fără ei. Eu o viață întreagă am muncit ziua și noaptea pentru creșterea copiilor și întreținerea familiei mele.

Vă rog din nou Domnule Ministru a-mi aproba această umilă cerere, eu muncind am avut posibilitatea de a-mi susține familia în cele mai bune condițiuni și mi-am făcut datoria către țară în tot timpul acolo unde am fost pus.

Cu cea mai mare supunere
Iancu Anghel, muzicant

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 190/1942, f.33)

278

Inspectoratul Jandarmi Transnistria
Nr. 2727/1942 noiembrie 5

**Către Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmerie București**

La ordinul nr. 152.341 din 5 octombrie 1942, am onoarea a raporta:

Predarea și primirea ȝiganilor evacuați de pe raza I.J. Craiova cu trenul E.8 nu s-a putut face în gara Tighina în cadrul strict al ordonanței d-voastre nr. 40.718 din 31.VIII.1942, pentru următoarele motive:

– Nu am putut concentra un efectiv mai mare decât 5 ofițeri și 100 jandarmi, din care efectiv s-au format 5 gărzi a 1 ofițer cu 20 jandarmi.

Conform programului trimis de d-voastră prin ordonanța nr. 40.924 din 3.IX.1942, cu cele 5 gărzi constituite se putea executa în bune condițiuni evacuarea ȝiganilor de la Tighina până la gara de destinație: Grigorești, județul Oceacov. Operațiunea evacuării a fost îngreunată însă din cauza numeroaselor transporturi militare din acel timp: trupe, servicii, carburanți etc.

– Trenul E.8 a sosit la Tighina în ziua de 19 septembrie 1942. La sosirea acestui tren, de abia se terminase luarea în primire a ȝiganilor sosiți cu trenul E.10.

– Întrucât lt.col. Ignat I., care era însărcinat cu verificarea operațiunilor de predare și primire a ȝiganilor, nu mai avea la dispoziție nici o gardă și întrucât organele C.F.R. din gara Tighina, din lipsă de locomotive, au dispus formarea unei singure garnituri din ambele trenuri, având a se urgenta plecarea trenului, iar singura gardă, cea a trenului E.10, alcătuită din 20 jandarmi sub comanda lt. în rezervă Presecan Ioan, nu era suficientă pentru escortarea întregii garnituri (trenul E.10 și 8), lt.col. Ignat I., cerând aprobarea Inspectoratului, a dispus ca garda trenului E.8 să escorteze acest tren până la destinație. Totodată, apreciind cele raportate de slt. Niculau Ioan, care urma să se prezinte la examenul de la Facultatea de Drept din București la 20 IX a.c., lt.col. Ignat I. a aprobat ca ofițerul să se înapoieze în București, ȝiganii urmând a fi excortați mai departe de plot. Georgescu Marin din Legiunea Jandarmi Mehedinți, cu garda cu care a venit până la Tighina, sub comanda lt. rezervă Presecan.

– S-a procedat precum s-a arătat mai sus și pentru motivul că țiganii, terminând alimentele, fiind recalcitranți, dedându-se la jafuri și devastări, pe de o parte nu mai puteau fi reținuți în gara Tighina, iar pe de altă parte nu puteau fi excorțați numai de garda de 20 jandarmi, comandată de lt. rezervă Presecan.

– În gara Grigorești au fost predați delegatului Legiunii Jandarmi Oceacov, lt. Popescu Neagoe, de către lt. rezervă Presecan Ioan (trenul E.10) și plot. Georges-cu Marin din Legiunea Jandarmi Mehedinți (trenul E.8). Faptul că au fost predați mai mulți țigani decât erau prevăzuți în tabelele nominale se explică prin aceea că au fost strânși de prin gări toți țiganii rămași din trenurile anterioare. Tabelele nominale cu țigani evacuați au fost predate în 21.X.1942 slt. Niculau Dinu pentru a fi înaintate.

Inspector Jandarmi Transnistria
Col. Iliescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 127/1942, f.1/2)

279

România
Ministerul Afacerilor Interne
Direcțiunea Generală a Poliției
Direcțiunea Poliției de Siguranță
No. 41.761-S/5 noiembrie 1942

Confidențial

**Ministerului Afacerilor Interne
Subsecretariatul de Stat al Poliției**

Am onoare a vă raporta următoarele:

În ziua de 20 octombrie 1942 a fost eliberată din Penitenciarul Bacău țiganka Elena Moise, de ani 58, fără profesie, domiciliată în str. Aprodul Purice no. 3, concubina țiganului Feraru Alistar zis Căldăraru, fără profesie și cunoscut hoț de cai, în prezent evacuat în Transnistria. Susnumita figurează în tabelele de țigani ce au fost propuși pentru evacuare, dar care n-a putut fi evacuată, deoarece la data de 13 septembrie a.c. se afla în Penitenciarul Bacău, unde a executat o pedeapsă de 2 luni închisoare corecțională pentru furt și înșelăciune.

Inspectoratul Regional de Poliție Iași propune ca să se aprobe evacuarea susnumitei în Transnistria după concubinul său cu care trăiește de peste 20 ani.

Față cu cele de mai sus, vă rugăm să binevoiți a hotărî și a ne da ordine de urmare.

Director General
Negulescu

Director
[Indescifrabil]

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 190/1942, f.262)

Domnule Prefect!

Subsemnatul Gheorghe Vizitiu, comerciant, domiciliat la Hârlău, jud. Botoșani, str. Ștefan cel Mare nr. 48, cu tot respectul am onoare a vă supune următoarele:

În urma memoriului depus de mine în mâinile dvs., prin care m-am plâns că am fost pe nedrept trecut pe lista ȝiganilor nomazi pentru a fi expulzat în Transnistria, dvs. ați binevoit a ordona o anchetă spre a stabili dacă cele expuse de mine corespund adevărului.

În ziua de joi 5 noiembrie 1942, Poliția din Hârlău a audiat o serie de oameni, dintre care spicuiesc numai 2, ca să vă dați seamă Domnule Prefect pe cine a ales poliția ca informator asupra persoanei mele și să binevoiți a judeca dacă acești oameni merită a fi crezuți.

1. Grigore Olaru din suburbia Bojica. Un fiu de-al lui a împușcat pe gardianul public Burlaciuc. Al 2-lea fiu a făcut parte din banda lui Coroi.

2. Neculai Gherasim din Hârlău. Om cu cazier, a fost prins furând lemne din gara Hârlău de gardianul public Toadăr Ion.

Din ceilalți informatori o parte îmi sunt dușmani, iar o parte au declarat că nu mă cunosc îndeaproape. Pentru ca ancheta să fie în spiritul ordonat de dv. și în spiritul dreptății, îmi permit Domnule Prefect să propun o listă de informatori, toți fruntași creștini din localitatea noastră, cu rugămintea să binevoiți a ordona ca acești oameni să fie audiați.

1. Părintele Constantinescu, din al cărui parohie fac parte
2. Primarul nostru, d-l dr. Ion Agapi
3. D-l Anton Hanus, pensionar, fost primar din Hârlău, având un fiu colonel
4. D-l Ghiță Mihai, agent veterinar
5. D-l Vasile Deleanu, contabil la Asigurările Sociale
6. D-l Eduard Stumbea, controlor, idem
7. D-l Dumitru Petrescu, administrator al C.N.R.-lui din localitate
8. D-l Costică Brișcaru, comerciant
9. D-l Valeriu Ruș, comerciant
10. D-l locotenent în rezervă Suceveanu, profesor
11. D-l Dumitru Dughir, pensionar
12. D-l Ioan Dughir, pensionar.

Domnule Prefect, din lista propusă de mine se poate lesne vedea că sunt de bună credință, propunând ca informatori pe toți fruntașii localității noastre, care sunt incontestabil mult mai presus decât oamenii aleși de Poliția Hârlău.

În urma celor expuse de mine, vă rog să binevoiți a ordona Poliției din Hârlău ca informatorii propuși de mine să fie audiați spre a vă convinge de cele expuse de mine în memoriul depus. Încredințat fiind în spiritul dv. de dreptate, vă rog să primiți, Domnule Prefect, supusul meu respect.

Gheorghe Vizitiu

Hârlău, 6 noiembrie 1942

Proces-verbal

Anul 1942, luna noiembrie ziua 29.

Noi, Dăndescu Neculai, secretar de poliție la Poliția Botoșani, motivați de ordinul d-lui șef al Poliției Botoșani, prin care se dispune să facem cercetări în cauza cu reclamația numitului Gheorghe Vizitiu din Hârlău, adresată d-lui Prefect al Județului Botoșani, trimisă acestui oficiu cu nr. 30.746/1942, prin care reclamă că este veșnic șicanat de organele poliției Hârlău, procedând la cercetări, ne-am transportat la Hârlău unde, făcând investigații, am stabilit următoarele:

Pe baza ordinului telegrafic nr. 25.061 din 25 sept. 1942 al Inspectoratului Regional de Poliție Iași, comunicat de poliția Botoșani, s-a cerut și Comisariatul de poliție trebuia să întocmească tabele nominale de ȣigani care au cazie-re, achitați sau condamnați și care, în conformitate cu ordinul D-lui Mareșal Ion Antonescu urmau să fie trimiși în Transnistria, evacuați până în primăvara an. 1943.

Comisariatul de poliție Hârlău, prin comisarul ajutor Tomescu Marin, a chemat pe oamenii mai bătrâni din acel oraș și i-a întrebat care dintre actualii locuitori din acea comună sunt de origine ȣigani, între aceștia figurând și reclamantul Gheorghe Vizitiu, din Hârlău, care a fost găsit figurând în registrul de contravenții și mandate de arest, condamnat la 200 lei amendă pentru contravenție pe anul 1942. Pentru aceste motive, Comisariatul de poliție Hârlău a trecut din eroare pe aceste tabele și pe reclamantul Gheorghe Vizitiu din Hârlău.

Poliția Botoșani, cu raportul telefonic nr. 22.616/1942, a comunicat Inspectoratului Regional de Poliție Iași că nu are nici un ȣigan din categoria prevăzută în ordinul telegrafic nr. 25.061 din 25 sept. 1942.

Comisariatul de poliție Hârlău, făcând cercetări, a ascultat din nou pe oamenii cei mai bătrâni din acel oraș, care au confirmat că Gheorghe Vizitiu este de origine ȣigan, tatăl său fiind venit din Fălticeni de mai multe zeci de ani.

Procedând la cercetări, am ascultat pe martorii: preot Const. Constantinescu, dr. Ion Agapi, primarul comunei Hârlău, Anton Hanus, pensionar, fost primar al Hârlăului, Ghiță Mihai, agent veterinar, Vasile Deleanu, contabil Asig. Sociale Hârlău, Eduard Stumbea, controlor Asig. Soc. Hârlău, D-tru Petrescu, ad-tor C.N.R. Hârlău, comercianții Costică Brișcaru și Valeriu Ruș, pensionarii D-tru și Ion Dughir, propuși de reclamant, care separat ne dau câte o declarație semnată propriu, vizată de noi.

De asemenea, am ascultat din nou pe martorii: Grigore Ursu, de 72 ani, Neculai Gherasim Cârlan, de 72 ani, agricultori, și Bolfan Costache pensionar, de 67 ani, care ne dau separat câte o declarație semnată propriu, vizată de noi, în care arată că cunosc pe reclamantul Gheorghe Vizitiu și pe tatăl său Costache Vizitiu, că sunt de origine ȣigani, Costache Vizitiu fiind venit din Fălticeni, de meserie fierari, măcelari, iar reclamantul în ultima vreme este proprietarul unei brutării din Hârlău.

Martorii propuși de reclamant ne dau declarații separate, semnate propriu, în care afirmă că cunosc pe Gheorghe Vizitiu și pe tatăl său Costache Vizitiu, că sunt la origine a meseriei fierari, apoi măcelari, iar în ultima vreme Const. Vizitiu este proprietarul mai multor imobile din Hârlău, iar Gh. Vizitiu este măcelar, proprietarul unei brutării din Hârlău, oameni pașnici, buni gospodari.

Reclamantul Gheorghe Vizitiu, chemat de noi la Comisariatul Hârlău, luând cunoștință de ordinul Prefecturii județului Botoșani nr. 24.339 din 24 noiembrie 1942, prin care cere a se pune în vedere susnumitului că nu intră în categoria Țiganilor ce urmează a fi trimiși evacuați în Transnistria, asupra reclamației în cauză declară că nu mai are nici o pretenție, cerând clasarea ei la dosar.

Drept care am dresat acest proces verbal spre cele legale, care împreună cu petițiunea anexă se va înainta Prefecturii județului Botoșani, Serviciul Administrativ, împreună cu toate declarațiile menționate în acte.

Secretar de poliție
M. Dăndescu

[ANEXA 2]

Poliția Botoșani
Biroul Judiciar
Nr. 29.140/9 decembrie 1942

Prefectura Județului Botoșani
Serviciul Administrativ

La ordinul dvs. nr. 30.746 din 20 noiembrie 1942, avem onoare a înainta alăturatele acte împreună cu petiția comerciantului Gh. Vizitiu din Hârlău, raportând totodată următoarele:

Prin ordinul telegrafic nr. 25.061 din 24 noiembrie 1942, Inspectoratul Reg. de Poliție Iași a cerut întocmirea de tabele nominale de Țiganii care au caziere, achitați sau condamnați și care conform ordinului D-lui Mareșal Ion Antonescu urmează a fi evacuați în Transnistria până în primăvara anului 1943.

Comisariatul de poliție Hârlău a găsit pe Gheorghe Vizitiu condamnat de Judecătoria Mixtă Hârlău la 200 lei amendă pentru contravenție pe anul 1942. Cum din informațiile ce le-a făcut acest Comisariat în Hârlău, a stabilit că Gheorghe Vizitiu este de origine Țigan și pe baza considerentelor de mai sus l-a trecut în rândul Țiganilor vizați prin ordinul nr. 25.061/1942.

Acest oficiu, examinând situația susnumitului și constatând că Gheorghe Vizitiu nu intră în categoria celor ce urmează a fi evacuați în Transnistria a raportat la timp Inspectoratului Reg. Pol. Iași că nu are nici un Țigan din categoria de mai sus.

La cercetările făcute de comisariatul de poliție Hârlău cum și la ultima anchetă făcută de către dl. Secretar al acestei poliții, unii martori declară că deși acesta este născut în Hârlău, tatăl său Costache Vizitiu este venit de 30-40 ani de la Fălticeni și ar fi de origine Țigan.

Din declarațiile fruntașilor și a unor oameni mai bătrâni din Hârlău rezultă că atât reclamantul, născut în Hârlău, cât și tatăl său Costache Vizitiu, care este venit în acel oraș de 30-40 ani, sunt de meserie fierari, iar mai târziu măcelari, Gh. Vizitiu are și o brutărie din anul 1940, pe când tatăl său C. Vizitiu este proprietarul a unui număr de 15 imobile în Hârlău.

Reclamantul Gheorghe Vizitiu, luând cunoștință de ordinul dvs. nr. 24.339 din 24 noiemb. 1942, prin care i se pune în vedere că nu intră în categoria ȝiganilor ce urmează a fi evacuați în Transnistria, a dat alăturata declarație că nu mai are nici o pretenție și cere clasarea la dosar a reclamației.

Eroarea se datorează faptului că în lipsa șefului Comisariatului Hârlău, lucrarea a fost executată de către comisarul ajutor Tomescu Marin, detașat de curând la acel comisariat și străin de localitate.

S-au făcut observații șefului Comisariatului de poliție Hârlău pentru ca pe viitor să execute personal asemenea lucrări și cu foarte multă atenție.

Șeful Poliției
M. Velehorsch

Secretar
N. Dăndescu

(Arh.St.Botoșani, Prefectura județului Botoșani, dos. 40/1942, f.58-61)

281

7 noiembrie 1942

NOTĂ

Sunt informat că pentru ȝiganii muzicanți a intervenit George Enescu în persoană la Mareșalul Antonescu, afirmând că pleacă și el în caz de-i duce muzicanții la Bug.

I. Pavăl

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 195/1942, f.4)

282

Domnule Președinte

Subsemnata Tudora Gheorghe Ene, în etate de 57 ani, născută, crescută, căsătorită și domiciliată în strada Carol nr. 21 din orașul Odobești, județul Putna.

Cu ochii plini de lacrimi, cad în genunchi la picioarele Excelenței Măriei Voastre, rugându-vă să binevoiți a dispune ca să mi se asculte următoarea mea plângere:

Sunt căsătorită cu Gheorghe Ene de 36 ani, din care căsătorie avem 5 copii în viață, dintre care 3 fii și 2 fiice, cel mai mare fiu al nostru este contingentul

1926, de meserie muzicant, a luat parte pe front și este mobilizat și în prezent, al doilea fiu este contingentul 1942, al treilea, fiică, este căsătorită, a cărei soț și al nostru ginere au luat parte pe front, este decorat și chemat iarăși la Corp, al cincilea, fiică, este tot căsătorită.

Citatul meu soț, Gheorghe Ene, este de meserie muzicant și se ocupă și cu munca de agricultură și viticultură, așa că el era ocupat aproape zilnic și cu munca depusă de el am putut reuși ca să creștem pe cei cinci copii, ca să-i avem de sprijin la adânci bătrânețe și tocmai când să zic „Doamne ajută”, cum zice creștinul, între alții mi se ia forțat și ridică pe soțul meu Gheorghe Ene, în etate de 61 ani, și-l trimite în Transnistria, ca să sufere de foame, sete și frig un suflet nevinovat și să ne lase pe noi, o familie întreagă, soție, fii, fiice și gineri cu lacrimile pe obraz, mai cu deosebire pe mine soție debilă, suferindă și la vreme de bătrânețe mai cu seamă acum, în ajunul iernii cea geroasă, care a început deja a-și face ravagiile sale și mai cu deosebire când văd că se prezintă oameni de pe la țară și-l caută pe citatul meu soț, ca să-l angajeze pe la nunți și le spun cele întâmplate, ei se miră și pleacă, iar eu rămân cu ochii plini de lacrimi, văzând cum se duce hrana mea și a copiilor mei de la ușa mea.

Soțul meu Gheorghe Ene a luat parte la două războaie, atât în anul 1913, cât și în anii 1916-1918, când a fost decorat. El a fost un om muncitor, cinstit, nevicios, n-a fost niciodată certat cu justiția pentru fapte infamante, dările către stat, județ și comună au fost totdeauna achitate la timp și în acest caz este nevinovat și suferă pe nedrept.

Cu ochii plini de lacrimi, cad în genunchi la picioarele Excelenței Măriei Voastre, rugându-vă să binevoiți a dispune ca citatul meu soț să fie de urgență reîntors la casa sa pentru a mai putea și el apuca din sezonul meseriei lui de muzicant, cu care ne întreține și pe noi, mai cu deosebire pe mine, soția sa, care sunt și suferindă.

Să trăiți Excelență, Măria Voastră
Tudora Gh. Ene

1942 noiembrie 14

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 190/1942, f.21)

283

Domnule Președinte,

Subsemnata Zamfira Jorăscu, domiciliată în str. Eroul Sergeant N. Ioniță nr. 28, din orașul Odobești, jud. Putna.

Cad în genunchi la picioarele Excelenței Măriei Voastre, cu lacrimi în ochi, rugându-vă să binevoiți a dispune ca să mi se asculte următoarea mea plângere:

Sunt văduvă din anul 1919, adică de 23 ani, la încetarea din viață a soțului meu am rămas văduvă, am patru copii dintre care am trei băieți și o fată cu care m-am necăjit destul, numai Dumnezeu știe până i-am făcut mari și pe doi dintre ei i-am căsătorit, i-am dat la casele lor, dintre care fiul meu Jorăscu Gheorghe, necăsătorit, a murit pe front în războiul actual, era ctg. 1936, altul Jorăscu

Neculai, căsătorit, ctg. 1932, care a luat parte pe front, unde a fost decorat cu medalia „Recunoștința Ostașului Dezrobitor”, cel de al treilea, Jorăscu Ioan, ctg. 1945, care urma la premilitar, a fost luat forțat, ridicat și trimis în Transnistria, împreună și cu concubina sa Zamfira zisă Firița Marian, care fiu îmi era ultimul meu sprijin meseriaș, care deși trăia în concubinaj cu citata, totuși mai întâi avea grijă de mine, dimineța venea și mă întreba ce îmi trebuie, îmi lăsa de cheltuială, mă căuta la boală, după cum sunt suferindă. Ah! Dumnezeuule, cine mă va mai întreba pe mine dimineța ce îmi trebuie de hrană și cine mă va mai căuta la suferințele mele. Al patrulea, a mea fiică Anica Șerban, a rămas văduvă de război, a cărei soț a încetat din viață pe câmpiile onoarei în războiul actual și se numește Șerban Mitică, ctg. 1937.

Cu ochii plini de lacrimi cad în genunchi la picioarele Excelenței Voastre, rugându-vă să binevoiți a dispune ca citatul meu fiu să fie reîntors la urma sa împreună cu concubina sa, întrucât este meseriaș, muzicant țambalagiu și muncitor în agricultură și viticultură și în măsură de a mă întreține și pe mine, fiind un băiat muncitor și bun meseriaș.

Să trăiți Excelență, Măria Voastră
Zamfira Jorăscu

14 noiembrie 1942

Domniei Sale, Domnului Președinte al Consiliului de Miniștri. Cabinetul D-lui
Mihai Antonescu. București

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 195/1942, f.127)

284

Inspectoratul General al Jandarmăriei
Serviciul Jandarmăriei
No. 46.707/1942 noiembrie 25

**Către Ministerul Afacerilor Interne
Cabinet. Subs. Stat Poliție**

Am onoare a vă raporta că 4 țigani din comuna Preajba-Vlașca, ce trebuiau evacuați cu lotul țiganilor care s-au evacuat în septembrie 1942, s-au sustras evacuării datorită neglijenței șefului de post respectiv, care pentru acest caz a fost sancționat disciplinar.

Cu ocazia urmăririi acestora de către plot. maj. Ivan Ioan, șeful secției Siliștea, când a fost prins unul dintre țiganii dispăruți, anume Petre Moarte Rece, un alt număr de 50-60 țigani au atacat pe subofițerul în cauză pentru a elibera pe țiganul arestat.

S-au dresat ca urmare acte capilor rebeli, care au fost înaintați împreună cu actele Curții Marțiale – no. 15.253 din 7 octombrie 1942.

Față de cele de mai sus, vă rugăm să binevoiți a da următoarele:

1. Țiganii ce trebuiau evacuați și au dispărut: Iancu Stoian, Gheorghina Iancu Stoian și Ion Șt. Ca... (afară de Petre Moarte Rece, care este prins), pe măsură ce vor fi prinși să fie trimiși în Transnistria și dați Legiunii Jandarmi Tiraspol pentru așezare acolo.

2. Țiganul Petre Moarte Rece, împreună cu familia sa compusă din Floarea soție, Lina și Floarea fiice, și Țiganul Ioniță Dumitru, zis Dumitru I.T. Radu, împreună cu familia sa compusă din Anica concubină, Gheorghe, Nicolae, Dumitra, Maria și Lina, fii și fiice, dovediți capi ai rebeliunii, după judecarea procesului și executarea condamnării să fie evacuați în Transnistria.

În acest sens s-a dat ordin de noi Legiunii Vlașca spre a interveni pentru urgentarea judecării procesului.

Inspector General al Jandarmeriei
General C.Z. Vasiliu

Șeful Serv. Jandarmeriei
Colonel C. Tobescu

[ANEXĂ]

Inspectoratul Jandarmi București
Biroul Poliție
No. 12.753/1942 noiembrie 13

Către Inspectoratul General al Jandarmeriei Serviciul Jandarmeriei

La ordinul dvs. no. 44.745 din 24 octombrie 1942 și urmare la raportul no. 12.405 din 20 octombrie 1942, referitor la cazul petrecut la postul Jandarmi Preajba din Legiunea Jandarmi Vlașca.

Am onoare a raporta că Legiunea Jandarmi Vlașca cu no. 17.553/1942 înaintează alăturatul dosar cu actele adresate contra plot. Costea Petre, șeful postului jandarmi Preajba din legiunea jandarmi Vlașca și raportează următoarele:

Șeful postului jand. Preajba, plot. Costea Petre, a primit ordin de la legiune pentru evacuarea Țiganilor, în care ordin i se fixase întinerariul și data plecării din comună cu cei patru Țigani, pentru ca în ziua de 15 sept. 1942 să fie în Giurgiu de unde urma să plece convoiul de Țigani în Transnistria.

În loc a-i aduce în ziua fixată, i-a adus în ziua de 16 sept. 1942, după ce convoiul plecase, astfel că s-a înapoiat cu Țiganii la post.

În urma acestui fapt, Inspectoratul a pedepsit pe plot. Costea Petre cu 10 zile arest și l-a obligat a transporta cei 4 Țigani în Transnistria pe contul său, în care scop s-a dat ordin legiunii Vlașca pentru executare.

Legiunea dând la rândul ei ordin plot. Costea Petre, acesta a raportat că Țiganii în cauză sunt fugiți din comună în București și nu poate executa transportarea lor în Transnistria.

În ziua de 2 octombrie 1942, șeful secției jand. Siliștea-Vlașca, mergând în inspecția postului Preajba, în drum a fost informat că unul din Țiganii ce șeful de post îl dase fugit din comună s-ar afla ascuns într-o casă; mergând acolo a găsit pe Țiganul Petre Moarte, pe care l-a reținut, și venind cu el spre post a fost

atacat de un număr de 50-60 țigani, cu scop de a înlesni evadarea țiganului reținut. Cu ajutorul jandarmilor de la post a împrăștiat țiganii rebeli și arestat pe 7 din ei dovediți capi ai rebeliunii.

Raportându-se dvs. și acest caz, cu ordinul de mai sus s-a aprobat măsurile luate de acest Inspectorat atât în legătură cu trimiterea în judecată a țiganilor ce au comis rebeliunea, cât și în ceea ce privește măsurile pentru îndepărtarea din jandarmerie a plot. Costea Petre, tot prin ordinul de mai sus s-a dispus a se alege capii rebeliunii spre a da ordin de evacuarea lor în Transnistria.

Legiunea Jandarmi Vlașca, odată cu înaintarea dosarului cu actele dresate în cauză, înaintază și alăturatul tabel nominal de țiganii capi ai rebeliunii ce se propun a fi evacuați în Transnistria, și propune a se aproba agravarea la maximum a pedepsei de 10 zile arest, ce a fost aplicată de acest Inspectorat numitului subofițer, fără a cere îndepărtarea lui din jandarmerie.

Inspectoratul opinează a se aproba propunerea făcută de legiune de a se agrava pedeapsa de 10 zile ce a fost aplicată subofițerului.

În ce privește transportarea celor 3 țigani în Transnistria, se va executa după ce vor fi prinși, în care scop Legiunea Jand. Vlașca a luat măsuri de urmărire.

Dosarul cu actele dresate referitor la cazul de rebeliune s-a înaintat de legiune la Curtea Marțială cu no. 15.253 din 7 oct. 1942.

Se anexează și memoriul original al subofițerului.

Rugăm să binevoiți a dispune.

Inspector Jandarmi București
M. Mateescu

Șeful Serv. de Poliție
Lt. colonel I. Popa

[Documentul poartă următoarea rezoluție semnată de inspectorul general al jandarmeriei: „Se va muta disciplinar de la acel post, dacă nu e cazul de eliminare. A se vedea memoriul jandarmului. Se agravează pedeapsa jandarmului plutonier la 20 (douăzeci) zile arest cu executarea la Centrul 2 Jandarmi Găești”]

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. I, f.32, 34)

285

Inspectoratul Regional de Poliție Timișoara
Serviciul Poliției de Siguranță
No. 20.229-S/1942 noiembrie 27

Domnului Director General al Poliției
Dir. Pol. de Sig. București

La ordinul domniei voastre no. 40.595-S din 31 octombrie 1942, în legătură cu cele reclamate de către Bocu Grigore din Timișoara, am onoare a raporta următoarele:

La începutul lunii septembrie 1942, conform ordinului domniei voastre radiotelegrafic no. 28.440-S din 2 septembrie și 30.364-S din 16 septembrie 1942, de pe raza municipiului Timișoara s-au strâns un număr de 73 țigani, care în ziua de 12 septembrie 1942 au fost predați de către Chestura Poliției Timișoara Legiunii de Jandarmi Timiș-Torontal, pentru evacuare în Transnistria.

Organele Legiunii de Jandarmi Loco, după primirea lor, a procedat la o triere și i-a lăsat pe toți liberi la domiciliu, încheindu-se proces-verbal conform unor instrucțiuni speciale primite de la Inspectoratul de jandarmi.

În urma acestor dispozițiuni, între țiganii din Timișoara și regiunea acestui inspectorat s-a născut o panică alimentată de propaganda elementelor șvabe, care răspândeau zvonul că toți țiganii, ca și evreii, vor fi evacuați în Transnistria, iar în locul lor vor fi aduși sinistrații germani de război din nordul Reichului.

În același timp, șvabii răspândeau aceste zvonuri și contra elementului românesc, susținând că toți refugiații din Ardeal vor fi colonizați în Transnistria. Față de elementul românesc această versiune n-a avut decât foarte mică influență, dar a produs o impresie rea față de elementul șvăbesc.

În cursul lunii septembrie și octombrie 1942, țiganii din localitate discutau că vor lichida cu averea lor mobilă și imobilă pentru ca în caz când toți țiganii vor fi evacuați în Transnistria, să fie pregătiți cu valoarea în monedă a avutului lor.

Lichidări de această natură s-au semnalat în Timișoara în următoarele 3 cazuri:

- Soția lui Uliță Cornel, din str. Negruzzi, și-a vândut casa în valoare de 20.000 lei cu suma de 4000 lei.

- Șerban Dumitru, din Colonia Kuntz, a vândut casa în valoare de 35.000 lei cu suma de 6500 lei.

- Șerban Arcadie, din Colonia Kuntz, a vândut casa în valoare de 70.000 lei cu suma de 27.000 lei, iar mobila în valoare de 30.000 lei cu suma de 5000 lei.

Astfel de vânzări s-au făcut și pe teritoriul rural în comunele Peciul Nou și Liebling, din județul Timiș-Torontal.

Toți acești țigani susțin că au făcut vânzările de frică că vor fi duși în Transnistria, iar în prezent caută să revină asupra vânzării, obligându-se să restituie prețul cumpărătorilor.

De atunci și până în prezent starea de spirit a țăganilor s-a mai calmat, căci s-au convins că nu este vorba de evacuarea tuturor țăganilor, ci numai a elementelor periculoase la siguranța statului.

Inspector Regional de Poliție
Berescu Grigore

Șeful Serv. Pol. de Sig.
Șef de Poliție, A. Lupuțiu

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 195/1942, f.75-76)

Nr. 58.136/27 noiembrie 1942

Către Biroul Social

Vi se trimite mai jos, în copie, ordinul Inspectoratului Regional de Poliție Iași nr. 32.549/1942, spre cercetare.

Chestorul Poliției Iași
[indescifrabil]

Șef Birou Pol. Ad-tiv
Comisar O. Mărgărint

*

Direcțiunea Generală a Poliției ne face cunoscut că Ministerul Afacerilor Interne, cu ordinul nr. 51.451-A/1942 a dispus internarea în lagărele din Transnistria a proxenetelor evreice și țigance, iar în lagărele din țară a acelor de origine etnică română[1]. Vă rugăm să luați măsuri ca toate cazurile constatate să ne fie semnalate pentru a se decide asupra internărilor în lagăre.

Totodată se vor lua măsuri pentru internarea în spitale a tuturor prostituatelor bolnave de maladii venerice și trimiterea lor la urmă, după vindecare, în localitatea de origine, raportând rezultatul.

Inspector regional
M. Cozma

(Arh.St.Iași, Chestura de Poliție Iași, dos. 136/1942, f.15)

[1] După numai câteva zile, șeful secției moravuri din Iași i se comunică ordinul generalului C.Z. Vasiliu, de a nu se mai evacua aceste categorii în Transnistria, „întrucât nu aceasta este procedura legală”, ci să intervină serviciul sanitar local (*Ibidem*, f.18-19).

Inspectoratul Regional de Poliție Galați
Serviciul Pol. de Siguranță
Nr. 14.975-S/28 noiembrie 1942

**Către Direcțiunea Generală a Poliției
Direcțiunea Pol. de Siguranță. București.**

Urmare raportului nostru nr. 14.975-S din 6 octombrie a.c., referitor la zvonurile care circulau în orașul R.-Sărat cu privire la evacuarea tuturor ȝiganilor în Transnistria, avem onoare a vă raporta că aceste zvonuri au fost lansate chiar de ȝigani între ei, care s-au alarmat din cauză că anterior recensământului ce li s-a făcut au fost deportați cei fără căpătâi și nefolositori societății.

Inspector Regional de Poliție
[indescifrabil]

Șeful Serviciului
[indescifrabil]

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 195/1942, f.8)

Prefectura Jud. Oceaov
Nr. 6995/28 noiembrie 1942

D-lui Pretor al Raionului Oceaov

Am onoare a vă trimite în copie ordinul nr. 16.050 din 23 crt. al Inspectoratului Jandarmeriei către Legiunea de Jand., transmis și acestui județ în copie, rugându-vă a lua cunoștință, precum și măsuri de executarea întocmai a celor cuprinse în ord. Insp. Jandarmeriei, fiind aprobate, în rezoluție, de către dl. Guvernator.

În consecință, veți recunoaște de îndată satele în care urmează a fi mutați ȝiganii din raionul dvs., veți lua măsuri de evacuarea unei părți din casele satelor, operațiune ce se va termina cel mai târziu duminică 29 crt., urmând ca a doua zi să înceapă transportul ȝiganilor din vechile cantonamente.

În vederea acestei mutări, veți lua imediat măsuri de deparazitare, cu mijloacele pe care le aveți.

Pentru ȝiganii care au membrii pe front sau pentru cei care au luptat în actualul război, cât și în cel din 1916, li se va aplica un regim de favoare, dându-li-se un cantonament mai bun, iar locuitorii băștinași ai satelor le vor veni în ajutor, dându-le materiale de încălzit, pe cât mijloacele acestora le vor permite.

Pentru ținerea unei evidențe a ȝiganilor, veți întocmi tablouri nominale, care vor cuprinde: numele și prenumele soțului, soției și al copiilor, adresa, domiciliul de origine (județ, oraș, comună, sat, stradă și no.), precum și situ-

ăția militară a capului familiei sau a membrului din familie, ca să cunoașteți regimul ce trebuie să aplicați. În sate, ȧiganii vor avea un primar al lor (bulibașă) și vor fi încartiruiți și împărțiți pe grupe de câte cca. 100 suflete, întocmindu-se tablou nominal; fiecare grupă va avea un șef al lor, care va ține la curent prezența, dispariția sau moartea lor.

Șefii ȧiganilor vor fi obligați să anunțe pe primarul ȧigan imediat de dispariția sau moartea [cuiva] și primarul ȧigan la rândul său pe șeful de post, care va dispune ca primarul comunei băștinaș să întocmească actele de deces, pentru a se face imediat cuvenitele cercetări, și anume: în caz de dispariție, urmărirea de către jandarmi, iar în caz de moarte, aceasta va fi constatată de agentul sanitar al comunei, iar primarul băștinaș va întocmi actul de deces.

Sâmbăta, primarii vor înainta raionului situația numerică de ȧiganii avuți în viață și nominal de cei morți sau dispăruți.

Posturile de jandarmi vor delega în mod permanent câte un jandarm pe lângă primarii comunelor unde sunt ȧigani, spre a menține disciplina printre aceștia, precum și a-l ajuta la încheierea diverselor acte. Acest jandarm va fi în permanență pe lângă primarul comunei și va urmări și răspunde de executarea tuturor dispozițiilor date de prefectură și raion.

Hrana ȧiganilor

Din cota de orz cuvenită statului, veți repartiza imediat cantitatea de orz necesară pâinii ȧiganilor, în fiecare sat, pe timp de 10-15 zile, orz ce va fi măcinat la moara cea mai apropiată de sat (fără a se percepe uium). Primarul comunei este obligat de a impune locuitorilor din sat ca, odată cu facerea pâinii pentru ei, să facă pâine și pentru ȧiganii aduși în sat.

Primarul băștinaș va procura ȧiganilor și vasele strict necesare preparării mâncării.

Primarul va avea grijă ca să ia asemenea măsuri încât șefii ȧiganilor să primească pâinea din 2 în 2 zile, și anume, dimineața socotindu-se 400 grame pâine pe zi de fiecare ȧigan trecut de 6 ani și câte 200 grame de cei sub această vârstă. Li se va mai da de trei ori pe săptămână, și duminica, câte o mâncare caldă la prânz, formată din cartofi, iar duminica o mâncare de carne. Cartofii și carnea vor fi luate din cota statului de la obști sau de la fermele apropiate.

Alimentele vor fi puse de către primarul comunei la dispoziția primarului ȧigan, iar acesta le va distribui șefului de grupă ȧigan proporțional cu numărul ȧiganilor fiecărui grup, contra bon, vizat de primarul ȧigan și șeful de post, care vor fi obligați a controla numărul ȧiganilor în fiecare duminică și raporta raionului, înaintând o situație numerică, care va cuprinde numărul ȧiganilor, și anume:

- a) câți au fost săptămâna trecută
- b) câți au murit
- c) câți au dispărut
- d) totalul prezenților.

Raionul va centraliza situațiile în fiecare luni și va înainta prefecturii, astfel ca miercuri să ajungă la Oceacov.

Domnii pretori vor controla de două ori pe lună satele de ȧigani, verificând situațiile de hrană și executarea ordinelor, iar domnii ofițeri de jandarmi șefi

de sectoare vor inspecta tot de două ori pe lună, aceleași sate, controlând executarea ordinelor și disciplina ȝiganilor, luând măsurile cuvenite pentru ca absolut nici un ȝigan să nu treacă în partea satului ocupat de băștinași.

Șeful de post împreună cu primarii băștinași vor lua măsuri ca satul să fie păzit ziua și noaptea de cararele formate dintre localnici, care să nu permită nici unui ȝigan a intra în satul de băștinași.

Se interzice cu desăvârșire ȝiganilor de a părăsi satul unde contează, decât numai în grup, pentru a strânge buruienile de pe câmp. Se interzice de asemenea tăierea copacilor, gardurilor, magaziiilor etc. de către ȝigani.

Eventualele petiții și reclamații ale ȝiganilor vor fi predate șefilor de post, prin primarul ȝigan respectiv sau de ei, spre a fi înaintate pretorului, care le va soluționa sau înainta prin pretură.

Măsuri sanitare

ȝiganii din Alexandrodar vor fi evacuați cu începere de duminică 29 noiembrie a.c., aducându-se sub escortă de jandarmi câte 120-150, în grup, pentru a fi deparazitați în clădirea care va fi amenajată în acest scop la Ancecrac de către pretura raionului Oceacov.

Din Ancecrac vor pleca în fiecare zi dis-de-dimineață câte trei căruțe la Alexandrodar, pentru a transporta bagajele, pe ȝiganii bătrâni și pe copiii mai mici până la Ancecrac, unde va avea loc deparazitarea, vor dormi în acel sat, iar a doua zi vor pleca pe jos și cu căruțele venite din satele unde ei sunt repartizați.

Pretorul raionului va face programul și comunica fiecărei comune ziua când trebuie să trimită căruțele la Ancecrac, va lua de asemenea măsuri să fie hrăniți la Ancecrac în ziua când vor fi aduși pentru deparazitare, de unde vor pleca a doua zi dis de dimineață, iar ajungând în satul unde sunt repartizați vor găsi hrana deja preparată de către primarul băștinaș localnic, care împreună cu șeful de post vor controla identitatea lor, îi va scrie într-un tablou și repartiza în cantonamente.

Aceleași măsuri de deparazitare, repartiție și de hrană vor fi luate și de raionul Varvarovca. Recomand din nou, domnilor pretori și tuturor jandarmilor, de a avea toată sollicitudinea pentru familiile ȝiganilor ce luptă pe front sau au fost în actualul și trecutul război. Pentru aceasta, vor avea tablouri nominale ale acestora.

În fiecare sat se va alege o casă pentru infirmerie cu personal ales dintre ȝigani.

Prefectul jud. Oceacov
Lt. col. V. Gorsky

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 43/1943, f.37-38)

Inspectoratul Regional de Poliție Galați
 Serviciul Pol. de Siguranță
 Nr. 19.199-S/29 noiembrie 1942

**Către Direcțiunea Generală a Poliției
 Direcțiunea Pol. de Siguranță. București.**

Urmare raportului nostru nr. 3385-S din 26 mai 1942, avem onoare a vă raporta că în urma investigațiilor făcute de către organele Chesturii Poliției Galați s-au identificat țiganii: Nicu Sultan în etate de 12 ani și Mitrița Sultan în etate de 10 ani, fii naturali ai Anichei Sultan, care a fost evacuată în Transnistria.

Susnumiții țigani n-au putut fi evacuați în Transnistria odată cu mama lor, deoarece în acel timp vagabondau și nu au fost găsiți. Fiind dați în urmărire au fost identificați în ziua de 12 noiembrie 1942.

Raportându-vă cele de mai sus, vă rugăm să binevoiți a ne da instrucțiuni dacă cei doi țigani urmează a fi evacuați în Transnistria.

Întrucât de la data de 8 septembrie a.c. au mai fost evacuați izolat în Transnistria prin Inspectoratul de jandarmi Tiraspol un număr de 3 evrei: unul care a cerut repatrierea în U.R.S.S. după iunie 1940 și doi, unul comunist, iar altul care a trecut chiar în U.R.S.S. după iunie 1940, propunem ca și țăganilor mai sus menționați să li se aplice aceeași soluție ca și în acest din urmă caz.

În prezent țăganii menționați se găsesc la o rudă a lor.

Inspector Regional de Poliție
 [indescifrabil]

Șeful Serviciului
 [indescifrabil]

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 195/1942, f.3)

Inspectoratul Regional de Poliție Galați
 Serviciul Pol. de Siguranță
 Nr. 18.633-S/29 noiembrie 1942

**Către Direcțiunea Generală a Poliției
 Dir. Poliției de Siguranță. București.**

La ordinul dvs. nr. 43.113-S din 11 noiembrie a.c., avem onoare a vă raporta următoarele cu privire la cererea numitului Gavrilă Zlate, prin care solicită ca verii lui, Gheorghe și Constantin Florea, să fie readuși în țară din Transnistria:

Țiganul Gavrilă Zlate este născut în Galați în anul 1892, căsătorit, cu 7 copii, pensionar I.O.V., cu o pensie trimestrială de 7000 lei, fiind invalid din

războiul trecut, posedă un imobil în strada Tg. Ocna nr. 12, este văr cu Gheorghe Florea și Constantin Florea, evacuați în Transnistria.

În ceea ce privește pe țigani Gh. Florea și Constantin Florea, raportăm că Gheorghe Florea, domiciliat în Galați, str. Principesa Maria nr. 48, de ani 62, scutit de serviciul militar, în timpul războiului trecut a fost mobilizat pentru lucru la cimitirul local, are o casă pe str. Poșta Veche, nelocuibilă, deoarece este deteriorată de cutremur, el stând cu chirie. A fost evacuat împreună cu soția lui Tinca pentru motivul că nu avea ocupație precisă din care să trăiască. Era când muzicant, când negustor ambulant de haine vechi, fără a justifica însă cu nici una din aceste îndeletniciri existența sa. Soția lui, într-o măsură și mai mare, nu avea un mijloc precis de trai. Nu era ajutat de cei 4 fii ai săi, care locuiau cu familiile lor separat de părinți.

Este căsătorit și are 4 copii: Constantin Florea, născut în 1906, trăiește în concubinaj, nu posedă nici un fel de avere, fără domiciliu stabil, este muzicant, cu serviciul militar satisfăcut, în prezent mobilizat; Iordache Florea zis Capră, născut în 1924, căsătorit cu copii, fără avere, a fost mobilizat pe front, în prezent rănit la o mână, fiind internat într-un spital din țară, nu are domiciliu stabil umblând prin diferite localități unde face pe artistul vârand săbii și bile pe gât. La Biroul Judiciar de pe lângă Chestura Galați posedă cazierul nr. 626 pentru furt de buzunare; Vasile Florea, născut în 1912, trăiește în concubinaj, fără copii, cu serviciul militar satisfăcut, în prezent mobilizat, nu a fost rănit pe front, nu posedă nici un fel de avere, de meserie muzicant; și Vasile Florea al doilea, zis Nati, născut în 1909, de profesie muzicant, posedă o casă în comuna Ivești, jud. Tecuci, unde își are și domiciliul, cu serviciul militar satisfăcut, fiind rănit pe front la o mână și un picior.

Constantin Florea, frate cu Gheorghe Florea, născut în 1888, în comuna Vârlezi, jud. Covurlui, căsătorit, fără copii, nu posedă nici un fel de avere, el fiind chiriaș, cu serviciul militar satisfăcut, luând parte în campania din 1913-1916 și 1918. A fost evacuat pentru următoarele motive: **a)** Nu are nici un mijloc precis din care să trăiască. Face pe muzicantul, însă nu are nici un angajament cu vreun patron, cântând prin diferite localuri și trăind din ce căpăta de la clienți. **b)** În mai 1942 a fost condamnat la o lună închisoare pentru furt.

Întrucât țiganii Gheorghe Florea și Constantin Florea se încadrează în condițiile ordinului dvs. nr. 20.344-S din 24 iulie 1942, avizul nostru asupra cererii de înapoiere la Galați, este nefavorabil.

Inspector Regional de Poliție
V. Hamangiu

Șeful Serviciului
Nicolescu

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 195/1942, f.9, 150)

Inspectoratul Regional de Poliție Galați
 Serviciul Pol. de Siguranță
 Nr. 18.433-S/30 noiembrie 1942

**Către Direcțiunea Generală a Poliției
 Direcțiunea Pol. de Siguranță. București**

Avem onoare a vă raporta următoarele:

Fiind informați că în localitate ar fi sosit doi țigani dintre cei ce au fost evacuați în Transnistria din orașul Galați, am dispus să se facă cercetări printre țiganii negustori de haine vechi, stabilindu-se că țiganii Sercăianu Alexandru, Gheorghe Neagu cu surorile Alexandra, Ștefana și Mița Nicolau, au fost aduși din orașul Oceacov, jud. Oceacov, după informațiile noastre, de către un agent din Direcțiunea Generală a Poliției, al cărui nume nu l-am putut afla.

De asemeni mai sunt informații că ar fi venit până la Tiraspol cu o mașină germană, luând apoi trenul pentru Galați, unde au sosit la 8 noiembrie a.c.

Din informațiile făcute, până în prezent, țiganii Sercăianu Alexandru, Gheorghe Neagu și surorile sale și-ar fi continuat drumul spre București, iar țiganka Mița Nicolau a rămas mai departe în localitate, declarând că se stabilește pe strada Covurlui nr. 9, de unde însă a dispărut.

Dăm semnalmente acestor țigani, rugându-vă să binevoiți a dispune să fie căutați în București și să fie dați în urmărire și prin Buletinul Direcțiunii Generale a Poliției.

1. Alexandru Sercăianu, născut în anul 1889 în București-Ilfov, fiul lui Gheorghe și Lița decedați, de profesie vânzător de haine vechi, carte nu știe, a satisfăcut serviciul militar în Reg. 70 Inf. Cu ultimul domiciliu în Galați str. Piața Nouă nr. 43.

Semnalmente: talia 1.71, corpolență mare, față brună slabă, fruntea milocie bombată, părul neted sur, ochii căprui, sprâncenele castanii arcuite, nasul potrivit, gura mică, buzele subțiri, bărbia ascuțită, urechile mari depărtate. Semne particulare: mâna dreaptă anchilozată complet. Îmbrăcat cu palton, guler de blană culoare neagră, haine negre în dungă, încălțat cu pantofi negri sau maro.

2. Neagu Gheorghe, zis Gogu, născut în anul 1914 în Constanța, fiul lui Ioan, decedat, și al Chivei, de profesie comerciant de haine vechi, necăsătorit, are trei clase primare, dispensat de serviciul militar, cu ultimul domiciliu în Galați str. Principesa Maria.

Semnalmente: talia 1.74, corpolență slabă, față brună slabă, părul neted negru, ochii căprui, sprâncenele drepte castanii închise, nasul potrivit, gura mică, buzele subțiri, bărbia ascuțită, urechile potrivite drepte. Semne particulare: poartă în permanență ochelari, fiind miop.

Îmbrăcat în palton bleumarin, pe cap poartă pălărie, iarna căciulă neagră, mai poartă și scurtă cu blană neagră la guler; vara poartă haine de culoare

deschisă, iar iarna negre cu dungi și bleumarin închis cu dungi, în picioare pantofi negri sau maro.

Inspector Regional de Poliție
[indescifrabil]

Șeful Serviciului
[indescifrabil]

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 195/1942, f.71)

292

[noiembrie 1942]

Domnule Mareșal,

Subsemnații locuitori din orașul Zimnicea, cu cel mai mare respect venim a vă aduce călduroasa rugămintă de față:

Din vremurile îndepărtate de moșii și strămoșii noștri daci, ne-am dus traiul vieții noastre laolaltă cu ceilalți cetățeni din care s-a zămislit neamul românesc, care laolaltă cu romanii aduși de marile luptător împăratul Traian în Dacia au format poporul daco-roman.

Încă de pe atunci, ca și în timpul de față, viața noastră a fost legată de viața celorlalți urmași ai daco-romanilor, adică poporul românesc.

Prin meseria noastră de strungari și tăietori de lemne noi nu am încetat nici când să ne coborâm cu rodul meseriei noastre să-l punem în serviciile gospodăriilor din cătunele cele mai josnice, comunele rurale, urbane etc.

Începând de la covățica de pus sare, fuse, linguri, scaune zise rudărești, târcoale, juguri, tânjali, policioare și multe alte obiecte de mare servicii pe lângă gospodăriile țărănești, toate acestea, cum și copăile mici și albiile de spălat rufe, stau veșnic în casele gospodărești, curțile boierești și bordeielele cele mai josnice.

Toate aceste obiecte de mare însemnătate stau martore și dovezile cele mai întemeiate, căci noi, rudarii, urmașii strămoșilor noștri daci, nu am încetat nici o minută de a munci din zori și până-n seară contribuind cu rodul muncii noastre pe lângă gospodăriile țărănești.

Domnule Mareșal, de la o viață pașnică și de dorit, sorti de război și de răsunătoare au fost aruncați peste scumpa noastră Patrie. Odată intrată în război, bucuria păcii și mersurile normale și-au schimbat busola și și-au luat diferite întorsături față de cerințele și nevoile patriei. O parte din rudele și rubedeniile noastre nevoile de țară au cerut să fie trimise pentru colonizare în Transnistria.

Domnule Mareșal, având în vedere trecutul vieții noastre de oameni muncitori, supuși și pașnici, dacă nu se știrbește cu nimic marile interese ale neamului nostru, cu cea mai călduroasă rugămintă vă rugăm să binevoiți a aproba ca cei ce sunt duși dintre noi să se reîntoarcă la locul lor, Zimnicia-Teleorman.

Această rugămintă ce vă aducem noi este și dorința lor trimisă nouă printr-o telegramă din Oceacov. Ei ne roagă cu toată căldura lor sufletească să stăruim

ca să li se aprobe a se reîntoarce în locurile unde s-au născut și au fost deprinși să viețuiască, unde le-au rămas prietenii și cei mai apropiați ai lor.

Ei au fost trimiși în Transnistria ca să li [se] creeze o viață mai bună, o situație materială tot asemenea, că să-și aibă (o viață mai bună) casele și pământul lor. Dar acești rudari, urmași ai îndepărtaților străbuni daci, sunt învățați cu viața de pădure, să asculte freamătul frunzelor, să trăiască laolaltă cu agricultorii de la sate, cu cei de la orașe, cărora să le vie în vânzare cu sculele lucrate de ei, albi de spălat, copăi, juguri, găvane, fuse, târcoale etc, ai căror înlocuitori pare că nu sunt veniți până azi.

Domnule Mareșal, alăturat cu plângerea noastră și a prietenilor noștri și rubedenii trimiși pentru colonizare se alătură iscăliturile locuitorilor zimniceni din jud. Teleorman, care ca și noi își exprimă dorința de a se întoarce cei dragi ai noștri trimiși pentru colonizare.

Domnule Mareșal, atât noi cei de aici rămași, cât și rudele noastre și prietenii noștri trimiși pentru colonizare, rugăm Bunul Dumnezeu să aibă de grijă purtându-vă de grijă, purtându-vă de plină sănătate și să vă dea puțința de a duce neamul nostru la Patria de biruință și fericire.

Pe dușmanii neamului nostru să-i înfrângă și să-i umilească el, căci cunoaște nedreptatea ce i-a fost aruncată în cale.

Sperând căi glasul plângeri noastre va fi ascultat, vă dorim domnie lungă recunoscută de izbândă.

Cu respect,

Marin Ciocan, Petre Ciocan, Ion Nicolae, Pavel Nicolae, Tudor Frunză, Ion Călin, Ion Ciplitore, Stan Costantin, Constantin Soare, Marin Barbu, Tudor Andrei, Stan Gușatu, Gheorghe Frunză, Florea Nicolae, Florea Moțoc

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 195/1942, f.118)

293

[noiembrie 1942]

Excelenței Sale,

Domnului Guvernator al Transnistriei – Odessa

Subsemnatul, Dumitru Alexandru, domiciliat în Bacău, str. Basarabia no. 48, actualmente mobilizat în gradul de soldat, ctg. 1936, la Comisia de Capturi Odessa.

Cu profund respect vin a vă ruga să binevoiți a aproba ca familia mea, compusă din nevastă și doi copii, care au fost evacuați din țară fiind țigani, să fie evacuată înapoi în țară. Nu știu pe ce motiv a fost evacuată familia mea, deoarece sunt un om pașnic, de meserie sobar, nu sunt țigan nomad și sunt concentrat consecutiv din anul 1939, făcându-mi datoria față de țară ca fiecare ostaș, și voi fi și mai departe tot ostaș.

Solicit aceasta ca recompensă pentru că mi-am făcut datoria de ostaș și nu ca țigan nomad.

În speranța că cererea mea va fi rezolvată în mod favorabil, primiți vă rog d-le Guvernator asigurarea deosebitei mele stime ce v-o păstrez.

Cu stimă
Dumitru Alexandru

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 195/1942, f.16)

294

Inspectoratul Regional de Poliție Mureș, Alba Iulia
Serviciul Poliției de Siguranță
No. 42.717-S/3 decembrie 1942

Personal. Confidențial

**Către Direcțiunea Generală a Poliției
Dir. Pol. de Sig. București**

Am onoare a vă raporta următoarele:

Am fost informați că în urma evacuărilor de țigani făcute în Transnistria s-a dat loc la diferite comentarii în rândurile celor rămași, spunând că au fost deportați fără motive serioase, că în timp ce unii bărbați-țigani își fac datoria pe câmpul de bătaie, unde sunt mobilizați, cei de acasă au fost ridicați și despărțiți de locurile unde s-au născut, crescut și înfrățit cu glia și trimiși în Transnistria.

Asemenea comentarii se fac mai ales în Alba Iulia, unde există un cartier populat numai cu țigani și tot din cercurile acestora s-a zvonit că un țigan cu numele Codrea din Sibiu ar fi spus, cu ocazia trimiterilor de țigani din Sibiu în Transnistria, că dacă statul îi obligă și pe ei să facă armată, să se bucure și ei ca și ceilalți de drepturi în Țara Românească.

Se mai zvonește că unii țigani mai înstăriți ar fi decizi să-și vândă averile și să plece în Ungaria, unde cred că vor fi primiți și tratați mai bine.

Față cu asemenea zvonuri, am făcut verificări și în regiune, iar drept rezultat s-a constatat următoarele:

Țiganul Iancu Anghel, muzicant din Alba Iulia, care în urma aprobării ministerului a fost în Transnistria spre a-și aduce familia, a adus vestea la cei din țară că acolo nu li se dă hrană și nici locuințe, fiind expuși foametei și gerului și că până la primăvară nici unul din țigani nu va mai rămâne în viață, fapt care a provocat și mai mare indignare în rândurile celor care au rude trimise în Transnistria.

În sectorul Sibiu se observă aceeași frământare între țigani și se ventilează ideea ca cei înstăriți să-și lichideze avutul și să plece în Ungaria. Numitul Codrea C. Petre, despre care vorbim mai sus, este de origine român, însă trăiește în concubinaj cu țiganka Pleșa Lotti, născută Sándor, care a fost deportată. Ambii sunt cunoscuți ca delincvenți ordinari și au caziere la Chestura

Poliției Sibiu sub nr. 11.988 și 1003/1941. Codrea Petru fiind infirm (șchiop) a fost scutit de serviciul militar.

În sectorul Deva starea de spirit a ȝiganilor, care era agitată la început, s-a mai liniștit în ultimul timp, întrucât măsurile de deportare au fost sistate până la alte dispoziții.

În sectorul Blaj în cercurile ȝiganilor acum este liniște.

La Făgăraș ȝiganii sunt destul de neliniștiți, spunând că în timpul erei maghiare ei erau asimilați cu românii și sufereau aceleași persecuții din partea ungarilor, iar acum când ei vorbesc limba română, au aceeași religie și obiceiuri, nu este bine că sunt șicanați și deportați. Și la Făgăraș circulă zvonul că cei mai înstăriți ar avea intenția să plece în Ungaria.

În sectorul Sighișoara și Turda starea de spirit a ȝiganilor este liniștită.

Raportăm cele de mai sus și vă rugăm a să binevoiți a dispune cele de cuviință.

Inspector de Poliție
Popovici Valeriu

Șeful Serv. de Sig.
Stănilă Ioan

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 195/1942, f.89-90)

295

Poliția orașului Pitești
Bir. Administrativ
Nr. 41.062/1942 decembrie 3

Către Direcțiunea Generală a Poliției

La ordinul telegrafic nr. 48.800/1942, avem onoare a raporta următoarele:

Țiganul Marin Bratu, cu domiciliul actual în Pitești, strada Fundătura Eliade Rădulescu nr. 4, a fost trecut împreună cu familia sa compusă din șase persoane pe tabelul de ȝiganii de pe raza acestui oraș care urmau a fi evacuați în Transnistria. Aceasta pentru motivul că numitul nu avea o profesiune precisă, fiind muncitor manual, din care să trăiască și să-și întrețină familia.

La data de 12 septembrie 1942, când s-a efectuat ridicarea, îmbarcarea și evacuarea ȝiganilor în Transnistria, numitul era lipsă din localitate, astfel că a fost evacuată numai familia sa, iar numitul înapoiindu-se după plecarea trenului a rămas în localitate.

Țiganul Marin Bratu este în vârstă de 60 ani, muncește cu ziua la motoarele pentru tăiat lemne de mulți ani. Avere mobilă nu are, de asemenea nici avere imobilă, și până la evacuarea familiei sale în Transnistria era embaticar al primăriei Pitești; locuința ce ocupa a fost dăruită, de aceasta, după evacuare. Cazier la această poliție nu are nici numitul și nici membrii familiei sale.

Motivat de faptul că numitul a rămas în Pitești, în împrejurările arătate mai sus, fiind astfel separat de familia sa, de faptul că nici numitul și nici membrii familiei sale nu au cazier la această poliție, că membrii familiei sale, cu

excepția unuia singur, sunt mari și deci pot munci ca să-și câștige existența, avizul nostru este favorabil pentru revenirea în țară a familiei sale.

Șeful Poliției
T. Damian

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 195/1942, f.57)

296

Nr. 19.138-S/1942 decembrie 4
Inspectoratul de Poliție Constanța

Secret

**Către Direcțiunea Generală a Poliției
(Dir. Pol. de Siguranță) București**

La ordinul d-vstră nr. 40.033-S din 31 octombrie a.c.

Am onoarea a vă raporta că în urma cercetărilor efectuate de Poliția de Reședință Călărași, cu privire la cele arătate de petiționarul Gogu Ionescu din Călărași în plângerea sa către Domnul Mareșal Ion Antonescu, anexată în copie la ordinul d-vstră de mai sus, s-au constatat următoarele:

Țiganul Marin Ionescu zis Nicolae Dumitru D. Ion a fost evacuat în Transnistria la cererea sa, întrucât soția sa Maria Bordușan urma să fie evacuată ca una care intra în condițiunile ordinului Direcțiunei Generale a Poliției nr. 7880 din 18 mai 1942, neavând mijloace de existență, fiind nemobilizabili și declarând că înțelege să-și urmeze de bună voie soția în Transnistria.

Numitul este țigan și nu a avut nici un mijloc de existență în orașul Călărași.

Marin Ionescu nu este fratele petiționarului Gogu Ionescu, ci a fost crescut de mama acestuia, încă de la vârsta de 3 săptămâni. Nu are carte de meșter tinichigiu, ci a ajutat pe fratele său la lucrările tinichigeriei.

Nici evacuatul și nici petiționarul nu sunt proprietari de imobile – după cum se arată în petițiune –, ci mama lor, anume Zamfira Dumitru Ion, are o casă de locuit în orașul Călărași, care însă nu-i produce nici un venit.

Avizul Poliției de Reședință Călărași este nefavorabil de a fi retrimis la domiciliul său din orașul Călărași.

Inspector de Poliție
S. Strătilescu

Șeful Serv. de Siguranță
Petre Gheorghiu

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 195/1942, f.112)

România
 Inspectoratul Regional de Poliție Chișinău
 Serviciul Siguranței
 Nr. 29.593/1942 decembrie 4

Direcțiunea Generală a Poliției.
Direcțiunea Poliției de Siguranță. București

Avem onoare a raporta următoarele:

Organele Comisariatului de Poliție Reni, în noaptea de 16 noiembrie a.c., la controlul făcut trenului personal nr. 7060 ce venea din direcția Tighina-Galați, au găsit fără nici un fel de acte și autorizație un număr de cinci indivizi, cu patru copii în etate până la 7 ani, care nu posedau asupra lor nici un act sau autorizație.

Fiind conduși la acel Comisariat, în urma cercetărilor făcute s-a stabilit că toți sunt țigani și fac parte dintre cei care au fost internați în lagărele din Transnistria, de unde au fugit, și se numesc:

1. Bârleanu Radu, originar din comuna Drăgănești, jud. Teleorman, de ani 43, fiu al lui Grigore și Stanca, căsătorit cu copii, serviciul militar satisfăcut în Divizia de Dunăre, cu gradul de soldat, fost condamnat 15 zile pentru lovire;
2. Drăgoi Iancu, originar din comuna Dăiești, jud. Vâlcea, de ani 64, fiul lui Stancu și Ilinca, văduv, cu serviciul militar satisfăcut în Regimentul 2 Tulcea, fost condamnat la 2 ani închisoare, pentru lovire;
3. Pleșa Ion, originar din comuna Văleni, jud. Vâlcea, de ani 50, muncitor, fiul lui Petre și Maria, căsătorit, cu un copil, cu serviciul militar satisfăcut în Reg. 2 Dorobanți;
4. Elena Florea Bala, originară din comuna Văleni, jud. Vâlcea, de ani 40, fiica lui Ilie și Maria, căsătorită, cu trei copii;
5. Drăgoi Eva, originară din comuna Dăești, jud. Vâlcea, de ani 30, fiica lui Iancu și Gherghina, căsătorită, cu trei copii.

Toți cei de mai sus, împreună cu actele dresate, au fost înaintați de Comisariatul de Poliție Reni la Legiunea de Jandarmi Ismail, pentru a fi trecuți peste Nistru.

Tot de către organele Comisariatului Reni au fost găsiți în seara de 20 noiembrie a.c., în trenul Tighina-Galați, un grup de 33 țigani, între vârstele 2-60 ani. Capii de familie se numesc Grancea, de 43 ani, cu 4 membri în familie; Ciurar Gheorghe, de 35 ani, cu patru membri în familie; Ciurar Nicolae, de 50 ani, cu trei membri în familie; Miluș Sava, de 49 ani, cu cinci membri în familie; Căldăraru Nicolae, cu patru membri în familie; Căldăraru Maria, cu cinci membri în familie; Uca Maria de 20 ani și Ludii Eva de 24 ani. Toți aceștia sunt originari din Ardeal, din localitățile: Dobârlav, jud. Brașov; Ocna Sibiului, Alamor, Slimnic și Avrig, jud. Sibiu; și Ciucea, jud. Cluj – refugiați la Târgoviște.

Susțin că au fost ridicați din localitățile menționate mai sus și trimiși în Transnistria unde au fost plasați în localitatea Bradiovca, de unde s-a format un grup cărora li s-ar fi admis înapoierea la vechile lor domiciliu, iar pe drum s-au pierdut de șeful lor, care avea autorizația de înapoiere. Neavând asupra lor nici un fel de acte și susținerile lor părând neverosimile, au fost opriți provizoriu la Reni, cazați într-o casă liberă și puși sub pază, asigurându-li-se întreținerea prin Comitetul de Patronaj local.

Cerându-se telefonic relațiuni de la Inspectoratul de Jandarmi Chișinău și de la Inspectoratul de Jandarmi Tiraspol, ni s-a comunicat că n-au nici o cunoștință despre vreun grup de țigani cărora li s-ar fi admis înapoierea în țară și dacă acești țigani n-au asupra lor dovezi individuale să fie retrimiși la Tiraspol, pentru a fi plasați în localitățile unde au fost evacuați.

Cu ordinul nostru telefonic nr. 29.593 din 30 noiembrie a.c., am ordonat Poliției Ismail să trimită acești țigani prin Legiunea de Jandarmi Ismail la Inspectoratul de Jandarmi Tiraspol.

Inspector Regional
[Indescifrabil]

Șeful Serviciului Sig.
[Indescifrabil]

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 195/1942, f.104)

298

[înregistrat la 4 decembrie 1942]

Domnule Ministru,

Subsemnatul, soldat Gheorghe M. Gheorghe, ctg. 1943, din Regimentul 23 Infanterie, Batalionul 4 Marș Chitila, actualmente militar activ, viu înaintea Domniei Voastre cu lacrimi în ochi a vă aduce la cunoștință următoarele:

În luna august, autoritățile polițienești și jandarmeria locală din orașul Pitești au ridicat un convoi de țigani, în care convoi au ridicat și pe tatăl meu împreună cu mama, anume Iustina D. Mihalache, și cu fiul ei Vasile Gheorghe, recrutat pentru a fi încorporat cu ctg. 1944.

Cum fratele meu urmează să fie încorporat în cursul acestui an, pentru a-și face datoria față de Țară, Tron și Rege, după cum și eu doresc să mi-o fac cu credință, cu respect vă rog domnule ministru să binevoiți a aproba ca părinții mei, împreună cu fratele meu Vasile Gheorghe, să fie înapoiți din Transnistria la gospodăria lor în orașul Pitești, județul Argeș, unde posedăm case proprii, executând dările către stat, conform legilor.

Recurg cu această cerere înaintea domniei voastre, întrucât sunt rămas fără nici un sprijin și găsindu-mă în prezent militar nu are cine să-mi îngrijească casa și pământul, pentru care eu sunt gata să-mi jertfesc chiar viața dacă va fi cazul.

Cu încredere că rugămintea mea va fi satisfăcută de către domnia voastră, cu respect vă rog să binevoiți a aproba să li se pună la dispoziție mijloace de

transport (foi de drum), din Transnistria la Pitești, întrucât eu nu am posibilitatea să-i transport.

Cu profund respect
Soldat Gheorghe M. Gheorghe

D-sale, Domnului Ministru al Afacerilor Interne. București

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 195/1942, f.143)

299

Confidențial
5 decembrie 1942

Domnule Director General,

La ordinul d-voastre no. 46.410-S din 25 noiembrie 1942, avem onoare a raporta că țiganka Margareta D. Alexandru, născută Duduianu, în anul 1920, este fiica lui Grigore și Elena Duduianu, care a fost trecut pe tabelele de țigani ce au fost evacuați din localitate la data de 13 septembrie 1942, în conformitate cu ordinul telegrafic no. 20.693 din 3 sept. 1942 al Inspectoratului Regional de Poliție Iași.

Susnumita, fiind căsătorită cu Dumitru Alexandru, care la data când s-au făcut evacuările se găsea pe frontul din Răsărit, a cerut să-și urmeze părinții în Transnistria, dimpreună cu cei doi copii, Emil și Nourică, în care scop i s-a luat o declarație a cărei copie se anexează. Petiționarul Dumitru Alexandru nu posedă nici un fel de proprietate în localitate, după cum afirmă.

Asupra revenirii în localitate a soției sale și a celor doi copii, avizul nostru este favorabil.

Șeful Poliției Bacău
[indescifrabil]

Șeful Bir. de Siguranță
[indescifrabil]

D-sale, Domnului Director General al Poliției. Dir. Poliției de Siguranță.
București

[ANEXĂ]

Data în fața noastră
Șeful Circ. a III-a Poliție
Comisar aj. Cavalariu Andrei

10 septembrie 1942

Declarație

Subsemnata, Margareta Dumitru Alexandru, de ani 22, casnică, căsătorită cu Dumitru Alexandru, concentrat pe front la Serviciul de capturi telegrafice

Odessa, având doi copii, Emil de 4 ani și Nourică de 1 an, domiciliată în Bacău, strada Basarabiei no. 48, declar următoarele:

Doresc să merg cu părinții mei Grigore și Ileana Duduianu oriunde vor fi evacuați. Îmi urmez părinții împreună cu copii mei, Emil de 4 ani și Nourică de 1 an, de bunăvoie și nu vreau să rămân în Bacău singură până va veni soțul meu de pe front.

Declar, susțin și semnez propriu
Margareta Dumitru Alexandru

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 195/1942, f.86-87)

300

Dare de Seamă

din 5 decembrie 1942.

Asupra serviciului executat în județul Oceacov
de la data de 19 noiembrie la 4 decembrie 1942

– Atât autoritățile civile, cât și jandarmii se comportă bine cu populația civilă.

– Prețurile de vânzare ale alimentelor de primă necesitate, precum și ordonanțele ce s-au dat în acest sens, sunt cele arătate în ultima dare de seamă a subsemnatului din luna noiembrie a.c. Alte ordonanțe noi în acest sens nu au apărut.

– Aliment raționalizat este doar pâinea, dar și aceasta numai la oraș. Li se dă câte 250 gr. pâine din făină de orz de persoană. Locuitorii din comunele rurale au pâine din cerealele ce li s-au dat ca cotă parte de către colhozuri (obști).

– Funcționarii din județul Oceacov nu exercită comerț sub nici o formă.

– Marca se comercializează pe piață de către ostașii care vin în țară – mai ales în Odessa și Tighina – la 25-30 lei. Dar afară de aceștia se mai ocupă cu acest comerț și o parte din populația civilă românească, care duce prin contrabandă mărfuri în Transnistria și pe care le vând în mărci. Neputând schimba mărcile în mod oficial, le vând acelor care au nevoie, la prețul de mai sus, astfel că tot realizează un câștig destul de mare[1].

– Contrabandă de mărfuri din și în Transnistria, aproape de toți călătorii din tren, civili și militari. Se transportă: spirt, mătăsuri, ciorapi, ață, sodă caustică, sticle de lampă, țigări etc. Dar în special invalizii se ocupă pe o scară întinsă cu astfel de transporturi. Sunt invalizi care nu se ocupă cu altceva – în țară – decât cu astfel de contrabandă.

În orașul Oceacov se mai aduc diferite mărfuri prin contrabandă de către marinarii germani. Astfel, în ziua de 29 noiembrie a.c., în bazar am văzut când un marinar german i-a vândut unei vânzătoare din bazar 5 pachetele de zaharină a 100 pastile pachetul. Aceasta apoi la rândul ei le vindea populației pe prețul de 10 pastile la o marcă. De asemenea, am văzut când un marinar german i-a vândut unei alte vânzătoare din bazar 4 perechi ciorapi bărbătești.

Comercianții din Oceacov posedă pentru marfa din magazine facturi eliberate de magazinele engrosiste din Odessa, adică de unde au cumpărat aceste mărfuri. Micii vânzători din bazar însă n-au astfel de facturi, spunând că ei nu cumpără marfa de la Odessa, ci de la alți comercianți, care ei la rândul lor aduc marfa din Odessa și le-o vând apoi lor. Cei care aduc marfa de la Odessa au facturi, deoarece trebuie să treacă cu ea prin punctul de control Koblievo și dacă n-au factură riscă să li se confiște marfa, dar ei, cei care cumpără marfă de la acești comercianți, n-au astfel de facturi, ci doar autorizația de a exercita comerțul în bazar.

– Pe raza județului Oceacov sunt 10 ferme. Doar vreo trei din ele au directori români, la celelalte tot personalul, în frunte cu directorul, sunt ucrainieni. Toată scriptologia se face în limba rusă. Fermele sunt administrate și controlate direct de către Guvernământ. Prefectul și pretorul n-au nici o atribuție în administrarea sau controlul lor. Guvernământul a numit și a trimis în Oceacov, acum câțva timp, un director al fermelor, un oarecare Novodvorschi din Basarabia, care are competență de control și îndrumare a tuturor fermelor din județ.

Dar ceea ce se petrece azi la ferme este o crimă. Astfel: la ferma Petrovski sunt neculese de pe câmp 400 ha porumb și 50 ha floarea soarelui, la ferma Șustacovo 10 ha porumb și la ferma Reno 60 ha porumb. Tractoriștii de la ferme sunt neplătiți din iulie a.c. Fermele nici până azi nu au justificat vânzarea recoltei din acest an.

– În ceea ce privește starea de spirit a populației din județul Oceacov, în general aceasta este bună (afară de aceea a populației din comunele de pe malul Bugului, unde au fost cazați țiganii) și s-au acomodat cu ocupația românească, ba chiar – spun că ei – o duc foarte bine față de regimul sovietic sau față de ceilalți conaționali ai lor care trăiesc sub ocupația germană (faceau aluzie la rușii de peste Bug). Acest lucru se adevărește, căci până ce locuitorii din stânga Bugului – cei de sub administrație germană – n-au nici un fel de aliment afară de ceea ce li se distribuie raționalizat, ucrainienii din Transnistria, dar mai ales cei din județul Oceacov, au cereale de pot vinde și pe piață. De altfel, pe piața din Oceacov, duminică 29.XI.1942 a fost foarte multă făină de orz și făină de porumb de vânzare. Se vindea cu 38 mărci pudu (1 pud = 16 kg).

Aceasta însă nu se poate vedea în stânga Bugului.

– În ceea ce privește chestiunea evreilor de pe raza județului Oceacov, informez că în comuna Slivina a fost o colonie de evrei în număr de 187, dar pe ziua de 27.XI a.c. au fost evacuați în județul Golta, astfel că în prezent pe raza județului Oceacov nu se află stabilit nici un evreu.

– În ceea ce privește chestiunea țăganilor, informez că rezultatul comisiunilor ce au fost pentru verificarea lor este că s-au întocmit tabele de toți țăganii pe categorii de la 1-13, și anume: **1.** de invalizi, din războiul 1916/18; **2.** de cei ce au luat parte în războiul 1916/18; **3.** văduve din războiul 1916/18 cu pensii; **4.** văduve din războiul 1916/18 fără pensii; **5.** familiile morților din războiul actual (soții); **6.** părinții care au copii morți în actualul război; **7.** familiile mobilizaților de război; **8.** părinții celor ce au luat parte în lupte în 1941/42; **9.** cei ce au luat parte în războiul actual și se află demobilizați; **10.** de familiile care au ofițeri și subofițeri pe front; **11.** de românii luați din eroare; **12.** de țăganii ce nu intră în nici una din categoriile de mai sus și **13.** de turcii luați din eroare.

În ziua de 28 noiembrie a.c. s-au trimis din ȣiganii aflați la cazărmile Alexandrudar diferiți meseriași, cu întreaga lor familie, pe la unele ferme din județ. Astfel: la ferma Niceainoie s-au trimis 5 familii (1 ferar, 2 lemnari și 2 zidari); la ferma M-șal Antonescu s-au trimis 5 familii; la ferma Volciar s-au trimis 3 familii; la ferma Petrovșchi s-au trimis 7 familii; la ferma Berezanschi s-au trimis 12 familii; la ferma Feodorovca s-au trimis 7 familii; la ferma Reno s-au trimis 4 familii. În total 43 familii.

Până la data de 29 noiembrie 1942, ȣiganii în județul Oceacov erau plasați în trei tabere: **a.** în comuna Kovaliovka, **b.** în comuna Balșoi-Karanika și **c.** cazărmile Alexandrudar de pe raza postului de jand. Beicușul Mare. Primele două tabere se află cazate în câte jumătate din comuna respectivă, pe când ultimii erau cazați în niște cazărmi pe marginea unui liman, la o distanță de 8-10 km de orașul Oceacov.

Din cauza că nu li s-au dat lemne sau alt combustibil pentru fierberea hranei și încălzit, ȣiganii – în decurs de 2 luni de când se află cazați în aceste cazărmi – au devastat aproape toată partea lemnoasă a clădirilor, ca uși, ferestre, acoperiș și zidurile interioare de paente și le-au pus pe foc. Ferestrele le-au înfundat cu cărămidă.

Întrucât peste iarnă era imposibil ca ȣiganii să fie ȣinuți în aceste cazărmi, deoarece pe de o parte erau amenințați ca să se surpe pe ei acoperișul din cauza stricăciunilor ce le-au făcut ȣiganii la partea lemnoasă, iar pe altă parte ar fi murit cu toții din cauza frigului, prin faptul că sunt dezbrăcați într-un așa hal că au ajuns de plâns, prefectul în unire cu comandantul de Legiune au ajuns la hotărârea ca ȣiganii de la Alexandrudar să fie cazați prin comune. În acest sens s-a evacuat câte o jumătate din sat (mutându-se ucrainenii de aici în cealaltă jumătate de sat) din satele: Bogdanovca, Dimirovca, Kozirka, Katelina și Certovata – toate pe malul Bugului sau aproape de acesta – și s-a început trimiterea ȣiganilor în aceste localități. Primul transport a început pe ziua de 29. XI, când un număr 300 de ȣigani au fost duși cu căruțele la Ancekrak pentru a fi deparazitați și apoi trimiși mai departe spre comunele de mai sus. În felul acesta, până pe ziua de 15 decembrie se va putea termina cu ȣiganii de la Alexandrudar, adică vor fi deparazitați și cazați în comunele respective. Dar ȣiganii sunt atât de slăbiți și pătrunși de frig că mor pe drum în căruță. Astfel, în prima zi, din cei 300 au murit pe drum 4. Pe timpul cât au stat în cazărmile de la Alexandrudar, ȣiganii au trăit într-o mizerie de nedescris. Erau alimentați insuficient. Li se dădeau 400 gr. pâine pentru cei capabili a munci și câte 200 gr. pentru bătrâni și copii. Li se mai dădeau puțini cartofi și foarte rar pește sărat, și acestea în cantități extrem de mici. Din cauza proastei alimentări, unii ȣigani – și aceasta o formează majoritatea – au slăbit într-atât că au ajuns numai schelete. Zilnic muureau – mai ales în ultimul timp – câte 10-15 ȣigani. Erau plini de paraziți. Vizita medicală nu li se făcea de loc iar medicamente nu aveau. Sunt goi, fără haine pe ei, iar rufăria și încălțăminte le lipsește de asemenea completamente. Sunt femei a căror corp (partea inferioară) este gol în adevăratul sens al cuvântului. Săpun nu li s-a dat de când au venit, din care cauză nu s-au spălat nici ei și n-au putut să-și spele nici singura cămașă ce o au.

În general situația ȣiganilor este groaznică și aproape de neînchipuit. Din cauza mizeriei, mulți dintre ei au ajuns niște umbre și aproape sălbateci.

Această stare a lor se datorește din cauza relei cazări și alimentări, precum și a frigului. Din cauza foametei la care sunt supuși, i-au speriat pe ucrainieni cu furturile. Dacă în țară unii țigani se țineau de furturi, o făceau din obișnuință, pe când acolo și țiganul care în țară era cinstit s-a pus pe furt, căci foamea l-a dus la acest gest rușinos.

Din cauza răului tratament, până în ziua de 25 noiembrie a.c. au murit 309 țigani. Au fost găsite cadavre de țigani pe șoseaua Oceacov-Alexandrudar. Aceștia au murit de foame și de frig.

Dar că țiganii din cazărmile Alexandrudar au fost cazați mai omenește prin comunele arătate mai sus, încă nu s-a rezolvat problema țigănească din județul Oceacov. Li s-a ameliorat întrucâtva doar situația, fiind expuși mai puțin frigului și că au fost deparazitați. Dar dacă nu li se va da și lemne sau alt combustibil, țiganii vor fi în stare să facă din case ceea ce au făcut din cazărmi, niște locuințe nelocuibile. Și frigul o să-i ducă și la aceasta, fără să se gândească că răul și-l agravează și că pericolul de a muri de frig este mai mare. De asemenea, dacă nu li se va da o alimentație mai omenească, asistență medicală și medicamente, precum și îmbrăcăminte la unii, mortalitatea țăganilor nu o să scadă, dar va crește pe zi ce gerul va crește și el. De asemenea vor intensifica furturile de la ruși. De altfel, populația băștinașă este foarte revoltată și starea de spirit a acesteia este foarte scăzută prin faptul că au fost evacuați din casele lor în timp de iarnă pentru ca aceste case să fie date pe seama țăganilor pe care nu pot să-i suferă.

Stând de vorbă cu țiganii de la Alexandrudar și cu cei de la Balșoi-Karanka, toți sunt nemulțumiți prin faptul că unii dintre ei, care au avut caziere, au plecat în țară cu forme în regulă (cazul țiganului Ion Bălțeanu din Craiova care, ce este drept, are 7 proprietăți în acel oraș, dar, zic ei, toate acestea și le-a câștigat pe bani furați; de asemenea, un oarecare țigan poreclit Daulică tot din Craiova, care de asemenea are cazier, a plecat în țară cu forme în regulă). Țiganii zic: „domnule, plecă hoții în țară și de aici. Da. Cei ce au caziere pleacă în țară, deoarece alți pungăși care au rămas în țară de la început caută să-și salveze complicități care din diferite motive n-au putut a se învăța de la început ca să nu mai vină aici, pe când unii din noi care n-avem caziere și îndeplinim toate condițiunile să rămânem în țară suntem ținuti aici ca să murim de foame, să suferim de frig și să ne umplem de paraziți”. „Mai bine ar pune mitraliera în noi decât să ne mai țină în situația aceasta în care trăim”.

Își poate închipui oricine revolta de care sunt cuprinse cele 62 familii de români luați din eroare drept țigani și ținuti între aceștia, precum și cele 6 familii de turci care de asemenea au fost luați din eroare și trăiesc cu țiganii în mijlocul cărora se află.

Țiganii din taberele Balșoi-Karanka și Kovaliovka urmează să fie mai răriți prin aceea că vor fi cazați prin comunele vecine. Aceasta însă după ce se va termina cu deparazitarea și cazarea țăganilor de la Alexandrudar.

Dar partea de nord a județului Oceacov – unde se află și tabăra Kovaliovka – urmează să fie anexată județului Berezovka. În cazul că în urma acestei anexări de teritoriu de la un județ la altul, țiganii din Kovaliovka vor fi evacuați (pentru ca toți țiganii să rămână și pe mai departe numai în județul Oceacov și să nu fie și în județul Berezovka), acest fapt va întâmpina alte greutăți autorități-

lor și noi nemulțumiri printre rândurile ucrainenilor, care ar urma a fi evacuați pentru ca în casele lor să fie cazați țiganii.

Informațiuni sigure.

Ag[ent] 29.

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol.I, f.128-132)

[1] Deși Transnistria era încredințată guvernului român spre administrare, statutul acesteia nu era încă bine definit, o decizie finală trebuind să se ia la sfârșitul războiului. De aceea, singura monedă permisă oficial aici era marca germană (R.K.K.S.).

301

Inspectoratul Regional de Poliție Galați

Serviciul Poliției de Siguranță

Nr. 20.145-S/7 decembrie 1942

Către Direcțiunea Generală a Poliției

Dir. Poliției de Siguranță. București

La ordinul dvs. nr. 47.077-S/1942, avem onoare a raporta următoarele:

Prin raportul informativ nr. 16.571-S din 20 noiembrie 1942 al acestui Inspectorat s-a raportat informațiunea că printre țiganii din Buzău și Galați s-a produs o mare neliniște, în urma trimerii în Transnistria a acelor țigani care se încadrau în categoriile de evacuabili prevăzute de ordinele superioare.

Această stare de neliniște s-a propagat între țigani de la om la om, lansând ei singuri și colportând zvonul că, așa cum au fost trimiși în Transnistria unii dintre ei, vor mai fi trimiși și alții.

Pe de altă parte, rudele unora dintre cei ce au fost evacuați în Transnistria au făcut plângeri la forurile superioare, invocând motive că acei evacuați nu au nici un fel de vină și cerând readucerea lor la vechiul domiciliu.

În realitate însă, reclamațiile care au fost făcute sunt neîntemeiate și în cazul țiganului Gheorghe Florea din Galați s-a raportat netemeinicia reclamațiunii sale cu raportul nostru nr. 18.633-S din 29 noiembrie 1942, pe care-l anexăm alăturat în copie.

Inspector Regional de Poliție

[indescifrabil]

Șeful serviciului

[indescifrabil]

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 195/1942, f.149)

[Înregistrat la 7 decembrie 1942]

Domnule Ministru,

Subsemnatul, jandarm fruntaș Ion M. Nicolae, ctg. 1936, domiciliat în Pitești, strada Libertății nr. 3, cu supus respect aduc la înalta cunoștință a Domniei Voastre că în timpul când eram concentrat mi s-a ridicat de la domiciliu soția mea Constanța Ion M. Nicolae, cu 4 copii, pe mama mea Maria Ion M. Nicolae, pe tata Dumitru M. Gh., care a murit în Transnistria, pe fratele meu Nicolae V. Ion și sora mea Lenuța Maria Ion M. Nicolae, iar eu când am venit din concentrare am găsit pustiu întreaga mea familie iar astăzi mă văd fără nici un ajutor pe drumuri.

Domnule Ministru, întreaga mea familie nu are nici un fel de cazier și ne bucurăm de o onorabilitate recunoscută în societate și în populația piteșteană unde ne-am purtat cuviincios cu toată lumea unde am trăit numai din muncă cinstită.

Vă rog cu lacrimi în ochi să aprobați Domnule Ministru ca să pot să mă transport în Oceacov-Transnistria, cazarma Alexandrudar, unde se găsește întreaga mea familie și să-i pot aduce la căminul nostru unde avem casă proprietate și tatăl meu este de meserie fierar și care astăzi populația piteșteană este în suferință de meseriași fierari.

Primiți vă rog Domnule Ministru asigurarea deosebitului meu respect.

Cu supus respect, Ion M. Nicolae

D-sale, Domnului Ministru al Afacerilor Interne. București

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 195/1942, f.215)

Subinspector de poliție C. Dumitrescu
7 decembrie 1942

Referat

Domnule Inspector,

Coform ordinului nr. 28.440-S din 2 septembrie 1942, de a se trimite în Transnistria țigani care nu au un domiciliu fixat sau mijloace sigure de trai, precum și cei care sunt recidiviști în fapte ce pun în joc liniștea publică, Chestura Poliției Alba Iulia a propus pentru trimiterea în Transnistria, pe lângă alți țigani, și pe familia țiganului reclamant, pe tatăl său vitreg, anume Stoica Samuilă de 57 ani, soția sa Ana de 55 ani, copiii Ioan și Petre gemeni, de 22 ani, Maria, Constantin și Livia, copii între 15-20 ani, precum și femeia Stoica

Ana, rudă mai îndepărtată. Printr-o petiție adresată d-lui Ministru al Afacerilor Interne, fiul vitreg al lui Samoilă Stoica, anume Adam Nicolae, a reclamat că pe nedrept i s-a trimis familia în Transnistria, motivând reclamația sa pe faptul că are un frate pe front și însuși el ar fi fost pe front, cerând să se dispună readucerea în Alba Iulia a familiei trimisă în Transnistria.

Cerându-se relațiuni Chesturii de Poliție Alba Iulia, către Legiunea de Jandarmi, asupra motivelor trimiterii acestor țigani în Transnistria, Chestura cu adresa nr. 8735 din 13 noiembrie 1942 motivează că „Numiții țigani nu făceau parte din cei neevacuabili” lăsând la apreciere chestiunea retrimiterii în Alba Iulia a țăganilor.

Legiunea de Jandarmi Alba Iulia, înaintând raportul Chesturii de Poliție Alba Iulia Ministerului Afacerilor Interne, d-l ministru subsecretar de stat a pus pe acest raport rezoluția de a se cerceta „dacă țăganii de care se reclamă trebuiau să fie trimiși în Transnistria, sau nu trebuiau, și dacă nu trebuiau trimiși, pentru ce i-a trimis Poliția?”

Direcțiunea Generală a Poliției, prin ordinul nr. 46.844-S din 2 decembrie 1942 trimite actele spre cercetare acestui Inspectorat. Procedând la cercetarea celor reclamate, am dispus chemarea înaintea noastră a reclamantului, țăganul Adam Nicolae, care ne-a dat o declarație prin care își susține în totul reclamația făcută. Am chemat la oficiul nostru pe comisarul Georgescu Anton de la Chestura Poliției Alba Iulia, comisar care s-a ocupat îndeaproape cu chestiunea țăganilor la Alba Iulia și care ne-a dat de asemenea o declarație, care s-a vizat de noi și s-a atașat la procesul-verbal încheiat.

Din cele constatate în dosarul cu actele întocmite în cauză, credem că organele Chesturii de Poliție Alba Iulia nu au procedat ilegal, ci în conformitate cu ordinele primite, în ceea ce privește trimiterea țăganilor în Transnistria. Chiar dacă familia trimisă în Transnistria a avut pe cineva mobilizat, față de instrucțiunile precise primite de Chestură, alegațiunea reclamantului nu poate fi luată în considerare.

Într-adevăr, prin nota telefonică nr. 385 din 11 sept. 1942, Legiunea de Jandarmi Alba Iulia comunică Chesturii de Pol. Alba Iulia că „în conformitate cu ordinul Inspectoratului de Jandarmi nr. 720/1942, nu vor fi evacuate familiile din sânul cărora sunt membri concentrați, mobilizați, sub arme sau răniți.

Dar în aceeași zi, cu nota telefonică nr. 386, se transmite un nou ordin al Inspectoratului, cu nr. 701, prin care se „anulează ordinul telefonic nr. 385”. Notele se anexează în copie la prezentul referat.

Față de această situație, Chestura Poliției Alba Iulia nu mai era ținută să aprecieze dacă cei trimiși în Transnistria au sau nu pe cineva pe front, sau mobilizat sau rănit.

Faptul că țăganii trimiși nu aveau o meserie precisă, ceva mai mult, din declarația comisarului Georgescu Anton reieșind că erau chiar firi turbulente, credem că trimiterea lor intră în cadrul dispozițiilor ordinelor Ministerului Afacerilor Interne. Dar ordinul Direcțiunii Generale a Poliției nr. 46.944-S din 2 decembrie 1942 precizează că „din raportul Chesturei Poliției Alba Iulia rezultă că țăganii *nu* erau evacuabili; or, raportul în cauză prevede textual: „*Nefăcând parte din cei neevacuabili*”, ceea ce denotă că însuși Chestura, prin raportul nr. 8735 din 13 nov. 1942, a afirmat că țăganii *erau evacuabili*.

Față de aceste constatări, opinăm că organele Chesturei de Poliție Alba Iulia s-au conformat ordinelor primite; în ceea ce privește cererea reclamantului de reîntoarcere a ȋiganilor din Transnistria, chestiunea rămâne la aprecierea organelor superioare.

Subinspector de Poliție
C. Dumitrescu

[ANEXA 1]

Declarațiune

Subsemnatul Adam Nicolae, domiciliat în Alba Iulia, strada Lumea Nouă nr. 72, de profesiune șofer, de religiune greco-catolică, căsătorit, fără copii, la cele întrebate declar următoarele:

Am înaintat cerere la Ministerul Afacerilor Interne, prin care am solicitat ca să fie retrimiși la Alba Iulia următorii membri ai familiei mele, și anume: **1.** Stoica Samuilă tată; **2.** Stoica Ana n. Adam, mama; **3.** Stoica Ioan frate; **4.** Stoica Petru frate; **5.** Stoica Constantin frate; **6.** Stoica Maria soră; **7.** Stoica Livia soră.

Subsemnatul, în anul 1941 am fost concentrat în calitate de șofer și am plecat cu automobilul ducând pe dl. dr. Purjiu, medic căpitan, cu care am transportat răniți de pe front.

Mai am un frate cu numele de Iov Samuilă, care este caporal în armată, a luat parte la luptele pentru recucerirea Basarabiei și Bucovinei, și este decorat cu „Bărbăție și Credință” și care actualmente se află în Alba Iulia în concediu de una lună de zile. Tatăl meu, Stoica Samuilă, posedă în Alba Iulia pe strada Lumea Nouă la nr. 71 și 72 două case proprietatea lui, a fost hamal la gara autobuzelor C.F.R. din Alba Iulia, unde câștiga câte 200-300 lei pe zi, din care își putea întreține familia în condițiuni normale, nefiind avizat la nici un ajutor din partea autorităților.

Întrucât familia mea își poate crea aceeași situație pe care a avut-o la evacuarea în Transnistria, rog încă o dată insistent ca să fie readuși la Alba Iulia, eu obligându-mă a-i întreține și ajuta ca să nu fie o povară pentru autorități.

Aceasta îmi este declarațiunea pe care o susțin și semnez cu mâna proprie.

Alba Iulia, la 5 decembrie 1942
Adam Nicolae

[ANEXA 2]

5 decembrie 1942

Dată în fața noastră spre neschimbare.

Subinspector dr. C. Dumitrescu

Declarație

Subsemnatul Georgescu Anton, comisar la Chestura Poliției Municipiului Alba Iulia, la ordinul dvs. privitor la ȣiganii evacuați în Transnistria, declar următoarele:

Situația ȣiganilor din Alba Iulia în cursul lunii mai, din cercetările făcute de noi, s-au constatat următoarele:

1. Sub raportul comportării lor în societate.

În majoritatea ȣiganilor, minori sau majori, se ocupau cu meseria de hamali ocazionali. Cu prilejul târgurilor sau la stația autobuzelor, când nu erau retribuiți de persoanele străine de localitate cu sumele pe care le cereau, atunci azvârleau banii pe jos ca semn de protest, punând acele persoane în situația de a le da cât cer, numai pentru a nu se face de rușine.

Prilejul de scandaluri, ȣiganii îl avea numai în piața din centrul orașului, unde prin cuvinte triviale și gesturi lipsite de bun simț le dau loc la scene care se terminau la Oficiul Chesturii, fiind ambele părți date în judecată. Această măsură a trimerii lor în judecată nu îi jena cu nimic, fiind puși la adăpostul unor apărători care căutau a-i absolvi de pedeapsă sau a le ușura pedeapsa, comutându-se în bani.

Mulți ȣigani nu cunoșteau nici cele mai elementare elemente ale bunei purtări. Am avut cazul unui ȣigan care îmbrăcat într-un costum sumar, cu cămașă plesnită în spate, se freca de zidul unei case în piața publică, scuipând foarte dezinteresat în văzul publicului.

În zilele de târguri, ȣigăncile și copii lor adunau din gunoaiele de zarzavaturi rămase, resturi de zarzavat pe care duceau acasă și din care se întrețineau. Adunările zarzavaturilor din gunoaie le făceau la îndemnul bărbaților care nu munceau, trimițând femeia și copii să adune ce poate de mâncare. În cazul când nu erau târguri și nu aveau posibilitate să găsească de mâncare, își trimiteau copiii pe la casele oamenilor după mâncare sau după bani.

2. Sub raportul moral

Au fost cazuri când soldați străini de localitate, concentrați sau veniți să-și facă serviciul militar în garnizoană, erau ademeniți de ȣigăncile ce vindeau fructe pe la curțile regimentelor, că le pot procura femei pentru a avea cu acestea raporturi sexuale.

Aceste ȣigănci aveau grijă să aleagă soldații ce aveau asupra lor bani. Așa am avut cazul unui soldat care fiind ademenit că poate avea raporturi sexuale cu o ȣigancă, la locuința acesteia fiind îmbătat, în momentul când dormea i s-au sustras bani în sumă de 9000 lei, pe care îi avea ascunși la picior, fiind legați la indispensabil.

În urma raziilor efectuate, s-au găsit soldați din garnizoana locală și din alte garnizoane dezertori ce se aflau la țigăncile ce profeseau prostituția. S-a găsit soldat dezertor cu armă și efecte la o țigancă. Unii din soldați, la declarațiile ce li s-au luat, au afirmat că nu au venit să aibă raporturi ocazionale cu țigăncile, ci au intenții de a se căsători cu ele. Cazuri nu am avut ca soldați să se căsătorească cu țigănci.

S-au găsit de asemeni persoane cu situație bună din orașul Alba Iulia care să fie găsiți cu ocazia descinderilor la țigăncile ce profeseau prostituția clandestină.

S-au găsit fete măritate și minore grupate în număr de 5-6 în câte o casă, îmbrăcate sumar, alta chiar goală sub o plapumă. La interogările făcute au declarat că au venit să stea de vorbă. Realitatea faptului era că profeseau prostituția.

Unii din țigani înscenau șantajuri în cazuri când diferite persoane au avut raporturi sexuale cu soția lor sau una din fiice. Realitatea era că persoanele care nu îi cunoșteau erau ademenite de a avea raporturi sexuale, după care erau puși în situația că dacă nu dau diferite sume de bani îi reclamă sau îi face de râs.

3. Din punct de vedere al locuințelor

Țiganii evacuați aveau locuințe insalubre cu mobilier sumar. În unele case mobilierul nici nu exista, toți membrii familiei dormind pe paie. În casă, copii își făceau necesitățile, mamele și mai mult bărbații neglijându-și copii, în jocuri de cărți sau concubinaj cu alte femei.

4. Din punct de vedere al meseriilor

Din țiganii evacuați, unii erau cărămidari, alții fierari, alții lăutari, sau fără profesie. Nici unul nu avea o profesie permanentă în meseria ce posedă. Cărămidarii, meserie de anotimp, dacă puteau să aibă ocazia ca se înșele pe cineva, îi înșelau luându-le bani, după care plecau, angajându-se în altă parte. Aceste fapte le săvârșeau în alte localități, fiind dați în urmărire pentru înșelăciune. Lăutarii erau numai cu numele, fiindcă un repertor muzical nu-l cunoșteau, cântând diferite arii naționale la ocaziuni. Restul timpului trăiau din fonduri dubioase.

Țiganii se împrumuteau între ei cu bani și se legau pe diferite jurăminte ca să nu spună proveniența banilor, care în majoritatea cazurilor erau procurati pe căi ilegale.

Țiganii evacuați nu erau în cadrul unor industrii unde să muncească ca oricare muncitor în mod permanent și de unde puteau avea un viitor asigurat. Ei lucrau ocazional și de câte ori puteau se speculeze lumea, făceau aceasta. Mulți cetățeni ai orașului ajunseseră să nici nu mai aducă cazul la cunoștința poliției.

5. Din punct de vedere al justiției

Între țiganii din orașul nostru era o legătură permanentă convențională, că în cazul când unii din ei sunt cercetați de poliție, atunci ceilalți să le sară imediat în ajutor, punându-se martori mincinoși sau să creeze alibi, fapt ce îngreuna cu mult lucrările de cercetare și uneori chiar denaturau elementele înfracțiunii.

În cazul când ei erau trimiși în justiție cu diferite fapte săvârșite, erau capabili să sacrifice sume importante de bani pe care le dădeau avocaților pentru a fi puși în libertate. Astfel a fost cazul unui avocat din Alba Iulia, care în mod sfidător ne-a arătat personal suma de 5000 lei, pe care o primise de la un țigan înaintat Parchetului și pe care îl scăpase. Menționez că la percheziția corporală ce am făcut acelui țigan nu găsisem această sumă și îl știam că nu putea avea atâția bani pentru a suporta un onorariu atât de mare.

6. Din punct de vedere al angajărilor

În cursul verii, primăria din localitate a făcut apel la mână de lucru, de care se simțea foarte mare nevoie atât la curățatul străzilor, cât și la serviciul salubrității. Nici unul din țigani nu s-a angajat, preferând a face servicii ocazionale, din care nu puteau avea o existență precisă și permanentă. Minorii nu erau trimiși de părinții lor pentru a îmbrățișa o meserie, ci preferau să adopte același sistem ca și părinții, de a vagabonda prin oraș. Femeile refuză angajările ca servitoare, sau în cazul când se angajau făceau aceasta numai cu interesul de a fura alimente de la stăpâni. Fetele prefereau să se prostitueze și renunțau la munca cinstită.

7. Din punct de vedere al stări civile

Față de puține familii a țiganilor, toți trăiau în concubinaj. La recensămințele făcute s-au găsit soți și soție care aveau câte un copil: tatăl avea un copil cu altă femeie trecut la Oficiul Primăriei pe numele acelei femei; soția avea de asemenea un copil sau doi cu un alt bărbat, trecuți la Oficiul Primăriei pe numele acelui bărbat.

Din căsătoria lor rezultau alți copii, pe care îi treceau pe numele lor în cazul dacă erau căsătoriti legitim. În această situație, familia unui țigan se contopea cu altă familie, iar în actuala situație invocă motive pe pretențiuni amoroase avute cândva, care pretențiuni până la ocazia evacuării lor în Transnistria nu a avut ocazia să le arate.

8. Din punct de vedere comparativ

Prin cele relatate mai sus, am arătat situația reală din toate punctele de vedere. Astăzi, după evacuarea acelor țigani, statul poate observa cu mulțumire că din punct de vedere moral, al muncii, al justiției, al angajărilor, țiganii rămași au început să se comporte în mod mulțumitor.

Reclamațiile lor, că trăiesc rău în Transnistria, acestea sunt făcute la îndemnul unor persoane asupra cărora suntem în urmărire, deoarece storc pe țiganii rămași de bani, ca să-i aducă pe ceilalți, astfel făcând un venit permanent de pe urma celor rămași.

La reclamațiile celor răniți, concentrați sau mobilizați pentru a li se înapoia familiile lor, declar că în baza notei telefonice nr. 386 al Legiunei de Jandarmi Alba Iulia, înregistrată la Oficiul Chesturei cu nr. 14.102 din 11 septembrie 1942, anulându-se nota telefonică nr. 385, prin care să dădea dreptul ca să rămână pe loc familiile din sânul cărora sunt membri concentrați sau răniți, acele reclamații nu sunt întemeiate, deoarece persoanele evacuate intrau în ordinul că nu aveau o situație materială precisă și permanentă din care să trăiască.

Privitor la numiții Iancu Ioan, Iancu Mihai, Schamu Mihai, Moldovan Petru, Iancu Traian, Stoica Nicolae, Bumbu Catrina, Tiru Rudi și Bumbu Dumitru, declar că numiții au fost evacuați în Transnistria pentru considerentul că nu aveau o situație materială precisă și o existență asigurată în mod permanent din care să trăiască.

Asupra familiilor evacuate în Transnistria, dl. chestor Liviu Murgău, dl. secretar de Chestură Gh. Barițiu și subsemnatul, înainte de evacuare am făcut o verificare amănunțită din toate punctele de vedere menționate în declarația de mai sus, considerând că țiganii evacuați intrau în prevederile ordinelor.

Privitor la reclamația lui Adam Nicolae, prin care cere ca tatăl său Stoica Samuilă, împreună cu familia sa, să fie readus din Transnistria, declar că numita familie intra în prevederile ordinului, că nu aveau o existență precisă și asigurată din care să trăiască. Stoica Samuilă nu era în serviciul statului la C.F.R., adică funcționar public, ci îndeplinea funcția de hamal ocazional, fiind protejatul unui funcționar de la Centrul de Autobuze din Alba Iulia. Aceasta declar, susțin și semnez.

Georgescu Anton
Alba Iulia, la 5 decembrie 1942

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 195/1942, f.155-164)

304

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a
No. 48.407/9 decembrie 1942

Secret

Către Domnul Colonel Ivașcu Lucian

Pentru a se stabili cu certitudine situația țăganilor nenomazi evacuați în Transnistria și pentru a se pune capăt nenumăratelor reclamații asupra evacuirilor făcute în mod neregulat și care de cele mai multe ori s-au constatat că sunt în totul neîntemeiate,

Am hotărât:

1. Să se cerceteze prin trei comisii în zonele în care acești țigani se găsesc astăzi, pentru a se stabili situația lor și dacă printre cei evacuați se găsesc persoane ce prin eroare sau abuz au fost evacuate, contrar și peste dispozițiile date de Ministerul Afacerilor Interne.

Aceste comisii se formează și lucrează astfel:

Comisiunea 1. Colonel Ivașcu[1] asistat de comandantul legiunii Oceacov în zona Katurga (Alexandrovka).

Comisiunea 2. Colonel Moldoveanu C-tin asistat de un ofițer superior de la Inspectoratul Transnistria, în zona Karanika.

Comisiunea 3. Colonel Moldoveanu Sandu, asistat de un alt ofițer de la Inspectoratul Transnistrian în zona Kovaliovka.

Localitățile care intră în zona de cercetare a fiecărei comisiuni se vor stabili precis de către comandantul legiunii Oceacov, care cunoaște situația dislocării taberelor de țigani. În acest scop, înainte de a se trece la operațiune, toate cele trei comisiuni vor lucra la Oceacov cu comandantul legiunii, pentru a stabili detaliile de execuție și normele unitare de lucru.

2. Comisiunile vor cerceta situația tuturor celor evacuați și preciza următoarele:

a. Care țigani aparținând unuia din elementele armatei au fost evacuați contrar ordinelor. Se va arăta numeric și numărul membrilor familiei (soție, copii).

b. Care țigani invalizi derăzboi, din actualul război sau din războiul din 1916-1918, au fost evacuați, arătându-se de asemenea numărul membrilor familiei (soție, copii).

c. Familiile țăganilor mobilizabili ce au fost evacuate neregulat, în lipsa soților aflați pe front ori concentrați, arătându-se numărul membrilor din această categorie. Se înțelege că este vorba de familiile ale căror soți se găsesc evacuate fără soți, aceștia găsindu-se după cum am arătat pe front ori în zona interioară concentrați.

d. Care sunt părinții evacuați (tatăl, mama) care au fii pe front sau sub arme concentrați. Se va arăta la această categorie și numărul celorlalți membri din familie minori.

e. Care sunt concubinele evacuate (care au copii) ale ostașilor mobilizați pe front sau concentrați ce au fost totuși evacuate.

f. Care sunt și dacă sunt români evacuați, fiind considerați din eroare drept țigani, arătându-se numărul membrilor familiei acestora.

g. Care sunt țăganii evacuați care nu intră în nici una din aceste categorii, care cer însă repatrierea invocând motive demne de luat în seamă. Se înțelege că în această categorie trebuie să se aprecieze cu foarte mare atențiune seriozitatea și temeinicia motivelor invocate.

3. Pentru fiecare din categoriile arătate mai sus se vor întocmi tabele nominale și numerice după modelele anexate (capul familiei nominal, iar numărul membrilor de familie numeric).

4. Comisiunile vor lucra foarte circumspect în ce privește înscrierea în aceste tabele și numai pe bază de probe bine definite, adică probe materiale, nu simple afirmații. Dacă (și desigur vor fi cazuri) unii țigani vor susține că intră într-una din categoriile de mai sus, dar nu pot proba, ei vor fi înscrși într-un tabel separat anexat tabelului fiecărei categorii indicate anterior, pentru a se face cercetări la domiciliul de origine.

5. Pentru orientarea dvs. asupra condițiilor în care evacuarea trebuia să se execute de către organele de poliție și jandarmerie, se anexează în copie ordinul Ministerului Afacerilor Interne no. 2383/1942, pe baza căruia s-a executat operațiunea. Studiindu-l, veți fi în măsură să cunoașteți spiritul care stă la baza acestuia și să apreciați în cunoștință de cauză și deci mai just erorile sau abuzurile.

6. Toți ofițerii desemnați a face parte din aceste comisiuni se vor găsi la Inspectoratul Jandarmi Odessa, în ziua de vineri 11 decembrie 1942, orele

19, unde comisiunile se vor completa cu ofițerii de la Inspectorat și de unde vor pleca în scopul arătat mai sus la Oceacov.

7. Tabelele încheiate de comisiuni se vor preda Inspectoratului General al Jandarmeriei personal de către președinții respectivi ai comisiunilor, de îndată ce fiecare a terminat operațiunea.

Odată cu aceste tabele se va înainta și o dare de seamă în care veți arăta condițiile în care se găsesc cazați și trăiesc acești țigani evacuați.

Inspector General al Jandarmeriei
General C.Z. Vasiliu

Șeful Serv. Jandarmeriei
Colonel C. Tobescu

N.B. A se proceda cu atențiune pentru ca în rândul țăganilor categoria stabili, pentru care se execută operațiunea, să nu fie strecurați țigani nomazi, veniți din alte județe ale Transnistriei și a căror evacuare s-a făcut fără nici un fel de excepție (s-au evacuat și mobilizații și familiile lor).

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 43/1943, f.32-34)

[1] În timpul cercetărilor efectuate de col. Lucian Ivașcu – numit între timp prefect la Oceacov – printre țigani, acesta s-a molipsit de tifos exantematic, murind la începutul lunii ianuarie 1943.

305

Ministerul Afacerilor Interne
Cabinet Subsecretar de Stat Poliție
Nr. 48.642 din 11 decembrie 1942

Către Guvernământul Transnistria

Am onoarea a vă face cunoscut următoarele în legătură cu evacuarea țăganilor ce s-a efectuat în Transnistria:

În urma dispozițiilor Președinției Consiliului de Miniștri, Ministerul Afacerilor Interne a stabilit criteriile pe baza cărora anumite categorii de țigani au fost evacuate de pe întreg cuprinsul rural și urban al țării în Transnistria, urmând ca acolo plasarea în zonă să se facă prin îngrijirea și după indicațiunile dvs.

După efectuarea operațiunii, s-au ivit nenumărate reclamațiuni, unele vizând anumite erori ce s-au făcut cu ocazia înscrierii și evacuărilor, altele vizând situația foarte grea din punct de vedere al plasării și mijloacelor lor de existență acolo.

I. Pentru prima situație și pentru a se pune capăt reclamațiunilor țăganilor din categoria *stabili*, care în cele mai multe cazuri s-au dovedit neîntemeiate, Ministerul Afacerilor Interne a luat măsura ca prin trei comisiuni prezidate de trei coloneli de jandarmi, ofițeri superiori de control, din Inspectoratul General al Jandarmeriei, să se cerceteze în județul Oceacov toate reclamațiunile asupra evacuărilor executate de organele poliției și jandarmeriei, contrariu dispozițiunilor date.

Pentru orientarea domniei voastre, alăturăm ordinul instrucțiune, dat comisiunilor. Ținem să precizăm însă că Inspectoratul General al Jandarmeriei a fost informat că în unele zone de evacuarea țiganilor au lucrat anterior unele comisii (ofițeri de jandarmi) probabil din ordinul Guvernământului și care au întocmit tabele de următoarele 13 categorii de țigani din categoria *stabili*.

1. Invalizi din războiul 1916-1918.
2. Cei care au luat parte la războiul din 1916-1918.
3. Văduve din războiul 1916-1918, cu pensie.
4. Văduve din războiul 1916-1918, fără pensie.
5. Familiile morților din actualul război (soții).
6. Părinții care au copii morți în actualul război.
7. Familiile mobilizaților de război.
8. Părinții celor ce au luat parte în războiul din 1941-1942.
9. Cei ce au luat parte în războiul actual și se află demobilizați.
10. Familiile care au ofițeri și subofițeri pe front.
11. Românii luați din eroare drept țigani.
12. Țiganii care nu intră în nici una din categoriile de mai sus.
13. Turcii luați din eroare.

Prin stabilirea acestor categorii s-a născut în rândurile acestora ideea că toți cei înscriși vor fi repatriați, ceea ce însă nu este posibil față de normele Președinției Consiliului de Miniștri, aplicată de Ministerul Afacerilor Interne, prin care s-a stabilit că din cei considerați evacuabili pentru motive de ordine publică (condamnați sau în suspiciune polițienească), nu sunt exceptați decât mobilizabili și mobilizații, ori concentrații cu familiile lor.

II. În ceea ce privește însă repartiția și mijloacele de existență ale țiganilor evacuați, suntem informați că așezarea țiganilor nenomazi numai în județul Oceacov, și acolo numai în trei zone, și anume: Katurga, Karanika și Kovaliovka, a creat acestora o situație disperată, deoarece așezarea în masă nu este corespunzătoare mijloacelor de trai, hrană, cazare, îmbrăcăminte, mai ales acum iarna, din această cauză majoritatea a ajuns într-o stare de mizerie fiziologică, fapt ce a dus la o mortalitate de proporție foarte mare. Spre documentare se alătură o serie de fotografii scoase la fața locului, din care se constată mizeria în care aceștia mor de inaniție și ger.

Desigur că plasarea a unui număr de 13.000 țigani într-un număr restrâns de comune a creat această situație și credem că ar fi necesar ca pe cât posibil așezarea țiganilor să se extindă și în alte județe, nu numai în Oceacov.

Plasarea în sate în număr de maximum 100-200 familii noi credem că ar ușura mult situația. Credem de asemenea că această măsură nu ar împiedica nici posibilitatea de supraveghere polițienească și că în acest mod ei ar putea fi folosiți și mai ușor la muncă.

Față de această situație, vă rugăm să binevoiți a dispune a ni se comunica hotărârea dvs.

Ministerul Subsecretar de Stat
General de Corp de Armată
C.Z. Vasiliu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. I, f.121-123).

România
Ministerul Afacerilor Interne
Direcțiunea Generală a Poliției
Direcțiunea Poliției de Siguranță
Nr. 50.918-S/17 decembrie 1942

Confidențial

**Ministerului Afacerilor Interne
Subsecretariatul de Stat al Polițiilor**

Am onoare a vă raporta că în ziua de 10 decembrie 1942 a sosit în gara Sibiu din Transnistria un vagon de marfă cu un număr de 64 țigani, dintre cei care au fost evacuați din Sibiu la data de 13 septembrie a.c.

Anterior au mai sosit în orașul Sibiu alte două familii de țigani tot dintre cei evacuați în Transnistria. Toți susțin că au fost înapoiți în țară de autoritățile din Transnistria, cu autorizația Ministerului Afacerilor Interne.

Cum până în prezent nu am primit nici un ordin asupra revenirii acestor țigani la locurile de unde au fost evacuați, vă rugăm să binevoiți a hotărî dacă se poate permite instalarea lor în orașul Sibiu și în caz afirmativ să ne dați dispozițiuni asupra bunurilor pe care aceștia le-au avut în Sibiu și care au fost predate comisiei județene pentru administrarea bunurilor expropriate, pendinte de Centrul Național de Românzare.

Director General
[indescifrabil]

Director
[indescifrabil]

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 195/1942, f.204)

Comandamentul de Căpetenie al Armatei
Departamentul Guvernatorului Civil al Transnistriei

Confidențial

Decizia nr. 3149 [18 decembrie 1942]

Noi, Ion Antonescu, mareșal al României și comandant de căpetenie al armatei, prin profesor Gh. Alexianu, guvernator civil al Transnistriei[1].

Având în vedere raportul Inspectoratului de Jandarmi, înregistrat sub nr. 135.812/1942, prin care se cere a se lua măsuri pentru întrebuințarea la munci a țăganilor plasați în Transnistria. Având în vedere referatul Direcției Muncii, înregistrat sub nr. 136.937/1942, prin care se fac propuneri cu privire la modul de întrebuințare la lucru al acestora.

În virtutea deplinelor puteri acordate prin Decretul nr. 1 din 19 august 1941, dat la Tighina[2]:

Decidem:

Art.1. Toți țiganii aflători pe teritoriul Transnistriei vor fi așezați în sate, în grupuri de 150-350, după necesități și posibilități de utilizare la muncă, sub conducerea unuia dintre ei, cu obligațiunea de a presta munca ce li se impune, fiind retribuiți ca și muncitorii localnici.

Art.2. Organele Jandarmeriei, împreună cu birourile de muncă raionale, vor proceda la înscrierea lor nominală, pe profesii, iar Legiunile de Jandarmi, împreună cu Oficiile de Muncă Județene, vor centraliza datele înscrierii și vor întocmi situații numerice pe județe.

Art.3. Toți țiganii muncitori calificați vor fi întrebuințați potrivit meseriei lor, în atelierele existente și în cele ce se vor înființa.

Art.4. Țiganii care nu vor fi întrebuințați conform art. 3, vor fi constituiți de către Prefecturile de Județ în echipe de lucru, sub supravegherea unuia dintre ei. Aceste echipe de lucru vor fi utilizate: la munci agricole, la tăiatul și fasonatul lemnului în păduri, confecționarea de obiecte din lemn brut (lopeți, mătură, coșuri de nuiele, coveți, linguri etc); strângerea pieilor, mațelor și părului, colectarea metalelor neferoase, a fiarelor vechi, maculaturii, zdrențelor și rezidurilor de tot feluri, colectarea și curățirea pufului și fulgilor etc.

Art.5. Atelierele și echipele de lucru vor activa sub directiva pretorilor și controlul prefectilor.

Art.6. Toți țiganii în vârstă de la 12 ani la 60 ani, fără deosebire de sex, sunt obligați să muncească în ateliere sau în echipele de lucru constituite.

Art.7. Unelte și mașinile necesare atelierelor se vor procura prin grija Direcției Industrii și Direcției Comerțului.

Art.8. Țiganilor, care în cadrul muncii astfel organizate vor da un randament superior celui normal, li se vor da premii egale cu 30% din valoarea surplusului de muncă prestată.

Art.9. Conducătorii grupelor în sate răspund de prezența în localitate a țăganilor de sub conducerea lor, iar supraveghetorii echipelor de lucru, de prezența la muncă a celor din echipa respectivă.

Art.10. Toți acei țigani care vor părăsi localitatea în care li s-a fixat domiciliul, sau vor lipsi din această localitate fără autorizația pretorului, în cursul raionului sau a prefectului, în cuprinsul județului, precum și toți aceia care vor lipsi nemotivați de la lucru în atelierele sau echipele în care au fost repartizați, vor fi sancționați cu internarea în lagărul de represalii ce va fi înființat în fiecare județ.

Art.11. Direcția Administrației, Direcția Muncii și Inspectoratul de Jandarmi se însărcinează cu aducerea la îndeplinire a prezentei deciziuni.

Guvernator
Gh. Alexianu

Directorul Muncii
Dr. Gh. Balcaș

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. I, f.119)

[1] Gh. Alexianu (1897-1946), profesor de drept constituțional comparat la Universitatea din Cernăuți. În timpul dictaturii regale a lui Carol II a ocupat funcția de rezident regal al ținutului Suceava (13 august 1938-1 februarie 1939) și al ținutului Bucegi (1 februarie 1939-6 septembrie 1940). La recomandarea lui I. Marinescu, ministrul Economiei Naționale, mareșalul Ion Antonescu l-a numit guvernator al Transnistriei. După război, în urma procesului din mai 1946 intentat guvernului Antonescu pentru „crime de război”, Tribunalul Poporului l-a condamnat la moarte, sentința fiind adusă la îndeplinire în data de 1

iunie 1946. Asupra activității lui Gh. Alexianu, ca guvernator al Transnistriei, vezi cartea fostului său director de cabinet, Olivian Verenca, *Administrația civilă română în Transnistria, 1941-1944*, București, Edit.Vreamea, 2000.

[2] Decret ce prevedea Administrarea Civilă a Transnistriei și numirea lui Gh. Alexianu ca guvernator (vezi *Arhiva Ministerului de Externe București, fond U.R.S.S., dos. 71, vol.129, f.37*).

308

No. 17.204/20.XII.1942

Legiunea Jandarmi Argeș

Către Inspectoratul General al Jandarmeriei (Serv. Jandarmeriei)

Urmare la raportul nostru telefonic no. 2129 din 9 decembrie 1942 și la ordinul dvs. telefonic no. 154.111 din 9 decembrie 1942, prin care am raportat că ȣiganii Ciobanu Gheorghe și Stănculescu Gheorghe, cu membrii familiilor lor din Pitești, și ȣiganul Stan Niculae cu nepoata și nepotul său din Sibiu, au plecat din Transnistria în țară cu autorizații false.

Am onoare a raporta că Legiunea Jandarmi Argeș a raportat cu raportul telefonic de mai sus Inspectoratului General al Jandarmeriei, iar Inspectoratul cu ordinul de mai sus a ordonat ca cei ce sunt mobilizabili să fie plasați la domiciliul lor, iar ȣiganul Stănculescu Marin care nu este mobilizabil să fie trimis în Transnistria cu soția sa. Legiunea, conform ordinului, a plasat la domiciliul lor pe ȣiganii Ciobanu Gheorghe cu soția sa și copilul, pe ȣiganca Zamfira Stănculescu cu fiica sa, al cărui soț este mobilizabil, iar pe ȣiganul Stan Niculae care este invalid, precum și pe nepoata și nepotul său, i-a plasat la Chestura Sibiu pentru a fi plasați la domiciliile lor, pe ȣiganul Stănculescu Gheorghe care avea situația militară neclarificată l-a înaintat Cercului de Recrutare Argeș, deoareceze numitul ȣigan, ctg. 1922, a fost reformat, în anul 1939 chemat pentru revizuire și neprezentat și apoi dat nesupus, poziție în care se găsește și în prezent, iar soția sa a fost plasată la domiciliul său prin poliția orașului Pitești.

Dosarul cu acte cu autorizațiile false a fost înaintat de această Legiune cu raportul no. 1983 din 13 decembrie 1942 Inspectoratului Jandarmi Transnistria pentru facerea cercetărilor și descoperirea autorilor falsului.

În prezent, Inspectoratul Jandarmi Transnistria, cu ordinul telegrafic no. 19.225 din 18 decembrie 1942, ne ordonă și face cunoscut că autorizațiile sunt false și să trimitem sub escortă sigură pe ȣiganii Ciobanu Gheorghe, Stănculescu Gheorghe și Stan Ion, primii 2 fiind din Pitești iar secundul din Sibiu.

Rugăm să binevoiți a ne ordona cine transferă pe acești ȣigani la Inspectoratul Jandarmi Transnistria și cine le eliberează foi de drum pentru transportul lor, deoareceze ȣigani sunt 2 din Pitești, iar unul din orașul Sibiu.

Comandantul Legiunii Jandarmi Argeș

Maior Valentin Niculescu

(*Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. I, f.45*)

Inspectoratul G-ral al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei

Comisiunea III. zona Covaliovca
Androtefca, V. Rusino, Jud. Berezovca
Colonel Moldoveanu Sandu
Maior Ursuleanu Octav

Secret

Memoriu nr. 63 din 21 decembrie 1942

Asupra controlului și stabilirii situației ȝiganilor nenomazi, evacuați în Transnistria și stabiliți în zona: Covaliovca, Androtefca-Varușine, județul Berezovca, făcut în zilele de 12 la 19 decembrie 1942, conform ordinelor Inspectoratului General al Jandarmeriei nr. 48.405 telefonic din 9.XII.1942 și nr. 48.407 secret din 9.XII.1942.

I. Stabilirea situației

1. Este cea făcută prin tabelele a, b, c, d, e, f și g, pentru acei care au posedat acte, și prin tabelele a.bis, b.bis, c.bis, d.bis, e.bis, f.bis și g.bis, pentru acei care nu au avut acte sau au avut acte dar dubioase, sau indescifrabile din cauza uzului.

2. Din studiul acestor tabele, se vede că au fost evacuați contrar ordinelor următorii capi de familie și membrii, după cum urmează:

Detalii asupra categoriilor stabilite	Cu acte			Fără acte		
	Capi familie	Membrii	Total	Capi familie	Membrii	Total
Categoria a. și a.bis. Cei care aparțin unuia din elementele armatei.	165	794	959	234	978	1212
Categoria b. și b.bis. Invalizii din actualul război și cei din războiul 1916-1918.	4	13	17	8	32	40
Categoria c. și c.bis. Familiile celor mobilizați sau concentrați.	18	53	71	32	101	133
Categoria d. și d.bis. Părinții (tata și mama) care au copii pe front sau concentrați.	47	196	243	133	480	613
Categoria e. și e.bis. Concubinele cu copii ai celor mobilizați sau concentrați.	12	45	57	26	91	117
Categoria f. și f.bis. Românii evacuați, fiind considerați ȝigani.	6	21	27	5	12	17
Categoria g. și g.bis. ȝigani care nu intră în categoriile de mai sus, dar cer repatrierea pe motive demne de luat în seamă.	33	91	124	89	339	428
Total	285	1213	1498	527	2033	2560

3. Pentru cei din tabelele a.bis, b.bis, c.bis, d.bis, e.bis, f.bis și g.bis urmează de a se face o verificare amănunțită la autoritățile în drept, căci unele din afirmațiile acestora este posibil să nu corespundă adevărului.

4. Restul de ȝigani de la 5.100, câți au fost stabiliți în această zonă, sunt parte care nu intră în nici una din categoriile de mai sus, *parte sunt morți, iar parte sunt fugiți din lagăre*. Printre cei care nu au fost clasați în nici una din categoriile de mai sus, sunt parte din ei care au făcut războiul din 1916-1918 și ar fi cred just să fie și aceștia repatriați.

În tot timpul celor 5 zile de control și stabilirea situației acestor țigani, am avut în continuu un du-te vino de țigani, prinși prin județele Transnistriei și aduși aci, alții plecați în satele vecine după hrană, iar alții ocupați cu înmormântarea celor din familie, astfel că stabilirea situației celor prezenți s-a făcut cu multe greutăți, iar țiganii fugiți au rămas necontrolați.

5. Este la fel de remarcant și faptul că la 14-18 octombrie 1942, atunci când acești țigani au fost aduși de la fermele Pitilovea și Sastacova, pe raza postului Covaliovca, nu au fost predați cu forme și câți sunt, nici postului de jandarmi și nici celor 2 primării, Covaliovca și Varușina din raza acestui post, și nici postul de jandarmi și nici primăriile nu au avut evidența acestor țigani, nici nominală și nici numerică, și abia pe la 10 noiembrie 1942 s-a făcut de postul de jandarmi verificarea lor, în unire cu sublocot. Vasilescu Mircea de la Legiunea Oceacov și care tabele au fost trimise la legiune și postul a rămas în continuare tot fără nici o evidență. *Și deci tot timpul nu s-a făcut acestor țigani nici un control și nici nu li s-a impus nici un fel de reguli de avut în vedere în taberele unde au fost încartiruiți și au făcut ce au voit, plecând când au voit, fie spre a săvârși furtigașuri, fie de a trece în țară, fie de a-și agonisi hrana.*

Șeful postului Covaliovca, sergentul major Săpunaru Dumitru, s-a arătat tot timpul foarte indiferent de situația țăganilor de pe raza postului și avea chiar aerul de a spune că el nu trebuie a se ocupa de acești țigani și apoi, în plus de aceasta, acest subofițer este slab pregătit din toate punctele de vedere și în plus este și leneș și lipsit de spiritul de educație și disciplină militară.

6. Din studiul tabelelor de clasare, rezultă în general că parte din posturile de jandarmi și poliții de orașe nu au făcut o triere a țăganilor, conform dispozițiilor din ordinul Ministerului Afacerilor Interne nr. 2383 cab. V din 21 iulie 1942, ci au ridicat și evacuat pe cine le-a ieșit în cale și au urmărit numai de a avea numărul de țigani pe care îl raportaseră că intră în categoria ordinului sus citat, fără de a controla dacă aceștia sunt aceia care trebuiesc evacuați, căci numai așa se explică numărul așa de mare a celor evacuați prin abuz sau prin neglijență și se impune de a se lua severe măsuri contra celor vinovați.

Dacă s-ar pune temei pe unele afirmații ale țăganilor evacuați prin abuz, cum că au dat bani alții care trebuiau evacuați și în locul acelora i-a pus pe ei, că din u ră personală că nu le-a satisfăcut diferite cereri, fie organelor de poliție, fie organelor de la primărie, fie organelor de la posturile de jandarmi etc au fost evacuați, ar fi cazul chiar de a se face cercetări ample, iar vinovații să fie trimiși la pușcărie, căci nu este permis a se evacua invalizi, soldați aflați în permisie, din cei care au făcut războiul actual și au diploma de recunoștință, copii români etc, etc și mă mir cum aceste categorii nu au fost raportate de Legiunea Oceacov la Inspectoratul Odessa și acesta să fi făcut propuneri de a fi imediat retrimiși în țară, unde după spusele chiar a țăganilor se găsesc o mulțime de borfași, sau fără ocupație și avere și nu au fost evacuați.

II. Cazarea

1. Cei 5100 țigani stabiliți în zona Covaliovca, Androtefca, Varușino au fost cazați astfel: **a.** Cei 1100 din Covaliovca, în 54 case din care a fost evacuată populația. **b.** Cei 3500 din Androtefca, sat pendinte de comuna Covaliovca, a fost tot satul de circa 122 case evacuat și în care s-au încuartiruit țăganii. **c.** Cei 400

din comuna Varușino s-au cartiruit în 10 case din acest sat, din care a fost evacuată populația.

2. În general, la toate aceste trei localități, cazarea lasă foarte mult de dorit din cauză că în case cu 2-3 camere cu dimensiuni de 2/3 și 3/4 m s-au cazat câte 25-40 persoane.

3. Casele în care sunt cazați nu au paturi, iar majoritate din țigani nu au așternut și unii nici îmbrăcăminte și cum nici lemne nu li se dă, nici pentru încălzit și nici pentru preparatul hranei, parte din ei au degerat de frig și apoi în plus au devastat grădini de pomi fructiferi, garduri etc spre a-și procura lemne.

III. Hrana

1. Cu hrănirea acestor țigani, autoritățile superioare au dispus de a li se da fie făină de orz sau ovăz și în ultimul timp și făină de porumb, câte 400 grame pentru persoane mari și 200 grame pentru copii, sare și cartofi 150 grame.

2. *În realitate însă, nu li se dă zile întregi absolut nimic de mâncare și chiar în timpul cât subsemnatul am stat în zonă, celor de la Covaliovca și Androtefca nu li s-a dat de către primăria Covaliovca 2 zile nimic de mâncare, pe motiv că morile sunt stricate și nu pot măcina etc.*

După declarațiile țăganilor și în special a celor însărcinați cu primirea hranei lor și chiar după cele arătate de șeful de post și comandantul Escadronului de Cavalerie de la Divizia a 2-a Pază și Comandantul Garnizoanei Covaliovca, căpitanul Andreescu, *rezultă la fel că uneori nu li s-a dat nimic ca hrană câte 4-8 zile și deci de la sine se înțelege că atunci când nu li se dă nici aceste minime cantități de alimente să plece după jafuri, tâlhării și distrugerii, iar cei în neputință de a face astfel de operațiuni, de a muri de foame.*

3. Deși am comunicat domnului pretor Albu, de la raionul Spaer, care a venit la Covaliovca spre a se interesa de scopul vizitei subsemnatului, cum că țăgani nu sunt hrăniți zile întregi, nu s-a arătat tocmai îngrijorat de această situație și mi-a spus că domnia sa a dat toate dispozițiile necesare.

4. S-a furat până în prezent de către țigani, de pe câmp și de prin curțile locuitorilor, circa 20-25 hectare porumb, 7 vite, 5 porci, numeroase păsări și alte alimente, numai din satele unde sunt cazați și alte cantități mult mai mari din satele învecinate, *dar totuși au murit de foame și de mizerie circa 200 persoane și zilnic mor între 5-10 persoane și dacă se va continua cu situația actuală de hrănire, cazare și igienă, până în primăvară când urmează a fi puși la munci nu vor rămâne nici circa 500 capabili de muncă, majoritate ajungând cu figuri cadaverice.*

IV. Asistența socială

1. Este inexistentă și nimeni nu se ocupă de igiena locuințelor, a țăganilor, de bolile care bântuie printre ei și din care cauză la Varușino s-au declarat între populație 2 cazuri de tifos exantematic și sunt siguri că trebuie să fie cazuri de tifos și între țigani, atât la Varușino, cât și la Androtefca și Covaliovca.

2. Parte din țigani nu au nici schimburi de lenjuri și parte sunt aproape goi și nici săpun pentru spălat rufe și deci nu se poate face nici un fel de igienă a efectelor și corporală.

3. Nu se dispune de nici un fel de mijloace și materiale pentru deparazitare și când va izbucni epidemia cu greu va fi stinsă și se va întinde și la populație[1].

V. Starea de spirit a populației

1. Populația evacuată din Covaliovca, Androtefca și Varușino este nemulțumită și chiar și agitată, dar tacit, pentru că au fost evacuați din gospodăriile lor și încredințate acestor țigani, care au început a le distruge.

2. Locuitorii din jurul centrelor unde sunt cartiruiți acești țigani sunt la fel nemulțumiți și alarmați din cauza furtișagurilor și tâlhăriilor săvârșite de acești țigani și care jafuri și tâlhării se fac și din cauză că nu li se dă de mâncare și au fost nevoiți a-și aranja gărzi de pază în comune și sate și nu rareori aceste gărzi au maltratată până la sânge pe țiganii prinși la furturi.

3. Numeroase furturi se întâmplă chiar între țigani, din cauză că nimeni nu se ocupă cu hrana, organizarea și paza etc, iar șeful de post pe lângă că este slab, dar cu jandarmii de care dispune nu poate face față tuturor nevoilor de serviciu, fiind și prea mulți țigani, circa 4500-5000 și dislocați în trei sate.

VI. Reclamații și propuneri

1. Țiganul Filan Nicolae din comuna Patule, jud. Mehedinți, și alții au reclamat că au dat între 400-600 mărci și câte 4000, 6000 lei domnului director al fermei Pitilovca, I. Ionescu, care le-a făgăduit că le va da autorizații și vagoane spre a fi repatriați, operațiune care se zice că și începuse a se efectua, dar a fost oprită, și că la parte din țigani li s-au dat banii înapoi, dar lui și la alții nu li s-au dat.

2. Am dispus ca țiganul să facă o reclamație scrisă, care s-a înregistrat la postul de jandarmi la nr. 795 din 16.XII.1942, pe care am dispus să se dea notă informativă la autoritățile jandarmerești, iar șeful de post să înceapă cercetări. Am comunicat verbal acest caz și domnului colonel Iliescu, inspectorul Inspectoratului Jandarmi Transnistria, cum și toate stările de lucruri arătate în prezenta dare de seamă, în ziua de 18.XII.1942 p.m. și în ziua de 19.XII.1942 a.m., când am scris pe curat lucrările, la reședința Inspectoratului.

3. Pentru o bună cazare, organizare, hrănire și utilizare la lucru etc a Țiganilor ce vor rămâne evacuați, propun de a fi împărțiți pe comune, câte circa 150-200, căci așezați așa cum sunt astăzi, în grupe mari, este greu și de cazat și de hrănit și de supravegheat și de utilizat la lucru și apoi în grupări mari pot la un moment dat să prezinte și un pericol la ordinea și siguranța de stat, așa cum sunt un pericol la ordinea și siguranța publică în prezent.

Președintele Comisiunii 3

Ofițer controlor din Inspect. G-ral al Jand.

Colonel Sandu Z. Moldoveanu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 43/1943, f.47-50)

[1] Într-o declarație din 15 aprilie 1945, locotenent-colonelul Vasile Gorsky, fost prefect al județului Oceacov, descrie și el condițiile mizerabile de viață ale Țiganilor, text reprodus parțial de Radu Ioanid în cartea sa *Evreii sub regimul Antonescu*, București, Edit. Hasefer, 1997, p.316-322.

Inspectoratul Jand. Transnistria
No. 18.576/27.XII.1942

**Către Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei**

Am onoare a raporta:

În gara Odessa a fost prins țiganul Ciolan Ion, asupra căruia s-a găsit autorizația noastră no. 15.868/1942 pentru a merge în țară cu 2 persoane: soția și cumnatul său Vasile Lăutaru minor. Autorizația i s-a eliberat pe baza ordinului Ministerului de Interne no. 52.408/1942.

Autorizația noastră însă era contrafăcută prin aceea că se ștersese cu radiera locul unde era scris persoanele nominal – se vede în anexa 1 – și înlocuit cu 80 (optzeci) persoane. Țiganul Ciolan Ion a fost reținut și în urma cercetărilor făcute la Inspectorat s-a stabilit:

Autor principal al falsului este serg. Niculescu V. Ioan din Regimentul 2 Căi Ferate, care a mai falsificat și alte autorizații. Sergentul, pentru această falsificare, a cerut 6000 lei din care a primit 3000 lei și urma să i se mai dea la plecare restul de 3000 lei. Complice este funcționara Anastasiu Aneta de la Inspectia mișcare C.F.R.T. Odessa, care a scris textul falsificat la mașină și pentru care operație a primit 700 lei.

Țiganul Ciolan Ioan, țiganka Didina Bucur, serg. Niculescu V. Ioan, funcționara Anastasiu Aneta au fost înaintați Curții Martiale Odessa.

Din cercetările întreprinse a reieșit că acest sergent a mai falsificat și alte autorizații în baza cărora țiganii au ajuns în țară. În interesul ca măsurile luate de guvern prin evacuarea țiganilor în Transnistria să rămână bine aplicate, iar înapoierea în țară să nu se facă decât pe baza ordinului domniei voastre și numai pentru persoanele aprobate, cu onoare vă rog să binevoiți a da ordin circular ca să se controleze bine toate autorizațiile cu care țiganii s-au înapoiat în țară, pentru a nu fi contrafăcute sau cu ștersături și adăugiri.

Noi am comunicat tuturor legiunilor din țară pe teritoriul cărora s-au înapoiat țiganii din Transnistria.

Inspector Jandarmi Transnistria
[indescifrabil]

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol.I, f.185)

[decembrie 1942]

Domnule Ministru,

Subsemnatul, soldatul Nicolae Cămpianu, din Reg. 26 Dorobanți, domiciliat în comuna Craiova, str. Fața Luncii nr. 28, prin prezenta cerere vin a vă supune cunoștinței dvs. următoarele:

În timpul când mă aflu la datorie, familia mea a fost ridicată și trimisă în Transnistria, familia mea compusă din următoarele persoane:

Soția mea Maria N. Cămpianu, împreună cu 5 copii, primul Emilia N. Cămpianu în etate de 18 ani, Ion N. Cămpianu în etate de 14 ani, Genoveva N. Cămpianu în etate de 12 ani, Maria N. Cămpianu în etate de 10 ani, Nicolîța N. Cămpianu în etate de 8 ani, părinții mei – tatăl meu Grigore Cămpianu, mama Elena N. Cămpianu – toți aceștia scumpii mei, au fost ridicați și trimiși.

Cu profund respect vin a vă ruga să binevoiți a dispune eliberarea unei autorizațiuni, pentru a-mi putea aduce pe cei mai sus, spre a nu muri de foame și frig. Cu prezenta alătur și un certificat doveditor, referitor la purtările familiei mele.

Supus la ordine
Nicolae Cămpianu

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 195/1942, f.183)

[decembrie 1942]

Domnule Mareșal,

Subsemnații: Dumitru N. Dumitru, invalid din războiul 1916-1918 și proprietar domiciliat în Ploiești, str. Fundătura a III-a Viișoara nr. 3; Gheorghe V. Dumitru, de profesiune fierar și proprietar din Ploiești, str. Cantacuzino Răfoveanu nr. 28; Ursaru Ion din Ploiești, str. Viișoara nr. 7; Gheorghe Dumitru, invalid din războiul 1916-1918, din Ploiești, str. Macului nr. 24; Gheorghe M. Gheorghe din str. Fundătura III Viișoara nr. 5; Ilie Răducanu din Fundătura III Viișoara nr. 7; Pandele Barbu din Ploiești, str. Macului nr. 6; Ion Pavelici din Ploiești, str. Macului nr. 21, toți veterani din războiul 1916-1918, luând cu toții parte pe linia de foc; Răducanu Gheorghe Paraschiv, proprietar din Ploiești, str. Macului nr. 21; Nicolae Dumitru Gh. Ion din Ploiești, str. Macului nr. 21; Mihai Nicolae din Ploiești, str. Macului nr. 15; Gheorghe Ilie din Ploiești, str. Apolodor nr. 2; Lupu Vasile din Ploiești, str. Apolodor; Gheorghe Elisabeta Stavara-che din Ploiești, str. Fundătura I Viișoara nr. 5; Gheorghe Gh. Constantin, fiul

lui Gheorghe Dumitru, invalid de război, din Ploiești, str. Fundătura Macului nr. 15; Dumitru N. Ion din Ploiești, str. Fundătura III Viișoara nr. 3; Vasile Alexe din Ploiești, str. Cantacuzino Rafoveanu nr. 30; Gheorghe Pavelici din Ploiești, str. Fundătura III Viișoara nr. 3; Ion Pavel Radu din Ploiești, str. Macului nr. 10; Mandache Dumitru din Ploiești, str. Fundătura III Viișoara nr. 8, Gheorghe Dumitru din Ploiești, str. Fundătura III Viișoara nr. 6 bis.; Ion Bacă din Ploiești, str. Fundătura III Viișoara nr. 8; Mihai Elisabeta Stavarache din Ploiești, str. Radu de la Afumați nr. 12; Aurelian Alexe S. Gheorghe, același domiciliu; Niculae Răducanu, având același domiciliu; Dumitru Dobrogeanu, str. Viișoara nr. 7, Ploiești.

Toți proprietari și meseriași care ne câștigam existența zilnică muncind cinstit și parte din noi având copii care în actualul război luptă cu cea mai mare tragere de inimă pe linia de foc, în războiul ce-l suportăm contra bolșevicilor dușmani, cei mai temuți și din veacuri a scumpei noastre patrii, cu lacrimi în ochii avem onoare a vă supune cunoștinței Excelenței Voastre următoarele:

Suntem români etnici din tată în fiu, care ne-am făcut datoria, parte din noi fiind chiar și răniți și invalizi, și pentru simplu motiv că avem pielea corpului brună, concetățenii noștri ne-au dat denumirea de țigani care umblă cu corturile și sunt periculoși societății, ocupându-se numai cu furturile și suntem și noi calificați ca făcând parte din rasa țiganilor propriu-zis, fiind amenințați a fi duși în lagărele de țigani din Transnistria.

Astfel fiind, pentru a nu se face o mare nedreptate, iar noi care suntem oameni muncitori, proprietari și pașnici, nefiind niciodată certați cu justiția, spre a nu fi tratați ca țigani vagabonzi, care nu au nici un rost în viață și care existența și-o câștigă numai prin furturi și crime, cu respect vă rugăm să binevoiți a dispune facerea diferitelor cercetări pentru stabilirea faptului că noi suntem români, oameni muncitori pașnici și care făcându-ne datoria către țară, iar copiii noștri se găsesc pe frontul de luptă, pentru ca cu riscul vieții lor să apere scumpa noastră țară de dușmanii bolșevici, care sunt cei mai periculoși dușmani ai scumpei noastre patrii să nu fim depărtați în Transnistria, fiind tratați astfel ca toți țiganii vagabonzi.

Să trăiți Domnule Mareșal.

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 195/1942, f.193)

313

[decembrie 1942]

Domnule Ministru,

Subsemnatul, soldat Petre Ioan din Regimentul Grupul 58 cercetare, domiciliat în Tg. Jiu, str. Obraja I nr. 36, prin prezenta cerere vin a vă supune cunoștinței dvs. următoarele:

În timpul când eu îmi făceam datoria pe front în Crimeea, vărsându-mi sângele, familia mea a fost ridicată și trimisă în Transnistria, familia compusă din

următoarele persoane: soția mea Angelica I. Petre, socrul meu Constantin Bobu zis Dinache, soacra mea Salomeia Bobu, frații soției mele, primul Lenuța Bobu în etatea de 16 ani, Mița Bobu în etate de 12 ani, Paulina Bobu în etate de 6 ani, Natalica Bobu în etate de 4 ani, Ionel Bobu în etate de un an – toți aceștia scumpii mei au fost ridicați și trimiși în Transnistria.

Cu profund respect vin a vă ruga să binevoiți a dispune eliberarea unei autorizațiuni, pentru a-mi putea aduce pe cei de mai sus înapoi în comuna unde posedă și proprietățile noastre.

Pătru Ion

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 195/1942, f.211)

314

Proces-verbal

Astăzi, doi ianuarie, anul una mie nouă sute patruzeci și trei, în comuna Maciova.

Noi, jandarm sergent major Iova Boru, ofițer de poliție judiciară de la postul jandarmi Căvăran din Legiunea Jandarmi Severin.

Având în vedere ordinul dat cu ocazia inspecției din 31.XII.1942 de dl. colonel comandantul Legiunii Jandarmi Severin, prin care ne ordonă a lua declarații celor trei țigănci din comuna Maciova, care în toamna anului 1942 au fost evacuate în Transnistria și care la data de 28.XII.1942 au sosit înapoi fugind de acolo, azi, data mai sus arătată, transportându-ne în comuna Maciova, Colonia Țiganilor, am procedat la interogarea lor față de mărtori asistenți, care ne declară următoarele:

1. Mă numesc Ana Cârpati, de ani 20, de religie ortodoxă, necăsătorită, a-vere n-are, carte nu știe, domiciliată în comuna Maciova, Colonia Țiganilor, asupra celor întrebate declară:

Am fost evacuată în Transnistria împreună cu ceilalți țigani și ne-au dus dincolo de Odessa, dar nu știu ce localitate. Acolo am fost mulți și nimeni nu avea grijă de noi și nici nu m-a păzit nimeni. Cu vreo două zile înainte de Crăciun *am plecat de acolo mai mulți, aproape 60 inși*, oameni și muieri, fiindcă un domn căpitan care ne împărțea mâncarea *a zis că dacă putem să scăpăm, să ne ducem care unde putem să nu murim de foame*.

Am plecat de acolo împreună cu consătencele Elena Cârpati și Maria Ciurariu (Bircuța) spre Odessa, unde am ajuns în ziua de 24 decembrie 1942, de acolo ne-am suit cu toții pe un tren de persoane și am plecat către țară și în acel tren nu ne-a întrebat nimeni de bilete până când am ajuns la Tighina; acolo, un conductor ne-a întrebat de bilete și unde mergem, la care noi i-am răspuns că bilete nu avem și mergem acasă din Transnistria, deoarece acolo murim, după care ne-a lăsat mai departe în tren. Când am ajuns la București, am schimbat trenul și am întrebat oamenii care tren să luăm, după care din nou ne-am suit pe tren și pe acest tren ne-au întrebat de bilete, dar văzându-ne așa

următoarele persoane: soția mea Angelica I. Petre, socrul meu Constantin Bobu zis Dinache, soacra mea Salomeia Bobu, frații soției mele, primul Lenuța Bobu în etatea de 16 ani, Mița Bobu în etate de 12 ani, Paulina Bobu în etate de 6 ani, Natalica Bobu în etate de 4 ani, Ionel Bobu în etate de un an – toți aceștia scumpii mei au fost ridicați și trimiși în Transnistria.

Cu profund respect vin a vă ruga să binevoiți a dispune eliberarea unei autorizațiuni, pentru a-mi putea aduce pe cei de mai sus înapoi în comuna unde posedă și proprietățile noastre.

Pătru Ion

(Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției, dos. 195/1942, f.211)

314

Proces-verbal

Astăzi, doi ianuarie, anul una mie nouă sute patruzeci și trei, în comuna Maciova.

Noi, jandarm sergent major Iova Boru, ofițer de poliție judiciară de la postul jandarmi Căvăran din Legiunea Jandarmi Severin.

Având în vedere ordinul dat cu ocazia inspecției din 31.XII.1942 de dl. colonel comandantul Legiunii Jandarmi Severin, prin care ne ordonă a lua declarații celor trei țigănci din comuna Maciova, care în toamna anului 1942 au fost evacuate în Transnistria și care la data de 28.XII.1942 au sosit înapoi fugind de acolo, azi, data mai sus arătată, transportându-ne în comuna Maciova, Colonia Țiganilor, am procedat la interogarea lor față de mărtori asistenți, care ne declară următoarele:

1. Mă numesc Ana Cărpaci, de ani 20, de religie ortodoxă, necăsătorită, a-vere n-are, carte nu știe, domiciliată în comuna Maciova, Colonia Țiganilor, asupra celor întrebate declară:

Am fost evacuată în Transnistria împreună cu ceilalți țigani și ne-au dus dincolo de Odessa, dar nu știu ce localitate. Acolo am fost mulți și nimeni nu avea grijă de noi și nici nu m-a păzit nimeni. Cu vreo două zile înainte de Crăciun *am plecat de acolo mai mulți, aproape 60 inși*, oameni și muieri, fiindcă un domn căpitan care ne împărțea mâncarea *a zis că dacă putem să scăpăm, să ne ducem care unde putem să nu murim de foame*.

Am plecat de acolo împreună cu consătencele Elena Cărpaci și Maria Ciurariu (Bircuța) spre Odessa, unde am ajuns în ziua de 24 decembrie 1942, de acolo ne-am suit cu toții pe un tren de persoane și am plecat către țară și în acel tren nu ne-a întrebat nimeni de bilete până când am ajuns la Tighina; acolo, un conductor ne-a întrebat de bilete și unde mergem, la care noi i-am răspuns că bilete nu avem și mergem acasă din Transnistria, deoarece acolo murim, după care ne-a lăsat mai departe în tren. Când am ajuns la București, am schimbat trenul și am întrebat oamenii care tren să luăm, după care din nou ne-am suit pe tren și pe acest tren ne-au întrebat de bilete, dar văzându-ne așa

nenorocite ne-au lăsat în pace, ba alți călători chiar ne dădeau pâine. În felul acesta am ajuns în gara Căvăran în ziua de 28.XII.1942, de unde am plecat pe jos până acasă.

Mai declar că în Transnistria stăteam foarte mulți la un loc prin grajduri și nu ni se dădea de mâncare decât foarte puțin, încât zilnic mureau câte 8-10 indivizi. Noi poate am fi plecat mai de mult de acolo, fiindcă nimeni nu avea grija noastră, dar am așteptat să vină Crăciunul, deoarece știam că va fi trenul gratis și mai ușor putem veni.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu prin punere de deget, neștiind carte, după ce mi s-a citit. Ana Cărpaci

2. Mă numesc Elena Cărpaci, țigăna, de ani 60, de religie ortodoxă, căsătorită, cu domiciliul în comuna Maciova declar:

Am fost evacuată în Transnistria împreună cu soțul meu Cărpaci Nicolae, care însă, în urma răului tratament de acolo, a murit și după aceea m-am hotărât și eu împreună cu ceilalți să plecăm înapoi în țară, fapt ce l-am și făcut, iar în ce privește felul cum am ajuns mențin și eu în totul cele declarate de femeia Ana Cărpaci, deoarece tot împreună am venit. Mai declar însă că și eu, din cauza răului tratament ce am avut acolo și pe drum, acum sunt foarte bolnavă.

Acestea declar, susțin și semnez propriu prin punere de deget, neștiind carte, după ce mi s-a citit. Elena Cărpaci

3. Mă numesc Maria Ciurariu zis Bircuța, țigancă de ani 17, necăsătorită, avere n-are, carte nu știe, cu domiciliul în comuna Maciova, Colonia Țiganilor, declar:

Am fost și eu evacuată în Transnistria, deoarece eu de bună voie m-am oferit ca să mă duc cu concubinul meu Romulus Ciurariu, care era obligat să se evacueze. Văzând însă cât de rău este acolo, eu am fugit împreună cu ceilalți, precum și cu concubinul meu, dar el arămas în București nu știu din ce cauză, dar cred că s-a rătăcit și a fost prins de poliție. În ce privește felul cum am ajuns până acasă mențin și eu în totul cele declarate de Ana Cărpaci de sub punctul 1 din prezentul proces-verbal, deoarece am fost împreună tot timpul și așa s-au petrecut lucrurile până când am ajuns acasă. Acestea declar, susțin și semnez propriu prin punere de deget, neștiind carte, după ce mi s-a citit. Maria Ciurariu zisă Bircuța.

Drept pentru care am dresat prezentul proces-verbal care se va înainta Legiunii Jandarmi Severin spre cele legale[1].

Șeful postului Căvăran
Iova Boru

Mart[ori] asist[enți]
[indescifrabil]

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. I, f.85-86)

[1] În baza ordinului nr. 155.522/14 februarie 1943, semnat de col. C. Tobescu, cele trei țigănci au fost retrimise în Transnistria (*Ibidem*, f.83).

Inspectoratul Jandarmi Transnistria
Nr. 132-S/15 ianuarie 1943

Buletin informativ

Pentru Transnistria pe luna decembrie 1942

[...]*

Țigani

Deși s-au luat măsuri de către prefecturi în unire cu Legiunile de Jandarmi, pentru asigurarea cazării și hrănirii Țiganilor, totuși nu s-a putut ajunge la rezolvarea acestei chestiuni, în primul rând pentru că Țiganii părăsesc comunele unde au fost plasați, fugind de muncă, umblând după furțișaguri.

Plasarea Țiganilor s-a făcut astfel:

- În jud. Balta: Având un număr mic (753) Țigani, aceștia au fost încadrați în obștii, fiind plasați în general în satele din regiunea păduroasă pentru a fi întrebuințați pe timpul iernii la tăiatul lemnului.
- În jud. Golta: Țiganii au fost plasați astfel:
- Țiganii nomazi în bordeie săpate în pământ în comuna Crasnenki.
- Țiganii nenomazi au fost plasați în general în partea de către Bug a județului, în comune și sate, în proporții de 10% față de numărul populației. Din cauză că în colhoz nu este de lucru, numai o mică parte din acești Țigani pot fi întrebuințați la lucru. Pentru asigurarea existenței acestor Țigani, li s-au fixat rații de hrană.

În județul Oceacov, în prezent se găsesc 12.384 Țigani cazați în 12 comune. Li s-au dat case de locuit. Situația acestora este îngrijorătoare, deoarece în ultimul timp au fost declarate numeroase cazuri de tifos exantematic printre ei.

S-au dovedit a fi elemente foarte rele prin aceea că:

- Nu muncesc unde au fost puși, sau dacă muncesc produc foarte puțin.
 - Distrug casele în care au fost cazați, arzând pe foc ușile și pervazurile de la ferestre.
 - Umblă după furturi, fugind din satele unde au fost plasați.
 - Nu se supun hotărârii autorităților prin aceea că au falsificat multe autorizații și au reușit să fugă în țară de unde i-am înapoiat în Transnistria. Zilnic sunt găsiți prin trenuri, sate și orașe, dând mult de lucru cu strângerea lor.
- Pentru reglementarea situației și stabilirea regimului Țiganilor, Guvernământul Transnistriei a dat Decizia nr. 3142 din 18 decembrie 1942 prin care hotărăște:
- Țiganii aflați pe teritoriul Transnistriei sunt așezați în sate, în grupe până la 350 suflete sub conducerea unuia dintre ei.
 - Sunt obligați a presta muncă, fiind retribuiți ca și muncitorii locali.
 - Muncitorii calificați să fie întrebuințați potrivit meseriei lor, iar ceilalți să fie formați în echipe de lucru și puși la munci agricole, tăiat lemne, strângere deșeuri de toate felurile etc. Pentru munca care va da un randament superior

celui normal i s-a fixat premii egale cu 30% din valoarea surplusului de muncă.

Țigani nu au voie a părăsi localitățile în care sunt fixați, sub pedeapsa internării în lagăr.

[...]*

(*Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 140/1943, f.427-428*)

* Părțile lipsă se referă la alte probleme, fără legătură cu romii.

316

Comitetul Restrâns Pentru Combaterea Epidemiilor

Nr. 118/1943 ian. 15

Către P[reședinția] C[onsiliului] M[iniștri], C[abinetul] M[ilitar] al Conducătorului

Avem onoarea a va face cunoscut că s-au semnalat în ultima vreme numeroase cazuri de tifos exantematic apărute în interiorul țării, la țigani repatriați din Transnistria și la persoanele care au venit în contact cu aceștia.

Convoaiele de țigani repatriați au fost introduse în țară fără a fi fost însoțite de organe sanitare de poliție și fără a se fi anunțat autoritățile sanitare din localitățile unde aceștia au fost aduși. Pentru remedierea acestei stări de lucruri, ce prezintă o gravitate deosebită pentru întinderea tifosului exantematic în interiorul țării, cu onoare propunem următoarele:

1. Să se suspende, până la o nouă avizare din partea acestui Comitet, orice convoi de acest fel din și spre Transnistria.

2. În cazul în care interese superioare de stat impun asemenea deplasări de populație, este necesar:

a. Să se prezinte din timp Comitetul restrâns pentru combaterea epidemiilor.

b. Orice convoi să fie însoțit de organe sanitare de poliție, date prin grija Batalionului Sanitar de Dezinfecție și Deparazitare al Armatei, cu sediul la Tighina Cetate.

c. Toate convoaiele să fie deparazitate complet la unul din punctele de trecere pe care-l va fixa Batalionul Sanitar, în raport cu necesitățile locale și mărimea convoaielor.

d. Să se anunțe din timp organele sanitare ale localităților de debarcare pentru a se lua măsuri de izolarea și carantinarea acestor oameni, precum și pentru asigurarea hranei lor pe tot timpul carantinei.

Carantinarea va dura 20 zile de la apariția ultimului caz de tifos exantematic printre aceștia.

p. Comitetul Restrâns pentru Combarea Epidemiilor

Lt. col. rez. prof. dr. M. Ciucă[1]

(*Arh.St.București, Președinția Consiliului de Miniștri. Cabinetul Militar, dos. 22/1942, f.150*)

[1] Este vorba de Mihai D. Ciucă, profesor la catedra de bacterologie a Universității din București, membru al Academiei Române din 1936. Între 1929-1934 fusese delegatul țării noastre în cadrul Organizației de igienă de pe lângă Societatea Națiunilor.

317

România
Ministerul Aparării Naționale
Subsecretariatul de Stat al Armatei de Uscat
Direcțiunea Intendenței-Serv.Transporturi
Adresa poștală:
M.A.N., Piața Valter Mărăcineanu
București, telefon: 42.800

Nr. 61.980 din 22 ianuarie 1943

Cabinetul Militar al Conducătorului Statului

Avem onoarea a trimite în copie mai jos adresa nr. 740.185 din 14.I.1943 a Ministerului Finanțelor. Vă rugăm să binevoiți a da dispozițiuni de urmare birourilor din subordinea dvs.

Dir. Direcției Intendenței
Int. colonel C. Sireteanu

Seful Serv. Transportuei
Int. căpt. Gr. Grigoriu

*

Copie după adresa nr. 740.185/1943 a Ministerului Finanțelor.

Ca urmare la adresa dvs. nr. 4890 din 24 noiembrie 1942, avem onoarea a vă face cunoscut că în conformitate cu rezoluția ministerială pusă pe referatul acestei Direcțiuni, Journ. nr. 740.185/1943, s-a aprobat ca transporturile soldaților țigani care-și caută familiile în Transnistria să călătorească pe C.F.R. cu foi de drum eliberate de Legiunile de Jandarmi, suma respectivă urmând a fi suportată de acest Minister, prin decontare.

În acest sens s-a făcut cunoscut și R.A. C.F.R., cu adresa noastră nr. 740.185 din 14 ianuarie 1943.

p. Ministru
[indescifrabil]

p. Director
[indescifrabil]

p. conformitate
Sub. Șef. Bir. N. Moga

(Arh.St.București, Președinția Consiliului de Miniștri. Cabinetul Militar, dos. 79/1943, f.25)

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a

Secret

**Ordin circular nr. 154.996
din 24 ianuarie 1943**

Ministerul Sănătății și Ocrotirilor Sociale a adus la cunoștința Președinției Consiliului de Miniștri situația îngrijorătoare rezultată din faptul că ȕiganii reînapoiți din Transnistria au fost în parte bolnavi de tifos exantematic, răspândind apoi maladia printre populația unde s-au plasat la reînapoiere în țară.

Pentru a se preîntâmpina o epidemie cu efecte dezastruoase pentru întreaga populație, Președinția Consiliului de Miniștri a hotărât ca până la mai 1943 să nu se mai aprobe nici o reînapoiere a celor evacuați în Transnistria.

Cei care au obținut până în prezent aprobări de revenire în țară și cei ce vor mai obține eventual astfel de aprobări, nu vor fi valabile decât după data de 1 mai 1943, când li se vor da curs Inspectoratului Jandarmi Transnistria.

Până la acea dată arătată mai sus, se sistează orice repatriere.

Vi se dă mai jos în copie ordinul nr. 20.771 din 20 ianuarie 1943, al Ministerului Afacerilor Interne.

D.O.

Șeful Serviciului Jandarmeriei
Colonel C. Tobescu

[ANEXĂ]

Ordinul nr. 20.771/1943, al Ministerului Afacerilor Interne[1]

Cu onoare vi se face cunoscut că Ministerul Sănătății și Ocrotirilor Sociale, cu adresa nr. 3644/1943, a adus la cunoștință Președinției Consiliului de Miniștri că organele sanitare din capitală și restul țării au semnalat un număr de 48 cazuri de tifos exantematic la ȕiganii care au fugit sau care au fost autorizați să se repatrieze din Transnistria.

Aducându-se la cunoștința Domnului Mareșal Conducător această situație, Domnia Sa a hotărât ca Ministerul de Interne să ia măsuri drastice ca nici un ȕigan din Transnistria să nu mai poată intra în țară, pe toată durata actualei perioade epidemice a tifosului exantematic (ianuarie-mai 1943).

Față de cele de mai sus, vă rugăm să binevoiți a lua măsurile dvs. de urmare.

Ministrul Subsecretar de Stat
General de Corp de Armată
C.Z. Vasiliu

Director de cabinet
Lt. col. Al. Mădărjac

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. I, f.63)

[1] Separat, ordinul se află în același fond arhivistic, dos. 77/1943, f.15.

Inspectoratul General al Jandarmeriei
 Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a
 No. 154.997/24 ianuarie 1943

Către Legiunea Jandarmi Sibiu

Binevoii a lua cunoștință de anexata adresă a Ministerului Sănătății și Ocrotirilor Sociale nr. 90.569/1943 către Ministerul Afacerilor Interne.

Raportați despre ce țigani tratează corespondența în cauză și despre modul reînapoierii celor virați de serviciul sanitar al municipiului Sibiu. Inspectoratul General al Jandarmeriei nu cunoaște pe baza căror aprobări cei în cauză s-au înapoiat, iar în cazul când reîntoarcerea lor s-a făcut în mod ilegal, ce măsuri s-au luat fie de legiune, fie de poliția orașului Sibiu.

Rezultatul, restituind și anexa, se va primi la Inspectoratul General al Jandarmeriei până la data de 10 februarie 1943.

D.O.

Șeful Serviciului Jandarmeriei
 Colonel C. Tobescu

Șeful Secției a III-a
 Căpitan N. Diaconescu

[ANEXĂ]

Ministerul [Muncii], Sănătății și Ocrotirilor Sociale
 Nr. 90.569/1943

Către Ministerul Afacerilor Interne

Organele noastre exterioare ne raportează o serie de cazuri de tifos exantematic atât la țiganii fugiți sau aduși din Transnistria, cât și la populația venită în contact cu ei.

Astfel, de exemplu, Serviciul epidemiilor din Direcția Sanitară a Capitalei ne raportează numai în două zile consecutive 6 asemenea cazuri. De asemenea, Serviciul Sanitar al Municipiului Sibiu raportează că printre 67 țigani aduși în țară până în prezent s-au îmbolnăvit 8 de tifos exantematic iar toți ceilalți, fiind contacti, pot face boala, răspândind-o în restul populației. Menționăm că acești 67 țigani au fost aduși într-o stare groaznică de promiscuitate și toți laolaltă, într-un singur vagon de marfă, având pe lângă cei bolnavi de tifos exantematic și 2 morți cu ei, pe care i-au debarcat abia în gara Sibiu.

Cum asemenea cazuri ni s-au semnalat și în alte regiuni ale țării și cum toți acești țigani vin din regiuni intens contaminate cu tifos exantematic, aducerea lor în țară constituie un permanent pericol de contaminare, de o gravitate excepțională pentru populația cu care vin în contact.

Pentru aceste considerente, am intervenit la Președinția Consiliului de Miniștri pentru a dispune ca până la trecerea actualei perioade epidemice (mai 1943)

să nu se mai admită repatrierea nici unui țigan. Până la primirea, însă, a unui răspuns la intervenția noastră, avem onoare a vă ruga să binevoiți a dispune fie oprirea repatrierii țiganilor din Transnistria, fie – dacă o asemenea măsură, din diferite motive, este imposibil de luat – ca organele noastre sanitare de pe Nistru să fie încunoștințate de punctul de intrare în țară a lor, pentru a lua măsurile necesare de deparazitare a tuturor țiganilor și eventuala carantinare a celor găsiți bolnavi sau suspecti de tifos exantematic. De asemenea să fie încunoștințate la vreme și Serviciile Sanitare ale locurilor de sosire ale țiganilor eventual repatriați pentru a se lua la sosire măsurile de control sanitar, deparazitare, dezinfecție și izolare etc.

Despre măsurile pe care ați binevoit a le lua, vă rugăm Domnule Ministru a dispune să se facă cunoscut și Ministerului Sănătății.

Primiți, vă rog, Domnule Ministru, asigurarea deosebitelor noastre considerațiuni.

Ministru
Petre Tomescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. I, f.145-146)

320

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei
No. 52.211/1943 febr. 2

Secret

Către P.C.M., C.M. al Conducătorului Statului

La ordinul dvs. nr. 102.230/M din 25 ianuarie 1943, cu care s-a trimis adresa nr. 118/1943 a Comitetului restrâns pentru combaterea epidemiilor, cu privire la observațiunile și la propunerile în legătură cu convoaiele de țigani repatriați din Transnistria, am onoarea a raporta următoarele:

Inspectoratul General al Jandarmeriei și Ministerul Afacerilor Interne nu a dat autorizațiuni de repatriere decât în mod individual și numai excepțional pentru familiile celor raniți pe front. Deci nu s-au efectuat readuceri în convoaie. S-au produs totuși două cazuri de acest gen, la Sibiu și la Roman, înapoiindu-se 2 vagoane de țigani, dar aceștia au uzat de autorizații false și s-au luat măsuri pentru înapoierea lor în Transnistria.

De asemenea, s-au luat măsuri prin I. J. Odessa de a se verifica orice probare și a efectua un sever control la toate punctele de trecere pentru a se înlătura complet posibilitatea ca țiganii să se poată înapoia.

Față de ordinul nr. 20.771 din 20 ianuarie 1943 al Ministerului Afacerilor Interne, dat în conformitate cu dispozițiunile P.C.M., orice reînapoiere a țiganilor din Transnistria este suspendată în momentul de față până la 1 mai 1943, în scopul de a se preveni o eventuală epidemie de tifos exantematic.

Față de cele de mai sus, vă rugăm să binevoiți a dispune. Se restituie adresa nr. 118/1943 a Comitetului Restrâns pentru Combaterea Epidemiilor.

Inspector General al Jandarmeriei
Gen. C.Z. Vasiliu

Sef Serv. Jandarmeriei
Col. C-tin Tobescu

(Arh.St.București, Președinția Consiliului de Miniștri. Cabinetul Militar, dos. 22/1942, f.148-149)

321

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a

REFERAT

din 5 februarie 1943

Am onoare a refera următoarele:

Pe baza tabelelor întocmite de către cele trei comisiuni, care au cercetat în decembrie 1942, la fața locului, plângerile ȋiganilor evacuați în Transnistria, Inspectoratul General al Jandarmeriei a extras nominal capii de familii reclamanți, pe legiuni, și trimis tabelele legiunilor și polițiilor respective, pentru a cerceta și verifica dacă afirmațiile făcute de ȋigani în fața comisiunilor sunt juste și ca urmare a-și da totodată și avizul asupra cererilor ȋiganilor pentru repatrierea acestora.

Din centralizarea făcută ca rezultat al verificărilor efectuate de legiuni și poliții, după cum se vede din situația anexă, reies următoarele:

Cu aviz favorabil.....311 capi familie.....950 memb. = 1261

Aviz nefavorabil.....1312 capi familie.....4725 memb. = 6037

Total General.....1623 capi familie.....5675 memb. = 7298

Din examinarea rapoartelor legiunilor cu care acestea au înaintat tabelele cu rezultatul verificărilor se mai constată că:

1. Unii ȋigani prevăzuți în tabele nu au fost găsiți la adresele indicate, probabil că erau nomazi (rap. Legiunilor Olt, Tr. Mare, Constanța, Orhei).

2. După plecarea ȋiganilor, furturile și spargerile au scăzut simțitor, ceea ce dovedește că măsura de evacuarea lor a dat rezultate (rap. Legiunilor Romanai, Ialomița, Vlașca, Teleorman).

3. La data evacuării, situația ȋiganilor mobilizabili și nemobilizabili nu era clară, ei nefiind înscrși în controalele militare și neavând ordine din care să rezulte situația lor de mobilizabili. Aceeași situație o au și acum unde ȋiganii care după etate ar fi mobilizabili, dar nu posedă acte în consecință. Deci ei se prevalează de situația lor de mobilizabil sau nemobilizabil, după caz, pentru a trage profit (vezi raportul Legiunii Lăpușna).

4. Unele afirmații ale celor evacuați arătând că nu sunt ȋigani s-au dovedit neîntemeiate (rap. Leg. Bihor).

5. Alți ȋigani eliberați de prin spitale au declarat că au fost reformați, ceea ce nu a corespuns adevărului (rap. Legiunii Vaslui).

În ceea ce privește readucerea Țiganilor pentru care se dă aviz favorabil, se reamintește totodată ordinul Ministerului Afacerilor Interne no. 20.771 din 20 ianuarie 1943, prin care s-a hotărât că până la mai 1943 să nu se mai facă nici o repatriere a Țiganilor din Transnistria, din cauza epidemiei de tifos exantematic.

Față de acest ordin, urmează a se aprecia dacă:

1. Mai este cazul de a se da în prezent vreun curs acestor tabele.
2. De a se hotărî în ce condiții ar urma și când ar urma să se facă eventualele readuceri ale celor care au obținut aviz favorabil de reînapoierie.

Șeful Serviciului Jandarmeriei
Colonel C. Tobescu

Șeful Secției a III-a
Căpitan N. Diaconescu

[ANEXA 1]

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a

Situație de numărul Țiganilor evacuați în Transnistria, care au cerut a fi repatriați și care au fost cercetați de către cele trei comisii

No. crt.	Denumirea legiunii	Numărul membrilor pe categorii					Observații
		Capi familie	Bărbați	Femei	Copii	Total	
1	Prahova	11	—	10	33	54	
2	Gorj	8	1	6	27	42	
3	Olt	20	5	21	84	130	
4	Brașov	1	—	—	6	7	
5	Dâmbovița	10	—	14	12	36	
6	Muscel	4	—	8	8	20	
7	Teleorman	5	—	10	10	25	
8	Vlașca	13	2	10	42	67	
9	Brăila	1	—	—	5	6	
10	Dorohoi	20	2	16	37	75	
11	Constanța	78	6	80	285	449	
12	Ialomița	102	1	101	304	508	
13	Tulcea	2	—	8	5	15	
14	Hotin	7	—	5	19	31	
15	Vâlcea	14	2	13	40	69	
16	Romanți	84	8	75	300	467	
17	Mehedinți	106	11	65	329	511	
18	Argeș	2	—	6	2	10	
19	Dolj	133	20	116	496	771	
20	Fălciu	24	2	22	51	99	
21	Iași	10	2	6	26	44	
22	Neamț	5	—	4	16	25	
23	Roman	11	—	7	27	45	
24	Vaslui	1	—	1	—	2	
25	Alba	15	—	12	15	42	
26	Hunedoara	22	—	23	38	83	
27	Făgăraș	7	—	14	12	33	
28	Sibiu	16	1	22	14	53	

29	Tr. Mică	8	–	6	13	27
30	Tr. Mare	19	–	23	31	73
31	Turda	18	–	10	34	62
32	Arad	7	–	7	21	35
33	Bihor	4	–	4	6	14
34	Caraş	1	–	–	3	4
35	Severin	1	–	1	3	5
36	Timișoara	7	1	5	16	29
37	Ilfov	16	–	29	9	54
38	București	18	–	25	32	75
39	Putna	2	–	1	3	6
40	Bălți	17	2	15	52	86
41	Tighina	10	2	13	26	51
42	Lăpușna	105	16	102	230	453
43	Bacău	4	–	2	10	16
44	Suceava	1	–	–	–	1
45	Tecuci	2	–	1	2	5
46	Storojineț	14	–	3	14	31
47	Tutova	13	–	13	46	72
48	Botoșani	42	2	27	128	199
49	R. Sărat	1	–	–	–	1
50	Cahul	16	2	16	28	62
51	Buzău	1	–	1	–	2
52	Ismail	1	–	3	1	5
53	Cetatea Albă	2	–	2	1	5
54	Baia	40	1	22	80	143
Total		1102	95	1006	3032	5235

Situație recapitulativă

Pe teritoriul rural	1102	95	1006	3032	5235
Pe teritoriul urban	522	15	577	992	2106
Total General	1624	110	1583	4024	7341

[ANEXA 2]

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a

Situație de ȡiganii evacuați în Transnistria, care au cerut să fie repatriați și care au fost cercetați de către cele trei comisii.

No. crt.	Denumirea Poliției	Numărul membrilor pe categorii					Observații
		Capi de familie	Bărbați	Femei	Copii	Total	
1	Poliția Ploiești	25	2	20	83	130	
2	" Tg. Jiu	11	–	10	40	61	
3	" Slatina	3	–	3	9	15	
4	" Piatra Olt	5	–	6	31	42	

5	"	Târgoviște	4	–	7	6	17
6	"	C-lung Muscel	1	–	1	–	2
7	"	Tr. Măgurele	3	–	3	3	9
8	"	Alexandria	30	–	64	52	146
9	"	Roșiori Vede	10	–	30	28	68
10	"	Zimnicea	1	–	–	1	2
11	"	Giurgiu	1	–	–	–	1
12	"	Brăila	2	–	1	3	6
13	"	Dorohoi	8	–	1	6	15
14	"	Constanța	5	–	3	9	17
15	"	Cernavodă	1	–	1	4	6
16	"	Medgidia	1	–	–	–	1
17	"	Măcin	1	–	1	1	3
18	"	Tulcea	25	1	20	62	108
19	"	R. Vâlcea	1	–	1		2
20	"	Caracal	2	–	2	10	14
21	"	Pitești	112	–	160	116	388
22	"	C. Argeș	2	–	–	–	2
23	"	Craiova	33	5	18	97	153
24	"	Iași	22	1	11	49	83
25	"	Piatra Neamț	3	–	–	5	8
26	"	Roman	5	–	2	6	13
27	"	Vaslui	1	–	1	1	3
28	"	Alba Iulia	15	–	13	59	87
29	"	Deva	1	–	2	3	6
30	"	Orăștie	10	–	22	12	44
31	"	Făgăraș	1	–	2	–	3
32	"	Sighișoara	3	1	1	6	11
33	"	Copșa Mică	1	–	–	–	1
34	"	Mediaș	2	–	2	9	13
35	"	Turda	9	–	6	23	38
36	"	Arad	1	–	4	3	8
37	"	Beiuș	2	–	2	2	6
38	Pref. Pol. Capitalei		83	1	97	89	270
39	Politiă Tîghina		2	–	–	2	4
40	"	Baia	11	1	5	25	42
41	"	Galați	8	–	5	2	15
42	"	Bârlad	6	–	4	4	14
43	"	Botoșani	8	–	5	24	37
44	"	Cahul	6	–	5	13	24
45	"	Bacău	4	1	3	3	11
46	"	Buzău	1	–	2	1	4
47	"	R. Sărat	3	–	1	–	4
48	"	Ismail	1	–	2	3	6
49	"	Orhei	1	1	2	6	10
50	"	Bălți	22	1	22	76	121
51	"	Mărășești	2	–	2	3	7
52	"	Odobești	1	–	2	2	5
Total General			522	15	577	992	2106

[ANEXA 3]

Inspector General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a

Situație cu rezultatul verificării ȝiganilor nenomazi evacuați în Transnistria

Detalii asupra categoriilor stabilite	Cu acte			Fără acte			Total general
	Capi familie	Membrii	Total	Capi familie	Membrii	Total	
Categoria a. și a.bis. Cei care aparțin uneia din elementele armatei.	195	794	959	234	978	1212	2171
Categoria b. și b.bis. Invalidi din războiul actual și din războiul 1916–1919	4	13	17	8	32	40	57
Categoria c. și c.bis. Familiiile celor mobilizați sau concentrați	18	53	71	32	101	133	204
Categoria d. și d.bis. Părinții (tata și mama) care au copii pe front sau concentrați	47	196	243	133	480	613	856
Categoria e. și e.bis. Concubinele cu copii ai celor mobilizați sau concentrați	12	45	57	26	91	117	174
Categoria f. și f.bis. Români evacuați fiind considerați țigani	6	21	27	5	12	17	44
Categoria g. și g.bis. Țigani care nu intră în categoriile de mai sus, dar cer repatrierea pe motive demne de luat în seamă.	33	91	124	89	339	428	552
Categoria h. și h.bis. Văduve de război	–	–	–	–	–	–	–
Total	285	1213	1498	527	2033	2560	4058
Categoria a. și a.bis.	98	363	461	45	149	194	655
Categoria b. și b.bis.	3	9	12	5	26	31	43
Categoria c. și c.bis.	15	63	78	79	303	382	460
Categoria d. și d.bis.	1	–	1	40	141	181	182
Categoria e. și e.bis.	25	70	95	–	–	–	95
Categoria f. și f.bis.	13	21	34	24	43	67	101
Categoria g. și g.bis.	52	217	269	–	–	–	269
Categoria h. și h.bis.	2	9	2	5	13	18	29
Total	209	752	961	198	675	873	1834
Categoria a. și a.bis.	196	656	852	–	–	–	852
Categoria b. și b.bis.	1	5	6	–	–	–	6
Categoria c. și c.bis.	55	100	155	–	–	–	155
Categoria d. și d.bis.	66	183	249	–	–	–	249
Categoria e. și e.bis.	36	67	103	–	–	–	103
Categoria f. și f.bis.	28	18	46	–	–	–	46
Categoria g. și g.bis.	28	43	71	–	–	–	71
Total	410	1072	1482	–	–	–	1482
Total General	904	3037	3941	725	2708	3433	7374

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 43/1943, f.64-65, 83-87)

Comandamentul de Căpetenie al Armatei
Departamentul Guvernatorului Civil al Transnistriei
No. 929/6 februarie 1943

Confidențial

**Ministerul Afacerilor Interne
Cabinet Subsecretar de Stat Poliție**

La no. 48.642/1942, relativ la situația ȝiganilor evacuați și aflați în județul Oceacov, am onoare a face cunoscut:

1. În județul Oceacov avem în prezent 12.384 ȝigani.
2. Aceștia sunt cazați încă din decembrie 1942 în următoarele comune: Bulganovca, Novogrigorevca, Petrovcoje, Marcovca, Novo Bogdanovca, Bogdanovca, Vladimirovca, Crivoi Balca, Ilinscove.
3. Toți au fost cazați în case bune și li se dă hrană suficientă. S-a constatat însă că toată hrana ce li se dă pe mai multe zile o consumau o dată și apoi răbdau. Pentru normalizare s-a luat măsura în prezent a li se da hrană zilnic.
4. Pentru a se da posibilități mai bune de cazare și a reglementa regimul de muncă al ȝiganilor din Transnistria, am dat decizia no. 3149 din 18 decembrie 1942, de pe care anexăm copia[1].

Guvernator
Gh. Alexianu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. I, f.118)

[1] Vezi „Buletinul muncii”, II, 1942, partea I (iulie-decembrie), p.699-670.

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Jandarmeriei. Secția a III-a
No. 155.534/17 februarie 1943

Secret

**Către Ministerul Afacerilor Interne
Cabinetul Subsecret. de Stat Poliție**

Ca urmare a ordinului no. 64.413 din 19 ianuarie 1943, al Ministerului Afacerilor Interne, Direcțiunea Ad-ȝiei de Stat, cu care ni s-a trimis în copie adresa no. 90.565/1943 a Ministerului Sănătății și Ocrotirilor Sociale, prin care se semnală pericolul ce-l prezintă ȝiganii reîntorși din Transnistria în orașul Sibiu, ivindu-se printre ei 8 cazuri de tifos exantematic, am onoare a vă raporta următoarele:

Pe la începutul lunii decembrie 1942, poliția Sibiu a fost anunțată de organele C.F.R. de sosirea unui vagon cu țigani. Mergând la gară, vagonul în care veniseră țiganii era gol. La 10 decembrie 1942 a sosit în gara Sibiu un alt transport de țigani, în număr de 64, printre care se aflau și 2 cadavre. Serviciul sanitar al orașului Sibiu, fiind anunțat de către Chestura Poliției despre acest caz, s-a transportat la fața locului și a luat măsurile necesare.

S-a raportat de către Chestura Poliției Sibiu Inspectoratului de Poliție Alba Iulia despre sosirea acestor țigani, cerând a se hotărî asupra situației lor. Direcțiunea Generală a Poliției, cu ordinul no. 53.310 din 4 ianuarie 1943, cere Chesturii Sibiu de a-i trimite un tabel de țiganii reînțorși din Transnistria, care se ridică la un număr de 95.

După înapoierea acestor țigani s-au constatat 20 cazuri de tifos, care au fost internați în spitalul public, secția de boli contagioase, iar 60 țigani au fost deparazitați și izolați într-o școală unde sunt ținuți sub supraveghere (carantină). Au mai fost deparazitate și izolate și alte familii din oraș care au venit în contact cu țiganii înapoiți din Transnistria.

Pe teritoriul rural al județului Sibiu, în comunele Porcești, Slimnic, Șura Mare, Cușterița, Alămor și Avrig au sosit 31 țigani, care au fost deparazitați de organele sanitare, însă nu s-au ivit printre aceștia cazuri de tifos exantematic. Atât țiganii veniți în orașul Sibiu, cât și cei menționați de pe teritoriul rural, nu au nici un act din care să rezulte că s-au înapoiat pe baza vreunei aprobări. Numiții declară că au fost alungați de autoritățile de acolo, ceea ce nu poate fi luat în considerare.

Față de cele de mai sus, vă rugăm să binevoiți a dispune dacă acești țigani rămân în țară sau urmează a fi retrimiși în Transnistria de unde au fugit. Pentru soluționarea întregii chestiuni este necesar ca prezenta corespondență să fie conexată cu rezultatul ordinului dvs. no. 66.463 din 29 ianuarie 1943 al Direcțiunii Ad-ției de Stat, trimis Inspectoratului General al Jandarmeriei și retransmis de noi Direcțiunii Generale a Poliției cu no. 155.243 din 5 februarie 1943, care urmează a raporta direct rezultatul.

Inspector General al Jandarmeriei
General C.Z. Vasiliu

Șeful Serv. Jandarmeriei
Colonel C. Tobescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. I, f.141-142)

Inspectoratul Jandarmi Transnistria
Legiunea Jandarmi Balta

Dare de seamă

asupra activității informative pe luna februarie 1943,
întocmită în conformitate cu ordinul nr. 48.285 și ordinul nr. 50.018 ale
I.G.J. și ordinul nr. 2533/1942 al I.J. Transnistria

[...]*

Țigani

Țigani evacuați în județul Oceacov și cazați prin colonii, continuă să trăiască în aceeași situație mizerabilă ca și în luna precedentă, din cauza lipsei de combustibil, a hranei insuficiente și a boalelor. Dintre ei au murit zilnic circa 12-14 țigani.

Sunt foarte nemulțumiți și chiar agitați pentru motivul că nu li se distribuie alimentele la timp și nici în cantitatea și calitatea distribuită de Guvernământ. Nu li se distribuie decât numai făină de porumb, iar în ultimul timp numai boabe de porumb, și nici acestea întotdeauna. Sunt zile de-a rândul când nu primesc nimic.

Din cauza lipsei de hrană, cu toate măsurile de pază severe ce s-au luat, țigani părăsesc coloniile și pleacă, mai ales noaptea, după furat și chiar după cerșit prin comunele vecine.

Deși țigani sunt obligați ca să declare toate cazurile de deces, majoritatea nu fac acest lucru, numai pentru ca să poată obține rațiile de alimente și a acelor morți.

Toate cele de mai sus au fost raportate I.J.T. și Prefecturii.

[...]*

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 80/1943, f.149)

* Părțile lipsă se referă la alte probleme, fără legătură cu țigani.

Inspectoratul Jandarmi Transnistria
Legiunea Jandarmi Golta

Dare de seamă

Asupra activității informative pe luna februarie 1943

[...]*

Țiganii

Starea de spirit a Țiganilor se agită pe zi ce trece, prin tratamentul și regimul de viață ce li se aplică.

Rațiile alimentare sunt cu mult prea insuficiente, condițiunile igienice sunt mediocre, asistența sanitară aproape inexistentă, cazuri de mortalitate frecvente, combustibilul le lipsește cu desăvârșire.

Curentul aspirațiunilor lor se îndreaptă spre:

– Formarea unei delegații care cu orice preț să ajungă la d-l Mareșal, căruia să-i explice situația reală.

– Odată cu venirea primăverii, organizarea lor în bande pentru îndulcirea prin forță și jaf a regimului de viață de azi.

Raportat Insp. Jand. Trans. și intensificat măsurile de pază și supraveghere.

[...]*

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 80/1943, f.212-213)

* Părțile lipsă se referă la alte probleme, fără legătură cu Țiganii.

Legiunea Jandarmi Balta

Secret

Notă informativă

Nr. 19 din 3 martie 1943

1. Țiganii plasați pe raza Legiunii, din lipsă de lucru, care s-a terminat la colhozuri, și neavând ce mânca, se dedau la diferite jafuri în dauna populației.

Astfel, în noaptea de 12/13 februarie 1943, o bandă de Țigani din comuna Vâzdofca, județul Golta, au trecut pe raza Legiunii Balta, în comuna Nedelcova, înarmați și mascați, jefuind populația. Din această cauză, populația este foarte neliniștită, afirmând că am adus Țiganii din țară ca să-i jefuiască și să-i omoare.

2. Idem, basarabenii triați de Corpul 3 Armată și plasați pe raza Legiunii mor de foame, unii dintre ei sunt bolnavi de tifos exantematic.

Lucrul puțin care mai este de executat pe la colhozuri se face numai de ucrainieni.

Am raportat cazul prefecturii Balta, pentru a da ordin preturilor ca toată munca ce se prestează la colhozuri să se facă numai de basarabeni și țigani.

Informație sigură.

Comandantul Legiunii Jandarmi Balta
Colonel Ștefan Gavăt

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 59/1942, f.303)

327

Inspectoratul Jandarmi Craiova
Strada Sf. Gheorghe Nou no. 8
No. 1667/21.III.1943

Către Inspectoratul General al Jandarmeriei Serviciul Jandarmeriei

La ordinul dvs. nr. 53.695/1943 și urmare la raportul nostru nr. 1387 din 31.XII.1942 și nr. 2128 din 14 ianuarie a.c., am onoare a înainta alăturat dosarul cu actele dresate de șeful secției jandarmi Românești-Dolj, contra țigăncilor Lina Gr. Gheorghe și Alexandra Gr. Gheorghe[1], ambele din comuna Românești, raportând următoarele:

Aceste țigănci, în luna septembrie 1942, au fost evacuate în Transnistria împreună cu frații lor, anume Grigore Constantin, Petrică N. Gheorghe și Nicolae N. Gheorghe, ca unii ce trăiesc numai din furturi, având la activul lor și condamnări pentru asemenea fapte.

În luna noiembrie 1942, pe baza cererii făcută de Grigore Constantin, că este mobilizabil, Ministerul Afacerilor Interne, cu ordinul nr. 50.414/1942 către Inspectoratul Jandarmi Transnistria, a aprobat ca toți cei de mai sus să fie readuși în comuna Românești, județul Dolj. Înapoiți din Transnistria, s-au apucat de vechea lor meserie, aceștia fiind recunoscuți prin toate împrejurimile că trăiesc numai din furturi, situație ce s-a raportat dvs. cu numerele de mai sus și cu care am înaintat și raportul nr. 1577/1942 al Legiunii Jand. Dolj, făcut în același sens.

Prin ordinul dvs. nr. 53.695 din 15.II.1943, ca rezultat la rapoartele noastre de mai sus, s-a dispus ca numitul Nicolae Gheorghe, frate cu Grigore Constantin, să fie retrimis în Transnistria, deoarece prin fals a fost introdus în autorizația nr. 50.404/1942 a Ministerului Afacerilor Interne.

Au rămas însă aceste două țigănci, care odată revenite în comuna Românești, unde au fost recunoscute că se ocupă numai cu furturile de prin târguri, bălciuri, trenuri etc, au și plecat în raza județului Vâlcea, fiind prinse de organele Poliției Rm. Vâlcea în acel oraș, unde veniseră fiind zi de târg pentru a-și pune în aplicare vechea lor meserie. Mai mult încă, numitele au călătorit și fără autorizație de călătorie pe C.F.R.

Întrucât prezența acestor țigănci constituie un permanent pericol pentru avutul cetățenilor și cum acestea au călătorit și clandestin pe C.F.R., cu onoare vă rugăm să binevoiți a aproba internarea lor într-un lagăr sau retrimiteră lor în Transnistria.

Inspector Jandarmi Craiova
Colonel [indescifrabil]

Șeful Biroului Poliției
[indescifrabil]

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. I, f.212)

[1] Dosarul conține o notă a Inspectoratului General al Jandarmeriei, din 28 martie 1943, cu referire la acești țigani care își continuă vechile îndeletniciri (furturi); un referat medical, conform căruia Nicolae Gheorghe este bolnav de bronșită cronică și prezintă greutate în deplasare datorită faptului că are o infirmitate la piciorul stâng; dispoziție de trimitere a acestora în Transnistria și diverse alte acte (*Ibidem*, f.200-211).

328

Inspectoratul Jandarmi Transnistria

**Buletin informativ
pe luna martie 1943**

[...] *

Țigani

Se găsesc plasați pe teritoriul județelor Balta, Golta, Berezovca și Oceacov. Țigani sunt nemulțumiți din cauza regimului de domiciliu forțat ce li s-a impus în Transnistria. Duc lipsuri de hrană, îmbrăcăminte și igienă, ceea ce se soldează cu o mortalitate pronunțată, cum și din cauza tifosului exantematic.

În luna martie au murit în județul Oceacov aproximativ 10 țigani pe zi, iar în total au murit de tifos exantematic 20 țigani.

Țigani părăsesc comunele de plasare, dedându-se la furtigașuri și cerșind.

[...] *

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 80/1943, f.97)

* Părțile lipsă se referă la alte probleme, fără legătură cu țigani.

Insp. Jand. Alba Iulia
 Biroul Poliție
 No. 597/30 aprilie 1943

**Către Inspectoratul General al Jandarmeriei
 Serviciul Jandarmeriei. București**

La ordinul dvs. nr. 156.553 din 4 aprilie 1943, prin care se ordonă retrimiteră țiganilor fugiți din Transnistria, am onoare a raporta că retrimiteră țiganilor în Transnistria, raportați de noi prin tabelele înaintate cu nr. 25.089 din 22 martie 1943, s-a executat după cum urmează:

– Legiunea Jandarmi Alba a evacuat un țigan, înapoiat în țară fără nici un fel de aprobare.

– Legiunea Jandarmi Făgăraș a evacuat un număr de 13 țigani, din totalul de 17. Patru din aceștia nu au putut fi evacuați, fiind dispăruți de la domiciliu. Cei 7 țigani din tabelul nr. 2 nu au fost evacuați nefiind elemente rele.

– Legiunea Jandarmi Hunedoara, din totalul de 14 țigani, a evacuat numai 8, deci mai puțin 6, dintre care o familie compusă din 4 membri, capul familiei este mobilizabil, iar 2 sunt dispăruți de la domiciliu.

– Legiunea Jandarmi Sibiu, din cei 36 țigani, a evacuat 19, plus 9 țigani veniți ulterior raportului nostru nr. 25.089 din 22 martie 1943. Din cei 17 țigani care nu au fost înapoiți, 11 sunt dispăruți de la domiciliu, iar 6 bolnavi netransportabili.

– Legiunea Jandarmi Tr. Mare, din totalul de 5 țigani, a trimis numai 4, unul fiind dispărut de la domiciliu.

– Legiunea Jandarmi Turda nu a putut evacua o țigancă, deoarece aflând că urmează să fie retrimisă în Transnistria a încercat să se sinucidă tăindu-și beregata. A fost internată în spital.

Toți țiganii dispăruți au fost puși în urmărire.

Țiganii înapoiți din Transnistria fără aprobare au declarat că ajunși în Transnistria nu li s-a dat nici un ajutor și au fost lăsați în voia soartei fără hrană și locuință, din care cauză mulți au murit, fapt ce explică întrebuintărea diferitelor trucuri, din partea lor, ca încercări de sinucideri, dispariții de la domiciliu etc, cu scopul de a se sustrage retrimiterii.

Inspector Jandarmi Alba Iulia
 Colonel [indescifrabil]

Șeful Biroului Poliție
 Maior V. Mihailovici

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. I, f.186)

Inspectoratul Jandarmi București
Biroul Poliție
No. 10.450/15.V.1943

**Către Inspectoratul G-I al Jandarmeriei
Direcția Sig. și Ordinii Publice**

Am onoare a raporta următoarele:

Legiunea Jand. Argeș, cu nr. 265/1943, trimite alăturata corespondență cu un tabel nominal de țigani din com. Stolnici-Argeș, care au fost condamnați pentru furturi și tâlhării și nu au fost evacuați în Transnistria.

Din raportul Legiunii Jand. Argeș se constată că vinovat pentru netrimitearea acestor țigani în Transnistria se face plot. Stoica Petre, șeful postului jand. Stolnici, în prezent detașat a urma cursurile școlii șefi de secție Cernăuți, care s-a mulțumit a raporta verbal șefului de secție despre acești țigani, fără a face raport scris. Pentru acest fapt, Inspectoratul a pedepsit cu 10 zile arest pe numitul subofițer, cu rugămintea să binevoiți a aproba agravarea pedepsei.

Totodată vă rugăm să binevoiți a aproba trimiterea țiganilor în Transnistria.

Inspector Jandarmi București
Colonel Matei Mateescu

Șeful Serviciului de Poliție
Lt. colonel Alex. Popescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. I, f.273)

Președinția Consiliului de Miniștri
Secretariatul General
Direcția Relațiilor cu Departamentele

1943 iunie 9

Notă

Ministerul Afacerilor Interne arată că a fost sesizat de faptul că pe unele moșii ale marilor proprietari se găsesc adevărate colonii de țigani ce trăiesc de zeci de ani locuind în bordeie, în mizerie și exploatați la munci pe prețuri derizorii de către proprietari.

Acești țigani sunt în număr de 1466 suflete, din care 317 bărbați, 342 femei, 802 copii, locuind pe 19 moșii din județele Romanați, Ilfov, Dâmbovița, Vlasca, Teleorman, Ialomița și Dolj. Proprietarii acestor moșii sunt:

- 15 persoane particulare
- 1 Domeniul Coroanei (Sadova, jud.Dolj).
- 1 Ministerul Agriculturii și Domeniilor (Amărăști, jud.Romanați).
- 1 Academia Română (Kiselet, jud.Ilfov)

– 1 fostul Rege Carol II (Mănăstirea, jud. Ilfov).

Ministerul Afacerilor Interne a obligat pe acești proprietari ca până la 1 mai 1943 să construiască adăposturi pentru ȣigani pe care îi întrebuințează pe moșii.

Deoarece s-a constatat că dispoziția dată nu a fost executată, Ministerul Afacerilor Interne roagă să se hotărască dacă nu este cazul ca acești ȣigani să fie trimiși, pentru colonizare, în Basarabia, în zonele lipsite de brațe de muncă și să se aprecieze în același timp dacă nu sunt necesare sancțiuni pentru proprietarii ce au dat dovadă de rea voință și dezinteresare[1].

[ANEXĂ]

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Direcțiunea Siguranței și Ordinii Publice
Secția a III-a

Situație de ȣigani aflați pentru munci pe moșiile diversilor proprietari care trăiesc în bordeie în mizerie și cărora nu li s-au construit case conform ordinului nr. 19.236/1942 al Ministerului Afacerilor Interne

Numele și prenumele proprietarului moșiei	Localitatea		Numărul ȣiganilor			
	Județul	Comuna	Bărbați	Femei	Copii	Total
Domeniul Coroanei	Dolj	Sadova	29	41	12	82
Ferma Ocolna-M.Agr.Dom.	Romanați	Amărăști	30	25	132	187
Moșia Regală Mănăstirea	Ilfov	Mănăstirea	56	63	155	274
Moșia Academ.Române	Ilfov	Kiselet	18	18	59	95
Avram Florea	Dâmbovița	Puțul cu S.	2	4	4	10
Iordache Noica	Vlașca	Răsuceni S.	7	5	15	27
Dan Noica	Vlașca	Răsuceni S.	1	2	5	8
Andrei Noica	Vlașca	Răsuceni S.	3	3	7	13
Grigore Roșianu	Teleorman	Saele	34	40	116	190
Anghel Capră	Teleorman	Mavrodin	35	42	71	148
Nicolae Capră	Teleorman	Viișoara	7	11	18	36
Ing. Anghel Stroescu	Teleorman	Lăceni	6	6	16	28
Ion Popescu	Teleorman	Lăceni	1	1	3	5
Radu Crețeanu	Teleorman	Orbeasca	9	4	17	30
Victor Antonescu	Teleorman	Vitânești	7	6	11	24
Nicolae Racotă	Teleorman	Stereabăneasa	17	17	36	70
Ion P.Noica	Teleorman	Beiu	21	22	41	84
Costea Chiroiu	Ialomița	Botânești	22	26	65	113
Marius Roșca	Ialomița	Eliza St.	12	11	19	42
[Total]			317	342	802	1466

Se certifică de noi prezenta situație[2]

Șeful secției a III-a

Căpitan N. Diaconescu

(Arh.St.București, Președinția Consiliului de Miniștri, dos. 1275/1943, f.7-8, 10)

[1] Documentul poartă următoarea rezoluție a lui I. Antonescu: „Ministerul de Justiție să ancheteze și să aplice sancțiunile legale. Dacă proprietarii nu le fac locuințe convenabile

(case sau barăci) până la 1 octombrie, să fie ridicați și transportați în Transnistria. Domnul Alexianu să pregătească primirea lor”.

[2] Finalmente, unii proprietari s-au conformat recomandării, de pildă Gr. Roșianu construind 34 case, iar Nicolae Racotă 6 case (cf. *Arh.St.București, Inspectoratul General de Jandarmi*, dos. 86/1944, f.300).

332

Notă

La data de 26 iulie 1943, legiunea jandarmi Argeș a evacuat în Transnistria un lot de țigani în număr de 69 bărbați, femei și copii, care reveniseră în Pitești în mod clandestin.

Legiunea Jandarmi Argeș, cu raportul nr. 1349/1943, raportează prin Inspectoratul București că în comuna Stolnici-Argeș mai este un număr de țigani care, deși nemobilizabili, totuși aceștia au gineri și feciori mobilizabili și chiar concentrați din ei, iar ȋiganul Grosu B. Stan este bolnav de paralizia picioarelor, motive pentru care legiunea nu a evacuat și acești țigani odată cu cei de mai sus.

Față de cele arătate mai sus, legiunea cere a se ordona dacă se evacuează și acești țigani sau nu.

(*Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei*, dos. 130/1942, vol. I, f.274)

333

[înregistrat la 5 august 1943]

Domnule Comandant,

Respectuos vin a vă raporta următoarele:

Sunt soldat activ ctg. 1942 în Comp. Depozit Bat.1 Geniu Moto, de meserie croitor. Sunt căsătorit cu fiica d-nei Ana Miu din comuna Poiana Lacului, jud. Argeș, care este de neam țigancă.

Soția mea este operată în spitalul „I.C. Brătianu” din Pitești, de „Mormurul lui Gott”, pentru care motiv a venit soacra mea, mama soției, pentru a o îngriji la spital.

În ziua de 25 iulie 1943 a fost găsită pe stradă de către poliție, în timp ce venea acasă pentru a lua alimente pentru soția mea; a fost ridicată și trimisă în Transnistria.

Suszisa este văduvă, cu doi fii concentrați și unul mort pe câmpul de luptă[1]. Titlul de pensie no. 15.622 aici anexat. Restul familiei mele a fost trimisă în Transnistria încă din anul trecut. Întrucât subsemnatul nu am pe nimeni și soția îmi este grav bolnavă în spital, iar eu fiind militar și neputând îngriji de dânsa, respectuos vă rog să binevoiți a interveni locului în drept pentru a se aproba ca să fie readusă în țară[2].

Se anexează și titlul de pensie în copie, no. 15.622.

Supus la ordine
Sold. Nedelea Vasile, din Comp. Depozit

D-sale, d-lui comandant al Bat. 1 Geniu Moto

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. II, f.16)

[1] Fiul ei, Constantin Miu, ctg.1937, soldat în Regimentul 4 Dorohoi, a murit în 1941 în ambulanța Diviziei III Vignasador Ucraina în urma rănilor primite. Mamei sale i se stabilește o pensie de 750 lei/lună.

[2] Conform investigației întreprinse de comandantul Regimentului 8 Pionieri Moto, lt.col. Ion Niculescu, s-a confirmat deportarea ilegală a Anei Miu de către Legiunea de Jandarmi, solicitându-se repatrierea *(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. II, f.22)*.

334

Inspectoratul Jandarmi București
Biroul Poliție
No. 11.566/1943 august 8

**Către Inspectoratul General al Jandarmeriei
Direcția Sig. și Ordinii Publice**

La ordinul dvs. nr. 15.2021/1943, referitor la evacuarea în Transnistria a unor țigani din Pitești.

Am onoare a raporta că Legiunea Jandarmi Argeș, cu nr. 1390/1943, raportează că în ziua de 26 iulie 1943, cu trenul de ora 15.20, a evacuat la Legiunea Jandarmi Odessa un număr de 69 (șaizeci și nouă) țigani, bărbați, femei și copii din orașul Pitești, ce au revenit în acel oraș din Transnistria în mod clandestin.

De asemenea, conform ord. dvs. nr. 151.219 și nr. 151.750/1943, Legiunea a mai evacuat la Legiunea Jand. Odessa un număr de 13 țigani, bărbați, femei și copii, de fel din comuna Poiana Lacului – Argeș, care se ocupau cu furturile silvice din pădurile statului.

Tot cu acest tren au fost evacuați la Legiunea Jandarmi Odessa, de către Legiunea Jandarmi București, conform ord. dvs. nr. 150.479/1943, țiganii Grantu Balotă și Băiș Georgescu, împreună cu familiile lor compuse din 12 membri.

Referitor la țiganii nemobilizabili prevăzuți în tabelul înapoiat de dvs. cu ord. nr. 151.449/1943, de fel din comuna Stolnici, jud. Argeș, Legiunea Jandarmi Argeș, cu nr. 1349/1943, raportează că deși țiganii sunt nemobilizabili, însă au gineri și feciori mobilizabili și chiar concentrați în prezent, iar țiganul Grosu B. Stan este și bolnav de paralizia picioarelor și nu se poate transporta singur. Pe acești țigani Legiunea nu i-a evacuat pe motivul arătat mai

sus, așteptând rezultatul dacă Inspectoratul General al Jandarmeriei ordonă a se evacua sau nu.

Rugăm să binevoiți a dispune.

Inspector Jandarmi București
Colonel Matei Mateescu

Șeful Serviciului de Poliție
Lt. colonel Alex. Popescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. I, f.275)

335

Legiunea Jandarmi Bălți
Biroul Poliție și Comandament
No. 9665/1943 august 10

**Către Inspectoratul G-I al Jandarmeriei
Direcția Siguranței și Ord. Publice. Serviciul Ordinii Publice**

Am onoare a vă raporta că în seara zilei de 1-2 august 1943, pe la orele 21-22, în marginea satului Lipovanca, la o distanță de 6 km de orașul Bălți, doi indivizi necunoscuți au ieșit înaintea locuitorului Darie Profir din comuna Cornova, jud. Orhei, care venea cu un butoi cu vin spre Bălți pentru vânzare, și prin amenințare cu armă i-au luat suma de lei 3000, după care l-au lăsat liber să-și continue drumul.

Cazul a fost adus la cunoștința șefului de post Biliceni abia în ziua de 7 august 1943, după ce reclamantul Profir Darie se înapoia din județul Soroca, unde vânduse vinul.

Din cercetările făcute de șeful secției, Sângerele, și plot. Dabija Vasile, șeful postului Biliceni, s-a stabilit că autorii tâlhăriei sunt țiganii Isachi Danilov și Neculai Pitula, primul fiind recunoscut de reclamant.

Cu ocazia acestor cercetări s-a descoperit mai multe furturi comise pe raza județului, iar la percheziția făcută acestor țigani la domiciliu s-au găsit mai multe obiecte provenite din furturi, care parte din ele fiind recunoscute de păgubași au fost restituite.

Țiganii mai sus arătați lucrau în complicitate cu alți țigani, și anume: Harconici Nichita, Gh. Miscoi, Ilie Butucanu, Ion Pitula, Ion Covala zis Vasile și Marcu Mereuță, toți din orașul Bălți, cartierul „Podul Chișinăului”.

Țiganii Nichita Harconici și Gh. Miscoi, în noaptea de 2-3 august 1943, au încercat să mai dea o lovitură la drumul mare, însă n-au reușit.

Indivizii mai sus arătați cu actele dresate și corpurile delictu au fost înaintați Curții Marțiale Chișinău cu nr. 9609 din 10 aug. 1943.

Comandantul Legiunii Jandarmi Bălți
Maior Alfons Năstase

Șeful Bir. Poliției
Plot. Mircea Nechita

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. I, f.300)

Inspectoratul Jandarmi București
Biroul Poliție
No. 11.727/1943 august 19

Urgent

**Către Inspectoratul General al Jandarmeriei
Direcția Sig. și Ord. Publice**

La ordinul dvs. verbal transmis de maiorul Penescu direct Legiunii Jandarmi Argeș, prin care i se ordonă a raporta motivul întârzierii escortei care a transferat la Legiunea Jandarmi Odessa un număr de 83 țigani din Pitești și județul Argeș, am onoare a raporta următoarele:

Legiunea Jandarmi Argeș cu no. 1610/1943 raportează:

– Escorta compusă din 14 jandarmi (subofițeri și jandarmi în termen și concentrați) a plecat cu un număr de 83 țigani din gara Pitești în ziua de 26 iulie 1943, orele 15,30. Aceste 2 vagoane cu țigani au fost atașate la trenul cursă care a sosit în București la orele 18,30, unde au avut legătură cu un tren personal de Odessa la orele 21.

– Trenul cu care a sosit la București a stat în stație pentru descărcarea bagajelor timp de 2 ore.

– Șeful escortei, plot. Popescu Gheorghe, cerând impegatului de serviciu să facă manevra necesară pentru atașarea acestor 2 vagoane cu țigani la trenul de Odessa, acesta a dat ordin să plece trenul cu țigani în triaj, unde stau trenurile și unde i-a lăsat cu tot trenul.

– Plot. Popescu Gheorghe, văzând în ce situație se găsește, s-a dus la șeful stației Triaj din al cărui ordin se formează trenurile și expunându-i situația s-a interesat la telefon și i s-a comunicat că nu se mai pot atașa aceste 2 vagoane la trenul de Odessa, trenul fiind deja tras în gară pe linie.

– Au rămas în această situație până a doua zi, 27 iulie 1943, orele 15, când aceste 2 vagoane cu țigani au fost atașate la un tren permisionar cu direcția Odessa.

– Au sosit în Tighina în ziua de 28 iulie 1943, orele 16, unde au dezlegat aceste 2 vagoane de la trenul permisionar și le-au dat pe linia moartă.

– În aceeași seară, atașând aceste 2 vagoane la un tren personal ce mergea spre Odessa la ora 20 seara, prezentându-se agenții vămii ca să facă percheziție la țigani, spunând că au primit telegramă că țiganii au aur asupra lor și că să dezlege aceste 2 vagoane de la tren pentru a nu-l întârzia, lucru ce s-a și făcut.

– Au fost percheziționați țiganii dintr-un vagon până la 1 noaptea, iar al doilea vagon a rămas pentru a doua zi (29 iulie 1943), executând percheziția și la al doilea vagon, până la ora 12.

– Șeful escortei cerând stației respective să fie atașați la primul tren personal care era la ora 15 pentru Odessa, șeful stației a refuzat această propunere și i-a atașat de abia la orele 24 la un tren de marfă ce pornea spre Odessa.

- În ziua de 30 iulie 1943 de la orele 3 dimineața au stat în stația Tiraspol până la orele 19, din cauză că pe linie înainte se ciocniseră 2 trenuri de marfă și trebuia linia curățată pentru a se continua circulația trenurilor, sosind cu acest tren de marfă de abia în ziua de 31 iulie 1943 la orele 9 dimineața în Odessa.
- Plutonierul Popescu Gheorghe, șeful escortei, a mers la Legiunea Jandarmi Odessa pentru a raporta cazul și a delega pe cineva pentru primirea acestor țigani.
- În gara Odessa a așteptat până seara la orele 21, când a sosit un plutonier de la Legiunea Jandarmi Odessa și i-a spus ca să meargă mai departe tot această escortă cu țiganii până la stația Grigorești, unde se va primi de postul jandarmi Trihate și că alimentele pentru țigani și escortă se vor primi de la prima stație.
- Stația Odessa a luat aceste 2 vagoane de unde erau garate de abia a treia zi dimineața (2 august 1943), ora 10 dimineața, și au continuat transportul țiganilor până la stația Grigorești, fără nici un aliment primit pentru escorte și țigani.
- În stația Grigorești au sosit la ora 16, iar la ora 18 s-a prezentat un sergent major de la postul jandarmi Trihați cu jandarmii necesari care au luat în primire țiganii, iar jandarmii care escortaseră pe țigani până la Grigorești au plecat seara la orele 21 cu trenul la Legiunea Jandarmi Odessa, sosind în ziua de 3 august 1943, unde au raportat executarea ordinului de a transporta țiganii la stația Grigorești.
- În ziua de 4 august 1943, ora 13.30, au plecat cu trenul din Odessa și au sosit în Pitești în ziua de 6 august 1943, orele 12.

Față de cele raportate mai sus se constată că cauza întârzierii se datorează organelor C.F.R., pentru motivul că nu au atașat aceste 2 vagoane cu țigani la primul tren personal ce mergea spre Odessa, stând în diferite gări zile întregi.

Vă rugăm să binevoiți a dispune.

Inspector Jandarmi București
Colonel M. Mateescu

Șeful Serviciului de Poliție
Lt. colonel Alex. Popescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. II, f.26-27)

Legiunea Jand. Hunedoara
 Bir. Poliție
 No. 9895/24 aug. 1943

**Către Inspectoratul General al Jandarmeriei
 Dir. Siguranței și Ord. Publice**

La ordinul dvs. nr. 153.483 din 12 august 1943, cu care ni se trimite reclamația țiganului Căldărar Trifu din comuna Ciopea, prin care cere readucerea familiei sale din Transnistria, am onoare a raporta următoarele:

La data de 15 septembrie 1942, țiganul Căldărar Trifu împreună cu familia sa au fost evacuați în Transnistria conform ordinelor în vigoare, ca unul ce nu avea o ocupație precisă, nu avea din ce să trăiască, se ocupa cu furturile și înșelarea locuitorilor. În luna noiembrie 1942, numitul împreună cu familia sa a fugit din Transnistria și s-a reîntors în comuna Ciopea. La data de 22 aprilie 1943 din nou a fost evacuat în Transnistria, de unde iarăși a fugit și a stat ascuns în județul Severin, apărând pe raza județului Hunedoara numai după ce s-a prezentat la București, unde a depus reclamația anexată.

Imediat ce a sosit pe raza județului s-a și apucat de furturi, astfel că în noaptea de 10 august 1943 a fost prins în flagrant delict de către locuitorul Cic Ioan din comuna Sf. Măria, pe când fura trifoi, pentru care fapt i s-au dresat acte și în prezent este în curs de judecată.

Nu corespunde adevărului că țiganul Căldărar Trifu este de origine etnică română, numitul fiind țigan. De asemeni, nu corespunde adevărului că este invalid din războiul mondial, neprimind nici o pensie și nici nu are acte de invalid. Toate cele arătate în reclamație sunt numai înscenări, făcute cu scopul de a obține aprobarea să nu mai fie evacuat în Transnistria. Numitul nu este mobilizabil.

Față cu cele raportate mai sus, rugăm a nu i se aproba cererea de a rămâne în comuna Ciopea-Hunedoara, fiind un țigan care nu se lasă de furturi.

În prezent atât țiganul reclamant, cât și familia sa se află în comuna Ciopea, fiind fugiți din Transnistria. Cu 5 anexe[1].

Comandantul Legiunii Jandarmi Hunedoara
 Lt. colonel Scarlat Lovin

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. I, f.305)

[1] Generalul C.Z. Vasiliu a dat ordin ca petiționarul Căldărar Trifu să fie reevacuat. Anexele sunt note informative asupra persoanei în cauză.

Legiunea Jandarmi Covurlui
 Biroul Poliție
 Nr. 1024/1943 octombrie 1

**Către Inspectoratul Jandarmi Galați
 Serviciul Poliției**

În conformitate cu ordinul Inspectoratului General al jandarmeriei nr. 35.834 din 12 iunie 1943, am onoare a înainta alăturatul proces-verbal și două tabele de țigani evadați din Transnistria și prinși pe teritoriul acestei Legiuni.

Țigani au fost ajutați a fi transportați în țară cu un tren la care a fost atașat și un vagon în care se transporta corpul unui avion la București, vagon ce era însoțit de soldatul Strătescu Ioan din Grupul 8 Asalt nr. 646 și care a permis țiganilor a se ascunde în corpul avionului pentru a se transporta la București.

Din declarațiile țiganilor se constată următoarele:

1. Țiganul Florea Vasile, contingentul 1921, aparține Regt. 10 Obuzieri, arată că nu a fost condamnat, are casă de locuit în comuna Găujani-Vlașca, este de meserie argintar și muncitor, are mijloace de existență și este mobilizabil. Acte nu are asupra sa. Vrea să rămână în țară cu soția sa Lina V. Florea și nepoții săi, anume Elena Gh. Marin, Maria Gh. Marin și Traian Dumitru.

2. Țiganul Constantin Mihalache din Pitești, strada Eliade Rădulescu nr. 3, arată că nu a fost condamnat pentru nici un fapt, are casă de locuit și mijloace de existență, dar a fost evacuat fără să fi fost cercetată situația sa și cere a fi lăsat a veni în țară, întrucât a rămas numai singur din familie și cu fiica sa, anume Tudora V. Lăutaru, care a fost evacuată în Transnistria deși soțul ei, anume Vasile Lăutaru, a rămas mobilizat în țară la Regimentul 1 Călărași.

3. Tudora V. Lăutaru din Pitești, strada Eliade Rădulescu nr. 3, arată că nu a fost condamnată, este soția legitimă a ostașului Vasile Lăutaru, mobilizat în Regimentul 1 Călărași, care se află în țară cu doi copii ai lor. Situația acestei țigănci este necesar a fi cercetată și dacă corespunde adevărului pe lângă că ar trebui să i se aprobe venirea în țară, dar ar trebui sancționate și abuzurile.

4. Ilinca Ioan arată că este contingentul 1929 și aparține Regimentului 4 Dorobanți, nu are însă nici un act cu care să dovedească afirmațiile sale.

5. Florica Gheorghe din Pitești, strada Libertății nr. 70, arată că nu a fost condamnată, a avut mijloace necesare de trai, dar cu toate acestea a fost evacuată. Acum cere a fi lăsată să se înapoieze în țară pentru a merge la fratele său Golaș Nicolae ce se află în țară, fiind concentrat la un Regt. C.F.R.

6. Constantina Ilie zisă Sticlan din București, strada Șoseaua Pantelimon nr. 4, arată că nu a fost condamnată, a avut mijloace de existență, dar totuși a fost evacuată. Cere a i se permite înapoierea în țară la fiul său Constantin I. Sticlan din București, strada Șoseaua Pantelimon 4, în special că are sub îngrijire pe nepoata sa Paulina Gh. Pară în etate de 7 ani, orfană de părinți și găsită în Transnistria.

7. Aurica Gh. Ilie din comuna Românești, județul Dolj, arată că nu a fost condamnată, are casă de locuit și are mijloace de existență și cere a fi lăsată a se înapoia în țară.

8. Țiganul Dumitru Mărgel de ani 18 din comuna Breznița de Ocol, județul Mehedinți, arată că nu a fost condamnat, are mijloace de existență și cere a fi lăsat în țară pentru a fi încorporat cu tinerii din contingentul său.

Față de cele raportate mai sus și având în vedere ordinul Inspectoratului General al Jand. nr. 35.834 din 12 iunie 1943, care prevede a se face trierea acestor țigani, raportându-se în prealabil și Inspectoratului General al Jand., vă rugăm să binevoiți a dispune să se intervină la Inspectoratul Gl. pentru a hotărî asupra situației acestor țigani care până la noi ordine sunt reținuți la reședința acestei Legiuni.

Comandantul Legiunii Jand. Covurlui
Maior A. Dănulescu

[ANEXĂ]

PROCES-VERBAL

Astăzi douăzeci și nouă septembrie anul una mie nouă sute patruzeci și trei în Galați.

Noi, maior Dănulescu Aurel, comandantul Legiunii Jand. Covurlui, având în vedere raportul nr. 1863 din 28 septembrie anul 1943 al companiei 213 Poliție Z.I., cu care ne trimite sub escortă pe țiganii: Constantin Mihalache, Tudora Lăutaru zis Mihalache, Ilinca Marin, Florica Gheorghe, Florea Vasile, Traian Florea, Lina Florea, Ileana Florea, Maria Florea, Dumitru Mărgel, Constantina Ilie, Paulina Gheorghe și Ana Constantin Aurica, ce au fost reținuți în gara Barboși dintr-un tren ce venea din Transnistria și unde numiți țigani cu ajutorul unor ostași, după ce au evadat din localitatea de unde au fost evacuați, plecau spre București.

Având în vedere că acești țigani urmează a fi înapoiați în Transnistria de unde au evadat, după ce mai întâi să li se facă trierea, am dispus cercetarea lor, rezultând următoarele:

1. Mă numesc Florea Vasile de ani 45, de loc natal din comuna Găujani, județul Vlașca, căsătorit cu Lina Florea născută Lina Manole, nu am nici un copil, am însă sub îngrijirea mea pe nepoții mei, anume Elena Gh. Marin, Maria Gh. Marin și Traian Dumitru, toți din comuna Găujani, ai căror părinți au murit în Transnistria, în judecată și condamnat nu am fost niciodată, am casă de locuit în comuna Găujani-Vlașca, de profesiune muncitor agricol și de meserie argintar, asupra celor ce sunt întrebat declar:

În anul 1942 am fost evacuat în Transnistria odată cu toți țiganii din întreaga țară, dar pentru care motiv eu nu știu întrucât nu am fost supus judecății niciodată și nici condamnat, am avut mijloacele necesare pentru câștigarea existenței atât a mea, cât și a soției.

Fiind tratați rău în localitatea unde am fost evacuați în Transnistria, în seara zilei de 21 septembrie 1943 în gara Grigorești, județul Oceacov, am găsit un tren ce mergea la București cu niște ostași ce transportau un avion cu trenul, ne-am rugat de ei și am fost luați în tren, dar în gara Barboși am fost aflați și arestați de patrula de jandarmi.

Cer să fiu lăsat în țară, având mijloacele necesare de trai și fiind om cu bună purtare.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau și cer să fiu luat a face serviciu la stat, întrucât am făcut armată la Regimentul 10 Artilerie Pitești.

Carte nu știu și semnez prin punere de deget.

2. Constantin Mihalache de ani 53, de religie creștin ortodox, țigan din orașul Pitești-Argeș, sunt văduv, întrucât mi-au murit în Transnistria soția și patru copii, de profesiune geambaș de cai și am trăsură cu cai pe piață, am casă de locuit în Pitești, strada Eliade Rădulescu Nr. 3, serviciul militar satisfăcut în Regimentul 28 Infanterie Ismail, am luat parte în războiul din 1916, condamnat nu am fost niciodată după cum dovedesc prin certificatul de la cazierul judiciar nr. 1651 din 5 iulie 1943, asupra celor ce sunt întrebat declar:

În anul 1942 am fost evacuat în Transnistria cu întreaga familie pentru ce nu știu, dar murindu-mi membrii familiei, în seara zilei de 21 septembrie m-am hotărât să revin în țară și am plecat cu un tren ce mergea spre București cu ostași români, pentru a merge la casa mea și cer să fiu lăsat a reveni în țară.

Drept care dau prezenta și semnez prin punere de deget.

3. Mă numesc Tudora V. Lăutaru zisă Mihalache, de ani 28, de religie creștină ortodoxă, domiciliată în comuna Pitești-Argeș, strada Eliade nr. 3, unde locuiesc în casa tatălui meu, anume Constantin Mihalache, sunt soție legitimă al lui Vasile Lăutaru, azi în țară fiind rănit pe front, este contingentul 1937, am doi copii în viață, iar doi mi-au murit în Transnistria, de profesiune spălătoreasă la Cercul Recrutare Argeș-Pitești, soțul meu este zugrav de meserie, condamnată nu am fost și nici soțul meu, asupra celor ce sunt întrebată, declar:

În anul 1942, odată cu evacuarea țiganilor din Pitești, am fost luată și eu dimpreună cu doi copii, rămânându-mi în țară doi copii și soțul meu care după cât am aflat se află rănit pe front. Cer să fiu lăsată să merg în țară întrucât am soțul și copii în țară și nu sunt motive pentru care să fiu trimisă în Transnistria și cred că nu s-a procedat legal cu trimiterea mea în Transnistria.

Să fie întrebat Cercul Recrutare Argeș care a primit comunicare de la Regimentul 1 Călărași cu nr. 9476 din 27 august 1942 să mi se achite ajutorul.

Drept care dau prezenta și semnez prin punere de deget.

4. Mă numesc Ilinca Marin, român de ani 36, de religie creștină ortodoxă, satisfăcut serviciul militar în Regimentul 4 Dorobanți, fiind contingentul 1929, de loc natal din Pitești, strada Eliade Rădulescu nr. 4, de profesiune geambaș cai, pășărar, sunt căsătorit și am avut cinci copii din care doi mi-au murit în Transnistria iar trei se află în țară la sora mea Lia Pițigoi din Pitești, strada Eliade Rădulescu nr. 4, condamnat nu am fost niciodată, asupra celor ce sunt întrebat declar:

Am fost evacuat în Transnistria în anul 1942, de unde am evadat la data de 21 septembrie 1943 și cer să fiu lăsat să merg acasă pentru a-mi vedea copii și apoi cer să fiu mobilizat și să fiu trimis pe front în linia I cu camarazii mei, eu fiind contingent tânăr și mobilizabil. Am luat parte la război.

Drept care dau prezenta și semnez prin punere de deget.

5. Mă numesc Florica Gheorghe, țigancă de ani 30, de religie creștină ortodoxă, am fost căsătorită nelegitim, am trăit cu mama mea, anume Ioana Gheorghe, în prezent moartă în Transnistria, posed casă de locuit în Pitești, strada Libertății nr. 70, de profesiune muncitoare, condamnată nu am fost, asupra celor ce sunt întrebată declar:

Am fost evacuată în Transnistria în anul 1942 numai cu mama mea care s-a prăpădit și acum voiesc a merge acasă, am și eu un frate concentrat, anume Golaș Nicolae, într-un Regiment de C.F.R.

Drept care dau prezenta declarație și semnez prin punere de deget.

6. Mă numesc Constantina Ilie zisă Sticlan, de ani 60, de religie creștină ortodoxă, de loc natal din București, strada Șoseaua Pantelimon nr. 4, unde am un fiu, anume Constantin Ion Sticlan, care este mobilizat, condamnată nu am fost, asupra celor ce sunt întrebată declar:

În anul 1942, fiind în oraș vânzând păsări, am fost întâlnită pe stradă cu convoiul de țigani și am fost și eu luată dimpreună cu soțul meu, azi decedat în Transnistria.

Cer să fiu lăsată să merg la București unde am pe fiul meu care se ocupă cu vânzarea păsărilor și am și pământ la țară în Comuna Amărăști, județul Dolj. Cer să fiu lăsată în țară și pentru a crește pe nepoata mea, anume Paulina Gh. Pară, în etate de 7 ani, pe care am găsit-o în Transnistria după moartea întregii familii.

Drept care dau prezenta și semnez prin punere de deget.

7. Mă numesc Aurica C. Ilie zisă Văduva de ani 45, de religie creștină ortodoxă, de loc natal din comuna Românești județul Dolj, căsătorită, în prezent văduvă, bărbatul meu a murit, copii nu am, am casă de locuit, de profesiune muncitoare, condamnată nu am fost, declar:

Am fost evacuată în Transnistria în anul 1942 și la data de 21 septembrie 1943 am evadat și plecat acasă, însă în gară la Barboși am fost arestată cu ceilalți 12 țigani cu care am evadat.

Cer să fiu lăsată să plec în țară la casa mea.

Drept care dau prezenta și semnez prin punere de deget.

8. Mă numesc Dumitru Mărgel, de ani 18, de religie creștină ortodoxă, de loc natal din comuna Breznița de Ocol, județul Tr. Severin, necăsătorit, tatăl, mama și sora mea au murit în Transnistria, rămânând singur, avem casă bună de locuit, de profesiune muncitor, condamnat nu am fost niciodată, asupra celor ce sunt întrebată declar:

Am fost evacuat în Transnistria în anul 1942 și după moartea lor la data de 21 septembrie 1943 am evadat din Transnistria și am voit a merge acasă, dar am fost arestați în gara Barboși.

Cer să fiu lăsat a pleca acasă și să fiu recrutat la armată, pe care voiesc a o face cu băieții de seama mea.

Drept care dau prezenta și semnez propriu știind carte. Dumitru Mărgel.

Drept care am dresat prezentul proces-verbal spre cele legale.

Comandantul Legiunii Jand. Covurlui
Maior A. Dănulescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. II, f.70-75)

339

Inspectoratul Jandarmi Odessa

Buletin

Asupra stării de spirit în jandarmerie
Pe luna septembrie 1943

[...]*

Țigani

Se găsesc plasați pe teritoriul județelor Berezovca și Oceacov, în total de 2441 țigani.

Aceeași tendință de a se sustrage de la muncile agricole se constată din partea țăganilor și în luna aceasta.

Sunt profund nemulțumiți din cauza strămutării lor în Transnistria. Toți caută, folosind toate mijloacele, să se întoarcă în țară. S-au prins grupări compacte de țigani încercând să se înapoieze în țară prin acte și autorizații false. Necesită intensă și continuă supraveghere de către jandarmi, pentru a nu fugi din coloniile de pe Bug.

Duc mare lipsă de îmbrăcăminte și au groază de iarna ce vine, fiind aproape goi.

Datorită acestei stări de lucruri, la iarnă vor muri de frig și subalimentare, cum au murit și în iarna trecută, rămânând ca la primăvara viitoare problema țăganilor din Transnistria să dispară odată cu dispariția lor.

[...]*

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 84/1943, f.176)

* Părțile lipsă se referă la alte probleme, fără legătură cu țiganii.

[1] Numărul țăganilor este simțitor diminuat comparativ, de pildă, cu luna martie 1943, când doar în raza Legiunii de Jandarmi Berezovca se aflau 3083 (cf. *Ibidem*, dos. 80/1943, f.43).

Inspectoratul jandarmi Iași
Nr. 4699/1943 octombrie 15

**Către Inspectoratul G-ral al Jandarmeriei
Dir. Siguranței și Ord. Publice**

Am onoare a raporta următoarele:

Legiunea Jandarmi Roman, cu no. 11.346/1943, raportează că în ziua de 19 septembrie a.c. ȕigăncile Maria D. Darie din comuna Elisabeta D-na și Adela V. Cămeșoiu din com. Dămieniști, acel județ, foste evacuate în Transnistria în toamna anului 1942, împreună cu întreaga lor familie, au sosit în localitățile de mai sus fără a poseda vreun act din care să se constate că le este permis a veni în țară.

Cercetate, numitele au declarat că în ziua de 6 septembrie a.c., pe când descărcau mangal în gara Trihate-Transnistria, a trecut un tren militar spre țară și ele au început a plânge. Ostașii, întrebându-le de unde sunt și aflând că sunt din România, le-a luat și pe ele în tren aducându-le până la Mărășești, iar de acolo până la Roman cele două femei au venit pe jos.

Maria Darie declară că nu a mai putut sta în Transnistria deoarece întreaga familie compusă din tată, mamă și cei 2 frați au murit, rămânând ea singură.

De asemeni, Adela Cămeșoiu declară că soțul și cei 6 copii ai săi au murit în Transnistria și rămânând fără nici un sprijin nu mai putea sta în Transnistria.

Cu onoare vă rugăm să binevoiți a dispune să ni se dea ordin de urmare, dacă aceste femei trebuie a fi retrimise în Transnistria sau urmează a rămâne pe loc în comunele respective.

Inspectorul de Jandarmi Iași
Colonel Gh. Bădescu

[Rezoluție: „Se vor trimite înapoi”]

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. II, f.79)

No. 1199 telefonic
din 16 oct. 1943

Legiunea Jandarmi Brăila

Urmare la raportul nostru telefonic no. 993 din 22 septembrie 1943:

Raportăm că din cercetările efectuate de către echipa de cercetări a legiunii pentru descoperirea celor 15 spargeri săvârșite în raza legiunii, s-au prins 17 țigani.

Cu această ocazie s-au descoperit 10 spargeri, găsindu-se asupra lor obiecte de îmbrăcăminte și încălțăminte în valoare de peste 300.000 lei, plus suma de lei 100.000.

Parte din lucruri s-au recunoscut de păgubași și li s-au predat. Pentru obiectele rămase ca necunoscute, am anunțat telefonic legiunile jandarmi Buzău, Ialomița și Rm. Sărat, pentru a trimite pe păgubași.

În orașul Buzău se mai găsesc circa 80-100 țigani nomazi evadați din Transnistria.

Echipa de cercetare a plecat în teren pentru continuarea cercetărilor.

Comandantul Legiunii Jandarmi Brăila
Lt. colonel Popa

Transmis de plot. Voicu
Primit de plot. Ionescu, ora 17

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. II, f.77)

Legiunea Jand. Rurali Botoșani
Biroul II Jandarmerie
No. 10.534/1943 octombrie 21

Către Inspectoratul Jandarmi Iași. Biroul Poliției

Am onoare a raporta următoarele:

Fiind informați că parte dintre țiganii ce au fost evacuați în Transnistria în luna septembrie 1942 au revenit în țară clandestin, neavând nici un fel de autorizații, am dat ordin formațiunilor în subordine pentru a cerceta și urmări pe acești țigani.

Din cercetările făcute, am stabilit că au revenit în țară următorii țigani:

De pe teritoriul rural:

1. Gheorghe Borcoi din comuna Copălău-Botoșani.
2. Ioan H. Hangalet din comuna Sulița-Botoșani.
3. Gheorghe H. Hangalet [din comuna Sulița]-Botoșani.
4. Nicolae Ispir din comuna Vlădeni-Botoșani.

Fiind cercetați, susnumiții au declarat că au revenit în țară pe bază de autorizații colective cu alți țigani din orașul Botoșani, și anume:

1. Ioan Nedea Căldăraru cu familia sa.
2. Ioan Ioan Nedea cu soția sa.
3. Constantin Ghervase cu familia sa.
4. Trifan Nedea.

Luând contact cu poliția orașului Botoșani, pentru a cerceta pe țiganii de pe teritoriul urban dacă au revenit în țară pe bază de autorizații și dacă în acele autorizații au fost trecuți și alți țigani din raza județului, ni s-a comunicat că au venit cu autorizații individuale, nu colective, dar că acele autorizații nu le mai posedă.

Văzând că există contraziceri în declarațiile țiganilor reveniți în țară, în urma comunicării poliției Botoșani, am intervenit la Legiunea Jand. Oceacov-Transnistria de unde țiganii plecaseră, pentru a ne comunica care din ei au venit cu autorizații.

Legiunea Oceacov, cu adresa nr. 3795/1943, ne face cunoscut că toți țiganii semnalati, atât cei de pe teritoriul urban, cât și cei de pe teritoriul rural, sunt fugiți din Transnistria și că nu li s-a eliberat nici un fel de autorizații de revenire în țară, cerând ca acești țigani să fie retrimiși în Transnistria.

Până la primirea răspunsului de la Legiunea Jand. Oceacov, țiganul Nicolae Ispir din comuna Vlădeni-Botoșani, pentru a scăpa de a nu mai fi trimis în Transnistria, s-a prezentat la Regimentul 37 Infanterie pentru a fi încorporat. A fost primit și fiind echipat, după 2 zile a dezertat din cazarmă cu tot echipamentul.

În urma măsurilor luate pentru urmărirea și prinderea acestui țigan, în ziua de 14 octombrie a.c. a fost prins și cu actele dresate s-a înaintat Curții Marțiale C.4 A, pentru a fi judecat de faptul de dezertare, pierdere de efecte și alte infracțiuni comise, arătând că este fugit și din Transnistria.

De asemenea, țiganii Ioan Nedea Căldăraru, Ioan I. Nedea și Constantin Ghervase, tot pentru a scăpa de a nu mai fi trimiși în Transnistria, primul s-a prezentat la Cercul Teritorial Botoșani și l-a repartizat la C.4 Armată, al doilea la Regimentul 39 Inf. și al treilea la Regimentul 37 Infanterie.

După primirea adresei Legiunii Jand. Oceacov, am adunat pe restul de țigani de pe teritoriul rural veniți clandestin și retrimis în Transnistria, la data de 12 octombrie 1943.

Rog să binevoiți a ne ordona dacă intervenim pe lângă corpurile de trupă spre a fi trimiși în Transnistria sau rămân bun încorporați.

Comandantul Legiunii Jand. Botoșani
Lt.col. P. Niculescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. II, f.82)

Legiunea Jandarmi Oceacov

Nota informativă nr. 280

Din 3 noiembrie 1943

Suntem informați că starea de spirit a țăganilor de pe raza acestei legiuni este foarte nemulțumitoare din pricină că nu se îngrijește nimeni de ei. Sunt goi, n-au locuințe bune și combustibil pentru iarnă.

Mulți dintre țăganii care au mai fost înrolați în diferite unități, și parte dintre ei chiar au luptat pe front, cer să fie înrolați în armată, preferând să lupte decât să moară de frig și mizerie în această regiune.

Anexăm la nota informativă ce se înaintează Inspectoratului Jandarmi Odessa mai multe declarații date de țăganii care doresc a fi înrolați în armată, fiind sănătoși și putând să facă serviciul militar.

Informația sigură.

Comandantul Legiunii Jandarmi Oceacov

Maior Florian Ioan

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 84/1943, f.71)

Insp. Jand. Alba Iulia

Biroul Poliție

No. 10.125/1943 noiembrie 11

Către Inspectoratul G-I al Jandarmeriei

Dir. Sig. și Ord. Publice, București

La ordinul dvs. telefonic no. 155.719 din 10 noiembrie 1943, prin care se ordonă să raportăm cauza pentru care nu s-a executat ordinul dvs. no. 37.610 din 9 iulie 1943, referitor la retrimiteră în Transnistria a unor țăgani, am onoare a raporta următoarele:

Ordinul dvs. no. 37.610/1943 a fost primit la acest Inspectorat în ziua de 12 iulie 1943 și difuzat Legiunilor jandarmi: Făgăraș, Hunedoara, Sibiu, Târnava Mare și Cluj-Turda cu no. 10.125 din 14 iulie 1943 pentru executare, cu ordin ca imediat după plecarea țăganilor să înainteze tabele nominale de cei evacuați.

Cu raportul no. 11.555 din 28 iulie 1943, am raportat că reevacuarea țăganilor prevăzuți de ordinul no. 37.610 din 9 iulie 1943 este în curs de executare și imediat după plecare vom raporta.

Legiunile de jandarmi Sibiu și Tr. Mare nu au reușit nici până astăzi a prinde țăganii reveniți din Transnistria, care de teama unei reevacuări au dis-

părut de la domiciliu, fapt pentru care Inspectoratul a fost pus în situația de a nu putea raporta executarea ordinului.

Legiunea jandarmi Hunedoara din 9 țigani a evacuat numai 6, deoarece 2 țigani imediat după înapoierea din Transnistria au săvârșit un furt, fapt pentru care au fost condamnați la câte 6 luni închisoare, în prezent aflându-se depuși la Penitenciarul Deva pentru executarea pedepsei, iar 1 țigan se află grav bolnav, deci netransportabil.

Se anexează tabelul nominal de țigani evacuați.

Legiunea Jandarmi Cluj-Turda a evacuat 1 țigancă, care în drum, în stația Brăila, aflându-se în așteptarea trenului, s-a aruncat înaintea locomotivei și în urma leziunilor a încetat din viață.

Se anexează tabelul nominal și adresa comisariatului gării Brăila no. 305 din care se constată împrejurările în care țigancă Dondóczi Rozalia a decedat.

Au mai rămas pentru reevacuare un număr de 16 țigani, dintre care 12 Legiunea Sibiu, 1 Legiunea Tr. Mare și 3 Legiunea Hunedoara.

Am dat ordin Legiunilor Jandarmi Sibiu, Tr. Mare și Hunedoara să-i treacă în tabelele nominale ce se întocmesc în baza ordinului dvs. no. 155.106 din 14 octombrie 1943, care se păstrează la Legiune, servind de bază la evacuarea ce se va ordona de dvs., iar Inspectoratului să înainteze o situație numerică de acești țigani nemobilizabili, pe categorii: bărbați, femei, copii, care se va înainta de noi I.G.J. în termenul ordonat.

Inspector Jandarmi Alba Iulia
Colonel Popa Augustin

Șeful Serv. Poliției
Maior Simion

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. II, f.86)

345

România
Ministerul Afacerilor Interne
Direcțiunea Ordinii Publice
Nr. 209.619/1943 noiembrie 12

F. urgent

Inspectoratul General al Jandarmeriei

Direcțiunea Generală a Poliției cu raportul nr. 39.837/1943 ne face cunoscut că în Gara Tighina a sosit un tren de marfă la care sunt atașate 3 vagoane cu 194 țigani, se zice trimiși de autoritățile germane din Goltă-Transnistria, cu destinația Sebeș, județul Alba Iulia.

Cum este posibil ca această afirmație să fie inexactă, iar țigani să fi fugit de la locurile lor de așezare, în acest caz ei urmează a fi înapoiți.

Ca principiu însă, trebuiesc date ordine, că orice încercare de reintrare a țiganilor în țară va fi respinsă, iar cei în cauză vor fi trimiși la locurile de unde au plecat.

Dacă în adevăr s-ar întâmpla ca organele militare germane să trimită ȧiganii din locurile unde se află spre țară, să fie opriți și așezați de Legiunile de Jandarmi pe teritoriul fiecărei Legiuni, în Transnistria, acolo unde nu sunt trupe germane.

Ministru Subsecretar de Stat
General de Corp de Armată
C.Z. Vasiliu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. II, f.222)

346

Inspectoratul Jandarmi Odessa
Nr. 929-S/23 noiembrie 1943

Buletin informativ Pe luna noiembrie 1943

[...]*

ȧiganii

Se găsesc plasați pe teritoriul județelor Berezovca și Oceacov. În total 4513 ȧigani.

Sunt profund nemulțumiți din cauza strămutării lor în Transnistria. Toți caută folosindu-se de toate mijloacele și trucurile spre a se înapoia în țară.

În ultimul timp se constată o fugă generală în masă a ȧiganilor de la Bug spre țară. Fug din satele unde au fost plasați la gări și se urcă în trenuri personale, de marfă, militare germane și române, în camioane militare etc, se dau jos în gări, iar când se simt urmăriți de jandarmi se ascund și se urcă din nou. Cerșesc prin stații și prin localități prezintă un aspect deplorabil, fiind goi și desculți.

Toți fugarii însă sunt prinși, datorită posturilor de control permanente pe șosele, gări și puncte de trecere și retrimiși pe Bug.

ȧiganii, prin fuga lor, dau foarte mult de lucru organelor jandarmerești tocmai în aceste momente când jandarmii trebuie întrebuințați mai mult la siguranța și poliția teritoriului.

În cursul lunii noiembrie s-au prins pe teritoriul inspectoratului și înapoiat pe Bug un număr de circa 1000 ȧigani fugari. Inspectoratul a luat măsuri de împiedicarea fugii lor.

[...]*

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 84/1943, f.237-238)

* Fragmentele lipsă nu au legătură cu tema volumului de față.

Inspectoratul Jandarmi Balta
 Serv. Poliției și Siguranță
 No. 4748/1943 decembrie 9

Secret

**Către Inspectoratul General al Jandarmeriei
 Direcția Sig. și Ordinii Publice**

La ordinul nr. 46.731/1943 telegrafic, am onoarea a raporta că transportându-mă la Golta, Wradiewka și Pârlita în zilele de 26, 27, 28, 29 și 30 noiembrie, pentru cercetarea situației ȋiganilor fugiți în țară[1], am constatat următoarele:

Regimul ȋiganilor evacuați în Transnistria este regulamentat prin Decizia nr. 3149 din 18 decembrie 1942 a Guvernământului Transnistriei, prin care se prevăd cele de mai jos:

- a. Așezarea ȋiganilor în grupe de 150-350 în sate, după necesități și posibilități de muncă, sub conducerea unuia din ei, fiind retribuiți ca muncitorii localnici.
- b. Organele jandarmeriei și birourile de muncă vor proceda la înscrierea lor nominală pe profesiuni, centralizând înscrierile și întocmind situații numerice pe județe.
- c. Muncitorii calificați vor fi întrebuințați în atelierelor existente și cele ce se vor mai înființa, iar restul în echipe de lucru pentru munci agricole, fasonatul lemnelor, confecționări de diverse obiecte, strângeri de piei, fier, metale neferoase, puf, fulgi etc.
- d. Atelierelor și echipele de lucru vor activa sub directivele preturilor și prefecturilor, iar Direcțiile Industriei și Comerțului vor procura uneltele și mașinile necesare.
- e. Conducătorii grupelor din sate răspund de prezența în localitate a ȋiganilor, iar supraveghetorii echipelor de lucru de prezența la muncă.
- f. ȋiganii care vor lipsi din localitatea de domiciliu sau de la lucru, fără autorizația pretorului în cuprinsul raionului sau a prefectului în cuprinsul județului, vor fi internați în lagărul de represalii ce va lua ființă în fiecare județ.

ȋiganii evacuați pe raza Inspectoratului Jandarmi Balta se găsesc în număr de 420 în Legiunea Balta și 8993 în Legiunea Golta.

În principiu, Legiunile Balta și Golta au respectat înscrierea și controlul prezenței ȋiganilor în localități, cu deosebirea că Legiunea Balta a plasat toți ȋiganii într-o singură comună, iar Legiunea Golta în cinci comune, cu efective care depășesc prescripțiunile deciziei de la 150-350 ȋigani, producându-se inițial greutăți de control și supraveghere.

Đin cauza numărului prea mare de ȋigani repartizați Legiunii Golta, nici nu se puteau plasa fără a se depăși în unele cazuri efectivele maxime stabilite.

În ceea ce privește obligațiile revenite preturilor și prefecturilor, precum și direcțiilor Industriei și Comerțului, referitoare la organizarea de ateliere și

procurarea de mașini sau unelte, ele nu au luat dezvoltarea necesară, pentru a da posibilități de existență țiganilor evacuați.

Este cert că prin repartizarea în cifră rotundă a 9000 de țigani numai în raza județului Golta, s-a creat o problemă greu de rezolvat atât din punct de vedere al utilizării țiganilor pentru asigurarea existenței, cât și al controlului în localități.

Nu numai că nu s-au plasat în lucru țiganii de la 12-60 ani prevăzuți în decizie, dar au rămas fără posibilități de hrană și îmbrăcăminte copiii până la 12 ani și bătrânii care depășesc 60 de ani, iar hrană nu se dă decât la cei angajați efectiv în lucru sau o plată care nu rezolvă o hrană cât de redusă.

Din această situație a rezultat o mizerie de nedescris, la care adăugându-se apropierea frontului și instinctul de conservare foarte dezvoltat al țiganilor, s-a produs tendința de fugă cu orice preț din Transnistria, utilizând toate mijloacele posibile de reîntoarcere în țară. Puterea de inventivitate a țiganilor este cunoscută și funcționează permanent, utilizând prompt orice ocazie cât de neînsemnată, de la lansarea de zvonuri că sunt evacuați de germani și până la procurarea actelor legale de transport.

Evacuarea mașinilor, uneltelor agricole, cerealelor, vitelor etc. din Transnistria în țară cu vagoane izolate sau trenuri întregi, uneori datorită lipsei de control, iar alteori necinstei organelor de control, a fost o împrejurare foarte bine speculată.

În prezent, măsurile de control în trenuri și gări fiind mult mai accentuate, țiganii nu au întârziat să simtă consecințele, iar deosebit să observe că patruzele de jandarmi de la posturi acționează în general numai ziua, iar noaptea se retrag la posturi pentru propria siguranță, din care cauză țiganii au început să se deplaseze pe jos noaptea, spre Nistru, în convoaie mai mici sau mai mari.

În ceea ce privește responsabilitatea prevăzută în decizie pentru conducătorii de grupe de țigani, referitor la prezența lor în localitățile respective, nu s-a prevăzut nici o sancțiune, din care cauză nu poate avea efectul dorit. Există o singură sancțiune pentru orice țigan fugit din localitate sau de la lucru, și anume internarea în lagărele de represalii ce se vor înființa în fiecare județ, dar care nu s-au înființat.

În ceea ce privește Legiunea Golta, s-a improvisat ad-hoc și recent un fost lagăr de evrei de la Golta transformându-se în lagăr de țigani, unde au fost internați până în prezent circa 475 țigani. Acest lagăr are o capacitate maximă de 600 indivizi, dar problema sancționării prin lagăre de represalii nu poate fi considerată rezolvată, pentru că efectivul celor fugiți și prinși de alte inspectorate sau de noi trece de 2000 țigani. Deosebit de aceasta, nimeni nu-i poate hrăni, pentru că nu se hrănesc decât acei ce lucrează în ateliere sau echipe de lucru, la care se adaugă problema pazei acestor lagăre, întrucât nu avem asemenea efective și nici nu puteam ridica de la posturi în situația actuală, ca să păzim lagăre de țigani.

Procedând la analiza tuturor actelor dresate cu ocazia prinderii și transferării țiganilor, am constatat absența oricărui act de identitate asupra aproape totalității țiganilor, din care cauză țiganii își dau verbal orice identitate voiesc, identitate care variază de la legiune la legiune și de la post la post în timpul transferării și plasării.

În cursul cercetărilor, având nevoie de interogarea unora dintre țigani, primiți de Legiunea Golta și prevăzuți în tabelele înaintate odată cu indivizii de la Legiunea Tiraspol, nimeni din cei strigați nu au răspuns la apel, orice sistem s-a întrebuintat. Toți țiganii au fost de acord că pe nimeni dintre ei nu-i cheamă astfel, deși aceste nume au fost date de ei la Legiunea Tiraspol.

Din actele găsite la Legiunea Golta și la Sectorul Wradiewka, în afară de metodele de fugă cunoscute până în prezent am descoperit încă două metode:

1. Un individ, cu acte de identitate sau fără acte de identitate, pentru că nu se specifică acest detaliu important, se prezintă la Serviciul de legătură din București al Guvernământului Transnistriei și cere o autorizație de călătorie dus și întors în Transnistria.

Delegatul Guvernământului Transnistriei eliberează autorizația pentru solicitator, iar acesta are grijă să adauge cu aceeași mașină de scris sau cu alta asemănătoare și alte persoane indicate numeric. În cazul când autorizația formular este completată cu scris de mână, se adaugă la fel și alte persoane numerice. O analiză grafologică ar putea stabili dacă personalul subaltern de la Serviciul de legătură din București este sau nu străin de aceste adăugiri.

Anexăm patru exemplare originale cu nr. 16.456, nr. 15.807, nr. 16.561 și unul cu numărul rupt, toate eliberate în luna septembrie 1943 și vizate în stația C.F.R. Cameni-Most, județul Golta, la 1 noiembrie 1943 pentru plecare, fiindcă stația C.F.R. Birzula le-a vizat la 28 octombrie 1943, probabil la sosire.

Ceea ce este interesant de remarcat, este autorizația nr. 15.807 din 18 septembrie 1943, care poartă chiar viza de 4 noiembrie 1943 a unui subofițer de la Poliția Golta, care nu a observat nimic suspect la această autorizație, deși are ștersături și adăugiri. Este cert că numitul a obținut bilete de tren de la stația Cameni-Most pe numărul persoanelor la 1 noiembrie 1943 și apoi s-a prezentat la Poliția Golta și cu viza ei a obținut încă un număr de bilete de tren pentru același număr de persoane, dublând numărul celor fugiți.

2. Postul de jandarmi Românești din Județul Dolj eliberează adeverință individuală țăganilor Căspaci Ioan, Rădulescu Ioan și Ciurar Trifu pentru a merge în județul Golta cu haine pentru neamurile lor.

Deosebit, eliberează și o adeverință colectivă acelorași persoane, la aceeași dată, 25 octombrie 1943, plus țăganul Rădulescu Trifu. Este posibil ca și acesta să fi avut o adeverință individuală, dar a pierdut-o sau nu i-a găsit-o nimeni. Cu acest sistem, de care șeful postului nu și-a dat seama, au plecat desigur înapoi și alți patru țigani, unii călătorind cu adeverința colectivă și alții cu adeverințele individuale. Anexăm și aceste patru adeverințe eliberate la 25 octombrie 1943 de Postul Românești-Dolj.

Față de cele mai sus raportate am luat pe loc măsura de a se elibera fiecăruia țăgan major un act de identitate, în care să se indice numele și prenumele declarat de individ, comuna unde are domiciliul stabil, semnalmentele în lipsă de fotografie și numărul copiilor minori respectivi. Pe baza acestor acte de identitate controlul țăganilor în afara comunei de reședință va fi posibil, iar în cazul când le vor distruge sau nu le vor avea asupra lor vor fi tratați ca suspecti la Siguranța Statului.

Însă, problema ȝiganilor din raza Inspectoratului Balta și în special din raza Legiunii Golta, depășind posibilitățile noastre de rezolvare, facem propunerile de mai jos:

- Repartizarea ȝiganilor să se facă în toate județele, pentru a se asigura plasarea lor la lucru și controlul lor pe teren.

- Plasarea lor să se facă în cele mai depărtate județe, față de Nistru, și în comune depărtate de căile de comunicație importante, în special cale ferată.

- Preturile și prefecturile să le dea efectiv de lucru, locuințe și îmbrăcăminte cât de sumară, pentru a-i lega cât de puțin ca existență zilnică de domiciliul fixat.

- Serviciul de legătură din București al Guvernământului să elibereze autorizații de călătorie în Transnistria pe bază de aviz al organului polițienesc de origine și nr. Biroului Populației, ambele prevăzute precis în autorizația de călătorie, pentru fiecare persoană trecută nominal. De asemenea, să indice localitatea unde merge, indicația Transnistria fiind fără posibilitate de control.

- Lagărele de represalii nu sunt recomandabile, cerând pază și hrană fără muncă, pentru că nu numai nu s-au procurat mașini și scule când erau, dar cu atât mai mult nu se vor putea procura în condițiile actuale.

Deosebit, asemenea lagăre de represalii vor funcționa în condiții de igienă atât de reduse încât nu va fi un pericol pentru ȝigani, ci în primul rând un pericol public de tifos exantematic pentru populația și organele de pază.

Fără rezolvarea condițiilor de existență, afluirea lor individuală sau în corpore nu va putea fi oprită, iar prinderea fugarilor în raza inspectoratului sau mai departe către țară nu va putea fi oprită, orice măsuri polițienești s-ar lua, chiar dacă tot efectivul inspectoratului s-ar ocupa numai cu această misiune.

Vă rugăm să binevoiți a ordona.

Inspector Jandarmi Balta
Iulian Popovici

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol.II, f.211-216)

[1] Ancheta a fost declanșată la solicitarea col. Popovici de la Inspectoratul Jandarmi Balta, Transnistria (cf. *Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. II, f.224*)

348

Legiunea Jandarmi Turda
Nr. 1293/1943 decembrie 22

**Către Inspectoratul General al Jandarmeriei
Serviciul Ordinii Publice**

La ordinul dv. no. 47.305/1943, privitor la ȝiganii veniți din teritoriul cedat Ungariei și stabiliți cu domiciliul pe raza acestei Legiuni, am onoare a vă raporta următoarele:

1. Prin verificarea făcută de noi, prin organele în subordine, se constată că pe raza acestei Legiuni se află în prezent un număr de 451 țigani, bărbați, femei și copii refugiați din teritoriul cedat Ungariei.
2. Majoritatea acestora sunt fugari din armata maghiară și nesupuși la concentrare etc.
3. Toți aceștia trăiesc practicând meseria de ciurari, fierari etc și o mică parte lucrează ca angajați la diferiți proprietari agricoli. S-a dovedit că sub aceste ocupații, de suprafață, o altă parte din ei se dedau la furturi, spargerii, înșelăciuni etc.
4. Prezența acestor țigani pe teritoriul județului constituie un permanent pericol pentru avutul locuitorilor, din cauza apucăturilor dubioase de care sunt stăpâniți. Prezența lor în această regiune de graniță mai face ca organele polițienești să aibă supravegherea îndreptată asupra lor, lăsând ca suspectii și infractorii localnici să fie mai puțin supravegheați.
5. Pentru aceste motive, propunem ca toți țiganii veniți din teritoriul cedat Ungariei, indiferent de situația militară în care se află, dezertori, nesupuși (din armata maghiară), mobilizabili sau nemobilizabili, să fie evacuați în Transnistria, motivând această propunere și cu aceea că aceste elemente nu sunt legate cu nimic de localitățile în care domiciliază în prezent și ca atare evacuarea lor nu le-ar produce nici un fel de prejudiciu material.

Comandantul Legiunii Jand. Cluj-Turda
Lt. colonel Craioveanu Gheorghe

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. II, f.284)

349

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Direcțiunea Siguranței și Ord. Publice
Serviciul Ordinii Publice
Nr. 48.960/1943 decembrie 26

Către Inspectoratul Jandarmi Balta

La raportul dvs. no. 4748 din 9 decembrie 1943, prin care ați semnalat situația țiganilor fugiți din Transnistria, cu onoare vi se face cunoscut că domnul general, inspector general al jandarmeriei, pe nota acestei direcțiuni a pus următorul ordin în rezoluție:

„Măsurile preconizate de Inspectoratul Balta desigur sunt foarte bune, dar greu de aplicat dacă Guvernământul Transnistria nu se pune de acord cu ordonanța ce dă cu realitatea. Nu cu ordonanțe se soluționează o problemă așa de grea, de a utiliza la muncă, hrăni, îmbrăca și adăposti atâtea mii de țigani.

Inspectoratul Balta, cu prima ocazie, va lua înțelegere cu subinspectoratul general jandarmi Odessa, de a se face o singură ordonanță de Guvernământul Transnistria, însă în real, nu cu formule de birou și cu prescripții ce se vor in-

dica de subinspectoratul general jandarmi Odessa, Guvernământului Transnistria. Desigur, dacă nu li se dă ce le trebuie, vor fugi.

Trebuie repartizați pe mai multe comune, căci deși sunt o pacoste, dacă nu sunt hrăniți vor fugi și oricâți jandarmi vor pune, nu îi vor putea păzi.

Sunt atâtea recolte în Transnistria; să fie mai larg Guvernământul cu hrănirea lor.

Acei ce nu au unde munci, fiind prea mulți într-o comună și neavând drept la hrană ce să facă?

Asupra autorizațiilor ce se dau, s-a dat ordin că nu e valabilă nici o autorizație eliberată nici de Guvernământul Transnistria, decât cele ale Inspectoratului General al Jandarmeriei (a se vedea ordinele no. 154.593 din 11 ianuarie și 154.728 din 15 ianuarie 1943).

Deci, în viitor, nu intră și nu iese nimeni din Transnistria dacă nu e ordinul Inspectoratului General al Jandarmeriei”.

În consecință, vă rugăm a lua contact cu subinspectoratul general jandarmi Odessa și pune la punct această chestiune, raportând și I.G.J. măsurile luate.

În acest sens s-a dat ordin și subinspect. gl. Odessa.

D. O.

Directorul Siguranței și Ordinii Publice
General C. Tobescu

Șeful Serv. Ordinii Publice
Maior D. Penescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. II, f.206)

350

Inspectoratul Jandarmi Odessa

Buletin informativ

Pe luna decembrie 1943

[...]*

Țigani

Se găsesc plasați pe teritoriul județului Berezovca și Oceacov. În total 4113 țigani.

Sunt profund nemulțumiți din cauza strămutării lor în Transnistria. Toți caută, folosindu-se de toate mijloacele și trucurile, spre a se înapoia în țară.

Nu pot fi întrebuințați la nici un fel de munci, fiind desculți și dezbrăcați.

Situația lor acum cu venirea iernii e mai mult decât deplorabilă.

[...]*

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 84/1943, f.439)

* Fragmentele lipsă nu au legătură cu tema volumului de față.

Inspectoratul General al Jandarmeriei
 Direcțiunea Siguranței și Ord. Publice
 Serviciul Ordinii Publice
 Nr. 50.720/1944 ianuarie 18

**Către Ministerul Afacerilor Interne
 Direcțiunea Ordinii Publice**

La ordinul dvs. nr. 209.769 din 22 noiembrie 1943, cu care ni s-a trimis adresa Comisariatului General al Refugiaților din Transilvania de Nord[1] no. 23.478/1943, cu o copie a raportului preturii plășii Dorna-Câmpulung, prin care se propunea internarea în tabere de muncă sau evacuarea în Transnistria a ȝiganilor fuęiți din Transilvania de Nord.

Am onoare a raporta că din centralizarea rapoartelor legiunilor de jandarmi, rezultă că se ęăesc în prezent un număr de 455 ȝigani fuęiți din Transilvania de Nord și stabiliți în țară, astfel:

– În județul Cluj-Turda.....	451 și
– În județul Arad	4
Total	455

Față de această situație, domnul general inspector general al Jandarmeriei și Ministru Subsecretar de Stat, C.Z. Vasiliu, a hotărât rămânerea lor pe loc.

Se restituie corespondența trimisă de dvs. cu ordinul de mai sus, rugându-vă să binevoiți a lua cunoștință și dispune de urmare.

D.O.

Directorul Siguranței și Ordinii Publice
 General C. Tobescu

Șeful Serv. Ordinii Publice
 Maior D. Penescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. II, f.285)

[1] Organism creat prin Decretul-lege nr. 3.127 ("Monitorul Oficial", nr. 215 din 15 septembrie 1940).

CIFRAT

Nr. 606 telefonic din 15 martie 1944

De la Subinspectoratul Jandarmi Odessa

Administrația militară din Transnistria, cu nr. 332 din 14 martie 1944, transmite următoarea măsură din telegrama cifrată fără nr. domnului profesor M. Antonescu, din 13 martie 1944, pentru măsurile de executat.

Telegrama are următorul conținut:

„Rog a lua măsuri de evacuare a cetățenilor români fără deosebire de origine și de a veghea ca nu cumva unele acte și [...] * față de polonezii și de evreii din Transnistria să ne fie imputate nouă. (Fotografia tuturor celor care nu pot fi trecuți în altă parte și procesul-verbal cu toți cei aflați astăzi semnat de comunitatea locală)”.

Telegrama Președintelui Consiliului de Miniștri s-a sfârșit.

Rugăm modul de executare a evacuării.

Raportăm că avem circa 9916 evrei și 12.083 [țigani].

Separat pe cei de la lagărul Grosulovo, cărora urmează să li se dea destinație specială.

La unii, și în special la țigani, îmbrăcămintea este foarte rea și în starea în care se află nu s-ar putea deplasa prin țară. Este necesar a se forma un tren special. În caz că este neapărat urgență a fi evacuați poate se pot îndruma pe jos în Basarabia.

Col. Iliescu

Trimis: plot. Morcoșanu

Primit: plot. Drăgulănescu, ora 3

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 37/1944, f.310)

* Cuvânt ilizibil

353

România

Ministerul Afacerilor Interne

Direcțiunea Ordinii Publice

Nr. 915/12 aprilie 1944

Către Inspectoratul General al Jandarmeriei

Cu onoare vă trimitem alăturat, în copie, ordinul nr. 305.512/1944 al Președinției Consiliului de Miniștri, rugându-vă să binevoiți a lua măsuri pentru executarea dispozițiilor date de Domnul Mareșal privitor la țăgani de pe moșii.

Ministru Subsecretar de Stat
General de Corp de Armată
C.Z. Vasiliu

Directorul Ordinii Publice
Lt. col. magistrat Al. Mădărjac

[ANEXĂ]

Copie de pe ordinul nr. 305.514/R/1944 al Președinției Consiliului de Miniștri către Ministerul Afacerilor Interne

Referindu-ne la raportul domniei-voastre nr. 230.662/3/IV a.c. avem onoarea a vă aduce la cunoștință că Domnul Mareșal Antonescu vă roagă să binevoiți a dispune să se urmărească executarea de către toți proprietarii de moșii a obligației de a construi locuințe pentru țiganii lucrători pe moșia respectivă.

Acolo unde proprietarii nu-și vor îndeplini această obligație, țiganii să fie ridicați și așezați pe moșiile altor proprietari care și-ar lua angajamentul de a le construi locuințe.

Primiți, vă rugăm, domnule ministru, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Ministru Subsecretar de Stat
Ovidiu Al. Vlădescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 86/1944, f.297)

354

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Direcțiunea Siguranței și Ord. Publice

Ordin circular no. 150.263

Din 19 aprilie 1944

Binevoiți a lua măsuri ca țiganii care vor fi găsiți pe teritoriul dvs., fugiți din Transnistria, să fie opriți pe loc și puși la muncă. Acești țigani nu pot circula în afara județelor în care au fost găsiți.

Comandanții de legiuni le vor fixa comunele în care vor fi instalați.

Luați măsuri de conformare.

D.O.

Directorul Siguranței și Ordinii Publice
General C. Tobescu

Șeful Serv. Ordinii Publice
Maior D. Penescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 86/1944, f.75)

Ordin circular

Nr. 310 din 23 aprilie 1944

Urmare ordinului circular nr. 150.263 din 19 aprilie 1944 al Inspectoratului General al Jandarmeriei, primit direct de legiuni, relativ la oprirea pe loc a țiganilor nomazi, vi se trimite mai jos instrucțiuni de operațiunile care trebuie executate pentru plasarea lor la munci, instrucțiuni care se vor executa împreună de comun acord cu Prefecturile de județ și Camerele de Agricultură cu care se va lua contact în acest scop.

Inspector Jandarmi Galați
Colonel C. Sârbulescu

Instrucțiuni

De executat în vederea [ținerii] pe loc a țiganilor nomazi
și a plasării lor la munci agricole

În conformitate cu ordinul I.G.J. nr. 150.263 din 19 aprilie 1944, țiganii nomazi ce s-au infiltrat din Transnistria pe teritoriul rural vor fi opriți pe loc și puși la munci agricole, interzicându-li-se circulația din sat în sat.

Această măsură a fost luată pentru a opri infiltrarea lor în restul țării și a feri astfel populația de pericolul ce-l prezintă pentru avutul și chiar viața cetățenilor, cât și pentru a înlătura urâtul aspect prezentat fie de marșul unei caravane, fie de umbletul lor prin sate pentru așa-zisa exercitare a meseriilor ce cunosc, printre care cea mai importantă rămâne tot furtul, cât și pentru a întrebuința atâtea brațe care stau în inactivitate tocmai acum când este atâta nevoie de ele.

Pentru executarea ordinului de mai sus în bune condițiuni, inspectoratul apreciază că și populația județelor în care au pătruns și vor fi opriți trebuie ferită și pusă la adăpost de pericolul ce țiganii îl prezintă pentru avutul și viața ei, cât și din punct de vedere sanitar.

Dar pentru a atinge acest scop, nu este suficient a-i opri și pune la muncă și este necesar ca această operațiune să fie executată în astfel de condițiuni ca să satisfacă și cerințele populației, unde sunt opriți, și pe cele de muncă și pe cele de bun trai pentru ei, în limita posibilităților.

În acest scop s-au fixat operațiunile de mai jos care se vor executa de comun acord cu Prefecturile de județ și Camerele Agricole.

1. Oprirea pe loc a țiganilor, interzicându-li-se circulația.
2. Fixarea unui domiciliu provizoriu.
3. Deparazitarea tuturor celor opriți în așa fel ca să nu mai constituie un pericol pentru starea sanitară a populației.
4. Stabilirea moșiilor la care urmează a fi repartizați pentru muncă, cât și a

numărului necesar pentru fiecare proprietar de comun acord cu Prefectura județului și Camera Agricolă.

5. Repartizarea lor pe moșii de acord cu Prefecturile și Camerele Agricole.

6. Stabilirea măsurilor de cazare la moșii în bune condițiuni sanitare.

7. Stabilirea condițiilor de plată și hrană, care să le asigure cel puțin strictul necesar de hrană și îmbrăcăminte, pentru a nu mai fi îmboldiți la furturi.

8. Interzicerea de a circula în satul respectiv fără rost după ghicit etc.

9. Stabilirea unui regim de pedeapsă pentru cei ce s-ar abate de la îndatoririle ce li se impun. (Aplicarea până la 25 lovituri, după gravitatea faptelor ce comit, întrebuințarea armei fără cruțare contra celor ce fug și nu se supun la somațiile legale).

10. Cu aplicarea măsurilor sanitare va fi însărcinat administratorul sau proprietarul moșiei respective, iar fixarea și aplicarea pedepselor se va face de către primar în unire cu postul de jandarmi, în fața tuturor țăganilor de pe teritoriul comunei, adunați în acest scop.

Abaterile pentru care li se vor aplica pedepse sunt:

- Refuzul de a respecta măsurile de igienă.
- Lenea sau lipsa nejustificată de la lucru sau refuzul de a lucra.
- Călcarea interdicției de a circula în satul respectiv sau alte sate.
- Bătaia și cearta între ei.

Executarea operațiunilor de oprirea și punerea la muncă cu respectarea instrucțiunilor de mai sus sperăm că va înlesni mult atingerea scopului urmărit de autoritățile superioare.

P. conformitate

Șeful Serviciului Poliției

Maior [indescifrabil]

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 86/1944, f.217-218)

356

Inspectoratul General al Jandarmeriei

Direcțiunea Siguranței și Ord. Publice

Serviciul Ordinii Publice

Ordin circular no. 150.502

Din 17 mai 1944

Pentru ca măsurile contra țăganilor fugiți din Transnistria să fie eficace și în același timp să se realizeze și scopul urmărit ca și ei să contribuie prin munca lor la efortul general, legiunile vor lua contact cu Prefecturile de județ și Camerele Agricole și de comun acord se vor executa următoarele:

- Toți țăganii fugiți din Transnistria vor fi opriți pe loc și li se interzice circulația.

– Li se fixează un domiciliu provizoriu.
– Toți acești țigani să fie deparazitați pentru a nu prezenta un pericol pentru restul populației.

– Se vor stabili moșiile la care urmează să fie repartizați pentru muncă.

– Să li se stabilească condițiunile de plată, hrană și îmbrăcăminte.

Pentru abaterile săvârșite ca: refuzul de a respecta măsurile de igienă; lenea sau lipsa nejustificată de la lucru, cum și refuzul de a lucra; călcarea interdicției de a circula în comuna respectivă sau alte comune; bătaia și cearta între ei – să li se stabilească un regim de pedeapsă și autoritățile care să le aplice.

D.O.

Directorul Siguranței și Ordinii Publice
General C. Tobescu

Șeful Serv. Ordinii Publice
Maior D. Penescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 86/1944, f.90)

357

Legiunea de Jandarmi Ilfov

Biroul Poliției

Nr. 1534/1944 mai 28

Către Inspectoratul General al Jandarmeriei

Dir. Sig. și Ord. Publice

La ordinul dvs. nr. 35.535/1944 și urmare la raportul legiunii nr. 12.876/1944, referitor la construirea de locuințe pentru țiganii aflați la muncile agricole pe moșiile unor proprietari de pe raza acestei legiuni, am onoare a raporta următoarele:

S-a pus în vedere proprietarilor de moșii: Regală Mănăstirea și Academia Română din com. Chiselet, care au rudari la muncile agricole, să le construiască locuințe. În prezent, toți rudarii locuiesc în bordeie construite de ei în mod primitiv, bordeie care nu corespund cerințelor de cazare, nu sunt încăpătoare, lipsite de aer și fără nici un aspect. Bordeiele sunt construite în regiunea de frontieră, în apropiere de digul de protecție, și locuite în prezent de rudari.

Când încep muncile agricole în mod intens (vara), bordeiele sunt părăsite în cea mai mare parte de către rudari, care improvizează alte adăposturi mult mai simple chiar pe locurile unde muncesc, iar toamna se retrag iarăși la bordeie.

Credem că problema construirii locuințelor, mai ales în timpurile de azi, este foarte grea. Moșia Regală Mănăstirea nu-și ia nici un angajament în această privință, iar moșia Academia Română deși s-a angajat în scris că le va face locuințe, totuși nu a realizat nimic până în prezent.

Comand. Leg. Jand. Ilfov
Colonel Aurelian David

Șeful Biroului Poliției
Maior Gheorghe Vântu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 86/1944, f.292)

PROCES-VERBAL

Astăzi 30 mai anul 1944 la Craiova

Noi, general Ion Petrescu, prefectul județului Dolj, și locot. colonel Ionescu Ilie, comandantul Legiunii Jandarmi Dolj, și Dem.D. Dițescu, directorul Căme-rei Agricole a jud. Dolj, întrunindu-ne în comisiune pentru executarea ordinu-lui nr. 150.502 din 17 mai 1944 al Inspectoratului General al Jandarmeriei, am hotărât următoarele:

1. Se interzice cu desăvârșire circulația în cuprinsul județului Dolj a țiga-nilor (nomazi sau nenomazi) înapoiți din Transnistria.
2. La toți acești țigani li se fixează domiciliu obligatoriu în comunele din județul Dolj de unde au fost evacuați în Transnistria. Cei care nu au fost evacuați din comunele din județul Dolj și se găsesc acum în acest județ, rămân cu domiciliu obligatoriu în comunele unde se găsesc azi, până se va hotărî ulterior. Nici un țigan nu poate părăsi domiciliul obligatoriu decât cu autorizația scrisă dată numai de Legiunea de Jandarmi și care se poate obține la cererea scrisă a postului de jandarmi prin poștă și numai pentru motive bine justificate.
3. Absolut toți țiganii înapoiți din Transnistria, în mod obligatoriu, vor fi deparazitați de organele sanitare de circ., spre a nu mai prezenta un pericol pentru sănătatea populației. Primarii și șefii posturilor de jandarmi respec-tivi vor da concurs neprecupețit organelor sanitare la deparazitarea țiganilor, raportând de executare Legiunii de Jandarmi Dolj până la 15 iunie 1944.
4. În mod obligatoriu, absolut toți acești țigani vor fi puși de primar și șeful de post să muncească la proprietarii și locuitorii agricoli din comună, plătindu-li-se de către proprietarii la care lucrează munca prestată ca și la muncitorii agricoli locali.
5. Să fie împiedicat cu desăvârșire cerșitul prin comună de către țigani și în special de către femeile și copiii lor.

Pentru abaterile săvârșite se vor aplica următoarele măsuri:

1. Pentru refuzul de a respecta măsurile de igienă se vor aplica cu strictețe de medicul de circ., primar și jandarm măsurile și sancțiunile din Legea Sanitară.
2. Lenea, lipsa nejustificată de la lucru și refuzul de a lucra se vor sancționa cu interzicerea cerșitului și luarea posibilităților de a-și procura hrană pe alte căi decât pe calea muncii la care sunt obligați prin procesul-verbal de față. În caz de recidivă să li se aplice vinovaților zece lovituri la spate în fa-ța unei comisii formată din primar, notar, șef de post și medicul de circ., și numai pe baza avizului scris al medicului, că poate suporta loviturile, dresându-se în acest scop un proces-verbal.
- Să fie aduși la cunoștința populației cei care nu voiesc să muncească spre a nu-i hrăni pe sub ascuns.
3. Călcarea interdicției de a nu circula dintr-o comună în alta se va pedep-si cu aceleași măsuri și în același mod ca la punctul 2 de mai sus.

4. Idem bătaia și cearta între țigani, dresându-le în plus de șeful de post și acte de dare în judecată pentru tulburarea liniștei publice.
Drept care am încheiat prezentul proces-verbal în 5 exemplare, din care 3 rămân la Leg. Jand. Dolj, 1 la Prefectură și 1 la Cam. Agr.

Prefectul județului Dolj
General Ion Petrescu

Comandantul Leg. Jandarmi Dolj
Locot. colonel Ionescu Ilie

Directorul Camerei Agricole Dolj
Dem. D. Dițescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 86/1944, f.211)

359

Inspectoratul Jandarmi Galați
Serviciul Poliției
Nr. 952/1944 iunie 2

**Către Inspectoratul General al Jandarmeriei
Direcțiunea Sig. și Ord. Publice**

Am onoare a raporta următoarele:

În luna aprilie 1944, văzându-ne cu teritoriul invadat de țigani nomazi trecuți fraudulos din Transnistria, cu raportul nr. 223 din 18 aprilie 1944 telefonic am raportat dvs. acest caz, iar ca urmare am primit ordinul nr. 150.263 din 19 aprilie 1944, ca toți țiganii să fie opriți pe loc și repartizați pentru munci agricole la proprietari, ordin la executarea căruia s-a pășit imediat, însă întâmpinăm mari greutăți cu plasarea lor din următoarele cauze:

1. Majoritatea țăganilor nu sunt apti pentru muncă, fiind copii sau bătrâni neputincioși, așa că nu se pot plasa. Legiunea R[âmnicul] Sărat raportează că din 60 inși numai 19 sunt capabili de muncă.

2. Proprietarii nu sunt mulțumiți nici cu cei apti de muncă, pentru că pe lângă că nu sunt pricepuți, arată și rea voință, iar unii se dedau chiar la furturi de păsări, obiecte de îmbrăcăminte etc, din care cauză îi concediază.

Cum de noi sunt ținuti pe loc în afara satelor, interzicându-le circulația, iar proprietarii îi concediază, nu pot să-și câștige cele necesare traiului, astfel că sunt expuși să moară de foame.

Față de cele arătate mai sus, cu onoare vă rugăm să binevoiți a expune situația celor în drept spre a se lua măsurile necesare pentru remedierea acestei situații (care dacă se prelungește poate deveni un pericol permanent pentru ordinea și siguranța publică), creându-se lagăre de muncă pentru cei apti de muncă și a unor colonii pentru cei inapți.

Totodată raportăm că unii dintre ei au căruțe cu cai pe care credem că le-au luat de la colhozuri din Transnistria la plecare, căci ei nu aveau cai și căruțe proprietate, deci sunt din patrimoniul statului.

Vă rugăm să binevoiți a ordona dacă acești cai rămân mai departe în posesia lor sau se dau în custodie și se înregistrează în patrimoniul statului.

Inspector Jandarmi Galați
Colonel C. Sârbulescu

[Documentul conține următoarea rezoluție: „Inspectoratul General al Jandarmeriei nu poate cere guvernului hrană pentru leneși. Cine vrea să muncească va trăi; cine nu, să fi rămas în Transnistria, unde îi ține Administrația”]

(*Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 86/1944, f.96*)

360

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Direcțiunea Siguranței și Ord. Publice
Serviciul Ordinii Publice

Notă
7.VI.1944

Ministerul Afacerilor Interne, cu no. 915/1944, trimite în copie ordinul no. 305.514/1944 al Președinției Consiliului de Miniștri, ordonând a se urmări executarea de către toți proprietarii de moșii a obligației de a construi locuințe pentru țiganii lucrători pe moșia respectivă.

Acolo unde proprietarii nu-și vor îndeplini această obligație, țiganii să fie ridicați și așezați pe moșiile altor proprietari, care se vor obliga că le vor construi locuințe. Din centralizările datelor primite de la legiuni rezultă:

- Ferma „Ocolna”-Romanati nu a construit locuințe pentru țiganii de pe moșia sa; țiganii locuiesc în bordeie.
- Mihail Slăvescu din comuna Slăvești-Teleorman are 46 țigani angajați cu contract. Nu le-a construit locuințe din cauza lipsei de material și mese-riși. Sunt angajați numai pe timpul sezonului de muncă.
- Inginer A. Stănescu, proprietar în comuna Lăceni-Teleorman, se obligă să construiască locuințe pentru țiganii pe care îi are pe moșia sa, deși sunt angajați numai temporar.
- Nicolae Capră, proprietar în comuna Vișoara-Teleorman, declară că în curând va începe construcția locuințelor.
- Victor Antonescu, proprietar în comuna Vitănești-Teleorman, nu a construit locuințe pentru țigani, motivând că sunt angajați cu ziua.
- Moșia Regală Mănăstirea-Ilfov nu a construit până în prezent locuințe pentru țiganii angajați și nu-și ia nici un angajament în această privință.
- Moșia Academiei Române din comuna Kiselet-Ilfov, deși și-a luat angajament scris că va construi locuințe, nu a realizat nimic până în prezent.
- Administrația Domeniilor Coroanei Segarcea și Sadova-Dolj și-a luat angajamentul ca până în toamna anului 1944 va construi locuințe conforta-

bile pentru țiganii ce-i are angajați la munci. Întreg materialul pentru construcții este depozitat pe teren și va începe imediat lucrul.

Ministerul Afacerilor Interne ordonă a se lua măsuri pentru executarea dispozițiilor domnului mareșal privitor la țăganii aflați pe moșii.

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 86/1944, f.289)

361

Marele Stat Major
Secția I. Biroul 7 C
Nr. 417.937 din 13 august 1944

Secret
Foarte urgent

Către Inspectoratul General al Jandarmeriei. Statul Major

Am onoarea a vă face cunoscut:

Din ordinul Președinției Consiliului de Miniștri, în anul 1942 toți *țiganii nomazi*, fără excepție, și o parte din cei stabili au fost evacuați în Transnistria.

Executarea evacuării a fost în sarcina Inspectoratului General al Jandarmeriei și a organelor polițienești.

Ca urmare, prin ordinele nr. 101.290 din 30 octombrie 1942 și nr. 953.844 din 12 martie 1943, Marele Stat Major Secția I a dispus:

1. Ștergerea din controalele unităților a tuturor țăganilor nomazi.
2. Ștergerea din controalele unităților a tuturor țăganilor nenomazi mobilizabili, evacuați în Transnistria, care vor renunța să se mai înapoieze în țară.

În urma evacuării Transnistriei, o parte din țăganii nomazi sau nenomazi s-au înapoiat în țară la domiciliile lor de origine. Pentru a se putea hotărî situația militară a acestor țigani, mulți din ei mobilizabili și care au fost mobilizați și în anul 1941, vă rugăm să binevoiți a ne comunica:

- Numărul aproximativ al țăganilor care s-au înapoiat în țară[1].
- Care este regimul ce se va aplica acestei categorii de cetățeni.

Avizul dvs. asupra oportunității reînscrierii lor în controalele armatei și modul cum vor putea fi recuperați de unități.

D.O.
Șeful Secției I
Colonel Gh. Zamfirescu

Șeful Bir. 7 C.V.
Maior Iordăchescu Nicolae

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 86/1944, f.279)

[1] Există în acest dosar mai multe tabele nominale cu țăganii nomazi reveniți din Transnistria și stabiliți în mediul rural. Dorel Bancoș, în cartea sa *Social și național în politica guvernului Ion Antonescu*, București, Edit. Eminescu, 2000, p.235-236, cuantifică numărul lor pentru începutul lunii august 1944, ajungând la un total de 6431 de țigani, din care 1446 bărbați, 1489 femei și 3496 copii, cei mai mulți aflându-se în circumscripțiile Legiunilor de Jandarmi Chișinău și Craiova.

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Direcțiunea Siguranței și Ordinii Publice
Serviciul Ordinii Publice

17 aug. 1944

Notă

Ministerul Afacerilor Interne, cu ordinul no. 9518/1944, trimite Inspectoratului General al Jandarmeriei raportul no. 5589/1944 al Prefecturii județului Rm. Sărat, privind ȡiganii nomazi reîntorși din Transnistria și aflați pe teritoriul aceluia județ, *ordonând a raporta numărul total al ȡiganilor reveniți din Transnistria, unde sunt și cu ce se ocupă.*

Situația s-a cerut de I.G.J. prin ordinul circular no. 152.458 din 14 iulie 1944 la legiuni, iar rezultatul s-a înaintat Ministerului Afacerilor Interne cu raportul no. 153.718 din 13 august 1944. Ministerul Afacerilor Interne, cu ordinul no. 14.177 din 12 august 1944, trimite un tabel numeric de ȡiganii reîntorși în țară și care a fost înaintat de Direcțiunea Generală a Poliției, pentru a dispune.

Întrucât lucrarea întocmită de noi s-a înaintat Ministerului Afacerilor Interne, opinăm a se înapoia și cea a Direcțiunii Generale a Poliției, centralizarea urmând a se face de către Ministerul Afacerilor Interne.

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 86/1944, f. 276)

Domnule General Inspector,

Subsemnații, Petrea Molotac și Iancu Molotac, actualmente cu domiciliul în comuna Jaliște, județul Putna, respectuos vă aducem la cunoștința următoarele:

În anul 1942 am fost colonizați ca ȡigani nomazi în Ucraina – Transnistria pe Bug – de la domiciliul nostru unde ne aflam în acel moment – comuna Dolhasca, județul Baia. Am stat în Ucraina – Transnistria pe Bug – până în primăvara anului curent, 1944, când odată cu retragerea trupelor noastre am primit ordin să ne retragem înaintea trupelor, fiecare pe răspunderea noastră.

În prezent, suntem stabiliți cu domiciliul în comuna ătată mai sus, de unde nu ni se dă voie pentru a merge și în alte comune sau județe pentru a exercita profesia noastră de meseriași, spre a câștiga existența de întreținere a familiilor noastre care numără câte 5 și 7 membri, având și doi copii militari, din care unul activ și unul mobilizat, întrucât noi am avut domiciliul stabil fiind înscriși în registrele stării civile ale primăriei și nu am fost cu domiciliul flotant ca adevărații ȡigani nomazi, având și livrete de satisfacere serv. militar.

Respectuos vă rugăm să binevoiți a ne aproba și autoriza ca să exercităm meseria noastră de fierari, pieptănari și muzicanți și în alte comune și județe,

spre a putea câștiga cât de puțin, să ne întreținem existența noastră și a copiilor și să ne îmbrăcăm, contrar suntem muritori de foame și cerșetori prin ușile oamenilor.

Să trăiți d-le general

Petrea Motolac, Iancu Motolac

19 august 1944

Domniei Sale, Domnului General Inspector al Inspectoratului General de Jandarmi București

[Rezoluție: „Să nu se dea ordinul restrictiv”. Semnat indescifrabil]

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 86/1944, f. 280)

364

Notă

6 sept. 1944

Țigani nomazi au fost trimiși toți în Transnistria.

Prin ordinul no. 99.235/1943 al Marelui Stat Major, Secția I, s-a dispus ca toți țigani aflați evacuați în Transnistria să fie șterși din controalele armatei.

Cei care s-au reîntors clandestin în țară au fost opriți pe locurile unde au fost identificați și plasați la munci. Tabere de muncă pentru țigani n-au existat.

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 86/1944, f.282)

365

Inspectoratul General al Jandarmeriei
Direcțiunea Siguranței și Ord. Publice
Serviciul Ordinii Publice

Ordin circular no. 154.594

Din 16 septembrie 1944

În conformitate cu ordinul no. 15.132 din 13 septembrie 1944 al Ministerului Afacerilor Interne, Subsecretariatul de Stat pentru Poliție:

Binevoîți a cunoaște că țigani nomazi reîntorși din Transnistria urmează să fie lăsați la ocupațiile lor, îndrumându-i la diferite munci[1].

Luați măsuri de conformare.

Directorul Siguranței și Ordinii Publice
Lt. colonel S. Teodorescu

Șeful Serv. Ordinii Publice
Maior D. Penescu

(Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 86/1944, f.287)

[1] Între timp a avut loc actul de la 23 august 1944, ce a dus la căderea guvernului prezidat de mareșalul I. Antonescu și ieșirea României din războiul contra Uniunii Sovietice. La 12 septembrie se semnase deja Convenția de armistițiu cu Puterile Aliate.

ANEXE

Calvarul din Transnistria. Interviu

„Dacă nu am murit până acum, nici de acum încolo”

Interviu realizat cu Ioan Marin, București, iunie 2001

Cum vă numiți, când și unde v-ați născut, și dacă puteți să ne vorbiți despre părinții dumneavoastră, despre copilărie, avatarurile vieții...

Mă numesc Marin Ioan, familia Marin, tatăl Gheorghe a decedat de când eram copil, de nici 3 ani împliniți. Din câte mi s-a povestit și mie (de către mama, care și ea a decedat în 1971), pentru că personal nu eram în virtutea posibilităților să îmi dau seama că tata a decedat, el a fost omorât de către jandarmi...

Ce s-a întâmplat?

N-aș putea să vă spun ceva concret. Țiganii noștri plecau din sat în sat, au fost țigani nomazi sau seminomazi, nu-mi pot să-mi dau seama. Aveau ca punct de reședință Alexandria, în perioada aceea, județul Teleorman, dar meseria era, cum să vă spun, de a pleca pentru posibilitatea de a câștiga existența vieții.

Într-o localitate în apropierea Bucureștiului, Tămădăul Mare – după câte mi s-a spus –, s-au stabilit pentru iernat. În primăvară urma să plecăm cu cele 3-4 căruțe cu care eram, căruțe cu coviltir, cu care umblam din comună în comună. Aveam 2 ani și 7 luni când s-a întâmplat cu tatăl meu așa ceva, moartea lui. Un jandarm – un plutonier major – care avea invidie pe el ...

De ce?

De ce? Probabil că îi tot cerea fel și fel de lucruri. Și atunci, ca și acum, exista corupție, care se moștenește de ani de zile. În această comună, jandarmul respectiv cerându-i nu știu ce, a început să-i poarte pică; și s-a întâmplat un furt, o spargere de case din câte am fost informat, nu se știe de cine, și atunci jandarmul l-a acuzat pe tata, l-a arestat, și ca să recunoască l-a bătut de așa manieră – legat și de mâini și de picioare – până l-a scos de dimineață mort afară. Apoi, jandarmul l-a dus la spitalul din Gurbănești, la circa 30-40 de kilometri de comuna Tămădăul Mare, ca să i se facă autopsia și formalitățile medicale în așa fel încât jandarmul să scape de vreo pedeapsă. Erau și pe atunci legi, nu aveai voie ca să omori la voia întâmplării. Și a făcut niște formalități de așa manieră încât să fie dreptatea de partea lui. Ei, un țigan a murit, dă-l ..., cum înjurau ei atunci, așa cu a măsi ..., cum s-ar spune. A murit un țigan și atâta tot. Și uite așa am rămas eu fără tată. Am fost crescut când pe lângă neamurile tatei, când pe lângă cele ale mamei, pentru că ea s-a recăsătorit după vreo doi ani, fiind tânără.

Câți ani aveau părinții?

Tatăl meu era mai mare, pentru că la noi țiganii își cumpărau soțiile. Da, sigur că da, era o lege moștenită din moși-strămoși; și mama a fost cumpărată de către familia tatălui meu. De fapt, de către tata, că acesta era mai

mare cu vreo 10-11 ani decât mama. Din câte mi s-a povestit și mie, mama avea vreo 15-16 anișori, în perioada aceea. Că la țigani erau vârste și mai mici, 13 și 14 ani când se măritau, când se vindeau pe aur.

Cum adică ... ?

Da, sigur. Se cumpărau pe aur măsurat cu un pahar, care se numea pe atunci „pahtan”; de fapt, se umplea paharul cu bani, cu monede de aur, galbeni; mai mici erau napoleonii, sau de exemplu era de 10 lei monedă de aur, era de 20 de lei monedă de aur, era napoleon, așa cum am zis, folii de aur (noi le spunem bani franțuzești), bani rusești de aur și galbeni mari, tahtale, mamuntele, și așa mai departe. Deci, țiganii aveau diverse forme de monede.

De unde cumpărau aurul?

De la diverse persoane; și de la popi, că popii ăștia dețineau mult aur, și de la țărani mai bogați, cum ar fi de exemplu: cei care aveau nevoie de bani, se duceau la țigani și schimbau aurul. Țiganii cumpărau de aici una-două piese de aur, de acolo altele, și cu timpul averea lor era adunată.

Toți țiganii procedau la fel? Cine avea mai mult aur?

Păi căldărarii. Aceia cu plete mari, care făceau căldări, că ei aveau venituri mai mari. De ce? Pentru că la vremea aceea erau prea puține fabrici care să facă cratițe, oale, diverse vase din metale. Ei..., atunci se lucra tingiri în care se gătea, din aramă, se lucra căldări din aramă, de diverse mărimi, iar țiganii vindeau pe un preț destul de convenabil lor. Iar munca lor nu era deloc ușoară: lucrau la o găleată cu scule rudimentare, cu ciocan și cu nicovală de aceea înțepată în pământ, bătând ciocan lângă ciocan, bătaie lângă bătaie, bătaie lângă bătaie; metalul acela oricât ar fi el de moale, oricât ar fi el de maleabil, oricât ar fi el de încălzit, dar necesită și timp, și pricepere. Deci, ei făceau căldări, tingiri și tăvi de aramă, și câte și mai câte unelte, pentru folosința țăranilor. Iar țăranii, mai ales cei bogați, aveau nevoie de ele. De aceea, căldărarii câștigau cel mai mult. Acum, la ora actuală, nu mai sunt pletosi, s-au emancipat, s-au modernizat și ei, și-au tăiat părul...

Când și-au tăiat părul?

Păi..., din vremea lui Ceaușescu. Pe vremea lui Gheorghiu-Dej mai existau încă, însă după 1965, când a venit Ceaușescu, i-a cam obligat. Și de multe ori, o perioadă de timp poate că nici nu mai ieșeau din cort, dar n-aveau încotro, între timp au văzut și ei că nu mai au viață de trăit dacă nu se tund, au început să se tundă. Ei..., dacă vă duceți astăzi în unele localități din țară unde sunt adunați și gospodăriți, v-ați minuna de bogăția lor. Să vă dau un exemplu: în Buzescu, comuna Buzescu, județul Teleorman, știți ce case au, cu turle, palate, castele ziceți că sunt. A înflorit comuna Buzescu. Dacă merge cineva și filmează acolo, e mai frumos, aproape ca un ..., da, un Texas în miniatură. O altă localitate e Sintești, lângă comuna Vida, și acolo o localitate unde-s foarte mulți din aceștia, tot așa au niște case..., cu telefon în fiecare cameră, în fiecare casă. Dar corturile sunt lângă ele, acolo e un fel de atelier al lor, de corturi nu se debarasează, sunt amplasate undeva, unde și la ora actuală mai lucrează sub ele. Își mai practică meseria lor.

Ce meserii au mai fost practicate de țigani?

Majoritatea se deosebeau prin meseriile ce le făceau: căldărari, bidinari etc. Bidinarii tot cu cortul umblau, erau pletosi și făceau bidinele. Ce sunt astea?

Un fel de pensule mari cu care țărani văruiau casele. Făceau un fel de pensule mari, bidinea, așa se cheamă scula aceea, care și astăzi se folosește la zugrăvit, pentru spoit. Vă imaginați. Erau făcute din păr de porc sau alte materiale ca părul; exista un fel de plantă care producea fire, din care și la ora actuală se face funibinia. Dar noi îi spuneam „șukarni”[frumoasa]. Nu știu ce înseamnă, adică de unde provine această denumire, șukarni. Adunau părul și cu smoală, și cu diverse cârpe îi dădeau o formă frumoasă, îi puneau mâner și-l vindeau. Nu numai asta făceau, mai făceau și „tendece”, din acelea de tras lână, de depănat. Într-o scândurică băteau niște cui ascuțite, de așa manieră, unul lângă altul, unde se depăna, se destrăma lână.

În afară de aceștia mai existau spoitori, lăutari, fierari etc. Aceștia din urmă lucrau foarte rudimentar. Stăteau grecește, aveau nicovala în față, în dreapta, la o distanță mai mare cuznița unde, cu foale, făcute din burduf de capră sau de oaie, suflau și încălzeau fierul cu cărbuni. Făceau cărbuni din lemn de prun, separat, undeva la o distanță de 20-30 metri de ei, de împrejurimea în care lucrau, și după aceea, după ce ardeau lemnul respectiv din prun sau din esență de lemn mai tare, după ce ardeau lemnul, îl stingeau cu apă și se forma cărbune. Și așa lucrau bărzi, topoare, cuțite, scule de tâmplărie, burghie, și așa mai departe. Țștia erau fierarii. Și multe alte tesle pentru tâmplari, scule pentru tâmplărie, pentru dulgherie. Ei le făceau. Lăutarii erau breasla de țigani de elită. Li se spunea chiar țigani de mătase. Pentru ca ei să meargă undeva să cânte, trebuia să aibă o cămașă mai curată, un pantalon, o încălțăminte mai acătări; erau deosebiți, erau la costum. Păi să vă dau câteva nume de țigani lăutari de breaslă, care au moștenit meseria unul de la altul, din tată în fiu, cum se zice: Buică, Ciolacu, apoi și alții, bineînțeles, pe care nu-ți am în minte, apoi Gligoraș Dinicu, care a fost maestru, regele lăutarilor, pentru vremea aceea. Lăutari ca Gore, ca Morcov, ca Fănică Luca, care a fost în ultima vreme și profesor de nai la liceul de muzică numărul 1 din strada Principatelor Unite din București. Nu mai spun, mulți și mulți alți muzicanți de elită. Aceștia, așa cum a fost și acela de zavaidoc; ăștia cântau la marile restaurante și la marile spectacole boierești, trebuia să fie îmbrăcați aproape la frac. Vreau să spun că nu în vremurile îndepărtate trebuiau să fie îmbrăcați la frac, dar oricum erau îmbrăcați mai deosebit. Aceștia erau țiganii de elită, țiganii mai emancipați, puțini față de restul, de cei nomazi mă refer. Mai erau și țigani de vatră, așa-zișii vătrași. Țiganii de vatră erau aceia care nu se îndepărtau, care nu erau – cum să vă spun – nomazi, nu plecau din sat în sat prin țară, să-și câștige existența. Li se spunea vătrași pentru că erau localnici, ei nu se îndepărtau. Munceau cu palmele, palmași, pe la acei țărani care aveau pământuri, trebuia să meargă la prășit, erau paznici de vite, de porci – cum erau în Ardeal ciurdașii, oameni din ciurdă, care plecau cu vacile la păscut. Așa era și se obișnuise și în partea asta a țării, în partea Munteniei.

Familia dumneavoastră călătorea numai aici, prin zona Bucureștiului?

Nu! Și prin Dobrogea umblau cu căruțele. Am dus o viață de nomad până în 1930-1931. Dar să revin la meseriile țiganilor. Noi, de exemplu, suntem zlăutari, cei care făceau obiecte din argint, din alpaca, din metale neferoase, relativ prețioase. Numai noi făceam asta. Bătrânii făceau și policandre, cande-

labre din acelea, câni care se pun în mijlocul bisericilor, nu știu dacă ați fost în biserică ortodoxă vreodată.

Am fost.

Polican drul acela, pe vremuri era lucrat de țiganii noștri. Unii dintre ei erau renumiți în meserie. Era Bătu, străbunicul meu, ba nu, tata lui tata, bunicul meu, și străbunicul meu, Huhturoi se numea, băiatul lui (care se numea Moș Ion, Moș Ion Cucină, dar nu pentru că era bătrân, ci ca să fie deosebit de un alt Ion), erau cei mai renumiți meseriași; și mai era încă unul, Moș Ilie, erau doi renumiți, și Brăileanu, da, îmi aduc aminte, Moș Brăileanu – care erau cei mai renumiți alămari de decoruri de candelabre, de polican dre. Er au confecționate de către romii noștri într-o tehnică foarte rudimentară, dar extraordinar de frumos. Nu știu dacă ați putut să faceți deosebirea dintre un lucru făcut de mână și cel făcut de fabrică? Lucrul făcut de mână, după părerea mea, este un fel de artă. Ei, țiganii noștri erau un fel de artiști în ale decorurilor bisericesti, în decorarea candelabrelor etc.

Și cam cât se putea câștiga din asta?

Ei, se câștiga grozav. Se plătea bine, iar în plus mai turnau clopote, talănci pentru oi, râșnițe de cafea, lucruri mai mărunte, inele, cercei, cruciulițe, brățări sau mici candelabre decorative de cameră, pentru cei care erau mai bogați și credeau în frumusețea acestei arte. Nu știu dacă ați avut ocazia să vedeți la vreo expoziție cumva. Și multe alte lucruri frumoase lucrau. Pe urmă, au mai început țiganii noștri să facă un fel de cărămizi, în forme din acelea din lemn, pe care le umpleau cu pământ, le apăsau, le trăgeau pe o scândură, le puneau la uscat, pe urmă le ticluiau, le făceau cum să vă spun, în formă piramidală, pentru dat foc, pentru ars, ca să devină cărămidă de construit. După aceea au început să fie zidari, să construiască case, la țară mai ales. Deci vreau să vă spun un singur lucru, romii noștri, deși li se spune că au fost hoți, că furau și că trăiau numai din furțișaguri, nu acesta e purul adevăr. Dacă vreți să cunoașteți o istorie reală, fapt pentru care eu m-am interesat – eram flămând de a ști, să cunosc viața din trecut –, trebuie s-o faceți din auzite, căci istoria nu s-a făcut de la începuturi scrisă, istoria a fost povestită. Nu toate popoarele au știut carte. Cum eram noi, noi poporul rom, din câte sunt informat și din câte sunt și asigurat de către bătrânii noștri, că știu că pe vremuri erau țigani buni povestitori. Așa de exemplu, cum au unii darul povestirii, au o ținere de minte, aproape că văd cu ochii ceea ce povestesc și ceea ce își aduc aminte din trecutul mai apropiat sau mai îndepărtat. Exact așa revin și spun acuma, romii noștri nu au năvălit în țara asta, nu au intrat în țara asta cu război sau ca năvălitori, sau ca urgisitori, să urgisească anumite ținuturi sau provincii dintr-o țară oarecare, sau mai ales cum a fost România. Nu. Romii noștri, dacă vreți să știți, se trag din sud-estul Indiei. e o regiune care se chema – nu știu dacă pronunț perfect, că eu n-am învățat decât trei clase primare în orașul Alexandria, dar mi-a plăcut să știu – Pandjar, cam așa ceva, că nu știu dacă pronunț bine ținutul asta din India.

Ce au povestit bătrânii din neamurile dumneavoastră, cum a fost înainte de a vă naște dumneavoastră?

Oo! Că multe mi-au mai povestit bătrânii. După eliberarea romilor în vremea lui Alexandru I. Cuza și Mihail Kogălniceanu, s-au dat legi care să interzică

boierilor să mai dețină robi, la discreția lor. Când s-a dat această libertate, imaginați-vă ce exod a putut să fie. Oameni înapoiați, oameni ținuți în întuneric și ca viață, și ca gândire, și ca lumină, și ca ce vreți și ce nu vreți. Când s-au văzut în libertate, ce s-a putut întâmpla? A luat-o fiecare cu familiile lor, cu copiii lor în brațe, cu copiii lor alături, care încotro a văzut cu ochii. Unii au convenit cu boierii respectivi, au stat tot pe moșile respective, dar nu ținuti în ghetouri, în ghilotine, în lagăre. Am să vă dau exemplul strămoșilor mei, despre care am aflat câte ceva. Aceștia, bunicii și străbunicii mei, au fost în zona Tufeni, comuna – asta e și la ora actuală, prin județul Teleorman, către Oltenia. La Tufeni, nu știu dacă nu era moșia lui Negru Ponte – că Negru Ponte ăsta a fost mare moșier, un mare latifundier, deținător de moșii mai în toate zonele țării, și în Moldova, și în părțile Ardealului, și în Regat, adică respectiv în Muntenia și în Dobrogea, mai peste tot avea. Îmi povesteau bătrânii mei ce le povesteau bunicii lor. Cam cum spuneau ei țigănește, în limba romani, „phrala’len, haj te dikas karing las la”, și aveau câte un bătrân sfetnic cu care se sfătuiau. Și s-au adunat câțiva frați și spuneau „phrala’len, haj te dikas karing las la”, „hai să vedem, să stăm de vorbă, să vedem încotro luăm fiecare”. Și stând ei de vorbă acolo, au hotărât să rămână pe moșie, că ar fi venit boierul, sau trimisul boierului, și ar fi vorbit cu ei: „Băi fraților, sunteți liberi, puteți să o luați care încotro vreți. Dar uite ce vă sfătuiesc eu, dacă vreți, puteți să rămâneți mai departe, dacă vreți să trăiți, sau sunteți obișnuiți să trăiți cu mine aici în zona asta, și vă dau ca proprietate terenul din pădurea cutare, în apropierea localității, și vă tăiați pomi acolo, e a voastră. Să vă împărțiți terenul, să vă faceți bordeie, să vă faceți convergi, sau diverse forme de case în care să locuiți, din lemn, din ce vreți voi, cum vreți. Vă ajut și cu scule, și cu ce vreți. Dacă vreți și rămâneți aici, facem un act”. Fiecare cu vâtaful lui, fiecare vâtaf își aduna oamenii, cu răboaie etc. Aceste răboaie ce erau? Niște bețe, bețe în care fiecare băț reprezenta o familie, fiecare răboj era mai mare, cu alte bețe mai mici, care reprezenta șeful familiei respective, cu membrii respectivi. Acel răboj îl ținea vâtaful, un fel de registru rudimentar hieroglific, cam așa gândesc eu, nu știu dacă e chiar așa. Și așa s-au hotărât strămoșii mei de au rămas pe acea moșie.

Pentru că mai înainte mi-ați vorbit de profesiile ȝiganilor, ce puteți să-mi spuneți despre „ursari”?

Acești romi se ocupau de dresajul urșilor. Se duceau prin pădure, îi prindeau, și urși mai tineri, și mai bătrâni. Puiii îi țineau pe lângă ei, îi legau, le înțepau buza de sus și cea de jos cu ceva, cu un fier ars, apoi le băga cârlige ca să-l țină cu lanț legat. După aceea, făceau foc pe un teren mai uscat, ardeau terenul acela, împrejmuiau cu gard, ceva de sârmă, și îl împingeau pe urs, și altul îi cânta, îi bătea din tobe, îi cânta ca să i se imprime ursului din necesitate, din nevoia de a scăpa, anumite mișcări. După ce îl dresau, plecau cu el și dădeau spectacole, iar în felul ăsta câștigau ba mălai, ba porumb, ba fasole, ba un ban, ba pâine. Și uite așa trăiau, din această preocupare.

Dar femeile cu ce se ocupau?

Cu ghicitul. Femeile au un ochi, o intuiție, o putere nativă de a intui prin privire. Au un gen al lor, e în sângele lor încarnată puterea de a ghici din expresia omului, din mimica lui, din răspunsul care se dă la întrebările respec-

tivei. De la prima întrebare pe care o pune, ea își dă seama cam ce ar urma, mai pune întrebări și de aici mai departe ...

Altele foloseau ghiocul. Era cel mai recomandat pe vremuri, în trecut. Îl puneau la ureche, iar ghiocul face niște zgomote pe care femeia le interpreta. Și uite așa, femeile au învățat una de la alta, pentru că au văzut că ghicitul e foarte căutat, că orice țărăncă mai bătrână sau mai tânără, tinerele pentru dragoste, pentru măritiș, vor să li se ghicească, să afle anticipat soarta, bătrânele să afle ce li se va întâmpla, care e dușmanul, care e prietenul, dacă câștigă procesul, deci era o metodă de a-și câștiga existența. Și ele de acolo, „dă lui baba aici, atâtea lei, păi dacă n-ai lei, dă-mi mălai, dă-mi o strachină de fasole sau de ceapă” etc.

Dar am uitat să vorbim de spoitori. Era iarăși o meserie cam importantă, primordială pe vremuri, cu niște ani în urmă, 50-60-70-80 de ani în urmă, pentru că nu se spoia cu plumb sau cu altă compoziție, se spoia cu cositor. Cositorul e un metal care nu oxidează ușor. Rămâne alb și nu produce elemente nocive care să intoxice omul, să îmbolnăvească organismul. Și se spoiau vasele, căldările de gătit mâncare, lingurile etc. De aceea plecau cu căruțele, pe drumuri lungi. Asta era viața ȝiganilor, călătoreau și își petreceau viața în aceste căruțe. Aici nășteau, cântau, mâncau și mureau.

Dumneavoastră cum ați fost botezat?

Am fost botezat la biserică ortodoxă.

Când?

Păi la vârsta de vreo 4 ani, cam așa ceva.

Deci preotul a venit și a botezat sau ...?

Nu, au fost ai noștri. Se spune că tata – îmi spun oamenii care l-au cunoscut că era un ȝigan frumos, foarte dichisit, pus la punct față de vremurile acelea și față de felul cum se purta lumea, el nu era cu haine rupte, era relativ pedant, se spune; și puțin mai inteligent, îi plăcea să știe forma expresiei corecte, să vorbească corect, nu cum fac unii – când a vrut să mă boteze cu frații lui, au pregătit o masă acolo cum a fost posibil, s-au dus la biserică, au vorbit cu preotul și preotul i-a chemat la biserică. Și acolo, în apa aceea, cu ritualul respectiv, bisericesc ortodox, m-au botezat, cum de altfel majoritatea romilor noștri sunt botezați în rit ortodox.

Dumneavoastră, când ați fost copil mic, ați vorbit românește?

S-a vorbit românește, da, s-a vorbit românește la noi. Adică și românește și ȝigănește.

Să revenim totuși la familia și nașterea dumneavoastră.

Părinții mei, precum și alte rude – care aveau și ei alte familii, fiecare cu căruța lui, cu soția, cu copii, cu bătrânii – erau în drum de trecere, probabil veneau de undeva dinspre Urziceni, pe șoseaua Colentina spre Obor – mi s-a povestit aceasta de către un bătrân –, s-a întâmplat că am fost născut într-o comună pe undeva, nu știu, dar de declarat am fost declarat că sunt născut în București, chiar când au tras la un han, un fel de cârciumă cu dejugătoare în care primeau căruțele contra cost, acolo la Obor, la barieră, când se intra pe piața Obor. Așa mi s-a povestit, că am întrebat și eu, am vrut să mă interesez să știu cum s-a întâmplat să apar eu pe lume. Mai bine nu apăs, în situația în care am ajuns astăzi, dat fiind acest caz al meu cu orbirea.

Deci acolo au dejugat, la un han din piața Obor, de pe Colentina, către ieșirea din București.

Asta în ce an?

În 1926, așa mi s-a spus. În 1926, prin luna august. Declarat am fost probabil, dacă am fost declarat, că eu am obținut certificatul de naștere prin reconstituire. Asta e o metodă de a obține, că eu până atunci n-am mai avut extract de naștere.

Când ați obținut certificatul de naștere? În ce an?

Am să vă spun, că am un certificat de naștere pe aici pe undeva, o copie. Să vedem dacă pot să o găsesc. Cu aproximație după anul 1950, mai exact... nu, pardon, prin 1968.

Și ați mers la primărie?

Stați, nu 1968, ci 1948. Exact, mă iertați, vă rog. Prin 1948-50 am fost cu martori la primărie, la primăria de atunci, primăria IV Stalin, dacă nu mă înșel. Așa se numea. Primăria sectorului I de astăzi din piața Amzei. Acolo am făcut. Bine, la tribunal prima dată, la tribunalul mare, cum să vă spun, s-a făcut reconstituirea la tribunalul cel mare cu doi martori, iar cu hotărârea judecătorească obținută ne-am prezentat la un oficiu special al primăriei sectorului 1 din piața Amzei. Adică, cum i se spunea atunci, primăria IV Stalin.

Și martorii ce trebuiau să declare?

Că știu că m-am născut în aceea perioadă. Ce se întâmplă, eu trebuia să mă prezint la oficiul de recrutare, aveam în 1948 douăzeci și ceva de ani. De ce? Pentru că îplineam vârsta de a fi apt pentru serviciul militar. Și sigur că da, când m-am prezentat acolo mi-a spus: „Dumneata domnule nu apari, dumneata nu ești!” „Cum nu exist?” Și ca un caraghios am început să mă pipăi. „Cum nu exist eu? Puneți și dumneavoastră mână”, îi zic. „Dar domnule, nu ești născut în serviciile noastre, printre oamenii de vârsta dumitale. Păi unde ești născut?” „Păi eu am fost țigan nomad – le-am explicat situația – și când am fost născut, nu știu unde, nu știu cum”. „Ei, du-te cu doi martori, mai bătrâni, cu oameni bătrâni, cu mama ta, să declare la primărie, la tribunal, cum și în ce fel ai fost născut și cum ai apărut pe lume în țara asta”. Și într-adevăr, ne-a indicat cineva un om, un avocat, iar avocatul respectiv, în cunoștință de cum trebuie să procedez, mi-a explicat ce trebuie să fac, mi-a completat un dosar cu care ne-am prezentat la tribunal. S-a judecat și tribunalul în baza declarației a doi martori mi-a acceptat, cum să vă spun, acest drept de naștere, că am fost născut în București. Iar bătrânii, acei martori, au explicat cu ce ocazie. Venind mai multe căruțe, stabilindu-se la un han, când au intrat în București, pe lângă piața Obor, la un fel de dejugătoare, așa cum am explicat și mai înainte. Sigur că da, a trebuit să se explice pentru ce nu am fost declarat atunci. „Păi nu apare pentru că n-am vrut noi, fiind oameni incuți atunci, în perioada aceea, nu știam că trebuie”. Asta era tagma, felul de a proceda al romilor nomazi. Ei nu aveau practic un registru recapitulativ, sau registru de înregistrare a noilor născuți, ca să treacă acolo. Țigani nomazi țineau minte, păi s-a născut în perioada cutare, în comuna cutare sau în drum spre comuna cutare. Și în urma acestor declarații, a martorilor bătrâni, s-a putut obține reconstituirea

nașteri mele cu dreptul de a obține acest certificat. Și așa m-am prezentat și la serviciul militar.

Ei, acolo la cercul militar trebuia să se facă un control de sănătate, pentru a fi apt serviciului militar. Și m-au controlat la corp, peste tot, și m-au controlat, bineînțeles, și oftalmologic, la ochi. Acolo am aflat eu că am această boală, mi-au recomandat să mă prezint la un spital oftalmologic, aproape de statuia C.A. Rosetti. Și acolo mi s-a pus diagnosticul de prima dată, de coreoretinită maculară bilaterală. Am explicat și medicilor situația mea, și ei au fost de acord că boala s-a localizat datorită trecutului și păcăniilor mele de acolo...

Din cauza Transnistriei?

Da, din cauza bolilor pe care le-am îndurat acolo, pe care le-am captat acolo, din cauza suferințelor, a neajunsurilor, din cauza muncii și nemâncării, a hranei, a hranei nenorocite, nemernică cum a fost, cum ni se dădea, dacă ni se dădea, dacă nu, căutam să facem noi rost de ea, căutând în pământ rămășițe de cartofi, de bulbi de cartofi, cu care ne hrăneam. Nu vă mai spun, când era vorba să lucrăm la anumite colhozuri, de multe ori, eram supravegheați să nu facem jaf acolo. Că țiganii cum erau..., și înrăiți de foame, și înrăiți de persecuție, și înrăiți de neajunsuri, că nu aveam locuință sau cabane unde să locuim... Ne făceam bordeie sau covirgi și acolo fiecare familie cu ce avea trăia sub patru stâlpi cu acoperiș din buzii; cubul îl făceam fie din bălegar, fie din trestie dacă găseam, care nu, puneam bețe unul lângă altul, de multe ori din bețe de floarea soarelui; le așezam după ce puneam patru stâlpi, sau mai mulți, în pământ și peste bețele de floarea soarelui făceam un fel de lut cu paie și lipeam, ca să reziste când plouă, când era nenorocire. Imaginați-vă că în perioada aceea noi mai repede preferam să murim, să terminăm cu suferințele și chinurile. Când vedeai pe bătrâni cum se vaită, când vedeai copiii care mureau și bătrânii bolnavi care mureau... Îmi venea să iau lumea în cap, să plec. Fapt care în ultima vreme, când au început să vină armatele rusești, au spart frontul și au început să ocupe teritoriile, s-a și întâmplat, începând și noi să ne retragem. Și eu cu această ocazie, împreună cu un văr al meu cu care am suferit atâtea – se numea Florea Ilie, iar noi îi spuneam Cireșean, așa cum mie mi se spune Davațică. Avea un nume predestinat de familie, cum s-ar spune. Nu numele din act. Că noi, romii, mai mult ne cunoaștem nu după Constantin Gheorghe sau Marin Ion, ci după, de exemplu, Cireșean al lui Mărina, Cireșan, sau Gavaci, sau alte nume din astea care ni le puneam noi, după cum mulți români care se numesc, de pildă, Vasile Gheorghe, dar lor li se spune a Gherghinei, sau a Vasilicăi și așa mai departe. Așa și noi ne cunoașteam ca Gheorghe al lui Cucină, sau Gheorghe a lui Brânză, sau Constantin al lui nu știu mai cine. Așa ne cunoașteam noi mai mult și așa ne știu și bătrânii. Ei, vreau să vă spun că cu acest văr al meu am îndurat și bune și rele. El mă ajuta pe mine, când eram în neputință și când sufeream, când înduram, eu îl ajutam pe el când era bolnav.

Cu acest văr al meu, de care eram nedespărțit – mă scuzați că mai am anumite ezitări, dar când povestesc și îmi amintesc, parcă mi se dezvoltă viața, chinurile, patimile prin care am trecut, și parcă tot organismul se epuizează; de aceea nu am o vorbire cursivă –, cu acest văr al meu am

suferit mai mult de aproape un an și jumătate. Cu el îmi duceam viața. Când ne-am retras în ultima vreme, de la Alexandrudar, o luam fiecare încotro puteam, că nu mai eram reținuți de armată, care și ea se retrăgea, și nu mai putea să ne păzească sau să ne supravegheze. Și ei plecau și ne lăsau în debandadă, chiar ei strigau: „Care cum puteți, luați-o unde vreți, dacă puteți să vă salvați bine, dacă nu, Dumnezeu cu voi”. Și eram lăsați așa, știți, și m-am retras cu vărul meu într-o localitate, pare-mi-se la Suhabalta. Localitățile astea, în aceea regiune, erau la distanțe mari; 40-45 de kilometri părea foarte aproape, dar erau distanțe de aproape 60-70-80 km între o localitate și alta. Și eu, cu vărul meu în retragere, aproape ...

În 1944 s-a întâmplat aceasta?

Da, înainte de 23 august. Era chiar pe la începutul lunii august. Am început – pare-mi-se pe la sfârșitul lunii iulie a lui 1944, începutul lunii august – să batem în retragere către țară, care cum puteam. Eu cu vărul meu nu mai puteam să mergem. Și ne-am oprit la un cetățean rus, cred că era de origine etnică romă, un fierar, bătrân, care avea o fetiță care fusese măritată și soțul ei murise. O fetiță, o fată de douăzeci și ceva de ani (27 de ani, 25 de ani, așa ceva avea fata aceea), de care s-a îndrăgostit vărul meu, și sigur că acest lucru ne-a apropiat de familia ei, iar bătrânul ne-a primit, dar cu rugămintea să nu ne manifestăm, să nu ieșim așa oriunde, să stăm mai mult în preajma lui în casă, în gospodărie acolo. Și ce am făcut? Am început să-l ajut la fierărie. Eu am învățat meseria aici, în București, de la vârsta de nici 14 ani împliniți, pe când lucram la o fabrică, prima mea fabrică unde am intrat ca ucenic; așa-zis ca ucenic, dar lucram la dat pământul, la o turnătorie de metale neferoase. Adică la dat pământul la ciur, pământ cu care se modela, cu care se forma anumite obiecte. Că acolo era un fel de fabrică de cataramă, mânere de uși și tot felul de obiecte din bronz, din alamă și așa mai departe. Eu aici am învățat meseria de turnător. Asta s-a întâmplat din 1939 până în 1941. În 1942 m-am mutat de la fabrica „Frații Reich”, adică am plecat la un alt patron, la un evreu, tot la turnătorie, unde se plătea mai bine. Era fabrica „Vini”, pe șoseaua Vitan. Era și mai aproape de locuința unde stăteam eu; avantajos și ca remunerație, avantajos și prin faptul că ajungeam în 5 minute la fabrică.

Cum de ați fost deportat?

Deși nu am avut cazier, deși lucram, pur și simplu ... în noaptea, în ziua de sâmbătă, tocmai venisem de la fabrică, am făcut baie, m-am întâlnit cu prietenii, cu fetele sau cu băieții, că aveam un câmp unde ne întâlneam noi prietenii ...

Asta în 1942?

Da, în vara lui 1942, pentru că toamna, pe 11 septembrie, am fost ridicat. Dar vroiam să vă spun, în noaptea aceea am venit de la fabrică, am mâncat și am ieșit afară la băieți și la prieteni. Și după ce am venit, cam pe la ora 11, m-am spălat, parcă îmi este ca astăzi, într-un lighean cu apă, m-am spălat pe picioare, mi-am așternut să dorm – urma duminica și făcusem plan de distracție cu prietenii, că eram tânăr, iar mama era cu soțul ei plecată prin țară, prin comune, tot așa, cu meserie seminomadă.

Adică...?

Mergeau într-o comună, trăgeau la o gazdă, ieșeau afară, băteau nicovala și țăvușul pe care lucrau, întindeau sculele pe lângă ei și începeau să lucreze inele, cercei, cruciulițe, brățări din astea, obiecte de podoabă, cum am spus. Mama se ocupa cu ghicitul, dădea cu cărțile, și pleca prin sat, făcea și ea vrăjitorie din asta ...

Bine, să revenim la noaptea când v-au deportat.

În noaptea aceea am fost ridicat. Noaptea au venit la mine ... Iată cum a fost. Era așa cum am arătat mai adineauri. M-am așezat, după ce m-am spălat, după ce am mâncat. Noaptea târziu aveam somn, camera unde eu locuiam pe strada Unirii la numărul 14 – îmi e ca și astăzi, am o senzație de alergie la asta – avea geamul către stradă. La un moment dat aud un zgomot, un zgomot puternic de mașină – pentru că atunci, nefiind mașinile care sunt la ora actuală, tumultul de mașini erau foarte rar, era ușor să auzi zgomotul, mai ales de mașină din asta, camion, învelit cu prelată, mare, de transportat bagaje. Era din acelea pe care le folosea poliția în diverse acțiuni, pe vremuri, prefectura poliției capitalei, din calea Victoriei. Și cum vă spun, aud eu un zgomot, ceva, mă zvârcolesc, era cam pe la ora 1, 1 și un sfert, nici n-am uitat, că aveam ceasul deșteptător pe masă lângă mine întotdeauna, ca să mă scol să plec la muncă. Când la un moment dat tropăituri, bum-bum-bum în ușă. Eram deja dezbrăcat, în chiloți și cămașa de noapte, cu poală țărănească. Și când ies afară: „Cine e?” „Deschide ușa! Poliția!” Zic: „Ce poliție domnule? Ce aveți cu mine? Ce sunt eu, hoț?” „Deschide!” Și iar bum-bum. „Dacă nu deschizi, spargem ușa”. Și aud zgomote și la geam, ca și cum aș fi fost un hoț de mare elită, când eu aveam numai 16 ani. La un moment dat, îngrozit, emoționat, că aveam teamă, și trezit din somn deschid ușa.... forțat. „Stai așa” – zice; „De ce domnule?” „Stai așa” – și mă apucă de mână. Erau doi comisari, doi militari erau de gardă. Cei doi comisari, pe care îi cunoșteam – erau de la circa 14 de poliție, era unul Condor – au intrat. Că atunci era poliția civilă, nu era militară ca acum.

Iar pe celălalt cum îl chema?

Condor și Gurguță, așa se chemau acești doi comisari, iar unul din militari – dacă nu mă înșel era un sergent, din aceia cum erau pe vremuri, gardian de stradă – tot spunea, îmi aduc aminte: „Dar eu îl știu de băiat cuminte, e cinstit, eu știu că muncește”. „Păi tu taci din gură”. Și apoi mă întrebă pe mine: „Când ai fost în Alexandria?” Într-adevăr, în concediul de odihnă care mi se dăduse – un repaus, pentru că fabrica era într-un relativ faliment –, prin luna iulie sau august al lui 1942, am plecat la Alexandria. Mi se făcuse dor de rude și am vrut să mă întâlnesc și cu o parte din verii mei; era ca un fel de excursie, pentru că acolo am învățat eu 3 clase primare, la școala mixtă numărul 1. Așa..., și stând în Alexandria, pe acolo băntuia zvonul acesta, că o să-i strângă pe țigani și o să-i ducă în Transnistria.

Cine vehicula zvonul?

Românii care ne cunoșteau: „O să vedeți pe dracul, când vă vor duce în Transnistria, că Antonescu a pus de gând să vă alunge de aici din țară” sau „Măi, ați auzit că uite, s-a dat un ordin că o să strângă țiganii și o să-i trimită în Transnistria”. Un unchi de al meu, de aici din București, care n-a fost

deportat în Transnistria, avea o casă frumoasă pe strada Laborator, actualmente în sectorul 2. Era o căsuță ca o vilă. Și era cunoscut de către un oarecare Rumcu Marinescu. Acest Rumcu Marinescu era rudă prin alianță, prin încumetrire cu, cum se numea Doamne, cu acela care coordona, guvernatorul Transnistriei...

Alexianu.

Exact, exact.

Rumcu Marinescu era și el țigan?

Nu, era român. Bun, cum vă spuneam, îl cunoștea pe unchiul acesta al meu, era ca un fel de prieten, și auzise el că unchiul meu vrea să vândă casa aceea. Era o casă cu curte frumoasă, cu pomi, o vilă cu încăperi și cu interior frumos...

De ce vroia să vândă casa?

Dorea s-o vândă pentru că găsisese o altă posibilitate, mai convenabilă, că avea copii. Vroia să aibă o casă mai amplă, că asta e intenția romilor, să aibă copii, rudele, pe cei apropiați cât mai aproape. Comunitatea asta intimă, sinceră, cu grijă pentru familie este în inima și în mintea fiecărui rom, pentru că ei așa s-au format ca oameni, așa s-au educat.

Să revenim la călătoria de la Alexandria.

Cu Alexandria. Noi aflasem de la unchiul meu, care a vrut să vândă și a vândut până la urmă casa, cam ce avea să se întâmple.

Cum?

Păi Rumcu Marinescu a spus unchiului meu: „O să fiți trimiși în Transnistria de Antonescu, n-o să mai rămână picior de țigan în țara asta. Eu îți fac ție și rudelor posibilitatea, dacă îmi vinzi mie casa, de a te duce într-o regiune mai aproape, să fie aproape de palatul guvernamental al lui Alexianu, ca să fii ajutat la nevoie, și ți se va da tractoare de la ruși, o să ți se dea pământ, pământ bă, ai să devii un moșier”. Și cum vă spun, se știa zvonul ăsta, și unchiul meu chiar i-a vândut casa, ca să-i facă lui favorul.

La Alexandria, unde eram și eu, după trei săptămâni, aproape pe la sfârșitul lunii august, se face o campanie. Într-o noapte, tot așa noaptea târziu, după ora 12, nu îmi mai aduc aminte ora, se face o campanie de curățire de țigani a orașului, a unei părți, că și orașul Alexandria are mai multe cartiere de țigani, sunt foarte mulți țigani, adică erau și atunci, și mai sunt și acum foarte mulți țigani acolo. O parte erau argintari, o parte spoitori, alții fierari, multe bresle, fiecare cu cartierele lor. Și ne-au curățat aproape peste 200 de suflete. Au venit noaptea și la vărul meu, unde locuiam, mă ia pe mine, pe vărul meu și pe mă-sa, ne-au legat și ne-au dus la poliție. Au umplut curtea poliției orașului Alexandria, că avea o curte mare atunci, pe strada care ducea pe pod spre ieșirea dinspre București, pe podul peste râul Vega, când mergi spre București. Era pe partea stângă – îmi aduc aminte ca acum – poliția aia, și într-o curte ne-au adunat pe toți, pe ăștia considerați mai periculoși ne-au băgat în niște celule, la beci, iar o parte – femeile și cu copiii, tinerii – îi țineau în curte. Apoi au început să ne cheme pe fiecare, că fiecare eram trecuți pe niște dosare, pe niște liste. „Pe tine cum te cheamă?” „Cutare”. „De unde ești, din Alexandria sau din București?” Și fiecare eram trecuți pe liste. Mie mi-a venit rândul a doua sau a treia zi.

Asta a fost în august?

Da, pe la sfârșitul lunii august. Apoi ne-a trimis din post în post până la București, drum ce a durat vreo trei zile. Și am ajuns la o instituție care se cheama Legiunea de județ, Legiunea de jandarmi a județului Ilfov, aici în București. Ne-a ținut și acolo vreo două zile, după care ne-a trimis pentru plasare, pentru domiciliu, la Prefectura Poliției Capitalei. Ne-a ținut și acolo tot așa pentru verificări și în sfârșit, cam pe la sfârșitul lunii august, m-au scos la raport, voiau să știe ceva. M-au întrebat de unde sunt, pe ce stradă stau, pe cine cunosc de acolo etc. „Păi sunt nepotul lui Bacă, sunt nepotul lui Ariclia” – am spus eu. „Da! A lui Bacă, a lui Ariclia, bine”. A dat telefon acolo și a anunțat pe Bacă și pe Ariclia, pe unchii mei care erau oameni cunoscuți, oameni de onoare, oameni de bază, cunoscuți și de poliție, și de prefectură, și întreabă: „Aveți voi din Alexandria în București pe cineva, cunoașteți unul așa, așa, și cutare?” Ei nu mai știau despre cine e vorba, că din Alexandria ne tragem cu toți țiganii; din nu știu câți nepoți, aproape că nici ei nu știau că de mine e vorba. Și în sfârșit, a venit unchiul Bacă la circa de poliție – că am fost transferat la circa de poliție de care aparținem, de pe Dudești. Când zice: „Uite Bacă, îl cunoști” – spune un comisar, Georgescu. „Da domnule Georgescu, e nepotul meu”. „Ia-l și du-l acasă, mănâncă-l și tu așa, că a fost găsit prin Alexandria”. „Dar ce ai făcut mă?” „Ce să fac, a venit poliția într-o noapte și a adunat toată țigănia, nu știu de ce” etc, etc, după care m-a luat cu el și am plecat unde aveam locuință.

N-ai auzit că nomazii au fost deportați deja în august?

Ba da, se auzise ceva, dar fuseseră ridicați numai pletoșii, căldărarii. Dar nu dădeam importanță, noi credeam că dacă muncim, dacă suntem oameni cunoscuți, oameni fără caziere, n-o să pățim nimic. Se auzise că numai oamenii rău famați, numai hoții, numai pușcăriașii care au caziere, care au reclamații și așa mai departe.

Și ce zvonuri mai circulau?

Se auzise că e hotărât Antonescu să ne trimită pe toți, făcuse formalitățile, o serie întreagă de demersuri, dar fără aprobarea majestății sale Mihai I și a mamei lui, Regina Elena. Mulți nu știu asta, pentru că sunt tineri și habar n-au ce s-a întâmplat și cine a fost pentru exterminarea noastră, și cine s-a împotrivit? S-a împotrivit regele Mihai I, n-a vrut să semneze aprobările. A spus clar: „Țiganii sunt și buni, și răi, dar e un popor de oameni incuți, și fără cultură, fără pregătire, care nu știu să-și pună viața la punct, dar și ei sunt cetățeni ai acestei țări, și ei merg în război, și ca atare nu trebuie să le plătim cu această monedă”. Asta am auzit că au fost spusele regelui Mihai I. N-am citit undeva, dar se auzea de la oameni, că și atunci erau oameni ca unchiul meu Constantin, care el a avut prieten pe Runcu Marinescu, ruda lui Alexianu. Și atuncea se duceau diverse zvonuri, diverse informații în rândurile ălor mulți și obidiți.

Deci dacă nu ați fi mers atunci la Alexandria ați fi scăpat de Transnistria?

Datorită acelei să zic arestări a tuturor țiganilor din Alexandria am ajuns pe listele poliției și din cauza inculturii mele, de a nu fi știut să-mi pregătesc dosarul, pe care l-au trimis la prefectură, mi s-a întâmplat tot restul, pentru că n-aveau de ce să se lege de mine, pentru că eu munceam, lucram, eram

cunoscut de către oameni ca un copil cuminte, cinstit, dar probabil după cum m-o fi zugrăvit organele polițienești de la Alexandria mi s-a tras faptul că am fost ridicat noaptea din locuința din București, cum v-am spus deja.

Din neamul dumneavoastră a mai fost ridicat cineva?

Da, au mai fost un văr de-al meu, tata, tata lui Pecea, nepotul meu, tata lui Marina Petre sau Marin Constantin îl mai chema..., încă alți veri de-ai mei..., frați.

Frați?

Eram doi frați și o soră, rămași de la tata. Pe unul mama l-a dat de suflet la un frate al tatei, adică l-a cerut ca să-l crească, să fie băiatul lui, care ăsta, Marin, eu nu l-am considerat fratele meu, dar e numai din acte oficiale. Dar noi ne-am considerat veri, el era băiatul unchiului meu, că el nu știa că e dat de suflet, că el e băiatul mamei, că ea e o dementă care și-a dat copilul. Revenind, eram în București, ca rude din Alexandria, vreo 28 sau 29 de veri, deci un cerc mare, un grup.

Când s-au făcut deportările, părinții dumneavoastră unde erau?

Umblau prin țară, pentru că ei nu erau niște zdrențăroși, niște oameni care să vorbească urât; erau educați, oricum erau țigani civilizați, își făceau meseria. Adică, mama da cu ghicitul, nu cu ghiocul, ci cu cărțile de făcut vrăji; el lucra inele, cercei, cruciulițe, brățări, că atunci erau foarte căutate, majoritatea din țărani căutau să-și facă un inel frumos, o verighetă pentru cununie sau pentru prietenie, sau o pereche de cercei frumoși, sau o brățară frumoasă, sau un lăntișor, sau o podoabă oarecare. Era bun meseriaș. Pe bărbatul ăsta al doilea al lui mama îl chema Trae. Trae al lui Barlabici, al lui Marin Barlabici, da.

Cum așa?

Era răutăcios și îi plăcea băutura, iar de la băutura trecea la scandal, se ceartă cu mama, și din cauza lui sora mea a fost crescută de unchiul meu Ștefan. Dar și sora mea a murit de mult, Dumnezeu să-o ierte.

Din rudele din Alexandria au mai fost deportate în Transnistria?

Din neamuri?

Da.

Nu! Din familie, din familia de prim rang prea puțini. Doar câțiva veri.

Deci, pe 11 septembrie 1942 v-au ridicat jandarmii...

Da! M-au urcat într-un camion plin de romi. Prima dată ne-au dus la prefectură, într-un arest mare, comun, unde mai fusesem cu vreo trei săptămâni mai înainte, când m-au adus de la Alexandria. Ne-au ținut o zi acolo și după ziua respectivă, a doua, dacă nu mă înșel, și noaptea, exact, noaptea, ne-au dus tot așa, cu mașina, la Gara Triaj din București. Acolo se aflau vagoane de marfă, două vagoane din acelea de vite.

Au dat de mâncare?

Ce mâncare, câte o pâine uscată la câte doi inși, adică o jumate de pâine pentru două persoane. Când am ajuns acolo, în gară: hărmălaie, gălăgie, unii plângeau, alții se văitau, „ce-i cu noi, unde ne duceți, aoleo”, „de ce”, „ce am făcut, ce am furat”, câte și mai câte moduri de vociferare, în românește, în țigănește; „unde o să ne ducă, Doamne, măi fraților”, „nu știți ce e cu noi, măi” etc. Alții spuneau că suntem blestemați să îndurăm, mai făceau haz de necaz. Unii afirmau că ne duce să ne dea pământ, pluguri, boi, vaci, case,

„ei, nu mai plângeți, vedeți-vă de treabă”; „e greu până o să ajungem acolo, că acolo o să fim fericiți, o să trăim ca în rai”. Așa circula zvonul și mulți credeau.

Când ne-au încărcat, în zori de zi a plecat și garnitura; mai plecase înaintea noastră o garnitură, așa că a mai scăzut din tumult. Între timp mai venise, rar, câte un transport, câte un camion, două de suflute de romi, de țigani, cu copii, cu bagaje etc. A venit și rândul nostru, ne-au încărcat. Înainte de asta a venit o mașină încărcată cu pâine. La început aruncau pâinea, dar până la urmă au venit unii să spună „ce faceți domnule”, au sărit niște țigani mai înțepați să ceară: „Cel puțin dacă vă bateți joc de noi, nu ne aruncați pâinea, spuneți-ne cât pentru fiecare, dați-ne câte o pâine, câte o jumate, câte un sfert, cum ne-o da, dar să știm fiecare care cum primim, și să o primim în mână”. Atunci s-a făcut listă și de la fiecare grup au venit câte doi oameni pentru a lua câte un sac de pâine, uscată, rămasă de la diverse unități militare, din aceea dreptunghiulară, de un kilogram. Apoi am început să împărțim pâinea între noi.

Cum era vagonul, era închis?

Păi sigur că da. Erau vagoane din astea acoperite, unde se transportă vite, cu ușile zăvorâte.

Exista și pază?

Păi sigur că da, era un vagon la mijloc cu armată; la zece-cincisprezece comune mai opreau trenul și veneau soldații să mai vadă dacă nu am murit.

A murit cineva pe drum?

La vagonul nostru nu s-a întâmplat, dar la altul da.

Și atunci ce făceau jandarmii?

Ce făceau? Opreau trenul, iar familia mergea pe aproape să-l îngroape, nu creștinește, cu preot și cruce; erau însă însoțiți de o patrulă. Nu opreau în gară, ca să nu vadă oamenii tragedia, gălăgia, îl opreau puțin mai hăt, mai înainte.

Nimeni n-a încercat să fugă, să evadeze?

Ei, au încercat ei, dar nu se putea din mers, din viteza trenului cum poți să sari?

Dar când opreau trenul?

Ei, mai încercau ei, dar nu se prea putea, pentru că imediat cum oprea trenul, vagonul respectiv era păzit de patrulele înarmate, câte doi-trei la fiecare vagon. Întâi se postau în posturi, acolo în stația unde oprea garnitura, și după aceea ne dădeau drumul la ușă. Dar ce am făcut noi? Ca să vedeți, am găsit la cineva un ciocan și niște dălți – și-au luat unii sculele, ca să lucreze unde vor merge – și am făcut o gaură într-un colț anume al vagonului, în vreo două locuri, în care se urinau oamenii și se aruncau excrementele. Am făcut și două paravane, să nu fie văzuți cei care le foloseau. Dar tot era un miros de nedescris. Pentru că era și hrana, roșii, castraveți, mere stricate, că era vara, dar și căldura care emana de la corpurile noastre, era ceva sufocant, deși aveam geamuri din alea cu gratii, dar cu deschidere mică. În sfârșit, cam în circa 3-4 sau 5 zile am ajuns la graniță, la Tighina.

Acolo ne-au debarcat, am trecut pe la niște medici să ne controleze, să nu avem boli din alea care se răspândească microbii. Apoi, ne-am luat în spate copiii, bătrânii bolnavi și, în sfârșit, ne-au încărcat în niște camioane din astea motorizate militare. Asta a fost și prima repartizare, pentru Tiraspol. La Tiraspol, acolo, într-o curte îngrădită cu – cum să vă spun –, îngrădită cu sârmă, așa ca un fel de lagăr, ca un fel de obor, cu mai multe rânduri de sârmă ghimpată, acolo ne-am dat seama că suntem majoritatea Țiganilor. Au început să vorbească care în românește, care în Țigănește: „Fraților, ne-a adus Antonescu aici pentru exterminare, pentru ca să ne înmormânteze, să ne omoare, să ne curețe de pe fața pământului”.

Ce s-a întâmplat apoi?

Păi acolo se purtau cu noi ca și cum am fi fost prinși la furt, în flagrant delict, chiar așa strigau la noi: „Băi, voi sunteți ăia cu caziere, voi sunteți spărgători, sunteți hoți, hoți de cai”, că așa mersese zvonul și în armată. „Care sunteți din județul Teleorman sau Galați”, „care sunteți din Ilfov sau care sunteți din Prahova”, și așa mai departe, au început să ne separe. În sfârșit, cei din București n-au fost – cum să spun – ca cei adunați de prin județe, de prin Giurgiu, de prin Ilfov (din Ilfov mai puțini), de prin Prahova, de prin Dâmbovița, care erau foarte mulți. Se aflase că unii deja plecaseră spre Oceacov, alții înspre Odessa sau Harcov. Oamenii iar au început să se jelescă. „Luați-vă iertare unul de altul, că în curând n-o să mai fiți” – asta auzeau pretutindeni, sau „oh Doamne, ce ne facem, oh Doamne ce ne facem”.

Între timp v-au dat de mâncare sau apă?

Da, existau un fel de butoaie cu apă, cu furtun și pompă, ne dădeau câte un vas de sticlă sau câni de metal ca să bem apă. Pâine tot așa. Ne dădea pâine, dar ce pâine. Numai pâine nu era. Murdară, mucegăită, ruptă, plină de pământ, alta parcă avea și nisip în ea. În sfârșit, luai de frica morții, de foame și de frica morții. Așa, păi pe urmă brânză, ce brânză era uneori, că o aruncau, era moale, alta era prea tare, alta mirosea, alta era sărată. Pe urmă măslina ne dădeau, erau butoaie cu măslina, băgau câte un vas și „țineți, în ce luați?”; altul în poale, altul în căciulă, altul în șapcă, alții în pălărie, în prosoape, cârpe, în fine ...

Aveau bagaje oamenii sau ...

Cum? Păi aveam, aveam bagajele cu noi. Eu aveam schimburile, aveam pantofii din picioare și, îmi aduc aminte, și o pereche de ghete, o pereche de ghete din acelea groase, care îmi erau mie dragi, moderne, cu nasturi într-o parte și foarte elegante; le îngrijeam cu cremă și le purtam numai așa, când mă duceam și eu undeva la plimbare, duminica sau sâmbăta, după ce veneam de la muncă.

Ei, de acolo au început – cum am spus – pornirile. Alții porneau, dacă îi trimiteau pe jos, la lagărul sau la punctul de muncă din colhozul cutare, alții după cum erau cerințele. Unii întrebau: „Domnule, dar unde dormim, cum dormim, dacă plouă”. „Ei..., lasă, că aveți acolo barăci, unde a stat armata rusă, cazărmi mari”. Mai erau unele barăci, dar comune, unde dormeau care cum puteam, unul lângă altul, care cum a apucat locul; din cauza asta erau de multe ori certuri între Țigani, „dă-te măi mai așa, că aici era locul meu” etc.

Și uite așa, ajunși în părțile alea, ne-au repartizat în diverse direcții. Prima dată am fost la Oceacov cu ai mei. De la Oceacov am fost la un fel de colonie, un colhoz, unde ne-au repartizat pe unii la paie, pe alții la coceni, la curățat cartofi, la scos cartofi, la încărcat în saci. Acolo am avut cu mine un verisor al meu cu care mă ajutam mult și de care eram nedespărțit, pe care îl chema oficial Florea Ilie, dar noi îi spuneam Cireșan.

Era important să nu fii singur, fără rude?

Păi sigur că da. Cum să vă spun... La început, noi ȧiganii ne mai ajutam între noi, mai aveam spirit de într-ajutorare, de compătimire, ne mai miluiam unul pe altul, mai rupeam din bucățica de pâine, mai dădeam la altul care era mai amărât, care era mai flămând, care era mai pipernicit, mai slăbănog, mai bolnăvicios, mai bolnav, ne mai ajutam unul pe altul. Dar pe urmă, cu timpul, am început care cum puteam să ne păzim viața, să ținem numai la noi, pentru supraviețuire.

Și când ați ajuns la Oceacov v-au dat mâncare sau ...?

Da, mâncare, ne dădea tot așa, o ciorbă sau mâncare gătită, șuncă ne dădea, slănină practic, când mai așa, când mai acceptabilă. Imaginați-vă că nu ne dădea din mâncarea de elită, ne dădea din mâncarea militarilor, un fel de mâncare rămasă, un fel de mâncare care nu mai mâncau militarii, care rămânea. De exemplu, de multe ori, cartofii fierți erau delicatesă, cum vedeam că e cartofi fierți, când era puțin coaja crăpată ca să fie mai ușor de curățat și dacă mai aveam sare... era extraordinar. Eu și cu vărul meu aveam un tubuleț de metal, pe care îl găurisem cu un ac, plin cu sare cumpărată. Că am uitat să spun că înainte de plecare abia luasem salariul, salariul propriu, și mai aveam niște bănișori adunați. Aveam 127 de lei, bani pe care îi luam în mână în fiecare sâmbătă. Dar închipuiți-vă, cu 127 de lei aveam bani, puteam, fiind în București în perioada în care lucram, să-mi iau de mâncare, mai găteam eu singur, că mă pricep. Așa, aveam bani și să-mi cumpăr ceva ciorapi, cămașă sau un chilot, sau mă rog, din când în când, o dată pe lună, îmi strângeam banii să cumpăr încălțăminte, mai luam câte o giacă, un fel de salopetă din aceea care era frumușică, sau câte o vestă din aia fără mâneci, sau o șapcă. Nu erau bani mulți, dar mă descurcam. Ei, dar ce făceam eu? Când mergeam la fabrică, luam cu mine câte un pachet de țigări pe care îl dădeam portarului, unul simpatic. Așa, ne salutam reverențios, dădeam mâna uneori, devenisem prieteni; la un moment dat fac o testare, bag în buzunar niște placheuri – că noi turnam și placheuri din acelea de bronz, de pus la încălțăminte – să văd dacă îmi face observație sau dacă mă ceartă. „Aoleo – zic –, uite, am uitat placheurile astea în mână, că am și eu nevoie să mai dau pe la prieteni sau mai bat și eu la încălțăminte”; „Lasă mă, dă-le dracului, dacă poți ia, ori de câte ori – îmi spune –, ia-ți și lasă că nu zic eu nimic de asta. Să nu iei scule”. Ei, pe urmă ce făceam? După ce se termina turnatul în forme, mai rămânea material, alamă din asta topită, mai rămânea în oala de grafit; luam și făceam o formă de turtă, de vreo 3-4 kilograme. Când era aproape de ieșire, o băgam aici la burtă; când ne controla, ne controla pieptul, la buzunare, dar la burtă nu controla. Eu mai băgam în buzunare și placheuri de metal. Erau ateliere care cumpărau, pentru că pe atunci era metalul militarizat, cum să vă spun, nu se găsea oriunde de

cumpărat, pentru că se folosea în scopuri militare. Așa, mai vindeam și făceam rost de bani în genul acesta; deci aveam strânși bani, salariul era pentru viața zilnică. Așa, sub formă de furat. Cum se face și acuma și cum se făcea și mai înainte, chiar în vremea comuniștilor. Se fura pe rupte. Da, sigur că da, nevoia te învață și oamenii te învață. Și niște anomalii, că cu cînstea la ora actuală nu faci mare lucru.

Ei, și cum vă spuneam, banii adunați mi-au prins bine. Pentru că acolo, în Transnistria, se purtau cu noi exact ca cu infractorii, de aceea cu banii ne mai ajutam, mai ales dacă ne mutau dintr-un loc în altul. Până a început tragedia.

Când asta?

În iarna lui 1942 spre '43, atunci a început tragedia.

Tot la Oceacov erați?

Nu, am fost așa: Oceacov, Niceaina, Berezovca, Suhabalta. Aici, la Sohabalta, m-a prins iarna aia grea; eu începusem să mă îmbolnăvesc, iar verișorul ăsta al meu întotdeauna se ducea și mai muncea. Ce făcea el? Mai făcea cuțite, mai lucra ce mai putea și el pe acolo, aducea câte un cartof, mai câte o bucată de pâine, de brînză, de carne de oaie, dar mai rar, nu în fiecare zi. Și în felul ăsta m-a îngrijit verișorul ăsta al meu timp de două săptămâni. Îmi făcea frecție, se ducea și îmi cumpăra alcool rusesc...

Spirit?

Spirit, da, da. Procurarea lui nu era fără riscuri, că îl lua rușii, îl foloseau ca băutură. După două săptămâni m-am făcut bine. Am început să lucrăm, mai dădeam zăpada de pe la oameni, ne mai dădeau să mâncăm, mai luam câte un lucru din curte și îl mutam în altă parte...

Unde ați locuit?

La niște bătrâni, la niște ruși.

Ucrainieni?

La ucrainieni. Să știți că erau oameni sufletești și cu credință în Dumnezeu, ca în toate părțile Ucrainei. Noi le spuneam ruși. Ei, bătrânii, ne învățau și să mai vorbim și ne-au găsit pentru iarna aceea o cămăruță mai mică, la ei, ne-au făcut un pat, ne-au făcut o saltea de aceea cu paie, niște perne tot din paie, păături de lână făcute, țesute de țară, cu care ne înveleam; erau două suprapuse, ca să nu ne fie frig și cu care ne înveleam, o măsuță pe care de multe ori ne aduceau ei să mâncăm și un scaun acolo, o cană de metal din care beam apă. În sfârșit. ...

La Suhabalta au fost mulți țigani?

Erau cam puțini, că au început să se împânzească în diverse locuri. În lupta pentru o viață, pardon, pentru supraviețuire, se alerga mult, să ai de unde să faci rost de hrana zilnică și unde să te poți adăposti. De exemplu, ce am făcut împreună cu vărul meu? Adunam tuburi de proiectile, din alea de alamă, am căutat un fierar, ne-am făcut rost de pânze de bonfaier și încercam să tăiem partea groasă de lângă focos, pe care o strângeam și facem clopote, că aveau nevoie, aveau și ei vite, oi. Și în felul acesta am ieșit în primăvară. Începuse o căldură în 1943, o căldură bună.

Tot în anul acela m-am îmbolnăvit de malarie. Un fel de boală de mă lua cu friguri, mă durea capul, simțeam că-mi ard ochii. Îi spun eu lui vărul

meu: „Băi, să te pregătești că rămâi fără mine”. A început și ăla să plângă: „De ce mă?” „Ei, uite – zic -, gata, au început frigurile” – noi știam ce înseamnă aia friguri. Și i-am mai zis: „Să te pregătești să mă îngropi, dar să ai grijă de mine, să nu tragă câinii de cadavrul meu; Să-mi faci o groapă mai adâncă, să te pregătești”.

S-au întâmplat cazuri, cadavre mâncate...?

Am auzit de treaba asta, însă nu am văzut așa ceva. Dar au fost cazuri când alergau țiganii după câini; parcă simțeau câinii, că nu se mai apropiau de ei. Dar fugeau după câini și îi omorau, îi sugrumau, chiar asta m-a determinat de mi-am luat lumea în cap cu vărul meu, de am plecat, chiar dacă ne împușcă cineva. Când am văzut că au început să mănânce carne de câine...

Și carne de om tot așa?

Nu, am auzit din altă parte. În alte grupuri... Că unde mureau oamenii, le tăiau pulpele, le tăiau carnea de la care era mai proaspăt mort și o frigea. Ei, nu vă mai spun, unde găseau cai de-ai oamenilor, îi prindeau noaptea pe furiș, că ieșeau copiii la păscut caii și ei se duceau să-i prindă. Mereu aveau o frânghie la ei, erau pregătiți, și când vedeau un mânz aruncau lațul de gâtul lui și îl trăgeau după ei și calul murea. Am auzit că și pisici au fost prinse și tăiate. Ce să spun, era foamea aprigă și de aia mai plecau țiganii la furat noaptea ...

Și ce se întâmpla cu țiganii dacă era prinși la furat?

Erau bătuți, băgați la închisoare, la ghilotină, trimiși la centru, nu mai știam nimic. M-am retras în 1943, asta aproape de toamnă, iarnă, am ajuns la Alexandrudar, și acolo am făcut chiar sărbătorile de iarnă: Găciunul, Anul Nou.

Ce ați făcut acolo?

Am trăit acolo. Într-adevăr acolo, la Alexandrudar, erau niște cazărmi militare cu două etaje, cazărmi militare rusești. Fuseseră ocupate de nemți, pe urmă nemții au plecat mai departe pe front și am ocupat noi, câteva zeci de familii; acolo într-adevăr mai găseam de muncă. Aici era un mod de viață mai acceptabil, la Alexandrudar. Da, lucram, ne sculam care cum puteam de dimineață, mai târziu, în orice caz până în ora 9 eram toți sculați și mergeam la muncă, la săpat, la semănat, la cules ceva, la plantat pomi, în sfârșit era de muncă, de treabă.

Se plătea?

E un fel de a spune. Dar eram mulțumiți că aveam mâncarea, cum v-am spus, mai acceptabilă, hrana, de multe ori ne mai dădea și mâncare gătită, caldă: ciorbă de cartofi, cu paste făinoase, cu ciolan în loc de carne, os de vită băgat acolo; era viața mai acceptabilă. Nu ne dădea întotdeauna. Pe urmă conserve, că am uitat să vă spun că la urmă ne dădea cotă conservele care erau rămase; dar de multe ori mulți se îmbolnăveau, că unele erau extraordinar de alterate, nu puteai să le mănânci oricât ai fost de flămând, altele mai puțin alterate.

Dar și aici, la Alexandrubar, a devenit greu. Această cazarmă mare, aproape se stricase, că făceam focul, mai luam din ferestre tocurile de geam sau lemnăria: uși sau nu știu ce altă scândurărie, să facem foc să ne încălzim.

Asta când a fost?

În iarna lui 1943 și pe '44, aproape că era prin luna ianuarie când am început să facem treaba asta. Se făcea focul și ne adunam în jurul lui. Îmbrăcămintea, ca fel de îmbrăcămintă, că se epuizase, se rupsesse și se distrusese; eu nu mai aveam nici ghetetele, nici pantofii. În loc de încălțăminte foloseam cârpe, zdrențe, pe care le înfășuram în jurul piciorului, apoi legam cu sârmă. Eu de aceea am rămas cu reumatismul electrizant, niște dureri electrizante la picioare.

Ce mai puteți să-mi spuneți despre Alexandrudar?

V-am spus, v-am arătat mai înainte că viața era oarecum mai acceptabilă, nu mai bună, mai acceptabilă, pentru că se mai găsea de lucru, din când în când.

Erau jandarmi acolo?

Da, erau, dar nu prea mulți. Însă se știa că noi nu putem să fugim, să ne întorcem în țară, că n-aveam cum, dată fiind și depărtarea, dar și obstacolele care le puteai întâlni aproape din localitate în localitate.

Dar totuși nimeni n-a încercat să plece?

Acolo unde te vedeau organele de urmărire, polițai, jandarmi, te și întreba: „ce-i cu tine mă, ai fugit”, „ce e mă, încotro vrei să mergi, unde mergi, că chem poliția”; alții erau mai domestici, mai de Doamne ajuta: „Ce ați făcut mă, ce ați pățit, v-a adus Antonescu”, „dacă vreți să scăpați, mergeți, căutați să ajungeți prin țară”.

Dar nimeni n-a încercat să evadeze?

Mulți au evadat, foarte mulți s-au întors pe parcurs. Un frate de al meu era un bărbat foarte inteligent, foarte deștept, Marin Constantin, băiatul lui Alexandru, fratele lui mama, care l-a dat mama de suflet, era un fel de staroste, de șef din acesta care ne mai supraveghea sau care să coordoneze; n-a stat mult, numai o lună de zile, o lună jumătate, și prin intermediul unor militari prieteni s-a îmbrăcat în hainele lor, i-au făcut un act fictiv și l-au trimis în țară.

Și nu l-au prins?

Nu, păi dacă era îmbrăcat militar, și era cu un grup de militari care veneau, trebuiau să meargă în țară.

Și ce a întâmpnat pe urmă cu el?

Cu el? El a fost foarte descurcăreț. În țară, când a ajuns, nu s-a mai agățat nimeni de el. De ce? Se potolise zarva, cum am spus mai înainte, noi am fost aproape ultima serie de deportare. Cu el nu s-a întâmpnat nimic, și-a văzut de treabă. De altfel, nici noi nu am mai rămas prea mult, că a început retragerea frontului, veneau motorizatele, și a trebuit să tot venim spre țară. Veneau deja rușii.

Dar asta însemna libertatea dumneavoastră!

Nu, niciodată nu am gândit astfel. Eu mi-am iubit țara și am respectat-o, am făcut tot ce am putut pentru ea.

Și ea va răsplătit cu deportarea?

Da! Chiar și așa. După ce am venit din Transnistria, atât de mult am iubit țara că am dus muncă de lămurire între mulți tineri și am plecat în 1948 cu 6 băieți din comuna Curcani și din Budești pe un șantier național pe muncă

voluntară la Salva Vișeu și apoi la Bumbesti-Livezeni. Am avut fetița de trei luni, că mă însurasem acolo, în comuna Curcani, și am plecat în cadrul U.T.M.-ului pe șantier trimis de Uniunea Tineretului, adică eu m-am înrolat, eu m-am înscris cu băieții, v-am spus, cu încă 6 băieți și am plecat la Salva Vișeu, unde am stat 3 luni și 2 săptămâni, și de acolo, când s-a terminat munca la ultimul sector (era sectorul tunele), m-am înscris benevol pentru Bumbesti Livezeni. Iacă, în felul ăsta am stat la muncă voluntară, benevolă pentru țară, pentru țara asta românească, atât de mult o doream, atât de mult o iubeam și atât de mult vroiam să fie o țară de mare rang și de mare viitor, pentru binele nostru. Am vrut să vă spun asta pentru că mult am iubit și mi-a fost dragă țara asta, am urât armata sovietică care ocupase și care a rupt Basarabia și Bucovina de țara mamă. Eram un patriot înflăcărat, deși sunt de altă origine etnică, practic sunt cetățean român.

Cum a fost după ce v-ați reîntors din Transnistria?

După ce am venit din Transnistria, în 1946, m-am înscris în Partidul Comunist. De ce m-am înscris? Și pentru una, și pentru alta. Din trei motive. În primul rând pentru că am fost deportat și adus de ruși în țară, în al doilea, dacă nu erau rușii, nu veneau o bună parte din țigani înapoi în România, le rămâneau oasele pe acolo, poate și ale mele. Așa, și în al treilea rând pentru că în comuna Curcani, de unde mi-e nevasta, erau țiganii toți marginalizați. Și atunci m-am ridicat ca membru de partid, când mă duceam la ședințele de raion, de județ, mă ridicam să susțin țiganii. Da, și mulți au fost ca activiști, ca gospodari, ca oameni cinstiți, că să știți ce a fost bun la comuniști: nu primeau în rândurile partidului pe toți borfașii. Dacă aveai 6 sau 3 luni de pușcărie nu erai membru de partid, n-aveai voie să fii membru de partid. Țăsta a fost un lucru bun în partid. Restul nu mă mai interesează. Dar să știți că în perioada comuniștilor, țiganii au avut importanța lor ca oameni și au devenit și ei un popor relativ influent. Au început să știe și ei ce e aia să nu mai aibă rogojină pe jos sau să lipească cu lut casele. Au început să aibă și ei covor, prima dată de iută, au început să aibă și mobilă, pentru că se cumpăra în rate.

Și poliția – de fapt miliția – cum se comporta pe vremea aceea, a comunistului?

Păi, era subordonată partidului.

Dar am auzit că pe vremea lui Gheorghiu-Dej s-a luat aur de la „pletoși”. Este adevărat?

De la infractori, de la țigani. Da, dar numai Gheorghiu-Dej. De fapt nu se lua, se ridica pe bază de proces-verbal. Era o lege care și Ceaușescu a folosit-o, nu numai Gheorghiu-Dej.

Dar familia dumneavoastră actuală?

Am doi băieți și o fată. Primul băiat l-am dat la o școală de muzică, a învățat liceul de muzică, fagotul, pentru muzică clasică. N-a mers mai departe, și-a făcut o formație de băieți din muzică ușoară. Dacă ați auzit cumva, nu știu dacă ați auzit, de Marin Pechea. A fost și formația aceea „Cromatic”. E nepotul meu, băiatul lui fratele meu, el fiind saxofonist, tot cu liceul de muzică. La ora actuală, fiul meu este în Suedia, a plecat cu o formație.

Să mai revenim totuși asupra celor întâmplate în Transnistria.

În fine, după puternicele ofensive ale rușilor, au început retragerile. Am observat atunci plecarea tancurilor nemțești, iar vărul meu îmi tot spunea: „Nu te îmbolnăvi să mori pe capul meu, că mor și eu lângă tine. Hai că uite, se apropie, se apropie retragerea, hai să căutăm, să găsim metode de evadare, de ieșire, de ajungere la graniță”. Așa am ajuns la un fierar, despre care am vorbit la început, și de fata căruia se îndrăgostise vărul meu.

Numai voi doi ați fugit sau ...?

Numai noi doi. Ceilalți au plecat organizat, mai la urmă, odată cu retragerea trupelor. Noi am plecat cu ajutorul unor militari români care se împrieteniseră cu vărul meu.

Cum?

Eram în drum spre Berezovka. Vărul meu s-a dus nu știu cu ce scop, ba să ceară pâine, ba să vadă dacă poate să facă rost și el de ceva, și în sfârșit: „de unde ești mă”, întreabă unii din militari. „Din Alexandria”. „Din Alexandria? Păi și eu sunt tot din părțile alea” – spune unul. „De unde?” Și tot așa, până când l-au întrebat ce e cu el. În același timp, soldații au spus că se îndreaptă spre țară. „Păi când plecați? Bă, să ne luați și pe noi” – a spus vărul meu. „Păi cum să vă luăm, că voi sunteți civili”, dar ne-au făcut și nouă rost de niște efecte militare și în sfârșit am aranjat cu ei și ne-au imbarcat. Dar nu au mers decât într-o localitate la vreo 40 km. de Berezovka, nu mi-aduc aminte care. Ei, până aici au putut să ne aducă. „Ce facem bă? Hai înapoi la Berezovka. Am crezut că o să mergem așa, să ajungem aproape de graniță”. Așa că am început să mergem pe jos. Ne-au dat ei ceva, săracii, niște pâine, vreo 2 pâini sau 3 dacă nu mă înșel, niște conserve, brânză de aia uscată. În sfârșit, am rămas și cu efectele acelea militare și ne era frică să nu ne prindă acuma armatele, jandarmii, poliția, poliția militară, să ne întrebe ce e cu noi, în fine, dar mai mult noaptea mergeam. Ziua ne ascundeam, noaptea mergeam la drum, și așa am ajuns sleiți de putere la Berezovka. Aici, chiar la fata aceea ne-am oprit. Era o casă de oameni gospodari, oameni nu cu posibilități mari, mijlocași. Și când ne-a văzut: „Ce e cu voi?” „Ce să fie, uite asta și asta...” – că el vorbea, vărul meu, el învățase rusește și se înțelegea cu ei de toată frumusețea. Am zăcut acolo trei săptămâni de zile și m-a luat prima dată cu tremurat, parcă s-a reactivat malarie, dar din malarie am dat în tifos exantematic. Au luat legătura cu sanitarul, doctor de comună, sanitar – nu știu –, care oricum avea sarcina de a face injecții. Zice: „Căutați să-l izolați că a dat în tifos”, și într-adevăr, senzații de vomă, dureri de cap, nu poftă de mâncare, temperatură, când cutremurat, când... în sfârșit ajunsesem sleit. Și ce spune omulețul ăsta: „Dacă o să aibă noroc să-i fac rost de injecții – zice – v-a scăpa, dacă nu, fiți atenți că o să vă îmbolnăviți și voi. Căutați să-l izolați, să nu mai mergeți la el, să nu mai intrați”. A început să plângă vărul meu față de fată și-i spunea: „Cum să-l las să moară, n-a murit timp de aproape doi ani, aproape un an jumate, și acum când să ajungem și noi..., măcar să călcăm pe pământul țării”. Ei, începuse ochii să mă lase, în sfârșit, a vrut Dumnezeu după o perioadă de câteva săptămâni să-mi mai revin. Auzeam cum se retrag militarii, iar el îmi spune: „Ce ne facem băi, întărește-te băi, nu mă lăsa mă, că mor și eu lângă tine, aici nu te las măi”;

chiar și eu plângeam, nu făceam altceva decât îmi curgeau lacrimi. Și spuneam: „Salvează-te tu, lasă-mă”. Și el spunea: „Cum să te lasă să mori, cum? Nu, mor lângă tine aici. Nu se poate, trebuie să te întărești, trebuie să ai încredere că ajungem în țara noastră”. A vrut Dumnezeu de a venit sanitarul ăla rus și mi-a făcut două injecții, nu una după alta, ci la diferență de vreo douăsprezece ore. Imaginați-vă că a stat lângă mine, când am făcut temperatură peste 41 m-a scos afară, apoi m-a învelit într-un cearșaf umed și a aruncat apă rece peste mine. Ei, atunci am început și eu: „Ah, lăsați-mă, nu mai mă chinuiți, lăsați-mă să mor, să aveți grijă să mă îngropați ca lumea, atâta vreau”. Și a început vărul meu să țipe: „Nu mă lăsa mă, nu mă lăsa, trebuie să ajungem acasă”. Și uite așa, a mai trecut o săptămână de zile și el a spus „gata, a sărit șanțul, am lovit moartea, am gonit-o de la el”. Și treptat, treptat mi-am revenit, începusem să am poftă de mâncare... Azi așa, mâine așa, și am început să mă întăresc, am început să umblu pe picioarele mele, seara mă scotea vărul meu, făceam mișcări, plimbare la aer, că era o lizieră de pomi pe acolo, ca un fel de pădure tânăra, mă ducea pe acolo și stăteam cu el mai mult. Apoi ne-am gândit din nou să plecăm mai departe.

Și ați reușit?

Niște ucrainieni trebuiau să plece cu niște saci de grâne, porumb, mălai, nu îmi mai aduc aminte, la Tiraspol și de acolo la Tighina. Și ce spuneau: „Măi, vă duc, dar ce faci cu el?” „Păi uite, facem un așternut”. Au aranjat un pat cu haine rusești, cu pufoaică și nu mai știu ce, iar după o zi și o noapte am ajuns la Tiraspol.

Erau jandarmi pe drum?

Numai la punctele de interdicere; era o goană spre graniță, spre retragere, care mai de care să nu vină rușii, să nu vină avioanele să-i bombardeze.

Cum ați reușit să mergeți mai departe?

Vărul meu a avut niște mărci, bani din aceia rusești, din Transnistria. Am reușit să ne urcăm într-o garnitură de tren mărfar, a vorbit el cu ceferistul să ne aducă până la Tighina. Cu chiu cu vai am ajuns, mereu cu spaima de bombardamente. La Tighina era granița principală de trecere, păzită cu poliție, cu jandarmerie. Cum să facem să trecem acum. Cum, cum? Stăteam ascunși printre vagoane, ca să nu fim văzuți pe lângă gard, așteptând o posibilitate să trecem. Când acolo, o patrulă ne află și ne întreabă ce-i cu noi. Păi să vedeți că uite așa, am venit cu cineva. „Ce-i cu voi? Hai cu mine”. „Păi nu, nu, că suntem țigani și uite am fugit și vrem să mergem...” „Gata! Stați voi acolo ascunși și așteptați voi ceva acolo...” Și unde credeți că ne duce? Era postul principal. „Ce-i cu voi măi?” – ne întreabă un locotenent. „Băi urâților, ce facem cu voi, măi?” „Păi să vedeți, să trăiți, uite eu sunt, suntem țigani, am fost deportați din ordinul lui Antonescu și dacă am văzut că se retrag armatele, ne-a fost frică să nu ne omoare, să ne prindă rușii să tragă în noi; am vrut să mergem în țară, să plecăm, dar n-aveam, uite, așteptam și noi posibilitatea”. „Nu se poate – zice -, uite ce se întâmplă: voi vă duceți la punctul sanitar de parazitare și acolo spuneți care este situația voastră”, și ne-a dat un delegat, un soldat. Așa, în sfârșit ne controlează, ne verifică. Acum, teama mea. Care a fost? Prima dată ne-a băgat la cântar. Am avut 38 sau 39 kg. Ne-a tuns, ne-a dat haine. Doamne, mă gândesc acum, că dacă

era cineva să ne filmeze, să vadă, cred că era compătimirea de pe lume. Apoi am avut posibilitatea să găsim un mijloc de transport, tot un fel de vagoane din acelea, care erau cu încărcături diverse. Și în acest fel, după două zile și două nopți de mers așa am ajuns în țară. Când am coborât din tren ce credeți ce am făcut?

Ați sărutat pământul.

Absolut, niciodată n-am pupat țărâna. M-am închinat, am luat țărâna și am pupat pământul. Și așa, atunci am spus: „Dacă nu am murit până acum, nici de acum încolo”. Eram pe pământul nostru, eram în țara noastră, puteam să ne descurcăm pe limba noastră, puteam să cerem ceva. Ei, am început să cerem: „Ajutați-ne și pe noi, că suntem așa, suntem deportați”, nu mai spuneam că suntem țigani, că majoritarii, când auzeau că am fost și în Transnistria și că suntem țigani, nici nu se uitau la noi: „plecați de aici, hai”. Ei, cum vă spun, mai mergeam, mai ceream, până la urmă un singur om – pe la Urziceni cred – de-a dat ceva. Ne-am dus să facem undeva baie, într-o gărlă, eram tunși și arătam ca dracul, slăbiți, piperniciți, vai de capul nostru, și ne vede un cetățean, un om cam la 40-50 de ani. Credea că am scăpat din pușcărie. „Mă, ce-i cu voi, de unde sunteți?” „Ce să fie, uite, suntem veniți din Transnistria, am coborât din tren”. I-am povestit probabil cu atâta patimă încât a început să-i curgă lacrimile. Parcă mi-a venit sufletul al loc. „Vreți să mâncați și voi ceva? Hai la mine”. „Unde stați, departe de aici? Că noi vrem să ieșim la șosea ca să găsim o ocazie până la București”. „O să ajungeți la București, veniți să vă dau de mâncat și poate vă găsesc ceva îmbrăcăminte, să nu mergeți în halul ăsta în București”. Dumnezeu, cred că țigan a fost, țigan lăutar, dacă nu mă înșel. Acasă la el, mamă-sa ne-a dat ce avea mai bun și ce nu mâncasem de doi ani. În fine, am mâncat, ne-am închinat, ne-am rugat lui Dumnezeu. Ne-am dus la gărlă, ne-am spălat și îmbrăcat cu hainele aduse de el. Am ieșit apoi afară la șosea, la bariera spre București, și acolo tot am ridicat mâna, am tot ridicat mâna și da Dumnezeu un camion. Se oprește. „Unde vreți să mergeți?” „Vrem să mergem la București. Se poate să ne luați și pe noi?” „Urcați-vă sus ...” Într-adevăr, am ajuns la București. Ei aici, când am ajuns la București, să-mi bată inima, și râdeam, și plângeam, și nu știam încotro să luăm.

Oricum, am ajuns, ne-am urcat în tramvai și am ajuns în cartierul nostru. Era după amiază, în luna septembrie. Cred că era 20 când am ajuns în București. Când m-au văzut câțiva inși din cartier au exclamat: „Uite, uite-l, Marin, uite-l pe Davacică”, cum îmi spuneau mie; alții au început să plângă, „băi, am auzit că ai murit, am auzit că v-au omorât, că v-au împușcat, că v-au dat foc”, câte și câte zvonuri nu se auzeau. În sfârșit, altora nu le venea să creadă că suntem noi, credeau că suntem arătări, sufletele noastre, mă rog. În sfârșit, când m-a văzut mama să leșine și mai mult. Altul venea cu băutura, altul cu mâncarea, altul cu găini gătite la cuptor, în sfârșit, apoi am început din nou viața în București.

„Nu știu alții cum s-au descurcat, de au mai viețuit”

Interviu realizat cu Brânzan Anuța Androneta, București, iunie 2001

Mă numesc Brânzan Anuța Androneta, sunt născută în Roșiorii de Vede, în anul 1934, luna martie, ziua 5, din părinții Radu Pavel și Radu Constantina.

Ați mai avut frați sau surori?

Am avut 3 surori și cu mine 4, deci am fost 4 surori.

Și părinții dumneavoastră cu ce s-au ocupat?

Tatăl meu era lustragiu, că n-avea meserie, el n-avea părinți și s-a ocupat și cu agricultura, în timp de vară. Toamna cu lustrageria, că era noroi și trebuia un pantof cu rățat, dar vara se ocupa cu agricultura. Lua pământ de la boieri și își lua și oameni cu ziua și mergeau la secerat, la sapă; asta făcea tatăl meu.

Iar mama?

Mama era casnică, mai lucra de mână: croșeta, broda.

Cum a fost copilăria dumneavoastră?

Copilăria mea a fost destul de frumoasă, că tatăl meu muncea, era și Marieta la școală și eu. Eu am luat premiul întâi în clasa întâi și cu atât am rămas, cu clasa întâi. Spunea mătușa mea și vecinii după stradă că venea învățătoarea după noi și nu știa ce s-a întâmplat, că îi părea foarte rău de noi că nu venim la școală, că suntem niște copii foarte buni, și vecinii i-au spus că suntem ridicăți și trimiși în Transnistria.

Au mai fost și alte rude de-ale dumneavoastră ridicate și trimise în Transnistria?

Nu, n-au mai fost din familie. Au constatat dâșzii, poliția, că tatăl meu când fusese cavaler făcuse pușcărie, pentru un scandal. Nu pentru că a furat, nu că a făcut altceva; s-a bătut cu unul beat, care îl bănuia că se leagă de soția lui. Ăla a venit cu un cuțit, s-a bătut cu tata și la urmă cuțitul s-a înfipt în respectivul. Și ăla a murit, iar în arhivă este că tatăl meu a făcut omor – pentru că n-a avut martori, că era pe câmp la un boier, ca administrator. Pentru asta a făcut numai 5 ani pușcărie. N-a făcut 20 sau 25 de ani, că așa urma, pentru că a avut-o pe soția ăluia ca martoră că nu el a fost de vină. Că tata dormea și el s-a dus cu cuțitul să-l omoare, și i-a dat un șut puternic și tata s-a trezit din somn, și cum a sărit așa în picioare l-a apucat de mână cu cuțitul. Și atunci zăpăcit din somn, ăla beat, a înfipt tata cuțitul în el. Să vedeți că dosarul lui se găsește poate acolo la pușcărie sau la Turnul Măgurele, unde a făcut crima.

Când a întâmpilat asta?

Dacă el s-a căsătorit cu mama în 1932, cred că prin douăzeci și ceva. Dacă avea martori nu făcea nici o zi pușcărie, dar n-a avut decât pe nevasta lui ăla și atât, a făcut 5 ani. Și pentru asta s-a găsit motiv pentru deportare. Tata făcuse pedeapsa care i s-a convenit, dar așa a fost poliția de atunci.

Ce mai știți despre familia tatălui dumneavoastră?

N-avea frați, n-avea părinți, n-avea pe nimeni. L-a făcut mamă-sa și la 3 ani ai lui au murit. Și nu cunoștea pe nimeni așa de rudă. A crescut pe la boieri.

Dar bunicii dumneavoastră dinspre mamă?

Nu i-am cunoscut, că au murit tineri și bunicii mei. Mama s-a măritat târziu, la 33 de ani s-a măritat mama cu tata și nu mai existau bunicii. Numai ce am auzit despre ei.

Și ce ați auzit despre bunici?

Bunicii au fost agricultori, au avut 16 pogoane de pământ, au avut vreo 9 copii, 4 băieți și 5 fete, dintre care au mai murit din ei tineri, altul a murit în cutremurul ăla din 1941, era concentrat aici în București și fiind noaptea s-a speriat, s-a îmbolnăvit și țin minte că n-a durat nici un an și l-a adus bolnav din București și a murit. Restul fraților au murit mai tineri, iar altul a trăit până acum 15 ani.

Cum a fost copilăria dumneavoastră?

A fost foarte frumos acasă, cu părinți, foarte frumoasă a fost copilăria noastră. Ne iubeau și vecinii și eram drăgălașă, aveam și poze așa cum eram.

Mai aveți și acum pozele?

Da, da. O mătușă ne-a luat și ne-a dus la fotograf. A fost chiar în ziua când a venit poliția și ne-a ridicat. Fotografia vorbește ce creștere am avut [vezi fotografia la cap. *Ilustrații*], cum ne purta de frumos, că eram în rang cu boierii, nu cu lumea de rând, și probabil l-au invidiat și pe tata, că un lustragiu are așa o familie. Probabil și din invidie ne-au făcut asta.

Dar înainte de a vă duce în Transnistria nu a fost nici un zvon?

Nu, nu știu, pentru că eram prea micuță ca să...

Despre momentul când ați fost ridicați vă mai amintiți ceva?

A venit un polițai acasă și a spus că în baza nu știu cărui ordin vă ridic. Când am fost de curând la Roșiori am aflat că polițaiul mai trăiește, are optzeci și ceva de ani. Dar știu cazul unei fete de vreo 17 ani atunci, pe care a trimis-o boierul să cumpere ceva din magazine și poliția a luat-o și a vrut s-o ducă în Transnistria. Și acolo când au întrebat-o: „Cum te cheamă? De unde vii? Ce e cu tine?”, a spus că lucrează la boierul cutare. Și atunci, poliția să vadă că e adevărat, a dat telefon boierului, care avea un cuvânt: „Măi tâmpiților, mi-ați luat fata? Trimiteți-mi fata acasă”. Și așa a scăpat de Transnistria. Așa cum s-a făcut în Roșiori, nu s-a făcut în toate orașele. Am fost și în Alexandria, unde nu s-a întâmplat așa ceva, conta și de primar, conta și de șeful poliției. Așa s-a lucrat cu Transnistria, nu s-a lucrat în numele legii, cum ar fi venit o lege de sus. Da, uite, din Alexandria n-au luat țișanii românizați, care aveau case, care aveau servicii, munceau.

Deci a venit jandarmul respectiv și...?

Da, a spus că are o hârtie, un ordin de la poliție, că trebuie să fie ridicați corupții. Și de acolo ne-au dus la Turnu Măgurele.

V-ați luat bagaje, v-au lăsat să vă pregătiți?

Da, ne-a lăsat să luăm ce puteam căra în mână. Și ne-au dus la Turnu Măgurele, că era vara, august, cald, ne-au lăsat pe stadion până au făcut rost de vagoane, până au mai adus de prin altă parte pe alții și ne-a imbarcat la vagoane de vite...

Cât timp a durat toată pregătirea?

Povestea asta pe stadion? Vreo 3 zile ne-au ținut, 2 sau 3 zile.

Cum ați dormit acolo?

Pe jos, pe iarbă, acolo pe stadion, afară, sub cerul liber, că era cald. Păi și în Rusia, când ne-au dus acolo, la ferma aia, tot sub cerul liber ne-au ținut o lună și ceva, până ne-a dus la niște cazărmi, pe malul mării, care se învecinau cu orașul Oceacov; erau vreo 7 kilometri – spunea tata – până la Oceacov. Tot așa, ne-au ținut afară, sub cerul liber am dormit o lună și ceva. A început frigul să vină, și ploile, și toamna, da.

Să ne întoarcem la plecare. Deci ați plecat cam după 3 zile de la Măgurele?

Da! Și pe urmă au adus vagoane de vite, fără geam, fără nimic, și ne-au imbarcat, ne-au pus câte o santinelă la fiecare vagon și am pornit. A oprit în Roșiori, familia noastră, a mamei, a auzit că venim, că trecem prin Roșiori, a ieșit la gară și când ne-a văzut cu santinelă și în vagoane de vită o mătușă a căzut pe calea ferată, a leșinat.

Cum a fost călătoria spre Transnistria, cât timp a durat?

Păi cât? A durat așa, vreo 10 zile cred, n-a durat prea mult, nu știu, vreo 10 zile, o săptămână, nu pot să vă spun.

Și v-au dat voie să coborâți?

Nimic, nimic, absolut nimic.

Și nevoile?

Nevoile! Nu știu, noi ca copii, că mama luase și olița.

Cu mâncarea cum a fost?

Nu-mi amintesc cu mâncarea dacă ne-a dat ceva, sau ce au luat părinții, nu-mi amintesc. Dar știu că ei ne-au mințit ca să nu ne revoltăm, că au plecat evreii de acolo și ne duc în casele lor. Nu știu mare lucru, dar pentru mai târziu țin minte, după ce n-a mai fost nici tata, nici mama, că a trebuit să o duc din greu cu două surori după mine. Îmi amintesc mai mult ce s-a întâmplat după ce s-a terminat cu tata, de l-au împușcat nemții, că de acum intrau rușii, cât era război, și ce au bănuțit ăștia că au luat mai mulți țigani și i-au împușcat.

De ce?

Nu știu ce a fost în capul lor. Au venit acolo și au luat bărbații și i-a împușcat.

Ajunși în Transnistria, unde ați fost așezați?

În Vladimirovka. Nu era satul mare, erau două ulițe, cu case; cât au fost de lungi și de mari nu știu să vă spun. Au luat rușii de pe o stradă și i-au mutat pe strada cealaltă, au băgat câte două familii. Și pe noi ne-au băgat, nu știu câte sute de oameni, în vreo 30-50 de case. Din iarna aceea până în primăvară n-au mai rămas nici o sută de țigani; eram nemâncați, stăteam în frig, a dat tifosul, păduchia, nu apă, nu căldură, nu lumină, nu nimic, și au murit. Au obligat pe ruși de au făcut gropi comune, de-au băgat sute de oameni, și îi trăgea cu cârligul. Băteau la fereastră în fiecare dimineață dacă aveai morți, să îi duci tu, să-i arunci în căruță. Și mama a murit de tifos, a luat de la alții. Rusul în a căruia casă stăteam noi venea noaptea în fundul grădinii și ne mai aducea câte ceva de mâncare. Îi era milă, și mai venea, când ne vedea 4 fete, așa ca florile. Pe urmă, când ne-am îmbolnăvit și noi, copiii, de tifos,

venea el cu hrean pisat, că noi nu mai aveam cu ce să pisăm acolo, și el spunea lui tata să ne dea obligat ca la păsări, să ne deschidă gura și să ne toarne cu lingurița pe gât hrean pisat ca să ne poată salva de la tifos. A fost foarte cumsecade proprietarul casei și i-a fost milă de noi când ne-a văzut, ne mai ajuta el cu câte ceva. Altfel eram morți, ca ceilalți. Și acolo, în Vladimirovka, era o mamă cu 5 copii, de aici din București luată, iar soțul ei era pe front. Și i-a scris pe front, anunțându-l că familia lui este în Transnistria. Atunci s-a dus el la general sau la colonel, ce a fost, s-a dus plângând și a spus că uite, „eu lupt pentru țară și țara mi-a luat familia să-mi omoare”. Și atunci el a dat permis să vie și să o ridice de acolo; erau toți bolnavi de tifos, soția și cei 5 copii, plini de păduchi, nu știu dacă a ajuns în țară cu ei.

Erați păziți de jandarmi sau puteați să vă mișcați liberi?

Da, cred că eram păziți, fiindcă noi ca copii nu ieșeam; sigur era ordin să nu ieșim nici din curte. Dar eu, ca copil și cum eram mai îndrăzneț, nu prea țineam cont. Era prin apropiere un câmp, unde fusese grâu și se arase cu combinele, iar mie mi-era foame și m-am dus să frec spice de grâu, ce a mai rămas pe acolo. Cum s-a întâmplat, domnii jandarmi din sat, de acolo din Vladimirovka, care mergeau cu șareta, doi inși, m-au văzut pe mine, acolo, un singur copil. Și au venit și m-au bătut cu biciul – ziceau că am ieșit din curte – că mi-am făcut nevoile pe mine. Da, pentru că m-am dus ca o pasăre să strâng spice de grâu.

Cum a fost cu hrana, era asigurată de autorități?

Păi în prima lună, cel mult, făceau un fel de mămăligă, am auzit pe tata, și acestea erau aruncate în sus, ca la câini, cine o apucă, apucă. Pe urmă, ne dădeau grâul ca la cai, ovăz, orz, să mâncăm orz așa, grăunte; nu era foc unde să le fierbi, nimic, exact ca la vite ne dădea. Și de aceea în 2-3 luni, până în primăvară, au murit sute de oameni, sute. Dar noi am avut noroc cu rusul ăla bătrân. Că era casa lui și tot venea așa, și când ne-a văzut ne mai aducea, că era porumb, cartofi, lapte, ne mai aducea. Da, noaptea prin fundul grădinii.

Deci, dacă nu era omul acesta mureați?

Da, muream și noi.

Cum a fost iarna acolo?

Păi ne-au băgat fără foc, fără lumină, fără nimic. Așa cum ai băga o vită și o închizi și nu-i dai nimic. De aia a și dat tifosul și au murit atâția. Nu știu alții cum s-au mai descurcat, de au mai viețuit. Mai rău pentru noi a fost după ce, pe rând, s-au dus părinții, au murit. Atunci, cu alte femei a trebuit să plecăm. Era primăvară, 1944. Deja veneau rușii și noi am fost făcuți liberi. Cred că era prin martie, cam așa ceva, cel târziu aprilie o fi fost – dar cred că martie a fost. Și atunci am plecat și am mers noi așa, am mers, am mai stat, ne mai luau rușii care treceau cu căruțele; plângeau și ei că au copii pe front de doi ani de zile, nu i-au văzut și pleacă acuma spre România. Și ne dădeau ce aveau ei acolo, o cutie de conservă, o bucată de pâine uscată ca cărămida, noi rodeam, că eram copii, aveam dantură, noi puteam să ne descurcăm foarte bine, și ne miluiau ei pe drum. Ne mai suiau în căruță și ne duceau 2-3 kilometri și spuneau că trebuie să ținem drept ca să ajungem în România, că ei nu veneau direct, poate ne vor mai lua și alții. Și dădeam

peste sate pustii, erau refugiați, pline cu lăzi de gloanțe, ghiulele de tunuri – asta găseai, altceva nimic. Noi mergeam acum în urma frontului. Nemții, care apucaseră să fugă, au distrus tot, case, poduri, de ți se făcea groază. Abia dacă mai găseam pe câmp un porumb să roadem, ca copiii, de multe ori luam și coceni de ăia și îi rodeam verzi, cu sucul ăla așa. Ca vitele, mâncam ca să trăim. Apă nu aveam, că ne era frică să nu fie otrăvită, se spunea că au otrăvit-o nemții. De altfel, nu-mi amintesc ca la Vladimirovka să ne fi făcut baie mama vreodată, poate doar șterse cu vreo cârpă sau cu apă dintr-o găleată...

De unde luau apa, de la puț?

Da, de la puț, era o fântână acolo în sat, am înțeles pe tata, iar un rus era obligat să umple sacaua și să treacă pe stradă, bătea în poartă, la geam, să ieși să iei apă, dacă ai în ce. Și asta o dată pe zi se întâmpla.

Nu vă dădeau voie să mergeți personal?

Nu, nu, că n-aveam voie să ieșim, nu înțelegeți? N-aveai voie din curte să ieși.

Deci, nimeni n-a avut voie să iasă?

Nu, nimeni n-avea.

Când a murit mama și sora dumneavoastră...?

Marieta, Marieta o chema.

Și ea câți ani avea?

Era mai mare ca mine cu 2 ani și a murit după tata, în martie 1944. Da, în martie '44, în niște grajduri care au fost bombardate.

Și tatăl dumneavoastră?

Tot atunci, în martie 1944. Evacuasem satul, că era linia întâi a frontului și ne-au alungat rușii. Erau două căruțe, nu știu de cine puse la dispoziție, și ne-a luat tata să plecăm. Am plecat până la Odessa și în gară ne-a prins o patrulă, română. Și când ne-au văzut așa, cam vreo 30 de persoane, copii, femei, bărbați, au raportat că în gară sunt țigani. S-a dat ordin, au trimis o mașină și ne-au imbarcat; de acolo ne-au lăsat la o unitate militară și ne-au băgat la beci. Ne-au ținut 24 de ore acolo, apoi ne-au imbarcat în vagon, iar de vite, ne-au dat santinelă și ne-au trimis până într-un câmp, lângă un sat. Am stat acolo, nu știu cât timp, și am plecat de groază, că erau numai bordeie. Am trecut printr-un sat cu ruși, bătrâni, femei, că bărbații erau la front, și am intrat într-un grajd acolo. Nu știu să spun ce lună era, că asta era toamna. Și ne-am trezit cu nemții, niște gradați, nu militari, ofițeri care erau beți. Ne-au scos afară, ne-au pus în rând, a obligat pe tata să ne ia în brațe, să ne împuste. Erau cu noi acolo și doi băieți cu tatăl lor, muzicanți, din Galați, și nu știu ce i-a îndemnat să le cânte nemților. Le-au cântat și s-au potolit. Și făceau ce voiau. Fiecare ce îi trecea în cap aia făcea cu noi. Nu puteai să le zici nimic. Erau liberi să facă cu noi ce vroiau. Să ne și batjocorească...

S-a întâmplat așa ceva?

Cu noi nu, copiii, că eram prea micuțe. Dar era o mută săraca, tânără, pe ea au luat-o s-o batjocorească. Făceau toate prostiile. Ce le-a trecut prin cap aia făceau. Apoi au împușcat câțiva bărbați, și pe tata. Am mai rămas cel mult 10 persoane.

Cunoscuți, din Roșiorii de Vede?

Nu erau toți din Roșiori. Era familia asta, cu bărbatul muzicant împușcat, o bătrână din sat cu noi, mai erau doi băieți, o familie din Pitești, tot așa femeie cu copii, pe ăștia nu mai știu cum îi chema. Și am plecat din nou spre Odessa. Am găsit acolo un zăvoi foarte mare, o plantație de pomi frumoasă, și acolo era plin de tunuri. Și ne-am strâns și noi pietre, ce era pe acolo, de la bombardament, și am făcut o covercă ca de câini. Nu puteam să ne adăpostim tot corpul, numai capul, trei surioare. O rusoaică bătrână spunea că îi e fiica pe front, ne-a luat, ne-a făcut rochițe, băsmăluțe, ne-a mai spălat când ne-a văzut așa amărâte, pline de păduchi. Și ne duceam să cerșeam, ca să trăim, și spuneam: „Puteți să ne duceți în România?” Și spuneau că nu, sunt liniile defecte, bombardate, și n-au cum. Să mai așteptăm că o să plecăm cu armata. Am mai așteptat și așa a fost. Am plecat...

Cât ați așteptat?

Cred că 2 luni am stat. Am plecat într-o seară, ne-a anunțat că este un tren, trenul avea numai podeaua și puneau tancuri, și acolo lângă tancuri o să stăm și noi. Și am plecat. Când să pornim a început un bombardament, ne-am aruncat la pământ, că trăgeau tancurile alea de se cutremura pământul. După ce s-a terminat bombardamentul, haide la gară, ne-au pus acolo pe lângă tancurile alea, ne-au adus, nu știu până unde ne-au adus, până unde au putut să meargă ei, și ne-au lăsat. Pe urmă am luat-o pe jos. Întâlneam coloane de nemți și români prizonieri. Când am ajuns în Basarabia, era o apă peste care nu se putea trece, era aruncat în aer podul și nu puteai să treci, și trecea armata rusă cu bărcile. Și ne-am rugat și noi, au zis să avem răbdare, după ce trece toată armata o să ne treacă și pe noi. Așa au făcut, ne-au trecut și pe noi cu bărcile acolo. Și trecându-ne cu bărcile, noi ca copii ne-am apropiat de marginea plutei iar soră-mea Marga a căzut în apă. Și era gata-gata să moară înecată, dar au sărit niște rusoaice și a scos-o din apă. După aia am mers, am mers, dormeam prin tranșee, prin cimitir, pe unde ne apuca noaptea. Eram moarte de foame, dar la un moment dat am găsit o armată rusă, iar cu ei niște români, niște divizii de ale noastre care luptau alături de ruși. Și am povestit, pe românește, că suntem veniți din Transnistria.

Ați povestit ce ați pățit, că ați fost deportați?

Da, am spus că suntem țigani, că părinții mei au murit și suntem trei surioare, am povestit viața mea. Și un militar a zis: „Du-te acolo, că este un general rus și știe românește, și povestește lui și roagă-l să vă treacă în țară. Și pe urmă vii să-mi spui. Mă găsești aici și vii și îmi spui ce ți-a spus generalul”. Așa am făcut, m-am dus, am găsit pe general, m-a primit foarte frumos ca copil. „Ei – zice – dar eu n-am voie să trimit, n-avem voie nimic să trimitem din țară de aici, că încă nu s-a stabilit nimic. Dar spune-mi unde stați, unde vă pot găsi dacă vreau să vă caut. Eu vă pot ajuta numai cu asta, să vă trimit într-un cămin de copii”. I-am spus eu unde sunt, aproape de malul apei. Am găsit și noi o căsuță goală acolo. M-am dus apoi și am spus la militar. El ne-a învățat că este o cale ferată în apropiere, iar câțiva muncitori din Galați lucrează acolo. Când vor merge spre casă vă lipiți de ei, o să se creadă că sunteți cu ei. Și așa am făcut, și am ajuns în Galați. Și eram cu familia aia, cu femeia aia cu doi copii din Galați, am stat două zile la ei, acolo

la sânul familiei, și pe urmă am plecat. Că nu mergeau trenurile din Galați, că era toate zăpăcite de bombardament, numai din Brăila mergeau. Și am plecat la Brăila pe jos, cu o bătrână și surorile mele. Cum am intrat în Brăila am bătut și noi la o poartă, că vrem apă, vrem pâine, nu știu ce am cerut. Era casa unui preot. Și ne-a întrebat preotul de unde venim, i-am spus. „Hai, uite că am făcut pâine caldă, vă dă tata pâine, bine că ați scăpat, să fiți sănătoase, că și noi suntem amărâți, că și noi suntem refugiați și am venit acum câteva zile acasă. Nici noi n-avem mare brânză”. După asta am luat trenul din Brăila, nu știu unde l-am schimbat, și am ajuns la Roșiori.

La Roșiori ce s-a întâmplat?

Când am ajuns, am găsit pe sora mamei, care ne-a primit, tocmai avea și ea băiatul pe front atunci. Zice: „Uite ce bucurie mi-a dat Dumnezeu, că în fiecare scrisoare mă întreba de voi, dacă mai știu ceva, dacă am mai aflat ceva de voi”. Mai târziu, băiatul ei a murit în Cehoslovacia, când era bătălia aia mare cu nemții. După ce am venit noi. Și la ea am rămas de ne-a mai crescut.

Și pe urmă ce ați făcut?

Am stat la ea până m-a dus la un doctor, ca să am grijă de fetița lui mică. Am stat pe acolo puțin, cam un an de zile la doctorul ăsta, până se făcuse fiică-sa mai mare. Dimineața mă scula la patru domnul doctor ca să-l ajut în cabinetul medical – că erau căruțele la poartă, veneau de seara –, ca un fel de asistentă de-a lui. Pe urmă, el pleca la policlinică la șapte și jumate, și treci la copil, treci la bucătărie cu mama soacră, și ele săracele ce făceau: „Măi, ce mai muncește prăpădita, de la 4 e în picioare, fuge prin curte, și seara la 11 e tot în picioare. I-a să-i zicem mă să intre în fabrică”. Și n-aveam nici 16 ani împliniți în 1949, când m-am dus la fabrică, că adusesse ăștia mașini, nu știu din ce țară, că deja aveau fabrică de țesătorie în Roșiori de pe timpul chiaburilor. Și 15 zile ne-a ținut așa să învățăm, să dăm examen, și am dat, dar n-a putut să ne angajeze atunci în 1949, pentru că nu avea cine să monteze mașinile. Ne-a angajat abia în ianuarie '50.

Unde v-ați măritat, în Roșiori?

În Roșiori, da, dar soțul nu era din Roșiori, ci din Alexandria. Și pe urmă am plecat la el. Am plecat în Alexandria.

Cum ați ajuns în București?

După ce a murit soțul, acum vreo zece ani.

Ați mai avut ocazia să mai vorbiți despre cele întâmplate în Transnistria?

Sigur, mai ales când mă întâlnesc cu sora mea mijlocie, Marga; când mama a murit ea era micuță și era foarte atașată de mamă, iar eu eram atașată mai mult de tată.

Câți ani avea sora pe atunci?

Cinci anișori, cinci și jumătate. Și a dormit cu mama în brațe, moartă, până dimineața, când a aruncat-o în căruță tata. Ea n-a știut că e moartă și dormea tot cu mama în brațe, la sânul ei. Că eram toți acolo jos, unul într-un altul băgați, frig, ger, timp de iarnă.

Și ea nu s-a îmbolnăvit?

Da, păi ne-a lovit pe toate, dar ne-a salvat rusul. Ei și Dumnezeu poate, puterea lui Dumnezeu. O țigancă care nu știu cu cine venise, nu-mi amintesc ca copil, acolo în Vladimirovka, s-a îmbolnăvit întâi de tifos și tata, de mila

noastră, că ne îmbolnăvește și pe noi, a luat-o și a dus-o într-o casă unde erau mai mulți bolnavi de tifos acolo care mureau, dar și alții morți, că n-avea cine să-i ducă la căruță. Numai dacă exista cineva din țigani, zdravăn, ca să-i dea, că rusul ce se ocupa de colectarea cadavrelor nu intra de frică că se îmbolnăvește de tifos; el n-avea voie să intre, decât să bată în geam. Să intre în curte și să bată în geam. Și știai când bătea în geam pentru ce bătea. Dacă ai un mort, să-l duci afară în stradă, să te duci și să arunci mortul. Și dacă nu mai era nimeni în casa aia decât dinăștia amărâți și morți, stăteau morții acolo în casă cu zilele și săptămânile. Și tatăl meu a dus-o acolo pe tânăra aia. Și să vedeți că există o putere Dumnezească, pentru că s-a făcut bine fata și a ajuns în țară, înaintea noastră a ajuns în țară. Dar nu știu acum dacă mai trăiește, s-a măritat la țară.

Cum a ajuns în țară?

N-a venit cu noi, că a plecat fiecare cum a putut; tatăl meu n-a putut să plece cu noi pentru că eram toate micuțe și trebuia să ne poarte în brațe. Alții, care n-au avut copii, care au fost tineri, au plecat imediat cum au intrat rușii.

Au fost cazuri când părinții au lăsat copiii?

Da, da, i-au lăsat în agonia morții și au plecat, că știau că n-au cum să-i salveze, n-au cu ce. Și dacă ăla trăgea să moară îl lăsa și pleca. Dacă era bolnav de tifos și era în agonia morții acolo, că nu putea să se ridice, îi părăseau vii și plecau, fugeau de ruși. Ce puteai să faci? Cum puteai să-l iei și cum să-l duci?

III

„Dumnezeu ne-a ținut, dar nu știu cum”

Interviu realizat cu Gongoroiu Florica, București, iunie 2001

Mă numesc Gongoroiu Florica, dar mie îmi spunea mai înainte Cercel Florica, pe numele de la părinți. M-am născut în 1935, mai 14, în comuna Palazu Mare.

Ce ați putea să ne spuneți despre părinții dumneavoastră?

Tată n-am avut, a fost arestat și eu am fost crescută de mama și bunicii mei, Sanda și Vasile Ivancea.

Ați avut frați sau surori?

Am fost trei surori, eu fiind cea mai mare, iar în Transnistria ni s-a mai născut un frate.

Când și de unde ați fost ridicați pentru Transnistria?

Din Constanța, ne-au băgat la vagoane cu jandarmi, jandarmi. Nu ne-a dat voie să luăm decât câte cinci kilograme în mână, au rămas casele așa, cu toate acolo.

Deci ați avut casă?

Da, am avut și casă.

Și ce ocupație ați avut? Din ce trăiați?

Munceam, munceam la sapă, mergeam la ferme, adică nu eu, ci părinții, părinții mei mergeau, că eu eram mică, aveam cam șapte ani când am plecat, dar țin minte când ne-au dus la Karanika, unde am stat patru ani.

Patru ani?

Patru ani, în care nu ne dădeau decât mălai și o mână de cartofi. Ce foame am îndurat, ce foame! Când a murit mama mare, am îngropat-o în curtea unde am stat noi, pentru că alții scoteau morții și îi mâncau. Și am auzit că vor să facă o groapă mare, mare-mare, că eram acolo vreo cinci mii de persoane, să ne bage în groapa aia și să ne omoare cu var, să puie var peste noi și apă, să ne ardă. Noi, când am auzit, am plecat în timp de iarnă, toamnă așa, am înfășurat picioarele cu cârpă, de unde pantofi, am adunat ce am găsit – pături, haine, tot ce am găsit – și am plecat toți copiii cu tata mare. Și am mers noi pe drum două luni de zile, prin păduri. Găseam porumb, coceni, desfăceam și mâncam crud, că n-aveam ce să facem. Unii țigani mai găseau câte un urs, câte o capră; o tăiau, o puneau pe foc.

A fost îngrozitor, cred?

Păi adunam păduchii de pe noi cu pumnul, iar despre haine ce să vă mai spun... Nici de mâncare n-aveam nimic, ne aduceau rușii, săracii, ne aduceau mâncare cu ei. Ne dădeau pâine făcută, ne chemau afară, ne îmbrăcau, dădeau lui mama săpun să ne spale, piepteni de păduchi, că ziceau: „merg păduchii de pe copii”. Ne-au dat pături, o plapumă și spuneau: „Uite! „Acuma speli copiii, dai cu var, faci curat, și-mi arunci mie afară hainele vechi, să le dau foc”. Și am dormit în așternuturile primite și nu mai făceam pe urmă păduchi. Eram numai semne din cauza scărpînăturii, în cap la fel eram, pe mâini la fel. Ne-am umplut de râie de aia câinească, toți copiii în casă. Numai mama și tata n-au avut. Nu puteam să dormim toată noaptea, pentru că eram numai răni.

Mama era lăhuză în vremea ceea, că se născuse acolo fratele meu. Țin minte ca acum, a născut mama pe sobă sus, de aia de foc, că n-avea unde. N-aveam decât o cameră și o sală. Și ne culcam cu toții în patul ăla care ni l-au dat rușii. Mama săraca, când a luat-o durerea, au pus-o pe sobă, că nu era doctor, nu era nimic, și acolo a născut. Noroc cu rușii, că ne dădeau săracii pâini, mâncare, chiar dacă nouă nu ne plăcea cum făceau ei mâncarea, rușii; o făceau altfel, nu ca noi. Veneau rusoaicele și ziceau: „Aicea să ne ducem, că aicea sunt copii mulți”, și la noi veneau, că era cimitirul nu pe prima stradă, a doua stradă de la noi, și ei făceau niște colaci atât de mari că mâncai două zile dintr-unul.

Dar Dumnezeu ne-a ținut, dar nu știu cum. Când am fugit din satul acela de teama războiului, mergeam zi și noaptea prin pădure, nu puteam să ieșim la drum, că dacă ieșeam ne omorau nemții. În drumul nostru mergeau oamenii cu copii în spinare, care cădea mai murea, care era mai bătrân nu putea să ajungă, iar murea, cădea pe drum, că n-aveai ce să faci, nu puteai să stai lângă el, să rămâi cu el acolo. Și mergeam, muream de sete – lasă foamea -, dar setea te omora și beam apă din copitele la cai, pe unde umblau și ploua și rămânea apă în pământuri, unde călca calul. Noi luam cu mână și beam; că era cu noroi, că era cu sânge, nu conta. Când au venit rușii cu

războiul, ne-au găsit săraci, parcă acumă văd, și rușii ne-au dat niște case și ne-au spus să stăm acolo până vor pleca ei. „Când plecăm noi, vă luăm cu căruțe, vă luăm cu caii, cu mașini, nu vă lăsăm aici”, și ne-au luat și ne-au dus. Unde crezi că ne-au adus? Undeva aproape de Galați, unde am stat mai multe luni, iar de acolo ne-au băgat în lagăr. Ne-au dat tratament, ne-au dezinfectat, ne-au pus la băi, hrană rece, îmbrăcăminte, ne îmbrăca pe toți, și fiecare care avea buletin, de unde l-a avut, ne-a trimis pe fiecare la locul lor.

Cum s-au purtat rușii cu voi?

Foarte bine, foarte bine. Făceau o mâncare excepțională; luau un porc, îl făceau în patru, puneau o jumătate de sare, fidea, și zece găleți de borș și ne făcea supă, ciorbă, și mâncam așa cu ei; ne făceau plăcintă de varză acră; parcă văd rusoaicele, bucătăresele. Și veneau la noi și ne aduceau cu găleata apă, că noi eram cam 50 de copii. Săracii ruși, au făcut și ei ce au putut pentru noi, că eram mulți, cam 4-5000 de familii. Ne dădeau mașini, căruțe cu cai, și unde ajungeau ei înainte, trimiteau mașinile după noi.

V-am spus că ne-au adus la Galați ne-au dat lucruri, ne-au dat haine noi, pantofi, basmale la femei, bluze, rochii, cămăși și saci de salam și de pâine neagră. Încolo nici un fel de mâncare, adică ca să stai o lună de zile sau două în lagăr, păi poți să mai mănânci? Că nu mai mâncam. Mâncam pâinea goală. Ni se scârbise, și pe urmă a venit un ordin, și fiecare de unde este, gata, și ne-au dat bilete de tren și am plecat.

Cine v-a băgat în lagăr: rușii sau românii?

Nu, rușii ne-au adus și românii ne-au băgat în lagăr. Românii noștri ne-au primit și ne-au băgat în lagăr. Eram aproape 2000 de familii. Țin minte ca acum, ne aducea salamul și pâinea neagră cu sacii, mă săturasem. Și uite așa ne-au îngrijit și ne-au îmbrăcat, apoi ne-au dat la fiecare bilet de tren de acolo, din Galați, de-am mers fiecare de unde era.

Cum a mai fost în Transnistria?

Vai de capul nostru, nu era nici lumină, nici apă, mergeam și luam apă de la Nistru de acolo, cu gălețile. Strângeam și noi pești din ăia mici, după ce scoteau rușii navele, și-i mâncam. Noi am trăit puțin mai bine, căci am avut aur când am plecat. Am avut și noi patru-cinci salbe de aur ale mamei și am vândut de am dat la ruși, că ne aduceau săracii mălai, ba făină, ba pâine ne aduceau, ba fasole, ba cartofi.

Parcă mama dumneavoastră a murit acolo?

Da, a murit acolo, dar bunica, pentru că mama mea a scăpat, ea a murit aici. Pe mama mare am îngropat-o în curte, cu toate că cimitirul era lângă noi, dar scoteau morții și îi mâncau.

Ați văzut ...?

Am văzut cu ochii mei cum scoteau mortul și îl mâncau. Scoteau mortul și îl prăjeau, îl puneau pe foc și îl mâncau. În urma celor prin care am trecut m-am și îmbolnăvit.

Ce boală?

Nu știu. Am stat doi ani de zile de am zăcut și pe urmă m-au luat și m-au dus la spital, aici în București.

Când a fost asta, în ce an?

Păi aveam vreo 13 ani și mi-au spus doctorii: asta se trage din cauza setei, din cauza mâncării și a obosealii. Și mi-au făcut săracii tratament, dar m-au scăpat, iar eu doi ani n-am mers. Am stat lungită în pat.

În Transnistria ați întâlnit germani?

Da. Nemții, mamă, au băgat 3000 de oameni într-o groapă și i-au împușcat. Cu copii, bătrânii tineri, cu toții... Și au scăpat de acolo doi inși, dedesubt, și ăla era un nepot de a lui mama mea mare, și a venit omul și plângea plin de sânge cu copilul lui de 11 ani: „N-a rămas nimeni” zicea. „Din tot convoiul nostru – zice – n-am rămas decât eu și băiatul meu”. A venit omul nebun acasă.

Înainte de a vă ridica pentru a fi deportați nu ați auzit nici un zvon?

Nu, păi dacă știam, fugeam. Nu stăteam, plecam cine știe pe unde. Pe la țară, dar dacă n-am știut, ne-au luat într-o seară fără veste, fără nimic.

Când ați venit înapoi din Transnistria, pe urmă ce a întâmplat?

Ne-au dus la Galați. De la Galați ne-au dat, v-am spus, bilete și fiecare a plecat la casa lui. Noi, când am venit de acolo, din Transnistria, nu aveam acte. Eu cu soră-mea, aia mai mică, și cu fratele meu n-aveam acte, și mama noastră ne-a făcut acte aici, la București, mult mai târziu, fiindcă cele vechi le pierduse în deportare.

Familia dumneavoastră a fost de țigani nomazi sau sedentari?

Nu nomazi, de vatră am fost, noi țigani sedentari am fost. Nomazii au fost pletoșii. Când ne-au dat drumul nu mai aveam casă, nici tu masă, nimic. Am vrut să venim la casele noastre și erau ocupate. Primarul a făcut ce a făcut și pe urmă ne-au dat locuri să ne facem și noi câte un bordei. Și am făcut bordei de acela, așa, cu gaură în pământ și cu lemne așa sus. Și am făcut. Apoi pe urmă, când a venit foametea prin 1947, vai de mama noastră, a plecat mama cu noi până în Craiova, de la Craiova înapoi. Să am sănătate cât am stat prin gări și mâncam coceni de măr, care mânca lumea; noi îi strângeam în poală și mâncam, că n-aveam ce să mâncăm. Vai de mama noastră, și era omor. De ce să mai povestesc, că mi-ar trebui trei 3 zile, dar mă doare când îmi aduc aminte. Mă ia amețelile când mă gândesc pe unde am trecut. Că noi țiganii am tras și în Bărăgan, noi am tras și în Transnistria, și nu vrea nimenea să recunoască. Asta e, atâta e, ce să-ți mai povestesc, că m-au luat durerile de cap.

ÎN LOC DE CONCLUZII*

Documentele incluse în volumul de față vin să ofere o imagine oarecum unitară și condensată a istoriei ȝiganilor din România în intervalul 1919-1944. Este o epocă plină de transformări pentru societatea românească care, sub aspect statal, își mărește de peste două ori numărul de locuitori și suprafața teritorială, și de aproape de trei ori procentul populației minoritare. Cu toate că nu există un recensământ național pentru anul 1919, populația României se ridică după unele estimări la aproximativ 15.500.000 de persoane¹, din care peste patru milioane erau, din punct de vedere etnic, minoritari (28,1% la recensământul din 1930). Principalele minorități sunt formate din maghiari, peste 7%, evrei și germani, fiecare cu peste 4%.

Numărul ȝiganilor se ridică la un sfert de milion, din care circa 60.000 erau nomazi și seminomazi. Diferența o reprezintă ȝiganii sedentari (de vatră), sub rezerva că numărul acestora poate fi de două-trei ori mai mare, cifra fiind greu de precizat din motive atât subiective, cât și obiective. Nedecларarea originii etnice reale a fost determinată de încercarea lor de a se confunda cu populația conlocuitoare (o parte a ȝiganilor de vatră preferând să se definească români, maghiari, sârbi, turci și tătari, cuantumul lor fiind un bun indice al asimilării în cadrul altor etnii) și totodată justificată atât de teama față de desconsiderarea ce i-a urmărit sute de ani, cât și de dorința de autointegrare, în scopul unei eventuale vieți mai bune. De aceea, operatorii recensământului din 1930, de pildă, i-a putut depista și înregistra cu greutate, mai ales în condițiile în care ȝiganii sedentari și-au pierdut în marea lor majoritate limba, portul și obiceiurile. Mai mult, față de nomazi, caracteristicile lor genetice și antropologice, rezultate din studii de specialitate, s-au pierdut în mare parte, în special prin amestecul cu alte etnii.

Anul 1919 a fost unul de referință pentru România modernă, în care statul se vede în fața noilor realități de la finele primului război, ce impuneau rezolvarea unor probleme deosebit de complexe, inerente oricărui fapt de asemenea amploare și semnificație politico-socială. Se manifestă acum nu numai o diversitate în ceea ce privește structura etnică și confesională, dar și evidente inegalități regionale din punct de vedere social, economic și cultural. De aceea, necesitatea unor noi acte normative și a unei noi Constituții au fost deziderate ce s-au rezolvat în timp, nu fără convulsii și poticniri. Deși în 1919 au fost elaborate o serie de documente privitoare la minoritățile naționale, care

* Este versiunea redusă, din motive de spațiu, a unui material mai consistent.

1 Cifra aproximativă oferită de *Enciclopedia de istorie a României*, București, Editura Meronia, 2000, tabel 28.

reglementau doar parțial unele probleme, ele se refereau în special la maghiari, evrei și germani. Imperfecțiunile acestor reglementări nu și-au găsit rezolvarea nici prin Constituția din 1923, apreciată ca cea mai democratică și de creație liberală. Astfel, țiganii – minoritate ce reprezenta circa 2% din populația totală a țării și care contribuise vreme de șase secole la progresul economic al țării, însă mereu așezată pe treapta cea mai de jos a ființei umane – nu au fost cuprinși în mod special în aceste reglementări, fiind considerați de către autorități, în general, fără importanță deosebită. Mai mult, reforma agrară, declanșată încă din decembrie 1918 și pusă în aplicare în perioada următoare, împroprietărește un număr foarte mic de țigani, în special pe cei care au participat la război sau familiile acestora, cât și un număr limitat de familii de țigani vătrași din zonele rurale. Reglementările legii, așa cum au fost concepute, și normativele de punere în aplicare nu au ținut cont de particularitățile acestei etnii, de specificul muncii și obiceiurile țăganilor. Spre exemplu, aproape 20.000 de persoane ce formau populația de rudari, lingurari și alți lucrători în lemn, meserii practicate de sute de ani, ar fi preferat să primească, în locul terenului arabil, o suprafață împădurită ce ar fi favorizat desfășurarea în mai bune condiții a meseriei lor și implicit a ridicării nivelului de viață². De asemenea, legea agrară nu lăsa nici autorităților locale libertatea de interpretare și aplicare, deși acestea erau mai în cunoștință de cauză datorită conviețuirii îndelungate alături de țigani, chiar dacă guvernanții lăsau a se înțelege o descentralizare în favoarea minorităților. Mai mult, după numai un deceniu, o mare parte a țăganilor împroprietăriți și-au vândut terenurile datorită în special inaptitudinii lor în a cultiva pământul³.

Singurii care cunosc o ameliorare a calității vieții, odată cu ascensiunea economică din a doua jumătate a deceniului trei, sunt cei care locuiau în marile așezări urbane și se ocupau îndeosebi de comerțul cu flori și lăutăria. În București, de exemplu, numărul țăganilor lăutari se situa între 600 și 800, în funcție de sezonul nunților, petrecerilor etc, mulți dintre ei având domiciliul în localitățile apropiate. Trebuie însă remarcat faptul că cifra de 10.000 de lăutari, avansată de G. Potra⁴ și preluată de I. Chelcea, este total eronată. În această perioadă, în București nu se găseau în total mai mult de 15.000-17.000 de țigani, din care numai 3000-4000 de persoane formau populația activă, ocupată însă și cu alte îndeletniciri, precum fierari, argintari, coșari, zidari, croitori, cizmari, gunoieri etc.

Numai că multe din meseriile tradiționale practicate de țigani își pierd în epocă din importanță, datorită ascensiunii produselor confecționate industrial. În mediul rural, rudarii, artizanii obiectelor confecționate din lemn, își văd periclitată activitatea din cauza apariției utilajelor agricole din fier, mai ieftine și mai rezistente. Pe de altă parte, se mai confruntau și cu lipsa materiei prime, pentru a cărei exploatare aveau nevoie de o serie de autorizații din partea administrației silvice și a autorităților locale. Prin diminuarea venitului, multe

2 Ion Chelcea, *Țigani din România. Monografie etnografică*, București, Edit. Institutului de Statistică București, 1944, p.120-124.

3 *Ibidem*, p.104-133.

4 George Potra, *Contribuțiuni la istoricul țăganilor din România*, București, Fundația Regele Carol I, 1939, p.122.

familiei de rudari sunt forțate la transhumanță sau schimbarea îndeletnicirii. În special în Transilvania se vor îndrepta spre îngrijirea animalelor (ciurdari, porcari etc), îndeletnicire mai puțin căutată de restul populației.

În mediul urban, din cauza industrializării și aducerii unor meseriași străini (de pildă zidari), dispar o serie de meserii specifice ȝiganilor, fapt ce determină o înrăutățire a nivelului de trai, iar mahalalele orașelor populate în special de această etnie fac o notă discordantă, consemnată în documente de diverșii călători care vizitează țara. Cei care au mijloace de tracțiune animală (cai și căruțe), devin în mare parte comercianți ambulanți. Alții, destul de numeroși, fără nici o altă pregătire, se îndreaptă către munci necalificate, prost plătite, sezoniere, cum ar fi salahori, gunoieri etc.

În condițiile ăratate, viața țiganilor nomazi și sedentari se desfășoară sub semnul unei toleranțe relative din partea conlocuitorilor și a autorităților, într-o luptă permanentă pentru supraviețuire, de multe ori la limita legii sau în afara ei. Din cauza cazierului, peste 3000 de persoane ale acestei minorități, împreună cu familiile lor, vor fi considerați indizerabili, în anul 1942 fiind trecuți în tabelele întocmite pentru a fi deportați în Transnistria.

Neavând o organizare pe criterii etnice, asemeni altor minorități din România, emanciparea țiganilor era imposibilă, mai ales că autoritățile statului, partidele politice, biserica sau alte organisme nu întreprindeau mai nimic pentru îmbunătățirea situației lor. Din documentele păstrate în arhive, rezultă că în perioada interbelică au existat o serie de atitudini discriminatorii față de țigani, dar și preocupări de supraveghere din partea poliției.

Atenția de care se „bucură” această minoritate rezultă și din referatul întocmit de Inspectoratul de Poliție din Cluj, la solicitarea Direcției de Poliție și Siguranță Generală⁵. Interesul ăratat se datorează în special faptului că în Transilvania și Banat, la 1918, trăiau peste 70.000 țigani, mai mult de jumătate fiind de altă religie decât cea greco-ortodoxă. Lăsând la o parte documentarea superficială a autorului acestui referat, care are la bază doar un document – probabil în limba maghiară – rămas în arhivele moștenite de noile autorități, materialul conține date demografice și o istorie a țiganilor, cu referințe speciale la originea lor, dar și o caracterizare relativă a acestora. Autorul diferențiază cele două tipuri cunoscute, nomazii (corturarii) și vătrașii (țigani de sat), cu mențiunea că prima categorie s-a redus considerabil după ce autoritățile maghiare au pus în aplicare în ultimele decenii un plan viabil pentru sedentarizarea lor. A doua categorie, mult mai numeroasă, a fost alimentată cu mulți refugiați din Vechiul Regat, probabil în perioada când aceștia aveau statutul de robi. Este de remarcat caracterizarea rasistă a autorului: „ȝiganul posedă fi-rește și o oarecare inferioritate morală, este întotdeauna egoist și simțul de comunitate pe care îl are corturarul, cel puțin față de camarazii săi de rasă, îi lipsește complet. (...) El caută să scoată din orice lucru foloasele cele mai mari posibile (...), de a acapara totul prin înșelarea altora”. Se remarcă din același studiu faptul că țigani sedentari și-au pierdut obiceiurile, limba și caracteristicile antropologice: „Ei diferă în toate de corturari și tipul lor de rasă s-a schimbat, nemaivând forma îngustă și mică a capului, expresia tipic melancolică a

5 *Arh.St.Cluj, Direcția Generală a Poliției*, dos. 34/1922-1938, f.14-15 (în volumul de față doc. 5).

trăsăturilor feței, mâinile și picioarele mici și mersul ușor și mândru al corțurilor. Fetele lor nu mai au decât culoarea brună a tenului și au căpătat o expresie vicleană”. Autorul își încheie referatul printr-o observație nu lipsită de semnificație: „Din punct de vedere etnografic și psihologic, țiganul va rămâne încă mult timp interesant. În tot cazul, este singurul popor care, deși lipsit de patrie, a știut să-și păstreze originalitatea și, fără a se cultiva cu cultura națională, a rămas curat în toate particularitățile sale”.

În același context, al interesului autorităților față de țiganii ardeleni, este semnificativă atitudinea Ministerului de Interne față de notă informativă a poliției din Oradea. Având un ton alarmist, această notă speculează o știre apărută într-un ziar maghiar despre iminenta deportare intenționată a țiganilor nomazi din Ungaria peste graniță, în România. Deși autoritățile emit o serie de ordine către județele de frontieră, pentru a preveni o eventuală migrație ilegală, se pare că zvonul nu avea acoperire și fusese interpretat greșit pe baza unei mai vechii intenții a țării vecine. Există documente conform cărora guvernul maghiar a avut într-adevăr intenția, înainte de prima conflagrație mondială, de a coloniza zona Făgărașului⁶ cu țigani corturari. Proiectul, bine pus la punct, prevedea crearea unei mari colonii, cu toate utilitățile sociale (școli, spitale), pentru asimilarea forțată a acestora. Se pare însă că războiul a împiedicat punerea lui în aplicare.

În general, pentru deceniul al treilea nu există prea multe date despre această etnie și asupra relațiilor ei cu autoritățile. Din documentele păstrate se poate afirma că mai curând au existat manifestări ce solicitau intervenția factorilor de decizie pentru reglementarea unor situații conflictuale. Spre exemplu, solicitări ale diverselor asociații de muzicanți pentru reglementarea concurenței, diverse plângeri ale locuitorilor din periferia Clujului contra unui grup de țigani, potențialul pericol al unor boli contagioase etc.

La începutul deceniului patru, după o lungă criză economico-financiară și după mai multe curbe de sacrificiu impuse de guvernele ce s-au perindat la cârma țării, nivelul de trai al populației a scăzut simțitor, lovind implicit, poate chiar mai mult, și minoritatea țigănească. Probabil că și din aceste motive, în acest an se declanșează o serie de mișcări de organizare și emancipare. De altfel, întregul deceniu este marcat de aceste încercări de organizare mai mult sau mai puțin reușite. Datorită în special nivelului scăzut de viață și a lipsei de educație (peste 90% erau analfabeți), această minoritate a fost ușor de manipulat de către diverșii lideri apăruiți.

Prima formă de organizare, după cum semnalează un raport al Direcției Generale a Poliției, a fost Asociația Generală a Țiganilor din România, condusă de arhimandritul Calinic I. Popp Șerboianu. Autorul informării face un curriculum – preluat probabil din datele depuse de asociație la Tribunalul Ilfov – al lui Șerboianu, sub rezerva existenței rangului bisericesc utilizat de inițiator. În anexa raportului se afla Apelul asociației către toți țiganii din România, cuprinzând scopul organizației și obiectivele de ordin cultural și asistență socială. Ultima parte a apelului conține o chemare către toți țiganii din România, pentru înscrierea în asociație⁷. Cifra de 27.000 de înscrieri, anunțată în

6 *Ibidem*, f.13.

7 *Ibidem*, f.30-32 (doc. 21).

apel, este însă neverosimilă. Șerboianu, necunoscând datele recensământului din 1930, spera prin invocarea unui număr mare de țigani înscriși, că poate aduna în organizația sa un număr cu adevărat semnificativ de membri. În realitate, din datele recensământului menționat, singurul în perioada dintre cele două războaie, rezultă puțin peste 25.000 de bărbați adulți care s-au declarat ca aparținători ai acestei etnii.

La nici o lună de zile după apariția A.G.Ț.R.-ului condus de Șerboianu, comisarul șef al Poliției Capitalei semnaleză proiectul de înființare al unei alte organizații a țiganilor, denumită „Uniunea Generală a Romilor din România”. Inițiativa aparține lui Gheorghe A. Lăzărescu-Lăzurică, care aduce în actele oficiale denumirea de rom, considerând jignitor termenul de „țigan”. Pentru a submina asociația lui Șerboianu, Lăzurică lansează zvonul că Șerboianu a fost excomunicat de Biserica Ortodoxă și că ar vrea să-i convertească pe membrii organizației sale la biserica unită (greco-catolică). Referatul se încheie cu un pronostic referitor la viitorul celor două organizații: „Lupta între Asociația țiganilor (Șerboianu) și Uniunea romilor (Lăzărescu-Lăzurică) începe abia acum, iar rezultatul nu se poate întrevădea decât în 2 ipoteze: ori reușește Uniunea romilor, contopind asociația, ori se desființează amândouă”⁸.

Organizația lui Lăzurică își programează primul congres pe 8 octombrie 1933. În publicitatea pe care și-o face, se semnaleză din nou susținerea acestei organizații de către Patriarhie și în același timp atacul împotriva lui Șerboianu. O notă aparte în această dispută este sprijinul cerut de Lăzurică lui Corneliu Zelea Codreanu, șeful Gărzii de Fier. În contrapartidă, Șerboianu îl acuză pe Lăzurică de subordonarea Uniunii scopurilor politice ale Partidului Național Agrar de sub conducerea lui Goga, cum rezultă dintr-un raport al poliției din 9 octombrie 1933, acuzație ce se va dovedi întemeiată⁹.

Direcția Generală a Poliției acorda o atenție deosebită conflictului dintre cei doi lideri, iar următoarele luni abundă de note informative pe această temă. La 10 octombrie 1933, Poliția Capitalei redactează un referat despre congresul uniunii lui Lăzurică și textul unei moțiuni votate la acest congres. Nota semnaleză două paragrafe ale moțiunii care aduc atingere, cum s-a văzut mai sus, libertăților constituționale: „Considerăm renegat pe orice rom care duce o altă acțiune, sau se alătură altei grupări contrarii Uniunii Generale a Romilor (...). Ne legăm să fim patrioți, dinastici și ortodocși, respingând orice propagandă subversivă și periculoasă statului român și bisericii ortodoxe”. Patriarhia nu se delimitează de acest apel, chiar dacă se știe din recensământul făcut în 1930 că din numărul țiganilor care și-au declarat o anumită apartenență religioasă, puțin peste jumătate sunt ortodocși, restul aparținând altor culte, fiind greco-catolici, romano-catolici, neoprotestanți, musulmani etc.

Așa cum s-a sugerat deja și cum se poate constata din mai multe documente incluse în acest volum, luptele interne duse între liderii romilor și partizanatul interesat al autorităților, și în special al bisericii, încalcă libertățile acordate în Titlul II al Constituției României, așa cum apar – de pildă – în art. 5: „Românii, fără deosebire de originea etnică, de limbă sau de religie, se bucură de libertatea conștiinței (...), de libertatea întrunirilor, de libertatea de asocia-

8 *Ibidem*, f.44-45 (doc. 24).

9 *Ibidem*, f.55 (doc.30).

ție”; art. 7, primul aliniat: „Deosebirea de credințe religioase și confesiuni, de origine etnică și de limbă, nu constituie în România o piedică spre a dobândi drepturile civile și politice și a le exercita”; art. 22, primul aliniat: „Libertatea conștiinței este absolută. Statul garantează tuturor cultelor deopotrivă libertate și protecțiune, întrucât exercițiul lor nu aduce atingere ordinii publice, bunelor moravuri și legilor de organizare ale statului”; art. 25, primul aliniat (fragment): „Constituțiunea garantează tuturor libertatea de a comunica și publica ideile și opiniunile lor prin grai, prin scris și prin presă”; art. 28: „Românii fără deosebire de originea etnică, de limbă sau religie, au dreptul de a se aduna pașnici și fără arme, conformându-se legilor care regulează exercitarea acestui drept, pentru a trata tot felul de chestiuni, întru aceasta nu este trebuință de autorizare prealabilă. Întrunirile sub cerul liber sunt permise, afară de piețele și căile publice. Întrunirile, procesiunile și manifestațiile pe caile și piețele publice sunt supuse legilor polițienești”; art. 29 (fragment): „Românii, fără deosebire de originea etnică, de limbă sau de religie, au dreptul a se asocia, conformându-se legilor care regulează exercițiul acestui drept. Dreptul de liberă asociațiune nu implică în sine dreptul de a crea persoane juridice”.

Din referatul poliției din 14 octombrie 1933¹⁰ este semnificativă descrierea celor două organizații. La prezentarea programului uniunii lui Lăzurică se arată printre alte puncte aparent nobile și acela de combatere a asociației lui Șerboianu. Fără a efectua o anchetă pentru verificarea intenției lui Șerboianu de a converti la biserica unită pe membrii asociației, Direcția Generală a Poliției se ghidează în notele informative după un simplu zvon lansat de Lăzurică. Mai mult, pe cererea lui Șerboianu, adresată Tribunalului Ilfov, ca asociația sa să devină persoană juridică, poliția refuză un aviz favorabil numai pentru motivul că cealaltă organizație a lui Lăzurică are sprijinul Patriarhiei¹¹. Se pare că intențiile lui Lăzurică de a intra în viața politică se confirmă și după ce cu numai două luni în urmă chema organizația să voteze cu Partidul Național Agrar, în nota din 4 decembrie 1933 se menționează apelul aceluiași lider către romii din România, prin care sunt îndemnați să voteze la viitoarele alegeri pentru Partidul Liberal și primul ministru I.G. Duca¹².

În teritoriu se manifestă o serie de conflicte între autorități sau populație pe de-o parte și țiganii nomazi pe de alta. În anul 1934, primăria orașului Huedin solicita Prefecturii Cluj să o scape de 38 de familii de țigani nomazi care s-au stabilit lângă o pădure limitrofă localității¹³. Conflictul se amplifică în momentul în care prefectura repartizează acest grup în șase comune ale județului, când cinci dintre ele – prin refuzul primăriilor – nu dau curs ordinului. Motivele refuzului, aparent legale, invocate prin articolul 13 din Legea Organizării Administrației Locale, sunt de fapt o intoleranță a populației față de această minoritate. Conflictul se mută la nivelul autorităților, primării, poliție, prefectură, când acestea din urmă, cu sprijinul jandarmeriei, pune în aplicare ordinul de mutare¹⁴.

10 *Ibidem*, f.60-61(doc. 34).

11 *Ibidem*, f.63-64.

12 *Ibidem*, f.68 (doc. 39).

13 *Arh.St.Cluj, Prefectura județului Cluj*, dos. 101/1935, f.40 (doc. 44).

14 *Ibidem*, f.46, 48 (doc. 84).

În circulara din 12 decembrie 1934 a Ministerului de Interne către prefec-turi se remarcă intenția de constrângere și limitare a circulației țiganilor no-mazi¹⁵. Campania dusă împotriva nomazilor poate fi considerată o îngrădire a libertăților acestora, fără a se elabora măsuri concrete pentru integrarea lor socială. De altfel, din multitudinea de guverne ce s-au perindat la conducerea statului și partidele politice ce au alternat la guvernare, nici unul nu a venit cu un program concret pentru aceasta minoritate, chiar dacă în România se poate vorbi de începutul unei creșteri economice. În același timp însă, activitatea acestor organizații etnice este evaluată permanent prin note informative, ra-poarte și analize de către Serviciul Poliției de Siguranță, departament care în mod normal are ca atribuții siguranța statului.

În primăvara anului 1934 apare un nou lider, în persoana lui Gheorghe Niculescu, comerciant și consilier la Ministerul Muncii, cu autotitulatura de „Mare Voievod”¹⁶. După debarcarea lui Lăzurică, acesta devine președinte al Uniunii Generale a Romilor din România și are meritul că reușește prin sen-tința numărul 117 din 30 noiembrie 1934 a Tribunalului Ilfov, publicată în „Monitorul Oficial” nr. 52 din 2 martie 1935, ca U.G.R.R. să primească statutul de persoană juridică.

În același timp, nemulțumit de pierderea poziției, Lăzurică încearcă să or-ganizeze în octombrie 1934, la Târnăveni, județul Târnava Mică, un congres general al romilor, cu scopul de a-și recâștiga poziția. În sprijinul demersului său, Lăzurică aduce „adresele” din 7 și 17 septembrie 1934 ale Bisericii Orto-doxe Române care anunța că poliția a retras „cărțile de misionari” grupului Gheorghe Niculescu¹⁷, deși – așa cum s-a menționat deja – încriminatul Nicu-lescu obținuse recunoașterea juridică a Uniunii. Este interesant de remarcat in-fluența pe care o are Lăzurică în unele cercuri politice și pe lângă Biserica Or-todoxă. Acest personaj controversat, Gh.A. Lăzărescu-Lăzurică, prin acțiunile sale va rămâne în următorii ani unul din liderii acestei minorități, chiar dacă popularitatea lui este oarecum redusă. El va atinge apogeul „carierii” sale în anul 1938, după cum rezultă din raportul întocmit de Inspectoratul General de Poliție Craiova către Direcția Generală a Poliției¹⁸. La 2 februarie 1938, Lăzurică și organizația lui, nou creată, denumită Asociația Cetățenească a Romilor din România, ține o întrunire în orașul Craiova. Pe linia antievreiască a guvernu-lui Goga-Cuza aflat la putere, Lăzurică și alți oratori (Cristescu) adoptă în cu-vântările lor o virulentă atitudine antisemită, mutând vinovăția pentru situația social-economică a țiganilor pe umerii minorității evreiești: „Pentru binele nostru și al țării – afirma el – să urmărim Partidul Național Creștin, căci prin el putem izbui. Nu este vorba de un partid învechit în rele, ci de un partid în frunte cu Patriarhul Naționalismului, d-l profesor A.C. Cuza, și cu poetul nea-mului, d-l Octavian Goga. (...) Țara noastră este amenințată de primejdie, căci străinii și în special jidanii au năpăstuit-o și au pus stăpânire pe tot ce avem de preț. Trebuie să luptăm ca să curățăm cojocul românesc de păduchele jidă-

15 *Ibidem*, f.12 (doc. 70).

16 *Arh.St.București, Prefectura Poliției Capitalei*, dos. 123/1938, f.93 (doc. 46).

17 *Arh.St.Cluj, Direcția Generală a Poliției*, dos. 34/1922-1938, f.92-93 (doc. 65, Anexa; vezi și doc. 54).

18 *Ibidem*, f.198-199 (doc. 131).

nesc. Până și Craiova este năpădită de jidani, căci aproape 20% din populație sunt evrei. Evreilor nu le convine ca poporul românesc să fie unit, căci ei numai datorită dezbinării trăiesc speculând neamurile. (...) Actul cel mai mare făcut de acest guvern a fost suprimarea gazetelor jidănești în 24 de ore. Dacă noi suntem atât de săraci în țară bogată, aceasta este datorită în mare parte presei jidovești, care lucra numai pentru interesele jidovilor și jidoviștilor”¹⁹.

În același timp, Uniunea Generală a Romilor din România, sub conducerea lui Gheorghe Niculescu, își consolidează poziția de lider între organizațiile de țigani. Având deja personalitate juridică, deschide filiale în majoritatea zonelor din țară în urma a numeroase întruniri în anii 1934-1935, iar prin alegeri relativ democratice își constituie comitete de conducere locale. Tot în 1935, Uniunea editează ziarul *Glasul Romilor* , a cărui apariție se întinde pe aproape șase ani. Deși are câteva rezultate notabile în domeniul socio-cultural, Uniunea lui Niculescu este supusă unor tentative de dizidență, datorită lipsei de interes față de organizațiilor din provincie. Într-o notă telefonică trimisă de Inspectoratul Regional de Poliție Cluj²⁰ se arata că la 2 februarie 1935 a avut loc la Sibiu o întrunire a organizațiilor de romi din județele Târnava Mică, Târnava Mare, Făgăraș și Sibiu. Scopul adunării a fost determinat de conflictul dintre organizațiile din Ardeal și comitetul de conducere de la București: „Toți vorbitorii au protestat contra conducerii centrale din București sub pretext că se neglijează interesele romilor din Ardeal. (...) Comitetul [regional] va avea grijă să țină legătura strânsă între romii din Ardeal, pentru ca uniți să se impună față de Uniunea Generală din București, care după cum spun ei caută să centralizeze toată conducerea în mâinile lor, neglijând în același timp interesele celor din Ardeal”.

Din motive asemănătoare, organizația țăganilor din Oltenia se desprinde la rândul ei de Uniunea lui Niculescu. Având la conducerea sa pe ziaristul Aurel Manolescu-Dolj și sprijinul unor țigani bogați, printre care și Marin Simion – ce se va autointitula Voievod de Oltenia –, această organizație devine reprezentativă pentru țăganii din zonă și are pentru câțiva ani chiar un ziar propriu, *Timpul* .

Așadar, se poate afirma că perioada interbelică, și în special deceniul al patrulea, este epoca mișcărilor de emancipare a romilor. Aceste încercări sunt sintetizate în concluzia referatului întocmit de biroul de studii al Direcției Generale a Poliției: „În substratul acestor încercări de organizare, în lupta de supremație pe care au dat-o conducătorii care s-au perindat la președinția Uniunii, incontestabil că scopul Asociației nu poate fi numai acela: reuniunea tuturor țăganilor într-un singur mănunchi; intenția tinde și spre alte sfere: formarea unei platforme politice și îndeplinirea anumitor scopuri materiale. Cu toate acestea, făcând abstracție de aceste postulate, ideea este frumoasă și binevenită, fiindcă nu se poate concepe ca această nație, care a cutreierat și cutreieră țara în lung și în lat de sute de ani să nu fie la adăpostul nevoilor de azi și cerințelor de mâine printr-o organizare temeinică și demnă de încredere”²¹.

Sfârșitul democrației, prin instaurarea dictaturii de către regele Carol al II-lea și ascensiunea mișcării legionare în România, favorizează curentele ultranaționaliste și xenofobe. Intoleranța față de minorități și în special față de evrei

19 *Ibidem*.

20 *Ibidem*, f.110 (doc. 77).

21 *Ibidem*, f.119-129 (doc. 80).

nu afectează în mod explicit pe țigani. Singura măsură luată în timpul guvernului Tătărescu, la 22 decembrie 1939, referitoare la țișanii nomazi, este de interzicere a „vagabondajului”, supunerea lor unui control sanitar, tăierea părului și bărbilor, dezinfectie și deparazitare.

Adevărata dramă a țișanilor începe după venirea la putere a lui Ion Antonescu. Guvernul său, legat de Germania nazistă prin tratate economice și militare, este hotărât să conducă țara cu mână forte în vederea războiului ce va urma.

O primă măsură este solicitarea adresată Institutului Central de Statistică de a efectua un recensământ general, în baza Decretului-Lege nr. 67 din 14 ianuarie 1941²². Conducerea tehnică a recensământului a fost încredințată lui Sabin Manuilă, același care a condus și recensământul din 1930. Prin desemnarea în comisie a unui conducător politic al recensământului și a unor observatori din Germania și Italia, se observă scopul rasial ce trebuia urmat pe linia doctrinei naziste, cât și aflarea potențialului României în perspectiva intrării în război. Importanța care se acordă apartenenței etnice și religioase, inclusiv a părinților recenzatului la nașterea acestora, confirmă ideea sus menționată. Prin Decretul de executare din 29 martie 1941, Antonescu fixează data recensământului pentru 6 aprilie 1941.

Cu toate sumele mari alocate de guvern, propaganda și mediatizarea acestei acțiuni, practic recensământul nu fost dus la îndeplinire în ceea ce privește populația de țigani, existând rezerve și asupra evreilor. Din datele prezentate de prof. dr. F. Burgdörfer, invitat ca observator de guvernul român, și referatul prezentat de Institutul Central de Statistică Mareșalului Ion Antonescu la 7 septembrie 1942, nu există nici un material, nici o cifră, care să fi fost obținută la 6 aprilie 1941. Toate datele menționate fac referire la recensământul populației din 1930, iar cele care apar în dreptul anilor 1941 sau 1942 sunt deduse pe localități în urma eliminării teritoriilor pierdute în 1940.

Pe de altă parte, Antonescu avea un prim plan ce prevedea deportarea tuturor țișanilor în bălțile Ialomiței și Brăilei, după asanarea acestora. Până când această operațiune va fi posibilă, decide ca țișanii să fie strânși în câteva zone din Bărăgan, unde se „simte lipsa brațelor de muncă”²³. Mai exista un plan conform ordinului Președenției Consiliului de Miniștri nr.70-S/1942 către Ministerul Afacerilor Interne²⁴, în care, cu excepția țișanilor nomazi care trebuiau deportați în totalitate, vor fi ridicați numai țișanii din București, Pitești, Ploiești și Buzău. Dintre aceștia din urmă se vor selecta meseriași de care statul are nevoie iar restul vor fi transportați pe calea ferată până la porturile dunărene Giurgiu și Oltenița. În paralel, Marina trebuia să organizeze transportul lor pe apă până la Oceacov-Bug. Deși a existat ideea transportului pe apă din toate porturile dunărene și a țișanilor nomazi, nu se știe din ce motive deplasarea cu șlepurile nu a fost pusă în aplicare.

Între timp, România a intrat în război alături de Germania, în iunie 1941. Rezultatele imediate ale acestei campanii duc la eliberarea Basarabiei și cucerirea teritoriilor de peste Nistru. Teritoriile obținute și în special Transnistria –

22 Arh.St.București, *Președinția Consiliului de Miniștri. Cabinetul Militar*, dos. 564/1941, f.578-601.

23 Arh.St.București, *Direcția Generală a Poliției*, dos. 188/1942, f.13.

24 Arh.St.București, *Inspectoratul Regional de Jandarmi*, dos. 258/1942, f.2 (doc. 150).

care în urma unei înțelegeri va rămâne până la sfârșitul războiului în administrare românească –, îl fac pe Antonescu să hotărască pentru țigani aceeași soartă ca și a evreilor din Basarabia și Bucovina, deportați în toamna anului 1941. Acest nou plan este declanșat în primăvara anului 1942 și prevede în prima etapă deportarea țăganilor nomazi, iar în etapa a doua a țăganilor sedentari.

Astfel, la ordinul mareșalului Ion Antonescu, Ministerul Afacerilor Interne solicita Inspectoratului General al Jandarmeriei, la 17 mai 1942, o situație exactă a țăganilor nomazi și stabili care prezentau un pericol pentru ordinea publică²⁵. Pentru ca rezultatele acestui recensământ să fie corecte, operațiunea se va desfășura concomitent în toate localitățile din țară în ziua de 31 mai 1942, dată după care țăganii respectivi au interdicție de a părăsi județul în care au fost înregistrați. Graba cu care Antonescu dorește rezolvarea acestei probleme decalează operațiunea pentru 25 mai 1942 și comunicarea rezultatelor pentru 31 mai același an.

Deportarea țăganilor din categoria I „nomazi” se declanșează concomitent cu recensământul jandarmeriei, printr-o serie de circulare transmise inspectoratelor teritoriale. Secretul operațiunii este foarte important și prevede în mod expres ca „nici șatrele și nici jandarmii să nu cunoască scopul final”²⁶. În urma recensării, Inspectoratul General al Jandarmeriei prezintă o primă situație în care numărul de țigani nomazi este de „8905 persoane, a 1143 de căruțe și 2710 animale”²⁷. În timp, cifrele arătate se modifică permanent datorită evadărilor și a includerii greșite a altor țigani în această categorie. Planul prevede deplasarea către Transnistria pe trasee bine stabilite, cele mai scurte. Inspectoratele Jandarmeriei au primit ordin să preia, să conducă și să predea sub pază fiecare sațră care le traversează regiunea. „Operațiunea se va face treptat, din post în post, din legiune în legiune, sub pază și dându-se posibilitatea țăganilor în cauză de a-și agonisi cele necesare hranei pe timpul deplasării”²⁸. Rapoartele nu consemnează incidente petrecute pe parcursul acestei deplasări, dar nici sprijinul acordat acestor pibegi de vreo comunitate locală traversată. Pe tot parcursul lunii iunie, inspectoratele raportează situația deplasărilor, deși în legiunile din Basarabia se semnalează neconcordanțe privind numărul de șatre. Acțiunea este grăbită pentru a fi terminată până la sfârșitul lunii iunie, „pentru a le da posibilitatea de instalare pe timpul verii și de agonisire a mijloacelor de trai pentru iarna viitoare”²⁹, dar se prelungește până în august. Se poate aprecia că țăganii nomazi au fost avantajați față de valul care le-a urmat în toamna aceluiași an. Ei au ajuns în teritoriu mai devreme, cu mijloace proprii (căruțe), nefiind limitați la bagajul strict personal, dar în special prin faptul că dețineau suficiente bijuterii și bani din aur și argint, iar procentul de supraviețuire a fost substanțial mai ridicat față de al celorlalți. Și din interviurile luate unor supraviețuitori reiese că „cine a avut galbeni a trăit, cine nu, a murit”³⁰. În raportul secret no 43.074 din 9 octombrie 1942, Inspectoratul

25 *Ibidem*, f.6 (doc. 148).

26 *Ibidem*, f.3 (doc.150).

27 *Ibidem*, f.20 (doc. 151).

28 *Ibidem*, f.57 (doc. 154).

29 *Ibidem*.

30 Interviu acordat de Constantin Ion din București. Înregistrarea audio în Arhiva Istorică a C.R.D.E. Cluj.

General al Jandarmeriei informează Ministerul Afacerilor Interne că evacuarea țiganilor nomazi s-a terminat la 15 august, reprezentând un total 11.441 de persoane³¹.

Țiganiile nenomazi (stabili), care formează categoria a II-a, recenzați la 25 mai 1942, sunt în număr de 31.438, din care 12.497 sunt propuși pentru deportare în primul val. Aceste cifre – așa cum se va constata – au fost incorecte, determinate de abuzuri, corupție și înțelegeri greșite ale ordinelor din partea aparatului administrativ.

Întocmirea tabelelor nominale cu persoanele care fac parte din această categorie cade în sarcina polițiilor locale și se vor centraliza la nivelul județelor, urmând a fi înaintate Inspectoratului General al Jandarmeriei. Din aceste tabele rezultă situația țiganilor sedentari, care se fac vinovați de diverse infracțiuni, nu au mijloace de trai și locuință, fiind împărțiți în două categorii: „nemobilizabili și mobilizați sau mobilizabili”. Însă, așa cum se va constata mai târziu în cadrul unor anchete, o parte din țigani, chiar infractori periculoși, își cumpărau ștergerea de pe liste. În locul acestor persoane, poliția locală și primăriile își plătesc o serie de polițe sau își acoperă abuzurile prin introducerea altor familii de țigani, chiar dacă acestea nu fac obiectul ordinului. Mai mult chiar, s-a lansat ideea de către autorități că în Transnistria, acolo unde vor fi „mutați”, vor avea condiții bune de viață și chiar s-a lansat o lozincă ce a devenit celebră: „La Transnistria frumoasă, să vă dăm pământ și casă”³².

Din această cauză, multe familii care aveau legături de rudenie cu cei din tabele au cerut de bună voie să-și însoțească rudele, chiar dacă prin faptul că aveau un membru de familie mobilizat, erau scutiți pentru moment de evacuare. Unul din puținele cazuri de omenie reiese dintr-un proces verbal al conducerii Legiunii de Jandarmi Timiș-Torontal³³. Deși această Legiune avea înregistrați peste 6500 de țigani, din care aproape 600 erau încadrabili în categoria I, locotenent colonelul Ioan Braia și maiorul Peșchir Ioan au făcut tot posibilul pentru a evacua numai 78 de persoane, căutând argumente pentru a justifica numărul foarte mic de țigani deportați. Au mai existat câteva proteste ale unor comunități rurale de a împiedica deportări individuale, deoarece prin această măsură ar fi fost lipsite de singurul meseriaș (fierar, de pildă) al localității. Au mai existat câteva întreprinderi care, de frica pierderii unor muncitori calificați, cer autorităților anumite derogări. Există o solicitare a C.F.R.-ului pentru a salva de la evacuare 150 de țigani concentrați la muncă și indispensabili, prin meseria lor, unităților din București.

Campania de deportare a țiganilor din categoria a II-a nemobilizabili începe în luna august 1942, printr-o serie de circulare ale Inspectoratului General al Jandarmeriei cu privire la planul operațiunii. Evacuarea se va face cu un număr cu nouă trenuri (E.3-E.11), care vor transporta țiganiile spre Transnistria în perioada 12-16 septembrie 1942³⁴. Pentru buna desfășurare a acțiunii, ordinul circular no. 40.700 din 1 septembrie 1942 prevede că țiganiile din aceste categorii

31 *Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei*, dos. 126/1942, f.204-205 (doc. 233).

32 Interviu cu Constantin Ion, citat mai sus.

33 *Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei*, dos 126/1942, f.221-222 (doc. 234).

34 *Ibidem*.

au dreptul să își aducă doar bagajul personal, restul bunurilor mobile și imobile se vor inventaria de autoritățile locale, care le vor preda prin proces-verbal Centrului Național de Românizare³⁵. Hrana deportaților și a jandarmilor din paza trenului va fi asigurată de Subsecretariatul de Stat al Aprovizionării. În funcție de lungimea traseului, pentru țigani se asigura câte o pâine de persoană pe zi, timp de trei, patru sau cinci zile. Conform graficului, aceste trenuri trebuiau să ajungă în maxim două zile în gara Tighina, de unde vor fi numărați și preluați de jandarmii Inspectoratului din Transnistria până în gara Grigorești. Fiecare tren era însoțit, pentru pază, de un ofițer, un subofițer și un număr de jandarmi, în funcție de numărul vagoanelor din garnitură.

Din cauza unor dereglări ale traficului pe calea ferată și indolenței manifestate de personalul desemnat să asigure buna desfășurare a operațiunii, unele garnituri au avut întârzieri mari și din acest motiv hrana primită la îmbarcare s-a dovedit insuficientă³⁶. Mai mult, nici unul din ordinele care au stabilit planul de evacuare nu specifica deloc cum se va face aprovizionarea cu apă potabilă. Este cea mai gravă eroare a acestui plan din punct de vedere organizatoric. Din mărturiile supraviețuitorilor rezultă că majoritatea au suferit de sete, alimentarea cu apă și necesitățile fiziologice rămânând la latitudinea și omenia însoțitorilor de tren. Din informarea Inspectoratul General al Jandarmeriei rezultă că până la 9 octombrie 1942 au fost deportați un număr de 13.176 de țigani stabili nemobilizabili³⁷.

Deportarea țiganilor a ajuns la cunoștința opiniei publice pe tot parcursul anului 1942. Din păcate, în foarte puține cazuri s-au semnalat proteste ale unor instituții sau persoane publice. Chiar și protestul redactat la București de Constantin I.C. Brătianu, lider liberal, la 16 septembrie 1942³⁸, și trimis mareșalului Ion Antonescu, rămâne sub rezerva discriminării religioase. Formularea din text – „ei sunt ortodocși ca și românii” – lasă loc de interpretare partizană în favoarea Bisericii Ortodoxe, deși avea cunoștința de faptul că un procent însemnat de români și de țigani aparțin și altor confesiuni.

Nu are importanță cât de bine a fost întocmit planul de evacuare, dar punerea lui în aplicare prin evenimentele consemnate dau impresia, mult vehiculată ulterior, că această operațiune a fost una de exterminare. Aici se ridică un semn de întrebare. Mareșalul Antonescu a fost lipsit de sprijinul subordonaților? Exterminarea țiganilor s-a datorat numai neglijenței și nesubordonării celor ce aveau de dus la îndeplinire acțiunea Transnistria? În același timp sosesc pe adresa Mareșalului sau a Președenției Consiliului de Miniștri o serie de memorii din partea deportaților și a celor rămași acasă, în care se semnalează abuzurile comise la întocmirea listelor și se solicita repatrierea. O altă serie de memorii, numeroase după cum rezultă din raportul din 23 octombrie 1942³⁹, provin de la ostașii țigani aflați pe front sau concentrați, din care rezultă că abuzurile semnalate de aceștia sunt întemeiate.

35 *Arh. SRI*, fond P. 9721, vol. 2, f.180.

36 *Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei*, dos. 126/1942, f. 213-214

37 *Ibidem*, f.204-205 (doc. 233).

38 *Documents Concerning the Fate of Romanian Jewry During the Holocaust*, IV, ed. J. Ancel, Jerusalem, 1982, p.225.

39 *Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei*, dos. 43/1943, f. 203-204 (doc.253).

Așadar, autoritățile centrale erau în cunoștință de cauză de condițiile de viață ale ȝiganilor în Transnistria. Pe de altă parte, Poliția de Siguranță trimite agentul 29 care în intervalul 19 noiembrie-4 decembrie are misiunea de a raporta situația generală a județului Oceacov⁴⁰. Acesta arată condițiile în care trăiesc ȝiganii, lipsa unor minime condiții de trai, în special lipsa combustibilului necesar preparării hranei și încălzitului. Din cauza pericolului ca toți ȝiganii să moară în perioada iernii ce va urma, agentul poliției arată că prefectul împreună cu legiunea de jandarmi au luat măsuri ca aceștia să fie mutați în jumătate din casele de ucrainieni, urmând ca cei ce își eliberau locuințele să fie comasați la consătenii lor. Din cauza condițiilor mizere și a hranei insuficiente, se arată în raport, majoritatea suferă de foame, de diverse boli, lipsa hainelor, a medicamentelor, zilnic murind aproximativ 10-15 persoane. Numai la fermele Alexandrudar au decedat în două luni peste 300 de ȝigani și acest lucru se întâmpla înaintea izbucnirii epidemiei de tifos. În aceste condiții, autorul arată creșterea alarmantă a furturilor comise de ȝigani în dauna localnicilor, existând riscul izbucnirii unor conflicte interetnice. Autorul raportului conchide că dacă nu se vor întreprinde măsuri urgente, majoritatea vor muri în cursul iernii ce urmează.

În urma acestui raport, guvernatorul Alexianu, probabil interpelat de Ministerul de Interne, răspunde printr-o notă care încearcă să acopere tragedia din Transnistria⁴¹, deși existau numeroase semnale despre adevărata stare a lucrurilor: „Toți au fost cazați în case bune și li se dă hrană suficientă. S-a constatat însă că toată hrana ce li se dă pe mai multe zile o consumau odată și apoi răbdau. Pentru normalizare, s-a luat măsura în prezent a li se da hrană zilnic”.

Cu toate „condițiile bune de cazare și de masă” sus menționate de raportul lui Alexianu, starea ȝiganilor se înrăutățește continuu. Mărturiile orale culese de la supraviețuitori au adus, dacă mai era nevoie, noi date despre tratamentul inuman și suferințele care îi marchează și în prezent. Aceștia ar putea fi acuzați de subiectivism dacă rapoartele oficiale existente nu ar confirma declarațiile lor.

În urma abuzurilor semnalate, cele trei comisii aflate în Transnistria încep să întocmească tabele cu ȝiganii care susțin că nu se încadrau în categoria de „evacuabili”. Peste 2000 de persoane cer să fie repatriate, dar nu sunt aprobate mai mult de 500 de cereri. Aceasta era singura cale legală pentru ȝigani de a se putea întoarce acasă. Caracteristic însă firii lor și determinați de situația și tratamentul la care sunt supuși, mulți dintre ei încearcă să revină în țară prin diverse mijloace. Încă din primele zile de la sosire se semnalează dispariții din locurile unde au fost așezați și apar rapoarte ale legiunilor de jandarmi dintre Nistru și Prut cu privire la arestarea unor fugari. O parte dintre fugari reușesc să ajungă în localitățile lor și povestesc celor rămași în țară despre condițiile din Transnistria, fapt ce atrage nemulțumirea rudelor. Procesul-verbal întocmit la 2 ianuarie 1943⁴² consemnează declarația unei fugare, în fața sergentului major Iova Boru, de la postul de jandarmi Cavarani (Legiunea Turnu Severin): „Declar că în Transnistria stăteam foarte mulți la un loc prin grajduri și nu se

40 *Ibidem*, dos.130/1942, f.128-132 (doc. 300).

41 *Ibidem*, f.118 (doc. 322).

42 *Ibidem*, f.85-86 (doc. 314).

dădea de mâncare decât foarte puțin, încât zilnic mureau câte 8-10 indivizi. Noi poate am fi plecat mai demult de acolo, fiindcă nimeni nu avea grija noastră, dar am așteptat să vină Crăciunul, deoarece știam că va fi trenul gratis și mai ușor putem veni”.

Ministerul Afacerilor Interne încearcă să reglementeze situația fugarilor și ordonă tuturor Legiunilor de Jandarmi să depisteze fugarii imediat și să îi retrimită în Transnistria. Cu această ocazie se comit noi abuzuri și sunt trimise și alte categorii de țigani, cu justificarea că aceștia erau pe liste, dar s-au sustras de la deportare. Au existat și cazuri în care lipsa de omenie a autorităților este evidentă. Inspectoratul Regional de Poliție Galați solicita Direcției Generale din Capitală să aprobe evacuarea a doi minori de 10 și 12 ani: „În urma investigațiilor făcute de către organele Chesturii Poliției Galați s-au identificat țișanii Nicu Sultan, în etate de 12, și Mitrița Sultan, în etate de 10 ani, fiii naturali ai Anchei Sultan, care a fost evacuată în Transnistria. Susnumiții țigani n-au putut fi evacuați în Transnistria odată cu mama lor, deoarece în acel timp vagabondau și nu au fost găsiți. Fiind dați în urmărire au fost identificați în ziua de 12 noiembrie 1942”⁴³.

Mai grav este că ajung în țară fugarii plecați din Transnistria după declanșarea epidemiei de tifos exantematic. În mai multe localități, Ministerul Sănătății și Ocrotirii Sociale semnalează zeci de asemenea cazuri. În urma acestei informări, Inspectoratul General al Jandarmeriei emite un ordin circular la 24 ianuarie 1943⁴⁴, prin care se sistează orice aprobare de repatriere, iar pentru cei care au deja asemenea autorizații se interzice revenirea în țară până la 1 mai 1943. Dacă cei cu aprobări sunt opriți pentru o perioadă de timp să se întoarcă în țară, fugarii, individual sau în grupuri, găsesc tot felul de soluții, forțați de situația în care se aflau. Se ascund prin trenuri de marfă și în tot felul de vehicule de război care sunt aduse în țară pentru reparații.

Pe tot parcursul anului 1943 se raportează un mare număr de fugari din Transnistria, cu toate măsurile represive luate de autorități. Într-un raport secret din 9 decembrie 1943, Inspectoratul de Jandarmi Balta propune o serie de măsuri pentru a putea ține sub control pe țișanii deportați⁴⁵. Se arată că în Legiunile Balta și Golta se găsesc peste 9000 de persoane evacuate (este vorba de țigani nomazi) repartizate în șase comune. Din cauza numărului mare de persoane ce se găsesc în fiecare localitate, jandarmii nu pot supraveghea și opri tentativele de evadare. Deși în Legiunea Golta s-a înființat un lagăr de internare a fugarilor, capacitatea acestuia (600 de locuri) nu putea face față numărului de peste două mii de țișanii fugiți, prinși de această Legiune sau alta din țară. În consecință, Legiunea propune câteva măsuri pentru a exista un control mai bun: „Repartizarea țișanilor să se facă în toate județele, pentru a-și asigura plasarea lor la lucru și controlul lor pe teren. Plasarea lor să se facă în cele mai depărtate județe față de Nistru și în comune depărtate de căile de comunicație importante, în special cale ferată. Preturile și prefecturile să le dea efectiv de lucru, locuințe și îmbrăcăminte cât de sumară, pentru a-i lega cât de puțin ca existența zilnică de domiciliul fixat. Serviciul de legătură din Bucu-

43 *Arh.St.București, Direcția Generală a Poliției*, dos. 195/1942, f.3.

44 *Arh.St.București, Inspectoratul General al Jandarmeriei*, dos. 130/1942, f.63 (doc. 318).

45 *Ibidem*, f. 211-216.

rești al Guvernământului să elibereze autorizații de călătorie în Transnistria pe bază de aviz al organului polițienesc de origine și nr. Biroului Populației, ambele prevăzute precis în autorizația de călătorie, pentru fiecare persoană trecută nominal. De asemenea, să indice localitatea unde merge, indicația Transnistria fiind fără posibilitate de control. Lagărele de represalii nu sunt recomandabile, cerând pază și hrană fără muncă, pentru că nu numai nu s-au procurat mașini și scule când erau, dar cu atât mai mult nu se vor putea procura în condițiile actuale. Deosebit, asemenea lagăre de represalii vor funcționa în condiții de igienă atât de reduse încât nu va fi un pericol pentru țigani, ci în primul rând un pericol public de tifos exantematic pentru populația și organele de pază. Fără rezolvarea condițiilor de existență, afluirea lor individuală sau în corpore nu va putea fi oprită, iar prinderea fugarilor în raza inspectoratului sau mai departe către țară nu va putea fi oprită, orice măsuri polițienești s-ar lua, chiar dacă tot efectivul inspectoratului s-ar ocupa numai cu această misiune”.

Prin aceste măsuri propuse se constată că situația scăpase de sub control. Deja din vara anului 1943 autoritățile realizează că planul deportării țăganilor a eșuat. Chiar situația de pe frontul de est obliga o serie de personaje implicate în aceste operațiuni să-și reconsidere poziția. Cu surprindere se constată o schimbare de atitudine chiar la nivelul conducerii statului și al guvernului. După patru ani de prigonire a lor, la 13 aprilie 1944, Ministerul Afacerilor Interne transmite hotărârea mareșalului Antonescu, „prin care ordonă a se urmări executarea de către proprietarii de moșii a obligației de a construi locuințe țăganilor lucrători pe moșiile lor și acolo unde se va constata că nu se respectă această obligațiune, țăganii să fie ridicați și așezați pe moșiile altor proprietari care și-ar lua angajamentul de a le construi locuințe”⁴⁶. Această schimbare de atitudine vine prea târziu, iar singura măsură mai deosebită care se ia de către autorități este un ordin prin care se cere tuturor localităților din țarăde a centraliza și trimite la Ministerul Afacerilor Interne tabelele de țigani care s-au întors din Transnistria.

După terminarea războiului, autoritățile nou instalate sunt preocupate mai mult de preluarea totală a puterii, timp în care țăganii se bucură de o anume toleranță pentru câțiva ani. Comuniștii, odată instalați la putere, cooptează în rândurile lor un număr de țigani știutori de carte, care sunt numiți în diverse funcții (primărie, miliție), în încercarea lor de a înlocui funcționarii vechiului regim. Totodată, țăganii sunt excluși din categoria minorităților; nefiind menționați nici în legea minorităților naționale, nici în cea a învățământului. Termenii folosiți ocazional pentru aceștia sunt de grup social subdezvoltat, masă minoritară, minoritate socială, dar niciodată minoritate etnică.

După câțiva ani, în primăvara lui 1948, apare prima măsură de mare gravitate pentru o țară în timp de pace, care afectează această minoritate și privește direct pe țăganii nomazi. Ordinul circular care se transmite Inspectoratelor de Jandarmi reglementează drastic libertatea acestora⁴⁷. Ordinul se va pune în practică pe data de 12 mai 1948, când vor fi recenzați toți țăganii nomazi existenți în acea zi, în fiecare localitate, și li se vor întocmi și elibera acte, cu

46 *Ibidem*, dos. 86/1944, f.294.

47 *Arh.St.București, Inspectoratul Regional de Jandarmi*, dos. 407/1947, f.6-7.

privire la toți membrii șatrei (identificare, vârstă, meserie, bunuri materiale și de valoare). În același timp, se stabilesc norme pentru posturile de jandarmi de a nota sosirea și plecarea șatrelor de nomazi în localitatea lor. Mai mult, jandarmii sunt împuterniciți în baza articolul 109 din Regulamentul Jandarmeriei să verifice averea șatrei, reținerea actelor pe timpul staționării, verificarea lor pe de timp de noapte etc. Acest ordin, de influență sovietică, îi pune pe ȣigani nomazi în postura de dușmani de clasă. În statul totalitar, fiecare persoană trebuia ținută într-o strictă evidență. Pentru noile autorități, ȣigan nomad înseamnă om liber, iar libertatea este o noțiune ce se află în contradicție cu dictatura proletară. De aceea, conducerea de partid a trasat sarcini administrațiilor locale pentru a oferi case și locuri de muncă ȣiganilor.

Deoarece în primele decenii ale României comuniste nu a existat o politică referitoare la această minoritate, documentele rămase în arhive sunt puțin numeroase și este destul de greu de demonstrat problemele istoriei lor postbelice. O serie de acte normative, care aparent vizau întreaga populație, au afectat în special pe ȣigani.

În acest mod, statul a luat o serie de măsuri succesive, privitoare la obiectele de tezaur și metalele prețioase. Deși sub incidența acestor legi au suferit, prin confiscare și condamnare, diverși cetățeni indiferent de statutul lor social, cel mai mult au fost implicați ȣiganii. Autoritățile aveau cunoștință de faptul că aceștia dețineau, în special nomazii, cantități însemnate de metale prețioase. Este evident că nimeni nu a dat de bunăvoie acest aur către stat și așa cum se cunoaște din numeroase mărturii, miliția și alte organe de anchetă au torturat mii de ȣigani pentru a afla locul unde au ascuns aceste valori.

De asemenea, datorită situației economice din primii ani de după război, mulți ȣigani se fac vinovați, în cadrul unei legislații generale, de speculă, furt, înșelăciune, având un procent dublu față de media pe țară a delicvenților de drept comun, și asta în special datorită nivelului de trai scăzut și al lipsei de educație.

În anii '50, statul comunist pune în practică unul din planurile lui Antonescu și mută forțat câteva mii de familii de ȣigani de la periferia unor așezări urbane în diverse sate din Bărăgan. Această soluție, cu scopul de a curăți marile orașe, se poate cataloga ca o epurare etnică, pentru că nu aduce nici o îmbunătățire nivelului de viață al acestei minorități. Rezultatele sunt nesatisfăcătoare, așa cum consemnează și o serie de note informative ale organelor de partid locale, mulți dintre ei reîntorcându-se în locurile inițiale chiar cu riscul de a fi condamnați.

Neavând calificare, cei de la oraș sunt nevoiți să accepte diverse munci, mai puțin în industrie, la colectarea materialelor refolosibile și la administrația locativă (salubritate, construcții), cu avantajul de a obține locuințe proprietate de stat. Se creează astfel o serie de progrese vizibile în viața lor sub aspectul igienei, al educației pentru copii și în special prin autoasimilarea în cadrul populației majoritare.

Cei ce locuiesc în mediul rural cunosc de asemenea o îmbunătățire a vieții, găsind ocupații sezoniere, lucrând ca zilieri în cadrul întreprinderilor agricole de stat sau a C.A.P.-urilor. Prin programul național de învățământ, copiii lor sunt nevoiți să meargă la școală, cel puțin ciclul primar, micșorând mult pro-

centul de analfabeți al acestei minorități. O serie de programe de sănătate promovate odată cu apariția pe scară largă a vaccinurilor vizează și această minoritate, cu efecte vizibile în creșterea duratei medii de viață. În condițiile arădate, coroborate cu politica ceaușistă privind natalitatea, țigani atinge un spor demografic fără precedent, care se cifrează la sfârșitul anilor '90 la peste 4% din populația României. Această creștere este interpretată negativ de populația majoritară, țigani confruntându-se cu o intoleranță pasivă mai ales când comit o serie de furturi sau când cei cu o situație materială peste standardul obișnuit vor să epateze în fața locuitorilor.

În concluzie, această minoritate etnică care trăiește în România de mai bine de 700 de ani, face parte din populația acestei țări, există și reprezintă un procent demn de luat în seamă în special de către guvernanți. Acțiunile ce vizează emanciparea și integrarea lor trebuie să plece din interiorul acestei etnii, dar și cu un sprijin masiv din partea autorităților, în special prin descurajarea intoleranței.

Varga Andrea

ILUSTRATII

Taborișii au fost numeroși în Eliza-betina,
dar în prezent trunchi vechi nu se înregistrează
fără prin fașă, în foarte multe mănăstiri din
provincie au emigrat și din mult în Eliza-betina
Anatoliu, cu dinții în provinciile în lăpă și
Anatoliu - au fost trei.

Colțel sunt îngrămășate mar alea de Gitan și Hurdia
pari se fac într-o mână așezându-se în mână sa-
curentă, colțel sunt îngrămășate în mână
mână așezându-se în mână pe domul pe mână, cu
so să se miște concurența mândră, existând într-
îngrămășare - mândră din obij.

Și pentru a nu respecta nici pe domnul
primar, și să se are în operațiune interesele
vitale ale noastre și în privirea a ordona
expulzarea țiganilor - înlocuindu-i cu
din provinciile ale țării, care în caz contrar în
puterea stărilor pășile și devinim o națiune
povară și element primejdie pentru țara
noastră -

Aug. 20 30 miles N. W. 1919.

Otis Martin

Halaks väri
süüetäri

Honkai Goyon

Önünkü İyuzda

Quadrant respect:

Ludvig Anton

Ludwig Maxim,

For India

Bonoli Yojnas

Facsimil 1. Cererea țiganilor muzicanți din Cluj pentru reglementarea concurenței (doc. 1)

ROMANIA

SERUL AFACERILOR INTERNE

CABINETUL
SECRETARULUI DE STAT

Nr. *1051*

4-Maiu 1942

Inspectoratul General al Jandarmeriei
serviciu jandarmeriei

INTRAREA No. *34647*

1942 Luna *Mai* Ziua *30*

STRICT SECRET

FOARTE URGENT

INSPECTORATUL GENERAL AL JANDARMERIEI.

Urmare la Nr.1020 din 21 Maiu 1942;

Cu onoare vă trimitem alăturat, în copie, ordinul Președinției Consiliului de Miniștri Nr. 70 S./942, privitor la modul de evacuare a țiganilor nomazi, precum și la clasarea și statistica țiganilor stabili din regiunile: București, Pitești, Plocești și Buzău, în primul rând și ulterior, pentru acei din celelalte centre urbane și rurale ale țării.

Odată cu rezultatele cerute prin ordinul Nr.1020 din 21 Maiu 1942, rezultatele care urmează să sositesc la acest Departament pe ziua de 31 Maiu 1942, ni le veți comunica și pe acelea care decurg din executarea ordinului Președinției Nr.70 S./942, ce se anexează.

Pentru conferința, prevăzută de ultimul alineat al ordinului Nr. 70 S/942, se vor da dispozițiuni ulterioare, în vederea trimiterii delegaților Dva.

SECRETAR GENERAL
Gospen Magistat,

[Signature]

V.T.Gelep.

Comunicat:

- Dir. GLM a Poliției
- Inspect. Cl. al Jandarm.
- Prefect. Poliției Capitalei.

1488 - M. G., Inspectarea Regională

Facsimil 4. Ordinul Președinției Consiliului de Miniștri privitor la modul de evacuare a țiganilor nomazi (doc. 150)

Kr. 2383 Cab. V.
28 Iulie 1942.

**FOARTE URGENT
CONFIDENTIAL**

INSPECTORATUL GENERAL AL JANDARMERIEI.

La Nr. 36895/1942;

Privitor la situația înaintată acestui Departament, care cuprinde numărul țiganilor stabili aflați pe teritoriul.;

Cu onoare vă rugăm să binevoiți a dispune urgent verificarea a situației de mai sus, în sensul de a se scoate din totalul lor pe acei țigani care sunt: condamnați, recidiviști, sau n-au mijloace de existență, ori ocupație precisă din care să trăiască în mod cinstit.

La capii de familie care se găsesc în această situație, se va scoate, soția și copiii.

Nu vor intra în numărul țiganilor clasici după normele menționate mai sus, acei care sunt mobiliizați, sau mobilizabili, precum și părinții, soțiile și copiii lor.

Totuși, se vor întocmi și pentru aceștia tabele nominale separate, pentru a se lua măsuri de internarea lor în lagărele de muncă din țară.

Situațiile numerice și nominale astfel întocmite, se vor înainta Ministerului, până la 1 August 1942, dată dela care, urmează să se înceapă, conform ordinului Domnului Mareșal, evacuarea țiganilor nenumărați la Bug, sau internarea lor în lagărele din țară.

Comunicat:
-Direct. G-lă a Pol.
-Pref. Polit. Capit.
-Insp. Gl. al Jand.

MINISTRU SUBSECRETAR DE STAT
General de Corp de Armată.

G.Z.Vasilu.

INTRARE
Nr. 3216
5. VII. 1943

*Selecție intervenții în sensul
celor cerute de actele.*
Jur. L. L. L.

559 2/16
Dumule Comandant. -

Respectuos din a va raporta urmatoarele:

Sunt soldat art. 4 etg. 1942 in
Camp. Depozit Bat. i. Sinu Moto-de
meserie, eritor.

Sunt căsătorit cu fra. Dnei Ana Mile
din comuna Iovana Juculu jud. Arges
care este de vram tiganca.
Soția mea este operată in spitalul
J. C. Boteanu din Pitesti, de Mammom
lui Poti pentru care motiv, a venit
moșta mea, mama soției pentru a o îngriji
la spital.

In ziua de 25 Iulie 1943 a fost găsită
pe strada de către Politie, in timp se venea
acasă, pentru a lua alimente pentru soția
mea, a fost ridicată si trimisă in
"Transnistria."

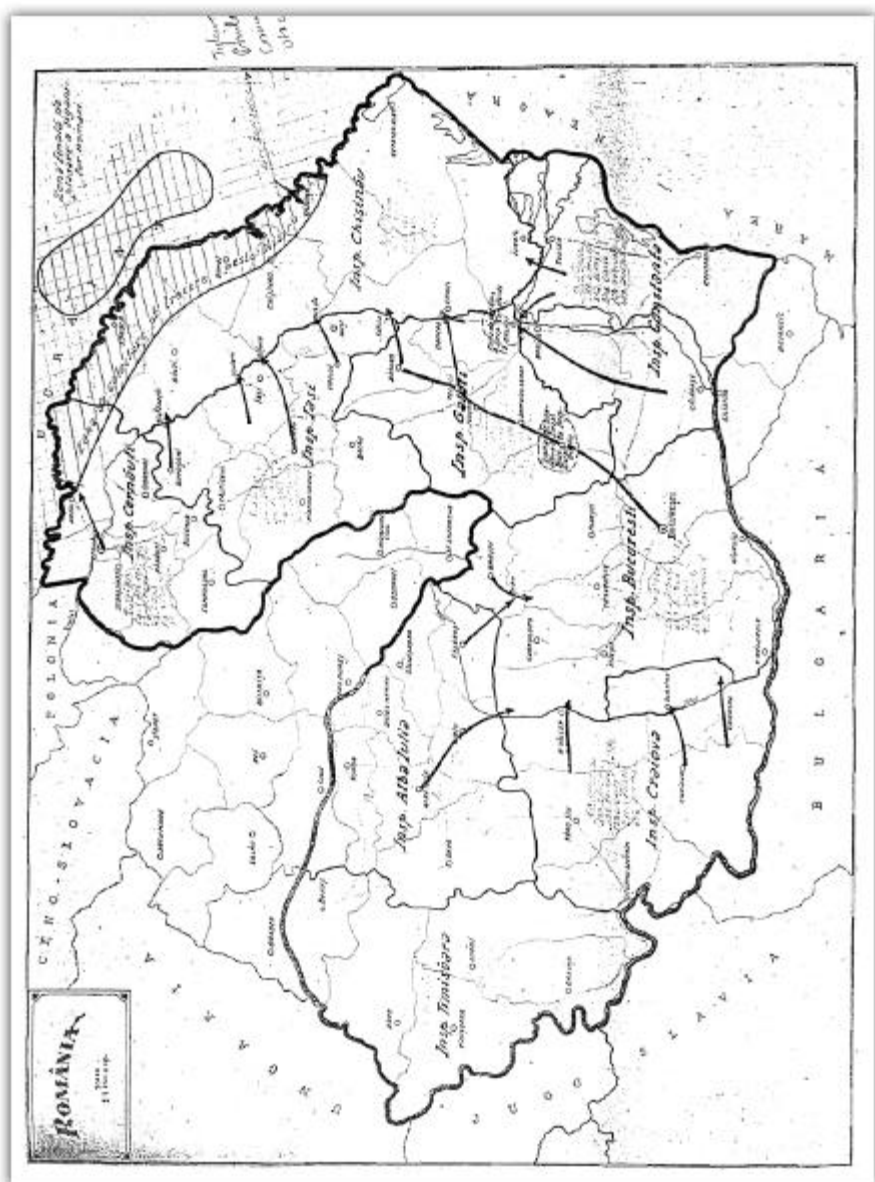
Sușina este văduva, in doi fii percentati
si unul mort pe Campul de lupta,
dupa unu se poate vedea din copia depe
Fișul de pensie Nr. 15622 care arenot
Restul familiei mele a fost trimisă in
Transnistria, mica din anul trecut.

Intrucat subsemnatul nu ampe nimeni
si soția mea este grăt bolnavă in spital
vor eu fiind mult tar si se potolod ingrijii
de dănsa, respectuos va rog sa hădădă a
interveni la fel in drept, pentru a se
opri ca sa se scada in țara.
Se anexeză in Fișul de pensie in
copie Nr. 15622 -

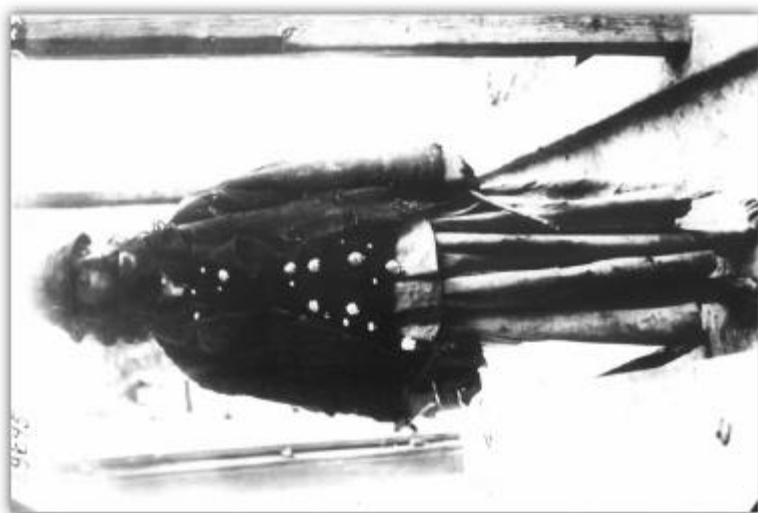
D. Jale
Olui

Comandant al Bat. i. Sinu Moto

Supus la ordine:
soldat efectua țările
din Camp. Depozit.

Harta 1.
Evecuarea țigănilor
nomazi și plasarea lor
în Transilvania
(după la doc. 157)

Tigan lăcătuș din Sâncraiu, jud. Cluj
(foto: Jankó János, 1900; Budapesti, Magyar Képgaléria, nr. 1912)

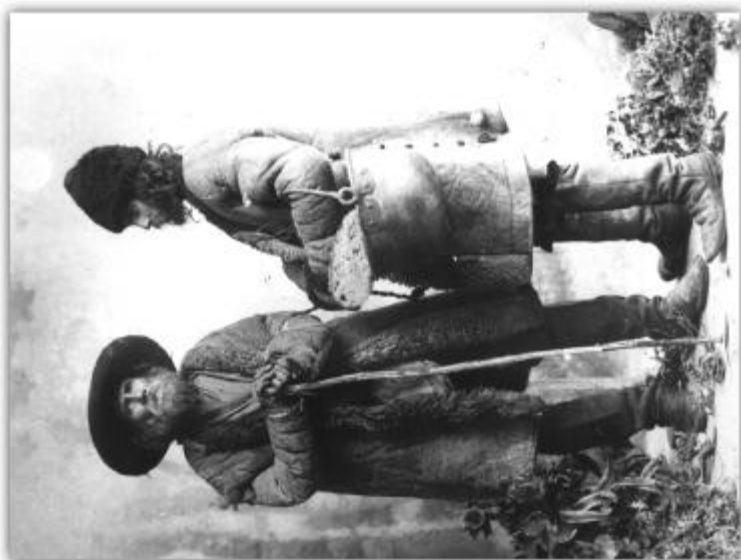
Tigani ursari din Pusztaargyháza, jud. Bihar
(foto: Jankó János, 1900; Budapesti, Magyar Képgaléria, nr. 1914)

Familie de țigani din Căpârlă, jud. Hunedoara
 (foto: Strabó Imre, 1906; Budapest, Múzeumi Kiadványok, nr. 31.15)

Țigani cărăvădari din Miercurea Ciuc, jud. Harghita
 (foto: Adler Arthur, 1911; Budapest, Múzeumi Kiadványok, nr. 12.964)

Tigani cu ceamă, jud. Sibiu

[Foto: 26-451 961a, 1903; Budapesta, Muzeul Etnografic, nr. 9263]

Tigani cu coșuri din Târnaveni, jud. Mureș

[Foto: Adler Arthur, 1910; Budapesta, Muzeul Etnografic, nr. 12167]

Țigani nomazi în zona Brașovului

(foto: Adler Arthur, 1910; Budapesta, Muzeul Etnografic, nr. 11060)

Țigani nomazi în zona Brașovului

(foto: Adler Arthur, 1910; Budapesta, Muzeul Etnografic, nr. 11063)

Taraf de țigani din Leghia, jud. Cluj

(foto: Jankó János, 1900; Budapesta, Muzeul Etnografic, nr. 1913)

Gh. Niculescu printre țiganii din cartierul Gherase, București

(1939; *apud* G. Podra, *Contribuțiuni la istoricul țiganilor din România*, fig. 8)

Tigani nouazi din jud. Sibiu
 [foto: Gatz, Gy., 1908; Budapesta, Muzeeu Xirografe, nr. 10311.]

Ava Brănzău din București, cu surorile, înainte de deportare
 [vezi Anexa 2]

Florica Gărgăreanu astăzi
 (Foto: Robert Ivașcu, 2001; variașua III)

Ioan Marin astăzi
 (Foto: Robert Ivașcu, 2001; variașua I)

INDICE DE NUME

Abagiu, Nae – 139, 145
 Abrud (jud. Alba) – 251
 Achim, Viorel – 7, 13, 17, 138, 224
 Adam, Nicolae – 515, 516, 520
 Adămuș (jud. Târnava Mică) – 252
 Adjud – 208, 251
 Agapi, dr. Ion – 485, 486
 Agasin, Gheorghe – 179
 Agârbiciu – 138
 Aghireș (jud. Cluj) – 251
 Agnita, plasa – 149, 161
 Aiton – 27, 49, 77
 Alămor (jud. Sibiu) – 506, 548
 Alba (județ) – 167, 251, 318, 323, 324, 440, 543, 553
 Alba Iulia – 38, 40, 42, 44, 45, 45, 47, 61-64, 66-70, 139, 198, 211, 215, 251, 278, 281, 292, 293, 299, 300, 304, 318, 321, 322, 324, 329, 331, 414, 425, 430, 452, 453, 460, 482, 503, 514-520,
 Albescu, Ioan – 139, 140, 145, 147, 149, 207, 245, 253, 254, 553, 570, 571
 Albești (jud. Buzău) – 251
 Albița – 37, 59, 281, 285
 Albu, dr. M. – 223
 Albu, pretor – 529
 Albu, secretar la „Curentul” – 187
 Alecsandri, Vasile – 135, 136
 Alecu, Nicolae Gh. – 123
 Alexa, Seres – 215
 Alexandrescu, A. maior – 429
 Alexandrescu, Constantin – 30, 52, 151, 168, 177
 Alexandrescu, Nicolae – 140, 145
 Alexandrescu, Ștefan – 139, 140, 145, 147, 149
 Alexandria – 42, 64, 441, 450, 593, 602-605, 613, 617, 622
 Alexandrodar (Transnistria) – 497, 511, 512, 514, 601, 610, 611, 639
 Alexandru, Dumitru – 508
 Alexandru, Emil – 508, 509
 Alexandru, Margareta D. (născută Duduianu) – 508, 509
 Alexandru, Nourică – 508, 509
 Alexandru, Teodor – 218
 Alexe, Aurelian – 533
 Alexe, Vasile – 533
 Alexianu, Gh. – 21, 303, 524-526, 547, 556, 603, 604, 639
 Alexianu, Șerban – 273
 Alioș (jud. Timiș-Torontal) – 251
 Alistar, lt.colonel – 285
 Almaș (jud. Cluj) – 192, 193, 195, 251
 Aluniș (jud. Mureș) – 251
 Amaru – 452
 Amânducăi, Vasile – 226
 Amărăști (jud. Romanai) – 554, 565
 Anastasiu, Aneta – 531
 Anăstăsoaie, Viorel – 13
 Ancecrac/Ancekrak (Transnistria) – 497, 511
 Andreescu, Andreea – 26
 Andreescu, I. – 149, 529
 Andrei, Tudor – 502

Androtefca (Transnistria) – 23, 527-530
 Angelescu, Marin (zis Bordei)
 Anghel, Dimitrie – 15
 Anghel, Gh. – 124
 Anghel, Iancu – 482, 483, 503
 Anghel, Ion I. – 480
 Anghel, Laurențiu – 34, 56, 222, 242
 Anghel, M. – 125
 Antal, István – 265, 267
 Antochie, comisar poliție – 300
 Anton, Constantin – 230
 Antonek, Miliu – 167, 168
 Antonescu, Ion – 13, 17, 20, 24, 42-45, 48, 59, 64-67, 70, 71, 272, 273, 275-278, 296-298, 303, 307, 414, 464, 465, 555, 581, 588, 590, 603, 604, 611, 635, 636, 638, 640
 Antonescu, Mihai – 19, 48, 70, 277, 303
 Antonescu, Victor – 555, 587
 Apahida (jud. Cluj) – 251
 Apoldul de Sus (jud. Sibiu) – 252
 Apostol, Matei – 33, 55, 118, 123, 125, 131, 163, 167, 175, 200, 229, 230, 231
 Arad – 251, 295, 324, 579
 Arad (județ) – 38, 60, 251, 318, 323, 324, 329, 417, 430, 471, 472, 544
 Aradul Nou (jud. Arad) – 251
 Aramă, Traian – 169, 170
 Arcalia (jud. Năsăud) – 252
 Argeș (județ) – 47, 69, 96, 129, 167, 318, 323, 324, 442, 526, 543, 554, 556-558, 564
 Arhip, I., general – 473
 Aristide, Andrei – 290
 Armar, Ioan – 219
 Aschilăul Mare (jud. Cluj) – 251
 Asia – 155, 172
 Ástyelán, Ferenc – 266, 268-270
 Austro-Ungaria – 11
 Averescu, Al. – 110
 Avram, Gheorghe – 190
 Avram, Ifimie – 258, 264
 Avrig (jud. Sibiu) – 506, 548

Baban, Dumitru – 123
 Bacalu, Balu – 208
 Bacă, Ion – 533
 Bacău (județ) – 20, 44, 45, 66, 67, 251, 291, 301, 319, 323, 324, 330, 429, 433, 446, 447, 471, 484, 502, 509, 544
 Baci (jud. Cluj) – 251
 Bács, Miklós – 265, 267
 Badea, Ștefan – 167
 Bágya, Jakab – 265, 267
 Baia (județ) – 319, 323, 324, 330, 429, 471, 544, 589
 Baia de Fier – 434
 Baia Mare – 251
 Baia Sprie – 251
 Balahur, Mihai, plut. maj. – 478
 Balahur, Vasile – 424
 Balázs, Márton – 265, 268-270
 Balcaș, dr. Gh. – 525
 Baldomir, Marin I. – 482,

Indice întocmit de Timea Lőrinc și Melinda Szabó.

A fost exclus doc. 207, care cuprinde majoritatea localităților din România, pe regiuni.

Bálint, András – 267, 269
 Balotă, Grant – 443, 557
 Balotă, Lenuța – 443
 Balș, A. – 125
 Balșoi-Karanika (Transnistria) – 511, 512
 Balta – 640
 Balta (județ) – 46-48, 69, 70, 302, 536, 549-551, 573, 576, 577
 Balta Plopului (jud. Buzău) – 251
 Balta Verde (jud. Dolj) – 43, 66, 479
 Ban, Nicolae – 161
 Banat – 41, 63, 215, 232, 296
 Bancoș, Dorel – 14, 17, 299, 588
 Band (jud. Mureș) – 252
 Bandi, János – 75
 Banu, Iordache – 123
 Banu, N. – 149, 161
 Barabaș, Nicolae – 158, 161
 Baranga, Nicolae – 229, 230
 Bărânyi – 130
 Baraolt (jud. Trei Scaune) – 252
 Barboși (jud. Galați) – 563-565
 Barbu, Lăutaru – 32, 54, 135, 136
 Barbu, Marin – 502
 Barbu, Pandele – 532
 Barbu, Stelian – 33, 56, 167, 182, 183, 190, 209
 Barițiu, Gh., secretar chestură – 520
 Barlabici, Maria – 605
 Basarabia – 37, 59, 165, 167, 260, 281, 293, 296, 310, 412, 510, 516, 580, 617, 621, 635, 636
 Basna, Gheorghe – 110, 171, 187
 Bașno-Brâila, Gh. D. – 112, 124, 167
 Batalan, Ilie – 167, 168
 Batalan, Petre – 167
 Bazaceic – 257
 Baziaș (jud. Târnava Mică) – 252
 Băcia (jud. Hunedoara) – 252
 Bădănac, Mihail – 233
 Bădănac, N. 233
 Bădescu, Gh., colonel – 567
 Bădulescu, director în D.G.P. – 300, 301
 Băgăciu (jud. Târnava Mică) – 252
 Băile Herculanee – 324, 329, 419
 Băilești – 426
 Bălan, dr. Nicolae (mitropolit) – 152, 155
 Bălciuneanu – 156
 Bălțeanu, Ana – 264
 Bălțeanu, Elena – 264
 Bălțeanu, Eugenia – 264
 Bălțeanu, Gheorghe – 99, 223, 239, 244, 258, 264
 Bălțeanu, Ion – 512
 Bălțeanu, Petru – 264
 Bălțeanu, Sofia (născută Tansa) – 264
 Bălțeanu, Vasile – 264
 Bălțeanu, Victoria – 264
 Bălți – 264, 294, 324, 332, 428, 558
 Bălți (județ) – 47, 69, 319, 323, 324, 544, 552
 Băneasa – 21, 307
 Bănică, Alexandrina – 263
 Bănică, Chira – 263
 Bănică, Mihai N. – 258, 263
 Bărăgan – 18, 626, 642
 Bărbat, dr. Nicolae – 155, 156
 Bărbulești (jud. Ialomița) – 251
 Bătăneanu – 150
 Bărcă, Vasile – 236
 Bărjovanu, N., colonel – 323
 Bărlad – 427
 Bârleanu, Grigore – 506
 Bârleanu, Radu – 506
 Bârleanu, Stanca – 506
 Becas – 215
 Bechi, Gheorghe avocat – 229
 Becicherecul Mic (jud. Timiș-Torontal) – 251
 Beck, Sam – 13
 Beclean (jud. Someș) – 252
 Beica de Jos (jud. Mureș) – 252
 Beica de Sus (jud. Mureș) – 252
 Beicușul Mare (Transnistria) – 511
 Beissinger, Margareta H. – 14
 Beiuș – 329, 418, 430, 431
 Bejan, P. – 236
 Beke, Paul – 215
 Belceanu, Domnița – 147
 Beleți (jud. Muscel) – 251
 Beltiug (jud. Satu Mare) – 251
 Bentoiu, Aurelian – 236, 245
 Berceanu, Mihail – 118, 123
 Berceni (Jud. Ilfov) – 250
 Berecua (jud. Timiș-Torontal) – 251
 Berehi, Desideriu – 169
 Berescu, Grigore, inspector poliție – 430, 431, 493
 Berezanschi, fermă (Transnistria) – 511
 Berezovca (Transnistria) – 282, 512, 527, 552, 566, 572, 578, 609, 613
 Berki, Andrei – 176
 Berki, Anton – 90
 Berki, Dezső – 170
 Berki, Sándor – 176
 Berki, Zambo – 170
 Bertuș, Niculae – 167
 Berzovici (jud. Caraș) – 251
 Besenova Nouă (jud. Timiș-Torontal) – 251
 Bibescu, N. – 257
 Bihor, județ – 251, 318, 418, 431, 542, 544
 Biled (jud. Timiș-Torontal) – 251
 Biliceni – 558
 Birăescu, dr. Alex. – 211
 Bistrița – 34, 56, 218, 219, 252
 Bistrița-Năsăud – 167, 218, 219
 Blaj – 30, 52, 130, 135-137, 149, 153, 155, 166, 171, 181, 188, 189, 191, 197, 228, 237, 324, 331, 425, 453, 504
 Blebca, Gheorghe – 225, 226
 Bleșcău, Ilie – 434
 Bobești (Jud. Ilfov) – 250
 Bobu, Constantin (zis Dinache) – 534
 Bobu, Ionel – 534
 Bobu, Lenuța – 534
 Bobu, Mița – 534
 Bobu, Natalica – 534
 Bobu, Paulina – 534
 Bobu, Salomea – 534
 Bocșig (jud. Arad) – 251
 Bodor, Nicolae – 136
 Bogdan, D.G., inspector de poliție – 183, 190, 191
 Bogdan, Gh. (legitimatar Sârbu) – 423, 478
 Bogdan, Ion (legitimatar Sârbu) – 478

Bogdan, Petru – 168
 Bogdanovca (jud. Oceacov) – 511, 547
 Boia, Aurel – 11
 Boian (jud. Târnava Mică) – 252
 Bojea, Neculae – 139, 145
 Bold (jud. Ilfov) – 230
 Boldescu, N. – 258, 264
 Boldijar, Adam – 169
 Boldizsar, Ödön – 170
 Bolfan, Costache – 486
 Bolovan, Ioan – 14, 84, 412
 Bonțida (jud. Cluj) – 36, 58, 88, 265, 267
 Borbely, Ispas – 163, 167
 Borcoi, Gheorghe – 568
 Bordei, Nae – 224
 Bordușan, Maria – 505
 Boroescu, E., colonel – 473
 Borteanu, Constantin – 258, 263
 Borteanu, Dorina – 264
 Borteanu, Elena, (născută Mihăilescu) – 263
 Borteanu, N. – 257
 Borteanu, Pavel – 264
 Borteanu, Stelian – 264
 Boru, Iova – 534, 535
 Boruga, Ilie – 110, 119, 125, 128, 187
 Bota, T. – 443
 Botănești (jud. Ialomița) – 555
 Botez, A. – 231
 Botin, Savu – 215
 Botiz (jud. Satu Mare) – 251
 Botoșani – 37, 40, 43, 47, 59, 60, 63, 66, 70, 285, 286, 290, 291, 294, 301, 319, 324, 330, 423, 424, 433, 466, 478, 486, 487, 568, 569
 Botoșani (județ) – 20, 37, 279, 323, 324, 420, 422, 423, 429, 446, 472, 485, 544
 Brad (jud. Hunedoara) – 252
 Bradiovca (Transnistria) – 507
 Bragadiru (Jud. Ilfov) – 250
 Braia, Ioan, lt.colonel – 436, 438, 637
 Brașov – 156, 271, 324
 Brașov (județ) – 133, 167, 251, 318, 323, 324, 329, 331, 431, 432, 441, 543
 Brașoveanu, C. – 149, 155, 156, 161, 162, 166, 177, 178, 181, 191, 197
 Brașoveanu, Ioan – 156
 Brașoveanu, N. – 156
 Bratu, Marin – 504
 Brăescu, D. – 450
 Brăila – 28, 37, 47, 50, 60, 70, 93, 187, 250, 289, 324, 330, 416, 468, 469, 568, 571, 622, 635
 Brăila (județ) – 110, 124, 147, 250, 317, 323, 324, 432, 543
 Brăileanu – 596
 Brăiloiu, Șt. – 112, 118, 147, 187, 207
 Brănescu, Ștefan – 239
 Brănișteanu, Nicolaița – 464, 465
 Brănișteanu, Petre I. – 464, 465
 Brăteiu – 170
 Brătianu, Constantin I.C. – 638
 Brâncovenesti (jud. Mureș) – 252
 Brânzan, Marga – 621
 Brânzan, Marieta – 620
 Brânzanu, Ancuța Antoneta – 616
 Breznița de Ocol (jud. Mehedinți) – 563, 565
 Brișcaru, Costică – 485
 Brudaru, Mihai – 135, 138
 Bruiu (jud. Făgăraș) – 252
 Brunea-Fox, F. – 15
 Buba, József – 266, 268-270
 Bucegi – 525
 Buciumeni (Jud. Ilfov) – 250
 Bucovina – 164, 167, 168, 260, 296, 412, 516, 617, 636
 Bucu, Grigore – 492
 Bucur, Constantin Florea – 183, 184
 Bucur, Didina – 531
 București – *passim*
 Buda (jud. Bacău) – 251
 Budacul de Sus (jud. Năsăud) – 252
 Budești (Jud. Ilfov) – 35, 58, 250, 611
 Budești, plasa – 255
 Budulică, Constantin – 264
 Budulică, Efinia V. – 264
 Budulică, Eugenia – 264
 Budulică, Ion – 258, 264
 Buftea (Jud. Ilfov) – 250
 Bug – 25, 61, 273, 276, 298, 302, 488, 510, 511, 536, 566, 572, 589, 635
 Buhuși (jud. Neamț) – 251
 Buică – 595
 Bulancea, Gh. – 290
 Bulat, T.G. – 12
 Bulganovca (jud. Oceacov) – 547
 Bulgaria – 477
 Bulgarul, Vasile – 123
 Bulgărica, stație C.F.R. – 321
 Bumbesti-Livezeni – 612
 Bumbu, Catrina – 520
 Bumbu, Dumitru – 520
 Bunaci, Adam – 138, 149, 156, 167, 172
 Burcel, D., căpitan – 285
 Burduș, Nicolae – 256
 Burgdörfer, F. – 635
 Burlaciuc, gardian – 485
 Burtea, Vasile – 14
 Busuic, Vasile – 118, 125, 167
 Butucanu, Ilie – 558
 Buzău – 35, 45, 47, 55, 58, 67, 70, 237, 251, 276, 287, 288, 293, 323, 324, 513, 568, 635
 Buzău (județ) – 99, 199, 251, 281, 324, 329, 330, 427, 452, 544
 Buzelan, Gheorghe – 467, 468
 Buzescu – 594
 Cadrilater – 167, 412
 Cahul – 281, 285, 289, 310, 324, 332, 471
 Cahul (județ) – 319, 323, 324, 428, 544
 Calbor (jud. Făgăraș) – 32, 168, 195
 Calița, Tache – 184
 Calnic (jud. Alba) – 251
 Cameni-Most (jud. Goltia) – 575
 Capră, Anghel – 555
 Capră, Nicolae – 555, 587
 Caracal – 32, 54, 113, 180, 183, 194, 251, 324, 329, 331, 426
 Caranica – *vezi Karanika*
 Caransebeș – 33, 55, 201, 202, 324, 329, 419, 430
 Caraș, județ – 251, 318, 418, 430, 431, 444, 544

Cardaș – 325
 Cârlan, Neculai Gherasim – 486
 Carol al II-lea – 139, 165, 182, 198, 241, 525, 634
 Cataramă, Const. – 208
 Cataramă, Petrică – 209
 Cața (jud. Târnava Mare) – 252
 Cavalaru, Andre, comisar – 508
 Cazacu, N. – 224
 Călărași (jud. Ialomița) – 35, 43, 45, 57, 66, 67, 234, 243, 251, 257, 324, 330, 332, 416, 432, 469, 473-476, 480, 481, 505, 562
 Căldărar, Trifu – 561
 Căldăraru, Const. – 209, 233
 Căldăraru, Maria – 506
 Căldăraru, Nicolae – 506
 Căldăraș Cristea – 202
 Căldăraș, Ioan – 202, 204
 Căldăraș, Iosif (zis Lici) – 444
 Călin, Constantin – 226
 Călin, Ion – 502
 Călin, N. – 125
 Călinescu – 115
 Cămeșoiu, Adela V. – 567
 Cănanău, Costache – 478
 Căpușan – 130
 Cărmădări (jud. Vâlcea) – 251
 Cărpinești (jud. Buzău) – 251
 Căscioarele (jud. Vlașca) – 251
 Cășeu (jud. Someș) – 252
 Căvăran (Severin) – 534, 535
 Câmpeanu, Elena N. – 532
 Câmpianu, Emilia N. – 532
 Câmpianu, Genoveva N. – 532
 Câmpianu, Grigore 532
 Câmpianu, Ion N. – 532
 Câmpianu, Maria N. – 532
 Câmpianu, Nicolae – 532
 Câmpianu, Nicolita N. – 532
 Câmpulung (Bucovina) – 167, 319
 Câmpulung Muscel – 324, 329, 432, 442
 Câmpurelu (Jud. Ilfov) – 250
 Căraaci, Maria Ghizela – 444
 Cărpaci, Ana – 24, 534, 535
 Cărpaci, Anton (zis Toni) – 204
 Cărpaci, Elena – 534, 535
 Cărpaci, Nicolae – 535
 Cărpaci, Petru – 204
 Cărpaci, Ștefan (zis Ciorca) – 204
 Cărpaci, Traian – 211
 Cărpaci, Trifu – 211
 Cărpaci, Vasile 204
 Cărtojani (jud. Vlașca) – 251
 Ceacova (jud. Timiș-Torontal) – 251
 Ceaușescu, N. – 594
 Ceaușescu, preot – 224
 Cehoslovacia – 168, 622
 Cenade (jud. Târnava Mică) – 252
 Cenadul Mare (jud. Timiș-Torontal) – 251
 Cengeri, Anton – 170
 Cengeri, Géza – 170
 Cengeri, Iosif – 170
 Cercel, Vasile – 257
 Cernăuți – 31, 38, 53, 54, 60, 164, 167, 177, 215, 278-281, 285, 292, 294, 304, 319, 329, 525, 554
 Cerneateaz (jud. Timiș-Torontal) – 251
 Cernovodeanu, Paul – 11
 Certovata (Transnistria) – 511
 Cetatea Albă – 251, 319, 428, 544
 Chasles, Philarete – 9
 Checica (jud. Timiș-Torontal) – 251
 Chelcea, Ion – 7, 10, 98, 628
 Cheud (jud. Sălaj) – 252
 Cheverăș (jud. Timiș-Torontal) – 251
 Chifa, preot – 174
 Chilia Nouă – 319, 428, 460
 Chintău, păraul – 256
 Chirileu (jud. Târnava Mică) – 252
 Chirilovici, C.D. lt. colonel – 291
 Chiriță, Ion – 482
 Chiriță, Marin Florea – 482
 Chiroiu, Costea – 555
 Chișinău – 36, 37, 41, 45, 59, 60, 63, 67, 278, 281-285, 287, 289, 291-294, 299, 304, 311, 319, 322, 324, 332, 428, 430, 460, 506, 507
 Chișineu-Criș (jud. Arad) – 251
 Chitila – 45, 67
 Christescu, N.D. – 258
 Cic, Ioan – 561
 Cicanici, Olga – 12
 Ciclova-Montană (jud. Caraș) – 215, 251
 Cilobași (jud. Ilfov) – 250
 Cincan, Ioan – 196
 Cincul Mare (jud. Făgăraș) – 252
 Cioara (jud. Alba) – 251
 Ciobanu, Constantin – 239
 Ciobanu, Gheorghe D. – 136, 167, 229, 526
 Ciobucă, Carol – 219
 Ciocan, Marin – 502
 Ciocan, Petre – 502
 Ciocănești (Jud. Ilfov) – 250
 Ciolacu – 595
 Ciolan, Ion – 531
 Ciopea (jud. Hunedoara) – 47, 69, 561
 Cioran – 155
 Ciplitore, Ion – 502
 Ciubotariu, Constantin – 226
 Ciuca, M., dr. lt.col. – 537
 Ciucă, M.-D. – 19, 277
 Ciucea (jud. Cluj) – 506
 Ciuciulan, P. – 187
 Ciulescu, A., locotenent – 434
 Ciumbrud (jud. Alba) – 251
 Ciumeghiu (jud. Bihor) – 251
 Ciumești (jud. Sălaj) – 252
 Ciuncus, Adam – 136
 Ciurar, Gheorghe – 506
 Ciurar, Nicolae – 506
 Ciurar, Trifu – 575
 Ciurariu, Ioan (zis Burenci) – 444
 Ciurariu, Ioan (zis Luca) – 204
 Ciurariu, Maria (Bircuța) – 534, 535
 Ciurariu, Nicolae – 211
 Ciurariu, Romulus – 535
 Ciurariu, Ștefan (zis Marmelade) – 211
 Ciurăscu, M. – 183
 Clipa, Arcadie, șef poliție – 290, 420
 Cluj – 26-28, 30-36, 49, 50, 52-58, 75-78, 85-93, 129-131, 133, 135-137, 155, 158, 160, 169, 170,

173, 176-181, 191-198, 201, 205, 210, 213, 214,
 218-221, 226-228, 241, 246, 256, 265, 267, 271,
 412, 629, 630, 632, 634, 636
 Cluj-Irizii (jud. Cluj) – 251
 Cluj-Mănăstur (jud. Cluj) – 251, 318, 323, 324, 331
 Cluj-Turda (județ) – 228, 570, 571, 577, 579
 Coconu, Teodor – 482
 Cocoș, Nae – 140, 145
 Codlea (jud. Brașov) – 251
 Codrea, Petre C. – 503, 504
 Codrescu, Th. – 12
 Cojocna, județ – 27, 78, 84, 251
 Cojva (jud. Mureș) – 252
 Colceag (jud. Prahova) – 251
 Colentina – 15
 Colțau (jud. Satu Mare) – 251
 Comlăuș (jud. Arad) – 251
 Condrea, Constantin – 226
 Constantin, Bazil – 169
 Constantin, Gheorghe Gh. – 119, 532
 Constantin, Grigore – 551
 Constantin, Ion – 637
 Constantin, Mița M. – 416
 Constantinescu, Al. – 132
 Constantinescu, B. – 10
 Constantinescu, Dorina – 124
 Constantinescu, Florica – 101, 107, 110, 112,
 186, 187
 Constantinescu, Ioan Gh. – 139, 140, 145, 147,
 149, 207, 253
 Constantinescu, N. – 140, 145
 Constantinescu, Nae – 190
 Constantinescu, O. – 258
 Constantinescu, preot – 485, 486
 Constantinescu, Scipio – 257
 Constantiniu, Gh. – 600
 Constanța – 37, 40, 41, 43, 45, 60, 62, 65, 67, 257,
 272, 278, 289, 292, 304, 322, 323, 324, 330, 416,
 430, 432, 460, 468, 471, 500, 505, 547, 543, 623
 Constanța (județ) – 317, 324, 332
 Copalnic (jud. Satu Mare) – 251
 Copălău (jud. Botoșani) – 568
 Copșa Mică – 331
 Corabia – 28, 57, 233, 251
 Corbasca (jud. Tecuci) – 251
 Corbii Mari (jud. Vlașca) – 251
 Cornești (jud. Târnava Mică) – 252
 Cornești (jud. Turda) – 252
 Corni (jud. Botoșani) – 290
 Cornova (jud. Orhei) – 558
 Coroi – 485
 Corunca (jud. Mureș) – 252
 Cosma, Matei, inspector poliție – 301, 433
 Cosma, Viorel – 14
 Cosmești (jud. Tecuci) – 251
 Costache, Gh. N. – 125
 Costache, Ioan – 125, 168
 Costache, Nicolae – 118, 123, 229
 Costău (jud. Hunedoara) – 252
 Costea, Francisc – 176
 Costea, Petre, plut. – 491, 492
 Costea, Rudolf – 176
 Costescu – 136, 205
 Costești (jud. Buzău) – 251
 Costești (jud. Suceava) – 264
 Costești (jud. Argeș) – 95, 184
 Costiniu, D. – 245, 141, 253
 Coșăuți – 282
 Coșula (jud. Botoșani) – 292
 Covalioyca (Transnistria) – 23, 45, 68, 511, 512,
 520, 523, 527-530
 Covășinț (jud. Arad) – 252
 Covurului (județ) – 284, 289, 317, 323, 324, 562,
 563
 Cozia – 95, 184
 Cozma, M., inspector poliție – 494
 Craidorolț (jud. Satu Mare) – 251
 Crainimăt (jud. Năsăud) – 252
 Craiova – 10, 17, 28, 32, 34, 35, 38, 40-43, 46, 48,
 50, 54, 56-58, 60, 63, 65, 66, 68-70, 99, 100, 113,
 134, 150, 156, 161, 166, 183, 194, 198, 199, 207,
 216, 223, 224, 228, 232, 237, 238, 240, 242-244,
 251, 278, 281, 292, 293, 300, 304, 317, 324, 329,
 331, 426, 434, 443, 455-457, 462-464, 473, 474,
 479, 480, 482, 483, 512, 532, 551, 585, 626, 634
 Craioveanu, Gheorghe, lt.col. – 577
 Crasna, mănăstirei (Vâlcea) – 99
 Crasnenki (Transnistria) – 536
 Crăciunescu, Aurel – 118
 Crăciunescu, Constantin – 229
 Crăciunescu, Dumitru – 199
 Crăiești (jud. Târnava Mică) – 252
 Creangă, Gh.V. – 118, 123, 125, 167
 Creangă, Mihail Gh. – 123
 Crețeanu, Radu – 555
 Crețu, Ion – 469
 Crețu, Moisă – 226
 Crețu, Ștefan – 167
 Crețu, Vasile – 469
 Crețul, Constantin – 208
 Cribav (jud. Brașov) – 251
 Cricău (jud. Alba) – 251
 Crimeea – 46, 68, 533
 Cristache, Radu – 119, 125, 168
 Cristea, Duță – 224
 Cristea, Miron, patriarh – 16, 102, 112, 118, 139,
 147, 164, 187, 207, 229, 245
 Cristescu, I. – 187
 Cristescu, Nae – 243, 244, 633
 Crișana-Maramureș – 147, 296
 Criț (jud. Târnava Mare) – 252
 Criuleni – 282
 Crivoi Balca (jud. Oceaov) – 547
 Croația – 84
 Crocmaz – 37, 60, 291
 Crowe, David – 13
 Csengeri, István – 265, 266, 268-270
 Csengeri, János – 266, 268-270
 Csenki, Sándor – 11
 Cucină, Ion – 596
 Cucu, Eleonora – 479
 Cujmiru (jud. Mehedinți) – 251
 Cuncz (jud. Timiș-Torontal) – 251
 Cuptor, I., Inspector poliție – 447
 Curcani (Jud. Ilfov) – 250
 Curtici (jud. Arad) – 251
 Curtuiușani (jud. Sălaj) – 252
 Cușterița (jud. Sibiu) – 548
 Cuza, Alexandru Ioan – 179, 180, 222, 235, 237,
 243, 244, 596, 633

Dabija, Vasile, plutonier – 558
 Dallin, Al. – 273
 Dâmbovița – 607
 Dâmbovița (judet) – 167, 251, 318, 323, 324, 329, 442, 449, 472, 543, 554, 555
 Damian, T. – 505
 Dan, Dimitrie – 10
 Dandóczy, Rózália – 571
 Daneș (jud. Târnava Mare) – 252
 Danielescu, C. – 12
 Danilov, Isachi – 558
 Danjou, jurnalist –
 Darie, Maria D. – 567
 David, Aurelian, colonel – 584
 Davidescu, colonel – 276
 Davila, Ventura – 141, 245
 Dăești (jud. Vâlcea) – 506
 Dămieniști (jud. Roman) – 47, 70, 567
 Dăndescu, M. – 487, 488
 Dăndescu, Neculai – 486
 Dăngeni (jud. Botoșani) – 290
 Dănulescu, A., maior – 563, 566
 Dărăngă, N., preot – 231
 Dârvari (Jud. Ilfov) – 250
 Dej – 252
 Deleanu, Vasile – 485, 486
 Deleni (jud. Cluj) – 77
 Demca, dr., prefect de Cluj – 195
 Deta (jud. Timiș-Torontal) – 251
 Deva – 31, 53, 169, 173, 174, 188, 321, 322, 324, 331, 425, 453, 460, 504, 571
 Diaconescu, N., căpitan – 281, 285, 287-289, 292, 295, 305-308, 310, 313, 314, 321, 322, 328, 330, 332, 412, 414, 448, 454, 457, 460, 462, 471, 472, 540, 543, 555
 Diaconu, Ilie, avocat – 245, 253
 Diciosânmartin (jud. Târnava Mică) – 30, 31, 52-53, 135, 136, 147, 167, 170, 171, 188, 237, 252, 633
 Dima, Alexandru – 156
 Dimirovca (Transnistria) – 511
 Dimitriu, Dumitru (Ministerul de Justiție) – 168
 Dimitriu, Gh. S. – 479
 Dincă, Eugenia – 450
 Dincă, Gheorghe – 450
 Dincă, Ilie – 480
 Dinga, Gheorghe – 208
 Dinicu, Angheluș – 108
 Dinicu, Costache – 108
 Dinicu, Grigoraș – 16, 107, 108, 111, 112, 187, 206, 232, 227
 Dinu, Iordache – 187
 Dinu, Iordan – 112
 Dinu, Nicolau Gh., sublocotenent – 455, 484
 Dinu, Vasile (zis Crețu) – 242
 Dițescu, Dem. D. – 585, 586
 Dobârca (jud. Sibiu) – 252
 Dobârlov (jud. Brașov) – 506
 Dobra (jud. Hunedoara) – 252
 Dobre, Florea – 224
 Dobre, Grigore M. – 187, 475, 476
 Dobre, Nicolae – 179
 Dobreni (Jud. Ilfov) – 250
 Dobrescu, Dem. – 107
 Dobrogea – 165, 167, 296
 Dobrogeanu, Dumitru – 533
 Dogaru – 138
 Dolhasca (jud. Baia) – 589
 Dolj (judet) – 44, 66, 147, 207, 224, 228, 229, 238, 239, 240, 251, 317, 323, 324, 471, 543, 551, 554, 555, 563, 575, 585
 Don – 474
 Doneț – 474
 Dorna-Câmpulung – 579
 Dorna-Cândreni – 164
 Dorohoi (judet) – 319, 323, 324, 330, 429, 543, 557
 Dragomir, C. – 245
 Dragomir, Gh. 218
 Dragomir, S. – 110
 Dragu (jud. Cluj) – 251
 Drăgan, Neacșa – 476
 Drăgănești (jud. Teleorman) – 506
 Drăgășani (jud. Vâlcea) – 251
 Drăghici, sergent – 415
 Drăgia, Vasile – 224
 Drăgoi, Eva – 506
 Drăgoi, Gherghina – 506
 Drăgoi, Iancu – 506
 Drăgoi, Ilinca – 506
 Drăgoi, Stancu – 506
 Drăgoi, Vilhelm (Vilmos) – 169, 170
 Drăgulescu, maior – 279, 280
 Drăgulici, boier – 136
 Drăguțescu, N. – 180
 Drăniceanu, Dem. – 257, 258
 Dron, Constantin preot – 101, 107, 118, 154, 187, 229
 Dubovan, Moise, dr. – 204
 Duca, I.G. – 89, 126, 632
 Dudești – 604
 Duduianu, Elena – 508, 509
 Duduianu, Grigore – 508, 509
 Duduleanu-Batalan, Petre – 164, 168
 Dughir, Dumitru – 485, 486
 Dughir, Ioan – 485, 486
 Duma, Adolf. – 170
 Duma, preot – 174
 Dumbrăveni – 329
 Dumitrescu, C., subinspector poliție – 514, 516, 517
 Dumitrescu, D. – 163
 Dumitrescu, Iancu – 233
 Dumitrescu, Ioan – 112, 123, 139, 140, 144, 147, 148, 187, 207, 245, 253
 Dumitrescu, Niculae – 224, 229
 Dumitrescu, Pavel – 179, 253, 254
 Dumitrescu, Petre – 140, 145
 Dumitrița (jud. Năsăud) – 252
 Dumitru, Alexandru – 502, 503
 Dumitru, Anica – 491
 Dumitru, Aurica – 450
 Dumitru, Călin (zis Milan) – 450
 Dumitru, Constantin I. – 473, 475
 Dumitru, Dumitra – 491
 Dumitru, Dumitru N. – 532
 Dumitru, E. – 479
 Dumitru, Gheorghe – 450, 474, 491, 532, 533
 Dumitru, Ilie – 474
 Dumitru, Ion N. – 533
 Dumitru, Ioniță (zis Dumitru I.T. Radu) – 491

Dumitru, Lina – 491
 Dumitru, M.Gh. – 118, 478
 Dumitru, Mandache – 533
 Dumitru, Maria – 491
 Dumitru, Nicolae – 491
 Dumitru, Traian – 567
 Dumitru, Vasile – 187
 Dumitru, Zamfira – 505
 Dunărea – 90, 276, 506
 Dunăreanu, Ion – 233
 Dușan, Vasile – 139-141, 144, 145, 147, 149, 207, 245, 253

Efta, Ion – 118, 125, 168
 Elisabeta D-na (Iași) – 567
 Emerit, M. – 10
 Enache, Gherghina – 469
 Ene, Gheorghe – 124, 488, 489
 Ene, Manilide – 253
 Ene, Tudora – 488, 489
 Enescu, George – 44, 66, 488
 Engelsbrun (jud. Arad) – 251
 Erdős, Kamill – 84
 Eremitul (jud. Mureș) – 252
 Etveș, Filip – 14
 Europa – 79, 80, 101, 127, 172, 174, 222

Fazakas, József – 269, 270
 Făgăraș – 27, 49, 55, 252, 324, 630, 634
 Făgăraș (judet) – 32, 133, 156, 161, 166-168, 181, 195, 197, 237, 252, 318, 324, 331, 453, 543, 553, 570
 Făget (jud. Severin) – 251
 Făget, Mihai – 194
 Fălciu – 281, 285, 289, 319, 471, 543
 Fălciu (judet) – 323, 324, 330, 429
 Fălticeni – 324, 330, 447
 Făurei – 330
 Fătă, Ștefan – 233
 Fedioara (jud. Brașov) – 251
 Felmac (jud. Timiș-Torontal) – 251
 Felțan, Nicolae – 161, 167
 Feodorovca, fermă (Transnistria) – 511
 Feraru, Alistar (zis Căldăraru) – 484
 Ferciș, Constantin – 187
 Ferkő, Josif – 241
 Fialowski, Lajos – 11
 Ficșor, András – 75
 Fidel, Haia – 264
 Fidel, Moise – 264
 Fidel, Moise Leib – 264
 Fildu de Jos (jud. Cluj) – 32, 54, 192, 193, 195
 Fildu de Sus (jud. Cluj) – 192, 193, 195
 Finteușul Mic (jud. Satu Mare) – 88
 Fischer, Ioan – 212
 Fizeșul Gherlei (jud. Someș) – 252
 Florea Bala, Elena – 506
 Florea Bala, Ilie – 506
 Florea Bala, Maria – 506
 Florea, Alise – 423, 424
 Florea, Avram – 555
 Florea, Constantin – 498, 499
 Florea, Costică – 124
 Florea, Gheorghe – 498, 499, 513

Florea, Ileana – 263
 Florea, Ilie (zis Cîreșanu) – 600, 607
 Florea, Iordache (zis Capră) – 499
 Florea, Lina V. (născută Manole) – 229-231, 562, 563
 Florea, Maria – 563
 Florea, Nicolae – 229, 230
 Florea, Tinca – 499
 Florea, Traian – 563
 Florea, Vasile – 499, 562, 563
 Florești (jud. Cluj) – 251
 Florian, Ioan, maior – 570
 Focșani – 251, 324, 330, 412, 427
 Fodor, Ádám – 265, 268-270
 Fodor, Francisc – 135
 Fodor, Imre – 266, 268-270
 Fodor, István – 269, 270
 Fodor, János – 266, 268
 Fontenay-aux-Roses (Franța) – 221
 Forgaci, Ștefan – 167, 168
 Franasovici, Richard – 118, 232
 Franța – 111, 120
 Frumoasa (jud. Iași) – 251
 Frunză, Gheorghe – 130, 502
 Frunză, Tudor – 502
 Fülöp, Lajos – 271
 Fundeni (jud. Buzău) – 251

Gaga, Petru – 256
 Gaiță, Al. – 14
 Galaction, Gala – 15
 Galați – 37, 41, 42, 44, 45, 47, 48, 59, 60, 63, 64, 67, 69, 71, 272, 278, 281, 284, 285, 287-289, 293, 304, 317, 324, 330, 331, 412, 427, 451, 495, 498-500, 506, 513, 567, 563, 587, 586, 587
 Galați – 621, 625, 626
 Galați (judet) – 607, 640
 Ganea, Ioan – 196
 Gange – 177
 Garanți, Ion – 167
 Gaster, M. – 12
 Gavăț, Ștefan, colonel – 551
 Gămălie, Ilie – 168
 Gănești (jud. Târnava Mică) – 252
 Gătaia (jud. Timiș-Torontal) – 251
 Găujani (Vlașca) – 562, 563
 Gângulescu – 244
 Gârbova (jud. Sibiu) – 252
 Geană, Gheorghe – 190, 191
 Geană, Toma – 190
 Gebora, Adalbert – 11, 84
 Gegea, Dumitru – 209
 Gelep, V.T. colonel – 272, 275, 286
 Geoagiu (jud. Hunedoara) – 252
 Georgescu, Anton, comisar poliție – 515, 517, 520
 Georgescu, comisar poliție – 604
 Georgescu, Florea I. – 465
 Georgescu, I. – 443, 462, 463
 Georgescu, Marin, plt. 483, 484 – 457
 Georgescu, N. – 136
 Germania – 13, 635
 Gheja (jud. Turda) – 252
 Ghelmegeanu, Mihail – 262
 Gheneralu, Gogu – 239
 Gheorghe, Alexandra Gr. – 551

Gheorghe, Costache N. – 119, 125
 Gheorghe, Costică – 168
 Gheorghe, Dumitru – 125, 168, 533
 Gheorghe, Florica – 562, 565
 Gheorghe, Gheorghe M. – 229, 231, 507, 508, 532
 Gheorghe, Ilie – 532
 Gheorghe, Ioana – 565
 Gheorghe, Ioniță – 118
 Gheorghe, Lina Gr. – 551
 Gheorghe, Maria – 476
 Gheorghe, Nicolae – 13, 551, 552
 Gheorghe, Nicolae V. – 551
 Gheorghe, Paulina – 563
 Gheorghe, Petrică N. – 551
 Gheorghe, Sică – 138
 Gheorghe, Simion – 229
 Gheorghe, Stan – 168
 Gheorghe, Stana Vasile – 475
 Gheorghe, Tarsița Vasile – 476
 Gheorghe, Tudor – 119, 123
 Gheorghe, Vasile – 476, 507
 Gheorgheni (jud. Cluj) – 77
 Gheorghescu, Gh. – 194
 Gheorghiu, Dim.D. – 96, 102
 Gheorghiu, Petre, șef serviciu Siguranță – 417, 432, 470, 505
 Gheorghiu-Dej, Gh. – 594, 613
 Gherase, Stan – 257
 Gherasim, Neculai – 485
 Ghervase, Constantin – 126, 569
 Ghibănescu, Gh. – 9
 Ghinda (jud. Năsăud) – 252
 Gilău – 75, 76
 Giurescu, Constantin C. – 11
 Giurfalău – 77
 Giurgiu (jud. Vlaşca) – 40, 63, 237, 251, 272, 276, 309, 324, 329, 423, 432, 442, 491
 Glogovăț (jud. Arad) – 251
 Goga, avocat – 126
 Goga, Octavian – 17, 110, 115, 126, 187, 240, 243, 244, 631, 633
 Gogorac, Constantin – 469
 Gogu, Dobre I. – 475
 Gogu, Floarea D. – 475
 Gogu, Vasile D. – 475
 Golaș, Nicolae – 562, 565
 Golcea, Ion – 167
 Golopenția, Anton – 412
 Golta (Transnistria) – 46, 69, 302, 510, 536, 550, 552, 571, 573-576, 640
 Gongu, Constantin Gr. – 481
 Gongu, Grigore Dobre – 480, 481
 Gongu, Ion Gr. – 481
 Gongu, Maria – 480
 Gongu, Vasile Gr. – 481
 Gongu, Voicu Gh. – 481
 Gonța, Al. I. – 12
 Gore, lăutar – 595
 Gorj (județ) – 251, 317, 323, 324, 331, 434, 472, 543
 Gornești (jud. Mureș) – 252
 Gorovei, Șt. S. – 12
 Gorsky, Vasile, lt.col. – 497, 530
 Görwg, Carol – 169
 Grabăț (jud. Timiș-Torontal) – 251

Grancea – 506
 Gratia (jud. Vlaşca) – 251
 Graur, Constantin V. – 226
 Grăniceri (jud. Arad) – 251
 Grecia – 164
 Grecu, Ion – 167
 Greculi, Ioan – 241
 Greovi (jud. Caraș) – 251
 Grigoraș, Dinicu – 595
 Grigoraș, Nicolae – 12
 Grigoraș, Nucu – 33-35, 56-58, 108, 201, 211, 215, 218, 232, 233, 241, 245, 246, 607, 635
 Grigore, Ioan – 33, 56, 212
 Grigore, Niculae – 145
 Grigorești (jud. Oceaov) – 415, 457, 483, 484, 560, 564, 638
 Grigoriu, Gr., căpitan – 538
 Grigoriu, sergent – 289
 Grițoi, I. Marin – 123
 Grosu, B. Stan – 556, 557
 Gruia, Constantin – 224
 Gruia, Ion – 229
 Gruia, Nicolae – 224
 Gubaucea (jud. Dolj) – 17, 207
 Gurghiu (jud. Mureș) – 252
 Gusti, Dimitrie – 96, 98
 Gusti, Raț – 215
 Gușatu, Stan – 502
 Gutue, Nicolae – 184

Habsburg, József de – 11, 78, 84
 Halasi, István – 265, 267
 Halász, Laici – 213
 Halmeu (jud. Satu Mare) – 251
 Hamangiu, V. – 499
 Hangalet, Gheorghe H. – 568
 Hangalet, Ioan H. – 568
 Hanus, Anton – 485, 486
 Harconici, Nichita – 558
 Harcov – 607
 Harka, Lajos – 75
 Hârlău – 37, 40, 43, 44, 60, 63, 65, 66, 264, 290, 420, 465, 466
 Hasdeu, B.P. – 12
 Hațeg (jud. Hunedoara) – 252
 Hausleitner, Mariana – 13
 Hayer, preot – 215, 216
 Herăstrău – 443
 Herchi, Balázs – 176
 Herchi, Ioan – 176
 Herești (Jud. Ilfov) – 250
 Herina (jud. Năsăud) – 252
 Herrmann, Antal – 11, 83, 84
 Hoca, Grigore – 135
 Hoghilag (jud. Târnava Mică) – 252
 Hortolomei, Nicolae dr. – 262
 Horváth, Córos [Kóros] – 214, 228
 Horváth, Paul – 213
 Horváth, Petre – 241
 Hotin – 36, 59, 279, 280, 310, 316, 319, 322-324, 460, 471, 543
 Huedin (jud. Cluj) – 11, 30, 32, 52, 54, 75, 129, 130, 195, 251
 Humboldt, Alexander von – 9

Hunedoara – 31, 47, 53, 69, 167, 169, 170, 172-174, 252, 318, 323, 324, 329, 331, 543, 553, 561, 570, 571
 Hunyadi, János – 266, 269
 Huși (jud. Fălciu) – 263, 324, 330, 433, 447

Iacob, Iosif – 211

Ialomița (județ) – 234, 251, 317, 323, 324, 332, 416, 469, 471, 472, 542, 543, 554, 555, 568, 635
 Iancu, Avram – 172
 Iancu, Ioan – 520
 Iancu, Mihai – 520
 Iancu, Traian – 520
 Iara Moldovenești (jud. Turda) – 252
 Iasinschi, V. – 261
 Iași – 34, 36-39, 41, 42, 44, 47, 56, 57-62, 64, 67, 70, 136, 251, 258, 263, 264, 272, 278, 281, 285, 287, 289, 291-294, 300, 304, 319, 321-324, 326, 329, 330, 429, 430, 433, 446, 447, 460, 481, 486, 487, 493, 508, 567
 Iași (județ) – 167, 222, 225, 231, 251, 324, 543
 Ibănești (jud. Mureș) – 252
 Iernut (jud. Târnava Mică) – 252
 Iftinca, Ilie – 478
 Ighiu (jud. Alba) – 251
 Ignat, colonel – 457, 483
 Ignat, Vasile – 479
 Igris (jud. Timiș-Torontal) – 251
 Ileana (jud. Someș) – 252
 Ilfov (județ) – 37, 60, 95, 108, 113, 117, 118, 124, 125, 132, 139, 141, 147, 149, 159, 163, 167, 208, 230, 240, 241, 247, 250, 255, 289, 306, 318, 323, 324, 329, 330, 471, 544, 554, 555, 584, 587, 604, 607, 630, 632, 633
 Ilie, Aurica Gh. – 563, 565
 Ilie, Constantina (zisă Sticlan) – 562, 563, 565
 Ilie, Ion M. – 124
 Iliescu, colonel – 415, 484, 530, 580
 Iliescu, comisar de poliție – 181
 Iliescu, P. – 160
 Ilinca, Ioan – 562
 Ilinca, Marin – 563, 564
 Ilinscove (jud. Oceaakov) – 547
 Inculeț, Ion – 31, 160, 205, 213
 India – 133, 137, 164
 Ineu (jud. Arad) – 251
 Ioan, Muți – 423, 424
 Ioan, Nicolai – 180, 226
 Ioan, Stan – 179
 Ioanid, Radu – 14, 17, 21, 530
 Ioanițescu, D. – 110, 187
 Ioanițescu, I.Gh. – 245
 Ion, Catinca – 469
 Ion, Costache – 126, 229
 Ion, Covalu (zis Vasile) – 558
 Ion, Gheorghe V. – 469
 Ion, Ghiță – 229
 Ion, Lenuța – 443
 Ion, Luca – 229, 231
 Ion, Ștefan – 491
 Ion, Vasile N. – 469
 Ionașcu, I. – 12, 123
 Ionescu, Alexandru colonel – 116, 245, 457
 Ionescu, Barbu – 167

Ionescu, Florea P. – 209
 Ionescu, Gheorghe Z. – 139, 145, 168, 229
 Ionescu, Gogu – 505
 Ionescu, Gr., dir. poliția Capitalei – 309, 315, 415
 Ionescu, I. – 187, 257, 530
 Ionescu, Iancu – 224
 Ionescu, Ilie, lt.col. – 586
 Ionescu, Ioan, inginer – 478
 Ionescu, Marin – 119, 125, 505
 Ionescu, Mihalache – 477, 478
 Ionescu, Minică – 224
 Ionescu, N.T. – 89
 Ionescu, Nae – 118
 Ionescu, Niculae Șt. – 139-141, 144, 145, 147, 149, 207
 Ionescu, Petre – 181
 Ionescu, plutonier – 287-289, 295, 568
 Ionescu, Stan – 139, 140, 145, 147, 149, 207
 Ionescu, Tănăsică – 194
 Ionescu, Tit – 88
 Ionescu, Vasile – 14, 20, 25
 Ionescu Parnică, C. – 224
 Ioniță, Constantin – 229, 230
 Ioniță, Gheorghe – 125, 443, 444
 Ioniță, Ion D. – 480
 Iordache, Dumitru – 139, 145
 Iordache, Telu – 452
 Iordache, Toma – 224
 Iordache Marin, Costică (zis Bebe) – 224
 Iorga, N. – 12
 Iorgulescu, Petre – 239, 240
 Iova, Martin 215
 Irimia, Gh. plot. maj. – 478
 Iscroni (jud. Hunedoara) – 252
 Ismail – 310, 316, 324, 415, 507
 Ismail (județ) – 319, 322-324, 428, 460, 506, 544, 564
 Ispir, Nicolae – 568, 569
 Istrate, dr. – 227
 Iuca, Dumitru -236
 Iugoslavia – 79, 81
 Ivan, Ioan, plot. maj. – 490
 Ivanovici, P. avocat – 224
 Ivașcu, Lucian, colonel – 520, 522
 Ivești (jud. Tecuci) – 499
 Izvorul Crișului – 192, 193, 195

Jaliște (jud. Putna) – 48, 71, 589
 Jamul Mare (jud. Timiș-Torontal) – 251
 Jădeni (jud. Râmnicul Sărat) – 251
 Jebucu – 192, 193, 195
 Jecia Mare (jud. Timiș-Torontal) – 251
 Jelna (jud. Năsăud) – 252
 Jibou (jud. Sălaj) – 252
 Jidvei (jud. Târnava Mică) – 252
 Jilava (Jud. Ilfov) – 250, 307
 Jimbolia (jud. Timiș-Torontal) – 251
 Jirlău (jud. Râmnicul Sărat) – 251
 Jivan, Al. – 14
 Jorăscu, Gheorghe – 489
 Jorăscu, Ioan – 490
 Jorăscu, Neculai – 489
 Jorăscu, Zamfira – 489, 490
 Jucu, dr. Octavian – 211
 Jurca, Ioan – 211

- Kallós, György** – 267, 269
Kalo, Carol – 213
Karanika (Transnistria) – 520, 523, 624
Károly, Mihai – 219
Kastronca (Ucraina) – 423
Katelina (Transnistria) – 511
Katurga (Alexandrovka) – 520, 523
Kenrick, Donald – 223
Kiselet (jud. Ilfov) – 554, 555, 584, 587
Kitzulescu, dr. – 224
Kobilevo (Transnistria) – 510
Kogălniceanu, Mihail – 7, 9, 222, 235, 237, 596
Kolsti, John – 13
Kovaliovka (Transnistria) – vezi *Covaliovca*
Kozirka (Transnistria) – 511
Kunst (colonie) – 215
Kwieck, Mihai – 31, 54, 177
- Lache, Nicolae Gheorghe** – 33, 55, 103, 117, 118, 125, 126, 163, 167, 168, 171, 182, 200, 229, 231
Lakatos, András – 215
Lakatos, Toni – 269, 270
Lascarache, Ștefan – 478
Lascu, Vasile – 169, 170, 197
Laslaul Mic (jud. Târnava Mică) – 252
Laslaul Român (jud. Târnava Mică) – 252
Laslea (jud. Târnava Mare) – 252
Lațcu – 156
Lazăr, Constantin – 187
Lazăr, N. – 149
Lăcătuș, Cosma P. – 233
Lăcătuș, Costin F. – 233
Lăcătuș, Ioan – 479
Lăcătuș, Macarie – 167
Lăcătuș, Nicolae – 233
Lăcătuș, P. – 233
Lăcătuș, Ștefan O. – 233
Lăceni (jud. Teleorman) – 587
Lăpușna (judet) – 281, 319, 323, 324, 542, 544
Lăutaru, Tudora V. – 562, 564
Lăutaru, Vasile – 531, 562, 564
Lăzărescu, Dumitru – 100
Lăzărescu-Lăzurică, Gheorghe A. – 12, 16, 26, 28-32, 35, 50-54, 57, 58, 100, 101, 102, 104, 107-118, 123-128, 130-134, 136-138, 153, 154, 157, 161-164, 167, 168, 170-175, 178, 182, 186-188, 206, 207, 241-245, 256, 631-633
Lăzărescu-Lăzurică, I.M. – 229
Lăzurescu, dr. Ilie – 187
Lăzurică, Marta G. – 124, 125
Leahu, chestor – 326
Lecca, Octav G. – 10
Lechința (jud. Năsăud) – 252
Lechința de Mureș (jud. Mureș) – 252
Lechințan, V. – 92
Legrandy, Francisc – 219
Leipzig – 11
Lenghescu-Clei (Cley), N. – 150, 151, 156, 161, 207
Liebling (jud. Timiș-Torontal) – 493
Lipov (jud. Dolj) – 251
Lipova (jud. Timiș-Torontal) – 251, 430
Lipovanca (jud. Bălți) – 558
Liszt, Franz – 136
- Lita, Gheorghe** – 226
Locusteanu, I. – 239
Lőrinc, Károly – 266, 268-270
Lőrinc, Márton – 269, 270
Lőrincz, Gyula – 75
Lőrincz, Miklós – 266, 268-270
Lovász, Béla – 136
Lovász, Iosif – 136
Lovin, Scarlat, lt.col. – 561
Luca, Fănică – 595
Lucaci, Gh. – 257
Ludii, Eva – 506
Luduș (jud. Turda) – 252
Ludvig, Anton – 75
Ludvig, Maxin – 75
Lugoș – 33, 55, 56, 202, 203, 211, 251, 324, 329, 419, 430, 431
Luna (jud. Turda) – 252
Luna de Jos (jud. Cluj) – 251
Luna de Sus (jud. Cluj) – 251, 265, 267
Lunca Mureșului (jud. Mureș) – 252
Luncani (jud. Turda) – 252
Lungani (jud. Iași) – 251
Lungu, Dionisie – 112
Lupaș, I. – 110
Lupescu, Dumitru – 216
Lupu, Floarea – 258, 264
Lupu, Gheorghe – 422
Lupu, Isachi – 422, 478
Lupu, Toader – 422, 478
Lupu, Vasile – 532
Lupuțiu, A., comisar poliție – 430, 431, 493
- Macavei, Bangău** – 77
Macavei, preot – 155
Maciova (jud. Mehedinți) – 46, 68, 251, 534, 535
Majna (jud. Târnava Mare) – 252
Manarade – 138
Mandache, Ion – 225
Maniu, Adrian, scriitor – 112, 118, 187, 207
Manolescu-Dolj, Aurel – 16, 35, 57, 167, 207, 223, 224, 228, 238-240, 634
Manuilă, Sabin – 11, 19, 38, 60, 297, 635
Marcovca (jud. Oceaakov) – 547
Marghita (jud. Bihor) – 251
Maria Tereza – 82
Marin, Anghel – 119, 168
Marin, Constantin – 605, 611
Marin, Elena Gh. – 562
Marin, Gheorghe – 593
Marin, Ioan – 293
Marin, Ion (zis Davaciă) – 600, 615
Marin, Maria Gh. – 562
Marin, Radu (zis Pădărău) – 216
Marin, Simion – 99, 125, 147, 150, 156, 166, 168, 198, 224
Marinescu, C. – 34, 56, 221
Marinescu, Gabriel – 107, 117, 127, 150
Marinescu, I., ministru – 525
Marinescu, Maria – 221
Marinescu, Nicolae – 224
Marinescu, Oprea – 124
Marinescu, P. – 112
Marinescu, Petrace – 187

Marinescu, Rumcu – 603, 604
 Marinescu, T. – 187
 Marinescu, Tănăsică – 194
 Marinescu, Teodor – 101, 186
 Matache, Gh. – 258
 Mateescu, M., inspector jandarmi – 492
 Mateescu, Matei, colonel – 554, 558, 560
 Matei, Apostol – 118, 123, 125, 132, 163, 167, 175, 200, 229, 230, 231
 Matei, Gheorghe G. – 229, 231
 Matei, Maria Nicolae – 124
 Matei, Nicolae – 118, 123, 132, 167
 Mateș, sergent – 288
 Mathe, Alexandru – 241
 Mavrocordat, Lilia Ciolac – 479
 Maxeni (jud. Buzău) – 251
 Măcin – 330
 Mădărjac, Al. – 440, 539, 580
 Mădăraș (jud. Mureș) – 252
 Măgherușanu, Ion – 463
 Măgura (jud. Caraș) – 251
 Măgureanu, V. – 226
 Măltăneanu, șef poliție – 199
 Mănărade (jud. Târnava Mică) – 252
 Mănăstireni (jud. Cluj) – 251
 Mănăstur (jud. Satu Mare) – 251
 Mănăstur (jud. Timiș-Torontal) – 251
 Mărășești – 567
 Mărcuș, Pătru – 167
 Mărgărint, O., comisar poliție – 494
 Mărgean, Gheorghe – 226
 Mărgel, Dumitru – 563, 565, 566
 Mândrișca (jud. Putna) – 251
 Măneucă, I., colonel – 294
 Mățulescu – 184, 194
 Mediaș – 30, 52, 130, 133, 134, 161, 188, 197, 237, 252, 300, 324, 329
 Medieșul Aurit (jud. Satu Mare) – 251
 Mehala – 215
 Mehedinți (județ) – 42, 65, 150, 167, 198, 232, 251, 264, 317, 323, 324, 331, 455, 471, 472, 484, 563, 563
 Melac, Coloman – 176
 Melac, Ludovic – 176
 Melac, Pavel – 176
 Melek, Alex. – 169
 Mera (jud. Cluj) – 251
 Mercheașa (jud. Târnava Mare) – 252
 Mereuță, Marcu – 558
 Mesteacăn (jud. Cluj) – 251
 Meteleu (jud. Buzău) – 251
 Mezei, Elemér – 84
 Miclăuș, Alexandru – 156
 Miclăuș, Francisc – 156
 Micle, Șt. – 264, 433, 447
 Miclescu, Parulea – 99, 223, 239, 244
 Mihai I – 139
 Mihai Viteazu (jud. Turda) – 252
 Mihai, Dumitru – 184
 Mihai, Ghiță – 485, 486
 Mihai, I. – 604
 Mihai, Ioniță – 229, 231
 Mihai, Nicolae – 532
 Mihail, Alexandru F. – 118, 187, 189
 Mihail, Anghel – 179
 Mihailescu, Șt. – 225, 231
 Mihailovici, V. maior – 553
 Mihalache, Constantin – 562-564
 Mihalache, Iustina D. – 507
 Mihalache, Vasile Gh. – 507
 Mihăescu, Ion Const., sublocotenent – 451
 Mișu, Ioan, profesor – 173, 174
 Miloș, Gh. – 257
 Milus, Sava – 506
 Mioc, dr. – 173
 Miraslău (jud. Alba) – 251
 Mîrcea, Ion R. – 12
 Mironescu, Gh.Gh. – 108
 Miscoi, Gh. – 558
 Mițică, C-tin (zis Pescaru) – 242
 Mitoi, Alex. – 124, 253
 Miu, Ana – 556, 557
 Miu, Constantin – 557
 Mizil (jud. Buzău) – 42, 64, 251, 452
 Moarte Rece, Floarea – 491
 Moarte Rece, Lina – 491
 Moarte Rece, Petre – 490, 491
 Moga, Constantin – 155, 156
 Moga, N. – 538
 Moinești – 37, 60, 291
 Moisă, Gh. – 226
 Moise, Elena – 484
 Moise, Fidel – 258
 Moldova – 28, 41, 63, 136, 138, 167, 177, 260, 296
 Moldovan, Alexandru – 219
 Moldovan, Petru – 520
 Moldoveanu, C-tin, colonel – 520
 Moldoveanu, Sandu, colonel – 520, 527, 530
 Moldoveanu, Vasile – 224
 Molnar, Andrei – 210, 213
 Molotac, Iancu – 589, 590
 Molotac, Petrea – 589, 590
 Moni, Nistor – 136
 Morár, Gábor – 265, 267
 Morár, György – 265, 267
 Morcoșanu, plutonier – 580
 Moscalu, Gh. – 479
 Moscova – 177
 Mosoigo, Simion, dr. – 173
 Moșora, Aurel – 158, 159, 161
 Motoci (jud. Dolj) – 482
 Motti, Constantin (Costea) – 130, 132, 133, 147, 156, 161, 166, 197, 245
 Moțoc, Floare – 502
 Müller, Iuliu – 227
 Munteanu 215
 Munteanu, Alex. -169
 Munteanu, Artimiza – 264
 Munteanu, Constantin – 226, 264
 Munteanu, Elena – 264
 Munteanu, Florica – 264
 Munteanu, Gheorghe – 176, 258, 264
 Munteanu, Iuliu – 176
 Munteanu, Niculi – 264
 Munteanu, Petru – 169
 Munteanu, Rarița – 264
 Muntenia – 138, 167, 171, 296
 Mureș, județ – 167, 228, 252, 503

- Mureșanu, dr. Cornel – 219
 Mureșanu, Vasile – 163, 167
 Murgau, Liviu, chestor poliție – 520
 Murgășeanu, Gheorghe – 101
 Murvai, Olga – 14
 Musca, Coloman – 176
 Muscalu, Gh. – 479
 Muscă, Anton – 176
 Muscel (județ) – 124, 147, 167, 251, 318, 323, 324, 331, 442, 543
 Muska, Géza – 176
 Muta, Ștefan – 233
 Mutu, Ilie – 224

Nadeș (jud. Târnava Mică) – 252
 Nae, Dumitru T. – 167
 Naftanailă, Lazăr – 124, 156, 161, 166, 168, 195, 196
 Nagy, László – 266, 269
 Nancy (Franța) – 100, 108, 114, 186
 Nădășel, râu (jud. Cluj) – 28, 50, 94, 92
 Nădlac (jud. Arad) – 251
 Năsăud, județ – 252
 Năstase, Alfons – 558
 Năstase, Constantin R. – 480
 Năstase, Dumitru – 478
 Neacșu, Radu – 139-141, 144, 145, 147, 149, 207, 231, 245, 253
 Neagu, Dumitru – 240
 Neagu, Gheorghe (zis Gogu) – 500
 Neamț (județ) – 251, 219, 323, 324, 330, 429, 447, 543
 Neamțu, Gr. – 99
 Nearșova – 192, 193, 195
 Nechita, Mircea, plutonier – 558
 Nedea Căldăraru, Ioan – 569
 Nedea, Ioan Ioan – 569
 Nedea, Trifan – 569
 Nedelcova (Transnistria) – 550
 Nedelea, Vasile – 557
 Nedulescu, El. – 124
 Negoii (jud. Dolj) – 251
 Negri, sergent – 289
 Negroponte – 597
 Negulescu – 115
 Negulescu, dir. gen. – 464, 484
 Negulescu, Elena – 112, 187
 Neicu (Putna) – 209
 Neuschatz, Oswald von – 10
 Nica, Niculae – 124
 Niceainoie, fermă (Transnistria) – 511
 Nicolae, Călin – 117, 118, 167
 Nicolae, Constanța Ion M. – 514
 Nicolae, Dumitru Gh. Ion – 514, 532
 Nicolae, Florea – 502
 Nicolae, Gheorghe T. – 168
 Nicolae, Ioan – 180, 226, 482, 502
 Nicolae, Ion M. – 125, 514
 Nicolae, Lenuța Maria Ion M. – 514
 Nicolae, Maria Ion M. – 514
 Nicolae, Petre – 423, 424, 502
 Nicolae, Scarlat – 123
 Nicolaescu, N.G. – 113
 Nicolaescu, Șt. – 12
 Nicolaev, Ion – 514

 Nicolau, Alexandra – 500
 Nicolau, Gh. – 125
 Nicolau, Margareta – 112, 118, 124, 187
 Nicolau, Mița – 500
 Nicolau, Șt. – 458
 Nicolau, Ștefana – 500
 Nicolau, Tudor – 125
 Nicolăescu-Plopșor, C.Ș. – 17, 207
 Nicolescu, Costică – 224
 Nicolescu, Gheorghe – 16, 17, 30-33, 35, 52-58, 144, 229
 Nicolescu, Octavian – 224
 Nicula (jud. Satu Mare) – 251
 Niculae, Constantin – 229
 Niculae, Gh. – 118, 125, 230
 Niculae, S. – 123, 125
 Niculae, Stan – 119
 Niculau, Dinu, sublt. – 483
 Niculau, Ioan, sublt. – 483
 Niculcea, Igor – 273
 Niculescu, Gheorghe – 119, 123, 125, 131, 132, 134, 139-141, 144-147, 149-151, 153, 154, 160-163, 166, 168, 174-176, 182, 183, 188, 189, 198-200, 207, 208, 217, 218, 231, 234, 236-239, 241, 247-250, 252-256, 633, 634
 Niculescu, Gligore (Grigore) – 139, 140, 145, 197, 198, 201, 223, 224, 231, 236, 244, 245, 253, 254
 Niculescu, Gogu – 156, 197
 Niculescu, Ioan V., sergent – 531
 Niculescu, Ion – 118, 125, 167, 126
 Niculescu, Ion, lt.col. – 557
 Niculescu, Ionică – 198
 Niculescu, Iorgu – 253
 Niculescu, M. – 95, 116
 Niculescu, N. – 28, 33, 93, 118, 123, 131, 132, 139-141, 144, 145, 147, 149, 151, 158, 168, 177, 188, 200, 201, 207, 223, 237, 238, 245, 247-249, 252
 Niculescu, Paul, lt. colonel – 291, 420, 569
 Niculescu, Petruța Gr. – 124
 Niculescu, Silvia Gr. – 124
 Niculescu, Sotir – 118, 167
 Niculescu, Ștefan (zis Brânzeanu) – 126
 Niculescu, Titi – 156
 Niculescu, Valentin, maior – 526
 Niculescu-Găvăilă, I. – 124
 Niculi, Radu – 264
 Nipru – 423
 Nistor, Iosif – 156
 Nistru – 17, 18, 22, 38, 61, 177, 273, 281, 299, 303, 327, 506, 541, 576, 625, 635, 639, 640
 Niță, Leana – 224
 Nițoiu, Maria – 446
 Noița, Andrei – 555
 Noica, Dan – 555
 Noica, Ion P. – 555
 Noica, Iordache – 555
 Novo Bogdanovca (jud. Oceakov) – 547
 Novodvorschi – 510
 Novogrigorevca (jud. Oceakov) – 547

Oancea – 284, 285
 Oanță Pitulice, Marin – 233
 Obedeni (Jud. Ilfov) – 250

Oceacov – 22, 23, 44-47, 67, 69, 70, 276, 415,
455, 495-497, 500, 501, 509-512, 514, 520-523,
528, 530, 536, 549, 552, 566, 569, 570, 572, 578,
607-609, 618, 635, 639
Ocna Sibiului (jud. Sibiu) – 506
Ocnele Mari – 41, 64, 439
Odessa – 47, 48, 69, 70, 273, 424, 457, 474, 477,
502, 509, 510, 521, 528, 531, 534, 557, 559, 560,
566, 570, 572, 577, 578, 579, 607, 621
Odobești – 44, 66
Odoreu (jud. Satu Mare) – 251
Ofița, Gheorghe – 184
Ogra (jud. Târnava Mică) – 252
Oiața, Gheorghe – 126
Olaru, Grigore – 485
Olt (județ) – 224, 317, 323, 324, 331, 542, 543
Oltenița (Jud. Ilfov) – 250, 276, 309
Oprea, Dumitru Gh. – 123
Oprea, Iăutar – 91
Oprean, Constantin – 169, 174
Oprișan, Ion – 229
Oradea – 27, 49, 88, 251, 630
Oradea-Venetia (jud. Bihor) – 251
Oragnea, Ion – 233
Oravița – 204, 212, 251, 329, 418, 430, 431
Orăștie – 320, 329
Orbeasca – 555
Orhei – 281, 319, 428, 542, 558
Orheiul Bistriței (jud. Năsăud) – 252
Orșova – 32, 33, 55, 179, 188, 202, 203, 251, 324,
329, 419, 430
Otaci – 292
Otelec (jud. Timiș-Torontal) – 251
Ötvös, Ferencz – 266, 268-270
Ötvös, János – 266, 268-270
Ötvös, Márton – 75
Ötvös, Mihály – 27, 49, 76
Ovidiopol (județul) – 291

Paicu, Matei – 463, 464
Pál, Gyula – 266, 269
Palazu Mare – 623
Panaitescu, A., colonel – 245
Panaitescu, D. – 110, 187
Panaitescu, Iancu – 95
Panaitescu, Ioan, Iăutar – 91
Panaitescu, P.N. – 10
Panaitescu, Petre P. – 11
Panciu (jud. Putna) – 33, 208, 209, 251
Pandele, Gheorghe – 229
Pandele, Ioniță – 229, 230
Pandele, Nicolae – 229, 230
Pantazescu, Teodor – 245, 253
Pantazi, David – 257
Pantazopol, Th., locotenent – 286
Pantecueu (jud. Cluj) – 251
Panu, Gheorghe – 229
Paraschiv – 198
Paraschiv, Dumitru – 167
Paraschiv, Ioan – 118, 125, 168, 229, 230
Pară, Paulina Gh. – 562, 565
Paris – 10, 95, 99, 108, 114, 184, 206
Parizianu, prefect – 163
Pașcanu, Gh. – 226

Patule (jud. Mehedinți) – 530
Pavăl, I. – 488
Pavel, Iuță (zis Turcu) – 204
Pavelici, Ion – 532
Paximade, chestor – 253
Pădureni (jud. Timiș-Torontal) – 34, 57, 232, 233, 251
Păgăceana (jud. Mureș) – 252
Pălăngeanu, N., general – 309, 315, 415
Pănoiu, Constantin – 465
Păsăroi, Gheorghe – 242
Pătru, Ion – 534
Păuliș (jud. Arad) – 251
Paun, Alexandru – 218
Paun, Gh. – 118, 123, 125, 168, 230
Păun, I. – 123
Paun, Marin – 230
Paun, Nicolae – 118, 125, 168
Păncota (jud. Arad) – 251
Păntea, Simeon – 164, 167, 168
Părlita (Transnistria) – 573
Părvu, Gheorghe – 168
Pechea, Maria – 612
Pechiș, Ioan – 637
Peciul Nou (jud. Timiș-Torontal) – 493
Peia, Ioan, avocat – 204
Penescu, D., maior – 559, 578, 579, 581, 584, 590
Penteleianu, A., locotenent – 294
Pera, Gheorghe I. – 179
Perianu (jud. Arad) – 251
Perișoreanu – 239, 244
Persia – 164
Pesac (jud. Timiș-Torontal) – 251
Pesecanu, It. – 457
Peșchir, Ion – 438
Péter, Ferencz – 266, 268-270
Petre, Angelica I. – 534
Petre, Dumitru – 126
Petre, Gheorghe – 469
Petre, Ioan – 533
Petrenciuc, Maria – 465
Petrescu, Dumitru – 485, 486
Petrescu, Ion, general – 585, 586
Petrescu, Ketty – 112, 187
Petrescu, Lazăr D. – 449
Petrescu, Petrache – 482
Petrești (jud. Vlașca) – 251
Petrilaca (jud. Mureș) – 252
Petriș (jud. Năsăud) – 252
Petrivschii, fermă (Transnistria) – 510, 511
Petroșani – 31, 53
Petrovcoje (jud. Oceacov) – 547
Petrovici, Dumitru – 110, 215
Petrovici, Niculae – 219
Petrovici, Ștefan – 215
Piatra Neamț – 301, 433, 447
Piatra Olt – 456
Pinzy, Ioan – 219
Pista, Alexandru – 167, 169
Pista, Iosif – 169
Pista, Sándor – 170
Pitești – 29, 42, 43, 45, 47, 52, 64, 66-69, 99, 129,
276, 279, 327, 324, 329, 430, 432, 442, 450, 451,
460, 462, 463, 476, 504, 507, 508, 513, 526, 556,
557, 559, 560, 562, 564, 565, 621, 635

Pitilovea, ferma – 528, 530
 Pitula, Ion – 558
 Pitula, Neculai – 558
 Pitulice, N. – 233
 Pitulice, Ștefan – 233
 Pițigoi, Lia – 564
 Plăești (jud. Prahova) – 251
 Plăești (jud. Turda) – 252
 Plebea, Gheorghe – 167
 Pleșa, Ion – 506
 Pleșa, Lotti (născută Sándor) – 503
 Pleșa, Maria – 506
 Pleșa, Petre – 506
 Pleșa, Puiu Gr. – 244
 Ploiești – 32, 33, 35, 41, 46, 54-57, 64, 68, 134, 175, 180-183, 189, 190, 199, 207-209, 234, 237, 244, 263, 272, 276, 324, 329, 331, 414, 432, 441, 443, 532, 533, 635
 Pogoanele (jud. Buzău) – 251
 Poiana (jud. Turda) – 252
 Poiana Lacului (jud. Argeș) – 556, 557
 Poianii Blenchi (jud. Someș) – 252
 Poieni – 192, 193, 195, 264
 Poissonnier, A. – 10
 Pojoni, Géza – 169, 170
 Pojoni, Gligor – 169
 Pomogyi, L. – 84
 Pongotz, Comisa – 228
 Pongracz, Emil – 213
 Pop Baldi, Nicolae – 219
 Popa, Augustin, colonel – 571
 Popa, I., lt.col. – 190, 492, 568
 Popa, Ștefan – 464, 465
 Popescu, Alex., lt.col. – 554, 558, 560
 Popescu, Dumitru I., general – 272, 278, 279, 297
 Popescu, Gh. – 262
 Popescu, Gheorghe, plutonier – 559, 560
 Popescu, Ion – 555
 Popescu, Marin, inspector poliție – 426, 462, 464
 Popescu, Neagoe, lt. – 457, 484
 Popescu, Stelian – 102, 147
 Popoveni (jud. Dolj) – 479
 Popovici – 173
 Popovici, B.Fl. – 19, 277
 Popovici, Iulian, inspector jandarmi – 576
 Popovici, Nicu – 478
 Popovici, Valeriu, insect. poliție – 425, 453, 504
 Popp Șerboianu, Calinic I. – 10, 15, 16, 28-30, 32, 50-52, 54, 94-96, 98, 99, 101-116, 152-154, 162, 163, 166, 174, 175, 177, 178, 182, 184, 186-188, 206, 224, 229, 241, 244, 245, 630-632
 Porcești (jud. Sibiu) – 548
 Porumbică, Petru – 424
 Postelnicu, Matei – 32, 55, 199
 Potărcă, Virgil – 240, 243, 244
 Potra, Gheorghe – 7, 11, 12, 19, 25, 101, 102, 186, 187, 236, 628
 Prahova (judet) – 32, 54, 124, 156, 181, 190, 243, 251, 318, 323, 324, 329, 414, 441, 543, 607
 Praid (jud. Odorhei) – 252
 Preajba (jud. Vlaşca) – 490, 491
 Precup, Mihai – 169, 170
 Predescu, Gh. – 30, 53, 157, 209
 Predescu, Iulian – 232

Prejmer (jud. Brașov) – 251
 Presecan, Ioan, lt. – 483, 484
 Pripici, Marin – 482
 Profir, Dărie – 558
 Prostea Mare (jud. Târnava Mică) – 138, 172, 252
 Prosteanu, Robert – 156
 Proșteanu, Ida – 162
 Prundu (Jud. Ilfov) – 250
 Prut – 273, 284, 287, 639
 Punci, Gheorghe II – 226
 Punci, Gheorghe III – 226
 Purjuu, dr. – 516
 Pușcaș, Adalbert – 205, 213, 214
 Putna (județ) – 208, 251, 291, 317, 323, 324, 331, 488, 489, 544, 589
 Puțul de Sus (jud. Dâmbovița) – 555

Rachieriu, Costache – 466
 Rachieriu, Eloane Dumitru – 466
 Rachieriu, Gheorghe – 466
 Rachieriu, Grigore – 466
 Racoșul de Jos (jud. Târnava Mare) – 252
 Racotă, Iosif – 156
 Racotă, Nicolae – 555, 556
 Radoș, Vasile – 202
 Radu, Constantin – 258, 264
 Radu, Constantina – 616
 Radu, Gheorghe – 229, 230
 Radu, Ion Pavel – 533
 Radu, Mina (născută Rogoveanu) – 264
 Radu, Neculai – 258
 Radu, Pavel – 616
 Radu, Radu Gheorghe – 139, 140, 145, 147, 149, 207, 245, 253
 Radu, Ristache
 Ragla (jud. Năsăud) – 252
 Rákosi, Márton – 135, 136
 Rapa, Anton – 169
 Rapa, Mihai – 170
 Rassay, Károly – 89
 Răchita (jud. Alba) – 251
 Răchiți (jud. Botoșani) – 291
 Rădăuți – 31, 53, 164, 167, 168, 188, 319
 Răducănu, Ilie – 532
 Răducănu, Nicolae – 533
 Răducănu, Paraschiv Gheorghe – 532
 Răducănu, Ticu – 190
 Rădulescu, Costică – 451
 Rădulescu, Ilie – 110, 112, 118, 187, 480
 Rădulescu, Ioan – 575
 Rădulescu, Ioana – 451
 Rădulescu, Mache – 257
 Rădulescu, Maria – 451
 Rădulescu, Matei – 124
 Rădulescu, Mihai – 224
 Rădulescu, Nicu – 187
 Rădulescu, Smaranda – 451
 Rădulescu, Tudor – 209, 451
 Rădulescu, Valeria – 451
 Răscruci (jud. Cluj) – 36, 58, 265-271
 Râmnicu Sărat – 42-44, 64, 66, 67, 251, 317, 330, 331, 427, 447, 448, 477, 495, 544, 568, 586
 Râmnicu Vâlcea – 42, 65, 300, 324, 426, 439, 462, 463

Reghin (jud. Mureș) – 252
 Reni – 281, 284, 285, 506, 507
 Reno, fermă (Transnistria) – 510, 511
 Reșița – 33, 41, 55, 56, 64, 204, 212, 284, 329, 418, 430, 431, 444
 Reteag (jud. Someș) – 252
 Rețeanu, căpitan – 478, 479
 Rioșeanu, Al. – 263
 Rodna Veche (jud. Năsăud) – 252
 Rogozan, Ion – 478
 Roma – 182
 Roman – 251, 301, 324, 541
 Roman (județ) – 167, 251, 319, 323, 324, 330, 429, 433, 447, 471, 543, 567
 Roman, Alex. – 258
 Roman, Sora Ștefan, preot – 215
 Romanați (județ) – 32, 180, 233, 251, 317, 323, 324, 331, 471, 542, 543, 543, 554, 555, 587
 Românești (jud. Dolj) – 429, 551, 563, 565, 575
 Romaru, Alexandru – 264
 Romcescu, Gh. – 209
 Romcescu, Sinu – 190
 Romoșel (jud. Hunedoara) – 252
 Roosevelt, Sarah – 108
 Roșca, Marius – 555
 Roșescu, C., locotenent – 298
 Roșianu, Grigore – 555, 556
 Roșianu, preot – 197
 Roșiorii de Vede – 441, 616-618, 621, 622
 Rotaru, Ion – 258, 264
 Rotaru, Traian – 84
 Roth, Carol – 156
 Rovine (jud. Arad) – 251
 Rugu, Nicolae Gh. – 123
 Rupea, plasa – 161
 Ruptura (jud. Roman) – 251
 Rus, C. – 14
 Rusia – 423
 Russel, Alex. – 10
 Ruș, Valeriu – 485

S.U.A. – 95, 107, 114, 168, 184
 Sabău, Ioan – 136
 Sadova (jud. Dolj) – 554, 555, 587
 Saele (jud. Teleorman) – 555
 Sain, Nicolae – 202
 Salomia, Ștefan – 95, 116
 Salonta (jud. Bihor) – 251
 Samuilă, Iov – 516
 Sarău, Gh. – 14
 Sarru, Niculai I, profesor – 163
 Sas, Samu – 169
 Sastacova, ferma – 528
 Satchinez (jud. Timiș-Torontal) – 251
 Satu Mare – 30, 53, 157, 161, 228, 237, 251
 Satu Nou (jud. Brașov) – 251
 Savo, Adam – 215
 Savo, Sebastian, junior – 215
 Savu, Ilie – 233
 Săcălăz (jud. Timiș-Torontal) – 251
 Săcueni (jud. Bihor) – 251
 Săcucue (jud. Cluj) – 11, 102
 Sălaj, județ – 228, 252
 Sălard (jud. Bihor) – 251

Sălciua (jud. Turda) – 252
 Sănpaul (jud. Târnava Mică) – 252
 Săpunaru, Dumitru, srg. mj. – 528
 Sărățeni (jud. Mureș) – 252
 Sărmaș, plasa – 27, 49, 84, 85
 Săulia (jud. Mureș) – 252
 Săvulescu, Ilie D. – 124, 167
 Sân Gheorghe, Ion – 226
 Sânandrei (jud. Timiș-Torontal) – 251
 Sângerel – 558
 Sângiorgiul de Pădure (jud. Odorhei) – 252
 Sânmartin (jud. Arad) – 251
 Sănmiclăuși (jud. Târnava Mică) – 252
 Sănnicolaul Mare (jud. Timiș-Torontal) – 251
 Sănnicolaul Mic (jud. Arad) – 252
 Sănpaul (jud. Cluj) – 27, 49, 86, 251
 Sănpetru de Câmpie (jud. Cluj) – 251
 Sănpetru German (jud. Timiș-Torontal) – 251
 Sănpetru Mare (jud. Timiș-Torontal) – 251
 Sântioana (jud. Târnava Mică) 252
 Sântmihail (jud. Cluj) – 86
 Sârbu, Adela – 423
 Sârbu, colonel – 295
 Sârbu, Elena – 478
 Sârbu, Ilie – 423
 Sârbu, Ioan, inspector jandarmi – 419, 423
 Sârbu, Mihai – 423
 Sârbu, Nicolae – 169, 170, 172-174
 Sârbu, Toader – 423
 Sârbulescu, C., colonel – 582, 587
 Scânteie, Gh. – 226
 Schain, Ioan – 211
 Schain, Nicolae – 211
 Schamu, Mihai – 520
 Scorobet, protopop – 155
 Scripcaru, Vasile (zis Scânteie) – 226
 Sculeni – 281
 Scurtu, I. – 15, 163
 Scurtulencu, Boris – 10
 Sebeș (jud. Alba) – 329, 440, 571
 Sebiș (jud. Arad) – 251
 Secanu, Gheorghe – 167
 Segal, Bernard – 258, 263
 Segal, Maria – 263
 Segarcea – 587
 Seica Mare – 133
 Seini (jud. Satu Mare) – 251
 Semeniuc, Maria – 84
 Senyei, Jani – 269, 270
 Sercăianu, Alexandru – 500
 Seuca – 171
 Sevastos, Mihail – 118, 187, 207
 Severin (județ) – 134, 150, 188, 198, 199, 201, 216, 232, 237, 251, 318, 323, 418, 431, 535, 544, 561
 Sf. Măria (jud. Hunedoara) – 156, 561
 Sfăraș – 192, 193, 195
 Sibiel Teiuș (jud. Alba) – 251
 Sibiu – 152, 153, 155, 156, 191, 540, 541, 548, 634
 Sibiu (județ) – 30, 32, 45, 46, 52-54, 68, 69, 95, 114, 133, 134, 149, 151, 155, 161, 162, 166, 177, 178, 181, 186, 188, 189, 191, 197, 237, 252, 299, 318, 323, 324, 329, 331, 425, 453, 471, 472, 503, 504, 524, 526, 543, 548, 555, 570, 571
 Sicra, Gheorghe – 167

Sighet – 251
 Sighișoara – 30, 31, 53, 158-161, 188, 237, 252, 300, 324, 329, 331, 425, 453, 504
 Silistra – 257
 Silu – 167
 Silvina (jud. Oceaș) – 510
 Sima, Dumitru (zis Bălan) – 194, 415
 Simileasca (jud. Buzău) – 251
 Simion, Gheorghe – 229, 231
 Simion, Ion – 119, 125, 161, 168
 Simion, maior – 571
 Simion, Marcu – 99, 125
 Simion, Marin – 634
 Sinaia – 126
 Sintești – 594
 Sireteanu, C., colonel – 538
 Sitariu, Ilie – 179
 Slatina – 34, 57, 224, 300, 324, 329, 331, 426, 456
 Slăvescu, Mihail – 587
 Slăvești (jud. Teleorman) – 587
 Slimnic (jud. Sibiu) – 506, 548
 Soare, Constantin – 502
 Socodor (jud. Arad) – 251
 Socola – 263
 Solovăstru (jud. Mureș) – 252
 Someș, râul – 28, 50, 94, 92, 228
 Soreni, dr. M.P.
 Soroca – 281, 319, 428, 558
 Spaer, raion – 529
 Spania – 79, 164
 Spengler, F.R. – 9
 Spini (jud. Hunedoara) – 252
 Sporea – 173
 Stacojiu, Costel – 482
 Stâlpeni (jud. Muscel) – 251
 Stâlpu (jud. Buzău) – 251
 Stan, Constantin – 502
 Stan, Ioan – 203, 526
 Stan, Ioniță – 167
 Stan, Niculae – 526
 Stan, V. -245
 Stana, Gherghina
 Stancu, Tudorache – 224
 Stănișoara – 95, 184
 Stavarache, C. – 224
 Stavarache, Elisabeta Gheorghe – 532
 Stavarache, Mihai Elisabeta – 533
 Stănculescu, Gheorghe – 526
 Stănculescu, Marin – 526
 Stănculescu, Zamfira – 526
 Stănescu, A. – 587
 Stănescu, Apostol – 123
 Stănescu, Constantin – 254
 Stănescu, Gheorghe – 416
 Stănescu, Gherghina – 416, 469
 Stănescu, I., comisar – 439
 Stănescu, Ilie – 224
 Stănescu, Ioan – 139, 140, 145, 147, 149, 207
 Stănescu, Petre – 140, 145
 Stănescu, Suzana – 416, 469
 Stănescu, Vasile – 187, 416
 Stănilă, I. – 131, 136, 156, 158, 161, 169, 173, 174, 176, 191, 196, 219,
 Stănilă, Ioan – 425, 504
 Stătescu, M. – 10
 Sterpu, Ion – 233
 Sticlan, Constantin I. – 562, 565
 Stoia, Teodor – 171
 Stoian, Gheorghina – 490, 491
 Stoian, Iancu – 490, 491
 Stoica, Ana – 514, 516
 Stoica, Constantin – 514, 516
 Stoica, Dumitru – 168
 Stoica, Emilian – 159
 Stoica, Eva – 440
 Stoica, Ioan – 514, 516
 Stoica, Ion (zis Iobăgău) – 440
 Stoica, Livia – 514, 516
 Stoica, Maria – 514, 516
 Stoica, Nicolae – 520
 Stoica, Petre, plutonier – 514, 516, 554
 Stoica, Samuilă – 514-516, 520
 Stoica, Vanghele – 242
 Stoica, Vasile – 123, 125, 167, 229
 Stoica, Zoltán – 440
 Stoica-Chiriac, Ioan – 168
 Stoican, acuzator public – 303
 Stoicescu, D. – 123
 Stoichiță, I., dr., subinspector poliție – 453
 Stoicovici, Aurel, preot – 161
 Stoide, C.A. – 9
 Stolnici (jud. Argeș) – 47, 69, 554, 556, 557
 Storojineț – 324, 330
 Storojineț (judet) – 167, 319, 323, 324, 429, 544
 Strătescu, Ioan – 562
 Strătilescu, S., insp. poliție – 257, 258, 417, 470, 505
 Stroe, Tudor – 200
 Stroescu, Anghel – 555
 Stroescu, Ioan, colonel – 434
 Stumbea, Eduard – 485, 486
 Stuttgart – 9
 Subcetate (jud. Mureș) – 252
 Suceava – 167, 319, 525, 544
 Suceveanu – 485
 Suci, Octav – 85
 Suci, Vasile – 152, 155
 Suhabalta – 601, 609
 Sulică, senator – 101, 187
 Sulița (jud. Botoșani) – 290, 568
 Sultan, Anchei – 498
 Sultan, Mitrița – 498
 Sultan, Nicu – 498, 640
 Sura Mare (jud. Sibiu) – 548
 Sura, Eufrosina (născută Țurcanu) – 263
 Sura, Toma H. – 263
 Sura, Toma – 258
 Székely, Maria M. – 12
 Szentkirályi, Aladár – 213
 Szilágyi, Alexandru – 227
 Szilágyi, Antal – 179
 Szőnyi, György – 266, 268
 Szőnyi, Mihály – 269, 270
 Sztojka, Ferenc – 84
 Șandru, Dumitru – 14, 17
 Șanț (jud. Năsăud) – 252
 Șarchezi, Ioan – 77
 Șeica Mare (jud. Târnava Mare) – 138, 252

Șeicaru, Pamfil – 118
 Șeitin (jud. Arad) – 251
 Șemlac (jud. Arad) – 251
 Șerban, Arcadie – 493
 Șerban, Dumitru – 493
 Șerban, Gheorghe – 119, 125, 168
 Șerbănescu, Gh. – 244
 Șieu-Măgheruș (jud. Năsăud) – 252
 Șimandru de Jos (jud. Arad) – 251
 Șimian, insulă – 198
 Șimleul Silvaniei (jud. Sălaj) – 252
 Șindrilița (Jud. Ilfov) – 250
 Șiria (jud. Arad) – 251
 Șmilovits, Petru – 227
 Șoard (jud. Alba) – 251
 Șoard (jud. Târnava Mare) – 252
 Șomcuța Mare (jud. Satu Mare) – 88, 251
 Șona (jud. Târnava Mică) – 252
 Ștefan cel Mare – 477
 Ștefaniu, Dumitru – 258
 Ștefanovici, G. – 223
 Ștefănescu, Aurică – 187
 Ștefănescu, Const., inspector de poliție – 99, 100, 216, 224, 229, 232
 Ștefănescu, Nae – 183, 184, 194
 Ștefănescu, Vasile – 232
 Ștefănești (jud. Botoșani) – 281, 420
 Știrbețiu, dr. Victor – 158, 159
 Șuștacovo, fermă (Transnistria) – 510

Tamas, Aurel, preot – 171
 Tamas, Petru – 169
 Tarnovschi, Daniela – 13
 Tatoi, Olimpia – 124
 Tămădău Mare – 593
 Tănase, Gheorghe – 229
 Tătaru, Simion, protopop – 171
 Tătărescu, Gheorghe – 205, 232, 236, 241, 262, 635
 Târgoviște – 42, 64, 251, 324, 329, 432, 442, 449, 474, 506
 Târgu Frumos (jud. Iași) – 34, 39, 56, 57, 62, 222, 223, 225, 231, 251, 325
 Târgu Jiu – 46, 68, 251, 300, 324, 329, 331, 426, 439, 533
 Târgu Mureș (jud. Mureș) – 35, 58, 241, 252
 Târgu Neamț – 263, 447
 Târgu Ocna – 499
 Târnava Mare – 31, 53, 130, 133, 147, 158, 160, 161, 167, 181, 197, 252, 318, 323, 324, 331, 471, 542, 544, 553, 570, 571, 634
 Târnava Mică – 30, 52, 131, 135-137, 149, 166, 167, 171, 172, 181, 191, 197, 252, 218, 323, 324, 331, 544, 633, 634
 Târnăveni – vezi *Diciosânmartin*
 Teaca (jud. Mureș) – 252
 Tecuci – 251, 317, 331, 427, 544
 Teleorman (judet) – 95, 114, 186, 318, 323, 324, 331, 441, 442, 542-555, 593, 594, 597, 607
 Teodor, Mihail – 224
 Teodorescu, A. – 19, 277
 Teodorescu, S., lt.col. – 590
 Teodoru, Ion – 118, 187
 Teregova (jud. Severin) – 251
 Teutsch, Iulius – 11, 84

Texas – 594
 Thuri, Elemér – 227
 Tican Roman, Mihail, scriitor – 187, 207
 Tighina – 40, 41, 62, 63, 281, 282, 304-307, 310, 316, 320, 321, 324, 415, 451, 460, 483, 484, 506, 509, 524, 534, 607, 614
 Tighina (judet) – 319, 322-324, 329-332, 428, 430, 455-458, 537, 544, 559, 571
 Tigmandru (jud. Târnava Mică) – 252
 Tileagd (jud. Bihor) – 251
 Timișoara – 32-34, 38, 40, 41, 44, 54-60, 63, 64, 67, 89, 179, 201-204, 211, 212, 215, 232, 237, 251, 292, 295, 304, 318, 322, 324, 329, 417, 419, 430, 431, 460, 492, 493, 544
 Timiș-Torontal (judet) – 34, 57, 232, 233, 251, 318, 323, 419, 430, 436-438, 493, 637
 Tinca (jud. Bihor) – 237, 251
 Tini, Ioan – 219
 Tini, Iosif – 219
 Tini, Victor – 219
 Tințoroi, Jan – 208
 Tiraspol – 39, 42, 64, 282, 291, 305, 310, 320-322, 421, 441, 451, 456, 491, 498, 500, 507, 560, 575
 Toadăr, Ion, gardian – 485
 Tobescu, Constantin, colonel – 262, 281-283, 285, 287-289, 292, 293, 295, 298, 299, 303-308, 310, 312-314, 320-322, 324, 327, 328, 330, 332, 412-414, 436, 460, 491, 522, 535, 539, 450, 542, 543, 548, 578, 579, 581, 584
 Toboșaru, Ion – 209
 Tocaciu, V. – 77
 Toflea (jud. Tecuci) – 469
 Togan, protopop – 155
 Tohanu Vechi (jud. Brașov) – 251
 Toma, Petru – 170
 Tomescu, Marin – 488
 Tomescu, Petre, ministru – 541
 Tomnatic (jud. Timiș-Torontal) – 251
 Tompi, Ardeluș – 136
 Tompi, Dionisie – 136
 Tompi, Francisc – 136
 Toplița (jud. Mureș) – 252
 Tóth, Zoltán – 219
 Traian (jud. Mehedinți) – 251
 Transilvania – 11, 30, 48, 49, 52, 54, 55, 70, 78, 79, 83, 84, 136-138, 167, 171, 271, 296, 412
 Transnistria – 17, 20-22, 24-26, 36-48, 59-71, 273, 276, 281-283, 291, 292, 302-311, 315, 316, 321, 325-327, 413-417, 421-426, 430-472, 474-480, 482-489, 491-495, 498, 500-510, 513-517, 519, 520, 522, 524-526, 528, 530-544, 546-549, 551-557, 561, 567, 562-591, 600-505, 611-623, 625, 626, 629, 635-641
 Trăilă, Peia – 204
 Trifu, Ioan – 416
 Trifu, Radu – 229, 230
 Trihate (Transnistria) – 560, 567
 Triteni (jud. Turda) – 252
 Triță, Gheorghe – 208
 Trofin, Toadăr – 465, 466
 Tudor, Gh. – 125, 168
 Tudorache Lăutaru (zis Mihalache) – 563
 Tufă, Gh. – 478

Tufări (jud. Severin) – 251
 Tufeni – 597
 Tulcea – 324, 330, 416, 469, 506
 Tulcea (județ) – 317, 323, 324, 331, 432
 Turcia – 79
 Turcicul, Ion – 229
 Turda – 43, 47, 66, 70, 77, 167, 252, 300, 324, 329, 331, 425, 453, 479, 504, 544, 553, 576
 Turda-Arieș, județ – 77
 Turdaș (jud. Hunedoara) – 252
 Turi, Mihály – 265, 266-269
 Turian, Adolf – 167
 Turnu Măgurele – 324, 329, 432, 441, 616-618
 Turnu Severin – 30, 32, 34, 52, 55-57, 251, 264, 300, 322, 324, 329, 331, 426, 430, 456, 457, 460, 565
 Turulung (jud. Satu Mare) – 251
 Tutova – 317, 331, 544

Tântări (jud. Brașov) – 251
 Țicușul Vechi (jud. Făgăraș) – 252
 Țuțora – 281

U.R.S.S. – 31, 54, 177, 273, 439, 590
 Uca, Maria – 506
 Ucraina – 605
 Udilă, Vasile (zis Moisă Ioan) – 226
 Udrea, Gheorghe – 139, 140, 145, 147, 149, 207
 Ulea, Nicolae – 239
 Ulieșul Mare (jud. Mureș) – 252
 Uliță, Cornel – 493
 Ulman, Andrei – 187
 Ulmeni (Jud. Ilfov) – 250
 Ungaria – 45, 47, 49, 56, 67, 70, 79, 82, 84, 89, 168, 503, 576, 577, 630
 Ungureanu, Gh. – 482
 Unirea (jud. Turda) – 252
 Urieșul de Sus (jud. Mureș) – 252
 Ursaru, Ion – 532
 Ursu, Grigore – 486
 Ursuleanu, Octav, maior – 527
 Urziceanu, Constantin – 94, 116, 126, 184, 203
 Urziceni (jud. Ialomița) – 237, 251, 598, 615

Vaida-Voievod, Al. – 98, 108
 Vaillant, J. – 10
 Valea Argeșului (Jud. Ilfov) – 250
 Valea Largă (jud. Turda) – 252
 Valea lui Mihai (jud. Sălaj) – 252
 Valea Vinț (jud. Alba) – 251
 Valea Vișeuului – 612
 Vapniarka (Transnistria) – 439
 Varga, Iosif – 176
 Varga, Zoltan – 176
 Variăș (jud. Timiș-Torontal) – 251
 Varușine (Transnistria) – 527-530
 Varvarovca (raion, Transnistria) – 497
 Vasile, Gheorghe – 600
 Vasile, Stoica – 119
 Vasilescu – 156
 Vasilescu, I. – 189
 Vasilescu, Ionel – 167, 243, 244
 Vasilescu, Mircea, locotenent – 528
 Vasiliu, C.Z. general – 21, 22, 40, 62, 274, 282, 283, 297-299, 303, 304, 312, 320, 327, 413, 421, 436, 440, 455, 491, 494, 522, 523, 539, 542, 548, 561, 572, 579, 580
 Vasiliu, Maria – 448
 Vaslui – 42, 65, 264, 301, 324, 330, 433, 446, 463, 464, 471
 Vaslui (județ) – 319, 323, 324, 429, 542, 543
 Vașad (jud. Sălaj) – 252
 Vârlezi (jud. Covurlui) – 499
 Vărvoreanu, Marius – 30, 52, 150
 Văzdofca (jud. Golta) – 550
 Văduva, Tudor – 99
 Văitoianu, Artur general – 87, 473
 Văleni (jud. Turda) – 252
 Văleni (jud. Vâlcea) – 506
 Vălenii de Munte – 32, 54, 190, 191
 Vărăști (Jud. Ilfov) – 250
 Vâlcea (județ) – 167, 251, 317, 323, 324, 331, 543, 551
 Vâlceanu, Constantin – 462, 463
 Vânători (jud. Mehedinți) – 251
 Vântu, Gheorghe, maior – 584
 Vântu, Ion G., primar al Capitalei – 258
 Vârghiș (jud. Odorhei) – 252
 Velehorsch, M., inspector poliție – 488
 Velescu, N., general – 279
 Veliciu, P. – 125
 Velțan, Lazăr – 133
 Velțan, Nicolae – 124, 138, 149
 Verdeș, Marin – 139, 140, 145, 147, 149
 Verenca, Olivian – 273, 526
 Verisu, Mihai – 167
 Vesăuși (jud. Târnava Mică) – 252
 Vida – 594
 Vidacutul (jud. Odorhei) – 252
 Vidam, A., muzicant – 162
 Vidra – 172
 Vidrascău (jud. Târnava Mică) – 252
 Viena – 29, 51, 271
 Vișoara (jud. Turda) – 252, 555
 Vișoara (jud. Teleorman) – 587
 Vilișan, Ioan – 170
 Vinga (jud. Timiș-Torontal) – 251
 Vingard (jud. Alba) – 251
 Vintilescu, Francisc – 126
 Vințul de Jos (jud. Alba) – 251
 Vișan, Ștefan – 231
 Vitan, Paraschiva – 479
 Vitănești (jud. Teleorman) – 555, 587
 Vizitiu, Costache – 467, 486, 487
 Vizitiu, Gheorghe – 467, 485-487
 Vizurești (jud. Dâmbovița) – 251
 Vlad, Aurel, subinspector de poliție – 214
 Vlad, inspector regional de poliție – 181
 Vladimirovca (jud. Oceacov) – 547, 619, 620, 622
 Vlasie, inspector poliție – 300
 Vlașca (județ) – 95, 114, 167, 186, 251, 318, 323, 324, 331, 442, 491, 492, 542-555
 Vlădeni (jud. Botoșani) – 568, 569
 Vlădescu, Ovidiu Al., subsecr. de stat – 273, 581
 Voicu, plutonier – 568
 Voicu, Ștefan – 124
 Voinea, sergent – 288
 Voinescu, dir. general al Siguranței Statului – 89
 Volciar, fermă (Transnistria) – 511

Vorgo, Peter – 93, 94
Vorumloc (jud. Târnava Mare) – 252
Völkl, E. – 273
Vrăbiuță, Sava – 208
Vuia, Romul – 28, 50, 90
Vulcan (jud. Brașov) – 251
Vulcez (jud. Hunedoara) – 252
Vultur, S. – 14

Weisz, Iosif – 227
Wlislocki, Henrik – 11, 83, 84
Wradiewka (Transnistria) – 573, 575

Zabola, Martin – 92-94
Zagar (jud. Târnava Mică) – 252
Zahala, Martin – 256
Zâmbreșteanu, Elvira – 124
Zamfir, C. – 14
Zamfir, E. – 14
Zamfirescu, caporal – 287
Zamfirescu, Gh., colonel – 588
Zarzali, Gheorghe N. – 229

Zărand (jud. Arad) – 251
Zărnescu, Gh. – 231
Zărnești (jud. Buzău) – 251
Zăul de Câmpie (jud. Turda) – 252
Zelea Codreanu, Corneliu – 107, 108, 112, 187, 207, 631
Zerind (jud. Arad) – 251
Zglobiu, A., comisar – 448
Zguriadescu, C. – 240
Zima, Andrei – 30, 52, 130, 131, 135-138, 149, 156, 166, 167, 171, 181, 189, 191
Zima, Anton – 197
Zimnicea – 44, 67, 441, 501
Zlat, Vasile – 478
Zlate, Gavrilă – 498
Zlatna (jud. Alba) – 251
Zlotari, Petrea – 167, 168
Zoon, Ina – 14
Zorilă, Alexandru – 156
Zorilă, Anton – 149, 156, 197
Zub, Al. – 9

Publicat de

CENTRUL DE RESURSE PENTRU
DIVERSITATE ETNOCULTURALĂ
3400 Cluj, str. Țebeș 21, România
Telefon: +40 64 420 490, fax: +40 64 420 470
e-mail: info@edrc.osf.ro
www.edrc.ro

Tipărit de

3400 Cluj, str. I.L. Caragiale 5-7, ap. 4
Telefon/fax: +40 64 433 894
e-mail: ammdesign@rdslink.ro